

Aytan Mag-Indi

Portions of the Holy Bible in the Ayta Mag-Indi language of
the Republic of the Philippines

**Aytan Mag-Indi
Portions of the Holy Bible in the Ayta Mag-Indi
language of the Republic of the Philippines**

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mag-Indi Ayata (Ayta, Mag-Indi)

Contributor: SIL International (in Asia)

All rights reserved.

2025-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 29 Apr 2025

5d8de8ae-07a5-5b18-b655-c49f7f259880

Contents

MATEO	1
MARCOS	82
LUCAS	132
JUAN	217
MANI DYAG	278
ROMA	358
1 CORINTO	395
2 CORINTO	432
GALACIA	454
EFESO	467
FILIPOS	479
COLOSAS	488
1 TESALONÍCA	496
2 TESALONICA	504
1 TIMOTEO	509
2 TIMOTEO	520
TITO	528
Filemon	533
HEBREO	535
Santiago	567
1 PEDRO	577
2 PEDRO	588
1 JUAN	595
2 JUAN	605
3 JUAN	607
JUDAS	609
PAHAYAG	613

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan **MATEO**

*Ya listaan mani ninunun
Jesu Cristu
(Lucas 3:23-38)*

¹ Ati ya listaan mani ninunun Jesu Cristu ya layin David ya layin Abraham.

² Si Abraham ya bapan Isaac,
si Isaac ya bapan Jacob,
buy si Jacob ya bapan Juda buy ya mapatêl na.

³ Si Juda ya bapa lan Fares buy si Zara, buy si Tamar ya indu la,
si Fares ya bapan Esrom,
buy si Esrom ya bapan Aram.

⁴ Si Aram ya bapan Am-inadab,
si Aminadab ya bapan Naason,
buy si Naason ya bapan Salmon.

⁵ Si Salmon buy si Rahab ya bapa buy indu nan Boaz,
si Boaz ya bapan Obed
buy si Ruth ya indu na,
buy si Obed ya bapan Jesse.

⁶ Si Jesse ya bapan Arin David
buy si Arin David ya bapan Solomon. (Ya

indu na sabay ya manan asawan Urias.)

⁷ Si Solomon ya bapan Re-hoboam,
si Rehoboam ya bapan Abias,
buy si Abias ya bapan Asa.

⁸ Si Asa ya bapan Je-hoshafat,
si Jehoshafat ya bapan Joram,
buy si Joram ya bapan Ozias.

⁹ Si Ozias ya bapan Jo-tam,
si Jotam ya bapan Ahaz,
buy si Ahaz ya bapan Ezequias.

¹⁰ Si Ezequias ya bapan Manases,
si Manases ya bapan Amos,
buy si Amos ya bapan Josias.

¹¹ Si Josias ya bapan Jeconias buy mapatêl na. Sa panawun abiin, dinakêp pa mani Is-raelita buy inipus sila sa Babilonia.

¹² Pamakayari silan inipus sa Babilonia, nagin anak Jeconias si Salatiel
buy si Salatiel ya bapan Zerubabel.

¹³ Si Zerubabel ya bapan Abiud,
si Abiud ya bapan Eli-aquim,
buy si Eliaquim ya ba-pan Azor.

¹⁴ Si Azor ya bapan Sadoc,

si Sadoc ya bapan Aquim,
buy si Aquim ya bapan Eliud.

¹⁵ Si Eliud ya bapan Eleazar,
si Eleazar ya bapan Matan,
buy si Matan ya bapan Jacob.

¹⁶ Si Jacob ya bapan Jose ya asawan Maria. Si Maria ya indun Jesus ya pambêgén Cristu.

¹⁷ Kabay dilag gan mapu buy apat ta layi ya ubat kan Abraham angga kan David, dilag mapu buy apat ta layi ya ubat kan David angga sa pangaipus mani Israelita sa Babilonia, buy dilag mapu buy apat ta layi ya ubat sa pangaipus angga sa in-anak si Jesus ya pambêgén Cristu.

Ya Pamianak kan Jesu Cristu
(Lucas 2:1-7)

¹⁸ Paradi ya pamianak kan Jesu Cristu. Si Maria ya indu na, nakal-an nan itangén kan Jose. Nuwa bayu sila miawyun, natandan Mariay nabuktut ya sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁹ Si Jose ya mapag-asawa na, gisa yan matinék ka tawu buy a na labay mipakadéng-éy si Maria. Kabay naisip nay makisyay ya kan Maria un liim.

²⁰ Nuwa kaban pan-isipin Jose ya abitu, nagpakit sa

sulêplêp nay gisay ang-el Bapan Namalyari ya nagsabin, "Jose, layin David, agana ka malimun tangénén si Maria tagawan nangalék ya sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari.

²¹ Manganak yan gisay liyaki buy ya ipalagyú mu kana, Jesus,* tagawan iligtas nay mani tawu na sa mani kasalanan la."

²² Nalyari ya kaganawan abiin amén matupad da sinabín Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta,

²³ "Mangalék ka gisay dalaga buy manganak yan gisay liyaki.

Bêgén yan Emmanuel."†
(Ya labay sabin Emmanuel, "Kaawyun tamuy Bapan Namalyari.")

²⁴ Sên nimata si Jose, sinnunul nay sinabin ang-el Panginuun buy tinangén na si Maria.

²⁵ Nuwa a na ginétan si Maria angga sa naianak nay gisay liyaki. Sên naianak kay kulaw, impalagyuy nan Jose kanay Jesus.

2

Ya pallumaténg mani mag-arál sa pagkimit bêtewén

¹ In-anak si Jesus sa balayan Bethlehem sa prubinsyan Judea sabitun si Herodes ya ari. Gisay allu, inlumaténg sa Jerusalem ya

* **1:21** **1:21** Ya lagyun Jesus, ubat ya sa lagyun Josue sa sabin Hebreo. Ya labay sabin lagyun Josue, "Namalyari ya Mamilitas." † **1:23** **1:23** Isaias 7:14.

dakun umnuy tawu ya mag-aral sa pagkimit bêtêwên. Ubat sila sa êtêb puputakan mamut.

² Namatang sila, "Saantuy pinianakan sa Arin mani Ju-dio? Impatang yan na ati gawan nakit yan na bêtêwên sa puputakan mamut ya tanda' nu saantu ya in-anak. Kabay naku kay baydi amén uliménén yan ya."

³ Sén natandan Arin Herodes ya ati, nigaganaka ya buy para êt bayduy kaganawan tawuy idi sa balayan Jerusalem.

⁴ Kabay impabêg Herodes ya kaganawan mamunun pari buy mani manurun Kautusan amén ipatang na kallay, "Saantu ianak si Cristu?"

⁵ Nakitbay sila, "Sa Beth-lehem ma sakup prubinsyan Judea, tagawan paradi ya insulat propeta,

⁶ 'Sikaw wa mani tawu sa Bethlehem sa lutan Juda,

alwan sikaw wa pinakanayépa
sa mani balayan Juda,
tagawan maubat kamuyuy
gisay mamunu ya
magpastul* sa mani
Israelita.' "†

⁷ Sén natandan Herodes ya ati, liim nan impabêg ga mani tawuy mag-aral sa pagkimit bêtêwên buy natandan nay luway tawun nay inlumbas.

⁸ Pamakayari, impalaku na sila sa Bethlehem. Intipan na kallay, "Mita

kawna buy pakangédén yun têkapén na kulaw. Nu makitan yu, tambêng yun ibalita kangku amén maku waku êt mangulimén kana."

⁹⁻¹⁰ Pamakayari lan nalêngéy intipan Ari, namita silanya. Kaban mamita sila, nanguman nagpakit ta bêtêwên na nakitan la sa puputakan mamut. Kabay sadyay saya la buy sinunul lay ati angga sa nilatêng sila sa binyanan kulaw.

¹¹ Pamakasun la sa bali, nakitan lay kulaw wa idi sa danin indu na ya si Maria. Nanduku sila amén uliménén lay kulaw buy inawas lay mani gintan lay gintu, insensu, buy mira amén iandug kana.

¹² Sén pauli silanya, nagsabi si Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp la, "Agana kawna mag-udung kan Herodes." Kabay dinuman sila tana sa kaatag dan pauli.

Ya pamita papakun sa Egipto

¹³ Sén namitay nay mani mag-aral sa pagkimit bêtêwên, nagpakit sa taynêp Jose ya gisay ang-el Pangin-uun. Sinabin ang-el kana, "Mimata ka, gétan muy mitaindu buy mita kaw papakun sa Egipto. Manugêl kaw pun baydu anggan a ku pun sabin na mag-udung kawna, tagawan pantêkapén Herodes ya anak amén patin."

* **2:6 2:6 magpastul:** ya labay sabin, manaysay. † **2:6 2:6 Mikas 5:2.**

¹⁴ Kabay sa yabin abitu, nimata si Jose buy gintan nay mitaindu sa Egipto.

¹⁵ Buy nanugêl sila baydu angga sa nati si Arin Herodes. Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta, "Binêg kuy anak ku amên mita sa bansen Egipto."‡

Impapatin Herodes ya mani anak ka lawyaki

¹⁶ Sén natandan Arin Herodes ya inlinlang yan mani lawyaki ya mag-aral sa pagkimit bêtewén, sadyay tubag na. Kabay ya kaganawan anak ka lawyaki sa Bethlehem ya idad luway tawun payépa buy sa mani lugal la nakapalitêng baydu, impapati na sila. Tagawan abituy tawun na natandan na nu nakanu nunan nagpakit ta bêtewén sa mani lawyaki ya mag-aral sa pagkimit bêtewén.

¹⁷ Sa kadawakan na dinyag Herodes, natupad da sinabin Propeta Jeremias,

¹⁸ "Dilag yan nalêngêy tangisan buy masnêg ga alab sa balayan Rama.

Pantangisan Raquel la mani anak na.

Ayin makasamung sa panangis na tagawan nati silayna."§

Ya pag-udung ubat sa Egipto

¹⁹ Pamakamatin Herodes, kaban idi sa Egipto si Jose,

nanguman nagpakit kanay gisay ang-el Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp na.

²⁰ Sinabin ang-el kana, "Jose, mimata ka. Iuli minay mitaindu sa Israel, ta nati yay kalabay mamatin anak."

²¹ Kabay nimata si Jose buy in-uli nay mitaindu sa Israel.

²² Nuwa sén natandan Jose ya si Arquelao ya ari sa Judea ya kasagilin bapa nay si Herodes, nalinwan lay nan maku baydu. Kabay nanguman yan pinatandan Bapan Namalyari sa kapamilatan taynêp buy nagdaus sila sa Galilea.

²³ Buy nanugêl sila sa Nazaret. Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin mani propeta, "Bégén Nazarenu" ya Cristu.

3

Ya pangaral Juan ya Mawtismu

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

¹ Sa panawun abitu, inlumatêng si Juan ya Mawtismu sa kakyangan sa prubinsyan Judea ya mangaral paradi,

² "Pagsisyuan buy itgén yuy panyag kasalanan, tagawan marani yanay pag-arin Bapan Namalyari."

³ Si Juan na pantukuyun Propeta Isaias sabitun sinabi nay,

‡ 2:15 Hosea 11:1. § 2:18 Jeremias 31:15.

"Dilag gisay mamibêg sa kakyangan ya pansabin na
 'Il-an yuy danan Panginuun.
 Itinêk yuy balang danan na."
 **

⁴ Ya yaming Juan, diyag sa sabut kamelyu buy diyag sa balat ayup pa yakês na. Ya pangkanên na, durun buy pulut panilan.

⁵ Malakêy tawuy naku kana ubat sa balayan Jerusalem, sa mani lugal sa prubinsyan Judea, buy sa mani lugal sa palitêng ilug Jordan.

⁶ Sinabi lay mani kasalanan la buy binawtismuwan silan Juan sa ilug Jordan.

⁷ Nuwa sên nakitan Juan na malakêy Pariseo buy Saduseo ya mamaku êt magpabawtismu, sinabi na kalla, "Sikaw wa kaparisun lupung, sisabêt ta nagsabi kamuyun makatakas kaw sa lumatêng nga parusan Bapan Namalyari?

⁸ Nu pêtêg kaw nagsisi sa mani kasalanan yu, ipakit yu sa mani diyag yu.

⁹ Agana yu isipin na a kaw maparusian gawan layi kaw Abraham. Pansabin ku kamuyuy agyan na mani batun ati, madyag Bapan Namalyarin mani layin Abraham.

¹⁰ Amêsên, kaparisu kaw kayuy asê mangêy mangêd. Kabay nakal-an nan marusa si Bapan Namalyari kamuyu ya paran palatsaw wa nakal-an nan mamutus

puun kayu buy isamwag sa apuy."

¹¹ "Pambawtismuwan kataw sa lanêm bilang pagpapêtêg sa pagsisi yu, nuwa dilag gisay lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sépat mantan sandalyas na. Bawtismuwan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari buy apuy.

¹² Siyay mamipapawan mapanyag kangêdan sa mani mapanyag kadawakan kaparisun gisay mamibalusbus trigu. Ta ya triguy naibalusbus sana, sabay ya pan-isêmpan. Nuwa ya apa, sabay ya pan-ulamên sa apuy ya asê mangapalêng."

*Ya pamawtismu kan Jesus
 (Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)*

¹³ Inlumatêng si Jesus sa Ilug Jordan ya ubat sa prubinsyan Galilea amên magpabawtismu kan Juan.

¹⁴ Nuwa asê dayi kalabay si Juan ya bawtismuwan na si Jesus. Kabay sinabin Juan, "Siku dayi ya sépat mun bawtismuwan, nuwa siyan sika yay magpabawtismu kangku ta?"

¹⁵ Nuwa nakitbay si Jesus kana, "Pasawan mun mal-yari amêsên na ati, gawan ati ya sépat tan daygên amên matupad da buun kalabayen Bapan Namalyari." Kabay nakalabay si Juan.

¹⁶ Sên nabawtismuwan na si Jesus, nagsalwang ya sa lanêm buy nakitan nay nawang-at ta langit

* **3:3 3:3** Isaías 40:3.

buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati.

¹⁷ Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, "Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku."

4

*Ya panuksu kan Jesus
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)*

¹ Pamakayari, impalêt Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus sa kakyangan amén tuksun Satanas.

² Baydun nag-ayunu si Jesus un apattapuy allu buy apattapuy yabi. Kabay inlayang ya.

³ Inlumatêng amêsên na mapanuksuy Satanas buy sinabi na kana, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, daygên mun kanên na mani batun ati."

⁴ Nuwa nakitbay si Jesus, "Idi sa kasulatan, 'Alwan kay sa kanêñ mambumay ya tawu, nun a sa balang Sabin Bapan Namalyari.' "^{*}

⁵ Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa têngêl Templa sa Jerusalem

⁶ buy sinabi na kan Jesus, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magnabu ka di. Ta idi sa kasulatan,

'Tutus Bapan Namalyari ya mani ang-el na buy sal-un laka amén asé

midumpul sa batuy bitis mu.' "[†]

⁷ Nakitbay si Jesus, "Idi sa kasulatan, 'Agana mu subukun ya Panginuun mun Namalyari.' "[‡]

⁸ Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa sadyay katag-ayan bung-uy buy impakit kanay kaganawan kaarian sa babun luta buy pibandiyan mani ati.

⁹ Buy sinabin Satanas kan Jesus, "Ya kaganawan abiin, idin ku kamu, nu dukwan muku buy uliménén."

¹⁰ Nakitbay si Jesus, "Magtas kay, Satanas! Gawan idi sa kasulatan, 'Kay Panginuun mun Namalyari ya uliménén mu buy pagsuywan mu.'

¹¹ Pamakayarin abiin, inlakwanan yan Satanas. Buy inlumatêng nga angel Bapan Namalyari buy naglingkud kan Jesus.

*Ya pag-umpisan Jesus sa pandaygên na
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)*

¹² Sén nabalitan Jesus ya nakasukul si Juan, nagudung ya sa prubinsyan Galilea.

¹³ Nuwa a yina nanugêl sa balayan Nazaret nun a sa balayan Capernaum, sa agid dagat Galilea sa katganan Zebulun buy Neftali.*

* **4:4 4:4** Deuteronomio 8:3. † **4:6 4:6** Mani Kanta 91:11-12. ‡ **4:7 4:7**

Deuteronomio 6:16. § **4:10 4:10** Deuteronomio 6:13. * **4:13 4:13** Ya Zebulun buy Neftali sabay ya luway tribun Israel ya manugêl marani sa lawan Galilea.

¹⁴ Sa pakapakun baydu, natupad day sinabin Propeta Isaías,

¹⁵ "Ya lugal Zebulun buy ya lugal Neftali sabay ya dadanan papakun sa lawa ya idi sa lipay ilug Jordan.

Ya mani lugal abiin, sakup Galilea ya panugêlan mani alwan Judio."

¹⁶ Mambumuyay sa nadiglêm ya mani tawu baydu, nuwa makakit silan ayin kaparisuy sawang.

Agyan idi sila sa nadiglêm papakun sa kamatyan, masawangan na isip la.[†]

¹⁷ Paubat sabitun inlumatêng si Jesus sa Caper-naum, nangaral ya. Sinabi na, "Pagsisyay buy itgên yuy panyag kasalanan, tagawan marani yanay pag-arin Bapan Namalyari."

Binêg Jesus ya apat ta mandakêp kênan lanêm
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸ Kaban mamita si Jesus sa agid lawan Galilea, nakitan nay mipatêl ya silan Simon ya pambêgên Pedro buy si Andres. Mamisamwag silan dala ta ubra lay mandakêp kênan lanêm.

¹⁹ Sinabin Jesus kalla, "Kilaku kaw kangku ta daygên kataw mamipakaranin tawu kan Bapan Namalyari amén manampalataya sila

kaparisun pandakêp yun kênan lanêm."

²⁰ Tambêng lan imbalag ga dala la buy nakilaku sila kan Jesus.

²¹ Kaban pan-isundun Jesus ya pamita na, nakitan nay mipatêl ya si Santiago buy si Juan ya idi sa bangka ya mamipakapalan dala la. Kaawayun la si Zebedeo ya bapa la. Binêg sila êt Jesus amén makilaku kana.

²² Kabay tambêng lan in-lakwanan ya bangka la buy bapa la ta nakilaku sila kan Jesus.

*Nangaral buy namaiyul si
Jesus un mani nagsakit*
(Lucas 6:17-19)

²³ Inlakun Jesus ya buun prubinsyan Galilea buy sinumun ya sa mani balin pagtipunan mani Judio amén manuru. In-arat nay Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinaiyul na êt ta kaganawan magmikakalasi ya sakit buy dilag mangatanam.

²⁴ Niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun prubinsyan Siria. Kabay gintan kanay kaganawan nagsakit buy mani magkasakit sa matanam la buy mani sinêdakan nadawak ka ispiritu buy mani tinugaw buy mani a kabita. Pinaiyul nay kaganawan abitu.

²⁵ Kabay inlaku yan saday lakên tawuy ubat sa prubinsyan Galilea, sa

[†] 4:16 4:16 Isaías 9:1-2.

mani balayan sa Decapolis,
sa balayan Jerusalem, sa
prubinsyan Judea buy sa
lipay Ilug Jordan.

5

Ya mani pinagpala
(Lucas 6:20-23)

¹ Sêñ nakitan Jesus ya malakêy tawu, sinumukpa ya sa gisay bung-uy buy niknu baydu. Nagdani kanay mani tagasunul na

² buy nag-umpisa yan nangaral. Sinabi na,

³ "Pinagpalay mani tawuy nayêpay nakêm, tagawan mibilang sila sa pag-arian na.

⁴ Pinagpalay mani tawuy saday lungkut, tagawan samungun silan Bapan Namalyari.

⁵ Pinagpalay mani tawuy nayêpay nakêm, tagawan mapagmana lay babun luta.

⁶ Pinagpalay mani tawuy nasabêk sa panyag katinêkan kaparisun gisay tawuy layangên buy napêl-ang, tagawan pakabsuyun silan Bapan Namalyari sa katinêkan.

⁷ Pinagpalay mani tawuy mapallunus, tagawan kalunusan sila êt Bapan Namalyari.

⁸ Pinagpalay mani tawuy malinis ya bêkê, tagawan makitan lay Bapan Namalyari.

⁹ Pinagpalay mani tawuy manawup mamika-sundu, tagawan bêgén silan mani anak Bapan Namalyari.

¹⁰ Pinagpalay mani tawuy pampasakin gawan sa panunul la sa kalabayan Bapan Namalyari, tagawan miawyin sila sa pag-arian na.

¹¹ Pinagpala kaw nu pandustakêñ lakaw, pampasakin buy pagsabyanan lakaw magmikakalasi ya nadawak ka panangkan gawan sa panunul yu kangku.

¹² Ta para êt baysêñ na mangadanasan mani propeta awlagi. Kabay nu mangadanasan yuy abiin, magsaya kaw buy matula, tagawan maulagay gantimpala yu sa langit."

Ya asin buy sulu
(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³ "Sikaw wa mani tagasunul ku, maiparisu kaw sa asin sa kaganawan tawu sa babun luta. Nuwa nu mitas ya lasan asin, asina midung buy ayin nan nabang. Kabay isamwag la tay ati sa dan buy piturakturakan mani tawu."

¹⁴ "Sikaw wa dêkêt sa mani tawu sa babun luta kaparisun gisay balayan sa babun gisay bung-uy ya asê maitagu."

¹⁵ "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na sa aypaan pamisêmpanan, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên masawangan na kaganawan idi sa bali.

¹⁶ Para êt bayduy sépat yun daygên. Pasawangên yuy dêkêt yu sa mani tawu amên makitan lay mangêd da pandaygên yu buy uliménêl lay Bapa yuy idi sa langit."

Ya aral tungkul sa Kautusan

¹⁷ "Agana yu isipin na naku waku baydi amên daygên ayin pukat ta Kautusan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta. Naku waku baydi amên tuparên kuy mani ati.

¹⁸ Pansabin ku kamuyuy kaban dilag langit buy luta, agyan kay gisay gulis sa Kautusan, asê madyag ayin pukat anggan asê pun natupad da kaganawan.

¹⁹ Kabay nu sisabêt man na nallabag sa nangabêlêng nga baagin Kautusan buy mamituru sa kaatag amên mallabag êt, pan-ituwad yan pinakanayêpa sa kaganawan mani kaawyun sa pag-arian Bapan Namalyari. Nuwa nu sisabêt man na manunul sa Kautusan buy mamituru êt sa kaatag amên manunul êt, pan-ituwad yan matag-ay sa mani kaawyun sa pag-arian Bapan Namalyari.

²⁰ Pansabin ku kamuyuy nu a yu igitan na panyag katinékan mani manurun Kautusan buy mani Pariseo, a kaw miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari."

Ya aral tungkul sa tubag

²¹ Sinabi pun êt Jesus, "Nalêngê yuy sinabi sa mani pipuunpuunan tamu, 'Agana ka mamatin tawu, tagawan nu sisabêt man na mamatin tawu, atulun ya.'*

²² Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyu ya nu sisabêt man na dilag tubag sa patêl na, atulun yan Bapan Namalyari. Buy nu sisabêt man na mandustak sa patêl na buy magsabin 'Ayin kan pukat!', iarap ya sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan. Buy nu sisabêt man na magsabi sa patêl na, 'Ayin kan tanda!', milaku ya sa impernu.

²³ Kabay nu mam-i ka sa pamiandugan kan Bapan Namalyari buy maganaka mun dilag suluk kamuy patêl mu,

²⁴ lakwanan mu pun na andug mu sa arap pamiandugan, ta makikasundu ka pun kana. Pamakayari, mag-udung ka buy magandug kan Bapan Namalyari."

²⁵ "Nu dilag mamidalum kamu, tambêng kan makikasundu kana kaban a naka pun naidalum. Gawan nu asê, dat iarap naka sa mallitis buy pamakayari, igawang

* **5:21 5:21** Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17.

kan mallitis sa pulis amén isukul.

²⁶ Pansabin ku kamuy a ka makaawas sa sukulan anggan a mu pun nabayarán na kaganawan panipabayad la kamu.”

Ya aral tungkul sa pamikikanayun

²⁷ “Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, ‘Agana ka makikanayun.’†

²⁸ Nuwa amésén, pansabin ku kamuyuy kay êlêwên mu pun na gisay babayi ya dilag gan nadawak ka pangisip, nangasalanan kaynan pamikikanayun.

²⁹ Kabay nu wanan mata muy magin sangkan pangasalanan mu, lus-ukun mu buy isamwag! Mas mangéd pun na matasan kan gisay mata kaysa buuy lawini mu, nuwa isamwag ka sa impernu.

³⁰ Buy nu wanan gamêt muy magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu buy isamwag. Mangéd pun na matasan kan gisay gamêt kaysa buuy lawini mu nuwa isamwag ka sa impernu.”

Ya aral tungkul sa pamisyay

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹ “Idi êt sa kasulatan, ‘Nu labay gisay liyakin isyay ya asawa na, sêpat biyan nayan kasulatan pamisyay.’‡

³² Nuwa amésén, pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na liyaki ya misay asawa na, libanta nu nakikanayun na babayi, siyay nay namtustus sa babayi amén makikanayun nu magasawa yan kaatag. Buy nu sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, nangasalanan yan pamikikanayun.”

Ya aral tungkul sa panumpa

³³ “Nalêngê yu êt ta sinabi sabitun nuna sa mani pipuunpuunan tamu, ‘Agana kaw manumpan ayin kapêtégan, nun a tuparên yuy pangaku yu sa lagyun Panginuun.’§

³⁴ Nuwa amésén, pansabin ku kamuyuy nu mangaku kaw, agana kaw manumpa. Agana yu sabin sa pangaku yuy ‘Makit takun langit’, tagawan idi bayduy trunun Bapan Namalyari,

³⁵ o kayay ‘Makit takun luta’, tagawan ati ya tutudakan bitis na. Buy agana kaw êt magsabin, ‘Makit takun balayan Jerusalem,’ tagawan ati ya balayan Dakilan Ari.

³⁶ Buy agana kaw êt magsabin ‘Agyan mati yaku’, tagawan agyan kay gisay sabut yu, a yu agyun paputin o pauyangén.

³⁷ Sabin yu tanay ‘Awu’ nu awu buy ‘Asé’ nu asé,

† 5:27 5:27 Deuteronomio 5:18. ‡ 5:31 5:31 Deuteronomio 24:1. § 5:33 5:33 Levítico 19:12; Mani Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21.

tagawan nu manumpa kaw pun, ubat ta abiin kan Satanas."

Ya aral tungkul sa pangablas
(Lucas 6:29-30)

³⁸ "Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, 'Nu binulag kan kaparisu mu, bulagên maya êt. Nu mêgmên kaparisu muy bêbêy mu, mêgmên maya êt.'

³⁹ Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy nu dilag manyag nadawak kamuyu, agana kaw mangablas. Nu dilag mandalpin pingi mu, ipadalpi mu êt ta kapaka.

⁴⁰ Nu sisabêt man na mamidalum kamu amên kewen na yaming mu, idin mu êt ta up-up mu.

⁴¹ Nu ipilit ipabakay sundalus kamuy gêgtan na un gisay kilumetru, bakayên muy abiin un luway kilumetru.

⁴² Nu dilag manyawad kamu, biyan maya. Buy nu dilag mangandam kamu, paandamên maya."

Ya aral tungkul sa pangidu

(Lucas 6:27-28; 6:32-36)

⁴³ "Nalêngê yuy sinabi sabitun nuna, 'Kaidwan muy kaluguran mu buy kasulukan muy kapati mu.'

⁴⁴ Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy 'Kaidwan yuy mani kapati yu buy manalangin kaw para sa mani mamasakit kamuyu.'

⁴⁵ Nu daygên yuy abiin, mapagpapêtgan na anak

kaw Bapan Namalyari ya idi sa langit. Tagawan alwan kay sa mangangêd da tawu miputak ka mamut, nun a agyan êt sa mani nangadawak. Buy alwan kay mani tawuy matinêk ka pambiyan nan uran, nun a agyan na mani alwan matinêk.

⁴⁶ Nu kay ya mani mangidu kamuyuy pan-idun yu, ayin kaw matanggap pa gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Ta abiin êt ta pandaygên mani maningil buwis ya makasalanan.

⁴⁷ Buy nu kay mani patêl yuy pangkumustên yu, ayin kaw pamikaatag sa kaatag mani tawu. Ta abiin êt ta pandaygên mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari.

⁴⁸ Kabay kaylangan magin ganap kaw kaparisun Bapa yu ya idi sa langit."

6

Ya aral tungkul sa pam-i

¹ "Mangillag kaw ta dat ya panyag yun mangêd, kay amên ulimênêk kaw mani tawu. Tagawan nu kay parabaysên na pandaygên yu, ayin kaw matanggap pa gantimpalay ubat sa Bapa yuy idi sa langit."

² "Kabay nu mam-i kaw sawup sa mani magkasakit, agana yina ibalitay ati kaparisun mani tawuy mapagtalingkayu. Ta nu idin la, pan-ibalita la sa balin pagtipunan buy sa mani dan amên ulimênêk silan mani

tawu. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimên mani tawu ya sabay ya gantimpala la.

³ Nuwa nu mam-i kaw sawup sa mani magkasakit, agana yu ipatanda agyan kansabêt man

⁴ amên liim ya panawup yu. Sa pakapakun baydu, ya Bapa yun Namalyari ya makakit sa pandaygên tamun liim, sabay ya mam-in gantimpala kamuyu."

*Ya aral tungkul sa panalangin
(Lucas 11:2-4)*

⁵ Nu manalangin kaw, agana kaw mambus sa mani mapagtalingkayu. Labaylabay lan manalangin nakaidêng sa balin pagtipunan buy sa mani pisubangan na dan amên ta makitan silan mani tawu. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimên mani tawu ya sabay ya gantimpala la.

⁶ Nuwa nu manalangin kaw, sumun kaw sa lalên silid buy isara yuy pasbul. Baydu kaw manalangin sa Bapa yuy asê maakit. Ta ya Bapa yuy makakit sa pandaygên yun liim, sabay siyay mam-in gantimpala kamuyu.

⁷ "Kabay nu manalangin kaw, agana yu piudung-udung nga ayin kapukatan

na sabi kaparisun pandaygên mani tawuy man-alangin sa diyusdiyusan la. Indap la nu lêng-ên silan diyusdiyusan la gawan sa kakarangan panalangin la.

⁸ Gana yu sila tubsun, tagawan bayu kaw pun manyawad, tanday nan Bapa nu sabêt ta kaylangan yu.

⁹ Nu manalangin kaw, paradi ya sabin yu, 'Bapa yan na idi sa langit, labay yan na kay sikay ulimênên mani tawu.

¹⁰ Labay yan na magari kayna kanyan kaganawan buy sunulun mani tawuy kalabayan mu baydi sa babun luta, kaparisu sa langit.

¹¹ Biyan mukay kanên sa inallu-allu.

¹² Patawarên mukay sa mani kasalanan yan, kaparisun pamatawad yan sa mani nangasalanan kanyan.

¹³ Buy agana mukay paulayan matuksu, nun a iligtas mukay kan Satanas.*

¹⁴ Nu pampatawarên yuy mani tawuy nangasalanan kamuyu, patawarên kaw êt Bapa yun Namalyari ya idi sa langit.

¹⁵ Nuwa nu a yu sila patawarên, a kaw êt patawarên Bapa yuy idi sa langit."

* **6:13 6:13** Sa kaatag ga sulat, dilag êt sinabi ya paradi, "Tagawan sikay Ari ya makapangyarian buy Dakilan Bapan Namalyari agyan kanuman!"

Ya aral tungkul sa pagayunu

¹⁶ “Nu mag-ayunu kaw, agana kaw mambus sa mani tawuy mapagtalingkayu. Ta kay tatalagén lan maglupan malungkut amén ta ipakit la sa mani tawuy mag-ayunu sila. Pansabin ku kamuyuy natanggap lay nay mani pangulimén mani tawu ya sabay ya gantimpala la.

¹⁷ Nuwa sikaw, nu mag-ayunu kaw, magpulamus kaw buy ipakapala yuy sarili yu.

¹⁸ Daygén yuy abiin amén asé matandan mani tawuy mag-ayunu kaw. Ta ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit ya asé makitan, sabay siyay makakit sa pandaygén yun liim buy mam-i yan gantimpala kamuyu.”

Ya pibandiyan sa langit
(Lucas 12:33-34)

¹⁹ “Agana kaw manipun pibandiyan para sa sarili yu baydi sa babun luta. Ta baydi, dilag mani insektuy maniran pibandiyan yu o mangalawang buy dilag mani manakaw wa mangwan ati.

²⁰ Nun a manipun kaw pibandiyan yu sa langit. Ta baydu, asé anagén, asé kalawangén buy ayin makasun na manakaw.

²¹ Tagawan nu idi saantuy pibandiyan yu, idi êt bayduy isip yu.”

Ya sulu un lawini
(Lucas 11:34-36)

²² “Ya mata, sabay ya sawang lawini. Kabay nu

malinaw wa pangélêw mu, nasawang êt ta buun lawini mu.

²³ Nuwa nu asé malinaw wa pangélêw mu, nadiglém êt ta buun lawini mu. Kabay nu ya sawang nga idi kamu, nadiglém awéd, nadidiglém ma biyay mu!”

Si Bapan Namalyari o pibandiyan?

(Lucas 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Ayin tawuy piagnanén nan magsuyu sa luway amung na. Ta nu parabaydu, kasulapwan buy pustakén nay gisa, nuwa ya gisa, idun nan tapat. Para êt baydu, a yu malyarin piagnanén pag-suywan si Bapan Namalyari buy pibandiyan.”

²⁵ “Kabay pansabin ku kamuyuy agana kaw napitik tungkul sa ikabyay yu buy nu sabêt ta kanén yu, inémén yu o iyaming yu. Tagawan igit maulagay biyay kaysa kanén buy igit maulagay lawini kaysa yaming.

²⁶ Pakaélêwén yuy mani uy bun manuk ka mallumpad. A sila mananém, mamupul o manipun maékan la sa budega. Nuwa paraman baydu, pampakan silan Bapa yun Namalyari ya idi sa langit. Sikaw pun nayı, igit kaw maulaga kana kaysa sa mani uy bun manuk.

²⁷ Ayin kamuyun makapikadang biyay na agyan sa gisay uras sa kapamilatan kapitikan na.

²⁸ Agana kaw napitik tungkul sa pagyaming yu. Elêwên yu nu parasaantun mantumubuy mani tamanan na mamulak ya bêngat tan tinumubu. A sila magubra o manyag yaming la.

²⁹ Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan si Solomon na mabandi, a ya nakapagyaming kasin kangêd gisa man na bulaklak tanaman.

³⁰ Pampakangêdên Bapan Namalyari ya mani lamun sa bung-uy ya nabyay amêsên, nuwa pamakawasak, maulam. Nu parabaysên na pandaygên Bapan Namalyari sa mani lamun, luyang ngabay kamuyu, pilmin payamingan nakaw. Pêtêg kawnan nabêlêng nga panampalataya kana ta!

³¹ Kabay agana kaw napitik tungkul sa kanêñ, inêmén o yaming yu.

³² Ta ya mani asê mangilala kan Bapan Namalyari, pawa silan napitik tungkul sa mani bagay ya abiin. Nuwa sikaw, tanday nan Bapa yun Namalyari ya idi sa langit ya kaylangan yuy kaganawan abiin.

³³ Nuwa igit sa kaganawan, pagpilitan yun magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari buy pagpilitan yun manunul sa kalabayan na. Sa pakapakun baydu, idin na kamuyuy kaganawan kaylangan yu.

³⁴ Kabay agana kaw napitik sa kaylangan yu sa wasak. Wasak yu tan

isipin na abiin. Nukad day pangisip yu sa allun ati.”

7

Agana mangusgan kaparisu

(Lucas 6:37-38; 6:41-42)

¹ “Agana kaw mangusgan kaparisu yu amên a kaw êt usgên Bapan Namalyari.

² Tagawan nu parasaantu yun inusgay kaparisu yu, para kaw êt baydun usgên Bapan Namalyari.

³ Uysiyán makitan mu yay puling sa matan kaparisu mu, pakan a mu makitan na maragul la puling sa mata mu ta?

⁴ Parasaantu mun masabi kanay, ‘Kaksaw ka ta itas kuy puling mu,’ pakan dilag kan maragul la puling?

⁵ Mapagtalingkayu! Itas mu pun na maragul la puling sa mata mu amên makakit kan mangêd. Sa pakapakun baydu, maitas muy puling sa matan kaparisu mu.”

⁶ “Agana yu idin sa mani asuy banal la bagay, ta dat sikaw pun na balikwasan na buy kayatêñ. Buy agana yu êt idin sa mani babuy ya perlas ta kay piturakturakan lay ati. Para êt baydu, agana yu ipilit iaral la Sabin Bapan Namalyari sa mani tawuy asê kalabay mallêngê sa sabi na.”

Ya aral tungkul sa panyawad, pangkap buy pamêg
(Lucas 11:9-13)

7 "Manyawad kaw kan Bapan Namalyari buy biyan nakaw. Têkapên yu kanay pantêkapên yu buy makitan yu. Mamêg kaw kana buy pakitbayan nakaw.

8 Tagawan na kaganawan manyawad kana, pambiyani na sila. Buy ya kaganawan mangkap, makakit. Buy ya kaganawan mamêg, pakitbayan.

9 Sikaw wa mangatwa, nu manyawad tinapay kamuyuy anak yu, biyan yu sila nayin batu? Asê!

10 Buy nu manyawad kamuyun kênan lanêm ma anak yu, biyan yu sila nayin utan? Asê!

11 Sikaw wa mani nangadawak, nu katanda kaw mam-in mangangêd da bagay sa mani anak yu, luyang ngabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit! Idin nay mangangêd da bagay sa kaganawan manyawad kana."

12 "Kabay daygên yu sa mani kaparisu yuy labay yun daygên la kamuyu. Ta abiin na ustuy panunul sa Kautusan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta."

*Ya nalipit ta pasbul
(Lucas 13:24)*

13 "Sumun kaw sa nalipit ta pasbul, tagawan nakwal la pasbul buy malapad da dan papakun sa ayin katganan na kaparusan buy malakêy mansumun baydu.

14 Nuwa nalipit ta pasbul buy iibun na dan papakun sa biyay ya ayin katganan buy kay pépérad da manduman baydu."

*Matandan na puun kayu sa tagêy na
(Lucas 6:43-44)*

15 "Mangillag kaw sa mani magtatalingkayun propeta. Magdani sila kamuyun paran mangêd da tawu kaparisun tupa, pakan sa kapêtégan, nadawak ka labay la kamuyu kaparisun asun aniwid.

16 Matandan yu sila sa mani diyag la tagawan na tanaman na madiwi, asê managêy ubas o igus.

17 Ya mangêd da puun kayu, managêy yan pangkanên. Buy ya puun kayuy asê mangêd, managêy yan asê pangkanên.

18 Ya mangêd da puun kayu, asê managêy asê pangkanên. Buy ya puun kayuy asê mangêd, asê managêy pangkanên.

19 Ya kaganawan puun kayuy asê managêy pangkanên, pamputusun buy pan-isamwag sa apuy.

20 Kabay matandan yuy magtatalingkayun propeta sa mani diyag la."

*Asê kilalan Bapan Namalyari ya manyag nadawak
(Lucas 13:25-27)*

21 "Malakêy mamêg kangkun 'Panginuun, Panginuun' nuwa asê labay sabin na miawyin sila sa pagarian Bapan Namalyari. Kay

mani tawuy manunul sa kalabayan Bapa kuy idi sa langit ya miawyin sa pagarian na.

²² Sa allun pangukum, malakêy magsabi kangkun paradi, ‘Panginuun, Panginuun alwa nayin sa lagyu mu, impatanda yan na mani sabi mu, namitas kay nangadawak ka ispiritu, buy nanyag kay malakêy mamakaupapas?’

²³ Nuwa sabin ku kallay, ‘A kataw kakkilala. Magpakarayu kaw kangku, sikaw wa manyag kadawakan.’ ”

Ya luway tawuy ni-paydêng bali

(Lucas 6:47-49)

²⁴ “Kabay ya mani mallêngê buy manunul sa mani sabi ku, kaparisu yan mautêk ka liyaki ya namipaydêng bali na sa pundasyun na batu.

²⁵ Sên nanguran malakas, nallanab buy saday lakas angin, asê nalasak ka bali na, tagawan napas-êy ya pinipundasyunan na.

²⁶ Ya mani tawuy mallêngê sa pansabin ku, pakan a la pansunulun, kaparisu silan tawuy ayin tanda ya namipaydêng bali sa kabalasan.

²⁷ Sên nanguran malakas, nallanab buy saday lakas angin, nayégmak buy nalasak ka bali.”

²⁸ “Pamakayarin nangular Jesus, nakaupapas ya mani tawu sa pangaral na,

²⁹ tagawan nakit lay dilag yan kapangyarian sa pangaral na, asê kaparisun pangaral mani manurun Kautusan.”

8

Pinaiyul Jesus ya gisay nagsakit ketung

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

¹ Sên pamakalunsan Jesus ubat sa bung-uy, pikilikwan yan malakêy tawu.

² Amêsên, nagdani kanay gisay nagsakit ketung buy nanduku ya sa arapan na. Sinabi na, “Panginuun, nu kalabayan mun kayék, paiyulun muku.”

³ Dinukpan yan Jesus buy sinabi na, “Labay ku. Umiyul kayna.” Kabay tambêng inumiylu la nagsakit buy mangêd day lawini na.

⁴ Sinabin Jesus kanay, “Agana mu sabin kansabêt man na nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaélêw muy lawini mu ya inumiylu lana. Pamakayari, magandug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêtêg ga inumiylu kayna.”*

Pinaiyul Jesus ya ipus kapitan

(Lucas 7:1-10)

⁵ Sên inlumatêng si Jesus sa balayan Capernaum,

* **8:4** Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu inumiylu ya gisay nagketung, sépat yan maku sa mani pari (Levitico 14:2; 14:11; Deuteronomio 24:8).

naku kanay gisay kapitan mani sundalus Romano buy nakisabi,

6 "Panginuun, idi sa bali kuy ipus kuy nakakalêk ka asina miidêng buy sadayay sakit matanam na."

7 Sinabin Jesus, "Awu, maku waku, ta paiyulun kuya."

8 Nuwa nakitbay kanay kapitan mani sundalus, "Panginuun, a ku sépat lakwén mu sa bali ku. Kay sabin muy umiyul la ipus ku, umiyul yabay.

9 Tanda kuy ati, gawan siku man, dilag mani nipaqtungkulon na makapangyarian pun êt kangku. Buy dilag gaku êt pansakupun na mani sundalus. Nu sabin ku sa gisay, 'Maku ka baydu', maku yabay baydu. Nu sabin kuy, 'Kaksaw ka baydi', magdani ya. Buy nu sabêt ta iutus ku sa ipus ku, daygén na."

10 Sên nalêngêñ Jesus ya sinabin kapitan sundalus, nakaupapas ya buy sinabi na sa mani tawuy kilalaku kanay, "Pansabin ku kamuyuy ayin naku pun nakanit na gisay Israelitay dilag paradi ya karagul la panampalataya.

11 Pansabin ku kamuyuy malakêy alwan Judioy ubat sa magmikakanayun na lugal baydi sa babun luta ya mapagkaêm lan Abraham, Isaac buy Jacob sa kalutun Bapan Namalyari sa kaarian na sa langit.

12 Malakê dayi ya mani Judioy pag-arian Bapan Namalyari, nuwa isamwag sila sa kadléman. Manangis sila baydun mingêngêt ta bêbêy."

13 Sinabin Jesus sa kapitan mani sundalus, "Muli kayna. Gawan sa panampalataya mu, umiyul la ipus mu." Sa uras êt abitu, inumiyl la ipus kapitan.

*Malakêy pinaiyul Jesus
(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)*

14 Naku si Jesus sa balin Pedro. Pamakalatêng na baydu, nakanit nay ampun Pedroy babayi ya nakakalêk gawan umutun.

15 Dinukpan Jesus ya gamêt babayi buy tambêng yan inumiyul. Pamakayari, nidêng ya buy pinakan na si Jesus.

16 Sên mamayabiyabi yana, gintan mani tawu kan Jesus ya malakêy sinédakan nangadawak ka ispiritu. Kay sa gisay sabi na, naipatas nay nangadawak ka ispiritu buy pinaiyul nay mani nipagsakit.

17 Dinyag nay abiin amên matupad da sinabin Propeta Isaías,

"Pinaiyul na kitamu sa sakit
buy intas nay mani
matanam tamu."[†]

*Ya panunul kan Jesus
(Lucas 9:57-62)*

18 Sên nakanit Jesus ya malakêy tawuy nakapalitêng kana, sinabi na sa

[†] 8:17 8:17 Isaías 53:4.

mani tagasunul nay "Maglipay kitamina sa lawa."

¹⁹ Dilag gisay manurun Kautusan na nagdani kan Jesus. Sinabi na, "Manuru, kilaku waku kamu agyan saantu man na lakwén mu."

²⁰ Nuwa nakitbay si Jesus, "Dilag lubut ta tutugélan na mani asun aniwid. Dilag êt salay ya mani uybun manuk. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ayin naku tan sarilin tutugélan na mapag-paynawan."

²¹ Gisa pun sa mani tagasunul nay nagsabi, "Panginuun, muli yaku pun dayi ta ipalbêng kuy bapa ku."‡

²² Nuwa sinabin Jesus kana, "Manunul ka kangku buy ipalbêng minay nati mu sa mani nati sa pangêlêw Bapan Namalyari."

Pinatgén Jesus ya malakas ya angin buy alun
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Nagsakay si Jesus sa gisay bangka kaawayun na mani tagasunul na.

²⁴ Kaban idi sa bunak lanêm ma bangka la, inlumakas ya angin buy nayinayi silaynan matugpawan mangaragul la alun. Nuwa sa uras abitu, mamabêlêw si Jesus.

²⁵ Kabay pinêw yan mani tagasunul na, "Panginuun, iligtas mukay ta milêmlêm kitamina!"

‡ **8:21 8:21** Balang anak Judio, kaylangan sawpan lay mangatwa la. Nu nati yay tuwa la, sépat lan pakapalanén ya lêbêng mangatwa la. Nuwa nagtakay mani tawu sa pakitbay Jesus.

²⁶ Nakitbay si Jesus kalla, "Alwa ta malimu kaw yata? Nanabêlêng yay panam-palataya yuta." Kabay nidêng ya buy in-utus nay malakas ya angin buy alun, "Tunggén kaw." Tinunggén yabay.

²⁷ Nakaupapas ya mani tagasunul na buy sinabi la, "Sisabêt ta atiyé? Siyan mapatgén na yay angin buy alun ta!"

Pinaiyul Jesus ya luway liyaki ya sinédakan nangadadawak ka ispiritu
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Sên inlumatêng si Jesus sa lipay lawa, sa lutan mani Gadareno, timbêng yan luway liyaki ya ubat sa lêyang nga pamilbêngan. Ya lawyakin ati, sinédakan silan nangadadawak ka ispiritu. Mangatubag sila. Kabay ayin sisabêt man na makadan baydu.

²⁹ Sinabi la kan Jesus, "Sikay Anak Bapan Namalyari, sabêt ta daygén mu kanyan? Naku ka nayi baydi amén pasakitan mukay, agyan alwa pun panawun?"

³⁰ Sa narayun pêrad, dilag malakêy babuy ya manabêl.

³¹ Nakisabi kanay mani nangadawak ka ispiritu, "Nu ipatas mukay, tulutan mukay magsêdak sa mani babuy."

³² Sinabin Jesus, "Mita kaw!" Kabay nagtas sila sa luway liyaki buy nagsêdak sa mani babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bêngaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

³³ Nuwayuy mani maysay babuy papakun sa balayan buy imbalita la nu sabêt ta nalyari sa mani babuy buy sa luway liyaki ya sinêdakan nangadadawak ka ispiritu.

³⁴ Kabay inumawas ya kaganawan tawu sa balayan amên lakwên la si Jesus buy pakisabyan layan "Magtas kayna baydi sa lugal yan."

9

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya lumpu

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

¹ Kabay nagsakay silan Jesus sa bangka buy naku sila sa lipay lawa. Pamakalatêng la baydu, nuli ya sa Caper-naum sa sarili nan balayan.

² Amêsên, gintan kanan dakun umnuy tawu ya gisay liyaki ya lumpu ya idi sa kalapayan na. Sêñ nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na sa liyaki ya lumpu, "Anak kuway, pas-êyên muy nakêm mu, ta pinatawad day mani kasalanan mu."

³ Dilag êt baydun mani manurun Kautusan ya mangisip paradi, "Pallamusun yan tawun ati si Bapan Namalyari ta!"

⁴ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na, "Awta mangisip kaw yan nadawak ta?

⁵ Mas nalêp-aw sabin sa liyaki ya lumpuy, 'Pinatawad danay mani kasalanan mu,' gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, 'Midêng ka buy mita ka'

⁶ amên makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad mani kasalanan." Buy sinabi na sa liyaki ya lumpu, "Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy muli kayna!"

⁷ Kabay nidêng yabay ya liyaki buy nuli.

⁸ Sêñ nakit mani tawuy nalyari, nakaupapas buy nangulimên sila kan Bapan Namalyari ya nam-in parabayduy kapangyarian sa gisay tawu.

Binêg Jesus si Mateo
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Pamakabitinan Jesus baydu, nakitan nay gisay liyaki ya naglagyun Mateo ya nakaiknu sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, "Kilaku ka kangku." Kabay nidêng si Mateo buy nakilaku kan Jesus.

¹⁰ Kaban mangan si Jesus buy mani tagasunul na sa balin Mateo, nipallumatêng nga malakêy maningil buwis

buy kaatag pun na panituwad makasalanan ya napagaawyun lan mangan.

¹¹ Sêñ nakitan mani Pariseoy abiin, pinatang lay mani tagasunul Jesus, "Uysiyán makiawyun yay manuru yun mangan sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan ta?"

¹² Sêñ nalêngén Jesus ya abitu, sinabi na, "Asê mangaylangan manuluy tawuy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit.

¹³ Mita kaw buy pakaisipin yu nu sabêt ta labay sabin ati ya idi sa kasulatan, 'Alwan andug yu kangkuy labay ku, nun a magin mapallunus kaw.' Tagawan naku waku baydi amên bêgén na mani tawuy makasalanan, alwan abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan."

Ya patang tungkul sa pagayunu

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Dilag dakun umnuuy tagasunul Juan ya Mamawtismu ya naku kan Jesus buy namatang, "Uysiyán sikay buy mani Pariseoy* pawa kay mag-ayunu, pakan mani tagasunul muy a yata?"

¹⁵ Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangén, "Malyari nayin mag-ayunuuy mani bisita sa tangénan pakan kaawyun

la pun na liyaki ya panitangén? Asê! Nuwa lumaténg nga alluy kewen kallay liyaki ya pan-itangén. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu."

¹⁶ Sinabin Jesus kallay mani paalimbawa, "Ayin mamilanib bayuy yaming sa manan yaming. Tagawan nu mikuyum ma bayuy yaming, mapaktang nga manan yaming buy luyang dumagul la ginit.

¹⁷ Ayin êt mamitiis bayuy alak sa manan pamyanan na diyag sa balat, tagawan matlés ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang! Ya bayuy alak, sépat itiis sa bayuy pamyanan. Sa pakapakun baydu, parisu silan mabuyutan."

Ya anak mamunu buy ya babayi ya dayén

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸ Kaban pansabin nay ati, inlumaténg nga gisay mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Nanduku ya buy nakisabi kan Jesus, "Kapimati pun anak kuy babayi. Nu malyari dayin kayék, lakwén muya pun buy ipaluntu muy gamêt mu kana amên bumay ya."

¹⁹ Kabay nakilaku kana si Jesus buy mani tagasunul na.

²⁰⁻²¹ Kaban mamita sila, dilag gisay babayi ya nagdani sa bukut Jesus. Ya babayin

* **9:14** **9:14** Ya pag-ayunu la, luway besis sa gisay dumingga (Lucas 18:12).

ati, mapu buy luway tawun nan dayén. Sinabin babayi sa nakém na, "Madukpan kuta dayi ya yaming na, umiyul lakina." Kabay dinukpan nay palpal yaming Jesus.

²² Nangawing si Jesus buy nakitan nay babayi. Sinabi na, "Anak kuway, pas-êyén muy nakém mu. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu." Kabay tambéng inumiyul la babayi.

²³ Sén pamakalaténg Jesus sa balin mamunu sa pagtipunan, nakitan nay manigtig buy malakéy tawuy matarit.

²⁴ Sinabi na, "Mag-awas kaw pun, ta asé nati ya anak! Kay mamabélêw ya." Gawan sa sinabi na, inuyam laya.

²⁵ Sén nag-awas ya mani tawu, sinumun si Jesus, ta tinalan nay gamêt anak buy nimata ya.

²⁶ Ya dinyag Jesus, niwagaw sa kaganawan balayan baydu.

Pinaiyul Jesus ya pipi

²⁷ Pamakabitán Jesus baydu, pikilakwan yan luway bulag ga liyaki ya masnég magsabin, "Layin Arin David, kalunusan mukay ya kayék!"

²⁸ Pamakalaténg Jesus sa bali ya bibiyan na, nagdani kanay mani bulag. Pinatang silan Jesus, "Manampalataya kaw nayı ya mapaiyul kataw?"

Nakitbay sila, "Awuy Panginuun."

²⁹ Kabay dinukpan Jesus ya mata la buy sinabi na, "Gawan sa panampalataya yu kangku, makakit kawna."

³⁰ Kabay nakakit yabay ya luway bulag. Masipit intipan Jesus kallay, "Agana yu sabin na nalyari kamuyu agyan kansabêt man."

³¹ Nuwa sén nakabitay nay luwa, inwagaw-wagaw lay dinyag Jesus sa buun lugal abitu.

Pinaiyul Jesus ya pipi

³² Kaban pabitay na silan Jesus, dilag gintan kanay gisay liyaki ya pinapipin nadawak ka ispiritu.

³³ Impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu. Kabay nakapagsabi ya. Nakaupapas ya mani tawu buy sinabi la, "Agyan kanuman, ayin pun nalyari ya paradi sa buun Israel."

³⁴ Nuwa sinabin mani Pariseo, "Si Satanás ya puun nangadadawak ka ispiritu, sabay ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu."

Nalunus si Jesus sa mani tawu

³⁵ Inlakun Jesus ya mani balayan buy mani baryu buy sinumun ya sa mani balin pagtipunan mani Judío amén manuru. In-arál nay Mangéd da Balita tungkul

sa pag-arin Bapan Namalyari. Pinaiyul na êt ta kaganawan tawuy dilag magmikakanayun na sakit buy dilag mangatanam.

³⁶ Sên nakitan Jesus ya malakêy tawu, nalunus ya kalla gawan nakit nay maguluy isip la buy ayin tan manawup kalla. Para silan tupay ayin magpastul.

³⁷ Kabay sinabi na sa mani tagasunul na, "Elêwên yuy malakêy tawuy nakalan magpasakup kan Bapan Namalyari ya paran pali ya pupulun, nuwa pêpérâd da mamupul.

³⁸ Kabay manalangin kaw sa Panginuun na magbandin pampupulun ya miutus yapun mamupul."

10

Ya mapu buy luway tagasunul

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

¹ Binêg Jesus ya mapu buy luway tagasunul na, ta binyanan na silan kapangyarian mamipatas nan-gadawak ka ispiritu buy mamaiyul kaganawan sakit buy mangatanam.

² Ati ya lagyun mapu buy luway tagasunul ya binêg nan apostul. Ya mumuna, si Simon ya pembêgén lan Pedro, si Andres ya patêl na, si Santiago buy Juan ya anak Zebedeo,

³ si Felipe, si Bartolome, si Tomas, si Mateo ya maningil

buwis, si Santiago ya anak Alfeo, si Tadeo,

⁴ si Simon na Cananeo,* buy si Judas Iscariote ya sabay ya nisupakat kan Jesus.

In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy tinipanan na silan, "Agana kaw maku sa mani alwan Judio o saantu man na balayan mani Samaritano,

⁶ nun a maku kaw sa mani Israelitay nanuwad mani tupay nalitêp.

⁷ Iaral yu kallay marani yay pag-arin Bapan Namalyari.

⁸ Paiyulun yuy mani nipagsakit buy nagketung. Pabyayên yuy nangamatibuy ipatas ya nan-gadadawak ka ispiritu. Gawan nananggap kaw abiin na kapangyarian un a yu binayaran, a kaw êt magpabayad sa panawup yu.

⁹ Sa pamita yu, agana kaw mantan pera, agyan gintu, pilak o tangsu.

¹⁰ Agana kaw êt mantan susut, yaming nga pangalili, sandalyas, o têkêñ. Tagawan ya mag-ubra, sépat yan mananggap mani kaylangan na."

¹¹ Sinabi pun êt Jesus, "Agyan dakun saantu man na balayan o baryuy lakwên

* **10:4** 10:4 Sa Griego, ya labay sabin Cananeo, manalangsang sa gubernu.

yu, mangkap kaw tawuy nanaspas mananggap kamuyun mangêd sa bali na. Manugêl kaw baydu angga sa pamita yu.

¹² Pamakasun yu sa balin abitu, sabin yu sa kaganawan idi bayduy, 'Pagpalên kaw Bapan Namalyari.'

¹³ Nu tanggapên lakaw, mapakallay kapatêtbêkan Bapan Namalyari. Nuwa nu asê, mag-udung kamuyuy abituy kapatêtbêkan Bapan Namalyari.

¹⁴ Nu a lakaw tanggapên o lêng-ên sa gisay bali o balayan, mita kaw baydu. Nuwa bayu kaw mita, ikampag yu pun na abu sa bitis yu bilang pamatanda kalla ya nadawak ka dinyag la.

¹⁵ Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum Bapan Namalyari sa mani tawu, mas mabyat ta parusay madanasan la kaysa sa mani taga Sodoma buy taga Gomorra."

*Ya pamasakit ta lumatêng
(Marcos 13:9-13; Lucas 12:12-17)*

¹⁶ Buy sinabi pun êt Jesus sa mani tagasunul na, "Pansabin ku kamuyuy para kaw tupa ya pan-iutus ku sa mani tawuy paran asun aniwid. Kabay magin mautêk kaw nanuwad utan, nuwa mag-pakatunud kaw nanuwad pati-pati.

¹⁷ Mangillag kaw sa mani tawu, tagawan dakpêñ

lakaw buy iarap sa mani manungkulon. Latikun lakaw sa mani balin pagtipunan.

¹⁸ Gawan sa panunul yu kangku, iarap lakaw sa mani gobernador buy sa mani ari. Abiin nay panawun yu amén makapagpapêtêg kalla buy sa mani alwan Judio tungkul kangku.

¹⁹ Buy nu iarap lakaw sa mani mallitis, agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu buy nu parasaantuy ipakitbay yu. Ta si Bapan Namalyari ya mamipaisip kamuyu nu sabêt ta sabin yu sa panawun abiin,

²⁰ tagawan alwan sikaw wa magsabi, nun a Ispiritun Bapa yun Namalyari ya magsabi sa kapamilatan yu."

²¹ "Sa panawun abitu, dilag tawuy migawang patêl na amén ipapati. Dilag êt mangatway migawang anak la amén ipapati buy dilag êt mani anak ka manalangsang buy mipapatin mangatwa la.

²² Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan lakaw kaganawan. Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay miligtas.

²³ Nu pisakin kaw sa gisay balayan, tumakas kaw sa kaatag balayan. Pansabin ku kamuyuy a yu pun mayarin malakuy kaganawan balayan Israel, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngakina baydi."

²⁴ "Ayin mag-aral la igit pun sa manuru kana. Buy

ayin ipus ya igit pun sa amung na.

²⁵ Nu madanasan gisay mag-arial la kaparisun nadanasan manuru na, kay sépat kanay abitu. Buy nu madanasan ipus ya kaparisun nadanasan amung na, kay sépat êt kanay abitu. Ta nu sikuy bilang mamunu yuy pambègén lan Satanas,[†] luyang ngabay sikaw."

*Ya sépat kalimwan
(Lucas 12:2-7)*

²⁶ "Kabay agana kaw malimu sa mani tawuy masakit kamuyu. Tagawan ayin pan-itaguy asê makitan buy ayin pan-iliim ma asê matandan.

²⁷ Ya mani pansabin ku kamuyu sa kadlêman, ipatanda yu êt sa nasawang. Buy ya pan-iayas ku kamuyu, sabay ya masnêg yun sabin sa mani tawu.

²⁸ Agana kaw malimu sa mani tawuy kalabay mamati kamuyu. Ta kay lawini yuy agyu lan patin, nuwa alwan kaladwa yu. Nun a ya kalimwan yu, si Bapan Namalyari, ta sabay siyay dilag kapangyarian mamatin lawini yu buy mamilisamwag kaladwa yu sa impernu.

²⁹ Ya luway laynê, kay pan-isaliw sa nayêpay alaga. Nuwa ayin agyan gisa man kallay manabu sa lutan asê kalabayan Bapa yun Namalyari.

³⁰ Luyang kaw pun. Ta agyan ya bilang mani sabut

yuy tandan Bapan Namalyari.

³¹ Kabay agana kaw malimu, ta luyang kaw maulaga kaysa sa malakêy laynê."

*Ya pangilala kan Cristu
(Lucas 12:8-9)*

³² Sinabi pun êt Jesus, "Nu sisabêt man na mangilala kangku sa arapan mani tawu, kilalanê kuya êt sa arapan Bapa kuy idi sa langit.

³³ Nuwa nu sisabêt man na mamikadêng-êy kangku sa arapan mani tawu, ikadêng-êy kuya êt sa arapan Bapa kuy idi sa langit."

*Ya pamipapatin gisay pamilya
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ "Agana yu isipin ya naku waku baydi sa babun luta amên dilag mangêd da pamiaawyun na mani tawu. Asê! Gawan sa pamaku ku baydi, asê mikakaintindi ya mani tawu.

³⁵ Buy gawan kangku, pakipatyan anak ka liyaki ya bapa na. Buy pakipatyan anak ka babayi ya indu na. Para êt bayduy daygén manuyang nga babayi sa ampu nay babayi.

³⁶ Ya mapagkapatin gisay tawu sabay ya sarili nan pamilya."

³⁷ "Ya mangidu sa mangatwa nan igit pun kangku, a ya sépat tagasunul ku. Buy ya mangidu sa anak nan igit

[†] **10:25 10:25** Sa Griego, Beelzebul ya sabay ya puun mani dimunyu.

pun kangku, a ya sépat tagasunul ku.

³⁸ Ya asê nakal-an mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus, a ya sépat tagasunul ku.

³⁹ Sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.”

*Ya mani gantimpala
(Marcos 9:41)*

⁴⁰ “Sisabêt man na mananggap kamuyu, sakinay pantanggapên na. Buy ya mananggap kangku, pantanggapên naynay namiutus kangku.

⁴¹ Ya mananggap sa gisay propeta gawan sa pangapropeta na, makatanggap yan gantimpala para sa gisay propeta. Buy ya mananggap sa matinék ka tawu gawan matinék ya, makatanggap yan gantimpala para sa matinék ka tawu.

⁴² Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na makabin gisay basun lanêm ma nalêpêt sa gisay mamakapalonus ya tagasunul ku gawan tagasunul kuya, pilmin makatanggap yan gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari.”

11

*Ya pakitbay Jesus kan Juan ya Mamawtismu
(Lucas 7:18-35)*

¹ Pamakayarin tinurwanan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na, namita ya sa lugal abitu amên manuru buy mangaral êt sa mani narani ya lugal baydu.

² Nakasukul sa panawun abitu si Juan ya Mamawtismu. Natandan nay mani pandaygên Cristu. Kabay in-utus nay mani tagasunul na

³ amên ipatang kanay paradi, “Sikayna nayi ya pan-êtêngên yan na lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag?”

⁴ Nakitbay si Jesus, “Magudung kaw kan Juan buy ibalita yu kanay nalêngê buy nakit yu amêsên.

⁵ Nakakit tanay mani bulag. Nakabitay mani lumpu. Inumiyul la mani nagketung. Nakalêngê mani asê kalêngê. Pampabyayên na mani nati. Buy paniaral lana sa mani kaluluy Mangêd da Balita.

⁶ Buy sabin yu êt kanay pinagpalay tawuy asê magluway nakêm kangku!”

⁷ Kaban mamitay mani tagasunul Juan, pinatang Jesus ya mani tawu, “Sabitun naku kaw sa kakyangan, sabêt ta napilmi yun makit? Gisay timbu nayi ya pangkimpayên angin? Asê!

⁸ Gisay tawu nayi ya nakayaming mangêd? Asê, ta ya mani tawuy nakayaming mangêd, kay makitan sa balin ari.

9 Naku kaw êt nayi sa kakyangan amén makit ya gisay propeta? Awu! Pêtêg, gisa yabay propeta si Juan. Nuwa pansabin ku kamuyuy igit yapun sa gisay propeta.

10 Ta sabay si Juan na pantukuyun Bapan Namalyari sabitun sinabi na sa Kasulatan,

'Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amén mil-an danan mu.'

*

11 "Pansabin ku kamuyuy ayin tawuy in-anak ya igit pun kan Juan. Nuwa nu sisabêt man na pinakanayépa sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari, igit yapun kan Juan.[†]

12 Ubat pun sa pangaral Juan angga amésén, pampilitin mani tawun mibilang sila sa pag-arian Bapan Namalyari.

13 Tagawan ya kaganawan propeta, nagsabi yana sabitun nuna tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy idi êt sa Kautusan na impasulat kan Moises. Nuwa ya abiin, kay aangga sa panawun Juan.

14 Buy nu maniwala kaw sa pansabin na ati, si Juan sabay si Elias ya impan-gakun lumatêng.

15 Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!"

16 Sinabi pun êt Jesus, "Sa sabêt ku maiparisuy mani

tawu sa panawun amésén? Maiparisu ku sila sa mani anak ka nakaiknu sa pangapalan. Pansabin lan masnég sa mani kakapal la,

17 'Tinigtigan yan kaw bulugudyung, nuwa a kaw nanalék. Nagkanta kay pagkanta sa nati, nuwa siyan a kaw nanangis.'

18 "Para êt bayduy mani tawu amésén ya sên in-lumatêng baydi si Juan, nakitan la yay mag-ayunu buy asê maminém alak. Pansabin lay, 'Pansédakan nadawak ka ispirituy tawun abiin.'

19 Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sên inlumatêng ngaku baydi, nakitan lakun mangan buy maminém alak, siyan pansabin lay, 'Elêwên yumbay ya tawun abiin! Masing-ul buy mapaglasing ya, kaluguran yan mani maningil buwis buy mani mapanyag kasalanan!' Nuwa paraman baydu, mapagpapégtgan na pêtêg ga kabiyasan Bapan Namalyari sa kapamilatan diyag mani tawuy manunul sa kalabayan na."

*Pamatanda sa mani balayan ya asê nagsisi
(Lucas 10:13-15)*

20 Pamakayari, sinabyanan Jesus ya mani tawu sa mani balayan ya pinanyagan nan malakéy mamakaupapas, gawan

* 11:10 11:10 Malakias 3:1. † 11:11 11:11 Igit sila kan Juan ta sabay silay makakit un pag-umpisan pag-arin Bapan Namalyari. Si Juan, nati yina bayu nag-umpisa ya pag-arin Bapan Namalyari.

a sila nagsisi sa mani kasalanan la.

²¹ Sinabi na, "Mamakapalunus kaw wa mani taga balayan Corazin! Mamakapalunus kaw êt ta mani taga balayan Bethsaida! Ta nu sa balayan Tiro buy balayan Sidon nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, manayna dayi silan nagyaming saku buy inabwan lan abuy ulu la bilang pagpapêtêg ga nagsisi silayna.

²² Nuwa pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Tiro buy mani taga Sidon. Gawan agyan nakit yuy mani mamakaupapas ya dinyag ku, a kaw nagsisi sa mani kasalanan yu.

²³ Buy sikaw wa mani taga Capernaum, indap yu kali nu dayêwên kaw angga sa langit? Asê! Isamwag kaw sa impernu! Tagawan nu sa Sodoma nalyari ya mani mamakaupapas ya dinyag ku kamuyu, asê dayi inulam Bapan Namalyari ya balayan la buy nanugêl pun dayi ya balayan la angga amêsên.

²⁴ Kabay pansabin ku kamuyu, sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Sodoma."

Magdani kan Jesus ya mani magkasakit buy mabyatan
(Lucas 10:21-22)

²⁵ Sa uras êt abitu sinabin Jesus, "Pampasalamatan katay Bapa, ya Panginuun sa langit buy baydi sa babun luta, gawan inliim muy ati ya kapêtégan sa mani tawuy biyasa buy sa mani matagay ya pinag-aran, nun a impatanda mu sa mani tawuy kaparisun nabêlêng nga anak ya ayin pun tanda.

²⁶ Awuy Bapa, dinyag muy abiin ta abiin na kalabayan mu."

²⁷ Pamakayari, sinabi na sa mani tawu, "Indin na kangkun Bapay kaganawan. Ayin magtanda kangkuy Anak na, nun a kay ya Bapa ku. Buy ayin êt magtanda kan Bapa, nun a kay sikuy Anak na buy ya mani tawuy pinili kun pipatandan kana."

²⁸ "Magdani kaw kangku, sikaw wa kaganawan magkasakit buy mabyatan, ta sikuy mam-in kapay-nawan kamuyu.

²⁹ Sunulun yuy mani utus ku buy mag-ral kaw kangku, tagawan mangêd buy nayépay nakêm ku. Buy makatanam kaw kapay-nawan,

³⁰ gawan asê mabyat ta pawud ku buy nalêp-aw wa pan-ipabakay ku kamuyu."

12

Ya patang tungkul sa Allun Pagpaynawa

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

¹ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Nalayangan

mani tagasunul na. Kabay nanggutus silan tilalagay trigu* buy kinnan lay ati.

² Sén nakit silan mani Pariseo, sinabi la kan Jesus, "Elêwên muy pandaygên mani tagasunul mu. Pallabagên lay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa."

³ Pikitbayan silan Jesus, "Ayu pun nayı nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na?

⁴ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, nangwa yan tinapay ya in-andug kan Bapan Namalyari,[†] kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan mangan abitu.

⁵ Ayu pun êt nayı nabasa sa Kautusan na impasulat kan Moises ya si mani pari, mag-ubra sila sa Templu agyan sa Allun Pagpaynawa? Gisa êt ta ati sa asê panunul sa Kautusan na impasulat kan Moises, nuwa a sila nangasalanan.

⁶ Pansabin ku kamuyuy dilag pun gisay idi baydi ya igit pun sa Templu.

⁷⁻⁸ Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta daygên sa Allun Pagpay-

nawa. Tanda yuta dayi nu sabêt ta labay sabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, 'Alwan andug yu kangkuy labay ku, nun a mapallunus kaw.' Nuwa gawan a yu tanda, pan-atulun yuy mani kaawyun kuy ayin kasalanan."

Pinaiyul la liyaki ya nati ya gisay gamêt
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹ Pamakabitian Jesus sa lugal abitu, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio.

¹⁰ Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gisay gamêt. Dilag êt mani tawu bayduy mangkap maisangkan laban kan Jesus. Kabay pinatang laya, "Pantulutan nayin Kautusan na mamaiyul[‡] nagsakit sa Allun Pagpaynawa?"

¹¹ Nakitbay ya, "Nu sikaw wa dilag tupa ya nanabu sa lubut sa Allun Pagpaynawa, alwa nayin isalwang yuya?"

¹² Luyang ngabay ya tawuy maulaga kaysa sa gisay tupa! Kabay pantulutan Kautusan na manyag mangêd sa kaparisun tawu sa Allun Pagpaynawa.

¹³ Pamakayari, sinabin Jesus sa liyaki ya nati ya gisay gamêt, "Ipaktang muy

* **12:1 12:1** Sa kulturan mani Judio, pantulutan ya mani tawu ya manggutus trigu, alwa ta dayin sa Allun Pagpaynawa (Deuteronomio 23:25). † **12:4 12:4** Balang Allun Pagpaynawa, mamiandug sila kan Bapan Namalyari un tinapay sa lamesa ya diyag sa gintu. Ya mani pari, dilag silan karapatan mangan andug (Levitico 24:5-9). ‡ **12:10 12:10** Ayun sa batas mani Judio, ya pamaiyul, imbilang mani Judion pag-ubra. Kabay asê pantulutan mamaiyul sa Allun Pagpaynawa maliban ta nu malalay sakit un gisay tawu (Exodo 31:14-17).

gamêt mu." Kabay impak-tang liyaki ya gamêt na buy inumiyul ya kaparisun kapanakan gamêt na.

¹⁴ Namitay mani Pariseoy idi baydu buy nisasabi sila nu parasaantu lan maipapati si Jesus.

Ya lingkud da pinili

¹⁵ Natandan Jesus ya pan-isipin mani Pariseo. Kabay namita ya buy mani tagasunul na. Malakêy tawuy nangamat kana buy pinaiyul nay kaganawan nipagsakit.

¹⁶ Nuwa impakasipit nan intipan kallay, "Agana yu ipatanda sa kaatag nu sisabêt taku."

¹⁷ Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta Isaias,

¹⁸ "Ati ya lingkud da pinili ku.

Kakaidwan kuya buy kapapaidu ya kangku.
Iutus ku kanay Ispiritu ku,
buy ipatanda nay katuyungan sa kaganawan bansa.

¹⁹ A ya makisubakan, a ya masnêg magsabi,
buy asê malêngêy tunuy na sa dan.

²⁰ Ya mani mangayna sa panampalataya, pasêyên na sila,

buy a na paulayan na mani matasan un pagasa.

A ya tunggêng anggan asê manambut ta katuyungan.

²¹ Ta siyay pangubatan pag-asan kaganawan tawu sa babun luta."§

Ya pamipatas Jesus sa nadawak ka ispiritu
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)

²² Dilag gintan na mani tawu kan Jesus ya gisay liyaki ya binulag buy pinapipin nadawak ka ispiritu. Pinaiyul yan Jesus. Kabay nakakit ya buy nakapagsabi.

²³ Nakaupapas ya kaganawan buy sinabi la, "Ati ya lawês ya Mamilitgas ya impangakun Bapan Namalyari ya ubat sa layin David?"

²⁴ Nuwa sên nalêngêñ mani Pariseoy abiin, sinabi la, "Si Satanás* ya puun nangadadawak ka ispiritu ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu!"

²⁵ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, "Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, masiray kaarian. Para êt baydu sa gisay balayan o pamilya. Nu mitutubag sila, a sila êt mapêng.

²⁶ Kabay nu si Satanás ya mipatas sa kaawyun nan nangadadawak ka ispiritu, pagkapati nay pansakupun na. Nu parabayduy pandaygên na, asê mapêng ya panakup na.

²⁷ Buy nu mamipatas sakun mani nangadadawak

ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Satanas, sisabêt awêd da nam-in kapangyarian sa mani tagasunul yu amén mamipatas nangadadawak ka ispiritu? Ya mani tagasunul yuy mamipapêtêg ga taganan mali kaw.

²⁸ Amêsên, gawan namitas sakun mani nadawak ka ispiritu sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, ya labay sabin, inlumatêng nga kamuyuy pag-arin Bapan Namalyari."

²⁹ "Ayin malyarin makasun sa balin gisay tawuy napas-êy kaynu dilag pun mas napas-êy kana. Buy nu naigapus sinan mas napas-êy pun kana, masunan na bali na buy matakaw wa pibandiyen na."

³⁰ "Ya asê panig kangku, kaptati naku buy ya asê manawup sa pamidanin mani tawu kangku, kay mampakarayu yan tawu kangku.

³¹ Pansabin ku kamuyuy kaganawan kasalanan buy pallamus kan Bapan Namalyari, mapatawad pun. Nuwa ya pallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayin patawad.

³² Sisabêt man na mallamus kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mapatawad pun. Nuwa nu sisabêt man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayina mapatawad kanuman."

Matandan na puun kayu

sa tagêy na

(Lucas 6:43-45)

³³ "Nu pansabin yun mangêd da puun kayu, pangkanên na tagêy na. Nuwa nu asê mangêd da puun kayu, asê pangkanên na tagêy na. Tagawan matandan na puun kayu sa tagêy na.

³⁴ Sikaw wa napakalayin lupung, parasaantu kaw makapagsabin mangêd pakan nadawak ka békê yu? Tagawan nu sabêt ta idi sa békén gisay tawu, sabay ya sabin na.

³⁵ Ya tawuy mangêd da ugali, magsabi yan pawan kangêdan, tagawan napnun kangêdan na békê na. Nuwa ya tawuy nadawak ka ugali, magsabi yan pawan kadawakan, tagawan napnun kadawakan na békê na.

³⁶ Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum, mangagut ta balang gisa sa balang sinabi nay ayin kapukatan.

³⁷ Tagawan matandan sa mani pagsabi mu nu parusan ka o asê."

Pinangkapan si Jesus un mamakaupapas

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Dilag dakun umnuy manurun Kautusan buy mani Pariseoy nagsabi kan Jesus. Sinabi la, "Manuru, mipakit kan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus kan Bapan Namalyari."

³⁹ Nakitbay si Jesus, "Sikaw wa mani tawu

amêsen na nadawak buy asê tapat kan Bapan Namalyari, manyawad kaw mamakau-papas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari, nuwa ayin yan ipakit kamuyu nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna.

⁴⁰Ta nu parasaantun idi sa bitukan kakaragulan kênan lanêm si Jonas un tatluy allu buy tatluy yabi, para ku êt bayduy ubat sa lan-git ta in-Anak Tawu, tatluy allu buy tatluy yabi yaku êt nakalbêng.

⁴¹Pamakayarin nangaral Sabin Bapan Namalyari si Jonas baydu sa Nineve, nagsisi ya mani tawu. Amêsen, idi yaku baydi ya igit pun kan Jonas nuwa a kaw kalabay magsisi sa mani kasalanan yu. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga mani taga Nineve buy manuwat kamuyu.

⁴²Alwa pun êt kay abiin. Ya Reynan Sheba awlagi, agyan naubat yapun sa marayuy lugal, naku yan mallêngê sa kabiyasan Arin Solomon. Amêsen, idi yaku baydi ya igit pun kan Arin Solomon nuwa a kaw kalabay mallêngê kangku. Kabay sa Allun Pangukum, midêng nga Reynan Sheba buy manuwat kamuyu."

Ya pag-udung nadawak ka ispiritu
(Lucas 11:24-26)

⁴³"Nu mag-awas ya nadawak ka ispiritu sa tawu, mibitabita ya sa mani

kakyangan na lugal amên mangkap yan mapagpay-nawan na. Nuwa nu ayin yan makitan,

⁴⁴sabin na sa sarili nay, 'Mag-udung ngaku tana sa tawuy ubatan ku.' Buy nu niudung ngina, makitan nay ubatan na ya paran bali ya ayin nan manugêl, malinis buy nakakumpuni yana.

⁴⁵Kabay magtas ya sa tawuy ubatan na. Nuwa sa pag-udung na, mamipik-ilaku yan pituy ispirituy luyang pun nadawak kana buy magsêdak sila sa tawun abitu. Kabay luyang pun dumawak ya kabilyan tawun abitu kaysa sa mana nan kabilyan. Para êt baysen na malyari sa mani nadawak ka tawu amêsen."

Ya indu buy mapatêl Jesus
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶Kaban magsabi pun si Jesus sa mani tawu, in-lumatêng nga indu na buy mapatêl na. Nakaidêng sila sa lawasan gawan labay layan mapagkasabi.

⁴⁷Dilag nagsabi kan Jesus, "Idi sa lawasan na indu mu buy mapatêl mu. Labay lakan mapagkasabi."

⁴⁸Nakitbay si Jesus, "Sis-abêt ta indu ku buy mapatêl ku?"

⁴⁹Inturu nay mani taga-sunul na buy sinabi na, "Ati ya mani indu ku buy mapatêl ku.

⁵⁰Tagawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayen Bapa kuy idi sa

langit, sabay silay indu ku buy mapatêl ku."

13

Ya paalimbawa tungkul sa mamibulaglag bini

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Sa allu êt abitu, nag-awas si Jesus sa bali buy niknu sa agid lawa.

² Malakêy tawuy nititipun kana. Kabay nagsakay ya sa bangka buy niknu ya baydun nangaral. Ya mani tawuy naman, idi sila sa agid lawa.

³ Malakêy paalimbaway in-aral na kalla.

Sinabi na, "Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini.

⁴ Sa pamibulaglag na, dilag bini ya nangananabu sa dan. Inlumatêng nga mani uybun manuk buy tinuktuk lay mani bini.

⁵ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal la ayin maygan luta. Tambêng tinumubuy bini gawan nalayab ba luta.

⁶ Nuwa sên naasnagan mamut ta ati, nawangêy sila, gawan ayin silan pukat pagyamutan. Kabay nangamatil sila.

⁷ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan têmak ka madiwi. Sên inlumabung nga bini, inlumabung êt ta têmak ka madiwi buy kinêlkêlan nay mani bini ya tinumubu.

⁸ Ya kaatag, nangananabu sa mangêd da luta. Tinumubu buy dinumagul la mani abiin buy nanagêy. Ya kaatag, nanagêy tidinalan na lasi, ya kaatag, tianêmmmapu buy ya kaatag êt, titlumpu.

⁹ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!"

Ya labay sabin paalimbawa

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Pamakayari, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang kana, "Awta manggamit kaw yan paalimbawa sa pangaral yu sa mani tawu ta?"

¹¹ Nakitbay si Jesus, "Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nuwa asê impaintindi sa kaatag.

¹² Tagawan ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtêgan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtêgan, agyan pérâd nan pangintindi, itas pun êt kana.

¹³ Kabay pawa kun magsabi kallan paalimbawa, tagawan kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit buy kapallêngê-lêngê laman, a sila makalêngê buy makapukat.

¹⁴ Kabay natupad kallay sinabin propeta Isaias,

'Kapallêngê-lêngê yu man, a kaw maka-pukat.

Buy kapangêlêw-êlêw
yu man, a kaw
makakit.

¹⁵ Tagawan nakdêy ya
ulun mani tawun ati.
Tinêmpanan lay mani
têk la buy impêdêng
lay mani mata la.

Gawan dat makakit ta
mani mata la buy
makalêngêy mani têk
la,
buy mapukatan lay
pansabin ku
buy magdani sila
kangku amên paiyu-
lun ku sila.'**

¹⁶ "Nuwa pinagpala kaw,
tagawan mangakitan yuy
pandaygên ku buy manga-
pukatan yuy pansabin ku.

¹⁷ Pansabin ku kamuyuy
malakêy mani propeta buy
mani matinék ka tawu
awlagi ya kalabay makakit
sa nakit yu, nuwa a la
nakit ta abitu. Labay la êt
malêngêy nalêngê yu, nuwa
a la nalêngê."

*Ya labay sabin paalim-
bawa tungkul sa mamibu-
laglag bini*

(Marcos 4:13-20; Lucas
8:11-15)

¹⁸ "Pakalêng-ên yuy labay
sabin paalimbawa tungkul
sa mamibulaglag bini.

¹⁹ Ya bini sabay ya Sabin
Bapan Namalyari. Ya dan na
kinapinabwan bini, sabay
ya mani tawuy nallêngê
sa Sabin Bapan Namalyari
tungkul sa pag-ari na, nuwa
a la napukatan. Inlumatêng

si Satanas buy intas na sa
bêkê lay nalêngê la."

²⁰ "Ya mabatuy lutay
kinapinabwan bini sabay
ya mani tawuy nallêngê sa
Sabin Bapan Namalyari buy
tambêng lan tinanggap dilag
tula.

²¹ Nuwa asê napêng nga
ati gawan asê nipakatêbék
sa bêkê lay Sabin Bapan
Namalyari. Kabay sên in-
lumatêng nga kasakitan o
pamasakit gawan sa Sabin
Bapan Namalyari, tambêng
lan tinalibatukan ya panam-
palataya la.

²² Ya lutay pantubwanan
têmak ka madiwi nu saantu
nanabuy kaatag bini, sabay
ya mani tawuy nallêngê
Sabin Bapan Namalyari.
Nuwa gawan sa mani pang-
ganakêñ baydi sa babun
luta buy sa paglabay lan
bumandi, nalitêpan lay
Sabin Bapan Namalyari.
Kabay asê nanagêy sa biyay
la.

²³ Nuwa ya mangêd da lu-
tay kinapinabwan bini sabay
ya mani tawuy nallêngê
buy nakapukat sa Sabin
Bapan Namalyari. Kabay
dilag nanagêy tidinalan,
tianêmmalu buy ya kaatag,
titlumpu."

*Ya paalimbawa tungkul
sa têmak ka idi sa trigu*

²⁴ Nangaral la êt si Jesus
kallan gisay paalimbawa,
"Ya pag-arin Bapan Namal-
yari, maiparisu sa dinyag
gisay tawuy nibulaglag

* **13:15 13:15** Isaías 6:9-10.

mangêd da bini sa panggitnan na.

²⁵ Nuwa pamakayabi, kab-an mamabêlêw wa mani tawu, inlumatêng nga kapati na buy nibulaglag binin têmak sa trigu buy namita.

²⁶ Sên tinumubuy trigu buy nanagêy, inlumtaw êt ta têmak.

²⁷ Kabay nakun namatang nga mani ipus sa magbandin panggitnan, ‘Alwa nayin kay mangêd da binin triguy imbulaglag mu sa panggitnan? Ipakun nabiyán binin têmak?’ ”

²⁸ “Sinabin magbandi, ‘Gisay kapatí ya nanyag abiin.’ ”

“Pinatang yan mani ipus, ‘Labay yu nayin lamunun yan na mani têmak?’ ”

²⁹ “Nakitbay ya, ‘Agana yu pun, ta dat mapikilamun yuy mani trigu.

³⁰ Pasawêñ yu pun angga sa pupulun. Nu lumatêng nga panawun abitu, sabin ku sa mani mamupul, “Unêñ yu pun lamunun na mani têmak buy piaawyunun yu amén sêlbén. Pamakayari, pupulun yuy trigu buy tipunun sa budega ku.” ’ ”

Ya paalimbawa sa but-un mustasa
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹ Nangaral la êt si Jesus kalla sa paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa nabêlêng nga but-un mustasay intanêm

gisay tawu sa panggitnan na.[†]

³² Nuwa nu dumagul la ati, maragul yapun sa kaatag panggulayêñ buy pakadyag yan paran puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uy bun manuk.”

Ya paalimbawa tungkul sa pamalbag

(Lucas 13:20-21)

³³ Nangaral la êt si Jesus kalla sa gisay paalimbawa, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pêpérâd da pamalbag ga ginêmês gisay babayi sa malakéy arina. Kabay napalbag nay arinay ginêmês.”

Ya panggamit Jesus sa mani paalimbawa

(Marcos 4:33-34)

³⁴ Sa pangaral Jesus tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, a ya nanuru sa mani tawun asê nanggamit paalimbawa.

³⁵ Sa paradi ya paralan, natupad da sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan propeta na,

“Magsabi yaku kalla sa kapamilatan paalimbawa.

Sabin ku kallay mani bagay ya nakaliim ubat pun sabitun dinyag ga babun luta.”[‡]

Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa têmak ka idi sa trigu

[†] **13:31** **13:31** Sa bansan Israel, mantumag-ay ya mustasa la kaparisun kayu, nuwa sa Pilipinas, kay gulay ya mustasa. [‡] **13:35** **13:35** Mani Kanta 78:2.

³⁶ Pamakayari, inlakwanan Jesus ya mani tawu buy sinumun ya sa gisay bali. Nagdani ya mani tagasunul na buy sinabi kana, "Ipatanda mu kanyan na labay sabin paalimbawa tungkul sa témak ka idi sa panggitnan."

³⁷ Nakitbay si Jesus, "Ya nibulaglag mangéd da bini, sabay sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

³⁸ Ya panggitnan sabay ya babun luta. Buy ya mangéd da bini, sabay ya mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari. Ya mani témak, sabay ya mani tawuy pansakupun Satanas.

³⁹ Ya kapatin manggitna ya namibulaglag binin témak, sabay si Satanas. Ya pamupul, sabay ya katganan babun luta. Buy ya mamupul, sabay ya mani ang-el.

⁴⁰ Nu parasaantun tipunun na mani témak buy pan-ulamén, para êt bayduy malyari sa mani pag-arian Satanas sa katganan babun luta.

⁴¹ Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mamiutus mani ang-el, buy itas la sa pag-arian kuy kaganawan pangubatan kasalanan kaatag buy manyag kadawakan.

⁴² Isamwag sila sa manggilud da apuy. Manangis sila baydun mingéngét ta bêbêy.

⁴³ Nuwa ya mani matinék, mansumawang silan nanuwad mamut sa pag-

arian Bapa lan Namalyari. Sikaw wa mani malléngé, pakaisipin yuy naléngé yu!"

Ya paalimbawa sa nakakali ya pibandiyan buy perlas

⁴⁴ Sinabi pun êt Jesus, "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pibandiyan na nakakali sa gisay panggitnan. Sên nakalin gisay tawu, ingkali nan manguman. Buy sa tula na, nuli ya buy insaliw nay kaganawan pibandiyan na amén masaliw nay abituy panggitnan."

⁴⁵ "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay mangalakal ya mangkap mangangéd da perlas.

⁴⁶ Sên nakakit yan gisay makamal la perlas, insaliw nay kaganawan pibandiyan na buy sinaliw nay abituy perlas."

Ya paalimbawa sa pukut

⁴⁷ "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay pukut ya pinanalap mani tawu sa lawa buy nakadakép silan magmikakalasi ya kénan laném.

⁴⁸ Sên napnuy nay pukut, ginuluy lay ati sa agid lawa. Pamakayari, niknu sila buy impapawa lay kénan laném ma makna buy insamwag lay asê makna.

⁴⁹ Para êt bayduy malyari sa katganan babun luta. Lumaténg nga mani ang-el buy ipapaway mani matinék sa nangadadawak.

50 Isamwag ga mani nangadadawak sa manggilud da apuy. Manangis sila baydun mingêngêt ta bêbêy."

51 Pamakayari, pinatang silan Jesus, "Napukatan yu nayi ya kaganawan paalimbaway sinabi ku?"

Nakitbay sila, "Awu. Napukatan yan nana."

52 Buy sinabin Jesus kalla, "Kabay awêd, ya balang manurun Kautusan ya naturwanan nana tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay magbandin bali ya dilag malakêy pibandiyan sa budega. Pan-isalwang nay mana buy bayun gamit sa budega na."

Asê tinanggap si Jesus sa Nazaret

(Marcos 6:1-16; Lucas 4:16-30)

53 Pamakayarin in-aryl Jesus ya mani paalimbawan abiin, namitayna.

54 Naku ya sa Nazaret sa balayan na kinaragulan na buy nangaral ya baydu sa balin pagtipunan mani Ju-dio. Nakaupapas ya mani kabaryu na sa kabiyasnan na. Sinabi la, "Saantu nay naman nakway kabiyasnan na buy kapangyarian manyag mamakaupapas?

55 Pakan kay anak yan gisay kalpinteru ta buy ya indu na, si Maria? Buy alwa nayin mapatêl nay lawyaki silan Santiago, Jose, Simon, buy si Judas?

56 Buy alwa nayin kay kabaryu tamu êt ta mapatêl nay babayi? Saantu na nakway parabaysen na kapangyarian?"

57 Kinasêman laya.

Kabay sinabin Jesus kalla, "Ya gisay propeta, panggalangên ya agyan dakun saantuy lugal, liban tana sa sarili nan balayan buy pamilya."

58 Asê nanyag baydun malakêy mamakaupapas si Jesus, gawan a sila manampalataya kana.

14

Ya pangamatin Juan ya Mamawtismu
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

1 Sa panawun abitu, nabalitan Gobernador Herodes Antipas ya tungkul kan Jesus.

2 Kabay sinabi na sa mani upisyal na, "Siya si Juan ya Mamawtismu ya nangu-man nabyay! Kabay makakadyag yan mamakaupapas!"

3-4 Ati ya nalyari kan Juan bayu ya natì. Pawa nan pansabin kan Gobernador Herodes Antipas, "Asê ustuy pinag-asawa mu si Herodias ya asawan Felipe ya patêl mu." Kabay impadakêp buy impasukul Gobernador Herodes Antipas si Juan.

5 Labay dayin Gobernador Herodes Antipas ya ipapati na si Juan, nuwa malimu ya sa mani Ju-dio tagawan

pangkilalanêñ lan propeta si Juan.

⁶ Sén inlumatêng ngay al-lun pangganaka sa allun pamianak kan Gobernador Herodes Antipas, nanalék ka dalaga ya anak Herodias sa arapan mani bisita. Gawan sa panalék na, natula si Gobernador Herodes Antipas.

⁷ Kabay sinabi na sa dalaga, "Manumpa kun idin ku kamuy agyan sabêt ta yawarêñ mu."

⁸ Gawan sa sinabin Gobernador Herodes Antipas, nakuy dalaga sa indu na buy namatang ya nu sabêt ta labay nan yawarêñ. Kabay sinabi na sa dalagay paradi, "Labay kuy idin mu kangkuy ulun Juan ya Mamawtismuy idi sa gisay pambusku." Kabay nag-udung ya kan Gobernador Herodes Antipas buy sinabi nay abitu.

⁹ Ingkalungkut Gobernador ya inyawad dalaga. Nuwa gawan sa pangakuy nalêngêñ mani bisita, inutus nay daygêñ na inyawad dalaga.

¹⁰ Kabay impaputus nay ulun Juan ya idi sa sukulan

¹¹ buy indin ya ulu na sa gisay pambusku buy ing-gawang sa dalaga. Buy ing-gawang êt dalaga sa indu na.

¹² Kingwan mani tagasunul Juan ya bangkay na buy in-ilbêng. Pamakayari, impatanda la kan Jesus ya nalyari.

Ya pamakan Jesus sa li-may libuy tawu

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Sén natandan Jesus ya abitu, namita ya baydu buy nagsakay ya sa gisay bangka napapakun sa gisay lugal la kakyangan. Nuwa sén natandan mani tawuy ubat sa magmikakanayun na balyan ya nakabitay na si Jesus, namita sila papakun sa lugal la lakwên na.

¹⁴ Kabay sén nagtabuy si Jesus sa bangka, nakitan nay sadayay lakéñ tawu. Nalunus ya kalla. Kabay pinaiyul nay mani nipagsakit.

¹⁵ Sén mamayabi-yabi yana, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi la, "Idi kitamu sa kakyangan na lugal buy yabi yana. Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya baryu amén makasaliw silan maékan la."

¹⁶ Nuwa sinabin Jesus kalla, "A layna kaylangan mita. Sikaw wa mam-in maékan la."

¹⁷ Nakitbay sila, "Kay lilima yabay ya tinapay tamu buy kay luluway kénan laném."

¹⁸ Sinabin Jesus, "Gétan yu di kangku."

¹⁹ Pinaiknu nay mani tawu sa lamun. Pamakayari, kingwa nay limay tinapay buy luway kénan laném. Nangélêw ya sa langit buy nagpasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy kénan

lanêm buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu.

²⁰ Nakaêkan na kaganawan tawu buy nabsuy. Sên tinipun mani tagasunul nay tagan na tinapay buy kênan lanêm, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap.

²¹ Ya bilang mani lawyaki ya nakaêkan, limay libu. Asê pun kaawayun na mani babayi buy mani anak baydu.

Namita si Jesus sa babun lanêm

(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

²² Kaban pan-ipaulin Jesus ya mani tawu, impasakay na sa bangka ya mani tagasunul na buy impauna na sa lipay lawa.

²³ Sên nakabitay nay mani tawu, sinumukpa yan kakapad na sa bung-uy amên manalangin. Nayabinan nayna baydu

²⁴ buy ya bangkan mani tagasunul na, idi yana sa bunak lawa ya masipwakan nan mangaragul la alun gawan masabangan silan angin.

²⁵ Sên bunatbunat tana, kinamat nay mani tagasunul nan mamita sa babun lanêm.

²⁶ Sên nakit mani tagasunul nay dilag mamita sa babun lanêm, sadyay limu la. Kabay masnêg lan sinabi, "Anitu!"

²⁷ Nuwa tambêng nagsabi si Jesus, "Sikuy ati, agana

kaw malimu. Pas-êyên yuy nakêm yu!"

²⁸ Nakitbay si Pedro kana, "Panginuun, nu sabay sikay abiin, ipalaku muku baysên mamita êt sa babun lanêm."

²⁹ "Kaksaw ka!", sinabin Jesus. Kabay nagtabuy si Pedro sa bangka buy namita sa babun lanêm papakun kan Jesus.

³⁰ Nuwa sên nakitan nay malakas ya angin, nalimu ya buy pakanawa yan nilêmlêm. Kabay masnêg nan sinabi, "Panginuun, iligtas muku!"

³¹ Tambêng yan dinwang Jesus buy sinabi na, "Nabêlêng yay panampalataya muta! Siyan magmitalisa ka yata?"

³² Sên pamakasakay lan luwa sa bangka, tinunggên na malakas ya angin.

³³ Buy inulimên yan mani tagasunul nay idi sa bangka buy sinabi lay, "Pêtêg yabay Anak Bapan Namalyari!"

Pinaiyul Jesus ya mani ni-pagsakit sa Genesaret

(Marcos 6:53-56)

³⁴ Sên pamakalipay la sa lawa, nilatêng sila sa lugal Genesaret.

³⁵ Nakilalan mani taga baydu si Jesus buy tambêng silan niutus mibalita sa mani tawu sa lugal la nakapalitêng baydu. Kabay gintan kan Jesus ya kaganawan nagsakit.

³⁶ Nakilunuslunus kan Jesus ya mani ni-pagsakit ya agyan kay madukpan lay palpal yaming na. Buy

inumiylul la kaganawan
nakadukpa kana.

15

*Ya naugalyan tungkul sa
panguyas gamêt*
(Marcos 7:1-13)

¹ Pamakayarin abitu, nagdani kan Jesus ya dakun umnuy Pariseo buy mani manurun Kautusan na ubat sa Jerusalem. Namatang sila kana,

² "Uysiyen a ya pansunulun mani tagasunul muy naugalyan mani pipuunpuunan tamu ta? A sila mag-uyas gamêt bayu mangan."

³ Pikitbayan silan Jesus, "Uysiyen pallabagên yu yay utus Bapan Namalyari amên kay masunul yuy mani nau-galyan mani pipuunpuunan yu ta?

⁴ Kaparisun ati, inutus Bapan Namalyari ya, 'Galangên muy mangatwa mu.' Buy in-utus na êt ya, 'Sisabêt man na mandustak sa mangatwa na, sépat yan patin.'

⁵ Nuwa sikaw, siyan pan-iaral yu yay malyarin sabin anak sa mangatwa nay, 'Mangatwa kuway, ya sawup pa idin ku dayi kamuyu, in-il-an kina kan Bapan Namalyari.'

⁶ Sa pakapakun baydu, a nayna inggalang ya mangatwa na. Gawan sa nau-galyan yu, dinyag yun ayin kapukatan na utus Bapan Namalyari.

⁷ Mani mapagtalingkayu! Pêtêg ga impasulat Bapan Namalyari kan Propeta Isaías tungkul kamuyu. Ta idi sa kasulatan,

⁸ 'Panggalangên nakun mani tawun ati nuwa kay sa sabi la,
tagawan marayu kangkuy békê la.

⁹ Ayin kapukatan na pangulimên la kangku,
gawan na pan-ituru la, kay utus tawu.' **

Ya mamakadinat sa tawu
(Marcos 7:14-23)

¹⁰ Impadanin Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, "Mallêngê kaw buy pakaintindin yuy sabin ku.

¹¹ Alwan mansumun sa bêbêy tawuy makapadinat kana, nun a ya nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy na."

¹² Nagdani ya mani tagasunul na buy sinabi, "Manuru, a mu nayı tanday natibsey mani Pariseo gawan sa sinabi mu?"

¹³ Nakitbay si Jesus, "Ya kaganawan tanaman ya asê intanêm Bapa kuy idi sa langit, ulutun na."

¹⁴ Pasawan yu sila. Ta para silan mani bulag ya mangakay kaparisu lan bulag. Nu akayên bulag ya kaparisu nan bulag, parisu silan manabu sa kali."

¹⁵ Amêsên, sinabin Pedro, "Ipaintindi mu kanyan ya labay sabin abiin na paalimbaway sinabi mu."

* 15:9 15:9 Isaias 29:13.

¹⁶ Sinabin Jesus kalla, "Sikaw êt nayi, a yu mapukatan?

¹⁷ A yu nayi tanday agyan sabêt ta kanên yu, sumun sa bituka yu buy iawas nay ati?

¹⁸ Nuwa ya mani nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy tawu ya naubat sa békê na, sabay ya makapad-inat kana.

¹⁹ Tagawan maubat sa békê tawuy pangisip nan nadawak ya sabay ya mitustus kanan mamati, makikanayun, mampêl, manakaw, maglaram, buy magsabin nadawak laban sa kaparisu na.

²⁰ Abiin na kaganawan kadawakan ya sabay ya makapagpadinat sa gisay tawu, nuwa ya asê pag-uyas gamêt bayu mangan, alwan abiin ya makapadinat kana."

*Ya panampalatayan
babayi ya alwan Judio
(Marcos 7:24-30)*

²¹ Namita baydu si Jesus buy naku ya sa mani lugal la marani sa balayan Tiro buy Sidon.[†]

²² Dilag gisay babayi ya alwan Judio ya taga Canaan. Nagdani ya kan Jesus buy nakilunuslunus ya kana. Sinabi na, "Panginuun ya layin Arin David, malunus ka kayêk kangku! Ya anak kuy babayi, pansêdakan yan nadawak ka ispiritu ya sabay ya mamasakit kana."

²³ Nuwa asê nakitbay si Jesus kana. Kabay nagdani

kanay mani tagasunul na buy sinabi la, "Pabitén yinay babayin abiin, gawan matarit yatan kilalaku kantamu."

²⁴ Sinabin Jesus sa babayi, "In-utus saku baydi kay para sa mani Israelita ya paran mani tupay nangalilitép."

²⁵ Nuwa nagdani kanay babayi buy nanduku sa arapan na buy sinabi, "Panginuun, sawpan muku."

²⁶ Sinabin Jesus kanay gisay panabin, "Asê mangêd da kewen na kanên mani anak buy idin sa mani asu."

²⁷ Nakitbay ya babayi, "Pêtêg yabay ya Panginuun, nuwa agyan mani asu, mangan silan saksak ya mangainêgnêg amung la ubat sa lamesa."

²⁸ Amêsên, sinabin Jesus kana, "Bapan dagul panampalataya mu! Madyag ga panyawarên mu." Buy sa uras êt abitu, inumiyul la anak nay babayi.

Malakêy pinaiyul Jesus

²⁹ Sên namita baydu si Jesus, dinuman ya sa agid lawan Galilea buy sinumukpa ya sa bung-uy buy baydu yan niknu.

³⁰ Malakêy tawuy nilaku kan Jesus un mani pilay, bulag, lumpu, pipi buy kaatag pun êt ta nipagsakit. Indani la sa arapan Jesus buy pinaiyul na sila.

³¹ Sên nakit mani tawuy nakapagsabi ya pipi, inumiyul ya mani lumpu,

[†] 15:21 15:21 Tiro buy Sidon sabay ya balayan mani alwan Judio.

nakabitay mani pilay, buy nakakit tay mani bulag, nakaupapas sila. Kabay inulimén lay Bapan Namalyarin Israel.

Ya pamakan Jesus sa apat ta libu

(Marcos 8:1-10)

³² Binêg Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, "Malunus saku sa mani tawun ati, gawan tatluy allu ku silaynan kaawyun buy ayin silaynan maêkan. A ku sila labay paulin layangên dat mablay sila sa dan."

³³ Nakitbay ya mani tagasunul na, "Antuy pangwanan tamun kanên baydi sa kakyangan amên ipakan sa paradi ya kalakêy tawu."

³⁴ Pinatang silan Jesus, "Umnuy tinapay yu baysên?"

Nakitbay sila, "Kay pitu buy dakun umnuy nangabêlêng nga kênan lanêm."

³⁵ Pinaiknun Jesus ya mani tawu sa luta.

³⁶ Kingwa nay pituy tinapay buy mani kênan lanêm buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Pamakayari, binis-ilbis-il nay ati buy indin na sa mani tagasunul na amên idin la sa mani tawu.

³⁷ Nakaêkan na kaganawan buy nabsuy. Sên tinipun lay mani tagan na kanên, napakapnu la pun êt ta pituy salikap.

³⁸ Ya bilang mani lawyaki ya nangan, apat ta libu. Asê

pun êt kaawyun di ya mani babayi buy mani anak.

³⁹ Pamakayarin impaulin Jesus ya mani tawu, nagsakay ya sa bangka buy naku ya sa lugal Magadan.

16

Pinanyawadan mamakau-papas si Jesus

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Dilag mani Pariseo buy mani Saduseoy nagdani kan Jesus amên subukan laya. Inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari.

² Nuwa sinabin Jesus kalla, "Nu mikêlêp pa mamut buy naudit ta langit, pansabin yuy 'Mangêd da panawun wasak.'

³ Buy nu maranun buy makit yuy naudit buy nabudêg ga langit, pansabin yu, 'Manguran amêsên.' Tanda yuy labay sabin mani mangakit yu sa langit, nuwa siyan a yu tanday labay sabin mani pandaygên Bapan Namalyari sa kapamilatan ku amêsên ta?

⁴ Sikaw wa tawu amêsên na nadawak buy asê tapat kan Bapan Namalyari! Manyawad kaw mamakau-papas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari, nuwa ayin yan ipakit kamuyu nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas

sabitun nuna!"* Pamakayari, inlakwanan silan Jesus.

*Ya pamalbag mani
Pariseo buy mani Saduseo
(Marcos 8:14-21)*

⁵ Sén naku sila sa lipay dagat, natandan mani tagasunul Jesus ya naliwan lay mantan tinapay.

⁶ Sinabin Jesus kalla, "Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo."

⁷ Nisasabi ya mani tagasunul Jesus, "Sinabi nay abitu gawan ayin kitamun gintan na tinapay."

⁸ Nuwa tandan Jesus ya pisasabyan la. Kabay pinatang na sila, "Awta siyan pisasabyan yu yay ayin kaw gintan na tinapay ta? Kabéleng ngan panampalataya yu!

⁹ A kaw pun nayi makapukat? Nalitêpan yina nayi ya dinyag ku sa limay tinapay ya impakan sa limay libuy tawu? A yu nayi maganaka nu umnuy salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanên?

¹⁰ Nalitêpan yu êt nayi ya pituy tinapay ya impakan sa apat ta libuy tawu, buy a yu nayi maganaka nu umnuy salikap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanên?

¹¹ A yu nayi mapukatan na alwan tinapay ya labay kun sabin sabitun sinabi kuy,

'Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy mani Saduseo?' "

¹² Kay baydu la pun napukatan ya alwa awêd pamalbag sa tinapay ya labay sabin Jesus nun a ya paniaral mani Pariseo buy mani Saduseo.

*Ya pamipatandan Pedro tungkul kan Jesus
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)*

¹³ Sén inlumatêng si Jesus buy mani tagasunul na sa lugal ya marani sa balayan Cesarea Filipos, pinatang na sila, "Sabêt ta pansabin mani tawu tungkul kangku ya in-Anak Tawuy ubat sa langit?"

¹⁴ Nakitbay sila, "Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt taman magsabin sika si propeta Elias. Buy ya kaatag, magsabin sika si propeta Jeremias o gisa ka sa mani propeta."

¹⁵ Pinatang silan Jesus, "Nuwa kamuyu, sisabêt taku?"

¹⁶ Nakitbay si Simon Pedro, "Sabay sika ya Cristuy Anak Bapan Namalyari ya nabyay!"

¹⁷ Sinabin Jesus kana, "Simon ya anak Jonas, pinagpala kan Bapan Namalyari tagawan alwan tawuy nipatanda kamun abiin, nun a ya Bapa kuy idi sa langit.

* **16:4 16:4** Ya nalyari kan propeta Jonas, tatluy allu buy tatluy yabi nan idi sa bitukan maragul la kênán lanêm buy inumawas yan nabyay. Para êt bayduy nalyari kan Jesus, ta tatluy allu nan nakalbêng, nuwa nabyay yan nanguman.

† **16:18 16:18** Ya labay sabin lagyun Pedro, batu.

¹⁸ Simon, sika si Pedro[†] buy sa batun ati, ipaydêng kuy manampalatayay mi-aawyun buy agyan na kapangyarian kamatyan, asê manambut kana.

¹⁹ Idin ku kamuy mani susin kaarian sa langit amên nu sabêt man na ibawal mu baydi sa babun luta, ibawal êt sa langit buy nu sabêt man na tulutan mu baydi sa babun luta, tulutan êt sa langit."

²⁰ Pamakayarin abiin, tinipanan Jesus ya mani tagasunul na ya agana la sabin agyan kansabêt man ya sabay siyay Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

Ya mumunan pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na (Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

²¹ Paubat baydu, impatandan Jesus sa mani tagasunul nay, "Kaylangan kun maku sa Jerusalem buy madanasan na malakêy pamasakit sa mani mangatway manungkulon, mani mamunun pari, buy sa mani manurun Kautusan. Ipapati laku, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

²² Sên nalêngén Pedroy abitu, pikilaku na si Jesus sa gisay agid buy pinagkasabi naya, "Panginuun, agana ta dayi tulutan Bapan Namalyari kamuy abiin. Kanuman asê malyari kamuy abiin."

²³ Nag-arap si Jesus kan Pedro buy sinabi na, "Magpakarayu ka kangkuy Satanas! Pembênbênan

mukun daygên na kalabayán Bapan Namalyari, ta alwan kalabayán nay pan-isipin mu nun a ya kalabayán tawu."

²⁴ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Nu sisabêt man na kalabay manunul kangku, sépat nan liwanen na sarili nan kalabayán buy nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus buy manunul ya kangku.

²⁵ Tagawan nu sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

²⁶ Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandiyan baydi sa babun luta, nuwa mipakabili ya sa ayin katganan na kaparusán, a nayna mapagnabang nga ati. Dilag ya nayin maibayad amên mabiyan yan biyay ya ayin katganan?

²⁷ Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, lumatêng ngakun kaawyun na mani ang-el Bapa ku ya dilag kapangyarian na. Sa allun abitu, tumbasan kuy dinyag balang gisa.

²⁸ Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyu baydi ya asê mati anggan a laku makitan na ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mal-lumatêng nga mag-ari."

17

*Ya pagbayun wangis Jesus
(Marcos 9:12-13; Lucas 9:28-36)*

¹ Pamakayarin anêm ma allu, pikilakun Jesus si Pedro buy luway mipatêl ya silan Santiago buy si Juan sa gisay matag-ay ya bung-uy un kay kakapad la.

² Sên idi silayna baydu, nikit lay nagbayuy wangis Jesus. Ya lusan Jesus, sinumawang nanuwad mamut buy pinupumutin nanuwad sawang nga yaming na.

³ Bêngat tan nagpakit si Elias buy si Moises ya makisisabi kan Jesus.

⁴ Kabay sinabin Pedro kan Jesus, "Panginuun, mangêd da idi kitamu baydi. Nu labay mu, manyag gakun tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises buy gisa kan Elias."

⁵ Kaban magsabi pun si Pedro, natugpawan silan mamakasilêw wa ulap. Buy dilag silan nalêngêy tunuy ya ubat sa ulap pa magsabin, "Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku. Mallêngê kaw kana!"

⁶ Sên nalêngê mani tagasunul nay tunuy, nipaglukub sila gawan sa limu la.

⁷ Nuwa dinanyan silan Jesus buy tinalan. Sinabi na, "Midêng kaw! Gana kaw malimu."

⁸ Sên nangêlêw sila, ayin silaynan kaatag nakitan, nun a kay si Jesus.

⁹ Kaban manlumunsan sila sa bung-uy, intipan Jesus

kallay, "Agana yu sabin agyan kansabêt man na nakitan yu anggan a ku manguman mabyay ya in-Anak Tawuy ubat sa langit."

¹⁰ Kabay pinatang yan mani tagasunul na, "Uysiyan pansabin yan mani manurun Kautusan na kaylangan munan lumatêng si Elias bayu si Cristu ta?"

¹¹ Nakitbay si Jesus, "Pêtêg ga dilag munan lumatêng nga kaparisun Elias amên il-an nay kaganawan bagay.

¹² Pansabin ku kamuyuy inlumatêng ngay kaparisun Elias, nuwa a ya nakilan mani tawu nun a dinyag lay labay lan daygên kana. Para êt baysen na daygên la kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ta pasakitan laku êt."

¹³ Sên sinabi nay abitu, napukatan mani tagasunul nay sabay si Juan ya Mawtismuy pantukuyun na.

Pinaiyul Jesus ya anak ya sinêdakan nadawak ka inspiritu

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Sên nag-udung silan Jesus sa binyanan malakêy tawu, dilag gisay liyaki ya nagdani kana buy nanduku sa arapan na. Sinabi na,

¹⁵ "Panginuun, malunus ka sa anak kuy liyaki. Dilag yan sakit ta tinugaw buy nu latngan ya, saday sakit matanam na. Kabay magkamitungaw ya sa apuy buy pawa ya êt manabu sa lanêm.

¹⁶ Gintan kuya sa mani tagasunul mu, nuwa a laya mapaiyul."

¹⁷ Nakitbay si Jesus, "Sikaw wa layin ayin panampalataya buy natukawkaw wa isip! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan yu baydi ya anak!"

¹⁸ Tinubag buy impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu buy nag-awas ya sa anak. Buy sa uras êt abitu, inumiyul la anak.

¹⁹ Sên kakapad la tana, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang, "Uysian a yan ya naipatas ya nadawak ka ispiritu ta?"

²⁰ Nakitbay si Jesus, "Gawan kay nabêlêng nga panampalataya yu! Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalatayay kasin bêlêng but-un mustasa, malyari yun sabin sa bunguy ati, 'Milaku ka du,' buy milaku yabay. Ayin bagay ya a yu madyag.

²¹ [Nuwa ya parabayduy kalasin nadawak ka ispiritu, kay maipatas ya sa kapamilitan panalangin buy pagayunu.]

Ya ikalway pamipatandan Jesus tungkul sa pangamati na

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²² Sên nititipun si Jesus buy mani tagasunul na, sinabi na kalla, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani ni-pagtungkulan

²³ buy patin laku. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay." Sên nalêngêñ mani tagasunul nay abitu, nalungkut sila.

Ya pamayad buwis sa Templa

²⁴ Pamakalatêng la sa balayan Capernaum, nagdani kan Pedroy mani maningil buwis para sa Templa buy namatang, "Mamayad nayin buwis ya Manuru yu para sa Templa?"

²⁵ Nakitbay si Pedro, "Awu, mamayad ya."

Sên nag-udung si Pedro sa bali ya tutugêlan la, pinatang yan Jesus, "Para kamuy Pedro, sisabêt ta mamayad buwis sa mani ari? Ya mani anak la o ya mani dayawan?"

²⁶ Nakitbay si Pedro, "Ya mani dayawan."

Sinabin Jesus, "Nu parabaydu, ya labay mun sabin, a yina kaylangan mamayad buwis ya mani anak.

²⁷ Nuwa nu a kitamu mamayad buwis, dat kasakitan na kitan nakêm. Kabay maku ka sa lawa buy mamadwas. Ya muna mun makway kêna, ibinganga muy bêbêy na. Buy makitan mu bayduy peray nukad tan pamayad buwis. Kêwén muy abitu ta ibayad ta sa mani maningil buwis."

18

*Sisabêt ta pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)*

¹ Sa uras abitu, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy namatang, "Sisabêt ta pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari?"

² Binêg Jesus ya gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng sa arapan la. Sinabi na,

³ "Pansabin ku kamuyuy nu a kaw magbayu buy mambus sa ugalin nabêlêng nga anak ya mapagpayêpa, a kaw miawyin sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari.

⁴ Kabay nu sisabêt man na magpakayêpa kaparisun anak ka ati, sabay ya pinakadakila sa pag-arian Bapan Namalyari."

⁵ "Buy nu sisabêt man na mananggap sa anak ka ati gawan sa panunul na kangku, sakinay pantanggapên na."

*Ya sangkan kasalanan
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)*

⁶ "Nuwa nu sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na isêl la bêng na sa maragul la panggilingan na batu buy isamwag sa bunak dagat."

⁷ "Kapalunus ya mani tawu baydi sa babun luta gawan sa mani tuksuy sangkan pangasalanan.

Pêtêg yabay lumatêng nga abiin, nuwa kapalunus ya malyari sa tawuy pangu-batan kasalanan kaparisuna."

⁸ "Kabay nu ya gamêt mu o bitis mu ya magin sangkan pangasalanan mu, putusun mu buy isamwag. Mangêd pun ya maku ka sa langit ya gigisay bitis buy gigisay gamêt mu kaysa luway bitis buy luway gamêt muy isamwag sa apuy ya asê mangapalêng.

⁹ Buy nu gisay mata muy magin sangkan pangasalanan mu, lus-ukun mu buy isamwag! Mas mangêd pun na maku ka sa langit ta gigisay mata kaysa luwa yabay ya mata mu, nuwa isamwag kay naman sa impernu."

*Ya tupay nalitêp
(Lucas 15:3-7)*

¹⁰ "Illagan yun agana yu êlêwén nayêpay agyan gisa man sa nangabêlêng nga anak. Pansabin ku kamuyu ya mani ang-el ya magbantay kalla, pawan idi sa arapan Bapa kuy idi sa langit.

¹¹ [Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi sa babun luta amên iligtas ya mani nangalilitêp.]"

¹² "Sabêt sa pangêlêw yuy daygén gisay tawuy dilag dinalan na tupa nu nalitêp pa gisa? Alwa nayin lakwanan na pun na siyam mapu buy siyam ma tupa baydu sa bung-uy ya pagpastulan na,

ta têkapêñ nay gisay nalitêp?

¹³ Pansabin ku kamuyuy nu makitan nay tupay nalitêp, matula-tula ya kaysa siyam mapu buy siyam ma asê nalitêp.

¹⁴ Para êt baysêñ na matanam Bapa yuy idi sa langit, ta a na labay malitêp agyan gisa man sa nabêlêng nga anak."

Nu mangasalanan na gisay patêl la manampalataya

¹⁵ "Nu mangasalanan kamuy patêl mu sa panampalataya, lakwêñ muya buy misabi kaw kay kakapad yu. Ipalinaw mu kanay kasalanan na dinyag na. Nu mallêngê ya kamu, midung ya sa mana yun pamibêbêtêk bilang mipapatêl sa panampalataya.

¹⁶ Nuwa nu a yapun mallêngê kamu, mipikilaku kan gisa o luwa pun na patêl sa panampalataya amên 'ya kaganawan napisabyan yu, mapagpapêtgan luwa o tatluy nakakit.*

¹⁷ Nu a ya mallêngê kalla, ipatanday ati sa mani manampalatayay mi-aawyun. Buy nu a yapun kalabay mallêngê kalla, ituwad yuyan gisay tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari o gisay maningil buwis."

* **18:16 18:16** Deuteronomio 19:15. † **18:24 18:24** Sa Griego, mapuy libuy talentu. Ya alagan gisay talentu, upan gisay tawu sa labinlimay tawun.

Ya kapangyarian mamibawal buy mam-in paintulut

¹⁸ "Pansabin ku kamuyuy nu sabêt man na ibawal yu baydi sa babun luta, ibawal êt sa langit, buy nu sabêt man na tulutan yu baydi sa babun luta, tulutan êt sa langit."

¹⁹ "Pansabin ku kamuyuy nu dilag luwa kamuyuy nikasundu sa sabêt man baydi sa babun luta sa panalangin yu, idin Bapa kuy idi sa langit ta panyawarêñ yu.

²⁰ Tagawan nu saantu dilag luwa o tatluy nititipun gawan kangku, idi yaku baydu kalla."

Ya paalimbawa sa ipus ya asê kalabay mamatawad

²¹ Amêsên, nagdani si Pedro kan Jesus buy namatang, "Panginuun, katiumpuun kun patawarêñ na patêl kuy pawan manyag kasalanan kangku? Makatapitu nayi?"

²² Nakitbay si Jesus, "Alwan kay makatapitu nun a pitumpu buy pitu.

²³ Tagawan ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa pag-arin gisay ari ya impabêg nay mani ipus na amên singilin na sila sa mani utang la.

²⁴ Sên umpisêñ naynay paningil na, gintan kanay gisay ipus ya nakautang kanan milyun-milyun.†

²⁵ Gawan a ya makabayad, sinabin ari, 'Isaliw yu

silan mipapamilya buy kaganawan pibandiyan na amén mabayaran nay utang na.' "

26 "Kabay nakilunuslunus buy nandukuy ipus sa ari, 'Ari kuway, biyan muku pun kayék panawun amén mabayaran kuy kaganawan nautang ku.'

27 Kinalunusan yan ari. Kabay a nayna impabayad da mani utang na buy impauli ya."

28 "Nuwa pamakabitnan ipus, natbêng nay gisay kaparisu nan ipus ya nakautang pérâd kana. Dinagus buy ginéyék naya. Sinabi na, 'Bayaran muy utang mu kangku!'"

29 "Nanduku kanay kaparisu nan ipus buy nakilunuslunus, 'Biyan muku pun kayék panawun amén mabayaran kuy kaganawan nautang ku kamu.'

30 Nuwa a ya nakalabay, nun a impasukul nay kaparisu nan ipus anggan asé pun makabayad."

31 "Sên nakitan kaatag ipus ya dinyag na, nalungkut sila. Kabay naku sila sa ari amén ipatanda lay kaganawan nalyari."

32 "Impabêg amésén ari ya ipus buy sinabi kana, 'Sikay nadawak ka ipus! A ku impabayad da nautang mu gawan nakilunuslunus ka kangku.

33 Siyan a ka ya nalunus sa kaparisu mun ipus kaparisun pallunus ku kamu ta?"

34 Gawan sa sadayay tubag ari, impasukul nay ipus anggan a na pun mabayaran na kaganawan nautang na."

35 Sinabi pun Jesus, "Para êt baysen na daygén Bapa kuy idi sa langit, nu alwan buun békê ya pamatawad yu sa kaparisu yu."

19

Ya aral Jesus tungkul sa pamisyay

(Marcos 10:1-12)

1 Pamakayarin in-aral Jesus ya maní bagay ya abiin, namita ya sa prubinsyan Galilea buy naku ya sa sakup prubinsyan Judea sa lipay Ilug Jordan.

2 Malakéy tawuy nanunul kana buy pinaiyul nay ni-pagsakit.

3 Dilag dakun umnuy Pariseoy nagdani kan Jesus amén subukan ya. Kabay namatang sila, "Pantulutan nayin Kautusan na isyay liyaki ya asawa na agyan sa sabêt ta sangkan?"

4 Nakitbay si Jesus, "A yu nayi nabasa sa Kasulatan ya sa umpisa pun, sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, dinyag nay liyaki buy babayi?*

5 Buy sinabi na, 'Gawan di, lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amén miawyin

* 19:4 19:4 Genesis 1:27. † 19:5 19:5 Genesis 2:24.

silan miasawa. Buy ya luwa, pakadyag gigisa.”[†]

6 Sa pakapakun baydu, alwa silaynan luwa, nun a gigisa silayna. Kabay ya piniawyun Bapan Namalyari, asê sépat pisayayén tawu.”

7 Nanguman namatang nga mani Pariseo, “Nu parabaydu awêd, uysiyán sinabin Moises ya malyarin isyay liyaki ya asawa na nu biyan nayan kasulatan pamisyay ta?”[‡]

8 Nakitbay si Jesus kalla, “Gawan sa kakdéyan ulu yu, tinulutan Moises ya isyay liyaki ya asawa na. Nuwa paubat pun sabitun nuna, alwan abiin na kalabayan Bapan Namalyari.

9 Kabay pansabin ku kamuyu ya nu isyay liyaki ya asawa na buy mag-asawa yan kaatag, mangasalanan yan pamikikanayun, liban nu nakikanayun ya asawa na. [Buy nu sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isyay liyaki, nangasalanan yan pamikikanayun.]”

10 Sinabin mani tagasunul Jesus, “Nu parabaysên na kabilian liyaki sa asawa na, mangêd da agana yina mag-asawa.”

11 Nakitbay si Jesus, “Ya aral la abiin, asê agyun tanggapén kaganawan tawu, kay ya mani tawuy in-il-an Bapan Namalyarin asê mag-asawa.

12 Dilag kaatag sangkan ya siyan asê nag-asaway dakun umnuy tawu. Dilag mani tawuy in-anak kan asê makaanak. Dilag êt tinaganan kinapun, buy dilag asê nag-asawa gawan sa paglingkud la sa pag-arin Bapan Namalyari. Ya tawuy agyun tanggapén ya aral ya abiin, sépat nan daygén.”

Nanalangin si Jesus para sa nangabéleng nga anak
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 Dilag mani tawuy nilakun nangabéleng nga anak kan Jesus amén yawarén lan ipaluntuy gamêt na kalla buy man-alangin para kalla. Nuwa binénbénan silan mani tagasunul na.

14 Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bénbénan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya miawyun sa mani tawuy pagarian Bapan Namalyari.”

15 Impaluntun Jesus ya gamêt na sa mani anak buy pinagpala na sila. Pamakayari, namitay na.

Ya liyaki ya mabandi
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Amêsên, dilag gisay liyaki ya nagdani kan Jesus buy namatang, “Manuru, sabêt ta mangêd kun daygén amén mabiyan nakun biyay ya ayin katganan?”

[†] 19:7 19:7 Deuteronomio 24:1.

¹⁷ Nakitbay si Jesus, "Uysian patangén maya kangku nu sabêt ta mangêd ta? Gigisay mangêd buy ayin nan kaatag nun a kay si Bapan Namalyari. Nu labay mun mabiyan kan biyay ya ayin katganan, sunulun muy mani utus."

¹⁸ Kabay namatang nga liyaki, "Sabêt sa mani utus ya abiin na sunulun ku?"

Nakitbay si Jesus, "Agana ka mamatin tawu, agana ka makikanayun, agana ka manakaw, agana ka êt magpapêtêg sa alwan kapêtêgan,

¹⁹ galangén muy mangatwa mu,[§] buy kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu."*

²⁰ Sinabin liyaki, "Sinunul kinay kaganawan abiin. Sabêt pun na kaylangan kun daygén?"

²¹ Nakitbay si Jesus, "Nu labay mun magin ganap, isaliw muy mani pibandiyan mu. Buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, mag-udung ka buy manunul kangku."

²² Nuwa sên nalêngén liyaki ya abitu, namita yan malungkut, gawan malakêy pibandiyan na.

²³ Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Pansabin ku kamuyu, ya tawuy malakêy pibandiyan,

masakit magpasakup sa pagarian Bapan Namalyari.

²⁴ Misun pun na kame-lyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi."

²⁵ Sên nalêngén mani tagasunul nay abiin, nakatêgag sila. Kabay namatang sila, "Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?"

²⁶ Nangêlêw si Jesus kalla buy sinabi na, "Asê madyag tawuy abiin, nuwa si Bapan Namalyari, madyag nay kaganawan."

²⁷ Nagsabi si Pedro, "Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amên manunul kamu. Sabêt ta nabang yan?"

²⁸ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy lumatêng lanuy alluy ibayun Bapan Namalyari ya babun luta. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, miknu waku sa dakilay turonu ku ya magari. Buy sikaw wa mani tagasunul kuy miknu êt sa mapu buy luway turonu amên mangukum sa mapu buy luway layin Israel.

²⁹ Buy ya kaganawan nallakwan bali, nallakwan mapatêl, nallakwan mangatwa, nallakwan maanak, o nallakwan mani luta gawan sa panunul na kangku, mananggap yan dinalan pun êt sa inlakwanan na buy

mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

³⁰ Malakêy mapagmatagay amêsên na iyêpa lanu. Buy malakêy mapagpayêpa amêsên na itag-ay lanu.”

20

Ya mani mag-ubra sa ubasan

¹ Sinabi pun Jesus, “Ya daygên Bapan Namalyari sa pag-ari na, maiparisu sa dinyag gisay magbandin ubasan. Gisay allu, maranundanun nag-awas ya magbandin ubasan amén mangkap mani mag-ubra sa ubasan na.

² Sên nakakit yan mani tawuy paubrên na, nakikasundu ya kallan upan na silan nukad da upa sa gisay allu.* Pamakayari, impalaku na sila sa ubasan na.

³ Sên alas nuwebi yanan maranun, nag-awas sina êt buy nakakit tina êt mani tawuy ayin ubra, kay nagtukawan sa palengki.”

⁴ “Sinabi na kalla, ‘Maku kaw sa ubasan ku buy mag-ubra. Nukad da iupa ku kamuyu.’ Kabay naku sila sa ubasan.

⁵ Sên ugtuy na, nanguman nina êt nag-awas buy nakakit tina êt kaatag tawuy pinaubra na. Sên alas tres san kaawat, paray na êt bayduy dinyag na.”

⁶ “Sên alas singkuy nan kaawat, nanguman nina êt nag-awas buy nakakit tina êt

dakun umnuy nagtukawan. Sinabi na kallay, ‘Uysiyan kay mamapatingapun kaw yan nagtukawan ayin pandaygên ta?’ ”

⁷ “Nakitbay sila kana, ‘Gawan ayin yabay ma-maubra kanyan.’ ”

“Sinabi na kallay, ‘Maku kawna sa ubasan ku amén mag-ubra.’ ”

⁸ “Sên magdêm mana, sinabin magbandi sa katiwala na, ‘Bêgên tuy mani mag-ubra ta upan mu silayna. Unên tuy nipaubatan nag-ubra, angga sa mani nunan nag-ubra.’ ”

⁹ Inlumatêng ngay pinaubra nan alas singkun kaawat buy nananggap silan nukad da upa sa gisay allun pag-ubra.”

¹⁰ Sên inlumatêng ngay mani nunan pinaubra na, indap lay mananggap silan igit pun kaysa nipaubatan na pinaubra, pakau asê, ta kay parisu êt ta inupa kalla.

¹¹ Sên natanggap lay nay upa la, nagdeklamu sila sa magbandin ubasan.

¹² Sinabi la, “Te, siyan kay parisu yay upa yan ta! Pakan kay nipaubatan silan inlumatêng buy kay gigisay uras ya pinag-ubra la. Pakan sikay yaman, nibabata kay sa naumut-umut ta mamut buy nag-ubran mamapatin-gapun.”

¹³ “Pikitbayan magbandi ya gisa kalla, ‘Patêl lay, a kata pinurayit. Alwa nayin

* **20:2 20:2** Sa Griego, dinaryu. Ya gisay dinaryu sabay ya upan gisay tawu sa gisay allu.

nikasundu kitaynan biyan katan upa sa gisay allun pagubra mu?

¹⁴ Kabay kêtêw minay upa mu buy muli kayna. Idi ya kangku nu biyan kun kapisun upa yuy mani ni-paubatan nag-ubra.

¹⁵ Alwa nayin dilag gakun karapatan daygên na labay ku sa pera ku? O kay kasêman yuku gawan mangêd daku kalla?"

¹⁶ Pamakayari, sinabin Jesus, "Para êt baysên na malyari sa tawlin allu. Ya mani mapagpayêpa amêsen, mitag-ay buy ya mani mapagmatag-ay amêsen, miyêpa sila."

Ya ikatluy pamipatandan Jesus tungkul sa kamatyay buy sa panguman nan mabyay

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷ Kaban mamita silan Jesus patuksaw sa Jerusalem, impapawa nay mapu buy luway tagasunul na sa mani tawu. Sinabi na kalla,

¹⁸ "Elêwên yu! Tumuksaw kitamina sa Jerusalem. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Atulan lakun kamatyay

¹⁹ buy igawang sa mani alwan Judio amén pustakên, latikun buy ipaku sa kurus. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

Ya panyawarêñ indu lan Santiago buy si Juan
(Marcos 10:35-45)

²⁰ Nagdani kan Jesus ya asawan Zebedeo, kaawyun nay luway anak nay liyaki. Nanduku ya sa arapan Jesus. Sinabi na, "Manuru, dilag gaku dayin labay yawarêñ kamu."

²¹ Pinatang yan Jesus, "Sabêt ta labay mu?"

Nakitbay ya, "Nu mag-ari kayna, ipangaku mu dayi ya paiknun muy luway anak ku sa dani mu, ya gisa sa wanana mu buy ya gisa sa udi mu."

²² Nuwa pikibayan silan Jesus, "A yu tanda nu sabêt ta panyawarêñ yu. Mapibabatan yu nayi ya pamasakit ta danasên ku?"

Nakitbay sila, "Awu, mapibabatan yan."

²³ Sinabin Jesus kalla, "Awu, pêtêg madanasan yuy abiin. Nuwa alwan sikuy mamili nu sisabêt ta miknu sa wanana ku o sa udi ku, ta ya iknuwan abitu, kay para sa mani pinil-anan Bapa ku."

²⁴ Sên natandan mapuy tagasunul na nu sabêt ta inyawad mipatêl, nanubag sila kalla.

²⁵ Kabay impadani silan Jesus buy sinabi na kallay, "Tanda yuy mani manungkulon ya alwan Judio, pan-ipilit lay labay la sa mani pansakupun la buy agyan sabêt ta labay la, pansunulun mani pansakupun la.

²⁶ Nuwa alwan parabaysên na labay kun daygên yu,

nun a nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin dakila, kaylangan magin lingkud yu.

²⁷ Buy nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin mamunu, sêpat yan magin ipus yu.

²⁸ Abiin na pandaygên kuta agyan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amén maglingkud buy idin kuy biyay ku amén atbusun na malakéy tawu. A ku naku baydi amén paglingkuran mani tawu!"

Pinaiyul Jesus ya luway bulag

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ Sén pabitay na sa balayan Jerico si Jesus buy mani tagasunul na, pikilakwan silan malakéy tawu.

³⁰ Amésen, dilag luway bulag bayduy nakaiknu sa agid dan. Sén naléngê lay mallumibas si Jesus, masnêg lan sinabi, "Panginuun, layin Arin David, kalunusan mukay kayék!"

³¹ Nuwa binénbénan silan mani tawu, "Agana kaw mantarit!"

Nuwa ingkakadus la pun insabin masnêg, "Panginuun, layin Arin David, kalunusan mukay kayék!"

³² Tinunggên si Jesus, binêg na sila buy pinatang, "Sabêt ta labay yun daygên ku kamuyu?"

³³ Nakitbay sila, "Panginuun, kalabay kay makakit."

³⁴ Nalunus si Jesus kalla. Kabay dinukpan nay mata la. Tambéng silan nakikit buy nanunul kan Jesus.

21

Ya masayay pansumun Jesus sa balayan Jerusalem
(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Sén narani yana silan Jesus sa Jerusalem, tinunggên sila sa Bung-uy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage. Impaunan Jesus ya luway tagasunul na.

² Sinabi na, "Maku kaw sa kasunul la baryu. Makitan yu bayduy mitainduy asnu nakas-él. Agwatén yu buy iakay yu baydi kangku.

³ Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyan pan-agwatén yu yay asnta,' sabin yu kanay, 'Kaylangan Panginuun', buy tulutan nakaw na."

⁴ Nalyari ya abiin amén matupad da sinabin Propeta awlagi,

⁵ "Sabin yu sa mani idi sa balayan Zion,* 'Eléwén yu! Palatêng ngay ari yu.'

Mapagpayêpa ya buy ya pagsakayan na, biserun asnu.' †

⁶ Kabay namita yabay ya mani tagasunul na buy sinunul lay in-utus Jesus kalla.

⁷ Kabay in-akay lay nay mitainduy asnu kan Jesus, inlatêp lay balabal la sa

* 21:5 21:5 Zion: ya labay sabin Zion, Jerusalem. † 21:5 21:5 Zacarias 9:9.

bukut biserun asnu buy nagsakay ya.

⁸ Malakēy tawuy nami-makmak balabal la sa dan. Buy ya kaatag êt, nallapak silan mani palapa buy in-makmak la sa dan.

⁹ Ya mani tawuy idi sa mumunan Jesus buy idi sa ubatan, mansaway silan magsabin, "Ulimēnēn na Layin Arin David! Pag-palēn Bapan Namalyari ya mallumatēng sa lagyna. Ulimēnēn na Bapan Namalyari ya idi sa langit!"

¹⁰ Sēn nilatēng nga si Jesus sa Jerusalem, naguluy kaganawan tawu sa balayan. Nipapatang sila, "Sisabēt ta tawun abiin?"

¹¹ Nakitbay ya mani kaawyun Jesus, "Sabay siya si Jesus ya propetay taga Nazaret sa prubinsyan Galilea."

Ya pamitabin Jesus un mani tawu sa Templa

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Naku si Jesus sa kasawangan Templun Bapan Namalyari buy impatas nay mani magtinda buy mani manaliw baydu. Imbabaliswag nay mani lamesan mallibay peran dayuwan sa peran mani Judio buy iknuwan mani magtindan pati-pati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari.

¹³ Sinabi na kalla, "Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Ya bali ku, pambēgēn

balin panalanginan.'[‡] Nuwa siyan dinyag yun pagtagwan mani manakaw!"[§]

¹⁴ Kaban idi sa Templa si Jesus, dilag mani bulag buy nipagpilay ya nagdani kana buy pinaiyul na sila.

¹⁵ Nuwa nanubag ga mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan gawan nakitan lay mani mamakau-papas ya dinyag Jesus. Buy nanubag sila êt sēn nalēngē lay mani anak ka idi sa Templay masnēg magsabin, "Ulimēnēn na Layin Arin David!"

¹⁶ Kabay sinabi la kan Jesus, "Malēngē mu nayi ya pansabin la?"

Nakitbay si Jesus, "Awu, nalēngē ku, nuwa a yu nayi nabasay sinabi sa kasulatan ya, 'Agyan kay nabēlēng nga anak tinurwanan Bapan Namalyarin mangulimēn kana'?"*

¹⁷ Pamakayari, inlakwanan silaynan Jesus buy naku ya sa balayan Bethania, ta baydu yan mamawatwat.

Insumpan Jesus ya puun kayun igus

(Marcos 11:12-14; 11:20-24)

¹⁸ Pamakawatwat, sēn paudung nga silan Jesus sa balayan Jerusalem, nalayangan na.

¹⁹ Dilag yan nakitan na puun kayun igus sa danin dan. Kabay inlaku nan inēlēw wa ati nu nagtagēy.

[‡] 21:13 21:13 Isaias 56:7. [§] 21:13 21:13 Jeremias 7:11. * 21:16 21:16 Mani Kanta 8:2.

Nuwa ayin, nun a kay pawan bulung. Kabay sinabi na sa kayu, "Kanuman, a kayna managéy manguman!" Buy tambéng nayanguy kayu.

²⁰ Sén nakitan mani tagasunul Jesus ya nalyari, nakaupapas sila. Sinabi la, "Aw indi, parasaantun tambéng nayanguy kayun igus?"

²¹ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalataya buy asé magmikakunuy nakém, madyag yu êt ta dinyag ku sa puun kayun igus. Buy alwa pun êt kay abiin, malyari yu êt sabin sa bung-uy ya, 'Mitas ka buy milaku ka sa dagat' buy madyag yabay!"

²² Agyan sabêt man na yawarén yu kan Bapan Namalyari sa panalangin, nu maniwala kaw wa idin na kamuyu, pilmin matanggap yu."

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³ Nag-udung si Jesus sa Templu. Kaban mangaral ya sa kasawangan Templa, nagdani kanay mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan. Namatang sila kana, "Sabêt ta karapatan mun manyag abiin na dinyag mu? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysên na kara-patan?"

²⁴ Pikitbayan silan Jesus, "Patangén kataw êt. Nu mapikitbayan yuku, sabin ku êt kamuyu nu sisabêt ta nam-i

kangkun karapatan manyag paradi.

²⁵ Ati ya patang ku kamuyu. Kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu?"

Kabay nisasabi sila, "Nu sabin tamuy 'kan Bapan Namalyari', sabin nay naman êt kantamuy, 'Uysiyán a kaw yabay maniwala kan Juan ta?'

²⁶ Nuwa nu sabin tamuy 'sa tawu', manubag ga mani tawu kantamu, gawan maniwala silan propetan Bapan Namalyari si Juan."

²⁷ Kabay nakitbay sila kan Jesus, "A yan tanda."

Sinabin Jesus kalla, "Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati."

Ya paalimbawa tungkul sa luway anak

²⁸ Sinabi pun êt Jesus kalla, "Para kamuyu, sabêt ta labay sabin paalimbawan ati? Dilag gisay tawuy nag-anak luway liyaki. Nagdani ya sa panganay buy sinabi na, 'Anak ku, maku ka amésen sa ubasan tamu ta mag-ubra ka.'

²⁹ Kabay nakitbay ya, 'A ku kalabay.' Nuwa asé nabuyut, nagbayuy isip na buy nakuy na baydu.

³⁰ Nagdani êt ta bapa la sa bungsú buy sinabi na, 'Anak ku, maku ka amésen sa ubasan tamu ta mag-ubra ka.' "

"Nakitbay ya bungsu, 'Awuy Bapa,' pakan a yinaman naku."

³¹ Amêßen, pinatang Jesus ya mani mamunun pari buy mani mangatwan manungkulan. Sinabi na, "Para kamuyu, sisabêt sa luway nanunul sa kalabayan bapa la?"

Nakitbay sila, "Abituy panganay."

Kabay sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy si pan-ituwad yun nadawak kaparisun mani maningil buwis buy mani babayi ya pambayaran, muna sila pun kamuyun miawyun sa mani pag-arian Bapan Namalyari.

³² Tagawan inlumatêng kamuyu si Juan ya Mawtismu buy in-aryl na kamuyu nu parasaantu kaw bumyay matinék sa arapan Bapan Namalyari, nuwa a yuya pinaniwalan. Pakan ya mani maningil buwis buy mani babayi ya pambayaran, naniwala silayna man. Nakitan yinay ati, nuwa a kaw pun êt nagsisi buy nagpabukut sa mani kasalanan yu, buy a kaw pun êt naniwala kana."

Ya paalimbawa sa asê mangêd da kasamak
(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ Sinabi pun Jesus, "Pakalêng-ên yuy gisa pun êt ta paalimbawa. Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Pamakayari nan nananêm,

impabakud nay abitu buy namipadyag yan pamêspêsan ubas. Nami-paydêng ya êt gisay matagay ya bali ya bibiyan mantay. Pamakayarin abitu, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal.

³⁴ Sêñ panawun nan pamupul ubas, in-utus nay mani ipus na sa mani kasamak na amên kewen na dakay na.

³⁵ Nuwa sêñ nakitan mani kasamak nay mani ipus, dinagus sila. Ya gisa, dinugêdugê la, buy ya ikalwa, pinati la, buy ya ikatlu, binatwan la angga sa nati.

³⁶ Niutus manguman na magbandin mas malakéy ipus kaysa sabitun nuna, nuwa para êt bayduy dinyag mani kasamak na.

³⁷ Sa katatawliyan, in-utus magbandi ya anak na, ta sinabi na sa nakêm nay, 'Pilmin galangên lay anak ku.'

³⁸ Nuwa sêñ nakitan mani kasamak ya anak magbandi, nisasabi sila, 'Ah! Ati yay tagapagmana! Kaksaw kaw, patin tamu ya amên mapagbandi tamuy mapagmana na.'

³⁹ Kabay sêñ inlumatêng ngay anak, dinagus laya, ginuluy laya sa lawasan ubasan buy pinati."

⁴⁰ Pamakayari, namatang si Jesus kalla, "Sa pag-udung magbandi, sabêt ta daygên na sa mani kasamak na?"

⁴¹ Nakitbay ya mani mamunun pari buy mani mangatwan manungkulan,

"Pilmin upudun nay mani nadawak ka kasamak na buy ipasamak natay ubasan na sa kaatag makisamak ya mam-in dakay na sa balang panawun pamipupul."

⁴² Sinabin Jesus kalla, "Ayu nayi nabasay ati sa Kasulatan,

'Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali,
sabay ya batuy nagin pundiayun.

Abiin na dinyag Bapan Namalyari ya mamakau-papas kantamu.' "[†]

⁴³ "Kabay pakalêngê kaw. Alwaynan sikaw wa pagarian Bapan Namalyari, nun a ya mani tawuy manunul sa kalabayan na.

⁴⁴ [Sisabêt man na manabu sa batun ati, mangatutunglu. Nuwa ya manabwanan ati, mangayaya-pung.]"

⁴⁵ Sên nalêngê mani mamunun pari buy mani Pariseoy abituy paalimbawan Jesus, napukatan lay sabay sila awêd da pantukuyun na.

⁴⁶ Kabay dakpêñ layna dayi si Jesus, nuwa nalimu sila sa mani tawu, ta maniwala silan propeta si Jesus.

22

Ya paalimbawa sa kalutu sa tangêñ

(Lucas 14:15-24)

¹ Nanguman nagsabi si Jesus kalla sa kapamilatan paalimbawa. Sinabi na,

² "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay ari ya nil-an kalutu sa tangêñ anak nay liyaki.

³ In-utus nay mani ipus na amén bêgêñ ya mani insagyat na sa kalutu, nuwa a sila kalabay maku."

⁴ "Kabay niutus yan kaatag ipus amén sabin sa mani insagyat nay paradi, 'Maku kawna ta nakalan nay kaganawan buy nakaapag gay kanêñ. Pinati yay mani baka buy kaatag êt ta mangatabay saysay.'

⁵ Nuwa a la dinambi ya nisagyat kalla. Ya gisa, naku sa panggitnan, buy ya gisa, sa ligosyu na.

⁶ Ya kaatag gaman, dina-gus lay mani ipus ari, impakadêng-êy buy pinati."

⁷ "Kabay gawan sa dinyag la, napatubag lay ari. Kabay niutus yan mani sundalus na amén patin na namatin mani ipus na buy impaulam nay balayan la."

⁸ "Pamakayari, sinabin ari sa mani kaatag ipus na, 'Nakal-an nay pamiêêman sa tangêñ anak ku, nuwa asê sépat mangan na mani insagyat ku.'

⁹ Kabay maku kaw sa mani dan buy sagyatêñ yuy kaganawan makitan yu.'

¹⁰ Nakuy nabay sa mani dan buy insagyat lay kaganawan tawuy nakitan la, nadawak man o mangêd.

[†] 21:42 21:42 Mani Kanta 118:22-23.

Kabay napnun bisitay pamidausán kalutu.”

¹¹ “Sinumun na ari amén élêwén na mani bisita. Nakítan nay gisay liyaki ya bisitay asé nakayaming para sa tangén.

¹² Kabay pinatang naya, ‘Kaluguran, uysiyán sinumun kayan asé nakayaming para sa tangén ta?’ Asé nakatarit ta liyaki.”

¹³ “Kabay sinabin ari sa mani ipus na, ‘Sél-an yuy gamêt buy bitis na ta isamwag yuya sa kadlémán, baydu sa lawasan. Manangis ya baydun mingéngét ta bêbêy na.’”

¹⁴ Pamakayari, sinabin Jesus, “Ati ya labay sabin paalimbawa. Malakéy pansagyatén Bapan Namalyari ya miawyun sa pag-arian na, nuwa pêpérad da pinili na.”

Ya patang tungkul sa pamayad buwis

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵ Amésén, namitay mani Pariseo amén misasabi sila nu parasaantu lan maipadakép si Jesus sa pagsabi na.

¹⁶ Kabay in-utus la kan Jesus ya dakun umnuy tagasunul la buy dakun umnuy tawun Gobernador Herodes Antipas. Sinabi la, “Manuru, tanda yan na pêtéga ga pansasbin mu. Pan-ituru muy kapêtégan tungkul sa kalaibayan Bapan Namalyari. Ayin kan pampilinin, gawan a ka mangélew sa kabilyan gisay tawu.

¹⁷ Amésén, dilag kay ipatang kamu. Sépat kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o asé?”

¹⁸ Nuwa tandan Jesus ya nadawak ka labay lan daygén. Kabay sinabi na, “Kay mapagtalingkayu kaw! Alwa ta labay yukun dakpén sa pagsabi ku ta?

¹⁹ Elêwén kuwati bay ya peray pamayad buwis.” Kabay inggawang lay pera kana.

²⁰ Pinatang silan Jesus, “Kansabéti lupa buy lagyuy makit yu di?”

²¹ Nakitbay sila, “Sa Emperador.”

Kabay sinabin Jesus kalla, “Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador, buy idin yu kan Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari.”

²² Sén nalêngé lay pikibay Jesus, nakaupapas sila. Kabay namita sila tana.

Ya patang tungkul sa pangabyay manguman

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Amésén, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus amén patangén ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamatí.

²⁴ Amésén, sinabi la kan Jesus. “Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ‘Nu ya gisay liyaki nati yan ayin anak sa asawa na, ya bayaw nay liyaki,

sépat nan pag-asaway baluy babayi amén makaanak sila para sa patêl nay nati.*

²⁵ Amêßen, dilag pituy mipapatêl la lawyaki baydi kanyan. Nakapag-asaway panganay, nuwa nati yan ayin anak. Kabay ya ikalway panganay pinag-asawa nay nabalu, nuwa nati ya êt ayin anak.

²⁶ Para êt bayduy nalyari sa ikatlu angga sa ikapituy patêl la.

²⁷ Sa katatawliyan, nati êt ta bal-u.

²⁸ Amêßen, sa allun pangabyay manguman nangamamatì, sisabêt ta asawan abituy babayi, gawan napag-asawa yan pituy mipapatêl?*

²⁹ Nakitbay si Jesus, "Taganan mali kaw, tagawan a yu mapukatan na Kasulatan Bapan Namalyari buy a yu mapukatan na kapangyarian Bapan Namalyari.

³⁰ Tagawan sa pangabyay manguman, ayin nan pag-asawa, ta magin kaparisu silaynan mani ang-el sa langit ya ayin asawa.

³¹ Tungkul sa pangabyay manguman, a yu nayı nabasa sa Kasulatan na sinabin Bapan Namalyari kamuyu,

³² 'Sikuy Bapan Namalyari lan Abraham, Isaac buy Jacob'?† Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin

nangamamatì, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay."

³³ Sên nalêngén mani tawuy pangaral na, nakau-papas sila.

Ya maulagay utus

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

³⁴ Sên nabalitan mani Pariseoy asè nakatarit ta mani Saduseo kan Jesus, nititipun sila buy nagdani kana.

³⁵ Gisa kallay manurun Kautusan ya namatang kan Jesus amén subukun ya,

³⁶ "Manuru, sabêt ta pinakamaulagay utus sa Kautusan?"

³⁷ Nakitbay si Jesus kana, " 'Kaidwan tuy Panginuun mun Namalyari un buun béké, buun kaladwa buy buun isip.'‡

³⁸ Abiin ya pinakamaulagay utus sa kaganawan.

³⁹ Buy para êt bayduy ikalwa, 'Kaidwan tuy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu.'§

⁴⁰ Ya kaganawan kautusan na impasulat kan Moses buy kaganawan insulat mani propeta, idi sa luway utus."

Ya patang tungkul sa Cristu

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Kaban nititipun na mani Pariseo, namatang si Jesus kalla,

* 22:24 22:24 Deuteronomio 25:5. † 22:32 22:32 Exodo 3:6. ‡ 22:37 22:37

Deuteronomio 6:5. § 22:39 22:39 Levitico 19:18.

⁴² "Sabêt ta tanda yu tungkul sa Cristu ya impan-gakun Bapan Namalyari? Kansabêt layi ya pinangubatan na?"

Nakitbay sila, "Layi yan Arin David."

⁴³ Amêsên, sinabin Jesus kalla, "Nu layi yan Arin David, uysiyán binêg yabay David 'Panginuun' ta? Sabitun idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, sinabi na,
⁴⁴ 'Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,

"Miknu ka sa wan'an* ku angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu."[†]

⁴⁵ Nu binêg yan Arin David Panginuun, parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?"

⁴⁶ Ayin nakapakitbay gisa man sa pamatang Jesus. Ubat ta baydu, ayin nan nakadêgdêg mamatang kana.

23

Pangillag sa mani manurun Kautusan buy sa mani Pariseo

(Marcos 12:38-39; Lucas 11:43; 11:46; 20:45-46)

¹ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tawu buy sa mani tagasunul na,

² "Ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo sabay silay pangkilalanêng mamiaral Kautusan na impasulat kan Moises.

³ Kabay papakalêng-ên buy sunulun yuy kaganawan pan-iaral la kamuyu. Nuwa agana yu tubsun na pandaygên la, gawan a la pandaygên na pan-iaral la.

⁴ Pan-ipatupad la kamuyuy mani utus ya indagdag lay masakit tuparêng ya paran pan-ipabakay la kamuyuy mangabayat ta kalga, pakan a lakaw taganan sawpan sa pantan ati.

⁵ Ya kaganawan pandaygên la, kay amên dayêwên silan mani tawu. Kabay ya pan-iptêts la sa waêng la buy ya pan-ikêskêts sa takyay la ya dilag Sabin Bapan Namalyari, pan-ilapad la pun buy ipapakakarang la êt ta gumaygumay sa palpal yaming la. ⁶ Nu dilag kalutu, labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu. Buy para êt baydu sa balin pagtipunan mani Judio.

⁷ Labaylabay lan galangên silan mani tawuy malibasan la buy bêgên 'Manuru.'

⁸ "Nuwa sikaw, agana kaw pabêg 'Manuru', tagawan mipapatêl kaw kaganawan buy kay sikuy Manuru yu.

⁹ Buy agana yu bêgên 'Bapa' ya sisabêt man baydi sa babun luta, tagawan kay gigisay Bapa yu, ya sabay ya Bapa yun Namalyari ya idi

* 22:44 22:44 Ya tawuy idi sa wan'an gisay ari, dilag yan matag-ay ya tungkul.

† 22:44 22:44 Mani Kanta 110:1.

sa langit.

¹⁰ Agana kaw êt pabêg 'Amung,' gawan kay gigisay Amung yu, ayin kaatag nun a si Cristu.

¹¹ Ya pinakadakila kamuyu, sêpat yan magin lingkud yu.

¹² Ya mapagmatag-ay sabay ya iyêpan Bapan Namalyari. Buy ya mapag-payêpa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari."

Tinubag Jesus ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo

(*Marcos 12:40; Lucas 11:39-42; 11:44; 11:52; 20:47*)

¹³ "Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Sikaw wa sangkan kabay asê mibilang nga mani tawu sa pag-arian Bapan Namalyari. Gawan sikaw man, asê mibilang buy pambênbênan yu pun êt ta mani tawuy kalabay miawyin sa pag-arian na."

¹⁴ ["Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Buy pampurayitin yuy mani nabalu amên makwa yuy mani pibandiyan la, buy pagtatalimpanan yuy abiin sa kapamilatan makarang nga panalangin yu sa arapan mani tawu. Kabay mas nabyat lanuy parusan Bapan Namalyari kamuyu!"]

¹⁵ "Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Maglipay kaw

sa dagat buy mamaku kaw sa mani marayuy lugal amên ta mapasunul la gisay tawu sa paniwala yu. Nuwa nu napasunul yinay ati, pandaygên yuyan nadawak pun kamuyu buy luyang yapun milaku sa impernu!"

¹⁶ "Kapapalunus kaw! Para kaw bulag ga mangakay sa kaatag buy paniaral yuy, 'Nu sisabêt man na manumpa sa kapamilatan Templa, a nayna kaylangan tuparêñ. Nuwa nu manumpa ya sa kapamilatan gintuy idi sa Templa, kaylangan nan tuparêñ.'

¹⁷ Sikaw wa mani bulag ga ayin tanda! Sabêt ta mas maulaga, gintu nayi o ya Templay magpabanal sa gintu?

¹⁸ Pan-iaral yu pun êt ta nu manumpa kaw sa kapamilatan pamiandugan, a yina kaylangan tuparêñ na ati, nuwa nu manumpa kaw sa andug ga idi sa pamiandugan, kaylangan yun tuparêñ na ati.

¹⁹ Sikaw wa mani bulag, sabêt ta mas maulaga, ya andug o ya pamiandugan na magpabanal sa andug?

²⁰ Kabay nu manumpa kaw sa kapamilatan pamiandugan kan Bapan Namalyari, nanumpa kaw êt sa kaganawan andug ga idi sa pamiandugan.

²¹ Nu manumpa kaw sa kapamilatan Templa, nanumpa kaw êt kan Bapan

Namalyari ya manugêl baydu.

²² Buy nu manumpa kaw sa kapamilatan langit, nanumpa kaw êt sa turo-nun Bapan Namalyari buy kan Bapan Namalyari ya nakaiknu baydu."

²³ "Kapapalunus kaw wa manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Ta agyan pan-idin yu kan Bapan Namalyari ya ikapun mani pamalasa yu, pampaulayan yinaman na mani maulagay utus tungkul sa makatuyungan, mapal-lunus buy mapagtigliwan. Mangêd da mam-i kaw ikapu yu, nuwa agana yu paulayan na mas maulagay utus.

²⁴ Mani bulag ga mangakay! Paran pansalakên yuy ilêk sa pan-inêmén yu, pakan pan-ibuun yuy kame-lyu!"

²⁵ "Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Pallinis yuy mani lawasan tasa buy pinggan yu, nuwa napnun mani bagay ya pinurayit yu sa mani tawu gawan sa kasakiman yu.

²⁶ Sikaw wa Pariseoy bulag! Linisin yu pun na lalên tasa buy pinggan yu amén magin malinis êt ta lawasan ati."

²⁷ "Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Nanuwad kaw mani pamilbêngan

ya pininturan naputi ya mangangêd sa lawasan, pakan ya lalên ati, pawan but-un nangamamatì buy kaganawan kadinatan.

²⁸ Para kaw êt baysen! Sa êlêw tawu matinék kaw, pakan lalên bêkê yuy pawan pagtatalingkayu buy kadawakan."

Sinabin Jesus ya tungkul sa pamarusa sa mani manurun Kautusan buy Pariseo

(Lucas 11:47-51)

²⁹⁻³⁰ "Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy mapagtalingkayu! Mag-padyag kaw mani tanda' sa mani pinilbêngan mani propeta sabitun nuna buy pampakangêdên yuy mani pinilbêngan mani tawuy matinék. Buy pansabin yuy, 'Nu nabyay kay dayi sa panawun mani ninunu yan, a yan patin na mani propeta kaparisun dinyag mani ninunu yan.'

³¹ Sa parabaysen na pagsabi yu, pagpapêtgan yuy mani layi kaw namatin mani propeta!

³² Dali kawna bay, yarin yinay inumpisan mani ninunu yu!"

³³ "Sikaw wa paran mani layin lupung! A yina matakasan na parusan impernu!

³⁴ Kabay mallêngê kaw! Mamiutus saku kamuyun mani propeta, mani mangabiyasay tawu buy mani manurun Kautusan. Patin yuy dakun umnu kalla.

Ya kaatag, ipaku yu sa kurus. Ya kaatag êt, latikun yu sa lalén balin pagtipunan. Buy ya kaatag, pisakitin yu sila agyan antuy lakwên la.

³⁵ Kabay maparusan kaw gawan sa pamati yu. Buy alwan kay abiin na panagutan yu, nun a sikaw êt ta managut sa pangamatin kaganawan tawuy matinék paubat kan Abel angga kan Zacarias ya anak Barakias. Ta ya mani ninunu yu sabay silay namati kan Zacarias ya pinati la sa pibunakan pamiandugan buy Templa.

³⁶ Pansabin ku kamuyu ya kaganawan kasalanan na abiin, panagutan mani tawu amêsên."

*Ya pangidun Jesus sa mani taga Jerusalem
(Lucas 13:34-35)*

³⁷ "Sikaw wa mani taga Jerusalem, pampatin yuy mani propeta buy pambatwan yuy mani paniutus Bapan Namalyari kamuyu angga sa mati sila. Katiumnu kataw nan labay tipunun buy saysayén kaparisun panyumyum gayindun manuk sa mani siwsiw na, nuwa siyan a kaw kalabay.

³⁸ Kabay agyan lasakén lay tutugêlan* yu, pakabaala kawna.

³⁹ Pansabin ku kamuyuy paubat amêsên, a yu kina makitan angga sa lumatêng nga panawun na sabin yuy,

'Pagpalên na mallumatêng sa lagyun Panginuun.' "†

24

*Sinabin Jesus ya tungkul sa pangalasak Templa
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)*

¹ Nag-awas si Jesus ubat sa kasawangan Templa buy sén mamitay na, nagdani kanay mani tagasunul na buy inturu la kanay impaidêng nga nakapalitêng sa Templa.

² Sinabin Jesus kalla, "Awu. Pan-élêwên yuy abiin. Nuwa pansabin ku kamuyuy malasak ka kaganawan abiin buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu."

*Ya kasakitan buy pandustak ka lumatêng
(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)*

³ Kaban nakaiknu si Jesus sa gisay lugal sa Bung-uy mani Ulibu, nagdani kanay mani tagasunul na. Buy pinatang layan kay kakapad na. Sinabi la, "Sabin mu kanyan nu makanu malyari ya sinabi mu buy nu sabêt ta tanda' sa pag-udung mu buy sa katganan babun luta."

⁴ Nakitbay si Jesus kalla, "Mangillag kaw amén a kaw mailitêp agyan sisabêt man.

⁵ Tagawan malakéy lumatêng nga manggamit lagyu ku buy sabin lay, 'Sikuy Cristuy impangakun

* **23:38 23:38** Luway malyarin labay tutugêlan baydi, Templa o kaya balayan Jerusalem. † **23:39 23:39** Mani Kanta 118:26.

Bapan Namalyari.' Kabay malakêy mailitêp la.

⁶ Makalêngê kaw migejeray marani kamuyu buy makabalita kaw êt migejeray marayu. Nuwa agana kaw malimu, ta sépat malyari ya abiin. Nuwa alwa pun abiin na katganan babun luta.

⁷ Tagawan makigeray bansa sa kaparisu nan bansa buy makigeray kaarian sa kaparisu nan kaarian. Buy lumatêng êt ta saday layang buy layun sa magmikakanayun na lugal.

⁸ Ya kaganawan kasakitan na abiin, kay umpisâ pun saday kasakitan ya maiparisu sa kasakitan babayi ya manganak."

⁹ "Sa panawun abitu, gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan. Dakpên kaw amén pasakitan buy patin.

¹⁰ Malakêy magpabukut sa panampalataya la kangku. Misusulapu sîla buy misusupakat ta balang gisa.

¹¹ Malakêy magtatalingkayun propetay lumtaw buy ilitêp lay malakêy tawu.

¹² Gawan kapamiwagaw-wagaw kadawakan baydi sa babun luta, kabay lumêpêta pamiiidun malakêy manampalataya.

¹³ Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay miligtas.

¹⁴ Maipatanda sa kaganawan bansa baydi sa babun luta ya Mangêd da

Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari bilang pagpapêtêg kalla bayu pun lumatêng nga katganan."

Ya kadawakan buy pandustak ka lumatêng

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

¹⁵ "Sikaw wa mamasa, pakaintindin yuy ati! Nu makitan yun idi ya sa Templun Bapan Namalyari ya pansabin Propeta Daniel tungkul sa saday kadawakan na maniray lumatêng,

¹⁶ ya kaganawan idi sa Judea, kaylangan tumakas makun kabubung-uyan.

¹⁷ Ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amén mangwan dakun sabêt sa lalêñ bali na.

¹⁸ Ya idi sa panggitnan, aganayna muli amén mangwan yaming na.

¹⁹ Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas.

²⁰ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya sa pantumakas yu, alwan panawun nalêpêt o Allun Pagpaynawa.

²¹ Tagawan sa panawun abitu, makadanas ya mani tawun saday kasakitan ya a la pun nadanasan ubat pun sabitun dinyag ga babun luta angga amêsën. Buy ayin nan manguman makadanas parabayduy kasakitan kanuman.

²² Ta nu asê inêpêk Bapan Namalyari ya panawun abitu, ayin tawuy miligatas. Nuwa para sa mani tawuy pinili na, êpêkên nay panawun abitu."

²³ "Nu dilag magsabi kamuyun, 'Idi ya baydi ya Cristu!', o 'Idi ya baydu!', agana kaw makipapaniwala.

²⁴ Tagawan lumtaw wa mani magtatalingkayun Cristu buy mani magtatalingkayun propeta. Mipakit silan mani tanda' buy mamaupapas amén ilitêp pa mani tawu buy nu malyari, agyan na mani pinilin Bapan Namalyari.

²⁵ Kabay mangillag kaw! Sinabi kuy abiin kaban asê pun nalyari."

²⁶ "Kabay nu dilag magsabi kamuyun, 'Idi ya baydu sa kakyangan na Cristu!', agana kaw maku baydu. Buy nu dilag magsabin, 'Idi yina sa lalêni bali!', agana kaw makipapaniwala.

²⁷ Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa babun luta ya makitan kaganawan tawu. Ta para kun sawang kimat ta mangulimad sa langit ya ubat sa puputakan mamut angga sa tatanglêwan."

²⁸ "Nu saantuy dilag bangkay, mititipun bayduy mani uwak. Kabay matandan kaganawan."

*Ya pallumatêng ubat sa langit ta in-Anak Tawu
(Marcos 13:24-27; Lucas 21:29-33)*

21:25-28)

²⁹ "Pamakayarin abituy allun saday kasakitan, dumiglêm ma mamut buy asina sumawang nga buwan. Mangananabuy mani bêtêwên buy maubus maêyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la.

³⁰ Pamakayari, makitan sa langit ta tandan pallumatêng ku. Buy gawan sa tandan ati, mipanangis ya kaganawan tawu sa babun luta. Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan lakun lumatêng nga idi sa ulap buy dilag kapangyarian buy mamakapsilêw wa sawang.

³¹ Sa masnêg ga sênêg patutut, iagnan kun iutus ya mani ang-el ku sa kaganawan lugal sa babun luta amén tipunun lay mani tawuy pinili ku."

Ya paalimbawa tungkul sa puun kayun igus

(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

³² Sinabi pun êt Jesus, "Pakaintindin yuy aral sa paalimbawa sa puun kayun igus. Nu magbulung nganay sangan ati, tanda yinay marani yay kaynitan.

³³ Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay kaganawan pansabin ku kamuyu, matandan yuy marani yakinan lumatêng ya paran idi yakinna sa pasbul bali.

³⁴ Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amêsen, matupad day kaganawan sinabi ku.

³⁵ Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman."

*Ayin tawuy magtanda nu makanu mag-udung si Jesus
(Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30; 17:34-36)*

³⁶ Sinabi pun êt Jesus, "Nuwa tungkul laman sa allu o uras pag-udung ku, ayin magtanda, agyan na mani ang-el sa langit buy agyan sikuy Anak Bapan Namilyari. Kay si Bapay magtanda.

³⁷ Buy nu parasaantun nagbabang-uwan na mani tawu sabitun panawun Noe, para êt baydun magbabang-uwan na mani tawu sa pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

³⁸ Sabitun panawun Noe, bayu lumatêng nga lanab, magbabang-uwan na mani tawun mangan, maglasing buy mipag-asawa angga sa sinumun sa barku si Noe.

³⁹ Ayin silan katatanda sa malyari kalla angga sa inlumatêng nga lanab buy nangaaanul silan kaganawan. Parabaysen na malyari sa pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya kay magbabang-uwan sila.

⁴⁰ Sa allun pag-udung ku, dilag luway liyaki ya mag-ubra sa panggitnan. Ya gisa,

gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.

⁴¹ Buy dilag luway babayi ya mag-ubra sa panggilangan. Ya gisa, gêtan sa langit, nuwa ya gisa, lakwanan."

⁴² "Kabay pawa kaw maglêan, tagawan a yu tanda nu sabêt ta allun pallumatêng Panginuun yu.

⁴³ Pakaisipin yuy ati. Nutandan magbali nu sabêt ta uras sa yabi lumatêng nga manakaw, papakabantayan nay bali na buy a na pasawen masunan na bali na.

⁴⁴ Kabay sikaw man, sépat kaw pawan maglêan, tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngaku sa uras ya magbabang-uwan kaw."

*Ya mapagtiwalan buy asê mapagtiwalan na ipus
(Lucas 12:41-48)*

⁴⁵ Sinabi pun êt Jesus, "Ya mapagtiwalan buy katan-day ipus, sabay siyay pagtiwalan amung na sa mani kaatag ipus buy siyay mam-in kanen kalla sa ustuy uras.

⁴⁶ Pinagpalay abituy ipus nu malatêng yan amung nay mag-ubra sa pan-ipadyag amung na.

⁴⁷ Pansabin ku kamuyuy sabay siyay pagtiwalan amung na sa kaganawan pibandiyan na.

⁴⁸ Nuwa ya ipus ya abiin, nu asê mangêd da nakêm na buy indap na nu mabuyut pun bayu lumatêng nga amung na.

⁴⁹ Kabay ya daygên na, patukpatukun nay kaatag

ipus, makiêm buy makiawyun yan maglasing.

⁵⁰ Nuwa sa alluy magbabang-uwan ya, lumatêng nga amung na.

⁵¹ Kabay parusan yan amung na un mabyat buy isamwag naya sa lugal la pamisamwagan mani mapagtalingkayu. Manangis ya baydun mingêngêt ta bêbêy na.”

25

Ya paalimbawa tungkul sa mapuy dalaga

¹ Sinabi pun êt Jesus, “Ya pamibilang kantamu sa pag-arian Bapan Namalyari, maiparisu sa nalyari sa mapuy dalagay dilag gêgtan na suluy nagsalwang amên têgmên na liyaki ya manangên.

² Ya lima kalla, ayin tanda buy ya lima, katanda.

³ Ya mani ayin tanda, kay nipantan sulu, nuwa a sila nantan pagkapanagdag lay gas.

⁴ Pakan ya mani katanda, nipantan pagkapanagdag lay gas sa mani sulu la.

⁵ Nuwa naêpêng inlumatêng nga liyaki ya manangên. Kabay nabêlêwan mani dalaga sa pangêtêng la.”

⁶ “Sêñ bunak kan yabi, dilag masnêg ga nagbêg, ‘Abiti yay liyaki ya manangên! Mag-awas kawna amên têgmên yuya!”

⁷ Tambêng nimatay mapuy dalaga buy impakapala lay sulu la.

⁸ Sinabin limay ayin tanda sa mani limay katanda, ‘Biyan yukay yatin agyan pêrad da gas, ta marani yan mapalêng nga sulu yan.’”

⁹ “Nakitbay ya mani katanda, ‘A yabay minukad da gas kantamun kaganawan. Mangêd da maku kawna sa magtinda buy manaliw kaw para kamuyu.’

¹⁰ Kabay namitay limay dalagay ayin tanda amên manaliw gas la. Nuwa kaban manaliw sila, inlumatêng ngay liyaki ya manangên. Ya limay nakalan, kaawayun nan sinumun sa kalutu. Pamakasun la, insaray nay pasbul.”

¹¹ “Pamakayari, inlumatêng nga limay ayin tanday dalaga buy nagbêg, ‘Kakay, kakay, pasunun mukay ya kayêk!’”

¹² “Nuwa nakitbay ya liyaki ya manangên, ‘Sisabêt kaw? A kataw kakilala.’”

¹³ Buy sinabin Jesus, “Pawa kaw maglêan, gawan a yu tanda nu sabêt ta allu o uras pag-udung ku.”

Ya paalimbawa sa tatluy ipus

(Lucas 19:11-27)

¹⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay tawuy mabandi ya bayu ya namita papakun sa marayuy lugal, binêg nay mani ipus

na buy intiwala na kallay pibandiyen na.

¹⁵ Binyanan nay balang gisa kalla ayun sa agyu lan pagligosyu. Binyanan nay gisan limay libuy gintu. Ya gisay naman, luway libuy gintu. Ya gisa êt, binyanan nan gisay libuy gintu. Pamakayari, namitay nay mabandi.

¹⁶ Ya ipus ya binyanan limay libuy gintu, tambêng yan nagligosyu buy nakatubu yan limay libuy gintu.

¹⁷ Para êt bayduy dinyag ipus ya binyanan luway libuy gintu. Nakatubu ya êt luway libuy gintu.

¹⁸ Nuwa ya ipus ya binyanan gisay libuy gintu, kay ingkali nay naman sa luta."

¹⁹ "Pamakayarin makarang nga panawun, nag-udung nga amung la buy impabêg na sila amên patangên tungkul sa pibandiyen ya intiwala na kalla.

²⁰ Nagdani ya ipus ya pinitiwalan nan limay libuy peray gintu. Sinabi na, 'Amung kuway, ya limay libuy peray gintuy intiwala mu kangku, nakatubu yan limay libuy peray gintu!'"

²¹ "Nakitbay ya amung na, 'Mangêd buy tapat ta ipus, mangêd da dinyag mu! Kabay gawan tapat ka sa pêpérâd da intiwala ku kamu, itiwala ku kamuy maragul pun na alaga. Kaksaw ka ta makisaya ka kangku!'"

²² "Pamakayari, nagdani ya ipus ya binyanan nan luway libuy gintu. Sinabi na, 'Amung kuway, ya luway libuy gintuy intiwala mu kangku, nakatubun luway libuy gintu!'"

²³ "Nakitbay ya amung na, 'Mangêd buy tapat ta ipus, mangêd da dinyag mu! Kabay gawan tapat ka sa pêpérâd da intiwala ku kamu, itiwala ku kamuy maragul pun na alaga. Kaksaw ka ta makisaya ka kangku!'"

²⁴ "Nagdani êt ta ipus ya binyanan nan gisay libuy gintu. Sinabi na sa amung na, 'Tanda kuy maigpit ka buy ayin lunus. Pam-pupulun muy a mu intanêm buy pangkêwén muy pinagkasakitan kaatag.'

²⁵ Kabay nalimu waku kamu buy ingkali ku tanay pibandiyen mu sa luta. Ati ya gisay libuy gintuy intiwala mu kangku.'"

²⁶ "Nakitbay ya amung na, 'Nadawak buy matamad da ipus! Tanda mu awêd da pampupulun kuy a ku intanêm buy pangkêwén kuy a ku pinagpagalan.

²⁷ Uysiyan a mu yata imbangkuy peray gintu ku amên sa pag-udung ku, makwa kuy tubu na?'"

²⁸ "Kabay sinabi na sa kaatag pun na mani ipus, 'Kêwén yu kanay gisay libuy gintu, ta idin yu sa nakapagtubun mapuy libuy gintu.'

29 Tagawan ya tawuy dilag gana, biyan yapun êt, buy mabiyan yapun êt mas malakê. Nuwa ya tawuy pérad tay idi kana, itas pun êt kana.

30 Isamwag yu sa kadlêman sa lawasan ya abiin na ayin pukat ta ipus. Manangis ya baydun mingêngêt ya bêbêy.' "

Ya tawlin pangukum

31 Sinabi pun êt Jesus, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mag-udung ngakun dilag kapangyarian kaawayun na kaganawan ang-el buy miknu waku sa dakilay turonu ku.

32 Tipunun ku sa arapan kuy kaganawan tawu sa babun luta. Daygên ku silan luway pustu, kaparisun pandaygên magpastul tupa buy kambing.

33 Ya mani tawuy paran tupa, idin ku sila sa wananku. Nuwa ya mani tawuy paran kambing, idin ku sila sa udi ku."

34 "Pamakayari, sikuy bilang Ari, sabin ku sa mani tawuy idi sa wananku, 'Kaksaw kaw ya mani pagpalén Bapa ku. Sikaw wa magmana sa kaarian na in-il-an para kamuyu ubat pun sa dinyag ga babun luta.

35 Tagawan sên nalayangan ku, pinakan yuku. Buy sên napêl-ang ngaku, pinaynêm yuku. Sên dayuwan naku kamuyu, tinanggap yuku sa bali yu.

36 Buy sên ayin nakun maiyaming, pinayamingan yuku. Sên nagsakit taku, sinaysay yuku. Sên idi yaku sa sukulan, dinungawan yuku.' "

37 "Makitbay ya mani matinék, 'Panginuun, nakanu yan kan nakitan na inlayang buy pinakan, o napêl-angan buy pinaynêm yan?

38 Nakanu yan kan nakitan na dayuwan buy tinanggap yan sa bali o ayin maiyaming buy pinayamingan yan?

39 Nakanu yan kan nakitan na nagsakit o idi sa sukulan buy dinungawan yan?' "

40 "Buy makitbay yaku bilang Ari, 'Pansabin ku kamuyuy sên dinyag yuy ati sa mani pinakanayépay patêl ku, bilang dinyag yina kangkuy abiin.'

41 "Pamakayari, sabin ku êt sa mani tawuy idi sa udi ku, 'Sikaw wa mani insumpa Bapan Namalyari, magpakarayu kaw kangku! Minggat kaw sa apuy ya asê mangapalêng nga impakalan para kan Satanas buy sa mani kampun na.

42 Gawan sên nalayangan ku, a yu kuta pinakan. Buy sên napêl-ang ngaku, a yu kuta pinaynêm.

43 Sên nagin dayuwan naku kamuyu, a yu kuta tinanggap sa bali yu. Sên ayin nakun maiyaming, a yu kuta pinayamingan. Sên nagsakit taku buy idi sa sukulan, a yu kuta dinungawan.' "

⁴⁴ “Patangên laku, ‘Pang-inuun, nakanu yan kan nakitan ya inlayang, napêlangan, dayawan, ayin maiyaming, nagsakit o idi sa sukulan buy a yan ka nasawpan?’

⁴⁵ Buy makitbay yaku kalla, ‘Pansabin ku kamuyuy sén a yu sinawpan na pinakanayêpay patêl ku, bilang a yukina sinawpan.’”

⁴⁶ Sinabi pun êt Jesus, “Ya mani tawun ati, maipalaku ku sila sa ayin katganan na parusa, nuwa ya mani tawuy matinék, biyan ku silan biyay ya ayin katganan.”

26

Ya palanun pamati kan Jesus

(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

¹ Pamakayarin in-aral Jesus ya kaganawan abiin, sinabi na sa mani tagasunul na,

² “Tanda yuy luwa tanay allu bayu Pestan Kaligtasan. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy igawang sa mani tawu amén ipaku sa kurus.”

³ Sa uras abitu, ya mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan, nititipun sila sa palasyun Caifas ya pinakapuun pari.

⁴ Pisasabyan la nu parasaantu lan ipadakép buy ipapati si Jesus un ayin makatanda.

⁵ Sinabi la, “Gana tamu pun daygên sa allun pestá, ta dat maguluy mani tawu.”

Binulugan pabangi si Jesus
(*Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8*)

⁶ Idi sa Bethania si Jesus sa balin Simon na natasan ketung.

⁷ Kaban nakaiknu si Jesus sa pangangan, nagdani kanay gisay babayi ya mantan makamal la pabangi ya idi sa gisay pamyanan na diyag sa batun alabastru.* Buy pakanawa nan imbulug ga pabangi sa ulun Jesus.

⁸ Nuwa sén nakit mani tagasunul Jesus ya dinyag babayi, nanubag sila. Sinabi lay, “Uysiyán insayang na yay pabangi ta?

⁹ Pakan maisaliw naya dayi sa makamal la alaga ta, buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu.”

¹⁰ Nuwa tandan Jesus ya pisasabyan la. Kabay sinabi na kalla, “Uysiyán pakyalaman yu yay pandaygên babayi ta? Mangéd da dinyag na kangku.

¹¹ Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu, nuwa siku, a yu pawon mapagkaawyun.

¹² Binulugan nay nan pabangi ya lawini ku amén ilan na sa pamilbêng kangku.

¹³ Pansabin ku kamuyuy agyan saantu iaral baydi sa babun lutay Mangéd da Balita, miwagaw êt

* **26:7** 26:7 Ya alabastru, gisay klasin batu ya dilag baték naputi buy baték ukuy.

ta mangêd da dinyag na kangku bilang pangganaka kana."

Nakisupakat si Judas Iscariote sa mani mamunun pari

(*Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6*)

¹⁴ Si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul Jesus, naku ya sa mani mamunun pari.

¹⁵ Sinabi na kalla, "Sabêt ta ibayad yu kangku, nu sawpan kataw mandakêp kan Jesus?"

Nakitbay sila, "Biyan yan kan tatlumpuy pilak."

Kabay binyanan la si Judas un tatlumpuy pilak.

¹⁶ Paubat baydu, nangêtêng nginan panawun na masawpan na silan mandakêp kan Jesus.

Sinabin Jesus ya pamisupakat kana

(*Marcos 14:21-22; Lucas 22:7-14; 22:21-23; Juan 13:21-30*)

¹⁷ Sên inlumatêng nga nunan allun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag, nagdani ya mani tagasunul Jesus buy namatang kana. Sinabi la, "Antuy labay mun pamilanán yan apunan para sa Pestan Kaligtasan?"

¹⁸ Nakitbay si Jesus, "Lakwên yu sa balayan Jerusalem ya tawuy sinabi ku kamuyu buy sabin yu kanay, 'Pan-ipasabin Manuru kamuy inlumatêng ngay uras na. Kabay baydi sa bali muy labay nan pangapunan nan Pestan

Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.'"

¹⁹ Sinunul lay utus Jesus buy in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

²⁰ Sên yabi yana, niknuy na si Jesus sa arapan lamesa kaawyun nay mapu buy luway tagasunul na.

²¹ Kaban mangan sila, sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy gisa kamuyuy mamilupakat kangku."

²² Sên nalêngê lay sinabin Jesus, nalungkut sila buy tisatisa silan namatang kana, "Panginuun, siku nayı?"

²³ Nakitbay ya, "Ya mapagkaagnan kun mamilupasaw tinapay sa kulu, sabay ya mamilupakat kangku."

²⁴ Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, ta abiin na idi sa Kasulatan. Nuwa taganan mamakapalunas ya tawuy mamilupakat kangku! Mangêd pun na a yina in-anak."

²⁵ Namatang êt si Judas ya sabay ya mamilupakat kana, "Manuru, siku nayı?"

Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi."

Ya tawlin apunan Jesus

(*Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25*)

²⁶ Kaban mangan sila, nangwan tinapay si Jesus buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binisilbis-il nay tinapay buy inggawang na sa mani tagasunul na. Sinabi na, "Ati

ya lawini ku. Kêwên yu buy kanên.”

²⁷ Pamakayari, kingwa nay pan-inêmén buy impasalamat na kan Bapan Namalyari buy inggawang na kalla. Sinabi na kalla, “Kêwên yuy ati buy inêmén yun kaganawan.

²⁸ Tagawan ati ya daya kuy mibulug para sa pamatawad kasalanan malakêy tawu. Ati ya mamipapêtêg sa bayuy kasunduwan Bapan Namalyari sa mani tawu.

²⁹ Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabén ubas anggan a kataw manguman mapagkaawyun minêm sa kaarian Bapa ku.”

³⁰ Nagkanta silan pangulimén kan Bapan Namalyari buy pamakayari, naku sila sa Bung-uy mani Ulibu.

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro

(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³¹ Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Sa yabin ati, lakwanan yukun kaganawan, ta paradi ya idi sa Kasulatan, ‘Patin kuy pastul buy mikyat ta mani tupa.’[†]

³² Nuwa pamakayari kun mabyay manguman, muna ku kamuyu sa prubinsyan Galilea.”

³³ Sinabin Pedro kan Jesus, “Agyan lakwanan kan kaganawan, a kata lakwanan.”

³⁴ Nakitbay si Jesus, “Pansabin ku kamuy

bayu mangkati ya manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw.”

³⁵ Sinabin Pedro, “Agyan patin nakun kaawyun mu, a kata ipuglaw.” Para êt baydu sinabin kaganawan tagasunul na.

Nanalangin si Jesus sa Getsemani (Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶ Naku si Jesus sa lugal la pambêgén Getsemani kaawyun nay mani tagasunul na. Pamakalatêng la baydu, sinabi na kalla, “Miknu kaw pun baydi, ta maku waku pun baydun manalangin.”

³⁷ Nuwa pikilakun Jesus si Pedro buy ya luway anak Zebedeo. Baydu winan nag-umpisan nalêlê buy nabêgbêg ga békê.

³⁸ Kabay sinabi na kalla, “Paran mati yakina gawan sa sadyay lêlén békê ku. Minggat kaw baydi buy awyunan yukun magpuyat.”

³⁹ Nagpakarayu yan pérâd, nagpalukub yan nanalangin, “Bapa ku, nu malyari dayi, itas muy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu.”

⁴⁰ Inudung Jesus ya tatluy tagasunul na buy nalatêng na silan mamabélêw. Sinabi na kan Pedro, “A mu nayı mabatan magpuyat

[†] 26:31 26:31 Zacarias 13:7.

kaawyun ku, agyan kay
gisay uras?

⁴¹ Magpuyat kaw buy
manalangin amén a kaw
masambut tuksu. Ta
ya ispiritu, nakal-an yan
manunul, nuwa maynay
lawini."

⁴² Nanguman nag-
pakarayu si Jesus buy
nanalangin, "Bapa ku, nu
kaylangan kun danasén na
kasakitan na ati, madyag ga
kalabayan mu."

⁴³ Pamakayari, inudung
nan manguman na mani
tagasunul na buy nataléng
na silayna êt mamabélêw
gawan kabélêwbélêw sila.

⁴⁴ Nanguman na êt nag-
pakarayu si Jesus buy sa
ikatlun panalangin na, para
êt bayduy panalangin na.

⁴⁵ Inudung nayna êt ta
mani tagasunul na buy sin-
abi, "Uysian nabélêw kaw
yapun buy magpaynawa ta?
Eléwén yu! Inlumaténg
ngay uras ya sikuy ubat
sa langit ta in-Anak Tawu,
insupakat takina sa mani
makasaranan.

⁴⁶ Mimata kaw! Kaksaw
wana! Ta abiti yay tawuy
namisupakat kangku."

*Ya pandakép kan Jesus
(Marcos 14:43-50; Lucas
22:47-53; Juan 18:3-12)*

⁴⁷ Kaban magsabi pun si
Jesus, inlumaténg si Judas Is-
cariote ya gisa sa mapu buy
luway tagasunul na. Dilag
yan malakéy kaawyun na ni-
pagkéya buy nipagpamatuk.

In-utus silan mani mamu-
nun pari buy mani mangat-
way manungkulan.

⁴⁸ Paradi ya patanda'
ya sinabin Judas sa mani
mandakép kan Jesus, "Ya
dépén kuy pingi, sabay ya
pantékapépén yu. Dakpén
yuya."

⁴⁹ Tambéng nagdani si Ju-
das kan Jesus buy sinabi na,
"Mangéd da yabi kamuy Ma-
nuru." Pamakayari, dinép
nay pingin Jesus.

⁵⁰ Sinabin Jesus kana,
"Kaluguran, daygén minay
palanu mu." Nagdani ya
mani kaawyun na buy
dinakép la si Jesus.

⁵¹ Nanganus kéyay gisa sa
mani tagasunul Jesus buy
pinutus nay ték ipus pinaka-
puun pari.

⁵² Sinabin Jesus kana,
"Isakéb muy kéya mu
sa kaluban! Gawan ya
manggamit kéya, mati ya êt
sa kéya.

⁵³ A mu nayi tanday nu
manyawad dakun sawup
sa Bapa kun Namalyari,
tambéng nan iutus ya mapu
buy luway batalyun mani
ang-el na?

⁵⁴ Nuwa nu daygén kuy
abitu, asé matupad da idi
sa Kasulatan ya magsabin
sépat malyari ya ati."

⁵⁵ Pamakayari, sinabin Je-
sus sa mani tawu, "Tulisan
naku nayi? Uysian mantan
kaw yapun mani kéya buy
pamatuk amén dakpén naku
ta? Allu-allu wakun man-
garal sa kasawangan Tem-

plu. Uysiyán a yuku yata dinakép baydu ta?

⁵⁶ Nuwa nalyari ya kaganawan abiin amén matupad da impasulat Bapan Namalyari sa mani propeta." Amésén, tambéng nipamwayuy mani tagasunul na.

Gintan si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan

(Marcos 14:53-63; Lucas 22:54-55; 22:63-71; Juan 18:13-14; 18:19-24)

⁵⁷ Pamakayari, gintan la si Jesus sa balin pinakapuun pari ya si Caifas. Nititipun bayduy mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulán.

⁵⁸ Nanunul êt si Pedro kalla, nuwa kay idi ya sa marayun pérad. Sinumun ya sa bakud pinakapuun pari buy nakiiknu sa mani magbantay amén matandan na nu sabêt ta malyari kan Jesus.

⁵⁹ Amésén, ya mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuyungan, mangkap silan mani tawuy magsabin alwan pêtêg laban kan Jesus amén maatulan layan kamatyán.

⁶⁰ Nuwa ayin silan nakiitan na maisangkan laban kana, agyan malakéy tawuy nagsabin alwan pêtêg laban kana. Sa kapupusan, dilag luway lawyaki ya nagdani

⁶¹ buy nagsabi, "Sinabin tawun ati ya agyu nan lasakén na Templun Bapan

Namalyari buy sa lalén tatluy allu, maipaydêng nan manguman na Templu."

⁶² Nidêng nga pinakapuun pari buy pinatang na si Jesus, "Ayin ka nayin maipakitbay laban sa panangkan la kamu?"

⁶³ Nuwa asê nakitbay si Jesus.

Kabay inuman yan pinatang pinakapuun pari, "Sa lagyun Bapan Namalyari ya nabyay, sabin mu amésén kanyan nu sikay Cristuy Anak Bapan Namalyari."

⁶⁴ Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi. Pansabin ku kamuyun kaganawan na paubat amésén, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan yu kuy nakaiknu sa wanán Bapan Namalyari ya Makapangyarian. Buy sa pag-udung ku, makitan yu kuy idi sa ulap pa mallumatêng."

⁶⁵ Sêñ nalêngén pinakapuun pari ya abitu, nanubag ya. Kabay gininit nay yaming na buy sinabi nay, "Pallamusun na si Bapan Namalyari! A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêtêg ta nalêngê taminay pallamus na kan Bapan Namalyari!

⁶⁶ Sabêt amésén na iatul yu kana?"

Nakitbay sila, "Sépat yan patin."

⁶⁷ Tinupayan lay lupa na buy dinugédugê laya. Tinakpan kaatag ga matan Jesus buy dinalpi lay pingi na.

⁶⁸ Buy sinabi la kanay, "Nu sika si Cristu, ulén mu nu sisabêt ta nandugê kamu!"

*Impuglaw Pedro si Jesus
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18;
18:25-27)*

⁶⁹ Kaban nakaiknu si Pedro sa lawasan balin pinakapuun pari, dinanyan yan gisay babayi ya ipus buy sinabin babayi kana, "Sika êt ta pagkaawyun Jesus ya taga Galilea."

⁷⁰ Nuwa impuglaw Pedroy abiin sa arap malakêy tawu. Sinabi na, "A ku tanday pansabin mu."

⁷¹ Naku si Pedro sa agid pasbul buy nakitan yan kaatag babayi ya ipus. Buy sinabin babayi sa mani tawu baydu, "Ya tawun abiin, sabay siyay pagkaawyun Jesus ya taga Nazaret."

⁷² Nuwa inuman impuglaw Pedro si Jesus, "A ku kakilalay tawun abiin!"

⁷³ Asê naêpêng, nagdani kan Pedroy kaatag pun na idi baydu buy sinabi la, "Pilmin gisa ka sa mani kaawyun Jesus, gawan malêngê yan sa pagsabi mu."

⁷⁴ Nakitbay si Pedro, "Taganan a ku kilalay tawun abiin, agyan mati yaku amêsên." Sa uras êt abitu, nangkati ya manuk.

⁷⁵ Kabay naganakan Pedroy sinabin Jesus kana, "Bayu mangkati ya manuk, katitlu mukun ipuglaw." Kabay nagsalwang si Pedro buy sadayay tangis na.

27

Inlaku si Jesus kan Gobernador Pilato

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

¹ Pamakamaranun, nipupulung nga kaganawan mamunun pari buy mani mangatway manungkuluan nu sabêt ta daygên la amén maipapati la si Jesus.

² Impagapus la si Jesus buy in-arap kan Gobernador Pilato.

Ya pangamatin Judas Iscariote

(Mani Dyag 1:18-19)

³ Sên natandan Judas ya inatulan nan kamatyan si Jesus, nagsisi ya sa dinyag nay pamisupakat. Kabay inudung na sa mani mamunun pari buy mani mangatway manungkuluan na tatlumpuy pirasun pilak.

⁴ Sinabi na kalla, "Nangasalanan naku, ta insupakat ku kamuyuy tawuy ayin kasalanan."

Nuwa nakitbay sila, "Ayin kay pakyalam kamu. Idi ya kamuy abiin."

⁵ Insamwag Judas ya pilak baydu sa Templa. Pamakayari, namita ya buy nagpakamatati.

⁶ Pinulut mani mamunun pari ya pilak buy sinabi, "Labag sa Kautusan na idin tamuy pilak sa pamyanan bandin Templa, gawan imbayad da abiin amén maipapati ya gisay tawu."

⁷ Kabay nikakasundu silan gamitin na pilak amén

saliwin na lutay panggitnan manyag banga amén daygén pamilbêngan mani dayawan.

⁸ Kabay angga amésén, pambégnan na abitun 'Lutan Daya.'

⁹ Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin propeta Jeremias sabitun sinabi nay, "Kingwa lay tatlumpuy pira-sun pilak, ta ati ya napikasunduwan mani Israelitay alagan biyay na.

¹⁰ Buy pinanaliw lan lutay panggitnan manyag banga, tagawan abiin na in-utus kangkun Panginuun."*

Inlitis Gobernador Pilato si Jesus

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Sén in-arap la si Jesus kan Gobernador Pilato, pinatang naya, "Sika nayi ya Arin mani Judio?"

Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi."

¹² Nuwa sén sinangkanan yan mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan, asé nakitbay si Jesus.

¹³ Kabay pinatang yan nanguman Gobernador Pilato, "Malakéy pan-isangkan la laban kamu. A mu nayi maléngéy pansabin la?"

¹⁴ Nuwa asé êt nakitbay si Jesus. Kabay nakaupapas ya Gobernador.

Inatulan kamatyan si Jesus

(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

¹⁵ Balang Pestan Kaligtas-an, naugalyan Gobernador Pilatoy mamibus yan gisay nakasukul ayun sa labay mani tawu.

¹⁶ Sa panawun abitu, dilag gisay nakasukul la maglagyun Barabbas ya pikatandan sa panyag kadowakan.

¹⁷ Sén nititipun na mani tawu, pinatang silan Gobernador Pilato, "Sisabéti labay yun ibus ku? Si Barabbas o si Jesus ya pambégnan Cristu?"

¹⁸ Nasabi nay abiin gawan tanda nay in-arap mani Judio si Jesus kana gawan kay kinaséman laya.

¹⁹ Kaban nakaiknu si Gobernador Pilato sa pallitisan, impasabin asawa nay paradi, "Agana mu pakyalam-an na tawun abiin na ayin kasalanan, tagawan naalipusan na lalén nakém ku sa taynêp ku tungkul kana."

²⁰ Nuwa ya mani mamunu-pari buy mani mangatway manungkulan, intus-tus lay mani tawuy yawarén kan Pilatoy ibus si Barabbas buy patin si Jesus.

²¹ Kabay namatang nangu-man si Gobernador Pilato sa mani tawu, "Sisabéti luway labay yun ibus ku?"

Masnég lan sinabi, "Si Barabbas!"

²² Nanguman namatang si Gobernador Pilato, "Sabéti

* **27:10 27:10** Zacarias 11:12-13.

ta labay yun daygén ku sa pambégen Cristu?"

Nakitbay ya kaganawan, "Ipaku ya sa kurus!"

²³ Pinatang silan Gobernador Pilato, "Awta, sabêt ta dinyag nay kasalanan?"

Nuwa ingkakadus sinabin mani tawuy, "Ipaku ya sa kurus!"

²⁴ Sên nakitan Pilatoy ayin yan madyag gawan dat maguluy mani tawu, nipakwa yan lanêm buy nag-uyas yan gamêt sa arapan mani tawu buy sinabi na, "Ayin nakun kasalanan sa pangamatin tawun ati. Sikaw wa sépat managut."

²⁵ Nakitbay ya mani tawu, "Awu, sikay buy mani anak yan na managut sa kamatyan na!"

²⁶ Pamakayari, impabus Gobernador Pilato si Barabbas. Nuwa si Jesus, impalatiku naya buy inggawang na sa mani sundalus amén ipaku sa kurus.

Pinasakitan mani sundalus si Jesus

(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)

²⁷ Gintan mani sundalus si Jesus sa palasyun Gobernador Pilato buy pinalitêngan ya baydun kaganawan sundalus ya kaawyun la.

²⁸ Intas lay yaming na buy pinayamingan layan kulay muraduy balabal.

²⁹ Nanyag silan kuronay nagdiwi ya impakurona la kana buy impatalan sa wanana gamêt nay têkén

na nanuwad têkén ari. Nanduku sila sa arapan na buy inuyam laya, "Pagpalên baman na Arin mani Judio!"

³⁰ Tinupayan la si Jesus. Kingwa lay têkén kana buy impatukpatuk sa ulu na.

³¹ Pamakayari lan inlamus si Jesus, intas lay balabal na buy pinayamingan layan sarili nan yaming. Pamakayari, in-awas laya sa balayan amén ipaku sa kurus.

Impaku si Jesus sa kurus
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Sên idi silayna sa lawasan balayan, natbêng lay gisay liyaki ya taga Cirene ya naglagyung Simon. Impilit lan impabakay kanay kurus Jesus.

³³ Pallumatêng la sa lugal la pambégen Golgota ya labay sabin "Lugal Bungu,"

³⁴ pinaynêm lan alak si Jesus ya sinabugan aplu. Nuwa sên natawayan Jesus ya ati, a nayna ininêm.

³⁵ Impaku la si Jesus sa kurus buy pinbabagutan lay yaming na.

³⁶ Pamakayari, niknu sila ta binantayan la si Jesus.

³⁷ Nikabit silan karatula sa ugtun ulun Jesus buy naksulat bayduy pan-isangkan la laban kana, "Si Jesus ya Arin mani Judio."

³⁸ Dilag êt luway tulisan na impaku sa kurus kaagnan Jesus. Ya gisa, idi sa wanana buy ya gisa, idi sa udi na.

39 Ya mani tawuy manduman baydu, kapêyêngpêyênganakaidêng lan manguyam kan Jesus

40 buy pansabin lay, "Alwa nayin sinabi muy lasakén muy Templu buy ipaydêng mun manguman sa lalén tatluy allu? Dali! Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magtabuy ka sa kurus buy iligtas muy sarili mu!"

41 Para êt bayduy panguyam mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulon. Sinabi la,

42 "Inligtas nay kaatag, pakan a na agyun iligtas ya sarili na. Alwa nayin siyay Arin Israel? Nu magtabuy ya sa kurus, maniwala kay kana.

43 Magtiwala ya kan Bapan Namalyari buy pansabin nay sabay siyay Anak Bapan Namalyari. Dali, élêwên tamina bay nu taganan iligtas yan Bapan Namalyari!"

44 Agyan na mani tulisan na impaku êt sa kurus, inuyam laya êt.

Ya pangamatin Jesus

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

45 Sên ugtuy na, dinumiglêm ma babun luta anggay nan alas tres kaawat.

46 Sên pamaka alas tres kaawat, masnêg sinabin Jesus, "Eli, Eli, lema sabachthani?" Ya labay sabin, "Bapa ku, Bapa kun Namalyari, siyan pinaulayan muku yata?"[†]

47 Sên nalêngêñ mani makaidêng bayduy abiin, sinabi lay, "Pambégên na si propeta Elias."

48 Tambêng nuwayuy gisa kalla buy niptês paran bulak sa gisay sanga. Imbasna sa nangisuy alak buy impasépsép kan Jesus.

49 Nuwa sinabin kaatag, "Paulayêñ muya. Elêwên tamu nu lumatêng yabay si Elias amén iligtas ya."

50 Nanguman nagsabin masnêg si Jesus buy nabuytuwan yan inawanêñ.

51 Sa uras êt abitu, naginit ta panabing sa lalén Templa paubat sa babu angga sa aypa. Nallayun buy nangapapakay dasas.

52 Nibuklat ta mani pamilbêngan buy nanguman nabyay ya malakêy banal la tawu.

53 Nag-awas sila sa pamilbêngan. Buy sên nanguman nabyay si Jesus, naku sila sa Jerusalem. Kabay nakitan silan malakêy tawu.

54 Ya kapitan buy mani sundalus na ya mamantay kan Jesus, sên nallayun buy sên nakit lay mani nalyari, nalinu sila. Sinabi la, "Pêtêg awêd ya Anak yan Bapan Namalyari!"

55 Sa narayun pêrad, dilag malakêy babayi ya mangêlêw nu sabêt ta malayari kan Jesus. Sabay silay mani babayi ya nakilaku buy naglingkud kan Jesus sabitun namita ya sa Galilea.

[†] 27:46 27:46 Mani Kanta 22:1.

⁵⁶ Kaawyun kalla si Maria ya taga Magdala, si Maria ya indu lan Santiago buy si Jose buy ya asawan Zebedeo.

*Ya pamilbêng kan Jesus
(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)*

⁵⁷ Sên nadêm mana, inlumatêng si Jose ya gisay mabandi ya taga Arimateay tagasunul êt Jesus.

⁵⁸ Naku ya kan Gobernador Pilato ta inyawad nay bangkay Jesus. Buy inutus Gobernador Pilatoy idin kanay abiin.

⁵⁹ Kabay kingwan Jose ya bangkay buy binêdbêdan nan telay naputi.

⁶⁰ Insun nay ati sa bayun pamilbêngan na inlubtan na dapas ya impadyag na. Pamakayari, imbulid nay gisay maragul la batuy panakêp nan lawasan pamilbêngan bayu ya namita.

⁶¹ Si Maria ya taga Magdala buy gisa pun êt ta Maria, nakaiknu sila sa arapan pamilbêngan.

Impabantay lay pamilbêngan

⁶² Pamakawasaki, sa Allun Pagpaynawa, nakuy mani mamunun pari buy mani Pariseo kan Gobernador Pilato.

⁶³ Sinabi la, "Gobernador, naganaka yan na sabitun nabyay pun na mapamilítêp, sinabi nay 'Pamakayarin tatluy allu, mabyay yakun manguman.'

⁶⁴ Kabay panyawarêñ yan na ipabantay muy pinilbêngan kana angga sa

ikatluy allu. Dat limêdên mani tagasunul nay bangkay na buy ibalitan nabyay ya. Nu malyari ya abiin, luyang na pun mailitêp pa mani tawu kaysa sabitun nuna."

⁶⁵ Nuwa nakitbay si Gobernador Pilato kalla, "Mangwa kaw mani sundalus buy sikaw tay mamipabantay mangêd."

⁶⁶ Kabay naku sila sa pamilbêngan buy binyanan lan tanda' ya nakatakêp baydu amên matandan la nu dilag mamibuklat. Buy nibalag silan dakun umnuy magbantay.

28

Nanguman nabyay si Jesus

(Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Sên mawatwat tan allun Duminggu, pamakalibas Allun Pagpaynawa, naku sa pinilbêngan kan Jesus si Maria ya taga Magdala, kaawyun nay gisa êt ta Maria amên êlêwên na pinilbêngan kan Jesus.

² Bêngat tan nallayun malakas, ta gisay Angel Panginuuñ na ubat sa langit ta nibulid batuy pinanakêp sa pinilbêngan buy iniknuwan na.

³ Ya lupa na, nanuwad kimat ta makasilêw buy naputiputi ya yaming na.

⁴ Sên nakit mani sundalus ya magbantay sa pinilbêngan ya ang-el, saday limu la. Kabay

namilapil buy nitugaw silan paray nan nati.

⁵ Sinabin ang-el sa mani babayi, "Agana kaw malimu! Tanda kuy pantêkapên yu si Jesus ya impaku sa kurus.

⁶ Ayin nina baydi. Nangu-man ninan nabyay kapharisun sinabi na kamuyu. Kaksaw kaw, ta êlêwên yuy pinipakalêkan bangkay na.

⁷ Kamutun yun lakwên na mani tagasunul na buy sabin yu kallay nabyay ya buy muna ya sa Galilea. Buy makit yuya baydu. Kay abiin tanay masabi ku kamuyu."

⁸ Kinamut namitan luway babayi sa pinilbêngan ya dilag limu buy tula. Nuwayu silan naku sa mani tagasunul amên ibalita lay nalyari.

⁹ Kaban mamita sila, bêngat ta silan timbêng Jesus. Buy sinabi na kallay, "Nagpapakun kawna?" Kabay nagdani sila, dinukpan lay bitis na buy nangulimén kana.

¹⁰ Sinabin Jesus kallay, "Agana kaw malimu. Lakwên yuy mapatêl ku buy sabin yu kallay maku sila sa Galilea. Baydu laku makitan."

Ya pamibalitan mani bantay

¹¹ Pamakabitan mani babayi sa pamilbêngan, naku sa balayan na dakun umnuy bantay sa pamilbêngan buy imbalita la sa mani mamunun pari ya kaganawan nalyari.

¹² Pamakayari, nititipun na mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulam amên pikasunduwan lan suulan maragul la alagay mani bantay.

¹³ Sinabi la sa mani bantay, "Ibalita yuy kaban mamabêléw kaw saybi, inlumatêng nga mani tagasunul Jesus buy inlimêd lan kingway bangkay na.

¹⁴ Nu matandan man Gobernador ya abiin, sikay yay baalan magsabi kana amên a kaw dakun mapakun."

¹⁵ Tinanggap mani bantay ya pera. Pamakayari, sinabi êt mani bantay ya panipasabi kalla. Kabay angga amêsén, abiin pun êt ta paniwagaw mani Judio.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

¹⁶ Amêsén, ya mapu buy gisay tagasunul Jesus, naku sila sa gisay bung-uy ya sinabin Jesus kalla.

¹⁷ Sêñ nakitan la si Jesus, nangulimén sila kana, nuwa dilag êt dakun umnu kallay magluway nakêm nu sabay siya si Jesus.

¹⁸ Nagdani si Jesus buy sinabi na kalla, "Indin na kangkuy kaganawan kapangyarian sa langit buy sa luta.

¹⁹ Kabay lakwên yuy mani tawu sa kaganawan layi buy daygên yu silan mani tagasunul ku. Bawtismuwan yu sila sa lagyun Bapa, sa Anak

buy sa Ispiritun Bapan Na-malyari.

²⁰ Turwanan yu silan manunul sa kaganawan mani in-utus ku kamuyu. Pakalêngê kaw. Pawa yukun kaawyun angga sa katganan babun luta.”

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan **MARCOS**

Ya Pangaral Juan ya Mamawtismu
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1-2 Ati ya Mangêd da Balita tungkul kan Panginuun Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Nag-umpisay Mangêd da Balita sabitun natupad da insulat Propeta Isaías ya daygén Bapan Namalyari,

“Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amén mil-an danan mu.*

3 Sabay siyay mamibéng sa kakyangan na magsabin,
‘Il-an yuy danan Panginuun.
Itinék yuy balang danan na.’†

4 Amésén, natupad da abiin sén inlumaténg si Juan ya Mamawtismu sa kakyangan. In-aral na sa mani tawuy, “Pagsisyán buy itgén yuy panyag kasalanan buy magpabawtismu kaw amén patawarén kaw Bapan Namalyari.”

5 Kabay malakéy taga Judea buy taga balayan Jerusalem

ya naku kan Juan ya Mamawtismu. Insabi lay mani kasalanan la buy binawtismuwan silan Juan sa Ilug Jordan.

6 Ya yaming Juan, diyag sa sabut kamelyu buy diyag sa balat ayup pa yakês na. Ya pangkanén na, durun buy pulut panilan.

7 Pawa nan pansabin sa pangaral nay, “Dilag gisay lumaténg nga makapang-yarian pun kangku. A ku sépat‡ mantan sandalyas na.

8 Pambawtismuwan kataw sa laném, nuwa bawtismuwan nakaw sa Ispiritun§ Bapan Namalyari.”

Ya pamawtismu kan Jesus
(Mateo 3:13-4:11; Lucas 3:21-22; 4:1-13)

9 Sa panawun abitu, inlumaténg si Jesus ubat sa balayan Nazaret sa prubinsyan Galilea buy nagpabawtismu ya kan Juan sa Ilug Jordan.

10 Pamakasalwang Jesus sa laném, nakitan nay nawang-at ta langit buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati.

11 Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, “Sikay kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku.”

* 1:1-2 1:1-2 Malakias 3:1. † 1:3 1:3 Isaías 40:3. ‡ 1:7 1:7 *A ku sépat:* alwan labay sabin ya malakéy dinyag Juan ya asé manged nun a mas dakila buy matag-ay si Jesus kaysa kana. § 1:8 1:8 *bawtismuwan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari* ya labay sabin, manugél ya Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalataya.

*Ya panuksu kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)*

¹² Pamakayarin abitu, impalaku yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kakyangan.

¹³ Sa lalén apattapuy allu,* pantuksun yan Satanas. Dilag êt baydun mangasilêb ba ayup buy dilag êt baydun mani ang-el la naglingkud kana.

*Ya nunan pangaral Jesus
(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)*

¹⁴ Sên nakasukul si Juan, naku si Jesus sa prubinsyan Galilea buy in-aryl nay Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari.

¹⁵ Sinabi na, "Inlumatêng nganay intakday panawun na mag-ari ya si Bapan Namalyari! Kabay pag-sisyan yinay mani kasalanan yu buy maniwala kaw sa Mangêd da Balita."

*Binêg Jesus ya apat ta mandakêp kênan lanêm
(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)*

¹⁶ Kaban mamita si Jesus sa agid lawan Galilea, nakitan nay mipatêl la silan Simon buy si Andres ya mamiwaswag dala la ta ubra lay mandakêp kênan lanêm.

¹⁷ Sinabin Jesus kalla, "Kilaku kaw kangku, ta daygên kataw mamipakaranin tawu kan Bapan Namalyari amén manampalataya sila kaparisun pandakêp yun kênan lanêm."

¹⁸ Tambêng lan imbalag ga dala la buy nakilaku sila kan Jesus.

¹⁹ Sa pamitan Jesus, nikit-an nay mani anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan ya idi sa bangka ya mampakapan dala la.

²⁰ Tambêng silan binêg Jesus. Kabay inlakwanan lay bapa la sa bangka ya kaawayun mani tawuy pan-upan la, ta nakilaku sila kan Jesus.

*Ya liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu
(Lucas 4:31-37)*

²¹ Naku silan Jesus sa balyan Capernaum. Sa Al-lun Pagpaynawa, sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya baydu.

²² Nakaupapas ya mani tawu tagawan nakit lay dilag yan kapangyarian sa pangaral na, asé kaparisun pangaral mani manurun Kautusan.

²³ Kaban mangaral si Jesus sa mani tawu baydu sa balin pagtipunan mani Judio, dilag gisay liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu

²⁴ ya masnêg magsabin, "Jesus ya taga Nazaret, sabêt ta daygên mu kanyan? Naku ka nayi baydi amén upudun kay? Tanda yan ka nu sisabêt ka! Sikay Banal la inutus Bapan Namalyari."

²⁵ Nuwa sinabyanan Jesus ya nadawak ka ispiritu,

* 1:13 1:13 Sa Griego, "sa allu buy yabi."

"Mangimbék ka buy magtas kana!"

²⁶ Sén anti, pinakusadku-sad yan nadawak ka ispiritu buy kapan-angaw-angaw nag-awas kana.

²⁷ Nakaupapas ya kaganawan tawuy idi baydu. Kabay nipapatang sila, "Sabêt ta ati? Bayun aral la dilag kapangyarian! Agyan na nadawak ka ispiritu, mapasunul na sa utus na."

²⁸ Kabay tambéng niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun Galilea.

Ya pamaiyul sa malakéy tawu

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ Pamakasalwang lan Jesus sa balin pagtipunan mani Judio, naku sila sa bali lan Simon buy si Andres, kaawyun na silan Santiago buy si Juan.

³⁰ Nalaténg lay bakêt ta ampun Simon na nakakalék gawan umutun. Kabay tambéng lan sinabi kan Jesus.

³¹ Nagdani si Jesus sa babayi buy tinalan nay gamêt na. Impaimata naya buy inumiyul ya. Kabay nidêng ya buy pinakan na silan Jesus.

³² Sén nitanglêw way mamut, gintan mani tawu kan Jesus ya kaganawan nipagsakit buy sinédakan nadawak ka ispiritu.

³³ Nitipun na saday lakén tawu sa lawasan balin Simon.

³⁴ Namaiyul si Jesus sa malakéy tawuy dilag magmikakanayun na sakit buy namitas yan nangadawak ka ispiritu sa malakéy tawu. A na tinulutan magsabi ya nadawak ka ispiritu, tagawan tanda lay siyay Anak Bapan Namalyari.

Ya pangaral Jesus sa Galilea
(Lucas 4:42-44)

³⁵ Sén bunatbunat tana, namitay na si Jesus. Naku ya sa kakyangan buy nanalan-gin.

³⁶ Tingkap yan Simon buy mani kaawyun na.

³⁷ Sén nakitan laya, sinabi la, "Manuru, pantêkapên kan malakéy tawu!"

³⁸ Nuwa sinabin Jesus kalla, "Lakwên tamu pun na kasunul la lugal amén ipatanda ku êt kallay Mangêd da Balita tagawan abiin na sangkan pamaku ku baydi sa babun luta."

³⁹ Kabay naku yan nangaral sa mani balin pagtipunan mani Judio sa buun prubinsyan Galilea buy namipatas yan nangadawak ka ispiritu sa mani tawu.

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya nagsakit ketung
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Dilag gisay liyaki ya nagsakit ketung ya nagdani kan Jesus. Nanduku ya buy nakilunuslunus kan Jesus buy sinabi na, "Nu

labay mun kayêk, paiyulun muku."

⁴¹ Nalunus si Jesus kana. Kabay dinukpan naya buy sinabi na, "Labay ku. Umiyul kayna!"

⁴² Tambêng yan inumiyul buy inluminis ya lawini na.

⁴³ Pamakayarin abitu, pinabitan Jesus ya liyaki buy masipit nan intipan na,

⁴⁴ "Agana mu sabin agyan kansabêt ta nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaêlêw muy lawini mu ya inumiyul lana. Pamakayari, mag-andug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêtèg ga inumiyul kayna."

⁴⁵ Nuwa namitay liyaki buy imbalita nay nalyari kana. Sên niwagaw wa nalyari sa liyaki, asina makasun si Jesus sa balayan gawan nu makitan yan mani tawu, pagséksékan laya. Kabay nanugêl ya tana sa kakangan, nuwa pallakwên yapun êt mani tawuy ubat sa mani kaatag lugal.

2

Ya pamaiyul Jesus sa lumpu

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

¹ Pamakayarin dakun umnuy allu, nag-udung si Jesus sa balayan Capernaum. Nabalitan mani tawuy idi ya sa bali.

² Kabay nititipun na malakêy tawu sa binyanan nay bali buy ayin nan danan sa lawasan gawan malakê êt

ta tawu. Kaban mangaral si Jesus sa Sabin Bapan Namalyari,

³ dilag inlumatêng nga apat ta liyaki ya manambayuk gisay liyaki ya lumpu. Idani laya dayi kan Jesus,

⁴ nuwa gawan malakêy tawu, a sila midani. Kabay nagdakêy sila tana sa bubungan bali buy inlubtan lay atêp sa ugtun Jesus bayu la impakanawan inyêpay liyaki ya lumpu sa arapan Jesus. ⁵ Sên nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na sa liyaki ya lumpu, "Anak kuway, pinatawad day mani kasalanan mu."

⁶ Dilag êt baydun nakaiknu manurun Kautusan na mangisip paradi,

⁷ "Siyán magsabi yan parabaysén ta? Pallamusun naya si Bapan Namalyari ta! Ayin kaatag mamatawad kasalanan, nun a kay si Bapan Namalyari."

⁸ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, "Awta mangisip kaw yan parabaysén ta?

⁹ Mas nalêp-aw sabin sa liyaki ya lumpuy, 'Pinatawad danay mani kasalanan mu', gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, 'Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy mita ka'

¹⁰ amên makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad

mani kasalanan." Sinabi na sa liyaki ya lumpu,

¹¹ "Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy muli kayna!"

¹² Nidêng nga liyaki, insapat nay kalapayan na buy nakitan kaganawan na pamita na. Kabay nakaupapas sila buy nangulimên kan Bapan Namalyari buy sinabi la, "Babayu kay pun nakakit paradi."

Binêg Jesus si Levi

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Gisay allu, nanguman naku si Jesus sa agid lawan Galilea. Nakilaku kanay malakêy tawu buy tinurwanan na sila.

¹⁴ Kaban mamita ya, nakiitan na si Levi* ya anak Alfeo ya nakaiknu sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, "Kilaku ka kangku." Kabay nidêng si Levi buy nakilaku kana.

¹⁵ Buy insagyat Levin mangan si Jesus buy mani tagasunul na sa bali na. Malakê êt ta maningil buwis buy mani makasalanan na kaém lan mangan, tagawan malakêy nakilaku kan Jesus.

¹⁶ Dilag êt baydun Pariseoy manurun Kautusan. Sêñ nakitan lay makiawyun mangan si Jesus sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan, pinatang lay mani tagasunul na, "Uysiyán makiawyun yan mangan

sa mani maningil buwis buy sa kaatag pun mani makasalanan ta?"

¹⁷ Sêñ nalêngêñ Jesus ya abitu, sinabi na, "Asê mangaylangan manuluy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit. Naku waku baydi amén bêgêñ na mani makasalanan, alwan abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan."

Ya patang tungkul sa pag-ayunu

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Gisay allu, nag-ayunuy mani tagasunul Juan ya Mamawtismu buy mani Pariseo. Dilag nagdani kan Jesus buy namatang, "Uysiyán mag-ayunuy tagasunul Juan ya Mamawtismu buy mani Pariseo ta, pakan mani tagasunul muy a yata?"

¹⁹ Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangêñ, "Malyari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangênan pakan kaawyun la pun na liyaki ya pan-itangêñ? Asê!"

²⁰ Nuwa lumatêng nga alluy kêwêñ kallay liyaki ya pan-itangêñ. Sa panawun abiin, baydu sila pun mag-ayunu."

²¹ Sinabin Jesus kallay mani paalimbawa, "Ayin mamilanib bayuy yaming sa manan yaming. Tagawan nu daygêñ nay abitu, mikuyum

* **2:14 2:14** Si Levi, pambêgêñ êt Mateo (Mateo 9:9).

ma bayuy yaming, mapaktang nga manan yaming buy luyang dumagul la ginit.

²² Ayin êt mamitiis bayuy alak[†] sa manan pamyanan na diyag sa balat, tagawan matlês ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang! Nuwa ya bayuy alak, sépat itiis sa bayuy pamyanan."

Ya aral un Jesus tungkul sa Allun Pagpaynawa

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Kaban magdan sila baydu, nanggutus ya mani tagasunul nan tilalagay trigu.

²⁴ Kabay sinabin mani Pariseo kana, "Elêwên tuy pandaygên mani tagasunul mu. Uysiyan pallabagên la yay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa ta?"‡

²⁵ Sinabin Jesus, "A yu pun nayi nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na buy nangaylangan silan kanên?

²⁶ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, nangwa yan tinapay ya in-andug kan Bapan Namalyari, kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan mangan

abitu." Nalyari ya abiin sabitun si Abiatar ya pinakapuun pari.

²⁷ Insundun Jesus ya pagsabi na sa mani Pariseo. Sinabi na, "Ya Allun Pagpaynawa, dinyag para sa ikakangêd mani tawu. Asê dinyag ga tawu para sa ikakangêd Allun Pagpaynawa.

²⁸ Kabay sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta mangêd daygên sa Allun Pagpaynawa."

3

Ya liyaki ya nati ya gisay gamêt

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Gisay allu, nanguman sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio. Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gisay gamêt.

² Dilag êt mani tawuy mamacailag kan Jesus. Ta nu paiyulun* nay liyaki sa Allun Pagpaynawa, dilag silan maisangkan laban kana.

³ Sinabin Jesus sa liyaki ya nati ya gisay gamêt, "Kaksaw ka baydi sa arapan."

⁴ Sinabi na kalla, "Sabêt ta pantulutan Kautusan sa Allun Pagpaynawa? Manyag mangêd o manyag nadawak? Miligtas o

[†] 2:22 2:22 Ya alak amêsên mamakalasing, nuwa ya alak sabitun nuna, asê mayngan mamakalasing. [‡] 2:24 2:24 Sa panawun abiin, sa Allun Pagpaynawa, bawal mamupul nuwa malyarin manggutus pali buy mangan.

* 3:2 3:2 Ayun sa batas mani Judio, ya pamaiyul, imbilang lan ubra. Kabay agyan mani duktor, asê malyarin mamaiyul sa Allun Pagpaynawa.

mamati?" Nuwa a sila nakitbay.

⁵ Pinakaélêw Jesus un dilag suluk ka mani tawuy nakapalitêng kana buy nalélêy nakêm na gawan sa kakdêyan békê la. Inuman nan inélêw wa liyaki buy sinabi na, "Ipaktang muy gamêt mu." Kabay impak-tang liyaki ya gamêt na buy inumiyul yabay.

⁶ Tambêng namitay mani Pariseo buy naku sa mani tawun Gobernador Herodes Antipas buy pinisasabyan la nu parasaantu lan maipapati si Jesus.

Ya malakêy tawu sa danin lawa

⁷ Namita si Jesus buy mani tagasunul na buy naku sila sa danin lawa. Kinamat yan saday lakên tawuy ubat sa Galilea buy ubat sa Judea,

⁸ sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Idumea, sa mapaglipay ilug Jordan, buy sa palitêng balayan Tiro buy balayan Sidon gawan nabalitan lay kaganawan dinyag Jesus.

⁹ Kabay nipal-an bangka si Jesus sa mani tagasunul na ya pagsakayan na amén a ya mapiit malakêy tawu,

¹⁰ tagawan namaiyul yan malakê. Kabay pinagséksékan yan kaganawan tawuy nipagsakit amén madukpan laya.

¹¹ Balang tawuy sinédakan nadawak ka ispirituy nakakit kana, nipaglukub sa

arapan na buy masnêg lan sinabi, "Sikay Anak Bapan Namalyari."

¹² Nuwa impakasipit intipan Jesus kallay "Agana yu ipatanda sa kaatag nu sis-abêt taku."

Ya pamilin Jesus sa mapu buy luway tagasunul na
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Pamakayari, sinumukpa silan Jesus sa bung-uy. Binêg nay balang pinili na buy nag-dani sila kana.

¹⁴ Namilyan yan mapu buy luwa [ya pambégén nan apostul] amén makaawyun nan iutus mitan mangaral.

¹⁵ Binyanan na silan kapangyarian mamipatas mani nadawak ka ispiritu.

¹⁶ Ati ya mapu buy luway pinili na, si Simon na pinalagyunan nan Pedro[†],

¹⁷ ya anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan na pinalagyunan nan Boanerges ya labay sabin mani anak kilat,

¹⁸ silan Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago ya anak Alfeo, si Tadeo buy si Simon na manalangsang sa gubernun Roma,

¹⁹ buy si Judas Iscariote ya sabay ya nisupakat kan Jesus.

Si Jesus buy si Satanas
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Sén nuli ya si Jesus, nanguman nagtipun na

[†] 3:16 3:16 Sa Aramaic "Cefas" nuwa sa Griego "Pedro" ya labay sabin batu.

malakêy tawu. Kabay asina makadambin mangan Jesus buy mani tagasunul na.

²¹ Sên nabalitan mani kaawyun na sa bali, inlaku laya amén iuli, gawan pansabin mani tawuy tinulaw ya.

²² Dilag mani manurun Kautusan na ubat sa Jerusalem ya nagsabin, "Pansédakan yan Satanas ya puun nangadadawak ka ispiritu[‡] ya sabay ya nam-in kapangyarian kanan mamipatas nangadadawak ka ispiritu."

²³ Kabay impadanin Jesus ya mani tawu buy nangalimbawa ya kalla, "Ipakun ipatas Satanas ya sarili na?

²⁴ Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, asê mapêng nga kaarian.

²⁵ Buy nu mitutubag êt ta gisay pamilya, asê êt mapêng nga pamiaawyun la.

²⁶ Para êt baydu, nu pagkapatin Satanas ya pansakupun na, asê êt mapêng ya panakup na."

²⁷ "Ayin malyarin makasun sa balin gisay tawuy napas-êy kaynu dilag pun mas napas-êy kana. Buy nu naigapus sinan mas napas-êy pun kana, masunan na bali na buy matakaw wa pibandiyen na."

²⁸ "Pansabin ku kamuyuy malyarin mapatawad da kaganawan kasalanan buy pallamus.

[‡] 3:22 3:22 Sa Griego, "Beelzebul."

²⁹ Nuwa nu sisabêt man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, ayina mapatawad. Asê mitas ya kasalanan na agyan kanu pun."

³⁰ Sinabin Jesus ya abiin gawan pansabin kaatag, "Pansédakan yan nadawak ka ispiritu."

Ya mani indu buy mapatêl Jesus

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Amêsên, inlumatêng nga indu buy mapatêl Jesus. Nuwa kay nakaidêng sila sa lawasan. Kabay impabêg laya.

³² Sa lalêni bali malakêy tawuy nakaiknuy nakapalitêng kan Jesus. Dilag nagsabi kanan, "Idi sa lawasan na indu mu buy mapatêl mu. Pan-ipabêg laka."

³³ Kabay sinabin Jesus, "Sisabêt ta indu ku buy mapatêl ku?"

³⁴ Nangêlêw ya sa balang nakaiknuy nakapalitêng kana buy sinabi na, "Ati ya mani indu ku buy mapatêl ku."

³⁵ Tagawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayen Bapan Namalyari, sabay silay indu ku buy mapatêl ku."

4

Ya alimbawa tungkul sa mamibulaglag bini

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Nanguman nanuru si Jesus sa agid lawan Galilea. Sa sadyay lakén tawuy nitipun kana, nagsakay ya sa bangka buy niknu ya baydun nangaral. Ya mani tawuy naman, idi sila sa agid lawa.

² Malakéy paalimbaway in-aral na kalla. Sinabi na,

³ "Lêng-ên yuy ati! Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini.

⁴ Sa pamibulaglag na, dilag mani bini ya nangananabu sa dan. Inlumatêng nga mani uybun manuk buy tinuktuk lay mani bini.

⁵ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuy lugal la ayin maygan luta. Tambéng tinumubuy mani bini gawan nalayab ba luta.

⁶ Nuwa sén naasnagan mamut ta ati, nawangéy sila, gawan ayin silan pukat pagyamutan. Kabay nanganamati sila.

⁷ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan témak ka madiwi. Sén inlumabung nga bini, inlumabung êt ta témak ka madiwi buy kinélkelan nay mani bini ya tinumbu. Kabay asé namukat nanagéy.

⁸ Ya kaatag, nangananabu sa mangéd da luta. Tinumbu buy dinumagul la mani abiin buy nanagéy. Ya kaatag, nanagéy titlumpu, ya kaatag, tianémmapu buy ya kaatag êt, tidinalan na lasi."

⁹ Sinabi êt Jesus, "Sikaw wa mani malléngé, pakaisipin yuy naléngé yu."

Impatandan Jesus ya pananém mangéd da bini
(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Sén namitay nay malakéy tawu, nitagan na mapu buy luway tagasunul na buy kaatag pun tagasunul na. Namatang sila kana nu sabêt ta labay sabin abituy paalimbawa na.

¹¹ Sinabin Jesus kalla, "Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari nuwa sa kaatag, pawon paalimbaway panisabi ku kalla

¹² amén
'Kapangélêw-élêw laman, a sila makakit buy kapalléngé-léngé laman, a sila makapukat.

Ta nu makapukat sila, dat magsisi sila sa kasalanan la buy patawarén silan Bapan Namalyari.' **

Impatandan Jesus ya labay sabin alimbawa
(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Buy sinabin Jesus kalla, "Nu a yu mapukatan na ati ya paalimbawa, ipakun yun mapukatan na kaatag paalimbawa?

¹⁴ Ati ya labay sabin paalimbawa. Ya bini ya panibulaglag manggitna, sabay ya Sabin Bapan Namalyari.

* 4:12 4:12 Isaias 6:9-10.

¹⁵ Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngên Sabin Bapan Namalyari. Nuwa tambêng inlumatêng si Satanas buy intas nay Sabin Bapan Namalyari sa bêkê la. Kabay inliwan layna.

¹⁶ Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari buy tambêng lan tinanggap dilag tula.

¹⁷ Nuwa asê napêng nga ati gawan asê nipakatêbêk sa bêkê lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay sên inlumatêng nga kasakitan o pamasakit gawan sa Sabin Bapan Namalyari, tambêng lan tinalibatukan ya panampalataya la."

¹⁸ "Ya lutay pantubwanan têmak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay ya mani tawuy nallêngên Sabin Bapan Namalyari.

¹⁹ Nuwa gawan sa mani pangganakên baydi sa babun luta, ya paglabay lan bumandi buy pagnasa sa kaatag pun bagay, nalitêpan lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay asê nanagêy sa biyay la.

²⁰ Nuwa ya mangêd da lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê buy nananggap sa Sabin Bapan Namalyari. Kabay nanagêy silan titlumpu, tianêmmmapu buy tidinalan."

Ya paalimbawa tungkul sa sulu
(Lucas 8:16-18)

²¹ Sinabi pun Jesus kalla, "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na sa aypan pamisêmpanan na o sa silung papag, nun a idin na sa pêtêg pamyanan.
²² Ta ayin pan-itaguy asê miwagaw buy ayin pan-ilium ma asê matandan.

²³ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu."

²⁴ Sinabi na pun, "Pakausisên yuy nalêngê yu. Ya panukad da panggamitin yu sa kaatag sabay êt ta panukad da gamitin kamuyu buy igit pun baydu.

²⁵ Ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtêgan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtêgan, agyan pérâd nan pangintindi, itas pun êt kana."

Imparisun Jesus ya bini sa pag-arin Bapan Namalyari

²⁶ Sinabi pun Jesus kalla, "Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa dinyag gisay manggitnay nibulaglag bini.

²⁷ Pamakayari nan nibulaglag bini, mamabêlêw ya nu yabi buy nu alluy naman, mag-ubra ya. Kabay ya bini ya imbulaglag na, tinumubu buy dinumagul agyan a na tanda nu dakun parasaantu.

²⁸ Ya luta sabay ya matubun mani bini sa panggitnan. Munan magsalwang nga tubu bayu magsalwang nga bulung, pamaka-

yari managêy yinan mani lasi.

²⁹ Buy nu nawtuy nay lasi, tambêng palutun manggitna gawan panawun nan pamipupul."

Ya pag-arin Bapan Namalyari imparisu sa but-un mustasa

(Mateo 13:31-32; 13:34; Lucas 13:18-19)

³⁰ Sinabi pun Jesus kalla, "Saantu tamu maiparisuy pag-arin Bapan Namalyari? Sabêt ta alimbaway gamitin amén maipakit tamuy ati?

³¹ Maiparisu sa gisay but-un mustasay pinakan-abêlêng sa kaganawan butu.

³² Nuwa nu itanêm mina, dumagul ya buy maragul yapun sa kaatag panggulayen buy pakadyag yan paran puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uybun manuk."

³³ Malakê pun êt ta paalimbaway ginamit Jesus sa pangaral nan Sabin Bapan Namalyari sa mani tawu, nuwa ayun sa pangintindi la.

³⁴ A ya nanuru sa mani tawun asê nanggamit paalimbawa. Nuwa sên kakapad la tana buy mani tagasunul na, sinabi nayna kalla ya kaganawan labay nan sabin.

Pinatgén Jesus ya bapan lakas bagyu sa dagat

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Sên yabi yana, sinabin Jesus sa mani tagasunul

na, "Maglipay kitamina sa lawa."

³⁶ Kabay inlakwanan mani tagasunul nay mani tawu buy nagsakay sila sa gisay bangka ya pinagsakayan Jesus. Dilag êt kaatag bangka ya nanunul kalla.

³⁷ Amêsên, bêngat tan inlumakas ya angin buy pansipwakan mangaragul la alun ya bangka la. Kabay nayi-nayin mapnuwan lanêm ma bangka la.

³⁸ Si Jesus, mamabêlêw yan nakaulunan sa êtêb tawlin bangka. Kabay pinêw yan mani tagasunul na, "Manuru, mimata ka! Milêmlêm kitamina! A ka nayi napitik ka mati kitamina?"

³⁹ Nimata si Jesus buy inutus nay angin, "Tunggên ka!" Buy sinabi na sa alun, "Magpatêtbék ka!" Kabay tinunggên na angin buy namatêtbék ka alun.

⁴⁰ Pinatang nay mani tagasunul na, "Alwa ta malimu kaw yata? Ayin kaw pun nayin panampalataya kangku?"

⁴¹ Nakatanam silan saday limu. Kabay nisasabi ya balang gisa kalla, "Sisabêt ta atiyê? Siyan mapatgén na yay angin buy alun ta!"

5

Pinaiyul Jesus ya gisay Geraseno ya sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

¹ Sên inlumatêng silan Jesus sa lipay lawa sa lugal

mani tawuy pambêgên lan Geraseno,

² nagtabuy si Jesus sa bangka. Timbêng yan gisay liyaki ya sinêdakan nadawak ka ispiritu ya ubat sa lêyang nga pamilbêngan.

³ Baydu yan manugêl sa pamilbêngan. Ayin malyarin makagapus kana, agyan tanikala pun na gamitin.

⁴ Katiumnu lay nan panitanikalay gamêt buy bitis na, nuwa mabuytu na pun êt. Ayin makabênbén kana, agyan sisabêt.

⁵ Allu buy yabi yan nagtapan sa pamilbêngan buy kapan-angaw-angaw na sa nangatutung-uy. Buy pansugatênan batuy lawini na.

⁶ Marayu pun si Jesus, nakitan ninan liyaki. Kabay nuwayu yan nagdani kan Jesus buy nanduku sa arapan na.

⁷⁻⁸ Sinabin Jesus, "Nadawak ka ispiritu, magtas ka sa tawun abiin!" Kabay masnêg nan sinabi, "Jesus ya Anak Bapan Namalyari ya Katatag-ayan, sabêt ta daygên mu kangku? Makisabi yaku kamu sa lagyun Bapan Namalyari, agana muku pasakitan."

⁹ Pinatang yan Jesus, "Sabêt ta lagyu mu?"

Kabay nakitbay ya, "Libu-libu, tagawan malakê kay."

¹⁰ Nakilunuslunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus ya agana sila ipatas sa lugal la abitu.

¹¹ Dilag malakêy babuy ya manabêl baydu sa bung-uy.

¹² Kabay nakilunuslunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus, "Ipalaku mukay tana sa mani babuy ta magsêdak kay kalla."

¹³ Kabay sinabin Jesus kalla, "Dali kawna, magsêdak kawna sa mani babuy!" Nagtas ya nangadawak ka ispiritu sa liyaki buy nagsêdak sila sa luway libuy babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bêngaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

¹⁴ Nuwayuy mani maysay babuy papakun sa balayan buy sa karanin baryu buy imbalita lay nalyari. Kabay naku bayduy mani tawu amên êlêwên la nu sabêt ta nalyari.

¹⁵ Sên nagdani sila kan Jesus, nakitan lay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu ya nakaiknyu na, nakayaming ngina buy mamangêd day isip na. Kabay nalimwan mani tawu sa mani nalyari.

¹⁶ Ya mani tawuy nakakit sa dinyag Jesus, ingkuwentu la sa mani tawuy naku baydu nu sabêt ta nalyari sa liyakin abitu buy sa mani babuy.

¹⁷ Kabay pikisabyan la si Jesus ya magtas sina sa lugal la.

¹⁸ Buy sên magsakay ya si Jesus sa bangka, nakisabi kanay liyaki ya tinasan nan

nadawak ka ispiritu, "Kilaku waku dayi kamu."

¹⁹ Nuwa alwan parabadyuy labay Jesus, nun a sinabi na, "Muli ka sa mani kamag-anak mu buy ibalita mu kallay dinyag Panginuun kamu buy nu para nakasaantun kinalunusan."

²⁰ Kabay namitay liyaki buy imbalita na sa Decapolis ya dinyag Jesus kana buy nakaupapas ya kaganawan nakaléngén abitu.

Pinabyay Jesus ya anak Jairo buy pinaiyul ya gisay babayi

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹ Kabay sén nag-udung si Jesus sa lipay lawa, nanguman nagtipun kanay malakéy tawu.

²² Inlumaténg bayduy gisay liyaki ya naglagyun Jairo ya gisa sa mani mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Pamakakit na kan Jesus, nanduku ya sa arapan na.

²³ Nakilunuslunus ya kana, "Marani yan mati ya anak kuy dalagita. Nu malyari dayin kayék, lakwén muya buy ipaluntu muy gamét mu kana amén umiyul ya buy a ya mati!"

²⁴ Kabay nakilaku si Jesus kan Jairo.

Malakéy tawuy nakilaku kanay nipipiitan.

²⁵ Dilag gisay babayi bayduy mapu buy luway tawun nan dayén.*

²⁶ Gawan sa matanam na, malakéy nay kasakitan na nadanasan na. Malakéy nay nanulu kana buy naibus say kaganawan pibandiyen na. Nuwa a ya inumiyul, nun a naluyang pun na matanam na.

²⁷⁻²⁸ Sén naléngé nay pamaiyul Jesus sa anak Jairo, sinabi na sa nakém na, "Madukpan kuta dayi ya yaming na, umiyul lakina." Kabay nakipiit yan nagdani sa bukut Jesus buy dinukpan na ya yaming na.

²⁹ Sén nadukpan nay yaming Jesus, tambéng tinunggén na pagdaya na buy natanam nay inumiyul ya.

³⁰ Tambéng natanam Jesus ya inumawas ya kapangyarian na. Kabay nangawing ya sa mani tawu buy namatang, "Sisabêt ta nandukpan yaming ku?"

³¹ Nakitbay ya mani tagasunul na, "Manuru, saday lakén tawuy nipipiitan kamu, siyan ipatang muya pun kanyan nu sisabêt ta nandukpan yaming mu ta?"

³² Nuwa inélêw-élêw nay nakapaliténg kana nu sisabêt ta nandukpan yaming na.

³³ Gawan tandan babayi ya nalyari kana, nalimu ya buy pumilapil yan nanduku sa arapan Jesus buy sinabi

* **5:25** Ayun sa Levítico 15:25-33, ya babayi ya pandayén, pan-ituwad yan madinat buy nu sisabêt man na mandukpa buy manalan kana, pan-ituwad ya êt madinat.

nay dinyag na buy nu sabêt ta nalyari kana.

³⁴ Kabay sinabin Jesus kana, "Anak kuway, inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatêtbék ka nakêm, ta inumiyul kayna."

³⁵ Kaban magsabi pun si Jesus, dilag dakun umnuy inlumatêng nga ubat sa balin Jairo ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Sinabi la kan Jairo, "Nati yanay anak mu. A mina kaylangan abalên na Manuru."

³⁶ Nuwa asê inlêngêん Jesus ya sinabi la. Sinabi na kan Jairo, "Agana ka malimu. Kay manampalataya ka kangku."

³⁷ Kabay namita silaynan naku sa balin Jairo, nuwa ayin yan kaatag pikilaku, nun a kay silan Pedro buy ya mapatêl ya silan Santiago buy Juan.

³⁸ Sên inlumatêng sila sa balin Jairo, nakit Jesus ya maguguluy malakêy tawu. Dilag manangis buy dilag man-alab.

³⁹ Sên sinumun ya sa bali, sinabi na kalla, "Siyan manangis buy man-alab kaw yata? Asê nati ya anak, kay mamabêlêw ya!"

⁴⁰ Gawan sa sinabi na, inuyam laya. Kabay pinasalwang nay kaganawan tawu sa bali. Kay tagasunul na buy mangatwan anak ka pikilaku nan sinumun sa binyanan abituy anak.

⁴¹ Tinalan nay gamêt anak buy sinabi, "Talita kum," ya

labay sabin, "Anak kuway, mimata ka."

⁴² Tambêng nimatay anak buy namita. Kabay nakau-papas ya mani tawu. Ya idad un anak, mapu buy luway tawun.

⁴³ Nuwa masipit intipan Jesus kallay a la sabin agyan kansabêt ta nalyari. Pamakayari, sinabin Jesus kalla, "Pakan yuya."

6

*Asê tinanggap si Jesus sa Nazaret
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

¹ Namita si Jesus sa lugal abitu. Naku ya sa Nazaret sa balayan na kinaragulan na, kaawyun nay mani tagasunul na.

² Sên Alluy nan Pagpaynawa, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya baydu. Malakêy nallêngê kana ya nakaupapas sa balang sinabi na. Sinabi la, "Saantu nan nakway kabiyasan na? Sabêt ta kabiyasan na indin kana? Buy parasaantu yan nakadyag mamakaupapas?

³ Pakan kay kalpinteru ya buy ya indu na, si Maria buy ya mapatêl na sabay silan Santiago, Jose, Judas, buy si Simon buy ya mapatêl nay babayi, kay kabaryu tamu êt?" Kabay kinasêman laya.

⁴ Amêsên, sinabin Jesus kalla, "Ya gisay propeta, panggalangêñ ya agyan dakun saantuy lugal, liban

tana sa sarili nan balayan, kamag-anak buy pamilya."

⁵ Ayin yan nadyag ga mamakaupapas baydu liban sa dakun umnuy nipagsakit ta pinaluntuwan nan gamêt buy inumiyul.

⁶ Nakaupapas ya gawan a sila manampalataya kana.

In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na

(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

Amêsên, nangaral si Jesus sa mani sakup balayan Nazaret.

⁷ Binêg nay mapu buy luway tagasunul na buy in-utus na silan tilwatiwilwa. Binyanan na silan kapang-yarian mamipatas nan-gadawak ka ispiritu.

⁸ Intipan na kallay, "Sa pamita yu, agana kaw mantan dakun sabêt, agyan kanêñ, susut o pera. Magtékên kaw tana.

⁹ Kay mag-isteping kaw buy agana kaw mantan yaming nga pangalili yu."

¹⁰ Sinabi pun êt Jesus, "Nu pinasun kaw sa gisay bali, baydu kaw tana manugêl angga sa pamita yu sa lugal la abitu.

¹¹ Nu a lakaw tanggapêñ buy nu a kaw lêng-êñ mani tawu sa gisay lugal, sa pamita yu, ikampag yuy abu sa bitis yu bilang pampatanda kalla ya nadawak ka dinyag la."

¹² Kabay namitay nay mapu buy luway tagasunul na. Sinabi la sa mani tawu, "Pagsisyan buy itgên yuy panyag kasalanan!"

¹³ Namipatas silan malakêy nadawak ka ispiritu buy pinunwan lan laruy malakêy nipagsakit buy inumiyul.

Ya pangamatin Juan ya Mamawtismu

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴ Natandan Gobernador Herodes Antipas ya tungkul kan Jesus, gawan pikatandan ya agyan dakun saantu. Dilag magsabin, "Siya si Juan ya Mamawtismu ya nanguman nabyay. Kabay mamakadyag yan mamaupapas."

¹⁵ Nuwa pansabin kaatag, "Sabay siya si propeta Elias."*

Dilag êt magsabin, "Gisa ya sa propetay kaparisun propeta sabitun nuna."

¹⁶ Sên nalêngêñ Gobernador Herodes Antipas ya pansabin la, sinabi na, "Si Juan na abiin ya impaputus kinay ulu nuwa nanguman nabyay!"

¹⁷⁻¹⁸ Ati ya nalyari nu parasaantun impapatin Gobernador Herodes Antipas si Juan ya Mamawtismu. Si Gobernador Herodes Antipas, pinag-asawa na si Herodias ya asawan Felipe ya patêl un Herodes. Pawan pansabin Juan kanay, "Asê

* **6:15 6:15** Pan-isipin mani Judio ya mag-udung baydi sa babun luta si propeta Elias amên il-an ya danan Cristu (Malakias 3:1; 4:5-6).

ustuy pinag-asawa muy asawan patêl mu." Kabay impadakêp Gobernador Herodes Antipas si Juan, impagapus buy impasukul na.

¹⁹ Nisêêmsêêm si Herodias kan Juan. Kabay labay nayan ipapati, nuwa a na madyag,

²⁰ gawan pan-itanggul Gobernador Herodes Antipas si Juan buy panggalangên naya, ta tanda nay matinêk si Juan buy banal. Paraman baydu, labaylabay nan lêng-ên si Juan agyan napitik-pitik ka nakêm na sa pansabin Juan.

²¹ Amêsên, nagkalutu si Gobernador Herodes Antipas amên ganakên na allun pamianak kana. Insagyat nay mani nipagtungkulon buy mani puun sundalus buy ya mani tawuy pikatandan baydu. Abiin na panawun na pan-êtêngên Herodias amên maipapati na si Juan.

²² Sên uras san kalutu, sinumun na anak Herodias ya babayi buy nanalêk ya. Kabay natulatula si Gobernador Herodes Antipas buy mani bisita na buy sinabin Gobernador sa dalaga, "Yawarên mu kangkuy agyan sabêt ta labay mu ta idin ku kamu."

²³ Buy sinabi na, "Manumpa kun idin ku kamuy agyan sabêt ta yawarên mu kangku, agyan kapitna pun kaarian ku."

²⁴ Nagsalwang yan nakun namatang sa indu na, "Sabêt

ta yawarên ku?"

Kabay sinabi na, "Ulun Juan ya Mamawtismu."

²⁵ Tambêng nag-udung nga dalaga kan Gobernador Herodes Antipas buy sinabi na, "Labay kun idin mu amêsên kangkuy ulun Juan ya Mamawtismu ya idi sa gisay pambusku."

²⁶ Sadyay lungkut Gobernador Herodes Antipas. Nuwa gawan sa pangakuy nalêngên mani bisita, a ya malyarin paaku sa dalaga.

²⁷ Kabay tambêng nan impalaku sa sukulan na gisay mamatin tawu amên putusun na ulun Juan. Kabay nakuy mamatin tawu sa sukulan buy pinutus nay ulun Juan.

²⁸ Indin na ulun Juan sa gisay pambusku buy inggawang sa dalaga. Buy inggawang êt dalaga sa indu na.

²⁹ Sên nabalitan tagasunul Juan na nalyari kana, kingwa lay bangkay na buy in-ilbêng.

Pinakan Jesus ya limay libu

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Amêsên, nag-udung nga mani apostul Jesus ya in-utus nan mangaral buy ingkuwentu la kanay kaganawan dinyag la buy in-aral la.

³¹ Gawan malakêy tawuy magmililiwas lumatêng, a layna madambin mangan. Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Lakwanan

tamu pun na mani tawu. Maku kitamu pun sa gisay lugal kakyangan amén makapagpaynawa.”

³² Kabay nagsakay sila sa bangka buy naku sa gisay lugal kakyangan.

³³ Nuwa malakéy nakakit buy nakatanda sa pamita la. Kabay naunan silan malakéy tawuy ubat sa magmikakanayun na balayan ya kay namaras namita papakun sa lakwén lan Jesus.

³⁴ Sén nagtabuy si Jesus sa bangka, nakitan nay sadayay lakén tawu. Nalunus ya kalla tagawan para silan turwanan na silan malakéy bagay.

³⁵ Sén mitanglêw way mamut, nagdani kan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi la, “Idi kitamu sa kakyangan na lugal buy mitanglêw way mamut.

³⁶ Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya panggitnan buy baryu amén makasaliw silan maékan la.”

³⁷ Nuwa nakitbay si Jesus kalla, “Sikaw wa mam-in maékan la.”

Kabay sinabi la kana, “Labay mu nayin sikay ya makun manaliw tinapay ya ipakan kalla? Ya alagan abiin, luwan dalan na dinaryu.”[†]

³⁸ Kabay namatang si Jesus, “Umnuy gintan yuy tinapay? Eléwén yu.”

Sén nakitan la, sinabi la kan Jesus, “Lilimay tinapay buy luluway kénan laném.”

³⁹ Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, “Paik-nun yu sa lamun na mani tawu un pustu-pustu.”

⁴⁰ Kabay niknu silan pustu-pustun tidinalan buy tilimampu.

⁴¹ Kingwan Jesus ya limay tinapay buy luway kénan laném. Pamakayari, nangélêw ya sa langit buy nagpasalamat kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay tinapay buy pinutus-putus nay kénan laném buy indin na sa mani tagasunul na. Indin êt mani tagasunul na sa mani tawu.

⁴² Nakaékan na kaganawan tawu buy nabsuy.

⁴³ Sén tinipun lay mani tagan na tinapay buy kénan laném, napakapnu la pun êt ta mapu buy luway salikap.

⁴⁴ Ya bilang mani lawyaki ya nakaékan, limay libu.

Namita si Jesus sa babun laném

(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

⁴⁵ Kaban pan-ipaulin Jesus ya mani tawu, impasakay na sa bangka ya mani tagasunul na buy impauna nan maglipay sa Bethsaida.

⁴⁶⁻⁴⁷ Sén nakabitay nay mani tawu, sinumukpa yan kakapad na sa bung-uy amén manalangin. Nayabinan nayna baydu buy ya

[†] 6:37 6:37 Ya luwan dalan ya dinaryu katumbas yan upan gisay tawu sa waluy buwan.

bangkan mani tagasunul na, idi yana sa bunak lawa.

⁴⁸ Nakitan nay magkasakit ta mani tagasunul na sa pagsagwan, gawan masabangan silan angin. Sēn bunatbunat tana, nangamat si Jesus sa mani tagasunul na un mamita ya sa babun lanêm. Libasan na dayi sila.

⁴⁹⁻⁵⁰ Nuwa sēn nakit mani tagasunul nay dilag mamita sa babun lanêm, nan-angaw sila sa saday limu, gawan indap la nu anitu. Kabay tambêng nagsabi si Jesus kalla, "Sikuy ati, agana kaw malimu. Pas-êyên yuy nakêm yu."

⁵¹ Sēn pamakasakay na sa bangka, tambêng tinunggên na angin. Kabay saday upapas la.

⁵² Ta agyan nakit lay nay mamakaupapas ya dinyag na sa tinapay buy sa kēnan lanêm, a la pun êt mapukatan, gawan nakdêy ya békê la.

Pinaiyul Jesus ya nipa-sakit sa balayan Genesaret

(Mateo 14:34-36)

⁵³ Sēn pamakalipay la sa lawa, nilatêng sila sa lugal Genesaret. Baydu la in-itgên buy in-is-êl la bangka la.

⁵⁴ Buy sēn nagtabuy silayna sa bangka, tambêng nakilalan mani tawu si Jesus.

⁵⁵ Pinaras mani tawun impatanday inlumatêng nga si Jesus sa lugal abitu. Kabay agyan antuy kabalitanan la nu idi saantu si Jesus, panisapat lay nipagsakit ya idi sa kakalékan la.

⁵⁶ Buy agyan antuy sunan nay baryu o balayan o panggitnan, pan-igtan lay balang nipagsakit sa palengki. Buy makilunuslunus sila kana ya agyan kay madukpan lay palpal yaming na. Buy inumiyul la kaganawan nakadukpa kana.

7

Mani namanay turu

(Mateo 15:1-9)

¹ Dilag mani Pariseo buy mani manurun Kautusan na inlumatêng ubat sa Jerusalem buy nagdani kan Jesus.

² Nakitan lay dakun umnuy tagasunul Jesus ya nangan un asê nanunul sa naugalyan pipuunpuunan tungkul sa pag-uyas gamêt.*

³ Gawan ya mani Judio buy mani Pariseo, a sila makaêkan un asê nag-uyas gamêt, bilang tandan panunul la sa naugalyan pipuunpuunan la.

⁴ Buy nu naubat sila sa palengki, mag-uyas sila pun gamêt bayu la kanêna agyan dakun sabêt ta nasaliw la. Malakê pun na naugalyan na pansunulun

* **7:2 7:2** Ya paniwalan mani Judio, nu nakadukpan madinat ya gisay tawu, magin madinat ya êt buy nu dukpan la êt ya kanêna la, magin madinat êt ya kanêna la. Buy nu kanêna lay madinat ya kanêna, magin madinat ya buun lawini la. Kabay bayu sila mangan, mag-uyas sila pun gamêt amên magin malinis sila.

la, kaparisun panguyas mani kulu, pitsil buy kudêñ na tangsu.

⁵ Kabay pinatang mani Pariseo buy mani manurun Kautusan si Jesus, "Uysiyán a ya pansunulun mani tagasunul muy naugalyan mani pipuunpuunan tamu tungkul sa pag-uyas gamêt ta?"

⁶ Kabay nakitbay si Jesus kalla, "Pêtêg ga impasulat Bapan Namalyari kan propeta Isaias tungkul kamuyun mapagtalingkayu. Ta idi sa kasulatan,

'Panggalangén nakun mani tawun ati nuwa kay sa sabi la,
tagawan marayu kangkuy békê la.

⁷ Ayin kapukatan na pangulimén la kangku,
gawan na pan-ituru la,
kay utus tawu.' "[†]

⁸ "Pandaygén yun ayin kapukatan na Kautusan Bapan Namalyari ta ya pansunulun yu, abituy naugalyan mani pipuunpuunan yu."

⁹ Sinabi êt Jesus, "Kabiyasan yinan manyag ayin pukat sa Kautusan Bapan Namalyari amén kay mansul yuy mani naugalyan mani pipuunpuunan yu!"

¹⁰ Impasulat Bapan Namalyari kan Moïses, 'Galangén muy mangatwa mu,'[‡] buy 'Sisabêt man na mandustak sa mangatwa na, sépat yan patin!'[§]

¹¹ Nuwa sikaw, siyan pan-iaral yu yay malyarin sabin anak sa mangatwa nay 'Mangatwa kuway, ya sawup pa idin ku dayi kamuyu, in-il-an kina kan Bapan Namalyari.'

¹² Sa pakapakun baydu, imbawal yu silaynan manawup sa mangatwa la.

¹³ Pandaygén yun ayin kapukatan na utus Bapan Namalyari gawan sa panunul yu sa naugalyan mani pipuunpuunan yu. Buy malakê pun na pandaygén yuy parabaysên."

*Ya mamakadinat sa tawu
(Mateo 15:10-20)*

¹⁴ Nanguman impadananin Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, "Mallêngê kaw kaganawan kangku buy pakaintindin yuy sabin ku.

¹⁵ Alwan mansumun sa bêbêy tawuy makapadinan kana, nun a ya nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy na.

¹⁶ [Sikaw wa mallêngê, pakaisipin yuy abiin!]

¹⁷ Pamakayari, inlakwanan Jesus ya mani tawu buy sinumun ya sa bali kaawyun na mani tagasunul na. Pamakasun la, impatang mani tagasunul nay tungkul sa labay sabin paalimbawa na.

¹⁸ Sinabin Jesus kalla, "Sikaw êt, a yu êt nayi mapukatan? A yu nayi tanday agyan sabêt ta

[†] 7:7 7:7 Isaias 29:13. [‡] 7:10 7:10 Exodus 20:12; Deuteronomio 5:16. [§] 7:10 7:10 Exodus 21:17; Levítico 20:9.

kanêñ tawu, alwan abituy makapadinat kana?

¹⁹ Gawan agyan sabêt ta kanêñ na, asê sumun sa békêna, nun a bituka nay naman na sunan buy iawas nay ati. Sên sinabin Jesus ya abiin, impatanda na ya kaganawan maêkan, malyari tamun kanêñ."

²⁰ Sinabi pun êt Jesus, "Ya mani nadawak ka sabi ya man-umawas sa bêbêy tawu sabay ya makapadinat kana.

²¹ Gawan maubat sa békêñ tawuy pangisip nan nadawak ya sabay ya mitustus kanan mampêl, manakaw, mamati,

²² makikanayun, masak-law, buy manyag kaganawan kadawakan kaparisun pamurayit, kalaswaan, pangasêm, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, pamagmatag-ay, buy ayin pukat ta pangisip.

²³ Abiin na kaganawan kadawakan, ubat sa békêñ tawu ya sabay ya makapadinat kana."

Ya panampalatayan gisay babayi

(Mateo 15:21-28)

²⁴ Namita baydu si Jesus buy naku ya sa mani lugal la marani sa balayan Tiro. Nagdaus ya baydu sa gisay bali. Asê labay Jesus ya matandan yan mani tawuy idi ya baydu, nuwa natan-dan laya pun êt.

²⁵⁻²⁶ Dilag gisay babayi bayduy nag-anak sinêdakan nadawak ka ispiritu. Ya babayin ati, Griego ya buy

taga Sirofenicia. Sên natan-dan nay pallumatêng Jesus, tambêng yan naku kan Jesus buy nanduku yan nakilunus-lunus sa arapan na amên ipatas ya nadawak ka ispiri-tuy nagsêdak sa anak na.

²⁷ Nuwa sinabin Jesus kanay gisay panabin, "Sêpat pun pakabsuyun na mani anak. Asê mangêd da kewen-na kanêñ mani anak buy idin sa mani asu."

²⁸ Nakitbay ya babayi, "Pêtêg ga Panginuun, nuwa agyan na mani asuy idi sa silung lamesa, mangan silan saksak ya mangainêgnêg anak."

²⁹ Sinabin Jesus kana, "Gawan sa sinabi mu, malyari kaynan muli. In-lakwanan nan nadawak ka ispirityu anak mu."

³⁰ Nuli ya babayi buy natalêng nay anak nay babayi sa kakalêkan na ya inlakwanan nan nadawak ka ispiritu.

Pinaiyul Jesus ya tawuy asê kalêngê buy asê kasabi

³¹ Sên namita si Jesus ubat sa lugal Tiro, dinuman ya sa Sidon buy inlibut nay mani lugal la sakup Decapolis, pa-makayari nagdaus ya sa agid lawan Galilea.

³² Gintan mani tawu kanay liyaki ya asê makalêngê buy asê mayngan makasabi. Pa-nyawarén la kan Jesus ya ipaluntu na sa liyaki ya gamêt na amên umiyul.

³³ Impakarayu pun Jesus ya liyaki sa malakê bayu na impasun na mani galamay

na sa mani têk abituy liyaki ya asê kalêngê. Pamakayarin abitu, tinupayan nay mani galamay na buy intalan na sa dilan abituy liyaki.

³⁴ Nangêlêw si Jesus sa langit bayu ya nakaupus. Sinabi na sa liyaki, "Effata," ya labay sabin, "Mawang-at!"

³⁵ Pamakayarin abitu, nakalêngê buy naka-pagsabin mangêd da liyaki.

³⁶ Intipan Jesus sa mani tawuy agana ibalitay nalayari. Nuwa agyan tinipanan na sila, siyan ingkakadus lan imbalitay abiin.

³⁷ Sa saday upapas la, nasabi lay, "Aw-indêkê! Mangêd da dinyag na. Makalêngêy nay asê kalêngê buy makapagsabi yay pipi."

8

Ya pamakan Jesus sa apat ta libuy tawu

(Mateo 15:32-39)

¹ Inlumibas ya dakun umnuy allu, nanguman nagtipun na malakêy tawu sa binyanan Jesus. Gawan ayin silaynan maêkan, binêg Jesus ya tagasunul na buy sinabi na,

² "Malunus saku sa mani tawun ati, gawan tatluy allu ku silaynan kaawyun buy ayin silaynan maêkan.

³ Nu paulin ku silan layangên, dat mablay sila sa dan, gawan na kaatag, ubat pun sa marayu."

⁴ Kabay nakitbay ya mani tagasunul na, "Antuy pangwanan tamun kanên baydi

sa kakyangan amên ipakan kalla?"

⁵ Kabay pinatang na sila, "Umnuy tinapay yu baysên?"

Nakitbay sila, "Pitu."

⁶ Pinaiknun Jesus ya mani tawu sa luta. Kingwa nay pituy tinapay buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Pamakayari, binisilbis-il nay tinapay buy indin sa mani tagasunul na amên idin la sa mani tawu.

⁷ Dilag êt dakun umnuy nangabêlêng nga kênan lanêm. Impasalamat êt Jesus ya ati buy in-utus na sa mani tagasunul nay idin sa mani tawu.

⁸ Nakaêkan na kaganawan buy nabsuy. Sên tinipun lay mani tagan na kanên, napakapnu la pun êt ta pituy salikap.

⁹ Ya bilang mani tawuy nangan, apat ta libu. Pamakayarin abitu, pinaulin Jesus ya mani tawu.

¹⁰ Pamakayari, nagsakay ya sa bangka kaawyun nay mani tagasunul na buy naku sila sa lugal Dalmanuta.

Nanyawad tanda' ya mani Pariseo kan Jesus

(Mateo 16:1-4)

¹¹ Pamakalatêng la baydu, nagdani ya mani Pariseo buy nakisubakan sila kan Jesus. Labay layan subukan. Kabay inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari.

¹² Nakaupus si Jesus buy sinabi na kalla, "Awta sikaw

wa mani tawu amêşen, manyawad kaw mamakau-papas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namal-yari? Pansabin ku kamuyuy ayin dakun sabêt man na ipakit kamuyuy tanda'."

¹³ Pamakayari, inlak-wanan na sila buy nagsakay ya sa bangka kaawyun na mani tagasunul na buy naku sa lipay dagat.

*Ya pamalbag mani
Pariseo buy si Gobernador
Herodes Antipas*

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Naliwan mani tagasunul Jesus ya mantan tinapay, nuwa dilag gisay tinapay sa bangka.

¹⁵ Sinabin Jesus kalla, "Mangillag kaw sa pamalbag mani Pariseo buy si Gobernador Herodes Antipas."

¹⁶ Nisasabi ya mani taga-sunul Jesus, "Sinabi nay abitu gawan ayin kitamun gintan na tinapay."

¹⁷ Nuwa tandan Jesus ya pansabin la. Kabay pinatang na sila, "Awta siyan pisas-abyan yu yay ayin kaw gin-tan na tinapay ta? A kaw pun nayi makapukat? Ta siyan nakdêy pun êt ta mani ulu yu?

¹⁸ Dilag kaw mata, uysiyan a yuya nakit ta? Dilag kaw têk, uysiyan a yuya nalêngê ta? A yina nayi maganaka

¹⁹ ya sabitun binis-ilbis-il kuy limay pirasun tinapay ya impakan sa limay libuy tawu? Umnuy salikap pa

napakapnu yu sa tagan na tinapay?"

Nakitbay sila, "Mapu buy luwa."

²⁰ "Sên binis-ilbis-il kuy tinapay ya impakan sa apat ta libuy tawu, umnuy sa likap pa napakapnu yu sa mani tagan na kanê?"

Nakitbay sila, "Pitu."

²¹ Kabay sinabin Jesus kalla, "A yu pun nayi mapukatan?"

Pinaiyul Jesus ya liyaki ya bulag

²² Pamakalatêng la sa Bethsaida, dilag gisay liyaki ya bulag ga gintan umnuy tawu kan Jesus. Pikilunus-lunus la kan Jesus ya dukpan naya amên makakit ya.

²³ Kabay tinambay Jesus ya bulag pasalwang sa Bethsaida. Pamakalatêng la baydu sa lawasan, in-lawayan Jesus ya matan bulag buy indukpa nay gamêt na sa bulag buy pinatang naya, "Makakit kayna nayi?"

²⁴ Nangêlêw wa liyaki buy sinabi na, "Makakit takun tawu, nuwa siyan paran puun kayuy mamita."

²⁵ Kabay indukpan mangum-an Jesus ya gamêt na sa matan bulag. Pamakayarin abitu, nanguman nangêlêw wa liyaki. Sên nangêlêw yabay, inumiyul ya buy malinaw naynan makitan ya kaganawan.

²⁶ Bayu ya pinaulin Jesus, tinipapan naya, "Agana kayna duman sa Bethsaida."

Ya sinabin Pedro tungkul kan Jesus

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Pamakayari, inlakun Jesus buy mani tagasunul na ya mani baryu ya marani sa balayan Cesarea Filipos. Kaban mamita sila, pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Sisabêt taku kanu sabin mani tawu?"

²⁸ Nakitbay sila, "Dilag magsabin sika si Juan ya Mamawtismu. Dilag êt magsabin sika si propeta Elias. Ya kaatag êt, magsabin gisa ka sa mani propeta."

²⁹ Pinatang silan Jesus, "Nuwa kamuyu, sisabêt taku?"

Nakitbay si Pedro, "Sabay sika ya Cristu."*

³⁰ Tinipanan silan Jesus, "Agana yu sabin agyan kansabêt man."

Ya nunan pamisabin Jesus tungkul sa pangamati na

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Paubat baydu, in-aral Jesus sa mani tagasunul nay, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan kun madanasan na malakêy pamasakit. Isakwil laku mani mangatway manungkulan buy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Ipapati laku nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

³² Intusêk na sa mani tagasunul nay abiin. Sên nalêngêن Pedro, pikilaku na si Jesus sa gisay agid buy pinagkasabi naya.

³³ Nuwa nag-arap si Jesus sa mani tagasunul na buy sinabyanan na si Pedro, "Magpakarayu ka kangkuy Satanas! Ta alwan kalabayen Bapan Namalyari ya pan-isipin mu, nun a ya kalabayen tawu."

³⁴ Kabay impadanin Jesus kanay mani tawu buy mani tagasunul na. Sinabi na kalla, "Sisabêt man na kalabay manunul kangku, sépat nan liwanêna sarili nan kalabayen buy nakal-an yan mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus buy manunul ya kangku.

³⁵ Tagawan sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan. Nuwa ya tawuy nakal-an mam-in biyay na para kangku buy sa Mangêd da Balita, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

³⁶ Agyan makwan gisay tawuy kaganawan pibandiyan baydi sa babun luta, nuwa mipakabili ya sa ayin katganan na kaparus-an, a nayna mapagnabang nga ati.

³⁷ Dilag ya nayin maibayad amén mabiyan yan biyay ya ayin katganan?

³⁸ Nu ikadêng-êy yuku buy ya pan-iaryl ku sa arapan

* **8:29** **8:29** Ya labay sabin Cristu, Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari ya lumatêng.

mani asê tapat kan Bapan Namalyari buy mani makasalanan sa panawun ati, sikuy in-Anak Tawuy ubat sa langit, ikadêng-êy kataw êt sa pag-udung ku baydi ya idi kangkuy kapangyarian Bapan Namalyari buy kaawyun kuy mani banal la ang-el."

9

¹ Sinabi pun êt Jesus kallay paradi, "Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyuy asê mati anggan a la makitan na makapangyarian na pag-arin Bapan Namalyari."

*Nagbayuy wangis Jesus
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)*

² Pamakayarin anêm ma allu, pikilakun Jesus silan Pedro, Santiago buy si Juan sa gisay matag-ay ya bunguy. Kakapad la ta baydu. Sên idi silayna baydu, nakit lay nagbayuy wangis Jesus.

³ Ya yaming na, pinupumuti buy mamakasilêw êlêwên. Ayin malyarin makapaputin yaming na baydi sa babun luta.

⁴ Nagpakit baydu si Elias buy si Moises ya makisabi kan Jesus.

⁵ Sinabin Pedro kan Jesus, "Manuru, mangêd da idi kitamu baydi. Manyag kay tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises buy gisa kan Elias."

⁶ Asê tandan Pedro nu sabêt ta sépat nan sabin tagawan saday limu la.

⁷ Pamakayari, natug-pawan silan ulap buy dilag silan nalêngêy gisay tunuy ubat sa ulap pa magsabin, "Ati ya kakaidwan kun Anak. Mallêngê kaw kana!"

⁸ Sên nangêlêw sila sa palitêng la, ayin silaynan kaatag nakitan nun a kay si Jesus.

⁹ Kaban manlumunsan sila sa bung-uy, intipan Jesus kallay, "Agana yu sabin agyan kansabêt man na nakitan yu anggan a ku manguman mabyay ya in-Anak Tawuy ubat sa langit."

¹⁰ Kabay idi tana sa nakêm lay sinabin Jesus. Nuwa sên kakapad la tana, nipapatang sila nu sabêt ya labay sabin manguman mabyay.

¹¹ Kabay pinatang la si Jesus, "Uysiyán pansabin yan mani manurun Kautusan na kaylangan munan lumatêng si Elias bayu si Cristu ta?"

¹²⁻¹³ Nakitbay si Jesus, "Pêtêg ga dilag munan lumatêng nga kaparisun Elias* amên il-an nay kaganawan bagay. Nuwa pansabin ku kamuyuy inlumatêng ngay kaparisun Elias buy dinyag lay labay lan daygén kana kaparisun nakasulat sa kasulatan tungkul kana. Nuwa idi êt sa kasulatan na sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makadanas sakun kasakitan

* 9:12-13 9:12-13 Ya labay sabin Elias baydi sabay si Juan ya Mamawtismu.

buy pustakên nakun mani tawu."

Pinaiyul Jesus ya gisay anak ka sinêdakan nadawak ka ispiritu

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Sén nag-udung silan Jesus sa binyanan kaatag pun êt ta tagasunul na, nakitan lay malakéy tawuy nakapalitêng kalla buy dilag êt mani manurun Kautusan na mak-isubakan kalla.

¹⁵ Sén nakit mani tawu si Jesus, nakaupapas sila. Kabay nuwayu silan nananggap kana.

¹⁶ Pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Sabêt ta pis-usulakan yu?"

¹⁷ Nakitbay ya gisay liyaki baydu sa malaké, "Manuru, gintan ku baydi kamuy anak kuy liyaki ya asê makapagsabi tagawan sinêdakan yan nadawak ka ispiritu.

¹⁸ Nu sêdakan yan nadawak ka ispiritu, mipakalêk ya buy magbulabulay bêbêy na buy mingêngêt buy kumtang ya. Inyawad ku sa mani tagasunul muy ipatas lay nadawak ka ispiritu nuwa a la naipatas."

¹⁹ Sinabin Jesus kallay, "Sikaw wa mani tawu amêsên na ayin panampalataya! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan yu baydi ya anak."

²⁰ Kabay gintan lay anak kan Jesus. Nuwa pamakakit nadawak ka ispiritu kan Jesus, kinumtang nga anak

buy nipakalêk yan nitulin-tulin buy magbulabulay bêbêy.

²¹ Pinatang Jesus ya bapan anak, "Nakanu yapun sinêdakan nadawak ka ispiritu?"

Nakitbay ya bapa na, "Paubat pun sa nabêlêng ya.

²² Pawa nayan itugaw sa apuy buy sa lanêm amên patin. Kabay nu dilag kan madyag, malunus ka kanyan buy sawpan mukay kayék."

²³ Nakitbay si Jesus, "Siyan sinabi mu yay nu dilag gakun madyag ta? Ya kaganawan bagay, madyag sa tawuy dilag panampalataya."

²⁴ Tambêng masnêg sinabin bapa un abituy anak, "Manampalataya ku, nuwa kulang pun! Dagdagan mu pun na panampalataya ku!"

²⁵ Sén nakit Jesus ya inlumakéy tawu, tinubag nay nadawak ka ispiritu, "Sikay nadawak ka ispirituy mamapipi buy asê mamakalêngê, pan-ipatas kata sa anak! Buy agana kayna mag-udung kana!"

²⁶ Kabay nan-angaw wa nadawak ka ispiritu buy nangkusadkusad da anak buy nagtas ya nadawak ka ispiritu. Paran nati yay anak. Kabay sinabin mani tawuy, "Nati yina!"

²⁷ Nuwa tinalan Jesus ya gamêt anak buy impaidêng naya.

²⁸ Sén sinumun si Jesus sa bali, liim yan pinatang mani tagasunul na, "Uysian a

yan ya naipatas ya nadawak ka ispiritu ta?"

²⁹ Kabay nakitbay si Jesus, "Ya paradi ya nadawak ka ispiritu, kay maipatas ya sa kapamilatan panalangin."

Nanguman sinabin Jesus ya tungkul sa pangamati na
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

³⁰ Amêsen, namita sila baydu buy dinuman sa prubinsyan Galilea. A labay Jesus ya matandan mani tawuy idi ya baydu

³¹ tagawan panturwanan nay mani tagasunul na. Sinabi na, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani nipagtungkul-an buy patin laku. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

³² Nuwa a la mapukatan na sinabi na buy malimu sila êt mamatang kana.

Sisabêt ta pinakadakila
(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Inlumatêng sila sa Capernaum. Sên idi silayna sa gisay bali, pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Sabêt ta pisusulakan yu sa dan?"

³⁴ A sila nakapakitbay gawan pisusulakan la nu sisabêt kallay pinakadakila.

³⁵ Kabay niknu si Jesus buy binêg nay mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kallay, "Sisabêt kamuyuy kalabay magin mamunu, sêpat yan magpaubatan buy magin ipus kaganawan."

³⁶ Impadani nay gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng sa arapan la. Nasên anti, inampun nay ati buy sinabi na kalla,

³⁷ "Sisabêt man na mananggap sa paradi ya nabêlêng nga anak gawan sa panunul na kangku, sakinay pantanggapêñ na. Buy ya mananggap kangku, alwan kay sikuy pantanggapêñ na, nun a ya namiutus êt kangku."

Nu sisabêt ta asê laban kantamu, kapanig tamu
(Lucas 9:49-50)

³⁸ Sinabin Juan kan Jesus, "Manuru, dilag kay nakitan na mampatas nangadawak ka ispiritu sa lagyu mu. Imbawal yan ya gawan a tamu ya kaawyun."

³⁹ Nuwa sinabin Jesus, "Agana yuya bawalêñ, ta ya tawuy manyag mamakau-papas sa kapamilatan lagyu ku, a ya magsabin nadawak tungkul kangku.

⁴⁰ Ta ya asê mallumaban kantamu, kapanig tamu ya.

⁴¹ Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na mam-i kamuyun gisay basun lanêm tagawan tagasunul kataw, pilmin makatanggap yan gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari."

Ya sangkan pangasalanan
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴² "Sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku,

mangêd pun na is-êl la bêng na sa maragul la panggilingan na batu buy isamwag sa dagat.

⁴³ Nu gamêt muy magin sangkan pangasalan mu, putusun mu! Mangêd pun na gigisay gamêt mu nuwa dilag kan biyay ya ayin katganan kaysa luwa yabay ya gamêt mu, nuwa milaku kay naman sa impernu nu saantu asê mangapalêng nga apuy.

⁴⁴ [Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê êt mangapalêng nga apuy.]

⁴⁵ "Buy nu bitis muy magin sangkan pangasalan mu, putusun mu! Mangêd pun na gigisay bitis mu, nuwa dilag kan biyay ya ayin katganan kaysa luwa yabay ya bitis mu, nuwa isamwag kay naman sa impernu.

⁴⁶ [Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê mangapalêng nga apuy.]

⁴⁷ "Nu mata muy magin sangkan pangasalan mu, lus-ukun mu! Mangêd pun na mibilang ka sa pag-arian Bapan Namalyari ya gigisay mata mu kaysa luwa yabay ya mata mu, nuwa isamwag ka sa impernu.

⁴⁸ Baydu sa impernu, asê êt mangamati ya mani êwêl buy asê mangapalêng nga apuy."

⁴⁹ "Tagawan makadanas un panubuk ka balang gisa kaparisun pan-iandug kan Bapan Namalyari ya pambiyán asin bayu ipapakatupus sa apuy.[†]

⁵⁰ Mangêd da asin. Nuwa nu mitas ya lasan asin, asina miudung buy ayin nan nabang. Magin nabang kaw sa kaganawan tawu kaparisun asin na dilag nabang sa kaganawan. Sa pakapakun baydu, bumayay kaw dilag kapatêtbêkan sa balang gisa."

10

*Inturun Jesus ya tungkul sa pamisyay un miasawa
(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)*

¹ Amêsên, namita si Jesus baydu buy naku ya sa sakup prubinsyan Judea buy naglipay ya sa ilug Jordan. Nanguman nagtipun kanay malakêy tawu buy tinurwanan na sila kaparisun mana nan pandaygên.

² Dilag dakun umnuy Pariseoy nagdani kan Jesus amên subukan ya. Kabay namatang sila, "Pantulutan nayin Kautusan na isyay liyaki ya asawa na?"

³ Kabay nakitbay si Jesus, "Sabêt ta utus Moises kamuyu tungkul sa pamisyay miasawa?"

⁴ Nakitbay ya mani Pariseo, "Impaintulut Moises ya isyay liyaki ya asawa

[†] 9:49 9:49 asinêñ sa apuy. Malyari labay sabin "ipapakatuhnung sa kapamilatan kasakitan" nuwa malyari êt "parusên." Asê pariparisuy pangisip un mani nag-aran sa Biblia tungkul di.

na nu dilag yan dinyag ga kasulatan pamisyay.”*

⁵ Nuwa sinabin Jesus, “Gawan sa kakdêyan ulu yu, insulat Moises ya kautusan abiin.

⁶ Nuwa paubat sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, dinyag nay liyaki buy babayi.[†]

⁷ ‘Kabay lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amén miawyun silan miasawa,

⁸ buy ya luwa, pakadyag gigisa.[‡] Sa pakapakun baydu, alwa silaynan luwa, nun a gigisa silayna.

⁹ Kabay ya piniawyun Bapan Namalyari, asé sépat pisyayén tawu.”

¹⁰ Pallumatêng la sa bali, namatang manguman na mani tagasunul Jesus kana patungkul sa pamisyay miasawa.

¹¹ Sinabi na kalla, “Nu in-isay liyaki ya asawa na ta mag-asawa yan kaatag, mangasalanan yan pamikikanayun sa nuna nan asawa.

¹² Para êt bayduy babayi. Nu in-isay nay asawa na buy mag-asawa yan kaatag, mangasalanan ya êt pamikikanayun.”

Nanalangin si Jesus para sa nangabêlêng nga anak

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³ Dilag mani tawuy nilakun nangabêlêng nga anak kan Jesus amén yawarén lan ipaluntuy

gamêt na kalla buy pagpalên na sila. Nuwa binênbênan silan mani tagasunul na.

¹⁴ Sêñ nakitan Jesus ya abiin, nanubag ya buy sinabi na kalla, “Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari.

¹⁵ Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na asé magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari kaparisun pagpasakup nangabêlêng nga anak, a ya miawyun sa mani tawuy pag-arian na.”

¹⁶ Pamakayari, inampun nay mani anak buy impaluntu nay gamêt na kalla buy pinagpala na sila.

Ya gisay liyaki ya mabandi

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Sêñ mamitay na si Jesus, dilag gisay liyaki ya nuwayun nagdani kana. Nanduku ya sa arapan na buy namatang, “Mangêd da Manuru, sabêt ta sépat kun daygén amén mabiyan nakun biyay ya ayin kat-ganan?”

¹⁸ Sinabin Jesus kana, “Uysiyan binêg muku yan mangêd ta? Ayin kaatag mangêd nun a kay si Bapan Namalyari.

¹⁹ Tungkul sa impatang mu, tanda muy Kautusan Bapan Namalyari, ‘Agana

* **10:4 10:4** Deuteronomio 24:1.   † **10:6 10:6** Genesis 1:27.   ‡ **10:8 10:8** Genesis 2:24.

ka mamatin tawu. Agana ka makikanayun. Agana ka manakaw. Agana ka magpapêtêg sa alwan kapêtêgan. Agana ka mamurayit. Galangên tuy mangatwa mu.' "§

²⁰ Nakitbay ya liyaki, "Manuru, ubat pun sa anak kaku, pansunulun kinay kaganawan abiin angga amêsên."

²¹ Inélêw yan Jesus un dilag pangidu buy sinabi na kanay, "Dilag ka pun gisay sépat daygên. Muli kayna ta isaliw tuy mani pibandiyan mu buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, mag-udung ka buy manunul kangku."

²² Sên nalêngên liyaki ya abiin, nalungkut ya buy na-mita yan nalêlêy nakêm, gawan malakêy pibandiyan na.

²³ Pinakaélêw Jesus ya mani nakapalitêng kana buy sinabi na sa mani tagasunul na, "Pêtêg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa pagarian Bapan Namalyari."

²⁴ Nakaupapas ya mani tagasunul na sa sinabi na. Nuwa inuman sinabin Jesus, "Maanak kuway, pêtêg baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakêy pibandiyan sa kaarian Bapan Namalyari!"

²⁵ Misun pun na kame-lyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Na-malyari ya gisay tawuy ma-bandî."

²⁶ Luyang pun êt nakatêgag ga mani taga-sunul na. Kabay namatang sila, "Nu parabaydu, sisabêt awêd da miligtas?"

²⁷ Pinakaélêw silan Jesus buy sinabi na, "Ya asê madyag tawu, madyag Ba-pan Namalyari, ta madyag nay kaganawan."

²⁸ Kabay sinabin Pedro, "Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na ka-ganawan amên manunul kamu!"

²⁹ Nuwa nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na nallakwan bali na, nallakwan mapatêl na, nallakwan mangatwa na, nallakwan maanak na o nallakwan mani luta na gawan sa panunul na kangku buy sa pangaral nan Mangêd da Balita,

³⁰ sa panawun ati, man-anggap yan dinalan pun êt sa inlakwanan na. Manang-gap yan mani bali, mapatêl, mangatwa, maanak, buy mani luta na, agyan dilag man kaawyin pamasakit. Nuwa sa lumatêng nga panawun, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

³¹ Malakêy mapagmatag-ay amêsên ya iyêpa lanu. Buy malakêy mapagpayêpa amêsên ya itag-ay lanu."

*Katitlun pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na buy panguman nan mabyay
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)*

³² Sén idi silayna sa dan patuksaw sa balayan Jerusalem, nuna si Jesus kalla. Nakaupapas ya mani tagasunul na buy nalimuy mani tawuy manunul kana. Inuman impapawan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kalla nu sabêt ta malyari kana,

³³ "Eléwén yu! Tumuksaw kitamina sa Jerusalem. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani mamunun pari buy sa mani manurun Kautusan. Atulan lakan kamatyay buy igawang ngaku sa mani alwan Judio.

³⁴ Pupustakên laku, pitupaytupayan laku, latikun buy patin. Nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

*Labay Santiago buy si Juan na miknu silan mikapaka sa danin Jesus
(Mateo 20:20-28)*

³⁵ Nagdani kan Jesus ya luway anak Zebedeo ya silan Santiago buy si Juan. Sinabi la, "Manuru, dilag kay dayin yawarén kamu."

³⁶ Namatang si Jesus, "Sabêt ta yawarén yu?"

³⁷ Nakitbay sila, "Nu magari kayna, labay yan dayin miknun mikapaka sa dani

mu, ya gisa sa wanen mu buy ya gisa, sa udi mu."

³⁸ Nuwa sinabin Jesus kallay, "A yu tanda nu sabêt ta panyawarén yu. Mapibabatan yu nayi ya pamasakit ta danasên ku? Buy nakal-an kaw nayin mati kaparisu ku?"*

³⁹ Nakitbay sila, "Awu, mapibabatan yan."

Sinabin Jesus, "Ya pamasakit ta madanasan ku, madanasen yu êt buy mati kaw êt kaparisu ku.

⁴⁰ Nuwa alwan sikuy mamili nu sisabêt ta miknu sa wanen ku o sa udi ku, ta ya iknuwan abitu, kay para sa mani pinil-anan Bapa ku."

⁴¹ Sén natandan mapuy tagasunul nay inyawad lan Santiago buy si Juan, nanubag sila.

⁴² Kabay impadani silan Jesus buy sinabi na kallay, "Tanda yuy mani manungkulan ya alwan Judio, pan-ipilit lay labay la sa mani pansakupun la buy agyan sabêt ta labay la, pansunulun mani pansakupun la.

⁴³ Nuwa alwan parabaysen na labay kun daygén yu, nun a nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin dakila, kaylangan yan magin lingkud yu.

⁴⁴ Buy nu sisabêt man kamuyuy kalabay magin mamunu, sépat yan magin ipus kaganawan.

* **10:38 10:38** Sa Griego, "Agyu nayin inêmén ya basu ya pan-inêmén ku, buy magpabawtismu kaw nayi sa bawtismu ya ibawtismu kangku?"

⁴⁵ Tagawan agyan siku man na ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amén maglingkud buy idin kuy biyay ku amén atbusun na malakéy tawu. A ku naku baydi amén paglingkuran mani tawu."

*Pinaiyul si Bartimeo
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)*

⁴⁶ Inlumaténg silan Jesus sa balayan Jerico. Sén mita yina baydu sa Jerico, kaawayun nay mani tagasunul na buy kaatag pun êt. Dilag gisay bulag ga magpalimus ya nakaiknu sa agid dan. Ya lagyu na, Bartimeo ya anak Timeo.

⁴⁷ Sén naléngê nay mal-lumibas si Jesus ya taga Nazaret, masnég nan sinabi, "Jesus ya layin Arin David, kalunusan muku kayék!"

⁴⁸ Binénbénan yan mani tawu, "Agana ka mantarit!"

Nuwa ingkakadus nan insabin masnég, "Layin Arin David, kalunusan muku kayék!"

⁴⁹ Sén naléngê yan Jesus, tinunggén ya buy sinabi na, "Bégen yuya."

Kabay binégen lay bulag, "Pas-éyén tuy nakém mu. Midéng ka ta pan-ipabégen naka."

⁵⁰ Insamwag nay balabal na. Tambéng yan nidéng buy nagdani kan Jesus.

⁵¹ Namatang si Jesus kana, "Sabénta labay mun daygén ku kamu?"

Nakitbay ya bulag, "Manuru, kalabay yakun makakit."

⁵² Kabay sinabin Jesus kana, "Malyari kaynan muli. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku." Tambéng yan nakakit buy nanunul ya kan Jesus.

11

*Malakéy mangulimén kan Jesus sa balayan Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)*

¹ Sén narani yana silan Jesus sa Jerusalem, tinunggén sila sa Bung-uy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage buy sa balayan Bethania. Impaunan Jesus ya luway tagasunul na.
² Sinabi na kalla, "Maku kaw sa kasunul la baryu. Pamakasun yu baydu, makitan yuy gisay biserun asnuv nakas-él ya asé pun nasakayan agyan sisabént man. Agwatén yuya buy akayén baydi.

³ Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyan pan-agwatén yu yay asnu ta?' sabin yu kanay, 'Kaylangan Panginuun buy tambéng nan iudung baydi.'

⁴ Kabay namita silayna buy nakitan laya bay ya biserun asnu sa danin dan ya nakas-él sa lawasan gisay bali. Sén pan-agwatén layna,

⁵ dilag gisa sa dakun um-nuy tawu bayduv namatang

kalla, "Uysiyán pan-agwatén
yu yay biserun asnu ta?"

⁶ Kabay sinabi lay pan-
ipasabi kallan Jesus buy tin-
ulutan la sila.

⁷ Pamakayari, in-akay
layna kan Jesus ya biserun
asnu. Inlatép lay balabal la
sa bukut biserun asnu buy
nagsakay ya.

⁸ Malakéy tawuy nami-
makmak balabal la sa dan.
Ya kaatag êt, namimakmak
silan palapay pinutus la sa
panggitnan.

⁹ Ya kaganawan tawuy
idi sa mumuna buy idi
sa ubatan, mansaway silan
magsabin, "Uliménén na Ba-
pan Namalyari! Pagpalén na
mallumaténg sa lagyu na!"*

¹⁰ Pagpalén Bapan Namal-
yari ya mallumaténg nga
kaarian ninunu tamun si
Arin David. Uliménén na
Bapan Namalyari ya idi sa
langit."

¹¹ Pallumaténg Jesus
sa Jerusalem, naku ya
sa kasawangan Templa.
Pinakaélén nan mangéd da
kaganawan idi baydu. Buy
gawan mamayabi-yabi yana,
nag-udung ya sa Bethania
kaawyun nay mapu buy
luway tagasunul na.

*Insumpan Jesus ya gisay
puun kayun igus*

(Mateo 21:18-19)

¹² Pamakawasaki, sén
mita silayna ubat sa bal-
ayan Bethania paudung
sa Jerusalem, nalayangan
Jesus.

¹³ Naipatané nay gisay
puun kayun igus ya mal-
abung. Inlaku nan inélén
ya ati nu nagtagéy. Nuwa
ayin yan nakitan nun a kay
pawan bulung, gawan alwa
pun panawun panagéy igus.

¹⁴ Kabay sinabi na sa puun
kayu, "Agyan kanu pun, ayin
nan kaatag makaékan tagéy
mu." Naléngén mani taga-
sunul nay sinabi na.

*Impatas Jesus ya mani
magtinda sa Templa*

(Mateo 21:12-17; Lucas
19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Pamakalaténg la sa
Jerusalem, naku si Jesus
sa kasawangan Templa.
Bapan Namalyari buy im-
patas nay mani magtinda
buy mani manaliw baydu.
Imbabaliswag nay lamesan
mallibay peran dayuwan
sa peran mani Judio buy
iknuwan mani magtindan
pati-pati ya pan-iandug kan
Bapan Namalyari.

¹⁶ Imbawal nay mani
tawuy mantan pan-itinda sa
kasawangan Templa.

¹⁷ Pamakayari, tinur-
wanan nay mani tawu
baydu. Sinabi na kalla,
"Nakasulat sa Sabin Bapan
Namalyari, 'Ya bali ku,
pambégen balin panalang-
inan mani tawu sa ka-
ganawan bansa.'† Nuwa
siyan dinyag yun pagtagwan
mani manakaw."‡

¹⁸ Sén nabalitan mani
mamunun pari buy mani
manurun Kautusan ya

* 11:9 11:9 Mani Kanta 118:26. † 11:17 11:17 Isaias 56:7. ‡ 11:17 11:17
Jeremias 7:11.

tungkul sa dinyag Jesus, pisasabyan la nu sabêt ta daygên la amén maipapati laya. Nuwa nalimu sila kana gawan malakêy tawuy nakaupapas sa panuru na.

¹⁹ Sên nadiglêm mana, nag-awas silan Jesus sa balyan Jerusalem.

Ya aral tungkul sa nayan-guy puun kayun igus
(Mateo 21:20-22)

²⁰ Pamakamaranun, sên mag-udung silayna sa Jerusalem, nadanan layna êt ta puun kayun igus buy nakitan lay nayangu ya.

²¹ Naganakan Pedroy sin-abin Jesus sa puun kayu. Kabay sinabi na, "Manuru, êlewêñ muy puun kayun igus ya insumpa mu. Nayanguy na!"

²² Sinabin Jesus kalla, "Manampalataya kaw kan Bapan Namalyari!

²³ Pansabin ku kamuyuy nu dilag kaw panampalataya buy asê magmikakunuy nakêm, malyari yun sabin sa bung-uy ati, 'Mitas ka buy milaku ka sa dagat!', buy taganan madyag ga pansabin yu.

²⁴ Kabay pansabin ku kamuyuy sabêt man na yawarêñ yu kan Bapan Namalyari sa panalangin, maniwala kaw wa natanggap yinay panyawarêñ yu buy matanggap yina.

²⁵ Nu manalangin kaw, patawarêñ yu pun na nangasalanan kamuyu amén

patawarêñ kaw êt Bapa yuy idi sa langit.

²⁶ [Ta nu a kaw matalawad, a kaw êt patawarêñ Bapa yuy idi sa langit.]

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Naku silayna êt sa Jerusalem. Kaban mamita si Jesus sa kasawangan Templu, nagdani kanay mani mamenun pari buy mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulan.

²⁸ Namatang sila kana, "Sabêt ta karapatan mun manyag abiin na dinyag mu? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysen na karapatan?"

²⁹ Kabay pikibayan silan Jesus, "Patangên kataw êt. Nu mapakibayan yuku, sabin ku êt kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag paradi.

³⁰ Sabin yu kangku nu kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu? Sabêt ta pakitbay yu?"

³¹ Kabay nisasabi sila, "Nu sabin tamuy 'kan Bapan Namalyari', sabin nay naman êt kantamuy, 'Uysiyán a kaw yabay maniwala kan Juan ta?'

³² Nuwa nu sabin tamuy 'sa tawu', manubag ga mani tawu kantamu." (Malimu sila sa mani tawu gawan maniwala mani tawu ya

propetan Bapan Namalyari si Juan.)

³³ Kabay nakitbay sila kan Jesus, "A yan tanda."

Sinabi êt Jesus, "Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati."

12

Ya paalimbawan Jesus tungkul sa mani nadawak ka kasamak

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹ Kabay nangalimbawa pun si Jesus kalla. Sinabi na, "Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Pamakayari nan nananêm, impabakud nay abitu buy namipadyag yan pamêspesan ubas. Nampaydêng ya êt gisay matagay ya bali ya bibiyan mantay. Pamakayarin abitu, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal.

² Sên panawun nan pamupul ubas, in-utus nay gisay ipus na sa mani kasamak na amén kewen na dakay na.

³ Nuwa dinagus mani kasamak ya ipus buy dinugêdugê buy impatas layan ayin gintan.

⁴ Niutus manguman na magbandin ubasan un gisa pun na ipus, nuwa impakadêng-ey laya buy pinatuk sa ulu.

⁵ Nanguman nina êt nami-utus gisa pun na ipus, nuwa

pinati lay abitu. Malakê pun na in-utus magbandi, nuwa abituy kaatag, dinugêdugê la buy ya kaatag êt, pinati la."

⁶ "Pamakayarin abitu, ayin ninan ipus ya maiutus. Kabay in-utus naynay kakaidwan nan anak, ta indap na nu galangên lay anak na."

⁷ "Nuwa sên nakitan mani kasamak ya anak na, sinabi la, 'Ah! Ati yay tagapagmana! Kaksaw kaw! Patin tamu ya amén mapagbandi tamuy mapagmana na.'

⁸ Kabay dinagus lay anak, pinati buy ginuluy lay bangkay na sa lawasan panggitnan."

⁹ Pamakayari, namatang si Jesus, "Sabêt amêsên na daygên magbandin ubasan? Pilmin lakwên nay mani kasamak na buy patin. Pamakayari, ipasamak na sa kaatag ya ubasan na.

¹⁰ A yu nayı nabasa sa Kasulatan na impasulat Bapan Namalyari,
'Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali,
sabay ya batuy nagin pundasyun.'

¹¹ Abiin na dinyag Bapan Namalyari ya mamakau-papas kantamu.' **

¹² Napukatan mani puun Judio ya sabay silay pantukuyun Jesus sa paalimbawa na. Kabay dakpêñ layna dayi si Jesus, nuwa nalimu sila sa mani tawu.

* 12:11 12:11 Mani Kanta 118:22-23.

Kabay pinaulayan la si Jesus
buy namita sila tana.

Ya pamayad buwis
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Impalakun mani puun
Judio kan Jesus ya dakun
umnuy Pariseo buy dakun
umnuy tawun Gobernador
Herodes Antipas amén lêng-
ên laya gawan labay layan
dakpên sa pagsabi na.

¹⁴ Sén inlumatêng sila kan
Jesus, sinabi la, "Manuru,
tanda yan na pêtèg ya
pansabin mu buy ayin kan
pampilinin gawan a ka
mangêlêw sa kabilian gisay
tawu, nun a kay kapêtègan
tungkul sa kalabayan Bapan
Namalyari ya pan-ituru
mu. Amêsên, dilag kay
ipatang kamu, sépat kitamu
nayin mamayad buwis sa
Emperador Roma o asê?"

¹⁵ Nuwa tandan Jesus ya
kay magtatalingkayu sila.
Kabay sinabi na, "Alwa
ta labay yukun dakpên sa
pagsabi ku ta? Mantan kaw
baydin pera ta êlêwên ku."

¹⁶ Nantan sila yabay pera
buy pinatang na sila, "Kans-
abêt lupa buy lagyuy makit
yu di?"

Sinabi la, "Sa Emperador."

¹⁷ Kabay sinabin Jesus
kalla, "Nu parabaydu, idin
yu sa Emperador ya para
sa Emperador. Buy idin
yu kan Bapan Namalyari ya
para kan Bapan Namalyari."
Taganan nakaupapas sila sa
sinabi na.

*Ya patang tungkul sa
pangabyay manguman*
(Mateo 22:23-33; Lucas
20:27-40)

¹⁸ Amêsên, dilag dakun
umnuy Saduseoy nagdani
kan Jesus amén patangên
ya. Ya mani Saduseo, a
sila maniwalan manguman
mabyay ya mani nangama-
mati. Sinabi la kan Jesus,

¹⁹ "Manuru, ayun sa Kau-
tusan na impasulat kan Moi-
ses, nu ya gisay liyaki nati
yan ayin anak sa asawa na,
sépat pag-asawan patêl nay
liyaki ya bayaw nay nabalu
amén makaanak sila para sa
patêl nay nati."†

²⁰ "Amêsên, dilag pituy
mipapatêl la lawyaki.
Nakapag-asaway panganay,
nuwa nati yan ayin anak.

²¹ Kabay ya nabalu,
napag-asawa nay ikalway
panganay, nuwa nati ya êt
ayin anak. Para êt bayduy
nalyari sa ikatluy patêl la.

²² Balang gisa sa pituy mi-
papatêl la nakapag-asawan
abituy babayi ya nabalu,
namatyam lan kaganawan
ayin anak sa babayi. Sa
katatawliyan, nati êt ta bal-
u.

²³ Amêsên, sa allun
pangabyay manguman
nangamamat, sisabêt ta
asawan abituy babayi,
gawan napag-ásawa yan
pituy mipapatêl?"

²⁴ Nakitbay si Jesus,
"Taganan mali kaw,
tagawan a yu mapukatan na
Kasulatan Bapan Namalyari

† 12:19 12:19 Deuteronomio 25:5.

buy a yu mapukatan na kapangyarian Bapan Namalyari.

²⁵ Tagawan sa pangabyay manguman, ayin nan pag-asawa, ta magin kaparisu silaynan mani ang-el sa langit ya ayin asawa.

²⁶ Tungkul laman sa pangabyay manguman, a yu nayı nabasay impasulat kan Moises? Sabitun idı ya baydu sa magdékêtdékêt ta puun kayu, sinabin Bapan Namalyari kanay, 'Sikuy Bapan Namalyari lan Abraham, Isaac, buy Jacob.'[‡]

²⁷ Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamatyi, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay. Kabay taganan mali kaw!"

Ya pinakamaulagay Kautusan Bapan Namalyari

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

²⁸ Dilag baydun gisay manurun Kautusan ya mallêngê sa misusulakan. Nalêngê nay mangêd da pikitbay Jesus. Kabay nagdani ya buy namatang, "Sabêt ta pinakamaulagay utus?"

²⁹ Nakitbay si Jesus, "Ati ya pinakamaulagay utus, 'Sikaw wa mani Israelita, mallêngê kaw! Ya Panginuuun tamun Namalyari, kay gigisa buy ayin nan kaatag.

³⁰ Kabay kaidwan tuy Panginuuun mun Namalyari un buun békê, buun

kaladwa, buun isip buy buun pas-êy.'[§]

³¹ Ati êt ta ikalway pinakamaulagay utus, 'Kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu.* Abiin na luway utus ya pinakamaulaga buy ayin nan kaatag."

³² Sinabin manurun Kautusan kan Jesus, "Manuru, ustu ka. Pêtêg ga sinabi muy kay gigisa si Bapan Namalyari, ayin nan kaatag.

³³ Kabay sépat yan kaidwan un buun békê, buun isip buy buun pas-êy. Buy sépat tamu êt kaidwan na kaparisu tamun tawu kaparisun pangidu tamu sa sarili tamu. Igit maulagay ati kaysa kaganawan kalasin sinlêb ba andug buy sa kaatag pun na andug."

³⁴ Sên nalêngê Jesus ya mangêd da pakitbay na, sinabi na kana, "Marani kaynan miawyin sa pagarin Bapan Namalyari." Ubat ta baydu, ayin nan nakadêgdêg namatang kan Jesus.

Ya patang tungkul kan Cristu

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵ Kaban manuru si Jesus baydu sa kasawangan Templu, namatang ya, "Parasaantun masabin mani manurun Kautusan ya si Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kay layi yan Arin David?

[‡] 12:26 12:26 Exodo 3:6. § 12:30 12:30 Deuteronomio 6:4-5. * 12:31 12:31 Levítico 19:18.

36 Sa kapamilatan pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari kan Arin David, sinabi nay,

'Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,

Miknu ka sa wanau ku angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu.'[†]

37 Amêsen, nu binêg Arin David Panginuun ya Cristu, parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?" Labaylabay lêng-ên mani tawu si Jesus.

Patanda laban sa mani manurun Kautusan

(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

38 Sinabi pun êt Jesus sa pangaral na, "Mangillag kaw sa mani manurun Kautusan. Labaylabay lan mami-tan nakayaming makarang buy labaylabay lan galangên silan mani tawuy malibasan la.

39 Labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa balin pagtipunan mani Judio buy sa mani kalutu.

40 Pampurayitin la êt ta mani nabal-uy babayi amén makwa lay mani pibandiyen la buy magmamangédan sila sa arapan mani tawu sa kapamilatan makarang nga panalangin la. Kabay lanu, luyang pun nabyat ta pamarusuan Bapan Namalyari kalla."

Ya andug gisay bal-uy babayi

(Lucas 21:1-4)

41 Kaban idi pun sa Templu si Jesus, niknu ya sa êtêb pamyanan pera para sa Templu buy inélêw nay malakéy mam-in pera. Malakéy mabandi ya nam-in mangaragul la alaga.

42 Dilag êt baydun gisay kaluluy babayi ya bal-uy nagdani buy nam-in luluway pirasun barya sa pamyanan pera.

43 Impadanin Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kallay, "Pansabin ku kamuyuy igit pun maulagay indin nabal-u kaysa indin kaganawan.

44 Gawan ya kaatag, nam-i silan a layna kaylangan. Nuwa ya bal-u, agyan kay kalulu ya, inlapas na pun indin ya panaliw nan kanén na."

13

Ya tungkul sa pangasiran Templa

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Kaban paawas silan Jesus sa Templa, sinabin gisa sa mani tagasunul na, "Manuru, êlêwén tuy mani impaidéng nga nakapalitêng sa Templa ya pawan diyag sa mangaragul la batu. Mamangéda pangadyag!"

2 Sinabin Jesus kana, "Makitan yuy mani abiin na dyag sa mangaragul la batu. Nuwa lumaténg

[†] 12:36 12:36 Mani Kanta 110:1.

nga panawun, ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaparisu nan batu.”

Ya saday kasakitan na lumatêng

(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³ Sén nakaiknuy na si Jesus sa gisay lugal sa Bung-uy mani Ulibu sa arapan Templu, namatang silan Pedro, Santiago, Juan buy si Andres un kay kakapad la.

⁴ Sinabi la, “Sabin mu kanyan nu makanu malyari ya sinabi mu buy nu sabêt ta tanda' ya marani yan malyari ya abitu?”

⁵ Kabay sinabin Jesus kalla, “Mangillag kaw amên a kaw mailitêp agyan sisabêt man.

⁶ Tagawan malakêy lumatêng nga manggamt lagyu ku. Sabin lay, ‘Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.’ Kabay malakêy mailitêp la.

⁷ Nu makalêngê kaw migejeray marani kamuyu buy nu makabalita kaw êt migejeray marayu, agana kaw malimu. Ta sêpat malyari ya abiin, nuwa alwa pun abiin na katganan babun luta.

⁸ Tagawan makigeray bansa sa kaparisu nan bansa buy makigeray kaarian sa kaparisu nan kaarian. Lumatêng nga layun sa magmikakanayun na lugal. Lumatêng êt ta saday layang. Ya kaganawan kasakitan na abiin, kay umpisá pun saday kasakitan

ya maiparisu sa kasakitan babayi ya manganak.”

⁹ “Kabay mangillag kaw tagawan sa panampalataya yu kangku, dakpên lakaw buy iarap sa mani manungkulon. Latikun lakaw sa balin pagtipunan mani Judio buy iarap sa mani gobernador buy sa mani ari. Sa pakapakun baydu, makapagpapêtêg kaw kalla tungkul kangku.

¹⁰ Sépat pun maipatan-day Mangêd da Balita sa kaganawan bansa bayu lumatêng nga katganan.”

¹¹ “Nu lumatêng nga panawun na dakpên kaw buy iarap sa mallitis, agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu, nun a ya sabin yu, abituy pan-ipasabin Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu sa uras abitu, tagawan alwan sikaw wa magsabi nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari.

¹² Sa panawun abitu, dilag tawuy migawang patêl na amên ipapati. Dilag êt mangatway migawang anak la amên ipapati buy dilag êt mani anak ka manalangsang buy mipapatin mangatwa la.

¹³ Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan. Nuwa ya manugêl tapat angga sa katganan, sabay siyay miligtas.”

Ya mamakapalimuy lumatêng

(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

¹⁴ Insundun Jesus ya pagsabi na, "Sikaw wa mamasa, pakaintindin yuy ati! Nu makit yuy saday kadawakan ya manira baydu sa lugal la asê sépat panyagan, ya kaganawan na idi sa Judea, kaylangan muwayu silaynan makun bung-uy.

¹⁵ Sa panawun abitu, ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amén mangwan dakun sabêt sa lalén bali na.

¹⁶ Ya idi sa panggitnan, aganayna muli amén mangwan yaming na.

¹⁷ Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas.

¹⁸ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya sa al-lun abiin, alwan panawun nalépêt.

¹⁹ Sa panawun abitu, makadanas ya mani tawun saday kasakitan ya a la pun nadanasan ubat pun sabitun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta angga amésen. Buy ayin nan manguman makadanas parabayduy kasakitan kanuman.

²⁰ Ta nu asê inépêk Bapan Namalyari ya panawun abitu, ayin tawuy miligtas. Nuwa para sa mani tawuy pinili na, inépêk nay panawun abitu."

²¹ "Amésen, nu dilag magsabi kamuyun, 'Idi ya baydi ya Cristu!', o 'Idi ya baydu!', agana kaw makipapaniwala.

²² Tagawan lumtaw wa mani magtatalingkayun Cristu buy mani magtatalingkayun propeta. Mipakit silan mani tanda' buy mamaupapas amén ilitép pa mani tawu buy nu malyari, agyan na mani pinilin Bapan Namalyari.

²³ Kabay mangillag kaw! Sinabi kuy abiin kaban asê pun nalyari."

Ya pag-udung Jesus ya ubat sa langit ta in-Anak Tawu

(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

²⁴ "Pamakayarin abituy allun saday kasakitan, dumiglém ma mamut buy asina sumawang nga buwan.

²⁵ Mangananabuy mani bêtêwên buy maubus maéyéng ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la.

²⁶ Pamakayari, makitan la kuy in-Anak Tawuy ubat sa langit ya mallumaténg nga idi sa ulap ya dilag dakilay kapangyarian buy sawang.

²⁷ Iutus kuy mani ang-el ku sa kaganawan lugal sa babun luta amén tipunun lay mani tawuy pinili ku."

Ya aral la matandan sa puun kayun igus

(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸ "Pakaintindin yuy aral sa paalimbawa sa puun kayun igus. Nu magbulung nganay sangan ati, tanda yinay marani yay kaynitan.

²⁹ Para êt bayduy malyari

lanu. Nu makitan yinan malyari yay mani pansabin ku kamuyu, matandan yuy marani yakinan lumatêng ya paran idi yakina sa pasbul bali.

³⁰ Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amêsên, matupad day kaganawan sinabi ku.

³¹ Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman."

*Ayin tawuy magtanda nu makanu lumatêng si Jesus
(Mateo 24:36-44)*

³² "Nuwa tungkul laman sa allu o uras pag-udung ku, ayin magtanda, agyan na mani ang-el sa langit buy agyan sikuy Anak Bapan Namilyari. Kay si Bapay magtanda.

³³ Kabay mangillag kaw buy maglêan, gawan a yu tanda nu makanuy pallumatêng ku."

³⁴ "Malyari tamun ialimbawa sa dinyag gisay tawuy naku sa marayuy lugal. Bayu ya namita, sinabi na sa mani ipus na nu sabêt ta daygên la buy intipan na êt sa mamantay sa lawasan na maglêan ya sa pallumatêng amung na."

³⁵ "Kabay maglêan kaw, tagawan a yu tanda nu makanu lumatêng nga magbandin bali. Mapalyarin yabi, bunak yabi, bunatbunat o maranun.

³⁶ Dat tambêng yan lumatêng buy malatêng nakaw wa mamabêlêw.

³⁷ Ya pansabin ku kamuyu, pansabin ku êt sa kaganawan, 'Maglêan kaw!' "

14

Ya palanun pamati kan Jesus

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Amêsên, luwa tanay allu bayu miras ya Pestan Kaligtasan buy Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag. Namalanuy mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan nu parasaantu lan madakép buy maipapati si Jesus un ayin makatanda.

² Sinabi la, "Gana tamu pun daygên sa allun pesta, ta dat maguluy mani tawu."

Binulugan lan pabangi si Jesus

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Sêñ idи sa balayan Bethania si Jesus, mangan ya sa balin Simon na natasan ketung. Dilag inlumatêng nga gisay babayi ya mantan makamal la pabangi ya pawan nardo ya idи sa pamyanan na diyag sa batun alabastru. Imbuklat nay ati buy pakanova nan imbulug sa ulun Jesus.

⁴ Sêñ nakitan kaatag ga dinyag babayi, nanubag sila. Sinabi lay, "Uysiyan insayang na yay pabangi ta?

* **14:5 14:5** Sa Griego, 300 denaryu.

5 Pakan maisaliw naya dayi sa alagan upan gisay tawu sa gisay tawun,* buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu." Buy tinubag lay babayi.

6 Nuwa sinabin Jesus, "Paulayan yuya! Uysiyán pakyalamán yuya ta? Mangéda da dinyag na kangku."

7 Pawa yun mapagkaawyun na mani kalulu. Kabay agyan sabéti man na uras, masawpan yu sila. Nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun.

8 Dinyag nay kaganawan madyag na kangku. Binulugan nay nan pabangi ya lawini ku bilang pamíl-an sa pamílbéng kangku.

9 Pansabin ku kamuyuy agyan saantu iaral baydi sa babun lutay Mangéda da Balita, miwagaw éta mangéda da dinyag na kangku bilang pangganaka kana."

Insupakat Judas Iscariote si Jesus

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Amésem, si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul Jesus, naku ya sa mani mamunun pari amén isupakat si Jesus.

11 Sén naléngé lay abiin, sadayay saya la. Kabay nangaku silan biyan layan pera. Paubat baydu, nangéteg nginan panawun na masawpan na silan mandakép kan Jesus.

Ya tawlin pangan Jesus un apunan

(Mateo 26:17-30; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corinto 11:23-25)

12 Inlumaténg nga nunan allun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag ya allun pamatin mani Israelita un biserun tupa ya kénéla sa Pestan Kaligtasan. Kabay pinatang mani tagasunul na si Jesus, "Antuy labay mun pamílanan yan apunan tamu para sa Pestan Kaligtasan?"

13 Kabay in-utus Jesus ya luwa sa mani tagasunul na, "Maku kawna sa balayan Jerusalem. Pamakalaténg yu baydu, matbéng yuy gisay liyaki ya mantan bangay naglaném. Pakilakwan yuya

14 sa bali ya sunan na. Sabin yu sa magbali, 'Panipatang Manuru nu saantuy kuwartuy pamíl-anan apunan para sa Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.'

15 Ituru na kamuyuy gisay makwal la kuwartu sa babu. Buy nakal-an baydu gamit ta gamitin tamu sa apunan. Baydu yun il-an na apunan tamu."

16 Namitay nay luway tagasunul nan naku sa Jerusalem buy nakitan lay pétég ga kaganawan sinabin Jesus kalla. Kabay in-il-an la baydu apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

17 Sén yabi yana, inlumaténg si Jesus sa makwal la kuwartu kaawyun nay

mapu buy luway tagasunul na.

¹⁸ Sén mangan silayna, sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy gisa baydi sa kaêm kuy mamisupakat kangku."

¹⁹ Pamakalêngê la, nalungkut sila buy namatang nga balang gisa kana, "Siku nayi?"

²⁰ Sinabin Jesus, "Gisa kamuyun mapu buy luway mapagkaagnan kun mamisawsaw tinapay sa kulu, sabay ya mamisupakat kangku.

²¹ Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, ta abiin na idi sa Kasulatan. Nuwa taganan mamakapalonus ya tawuy mamisupakat kangku. Mangêd pun na a yina in-anak."

²² Kaban mangan sila, nangwan tinapay si Jesus buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binisilbis-il nay tinapay buy inggawang na sa mani tagasunul na. Sinabi na, "Ati ya lawini ku. Kêwên yu buy kanê."

²³ Amêsên, kingwa nay pan-inêmén buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Inggawang na kalla buy ninêm ma kaganawan.

²⁴ Sinabi na kalla, "Ati ya daya kuy mibulug para sa malakêy tawu. Ati ya mamipapêtêg sa bayuy kansunduhan Bapan Namalyari sa mani tawu.

²⁵ Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabên ubas angga sa allun inêmén kuy bayuy alak sa kaarian Bapan Namalyari."

²⁶ Nagkanta silan pangulimén kan Bapan Namalyari buy pamakayari, naku sila sa Bung-uy mani Ulibu.

*Impatandan Jesus ya ipuglaw yan Simon Pedro
(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

²⁷ Sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Lakwanan yukun kaganawan, ta paradi ya idi sa Kasulatan, 'Patin kuy pastul buy mikyat ta mani tupa.'[†]

²⁸ Nuwa pamakayari kun mabyay manguman, muna ku kamuyu sa prubinsyan Galilea."

²⁹ Sinabi yaman Pedro kan Jesus, "Agyan lakwanan kan kaganawan, a kata lakwanan."

³⁰ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuy bayu mangkatin katilway manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw."

³¹ Nuwa luyang pun sinabin Pedroy, "Agyan patin nakun kaawyun mu, a kata ipuglaw." Para êt bayduy sinabin kaganawan tagasunul na.

*Nanalangin si Jesus sa Getsemani
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)*

[†] **14:27** **14:27** Zacarias 13:7. [‡] **14:32** **14:32** Getsemani: ya labay sabin, laruy diyag sa ulibu.

32 Pamakayari, naku sila sa gisay lugal la pambêgén Getsemani.‡ Sinabin Jesus kalla, "Miknu kaw pun baydi kaban manalangin naku."

33 Pamakayari, pikilakun Jesus si Pedro, Santiago, buy si Juan. Baydu nakatanam yan sadayay lungkut buy nabêgbêg ga bêkê.

34 Sinabin Jesus kalla, "Para kinan mati gawan sa sadayay lêlén bêkê ku. Minggat kaw baydi buy magpuyat kaw."

35 Nagpakarayu yan pêrad buy nagpalukub yan nanalangin ya nu malyari, a na danasên na sadayay pamaskit ta lumaténg kana.

36 Sinabi na, "Bapa ku, madyag muy kaganawan. Nu malyari dayi, itas muy pamaskit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu."

37 Pamakayari nan nanalangin, inudung Jesus ya tatluy tagasunul na buy nalatêng na silan mamabêlêw. Sinabi na kan Pedro, "Simon, mamabêlêw ka nayi? A ka nayi makabatan magpuyat, agyan kay gisay uras?"

38 Magpuyat kaw buy manalangin amén a kaw masambut tuksu. Ta ya ispiritu, nakal-an yan manunul, nuwa maynay lawini."

39 Nanguman nagpakarayu si Jesus buy

inuman nay panalangin na.

40 Pamakayari, inudung nan manguman na mani tagasunul na buy nalatêng na silayna êt mamabêlêw gawan kabêlêwbêlêw sila. Sêñ nimata silayna, a la tanda ya sabin la.

41 Sêñ katitlu na silan inudung, sinabi na kalla, "Uysian mamabêlêw kaw yapun buy magpaynawa ta? Ustina! Inlumatêng ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, insupakat takina sa mani makasalanan!"

42 Mimata kaw! Kaksaw wana! Ta abiti yay tawuy namisupakat kangku!"

*Ya pandakêp kan Jesus
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)*

43 Kaban magsabi pun si Jesus, inlumatêng nga si Judas Iscariote ya gisa sa mapu buy luway tagasunul na. Dilag yan malakêy kaawyun na nipagkêya buy nipagpamatuk. In-utus silan mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulon.

44 Paradi ya patanday sinabin Judas sa mani mandakêp kan Jesus, "Ya dépén kuy pingi, sabay ya pantêkapêñ yu. Dakpêñ yuyan gêtan buy papakabantayan."

45 Pamakalatêng Judas, tambêng yan nagdani kan Jesus buy sinabi na, "Manuru!" Pamakayari, dinêp nay pingin Jesus.

⁴⁶ Dinuyung mani tawu si Jesus buy dinakêp.

⁴⁷ Nuwa nanganus kêyay gisa sa mani tagasunul Jesus buy pinutus nay têk ipus pinakapuun pari.

⁴⁸ Amêsên, sinabin Jesus sa mani mandakêp kana, "Tulisan naku nayi? Uysiyán mantan kaw yapun mani kêya buy pamatuk amên dakpêñ naku ta?

⁴⁹ Allu-allu wakun mangaral sa kasawangan Templu buy idi kaw êt baydu. Uysiyán a yuku yata dinakêp ta? Nuwa sépat malyari ya abiin amén matupad da idi sa Kasulatan."

⁵⁰ Tambêng nipamwayuy mani tagasunul na.

⁵¹ Amêsên, dilag gisay bayuntawuy manunul kan Jesus ya kay nakapunggus êwés. Dinakêp laya êt.

⁵² Nuwa nabul-isan laya buy kay êwés tay natalan la. Kabay nakapuwayu yan ayin yaming.

In-arap si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55; 22:63-71; Juan 18:13-14; 18:19-24)

⁵³ Gintan la si Jesus sa balin pinakapuun pari. Nititipun bayduy mani mamunun pari, mani mangatway manungkulon, buy mani manurun Kautusan.

⁵⁴ Nanunul êt si Pedro kalla nuwa kay idi ya sa marayun pérad. Sinumun ya sa bakud pinakapuun pari buy nakiiknu ya sa

mani magbantay amén mimudu.

⁵⁵ Ya mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuynungan, mangkap silan magpapêtèg laban kan Jesus amén maatulan layan kamatyan. Nuwa ayin silan nakitan.

⁵⁶ Malakêy tawuy magsabin alwan pêtèg laban kana, nuwa asê pariparisuy pansabin la.

⁵⁷ Dilag êt umnuy nidêng nga nagsabin alwan pêtèg. Sinabi la,

⁵⁸ "Nalêngê yan na sinabi nay 'Lasakén kuy Templun ati ya diyag tawu buy sa lalén tatluy allu, mampaydêng ngakun kaatag templuy alwan diyag tawu.'

⁵⁹ Nuwa asê êt pariparisuy pansabin la."

⁶⁰ Amêsên, nidêng nga pinakapuun pari la sa arapan malakê buy pinatang na si Jesus, "Ayin ka nayin maipakitbay laban sa panangkan la kamu?"

⁶¹ Nuwa asê nakitbay si Jesus.

Sinabi êt pinakapuun pari kana, "Sika nayi ya Cristuy Anak Bapan Namalyari ya Kapapaulimén?"

⁶² Nakitbay si Jesus, "Siku ya bayna. Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan yu kuy nakaiknu sa wanana Bapan Namalyari ya Makapangyarian. Buy sa pag-udung ku, makitan yu kuy idi sa ulap pa malumatêng."

⁶³ Sên nalêngêñ pinakapuun pari ya abitu, nanubaga. Kabay gininit nay yaming na buy sinabi nay, "A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêtêg,

⁶⁴ ta nalêngê taminay pallamus na kan Bapan Namalyari! Sabêt amêsén na iatul yu kana?" Kabay inatulan layan kamatyan.

⁶⁵ Tinupayan yan dakun umnuy idî baydu. Tinakpan lay mata na, dinugêdugê laya buy sinabi la kanay, "Ulên mu nu sisabêt ta nadugê kamu!" Dinugêdugê ya êt mani magbantay.

Katitlun impuglaw Pedroy a na kilala si Jesus

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ Kaban nakaiknu si Pedro sa lawasan balin pinakapuun pari kaawayun na mani magbantay ya maimimudu, nagdani kanay gisay babayi ya ipus pinakapuun pari.

⁶⁷ Pinakaélêw naya buy sinabi na, "Sika êt pagkaawayun Jesus ya taga Nazaret."

⁶⁸ Nuwa impuglaw Pedroy abiin, "A ku tanday pansabin mu." Pamakayari, namita ya papakun sa pasbul lawasan. Amêsén, nangkati yay manuk.

⁶⁹ Asê naêpêng, nakitan nina êt baydun babayi ya ipus pinakapuun pari. Sinabi na sa mani tawuy idi bayduy, "Ya tawun abiin, gisa ya sa pagkaawayun Jesus!"

⁷⁰ Nuwa impuglaw wa êt Pedroy abiin.

Asê naêpêng, sinabi ya êt mani tawuy idi bayduy, "Pilmin gisa ka sa mani pagkaawayun Jesus, gawan taga Galilea ka êt."

⁷¹ Nuwa sinabin Pedroy, "Taganan a ku kilalay tawun abiin, agyan mati yaku amêsén!"

⁷² Pamakasabin Pedron abiin, nangkatin manguman na manuk buy naganakan Pedroy sinabin Jesus kana, "Bayu mangkatin katilway manuk, katitlu mukun ipuglaw." Kabay saday tangis Pedro.

15

In-arap si Jesus kan Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2; 27:11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Pamakamaranun, tambêng nipupulung nga mani mamunun pari, mani mangatway manungkulon, mani manurun Kautusan buy kaatag mangatwan Judioy mangatuynungan. Impagapus la si Jesus buy inarap kan Gobernador Pilato.

² Pinatang Gobernador Pilato si Jesus, "Sika nayı ya Arin mani Judio?"

Nakitbay si Jesus, "Sikay nay nagsabi."

³ Malakêy pan-isangkan mani mamunun pari laban kan Jesus.

⁴ Kabay pinatang ngina êt Gobernador Pilato,

"Nalêngê muy malakêy pan-isangkan la laban kamu. Ayin ka nayin maipakitbay?"

⁵ Nuwa asê êt nakitbay si Jesus. Kabay nakaupapas si Gobernador Pilato.

Pinarusan si Jesus un kamatyan sa kurus

(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶ Balang Pestan Kaligtasan, naugalyan Gobernador Pilatoy mamibus yan gisay nakasukul ayun sa panyawarén mani tawu.

⁷ Dilag gisay nakasukul la naglagyun Barabbas. Nisukul ya gawan gisa ya sa mani nagribeldi sa gubernu buy nakapati yan tawu.

⁸ Nagdani ya mani tawu kan Gobernador Pilato buy inyawad la kanay daygên nan manguman na mamibus yan gisay nakasukul.

⁹ Kabay pikitbayan silan Gobernador Pilato, "Labay yu nayin ibus kuy Ari yun mani Judio?"

¹⁰ Nasabi nay abiin gawan tanda nay in-arap mani mamunun pari si Jesus kana gawan kay kinaséman laya.

¹¹ Nuwa intustus mani mamunun pari ya mani tawu amén si Barabbas ya yawarén lan ibus.

¹² Kabay nanguman namatang si Gobernador Pilato kalla, "Sabêt taman na labay yun daygên ku sa pambêgên yun arin mani Judio?"

¹³ Masnêg lan sinabi, "Ipaku ya sa kurus!"

¹⁴ Sinabin Gobernador Pilato kalla, "Awta, sabêt ta dinyag nay kasalanan?"

Nuwa ingkakadus saman sinabin mani tawuy, "Ipaku ya sa kurus!"

¹⁵ Amêsên, impabus Gobernador Pilato si Barabbas amén mapasaya nay mani tawu. Impalatiku na si Jesus buy inggawang naya sa mani sundalus amén ipaku sa kurus.

Inuyam mani sundalus si Jesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Gintan mani sundalus si Jesus sa kasawangan palasyun Gobernador Pilato buy tinipun la bayduy kaganawan sundalus ya kaawyun la.

¹⁷ Pinayamingan la si Jesus un kulay muraduy balabal kaparisun yaming ari buy nanyag silan kuronay nagdiwi ya impakurona la kana.

¹⁸ Pamakayari, sinabi lay, "Pagpalên baman na Arin mani Judio!"

¹⁹ Pinatukpatuk lan têkên na ulu na buy pitupaytupayan laya. Nanduku sila kana buy pan-uliménêl laya kanwadis.

²⁰ Pamakayari lan inlamus si Jesus, intas lay balabal nay kulay muradu buy pinayamingan layan sarili nan yaming. Pamakayari, in-awas laya sa balayan amén ipaku sa kurus.

Impaku la si Jesus sa kurus
(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Kaban mamita sila, natbêng lay gisay liyaki ya ubat sa panggitnan ya sabay si Simon na taga Cirene ya bapan Alejandro buy si Rufo. Impilit lan impabakay kanay kurus Jesus.

²² Sa pamita la, gintan mani sundalus si Jesus sa lugal la pambêgên lan Golgota ya labay sabin "Lugal Bungu."

²³ Paynêmên laya dayin alak ka sinabugan mira, nuwa a na ininêm.

²⁴ Amêsên, impaku layna sa kurus buy pinibabagutan lay yaming na amên matandan lay makwan balang gisa kalla.

²⁵ Alas nuwebin maranun* sabitun impaku la si Jesus sa kurus.

²⁶ Dilag karatula sa ugtun ulun Jesus buy paradi ya nakasulat bayduy pansiangan la laban kana, "Siya ya Arin mani Judio."

²⁷ Dilag êt luway tulisan na impaku sa kurus kaagnan Jesus. Ya gisa, idi sa wanans buy ya gisa, idi sa udi na.

²⁸ [Sa dinyag la kan Jesus, natupad ya impasulat Bapan Namalyari sa kasulatan, "Intuwad layan makasalanan."]

²⁹ Ya mani tawuy manduman baydu, kapêyêngpêyêngana lan manguyam kan Jesus buy pansabin lay, "Uy antu

yaba ya sinabi muy lasakên muy Templu buy sa lalêñ tatluy allu, ipaydêng mun manguman?

³⁰ Dali, magtabuy ka sa kurus, ta iligtas muy sarili mu!"

³¹ Para êt bayduy panguyam mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Sinabi la sa balang gisa kalla, "Inligtas nay kaatag pakan a nay naman agyun iligtas ya sarili na!

³² Nu makit tamuy makapagtabuy si Cristu sa kurus ya Ari kanun Israel, maniwala kitamu kana!" Inuyam ya êt kaagnan nan impaku sa kurus.

Ya pangamatin Jesus
(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Sêñ ugtuy na, dinumiglêm ma babun luta anggay nan alas tres kaawat.

³⁴ Sêñ alas tres sanan kaawat, masnêg sinabin Jesus, "Eloi, Eloi, lema sabachthani?" Ya labay sabin, "Bapa ku, Bapa kun Namalyari, siyan pinaulayan muku yata?"†

³⁵ Sêñ nalêngêñ mani nakaidêng bayduy abiin, sinabi lay, "Lêng-êñ yu. Pambêgên na si propeta Elias."

³⁶ Nuwayuy gisa kalla buy niptêñ paran bulak sa gisay sanga. Imbasana sa nangisuy alak buy impasêpsêp kan Jesus. Sinabi na, "Paulayêñ tamu

* **15:25** **15:25** Sa mani Israelita, ya alas nuwebin maranun kantamu, ikatluy uras kalla. † **15:34** **15:34** Mani Kanta 22:1.

ya. Elêwên tamu nu lumatêng ngabay si Elias amên mitabuy kana sa kurus."

³⁷ Amêsên, nagsabin masnêg si Jesus buy nabuytuwan yan inawanêñ.

³⁸ Sa uras êt abitu, naginit ta panabing sa lalêñ Templu paubat sa babu angga sa aypa.

³⁹ Nakaidêng sa arapan kurus ya kapitan mani sundalus buy nakit na nu parasaantun nabuytuwan inawanêñ si Jesus. Kabay nasabi na, "Pêtêg awêd ya Anak Bapan Namalyari ya tawun ati."

⁴⁰ Sa narayun pêrad, dilag dakun umnuy babayi ya mangêlêw nu sabêt ta malyari kan Jesus. Kaawyun la si Maria ya taga Magdala, si Salome, buy si Maria ya indun Santiago ya alin Jose.

⁴¹ Paubat sa Galilea, naki-laku buy naglingkud silayna kan Jesus. Idi êt bayduy dakun umnuy babayi ya kaawyun Jesus un naku sa Jerusalem.

Ya pamilbêng kan Jesus

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Sên nadêm mana, uras san pamil-an ta duspiras san Allun Pagpaynawa.

⁴³ Inlumatêng si Jose ya taga Arimatea. Si Jose, panggalangên yan mani kaparisu nan mani mangatwan Judioy mangatuynungan. Gisa ya êt sa mangêtêng sa pag-arin

Bapan Namalyari. Pinas-êy nay nakêm nan maku kan Gobernador Pilato ta yawarêñ nay bangkay Jesus.

⁴⁴ Sên nalêngên Gobernador Pilato ya nati yana si Jesus, nakaupapas ya. Kabay impabêg nay kapitan mani sundalus buy pinatang na nu pêtêg yabay nati si Jesus.

⁴⁵ Sên natandan na sa kapitan mani sundalus ya pêtêg yabay nati si Jesus, tinulutan nay kewen Jose ya bangkay Jesus.

⁴⁶ Kabay intabuy layna sa kurus ya bangkay Jesus buy binêdbêdan lan telay linu ya kapisaliw Jose. Pamakayari, insun lay bangkay Jesus sa pamilbêng na inlubtan na dapas. Buy imbulid lay maragul la batuy panakêp lan lawasan pamilbêngan.

⁴⁷ Nakit Maria ya taga Magdala buy si Maria ya indun Jose nu saantu la insun si Jesus.

16

Nanguman nabyay si Jesus

(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Pamakayarin Allun Pagpaynawa, nanaliw pabangi silan Maria ya taga Magdala, si Maria ya indun Santiago, buy si Salome, buy naku sila sa pinilbêngan kan Jesus amên bulugan lan pabangi ya bangkay na.

² Pamakamaranun allun Duminggu, sên pamakaputak mamut, naku sila sa pinilbêngan kan Jesus.

³ Kaban idi sila pun sa dan, nipayatang nga balang gisa kalla, "Sisabêt ta pakisabyan tamun mamibulid batuy pinanakép sa pinilbêngan?"

⁴ Nuwa sên pamakaélêw la, nakit lay nibulid da batuy maragul.

⁵ Sên sinumun sila sa pinilbêngan, nakit lay gisay bayuntawuy nakayaming makarang nga naputi buy nakaiknu sa wanen. Kabay saday limun babayi.

⁶ Sinabi na kalla, "Agana kaw malimu! Tanda kuy pantêkapén yu si Jesus ya taga Nazaret ya impaku sa kurus. Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay! Elêwén yuy ati ya pini-pakalêkan kana.

⁷ Mita kawna buy sabin yu sa mani tagasunul na buy kan Pedroy munay na si Jesus sa Galilea. Makit yuya baydu, kaparisun sinabi na kamuyu."

⁸ Kinêdêsan sila buy nakaupapas silan nuwayun namita sa pinilbêngan. Sa saday limu la, ayin silan pinisabyanan.

Nagpakit si Jesus kan Maria ya taga Magdala

(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

⁹ [Maranundanun allun Duminggu, pamakayarin nanguman nabyay Jesus, nuna yan nagpakit kan Maria ya taga Magdala ya sabay ya babayi ya tinasan nan pituy nadawak ka ispiritu sabitun nuna.

¹⁰ Naku si Maria ya taga Magdala sa mani tagasunul Jesus buy imbalita nay nikit-an na. Sa uras abitu, manêmtêm buy manangis sila.

¹¹ Nuwa a sila kalabay maniwala sa sinabin Maria ya nanguman nabyay si Jesus buy nagpakit ya kana.

Nagpakit si Jesus sa luway tagasunul na

(Lucas 24:13-35)

¹² Pamakayari, sên mami-tay luway tagasunul Jesus papakun sa panggitnan, nag-pakit kalla si Jesus, nuwa kaatag ga wangis na.

¹³ Tambêng silan nag-udung sa mani kaawayun la sa balayan Jerusalem buy imbalita lay nagpakit kalla si Jesus, nuwa a sila êt labay paniwalan.

Nagpakit si Jesus sa mapu buy gisay tagasunul na

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

¹⁴ Amêsên, kaban mangan na mapu buy gisay tagasunul na, nagpakit kalla si Jesus. Sinabyanan na sila gawan ayin silan panam-palataya buy nakdêy ya bêkêla, buy gawan a sila kalabay maniwala sa sinabin kaganawan nakakit kana ya nanguman yan nabyay.

¹⁵ Sinabin Jesus kalla, "Maku kaw sa buun babun luta buy iaral yu sa kaganawan tawuy Mangêd da Balita tungkul kangku.

¹⁶ Sisabêt man na manam-palataya buy pabawtismu,

militgas ya sa kaparusan.
Nuwa sisabêt man na asê
manampalataya, parusan
yan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sisabêt man na manampalataya kangku, biyan yan kapangyarian manyag mamakaupapas bilang tanda'. Gawan sa lagyu ku, makapipatas silan nadawak ka ispiritu buy magsabi silan magmikakanayun na sabi.

¹⁸ A sila dakun mapakun agyan manalan silan utan o makainêm lasun. Buy mapaiyul lay nipagsakit ta paluntuwan lan gamêt la."

Ya pamakun Jesus sa langit

(Lucas 24:50-53; Mani Dyag 1:9-11)

¹⁹ Pamakayarin nagsabin Jesus kalla, nitag-ay yina sa langit buy niknu ya sa wanana Bapan Namalyari.

²⁰ Nipamitay nan nangaral la mani tagasunul na sa kaganawan lugal. Sinawpan silan Panginuun sa pandaygên la buy impapêtêg nay pan-iaral sa kapamilatan pam-i nan kapangyarian manyag mamakaupapas.]

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan LUCAS

Ya pag-umpisa

1-3 Panggalangên na Teofilo, sabitun idi pun baydi si Jesus kantamu, malakêy nakakit sa dinyag na. Buy impatanda lay nalyari paubat sa nuna yan nangaral Sabin Bapan Namalyari. Malakê êt ta nanulat abituy impatanda la. Buy pamakayari kun inusisa ya kaganawan nalyari ubat pun sabitun nangaral si Jesus, naisip kun ipakapala ku êt isulat ta kuwentu para kamuyu

4 amên mapilmiyan mun pêtêg ga aral la inturu kamu.

Nagpakit ta ang-el kan Zacarias

5 Sabitun si Herodes ya ari sa prubinsyan Judea, dilag gisay pari ya naglagyun Zacarias. Gisa ya sa pangkat pari ya pambêgên "Pangkat Abias." Dilag yan asaway naglagyun Elisabet ya ubat sa layin Aaron ya nunan pinakapuun pari.

6 Si Zacarias buy si Elisabet, parisu silan matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari buy pêtêg silan manunul sa mani pan-iutus Panginuun.

7 Ayin silan anak gawan layus si Elisabet buy parisu silaynan tuwa.

8 Gisay allu, pangkat ta êt Zacarias ya maglingkud sa Templun Bapan Namalyari.

9 Buy kaparisun manan naugalyan mani pari, nibabagutan sila amên matandan la nu sisabêt ta manlêb insensu ya pamadêp kan Bapan Namalyari. Si Zacarias ya nabagut. Kabay sinumun ya sa Templu.

10 Kaban manlêb yan insensu baydu, malakêy tawuy manalangin sa lawasan Templu.

11 Amêsên, bêngat tan nagpakit kan Zacarias ya gisay ang-el Panginuun. Nakaidêng ya sa wanana pamiandugan pansêlbên na insensu. 12 Sén pamakakit na sa ang-el, nakatêgag buy nalimwan si Zacarias.

13 Nuwa sinabin ang-el kana, "Agana ka malimuy Zacarias! Ta inlêngên Bapan Namalyari ya panalangin mu. Si Elisabet ta asawa mu, manganak yan gisay liyaki. Ya ipalagy mu kana, Juan.

14 Matula ka gawan kana buy malakêy tawu êt ta matula sa pamianak kana,

15 gawan magin dakila ya sa pangêlêw Panginuun. Kaylangan a ya minêm alak o agyan sabêt man na makalasing. Paubat pun sa idi ya sa bitukan indu na, matupus sinan Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁶ Malakêy mani Israelitay ipaudung na sa Panginuun ya Bapan Namalyari la.

¹⁷ Muna ya sa Panginuun amén il-an nay mani tawu sa pallumatêng Panginuun. Madyag nay ati sa sawup kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari kaparisun dinyag propeta Elias^{*} sabitun nuna ya naiudung nay pamiiidun mitatabapa. Buy ya nakêm mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ibayu na amén magin kaparisu silan mani tawuy matinék.”

¹⁸ Sinabin Zacarias sa ang-el, “Ipakun kun matandan nu pêtêg malyari ya ati? Ta tuwa kina, para êt bayduy asawa ku.”

¹⁹ Nakitbay ya ang-el, “Siku si Gabriel ya maglingkud sa arapan Bapan Namalyari sa langit. Impalaku naku kamu amén sabin na mangêd da balitan ati.

²⁰ Ya kaganawan sinabi ku kamu, pêtêg malyari sa lumatêng nga panawun. Nuwa gawan a ka naniwala sa sinabi ku, mapakadyag kan pipi. A ka makapagsabi angga sa manganak ka asawa mu.”

²¹ Kaban idi sa lawasan na mani tawuy mangêtêng sa pag-awas Zacarias, nakaupapas sila gawan naêpêng ya sa lalên Temelu.

²² Sên pag-awas na, siyan a yina makapagsabi buy kay maningyal ya tana. Kabay inisip lay dilag impakit si Bapan Namalyari kana sa lalên Temelu. Buy ubat ta baydu, a yina nakapagsabi.

²³ Pamakayarin panawun paglingkud na sa Temelu, nuli si Zacarias.

²⁴ A yabay naêpêng, nangalék si Elisabet buy sa lalên limay buwan, a ya nag-awas sa bali la.

²⁵ Kabay sinabi na, “Ati ya kangédan Bapan Namalyari kangku, ta intas na kangkuy dêng-êy[†] kun asê manganak.”

Nagpakit kan Mariay ang-el

²⁶ Sên ikaanêm man buwan buktut Elisabet, inutus Bapan Namalyari si ang-el Gabriel sa balayan Nazaret sa prubinsyan Galilea.

²⁷ In-utus yan maku sa gisay dalagay naglagyun Maria ya nakal-an itangên kan Jose ya gisay liyaki ya layin Arin David.

²⁸ Nagdani ya ang-el sa dalaga buy sinabi kanay, “Matula ka, gawan kapapaidu ka kan Bapan Namalyari! Idi kamuy Panginuun.”

²⁹ Naguluy isip Maria sa sinabin ang-el kana. Kabay pan-isipin na nu sabêt ta labay sabin abitu.

* **1:17** **1:17** Ya mani Judio, maniwala silan mag-udung si Elias amén il-an ya danan Cristu (Malakias 3:1; 4:5-6). † **1:25** **1:25** Tandan mani Judio ya mani anak sabay silay pagpapala ya ubat kan Bapan Namalyari (Genesis 1:28; Mani Kanta 127:3). Kabay madêng-êyan sila nu a sila manganak gawan pan-isipêñ lay pamparusan silan Bapan Namalyari (Lucas 1:25; Levitico 20:20-21; Jeremias 22:30).

30 Nuwa sinabin ang-el kana, "Agana ka malimuy Maria, ta kapapaidu ka kan Bapan Namalyari.

31 Lêng-ên muy ati! Mabuktut ka buy manganak kan gisay liyaki ya palagyu-nan mun Jesus.

32 Magin dakila ya buy bêgên yan Anak Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Idin Bapan Namalyari kanay katungkulon mag-ari kaparisun pag-arin ninunu na ya si Arin David sabitun nuna.

33 Mag-ari ya sa mani layin Jacob kanuman buy ya pag-ari na, ayin katganan."

34 Kabay namatang si Maria sa ang-el, "Parasaantun malyari ya ati, pakon dalaga ku pun?"

35 Nakitbay ya ang-el, "Mapatkanuy Ispiritun Bapan Namalyari buy mangalék ka sa kapamilatan kapang-yarian Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Kabay ya ianak mu, ayin yan kasalanan buy bêgên yan 'Anak Bapan Namalyari.'

36 Si Elisabet ta kamaganak mu, tandan kaganawan na layus ya. Nuwa amêsén, anêm ma buwan nay nan nabuktut, agyan tuwa yina.

37 Ta ayin bagay ya asê madyag Bapan Namalyari."

38 Nakitbay si Maria, "Kay ipus sakun Bapan Namalyari. Malyari dayi kangkuy mani sinabi mu." Pamakayari, namitay ang-el.

Ya Pangumustan Maria kan Elisabet

39-40 Asê naépêng, nangamut si Marian naku kallan Elisabet sa gisay balayan na idi sa bung-uy prubinsyan Judea. Pamakalatêng na sa bali la, sinabi na, "Nag-papakun kaynay Elisabet?"
41 Sêñ nalêng-ên Elisabet ta pangatulan Maria, nagkimit ta kulaw sa bitukan Elisabet. Natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari.

42 Masnêg sinabin Elisabet, "Igit kan pinagpalan Bapan Namalyari kaysa kaganawan babayi buy pinagpala na êt ta ianak mu!"

43 Gisay maragul la karangalan na lakwên nakun indun Panginuun ku.

44 Sêñ kinatula muku, nagkimit ta kulaw sa bituka ku gawan sa tula na.

45 Pinagpala kan Bapan Namalyari gawan naniwala kan matupad da sinabi na kamu."

Ya kantan Maria

46 Buy sinabin Maria,
"Buun békê kun uliménên na Panginuun,

47 buy masaya ku kan Bapan Namalyari ya Mamilitas ku,

48 gawan ginanaka naku ya kay ipus na!

Kabay ubat amêsén, ya kaganawan tawu, ituwad lakun pinagpala,

49 gawan sa kangêdan na dinyag kangkun Bapan Namalyari ya makapangyarian.

Ayin yan kaparisu!

50 Pangkalunusan nay mani tawuy dilag limu kana ubat pun sabitun nunan pañawun anggan makanuman.

51 Impakit nay kapangyarian na sa kapamilatan mani mamakaupapas ya diyag na.

In-ikyat nay mani tawuy pawan matag-ay ya pangêlêw sa sarili.

52 Intas nay tungkul mani manungkul man buy intag-ay nay mani nayêpay nakêm.

53 Pinakabsuy nan mangêd da mani layangên, nuwa impabita nan ayin gintan na mabandi.

54-55 Sinawpan na kitamuy mani Israelitay maglingkud kana.

Ta a na nalitêpan na impangaku na kan Abraham angga sa mani layi na, ya kalunusan na sila kanuman."

56 Buy nakitugêl si Maria kallan Elisabet un tatluy buwan bayu ya nuli.

Ya pamianak kan Juan ya Mamawtismu

57 Amêsên, sén niras say panawun panganak Elisabet, naianak nay gisay liyaki.

58 Nabalitan mani karani nan bali buy mani kamaganak la nu parasaantu yan kinalunusan Panginuu. Kabay nakitula sila êt kana.

59 Sén waluy alluy nan kulaw, nagtipun na mani

karani lan bali buy kamaganak la amên tulin ya. Zacarias dayi ya ipalagyû la kana gawan lagyun bapa nay abitu.

60 Nuwa sinabin Elisabet, "Te, asê! Juan na ipalagyû kana."

61 Sinabi la, "Pakan sa mani kamag-anak yuy ayin yan parabaysen na lagyu ta."

62 Kabay pinatang la si Zacarias sa kapamilatan singyal nu sabêt ta labay nan ipalagyû sa kulaw.

63 Naningyal yan pamisulatan buy insulat nay "Juan na lagyu na." Nakaupapas ya kaganawan idi baydu.

64 Tambêng êt naka-pagsabi si Zacarias buy nangulimên kan Bapan Namalyari.

65 Sa nalyarin abitu, nalmuy kaganawan karani lan bali. Kabay pisasabyan na ati sa buun bung-uy prubinsyan Judea ya nalyari.

66 Ya kaganawan nabalita, nangisip sila buy namatang, "Mapakadyag sabêt ta anak ka ati?" Sinabi lay ati gawan makit la kanay kapangyarian Bapan Namalyari.

Ya pamipatandan Zacarias

67 Si Zacarias ya bapan Juan, natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy nampatanda yan sabi ya ubat kan Bapan Namalyari. Sinabi na,

- 68 "Uliménén na Panginuun
ya Bapan Namalyarin
mani Israelita!
Ta naku ya baydi
amén iligtas nay mani
tawuy pinili na.
- 69 In-utus na kantamuy
makapangyarian ya
Mamiligtas
ya sabay ya ubat sa layin
David ya lingkud na.
- 70 Ati ya impangaku
na sabitun nunan
panawun
sa kapamilatan mani ba-
nal la propeta,
- 71 ya iligtas na kitamu sa
mani kapati tamu
buy sa kaganawan
manubag kantamu.
- 72 Impangaku na êt ta
kalunusan nay mani
ninunu tamu
buy tuparén nay ba-
nal la kasunduwan na
kalla.
- 73 Abiin na impangaku na
kan Abraham ma nin-
unu tamu.
- 74 Iligtas na kitamu sa kapati
tamu
amén makapaglingkud
kitamun ayin limu
kana,
- 75 magin malinis buy mat-
inék sa pangélêw na
kaban nabiyay kitamu
pun."
- 76 Sinabin Zacarias sa anak
na, "Anak ku, bêgén lakan
propetan Bapan Namalyari
ya Katatag-ayan,
tagawan sikay muna sa
Panginuun amén il-an
na mani tawu sa pal-
lumatêng na.

77 Ipatanda mu sa mani tawu
nu parasaantu silan
militgas
sa kapamilatan pa-
matawad sa mani
kasalanan la.

78 Gawan mapallunus ya
Bapa tamun Namal-
yari,
iutus nay mamiligtas
kantamu kaparisun
mamut ta mam-in
sawang sa kaganawan
tawu

79 amén masawangan na
mani tawuy idi sa
nadiglêm buy mangal-
imu sa kamatyam.
Buy turwanan na ki-
tamtu nu parasaantun
bumyay dilag kap-
atêtbékan."

80 Amêsên, dinumagul si
Juan buy nagin napas-êy ya
nakém na. Nanugél ya sa
kakyangan angga sa allun
nag-umpisa yan nangaral sa
mani Israelita.

2

*Ya pamianak kan Jesus
(Mateo 1:18-25)*

¹ Sa panawun abitu, si Emperador Augusto ya pinakamatag-ay ya mamunu sa Roma buy sa mani kaatag lugal la pansakupun na. Impabalita nay kautusan na sa mani tawu. Sinabi na, "Maku kaw sa lugal pipuunpuunan yu amén magpasensus."

² Ati ya nunan sensus
sabitun si Cirenio ya Gober-
nador sa prubinsyan Siria.

³ Kabay naku ya ka-
ganawan tawu sa balang

lugal pipuunpuunan la amén magpasensus.

⁴ Si Jose, taga balayan Nazaret ya sa prubinsyan Galilea. Layi yan Arin David. In-anak ya sa Bethlehem sa prubinsyan Judea. Kabay naku ya baydu amén magpasensus,

⁵ kaawyun na si Mariay itangén na ya marani yan manganak.

⁶ Kaban idi sila sa Bethlehem, inlumatêng ngay uras panganak Maria.

⁷ Nuwa gawan ayin nan lugal para kalla sa bali, nanugél sila tana sa bali ya tutugélan mani saysay. In-anak nay panganay nay gisay liyaki. Inlampinan nay kulaw buy impakalék na sa pamakanan mani saysay.

Nagpakit ta mani ang-el sa mani magpastul

⁸ Sa yabin abitu, dilag mani magpastul tupay narani sa Bethlehem ya magpuyat magbantay sa mani tupa la.

⁹ Amésen, tambéng nagpakit kallay gisay ang-el Bapan Namalyari buy dilag mamakapasiléw wa sawang Bapan Namalyari sa palitêng la. Kabay saday limu la.

¹⁰ Nuwa sinabin ang-el kalla, "Agana kaw malimu ta naku waku baydi amén sabin kamuyuy mangéd da balitay mam-in saday tula sa kaganawan tawu.

¹¹ Gawan in-anak amésen sa Bethlehem sa balayan Arin David da Mamilitgas ya

sabay si Cristu ya Panginuun.

¹² Ati ya patanda yu. Makitan yuy gisay kulaw wa inlampinan buy nakakalék sa pamakanan mani saysay."

¹³ Pamakayarin nagsabin ang-el, tambéng nagpakit ta malakéy ang-el sa langit ta niaawyun nangulimén kan Bapan Namalyari. Sinabi la,

¹⁴ "Uliménén si Bapan Namalyari ya idi sa langit!

Buy sa babun luta, dilag gan kapatétbékan na mani tawuy kapa paidu kana."

¹⁵ Sén nakuy na sa langit ta mani ang-el, nisasabi ya mani magpastul tupa. Sinabi la, "Kaksaw kaw ta maku kitamu sa Bethlehem buy éléwén tamuy mani nalyari ya sinabi kantamun ang-el Bapan Namalyari."

¹⁶ Kabay pinaras-paras lan naku sa Bethlehem. Pamakalatêng la baydu, nakitan la si Maria buy si Jose kaawyun lay kulaw wa nakakalék sa pamakanan mani saysay.

¹⁷ Sén nakit lay kulaw, imbalita lay sinabin ang-el tungkul kana.

¹⁸ Nakaupapas ya kaganawan nakaléngé sa sinabin mani magpastul.

¹⁹ Nuwa si Maria, impakatébék na sa nakém nay kaganawan buy pan-isipin nay ati.

²⁰ Nag-udung sa pagpastulan na mani magpastul ya pan-uliménén la si

Bapan Namalyari gawan sa kaganawan nalêngê buy nakitan la, ta pêtêg ga kaganawan sinabin ang-el kalla.

In-andug si Jesus kan Bapan Namalyari

²¹ Pamakalatêng ikawaluy allu, impatuli ya kulaw buy pinagalayunan layan Jesus, ta abiin na lagyuy sinabin angel bayu yapun ialék.

²² Sên inlumatêng ngay al-lun pallinis kallan Maria buy kan Jose, naku sila sa Tem-plu sa balayan Jerusalem amên tuparén na Kautusan na impasulat kan Moises.* Gintan la êt si Jesus amên iandug kan Bapan Namalyari.

²³ Ta ati ya nakasulat sa Kautusan Panginuun, "Ya kaganawan panganay ya liyaki, kaylangan yan iandug sa Panginuun."†

²⁴ Kabay namiandug silan gisay paris batu-batu buy pati-pati, ta abiin na idi sa Kautusan Panginuun.‡

²⁵ Dilag baydun gisay liyaki sa Jerusalem ma naglagyun Simeon. Matinék ya buy dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari. Mangêtêng ya êt sa pallumatêng Cristuy Mamilitgas sa Israel.

²⁶ Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kanay, "A ka mati anggan a mu makit ta

Cristuy impangakun Bapan Namalyari."

²⁷ Sa allun abitu, impalaku yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kasawangan Templu. Kabay sên idi yina sa Tem-plu, sinumun si Jose buy si Maria un aampun nay ku-law, ta daygên lay idi sa Kautusan tungkul kana.

²⁸ Si Simeon, inampun nay kulaw buy inulimên na si Bapan Namalyari. Sinabi na,
²⁹⁻³² "Panginuun, kay gisa kun maglingkud kamu.

Amêsên, naêtêng kinay Mamilitgas ya impan-gaku mu

ya in-il-an mu para sa ka-ganawan fawu.

Sabay ya mam-in sawang sa isip mani alwan Judio, buy siyay mam-in karangalan sa mani Israelita ya pinili mu.

Panginuun, kêwên mukina amêsên un dilag kap-atêtbékan, ta natupad day impangaku mu kangku."

³³ Nakaupapas ya mangatwan kulaw sa sinabin Simeon tungkul kana.

³⁴ Sinabin Simeon kan Maria ya indu nan Jesus, "Pagpalên kaw Bapan Namalyari. Ya kulaw wa ati, in-il-an amên itag-ay buy iyêpa ya mani tawu sa Israel. Agyan siyay magin tanda' ya ubat kan Bapan Namalyari,

* **2:22** **2:22** Sa Levitico 12:1-8 pansabin na ya mani babayi ya nanganak, sa ikaapatapuy allu, kaylangan silan mag-andug sa Templu amên ituwad silan malinis. † **2:23** **2:23** Exodo 13:2-12. ‡ **2:24** **2:24** Levitico 12:8.

pangkalabanêن yapun êt malakêy tawu.

³⁵ Sa pakapakun baydu, masakitan ka êt, nanuwad natayad da kêyay inlatug sa békê mu. Buy gawan sa daygên na, maipatanday idi sa isip malakêy tawu."

³⁶ Idi êt baydu sa Templuy gisay propetay babayi ya naglagyun Ana. Anak yan Fanuel ya layin Aser. Nisadsad ya sa pangatwa na. Pipituy tawun pamiawy়un lan miasawa ubat pun sabitun intangên sila

³⁷ bayu ya nabal-u. Amêsên, walumpu buy apat ta tawun na. Allu buy yabi yan mamaku sa Templa amên mangulimên sa kapamilatan pag-ayunu buy panalangin.

³⁸ Sa uras êt abitu, nagdani ya kan Maria buy kan Jose buy nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari. Dilag êt tawu bayduy mangêtêng sa pallumatêng Cristu. Kabay sinabin Ana kalla, "Ati ya kulaw ya Mamilitas ya impangakun Bapan Namalyari ya sabay ya Cristuy mangatbus kasalanan mani Israelite!"

³⁹ Sêñ natupad Jose buy si Maria ya kaganawan sépat lan daygên ya idi baydu sa Kautusan Panginuun, nuli silayna sa Nazaret ya sabay ya balayan la sa prubinsyan Galilea.

⁴⁰ Dinumagul si Jesus buy nigin napas-êy, idi kanay kabiyasnan buy kapapaidu ya kan Bapan Namalyari.

Anak pun si Jesus, idi yina sa lalén Templa

⁴¹ Sa balang tawun, dilag Pestan Kaligtasan sa Jerusalem. Naugalyan Jose buy si Maria ya makipesta.

⁴² Sêñ mapu buy luway tawun nan Jesus, naku silan nanguman sa Pestan Kaligtasan, ta abiin na naugalyan la.

⁴³ Pamakayarin pesta, sêñ nuli silayna, asê tandan mangatwan Jesus ya nagbalag ya sa Jerusalem.

⁴⁴ Indap la nu kaawayun ninan kabaryu la sa pamita la. Sêñ kaawat tana, tingkap laya sa mani kamag-anak la buy sa mani kaluguran la.

⁴⁵ Sêñ a ya makitan mangatwa na, nag-udung sila sa Jerusalem amên têkapên laya baydu.

⁴⁶ Sêñ pamakatatluy allu, nakitan la si Jesus sa kasawangan Templuy nakaiknu sa bunak mani manurun Kautusan. Mallêngê ya buy mamatang kalla.

⁴⁷ Ya kaganawan tawuy idi bayduy nakalêngê, nakau-papas sila sa kabiyasnan na buy sa mani pakitbay na.

⁴⁸ Sêñ nakitan yan mangatwa na, nakaupapas sila. Kabay sinabin indu na, "Anak kuway siyan dinyag muya kanyan na abiin ta? Nigaganaka kay sa pangkap kamu!"

⁴⁹ Nakitbay si Jesus, "Indu way, uysiyan pantêkapên yuku yata? A yu nayi tanday

sépat idi yaku baydi sa balin
Bapa ku?"

⁵⁰ Nuwa a la napukatan na
labay nan sabin.

⁵¹ Nuli si Jesus sa Nazaret
kaawyun nay mangatwa na
buy mapanunul ya kalla. Si
Maria, impakatébék na sa
békê nay kaganawan nal-
yari.

⁵² Dinumagul si Jesus buy
nagin biyasa ya. Kapapaidu
ya kan Bapan Namalyari
buy sa mani tawu.

3

Ya pangaral Juan ya Mawtismu
(Mateo 3:1-12; Marcos
1:1-8; Juan 1:19-28)

¹ Sén ikamapu buy limay
tawun pag-arin Emperador
Tiberio sa Roma, si Poncio
Pilatoy gobernador sa pru-
binsyan Judea, si Herodes
Antipas ya gobernador sa
prubinsyan Galilea, si Felipe
ya patêl nay gobernador sa
Iturea buy sa Traconite buy
si Lisanias ya gobernador sa
Abilia.

² Ya mani pinakapuun pari
yaman, silan Anas buy si
Caifas. Sa panawun abitu,
idi sa kakyangan si Juan ya
anak Zacarias. Impatandan
Bapan Namalyari ya sabi na
kan Juan.

³ Kabay inlakun Juan ya
mani lugal la mitalipay sa
ilug Jordan. In-aral na sa
mani tawuy, "Pagsisyan buy
itgén yuy panyag kasalanan
buy magpabawtismu kaw

amén patawarén kaw Bapan
Namalyari."

⁴ Sa dinyag nan abiin,
natupad da insulat Propeta
Isaias,

"Dilag gisay mamibég sa
kakyangan na pans-
abin na,

'Il-an yuy danan Panginuu.
Itinék yuy balang danan
na!

⁵ Buntunan yuy mani
nalawug ga lugal,
buy patalén na mani
bung-uy.

Itinék yuy dan na
nikatukawkaw,
buy ipakapalay mani
nikalikédlikéd da dan.

⁶ Buy makitan kaganawan
tawuy pamilitgas ya
daygén Bapan Namal-
yari.' **

⁷ Naku kan Juan na
malakéy tawu amén mag-
pabawtismu. Sinabi na
kalla, "Sikaw wa kaparisun
lupung, sisabêt ta nagsabi
kamuyun makatakas kaw
sa lumaténg nga parusan
Bapan Namalyari?

⁸ Nu pêténg kaw nagsisi sa
mani kasalanan yu, ipakit yu
sa mani diyag yu. Agana
yu isipin na a kaw maparu-
san gawan layi kaw Abraham.
Pansabin ku kamuyuy
agyan na mani batun ati,
madyag Bapan Namalyarin
mani layin Abraham.

⁹ Amésén, kaparisu kaw
kayuy asé managéy mangéd.
Kabay nakal-an nan ma-
marusa si Bapan Namalyari
kamuyu ya paran palatsaw

* **3:6 3:6** Isaías 40:3-5.

wa nakal-an nan mamutus puun kayu buy isamwag sa apuy."

¹⁰ Pinatang mani tawu si Juan, "Nu parabaydu awêd, sabêt ta sépat yan daygên?"

¹¹ Nakitbay si Juan, "Nu dilag kaw luway yaming, idin yuy gisa sa tawuy ayin yaming. Buy nu dilag kaw êt kanêñ, biyan yuy ayin kanêñ."

¹² Dilag êt mani maningil buwis ya inlumatêng amêñ magpabawtismu. Pinatang laya, "Manuru, sabêt ta sépat yan daygên?"

¹³ Pikitbayan silan Juan, "Agana kaw maningil makamal un igit pun sa sépat yun pansingilin."

¹⁴ Dilag êt mani sundalus ya namatang kana, "Buy sikay êt taman nay, sabêt ta sépat yan daygên?"

Sinabin Juan kalla, "Agana kaw mamilit mangwan alwan kamuyu o manangkan alwan pêtêg. Sépat kaw matula sa mani upa yu!"

¹⁵ Mangêtêng nga mani tawu sa pallumatêng Cristu ya impangakun Bapan Namalyari. Kabay inisip la, "Si Juan na lawês ya Cristuy pan-êtêngên yan?"

¹⁶ Nuwa sinabin Juan kalla, "Pambawtismuhan kataw sa lanêm, nuwa dilag gisay lumatêng nga makapangyarian pun kangku. Aku sépat mantan sandalyas na. Bawtismuhan nakaw sa Ispiritun Bapan Namalyari buy apuy."

¹⁷ Maiparisu ya sa gisay mamibalusbus trigu. Ta ya triguy naibalusbus sana, sabay ya pan-isêmpan. Nuwa ya apa, sabay ya pan-ulamêñ sa apuy ya asê mangapalêng."

¹⁸ Sa pangaral Juan sa Mangêd da Balita, malakê pun êt ta in-arat na.

¹⁹ Kabay agyan si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea, sinabyanan yan Juan gawan sa nadawak ka pandaygên na. Sinabi na, "Asê ustuy pinag-asawa mu si Herodias ya asawan patêl mu!"

²⁰ Kabay impasukul na si Juan. Sa pakapakun baydu, nadagdagan na kasalanan Gobernador Herodes Antipas.

*Ya pamawtismu kan Jesus
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)*

²¹ Sabitun asê pun impasukul si Juan, namawtismu ya sa mani tawu. Amêñ, nagpabawtismu êt kana si Jesus. Buy sên nanalangin si Jesus, nawang-at ta langit

²² buy nagtabuy kanay Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad gisay pati-pati. Buy dilag gisay tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin, "Sikay kakaidwan kun Anak ya kapapaidu kangku."

*Ya mani ninunun Jesus
(Mateo 1:1-17)*

²³ Sên nag-umpisay nan nangaral si Jesus, tatlumpuy tawun nayna. Agyan naiyanak ya sa kapamilatan

kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari, indap mani tawu, si Jesus anak yan Jose ya anak Eli.

²⁴ Si si Eli, anak yan Matat, ya anak kaman êt Levi. Si si Levi, anak yan Melqui, ya anak kaman êt Janai. Si si Janai, anak yan Jose,

²⁵ ya anak kaman êt Matatias. Si si Matatias, anak yan Amos, ya anak kaman êt Nahum. Si si Nahum, anak yan Esli, ya anak kaman êt Nagai.

²⁶ Si si Nagai, anak yan Matat, ya anak kaman êt Matatias. Si si Matatias, anak yan Semei, ya anak kaman êt Josec. Si si Josec, anak yan Joda,

²⁷ ya anak kaman êt Joanan. Si si Joanan, anak yan Resa, ya anak kaman êt Zerubabel. Si si Zerubabel, anak yan Salatiel, ya anak kaman êt Neri.

²⁸ Si si Neri, anak yan Melqui, ya anak kaman êt Adi. Si si Adi, anak yan Cosam, ya anak kaman êt Elmadam. Si si Elmadam, anak yan Er,

²⁹ ya anak kaman êt Josue. Si si Josue, anak yan Eliezer, ya anak kaman êt Jorim. Si si Jorim, anak yan Matat, ya anak kaman êt Levi.

³⁰ Si si Levi, anak yan Simeon, ya anak kaman êt Juda. Si si Juda, anak yan Jose, ya anak kaman êt Jonam. Si si Jonam, anak yan Eliaquim,

³¹ ya anak kaman êt Melea. Si si Melea, anak yan

Menna, ya anak kaman êt Matat. Si si Matat, anak yan Natan, ya anak kaman êt David.

³² Si si David, anak yan Jesse, ya anak kaman êt Obed. Si si Obed, anak yan Boaz, ya anak kaman êt Salmon. Si si Salmon, anak yan Naason

³³ ya anak kaman êt Aminadab. Si si Aminadab, anak yan Admin, ya anak kaman êt Arni. Si si Arni, anak yan Esrom, ya anak kaman êt Fares. Si si Fares, anak yan Juda,

³⁴ ya anak kaman êt Jacob. Si si Jacob, anak yan Isaac, ya anak kaman êt Abraham. Si si Abraham, anak yan Terah, ya anak kaman êt Nahor.

³⁵ Si si Nahor, anak yan Serug, ya anak kaman êt Reu. Si si Reu, anak yan Peleg, ya anak kaman êt Eber. Si si Eber, anak yan Sala,

³⁶ ya anak kaman êt Cainan. Si si Cainan, anak yan Arfaxad, ya anak kaman êt Shem. Si si Shem, anak yan Noe, ya anak kaman êt Lamec.

³⁷ Si si Lamec, anak yan Metusalem, ya anak kaman êt Enoc. Si si Enoc, anak yan Jared, ya anak kaman êt Mahalaleel. Si si Mahalaleel, anak yan Cainan, ya anak kaman êt Enos.

³⁸ Si si Enos, anak yan Set, ya anak kaman êt Adan. Buy si si Adan, anak yan Bapan Namalyari.

Ya panuksun Satanas kan Jesus

(*Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13*)

¹ Amêßen, natupus Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus. Namita ya sa ilug Jordan buy impalêt yan Ispiritun Bapan Namalyari sa kakyangan.

² Sa lalén apattapuy allu, pantuksun yan Satanas. Sa panawun abitu, asê mangan si Jesus agyan dakun sabêt. Kabay nelayang-layang ya.

³ Sinabin Satanas kana, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, daygên mun kanên na batun ati."

⁴ Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ati ya nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Alwan kay sa kanên mambumay ya tawu.'"^{**}

⁵ Pamakayari, inlaku yina êt Satanas sa gisay matagay ya lugal amên tuksun. Kabay impakit kanay kaganawan kaarian sa babun luta sa gisay pakulimad.

⁶ Sinabin Satanas, "Idin ku kamuy kaganawan kapangyarian buy kaganawan pibandiyan na abiin, ta idin kangkuy ati buy malyari ku êt idin agyan sisabêt ta labay kun pamyanan.

⁷ Kabay nu ulimênê muku, idin ku kamuy kaganawan abiin."

⁸ Nakitbay si Jesus, "Idi sa kasulatan, 'Kay Panginuun mun Namalyari ya ulimênê mu

buy pagsuywan mu.'

⁹ Pamakayari, pikilaku yan Satanas sa Jerusalem sa tengêl Templu buy sinabi na kan Jesus, "Nu sikay Anak Bapan Namalyari, magnabu ka di."

¹⁰ Ta idi sa kasulatan, 'Iutus Bapan Namalyari ya mani ang-el na amên illagan laka.'

¹¹ Buy 'Sal-un laka amên asê midumpul sa batuy bitis mu.'[†]

¹² Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ati ya nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Agana mu subukun ya Panginuun mun Namalyari.'[‡]

¹³ Pamakayarin tinuk-sun Satanas si Jesus sa kaganawan paralan, inlak-wanan naya buy nangêtêng ya tanan mangêd da uras amên tuksun nan manguman.

Nag-umpisa si Jesus sa pandaygên na sa balayan Galilea

(*Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15*)

¹⁴ Nag-udung si Jesus sa prubinsyan Galilea un idi kanay kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Niwagaw wa balita tungkul kana sa kaganawan lugal baydu.

¹⁵ Nanuru ya sa mani balin pagtipunan mani Judio buy inulimên yan kaganawan tawu.

* **4:4 4:4** Deuteronomio 8:3. † **4:8 4:8** Deuteronomio 6:13. ‡ **4:11 4:11** Mani Kanta 91:11-12. § **4:12 4:12** Deuteronomio 6:16.

Asê tinanggap si Jesus sa balayan Nasaret

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Amêsên, nuli si Jesus sa Nazaret sa lugal la kinaragulan na. Sên Alluy nan Pagpaynawa, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Ju-dio ya mana nan pandaygén. Nidêng ya amén mamasan Sabin Bapan Namalyari.

¹⁷ Inggawang kanay nakatilitil la pinisulatan sabin propeta Isaias. Kabay intiknal na buy sén nakitan nay pantêkapén, binasa nay paradi,

¹⁸ "Ya Ispiritun Panginuun,
idi ya kangku,
gawan intalaga nakun
mangaral Mangéd da
Balita sa mani kalulu.
In-utus nakun mipatanda
sa mani nadakép pa
mibus silayna
buy sabin sa mani bulag
ga makakit silayna.

In-utus naku êt amén ibus ya
mani pan-ipusun.

¹⁹ Buy ipatanday
inlumatêng ngay
panawun pamilitgas
Panginuun."*

²⁰ Pamakayari, intilitil Jesus ya kasulatan buy inudung na sa maglingkud. Kabay niknu ya amén mangaral. Buy pinakaélêw yan kaganawan idi baydu.

²¹ Sinabi na kalla,
"Amêsên, kaban mallêngê
kaw, natupad ya idi sa
Kasulatan."

²² Nakaupapas ya kaganawan tawu buy sinabi la, "Pawan mangéd da pagsabi na! Pakan kay anak yan Jose ya kabaryu tamu ta!"

²³ Kabay sinabin Jesus kalla, "Pilmin unggatén yu kangkuy ati ya panabin, 'Manulu, pailayulun mu pun ya sarili mu.' Ta labay yun ipadyag kangkuy mamacau-papas baydi sa sarili kun balayan ya nabalitan yuy dinyag ku sa balayan Capernaum."

²⁴ Sinabi pun êt Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy ayin propetay pantanggapén sa sarili nan balayan.

²⁵ Ganakén yuy nalyari sabitun panawun propeta Elias. Sén asê namauran si Bapan Namalyari sa tatluy tawun buy kapaka, inlayang nga kaganawan idi baydu. Sa panawun abitu, malakéy bal-u sa Israel.

²⁶ Nuwa asê impalakun Bapan Namalyari kalla si Elias, nun a sa gisay bal-u ya alwan Judioy idi sa balayan Sarepta ya sakup Sidon.†

²⁷ Para êt bayduy nalyari sa panawun propeta Eliseo. Malakéy tawu sa Israel ya dilag malalay sakit sa balat. Nuwa ya pinaiyul Eliseo, kay si Naaman ya alwan Judio ya taga Siria."

²⁸ Sén nalêngén mani tawuy idi bayduy sinabin Jesus tungkul sa panawup

* **4:19** **4:19** Isaias 61:1-2. † **4:26** **4:26** Ya Sidon sabay ya lugal mani alwan Judio.

Bapan Namalyari sa mani alwan Judio, nagsuluk sila.

²⁹ Kabay nidêng silan kaganawan. Impatas la si Jesus sa balayan na palaku sa bung-uy ya pinipaydêngan lan balayan la amén inabu laya dayi sa bêngaw.

³⁰ Nuwa dinuman si Jesus sa pibunakan la buy namita.

Ya liyaki ya sinédakan nadawak ka ispiritu
(Marcos 1:21-28)

³¹ Ubat ta baydu, naku si Jesus sa balayan Capernaum sa prubinsyan Galilea. Sa Allun Pagpaynawa, nangaral ya sa mani tawu sa balin pagtipunan mani Judio.

³² Nakaupapas ya mani tawu sa pangaral na, tagawan dilag kapangyarian ya pagsabi na.

³³ Baydu sa balin pagtipunan mani Judio dilag gisay liyaki ya sinédakan nadawak ka ispiritu ya masnêg magsabin,

³⁴ "Jesus ya taga Nazaret, sabêt ta daygên mu kanyan? Naku ka nayi baydi amén upudun kay? Tanda yan ka nu sisabêt ka! Sikay Banall la in-utus Bapan Namalyari."

³⁵ Nuwa sinabyanan Jesus ya nadawak ka ispiritu, "Mangimbék ka buy magtas kana!" Sén anti, intugaw yan nadawak ka ispiritu sa piakit-akit kaganawan buy inlakwanan yan asê nasakitan.

³⁶ Kabay nakaupapas ya mani tawu buy sinabi la sa balang gisa, "Sabêt ta

ati? Siyan dilag yan kapangyarian mamipatas nadawak ka ispiritu buy maipatas na sila yata!"

³⁷ Kabay niwagaw wa balita tungkul kan Jesus sa buun lugal abitu.

Pinaiyul Jesus ya malakéy tawu
(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

³⁸ Pamakayari, namita si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio ta naku ya sa balin Simon. Matag-ay ya umut ampun Simon ya babayi. Kabay pikisabyan la si Jesus amén paiyulun naya.

³⁹ Kabay nagdani si Jesus sa nagsakit buy impatas nay umut na. Sa uras êt abitu, tambêng nidêng nga babayi buy pinakan na silan Jesus.

⁴⁰ Sén pamakatanglêw mut, gintan mani tawu kan Jesus ya magmikakanayun na nipagsakit. Kabay impaluntu nay gamêt na sa balang gisa, ta pinaiyul na sila.

⁴¹ Dilag êt malakéy tawuy sinédakan nadawak ka ispirityu indani la kan Jesus. Sén pinaawas nay nadawak ka ispiritu, masnêg lan sinabi, "Sika ya Anak Bapan Namalyari!" Nuwa sinabyanan na sila buy a na sila tinulutan magsabi, tagawan tanda lay sabay siyay Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

Naku si Jesus sa prubinsyan Judea amén mangaral
(Marcos 1:35-39)

⁴² Sēn pamakamaranun, naku si Jesus sa gisay lugal kakyangan. Tingkap yan malakēy tawu. Sēn nakit laya, pikisabyan laya, "Manuru, nu malyari, agana ka pun mita sa balayan yan."

⁴³ Nuwa sinabi na kallay, "Asē malyari, ta kaylangan ku pun iaral sa kaatag lugal la Mangēd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, tagawan abiin na sangkan in-utus saku baydi sa babun luta."

⁴⁴ Kabay insundu nay pangaral na sa mani balin pagtipunan mani Judio sa prubinsyan Judea.

5

Ya pamēg Jesus sa nunay mani tagasunul na

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

¹ Gisay allu, kaban manuru si Jesus sa agid lawan Genesaret, pinagséksékan yan malakēy tawu amēn mallēngēn Sabin Bapan Namalyari.

² Baydu sa agid lawa, dilag yan nakit ta luway bangka ya ayin nan tawu, gawan ni-pagtabuy yanay mani mandakēp kēnan lanēm ya manguyas pukut la.

³ Kabay nagsakay si Jesus sa bangkan Simon. Buy sinabi na kana, "Idēsēg mun pērad ya bangka sa lanēm." Sēn naidēsēg gay bangka, niknu si Jesus, ta baydu yan mangaral sa mani tawu.

⁴ Pamakayarin nangaral Jesus, sinabi na kan Simon, "Ilaku yuy bangka yu sa miyalē buy ikatkat yuy mani pukut yu amēn makakwa kaw kēnan lanēm."

⁵ Nakitbay si Simon, "Manuru, napagalanan yan nana, pakan ayin kay yatan nakwa. Nuwa gawan sinabi mu, ikatkat kuy mani pukut sa lanēm."

⁶ Sēn dinyag lay abitu, nayi-nayi yan maginit ya mani pukut la gawan sa malakēy kēnan lanēm ma nakwa la.

⁷ Kabay kinawēy lay mani kaawayun la sa kaatag bangka amēn magdani sila buy manawup kalla. Sēn nisasawup sila, napapnu lan kēnan lanēm ma luway bangka angga sa marani yan milēmlēm.

⁸ Sēn nakitan Simon Pedroy abitu, nanduku ya sa arapan Jesus. Sinabi na, "Panginuun, magpakarayu ka kangku, ta makasaralan naku."

⁹ Sinabi nay abiin gawan nakaupapas ya buy mani kaawayun na tagawan malakēy nakwa lay kēnan lanēm.

¹⁰ Kabay nakaupapas silan Santiago buy si Juan ya mani anak Zebedeo ya kaawayun Simon Pedro.

Sinabin Jesus kan Simon Pedro, "Agana kayna malimbu, ta paubat amēsēn, alwa kaynan mandakēp kēnan lanēm nun a mamipakarani kaynan mani tawu ya manampalataya kangku

kaparisun pandakêp yun kênan lanêm."

¹¹ Kabay sên naiagid lay nay bangka la, imbalag lay kaganawan buy nakilaku sila kan Jesus.

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki ya nagsakit ketung

(*Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45*)

¹² Gisay allu, kaban idi si Jesus sa gisay balayan, nagdani kanay gisay liyaki ya nagsakit ketung. Nanduku ya buy nakilunuslunus. Sinabi na, "Panginuun, nu kalabayan mun kayêk, paiyulun muku."

¹³ Kabay dinukpan yan Jesus buy sinabi na, "Labay ku. Umiyul kayna." Kabay tambêng inumiyul la nagsakit.

¹⁴ Intipan Jesus kanay, "Agana mu sabin agyan kansabêt man na nalyari kamu, nun a maku ka sa pari buy ipaêlêw muy lawini mu ya inumiyul lana. Pamakayari, magandug ka ayun sa insulat Moises bilang pagpapêtêg ga inumiyul kayna."

¹⁵ Nuwa luyang pun êt niwagaw wa balita tungkul kan Jesus. Kabay inlumatêng pun êt ta malakêy tawu amén mallêngê sa mani aral na buy amén mapaiyul la sakit la.

¹⁶ Nuwa si Jesus, pawa yan mamaku sa kakyangan amén manalangin baydu.

Pinaiyul Jesus ya gisay lumpu

(*Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12*)

¹⁷ Gisay allu, kaban manuru si Jesus, idi bayduy dakun umnuy Pariseo buy manurun Kautusan ya nakaiknu sa dani na. Dilag kallay naubat sa balayan Jerusalem buy dilag êt ubat sa kaganawan lugal sa prubinsyan Galilea buy prubinsyan Judea. Idi kan Jesus ya kapangyarian Bapan Namalyari amén mamaiyul sakit.

¹⁸ Amêsên, dilag inlumatêng nga dakun umnuy lawyaki ya manambayuk gisay liyaki ya lumpu. Idani laya dayi kan Jesus,

¹⁹ nuwa gawan malakêy tawu, a sila midani. Kabay indakêy lay liyaki ya lumpu sa bubungan bali buy inlubtan lay atêp bayu la impakanawan inyêpay liyaki ya lumpu sa arapan Jesus.

²⁰ Sên nakitan Jesus ya maragul la panampalataya la kana, sinabi na, "Patêl lay, pinatawad day mani kasalanan mu."

²¹ Amêsên, mangisip pa mani Pariseo buy mani manurun Kautusan un paradi, "Sisabêt ta tawun ati? Siyan pallamusun naya si Bapan Namalyari ta? Ayin kaatag mamatawad kasalanan, nun a kay si Bapan Namalyari."

²² Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay pinatang na sila,

"Awta mangisip kaw yan parabaysên ta?

²³ Mas nalêp-aw sabin sa liyaki ya lumpuy, 'Pinatawad danay mani kasalanan mu,' gawan a yu makit nu pinatawad o asê. Nuwa sabin ku kanay, 'Midêng ka buy mita ka'

²⁴ amén makitan yuy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, dilag gakun kapangyarian baydi sa babun lutan mamatawad mani kasalanan."

Buy sinabi na sa liyaki ya lumpu, "Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy muli kayna."

²⁵ Kabay tambêng nidêng nga liyaki sa arapan kaganawan buy gintan nay kalapayan na. Buy nuli yan mangulimén kan Bapan Namalyari.

²⁶ Nakaupapas ya kaganawan idi baydu. Kabay inulimén la si Bapan Namalyari. Sinabi la, "Sa allun ati, nakakit kitamun mani mamakaupapas ya diyag."

Ya pamêg kan Levi

(*Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17*)

²⁷ Pamakayarin abitu, nmita si Jesus buy nakitan nay gisay maningil buwis ya naglagyun Levi. Nakaiknu ya sa pamayaran buwis. Sinabin Jesus kana, "Kilaku ka kangku."

²⁸ Kabay nidêng si Levi, inlakwanan nay kaganawan buy nakilaku ya kan Jesus.

²⁹ Nil-an si Levin maragul la kalutu amén

maparangalan si Jesus. Malakêy maningil buwis buy kaatag êt ta tawuy nakiawyun nangan kalla.

³⁰ Sén anti, nagdeklamuy mani Pariseo buy mani manurun Kautusan sa mani tagasunul na. Sinabi la, "Uysian mangan kaw buy maminém kaawyun na mani maningil buwis buy kaatag pun mani makasalanan ta?"

³¹ Pikitbayan silan Jesus, "Asê mangaylangan manuluy ayin sakit, nun a abituy tawuy nagsakit.

³² Naku waku baydi amén bêgén na mani tawuy makasalanan amén pagsisyuan buy lakwanan lay panyag kasalanan, alwan amén bêgén ya abitu silay mani tawuy magsabin ayin silan kasalanan."

Ya patang tungkul sa pagayunu

(*Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22*)

³³ Sinabin mani tawu kan Jesus, "Ya mani tagasunul Juan buy mani tagasunul Pariseo, pawa silan magayunu buy manalangin. Uysian ya mani tagasunul muy pawa yan mangan buy maminém ta?"

³⁴ Kabay in-alimbawan Jesus ya sarili na sa liyaki ya pan-itangén, "Malyari nayin mag-ayunuy mani bisita sa tangénan pakan kaawyun la pun na liyaki ya pan-itangén? Asê!

³⁵ Nuwa lumatêng nga al-luy kewen kallay liyaki ya pan-itangén. Sa panawun

abiin, baydu sila pun magayunu."

³⁶ Sinabi êt Jesus kallay paalimbawan ati, "Ayin tawuy mangginit bayuy yaming amén ilanib sa manan yaming. Tagawan nu daygên nay abitu, maginit ta bayuy yaming buy ya inlanib sa bayu, asê naspasat sa manan yaming."

³⁷ Sinabi pun êt Jesus kallay gisay alimbawa, "Ayin êt mamitiis bayuy alak sa manan pamyanan na diyag sa balat. Ta nu daygên nay abitu, matlês ya pamyanan buy mibulug ga alak. Parisu silan masayang!"

³⁸ Nuwa ya bayuy alak, sépat itiis sa bayuy pamyanan.

³⁹ Ayin êt tawuy nakainêm manan alak ka kalabay minêm bayuy alak. Ta sabin nay, 'Manyaman na manan alak.'

6

Ya aral Jesus tungkul sa Allun Pagpaynawa

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

¹ Gisay Allun Pagpaynawa, nagdan silan Jesus sa nagtrigu. Nanggutus ya mani tagasunul nan tilalagay trigu buy pinuyupuyu lay ati sa mani gamêt la bayu la kinnan na mani lasin ati.

² Nuwa dilag dakun umnuy Pariseo ya nagsabin, "Uysiyán pallabagén yu yay Kautusan tungkul sa Allun Pagpaynawa ta?"

³ Pikitbayan silan Jesus, "Ayu pun nayı nabasay dinyag David sabitun inlayang ya buy mani kaawyun na?

⁴ Sinumun ya sa Tolday Pagsimban, kingwa nay tina-pay ya in-andug kan Bapan Namalyari, kinnan na buy pinakan na êt ta mani kaawyun na, agyan idi sa Kautusan ya kay mani pari ya dilag karapatan mangan abitu."

⁵ Sinabi pun êt Jesus sa mani Pariseo, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy makapagsabi nu sabêt ta mangêd daygên sa Allun Pagpaynawa."

Ya liyaki ya nati ya gisay gamêt

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Gisay na êt ta Allun Pagpaynawa, nanguman sinumun si Jesus sa balin pagtipunan mani Judio buy nangaral ya. Dilag gisay liyaki bayduy nati ya gamêt nay wanana.

⁷ Ya mani manurun Kautusan buy mani Pariseo, pinakaillagan la si Jesus. Ta nu pailulun nay liyaki sa Allun Pagpaynawa, dilag silan maisangkan laban kana.

⁸ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na sa liyaki, "Midêng ka buy magdani ka baydi sa arapan." Kabay nidêng nga liyaki buy nagdani kana.

⁹ Pamakayari, sinabin Jesus sa mani Pariseo buy sa mani manurun Kautusan, "Patangên kataw, 'Sabêt

ta pantulutan Kautusan
sa Allun Pagpaynawa?
Manyag mangêd o manyag
nadawak? Miligtas o
mamati?"

¹⁰ Kabay pinakaélêw Jesus ya kaganawan nakapalitêng kana bayu na sinabi sa liyaki, "Ipaktang muy gamêt mu." Kabay impaktang liyaki ya gamêt na buy inumiyul yabay.

¹¹ Nuwa sên nakitan mani Pariseo buy manurun Kautusan na namaiyul ya sa Allun Pagpaynawa, nanubag sila. Kabay pisasabyan la nu sabêt ta daygên lay nadawak kan Jesus.

*Namili si Jesus un mapu
buy luway tagasunul na*

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Sa panawun abitu, naku si Jesus sa bung-uy buy nawat-watan nan nanalangan kan Bapan Namalyari.

¹³ Pamakamaranun, binêg nay mani tagasunul na ta namili yan mapu buy luway binêg nan apostul,

¹⁴ si Simon ya pinalaguyunan nan Pedro buy si Andres ya patêl na, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome,

¹⁵ si Mateo, si Tomas, si Santiago ya anak Alfeo, si Simon ya manalangsang sa gubernun Roma,

¹⁶ buy si Judas ya anak kaatag Santiago, buy si Judas Iscariote ya nisupakat kan Jesus.

*Nangaral buy namaiyul si
Jesus*
(Mateo 4:23-25; 5:1-12)

¹⁷ Pamakayari nan namilin apostul na, inlumunsan silan ubat sa bung-uy bayu tinunggén sa gisay napatal la lugal. Idi bayduy malakêy tagasunul na buy idi êt bayduy saday lakêntawuy ubat sa kaganawan lugal sa prubinsyan Judea buy sa balayan Jerusalem buy ubat sa mani lugal sa agid dagat sa balayan Tiro buy sa balayan Sidon.

¹⁸ Naku sila baydu amên mallêngê kan Jesus buy paiyulun sila. Kabay pinaiyul nay nipagsakit buy mani sinêdakan nadawak ka ispiritu.

¹⁹ Kabay pinagpilitan kaganawan na madukpan laya, ta idi kanay kapangyarian Bapan Namalyari ya maiyul sa kaganawan ni-pagsakit.

²⁰ Inêlêw nay mani tagasunul na buy sinabi na,
"Pinagpala kaw wa mani kalulu,
tagawan mibilang kaw sa pag-arian Bapan Namalyari.

²¹ Pinagpala kaw wa mani layangên amêsên,
tagawan mabsuy kaw.

Pinagpala kaw wa mani manangis amêsên,
tagawan mangkayli kaw.

²² Pinagpala kaw nu pagsakitan kaw nakêm buy nu ipapawa kaw

buy nu dustakêñ kaw
kaganawan tawu
gawan sa panunul yu
kangku ya in-Anak
Tawuy ubat sa langit."

²³ Ta parabaydu êt ta dinyag
mani ninunu la sa mani
propeta awlagi. Kabay nu
mangadanasan yuy abiin,
matula kaw buy mag-ukdu
kaw gawan sa tula, tagawan
maulagay gantimpala yu sa
langit.

²⁴ "Sikaw wa mani ma-
bandi, mamakapalunus kaw
lanu,

ta natanggap yina
amêsen na katig-
sawan yu.

²⁵ Sikaw wa nangabsuy
amêsen, mamakapalunus
kaw lanu,
ta lumayang kaw.

Sikaw wa mani mangayli
amêsen, mamaka-
palunus kaw lanu,
ta magluksa kaw buy
mipanangis.

²⁶ Sikaw wa mani pan-
ulimênêñ kaganawan
tawu amêsen, ma-
makapalunus kaw êt
lanu,
gawan para bayduy
dinyag mani ninunu
la sa mani magtatal-
ingkayun propeta."

*Kaidwan na mani kapati
(Mateo 5:38-48; 7:12)*

²⁷ Amêsen, sinabin Je-
sus, "Nuwa pansabin ku
kamuyun mani mallêngê
kangku, kaidwan yuy mani
kapati yu buy manyag kaw
mangêd sa mani nipagsakit
nakêm kamuyu.

²⁸ Manalangin kaw para
sa mani mandustak kamuyu
ya pagpalêñ silan Bapan
Namalyari buy manalangin
kaw para sa mani ma-
masakit kamuyu.

²⁹ Nu dilag mandalpin
pingi mu, ipadalpi mu êt ta
kapaka. Nu dilag mangwan
up-up mu, agana mu êt
iimut ya yaming mu.

³⁰ Nu dilag manyawad
kamu, biyan myua. Buy nu
dilag mangwan pibandiyen
mu, agana mina udungun.

³¹ Daygêñ yu sa mani ka-
parisu yuy labay yun daygêñ
la kamuyu."

³² "Nu kay ya mani
mangidu kamuyuy pan-idun
yu, ayin kaw matanggap
pa gantimpalay ubat kan
Bapan Namalyari. Tagawan
agyan ya mani makasalanan
na tawu, pan-idun la êt ta
mangidu kalla.

³³ Buy nu kay panyagêñ
yun mangêd da tawuy
manyag mangêd kamuyu,
a kaw ulimênêñ Bapan
Namalyari. Tagawan agyan
ya mani makasalanan, para
êt bayduy pandaygêñ la.

³⁴ Nu kay pamaraman yuy
mamakabayad kamuyu, a
kaw ulimênêñ Bapan Na-
malyari. Tagawan agyan
ya mani makasalanan, ma-
maandam sila êt sa kaparisu
lan makasalanan, ta natanêk
ya nakêm lan iudung lay
abitu!

³⁵ Alwan parabayduy
daygêñ yu, nun a kaidwan
yuy mani kapati yu, manyag
kaw mangêd kalla, buy

paandamênu silan a kaw mangêtêng kapalit. Nu parabayduy daygên yu, maragul la gantimpala yu buy mapagpapêtgan ya anak kaw Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Tagawan mangêd ya agyan sa mani tawuy ayin utang nga nakêm buy sa mani nadawak ka tawu.

³⁶ Magin mapallunus kaw kaparisun Bapa yun Namalyari ya mapallunus."

Agana mangusgan kaparisu

(Mateo 7:1-5)

³⁷ "Agana kaw mangusgan kaparisu yu amén a kaw êt usgênu Bapan Namalyari. Agana kaw êt mangatul kaparisu yu amén a kaw êt atulan Bapan Namalyari. Mamatawad kaw amén patawarên kaw Bapan Namalyari.

³⁸ Mam-i kaw sa kaatag amén biyan kaw êt Bapan Namalyari. Ta ya idin yu, iudung na un ustuy takal, intêtê, imbinsék anggan masalipaw. Gawan nu sabêt ta panukad da panggamitin yun pam-i sa kaatag, sabay êt ta panukad da gamitin Bapan Namalyari kamuyu."

³⁹ Sinabi êt Jesus ya paalimbawan ati, "Malyari nayin mangakay ya bulag sa kaparisu nan bulag? Asê! Ta parisu silan manabu sa kali nu daygên lay abitu.

⁴⁰ Ayin mag-aryl la igit pun sa manuru kana. Nuwa

nu napakaturwanan yan mangêd, magin kaparisu yan manuru kana."

⁴¹ "Uysiyan makitan mu yay puling sa matan kaparisu mu, pakan a mu makitan na maragul la puling sa mata mu ta?

⁴² Parasaantu mun masabi kanay, 'Patêl lay, paulayên mun itas kuy puiling sa mata mu', pakan a mina man makit ta maragul la puling sa mata mu? Mapagtalingkayu! Itas mu pun na maragul la puling sa mata mu amén makakit kan mangêd. Sa pakapakun baydu, maitas muy puling sa matan kaparisu mu."

Matandan na puun kayu sa tagêy na

(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Sinabi pun êt Jesus, "Ya mangêd da puun kayu, asê managêy asê pangkanên buy ya puun kayuy asê mangêd, asê managêy pangkanên.

⁴⁴ Balang puun kayu, matandan sa mani tagêy na. Tagawan na tanaman na madiwi, asê managêy igus o ubas.

⁴⁵ Para êt baydu sa tawu. Ya tawuy mangêd da ugali, magsabi yan pawan kangêdan, tagawan napnun kangêdan na bêkê na. Nuwa ya tawuy nadawak ka ugali, magsabi yan pawan kadawakan, tagawan napnun kadawakan na bêkê na. Tagawan nu sabêt ta idi sa bêkêng gisay tawu, sabay ya sabin na."

Ya luway tawuy nitudêk bali
(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ Sinabi pun êt Jesus, "Uysiyán pambéğén yuku yan, 'Panginuun, Panginuun', pakan a yu pansunulun ya mani pansabin ku?

⁴⁷ Paradi ya magdani kangkun mallêngê buy manunul sa mani sabi ku. Kaparisu yan

⁴⁸ gisay tawuy nangalin malalê buy impaydêng nay bali na sa pundasyun na batu. Sêñ inlumatêng nga lanab, asê nalasak ka bali na, ta napas-êy ya pinipundasyunan na.

⁴⁹ Nuwa ya tawuy mallêngê sa pansabin ku, pakan a nay naman pansunulun, kaparisu yan tawuy nanyag bali ya ayin pundasyun. Sêñ inlumatêng nga lanab, tambêng nayêgmak buy nalasak ka bali na."

7

Pinaiyul Jesus ya ipus un gisay kapitan Romano
(Mateo 8:5-13)

¹ Sêñ nayari yan tinurwanan Jesus ya mani tawu, naku ya sa balayan Caper-naum.

² Idi bayduy gisay kapitan mani sundalus Romano. Dilag yan ipus ya kakaidwan na ya nagsakit buy marani yan mati.

³ Sêñ nabalitan kapitan ya tungkul kan Jesus, in-utus nay mani mangatwan Judioy manungkulan amên

pakisabyan laya si Jesus ya lakwên naya sa bali na buy paiyulun nay ipus na.

⁴ Sêñ nilatêng silayna kan Jesus, pikisabyan layan mangêd, "Nu malyari dayi, sawpan tuy kapitan gawan sépat yan sawpan.

⁵ Ta kaidwan na kitamuy mani layin Judio buy siyay nipadyag balin pagtipunan tamu."

⁶ Kabay nakilaku kalla si Jesus. Sêñ marani silayna sa balin kapitan mani sundalus, in-utus êt kapitan na dakun umnyuy kaluguran na amên têgmên si Jesus buy ipasabi kanay, "Panginuun, agyan a kayna kanu maku sa bali na ta a ya sépat lakwên.

⁷ Kabay a yina nagdani, ta a ya sépat makiarap kamu. Nuwa nu sabin mu kanuy umiyul la ipus na, umiyul yabay.

⁸ Tanda nay ati, gawan siya man, dilag mani nipagtungkulan na makapangyarian pun êt kana. Buy dilag ya êt pansakupun na mani sundalus. Nu sabin na sa gisay, 'Maku ya baydu', maku yabay baydu. Nu sabin nay, 'Kaksaw ka baydi', magdani ya. Buy nu sabêt ta iutus na sa ipus na, daygêñ na."

⁹ Sêñ nalêngêñ Jesus ya impasabin kapitan sundalus, nakaupapas ya buy nagarap ya sa mani tawuy kilalaku kana. Sinabi na, "Agyan sa mani Israelitay ayin naku pun nakitan na

tawuy paradi ya karagul la panampalataya."

¹⁰ Sêñ nag-udung sa bali ya mani in-utus kapitan, nakanit laya bay ya inumiyul lay ipus na.

Pinabyay Jesus ya bayuntawuy nati

¹¹ Pamakayari, naku si Jesus sa balayan ya naglagyun Nain. Nakilaku kanay mani tagasunul na buy ya malakéy tawu.

¹² Sêñ marani silayna sa susunan balayan Nain, nakatbêng silan malakéy tawuy mamilbêng nati. Ta nati ya gigisay liyaki ya anak bal-uy babayi. Malakéy taga balayan ya nakilbêng nga kaawyun na.

¹³ Sêñ nakitan Panginuun Jesus ya bal-u, nalunus ya. Kabay sinabi na, "Patêl la, agana ka manangis."

¹⁴ Nagdani ya buy dinukpan nay kakalêkan nati ya gëgtan mamilbêng. Kabay tinunggén sila buy sinabin Jesus sa liyaki ya nati, "Ali kuway, mimata kayna."

¹⁵ Niknuy nati, êh nakasabi yina. Tinambay yan indin Jesus sa indu na. Sinabi na, "Ati ya anak mu."

¹⁶ Kabay sa limu la sa nalyari, kinêdésan na kaganawan tawu buy nanggulimén sila kan Bapan Namalyari. Sinabi la, "Ha, pata taganan pansawpan kitamun Bapan Namalyari! Ta inlumtaw kantamuy makapangyarian na propeta na."

¹⁷ Ya tungkul sa dinyag Jesus, niwagaw sa buun prubinsyan Judea buy sa mani lugal la nakapalitêng.

Si Jesus buy si Juan ya Mamawtismu
(Mateo 11:2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Amêsên, ya mani tagasunul Juan ya Mamawtismu, inlaku laya si Juan sa sukulan buy sinabi la kanay kaganawan dinyag Jesus. Sêñ natandan Juan na abitu, in-utus nay luwa sa mani tagasunul na kan Jesus amên ipatang kanay paradi, "Sika nayi ya pan-êtêngén yan na lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag?"

²⁰ Sêñ nilatêng silay nabay kan Jesus, sinabi la, "In-utus kay Juan ya Mamawtismu amên ipatang yan kamu nu sika nayi ya pan-êtêngén yan lumatêng o mangêtêng kay pun kaatag."

²¹ Sa mani uras abitu, malakéy pinaiyul Jesus ya nipagsakit buy mani bulag. Malakê êt ta sinêdakan nadawak ka ispirituy impatas na sa mani tawu.

²² Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul Juan, "Mag-udung kaw kan Juan buy ibalita yu kanay nakit buy nalêngê yu amêsên. Nakabitay mani lumpu. Inumiyul la mani nagketung. Nakalêngê mani asê kalêngê. Pampabyayên na mani nati. Buy pan-iaral

sa mani kaluluy Mangêd da Balita.

²³ Pinagpalay tawuy asê magluway nakêm kangku."

²⁴ Pamakabitinan mani tagasunul Juan, pinatang Jesus ya mani tawu, "Sabitun naku kaw sa kakyangan, sabêt ta napilmi yun makit? Gisay timbu nayi ya pangkimpayên angin? Asê!"

²⁵ Gisay tawu nayi ya nakayaming mangêd? Asê, ta ya mani tawuy nakayaming mangêd buy mambumyay sa mangêd da kabilian, kay makitan sa balin ari.

²⁶ Naku kaw êt nayi sa kakyangan amên makit ya gisay propeta? Awu. Pêtêg gisa yabay propeta si Juan. Nuwa pansabin ku kamuyuy igit yapun sa gisay propeta.

²⁷ Ta sabay si Juan na pantukuyun Bapan Namalyari sabitun sinabi na sa Kasulatan,

'Dilag gakun gisay iutus ya muna kamu amên mil-an danan mu.'^{**}

²⁸ Sinabi pun êt Jesus, "Pansabin ku kamuyuy ayin tawuy in-anak ya igit pun kan Juan. Nuwa nu sisabêt man na pinakanayêpa sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari, igit yapun kan Juan."

²⁹ Sên nalêngén mani tawu buy maningil buwis ya pangaral Jesus, sinabi la, "Ustuy pan-ipadyag Bapan Namalyari." Sinabi lay abiin

gawan nagpabawtismu sila kan Juan.

³⁰ Nuwa ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan, a sila nagpabawtismu kan Juan. Kabay a la tinanggap ya pan-ipadyag Bapan Namalyari sa biyay la.

³¹ Sinabi pun êt Jesus, "Sa sabêt ku maiparisuy mani tawu sa panawun amêsên? Kansabêt ku sila maiparisu?

³² Maiparisu ku sila sa mani anak ka nakaiknu sa pangapalan. Pansabin lan masnêg sa mani kakapal la, 'Tinigtigan yan kaw bulugudyung,

nuwa a kaw nanalêk.

Nagkanta kay pagkanta sa nati,
nuwa siyan a kaw nanangis.'

³³ "Para kaw êt baydu tagawan sên inlumatêng baydi si Juan ya magayunu buy asê maminêm alak, siyan pansabin yuy, 'Pansêdakan nadawak ka ispirituy tawun abiin.'

³⁴ Buy sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sên inlumatêng ngaku baydi, nakitan yukun mangan buy maminêm alak, siyan pansabin yuy, 'Elêwên yumbay ya tawun abiin! Masing-ul buy mapaglasing ya, kaluguran yan mani maningil buwis buy mani mapanyag kasalanan.'

³⁵ Nuwa paraman baydu, mapagpapêtgan na pêtêg ga

* 7:27 7:27 Malakias 3:1.

kabiyasnan Bapan Namalyari sa mani tawuy manunul sa pan-ituru yan."

Binulugan pabangi si Jesus

³⁶ Amêßen, dilag gisay Pariseoy naglagyun Simon. Insagyat na si Jesus un mangan sa bali na. Kabay sinumun si Jesus un mangan.

³⁷ Sa balayan abitu, dilag gisay babayi ya pikatandan ya asê mangêd da pangababayi. Sên natandan nay mangan si Jesus sa balin Simon, naku ya baydu gêgtan na makamal la pabangi ya idi sa mangêd da pamyanan ya diyag sa batun alabastru.[†]

³⁸ Amêßen, sên idi ya bayduy babayi, nagdani ya sa kabukutan Jesus sa danin bitis na. Nanangis ya baydu angga sa napitakan luwa nay bitis Jesus. Kabay pinunis nan sabut nay ati, dinêp nay bitis buy pakanawa nan binulugan pabangi.

³⁹ Si Simon na nanagyat kan Jesus, sên nakitan nay dinyag babayi, nasabi na sa sarili na, "Nu pêtêg propetay tawun ati, tanda na dayi ya asê mangêd da pangababayin nakadukpa kana."

⁴⁰ Nuwa tandan Jesus ya inisip Simon. Kabay sinabin Jesus kana, "Dilag gakun labay sabin kamuy Simon."

Nakitbay si Simon, "Sabêt ta abituy Manuru?"

⁴¹ Sinabin Jesus kana, "Dilag luway tawuy nangutang pera sa gisay tawuy mamautang. Liman dalan ya inutang gisa. Ya gisa, limampu.

⁴² Sên a sila makabayad, a nayna impabayad da utang la. Amêßen, sa êlêw mu, sisabêt sa luway mas mangidu baydu sa namautang kalla?"

⁴³ Nakitbay si Simon, "Sa pangêlêw ku, abituy mas malakêy utang."

Kabay sinabin Jesus, "Us tuy pakitbay mu."

⁴⁴ Pamakayari, inawing Jesus ya babayi buy sinabi na kan Simon, "Elêwên tuy babayin ati. Sên sinumun naku nangun sa bali mu, a muku binyanan lanêm panguyas kun bitis ku. Nuwa ya babayin ati, inuyasan nan luwa nay bitis ku buy pinunisan nan sabut nay bitis ku.

⁴⁵ A muku êt dinêp bilang pananggap mu kangku, nuwa siya, ubat sa sinumun ya baydi, a ya tinunggên mandêp sa bitis ku.

⁴⁶ A mu binulugan laruy ulu ku, nuwa siya, binulugan nan makamal la pabangi ya bitis ku.

⁴⁷ Kabay pansabin ku kamuyuy ya maragul la pangiduy impakit na kangku, sabay ya pagpapêtêg pinatawad day mani kasalan na. Nuwa ya tawuy pinatawad pêrad, pêrad êt ta impakit nay pangidu."

[†] 7:37 7:37 Ya alabastru, gisa yan kalasin batuy nagkulay naputi buy kulay ukuy. Makamal ati.

⁴⁸ Amêßen, sinabin Jesus sa babayi, "Pinatawad day mani kasalanan mu."

⁴⁹ Ya mani kaêm nan mangan, namatang sila sa sarili la, "Sisabêt ta tawun ati, ta agyan kasalanan mapatawad na?"

⁵⁰ Sinabin Jesus sa babayi, "Niligtas kayna sa parusa, gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatêtbék ka nakêm."

8

Mani babayi ya nanawup kan Jesus

¹ Pamakayari, inlakun Jesus ya mani balayan buy mani baryu sa Galilea, ta mangaral yan Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Kaawayun nay mani mapu buy luway tagasunul na

² buy dakun umnuuy babayi ya pinaiyul na buy babayi ya tinasan na êt nadawak ka ispiritu. Gisa kalla si Mariay pambêgén lan Magdala ya tinasan Jesus un pituy nadawak ka ispiritu.

³ Dilag êt kaawayun si Juana ya asawan Cusa ya pagtiwalan Gobernador Herodes Antipas, si Susana buy malakê pun êt ta kaatag. Ya mani babayin abiin, manawup sila sa mani kaylangan lan Jesus ubat sa mani sarili lan pibandiyan.

Ya paalimbawa tungkul sa mamibulaglag
(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴ Kaban mititipun na malakêy tawuy ubat sa magmikakanayun na balayan, ingkuwentun Jesus ya paalimbawan ati,

⁵ "Dilag gisay manggitnay namibulaglag bini. Sa pamibulaglag na, dilag mani bini ya nangananabu sa dan. Nangatudakan na ati buy tinuktuk mani uybun manuk.

⁶ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa mabatuylugal. Tinumubuy mani ati, nuwa tambêng nawangêy, gawan namalay luta.

⁷ Dilag êt mani bini ya nangananabu sa pantubwanan têmak ka madiwi. Niagnan inlumabung nga mani bini buy mani têmak, nuwa kinêlkêlan têmak ka madiwi ya mani bini.

⁸ Ya kaatag, nangananabu sa mangêd da luta. Kabay tinumubu buy nanagêy ya mani bini un tidinalan na lasi." Pamakayari, masnêg sinabin Jesus, "Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu."

Ya labay sabin mani paalimbawa
(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹ Namatang nga mani tagasunul Jesus, "Sabêt ta labay mun sabin sa paalimbawan abiin?"

¹⁰ Kabay pikitbayan silan Jesus, "Impaintindi kamuyuy nakaliim tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nuwa sa kaatag, pan-isabi ya ati sa kapamilatan paalimbawa amén, 'Kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit. Buy kapallêngê-lêngê laman, a sila makapukat.' ^{**}

Ya labay sabin paalimbawa tungkul sa mamibulaglag

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹ Impatandan Jesus nu sabêt ta labay sabin abituy paalimbawa. Sinabi na, "Ya bini, sabay ya Sabin Bapan Namalyari.

¹² Ya dan na kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari. Nuwa sên inlumatêng si Satanas, intas nay Sabin Bapan Namalyari sa békê la amén a sila manampalataya buy a sila miligtas sa parusa.

¹³ Ya mabatuy lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê sa Sabin Bapan Namalyari buy matula lan tinanggap pa ati. Nuwa asê nipakatêbék sa békê lay pananggap la. Kabay asê napêng nga panampalataya la, ta sên inlumatêng nga mani panubuk, inlakwanan lay nay panampalataya la.

¹⁴ Ya lutay pantubwanan témak ka madiwi nu saantu nanabuy kaatag bini, sabay

ya nallêngê Sabin Bapan Namalyari. Nuwa sên kabuyutan, gawan sa mani pangganakên sa biyay la, pibandiyan buy panunul sa kalabayan lawini la, nalitêpan lay Sabin Bapan Namalyari. Kabay asê nanagêy sa biyay la.

¹⁵ Nuwa ya mangêd da lutay kinapinabwan bini, sabay ya mani tawuy nallêngê Sabin Bapan Namalyari ya dilag mangêd da nakêm. Impakatêbék lay ati sa békê la buy pinibabatan lan sinunul angga sa nanagêy sa biyay la."

Ya aral ubat sa sulu
(Marcos 4:21-25)

¹⁶ Sinabi pun êt Jesus, "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya takpan nan timba o idin sa aypan papag, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amén mam-in sawang sa kaganawan sumun sa bali.

¹⁷ Ta ayin pan-itaguy asê miwagaw buy ayin pan-iliim ma asê matandan."

¹⁸ "Kabay mallêngê kaw mangêd sa pansabin ku. Ta ya tawuy manunul sa malêngê nay kapêtégan, biyan yapun êt pangintindi. Nuwa ya tawuy asê manunul sa malêngê nay kapêtégan, agyan na indap nay idi kana, itas pun êt kana."

Ya indu buy mapatêl Jesus
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

* **8:10** 8:10 Isaias 6:9.

¹⁹ Amêßen, naku kan Jesus ya indu na buy mapatêl na. Nuwa a sila midani, gawan malakêy tawu.

²⁰ Kabay dilag nagsabi kan Jesus, "Idi sa lawasan ya indu mu buy mapatêl mu. Labay lakan makitan."

²¹ Nuwa pikitbayan yan Jesus, "Ya mani mallêngê buy manunul sa Sabin Bapan Namalyari, sabay silay indu ku buy mapatêl ku."

Pinatgên Jesus ya saday lakas angin

(*Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41*)

²² Gisay allu, nagsakay si Jesus buy mani tagasunul na sa gisay bangka. Sinabi na kallay, "Maglipay kitamina sa lawa." Kabay naglipay silayna.

²³ Sên idi ya sa lanêm ya bangka, nabêlêwan Jesus. Asê naêpêng, inlumakas ya angin buy nasunan malakêy lanêm ya bangka la. Kabay idi sila sa nadawak ka kabilyan.

²⁴ Kabay pinêw yan mani tagasunul na, "Manuru, Manuru, mimata ka! Milêmlêm kitamina!"

Kabay nimata si Jesus, intutus nay malakas ya angin buy maragul la alun, "Tunggên kaw!" Kabay tinunggên na angin buy namatêtbék ka alun.

²⁵ Pinatang Jesus ya mani tagasunul na, "Antuy panampalataya yu?"

Nakaupapas sila buy nalimu. Kabay nisasabi sila,

"Sisabêt ta ati! Siyan mapatgên na yay angin buy alunta!"

Pinaiyul Jesus ya tawuy sinêdakan nadawak ka ispiritu

(*Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20*)

²⁶ Amêßen, insundu lay paglipay la angga sa nilatêng sila sa lugal mani tawuy pambêgên lan Geraseno ya katalipay lawan Galilea.

²⁷ Kabay pamakalatêng la, nagtabuy si Jesus sa bangka. Timbêng yan gisay liyaki ya manugêl baydu ya sinêdakan nadawak ka ispiritu. Nabuyut tinan asê magyaming buy a ya manugêl sa bali, nun a sa lêyang nga pamilbêngan.

²⁸⁻²⁹ Agyan papakabantayan laya buy papakasêlan tanikalay gamêt na buy bitis na, mabuytu na pun êt. Pawa yan pansêdakan nadawak ka ispiritu buy pan-ipalaku ya sa kakyangan na lugal. Sên nakitan liyaki si Jesus, nanangaw ya buy nanduku ya sa arapan na. Kabay sinabin Jesus kana, "Nadawak ka ispiritu, magtas ka kana!"

Kabay masnêg nan sinabi, "Jesus ya Anak Bapan Namalyari ya Katatag-ayan, sabêt ta daygên mu kangku? Makisabi yaku kamu, agana muku pasakitan."

³⁰ Kabay pinatang yan Jesus, "Sabêt ta lagyu mu?"

Nakitbay ya, "Libulibu." Sinabi nay abitu gawan

malakéy nadawak ka ispiritu nagsédak kana.

³¹ Nakilunuslunus ya nadawak ka ispiritu kan Jesus, "Agana mukay ipalaku sa kalalélaléan sukulan sa aypan luta."

³² Dilag malakéy babuy ya manabéł baydu sa bunguy. Nakilunuslunus ya nangadadawak ka ispiritu kan Jesus, "Tulutan mukay magsédak sa mani babuy."

Kabay sinabin Jesus kalla, "Dali kawna!"

³³ Kabay nagtas ya mani nadawak ka ispiritu sa liyaki buy nagsédak sa mani babuy. Nipamwayuy mani babuy buy nanabu sa bengaw. Kabay nangalulumud sila sa lawa.

³⁴ Sén nakit manaysay babuy ya abitu, nuwayu silan napapakun sa balayan buy sa karanin baryu buy imbalita lay nalyari.

³⁵ Kabay naku bayduy mani tawu amén êlêwén lay nalyari. Pamakalaténg la kan Jesus, nakitan lay liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu ya nakayaming ngina buy nakaiknuy na sa kabitisan Jesus buy mamangéđ day isip na. Kabay nalimwan ya mani tawu sa mani nalyari.

³⁶ Ya mani nakakit sa dinyag Jesus, ingkuwentu lay nalyari sa mani inlumaténg, "Impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu ya nagsédak sa liyaki."

³⁷ Ya mani taga baydu sa Geraseno, nakisabi sila

kan Jesus, "Magtas kayna sa lugal yan, ta lilimun kay kamu!"

Kabay nagsakay ya silan Jesus sa bangka ta maglipay sila papakun sa lugal la ubatan la.

³⁸ Nakisabi kan Jesus ya liyaki ya tinasan nan nadawak ka ispiritu, "Kilaku waku dayi kamu." Nuwa alwan parabayduy labay Jesus. Kabay sinabi na,

³⁹ "Muli kayna amén ipatanda mu kallay dinyag Bapan Namalyari kamu." Kabay nuli ya liyaki buy imbalita na sa buun balayan na dinyag Jesus kana.

Pinaiyul Jesus ya anak Jairo buy ya babayi ya manay nan pandayén

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Amésen, sén nag-udung si Jesus sa lipay lawa, matula yan tinanggap mani tawu gawan mangétpan kanay kaganawan.

⁴¹ Inlumaténg nga gisay liyaki ya naglagyun Jairo ya gisay mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Nanduku ya sa arapan Jesus buy nakisabi ya, "Nu malyari dayin kayék, maku ka dayi sa bali ku,

⁴² gawan marani yan mati ya gigisay anak kuy babayi ya mapu buy luway nay tawun."

Kaban papakun si Jesus sa balin Jairo, nipipiitan na mani tawu kana.

⁴³ Dilag gisay babayi bayduy mapu buy luway tawun

nan dayén. [Naubus say kaganawan pibandiyan na sa pamayad sa pagpaélêw na sa mani manulu.] Nuwa ayin makapaiyul kana, agyan sisabêt.

⁴⁴ Naku yan nagdani sa bukut Jesus buy dinukpan nay palpal yaming na. Kabay tambêng tinunggên na pagdaya na.

⁴⁵ Namatang si Jesus, "Sisabêt ta nandukpa kangkun ah?"

Sinabin balang gisa, "Alwan siku."

Kabay sinabin Pedro, "Manuru, tanda muy malakéy tawuy nakapalitêng nga nipiitan amén midani kamu."

⁴⁶ Nuwa sinabin Jesus, "Dilag nandukpa kangku, ta natananam kuy dilag kapangyarian na nag-awas kangku."

⁴⁷ Sén natandan babayi ya a na maipuglaw wa dinyagna, pumilapil yan nagdani kan Jesus. Nanduku ya sa arapan buy sinabi na sa kaganawan nu sabêt ta sangkan uysiyán dinukpan nay yaming Jesus buy nu parasaantu yan inumiyul.

⁴⁸ Kabay sinabin Jesus kana, "Anak kuway, inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku. Muli kaynan napatétbék ka nakém."

⁴⁹ Kaban kasabi pun Jesus ya babayi, inlumatêng nga gisay liyaki ya ubat sa balin Jairo. Sinabi na kan Jairo, "Nati yanay anak mu. Agana mina abalén na Manuru."

⁵⁰ Nuwa sén nalêngén Jesus ya abiin, sinabi na kan Jairo, "Agana ka malimú. Kay manampalataya ka kangku buy mabyay yan manguman."

⁵¹ Pamakalatêng la sa bali, ayin pinasun si Jesus nun a kay silan Pedro, Santiago, buy si Juan buy mangatwan anak.

⁵² Manangis buy man-alab ya mani tawuy idi baydu.

Nuwa sinabin Jesus kalla, "Agana yu tangisan na anak, gawan a ya nati, nun a kay mamabélew ya."

⁵³ Inuyam laya, ta tanda lay pêtêg nati ya anak.

⁵⁴ Nuwa tinalan Jesus ya gamêt anak buy sinabi na kana, "Anak kuway, mimata ka." ⁵⁵ Nabyay ya anak buy tambêng yan niknu. Kabay sinabin Jesus kalla, "Pakan yuya."

⁵⁶ Nakaupapas ya mangatwa na, nuwa masipit intipan Jesus kallay a la sabin agyan kansabêt man na nalyari.

9

In-utus Jesus ya mapu buy luway tagasunul na

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

¹ Binêg Jesus ya mapu buy luway tagasunul na. Buy binyanan na silan kapangyarian buy karapatan makapitas kaganawan nangadawak ka ispiritu buy maiyul nipagsakit.

² In-utus na sila amén mangaral tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy mamaiyul mani tawuy ni-pagsakit.

³ Sinabi na kalla, "Sa pamita yu, agana kaw mantan dakun sabêt, agyan têkên, susut, kanén, pera o yaming nga pangalili.

⁴ Makitugél kaw agyan sa sisabêt man na mananggap kamuyu buy manugél kaw baydu angga sa pamita yu sa balayan abitu.

⁵ Buy nu a kaw tanggapén mani tawu sa gisay balayan, mita kaw baydu. Nuwa bayu kaw mita, ikampag yuy abuy idi sa bitis yu bilang pampatanda kalla ya nadawak ka dinyag la."

⁶ Kabay ya mani tagasunul na, namitay nan naku sa mani baryu. Nangaral silan Mangéd da Balitan Bapan Namalyari buy namaiyul silan nipagsakit agyan saantu man na lugal.

Naguluy nakém Gobernador Herodes Antipas

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Sén nabalitan Gobernador Herodes Antipas ya kaganawan pandaygén Jesus, naguluy nakém na, ta dilag magsabin, "Nangu-man nabyay si Juan ya Mamawtismu."

⁸ Dilag dakun umnuuy nagsabin, "Sabay siya si propeta Elias ya nanguman nagpakit."

Dilag êt taman nagsabin, "Gisa ya sa mani propeta

sabitun nuna ya nanguman nabyay."

⁹ Nuwa sinabin Gobernador Herodes Antipas, "Alwan siya si Juan, ta impaputus kinay ulu na. Nuwa sisabêt taman na imbalita la kangku?" Kabay pinapgilitan nan makitan si Jesus.

Pinakan Jesus ya limay libuy tawu

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Amésén, sén nag-udung nga mani apostul kan Jesus, ingkuwentu lay kaganawan dinyag la. Sén anti, pikilaku na sila un kakapad la sa gisay balayan na pambégen Bethsaida.

¹¹ Nuwa sén natandan malakéy tawuy pamita la, nangamat sila kan Jesus. Sén nakitan silan Jesus, dinambi na sila. Kabay nangaral ya kalla tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy pinaiyul nay mani tawuy nipagsakit.

¹² Sén nitanglêw way mamut, nagdani kan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi la kana, "Manuru, idi kitamu sa kakangan na lugal. Kabay ipalaku minay mani tawu sa nangarani ya baryu buy sa panggitnan amén makatkap silan maékan buy kabélewan la."

¹³ Nuwa sinabin Jesus kalla, "Asê, sikaw wa mam-in maékan kalla."

Kabay nakitbay sila, "Manuru, kay dilag kitamun lilimay tinapay buy luluway kénan laném. Ya labay mun

sabin ni maku kay pun êt
nayin manaliw maêkan la?"

¹⁴ Ya bilang mani lawyaki,
limay libu.

Nuwa sinabin Jesus sa
mani tagasunul na, "Paik-
nun yu silan tilimampu sa
gisay grupu."

¹⁵ Kabay pinaiknu lay ka-
ganawan.

¹⁶ Sên anti, kingwan Jesus
ya limay tinapay buy luway
kênan lanêm. Pamakayari,
nangêlêw ya sa langit buy
nagpasalamat ya kan Bapan
Namalyari. Binis-ilbis-il nay
tinapay buy pinutus-putus
nay kênan lanêm buy indin
na sa mani tagasunul na.
Indin êt mani tagasunul na
sa mani tawu.

¹⁷ Nakaêkan na ka-
ganawan tawu buy nabsuy.
Sên tinipun lay tagan na
tinapay buy kênan lanêm,
napakapnu la pun êt ta
mapu buy luway salikap.

*Ya pamipatandan Pedro
tungkul kan Jesus*

(Mateo 16:13-28; Marcos
8:27-9:1)

¹⁸ Gisay allu, kaban
manalangin si Jesus un
kakapad na, nagdani kanay
mani tagasunul na. Kabay
pinatang na sila, "Sisabêt
taku kanu sabin mani
tawu?"

¹⁹ Nakitbay sila, "Dilag
magsabin sika si Juan ya
Mamawtismu. Dilag êt
taman magsabin sika si
propeta Elias. Buy ya
kaatag, magsabin gisa ka sa
mani propeta sabitun nunan

panawun ya kay nanguman
nabyay."

²⁰ Kabay pinatang silan Je-
sus, "Nuwa kamuyu, sisabêt
taku?"

Nakitbay si Pedro, "Sabay
sika ya Cristuy impangakun
Bapan Namalyari."

²¹ Kabay impapakatipan
Jesus sa mani tagasunul nay,
"Agana yu sabin agyan kans-
abêt man."

²² Sinabi na pun êt,
"Sikuy ubat sa langit ta
in-Anak Tawu, kaylangan
kun madanasan na malakéy
pamasakit. Isakwil lakan
mangatway manungkulon
buy mani mamunun pari
buy mani manurun Kau-
tusan. Ipapati laku, nuwa
sa ikatluy allu, manguman
nakun mabyay."

²³ Pamakayari, sinabi na
sa kaganawan, "Sisabêt
man na kalabay manunul
kangku, sépat nan liwanêñ
na sarili nan kalabayon
buy sa inallu-allu nakalan
yan mati gawan sa
panunul na kangku kaparisu
yan mamakay kurus buy
manunul ya kangku.

²⁴ Tagawan sisabêt man
na tawuy maglabay milig-
tas ya biyay na, sabay ya
matasan biyay na. Nuwa
ya tawuy nakal-an mam-in
biyay na para kangku, sabay
ya mabiyan biyay ya ayin
katganan.

²⁵ Agyan makwan
gisay tawuy kaganawan
pibandiyan baydi sa babun
luta, nu milakuy naman sa

ayin katganan na kaparus-an, a nayna mapagnabang.

²⁶ Nu ikadêng-êy yuku buy ya pan-iaral ku, sikuy in-Anak Tawuy ubat sa langit, ikadêng-êy kataw êt sa pag-udung ku baydi ya idi kangkuy kapangyarian ku buy kapangyarian Bapan Namalyari buy kaawyun kuy mani banal la ang-el.

²⁷ Pansabin ku kamuyuy dilag dakun umnu kamuyuy asê mati anggan a la makitan na pag-arin Bapan Namalyari."

*Nagbayuy lupon Jesus
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)*

²⁸ Sên nilabas say waluy allu, tinumuksaw si Jesus sa bung-uy amên manalangin. Pikilaku na silan Pedro, Juan buy si Santiago.

²⁹ Kaban manalangin si Jesus, nagbayuy lupa na buy napakadyag yan naputiputi un mamakasilêw wa yaming na.

³⁰ Bêngat latan nakitan na propetan Bapan Namalyari ya silan Moises buy si Elias ya makisabi kan Jesus. ³¹ Mamakasilêw sila êt buy sinabi la kanay, "Marani kaynan mati buy malyari ya ati sa balayan Jerusalem."

³² Si Pedro buy mani kaawyun na, mamabêlêw sila. Nuwa nakaligwat sila ta nakit lay kapasilêw wa sawang Jesus buy ya luway liyaki ya silan Moises buy si Elias ya nakaidêng sa dani na.

³³ Sên pabitay nay luway liyaki, sinabin Pedro kan Jesus, "Manuru, mangêd da idi kitamu baydi. Manyag kay tatluy sawung. Gisa kamu, gisa kan Moises, buy gisa kan Elias." Sinabin Pedro ya abitu, gawan kay nakatêgag ya.

³⁴ Buy kaban magsabi pun si Pedro, natugpawan silan ulap. Kabay nalimu sila.

³⁵ Amêsên, dilag gisay tunuy ya ubat sa ulap pa magsabin, "Ati ya Anak kuy pinili ku. Mallêngê kaw kana."

³⁶ Sên tinunggên nan nagsabi ya tunuy, nakit lay gigisa tan Jesus. A la sinabi agyan kansabêt man ya nakitan la.

Pinaiyul Jesus ya gisay anak ka sinédakan nadawak ka ispiritu

(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

³⁷ Pamakawasak, sên in-lumunsan sila sa bung-uy, timbêng malakêy tawu si Jesus.

³⁸ Dilag gisay liyaki baydu sa malakêy tawuy masnêg magsabin, "Manuru, pakielêw mun kayêk ka kagisagisay anak kuy liyaki.

³⁹ Nu sêdakan yan nadawak ka ispiritu, bêngat yatan kumusadkusad ya man-angaw buy magbulabulay bêbêy. Pawa yatan pampasakitan un nadawak ka ispiritu buy a na labay lakwanan na anak ku.

⁴⁰ Pikisabi kina sa mani tagasunul muy, 'Ipatas la

dayi ya nadawak ka ispirituy idi sa anak ku', nuwa a laya agyun itas."

⁴¹ Nakitbay si Jesus, "Sikaw wa layin ayin panampalataya buy natukawkaw wa isip! Anggan makanu kataw pun pibabatan? Gêtan mu baydi ya anak mu."

⁴² Kaban magdani kan Jesus ya anak, intugaw ya buy ingkusadkusad yan nadawak ka ispiritu. Kabay impatas Jesus ya nadawak ka ispiritu, pinaiyul nay anak, buy in-udung na sa bapa na.

⁴³ Nakaupapas ya mani tawu sa nakitan lay kapang-yarian Bapan Namalyari.

Ya pamipatandan Jesus tungkul sa pangamati na
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Kaban nakaupapas ya kaganawan tawu sa mani dinyag Jesus, sinabi na sa mani tagasunul na,

⁴⁴ "Lêng-ên buy tandanên yuy ati ya sabin ku. Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, igawang ngaku sa mani nipagtungkulan."

⁴⁵ Nuwa a la mapukatan, gawan inliim kallay labay sabin Jesus. Buy malimu sila êt mamatang kana.

Sisabêt ta pinakadakila
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Gisay allu, nisusubakan na mani tagasunul Jesus nu sisabêt kallay pinakadakila.

⁴⁷ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay im-padani nay gisay anak ka nabêlêng buy impaidêng na sa dani na.

⁴⁸ Pamakayari, sinabi na kalla, "Sisabêt man na mananggap sa anak ka ati gawan sa panunul na kangku, sakinay pantang-gapên na buy ya mananggap kangku, pantanggapên nay-nay namiutus kangku. Ta ya pinakanayêpay nakêm kamuyu kaparisun anak ka ati, sabay siyay pinakadakila."

Ya asê mallumaban kamuyu, kapanig yuya
(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Nakitbay si Juan, "Pang-inuun, dilag kay nakitan na mamipatas nangadawak ka ispiritu sa lagyu mu. Im-bawal yan ya gawan a tamu ya kaawyun."

⁵⁰ Nuwa sinabin Jesus kana, "Agana yuya bawalên. Ta sisabêt man na asê mallumaban kamuyu, kapanig yuya."

⁵¹ Sêñ marani yan mag-udung si Jesus sa langit, nagnakêm yan maku sa Jerusalem.

⁵² Kabay in-utus nay dakun umnuy tawu sa gisay baryu sa Samaria* amên mangkap silan tugêlan Jesus.

* **9:52** **9:52** Ya mani tawu sa Samaria alwan purun Judio. Kabay ya mani tawu sa Jerusalem nayêpay êlêw la sa mani taga Samaria.

⁵³ Nuwa a ya tinanggap mani tawu baydu, gawan tanda lay papakun ya sa Jerusalem.

⁵⁴ Sén natandan lan Santiago buy si Juan na ayin kalabay mananggap kan Jesus baydu, sinabi la kan Jesus, "Panginuun, kalabay ka ta manyawad kay apuy ubat sa langit amén sélbén sila?"

⁵⁵ Nuwa nangawing si Jesus buy sinabyanan na sila.

⁵⁶ Kabay naku ta sila sa kaatag ga baryu.

*Ya mani kalabay mununul
kan Jesus*

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Kaban mamita silan Jesus sa dan, dilag liyaki ya nagsabi kan Jesus, "Kilaku waku kamu agyan saantu man na lakwén mu."

⁵⁸ Nuwa nakitbay si Jesus, "Dilag lubut ta tutugélan na mani asun aniwid. Dilag êt salay ya mani uy bun manuk. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, ayin naku tan sarilin tutugélan ya mapag-paynawan."

⁵⁹ Sinabin Jesus sa gisa êt taman, "Kilaku ka kangku."

Nuwa nakitbay ya, "Panginuun, muli yaku pun dayi ta ipalbêng kuy bapa ku."

⁶⁰ Nuwa sinabin Jesus kana, "Ipalbêng minay nati mu sa mani nati sa pangélew Bapan Namalyari. Nuwa sika, mita ka buy ibalita muy tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari."

⁶¹ Dilag êt nagsabi kan Jesus, "Panginuun, kilaku

waku kamu, nuwa paulayan muku pun mulin magpatanda sa pamilya ku."

⁶² Nuwa sinabin Jesus kana, "Ya gisay manarul ya pawan mangawing, ayin ulagay panarul na. Para êt bayduy tawuy pawan mangawing sa mana nan pandaygén, ta a ya malyarin maglingkud kan Bapan Namalyari sa pag-arian na."

10

*In-utus Jesus ya pitumpu
buy luway tagasunul na*

¹ Pamakayarin sinabin Jesus ya abitu, namili yan pitumpu buy luway tawu. In-utus nan muna kana un tilwatilwa sa balang balayan buy lugal la lakwén na.

² Buy sinabin Jesus kalla, "Eléwén yuy malakéy tawuy nakal-an magpasakup kan Bapan Namalyari ya paran palí ya pupulun, nuwa pépérad da mamupul. Kabay manalangin kaw sa Panginuun na magbandin pampupulun ya miutus yapun mamupul.

³ Dali kawnay mita! Nuwa mamakapala kaw ta para kaw tupa ya pan-iutus ku sa mani tawuy paran asun aniwid.

⁴ Agana kaw mantan susut, bag, o sandalyas nga pangalili. Buy agana kaw manayang panawun sa pamikisabi sa tawu sa dan.

5 Bayu kaw sumun sa gisay bali, sabin yu sa magbali, 'Mapakamuyuy kapatétbékan.'

6 Nu mangêd da pananggap la kamuyu, mapakallay kapatétbékan Bapan Namalyari. Nu asê mangêd da pananggap la kamuyu, mag-udung êt kamuyuy kapatétbékan Bapan Namalyari.

7 Manugêl kaw sa bali ya bibiyan yu. Agana kaw kapaglipaylipay. Kanêن buy inêmén yuy iapag la kamuyu. Tagawan na magubra, dilag yan karapatan mananggap úpa na.

8 Nu lumatêng kaw sa gisay balayan buy tanggapên kaw mani tawu, kanêن yuy iapag la kamuyu.

9 Paiyulun yuy mani nipaġakit baydu buy sabin yu kallay, 'Marani yanay pagarin Bapan Namalyari kamuyu.'

10 Nuwa nu a kaw tanggapên sa gisay balayan, maku kaw sa dan buy sabin yuy,

11 'Agyan na abun balayan yuy nipigta sa mani bitis yan, pan-ikampag yan bilang pamipatanda yan kamuyu sa pamitakwil yu kanyan, ta agyan marani yanay pag-ari na kamuyu, a yu tinanggap.'

12 Pansabin ku kamuyuy sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan mani tawu sa balayan abiin kaysa kaparusan ya nadanasan mani tawuy taga Sodoma

sabitun nuna."

*Mamakapalunus ya mani tawuy asê nagsisi
(Mateo 11:20-24)*

13 Sinabi pun êt Jesus, "Mamakapalunus kaw wa mani taga balayan Corazin! Mamakapalunus kaw êt ta mani taga balayan Bethsaida! Ta nu sa balayan Tiro buy sa balayan Sidon nalyari ya mani mamakau-papas ya dinyag ku kamuyu, manayna dayi silan nagyaming saku buy niknu sa abu bilang pagpapêtêg ga nagsisi silayna.

14 Nuwa sa Allun Pangukum, mas mabyat ta parusay madanasan yu kaysa mani taga Tiro buy taga Sidon.

15 Buy sikaw wa mani taga Capernaum, indap yu kali nu dayêwên kaw angga sa langit? Asê! Isamwag kaw sa impernu!"

16 Amêsen, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Sisabêt man na mallêngê kamuyu, sakinay inlêngê na. Buy sisabêt man na asê mananggap kamuyu, sakinay a na pantanggapên. Buy sisabêt man na asê mananggap kangku, a na êt pantanggapên na namiutus kangku."

Nag-udung nga pitumpu buy luway tagasunul Jesus

17 Ya pitumpu buy luway tawuy in-utus Jesus un manuru, natula silan nagudung. Sinabi la kana, "Panginuun, agyan na mani nadawak ka ispiritu,

naipatas yan nu pansabin yan na lagyu mu!"

¹⁸ Nakitbay si Jesus kalla, "Nakitan kuy tambêng nitas sa kapangyarian Satanas ya nanuwad kimat.

¹⁹ Binyanan kataw kapangyarian manambut sa kaganawan kampun Satanas ya kapati tamu. Kabay agyan turakan yuy mani utan buy kulsisipit ya makamati, a kaw masakitan.

²⁰ Paraman baydu, agana yu ikatulay napasakup kalmuyuy nadawak ka ispiritu nun a ya ikatula yu, nakasulat ta lagyu yu sa librun biyay sa langit."

*Pinasiglan Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Sa uras êt abitu, pinasiglan Ispiritun Bapan Namalyari si Jesus buy sinabi na, "Pampasalamatan katay Bapa, ya Panginuun sa langit buy baydi sa babun luta, gawan inliim muy ati ya kapêtégan sa mani biyasa buy sa mani matagay ya pinag-aran, nun a impatanda mu sa mani tawuy kaparisun nabêlêng nga anak ya ayin pun tanda. Awuy Bapa, dinyag muy abiin ta abiin na kalabayan mu."

²² Pamakayari, sinabi na sa mani tawu, "Indin na kangkun Bapay kaganawan. Ayin magtanda kangkuy Anak na, nun a kay Bapa ku.

Buy ayin êt magtanda kan Bapa ku, nun a kay sikuy Anak na buy ya mani tawuy pinili kun pipatandan kana."

²³ Amêsên, sén kakapad la tana, pinag-arapan Jesus ya mani tagasunul na buy sinabi na kalla, "Pinagpala kaw, tagawan mangakitan yuy pandaygên ku.

²⁴ Pansabin ku kamuyuy malakéy mani propeta buy mani pinunu awlagi ya kalabay makakit sa nakit yu, nuwa a la nakit ta abitu. Labay la êt malêngéy nalêngé yu, nuwa a la nalêngé."

Ya mangéd da Samari-tano

²⁵ Amêsên, dilag gisay manurun Kautusan na nidêng amén subukun si Jesus. Sinabi na, "Manuru, sabêt ta sépat kun daygên amén mabiyan nakun biyay ya ayin katganan?"

²⁶ Nakitbay si Jesus kana, "Sabêt ta nakasulat sa Kautusan? Sabêt ta mangabasa mu baydu?"

²⁷ Nakitbay ya liyaki, "Kaidwan muy Panginuun mun Namalyari un buun bêkê, buun kaladwa, buun pas-êy, buy buun isip.* Buy sépat tamu êt kaidwan na kaparisu tamun tawu kaparisun pangidu tamu sa sarili tamu."†

²⁸ "Ustuy pikibay mu," sinabin Jesus. "Daygên muy abiin amén mabiyan kan biyay ya ayin katganan."

* **10:27** **10:27** Deuteronomio 6:5.

† **10:27** **10:27** Levitico 19:18.

²⁹ Nuwa asê labay manurun Kautusan na mipakadêng-êy ya. Kabay pinatang na si Jesus, "Nu parabaydu, sisabêt ta kaparisu kun tawu ya sépat kun kaidwan?"

³⁰ Bilang pikitbay kana, nagkuwentu si Jesus, "Dilag gisay tawuy papakun sa Jerico ya ubat sa Jerusalem. Kaban mamita ya, inapat yan mani tulisan. Dinugêdugê laya, inlabus buy kingwa lay gëgtan na buy inlakwanan layan paray nan nati.

³¹ Amêsên, dilag pari ya nidan baydu. Sên nakitan nay liyaki ya dinugêdugê, inlibasan naya êt buy insundu nay pamita na.

³² Dilag êt nidan baydu gisay liyaki ya Levita.[‡] Nuwa sên inlumatêng ya baydu, nakitan nay gisay liyaki ya dinugêdugê. Inlibasan naya êt.

³³ Amêsên, dilag gisay tawuy Samaritano[§] ya nidan baydu. Sên nakitan nay liyaki ya dinugêdugê, kinalunusan naya.

³⁴ Dinanyan nay abituy liyaki ta inuyasan nan alak buy laruy mani nuka na bayu na binêdbédan. Pamakayari, insakay nay liyaki sa saysay nay pagsakayan na buy gintan na sa bali ya pan-upan, ta baydu nayan sinaysay.

³⁵ Pamakawasak, binyanan

nan peray magbandin bali ya pan-ipaupa buy sinabi na kanay, 'Saysayên maya buy nu kulang pun na abiin na magastus mu kana, bayaran kata sa pag-udung ku.' "

³⁶ Amêsên, pinatang Jesus ya manurun Kautusan, sinabi na, "Sa êlêw mu, sisabêt sa tatlun abiin na pêtêg nangidu sa kaparisu nan tawuy dinugêdugê mani tulisan?"

³⁷ Nakitbay ya manurun Kautusan, "Sa êlêw ku, ya nalunus kana."

Sinabin Jesus kana, "Dali ka. Para êt baydu daygên mu."

Nagliwa si Jesus kallan Marta buy kan Maria

³⁸ Sên namita si Jesus buy ya mani tagasunul na, nilatêng sila sa gisay balayan. Baydu dilag gisay babayi ya naglagyun Marta. Matula na silan tinanggap sa bali na.

³⁹ Dilag patêl si Martan gisay babayi ya maglagyun Maria. Niknu si Maria sa kabitisan Jesus amén mallêngê sa pan-ituru na.

⁴⁰ Nuwa si Marta, asê mipaldan sa pamil-an kanên buy inêmên Jesus buy mani tagasunul na. Kabay nagdani ya kan Jesus buy sinabi na, "Panginuun, ayin naman nayin kwenta kamuy mana nangun kay nakaiknu si Maria sa kabitisan mun ayin tan dinyag? Sabin mu kanay sawpan naku di."

[‡] **10:32 10:32** Ya mani Levita sabay ya mani layin Levi buy manawup sila sa mani pari sa Templu. [§] **10:33 10:33** Nayêpay êlêw mani Judio sa mani Samaritano. A sila kalabay makiêkan o sumun sa bali un mani Samaritano.

⁴¹ Nuwa sinabin Jesus kana, "Martay a kayna dayi mipaldan sa mani pandaygén mu ta.

⁴² Kay gigisay kaylangan, ya malléngé kangku. Sabay ya pinilin Maria. Mas mangéd da ati buy ayin makakwa kanan ati agyan kanuman."

11

Ya turu tungkul sa panalangin

(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Gisay allu, naku si Jesus sa gisay lugal amén manalangin. Amésén, pamakayari nan nanalangin, sinabin gisa sa mani tagasunul nay, "Panginuun, turwanan mukay nu parasaantun manalangin kaparisun dinyag Juan sa mani tagasunul na."

² Sinabin Jesus kalla, "Nu manalangin kaw, paradi ya sabin yu,

'Bapa yan na Namalyari, labay yan na kay sikay uliménén mani tawu. Labay yan na mag-ari kayna kanyan kaganawan.

³ Biyan mukay kanén sa inallu-allu.

⁴ Buy patawarén mukay sa mani kasalanan yan, tagawan pinatawad yan na kaganawan nangasalanan kanyan. Buy agana mukay paulayan matuksu.'

⁵ Amésén, sinabi pun êt Jesus sa mani tagasunul na,

"Alimbawa, dilag gisa kamuyuy naku sa balin kaluguran na un limbanak kan yabi. Sinabi na, 'Kaluguran nay, biyan mukun tatluy tinapay,

⁶ gawan inlumaténg nga kaluguran kuy ubat sa marayu buy ayin nakun maipakan kana amésén.'

⁷ Nakitbay ya kaluguran nay idi sa lalén bali, 'Agana mukay ya gambalén buy mani anak ku. Nakakalék kay yana buy maanak ku buy nakakabat tay pasbul yan. A kina malyarin midéng amén idin pun na kaylangan mu.'

⁸ Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan a naka labay biyan kanén gawan sa pamikaluguran yu, midéng yapun êt amén idin nay kaylangan mu gawan pinaaninanin muya."

⁹ "Kabay paradi ya sabin ku kamuyu. Manyawad kaw kan Bapan Namalyari buy biyan nakaw. Têkapén yu kanay pantêkapén yu buy makitan yu. Mamégi kaw kana buy pakitbayan nakaw.

¹⁰ Tagawan na kaganawan manyawad kana, pambiyan na sila. Buy ya mangkap, makakit. Buy ya kaganawan mamégi, pakitbayan.

¹¹ Sikaw wa mani bapa, nu manyawad kamuyun kénan laném ma anak yu, biyan yuya nayin utan? Asé!

¹² Buy nu manyawad ya nayin ukuy, biyan yuya nayin kulsisipit? Asé êt!

¹³ Sikaw wa mani nangadadawak, nu katanda kaw mam-in mangangêd da bagay sa mani anak yu, luyang ngabay ya Bapa yun Namalyari ya idi sa langit! Idin nay Ispiritu na sa kaganawan manyawad kana."

*Si Jesus buy si Satanas
(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)*

¹⁴ Gisay allu, impatas Jesus ya gisay nadawak ka ispiritu ingkapipin gisay liyaki. Sén nag-awas say nadawak ka ispiritu, nakapagsabi ya liyaki. Kabay ya mani tawuy idi baydu, nakaupapas sila.

¹⁵ Nuwa dilag dakun umnu bayduy nagsabin, "Si Satanas ya puun nangadadawak ka ispiritu sabay ya nam-in kapangyarian kanan mampatas nangadadawak ka ispiritu."

¹⁶ Buy ya kaatag êt taman, labay lan subukun si Jesus. Kabay inyawad la kanay mipakit yan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus yan Bapan Namalyari.

¹⁷ Nuwa tandan Jesus ya pan-isipin la. Kabay sinabi na kalla, "Nu mitutubag ga mani tawu sa gisay kaarian, asê mapêng nga kaarian. Buy nu mitutubag ga gisay pamilya, mangapisisyay sila.

¹⁸ Kabay nu pagkpatin Satanas ya pansakupun na, parasaantun mapêng nga panakup na? Pan-ipatang ku kamuyuy abiin tagawan pansabin yuy mampatas sakun nangadawak ka

ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Satanas.

¹⁹ Kabay nu mampatas sakun mani nangadadawak ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Satanas, sisabêt awêd da nam-in kapangyarian sa mani tagasunul yu amén mampatas nangadadawak ka ispiritu? Ya mani tagasunul yuy mampapêtêg ga taganan mali kaw.

²⁰ Amésen, gawan namtas sakun mani nadawak ka ispiritu sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari, ya labay sabin, ilumatêng nga kamuyuy pagarin Bapan Namalyari."

²¹ In-alimbawan Jesus si Satanas sa gisay napas-êy ya liyaki. Sinabi na, "Nu dilag napas-êy ya liyaki ya malakêy almas na buy magbantay yan bali na, ayin nan makasun sa bali na amén makakwa sa mani pibandiyan na.

²² Nuwa nu dilag lumatêng nga liyaki ya mas napas-êy pun kana, sambutun yan ati. Ta ya mas napas-êy ya liyaki, kewen nay almas ya pan-asaan napas-êy ya liyaki. Kewen êt mas napas-êy ya liyaki buy iatag-atag ya pibandiyan liyaki."

²³ "Ya asê panig kangku, kapati naku buy ya asê manawup sa pamidanin mani tawu kangku, kay mampakarayu yan tawu kangku."

Ya pag-udung nadawak

ka ispiritu

(Mateo 12:43-45)

²⁴ Sinabi pun êt Jesus, "Nu mag-awas ya nadawak ka ispiritu sa tawu, mibitabita ya sa mani kakyangan na lugal amén mangkap yan mapagpaynawan na. Nuwa nu ayin yan makitan, sabin na sa sarili nay, 'Mag-udung ngaku tana sa tawuy ubatan ku.'

²⁵ Buy nu niudung ngina, makitan nay ubatan na ya paran bali ya malinis buy nakakumpuni yana.

²⁶ Kabay magtas ya sa tawuy ubatan na. Nuwa sa pag-udung na, mamipik-ilaku yan pituy ispirituy luyang pun nadawak kana buy magsédak sila sa tawun abitu. Kabay luyang dumawak ya kabilyan tawun abitu kaysa mana nan kabilyan."

Ya pêtêg ga pinagpala

²⁷ Kaban magsabi pun si Jesus, dilag gisay babayi ya idi sa malakéy tawuy masnéng nagsabi kan Jesus, "Pinagpalay babayi ya ni-anak buy namasusu kamu!"

²⁸ Nuwa nakitbay si Jesus kana, "Pêtêg bayna, nuwa luyang pinagpalay mani tawuy malléngê buy manunul sa Sabin Bapan Namalyari."

Nanyawad mamakaupapas ya mani tawu

(Mateo 12:38-42)

²⁹ Kaban mititipun ya malakéy tawu sa danin Jesus, insundu nay pagsabi na. Sinabi na, "Ya mani tawu amésén ya nadawak, mangkap silan mamakaupapas bilang tanda' ya in-utus sakun Bapan Namalyari. Nuwa ayin ipakit kalla nun a ya tanda' ya nalyari kan propeta Jonas sabitun nuna.*

³⁰ Ya nalyari kan Jonas sabay ya nagin tanda' sa mani tawu sa Nineve ya pêtêg in-utus yan Bapan Namalyari. Para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy in-utus Bapan Namalyarin magin tanda' sa mani tawu amésén.

³¹ Si Reynan Sheba awlagi, agyan naubat yapun sa marayuy lugal, naku yan malléngê sa kabiyasnan Arin Solomon. Amésén, idi yaku baydi ya igit pun kan Solomon, nuwa a kaw kalabay malléngê kangku. Kabay sa Allun Pangukum, midéng nga Reynan Sheba buy manuwat kamuyu.

³² Pamakayarin nangaral Sabin Bapan Namalyari si Jonas baydu sa Nineve, nagsisi ya mani tawu. Amésén, idi yaku baydi ya igit pun kan Jonas, nuwa a kaw kalabay magsisi sa mani kasalanan yu. Kabay sa

* **11:29 11:29** Ya nalyari kan Propeta Jonas, tatluy allu buy tatluy yabi nan idi sa bitukan maragul la kénan laném buy inumawas yan nabyay. Para êt bayduy nalyari kan Jesus, ta tatluy allu nan nakalbêng nuwa nabyay yan nanguman.

Allun Pangukum, midêng nga mani taga Nineve buy manuwat kamuyu."

Ya pamiparisu tungkul sa sulu

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ Sinabi pun êt Jesus, "Ayin tawuy mamagkêt sulu ya itagu na o tugpawan sa pamisêmpanan, nun a idin nay sulu sa pêtêg pamyanan amên mam-in sawang sa kaganawan sumun."

³⁴ "Ya mata, sabay ya sawang lawini. Kabay nu malinaw wa pangêlêw mu, nasawang êt ta buun lawini mu. Nuwa nu napukakêy pangêlêw mu, nadêm êt ta buun lawini mu.

³⁵ Pilmin mu, ta dat ya sawang nga idi kamuyu indap yu nu nasawang, pakan nadiglêm awêd.

³⁶ Nu nasawangan na buun lawini yu buy ayin nan pérâd da nadiglêm baysên, nasawang ngay biyay yu ya paran sinawangan sulu."

Tinusék Jesus ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

³⁷ Pamakayarin nangaral Jesus, dilag gisay Pariseoy nisagyat kanan mangan. Kabay nakilaku si Jesus buy nag-arap ya sa kanên.

³⁸ Ya mani Pariseo, dilag silan naugalyan nu parasaantuy panguyas gamêt bayu mangan, nuwa asê sinunul Jesus ya nau-galyan la. Kabay nagtakay Pariseoy nisagyat kana.

³⁹ Kabay sinabin Jesus kana, "Sikaw wa mani Pariseo, pallinisin yuy lawasan tasa buy pinggan, pakan lalên bêkê yuy napnun kasakiman buy kadawakan.

⁴⁰ Mani ayin tanda! Agyan ya mani lawini buy lalên bêkê yu, si Bapan Namalyari ya nanyag.

⁴¹ Kabay kalunusan yuy mani kalulu buy sawpan yu sila sa mani kaylangan la amên maituwad malinis ya bêkê buy lawini yu sa êlew Bapan Namalyari."

⁴² "Nuwa kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta agyan na mani pamalasan pangkanêñ, pan-idin yuy ikapu kan Bapan Namalyari, pakan pampaulayan yinaman na katinêkan buy pangidu kan Bapan Namalyari. Mangêd da mam-i kaw ikapu yu, nuwa agana yu paulayan na mas maulagay pandaygên."

⁴³ "Kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta labaylabay yun miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa mani balin pagtipunan. Buy labaylabay yun galangêñ kaw mani tawuy malibasan yu."

⁴⁴ "Kapapalunus kaw wa mani Pariseo gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta indap mani tawu, malinis kaw, pakan sa a la tanda, madinat kaw awêd. Kabay

nanuwad kaw pamilbêngan na piturakturakan mani tawu sa a la tanda."

⁴⁵ Amésén, sinabin gisa sa mani manurun Kautusan, "Manuru, agyan sikay yaman ni, ipakadêng-éy mu yata."

⁴⁶ Nakitbay si Jesus kana, "Agyan sikaw êt ta mani manurun Kautusan, kapapalunus kaw, gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Ta pan-ipatupad yu sa mani tawuy kautusan na masakit tuparén ya paran pan-ipabakay yu kallay mangabayat ta kalga, pakan a yu sila taganan sawpan sa pantan ati.

⁴⁷ Kapapalunus kaw êt! Tagawan magpadyag kaw mani tanda' sa mani pinilbêngan mani propetay pinatin mani ninunu yu.

⁴⁸ Kabay sikaw êt ta nampapêtêg ga inayunan yuy dinyag la. Ta pinati lay mani propeta buy siyan sikaw êt ta mipadyag mani tanda' sa mani pamilbêngan la.

⁴⁹ Kabay sa kabiyasan na Bapan Namalyari, ati ya sinabi na tungkul kamuyu, 'Mamiutus sakun mani propeta kalla buy mani apostul. Patin lay kaatag buy pisakitan lay kaatag.'

⁵⁰ Kabay sikaw wa mani tawu amésén, parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa pangamatin nunan propeta sabitun dinyag nay babun luta angga amésén

⁵¹ buy paubat pun sa pamatin mani ninunu yu

kan Abel angga kan Zacarias ya pinati la êt sa pibunakan Templa buy sa pamian-dugan. Awu, pansabin ku kamuyuy parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa dinyag mani ninunu yu."

⁵² "Kapapalunus kaw wa mani manurun Kautusan gawan parusan kaw Bapan Namalyari! Gawan a yu impatanda sa mani tawuy tungkul kan Bapan Namalyari. Buy agyan sikaw, a kaw kalabay magpasakup kana, nun a pambênbênan yu pun êt ta mani tawuy kalabay magpasakup kana. Paran kingwa yinay susi sa mani tawuy kalabay miawyun sa pag-arian Bapan Namalyari."

⁵³ Pamakayarin nagsabin Jesus, namita ya sa balin abitu. Ubat ta baydu, ya mani Pariseo buy mani manurun Kautusan, pawa lan pambatikusun si Jesus. Pampatangén laya tungkul sa malakéy bagay.

⁵⁴ Pan-êtpanan lay pakitbay na amén nu magkamali ya sa pagsabi na, dakpén laya.

12

*Pamatanda laban sa mani magtatalingkayu
(Mateo 10:26-27)*

¹ Sa uras abitu, libulibuy tawuy mallumatêng kan Jesus buy sa sadyay laké la, mangapipiit sila. Sinabin Jesus sa mani tagasunul

na, "Mangillag kaw sa pag-tatalinkayun mani Pariseo ya nanuwad pamalbag.

² Ta ayin pan-itaguy asê makitan buy ayin pan-iliim ma asê matandan.

³ Kabay sabêt man na sinabi yu sa nadiglêm, malêngê sa nasawang buy sabêt man na in-ayas yu sa lalên bali yu, sabay ya masnêg sabin."

Ya sépat kalimwan

(Mateo 10:28-31)

⁴ "Mani kaluguran ku, pansabin ku kamuyuy agana kaw malimu sa mani tawuy kalabay mamati kamuyu, ta kayari lan patin na lawini yu, ayin silaynan kaatag madyag kamuyu.

⁵ Nuwa pansabin ku kamuyu ya sépat yun kalimwan, kay si Bapan Namalyari, ta kayari na kan patin, dilag yapun êt kapangyarian mamisamwag kamuyu sa impernu. Awu, pansabin ku kamuyuy kay si Bapan Namalyari ya kalimwan yu."

⁶ "Ya limay laynê, kay pan-isaliw sa nayêpay alaga. Nuwa agyan gisa man kalla, asê nalitêpan Bapan Namalyari.

⁷ Kabay agana kaw malimu ta luyang kaw maulaga kaysa sa malakêy laynê. Ta agyan ya bilang mani sabut yu, tanda na."

Ya pangilala kan Cristu

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sinabi pun êt Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy

sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sisabêt man na mangilala kangku sa arapan mani tawu, kilalanêkuya êt sa arapan mani ang-el Bapan Namalyari.

⁹ Nuwa sisabêt man na mamikadêng-êy kangku sa arapan mani tawu, ikadêng-êy kuya êt sa arapan mani ang-el Bapan Namalyari.

¹⁰ Sisabêt man na mallamus kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, mapatawad yapun. Nuwa nu sisabêt man na mallamus sa Ispiritun Bapan Namalyari, a yina mapatawad."

¹¹ "Nu iarap lakaw sa mani balin pagtipunan mani Judio buy sa mani manungkulon sa balayan gawan sa panam-palataya yu kangku, agana kaw napitik nu parasaantu kaw makitbay o nu sabêt ta sabin yu kalla bilang pamtanggul sa sarili yu,

¹² tagawan sa uras abitu, ya Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya manuru kamuyu nu sabêt ta sabin yu."

Ya paalimbawan Jesus tungkul sa tawuy mabandi buy ayin tanda

¹³ Amêsên, ya gisa sa malakêy tawuy idi baydu, sinabi na kan Jesus, "Manuru, sabin mu wati sa patêl kuy idin na kangkuy dakay ku sa mana yan."

¹⁴ Nuwa sinabin Jesus kana, "Patêl, awta ipatang maya kangkuy abiin ta? Aku tagaukum o tagadakay pibandiyan yu."

15 Kabay sinabi na kalla, "Mangillag kaw sa kaganawan kasakiman, tagawan ya biyay tawu, asê makwa sa lakên pibandiyen."

16 Buy ingkuwento pun êt Jesus ya paalimbawa, "Dilag gisay liyaki ya mabandi ya nakapupul malakê sa panamnan na.

17 Kabay sinabi na sa sarili na, 'Sabêt ta daygên ku? Ayin nakinan mapamyanan mani pupul ku.

18 Ah, tanda kina! Lasakên kinay mani budega ku ta mipadyag gakun mas maragul la mani budega amên idin ku bayduy mani pupul buy pibandiyen ku.'

19 Pamakayari, sabin ku sa sarili ku, 'Malakêy nay natipun ku para sa kinakarangan panawun. Kabay kay magpaynawa ku tanan mangan, minêm, buy magpakasaya!'

20 "Nuwa sinabin Bapan Namalyari kanay, 'Ayin kan tanda! Sa yabin ati, kêwên kinay biyay mu. Kabay kaatag tan tawuy makapagnabang tinipun mu para sa sarili mu.'

21 Sinabin Jesus, "Parabaysên ya malyari sa tawuy manipun pibandiyen na para sa sarili na, pakan kalulu ya awêd sa pangêlêw Bapan Namalyari."

*Manampalataya kan Bapan Namalyari
(Mateo 6:25-34)*

22 Pamakayari, sinabin Jesus sa mani tagasunul

na, "Kabay pansabin ku kamuyuy agana kaw napitik nu sabêt ta kanên yu amên mabyay. Buy agana kaw êt napitik nu sabêt ta iyaming yu.

23 Tagawan igit maulagay biyay kaysa kanên buy igit maulagay lawini kaysa yaming.

24 Elêwên yu êt ta mani uwak. A sila mananêm, mamupul, o manipun maêkan la sa budega. Nuwa paramanbaydu, pampakan silan Bapan Namalyari. Sikaw pun nayi, igit kaw maulaga kaysa mani uybung manuk.

25 Ayin kamuyun makapikadang biyay na agyan sa gisay uras sa kapamilatan kapitikan na.

26 Kabay nu a yu agyun maikadang nga biyay yu agyan sa gisay uras, agana kawna napitik sa kaatag bagay."

27 "Elêwên yu nu parasaantun mantumubuy mani tanaman na mulaklak ya bêngat tan tumubu. A sila mag-ubra o manyag yaming la. Nuwa pansabin ku kamuyuy agyan si Solomon na mabandi, a ya nakapagyaming kasing kangêd gisa man na bulaklak tanaman.

28 Pampakangêdên Bapan Namalyari ya mani lamun sa bung-uy ya nabyay amêsên, nuwa pamakawasak, maulam. Nu parabaysên na pandaygên Bapan Namalyari

sa mani lamun, luyang ngabay kamuyu, pilmin payamingan nakaw. Pêtêg kawnan nabélêng nga panampalataya kana ta!

²⁹ Kabay agana kaw napitik tungkul sa kanên o inémén yu.

³⁰ Ta ya mani asê mangilala kan Bapan Namalyari,awa silan napitik tungkul sa mani bagay ya abiin. Nuwa sikaw, tanday nan Bapa yuy idi sa langit ya kaylangan yuy kaganawan abiin.

³¹ Kabay pagpilitan yun magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari buy idin na kamuyuy kaganawan kaylangan yu."

*Pibandiyán sa langít
(Mateo 6:19-21)*

³² Amésén, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Agyan pêpérad kaw, agana kaw malimu, tagawan matula si Bapan Namalyarin mibilang kaw sa pag-ari na.

³³ Isaliw yuy mani pibandiyán yu buy idin yu sa mani kaluluy naabli yu. Nu parabaysén na daygén yu, makatipun kaw pibandiyán sa langit ya asê maluma, asê maubus, asê matakaw buy asê anagén.

³⁴ Tagawan nu idi saantuy pibandiyán yu, idi êt bayduy isip yu."

Ya mani ipus ya mapagktiwalan

³⁵⁻³⁶ Sinabi pun êt Jesus kalla, "Pawa kaw maglêan sa pallumatêng

ku kaparisun mani ipus ya mangêtêng sa pamulin amung lay ubat sa tangénan. Nakal-an nakapagkêt ya mani sulu la amén sa pallumatêng amung la buy magbêg ya, tambêng lan mabuklat ta pasbul.

³⁷ Pinagpalay mani ipus ya malatngan amung lay nakaimatan mangêtêng sa pamuli na. Pansabin ku kamuyuy maglêan ya amung la buy paiknun sila ta mamia-pag yan kanên amén pakan sila.

³⁸ Pinagpalay mani ipus ya nakal-an sa pallumatêng amung la, agyan sa bunak yabi o mawatwatan man."

³⁹ "Pakaisipin yuy ati. Nu tandan magbali nu sabêt ta uras pallumatêng manakaw, a na pasawén masunan na bali na.

⁴⁰ Kabay sikaw man, sépat kaw pawan maglêan, tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, magudung ngaku sa uras ya magbabang-uwan kaw."

*Ya mapagtiwalan buy a mapagtiwalan na ipus
(Mateo 24:45-51)*

⁴¹ Amésén, namatang si Pedro, "Panginuun, para kansabêt ta paalimbawan abiin, kay para nayı kanyan, o para sa kaganawan?"

⁴² Kabay nakitbay si Jesus, "Ya mapagtiwalan buy katanday ipus, sabay siyay pagtiwalan amung na sa mani kaatag ga ipus buy siyay mam-in kanên kalla sa ustuy uras.

⁴³ Pinagpalay abituy ipus nu malatêng yan amung nay mag-ubra sa pan-ipadyag amung na kana.

⁴⁴ Pansabin ku kamuyuy sabay siyay pagtiwalan amung na sa kaganawan pibandiyen na.

⁴⁵ Nuwa abiin na ipus, indap na nu mabuyut pun bayu lumatêng nga amung na. Ya daygên na, mag-pakabsuy ya, maglasing buy patukpatukun nay kaatag ipus, liyaki man o babayi.

⁴⁶ Amêsên, sa alluy magbabang-uwan ya, lumatêng nga amung na. Kabay parusan yan amung nan mabyat buy isamwag naya sa lugal la pamisamwagan mani asê mapagiwalan."

⁴⁷ "Ya ipus ya nakatanda sa kalabayan amung na, nuwa a ya nanunul, parusan yan mabyat.

⁴⁸ Nuwa ya ipus ya asê nakatanda sa kalabayan amung na buy nakadyag yan kamalyan ya ikaparusa na, kay nalup-aw wa parusay matanggap na. Ya binyanan malakê, malakêy têkapên kana. Awu, ya pinagtiwalan malakê, malakê êt ya pakitbayan na."

Ya pamisyay pamilya (Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Sinabin Jesus, "Naku waku baydi sa babun luta amên mantan kaparusan

paran apuy ya labay ku dayin magdêkêtdêkêt tina.

⁵⁰ Nuwa kaylangan ku pun danasên na pamasakit. Buy a ku mipatêtbék anggan asê malyari ya ati."

⁵¹ "Indap Yu nayi naku waku baydi sa babun luta amên dilag mangêd da pami-aawyun na mani tawu? Asê! Gawan sa pamaku ku baydi, dilag pipapatyan na mani tawu.*

⁵² Paubat amêsên, mangapisisyay ya limay tawu sa gisay pamilya, tatlu laban sa luwa buy luwa laban sa tatlu.

⁵³ Pakipatyan bapay anak nay liyaki buy ya anak nay liyaki, pakipatyan nay bapa na. Para êt bayduy malyari sa indu buy anak nay babayi, sa ampu nay babayi buy sa manuyang nay babayi."

Mangêtpan sa mani malyari amêsên

(Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Sinabin Jesus sa mani tawu, "Nu makitan yu sa tatanglêwan alluy nabudêg, pansabin yuy manguran, buy manguran yabay.

⁵⁵ Buy nu mantumyêp pay angin, pansabin yuy umumut buy umumut yabay.

⁵⁶ Mani mapagtalingkayu! Tanda yuy labay sabin mani mangakit yu sa luta buy sa langit, nuwa siyan a yuya

* **12:51** **12:51** Dilag pipapatyan gawan dilag maniwala sa pangaral Jesus buy dilag êt asê maniwala.

tanday labay sabin pandaygén Bapan Namalyari sa kapamilatan ku amésén ta?"

Makikasundu sa mani kapatí

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ Sinabi pun Jesus, "Isipin yu nu sabêt ta sépat yun daygén.

⁵⁸ Nu dilag mamidalum kamu, pagpilitan mun makikasundu kana kaban a naka pun naidalum. Ta dat pilitin naka pun iarap sa mallitis buy pamakayari, igawang kan mallitis sa pulis amén isukul.

⁵⁹ Pansabin ku kamuy a ka makaawas sa sukulan anggan a mu pun nabayarán na kaganawan panipabayad la kamu."

13

Kaylangan nan magsisi

¹ Kaban magsabi si Jesus, dilag dakun umnuy tawuy nagdani buy nibalita kanan, "Dilag dakun umnuy tawuy impapatin Gobernador Pilato kaban mam-i silan andug kan Bapan Namalyari sa Templu."

² Sinabin Jesus kalla, "Indap yu nayı ya gawan sa nal-yari kalla, mas makasalan na mani taga Galilea ya impapati kaysa kaatag taga Galilea ya asé impapati?

³ Asé! Pansabin ku kamuyuy nu a yu pagsisyán na mani kasalan na yu, milaku kaw êt sa ayin katganan na kaparusán.

⁴ Isipin yu êt ta mapu buy waluy tawuy nati sabitun

nadug-anan silan matag-ay ya bali sa lugal Siloe. Indap yu nu mas makasalan sila kaysa kaatag manugél sa balayan Jerusalem ya asé nati?

⁵ Asé! Pansabin ku kamuyuy nu a yu pagsisyán na mani kasalan na yu, milaku kaw êt sa ayin katganan na kaparusán."

Ya paalimbawa sa puun kayuy asé managéy

⁶ Amésén, ingkuwentun Jesus ya paalimbawan ati, "Dilag gisay tawuy manggitna. Nipataném yan puun kayun igus sa panggitnan na. Inlaku nay ati amén éléwén nu nanagéy yana, nuwa ayin yan nakitan.

⁷ Kabay sinabi na sa manaysay gitna na, 'Tatluy tawun nakinan miudung-udung baydi amén éléwén nu nanagéy yay puun kayun igus, nuwa ayin naku yatan makitan. Putusun mutay puun kayun abiin! Masayang tay lutay pinitamnan kana.'

⁸ Nuwa nakitbay ya manaysay gitna na, 'Amung ngay paulayén mina pun na puun kayu sa tawun ati. Kalin kuta pun na palitén na buy biyan kun pamataba.'

⁹ Ta dat managéy ya sa gisay tawun. Nuwa nu asé pun, putusun kina.' "

Pinaiyul Jesus ya babayi ya nakuba

¹⁰ Gisay Allun Pagpay-nawa, manuru si Jesus sa

gisay balin pagtipunan mani Judio.

¹¹ Amêßen, dilag gisay babayi bayduy pinakuban nadawak ka ispiritu sa mapu buy waluy tawun. A yina makaidêng matinêk.

¹² Kabay sên nakitan yan Jesus, sinagyat nayan magdani kana buy sinabi, "Babayi, inumiyul kayna sa sakit mu."

¹³ Impaluntun Jesus ya gamêt na sa babayi buy tambêng tinuminêk ka pamidêng babayi. Kabay nangulimên ya kan Bapan Namalyari.

¹⁴ Sa nalyarin abitu, nanubag ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio gawan namaiyul si Jesus sa Allun Pagpaynawa. Kabay sinabin mamunu sa mani tawuy, "Sa gisay duminggu dilag kaw anêm ma alluy pag-ubra. Sa mani allun abiin kaw waman dayin mamaiyul, alwan sa Allun Pagpaynawa."

¹⁵ Pinakitbayan yan Jesus, "Sikaw wa mapagtalingkayun manunul sa kalabayan Bapan Namalyari! Nu dilag kaw baka o asnu ya napêl-angan, alwa nayin agwatén yuya buy paynêmén agyan sa Allun Pagpaynawa?

¹⁶ Nu kalunusan yuy mani saysay, parasaantu pun na babayin ati ya ubat sa layin Abraham ya mapu buy

waluy tawun nan inggapus Satanas? Alwa nayin sépat yan agwatén agyan sa Allun Pagpaynawa?"

¹⁷ Gawan sa sinabin Jesus, nipakadêng-êy ya mani tawuy makitubag kana. Nuwa ya kaatag gaman, natula sila gawan sa mamakaupapas ya dinyag Jesus.

Ya pamiparisu sa but-un mustasa
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Amêßen, insundun Jesus ya pangaral na. Sinabi na, "Saantu tamu maiparisuy pag-arin Bapan Namalyari?

¹⁹ Ya pag-arin Bapan Namalyari, maiparisu sa gisay but-un mustasa ya intanêm gisay tawu sa panamnan na. Dinumagul yan napakadyag gisay puun kayu. Kabay ya mani sangan ati, mapanyagan salay mani uybun manuk."*

Ya pamiparisu sa pamalbag
(Mateo 13:33)

²⁰ Sinabi pun êt Jesus, "Alwa pun êt kay abiin. Ta ya pag-arin Bapan Namalyari,

²¹ maiparisu ya sa pêpérâd da pamalbag ga ginêmês gisay babayi sa malakêy arina. Kabay napalbag nay arinay ginêmês."†

* **13:19** **13:19** Para êt baysên ya pag-arin Bapan Namalyari ya sa umpisa nabêlêng nuwa sa kinakarangan, pakadyag maragul. † **13:21** **13:21** Ya labay sabin paalimbawan ati, ya pag-arin Bapan Namalyari, mag-umpisa sa pêpérâd, nuwa sa kinakarangan lumakê.

*Ya nalipit ta pasbul
(Mateo 7:13-14; 7:21-23)*

²² Insundun Jesus ya pamita na papakun sa Jerusalem. Buy sa pamita na, nangaral ya sa mani balayan buy sa mani baryuy mangadanan na.

²³ Amêsen, dilag namatang kana, "Panginuun, pêpérad nayi ya miligtas sa parusa?"

Nakitbay si Jesus kana,

²⁴ "Pagpilitan yun sumun sa nalipit ta pasbul, ta malakéy magpilit sumun, nuwa a sila makasun.

²⁵ Nu insaray nan magbandi ya pasbul bali na, midéng kaw tana sa lawasan. Magbêg kaw, sabin yu, 'Patêl lay, pasunun mukay ya kayék!' Nuwa pakitbayan nakaw, 'A kataw kakilala!'

²⁶ Buy sabin yu kana, 'Aw indi, parasaantu mun masabi ya a mukay kakkilala, pakan napagkaém yan ka pun nangan buy niném. Nangaral ka pun êt sa lugal yan.'

²⁷ Nuwa pakitbayan nakaw manguman, 'Magpakarayu kaw kangku, sikaw wa kaganawan manyag kadawakan, ta a kataw kakilala.'

²⁸ Manangis kaw buy mingéngêt ta bêbêy tagawan makitan yu silan Abraham, Isaac, Jacob buy ya kaganawan mani propetay idi sa kaarian Bapan Namalyari, pakan

sikaw, isamwag gaman sa lawasan.

²⁹ Sa allun abitu, malakéy alwan Judioy ubat sa magmikakanayun na lugal ya mapagkaém sa kalutu sa kaarian Bapan Namalyari.

³⁰ Kabay pêtêg baynan dilag mapagmatag-ay amêsen ya miyêpa buy dilag mapagpayêpa amêsen ya mitagay."

Ya pangidun Jesus sa mani taga Jerusalem

(Mateo 23:37-39)

³¹ Sa uras abitu, ilumatêng nga dakun umnuy Pariseoy nagsabi kan Jesus, "Mita kayna baydi, gawan labay kan ipapatin Gobernador Herodes Antipas."

³² Nakitbay si Jesus kalla, "Sabin yu sa mapagtalingkayuy isundu kuy pamitas kun nadawak ka ispiritu buy pamaiyul kun nipagsakit amêsen buy wasak. Sa ikatluy allu, mayari kuy pandaygén ku.

³³ Sépat kun isunduy pamita ku amêsen, wasak buy sa kalwa, tagawan ayin kaatag pamatyen kanyan mani propeta nun a sa Jerusalem."

³⁴ Amêsen, sinabi pun êt Jesus, "Sikaw wa mani taga Jerusalem, pampatin yuy mani propeta buy pambatwan yuy mani pan-iutus Bapan Namalyari kamuyu angga sa mati sila. Katiumnu kataw nan labay tipunun buy saysayên kaparisun panyumyum

gayindun manuk sa mani siwsiw na, nuwa siyan a kaw kalabay.

³⁵ Kabay agyan lasakên lay tutugêlan yu, pakabaala kawna. Pansabin ku kamuyuy paubat amêsên a yu kina makitan angga sa lumatêng nga panawun na sabin yuy, 'Pagpalên na malumatêng sa lagyun Pangin-uun.' [‡]

14

Pinaiyul Jesus ya liyaki ya binaya

¹ Gisay Allun Pagpay-nawa, dilag gisay Pariseoy mamunu ya nisagyat kan Jesus mangan sa bali na. Pambantayan yan mani tawuy idi baydu.

² Nagdani kan Jesus ya gisay liyaki ya binaya.

³ Kabay namatang si Jesus sa mani manurun Kautusan buy sa mani Pariseo, "Awta sabêt ta idi sa Kautusan? Malyari nayin mamaiyul o asê sa Allun Pagpaynawa?"

⁴ Nuwa a sila nakitbay. Kabay tinalan Jesus ya tawuy binaya, pinaiyul naya buy impauli.

⁵ Amêsên, pinatang silan Jesus, "Nu dilag gisa kamuyuy nag-anak o kaya nagbaka ya nanabu sa nalalêy lib-ung sa Allun Pagpay-nawa, alwa nayin tambêng yuyan isalwang?"

⁶ Nuwa ayin makapakit-bay kana.

Katandan magpakayêpan nakêm

⁷ Amêsên, naêspan Jesus ya pampilin mani bisitay iknuwan ya nakal-an sa mani tawuy maulaga. Kabay nagsabi yan paalimbawa,

⁸ "Nu dilag nisagyat kamu sa gisay tangênan, agana ka mangamut miknu sa iknuwan mani tawuy maulaga, ta dat dilag pun insagyat ta mas maulaga pun kamu.

⁹ Dat danyan kan nisagyat kamu buy sabin na, 'Idin muy abiin na iknuwan sa tawun ati.' Sa pakapakun baydu, mipakadêng-ey kayna man buy miknu ka ta sa iknuwan mani tawuy asê maulaga.

¹⁰ Kabay nu insagyat ka sa tangênan, ya mangêd minaman daygên, miknu kayna man pun sa iknuwan mani tawuy asê maulaga, ta dat magdani kamuy nisagyat buy sabin nay, 'Kaluguran, miknu kayna man du sa iknuwan mani tawuy maulaga.' Sa pakapakun baydu, maparangalan ka sa piakit-akit kaganawan bisita.

¹¹ Gawan ya mapagmatagay sabay ya iyêpan Bapan Namalyari. Buy ya mapag-payêpa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari."

¹² Pamakayari, sinabin Jesus sa nisagyat kana, "Nu magkalutu ka sa gisay pamieêman, ya isagyat mu, alwan kay mani kaluguran,

[‡] 13:35 13:35 Mani Kanta 118:26.

mapatêl, mani kamag-anak o ya mabandi ya karani mun bali. Tagawan dat isagyat laka êt amên maablasan lay dinyag mu kalla.

¹³ Kabay nu magkalutu ka, ya isagyat mina man, mani magkasakit, mani lumpu, mani pilay, buy mani bulag.

¹⁴ Ta nu parabaysén na daygén mu, pagpalén kan Bapan Namalyari. Ta ya insagyat mu, agyan a la maablasan ya mangêd da dinyag mu kalla, si Bapan Namalyari yaman na mangablas kamu sa dinyag mu kalla sa panguman pangabyay."

*Ya paalimbawa tungkul
sa maragul la kalutu*

(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Sén nalêngén gisa sa mani kaêm nay abiin, sinabi na kan Jesus, "Pinagpalay mani makaêm sa kalutu sa kaarian Bapan Namalyari!"

¹⁶ Nakitbay si Jesus sa kampilatan paalimbawa, "Dilag gisay liyaki ya nil-an maragul la kalutu buy nisagyat yan malakéy tawu.

¹⁷ Sén nakal-an nay kaganawan, in-utus nay gisay ipus nan sabin sa mani insagyat nay, 'Kaksaw kawna, ta nakal-an nay kaganawan!'

¹⁸ Nuwa ya kaganawan insagyat, nanyag silan sangkan. Sinabin nuna, 'Sabin muta kayék kanay a ku milaku ta nakasaliw wakun panggitnan. Kaylangan kun lakwén amên makitan ku.'

¹⁹ "Nasên anti, inlaku nayna êt ta gisa, nuwa para êt bayduy sinabi na, 'A kun kayék milaku, ta nakasaliw wakun mapuy baka buy kaylangan ku silan subukun panarul.' "

²⁰ "Kabay inlaku nayna êt ya gisa, nuwa para êt bayduy sinabi na, 'A kun kayék milaku, ta bayu wakun tangén.' "

²¹ "Kabay nag-udung ya sa amung na buy imbalitay kaganawan sinabin insagyat na. Sén nalêngé nay imbalitan ipus, nanubag ya. Kabay nanguman yan niutus ipus na. Sinabi na, 'Dali kayna, maku ka sa mani dan buy sa nalipit ta dan balayan. Ta isagyat mu baydi ya mani kalulu, mani lumpu, mani bulag, buy mani pilay.' "

²² "Sén nag-udung nga ipus, sinabi na sa amung na, 'Amung kuway, sinunul kinay kaganawan in-utus mu kangku, nuwa siyan dilag pun iknuwan ya ayin tawu.'

²³ "Sinabin amung sa ipus na, 'Mita ka baydi sa balayan buy maku ka sa mani dan balayan buy sa mani dan sa lawasan balayan. Pagpilitan mun maku baydi ya mani tawu amên mapnun bisitay bali ku.'

²⁴ Pansabin ku kamuyuy gisa man sa mani nuna kun insagyat, asê makataway in-lutu ku.' "

Ya panunul sa Panginuun
(Mateo 10:37-38)

²⁵ Malakêy tawuy nakilaku kan Jesus. Amêsên, nagarap ya kalla buy sinabi na,

²⁶ "Sisabêt man na kalabay magin tagasunul ku, kaylangan idun nakun igit pun sa mangatwa na, asawa na, mani anak na, mapatêl na buy agyan sa sarili na. Nu a naku agyun idun igit pun sa kaganawan, a ya malyarin magin tagasunul ku.

²⁷ Sisabêt man na asê nakal-an mati gawan sa panunul na kangku kaparisun pamakay kurus, a ya malyarin magin tagasunul ku."

²⁸ "Sisabêt man na kalabay magin tagasunul ku, pakaisipin na pun, kaparisun gisay tawuy manyag gisay maragul la bali ya papakaisipin na pun nu saktuynay kaganawan kaylangan na amên mayari nay bali na.

²⁹ Ta nu inumpisan nan impadyag ga bali, nuwa a na maipayari, kay uyamên yan mani tawuy makakit kana.

³⁰ Sabin lay, 'Nipaydêng ya kanwadis bali, pakauanata naipayari.'

³¹ "Para êt baydu sa gisay ari ya kalabay makipati sa kaparisu nan ari. Pakaisipin na pun nu agyun mapuy libuy sundalus nay luwampuy libuy sundalus kapati na.

³² Ta nu a na agyu, mampaua yinan dakun umnuuy tawu na amên makikasundu kaban marayu pun na kapati na.

³³ Para kaw êt baydu. Pakaisipin yu pun nu agyu

yun manunul kangku. Ta nu a yu agyun lakwanan ya kaganawan idi kamuyu, a kaw malyarin magin tagasunul ku."

Ya paalimbawa tungkul sa asin

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ Sinabi pun êt Jesus, "Mangêd da asin. Nuwa nu mitas ya lasa na, ayina miudung.

³⁵ Ayin nan ulaga sa luta buy asê êt malyarin iawyin sa pamataba. Kabay isamwag yatan mani tawu. Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy nalêngê yu!"

15

Ya tupay nabating

(Mateo 18:12-14)

¹ Amêsên, ya mani maningil buwis buy mani kaatag makasalanan, naku silan mallêngê kan Jesus.

² Amêsên, dilag mani Pariseo buy mani manurun Kautusan ya idi baydu buy niaayas sila. Sinabi la, "Elêwên yuy tawun abitu! Pantanggapêñ nay mani makasalanan buy makiêm yapun êt kalla."

³ Kabay sinabin Jesus kallay paalimbawan ati,

⁴ "Nu gisa kamuyuy dilag dinalan na tupa, ta nalitêp pa gisa, sabêt ta daygêñ na? Alwa nayin lakwanan na pun na siyam mapu buy siyam ma tupa baydu sa pagpastulan, ta têkapêñ nay gisay nalitêp angga sa makiitan naya?"

5 Buy nu makitan nay tupa, matula nay nan bakayén pauli.

6 Pangalaténg na sa bali, sagyatén nay mani kaluguran na buy karani nan bali buy sabin kallay, 'Makitula kaw kangku, gawan nakitan kinay tupa kuy nabating!'

7 Buy sinabin Jesus, "Para êt bayduy idi sa langit. Matula-tula sila baydu gawan sa gisay makasalanan na nagsisi sa mani kasalanan na kaysa siyammapu buy siyam ma matinék ka ayin nan pagsisi."

Ya peray nabating

8 Amésén, sinabin Jesus ya paalimbawa sa mani niaayas, "Nu dilag gisay babayi ya dilag mapuy peray pilak ta nabating nga gisa, sabêt ta daygén na? Alwa nayin pagkétan nay sulu buy pakangédén nan tékapén sa buun bali ya peray nabating angga sa makitan nay ati?

9 Buy nu makitan naynay pera na, sagyatén nay mani kaluguran na buy karani nan bali buy sabin kallay, 'Makitula kaw kangku, gawan nakitan kinay pera kuy nabating!'

10 Buy sinabin Jesus, "Para êt bayduy idi sa langit. Matula-tulay mani ang-el Bapán Namalyari gawan sa gisay makasalanan na nagsisi sa mani kasalanan na."

Ya anak ya nabating

11 Sinabi pun êt Jesus ya paalimbawa, "Dilag gisay bapay nag-anak luway liyaki.

12 Amésén, sinabin bungsu sa bapa na, 'Bapay, idakay mina kangkuy atag ku sa mani pibandiyan mu.' Kabay pidakay yan bapa lay atag lan luwa."

13 "Pamakalibas umnuy allu, insaliw bungsuy naatag nay pibandiyan buy naku ya sa marayuy lugal. Baydu na ginastus ya pera na sa ayin kapukatan na pamibiyaybiyay.

14 Sén naubus naynay pera na, inlumaténg nga panawun layang sa lugal abitu. Kabay nag-umpisay kasakitan na gawan ayin ninan panaliw maékan na.

15 Ya dinyag na, naku yan nakiupa sa gisay tawuy tagabaydu. Kabay in-utus yan tawuy tagabaydu sa panggitnan na, ta dinyag nayan manaysay mani babuy.*

16 Sa sadayay layang na, kanén nayna dayi ya pangkanén babuy, gawan ayin nam-in kanén kana."

17 "Sén naisip-isip nay kaganawan dinyag na, sinabi na sa sarili nay, 'Du kanyan naman ni agyan ya ipus bapa kuy ustuy pangkanén buy subra pun êt kalla. Nuwa sikina man, mati yan layang.

* 15:15 15:15 Sa mani Judío, pinakanayépa kallay ubran ati, gawan madinat ya babuy ayun sa kautusan la. Kabay para kalla, asé mangéd saysayén na babuy.

¹⁸ Mag-udung ngaku ta sa bapa ku buy sabin ku kanay, "Bapay nangasalanan naku kan Bapan Namalyari buy kamu.

¹⁹ A kina sépat bêgên mun anak. Ituwad muku tan gisa sa mani ipus mu."

²⁰ Kabay nuli yina sa bapa na. Idi yapun sa marayu, nakitan ninan bapa na. Sa lunus kanan ati, ginanagan nayan tinakês buy dinêp."

²¹ "Kabay sinabin anak sa bapa na, 'Bapay, nangasalanan naku kan Bapan Namalyari buy kamu. A kina sépat bêgên mun anak.'

²² "Nuwa sinabin bapa na sa mani ipus na, 'Parasên yu! Kêwên yuy pinakamangêd da yaming bayu yuya payamingan. Pasingsingan yuyan singsing buy pasapatusan yuya.

²³ Buy kêwên yuy nabêlêng nga bakay impataba. Patin yuy ati ta mangan kitamu buy magsaya!"

²⁴ Gawan na anak kuy indap ku nu nati, pakan nabyay awêd! Indap ku êt nu nabating, pakan nakitan kina!" Kabay nag-umpisa silaynan magsaya."

²⁵ "Sa uras abitu, idi pun sa panggitnan ya panganay. Nuli ya ati buy sên marani yina sa bali la, nalêngê nay tigtigan buy talêkan.

²⁶ Kabay binêg nay gisay ipus buy pinatang na, 'Awta? Sabêt ya nalyari baydi?" "

²⁷ "Nakitbay ya ipus, 'Inlumatêng ya ali mu, nabyay buy ayin yan sakit. Kabay impati yan bapa mun im-patabay baka.' "

²⁸ "Amêsên, nagsuluk ya panganay buy a ya kalabay sumun sa bali la. Kabay nag-awas ya bapa la amên samungun yan sumun."

²⁹ "Nuwa nakitbay ya, 'Bapay, sa makarang nga panawun, para kun ipus ya manunul sa kaganawan pan-iutus mu. Nuwa agyan misan, a mukuta binyanan agyan kay gigisay nabêlêng nga kambing amên maka-pagsaya ku kaawyun ya mani kaluguran ku.

³⁰ Nuwa sên inlumatêng ya anak muy nangubus buy nanggastus pibandiyan mu sa mani babayi ya pambayaran, siyan impati muya pun êt impatabay baka ta!"

³¹ "Kabay nakitbay ya bapa na, 'Pakanawa kata yan pagkaawyun na anak kuta buy kay kamuy kaganawan pibandiyan ku.

³² Nuwa amêsên, sépat kitamun magsaya buy matula, gawan ya patêl muy indap tamu nu nati yana, pakan nabyay awêd. Indap tamu êt nu nabating ya, pakan nakitan tamina.' "

16

Ya asê tapat ta katiwala sa pibandiyan

¹ Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Dilag gisay tawuy mabandi ya

nitiwalan pibandiyan na sa gisay tawu. Nuwa dilag nipa tanda kanan paradi, 'Ya pinitiwalan mu, pinagmumun nay pibandiyan mu.'

² Kabay impabêg nay pinitiwalan na buy pinatang naya, 'Sabêt ta ati ya nalêngê ku tungkul kamu? Idin mina kangkuy kaganawan listaan nagastus mu buy ya tubuna. Ta paubat amêsên, akatayna mapagtiwalan sa pibandiyan ku.'

³ "Kabay sinabin pinitiwalan sa sarili na, 'Pataindukudu, itas sakinan amung ku sa ubra ku. Sabêt ta daygên ku, pakan a ku agyuy mabyat ta ubra buy madêng-éyan naku êt magpalimus.

⁴ Ah, tanda kina! Ustun itas laku sa ubra ku, manyag gakun paralan amên tanggapên nakun mani tawu sa bali la.'

⁵ "Amêsên, bayu nam-in listaan ya pinitiwalan amung na, tisatisa nan pikisabyan ya kaganawan nakautang sa amung na. Pinatang nay nunan nakautang, 'Umnuy utang mu sa amung ku?'

⁶ "Nakitbay ya nag-utang, 'Ya utang kuy larun ulibu, dinalan na banga.'

"Sinabin pinitiwalan, 'Miknu ka, kewen moy ati ya listaan utang mu, ta daygên mutan limampu.'

⁷ "Amêsên, pinatang nayna êt ya ikalway nakau-

tang, 'Sika, umnuy utang mu?'

"Pikitbayan yan nag-utang, 'Ya utang kuy trigu, dinalan na kaban.'

"Buy sinabi êt pinitiwalan, 'Kewen moy ati ya listaan utang mu, ta daygên mutan walumpu.'

⁸ "Sên natandan amung nga dinyag asê mangêd da pinitiwalan, sinabi na, 'Kabiyasan minan manyag paralan!'

Sinabi pun êt Jesus, "Awu, pêtêg baynan mas katandan manyag paralan ya mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari kaysa mani tawuy nasawangan nana tungkul kan Bapan Namalyari."

⁹ Buy insundu pun êt Jesus ya pagsabi na, "Pansabin ku kamuyu ya mani pera yu baydi sa babun luta, isawup yu sa mani kaparisu yu. Ta agyan maibus ya pera yu baydi sa babun luta, baydu sa langit matula kaw tanggapên."

¹⁰ "Ya tawuy mapagtiwalan sa pérad da bagay, mapagtiwalan ya êt sa malakéy bagay. Buy ya tawuy asê mapagtiwalan sa pérad da bagay, a ya êt mapagtiwalan sa malakéy bagay.

¹¹ Kabay nu a kaw mapagtiwalan sa mani pibandiyan baydi sa babun luta, a kaw êt pagtiwalan Bapan Namalyari sa pêtêg ga pibandiyan.

12 Nu a kaw mapagtiwalan sa pibandiyan kaatag, ayin mam-in pibandiyan para kamuyu."

13 "Ayin ipus ya piagnanê nan suyun ya luway amung na. Ta nu parabaydu, kasulapwan buy pustakên nay gisa, nuwa ya gisa, idun nan pêtêg. Para êt baydu, a yu malyarin piagnanê pagsuywan si Bapan Namalyari buy pibandiyan."

Ya kaatag pun mani inturun Jesus

(Mateo 11:12-13; 5:31-32;
Marcos 10:11-12)

14 Sén nalêngêñ mani Pariseoy pangaral Jesus tungkul sa pibandiyan, dinustak laya, gawan lupa silan pera.

15 Kabay sinabin Jesus kalla, "Magmamangêdan kaw kanwadis sa êlêw mani tawu pakan tandan Bapan Namalyari ya laman békê yu. Tagawan na mani pan-ituwad mani tawun maulaga, sabay ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari."

16 "Ya Kautusan na impasulat kan Moises buy ya mani insulat propeta sabitun nuna, sabay ya pansunulun mani tawu angga sa nangaral si Juan ya Mamawtismu. Paubat sa panawun Juan, paniaral lay Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy malakêy magpilit miawyun sa mani pag-arian Bapan Namalyari.

17 Nuwa asê labay sabin ayin kapukatan na Kautusan Bapan Namalyari. Ta agyan mapanat man na langit buy babun luta, asê êt madyag ayin pukat agyan kay gisay gulis sa Kautusan."

18 "Alimbawa, nu inisyay liyaki ya asawa ná ta mag-asawa yan kaatag, mangasalanan yan pamikikanayun. Buy sisabêt man na nakapag-asawa sa babayi ya in-isay liyaki, mangasalanan ya êt pamikikanayun."

Ya mabandi buy si Lazaro

19 Sinabi pun êt Jesus sa mani Pariseo, "Dilag gisay liyaki ya mabandi ya pawan magyaming makamal buy malakêy kanêñ na sa inallu-allu.

20 Dilag êt taman gisay kalulu bayduy maglagyun Lazaro ya pawan nukay lawini. Gintan ya sa lawasan pasbul sa balin mabandi.

21 Kalabay ya dayin mangan agyan kay saksak kanêñ ya ubat sa lamesan mabandi. Alwan kay abitu, ta magdani pun êt kanay mani asu buy pandilêñ ya mani nuka na."

22 "Amêsêñ, nati ya kalulu buy gintan yan mani ang-el sa danin Abraham. Nati êt ta mabandi buy in-ilbêng ya.

23 Buy nakadanas yan sadayay kasakitan sa impernu. Amêsêñ, nangêlêw ya kan Abraham ya idi sa marayu kaawyun nan Lazaru.

²⁴ Buy masnêg nan sinabi, 'Bapan Abraham, malunus ka kangku! Iutus mu si Lazaro ya isugnu nay panudu na sa lanêm, ta patulwanan nay dila ku amên na kuta lumêpêt. Ta magkasakit taku baydi, gawan sa saday umut apuy.' "

²⁵ "Nuwa nakitbay si Abraham, 'Anak, ganakên mu sabitun nabyay ka pun sa babun luta. Nagpакapda ka, pakan si Lazaroy naman, pawan kasakitan na nadanasan na. Kabay masaya ya amêsên baydi, nuwa sika, idi ka amêsên baysên na magkasakit.

²⁶ Buy gisa pun êt, dilag kakwalan na bêngaw sa pisaêtan tamu. Kabay ayin baydi ya makalaku baysên buy ayin baysên na makalaku baydi.'

²⁷ "Sinabi êt mabandi, 'Nu parabaydu awêd ya Bapan Abraham, makisabi yaku ya palakwên muta si Lazaro sa balin bapa ku.

²⁸ Ta patandan nay limay patêl kuy liyaki tungkul sa abiti ya lugal kasakitan amên a sila milaku baydi.'

²⁹ "Nuwa nakitbay si Abraham, 'Idi kallay impasulat kan Moises buy mani insulat mani propeta. Kaylangan lan paniwalan na nakasulat.'

³⁰ "Kabay nakitbay ya mabandi, 'Asê nukad da abituy Bapan Abraham. Nuwa nu dilag nati ya nanguman nabyay ya makun mangaral

kalla, pagsisyán buy lakwanan lay mani kasalanan la.' "

³¹ "Nuwa sinabin Abraham, 'Nu a la pinaniwalan na impasulat kan Moises buy insulat mani propeta, a la êt paniwalan na iaral gisay nati ya nanguman nabyay.' "

17

Ya pangubatan kasalanan
(Mateo 18:6-7; 18:21-22;
Marcos 9:42)

¹ Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Kanuman asê malisyan na pallumatêng tuksuy sangkan kasalanan. Nuwa kapalunus ya malyari sa tawuy pangubatan kasalanan kaparisu na.

² Sisabêt man na magin sangkan pangasalanan nangabêlêng nga anak ya manampalataya kangku, mangêd pun na is-êl la bêng na sa panggilingan na batu buy isamwag sa dagat.

³ Kabay mangillag kaw.

Nu nangasalanan kamuy patêl mu, sabyanan muya. Nu magsisi ya, patawarên muya.

⁴ Agyan makatapitu ya pun mangasalanan kamu sa gisay allu, ta makatapitu ya êt manyawad tawad kamu, patawarên muya."

Tungkul sa panampalataya

⁵ Amêsên, sinabin mani apostul kan Jesus, "Dagdagán mu pun na panampalataya yan!"

⁶ Nakitbay si Jesus, "Nu dilag kaw panampalatayay kasin bêlêng but-un mustasa, malyari yun sabin sa maragul la puun kayun ati, 'Maulut ka buy milaku ka sa dagat!' Buy sumunul yabay kamuyu."

Ya tungkul an ipus

⁷⁻⁸ Sinabi pun êt Jesus, "Alimbawa, nu dilag ipus ya manarul o magpastul mani tupa ya inlumatêng ubat sa panggitnan, asê malyari ya amung nga mamil-an kanên ipus na. Nun a ipus saman na maglingun amung na. Paradi ya sabin amung na, 'Magyaming kayna bayu mu lingunun ya apunan ku. Kaban mangan naku, lingu-nun muku. Buy pamakayari kun mangan, malyari kay-nan mangan buy minêm.'

⁹ Asê pampasalamat amung ya ipus na, ta kay pansunulun nay pan-iutus amung na.

¹⁰ Para êt baydu kamuyu. Nu nadyag yuy kaganawan in-utus kamuyu, sabin yuy, 'Kay pandaygên yan na pan-iutus kanyan, ta kay ipus kay.' "

Pinaiyul Jesus ya mapuy liyaki ya nagsakit sa balat

¹¹ Sa pamita lan Jesus buy mani tagasunul na palaku sa balayan Jerusalem, dinuman sila sa pisaêtan prubinsyan Samaria buy sa prubinsyan Galilea.

¹² Amêsên, kaban pasun si Jesus sa gisay baryu, timbêng yan mapuy liyaki

ya nagsakit sa balat. Ya mani nagsakit sa balat, tinunggên sila sa marayun pérad.

¹³ Masnêg lan sinabi, "Panginuun Jesus, kalunusan mukay!"

¹⁴ Pamakakit kallan Jesus, sinabi na, "Maku kaw sa mani pari buy ipaêlêw yuy lawini yuy ayin nan sakit." Kaban mamita sila, mamakun ni, inumiyul buy inluminis ya lawini la.

¹⁵ Sêñ nakitan gisa kallay inumiyul lina, nag-udung ya kan Jesus buy masnêg yan magsabin pangulimên kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Nanduku ya sa arapan Jesus buy nagpasalamat kana. Ya tawun ati, gisa yan Samaritano.

¹⁷ Sinabin Jesus, "Awindi, pakan mapu kaw yay pinaiyul ku nangun ta? Antuy siyam?

¹⁸ Uysian kay dayawan yay nag-udung amên mangulimên kan Bapan Namalyari ta?"

¹⁹ Kabay sinabin Jesus kana, "Midêng ka ta muli kayna. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku."

Ya tungkul sa pag-arin Bap-an Namalyari

(Mateo 24:23-28; 24:37-41)

²⁰ Amêsên, pinatang mani Pariseo si Jesus nu makanu mag-umpisay pag-arin Bap-an Namalyari. Nakitbay si Jesus kalla, "Asê makitan na

pallumatêng pag-arin Bapan Namalyari.

²¹ Kabay ayin malyarin makapagsabin, 'Baydin magari si Bapan Namalyari!' o 'Baydu yan mag-ari!' gawan si Bapan Namalyari, mag-ari yina sa békén mani manampalataya kana."

²² Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Lumatêng lanuy panawun na labay yun makitan na pag-udung ku ya ubat sa langit ta in-Anak Tawu, nuwa a yu makitan na ati.

²³ Dilag magsabi tungkul kangku, 'Elêwên yu, ati yina!', o 'Elêwên yu, idi yina baydi!' Nuwa agana kaw maniwala o kilaku amên têkapên naku.

²⁴ Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, magudung ngaku sa babun luta ya paran kimat ta mansumawang sa buun langit.

²⁵ Nuwa amêsên, kayangan naku pun makadanás malakéy kasakitan buy isakwil lakun mani tawu sa panawun amêsên."

²⁶ "Nu parasaantun nagbabang-uwan na mani tawu sabitun panawun Noe, para êt baydun magbabang-uwan na mani tawu sa allun pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

²⁷ Sabitun panawun Noe, magbabang-uwan na mani tawun mangan, maglasing, buy mipag-asawa angga

sa sinumun sa barku si Noe. Inlumatêng nga lanab buy nangalulumud da kaganawan."

²⁸ "Para êt baydu sa panawun Lot. Ya mani tawu mangan, mipaglasing, manaliw, magtinda, manggitna buy mamipaydêng bali,

²⁹ angga sa allun inlakwanan Lot ya balayan Sodoma. Pamakayari, nanguran nan apuy buy asupri ya ubat sa langit. Kabay nati silan kaganawan sa Sodoma."

³⁰ "Para êt bayduy malyari sa allun pag-udung kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

³¹ Sa allun abitu, ya idi sa lawasan bali, aganayna sumun amén mangwan dakun sabêt sa lalén bali na. Ya idi sa panggitnan, aganayna muli.

³² Isipin yuy nalyari sa asawan Lot sa balayan Sodoma.*

³³ Sisabêt man na tawuy maglabay miligtas ya biyay na, sabay ya matasan biyay na. Nuwa ya sisabêt man na nakal-an mam-in biyay na, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

³⁴ Pansabin ku kamuyuy sa yabin abitu, dilag luway liyaki ya mamabélêw wa midani. Ya gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.

³⁵ Dilag luway babayi ya miawyin manggiling. Ya

* **17:32 17:32** Sabitun pinauranan apuy un Bapan Namalyari ya Sodoma, sinabi na agana sila mangawing, nuwa ya asawan Lot, nangawing ya. Sêñ a na sinunul ya utus Bapan Namalyari, napakadyag yan ribultun asin (Genesis 19:17-26).

gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.

³⁶ [Dilag luway liyaki ya miawyin mag-ubra sa panggitnan. Ya gisa, gêtan sa langit. Nuwa ya gisa, lakwanan.][†]

³⁷ Pinatang yan mani tagasunul na, "Panginuun, saantu malyari ya abiin!"

Nakitbay ya, "Nu saantuy dilag bangkay, mititipun bayduy mani uwak."[†]

18

Ya paalimbawa tungkul sa babayin bal-u buy sa mallitis

¹ Amêßen, insabin Jesus sa mani tagasunul nay gisay paalimbawa, ta labay nan ipaintindi kallay kaylangan lan pawan manalangin buy agana mangaynay nakêm.

² Sinabi na, "Sa gisay balayan, dilag mallitis ya ayin limu kan Bapan Namalyari buy ayin panggalangên na tawu.

³ Sa balayan êt abitu, dilag babayi ya nabalu. Pawa yan mamaku sa mallitis buy pansabin nay, 'Itanggul muku laban sa mani kapati ku!'

⁴ Sa nunan pangabalan nabalu kana, a naya pun dinambi, nuwa sa makarang nga panawun, sinabi na sa sarili na, 'Agyan ayin

nakun limu kan Bapan Namalyari buy ayin nakun panggalangên na tawu,

⁵ nuwa sawpan kuyna sa kasu na, gawan ayin tunggên na pangabala na kangku buy pérad tana mapasuluk nakina.'[†]

⁶ Amêßen, sinabin Panginuun Jesus kalla, "Pakaisipin yuy sinabin abituy nadawak ka mallitis.

⁷ Si Bapan Namalyari pun nayi, a na nayi itanggul ya pinili nan kay kana ya mamêg kana allu buy yabi? Paêtêngên na sila nayin mabuyut?

⁸ Pansabin ku kamuyuy tambêng silan itanggul. Nuwa sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, sa pag-udung ku baydi sa babun luta, dilag gaku nayin malatêng nga manampalataya kangku?"

Ya paalimbawa tungkul sa Pariseo buy sa maningil buwis

⁹ Amêßen, dilag mani tawu bayduy indap lay matinék sila. Kabay ya élêw layna man sa kaatag, nayépa. Kabay sinabin Jesus kallay gisay paalimbawa,

¹⁰ "Dilag luway liyaki ya naku sa Templu amén manalangin. Ya gisa, Pariseo, buy ya gisa, maningil buwis.

¹¹ Nidêng nga Pariseo buy nanalangin yan patungkul

[†] **17:37 17:37** Luway malyarin labay sabin un ati. Si gisa, matandan kaganawan ya pallumatêng Jesus, nu parasaantu tamun matandan ya binyanan bangkay, gawan dilag uwak. Si ikalwa, abitu silay nati sa ispirituwal, pilmin parusan silan Bapan Namalyari.

sa sarili na. Sinabi na, 'Bapan Namalyari, magpasalamat taku kamu tagawan a ku kaparisun kaatag manakaw, mallinlang buy makikanayun o kaparisun ati ya maningil buwis.

¹² Sa gisay duminggu, katilwa kun mag-ayunu, buy mam-i yaku êt ikapu sa kaganawan upa ku.'

¹³ "Nuwa ya maningil buwis, nakaidêng ya sa marayu buy manalangin. Sa dêng-êy na, a na maêlêw ya langit. Kabay pan-apuapun nay pagaw na buy pansabin na, 'Malunus ka kangkuy Bapa kun Namalyari, ta gisa kun makasalanan.'

¹⁴ Sinabi pun Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nuli ya maningil buwis un matinék sa pangêlêw Bapan Namalyari. Nuwa ya Pariseo, asê. Gawan ya mapagmatag-ay, sabay ya iyêpan Bapan Namalyari. Buy ya mapagpayépa, sabay ya itag-ay Bapan Namalyari."

Kinalunusan Jesus ya nangabêlêng nga anak
(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵ Amêsên, dilag mani tawuy nilakun nangabêlêng nga anak kan Jesus amén yawarên lan ipaluntuy gamêt na kalla buy pagpalên na sila. Sên nakitan mani tagasunul nay abitu, binênbênan lay mani tawu.

¹⁶ Nuwa binêg Jesus ya mani tagasunul na buy

sinabi na kalla, "Paulayan yun magdani kangkuy mani anak. Agana yu sila bênbênan, tagawan ya mani kaparisu la sabay ya mani tawuy miawy়un sa pagarian Bapan Namalyari.

¹⁷ Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na asê magpasakup sa pag-arin Bapan Namalyari kaparisun pagpasakup nangabêlêng nga anak, a ya miawy়un sa mani tawuy pag-arian na."

Ya liyaki ya mabandi
(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸ Amêsên, dilag gisay liyaki ya nagtungkulon ya namatang kan Jesus, "Mangêd da Manuru, sabêt ta sépat kun daygên amén mabiyan nakun biyay ya ayin katganan?"

¹⁹ Nakitbay si Jesus kana, "Uysiyán binêg muku yan mangêd ta? Ayin kaatag mangêd nun a kay si Bapan Namalyari.

²⁰ Tanda tuy Kautusan Bapan Namalyari, 'Agana ka makikanayun, agana ka mamatin tawu, agana ka manakaw, agana ka magpapêtêg sa alwan kapêtêgan, buy galangên tuy mangatwa mu.' **

²¹ "Nakitbay ya liyaki ya nagtungkulon, 'Ubat pun sa anak kaku, pansunulun kinay kaganawan abiin angga amêsên.'

²² Sên nalêngên Jesus ya sinabin nagtungkulon,

* **18:20 18:20** Exodus 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

sinabi na kana, "Dilag ka pun gisay sépat daygén. Isaliw muy kaganawan pibandiyan mu buy ya naabli mu, idin mu sa mani kalulu. Sa pakapakun baydu, dilag kan pibandiyan sa langit. Pamakayari, magudung ka buy manunul kangku."

²³ Nuwa sén naléngén nagtungkulán ya sinabin Jesus, inlumungkut ya, gawan malakéy pibandiyan na.

²⁴ Sén nakitan Jesus ya nalungkut ya nagtungkulán, sinabi na, "Pétég baynan masakit magpasakup pa mani tawuy malakéy pibandiyan sa kaarian Bapan Namalyari.

²⁵ Tagawan misun pun na kamelyu sa lubut karayum, kaysa misun sa kaarian Bapan Namalyari ya gisay tawuy mabandi."

²⁶ Amésén, namatang nga mani tawuy nakaléngé sa sinabin Jesus, "Nu parabaydu, sisabéti awéd da miligtas?"

²⁷ Nakitbay si Jesus kalla, "Ya asé madyag tawu, madyag Bapan Namalyari."

²⁸ Amésén, sinabin Pedro, "Parasaantu kay yaman? Inlakwanan yan na kaganawan amén manunul kamu."

²⁹ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu sisabéti man na nallakwan bali na, asawa na, mapatéll na, mangatwa na, o maanak na gawan sa pag-arin Bapan Namalyari,

³⁰ mabiyan yan igit pun sa inlakwanan na sa panawun amésén. Buy sa lumaténg nga panawun, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."

Ya ikatluy pagsabin Jesus tungkul sa pangamati na
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Amésén, impapawan Jesus ya mapu buy luway tagasunul na buy sinabi na kalla, "Tumuksaw kitamina sa Jerusalem buy matupad da bayduy kaganawan insulat mani propeta tungkul kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.

³² Igawang ngaku sa mani alwan Judio. Pidudustakan, ipakadéng-éy buy tupaytpayan laku.

³³ Latikun laku buy patin, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay."

³⁴ Nuwa ayin napukatan ya mapu buy luway tagasunul na sa sinabi na. Inliim kallay labay sabin abitu buy a la tanda nu sabéti ta pantukuyun na.

Pinaiyul Jesus ya gisay bulag
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Amésén, sén narani ya silan Jesus sa balayan Jerico, dilag gisay bulag ga liyaki ya magpalimus ya nakaiknu sa agid dan.

³⁶ Sén naléngé nay malakéy tawuy mallumbas, pinatang na sila, "Sabéti ta malalyari?"

³⁷ Pinakitbayan laya, "Mallumibas si Jesus ya taga Nazaret."

³⁸ Kabay masnêg sinabin bulag, "Jesus ya Layin Arin David, kalunusan mukun kayêk!"

³⁹ Binênbênan yan idi sa mumunan Jesus, "Agana ka mantarit." Nuwa ingkakadus nan insabin masnêg, "Layin Arin David, kalunusan mukun kayêk!"

⁴⁰ Sên nalêngê yan Jesus, tinunggên ya buy dilag yan in-utus mangakay sa bulag amén idani kana. Sên marani yay bulag, sinabin Jesus kana,

⁴¹ "Sabêt ta labay mun daygên ku kamu?"

Nakitbay ya bulag, "Panginuun, kalabay yakun makakit."

⁴² Kabay sinabin Jesus kana, "Makakit kayna. Inumiyul ka gawan sa panampalataya mu kangku."

⁴³ Tambêng yan nakakit buy nanunul ya kan Jesus un mangulimén kan Bapan Namalyari. Sên nakitan mani tawuy nalyari, nangulimén sila êt kan Bapan Namalyari.

19

Gawan kan Jesus, nibayuy ugalin Zaquo

¹ Amêsên, nilatêng nga silan Jesus sa balayan Jerico ta baydu silan duman papakun sa Jerusalem.

² Dilag gisay liyaki baydu maglagyun Zaquo. Mabandi ya buy gisa ya sa mani puun maningil buwis.

³ Labay nan makitan nu sisabêt si Jesus, nuwa gawan pandak ya buy malakêy tawu, a naya makitan.

⁴ Kabay nuwayu yan nuna sa danan lan Jesus bayu ya nagdakêy sa puun kayun sikamoru amén makitan naya. ⁵ Sên niras silan Jesus sa nagkayu, inélêw na si Zaquo buy sinabi na, "Zaquo, parasên mun magtabuy ta kaylangan kun maku amêsên sa bali mu."

⁶ Kabay tambêng nagtabuy si Zaquo buy matula nan tinanggap silan Jesus sa bali na.

⁷ Sên nakitan mani tawuy sinumun si Jesus sa balin Zaquo, niaayas sila. Sinabi la, "Nagdaus ya sa balin tawuy makasaralan."

⁸ Kabay nidêng si Zaquo buy sinabi na, "Panginuun. Idin ku sa mani kaluluy kapitnan pibandiyan ku buy nu sisabêt man na napurayit kuy iudung kun katiapat ta kingwa ku kana."

⁹ Sinabin Jesus kana, "Niligtas say magbalin ati, gawan naniwala si Zaquo kan Bapan Namalyari kaparisun ninunu yun si Abraham.

¹⁰ Tagawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, naku waku baydi amén têkapên buy iligtas ya balang nalitêp."

*Ya paalimbawa tungkul
sa tatluy ipus
(Mateo 25:14-30)*

¹¹ Kaban mallêngêy mani tawu, insabin Jesus kallay

gisay paalimbawa gawan marani silayna sa balayan Jerusalem buy indap mani tawu mag-umpisay nay pagarin Bapan Namalyari.

¹² Kabay sinabi na, "Dilag gisay tawuy panggalangén ya naku sa marayuy lugal amén tanggapén nay tungkulon nan mag-ari. Buy nu matanggap naynay katungkulon na, mag-udung ya.

¹³ Nuwa bayu ya namita, binéng nay mapuy ipus na buy binyanan na silan tisatisay peray gintu. Sinabi na kalla, 'Kaban ayin naku pun, pakalak-én yuy ati.'

¹⁴ "Nuwa kasulapwan yan mani kalugal na. Kabay sén namita ya, dilag silan in-utus sa lugal ya lakwén na amén sabin lay, 'A yan labay mag-ari kanyan ya tawun abiin.'

¹⁵ "Nuwa nadyag yapun êt ari. Sén nakauli yina sa balayan na, impabéng nay mapuy ipus nay binyanan nan peray gintu amén matandan na nu umnuy natubu la.

¹⁶ Nagdani kanay nuna buy sinabi, 'Amung kuway, ya peray gintuy intiwala mu kangku, nakatubu yan mapu.'

¹⁷ "Sinabin ari, 'Mangéda ipus, mangéda dinyag mu! Ta mapagtiwalan ka sa pêpérada intiwala ku kamu, sikay mamaala sa mapuy balayan.'

¹⁸ "Nagdani êt kanay ikalwa buy nagsabi, 'Amung

kuway, ya peray gintuy intiwala mu kangku, nakatubu yan lima.'

¹⁹ "Kabay sinabi êt ari kana, 'Sikay mamaala sa limay balayan.'

²⁰ "Amésén, nagdani êt ta gisay ipus buy sinabi, 'Amung kuway, ati ya peray gintu mu. Impunggus kuya sa gisay panyu bayu ku intagu,

²¹ gawan malimu waku kamu. Ta tanda kuy maigpit ka, pangkéwén tuy a mu pinagpagalan buy pampupulun tuy a mu intaném.'

²² "Kabay sinabin ari kana, 'A mangéda ipus! Atulan kata ayun sa sinabi mu. Tanda mu awéda maigpit taku, pangkéwén tuy a mu pinagpagalan buy pampupulun tuy a mu intaném.'

²³ Parabaydu awéda, uysiyán a mu yata imbangkuy peray gintu ku amén sa pag-udung ku, makwa kuy tubu na?

²⁴ Amésén, sinabin ari sa mani idi baydu, 'Kéwén yu kanay peray gintu, ta idin yu sa nakapagtubun mapu.'

²⁵ "Nuwa sinabi la, 'Amung kuway, dilag ginan mapuy peray gintu!'

²⁶ "Kabay sinabin ari, 'Pansabin ku kamuyu ya tawuy mapagtiwalan sa pérada, biyan yapun. Nuwa ya tawuy asé mapagtiwalan agyan sa pérada intiwala kana, itas pun êt kana.

²⁷ Amésén, tungkul laman sa mani kapati kuy asé kalabay pasakup kangku bilang

ari la, gêtan yu sila baydi
buy patin yu sila sa arapan
ku.' "

Ya matulay pananggap kan Jesus sa balayan Jerusalem

(*Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19*)

²⁸ Sên pamakayarin ingkuwentun Jesus, insundu nay pamita na patuksaw sa balayan Jerusalem kaawyun na mani tagasunul na.

²⁹ Sên narani yana silan Jesus sa bung-uy ya pambêgén Bung-uy mani Ulibu ya narani sa balayan Bethfage buy sa balayan Bethania, impauna nay luway tagasunul na.

³⁰ Sinabi na kalla, "Maku kaw sa kasunul la baryu. Pamakasun yu baydu, makitan yuy gisay biserun asnu nakas-êl ya asê pun nasakayan agyan sisabêt man. Agwatêñ yu buy iakay yu baydi.

³¹ Nu dilag mamatang kamuyun paradi, 'Uysiyan pan-agwatêñ yu yay asnu ta?' sabin yu kanay, 'Kaylangan yan Panginuun.'

³² Kabay namitay nay luway in-utus na buy naki- tan laya bay ya biserun asnu baydu kaparisun sinabin Jesus.

³³ Kaban pan-agwatêñ lay asnu, sinabin magbandi, "Uysiyan pan-agwatêñ yu yay biserun asnu ta?"

³⁴ Nakitbay sila, "Kaylangan yan Panginuun."

³⁵ In-akay la kan Jesus ya biserun asnu buy inlatêp lay balabal la sa bukut biserun asnu buy impasakay layna si Jesus.

³⁶ Insundu lan Jesus ya pamita la papakun sa Jerusalem. In-makmak mani tawuy balabal la sa danan Jesus.*

³⁷ Sên marani silayna sa Jerusalem, palunsan sa Bung-uy mani Ulibu, ya mani tagasunul na, nagkanta silan sadyay saya buy pan-uliménen la si Bapan Namalyari, gawan sa nakitan lay mamakaupapas sa dinyag Jesus.

³⁸ Sinabi la, "Pagpalên na ari ya in-utus Bapan Namalyari!† Dilag kapatêtbékan sa langit! Uliménen si Bapan Namalyari!"

³⁹ Amêsên, baydu sa lakên mansumunul kan Jesus, dilag dakun umnuy Pariseoy nagsabi kanan, "Manuru, ibawal muy mani tagasunul mun mangulimén kamu."

⁴⁰ Nuwa pikibayan silan Jesus, "Pansabin ku kamuyuy nu mangimbék sila, ya mani batuy man-angaw mangulimén."

Nanangis si Jesus sa mani taga Jerusalem

⁴¹ Sên marani ya silan Jesus sa balayan Jerusalem, nakitan nay balayan buy tinangisan nay mani tawu

* **19:36** **19:36** In-makmak lay balabal la gawan sa panggalang la kana. † **19:38**

19:38 Mani Kanta 118:26.

baydu, gawan sa lunus na kalla.

⁴² Sinabi na, "Kapalunus kaw wa manugêl sa Jerusalem. Nu tanda yu dayi nu sabêt ta mam-in kapatêtbékan, a kaw dayi kapalunus, nuwa a yu tanda!

⁴³ Lumatêng lanuy alluy pagkampuan kaw mani kapati yu. Palitêngan buy duyungun lakaw.

⁴⁴ Patin lakaw buy sirên lay mani balayan yu. Buy ayin batuy mitagan na naka-paluntu sa kaparisu nan batu. Madanasan yuy abiin, gawan a yu dinambi ya pal-lumatêng Bapan Namalyari ya mamiligtas kamuyu."

Ya Pagmalasakit Jesus sa Templa

(*Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22*)

⁴⁵ Amêsên, naku si Jesus sa kasawangan Templa buy impatas nay mani magtinda.

⁴⁶ Sinabi na kalla, "Nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari, 'Ya bali ku, balin panalanginan.'[‡] Nuwa siyan dinyag yun pagtagwan mani manakaw!"[§]

⁴⁷ Amêsên, allu-allun manuru si Jesus sa kasawangan Templa. Nuwa ya mani mamunun pari, ya mani manurun Kautusan, buy ya mani manungkulon, labay lan ipati si Jesus.

⁴⁸ Nuwa ayin silan makit ta paralan, ta labaylabay lêng-ên mani tawuy panituru na.

20

Ya patang tungkul sa karapatan Jesus
(*Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33*)

¹ Gisay allu, kaban manuru buy mangaral si Jesus un Mangêd da Balita sa mani tawuy idi sa kasawangan Templa, nagdani kanay mani mamunun pari, mani manurun Kautusan buy mani mangatway manungkulon.

² Sinabi la kanay, "Dat sabin mu wati kanyan nu sabêt ta karapatan mun manyag parabaysên? Sisabêt ta nam-i kamun parabaysên na karapatan?"

³ Pikitbayan silan Jesus, "Patangên kataw êt. Sabin yu wati kangku

⁴ nu kansabêt ubat ta karapatan Juan ya mamawtismu, kan Bapan Namalyari o sa tawu?"

⁵ Kabay nisasabi sila, "Nu sabin tamuy 'kan Bapan Namalyari', sabin nay naman êt kantamuy, 'Uysiyán a kaw yabay maniwala kan Juan ta?'

⁶ Nuwa nu sabin tamuy 'sa tawu', batwan kitamun mani tawu, gawan maniwala silan propetan Bapan Namalyari si Juan."

⁷ Kabay nakitbay sila, "A yan tanda."

⁸ Sinabin Jesus kalla, "Nu parabaydu, a ku êt sabin kamuyu nu sisabêt ta nam-i kangkun karapatan manyag ati."

[‡] 19:46 19:46 Isaias 56:7. § 19:46 19:46 Jeremias 7:11.

*Ya paalimbawa tungkul
sa mani manggitna*
(Mateo 21:33-46; Marcos
12:1-12)

⁹ Amêsen, ingkuwentuy na êt Jesus ya paalimbawa sa mani tawu, "Dilag gisay tawuy nananêm ubas sa panggitnan na. Amêsen, impasamak nay ubasan na sa mani makisamak ta naku ya sa marayuy lugal. Buy nanugêl ya baydun mabuyut ta panawun.

¹⁰ Sên panawun nan pamupul, in-utus nay gisay ipus na sa mani kasamak na amên kewen na dakay na. Nuwa ya ipus ya in-utus na, dinugêdugên kasamak buy impatas layan ayin gintan.

¹¹ Kabay niutus yan manguman kaatag ipus, nuwa dinugêdugê laya êt buy impakadêng-êy bayu impatas layan ayin gintan.

¹² Niutus yan ikatluy ipus, nuwa sinugatsugat laya êt buy impatas.

¹³ Kabay nangisip pa magbandin ubasan, 'Sabêt ta daygên ku? Tanda kina. Iutus kuy kakaidwan kun anak. Dat galangên laya.'

¹⁴ "Nuwa sên nakitan mani kasamak ya anak magbandi, nisasabi sila, 'Ah! Ati yay tagapagmana! Patin tamu ya amên mapagbandi tamuy mapagmana na.'

¹⁵ Kabay dinakêp layan ginuluy sa lawasan ubasan buy pinati."

Amêsen, pinatang Jesus ya mani mallêngê, "Sabêt

amêsên na daygên magbandin ubasan sa mani kasamak na?

¹⁶ Pilmin lakwên na sila buy patin. Pamakayari, ipasamak na tana sa kaatag ya ubasan na."

Sên nalêngên mani tawuy abiin, sinabi la, "Agana ta dayi tulutan Bapan Namalyarin malyari ya abiin!"

¹⁷ Nuwa pinakaélêw Jesus ya mani tawu buy sinabi na kalla, "Sabêt ta labay sabin ati ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari?

'Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundayun.' **

¹⁸ Sinabi pun êt Jesus, "Sisabêt man na manabu sa batun abiin, mangatutunglu. Nuwa ya manabwanan abiin, mangayaya-pung."

Ya patang tungkul sa pamayad buwis

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

¹⁹ Napukatan mani manurun Kautusan buy mani mamunun pari ya sabay silay pantukuyun Jesus sa paalimbawa na. Kabay dakpêñ layna dayi si Jesus sa uras abitu, nuwa nalimu sila sa mani tawu.

²⁰ Kabay nangêtêng sila tan kaatag panawun. Namiutus silan mani tawuy magtatalingkayun mangêd da pandaygên la sa pamaku la kan Jesus. Pakan labay layan dakpêñ sa pagsabi na

* 20:17 20:17 Mani Kanta 118:22.

buy amén maipadakép sa gobernador.

²¹ Sinabin mani magtatalingkayu kan Jesus, "Manuru, tanda yan na pêtêg ga mani pansabin mu buy pan-ituru mu. Ayin kan pampilinin, nun a kay kapêtégan tungkul sa kalabayan Bapan Namalyari ya pan-ituru mu.

²² Amésen, dilag kay ipatang kamu. Sépat kitamu nayin mamayad buwis sa Emperador Roma o asê?"

²³ Nuwa tandan Jesus ya kay magtatalingkayu sila. Kabay sinabi na kalla,

²⁴ "Ipakit yu kangkuy pera. Kansabêt lupa buy lagyuy makit yu di?"

Nakitbay sila, "Sa Emperador."

²⁵ Kabay sinabin Jesus, "Nu parabaydu, idin yu sa Emperador ya para sa Emperador buy idin yu kan Bapan Namalyari ya para kan Bapan Namalyari."

²⁶ Kabay a la nadakép si Jesus sa pagsabi na sa arapan malakéy tawu buy ayin silan nasabi gawan nakau-papas sila sa pikibay na.

Ya patang tungkul sa pangabyay manguman

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷ Amésen, dilag dakun umnuy Saduseoy nagdani kan Jesus amén patangén ya. Ya mani Saduseo, a sila maniwalan manguman mabyay ya mani nangamamatí.

²⁸ Amésen, sinabi la kan Jesus, "Manuru, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay liyaki, nati yan ayin anak sa asawa na, sépat pag-asawan patêl nay liyaki ya bayaw nay nabal-u amén makaanak sila para sa patêl nay nati.[†]

²⁹ Amésen, dilag pituy mipapatêl la lawyaki. Nakapag-asaway panganay, nuwa nati yan ayin anak.

³⁰ Kabay ya ikalway panganay, napág-asawa nay nabal-u, nuwa nati ya êt ayin anak.

³¹ Para êt bayduy nalyari sa ikatlu angga sa ika-pituy patêl la. Namatyán lan kaganawan ayin anak sa babayi.

³² Sa katatawliyan, nati êt ta bal-u.

³³ Amésen, sa allun pangabyay manguman nangamamatí, sisabêt ta asawan abituy babayi, gawan napág-asawa yan pituy mipapatêl?"

³⁴ Nakitbay si Jesus, "Ya mani tawu sa panawun ati, mag-asawa sila.

³⁵ Nuwa ya mani pinilin Bapan Namalyari ya pabyayén nan manguman buy miawy়un sa pag-arian na, a silayna mag-asawa.

³⁶ Buy a sila mati ta kapharisu silan mani ang-el. Anak silaynan Bapan Namalyari, gawan pinabyay na silan manguman.

³⁷ Agyan si Moises, nag-papêtêg yan pabyayén

[†] 20:28 20:28 Deuteronomio 25:5.

manguman Bapan Namalyari ya nangamamat. Tagawan insulat Moises ya tungkul sa magdékétdékét ta puun kayu nu saantu nan binêg Panginuun, ‘Bapan Namalyarin Abraham, Isaac, buy Jacob.’‡

³⁸ Ya labay sabin, nabyay sila, tagawan alwa yan Bapan Namalyarin nangamati, nun a Bapan Namalyari yan nangabyay. Ta ya kaganawan tawu, nabyay sa pangêlêw na.”

³⁹ Amêsên, sinabin umnuy mani manurun Kautusan, “Manuru, mangêd da pikitbay mu!”

⁴⁰ Kabay ayin nan nakadégdég mamatang kana.

Ya patang tungkul kan Cristu
(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Amêsên, namatang êt si Jesus kalla, “Parasaantun masabin mani tawuy si Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kay layi yan Arin David?

⁴² Pakan insulat yan Arin David sa librun mani Kanta ya tungkul kan Cristuy, ‘Sinabin Bapan Namalyari

sa Panginuun ku,
miknu ka sa wanau ku,
⁴³ angga sa mapasuku
ku kamuy mani kapati
mu.’ §

⁴⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Amêsên, nu binêg Arin David Panginuun ya Cristu, parasaantun masabin mani

tawuy si Cristuy kay layi yan Arin David?”

Patanda laban sa mani manurun Kautusan
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

⁴⁵ Kaban mallêngê kan Jesus ya kaganawan tawu, sinabi na sa mani tagasunul na,

⁴⁶ “Mangillag kaw sa mani manurun Kautusan. Labaylabay lan mamitan nakayaming makarang buy labaylabay lan galangên silan mani tawuy malibasan la. Labaylabay lan miknu sa iknuwan na in-il-an para sa maulagay tawu sa mani balin pagtipunan mani Judio buy sa mani kalutu.

⁴⁷ Pampurayitin la êt ta mani nabal-uy babayi amên makwa lay mani pibandiyan la buy magmamangêdan sila sa arapan mani tawu sa kapamilatan makarang nga panalangin la. Kabay lanu, luyang pun nabyat ta pamarusan Bapan Namalyari kalla.”

21

Ya indin bal-u
(Marcos 12:41-44)

¹ Kaban idi pun si Jesus buy mani tagasunul na sa kasawangan Templa, nakit nay mani mabandi ya mamin pera la sa pamyanan pera para sa Templa.

² Buy nakitan na êt ta gisay kaluluy babayi ya baluy nam-in luluway pirasun barya sa pamyanan pera.

‡ 20:37 20:37 Exodus 3:6. § 20:43 20:43 Mani Kanta 110:1.

³ Kabay sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Pansabin ku kamuyuy igit pun maulagay indin nabalu kaysa indin kaganawan.

⁴ Tagawan na indin mani mabandi, kay abituy a layna kaylangan. Nuwa ya bal-u, agyan kay kalulu ya, inlapas na pun indin ya panaliw nan kanen na."

*Ya alimbawa tungkul sa pangalasak un Templa
(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)*

⁵ Amesén, dilag dakun umnuy tagasunul Jesus ya misasabi tungkul sa manggêd da batu buy sa pam-pakangêd da pan-idin sa Templa.

Sen nalengen Jesus ya pisasabyan la, sinabi na kalla,

⁶ "Ya mani mangêd da nakitan yu, lumatêng nga alluy malasak ka kaganawan abiin buy ayin batuy mitagan na nakapaluntu sa kaphisu nan batu."

*Ya mani kasakitan buy pa-masakit
(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)*

⁷ Amesén, namatang nga mani tagasunul na, "Manuru, makanu malyari ya abiin buy sabêt ta tanda' ya marani yan malyari ya abitu?"

⁸ Kabay nakitbay si Jesus, "Mangillag kaw amén a kaw mailitêp agyan sisabêt man. Tagawan malakêy lumatêng nga manggamit lagyu ku buy sabin lay,

'Sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari.' Sabin la êt, 'Inlumatêng ngay kaganan babun luta!' Agana kaw makipapaniwala kalla.

⁹ Buy nu dilag kaw mabalitan na migegeera buy milalaban, agana kaw malimu. Ta sépat malyari ya abiin, nuwa asé pun tambêng lumatêng nga kaganan babun luta."

¹⁰ Amesén sinabi pun êt Jesus kalla, "Migegeera mani bansa buy migegeera êt ya mani kaarian la.

¹¹ Dilag lumatêng nga masikan na layun buy lumatêng êt ta sadayay layang buy sakit ta ikamati sa magmikakanayun na lugal. Buy makakit kaw mani tanda' ya mamakapalimu buy mamakaupapas ya ubat sa langit."

¹² "Nuwa bayu malyari ya kaganawan abiin, dakpén buy pasakitan kaw mani tawu gawan sa panunul yu kangku. Buy iarap lakaw sa mani balin pagtipunan mani Judio amén litisin buy ipasukul. Iarap lakaw êt sa mani ari buy sa mani gobernador.

¹³ Abiin nay panawun yu amén makapagpapêtêg kaw kalla tungkul kangku.

¹⁴ Kabay itanêm yu sa isip yuy agana kaw napitik nu sabêt ta sabin yu bilang pamitanggul yu sa sarili yu,

¹⁵ tagawan ipaisip ku kamuyuy sépat yun sabin buy biyan kataw kabiyasnan ya

asê agyun labanên o sambutun kapati yu.

16 Ta agyan ya mani mangatwa buy mani patêl yu, mani kamag-anak yu buy mani kaluguran yu, igawang lakaw buy ipapati lay dakun umnu kamuyu.

17 Gawan sa panunul yu kangku, kasulapwan kaw kaganawan tawu.

18 Nuwa a kaw paulayan Bapan Namalyari, ta agyan gisay sabut sa ulu yu, asê mitas.

19 Buy nu mibabata kaw, mabiyan kaw biyay ya ayin katganan."

*Ya pangalasak Jerusalem
(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)*

20 Sinabin pun Jesus, "Nu makit yuy nakapalitêng nga mani sundalus sa Jerusalem, tanda yinay marani yay panira kana.

21 Kabay ya kaganawan idi sa Judea, kaylangan tumakas san maku sa kabubung-uyan buy ya kaganawan idi sa balayan Jerusalem, kaylangan tambêng ngan mita. Buy ya kaganawan idi sa panggitnan, aganay na pun magudung sa balayan Jerusalem.

22 Tagawan abituy panawun pamarusa amén matupad ya mani idi sa Kasulatan.

23 Mamakapalunus ya mani nabuktut buy mani mamasusu sa allun abiin, tagawan magkasakit silan tumakas. Nabyat ta kasakitan na madanasan

mani tawu sa lutan ati, ta katubagan sila.

24 Ya kaatag kallay patin sa kêya buy ya kaatag, dakpên ta ipusun sa marayuy lugal. Buy ya balayan Jerusalem, sakupun mani alwan Ju-dio angga sa mayari ya panawun na intakdan Bapan Namalyari kalla."

*Ya pag-udung Jesus sa babun luta
(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)*

25 Sinabi pun êt Jesus, "Makakit kaw tanda' sa allu, sa buwan, buy sa mani bêtêwên. Buy ya kaganawan bansa baydi sa babun luta, magulu ta malimu sila sa tarit alun sa dagat.

26 Mabtêk ya mani tawu sa sadyay limu la gawan sa mani malyari sa babun luta, tagawan maubus maéyêg ga mani bagay ya idi sa langit buy mitas sila sa binyanan la.

27 Sa panawun abiin, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, makitan lakun lumatêng nga idi sa ulap ya dilag kapangyarian buy mamakapasilêw wa sawang.

28 Nu mag-umpisay nan malyari ya mani abiin, midêng kaw mangêlêw sa langit ta marani yay pamiligtas kamuyu."

*In-alimbawan Jesus ya pallumatêng na sa puun kayun igus
(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)*

29 Ingkuwentun Jesus kallay gisay paalimbawa. Sinabi na, "Elêwên yuy puun kayun igus buy ya kaatag puun kayu.

30 Nu magbulung ngay mani ati, tanda yinay marani yay kaynitan.

31 Para êt bayduy malyari lanu. Nu makitan yinan malyari yay mani pansabin ku, matandan yuy marani yanay pag-arin Bapan Namalyari."

32 "Pansabin ku kamuyuy bayu mati ya kaganawan tawu sa panawun amêsên, matupad day kaganawan sinabi ku.

33 Ya langit buy luta, dilag katganan. Nuwa ya mani sabi ku, manugêl kanuman."

Mangillag kaw

34 Sinabi pun êt Jesus, "Mangillag kaw. Agana kaw magpagtan sa kasimbawan, paglasing, buy kapi-gaganakan sa biyay amên a kaw malatngan ya asê nakalan sa allun pallumatêng kun manguman.

35 Gawan bêngat tan lumatêng nga allun abitu sa kaganawan tawu sa babun luta un ayin magtanda.

36 Kabay magpakal-an kaw sa kaganawan uras. Pawa kaw manalangin ya biyan nakaw kapas-éyan amên malampusan yuy kaganawan kasakitan ya malyari sa lumatêng nga allu amên makapakiarap kaw kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu."

37 Allu-allu manuru si Jesus sa kasawangan Templu. Pamakayabi, mamaku ya sa Bung-uy mani Ulibu amên mamawatwat yabi.

38 Maranun mamakuy mani tawu sa kasawangan Templu amên mallêngê kan Jesus.

22

Ya pangamatin Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

1 Amêsên, marani yanay Pestan Tinapay ya ayin Palmalbag ya sabay ya Pestan Kaligtasan.

2 Ya mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan, mangisip silan paralan nu parasaantu lan maipapati si Jesus un ayin makatanda, gawan malimu sila sa mani tawuy mallêngê kana.

Nakisupakat si Judas sa mani kapatin Jesus

(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

3 Si Judas ya pambêgên Iscariote, gisa ya sa mapu buy luway tagasunul Jesus. Nuwa sinakup yan Satanas.

4 Kabay amêsên, naku si Judas sa mani mamunun pari buy sa mani puun magbantay sa Templu. Buy pisasabyan la nu parasaantu nan maisupakat si Jesus kalla.

5 Ingkatula la êt ta pamik-isupakat Judas kalla laban kan Jesus. Buy nangaku silan biyan layan pera.

6 Nalabay êt taman si Judas. Kabay ubat ta baydu, nangêtêng nginan panawun na masawpan na silan mandakêp kan Jesus ya asê matandan malakêy tawu.

Ya pamil-an apunan para sa Pesta
(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

7 Amêsên, inlumatêng ngay nunan allun Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag. Sa allun abitu, ya mani Ju-dio, kaylangan lan mamatin anak tupa ya kêna la sa Pestan Kaligtasan.

8 Kabay in-utus Jesus si Pedro buy si Juan. Sinabi na, "Mita kawna, ta il-an yuy apunan tamu para sa Pestan Kaligtasan."

9 Kabay namatang si Pedro buy si Juan, "Antuy labay mun pamil-anan yan apunan tamu?"

10 Nakitbay si Jesus, "Pamakasun yu sa balayan Jerusalem, matbêng yuy gisay liyaki ya mantan bangay naglanêm. Pakilakwan yuya sa bali ya sunan na.

11 Buy sabin yu sa magbali, 'Pan-ipatang Manuru nu saantuy kuwartuy pamilan-an apunan para sa Pestan Kaligtasan kaawyun nay mani tagasunul na.'

12 Pakilaku nakaw sa babu buy ituru na kamuyuy gisay makwal la kuwartu. Idi ya bayduy kaganawan mag-amit. Baydu yun il-an na apunan tamu."

13 Amêsên, namitay na si Pedro buy si Juan buy nikit-an lay pêtêg ga kaganawan sinabin Jesus kalla. Kabay in-il-an la bayduy apunan la para sa Pestan Kaligtasan.

Ya tawlin apunan Jesus
(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

14 Sén uras san apunan, niknu y na si Jesus sa arapan lamesa kaawyun mani apostul na.

15 Sinabin Jesus kalla, "Labay kuy bayu ku madanasan na pamasakit, makaêm kataw pun sa apunan sa Pestan Kaligtasan.

16 Gawan pansabin ku kamuyuy a kina manguman mangan ati angga sa matupad da labay sabin ati sa pag-arin Bapan Namalyari."

17 Amêsên, kingwa nay panginêman na dilag alak ka diyag sa sabêñ ubas, ta nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari buy sinabi na kalla, "Kêwén yuy ati buy piiñêman.

18 Pansabin ku kamuyuy a kina manguman minêm alak ka diyag sa sabêñ ubas anggan asê pun lumatêng nga pag-arin Bapan Namalyari."

19 Amêsên, nangwa yan tinapay buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Binis-ilbis-il nay ati buy inggawang na kalla. Sinabi na, "Ati ya lawini kuy pan-idin ku para kamuyu. Daygên yuy ati bilang pangganaka yu kangku."

²⁰ Pamakayari lan nangan, para êt bayduy dinyag na sa pan-inêmén. Kingwa nay ati buy sinabi na, "Ya pan-inêmén na ati, sabay ya bayuy kasunduwan ya pinagpapêtgan daya ku ya mibulug para kamuyu."

²¹ Sinabin Jesus, "Nuwa lêng-ên yuy ati! Kaêm tamu amêsên na tawuy mamisupakat kangku.

²² Ta sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, patin naku, gawan abituy intalagan Bapan Namalyari kangku. Nuwa taganan mamakapalunus ya tawuy mamisupakat kangku."

²³ Amêsên, nipapatang nga mapu buy luway apostul na nu sisabêt kallay manyag parabaydu.

Ya pisusubakan nu sisabêt ta pinakadakila

²⁴ Nisusubakan na mani apostul Jesus nu sisabêt kallay pinakadakila.

²⁵ Kabay sinabin Jesus kalla, "Asê ustuy isip yu. Pan-ipilit mani alwan Judioy labay la sa mani pansakupun la buy labay lay sunulun buy bêgên silan 'Mapanawup'.

²⁶ Nuwa alwan parabaysên kamuyu. Ta ya pinakamatagay, sépat yan magpakayêpa buy ya mamunu, sépat yan magin kaparisun gisay ipus.

²⁷ Tagawan sisabêt dayi ya igit pun matag-ay, ya tawuy nakaiknun mangan o ya tawuy magsuyu kana? Alwa nayin sabay ya tawuy

nakaiknun mangan? Nuwa sikuy magsuyu kamuyu agyan sikuy mamunu yu."

²⁸ "Sa mani panubuk ka dinanasan ku, a yuku inlakwanan.

²⁹ Kabay gawan binyanan nakun kapangyarian Bapa kun mag-ari, biyan kataw êt parabayduy kapangyarian.

³⁰ Daygên kuy abiin amên makaêm kataw mangan buy minêm sa lamesa ku baydu sa pag-arian ku. Buy miknu kaw sa mapu buy luway turonu amên mangukum sa mapu buy luway layin Israel."

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ Sinabin Jesus kan Simon ya pambêgên lan Pedro, "Pakalêng-ên muy ati ya Simon! Nakisabi si Satanas kan Bapan Namalyari amên subukun nakaw kaganawan kaparisun pamibalusbus trigu.

³² Nuwa manalangin naku para kamu amên asê mangaynay panampalataya mu kangku. Buy nu magsisi ka buy mag-udung kayna kangku, pas-êyên muy panampalatayan mapatêl mu."

³³ Nakitbay si Pedro, "Panginuun, nakal-an nakun isukul o mati kaawyun mu."

³⁴ Nuwa sinabin Jesus kana, "Pedro, pansabin ku kamuy bayu mangkati ya

manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw."

Sa panawun kasakitan

³⁵ Amêsên, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Sabitun in-utus kataw un ayin gintan ya susut, bag, o isteping, nagkulang kaw nayi?"

Nakitbay sila, "Asê."

³⁶ "Nuwa amêsên," sinabin Jesus, "nu dilag kaw susut o bag, gêtan yu. Buy nu ayin kaw kêya, isaliw yuy yaming yu buy manaliw kaw kêya.

³⁷ Tagawan pansabin ku kamuyuy kaylangan matupad ya idi sa Kasulatan tungkul kangku, ya paradi, 'Pan-ibilang layan gisa sa mani makasalan.' Buy abiin na nakasulat tungkul kangku, matupad da amêsên."*

³⁸ Kabay sinabin mani tagasunul na, "Panginuun, dilag kay luway kêya baydi!"

Nakitbay ya, "Ustuy nay abiin."

Nanalangin si Jesus sa Bung-uy mani Ulibu

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹ Amêsên, naku si Jesus sa Bung-uy mani Ulibu, kaparisun mana nan pandaygên. Buy nakilaku kanay mani tagasunul na.

⁴⁰ Sên idi silayna baydu, sinabin Jesus kalla, "Pawa kaw manalangin amén a kaw masambut tuksu."

⁴¹ Amêsên, nagpakarayun pêrad si Jesus kalla buy naduku yan nanalangin. Sindabi na,

⁴² "Bapa ku, nu kalabayan mu, itas tuy pamasakit ta madanasan ku. Nuwa paraman baydu, alwan kalabayan kuy masunul, nun a ya kalabayan mu."

⁴³ [Amêsên, nagpaket kanay ang-el ya ubat sa langit buy pinapas-êy nay nakêm Jesus.

⁴⁴ Sa saday lungkut matanam Jesus, nanalangin yan buun nakêm angga sa sinayngêtan yan paran dayay nantulu sa luta.]

⁴⁵ Pamakayari nan nanalangin, nidêng ya buy inundung nay mani tagasunul na buy nalatêng na silan mamabêlêw, gawan napagal sila sa saday lungkut.

⁴⁶ Kabay sinabi na kalla, "Alwa ta, siyan mamabêlêw kaw yata? Mimata kaw buy manalangin amén a kaw masambut tuksu."

Ya pandakêp kan Jesus (Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Kaban magsabi pun si Jesus, inlumatêng nga malakêy tawu. Si Judas ya gisa sa mapu buy luway tagasunul nay manguna kalla. Dinanyan na si Jesus buy dinép sa pingi.

⁴⁸ Nuwa sinabin Jesus kana, "Dêp nayi ya pamisupakat mu kangkuy in-Anak Tawuy ubat sa langit?"

* 22:37 22:37 Isaias 53:12.

⁴⁹ Sên nakitan mani tagasunul Jesus ya mani nalyari, sinabi la, "Panginuu, tabtabêñ yana nayi sila?"

⁵⁰ Amêsên, tinabtab un gisa sa mani tagasunul Jesus ya wanen têk ipus pinakapuun pari.

⁵¹ Nuwa sinabin Jesus, "Ustuy nay abiin!" Dinukpan nay têk ipus buy pinaiyul na.

⁵² Sinabin Jesus sa mani mamunun pari, sa mani kapitan mani magbantay sa Templu buy sa mani mangatway manungkulau, "Tulisan naku nayi? Uysiyan mantan kaw yan mani kêya buy pamatuuk amên dakpêñ naku ta?

⁵³ Inallu-allu wakun idi baysêñ kamuyu sa Templu. Uysiyan a yuku yata dinakêp ta? Nuwa ati ya panawun ya indin kamuyu amên dakpêñ naku. Ta sa uras ati, kapangyarian Satanas ya magari kamuyu."

Impuglaw Pedro si Jesus un a na kilala

(Mateo 26:57-58; 26:69-75; Marcos 14:53-54; 14:66-72; Juan 18:12-18; 18:25-27)

⁵⁴ Dinakêp la si Jesus buy gintan sa balin pinakapuun pari. Nanunul êt si Pedro, nuwa kay idi ya sa marayun pérad.

⁵⁵ Baydu sa kasawangan bali, nagpaybay mani tawu buy niknu sila sa agid atug amên mimudu. Buy nakiiknu êt si Pedro baydu kalla amên mimudu.

⁵⁶ Amêsên, dilag gisay ipus ya babayi ya nakakit kan Pedro ya nakaiknun mamimudu sa danin atug. Kabay pinakaélêw naya buy sinabi na, "Pagkaawyun êt Jesus ya liyakin atiyê."

⁵⁷ Nuwa impuglaw yan Pedro, "Te! A kuya kakilala."

⁵⁸ A naépêng, dilag êt nakakit kana buy sinabi, "Alwa nayin pagkaawyun laka êt?"

Nakitbay si Pedro, "Te! Asê."

⁵⁹ Pamakayari bay-in gisay uras, impilit êt gisay, "Pêtêg êt pagkaawyun yan Jesus ya tawun ati, tagawan taga Galilea ya êt."

⁶⁰ Nuwa sinabin Pedroy, "Te! A ku tanday pansabin mu!" Buy kaban magsabi ya, nangkati ya manuk.

⁶¹ Nangawing si Jesus buy pinakaélêw na si Pedro. Kabay naisip Pedroy sinabin Jesus kana, "Bayu mangkati ya manuk amêsên yabi, katitlu mukun ipuglaw."

⁶² Kabay nagsalwang si Pedro buy saday tangis na.

Pinustak la si Jesus buy dinugêdugê

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Pinustak buy dinugêdugê yan mani magbantay kana.

⁶⁴ Tinakpan la êt ta mata na buy sinabi la kanay, "Ulêñ mu nu sisabêt ta nadugê kamu?"

⁶⁵ Buy malakê pun êt ta nadawak ka sinabi la laban kana.

*Gintan si Jesus sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)*

⁶⁶ Pamakamaranun, nitipun na mani mangatwan Judioy mangatuynungan. Dilag mani mamunun pari buy mani manurun Kautusan. Amésen, gintan si Jesus ta in-arap kalla.

⁶⁷ Sinabi la kana, "Sabin mu kanyan nu sikay Cristuy impangakun Bapan Namalyari."

Nakitbay si Jesus, "Agyan sabin ku kamuyu, a yuku paniwalan.

⁶⁸ Buy nu patangén kataw, a yu êt pakitbayan.

⁶⁹ Nuwa paubat amésen, sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, miknu wakina sa wanana Bapan Namalyari ya Makapangyarian."

⁷⁰ Kabay sinabin kaganawan, "Nu parabaydu awé, pansabin mu nayı ya sika ya Anak Bapan Namalyari?"

Nakitbay si Jesus, "Sikaw way nagsabi ya sikina."

⁷¹ Kabay sinabi la, "A tamina kaylangan na dilag kaatag magpapêtèg, ta nalêngê taminay pagsabi na."

23

In-arap si Jesus kan Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2; 27:11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ "Pamakayarin abitu, nidêng silan kaganawan buy in-arap la si Jesus kan Gobernador Pilato.

² Kabay inumpisan lay panangkan la kan Jesus. Sinabi la kan Gobernador Pilato, 'Nadakêp yan na tawun ati ya managyat mani tawun lumaban sa gubernu. Pansabin nayı agana silayna mayad buwis sa Emperador Roma. Pansabin na pun na siyay ari ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.'

³ Kabay pinatang Gobernador Pilato si Jesus, "Sika nayı ya Arin mani Judio?"

Nakitbay si Jesus, "Sikay nayı nagsabi."

⁴ Kabay sinabin Gobernador Pilato sa mani mamunun pari buy sa mani tawu, "Ayin nakun makit ta kasalanan sa tawun ati."

⁵ Nuwa impilit lan sinabi, "Ya tawun abiin, panggulun nayı mani tawu sa buun prubinsyan Judea sa kapamilatan panuru na. Nag-umpisa yan nanuru sa prubinsyan Galilea. Buy amésen, idi yina êt baydi sa Jerusalem."

In-arap si Jesus kan Gobernador Herodes Antipas

⁶ Sên nalêngê Pilatoy sinabi la, pinatang na nu taga Galilea si Jesus.

⁷ Si Herodes Antipas ya gobernador sa prubinsyan Galilea buy sa panawun abitu, idi ya êt sa Jerusalem. Kabay sên natandan Pilatoy taga Galilea si Jesus, sinabi na, "Gêtan yuya kan Gobernador Herodes Antipas."

⁸ Sêñ nakitan Gobernador Herodes Antipas si Jesus, sadyay tula na, ta mana nayan labay makitan si Jesus gawan malakéy mangaléngé na tungkul kana. Buy labay na êt makitan na mamakau-papas sa diyag na.

⁹ Kabay malakéy impatang Gobernador Herodes Antipas kan Jesus, nuwa a ya nakitbay.

¹⁰ Ya mani mamenun pari buy mani manurun Kautusan, nidéng sila buy masnég lan pansabin na panangkan la laban kan Jesus.

¹¹ Amésen, si Gobernador Herodes Antipas buy mani sundalus na, pinustak buy inuyam la si Jesus. Pinayamingan laya pun êt mangéd da yaming kaparisun yaming ari buy in-udung laya kan Gobernador Pilato.

¹² Si Gobernador Herodes Antipas buy si Gobernador Pilato, nisuluk sila sabitun nuna, nuwa paubat sa allun abiin, mikaluguran silayna.

Inatulan kamatyan si Jesus

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³ Impabégn Pilatoy mani mamenun pari, ya kaatag manungkulon buy ya malakéy tawu.

¹⁴ Buy sinabi na kalla, "Gintan yu kangkuy tawun ati gawan pansabin yuy sabay siyay pangubatan kagulwan. Pinakapatang kuya sa maléngé yu, nuwa ayin nakun nakit ta kasalanan sa pan-isangkan yu kana.

¹⁵ Agyan si Gobernador Herodes Antipas, parabaydu êt ta napagpapégtgan na. Kabay impaudung na si Jesus baydi kantamu. Ya tawun ati, ayin yan nadyag ga kasalanan amén parusan yan kamatyan.

¹⁶ Kabay ipabarug kuya tana bayu kuya ipabus."

¹⁷ [Balang Pestan Kaligtasan, kaylangan mamibus si Pilaton gisay nakasukul.]

¹⁸ Nuwa malakéy tawuy masnég nagsabin, "Patin na tawun abiin! Si Barabbas saman na ibus mu!"

¹⁹ (Nasukul si Barabbas gawan sa pamati nan tawu buy kaawayun ya sa mani nagribeldi sa gubernu sa Jerusalem sabitun nuna.)

²⁰ Labay dayin Pilatoy ipabus na si Jesus. Kabay nagsabi yan nanguman ya ipabus si Jesus.

²¹ Nuwa masnég sinabin mani tawuy, "Ipaku ya sa kurus! Ipaku ya sa kurus!"

²² Katitlun nagsabi si Gobernador Pilato. Sinabi na, "Awta? Sabét ta kasalanan na? Ayin nakun makit ta kasalanan kana amén ipapati ya. Kabay ipabarug kuya tana bayu kuya ipabus!"

²³ Nuwa luyang lan masnég sinabi, "Ipaku ya sa kurus!" Kabay ayin nan madyag si Gobernador Pilato

²⁴ buy sinunul na tay kalabayán mani tawuy ipaku si Jesus sa kurus.

²⁵ Imbus na si Barabbas ya nakasukul gawan

sa pamatin tawu buy sa pamikipati sa gubernu. Nuwa inggawang Gobernador Pilato si Jesus kalla amén daygén lay labay la kana.

*Impaku si Jesus sa kurus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)*

²⁶ Amésén, gintan mani sundalus si Jesus sa lawasan balyan. Buy sén idi sila pun sa dan, natbêng lay gisay liyaki ya maglagyun Simon ya taga Cirene ya ubat sa panggitnan. Impilit lan impabakay kan Simon ya kurus Jesus buy pinasunul laya kana.

²⁷ Malakéy mani tawuy nakilaku kan Jesus. Malakéy babayi ya manangis buy manyubék gawan sa kalungkutan la sa nalyari kan Jesus.

²⁸ Nangawing si Jesus buy sinabi na kalla, "Sikaw wa mani babayi sa Jerusalem, agana yuku tangisan ta ya tangisan yinaman, ya sarili yu buy maanak yu.

²⁹ Ta lumaténg nga alluy sabin mani tawuy, 'Pinagpalay babayi ya layus buy ya asé namasusu.'

³⁰ Sa panawun abitu, sabin la sa mani bung-uy buy sa mani tung-uy, 'Tugpawan yukay!'

³¹ Tagawan nu paradi ya pandaygén sa kayuy nailé, sabêt kayay malyari sa kayuy nayangu?"*

* **23:31** **23:31** Ya labay sabin, nu pandaygén lay ati kan Jesus ya ayin kasalanan, parasaantu pun kaya sa mani tawuy dilag kasalanan?

³² Amésén, dilag pun luway tulisan ya gintan amén patin kaawyun Jesus.

³³ Sén nilaténg sila sa lugal la pambégen lan "Bungu", impaku la si Jesus kaawyun na mani kriminal. Ya gisa, idi sa wanana Jesus, buy ya gisa, idi sa udi na.

³⁴ Amésén, sinabin Jesus, "Bapay patawarén mu sila tagawan a la tanday pandaygén la."

Pinibabagutan mani sundalus ya yaming Jesus.

³⁵ Kaban malakéy tawuy idi bayduy manalbay, panuyamén si Jesus un mamunu sa Templu. Sinabi la, "Inligtas nay kaatag. Nu siyay Cristuy impangakuy pinilin Bapan Namalyari, iligtas nay sarili na!"

³⁶ Inuyam ya êt mani sundalus si Jesus buy paynémén laya dayin nangisuy alak.

³⁷ Buy sinabi la pun kana, "Nu sika yabay ya Arin mani Judio, iligtas muy sarili mu!"

³⁸ Dilag karatula sa ugtun ulun Jesus buy paradi ya nakasulat, "Ati ya Arin mani Judio."

³⁹ Amésén, ya gisay tulisan ya nakapaku sa kurus, inuyam na êt si Jesus. Sinabi na, "Alwa nayin sikay Cristuy impangakun Bapan Namalyari? Iligtas muy sarili mu, agyan sikay êt!"

⁴⁰ Nuwa imbawal yan kaawyun nay nakapaku, "Agana ka magsabin

parabaysên kana! A ka nayi malimu kan Bapan Namalyari? Parisu kitamun pinarusan kamatyan.

⁴¹ Taganan sépat kiton parusan kamatyan gawan sa dinyag tay kasalanan. Nuwa ya tawun ati, ayin yan dinyag ga kasalanan."

⁴² Buy sinabi na pun kan Jesus, "Jesus, agana mukun kayék litépén nu mag-ari kayna."

⁴³ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuy, amésenêt makaawayun muku sa Paraiso."[†]

*Ya pangamatin Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)*

⁴⁴ Sén marani yay ugtuy allu,[‡] dinumiglém ma mamut sa lugal abitu anggay nan alas tres kaawat.[§]

⁴⁵ Kaban nagdém, bengat tan naginit ta panabing sa lalén Templa. ⁴⁶ Amésen, masnég sinabin Jesus, "Bapay pan-itiwala ku kamuy ispiritu ku!"* Pamakayari nan sinabi ya abitu, nabuytuwan yan inawanén.

⁴⁷ Sén nakit kapitan mani sundalus ya nalyari, inulimén na si Bapan Namalyari. Sinabi na, "Pétég yabay awéd ayin kasalanan na tawun ati."

[†] **23:43 23:43** Ya labay sabin Paraiso, gisay lugal ya mamangéd. [‡] **23:44 23:44** Sa Griego, "ikaañem ma uras," ya labay sabin, ugtu. [§] **23:44 23:44** Sa Griego, "ikasiyam ma uras," ya labay sabin, ikatlun kaawat. ^{*} **23:46 23:46** Mani Kanta 31:5.

⁴⁸ Ya mani tawuy naku baydu amén makit lay kaganawan nalyari, nulin pan-apuapun na pagaw la gawan sa saday lungkut la.

⁴⁹ Ya mani babayi ya nakilaku kan Jesus ubat sa prubinsyan Galilea buy kaatag pun na kakilalan Jesus, nakaidéng sila sa narayun pérad. Nakit la êt ta kaganawan nalyari kana.

*Ya pamilbêng kan Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Dilag gisay liyaki ya maglagyun Jose ya taga balyan Arimatea sa prubinsyan Judea. Agyan kaawayun yan mani mangatwan Judioy mangatuynungan, a na kalabayen ya dinyag la kan Jesus. Mangéd yan tawu, matinék buy kaawayun ya sa mani mangétteng sa pag-arin Bapan Namalyari.

⁵² Amésen, naku si Jose kan Gobernador Pilato ta inyawad nay bangkay Jesus. Nakalabay êt taman si Gobernador Pilato.

⁵³ Kabay kingwan Jose ya bangkay Jesus sa kurus buy binédbédan nan telay na-puti. Pamakayari, insun nay ati sa pamilbêngan na inlubtan na dapas ya asê pun pinilbêngan.

⁵⁴ Bernis kaawat ya abitu buy sabay ya allun paglêan para sa Allun Pagpaynawa.

⁵⁵ Ya mani babayi ya naki-laku kan Jesus ubat sa prubinsyan Galilea, nakilaku sila kan Jose. Nakit lay pinilbêngan kan Jesus buy nu parasaantun insun bayduy bangkay na.

⁵⁶ Amêsên, ya mani babayi, nuli sila amên milan malakêy pabangi ya ipunu la sa bangkay Jesus. Buy sa Allun Pagpaynawa, nagpaynawa sila, gawan abituy idi sa Kautusan mani Judio.

24

Nanguman nabyay si Jesus
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Pamakamaranun allun Duminggu, nakuy mani babayi sa pinilbêngan kan Jesus. Gintan lay mani pabangi ya in-il-an la.

² Pamakalatêng la baydu, nikit lay maragul la batuy pinanakêp sa pinilbêngan kan Jesus ya nibulid dana.

³ Kabay sinumun sila, nuwa a la nikit ta bangkay Jesus.

⁴ Kaban pan-isipin la nu sabêt ta nalyari, bêngat tan nagpakit kallay luway liyaki ya mamakapasilêw wa yaming nga nakaidêng sa dani la. ⁵ Gawan sa limu la, nakadêngdêng sila sa luta. Pinatang silan luway liyaki, "Uysian pantêkapên yu yay nabyay sa pamilbêngan mani nati ta?

⁶ Ayin nina baydi. Nanguman ninan nabyay. Isipin

yuy sinabi na kamuyu sabitun idi yapun sa prubinsyan Galilea. Sinabi na,

⁷ 'Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, kaylangan nakun igawang sa gamêt mani makasalanan. Ipaku laku sa kurus, nuwa sa ikatluy allu, manguman nakun mabyay.'

⁸⁻¹⁰ Ya dakun umnuy babayi ya miaawyun naku sa pinilbêngan, si Maria ya taga Magdala, si Juana buy si Maria ya indun Santiago buy kaatag pun na kaawyun la. Naganakan mani babayin ati ya sinabin Jesus sabitun nuna. Kabay namita sila sa pinilbêngan buy nag-udung sa mapu buy gisay apostul Jesus. Buy imbalita lay nikit la.

¹¹ Nuwa indap mani apostul alwan pêtêg ga pansabin mani babayi, gawan paran kay diyagdiyag la. Kabay a sila pinaniwalan.

¹² Paraman baydu, si Pedro, nuwayu yan naku sa pamilbêngan. Pamakalatêng na baydu, nanilip ya sa lalê. Nuwa ayin na bayduy bangkay Jesus. Ya kay idi ta baydu, abituy telay makamal la pinamêdbêd kana. Kabay nuli yan nakaupapas sa nalyari.

Ya nalyari sa dan papakun Emaus

(Marcos 16:12-13)

¹³ Sa allu êt abitu, dilag luway tagasunul Jesus ya mamita papakun sa baryun

Emaus ya dilag mapu buy
gisay kilumetruy dayu sa
balayan Jerusalem.¹⁴ Kaban
mamita sila, pisasabyan lay
kaganawan nalyari kan Jesus.

¹⁵ Kaban misasabi sila,
nagdani kalla si Jesus buy
nakisunul sa pamita la.

¹⁶ Nakitan laya, nuwa a la
makilala si Jesus.

¹⁷ Pinatang silan Jesus,
“Sabêt ta pisasabyan yu?”
Tinunggên sila. Makit sa
mata lay malungkut sila.

¹⁸ Gisa kalla si Cleopas
ya nagsabi, “Gigisa mu ta
lawês sa malakêy tawuy ma-
maku sa Jerusalem ya asê
nakatanda sa nalyari baydu
dakun nakanu?”

¹⁹ Kabay pinatang silan Jesus,
“Awta, sabêt ta nalyari?”

Sinabi la êt taman, “Ya
nalyari kan Jesus ya taga
Nazaret. Gisa yan propetay
makapangyarian sa arapan
Bapan Namalyari buy sa
mani tawu. Pinagpapêtgan
nay ati sa kapamilatan mani
makapangyarian na diyag
buy mani makapangyarian
na aral na.

²⁰ Impadakêp yan mani
mamunun pari buy mani
manungkulon amên atulan
yan ipaku sa kurus.

²¹ Man-umasa kay dayi
kana ya siyay mamibus sa
bansan Israel. Nuwa ikatluy
allu nayna amêsên ubat sa
pinati laya.

²²⁻²³ Nuwa nakatêgag kay
sa imbalita kanyan dakun
umnuy babayi ya kaawyun

yan naku nangun maranun
sa pinilbêngan kana. A
la nakit ya bangkay Jesus,
nuwa nakakit sila kanun
ang-el Bapan Namalyari ya
nagsabin nabyay nanguman
si Jesus.

²⁴ Naku êt sa pinilbêngan
kanay dakun umnu sa mani
kaawyun yan na liyaki buy
nakit la bayduy ayin nay
bangkay kaparisun sinabin
mani babayi.”

²⁵ Amêsên, sinabin Jesus
kalla, “Ayin kaw ya dayin
tanda ta buy siyan masakit
kaw ya êt maniwala sa
kaganawan pansabin mani
propeta!

²⁶ Alwa nayin sinabi
lay kaylangan madanasan
Cristu ya pamasakit bayu ya
parangalên Bapan Namalyari.”

²⁷ Impaintindin Jesus
kallay kaganawan tungkul
kana ya nakasulat sa Kasulatan
Bapan Namalyari, ubat sa mani impasulat
kan Moises angga sa mani
insulat mani propeta.

²⁸ Sêñ narani silayna sa
baryun Emaus ya pallakwên
la, isundu pun dayin Jesus ya
pamita na.

²⁹ Nuwa binênbênan laya,
“Minggat kayna pun di
kanyan, ta nadêm mana.”
Kabay nakilaku kalla si
Jesus.

³⁰ Sêñ mangan silayna,
kingwan Jesus ya tinapay
buy impasalamat kan Bapan
Namalyari. Binis-ilbis-il nay
ati buy indin na kalla.

³¹ Sa dinyag nan abitu, nakilala lay sabay siya awêd si Jesus. Nuwa bêngat yatan napanat sa pangêlew la.

³² Sinabin luwa, "Kabay awêd saday tula ta kaban pampakisabyan na kita sa dan buy pan-ipaintindi na kantay Kasulatan Bapan Namalyari."

³³ Sa uras êt abitu, nagudung sila sa balayan Jerusalem. Pamakalatêng la baydu, nalatêng lay mapu buy gisay apostul Jesus ya nititipun kaawyun na kaatag

³⁴ ya magsabi kallan luwa, "Pêtêg awêd da nanguman nabyay ya Panginuun, ta nagpakit ya kan Simon Pedro!"

³⁵ Amêsên, insabi êt luway ubat sa Emaus ya nalyari kalla sa dan buy nu parasaantu layan nakilala si Jesus sên binis-ilbis-il nay tinapay.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Mani Dyag 1:6-8)

³⁶ Kaban pisasabyan lay abiin, nagpakit si Jesus buy nidêng sa pibunakan la. Sinabi na, "Mapakamuyuy kap-atêtbékan."

³⁷ Nuwa nakatêgag sila buy saday limu la, gawan indap la nakakit silan anitu.

³⁸ Kabay sinabin Jesus kalla, "Alwa ta siyan malimu kaw yata buy siyan magluway nakêm yu ta?"

³⁹ Elêwèn yuy mani gamêt buy mani bitis ku. Sikuy ati!

Talanêñ yuku buy êlêwêñ, alwa kun anitu. Ta ya anitu, ayin yan laman buy but-u, nuwa siku dilag."

⁴⁰ [Pamakasabi nan abiin, impakit nay mani gamêt buy bitis na kalla.]

⁴¹ A sila pun êt maniwala gawan sa saday tula la buy nakaupapas sila. Kabay pinatang silan Jesus, "Dilag kaw nayin kanêñ?"

⁴² Sinabi la, "Dilag!" Kabay binyanan layan gisay putus intêktêk ka kênan lanêñ.

⁴³ Kingwa nay abiin, ta kinnan na sa arapan la.

⁴⁴ Pamakayari, sinabi na kalla, "Sinabi kina kamuyu sabitun miaawyin kitamu pun ya kaylangan matupad da kaganawan mani insulat tungkul kangku sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya insulat mani propeta buy sa librun mani Kanta."

⁴⁵ Kabay imbuksat Jesus ya isip la amên mapukatan lay nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari.

⁴⁶ Sinabi na kalla, "Ati ya nakasulat, 'Ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kaylangan yan mibabata sa pamasakit buy mati. Nuwa sa ikatluy allu, manguman yan mabyay.'

⁴⁷ Nakasulat êt ta kaylangan iaral sa kaganawan bansa paubat sa balayan Jerusalem ya sa kapamilatan ku, patawarêñ Bapan Namalyari ya kaganawan mag-sisi sa mani kasalanan la."

⁴⁸ Sinabi pun êt Jesus,
“Sikaw wa makapagpapêtêg
sa mani bagay ya ati.

⁴⁹ Iutus ku kamuyuy
Ispiritun Bapan Namalyari
ya impangakun Bapa ku.
Kabay manugêl kaw pun sa
Jerusalem anggan asê ma-
pakamuyuy kapangyarian
na ubat sa langit.”

*Ya pag-udung Jesus sa lan-
git*

(*Marcos 16:19-20; Mani
Dyag 1:9-11*)

⁵⁰ Amêsên, pikilakun Je-
sus ya mani tagasunul na
palaku sa baryun Bethania.
Sên marani silayna sa baryu,
intag-ay nay luway gamêt na
ta pagpalên na sila.

⁵¹ Kaban pagpalên na sila,
nitag-ay yina sa langit.

⁵² Inulimên laya buy
nag-udung sila sa balayan
Jerusalem un sadayay tula.

⁵³ Buy pawa silaynan idi sa
Templu amên mangulimên
kan Bapan Namalyari.

Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu ayun kan JUAN

*Si Jesus ya pambégén Sabi
ya napakadyag tawu*

¹ Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gay pambégén Sabi.* Ya Sabi, kaawyun nan Namalyari buy ya Sabi sabay ya Namalyari.

² Bayu dinyag ga kaganawan, ya Sabi, kaawyun nan Namalyari.

³ Ya kaganawan bagay, dinyag Namalyari sa kapamilatan Sabi buy ayin dakun sabêt man na dinyag un ayin na Sabi.

⁴ Ya Sabi sabay ya pinangubatan biyay buy ya biyay na sabay ya dêkêt† ya mam-in sawang sa mani tawu.

⁵ Ya dêkêt ta ati sabay ya mam-in sawang sa mani tawuy idi sa kadlêman‡ buy a ya masambut un kadlêman.

⁶ In-utus Namalyari ya gisay tawuy maglagyun Juan.§

⁷ In-utus ya amên magpapêtêg nu sisabêt ta dêkêt

amên manampalatayay kaganawan tawu.

⁸ Alwan si Juan ya dêkêt, nun a kay in-utus ya amên magpapêtêg nu sisabêt ta dêkêt.

⁹ Ya pêtêg ga dêkêt, inlumatêng ngana baydi sa babun luta ya sabay ya mam-in sawang sa kaganawan tawu.

¹⁰ Nuwa a yapun êt kinalan mani tawu, agyan idi yina baydi buy agyan dinyag nay babun luta.

¹¹ Naku ya sa sarili nan lugal, nuwa malakêy asê nananggap kana.

¹² Nuwa ya mani nananggap buy nanampalataya kana, binyanan nan karpatan magin anak Bapan Namalyari.

¹³ Nagin anak silan Bapan Namalyari alwan sa kapamilatan pamianak tawu o sa kalabayan miasawa, nun a sa kalabayan Bapan Namalyari.

¹⁴ Napakadyag tawuy Sabi buy nanugêl yan kaawyun yan. Nakitan yan ya kadakilaan na bilang gigisay Anak Namalyari. Pawa yan kangêdan buy kapêtêgan.

¹⁵ Nagpapêtêg si Juan tungkul kana. Ati ya masnêg nan pansabin, "Sabay siyay pantukuyun ku sabitun sinabi kuy, 'Dilag gisay

* **1:1 1:1** Si ati ya pambégén Sabi, sabay si Jesus. † **1:4 1:4** Sa Manan Tipan, ya dêkêt sabay ya pamaptêg kangêdan, pagpapala, pangawyun buy kaligtasan na ubat kan Bapan Namalyari (Job 22:28; 29:3; 33:30; Mani Kanta 4:6; Mani Kawikaan 4:18-19). ‡ **1:5 1:5** Ya kadlêman sabay ya pamisyay sa lukup Bapan Namalyari buy sa pagpapala na. § **1:6 1:6** Si nanulat sa librun Juan, sabay si Juan na tagasunul Jesus, alwan si Juan ya Mamawtismu.

lumatêng nga mas dakila pun kangku, tagawan dilag gina bayu waku pun ianak.’”

¹⁶ Gawan sa lubus sa kangêdan na, pawa kitamun makatanggap kangêdan.

¹⁷ Ya Kautusan, indin Namalyari kantamu sa kapamilatan Moises, nuwa ya kangêdan buy kapêtégan, indin naman êt kantamu sa kapamilatan Jesu Cristu.

¹⁸ Ayin pun nakakit sa Namalyari agyan kanuman, nuwa ya gigisay Anak nay pawa nan kaawyun, impakilala nay Namalyari kantamu.

Ya pamaptêg Juan tungkul kan Jesus

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18)

¹⁹ Impalakun mani puun Judio sa Jerusalem ya dakun umnuy mani pari buy Levita* amén patangên la si Juan nu sisabêt ya.

²⁰ A na impuglaw wa pêtêg nun a sinabi na, “Alwan sikuy Cristu† ya impan-gakun Bapan Namalyari.”

²¹ Namatang silayna êt, “Nu parabaydu, sisabêt ka? Sika nayi si Propeta Elias ya pan-êtêngên yan?”

Nakitbay ya, “Alwan siku.”

Kabay pinatang layna êt manguman, “Nu parabaydu, sika nayi ya Propetay impan-gakun Bapan Namalyari ya lumatêng?”

Nakitbay si Juan, “Alwa êt.”

²² Sinabi la, “Nu parabaydu, sabin mu kanyan nu sisabêt ka amén dilag kay maibalita sa namiutus kanyan. Sabêt ta masabi mu tungkul sa sarili mu?”

²³ Nakitbay si Juan, “Sabay sikuy pantukuyun Propeta Isaias sabitun sinabi nay, ‘Malêngêy gisay tawuy mamibêg sa kakangan un paradi,

“Itinêk yuy danan Pang-inuun.”’ ‡

²⁴⁻²⁵ Amêsên, dilag ga êt in-utus ya mani Pariseo kan Juan. Namatang sila, “Uysiyán mamawtismu ka yata, pakan alwan sika awêd ya Cristu buy alwan sika si propeta Elias buy alwan sikay Propetay impan-gakun Bapan Namalyari ya lumatêng?”

²⁶ Nakitbay si Juan, “Mamawtismu waku sa lanêm, nuwa dilag nakaidêng ya kaawyun yu ya a yu kilala.

²⁷ Sabay siyay pansabin kuy lumatêng buy a ku sépat magin ipus na.”

²⁸ Nalyari ya ati sa lugal Bethania sa lipay Ilug Jordan nu saantun namawtismu si Juan.

Si Jesus ya Tupan Bapan Namalyari

²⁹ Pamakawasak, naki-tan Juan si Jesus ya madanidani kana. Kabay

* **1:19 1:19** Ya mani layin Levi, manawup sila sa mani pari sa Templa. Bilang 3:17-37. † **1:20 1:20** Ya Cristu sabay ya ginamit bilang titulu o lagyu. Ya labay sabin Cristu, Mamilitgas. ‡ **1:23 1:23** Isaias 40:3.

sinabi na sa mani tawu, "Elêwên yu. Abiti yay Bisérung Tupan Bapan Namalyari ya mamitas kasalanan mani tawu sa babun luta!"

³⁰ Sabay siyay pantukuyun ku sabitun sinabi kuy, 'Di-lag gisay lumatêng nga mas dakila pun kangku, tagawan dilag gina bayu waku pun ianak.'

³¹⁻³³ Sabitun nuna, a ku yapun êt tanda nu sisabêt ya. Nuwa si Bapan Namalyari ya niutus kangkun mamawtismu sa lanêm, sinabi na kangku, 'Makitan mun magyêpa ya Ispiritu ku sa gisay tawu buy manugêl kana. Sabay siyay tawuy mamawtismu kamuyu sa Ispiritu ku.' Amêsen, pan-ipapêtêg kuy nakitan kuy Ispiritun Bapan Namalyari ya nanuwad pati-pati ya nagtabuy ubat sa langit buy nanugêl kana. Kabay naku waku baydi ya mamawtismu sa lanêm amên ipakilala kuya kamuyun mani Israélita.

³⁴ Nakitan kuy abiin buy magpapêtêg gakun sabay siyay Anak Bapan Namalyari."

Ya nunan mani Tagasunul Jesus

³⁵ Pamakawasak, idi ya êt baydu si Juan kaawyun nay luwa sa mani tagasunul na.

§ 1:38 1:38 Sa Griego, Rabbi. Ya labay sabin Rabbi, "Manuru." * **1:41 1:41** Sa sabin Hebreo, Mesiyas o sa sabin Griego, Cristu. Si abiin ya luwa, kay gigisay labay sabin sabay ya "Napili." † **1:42 1:42** Sa Aramaic Cefas. Sa Griego Pedro. Gigisay labay sabin batu.

³⁶ Sén nakitan na si Jesus ya manduman, sinabi na, "Elêwên yu! Abiti yay Bisérung Tupan Bapan Namalyari!"

³⁷ Sén nalêngê luway tagasunul Juan ya sinabi na, sinunul la si Jesus.

³⁸ Nangawing si Jesus. Kabay nakitan na silay kilalaku kana buy pinatang na sila, "Sabêt ta labay yu?"

Nakitbay sila, "Manuru,§ labay yan matandan nu antuy bibiyan mu."

³⁹ Sinabin Jesus kalla, "Kaksaw kaw amên makitan yu." Nakilakuy luwa buy nakitan lay bibiyan na. Mag-alas kuwatruy nan kaawat ta abitu. Kabay baydu ta silan namalibas yabi kaawyun na.

⁴⁰ Ya gisa sa luway nakalêngê sa sinabin Juan buy nakilaku kan Jesus sabay si Andres ya patêl Simon Pedro.

⁴¹ Pamakamaranun, tambêng tingkap Andres ya patêl na ya si Simon buy sinabi kanay, "Nakitan yan nay Mesiyas." (Ya labay sabin Mesiyas, "Cristu.")*

⁴² Impikilaku na si Simon kan Jesus. Buy sén nilatêng silayna kan Jesus, inêlêw Jesus si Simon buy sinabi na, "Sika si Simon ya anak Juan, nuwa paubat amêsen, palagyunan katan Cefas."† (Ya labay sabin lagyun Cefas, Pedro.)

*Ya Pamêg Jesus kan Felipe
buy kan Nathanael*

⁴³ Pamakawasak, naisip Jesus ya maku sa prubinsyan Galilea. Nakitan na baydu si Felipe buy sinabi na kana, "Kilaku ka kangku."

⁴⁴ Si Felipe taga balayan Bethsaida ya, kaparisu lan Andres buy si Pedro.

⁴⁵ Nakitan Felipe si Nathanael buy sinabi na kana, "Nakitan yan nay tawuy pantukuyun sa Kautusan na impasulat kan Moises buy impasulat sa mani propeta. Sabay siya si Jesus ya taga Nazaret ya anak Jose."

⁴⁶ Sinabin Nathanael kana, "Kali! Taga Nazaret si Cristu? Dilag nayin mangêd da maubat sa Nazaret?"

Kabay nakitbay si Felipe, "Kaksaw ka amén makit muya."

⁴⁷ Sên nakitan Jesus ya magdani kana si Nathanael, sinabin Jesus kana, "Abiti yay gisay pêtêg Israelita ya asê mapamurayit."

⁴⁸ Pinatang yan Nathanael, "Parasaantu mukun naki-lala?"

Nakitbay si Jesus, "Bayu ka pun binêg Felipe, nakitan katay nay idi sa aypaan puun kayun igus."

⁴⁹ Nakitbay si Nathanael, "Manuru, sika yabay ya Anak Bapan Namalyari! Sika ya arin Israel!"

⁵⁰ Sinabin Jesus kana, "Manampalataya ka nayı kangku gawan sinabi kuy nakitan kata sa aypaan puun

kayun igus? Alwan kay abiin na makit mu, ta igit pun baysen na makitan mu."

⁵¹ Buy sinabi pun êt Jesus kana, "Pansabin ku kamuyuy makitan yuy mawang-at ta langit buy makitan yu êt ya mani ang-el Bapan Namalyari ya magdakêy buy magtabuy sa bibiyan kuy in-Anak Tawuy ubat sa langit."

2

Ya tangênan sa Cana

¹ Sên nilabas say luway allu, dilag tangênan sa Cana sa prubinsyan Galilea. Idi bayduy indu nan Jesus.

² Buy naku êt baydu si Jesus kaawyun nay mani tagasunul na gawan sinagyat sila.

³ Sên naubus say alak sa kalutu, sinabin indu nan Jesus kana, "Naubus ya alak la."

⁴ Sinabin Jesus kana, "Tuwa kuway, paulayan muku pun. Asê pun inlumatêng nga uras ku."

⁵ Sinabin indu nan Jesus sa mani manawup sa kalutu, "Daygên yuy sabêt man na iutus na kamuyu."

⁶ Dilag baydun anêm ma tapayan ya panggamitin mani Judio sa nau-galyan lan pag-uyas. Ya balang tapayan, malyarin maglaman pitumpu buy limay litru anggan dinalan buy mapu buy limay litruiy lanêm.

⁷ Sinabin Jesus sa mani manawup, "Pakapnun yun

lanêm ma mani tapayan.”
Buy pinakapnu la yabay.

⁸ Pamakayari, sinabin Jesus kalla, “Manaksêb kaw buy gêtan yu sa mamaala sa kalutu.” Nanaksêb sila yabay buy indin la sa mamaala.

⁹ Kabay tinawayan mamaalay lanêm ya napakadyag alak. A na tanda nu saantu naubat ya alak nuwa ya mani manawup, tanda la ta silay nanaksêb lanêm. Kabay impabêg nay liyaki ya pan-itangên

¹⁰ buy sinabi na, “Babayu muyan in-awas ya mamanyaman na alak ta. Pakan sa balang kalutuy mumuna lan pan-iawas ya mamanyaman na alak. Buy nu malakêy nay nainêm mani tawu, baydu la pun iawas ya pêrad manyaman na alak.”

¹¹ Ya nalyarin abiin sa Cana sa prubinsyan Galilea, sabay ya nunan mamakau-papas ya dinyag Jesus. Buy sa kapamilatan dinyag na, impakit nay kapangyarian na. Kabay luyang nanam-palataya kanay mani taga-sunul na.

¹² Pamakayarin tangênan, naku si Jesus sa balayan Capernaum, kaawyun nay indu na, mapatêl na buy mani tagasunul na. Nanugêl sila baydun dakun umnuy allu.

Ya pagmalasakit Jesus sa Templu

(*Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46*)

¹³ Narani yay pestan mani Judioy pambêgén Pestan Kaligtasan.* Kabay naku si Jesus sa balayan Jerusalem.

¹⁴ Nalatêng na sa kasawangan Templun Bapan Namalyari ya mani magtindan baka, mani tupa buy mani pati-pati ya pan-iandug kan Bapan Namalyari. Nakitan na êt ta mani tawuy nakaiknu ya mallibay peran dayuwan sa peran mani Judio.

¹⁵ Pamakakit na kalla, nangwa yan sêél ya pinal-latiku na buy inuday nan impaawas ya mani baka buy tupa sa Templa. Imbulaglag nay mani peran mani mallibay buy imbabaliswag nay mani lamesa la.

¹⁶ Sinabin Jesus sa mani mamisaliw mani pati-pati, “Itas yuy mani abiin! Agana yu daygên palengki ya balin Bapa ku!”

¹⁷ Naganakan mani taga-sunul nay idi sa kasulatan, “Mipakadawak kaku gawan sa pagmalasakit ku sa bali mu.”†

¹⁸ Gawan sa dinyag na, pinatang yan puun mani Judio, “Sabêt ta mamakaupapas ya maipakit mu kanyan amên maipapêtèg mun dilag kan karapatan daygên na abiin?”

* **2:13** **2:13** Ya Pestan Kaligtasan sabay ya pangganakan mani Judio sa allun pamilitgas Bapan Namalyari kalla ubat sa pangaipus la sa Egipto sa panawun Moises. † **2:17** **2:17** Mani Kanta 69:9.

¹⁹ Pikitbayan silan Jesus, "Lasakén yuy Templun ati buy sa lalén tatluy allu, ipaydêng kun manguman."

²⁰ Sinabi lay naman, "Nayin kay tatluy allu minaman daygén ya Templun ati, pakan dinyag ga ati sa lalén apattapu buy anêm ma tawun?"

²¹ Nuwa a la mapukatan ya templuy pansabin Jesus sabay ya lawini na.

²² Kabay sén nanguman nabyay si Jesus, naganakan mani tagasunul nay mani sinabi na tungkul sa Templa. Buy luyang silan nanampalataya sa pansabin Kasulatan Bapan Namalyari buy sa mani sinabin Jesus.

Tandan Jesus ya laman békén mani tawu

²³ Sabitun Pestan Kaligtasan, idi pun sa Jerusalem si Jesus. Malakéy mamakau-papas ya dinyag na. Kabay malakéy nanampalataya kana.

²⁴ Nuwa asê nagtiwala si Jesus sa mani tawu, gawan tanda nay isip kaganawan tawu.

²⁵ Buy a nayna kaylangan dilag magsabi kana tungkul sa pan-isipin mani tawu, ta tanda nayna nu sabêt ta idi sa békê la.

3

Tungkul sa panguman pamianak

¹ Dilag gisay tawuy maglagyun Nicodemo. Gisa ya sa puun mani Judio buy

kaawayun ya sa grupun mani Pariseo.

² Gisay yabi, naku ya kan Jesus buy sinabi na, "Manuru, tanda yan ya gisa ka sa mani manuruy in-utus Bapan Namalyari, tagawan ayin makadyag sa mani mamaupapas ya pandaygén mu, kaynu idi kana si Bapan Namalyari."

³ Nakitbay si Jesus kana, "Pansabin ku kamuy nu asê ianak manguman ya gisay tawu, a ya miawyin sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari."

⁴ Namatang si Nicodemo, "Parasaantun ianak manguman ya gisay tawu nu tuwa yina? A yina malyarin miudung sa bitukan indu na amén ianak yan manguman."

⁵ Sinabin Jesus, "Pansabin ku kamuy liban ta nu asê ianak sa kapamilatan lanêm buy sa Ispiritun Bapan Namalyari ya gisay tawu, a ya miawyin sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari.

⁶ Ya in-anak sa kapamilatan tawu, dilag yan lawini. Nuwa ya in-anak sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, dilag yan bayun biyay gawan sa Ispiritun Bapan Namalyari.

⁷ Kabay agana ka magtaka sa sinabi ku kamuy kaylangan kaw ianak manguman.

⁸ Ya Ispiritun Bapan Namalyari, para yan angin ya asê makitan. Ya angin, malêngê tamuy pantumyêp na, nuwa a tamu tanda nu

antuy ubatan na o antuy lakwên na. Para êt baydu sa tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, ta abituy makitan sa biyay na.”

⁹ Namatang si Nicodemo, “Parasaantun malyari ya abitu?”

¹⁰ Nakitbay si Jesus, “Gisa kan kilalay manurun Kautusan sa Israel, nuwa siyan a maya mapukatan na ati ta?

¹¹ Pansabin ku kamuyuy pan-ipatanda yan na mani natandan yan buy pan-ipapêtêg yan na mani nakitan yan. Nuwa a yu pantanggapên ya pan-ipapêtêg yan.

¹² Nu a kaw maniwala sa pansabin ku tungkul sa mani bagay baydi sa babun luta, luyang kawnan asê maniwala sa sabin ku kamuyu tungkul sa mani bagay sa langit.

¹³ Ayin kaatag nakalaku sa langit liban kangkuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu.”

¹⁴ Sinabi pun êt Jesus, “Sabitun nuna, intag-ay êt Moises ya utan ya tangsu* sa kayu sa kakyangan amên ya balang natuktuk utan ya mangêlêw sa utan ya tangsu, miligtas sila. Para ku êt bayduy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya sépat êt itag-ay†

¹⁵ amên nu sisabêt man na manampalataya kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.”

¹⁶ “Gawan kakaidwan Bapan Namalyari ya kaganawan tawu sa babun luta, indin nay kagisagisay Anak na amên nu sisabêt man na manampalataya kana, a ya milaku sa ayin katganan na kaparusan, nun a mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

¹⁷ Gawan asê in-utus Bapan Namalyari ya Anak na baydi sa babun luta amên atulan kaparusan ya mani tawu, nun a amên iligtas na sila.”

¹⁸ “Ya manampalataya sa Anak na, a ya atulan kaparusan. Nuwa ya asê manampalataya kana, inatulan ni-nan Bapan Namalyari sa kaparusañ, gawan a ya nanampalataya sa kagisagisay Anak na.

¹⁹ Inatulan silayna gawan inlumatêng nga Anak Bapan Namalyari bilang dêkêt baydi sa babun luta. Nuwa labay la pun manugêl sa nadiglêm kaysa magdani kanay mam-in sawang, gawan nadawak ka mani pandaygên la.

²⁰ Ta ya tawuy manyag nadawak, a ya kalabay sa nasawang buy a ya magdani sa nasawang, gawan a na labay makitan ya pandaygên na.

²¹ Nuwa ya tawuy mambumay sa kapêtêgan, magdani ya sa nasawang amên makit kaganawan na nadyag nay mangangêd sa kapamilatan panunul na sa kal-

* **3:14 3:14** Ya utan ya tangsu intag-ay Moises sa têkén na kayu. Para êt baydu si Jesus itag-ay ya êt sa kurus sa kayu.

† **3:14 3:14** Mani Bilang 21:8-9.

abayen Bapan Namalyari."

Si Jesus buy si Juan ya Mamawtismu

²² Pamakayarin abiin, naku si Jesus buy mani tagasunul na sa prubinsyan Judea. Nanugêl sila baydun pérad da panawun buy namawtismun mani tawu.

²³ Namawtismu êt si Juan sa lugal la pambêgén Enon ya narani sa balayan Salim, gawan malakêy lanêm baydu. Mamaku kanay mani tawu amên magpabawtismu.

²⁴ Sa panawun na abitu, asê pun impasukul si Juan.

²⁵ Amêsên, dilag pamisusubakan ya gisay Judio buy mani tagasunul Juan tungkul sa naugalyan lay pallinis.

²⁶ Kabay nakuy mani tagasunul Juan kana buy sinabi la, "Manuru, si Jesus ya impakilala mu sa mani tawu sa lipay Ilug Jordan, mamawtismu ya êt buy malakê êt ta tawuy mamaku kana."

²⁷ Nakitbay si Juan, "Ayin madyag ga tawu nu asê tulutan Bapan Namalyari.

²⁸ Sikaw way makapagpapêtêg sa sinabi kuy alwan sikuy Cristu, nun a kay gisa kun in-utus Bapan Namalyari ya nuna kana amên ipatanday pallumatêng na.

²⁹ Alimbawa sa gisay tangên, nu palatêng ngay liyaki ya manangên buy nu malêngêy nan abay ya tunuy na, sadyay sayan abay gawan mapagkaawyun

nan liyaki ya babayi ya pantangênen na. Para ku êt baydu. Sadyay saya ku gawan mapagkaawyun nan mani tawu si Jesus.

³⁰ Sépat yan mitag-ay buy sikuy naman miyêpa."

³¹ Sinabi pun êt Juan, "Si Cristu, ubat ya sa langit. Kabay dakila ya sa kaganawan. Sikitamina man, idi baydi sa babun luta buy magsabin kay tungkul sa mani bagay baydi sa babun luta. Nuwa si Cristu, ubat ya sa langit. Kabay dakila ya sa kaganawan.

³² Pan-ipapêtêg nay naktan na buy nalêngê na sa langit, nuwa kay dakun umnuy naniwala sa panipapêtêg na.

³³ Nuwa ya naniwala sa pansabin na, magpapêtêg yan mapagtawalan ya mani pansabin Bapan Namalyari.

³⁴ Ta si Cristuy in-utus Bapan Namalyari ya sabay ya mamipatanda kantamun mani pansabin Bapan Namalyari, gawan lubus indin kanay Ispiritun Bapan Namalyari.

³⁵ Kakaidwan Bapan Namalyari ya Anak na buy impaaypa nay kaganawan sa kapangyarian na.

³⁶ Ya manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. Nuwa ya asê manunul kana, a ya mabiyan biyay ya ayin katganan, nun a manugêl kanay tubag Bapan Namalyari."

4

Si Jesus buy babayi ya taga Samaria

¹ Nabalitan mani Pariseoy mas malakêy tagasunul Jesus buy binawtismuwan na kaysa kan Juan.

² Pakan ya pêtêg, alwan si Jesus ya mamawtismu nun a mani tagasunul nay pan-iutus nan mamawtismu.

³ Namita si Jesus sa prubinsyan Judea buy nudung ya sa prubinsyan Galilea.

⁴ Kaylangan nan duman sa Samaria.

⁵ Sên manduman na si Jesus buy mani tagasunul na sa Samaria, niras sila sa gisay balayan ya pambêgén Sicar ya narani sa lutay manan indin Jacob sa anak nay si Jose.

⁶ Dilag baydun pangasuyan ya manan dinyag Jacob. Sên napagalanan Jesus sa pamita na, niknu ya sa danin pangasuyan. Marani yan ugtuy mamut ya abitu.

⁷⁻⁸ Ya mani tagasunul na, napapakun sa balayan amén manaliw kanén. Kaban nakaiknu si Jesus, dilag in-lumatêng ya gisay babayi ya Samaritana amén mangasuy. Sinabin Jesus kana, "Malyari yaku nayin makiném?"

⁹ Nuwa sinabin babayi kana, "Uysiyán manyawad kayañ laném kangku ta? Pakan Judio ka buy Samaritana ku." Sinabi nay abiin tagawan ayin pamikiawyun

na mani Judio sa mani Samaritano.

¹⁰ Pikitbayan Jesus ya babayi, "Nu tanda mu ta dayi ya pan-idin Bapan Namalyari buy nu sisabêt ta makiinêm amésen kamu, dat sika pun na makiinêm lanêm kangku buy biyan katan lanêm ya mam-in biyay."

¹¹ Sinabin babayi, "Patêl lay, malalêy pangasuyan buy ayin kan panaksêb. Saantuy pangwanan mun lanêm ya mam-in biyay?

¹² Awta igit ka pun nayi sa ninunu tamun si Jacob ya nipamana kanyan ati ya pangasuyan nê? Sabitun nuna, baydi sila maminêm buy mani anak na, agyan na mani saysay na."

¹³ Nakitbay si Jesus, "Ya kaganawan minêm sa lanêm ma pan-asuyun yu baydi, pumêl-ang yan manguman,

¹⁴ nuwa sisabêt man na minêm sa lanêm ma idin ku, a yina pumêl-ang. Ta ya lanêm ma idin ku kana, kaparisun lanêm sa sibul ya nabyay sa lalêñ bêkê na ya sabay ya mam-in biyay ya ayin katganan kana."

¹⁵ Sinabin babayi, "Patêl lay, biyan muku bay abiin na lanêm ya pansabin mu amén a kina mapêl-ang buy a kina miudung-udung mangasuy baydi."

¹⁶ Sinabin Jesus kanay, "Muli kay na pun buy pakilaku moy asawa mu baydi."

¹⁷ Pikitbayan yan babayi, "Ayin nakun kayék asawa."

21 Sinabin Jesus kana, "Pêtêg ga sinabi muy ayin kan asawa,

18 gawan limay nay napag-asawa mu buy ya pagkaawyun mu amêsên, alwa mu êt pêtêg asawa. Kabay pêtêg ga sinabi mu."

19 Sinabin babayi, "Tanda kuy gisa kan propeta.

20 Ya mani ninunu yan, baydi sa bung-uy mangulimên kan Bapan Namalyari. Nuwa sikaw waman na mani Judio, magsabin kay sa Jerusalem sépat mangulimên na mani tawu."

21 Sinabin Jesus kana, "Maniwala ka sa sabin ku. Lumatêng nga panawun na alway nan sa bung-uy ya ati o sa Jerusalem kaw mangulimên kan Bapan Namalyari.

22 Sikaw wa mani Samaritano, a yu kilala ya panulimên yu. Nuwa sikay ya mani Judio, kilala yan na pan-ulimên yan, tagawan maubat sa layin mani Judio ya mamiligtas sa mani tawu.

23 Nuwa palatêng ngay panawun buy idi yana baydi, ya mani pêtêg mangulimên kan Bapan Namalyari, mangulimên sila sa kapamilatan sawup Ispiritun Bapan Namalyari buy sa kapêtêgan, ta parabaysen na kalabayan Bapa.

24 Si Bapan Namalyari, Ispiritu ya. Kabay ya mangulimên kana, sépat yan mangulimên kana sa kapamilatan Ispiritun

Bapan Namalyari buy sa kapêtêgan."

25 Sinabin babayi, "Tanda kuy lumatêng nga Mesiyas ya pambêgên Cristu. Pamatkalatêng na, siyay mipatanda kanyan kaganawan bagay."

26 Sinabin Jesus kana, "Siku amêsên na kasabi mu ya sabay ya Mesiyas ya panêtêngên yu."

27 Sa uras abitu, inlumatêng nga mani tagasunul Jesus. Nakamulala sila gawan nalatêng lay makisabi ya sa gisay babayi. Nuwa ayin gisa man kallay namatang nu sabêt ta kaylangan babayi. Buy ayin êt namatang kan Jesus ya siyan makisabi ya sa babayi.

28 Inlakwanan babayi ya banga na buy nag-udung ya sa balayan buy sinabi na sa mani tawu bayduy,

29 "Kaksaw kaw! Elêwên yuy tawuy siyan tanda nay kaganawan dinyag ku! Dat sabay siyay nay Cristuy panêtêngên tamu."

30 Kabay namitay mani tawu sa balayan buy inlaku la si Jesus.

31 Kaban ayin pun na babayi, nakisabi ya mani tagasunul kan Jesus, "Mannuru, mangan kayna."

32 Nuwa nakitbay si Jesus, "Dilag gakun kanen na a yu tanda."

33 Kabay nipapatang nga mani tagasunul na, "Dilag nayin namalêt kanen kana?"

34 Sinabin Jesus kalla, "Ya kanen ku sabay ya panunul

ku sa kalabayan Bapan Namalyari ya namiutus kangku buy yarin na pan-ipadyag na.

³⁵ Alwa nayin pansabin yuy 'apat ta buwan pun bayuy pamipupul'? Nuwa pansabin ku kamuyuy êlêwên yuy mani tawuy mallumatêng. Para silan pali ya nawtuy na buy malyari yan pupulun!

³⁶ Amêsên, pupulun yu silayna amén makatanggap kaw gantimpalay ubat kan Bapan Namalyari. Buy ya mani tawuy pampupulun yu, mabiyan silan biyay ya ayin katganan. Kabay masayan miaawyun na nananêm buy namupul.

³⁷ Pêtèg ga panabin, 'Kaatag ga nananêm buy kaatag êt ta namupul.'

³⁸ In-utus kataw amén pupulun na a yu intanêm. Kaatag ga nagkasakit ni-tanêm Sabin Bapan Namalyari kalla, nuwa sikaw waman na mamupul sa intanêm la."

Malakêy Samaritanoy nanampalataya

³⁹ Malakêy Samaritano sa balayan abituy nanampalataya kan Jesus gawan sa imbalitan babayi, "Tandan Jesus ya kaganawan dinyag ku."

⁴⁰ Kabay pamakalatêng mani Samaritano kan Jesus, inyawad lay, "Manuru, manugêl ka pun baydi kanyan." Kabay nanugêl yabay baydu kallan luway allu.

⁴¹ Gawan sa pangaral Jesus, malakê pun êt kallay nanampalataya.

⁴² Sinabin mani tawu sa babayi, "Manampalataya kay amêsên kana, alwan gawan sa sinabi mu, nun a gawan nalêngê yan na pagsabi na buy tanda yan na sabay siyay nay Mamilitgas sa kaganawan tawu baydi sa babun luta."

Pinaiyul Jesus ya anak gisay pinunu

⁴³ Pamakayarin luway allun panugêl Jesus baydu, namita yan papakun sa prubinsyan Galilea.

⁴⁴ Si Jesus ya nagsabin ya gisay propeta, asê panggalangên sa sarili nan lugal.

⁴⁵ Sêñ nilatêng ya sa prubinsyan Galilea, mangêd yan tinanggap mani tawu, gawan nakitan lay kaganawan dinyag na sa Jerusalem sabitun Pestan Kaligtasan.

⁴⁶ Nanguman nag-udung si Jesus sa Cana sa prubinsyan Galilea nu saantu nan dinyag alak ka lanêm. Baydu dilag gisay pinunuy nag-anak liyaki ya nagsakit ta idi sa balayan Capernaum.

⁴⁷ Sêñ nabalitan nay nag-udung si Jesus sa prubinsyan Galilea ubat sa Judea, inlaku nay ati. Nakisabi ya kan Jesus, "Panginuun, nagsakit kayêk ka anak kuy liyaki buy marani yan mati. Nu malyari dayin kayêk, kilaku ka pun kangku sa Capernaum amén paiyulun maya."

⁴⁸ Sinabin Jesus kana, "Anggan a kaw makakit mamakaupapas buy mani tanda', a kaw pun maniwala kangku."

⁴⁹ Sinabin pinunu, "Pang-inuun, kilaku kayna pun dayin kayék kangku bayu pun mati ya anak ku."

⁵⁰ Sinabin Jesus kana, "Muli kayna. Umiyul lay anak mu." Naniwalay pinunu sa sinabin Jesus buy nuli yina.

⁵¹ Kaban idi yapun sa dan, timbêng nginan mani ipus na buy sinabi kanay, "Inumiyul lay anak mu!"

⁵² Kabay pinatang naya, "Sabêt ta uras nan inumiyul?"

Nakitbay sila, "Saybi pun ala unan kaawat, a yina inumut."

⁵³ Naganakan pinunu ya sa uras êt ta abitu, sinabin Jesus kanay "Inumiyul lay anak mu!" Kabay nanam-palataya ya kan Jesus buy kaganawan kaawyin na sa bali.

⁵⁴ Ati ya ikalway mamaupapas ya dinyag Jesus sa prubinsyan Galilea sabitun pamakaubat na sa prubinsyan Judea.

5

Pinaiyul Jesus ya gisay liyaki sa Bethzata

¹ Pamakayarin abiin, naku si Jesus sa Jerusalem sa gisay pestan mani Judio.

² Sa gisay pasbul la pasun sa balayan Jerusalem nu saantu la pan-idan na

mani tupu, dilag narani ya dinyag lan pagpaluynan ya nu bêgén sa sabin Hebreo, Bethzata. Sa palitêng ati, dilag limay dinyag ga pag-pagêmwan,

³ nu saantun nakakalék ka malakéy nagsakit, mani bulag, mani pilay buy mani lumpu. [Pan-êtêngên lan magkimit ta lanêm,

⁴ gawan nu misan, dilag gisay ang-el Bapan Namalyari ya magtabuy bayu mamikimit lanêm. Nu naikimit tan ang-el la lanêm, ya munan makalaku baydu sa lanêm, umiyul ya agyan sabêt man na sakit na.]

⁵ Dilag baydun liyaki ya ttlumpu buy waluy tawun nan sinakit.

⁶ Sên nakitan yan Jesus buy natandan nay nabuyut tinan sinakit, pinatang naya, "Labay mu nayin umiyul ka?"

⁷ Nakitbay ya nagsakit, "Awuy patêl ku, nuwa ayin manawup kangkun maku nu pan-ikimit ta lanêm. Kaban papakun naku pun baydu, maunan nakinan kaatag."

⁸ Sinabin Jesus kana, "Midêng ka, gêtan muy kalapayan mu buy mita kayna!"

⁹ Tambêng inumiyul la liyaki buy gintan nay amak na buy nakabita ya. Nalyari ya abiin sa Allun Pagpay-nawa.

¹⁰ Kabay sinabin mani puun Judio sa tawuy pinaiyul, "Allun Pagpay-nawa amêsên! Labag sa

Kautusan na pantan mun abiin na amak mu."

¹¹ Nuwa nakitbay ya, "Ya tawuy nakapaiyul kangku sabay ya nagsabin gêtan kuy amak ku buy mita ku."

¹² Pinatang laya, "Magkatawan nagsabi kamun gêtan muy amak mu buy mita ka?"

¹³ Nuwa asê tandan liyaki nu sisabêt ta namaiyul kana tagawan nakiagêm si Jesus sa malakêy tawu.

¹⁴ Asê naêpêng, nakanit Jesus sa Templay tawuy pinaiyul na. Kabay sinabi na kana, "Elêwên mu, inumiyul kayna. Agana kayna manguman manyag kasalanan, ta dat mas nadawak pun na malyari kamu."

¹⁵ Sêñ nakilala na si Jesus, nagdani ya sa mani puun Judio buy sinabi na kallay, "Si Jesus ya nakapaiyul kangku."

¹⁶ Gawan namaiyul si Jesus sa Allun Pagpaynawa, inumpisan yan pinasakit mani puun Judio.*

¹⁷ Nuwa sinabin Jesus kalla, "Pawan manyag ga Bapa kun Namalyari. Kabay pawa ku êt manyag."

¹⁸ Gawan sa sinabin Jesus, ingkadus pun mani puun Judioy patin ya. Tagawan alwan kay inlabag nay batas tungkul sa Allun Pagpaynawa, nun a binêg na pun êt sarili nan bapa si Bapan Namalyari. Buy sa pakapakun

baydu, imparisu naynay sarili na kan Bapan Namalyari.

Ya kapangyarian Anak Bapan Namalyari

¹⁹ Kabay sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy sikuy Anak Bapan Namalyari, ayin nakun pandaygên na kay sa sarili ku, nun a ya pandaygên ku, kay ya mangakit kuy pandaygên Bapa ku. Ta nu sabêt man na pandaygên Bapa ku, para êt bayduy pandaygên ku bilang Anak na."

²⁰ Ta kakaidwan nakun Bapa kun Namalyari buy pan-ipakit na kangkuy kaganawan pandaygên na. Buy ya ipakit na kangku amêsên, igit pun sa nakanit yu amén makaupapas kaw.

²¹ Nu parasaantun pamabyayên Bapay mani nati, para ku êt bayduy Anak na, pabyayên kuy sisabêt man na labay kun pabyayên.

²² Alwan si Bapay mangatul sa sisabêt man, nun a sikuy Anak na, ta impabaala na kangkuy kaganawan karapatan mangatul

²³ amén parangalên nakun kaganawan tawu kaparisun pamarangal la kan Bapa. Ya asê mamarangal kangku, a ya êt parangalên Bapa kuy namiutus kangku."

²⁴ "Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na mallêngê sa mani sabi ku buy manampalataya sa namiutus

* **5:16 5:16** Ya pamaiyul Jesus sa Allun Pagpaynawa, intuwad mani Judio un gisay pag-ubra buy a la pantulutun na mamaiyul sa Allun Pagpaynawa.

kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan. A yina atulun ta inlitas sina sa kamatyay buy mabyay yinan ayin katganan.

²⁵ Pansabin ku kamuyuy palatêng ngay panawun buy inlumatêng ngana, ya si mani tawuy nati sa pangêlew Bapan Namalyari, malêngê lay nay tunuy ku ya Anak na buy ya mallêngê buy maniwala sa sabin ku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

²⁶ Ta dilag kapangyarian na Bapay mam-in biyay. Para ku êt bayduy Anak na, ta binyanan nakun kapangyarian mam-in biyay.

²⁷ Buy binyanan naku êt karapatan mangatul, gawan sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu."

²⁸ "Agana yu pagtakan na sinabi ku, gawan lumatêng lanuy uras ya kaganawan mani nati ya nakalbêng, malêngê lay tunuy ku

²⁹ buy mimata silan mipag-awas. Ya mani nanyag mangêd, pabyayên na silan ayin katganan. Nuwa ya mani nanyag nadawak, parusan silan ayin katganan."

Ya mani mamipapêtêg kan Jesus

³⁰ Sinabi pun êt Jesus, "Ayin nakun madyag nun kay sarili ku. Mangatul laku, nuwa ya pangatul kuy kay ayun sa malêngê

kun pansabin Bapa ku. Kabay makatuynungan na pangatul ku, gawan alwan sarili kun kalabayan na pansunulun ku, nun a ya kalabayan namiutus kangku."

³¹ "Nu kay sikuy mag-papêtêg tungkul sa sarili ku, dat kay sabin yuy alwan pêtêg ga mani pansabin ku.[†]

³² Nuwa dilag gisay mag-papêtêg tungkul kangku ya sabay ya Bapa ku buy tanda kuy pêtêg ga pansabin na."

³³ "Para êt baydu si Juan ya Mamawtismu. Sên niutus kaw tawu amên patangên ya, nagpapêtêg ya tungkul kangku.

³⁴ Insabi kuy tungkul sa pagpapêtêg Juan, alwan gawan kaylangan kuy pag-papêtêg gisay tawu, nun a amên manampalataya kaw kangku buy miligtas.

³⁵ Si Juan, kaparisu yan gisay dêkêt ta man-sumawang. Buy agyan a ya naêpêng, lubus kaw natula sa sawang pagpapêtêg na.

³⁶ Nuwa dilag pun pag-papêtêg tungkul kangku ya igit pun sa pagpapêtêg Juan. Ayin kaatag nun a ya mani pan-ipadyag kangkun Bapa ku ya pandaygên ku amêsên ta abiin na magpapêtêg ya si Bapay namiutus kangku.

³⁷ Buy si Bapay namiutus kangkuy magpapêtêg êt tungkul kangku. Kanuman a

[†] **5:31** **5:31** Ayun sa batas Moises kaylangan luwa o tatlu ya testigu amên papêtgan na gisay bagay.

yu pun nalêngêy tunuy na o
nakitan na wangis na.

³⁸ Buy ayin sa bêkê yuy
sabi na, gawan a kaw
nanampalataya kangkuy in-
utus na.

³⁹ Pan-usisên yuy Kasu-
latan Bapan Namalyari ta
indap yu nu sa kapamilatan
pangusisa yu, mabiyan kaw
biyay ya ayin katganan. Ya
Kasulatan na abiin, sabay
ya magpapêtêg tungkul
kangku,

⁴⁰ nuwa a kaw kalabay
magdani kangku amén
mabiyan kaw biyay ya ayin
katganan."

⁴¹ "A ku pan-angadên na
pangulimên mani tawu.

⁴² Nuwa kilala kataw buy
tanda ku êt ta ayin sa bêkê
yuy pangidu kan Bapan Na-
malyari.

⁴³ In-utus sakun Bapan Na-
malyari baydi sa lagyu na,
nuwa a yuku labay tang-
gapên. Nuwa nu dilag
kaatag lumatêng kamuyu sa
sarili nan lagyu, pantang-
gapên yuya.

⁴⁴ Parasaantu kaw man-
ampalataya kangku nu kay
pangulimên kaparisu yun
tawuy labay yu buy alwan
pangulimên sa gigisay Ba-
pan Namalyari?"

⁴⁵ "Agana yu isipin na
sikuy mamidalum kamuyu
sa Bapa ku, nun a si Moises
ya pan-asaan yu ya sabay ya
mamidalum kamuyu,

⁴⁶ ta tungkul kangkuy in-
sut Moises. Kabay nu

paniwalan yuya, paniwalan
yuku êt.

⁴⁷ Nuwa gawan a yu pani-
walan na mani insulat na,
ipakun yu saantun pani-
walan na mani pansabin
ku?"

6

*Ya pamakan sa limay
libuy tawu*

(Mateo 14:13-21; Marcos
6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹ Pamakayarin pestâ, nag-
udung si Jesus buy mani
tagasunul na sa prubinsyan
Galilea. Gisay allu, naglip-
pay sila sa lawan Galilea ya
pambêgên êt Tiberias.

² Sinunul saday lakêna
tawu si Jesus, gawan naki-
tan lay mani mamakaupa-
pas ya dinyag na sa mani
nipagsakit.

³ Tinumuksaw sa bung-uy
si Jesus kaawyun nay mani
tagasunul na buy niknu sila
baydu.

⁴ Narani yanay pestan
mani Judioy pambêgên
Pestan Kaligtasan.

⁵ Sêñ nangêlêw si Jesus,
nakitan nay saday lakêna
tawuy magdani kana. Kabay
pinatang na si Felipe,
"Saantu kitamu makasaliw
kanêñ amén maipakan sa
mani tawun ati?"

⁶ Pinatang nay ati amén
subukan si Felipe, gawan
tanday nan Jesus nu sabêt ta
daygên na.

⁷ Nakitbay si Felipe, "Asê
nukad da luwan dalan na

* **6:7** 6:7 Ya luwan dalan na dinaryu, katumbas yan upan gisay tawu sa waluy
buwan.

dinaryu* amén panaliw tinapay saday lakén tawu, agyan kay tipérad pun êt ta balang gisa."

⁸ Sinabi yaman Andres ya patêl Pedro ya gisa sa tagasunul Jesus,

⁹ "Dilag gisay anak ka liyaki baydi ya dilag lilimay tinapay buy luluway kénan lanêm. Nuwa asé nukad da ati sa saday lakén tawu."

¹⁰ Sinabin Jesus, "Paiknun yuy mani tawu." Niknuy naman na mani tawu baydu sa malakéy lamun. Ya bilang mani lawyaki, limay libu.

¹¹ Kingwan Jesus ya tina-pay buy kénan lanêm buy impasalamat na kan Bapan Namalyari. Pamakayari, inatag-atag nay ati sa mani tawu buy nangan sila.

¹² Sén nanabsuy yay mani tawu, sinabin Jesus sa mani tagasunul na, "Tipunun yuy kaganawan tagan amén ayin masayang."

¹³ Kabay tinipun lay tagan na tinapay buy napakapnu lay mapu buy luway salikap.

¹⁴ Sén nakitan mani tawuy mamakaupapas ya dinyag Jesus, sinabi lay, "Sabay siyay nay propetay pan-êténgén tamun lumaténg baydi sa babun luta!"

¹⁵ Tandan Jesus ya labay layan pilitin daygén ari. Kabay namita ya baydu buy nanguman yan nagtuksaw sa bung-uy un kay kakapad na.

Namita si Jesus sa babun lanêm
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Sén mamayabiyabi yana, inlumunsan na mani tagasunul Jesus sa agid lawa.

¹⁷ Nadém mana buy ayin pun si Jesus. Kabay nagsakay silayna sa gisay bangka buy munay nan maglipay papakun sa balayan Capernaum.

¹⁸ Kaban maglipay sila, nag-umpisan inlumakas ya angin buy dinumagul la alun.

¹⁹ Sén nakasagwan silaynan lima o anêm ma kilometru, dilag silan nikitán na mamita sa babun lanêm ya mamadanidani sa bangka la. A la nakilalay si Jesus awêd da abitu. Kabay saday limu la.

²⁰ Nuwa sinabin Jesus kallay, "Sikuy ati! Agana kaw malimu." ²¹ Kabay impasakay la si Jesus sa bangka la buy mamakun ni, nilaténg sila sa lugal la lakwén la.

Tingkap mani tawu si Jesus

²²⁻²³ Kinawasakan, ya mani tawu nu saantu sila pinakan tinapay un Panginuun, idi sila pun êt baydu. Tanda lay kay gigisay bangka ya sinakayan mani tagasunul na buy asé nakilaku si Jesus kalla. Kabay indap la, idi pun baydu si Jesus.

Amésén, dilag inlumaténg nga mani bangka ya ubat sa Tiberias ya tinunggén sa

lugal nu saantu impasalamat Panginuun na tinapay ya kinnan mani tawu.

²⁴ Sêñ a layna nakit si Jesus baydu buy mani tagasunul na, nagsakay sila sa mani bangkan abitu buy naku sa Capernaum amén têkapên si Jesus.

Ya kanén na mam-in biyay

²⁵ Pamakalaténg mani tawu sa Capernaum, nakitan la si Jesus buy pinatang laya, "Manuru way, nakanu kaw pun naku baydi?"

²⁶ Nakitbay si Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy kay pantêkapên yuku, gawan nakaékan kaw tinapay ya nakabsuy kamuyu, alwan gawan sa mani nakitan yuy mamakaupapas.

²⁷ Mag-ubra kaw alwan kay sa kanén na mangasira, nun a sa kanén na asé mangasira buy makab-in biyay ya ayin katganan. Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu ya mam-i kamuyun ati, ta sikuy pinilin Bapan Namalyarin binyanan nan kapangyarian mam-i kamuyun ati ya kanén na sabay ya mam-in biyay ya ayin katganan kamuyu."

²⁸ Kabay pinatang mani tawu si Jesus, "Sabêt ta sépat yan daygén amén madyag yan na pan-ipadyag Bapan Namalyari kanyan?"

²⁹ Nakitbay si Jesus, "Ati ya pan-ipadyag Bapan Namalyari kamuyu. Manam-

palataya kaw kangkuy inutus na."

³⁰ Namatang nga mani tawu, "Sabêt ta mamakau-papas ya ipakit mu kanyan amén manampalataya kay kamu?

³¹ Sabitun idi sa kakangan na mani pipuunpuunan yan, nangan silan kanén. Ta abituy idi sa Kasulatan, 'Binyanan silan Moises kanén ya ubat sa langit.' [†]

³² Sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy alwan si Moises ya nam-in kanén na ubat sa langit sa pipuunpuunan yu, nun a ya Bapa kuy nam-i. Buy siya êt amésen na mam-i kamuyun pêtég kanén na ubat sa langit.

³³ Gawan ya kanén na pandidin Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a abituy ubat sa langit buy mam-in biyay sa mani tawu sa babun luta."

³⁴ Kabay sinabin mani tawu, "Panginuun,awa mukay biyan abiin na pansabin muy kanén."

³⁵ Sinabin Jesus kallay, "Sikuy kanén na mam-in biyay. Sisabêt man na mag-dani buy manampalataya kangkuy a yina lumayang o pumél-ang agyan kanuman."

³⁶ "Nuwa sabitun nuna, sinabi kina kamuyuy agyan nakit yinay mamakaupapas ya dinyag ku, a kaw pun êt nanampalataya kangku.

³⁷ Ya kaganawan tawuy pan-itiwala kangkun Bapa,

[†] **6:31** **6:31** Exodus 16:4; Nehemias 9:15; Mani Kanta 78:24.

sabay silay magdani kangku. Buy ya tawuy magdani kangku, tanggapén kuya.

³⁸ Gawan naku waku baydin ubat sa langit amén daygén kuy kalabayan Bapa kuy namiutus kangku, alwan ya sarili kun kalabayan.

³⁹ Ati ya kalabayan namiutus kangku. A ku paulayan mipakadawak ka mani intiwala na kangku, nun a pabyayén ku sila sa allun pangukum ku.

⁴⁰ Gawan ati ya kalabayan Bapa ku, ya si kaganawan nangilala buy nanampalataya kangku ya Anak na, mabiyan silan biyay ya ayin katganan. Buy pabyayén ku sila sa allun pangukum ku."

⁴¹ Amésen, niaayas ya mani Judio gawan sinabin Jesus ya sabay siyay kanén na ubat sa langit.

⁴² Sinabi la, "Alwa nayin kay si Jesus ya abiin ya anak Jose? Siyan pansabin nayay ubat ya sa langit ta, pakau kay kilala tamuy mangatwa na?"

⁴³ Sinabin Jesus kallay, "Agana kaw miaayas.

⁴⁴ Ayin tawuy manampalataya kangku liban ta nu si Bapay namiutus kangkuy mipakadani kana. Buy ya mani magdani kangku, pabyayén ku sila sa allun pangukum ku.

⁴⁵ Idi sa insulat mani propetay, 'Turwanan silan kaganawan Bapan Namalyari.'[‡] Kabay ya kaganawan

malléngê buy makatanda sa sabin Bapa, sabay ya magdani kangku.

⁴⁶ Asê labay sabin na dilag gan nakakit kan Bapa, liban kangkuy ubat kan Bapan Namalyari ya sabay ya nakakit kana."

⁴⁷ "Pansabin ku kamuyuy ya manampalataya kangku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.

⁴⁸ Sikuy kanén na mam-in biyay.

⁴⁹ Ya mani pipuunpuunan yu, nangan silan kanén na indin Bapan Namalyari kalla sa kakyangan, nuwa natì sila pun êt kaganawan.

⁵⁰ Nuwa idi ya baydi ya kanén na ubat sa langit buy ya mangan ati, a yina mati.

⁵¹ Sikuy kanén na mam-in biyay ya ubat sa langit. Ya lawini ku sabay ya kanén na idin kun ikabyay mani tawu sa babun luta. Sisabêt man na mangan kanén na ati, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."

⁵² Nisubakan na mani Judioy malléngê kan Jesus. Sinabi la, "Parasaantun maidin tawun ati ya lawini na amén kanén tamu?"

⁵³ Sinabin Jesus kalla, "Pansabin ku kamuyuy nu a kaw mangan lawini ku ya in-Anak Tawuy ubat sa langit buy minêm daya ku, a kaw mabiyan biyay ya ayin katganan.

⁵⁴ Nuwa sisabêt man na mangan lawini ku buy minêm daya ku, mabiyan

[‡] 6:45 6:45 Isaias 54:13.

yan biyay ya ayin katganan buy pabyayên kuya sa allun pangukum.

⁵⁵ Tagawan na lawini kuy pêtêg kanên buy ya daya kuy pêtêg pan-inêmén.

⁵⁶ Sisabêt man na mangan lawini ku buy minêm daya ku, manugêl ya kangku buy manugêl laku êt kana.

⁵⁷ Si Bapan Namalyari ya namiutus kangku ya sabay ya pinangubatan biyay buy bumyay yaku gawan kana. Para êt baydu, sisabêt man na mangan lawini ku, bumyay ya êt gawan kangku.

⁵⁸ Sikuy kanên na ubat sa langit. Ya kanên na ati, alwan kaparisun kanên na kinnan mani pipuunpuunan yu, tagawan agyan nangan sila, nati sila pun êt. Nuwa sisabêt man na mangan lawini ku, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."

⁵⁹ Abiin na sinabin Jesus sa pangaral na sa balin pagtipunan mani Judio sa Capernaum.

Ya mani sabi ya mam-in biyay ya ayin katganan

⁶⁰ Sêñ nallêngêñ mani tagasunul Jesus ya abitu, malakê kallay nagsabin, "Mangasakit ta pan-iaral na. Sisabêt ta makatanggap ati?"

⁶¹ Nuwa agyan ayin magsabi kana, tandan Jesus ya piaaysan mani tagasunul nay in-aryl na. Kabay sinabi na kallay, "Natibsê kaw nayi sa sinabi ku?

⁶² Luyang ngabay nu makitan yu kuy ubat sa langit ta in-Anak Tawuy mag-udung sa ubatan ku.

⁶³ Ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya mam-in biyay. Asê madyag tawuy ati. Ya mani pansabin ku kamuyuy ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya sabay ya mam-in biyay.

⁶⁴ Nuwa dilag dakun umnu kamuyuy asê maniwala sa mani pansabin ku." Sinabin Jesus ya abiin gawan sa umpisa pun, tanda nayna nu sisabêt ta asê manampalataya buy nu sisabêt ta mamilupakat kana.

⁶⁵ Sinabi pun êt Jesus, "Ati ya sangkan na sinabi ku kamuyuy ayin manampalataya kangku nu asê tulutan Bapa ku."

⁶⁶ Ubat ta baydu, malakê sa mani tagasunul nay nalakwan kana buy asina nanunul kana.

⁶⁷ Kabay pinatang nay mapu buy luway tagasunul na, "Sikaw way, lakwanan yuku êt nayi?"

⁶⁸ Nakitbay si Simon Pedro, "Panginuun, sisabêt pun na sunulun yan? Kay sikay dilag mani sabi ya mam-in biyay ya ayin katganan.

⁶⁹ Maniwala kay kamu buy tanda yan na kay sikay Banal la in-utus Bapan Namalyari."

⁷⁰ Sinabin Jesus kallay, "Alwa nayin sikuy namili kamuyun mapu buy luwa?

Nuwa ya gisa kamuyu, pinagsuklutan Satanas!"

⁷¹ Ya pantukuyun Jesus sabay si Judas ya anak Simon Iscariote, gawan agyan kaawyun si Judas sa mapu buy luway tagasunul na sabay siyay mamilisupakat kan Jesus.

7

Asê nanampalatayay mapatêl Jesus kana

¹ Pamakayarin abiin, inlibut nay prubinsyan Galilea. Nuwa a ya naku sa prubinsyan Judea gawan labay yan patin mani puun Judio baydu.

² Sên narani yay pestan mani Judioy pambêgên Pestan Pamipaydêng mani Sawung,

³ sinabin mani mapatêl Jesus kanay, "Siyan a kaya naku sa Judea amén makitan mani tagasunul muy mani pandaygên mu ta?

⁴ Gawan ayin tawuy manyag paliim nu labay nan makilala ya. Nu manyag kaynan mamakaupapas, ipakit mina sa kaganawan tawu."

⁵ Sinabin mapatêl Jesus ya abiin gawan agyan sila, a sila manampalataya kana.

⁶ Kabay sinabin Jesus kalla, "Alwa pun amésén na panawun kun maku. Nuwa sikaw, malyari kaw maku agyan sabêt ta panawun.

⁷ Ta asê nasulapu kamuyuy mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari,

nuwa siku, pangkasulapwan la, gawan pagpapêtgan kuy kadawakan na pandaygên la.

⁸ Sikaw tanay maku sa pesta, ta a ku pun panawun maku baydu."

⁹ Pamakasabi nan abiin, nagpalakwan ya sa prubinsyan Galilea.

Naku si Jesus sa Pestan Pamipaydêng mani Sawung

¹⁰ Pamakabitinan mapatêl Jesus papakun sa pesta, naku êt si Jesus nuwa paliim.

¹¹ Baydu sa pesta, pantêkapêñ yan mani puun Judio. "Antuyna kanung a?", patang la.

¹² Malakêy piaaysan mani tawu tungkul kan Jesus. Dilag magsabin, "Mangêd yan tawu." Nuwa sinabi yaman kaatag, "Asê, kay pan-ilitêp nay mani tawu."

¹³ Nuwa ayin nagsabi tungkul kana sa arapan malakêy tawu gawan malimu sila sa mani puun Judio.

¹⁴ Sên kabunakan nan al-lun pestan, naku si Jesus sa Templa buy nanuru ya sa kasawangan.

¹⁵ Nakaupapas ya mani puun Judio sa panuru na buy sinabi lay, "Saantu na nakway abiin na kabiyasan na, pakan a ya nag-arat?"

¹⁶ Kabay sinabin Jesus kallay, "Ya pan-ituru ku alwan ubat kangku, nun a ubat sa namiutus kangku.

¹⁷ Sisabêt man na manunul sa kalabayan Bapan Namalyari, matandan na nu

ya pan-ituru kuy ubat kan Bapan Namalyari o kay ubat kangku.

¹⁸ Ya manurun ubat sa sarili na, kay labay nay uliménén ya. Nuwa ya maglabay uliménén na namiutus kana, tapat ya buy a ya malaram.

¹⁹ Alwa nayin indin Moises kamuyuy Kautusan? Nuwa siyan ayin yan gisa man kamuyuy manunul sa Kautusan. Gawan nu pansunulun yuy Kautusan, uysiyan labay yuku yan patin ta?"

²⁰ Nakitbay ya mani tawu, "Pansédakan kaynan nadawak ka ispiritu! Sisabêt taman na kalabay mamati kamu?"

²¹ Sinabin Jesus kalla, "Nakamulala kaw gawan pinaiyul kuy gisay tawu sabitun Allun Pagpaynawa.

²² Alwa nayin indin Moises kamuyuy utus tungkul sa panuli? Sa kapêtégan, alwan ubat kan Moises ya abiin, nun a ubat sa mani pipuunpuunan yu. Kabay pantulin yuy mani anak, agyan sa Allun Pagpaynawa.

²³ Amêssên, nu tinuli yina bay ya anak sa Allun Pagpaynawa amén asê malabag ga utus ya impasulat kan Moises, uysiyan manubag kaw ya kangku gawan pinaiyul kuy buun lawinin gisay tawu sa Allun Pagpaynawa ta?

²⁴ Agana kaw mangusga ayun sa mangakitan yu, nun a bayu kaw mangusga, usisén yu pun amén matandan yuy kapêtégan."

Namatang nga mani tawu nu si Jesus ya Cristu

²⁵ Sinabin dakun umnuy taga Jerusalem, "Alwa nayin sabay ya tawun ati ya labay patin mani pinunu tamu?

²⁶ Nuwa êlêwên yu! Magsabi ya sa arapan malakéy tawu buy ayin pansabin na mani pinunu laban kana. Dat pangkilalanén lay nan siyay Cristu.

²⁷ Nuwa tanda tamu nu antuy ubatan tawun ati. Nu lumatêng nga Cristu, ayin makatanda nu antuy ubatan na."

²⁸ Kaban manuru si Jesus sa kasawangan Templu, masnêg nan sinabi, "Indap yu nayi nu kilala yu kina buy indap yu nayi nu tanda yina nu antuy ubatan ku. Naku waku baydi alwan kay sa sarili kun kalabayan, nun a kalabayan namiutus kangku. Tapat ya, nuwa a yuya kilala.

²⁹ Kilala kuya gawan ubat taku kana buy sabay siyay namiutus kangku."

³⁰ Gawan sa mani sinabin Jesus, labay yina dayin dakpén mani puun Judio. Nuwa ayin nandakép kana gawan alwa na pun uras.

³¹ Agyan paraman baydu, malaké pun na mani tawuy manampalataya kana. Sinabi la, "Sabay siyay nabay ya Cristu, gawan ayin makaigit sa mani mamakaupapas ya dinyag na!"

In-utus ya mani magban-tay sa Templa amén dakpén

si Jesus

³² Nalêngên mani Pariseoy piaayasan mani tawu tungkul kan Jesus. Kabay ya mani mamunun pari buy mani Pariseo, in-utus lay dakun umnuy magbantay sa Templa amén dakpên si Jesus.

³³ Sinabin Jesus, “Pérâd tanay panawun na mapagkaawyun yuku buy pamakayari, mag-udung ngakina sa namiutus kangku.

³⁴ Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan, gawan a kaw makalaku sa lakwên ku.”

³⁵ Kabay nipapatang nga mani puun Judio, “Antu kanuy lakwên na ta a tamuy na makitan? Maku ya nayı sa mani Judioy nikyat sa lugal mani Griego? Dat turwanan nay mani Griego?

³⁶ Sabêt ta labay nan sabin sa sinabi nay, ‘Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan,’ buy ‘A kaw makalaku sa lakwên ku?’”

Ya lanêm ma mam-in biyay

³⁷ Sên kapupusan nan allun pesta ya sabay ya pinakamaulaga, nidêng si Jesus buy masnêg nan sinabi, “Sisabêt man na napêl-ang, magdani ya kangku buy minêm.

³⁸ Tagawan idi sa Kasulatan nu sisabêt man na manampalataya kangku, ‘Magawas ubat sa békê nay lanêm ma nañuwad sibul la mam-in biyay.’”

³⁹ Ya lanêm ma pansabin Jesus, sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari ya marani yan tanggapên mani manampalataya kana. Sa panawun abitu, asê pun indin na Ispiritun Bapan Namalyari gawan asê pun nagudung si Jesus sa langit.

Ya paniwalan mani tawu tungkul kan Jesus

⁴⁰ Malakêy tawuy nakalêngê sa sinabin Jesus buy sinabin dakun umnu kalla, “Sabay siyay Propetay pan-êtêngên tamu!”*

⁴¹ Sinabi êt taman kaatag, “Sabay siyay Cristu!”

Nuwa dilag êt magsabin, “Alwan siyay Cristu, gawan asê malyarin maubat ta Cristu sa Galilea.

⁴² Alwa nayin idi sa Kasulatan ya si Cristuy maubat sa layin Arin David buy ianak ya sa Bethlehem ma balayan David?”

⁴³ Kabay asê mipaparisuy paniwalan mani tawu tungkul kan Jesus.

⁴⁴ Labay kaatag ga dakpên ya, nuwa ayin nandakêp kana.

Asê kalabay maniwalay mani puun Judio kan Jesus

⁴⁵ Amêsên, nag-udung nga mani magbantay sa Templa sa mani mamunun pari buy mani Pariseo ya sabay ya namiutus kalla. Pinatang silan mani ati, “Siyan a yuya gintan baydi ta?”

* **7:40** 7:40 Deuteronomio 18:15.

⁴⁶ Nakitbay sila, "Babayu kay pun nakalêngê tawuy magsabin parabaysên."

⁴⁷ Sinabin mani Pariseo, "Alwa ta, agyan sikaw nayiy nailítêp êt tawun abitu?"

⁴⁸ Dilag kawna nayin naki-tan na mani pinunu o mani Pariseoy manampalataya kana?

⁴⁹ Ayin! Kay mani tawuy ayin tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises ya manampalataya kana. Parusan silan Bapan Namalyari!"

⁵⁰ Si Nicodemo ya naku kan Jesus sabitun nuna buy gisa ya êt sa mani Pariseoy idi baydu. Sinabi na sa mani kaawyun na,

⁵¹ "Alwa nayin labag sa Kautusan tamuy atulan na gisay tawu anggan a yapun initis buy anggan asê pun natandan nu sabêt ta dinyag na?"

⁵² Pikitbayan la si Nicodemo, "Awta taga Galilea ka êt nayi? Mangusisa ka sa Kautusan buy mangabasa muy ayin propetay lumatêng nga kay maubat sa Galilea."

⁵³ [Pamakayarin abiin, nipamuli silaynan kaganawan.]

8

Ya babayi ya nadakêp sa pamikikanayun

¹ [Si Jesus saman, naku ya sa Bung-uy mani Ulibu.

² Pamakawasak, kaban mamabunatbunat, nagudung si Jesus sa kasawangan Templu. Buy malakêy tawuy nagdani kana. Kabay niknu yan nangaral kalla.

³ Kaban mangaral ya, inlumatêng nga mani manurun Kautusan buy mani Pariseoy dilag aakay ya babayi ya nadakêp lan makikanayun. In-arap lay babayi sa mani tawu

⁴ buy sinabi la kan Jesus, "Manuru, ya babayin ati, nadakêp yan makikanayun.

⁵ Idi sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya tawuy nangasalanan pamikikanayun, sépat yan batwan angga sa mati ya. Kabay amêsên, sabêt ta masabi mu?"*

⁶ Abiin na impatang la kana amên subukan ya, gawan mangkap silan maisangkan laban kana. Nuwa kay nagduku si Jesus buy pinanulat nay panudun gamêt na sa luta.

⁷ Nuwa sên piuman-uman layan pinatang, nidêng si Jesus buy sinabi kallay, "Sisabêt baydi kamuyuy ayin kasalanan, sabay siyay munan mamatu kana."

⁸ Nanguman nagduku si Jesus buy nanulat sa luta.

⁹ Pamakalêngê lan sinabi na, tisatisa silan namita. Nunay mangatwa angga sa kay si Jesus tay nitagan buy babayi.

* **8:5 8:5** Nu asê ipabatu Jesus sa babayi, nallabag ya sa Kautusan impasulat kan Moises (Deuteronomio 22:22). Nu impabatu êt Jesus sa babayi, nallabag ya êt sa batas Romano.

¹⁰ Amêssên, nidêng si Jesus buy sinabi na sa babayi, "Antu silayna? Ayin nayin nitagan agyan gisa man amên mangatul kamu?"

¹¹ Nakitbay ya babayi, "Ayin na kayék."

Kabay sinabin Jesus kana, "Agyan siku, a kata êt atulun. Mita kayna, nuwa agana kayna manguman manyag kasalanan."]

Si Jesus ya dêkêt sa babun luta

¹² Nanguman nagsabi si Jesus sa mani tawu, "Sikuy dêkêt sa babun luta. Sisabêt man na manunul kangku, a yina bumyay sa kadléman, nun a bumyay yina sa dêkêt."

¹³ Sén nalêngén mani Pariseoy abiin, sinabi lay, "A yan ka paniwalan ta kay kakapad minaman na magpapêtèg tungkul sa sarili mu."

¹⁴ Nakitbay si Jesus, "Agyan magpapêtèg gaku tungkul sa sarili ku, pêtèg ga pansabin ku, tagawan tanda ku nu antuy ubatan ku buy nu antuy lakwén ku. Nuwa sikaw, a yu tanda nu antuy ubatan ku o nu antuy lakwén ku.

¹⁵ Pan-atulun yuku ayun sa kabiyasan mani tawu baydi sa babun luta. Nuwa siku, a ku mangatul sa sisabêt man.

¹⁶ Nuwa agyan mangatul laku, makatuynungan na pangatul ku. Ta alwan kay kakapad kuy mangatul, nun

a kaawyun ku si Bapa ya namiutus kangku.

¹⁷ Idi sa Kautusan yuy nu miparisuy pagpapêtèg luway nakakit, sépat yun paniwalan ya pansabin la.

¹⁸ Kabay sépat yun paniwalan ya pagpapêtèg ku tungkul sa sarili ku, ta alwan kay sikuy magpapêtèg, nun a ya Bapa ku êt ta namiutus kangku."

¹⁹ Kabay namatang nga mani Pariseo, "Antu yabay ya Bapa mu?"

Nakitbay si Jesus, "A yuku pêtèg kilala buy a yu êt kilalay Bapa ku. Ta nu kilala yuku dayi, kilala yu êt ta Bapa ku."

²⁰ Abiin na sinabin Jesus kaban mangaral ya sa danin pamyanan pera sa Templu. Nuwa ayin nandakép kana, gawan a na pun panawun.

Asê taga babun luta si Jesus

²¹ Kabay nanguman nagsabi si Jesus sa mani pinunun mani Judio, "Mita ku buy têkapén yuku. Nuwa a kaw makalaku sa lakwén ku, ta mati kaw un asê pun napatawad da mani kasalanan yu."

²² Kabay nisasabi ya mani puun Judio, "Magpakamati ya lawês? Sabêt ta labay nan sabin ya a kitamu makalaku sa lakwén na?"

²³ Sinabin Jesus kallay, "Sikaw, taga babun luta, nuwa siku, taga langit.

²⁴ Kabay sinabi ku kamuyuy mamatyay yun asê

pun napatawad da mani kasalanan yu. Tagawan nu a kaw maniwala ya sikuy Cristu, taganan mamatyay yun asê napatawad da mani kasalanan yu.”

²⁵ Kabay namatang sila kana, “Awta, sisabêt ka?”

Nakitbay si Jesus, “Alwa nayin sinabi kina kamuyu sabitun nuna pun nu sisabêt taku.[†]

²⁶ Malakêy maisabi ku buy maiatul laban kamuyu. Nuwa paraman baydu, ya pan-ipatanda ku sa mani tawu sa babun luta, kay abituy mani pan-ipasabin namiutus kangku. Buy mapagiwalan na mani pansabin na.”

²⁷ A la mapukatan ya si pantukuyun na, sabay ya Bapa nay idi sa langit.

²⁸ Kabay sinabin Jesus, “Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, nu intag-ay[‡] yu kinay ubat sa langit ta in-Anak Tawu, matandan yu sikuy Cristu. Buy matandan yu êt ta kaganawan pandaygên ku buy pansabin kuy kay abituy in-ral kangkun Bapa ku.

²⁹ Pawa kun pagkaawyun na namiutus kangku. A naku pallakwanan un kay kakapad ku, tagawan pawa kun pandaygên na mani kapapaidu kana.”

³⁰ Sén nalêngê mani tawuy sinabin Jesus,

malakêy nanampalataya kana.

Ya kapêtégan na mamibus sa tawu ubat sa kasalanan

³¹ Sinabin Jesus sa mani Judioy nanampalataya kana, “Nu isundu yuy panunul yu sa pan-iaral ku, pêtêg ga mani tagasunul kataw.

³² Matandan yuy kapêtégan buy ya kapêtégan sabay ya mamibus kamuyu.”

³³ Nakitbay sila kan Jesus, “Layi kay Abraham buy kanuman, a kay napai-pus agyan kan sisabêt man. Uysiyan sinabi muyay mibus kay yata?”

³⁴ Nakitbay si Jesus kalla, “Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na mangasalanan, ipus yan kasalanan.

³⁵ Ya ipus, asê kaawyun sa gisay pamilya, nuwa ya anak, kaawyun ya kanuman.

³⁶ Kabay nu ya Anak Bapan Namalyari ya mamibus kamuyu sa kasalanan, taganan mibus kaw.

³⁷ Tanda kuy layi kaw Abraham, nuwa labay yukun patin, gawan a yu labay tanggapên na pangaral ku.

³⁸ Pansabin ku kamuyuy mani nakitan ku sa lukup Bapa ku, nuwa sikaw, pandaygên yuy naman na nalêngê yu sa bapa yu.”

³⁹ Sinabin mani tawu, “Layi kay Abraham!”

[†] 8:25 8:25 Sa Griego malyarin paradi êt ta labay sabin “Uysiyan kaylangan tamu yapun misasabi ta?” [‡] 8:28 8:28 *intag-ay* ya labay sabin *intag-ay*, *intag-ay* sa kurus.

Nakitbay si Jesus, "Nu pêtêg kaw mani layin Abraham, pandaygên yu dayi ya mangangêd da dinyag na.

⁴⁰ Nuwa amêsên, siyan labay yu kinan patin, agyan pansabin kina kamuyuy kapêtêgan na nalêngê ku kan Bapan Namalyari. Alwan parabaysên na dinyag Abraham.

⁴¹ Sikaw, pandaygên yuy mani pandaygên bapa yu."

Nakitbay sila kan Jesus, "Alwa kay anak sa kaatag! Kay si Bapan Namalyari ya bapa yan."

⁴² Sinabin Jesus kalla, "Nu si Bapan Namalyari ya Bapa yu, kakaidwan yuku dayi, gawan ubat taku kana. Buy naku waku baydi alwan sa sarili kun kalabayan, nun a in-utus sakun Bapan Namalyari.

⁴³ A yu mapukatan na pansabin ku, gawan a yu labay tanggapên na paniaral ku.

⁴⁴ Si Satanas ya bapa yu, ta nu sabêt ta labay na, sabay ya pandaygên yu. Mamati yan tawu ubat pun sa umpisa buy a na labay ya kapêtêgan, gawan ayin kanay kapêtêgan. Ugali naynay malarâm, gawan sabay siyay bapan kaganawan kalaraman.

⁴⁵ Nuwa agyan kapêtêgan na pansabin ku, a yuku labay paniwalan.

⁴⁶ Sisabêt kamuyuy maka-pagsabin nakadyag gakun

kasalanan? Ayin! Nu kapêtêgan na pansabin ku, uysiyan a kaw ya kalabay manampalataya kangku ta?

⁴⁷ Ya mani anak Bapan Namalyari, mallêngê sila sa pansabin Bapan Namalyari. Nuwa sikaw, a kaw mallêngê gawan a kaw anak Bapan Namalyari."

Si Jesus buy si Abraham

⁴⁸ Sinabin puun mani Judio kan Jesus, "Pêtêg awêd da gisa kan Samaritano\$ buy pansêdakan nadawak ka ispiritu."

⁴⁹ Nakitbay si Jesus, "A ku pansêdakan nadawak ka ispiritu, nun a pamparamgalen kuy Bapa ku. Nuwa sikaw, a yuku pamparamgalen."

⁵⁰ A ku mangkap pamaramgal. Si Bapay mangkap mani tawuy mamarangal kangku buy kay siyay mangukum.

⁵¹ Pansabin ku kamuyuy nu sisabêt man na manunul sa pan-iaral ku, a ya mati kanuman."

⁵² Sinabin mani Judio, "Amêsên, pêtêg yabay ya pansêdakan kaynan nadawak ka ispiritu. Ta nati si Abraham buy mani propeta, pakan pansabin muy asê mati kanuman na manunul sa pan-iaral mu.

⁵³ Mas igit ka pun nayı sa bapa yan ya si Abraham? Agyan siya buy mani propetay nati! Sisabêt ka sa élêw mu?"

§ 8:48 8:48 Nayépay élêw mani Judio sa mani Samaritano gawan naawyungan silaynan kaatag layi.

⁵⁴ Nakitbay si Jesus, "Nu kay sikuy mamarangal sa sarili ku, ayin kapukatan na ati. Nuwa si Bapay pansabin yuy Bapan Namalyari yuy sabay ya mamarangal kangku.

⁵⁵ A yuya kilala, nuwa kilala kuya. Nu sabin kuy a kuya kilala, kaparisu yu kinan malaram. Nuwa taganan kilala kuya buy pansonulun kuy pansabin na.

⁵⁶ Sêñ natandan bapa yun Abraham ma tungkul sa panawun na pallumatêng ku baydi, natula ya. Pamakakit na, natulatula yabay."

⁵⁷ Sinabin mani puun Judio kanay, "Ayin ka pun limampuy tawun. Parasaantu mun masabi ya nakitan mina si Abraham?"*

⁵⁸ Nakitbay si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy bayu pun ianak si Abraham, Sikuwi Sikina."[†]

⁵⁹ Gawan sa sinabi na, namulut batuy mani tawu amén batwan ya. Nuwa nakapagtagu si Jesus buy namita ya sa Templu.

9

Pinaiyul Jesus ya gisay bulag

¹ Kaban mamita si Jesus, dilag yan nakitan na gisay liyaki ya in-anak kinan bulag.

* **8:57 8:57** Si Abraham nati ya sabitun luway libuy tawun bayu pun in-anak si Jesus. Nag-umpisan nangaral si Jesus sabitun tatlumpuy tawun nayna. † **8:58 8:58** *Siku wi Sikina* gisa sa lagyun Bapan Namalyari sa Exodo 3:15.

² Pinatang mani tagasunul na si Jesus, "Manuru, sisabêt ta nangasalanan ta in-anak yan bulag? Siya nayi o mangatwa na?"

³ Nakitbay si Jesus, "Alwan siya o mangatwa nay nangasalanan, nun a in-anak yan bulag amén makitan kanay kapangyarian Bapan Namalyari.

⁴ Kabay kaban allu pun, sépat tamun daygén na panipadyag Bapan Namalyari ya namiutus kangku. Gawan nu yabi yana, a tamina madyag ga pan-ipadyag na.

⁵ Kaban idi yaku pun sa babun luta, sikuy dékêt mani tawu."

⁶ Pamakasabi nan ati, nanupay ya sa luta ya dinyag nan burak buy impunu na sa matan bulag.

⁷ Sinabin Jesus sa bulag, "Maku ka sa pagpaluynan ya pambégen Siloe buy magpulamus ka baydu." Ya labay sabin Siloe, "In-utus." Kabay naku yabay bayduy bulag buy nagpulamus. Sêñ nudung ngina, nakakit tina.

⁸ Kabay nipapatang nga mani karani nan bali buy kaatag pun na nakakit kana sabitun magpalimus yapun. Sinabi la, "Alwa nayin sabay siyay nakaiknun magpalimus allu-allu?"

⁹ Sinabin kaatag, "Awya sabay siya yabay."

Nuwa sinabi êt kaatag, "Te! Alwa, kay kalupa nay abitu."

Sinabin bulag, "Sabay sikuy abitu."

¹⁰ Kabay pinatang lay liyaki, "Parasaantu kan nakakit?"

¹¹ Nakitbay ya, "Ya liyaki ya pambêgén lan Jesus, nanyag yan burak buy impunu nay ati sa mata ku buy sinabi na kangkuy, 'Maku ka sa pagpaluynan na pambêgén Siloe buy magpulamus ka baydu.' Kabay naku waku baydu buy nagpulamus. Pamakyari, nakakit takina."

¹² Namatang nga mani tawu, "Antuyna?"

Nakitbay ya liyaki, "Tawan, a kina tanda."

Inlitis mani Pariseo si Jesus

¹³ Amésen, ya manan bulag, gintan nan mani tawu sa mani Pariseo.

¹⁴ Allun Pagpaynaway abitu sabitun nanyag burak si Jesus buy pinaiyul la bulag.

¹⁵ Pinatang nga êt mani Pariseoy manan bulag, "Parasaantu kan nakakit."

Kabay sinabi na, "Pinunwan nan burak ka mata ku. Nagpulamus saku buy pamakyari, nakakit takina."

¹⁶ Sinabin dakun umnuy Pariseo, "Pilmin alwan ubat kan Bapan Namalyari ya tawuy nanyag abiin, gawan a na sinunul la utus tungkul sa Allun Pagpaynawa."

Nuwa sinabi yaman kaatag, "Nu makasalanan ya, parasaantu nan nadyag ga parabaysén na mamaupapas?" Kabay asê nikakasunduy mani Pariseo tungkul kan Jesus.

¹⁷ Kabay pinatang manguman mani Pariseoy manan bulag, "Sabêt ta masabi mu tungkul sa tawuy namaiyul kamu?"

Nakitbay ya, "Ya masabi ku, gisa yan propeta."

¹⁸ Nuwa asê pun êt naniwalay mani puun Judio ya sabay siyay manan bulag buy amésen, makakit tina. Kabay impabêg lay mangatwa na

¹⁹ buy pinatang, "Anak yu nayı ya ati? Pêtég nayin in-anak kinan bulag? Uysiyan makakit tina amésen ta?"

²⁰ Nakitbay ya mangatwa na, "Awu, tanda yan na anak yan yabay buy in-anak kinan bulag.

²¹ Nuwa a yan naman tanda nu parasaantu yan makakit amésen. Buy a yan êt tanda nu sisabêt ta namaiyul kana. Siya tay patangén yu, ta idi yina sa ustuy idad. Makapikitbay yina para sa sarili na."

²² Abiin na sinabin mangatwan manan bulag gawan malimu sila sa mani puun Judio. Tagawan napikasunduan mani puun Judio ya nu sisabêt man na magsabin si Jesus sabay siyay Cristu, isakwil lina sa balin pagtipunan mani Judio.

²³ Kabay paradi ya pikitbay mangatwa na, "Idi yina sa ustuy idad. Siya tay patangén yu."

²⁴ Kabay manguman lan impabêg ga manan bulag buy sinabi kanay, "Manumpa ka sa lagyun Bapan Namalyari ya sabin mu kanyan ya pêtêg! Tanda yan na makasalanan na tawun abitu!"

²⁵ Nakitbay ya, "A ku tanda nu makasalanan ya o asê. Ta kay tanda kimanbay, mana kinan bulag, nuwa amêsên, makakit takina."

²⁶ Kabay pinatang layna êt ta manan bulag, "Sabêt ta dinyag na kamu? Parasaantu nakan pinaiyul?"

²⁷ Nakitbay ya, "Pakan sinabi kina kamuyu ta, nuwa kay a kaw kalabay maniwala. Awta labay yuku yan malêngén manguman ta? Kalabay kaw êt nayin madyag tagasunul na?"

²⁸ Kabay nanubag ga mani Pariseo buy inuyam laya, "Sikay naman na tagasunul na, nuwa sikay, tagasunul kay yaman Moises.

²⁹ Tanda yan na nagsabi si Bapan Namalyari kan Moises, nuwa ya tawun abitu, a yan tanda nu antuy ubatan na!"

³⁰ Nakitbay ya liyaki, "Abiin yabay ya mamakau-papas. A yu tanda nu antuy ubatan na, nuwa pinaiyul nay mata ku.

³¹ Tanda tamuy asê pallêng-ên Bapan Namalyari ya mani makasalanan, nun a pallêng-ên nay sisabêt man na mangulimén kan Bapan Namalyari buy manyag sa kalabayan na.

³² Paubat awlagi angga amêsên, ayin kitamu pun nalêngéy tawuy nakapaiyul tawuy in-anak kan bulag.

³³ Nu alwan ubat kan Bapan Namalyari ya tawun abiin, a na dayi nadyag kangkuy ati ya mamakaupapas."

³⁴ Nakitbay ya mani puun Judio, "In-anak kaynan makasalanan! Alwa ta siyan napas-êy yapun na nakêm mun aralén ka yaman ta!" Kabay impatas laya sa balin pagtipunan mani Judio.

Ya Ispiritwal la Pangabulag

³⁵ Nabalitan Jesus ya manan bulag, impatas ya sa balin pagtipunan mani Judio. Kabay tingkap nay ati. Sêñ nakitan naya, pinatang naya, "Sikayna man nay, manampalataya ka nayi sa in-Anak Tawuy ubat sa langit?"

³⁶ Nakitbay ya liyaki, "Sisabêt ya? Sabin mu wati kangku amên manampalataya ku kana."

³⁷ Sinabin Jesus kana, "Nakitan mu wina. Sabay ya pagkasabi mu amêsên."

³⁸ Kabay sinabin liyaki, "Panginuun, manampalataya kina kamu." Nan-

duku ya buy nangulimén kan Jesus.

³⁹ Sinabi pun êt Jesus, "Naku waku baydi sa babun luta amén mipatandan pêtêg ga kabilyan mani tawu sa pangélêw Bapan Namalyari. Ya mani tawuy magsabin makakit sila sa kapêtégan, sabay silay bulag. Nuwa ya magsabin a la makitan na kapêtégan, sabay silay makakit."

⁴⁰ Dilag dakun umnuuy Pariseoy nakalêngê sa sinab-in Jesus. Kabay pinatang laya, "Pansabin mu nayi ya bulag kay êt?"

⁴¹ Nakitbay si Jesus, "Nu pansabin yuy bulag kaw sa kapêtégan, ayin dayi kamuyuy kasalanan. Nuwa gawan pansabin yuy makakit kaw, manugêl pun kamuyuy kasalanan."

10

Ya paalimbawa sa pastul

¹ Nagsabi si Jesus sa kapamilatan paalimbawa, "Pansabin ku kamuyuy ya mansumun sa kural mani tupa un asê manduman sa pasbul nun a kay mallukbang ya sa bakud, sabay siyay manakaw buy tulisan.

² Nuwa ya manduman sa pasbul, sabay siyay magpastul sa mani tupa.

³ Ya magbantay sa pasbul, pasunun nay magpastul buy tandan mani tupay tunuy magpastul kalla. Pambêgén nay lagyun mani tupa na

buy umawas silan manunul kana.

⁴ Nu namipaawas yan tupa, mumuna ya kalla buy manunul kanay mani tupa, tagawan tanda lay tunuy na.

⁵ A sila manunul sa kaatag tawu, nun a muwayu silan pakarayu, gawan a la tanday tunuy kaatag."

⁶ Sinabin Jesus sa mani tawuy paalimbawan abiin, nuwa a la napukatan na labay nan sabin.

Si Jesus ya mangêd da pastul

⁷ Kabay nanguman nagsabi si Jesus, "Pansabin ku kamuyuy sikuy pasbul la dadanan mani tupa.

⁸ Ya kaganawan nangaral kamuyun alwan pêtêg ya nuna kangku sabay silay mani manakaw tupa buy mani tulisan. Nuwa a sila inlêngén mani tupa ku.

⁹ Sikuy pasbul. Buy sis-abêt man na sumun duman kangku sabay siyay miligtas. Manuwad yan tupay mal-yarin sumun buy umawas sa kural buy makakit yan pagpastulan.

¹⁰ Kay mallumatêng nga manakaw amén manakaw, mamati buy manira. Nuwa inlumatêng ngaku amén biyan kuy mani tawun biyay ya sagana buy ganap."

¹¹ "Sikuy mangêd da pastul. Buy ya mangêd da pastul, nakal-an yan mati para sa mani tupa na.

¹² Ya pan-upan na mag-pastul, nu makakit yan asun

aniwid da mallumatêng, muwayu ya buy lakwanan nay mani tupa, gawan alwan kana. Kabay duyungun asun aniwid da mani tupa buy mangapisisyay sila.

13 Ya pan-upan na mag-pastul, muwayu ya buy lakwanan nay mani tupa gawan kay pan-upan ya buy ayin yan malasakit sa mani tupa."

14-15 "Sikuy mangêd da pastul. Nu parasaantu wakun kilalan Bapa ku buy nu parasaantu kuyan kilala, parabaysên êt ta pangilala ku sa mani tupa ku buy ya pangilala la kangku. Buy nakal-an nakun mati para kalla.

16 Dilag gaku pun tupay a ku pun naikural.* Kay-langan ku silan ipasun sa kural. Pallêng-ên lay naman na tunuy ku buy piaawyu-nun ku sila amén kay gigisa ta sila ya dilag gigisay mag-pastul."

17 "Kakaidwan nakun Bapa, gawan nakal-an nakun mati para kalla amén manguman nakun mabyay.

18 Ayin makakwan biyay ku, nun a kay kusa kun idin. Dilag gakun kapang-yarian idin na ati buy dilag gaku êt kapangyarian mabyay manguman, ta abiin na in-utus kangkun Bapa ku."

19 Gawan sa sinabin Jesus, asina êt nikakasunduy mani Judio.

20 Malakê kallay magsabin, "Tulawên ya buy pansédakan yan nadawak ka ispiritu. Siyan mallêngê kaw ya kana ta?"

21 Nuwa sinabi yaman kaatag mani Judio, "Alwan parabaysên na pansabin tawuy pansédakan nadawak ka ispiritu. Ta nu pêtêg yan pansédakan nadawak ka ispiritu, a na dayi napaiyul la bulag."

Insakwil mani Judio si Jesus

22 Amêsên sa balayan Jerusalem, Pestay nan Pamitalagan Templu kan Bapan Namalyari. Panawun nalêpêt ta abitu.

23 Ìdi sa Templa si Jesus ya mamita sa balkun Solomon.

24 Pinalitêngan yan mani Judio buy sinabi kanay, "Makanu mu sabin kanyan nu sisabêt ka? Nu sikay Cristu, sabin minan tapatan kanyan."

25 Nakitbay si Jesus kalla, "Sinabi kina kamuyu nu sisabêt taku, nuwa a kaw kalabay maniwala kangku. Ya mamakaupapas ya dinyag ku sa lagyun Bapa ku, sabay ya magpapêtêg nu sisabêt taku.

26 Nuwa a kaw maniwala kangku, gawan alwan sikaw wa mani tupa ku.

27 Mallêngê kangkuy mani tupa ku. Kilala ku sila buy manunul sila kangku.

28 Pambiyán ku silan biyay ya ayin katganan buy kanuman a sila milaku sa ayin

* 10:16 10:16 Ya pantukuyun Jesus abitu silay alwan mani Judio.

katganan na kaparusan. Idi silayna kangku buy ayin nan makasakmut kalla.

²⁹ Indin sila kangkun Bapa kun Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan buy ayin makasakmut kalla sa Bapa ku.

³⁰ Siku buy si Bapa, gigisa.”

³¹ Sēn nalêngén mani Ju-dioy abiin, nanguman silan namulut batuy pamatu la kan Jesus.

³² Nuwa sinabin Jesus kallay, “Impakit kina kamuyuy malakéy mangangéd da dinyag ku ya impadyag kangkun Bapa ku. Sabêt sa mani abiin na sangkan ta siyan batwan yuku yata?”

³³ Nakitbay sila, “A yan ka batwan gawan sa mangangéd da dinyag mu, nun a sa pallamus mu kan Bapan Namalyari, tagawan paniparisu muy sarili mu kan Bapan Namalyari, pakan kay tawu ka.”

³⁴ Nakitbay si Jesus, “Alwa nayin idi sa kasulatan na sinabin Bapan Namalyari ya mani namalyari kaw? †

³⁵ Tanda tamuy a tamu malyarin daygén ayin pukat ta Kasulatan Bapan Namalyari. Kabay nu binégnan namalyari ya mani ninunu tamu ya pinipatandan nan sabi na,

³⁶ siyan pansabin yu yay pallamusun ku si Bapan Namalyari gawan sinabi kuy, ‘Anak kakun Bapan Namalyari ta.’ Sikuy pinili na buy in-utus baydi sa babun luta!

³⁷ Nu a ku pandaygén na mani pan-ipadyag kangkun Bapa ku, agana kaw maniwala kangku.

³⁸ Nuwa pandaygén kuy mani pan-ipadyag na kangku. Kabay agyan a yuku paniwalan, paniwalan yu dayi ya mani dinyag kuy mamakaupapas amén matandan yu buy mapukatan na idi kangku si Bapa buy idi yaku kana.”

³⁹ Gawan sa sinabin Jesus, dakpén nina dayin mani Ju-dio, nuwa a laya nadakép.

⁴⁰ Kabay nanguman naku si Jesus sa lipay Ilug Jordan, sa lugal la pinamawtismuwan Juan sabitun nuna. Nanugél ya baydu

⁴¹ buy malakéy tawuy naku kana. Sinabi la, “Ayin yabay dinyag si Juan na mamakaupapas, nuwa pêtégn ga kaganawan sinabi na tungkul sa tawun ati.”

⁴² Buy malakéy tawu bayduy nanampalataya kan Jesus.

11

Ya pangamatin Lazaro

¹ Dilag gisay liyaki ya naglagyun Lazaro sa baryun Bethania, kaawyun nay mapatêl na ya silan Maria buy si Marta.

² Si Maria, sabay ya namibulug pabangi sa bitis Panginuuun buy pamakayari, pinunisan nan sabut na. Amésen, dilag sakit si Lazaro.

† **10:34 10:34** Mani Kanta 82:6.

³ Kabay impasabin Marta buy si Maria kan Jesus, "Panginuun, nagsakit ta kakaidwan mun kaluguran."

⁴ Sên natandan Jesus ya abiin, sinabi nay, "A na ikamatì ya sakit ta ati. Nalyari ya abiin amén maparangan si Bapan Namilyari buy maparangan naku êt ta Anak na."

⁵ Kakaidwan Jesus ya mipapatéł ya silan Marta, Maria buy si Lazaro.

⁶ Paraman baydu, sên nabaltan nay nagsakit si Lazaro, nanugêl yan luway allu sa binyanan na.

⁷ Pamakayari, sinabi na sa mani tagasunul nay, "Magudung kitamina sa prubinsyan Judea."

⁸ Nakitbay sila kana, "Manuru, uysiyan labay mulyan mag-udung ka sa Judea ta pakan dakun nakanu pun, labay kan batwan mani Judio baydu?"

⁹ Nakitbay kalla si Jesus, "Alwa nayin dilag mapu buy luway uras ya nasawang sa gisay allu? Kabay ya mamita sa nasawang, a ya midumpul, gawan nasawang nga babun luta.

¹⁰ Nuwa ya mamita sa yabi, midumpul ya gawan ayin nan sawang."

¹¹ Pamakayari, sinabi pun êt Jesus, "Ya kaluguran tamun si Lazaro, mamabêlêw ya. Nuwa lakwên kuyan pêwên."

¹² Kabay sinabin mani tagasunul na, "Panginuun,

nu kay mamabêlêw ya, umiyul yapun."

¹³ Indap la nu kay mamabêlêw si Lazaro, pakan ya labay sabin Jesus, nati yina.

¹⁴ Kabay intusêk sinabin Jesus kallay, "Nati yana si Lazaro.

¹⁵ Nuwa matula ku ya ayin naku baydu ta abiin na makakangêd kamuyu. Ta sa kapamilatan daygên ku, luyang kaw pun manam-palataya kangku. Kaksaw kawna, ta lakwên tamu ya."

¹⁶ Si Tomas ya pambêgên lan Kambal, sinabi na sa mani kaparisu nan tagasunul, "Kilaku kitamu kana agyan mati kitamun kaawyun na."

Si Jesus ya Biyay buy ya Panguman Pangabyay

¹⁷ Sên inlumatêng si Jesus sa balayan Bethania, natandan nay apat tay allun nakalbêng si Lazaro.

¹⁸ Kay tatluy kilumetruy dayun Bethania sa balayan Jerusalem.

¹⁹ Kabay malakêy Judioy ubat sa Jerusalem ya nakun nakidamay kallan Marta buy kan Maria sa pangamatin patêl la.

²⁰ Sên nalêngêng Martay inlumatêng ngana si Jesus, timbêng naya. Nuwa si Maria, nanugêl ya sa bali la.

²¹ Sinabin Marta kan Jesus, "Panginuun, nu idi kata dayi baydi, asê dayi nati si Lazaro ya patêl ku.

²² Nuwa paraman baydu, agyan amêsên, tanda

kuy agyan sabêt man na yawarén mu kan Bapan Namalyari, idin na kamu.”

²³ Sinabin Jesus kanay, “Manguman mabyay ya patêl mu.”

²⁴ Nakitbay si Marta, “Tanda kuy mabyay ya sa tawlin allu nu pabyayên manguman na nangamamatî.”

²⁵ Sinabin Jesus kanay, “Sikuy mam-in biyay buy sikuy mamabyay manguman sa mani nati. Ya manampalataya kangku, agyan mati ya, manguman yan mabyay.

²⁶ Buy sisabêt man na nangabyay buy manampalataya kangkuy agyan mati ya, mabyay yan ayin katganan. Maniwala ka nayı sa sinabi ku?”

²⁷ Nakitbay si Marta, “Awuy Panginuun. Manampalataya kun sikay Cristuy Anak Bapan Namalyari ya pan-êtêngén yan lumatêng baydi sa babun luta.”

Nanangis si Jesus

²⁸ Pamakasabi nan abiin, nag-udung si Marta sa bali la buy dinanyan na si Maria buy in-ayas kanay, “Inlumatêng ngay Manuru. Pan-ipabêg naka.”

²⁹ Sên nalêngén Mariay abiin, tambêng yan nidêng buy naku kan Jesus.

³⁰ Asê pun nilatêng si Jesus sa Bethania, ta idi yapun sa lugal nu saantu yan timbêng Marta.

³¹ Sên nakitan mani Judioy makidamay kallay tambêng

nidêng si Maria buy nagawas, pikilakwan laya, ta indap la nu maku ya sa pinilbêngan kan Lazaro amên manangis.

³² Pamakalatêng Maria sa binyanan Jesus, nanduku ya sa arapan na buy sinabi na, “Panginuun, nu idi kata dayi baydi, asê dayi nati ya patêl ku.”

³³ Sên nakitan Jesus ya manangis si Maria buy ya mani Judioy kaawyun na, nalunus ya buy nalugmay nakêm na.

³⁴ Pinatang na sila, “Antuy pinilbêngan yu kana?”

Nakitbay sila, “Panginuun, kaksaw ka, ta êlêwên maya.”

³⁵ Nakatangis si Jesus.

³⁶ Kabay sinabin mani Judio, “Elêwên yu nu parasaantu nan kakaidwan si Lazaro.”

³⁷ Nuwa sinabi yaman kaatag, “Pinaiyul nay liyaki ya bulag. Uysiyán pinaulayan nayan nati si Lazaro ta?”

Pinabyay si Lazaro

³⁸ Kaban papakun silan Jesus sa pinilbêngan kan Lazaro, nanguman nalugmay nakêm na. Ya pinilbêngan kan Lazaro, gisay lêyang nga tinakpan gisay maragul la batu.

³⁹ Pamakalatêng la baydu, sinabin Jesus, “Itas yuy batu.”

Nuwa nakitbay si Marta ya magpatêl sa nati, “Panginuun, nabatay na amêsên na

bangkay na, ta apat tay allu nan nakalbêng."

⁴⁰ Sinabin Jesus kanay, "Alwa nayin sinabi kina kamuy nu manampalataya ka, makitan muy kapangyarian Bapan Namalyari?"

⁴¹ Kabay intas lay batu. Nangêlêw si Jesus sa langit buy sinabi na, "Bapa, magpasalamat taku kamu, gawan inlêngê muku.

⁴² Tanda kuy pawa mukun pallêng-ên, nuwa pansabin kuy ati para sa ikakangêd mani idi sa palitêng ku amên maniwala silan sikay namiutus kangku."

⁴³ Pamakasabi nan abiin, masnêg nan sinabi, "Lazaro, magsalwang ka!"

⁴⁴ Kabay nagsalwang yabay si Lazaro ya nakabêlêbêl pun telay paglêbêng ya mani gamêt buy bitis na buy nakatakêp pun telay lupa na. Sinabin Jesus kallay, "Itas yuy telay nakabêlêbêl kana amên makabita ya."

Ya palanun mani puun Judio laban kan Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Ya mani Judioy naki-damay kallan Maria, sên nakitan lay dinyag Jesus, malakê kallay nanampalataya kana.

⁴⁶ Nuwa ya kaatag kalla, naku sa mani Pariseo buy sinabi lay dinyag Jesus.

⁴⁷ Kabay impabêg mani mamunun pari buy mani

Pariseoy kaganawan mangatwan Judioy mangatuy-nungan. Buy sên nititipun silayna, sinabi lay, "Sabêt ta daygên tamu? Malakêy nay mamakaupapas ya pandaygên tawun abiin.

⁴⁸ Nu paulayan tamu ya, maniwalay kaganawan tawuy sabay siyay Cristu buy daygên layan ari tamu. Nu malyari ya abiin, lakwên kitamun mani sundalus Romano buy sirên lay Templu buy bansa tamu."

⁴⁹ Nuwa gisa kalla si Caifas ya pinakapuun pari sa panawun abitu ya nagsabin, "Pêtêg yabay ayin kaw tanda.

⁵⁰ A yu nayı naisip pa mas mangêd da kay gigisay tawuy mati kaysa mipakadawak ka buun bansa?"

⁵¹ Alwan ubat sa sarin Caifas ya sinabi na nun a bilang pinakapuun pari sa panawun abitu, impatanda nay pan-ipasabin Bapan Namalyari kana ya mati si Jesus para sa ikakangêd buun bansa.

⁵² Alwan kay para sa ikakangêd buun bansa, nun a para sa kaganawan anak Bapan Namalyari ya nikyat sa buun babun luta amên tipunun buy pibêtêkên sila.

⁵³ Kabay paubat ta baydu, nangisip silayna nu parasaantu lan ipapati si Jesus.

⁵⁴ Kabay paubat ta baydu, a yina mamaku si Jesus sa piakit-akit mani Judio, nun

a kay naku yata sa balayan Efraim ya narani sa kakyan-gan buy nanugêl ya baydu kaawyun ya mani tagasunul na.

⁵⁵ Sên narani yay pes-tan mani Judioy pambêgén Pestan Kaligtasan, malakêy tawuy ubat sa kaatag lugal Israel ya naku sa Jerusalem amén daygén na naugalyan lay pallinis bayu magpesta.

⁵⁶ Pantêkapên mani tawu si Jesus buy nipapatang sila sa kasawangan Templu, "Sabêt ta êlêw yu? Maku ya nayi baydi sa pestâ?"

⁵⁷ Sa panawun abitu, nam-in utus ya mani mamunu-nun pari buy mani Pariseo un paradi, "Nu tanda yuy binyanan Jesus, sabin yu kanyan." In-utus lay abiin amén maipadakêp laya.

12

Binulugan pabangi si Je-sus
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

¹ Anêm ma allu bayu miras ya Pestan Kaligtasan, naku si Jesus sa Bethania nu saantu manugêl si Lazaro ya pin-abayay na.

² Kabay namil-an apunan na mani kaluguran Jesus ya silan Maria, Marta buy si Lazaro. Si Martay mangapag kalla buy gisa si Lazaro sa kaêm Jesus.

³ Si Maria, dilag yan kapit-nan litrûy makamal la pa-bangi ya pawan nardo.*

Pakanawa nan imbulug ga ati sa bitis Jesus buy pin-unisan nan sabut na. Kabay sadayay bawun pabangi sa lalêñ bali.

⁴ Si Judas Iscariote ya gisa sa mani tagasunul Jesus ya sabay ya mamilasakit kana, idi ya êt baydu. Sinabi na,

⁵ "Ya pabangin abiin, ala-gan upan gisay tawu sa gisay tawun. Uysiyán a na yata insaliw buy ya naabli na, maidin sa mani kalulu?"

⁶ Sinabin Judas ya abiin, alwan gawan magmalasakit ya sa mani kalulu nun a gawan mapanakaw ya. Tagawan sabay siyay man-alan pera la, nuwa pal-limêdên nay ati.

⁷ Sinabin Jesus, "Paulayêñ muya. Imbulug nay ati bi-lang pamil-an sa pamilbêng kangku.

⁸ Pawa yun ma-pagkaawyun na mani kalulu. Nuwa siku, a yu pawan mapagkaawyun."

Ya palanun pamati kan Lazaro

⁹ Malakêy Judioy nakabal-itau idi sa Bethania si Jesus. Kabay nipammaku sila baydu, alwan kay gawan kan Jesus nun a labay la êt makitan si Lazaro ya pin-abayay na.

¹⁰ Kabay pinalanun mani mamunun pari ya ipapati la êt si Lazaro.

¹¹ Tagawan sa pangabiyay nan manguman, malakêy

* **12:3 12:3** nardo sabay ya tanaman na ubat sa kaatag ga bansa.

Judioy nakisyay kalla buy nanampalataya kan Jesus.

Ya pansumun Jesus sa Jerusalem

(*Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40*)

12 Pamakawasak, nabalitan malakêy tawuy nakipesta, ya maku si Jesus sa Jerusalem.

13 Kabay nangwa silan mani palapan palma buy timbêng si Jesus. Mansaway silan magsabin, "Ulimênen na Bapan Namalyari! Pagpalên Bapan Namalyari ya mallumatêng sa lagyu na! Pagpalên na Arin Israel!"[†]

14 Nakasakay ya sa biserun asnu kaparisun nakasulat sa Sabin Bapan Namalyari,

15 "Sikaw wa mani tawuy idi sa balayan Zion,[‡] agana kaw malimu!

Elêwên yu! Palatêng ngay ari yu
ya nakasakay sa gisay
biserun asnu!"[§]

16 Asê pun mapukatan mani tagasunul na ya abiin na pandaygên mani tawu kana. Nuwa sên nag-udung nga si Jesus sa langit, baydu la pun napukatan ya si pangulimên mani tawu kana, sabay ya pantukuyun un kasulatan.

17 Sabitun binêg Jesus si Lazaro sa pinilbêngan kana buy pinabyay ya, malakêy nakakit. Kabay imbalita lay nalyari.

18 Sên nabalitan malakêy tawuy mamakaupapas ya dinyag Jesus, timbêng laya.

19 Kabay nisasabi ya mani Pariseo, "Elêwên yu ba! Ayin kitaminan madyag, ta manunul la kanay kaganawan tawu!"

Dilag mani Griegoy mangkap kan Jesus

20 Dilag dakun umnuy mani Griegoy naku sa pesta sa Jerusalem amén mangulimên kan Bapan Namalyari.

21 Nagdani sila kan Felipe ya taga Bethsaida sa prubinsyan Galilea. Sinabi la kana, "Patêl lay, labay yan dayin makit si Jesus."

22 Inlakun Felipe si Andres buy sinabi kanay panyawarên mani Griego. Pamakayari, inlaku la si Jesus buy sinabi lay panyawarên la.

23 Sinabin Jesus kallay, "Inlumatêng ngay uras ya sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, parangalên nakun Bapa ku.

24 Pansabin ku kamuyuy nu asê ilbêng nga lasi sa luta, manugêl yan kay gigisa. Nuwa nu ilbêng nga lasi sa luta buy mati, tumubu ya buy managêy yan malakê.

25 Ya tawuy mamakamal biyay na, sabay ya matasan ati. Nuwa ya asê mamakamal biyay na baydi sa babun luta, sabay ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

[†] 12:13 12:13 Mani Kanta 118:26.   [‡] 12:15 12:15 Ya Zion sabay ya balayan Jerusalem.   [§] 12:15 12:15 Zacarias 9:9.

²⁶ Sisabêt man na kalabay maglingkud kangkuy sépat yan manunul kangku. Buy nu antuy binyanan ku, idi ya êt baydu. Sisabêt man na maglingkud kangkuy parangalên yan Bapa ku."

Sinabin Jesus ya tungkul sa pangamati na

²⁷ Sinabi pun êt Jesus, "Naalipusan naku amêßen. Sabin ku nayi sa Bapay iligtas naku sa marani ya pamasakit? Asê, tagawan naku waku baydi amên madanasan na pamasakit ta abiin."

²⁸ Pamakayari, sinabin Jesus, "Bapay, parangalên muy lagyu mu."

Nasên anti, bêngat natan nalêngêy tunuy Bapan Namalyari ya ubat sa langit ya magsabin, "Pinarangalan kina buy parangalên kun manguman."

²⁹ Sên nalêngê mani tawuy idi baydu tunuy, sinabi lay, "Nangilat!"

Nuwa sinabi yaman kaatag, "Pakisabyan yan gisay ang-el."

³⁰ Sinabin Jesus kallay, "Ya tunuy ya nalêngê yu, impalêngé alwan para kangku nun a para kamuyu.

³¹ Inlumatêng ngay panawun pangatul Bapan Namalyari sa mani tawu sa babun luta. Buy si Satanas ya manakup kalla, masambut tana.

³² Buy nu itag-ay yakina, idani kuy kaganawan tawu kangku."

³³ Sinabin Jesus ya abiin amên ipatanda nu parasaantu yan mati.

³⁴ Nakitbay kana ya mani tawu, "Idi sa Kasulatan Bapan Namalyari ya si Cristu, mabyay yan ayin katganan. Uysiyán sinabi muyay kaylangan itag-ay ya in-Anak Tawu ta? Sisabêt ta in-Anak Tawuy pansabin mu?"

³⁵ Nakitbay si Jesus, "Pérad tay panawun na mapagkaawyun yuy dêkêt. Kabay kaban kaawyun yuy dêkêt, bumayay kaw sa sawang amên a kaw malatêng nadiglêm. Tagawan na mamita sa nadiglêm, a na tanda nu antuy lakwên na.

³⁶ Kaban kaawyun yuku pun bilang dêkêt yu, manampalataya kaw kangku amên masawangan na isip yu." Pamakasabi nan abiin, namitay na si Jesus buy asina nagpakit kalla.

Asê kalabay manampalatayay mani Judio kan Jesus

³⁷ Agyan nakitan mani tawuy malakêy mamakau-papas ya dinyag Jesus, a sila pun êt nanampalataya kana.

³⁸ Sa pakapakun baydu, natupad da sinabin Propeta Isaias, "Panginuun, paran ayin naniwala sa in-aryl yan.

* 12:38 12:38 Isaias 53:1.

Agyan impakit mina kallay kapangyarian mu, a sila pun êt naniwala kamu.”*

³⁹ Kabay a sila maniwala tagawan sinabi pun êt Isaias ya sangkan sabitun sinabi nay,

⁴⁰ “Binulag Bapan Namalyari ya mata la amén a sila makakit buy pinakdêy nay ulu la amén a sila makapukat, gawan dat mag-udung sila pun kana buy paiyulun na sila.”†

⁴¹ Sinabin Propeta Isaias ya abiin gawan nakitan nay kadakilaan Jesus buy nagsabi ya tungkul kana.

⁴² Paraman baydu, malakêy puun mani Judioy nanampalataya kan Jesus. Nuwa a la impatanday panampalataya la gawan malimu sila sa mani Pariseo, ta dat isakwil sila sa balin pagtipunan mani Judio.

⁴³ Tagawan inlabay la pun na parangalên silan mani tawu kaysa parangalên silan Bapan Namalyari.

Ya sabin Jesus sabay ya mangatul sa mani tawu

⁴⁴ Amêsên, nagsabin masnêg si Jesus, “Ya manampalataya kangku, alwan kay kangku ya manampalataya, nun a kan Bapan Namalyari ya sabay ya namiutus kangku.

⁴⁵ Buy ya nakakit kangku, nakakit êt sa namiutus kangku.

⁴⁶ Naku waku baydi bilang dêkêt sa babun luta amén nu sisabêt man na manampalataya kangku, a yina manugêl sa kadlêman.

⁴⁷ Sisabêt man na nakalêngén pan-iaral ku nuwa a na pansunulun na abiin, maatulan ya. Nuwa alwan sikuy mangatul kana, tagawan naku waku baydi amén iligtas ya mani tawu, alwan amén atulun sila.

⁴⁸ Sisabêt man na asê mananggap kangku buy sa pan-iaral ku, dilag kaatag mangatul kalla sa allun pangukum sabay ya mani sabi ya in-aral ku kalla.

⁴⁹ Tagawan na pan-iaral kuy alwan ubat sa sarili ku nun a ubat sa Bapay namiutus kangku. Siyay namisabi nu sabêt ta sabin ku.

⁵⁰ Buy tanda kinay ya mani utus nay mam-in biyay ya ayin katganan. Kabay nu sabêt ta pan-ipasabin Bapa, sabay ya pansabin ku.”

13

Inuyasan Jesus ya bitis mani tagasunul na

¹ Kinawasakan Pestay nan Kaligtasan. Tandan Jesus ya inlumatêng ngay panawun pamita na baydi sa babun luta amén mag-udung ya sa Bapa nay idi sa langit. Kakaidwan nay mani tagasunul na baydi sa babun luta buy impakit na kallay pangidu na angga sa katganan biyay na.

† **12:40 12:40** Isaias 6:10.

² Sa yabin abitu, kaban mangan si Jesus kaawyun na mani tagasunul na, pinaisipan nan Satanas si Judas ya anak Simon Iscariote ya isupakat nayna si Jesus.

³ Tandan Jesus ya kaganawan kapangyarian, indin nan Bapan Namalyari kana. Buy tanda na êt ta ubat ya kan Bapan Namalyari buy mag-udung ya êt kan Bapan Namalyari.

⁴ Kaban mangan sila, nidêng si Jesus. Intas nay latêp yaming na buy niyakêts yan tuwalya sa awak na.

⁵ Pamakayari, namibulug yan lanêm sa gisay palanggana. Inumpisan nan inuyasan na bitis mani tagasunul na buy pinunisan nan tuwalyay nakayakêts sa awak na.

⁶ Pamakadani na kan Simon Pedro, sinabin Simon kan Jesus, "Panginuun, siyan sika yay manguyas bitis ku ta?"

⁷ Nakitbay si Jesus, "A mu mapukatan na pandaygên ku amêsên, nuwa lanu mapukatan mu."

⁸ Sinabin Pedro kanay, "Asê malyarin sika ya manguyas mani bitis ku kanuman."

Nakitbay si Jesus, "Nu a ku uyasan na bitis mu, ayin kan pamikibêtêk kangku."

⁹ Kabay sinabin Simon Pedroy, "Nu parabayduy Panginuun, alwan kay bitis kuy uyasan mu, nun a agyan gamêt buy ulu ku!"

¹⁰ Nuwa sinabin Jesus kanay, "Ya nagpaluyuy na,

malinis say buun lawini na. Kabay a yina kaylangan uyasan pun, liban tay bitis na. Malinis kawna, nuwa alwan kaganawan kamuyu."

¹¹ Kabay sinabin Jesus ya alwan kaganawan kallay malinis, gawan tanda na nu sisabêt ta mamilisupakat kana.

¹² Sên nauyasan nan Jesus ya bitis la, inuman nan inyaming nga latêp na buy nanguman yan niknu sa panganan la. Pamakayari, pinatang na sila, "Napukatan yu nayi ya dinyag ku kamuyu?

¹³ Pambêgên yukun 'Manuru' buy 'Panginuun'. Ustu kaw, ta sakinay abitu.

¹⁴ Nu sikuy manuru yu buy Panginuun yu ya nanguyas bitis yu bilang paglingkud ku kamuyu, sépat yu êt daygên na parabaysen sa balang gisa.

¹⁵ Dinyag kuy abiin kamuyu amên dilag kaw alimbaway pakitbusan yu. Kabay daygên yu êt ta dinyag ku kamuyu.

¹⁶ Pansabin ku kamuyuy ayin ipus ya igit pun sa amung na buy ayin êt inutus ya igit pun sa namiutus kana.

¹⁷ Amêsên, tanda yinay mani bagay ya abiin. Kabay nu daygên yuy abiin, pinagpala kaw."

¹⁸ "A ku pansabin na pinagpala kaw kaganawan, ta kilala kuy mani pinili ku. Nuwa kaylangan matupad da idi sa Kasulatan ya

paradi, 'Isupakat takun gisa sa kaêm ku.' ”*

19 "Pansabin ku kamuyuy ati bayu pun malyari amên nu nalyari yana, maniwala kaw wa sabay sikuy Cristu.

20 Pansabin ku kamuyuy sisabêt man na mananggap sa mani tawuy in-utus ku, sakinay tinanggap na. Buy sisabêt man na mananggap kangku, tinanggap naynay namiutus kangku."

Sinabin Jesus nu sisabêt ta mamisupakat kana

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Pamakasabin Jesus, nalugmay nakêm na. Sinabi nay, "Pansabin ku kamuyuy isupakat takun gisa kamuyu."

22 Niêélêw wa mani tagasunul na, ta a la tanda nu sisabêt ta pantukuyun na.

23 Nakaunsalig sa danin Jesus ya kakaidwan nay tagasunul.

24 Kabay siningyalan yan Simon Pedro amên patangên si Jesus nu sisabêt ta pantukuyun na.

25 Kaban nakaunsalig ya sa danin Jesus, nangawing yan namatang, "Panginuun, sisabêt ta pantukuyun mu?"

26 Nakitbay si Jesus, "Nu sisabêt ta biyan kun tinapay ya insawsaw, sabay siyay abitu." Kabay nangwan tinapay si Jesus buy pamakayari nan insawsaw, indin na kan Judas ya anak Simon Iscariote.

27 Pamakakwan Judas sa tinapay, nagsêdak ka kana si Satanas.

Kabay sinabin Jesus kanay, "Ya pandaygên mu, parasên minan daygên."

28 Asê napukatan mani kaêm na sa apunan ya siyan sinabi yan Jesus ya abitu ta.

29 Nuwa gawan si Judas sa manalan pera la, indap kaatag nu kay pan-iutus yan Jesus manaliw kaylangan la sa pesta o mam-in limus sa mani kalulu.

30 Pamakaêkan Judas un tinapay, tambêng yan namita. Yabi yay abitu.

Ya bayuy utus

31 Sên nakabitay na si Judas, sinabin Jesus, "Sikuy ubat sa langit ta in-Anak Tawu, maparangalan nana. Buy sa kapamilatan ku, maparangalan êt si Bapan Namalyari.

32 Buy nu sa kapamilatan kuy parangalên si Bapan Namalyari, parangalên naku êt buy tambêng nan daygên na ati."

33 Sinabi pun êt Jesus, "Mani anak kuway, naêpêk tay panawun na mapagkaawyun yuku. Têkapên yuku, nuwa a yuku makitan kaparisun sinabi ku sa mani Judio, 'A kaw makalaku sa lakwên ku.'

34 Amêsên, ati ya bayuy utus sa idin ku kamuyu. Miidiu kaw. Nu para kataw saantun inidu, para kaw êt baydun miiidu sa balang gisa.

* 13:18 13:18 Mani Kanta 41:9.

³⁵ Nu miidu kaw, matandan kaganawan tawuy tagasunul kataw."

Sinabin Jesus ya ipuglaw yan Pedro

(*Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34*)

³⁶ Pinatang Simon Pedro si Jesus, "Panginuun, antuy lakwên mu?"

Nakitbay si Jesus, "A ka pun makapikilaku sa lakwên ku amêsén, nuwa lanu, makalaku ka êt sa lakwên ku."

³⁷ Pinatang pun êt Pedro si Jesus, "Panginuun, uysian a kuya malyarin makapikilaku kamu amêsén ta? Pakan nakal-an nakun mati para kamu."

³⁸ Nakitbay si Jesus, "Pêtêg ka nayin nakal-an mati para kangku? Pansabin ku kamuy bayu mangkati ya manuk, katitlu mukun ipuglaw."

14

Si Jesus ya dan papakun kan Bapan Namalyari

¹ Sinabin Jesus kalla, "Agana kaw naalipusan. Magtiwala kaw kan Bapan Namalyari buy magtiwala kaw êt kangku."

² Sa balin Bapa ku, malakêy kuwartu. Maku waku baydu amén il-an kataw mabiyan. A ku sabin na abiin nu alwan pêtêg.

³ Pamakayari kun maku baydu buy nu nail-an kinay mabiyan yu, mag-udung ngaku buy pakilaku kataw

na amén nu idi yaku saantu, idi kaw êt baydu.

⁴ Buy tanda yinay dan papakun sa lakwên ku."

⁵ Sinabin Tomas kana, "Panginuun, parasaantu yan matandan ya dan, pakau a yan tanda nu antuy lakwên mu?"

⁶ Nakitbay si Jesus, "Sikuy dan, sikuy kapêtégan buy sikuy biyay. Ayin makalaku kan Bapa nu a ya duman kangku."

⁷ Nu kilala yuku, kilala yu êt ta Bapa ku. Buy paubat amêsén, kilala yuwina buy nakitan yinay Bapa."

⁸ Sinabin Felipe kana, "Panginuun, ipakit mu kanyan na Bapa buy nukad dana kanyan na abiin."

⁹ Nakitbay si Jesus kana, "Felipe, mana yu kinan kaawyun. A muku pun êt nayi kilala? Ya nakakit kangku, nakakit ta kan Bapa. Uysian panyawarên mu yay ipakit ku kamuyuy Bapa ta?

¹⁰ A ka nayi maniwalan idi yaku kan Bapa buy idi êt kangkuy Bapa? Ya mani sabi ya pansabin ku kamuyuy alwan ubat kangku, nun a ubat kan Bapa ya idi kangku ya sabay ya manyag un mani pandaygén ku.

¹¹ Maniwala kaw ya idi yakina kan Bapa buy idi êt kangkuy Bapa. Nu a kaw kalabay maniwala sa pansabin ku, maniwala kaw tana kangku gawan sa mani dinyag kuy mamakaupapas.

¹² Pansabin ku kamuyuy ya manampalataya kangku, madyag na êt ta mani pandaygên ku buy igit pun di ya madyag na, tagawan papakun nakina kan Bapa.

¹³ Buy agyan dakun sabêt man na yawarênu sa lagyu ku, daygên ku amên maparangalan si Bapa sa kamilatan ku ya Anak na.

¹⁴ Awu, agyan sabêt man na yawarênu sa lagyu ku, daygên ku.”

Impangakun Jesus ya Ispiritun Bapan Namalyari

¹⁵ Sinabin Jesus, “Nu kaidwan yuku, sunulun yuy mani utus ku.

¹⁶ Buy yawarênu kan Bapay biyan nakaw pun gisay Manawup ya manugêl kamuyu kanuman.

¹⁷ Sabay siyay Ispiritun Bapan Namalyari ya manurun kapêtégan. A ya matanggap mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, gawan a laya makitan buy a laya makilala. Nuwa sikaw, kilala yuya, tagawan kaawyun yuya buy manugêl ya kamuyu kanuman.”

¹⁸ “A kataw lakwanan ayin kaawyun. Mag-udung ngaku kamuyu.

¹⁹ Asê mabuyut, a kina makitan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nuwa sikaw, makitan yuku. Buy gawan mabyay yakun manguman, mabyay kaw êt.

²⁰ Sa allun abitu, matandan yuy idi yaku kan Bapa

buy idi kaw êt kangku buy idi yaku êt kamuyu.

²¹ Sisabêt man na manggap buy manunul sa mani utus ku, sabay siyay mangidu kangku. Buy ya mangidu kangku, idun ya êt Bapa ku. Idun kuya êt buy ipakilala kuy sarili ku kana.”

²² Pinatang yan gisay Judas ya alwan si Judas Iscariote, “Panginuun, uysiyan kay kanyan kaya magpakilala ta? Uysiyan alwa yan sa kaganawan tawu ta?”

²³ Nakitbay si Jesus, “Ya mangidu kangku, pansunulun nay sabi ku. Kaidwan yan Bapa ku buy manugêl kay kana.

²⁴ Nuwa ya asê mangidu kangku, a ya manunul sa mani sabi ku. Buy ya mani sabi ya nalêngê yu, alwan ubat kangku, nun a ubat sa Bapa kuy namiutus kangku.”

²⁵ “Pansabin ku kamuyuy mani abiin kaban kaawyun yuku pun.

²⁶ Nuwa iutus Bapa kuy Ispiritu na kamuyu ya Manawup kamuyu bilang kasagili ku. Sabay siyay manuru kamuyun kaganawan buy siyay mipaganaka kamuyun kaganawan sinabi ku.

²⁷ Agana kaw naalipusan buy agana kaw malimu, gawan bayu waku mita, idin ku sa bêkê yuy kapatêtbêkan. Ya kapatêtbêkan na idin ku kamuyu, alwan kaparisun kapatêtbêkan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.”

²⁸ "Nalêngê yuy sinabi ku, 'Mita ku nuwa magudung ngaku êt kamuyu.' Nu kaidwan yuku, ikatula yuy pamaku ku kan Bapa, gawan mas dakilay Bapa kaysa kangku.

²⁹ Pansabin ku kamuyuy ati bayu pun malyari amên nu nalyari yana, maniwala kaw kangku.

³⁰ A kina pakakarangên ya pagsabi ku tagawan palatêng nga si Satanas ya mag-ari sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Ayin yan kapangyarian kangku.

³¹ Nuwa kaylangan daygên kuy pan-iutus kangkun Bapa ku amên matandan kaganawan tawuy kakaidwan kuy Bapa ku. Kaksaw kawna, mita kitamina."

15

Ya pêtêg puun ubas

¹ Sinabi pun êt Jesus, "Sikuy pêtêg puun ubas buy Bapa kuy manaysay.

² Pamputusun nay balang sanga kuy asê managêy buy pallinisin nay balang sangay managêy amên luyang pun managêy.

³ Malinis kawna gawan sa mani sabi ya sinabi ku kamuyu.

⁴ Manugêl kaw kangku buy manugêl laku êt kamuyu. Asê malyarin managêy ya gisay sanga nu a ya manugêl nakatumpang sa puun. Para êt taman baydu,

a kaw malyarin managêy nu a kaw manugêl kangku."

⁵ "Sikuy puun ubas buy sikaw wa mani sanga. Ya tawuy manugêl kangku buy manugêl laku êt kana, managêy yan malakê. Ta ayin kaw madyag nu nakasyay kaw kangku.

⁶ Ya asê manugêl kangku, kaparisu yan sangay asê managêy ya pan-isamwag buy nayanguy na. Kabay ibuntun buy isamwag ya sa apuy amên maulam.

⁷ Nu manugêl kaw kangku buy manugêl kamuyuy mani sabi ku, yawarêن yuy agyan sabêt ta labay yu buy idin kamuyu.

⁸ Nu managêy kaw sadayay lakê, maparangalan na Bapa ku. Buy sa paradi ya paralan, mapagpapêtgan yuy mani tagasunul kataw."

⁹ "Kaidwan kataw kaparisun pangidu kangkun Bapa ku. Kabay manugêl kaw sa pangidu ku.

¹⁰ Nu pansunulun yuy mani utus ku, manugêl kaw sa pangidu ku kaparisun panunul ku sa mani utus Bapa ku buy manugêl laku sa pangidu na."

¹¹ "Sinabi ku kamuyuy kaganawan abiin amên mapakamuyuy tula ku buy lubus pun êt ta tula yu.

¹² Ati ya utus ku kamuyu. Miiidu kaw kaparisun pangidu ku kamuyu.

¹³ Ayin nan pangiduy makaigit pun sa pangidun

gisay tawuy nam-in biyay na para sa mani kaluguran na.

¹⁴ Nu pansunulun yuy mani utus ku, kaluguran kataw.

¹⁵ A kataw na pan-ituwad ipus, tagawan asê tandan ipus nu sabêt ta pandaygên amung na. Nun a intuwad kataw nan kaluguran, tagawan na kaganawan nalêngê ku sa Bapa ku, im-patanda kina kamuyu.

¹⁶ Alwan sikaw wa namili kangku, nun a sikuy namili kamuyu buy in-il-an kun mitan mangaral amên managêy kaw mani tagêy ya manugêl kanuman. Sa pakapakun baydu, sabêt man na yawarên yu kan Bapa sa lagyu ku, idin na kamuyu.

¹⁷ Buy ati ya pan-iutus ku kamuyu, miiidu kaw sa balang gisa."

Ya sulapun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari sa mani manampalataya kan Jesus

¹⁸ Sinabi pun êt Jesus, "Nu nasulapu kamuyuy mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ganakên yuy bayu lakaw kinasulapwan, sikina pun na kinasulapwan la.

¹⁹ Nu kabilang kaw sa mani asê manunul kan Bapan Namalyari, kaidwan la kaw. Nuwa a kaw kabilang sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a pinili kataw ubat sa mani

tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Kabay nasulapu sila kamuyu.

²⁰ Tandanêن yuy sinabi ku kamuyu ya ayin ipus sa igit pun sa amung na. Nu pinasakit laku, pisakinin lakaw êt. Buy nu sinunul lay sabi ku, sunulun la êt ta sabi yu.

²¹ Daygên la kamuyuy kaganawan abiin gawan sa panunul yu kangku, ta a la kilalay namiutus kangku.

²² Nu a ku dayi naku baydi sa babun luta buy nangaral kalla, malyari lan sabin na a la tanday dilag silan kasalanan. Nuwa amêsên, ayin silaynan mapagsasangkanan sa mani kasalanan la.

²³ Ya nasulapu kangku, nasulapu êt sa Bapa ku.

²⁴ Nu a ku nanyag sa arap lan mani mamakaupapas ya kanuman asê nadyag agyan sisabêt man, malyari lan sabin na ayin silan kasalanan. Nuwa agyan nakitan lay nay mani mamakaupapas sa dinyag ku, kinasulapwan laku pun êt buy Bapa ku.

²⁵ Nuwa sa dinyag lan abiin, natupad day idi sa Kautusan la, 'Kinasulapwan lakun ayin sangkan.' ^{**}

²⁶ Pamakayari, sinabin Jesus, "Iutus ku kamuyuy Ispiritu ya ubat kan Bapa ya sabay ya Manawup kamuyu buy mamipatandan kapêtégan. Nu lumatêng

* 15:25 15:25 Mani Kanta 35:19; 69:4.

ngina, magpapêtêg ya tungkul kangku.

²⁷ Buy sikaw êt ta magpapêtêg tungkul kangku, tagawan ubat pun sabitun nuna, kaawyun kataw na."

16

¹ "Sinabi kuy abiin kamuyu amén nu lumatêng nga pamisakit, a yu talibatukan na panampalataya yu kangku.

² Isakwil kaw kaparisu yun mani Judio sa balin pagtipunan la. Buy lumatêng nga panawun na sisabêt man na mamati kamuyu, indap na nu sabay ya abiin na pagsuyu na kan Bapan Namalyari.

³ Daygên lay mani abiin gawan a laku kilala buy a la kilalay Bapa ku.

⁴ Sinabi kina kamuyuy abiin amén nu malyari yanay pamisakit, maganaka yuy sinabi ku kamuyu."

Ya pandaygên Ispiritun Bapan Namalyari

"A ku sinabi kamuyu sabitun nunay tungkul sa pamisakit, tagawan kaawyun yuku pun.

⁵ Nuwa amêsên, pansabin ku kamuyuy abiin tagawan mag-udung ngakina sa namiutus kangku. Buy ayin tan gisa man kamuyuy namatang kangku nu antuy lakwên ku.

⁶ Nuwa sên sinabi ku kamuyuy lakwên ku, ingkalungkut yu.

⁷ Paraman baydu, sépat yun matandan na kapêtégan. Ya pamita ku para sa ikakangéd yu, tagawan nu a ku mita, asê maku baydi ya Ispiritun Bapan Namalyari ya Manawup kamuyu.* Nuwa nu nakabita kina, iutus kuya kamuyu.

⁸ Pamakalatêng Ispiritun Bapan Namalyari, ipapêtêg na sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari ya asê ustuy pangintindi la tungkul sa kasalanan, tungkul sa pangamatinék buy tungkul sa pangatul Bapan Namalyari.

⁹ Ipapêtêg na sa mani tawuy makasalanan sila, ta a sila nanampalataya kangku.

¹⁰ Ipapêtêg na sa mani tawuy matinék kaku, ta papakun nakina sa Bapa buy a yu kina makitan.

¹¹ Ipapêtêg na êt kallay atulun Bapan Namalyari ya mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, ta inatulan nayna si Satanas ya manakup sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari."

¹² "Malakê pun dayi ya sabin ku kamuyu, nuwa a yu pun agyun mapukatan amêsên.

¹³ Nuwa pamakalatêng Ispiritun mamipatandan kapêtégan, sabay siyay manawup kamuyu amén mapukatan yuy kaganawan kapêtégan. Ta a ya

* **16:7 16:7** Buy ati pun êt ta gisay labay sabin ya siyay mamitanggul kantamu.

magsabin kay ubat sa sarili na, nun a abituy nalêngê na kan Bapan Namalyari ya sabay ya sabin na buy ipatanda na kamuyuy tungkul sa malyari lanu.

¹⁴ Parangalên nakun Ispiritun Bapan Namalyari gawan ya kaganawan kapêtégan na ipatanda na kamuyu, ubat kangku.

¹⁵ Ya kaganawan idi sa Bapa, idi êt kangku. Kabay sinabi kuy maubat kangkuy kaganawan ipatandan Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu."

Sagilyan tula ya paglunkut

¹⁶ Sinabin Jesus, "Naêpêk tay panawun, a yu kina makitan, nuwa pamakayarin naêpêk ka panawun, makitan yu kinan manguman."

¹⁷ Nipapatang nga dakun umnyu mani tagasunul na, "Sabêt ta labay nan sabin? Siyan sinabi nayay naêpêk tay panawun, a tamuy na makitan ta, nuwa pamakayarin naêpêk ka panawun, makitan tamu yan manguman? Sabêt êt ta labay nan sabin ya, 'tagawan maku waku kan Bapa'?

¹⁸ Sabêt êt ta labay nan sabin na, 'Naêpêk tay panawun'? A tamu mapukatan na labay nan sabin."

¹⁹ Tandan Jesus ya matang dayi ya mani tagasunul na. Kabay sinabi na kallay, "Pipapatangan

yu nayi nu sabêt ta labay kun sabin sa sinabi kun, 'Naêpêk tay panawun, a yu kina makitan, nuwa pamakayarin naêpêk ka panawun, makitan yu kinan manguman'?

²⁰ Pansabin ku kamuyuy manangis kaw manyubék sa malyari kangku, nuwa matulay mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Maglunkut kaw, nuwa ya paglunkut yu, masagilyan tula.

²¹ Kaparisun gisay babayi ya makatanam ilab, gawan inlumatêng ngay uras panganan na. Nuwa pamakayari nan nanganak, a nayna maganakay ilab na gawan sa tula na sa gisay kulaw wa naianak na.

²² Para kaw êt baydu. Maglunkut kaw amêsén, nuwa sa allun pamikakit tamun manguman, matula kaw buy ayin sisabêt man na makapitas tula yu."

²³ "Sa allun abitu, ayina kaylangan mamatang kangku.[†] Pansabin ku kamuyuy idin Bapa ya agyan sabêt man na yawarên yu kana sa lagyu ku.

²⁴ Angga amêsén, ayin kaw pun inyawad kana sa kapamilatan lagyu ku. Manyawad kaw buy makatanggap kaw amén magin lubus ya tula yu."

Nasambut Jesus ya kapangyarian babun luta

[†] **16:23 16:23** Malyari êt paradi ya labay sabin, "Ayina kaylangan manyawad kangku."

²⁵ Sinabi pun Jesus, "Pansabin kuy mani abiin kamuyu sa kapamilatan paalimbawa. Nuwa lumatêng nga panawun ya a kina magsabi kamuyun paradi, nun a ipapakatulyag kina kamuyuy tungkul kan Bapa.

²⁶ Sa allu êt abitu, sikaw way manyawad kan Bapa sa kapamilatan lagyu ku. Alway nan sikuy manyawad kan Bapa para kamuyu.

²⁷ Ta kakaidwan kaw Bapa, tagawan inidu yuku buy maniwala kaw ya ubat taku kan Bapan Namalyari.

²⁸ Ubat taku kan Bapa buy naku waku baydi sa babun luta. Nuwa amêsên, mita kinan mag-udung kan Bapa."

²⁹ Kabay sinabin mani tagasunul nay, "Amêsên magsabi kaynan tulyag kanyan buy alway nan paalimbawa.

³⁰ Amêsên, tanda yan na tanda muy kaganawan bagay. Agyan a yan kaw pampatangên, tanda mu nu sabêt ta ipatang yan. Kabay maniwala kay ya ubat ka kan Bapan Namalyari."

³¹ Sinabin Jesus kalla, "Pêtêg kalin manam-palataya kawna amêsên kangku?

³² Nadanidani yay uras ya mangapisisyay kawna buy mangapipapaway balang gisa. Lakwanan yuku nuwa paraman baydu, a ku magpagisa gawan kaawyun kuy Bapa ku.

³³ Sinabi ku kamuyuy abiin amên mabiyan kaw kapatêtbêkan sa pamikibêtêk yu kangku. Baydi sa babun luta, makadanas kaw kasakitan.[‡] Nuwa pasêyên yuy nakêm yu, gawan nasambut kinay nadawak ka kapangyarian babun luta."

17

Nanalangin si Jesus para sa mani tagasunul na

¹ Pamakasabin Jesus sa mani abiin, nangêlêw ya sa langit buy nanalangin yan paradi, "Bapa, inlumatêng ngay uras. Parangalên mu kinay Anak mu amên maparangalan kata.

² Tagawan binyanan mukun kapangyarian sa kaganawan tawu amên mabiyan biyay ya ayin katganan ya kaganawan tawuy indin mu kangku.

³ Ya mani tawuy mangilala kamun sikay pêtêg buy gigisay Bapan Namalyari buy mangilala kangkun sikuy in-utus mu, sabay silay mabiyan biyay ya ayin katganan.

⁴ Pinarangalan kata baydi sa babun luta, ta inyari kinay impadyag mu kangku.

⁵ Kabay amêsên ya Bapa, parangalên mukina sa arapan mu kaparisun karangalan ku sabitun idi yaku sa lukup mu bayu pun daygên ya babun luta."

[‡] **16:33 16:33** Malyari êt paradi ya labay sabin, pasakitan kaw mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

⁶ "Impakilala katay na sa mani tawuy indin mu kangku ubat sa mani tawu baydi sa babun luta. Kamu sila buy indin mu sila kangku buy sinunul lay sabi mu.

⁷ Tanda layna amêßen ya si kaganawan indin mu kangkuy ubat kamu.

⁸ Tagawan impatanda ku kallay aral la impatanda mu kangku buy tinanggap la. Tanda la êt ta ubat taku kamu buy naniwala silan in-utus muku."

⁹ "Manalangin naku para kalla. A ku manalangin para sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari nun a para sa mani tawuy indin mu kangku, tagawan kamu sila.

¹⁰ Ya kaganawan kangku, kamu êt. Buy ya kaganawan kamu, kangku êt buy maparangalan naku sa kapamilatan la.

¹¹ Buy amêßen, magudung ngakina kamu buy a kina manugêl baydi sa babun luta, nuwa manugêl sila pun sa babun luta. Banal la Bapa, illagan mu sila sa kapamilatan kapangyarian lagyuy indin mu kangku amên mapibêték sila kaparisu ta.

¹² Kaban kaawyun laku pun, illagan ku sila sa kapamilatan kapangyarian lagyu muy indin mu kangku. Buy ayin kallay milaku sa ayin katganan na kaparusan liban ta sa tawuy intakday na sa ayin katganan na

kaparusan amên matupad da idi sa Kasulatan."

¹³ "Amêsên, mag-udung ngakina kamu. Buy pansabin ku kallay abiin kaban idi yaku pun baydi sa babun luta amên lubus ya tula la kaparisun tula ku.

¹⁴ Impatanda kina kallay sabi mu buy kinasulapwan silan mani tawuy asê manunul kamu, tagawan a silayna kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu, kaparisu kun asê kabilang kalla.

¹⁵ A ku manalangin ya kewen mu silayna sa babun lutan ati, nun a manalangin nakun illagan mu sila laban kan Satanas.

¹⁶ A sila kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu, kaparisu kun asê kabilang sa mani tawuy asê manunul kamu.

¹⁷ Ipakal-an mu sila ya magin kay kamu sa kapamilatan kapêtégan. Ya sabi mu sabay ya kapêtégan.

¹⁸ Nu parasaantu mukun in-utus sa babun luta, para ku sila êt baydun pan-iutus.

¹⁹ Alang-alang kalla, ipakal-an kuy sarili ku para kamu amên ipakal-an sila êt para kamu sa kapamilatan kapêtégan."

²⁰ "Ya panalangin ku, alwan kay para sa mani tagasunul ku, nun a para êt sa mani manampalataya kangku sa kapamilatan pangaral la.

²¹ Manalangin naku kamuy Bapa ya silan ka-

18

Ya pandakêp kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

ganawan, pakadyag gigisa kaparisun pamikibêték mu kangku buy pamikibêték ku kamu. Kibêték ta dayi sila kanta amén maniwalay mani tawu ya in-utus muku.

²² Indin kina kallay karangalan na indin mu kangku amén pakadyag silan gigisa kaparisu ta ya gigisa.

²³ Nakibêték kaku kalla buy nakibêték ka êt kangku amén lubus silan mapibêték. Sa pakapakun baydu, matandan mani tawu sa babun luta ya in-utus muku buy matandan la êt ta kakaidwan muy mani manampalataya kangku kaparisun pangidu mu kangku.”

²⁴ “Bapay, indin mu sila kangku. Buy labay kun makaawayun ku sila sa lakwên ku amén makit lay karangalan ku ya indin mu kangku gawan inidu mukina bayu pun dinyag ga babun luta.

²⁵ Bapa kun Namalyari ya makatuynungan, a ka kilalan mani tawuy asê manunul kamu, nuwa kilala kata buy tandan mani tagasunul kuy sikay namiutus kangku.

²⁶ Impakilala katay na kalla buy pan-isundu katan pan-ipakilala amén na pangidu mu kangku, manugêl kalla buy manugêl laku êt kalla.”

1 Pamakayarin nanalangin Jesus, namita ya kaawayun na mani tagasunul na buy naglipay sa sapan Kidron buy naku sa lugal la panggitnan ulibu.

2 Si Judas Iscariote ya mamisupakat kan Jesus, tanda nay lugal abitu, gawan pawan mamaku si Jesus baydu kaawayun na mani tagasunul na amén mipupulung.

3 Kabay naku baydu si Judas kaawayun nay gisay grupun mani Romanoy sundalus buy dakun umnuy Judioy magbantay sa Templa ya in-utus mani mamunun pari buy mani Pariseo. Dilag silan gëgtan na sulu, atang buy mani almas.

4 Tandan Jesus ya kaganawan malyari kana. Kabay timbêng na sila buy pinatang, “Sisabêt ta pantêkapên yu?”

5 Nakitbay sila, “Si Jesus ya taga Nazaret.”

Sinabin Jesus kallay, “Sikuy Sikina.”* Idi êt bayduy mamisupakat ya si Judas ya nakaidêng kaawayun na mani tawuy mangkap kan Jesus.

6 Sën sinabin Jesus ya “Sikuy Sikina,” nakadêtna sila buy nitugaw.

* **18:5** **18:5** Ati ya lagyun Bapan Namalyari sa Manan Tipan.

7 Kabay nanguman namatang si Jesus, "Sisabêt ta pantêkapên yu?"

Nakitbay sila, "Si Jesus ya taga Nazaret."

8 Sinabin Jesus kallay, "Sinabi kina kamuyuy Sikuy Sikina. Kabay nu sikuy pantêkapên yu, paulayan yun makabitay mani kaawyun ku."

9 Sinabi nay abiin amén matupad da sinabi na sa Bapa, "Ayin gisa man na mipakadawak sa mani indin mu kangku."

10 Amésen, nanganus kêya si Simon Pedro buy pinutus nay têk ipus pinakapuun pari sa wanana. Ya lagyun abituy ipus, Malco.

11 Nuwa sinabin Jesus kan Pedro, "Isakêb muy kêya mu sa kaluban! Sépat kun tanggapen na kasakitan na indin kangkun Bapa ku."

Gintan si Jesus kan Anas

12 Amésen, ya mani Romanoy sundalus, ya kapitan la buy mani Judioy magbantay sa Templa, dinakêp la si Jesus buy inggapus.

13 Gintan yapun kan Anas ya sabay ya ampun Caifas. Sa panawun na abitu, si Caifas ya pinakapuun pari

14 buy sabay siyay nagsabi sabitun nuna sa mani puun Judio un paradi, "Mangêd da kay gigisay tawuy mati amén asê mipakadawak ya buun bansa."

Impuglaw Pedroy kilala na si Jesus

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

15 Nanunul si Simon Pedro kan Jesus kaawyun nay gisa pun na tagasunul. Ya tagasunul la ati, kilala yan pinakapuun pari. Kabay nakasun yan kaawyun Jesus sa sural pinakapuun pari.

16 Nagpalakwan si Pedro sa lawasan pasbul. Kabay nagsalwang nga tagasunul la kakilalan pinakapuun pari buy nakisabi ya sa babayi ya mamantay sa pasbul. Sinabi na, "Malyari nayin pasunun muy kaawyun ku?" Kabay pinasun nayna si Pedro.

17 Pinatang babayi si Pedro, "Alwa nayin gisa ka sa mani tagasunul tawun abiin?"

Nakitbay si Pedro, "Asê!"

18 Nalêpêt ta uras abitu. Kabay nag-atug ga mani ipus buy mani magbantay buy nititipun sila sa palitêng apuy amén mimudu. Nakawayun êt si Pedro kalla buy nimudu.

Pinatang si Jesus un pinakapuun pari

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Sa uras êt abitu, pinatang pinakapuun pari si Jesus tungkul sa mani tagasunul na buy sa paniaral na.

20 Nakitbay si Jesus, "Pawa kun mangaral sa arapan mani tawu sa kasawangan Templa buy sa mani balin pagtipunan mani Judio.

Ayin nakun pan-iliim sa pagsabi ku.

²¹ Siyan siku yay pam-patangên mu ta? Ya patangên minaman, abituy mani nakalêngê kangku, ta tanda la nu sabêt ta sinabi ku.”

²² Pamakasabin Jesus abiin, dinalpi yan gisa sa mani magbantay buy sinabi nay, “Alwa ta para kaya baydun makitbay sa pinakapuun pari ta?”

²³ Pikitbayan yan Jesus, “Nu dilag gakun sinabi ya asê ustу, papêtgan mu. Nuwa nu ustuy sinabi ku, siyan dinalpi muku yata?”

²⁴ Kaban nakagapus pun si Jesus, impalaku yan Anas kan Caifas ya sabay ya pinakapuun pari.

Inuman impuglaw Pedro si Jesus

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Kaban mamimudu pun si Simon Pedro, sinabi kanan mani idi bayduy, “Pakan gisa kaya sa mani tagasunul na ta?”

Nakitbay si Pedro, “Asê!”

²⁶ Pinatang ya êt gisa sa mani ipus pinakapuun pari ya kamag-anak pinutusan nan têk, “Alwa nayin sikay nakitan ku ya kaawyun Jesus sa panggitnan ulibu?”

²⁷ Nanguman nagpuglaw si Pedro buy sa uras êt abitu, nangkati ya manuk.

Gintan si Jesus kan Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2; 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Sên mawatwat tana, kingwan mani puun Judio si Jesus sa balin Caifas buy gintan la sa palasyun Gobernador Pilato. Nuwa asê sinumun na mani Judio sa palasyu gawan ayun sa kautusan la, nu sumun sila sa balin gisay alwan Judio, maituwad silan madinat buy a silayna sépat manggan apunan sa Pestan Kaligtasan.

²⁹ Kabay nagsalwang si Gobernador Pilato buy pinatang na sila, “Sabêt ta isangkan yu laban sa tawun ati?”

³⁰ Nakitbay sila, “Gobernador, nu asê nanyag nadawak ka tawun ati, a yan ya gêtan baydi.”

³¹ Sinabin Gobernador Pilato kalla, “Kêwên yuya buy sikaw tay mangatul ayun sa kautusan yu.”

Nakitbay ya mani puun mani Judio, “Nuwa ayin kay karapatan mangatul kamatyan.”

³² Nalyari ya abiin amên matupad da sinabin Jesus nu parasaantuy kamatyan na danasên na.

³³ Nanguman sinumun si Gobernador Pilato sa palasyu buy impabêg si Jesus buy pinatang naya, “Sika nayi ya Arin mani Judio?”

³⁴ Nakitbay si Jesus, “Ubat nayi kamuy abiin na patang o kay dilag nagsabi kamu tungkul kangku?”

³⁵ Nakitbay si Gobernador Pilato, “Alwa kun Judio. Ya mani kaparisu mun Judio

buy mani mamunun pari sabay silay nilaku kamu baydi kangku. Sabêt ta dinyag mu?"

³⁶ Sinabin Jesus kanay, "Ya kaarian ku, ayin baydi sa babun luta. Ta nu baydi dayi ya kaarian ku, inlumaban nay mani tagasunul ku amén a ku madakêp mani Judio. Nuwa alwan baydi ya kaarian ku."

³⁷ Sinabin Gobernador Pilato, "Nu parabaydu, gisa kan ari!"

Nakitbay si Jesus, "Ustuy sinabi mun gisa kun ari.[†] Inanak kaku baydi sa babun luta amén magpapêtêg tungkul sa kapêtêgan. Sisabêt man na kalabay makatandan kapêtêgan, mallêngê ya kangku."

³⁸ Pinatang yan Gobernador Pilato, "Sabêt ta kapêtêgan?"

Labay mani tawuy ipaku sa kurus si Jesus

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Pamakasabin Pilaton abiin, nagsalwang ya buy sinabi na sa mani Judio, "Ayin nakun nakitan na kasalanan sa tawun ati.

³⁹ Nuwa ayun sa nau-galyan yu, balang Pestan Kaligtasan, panyawarên yu kangkuy mamibus sakun gisay nakasukul. Amêsên, labay yu nayin ibus kuy Ari yun mani Judio?"

⁴⁰ Masnêg sinabin mani tawuy, "Alwan siya! Si

Barabbas saman!" Si Barabbas, gisa yan manalangsang sa gubernu.

19

¹ Kabay impakwan Gobernador Pilato si Jesus buy impalatiku.

² Nanyag ga mani sundalus un kuronay nagdiwi buy impakurona la kan Jesus. Buy pinayamingan layan kulay muraduy balabal.

³ Pamakayari, tisatisa silan nagdani kana buy nagsabin panguyam, "Pagpalên baman na Arin mani Judio!" Buy pagkadinalpi laya.

⁴ Nanguman nag-awas si Gobernador Pilato buy sinabi na sa mani tawuy, "Mallêngê kaw! Iarap kuyan manguman kamuyu amén matandan yuy ayin nakun nakitan na kasalanan kana!"

⁵ Buy in-awas la si Jesus ya nakakuronay nan diwi buy nakayaming ngan batêk muraduy balabal. Sinabin Gobernador Pilato kalla, "Elêwên yuya!"

⁶ Sên nakitan yan mani mamunun pari buy mani magbantay sa Templu, masnêg lan sinabi, "Ipaku ya sa kurus! Ipaku ya sa kurus!"

Nuwa nakitbay si Gobernador Pilato, "Kêwên yuya. Pakabaala kaw nay mipaku kana sa kurus, gawan para kangku, ayin nakun makit ta kasalanan kana."

[†] 18:37 18:37 Malyarin paradi êt, "Sikay nay nagsabin ari yaku."

⁷ Nakitbay ya mani Ju-dio, "Ayun sa kautusan yan, sépat yan mati, gawan pans-abin nay Anak yan Bapan Namalyari."

⁸ Sên nalêngén Pilatoy sinabi la, luyang nginan nal-imu.

⁹ Kabay impikilakun Gobernador Pilato si Jesus sa lalén palasyu buy pinatang, "Taga saantu ka?" Nuwa asé nakitbay si Jesus.

¹⁰ Kabay sinabin Pilatoy, "Siyan a muku ya pakit-bayan ta? A mu nayi tanday dilag gakun kapangyarian ipabus ka o ipapaku ka sa kurus?"

¹¹ Nakitbay si Jesus, "Ayin kan madyag kangku nu a ka binyanan Bapan Namalyarin kapangyarian. Kabay mas maragul la kasalanan tawuy nilaku kangku baydi kamu."

¹² Sên nalêngén Pilatoy abiin, nangisip yan paralan amén ibus si Jesus. Nuwa masnég sinabin mani Judioy, "Nu ibus muy tawun abiin, a ka kaluguran Em-perador! Tagawan nu sis-abêt man na magsabin ari ya, kapati yan Emperador."

¹³ Sên nalêngén Gobernador Pilatoy abiin, in-awas na si Jesus sa palasyu. Pamakayari, niknu ya sa pal-litisan sa lugal la pambêgén "Tinapil la Batu" ya sa sabin Hebreo, "Gabatha."

¹⁴ Sên ugtuy nan mamut duspiras Pestan Kaligtasan, sinabin Gobernador Pilato

sa mani Judioy "Abiti yay ari yu!"

¹⁵ Nuwa masnég sinabin mani Judioy, "Patin ya! Patin ya! Ipaku ya sa kurus!"

Kabay sinabin Gober-nador Pilato kallay, "Ipaku ku nayi sa kurus ya ari yu?"

Nakitbay ya mani mamu-nun pari, "Ayin kay kaatag ga ari, nun a kay ya Emper-ador."

¹⁶ Kabay inggawang Gobernador Pilato si Jesus kalla amén ipaku ya sa kurus.

*Impaku sa kurus si Jesus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)*

Gintan mani sundalus si Jesus

¹⁷ pasalwang sa balayan. Buy impabakay la kanay kurus papakun sa lugal la pambêgén lan "Lugal Bungu" ya sa sabin Hebreo, Golgota.

¹⁸ Pamakalatêng la baydu, impaku laya kaawyun na luwa. Ya gisa, idi sa wan-an na buy ya gisa, idi sa udi na buy idi sa bunak la si Jesus.

¹⁹ Impab-in Gobernador Pilaton karatula ya kurus Jesus buy paradi ya impasulat na, "Si Jesus ya taga Nazaret ya Arin mani Judio."

²⁰ Nakasulat ta abiin sa sabin Hebreo, Latin, buy Griego. Malakêy Judioy nakabasan ati, gawan kay narani sa balayan ya pini-pakwan kan Jesus.

²¹ Kabay sinabin mani mamunun pari kan Gobernador Pilato, "Agana mu

isulat ya 'Arin mani Judio' nun a ya isulat mu, 'Sinabin tawun ati siyay Arin mani Judio.' "

²² Nuwa pikitbayan silan Gobernador Pilato, "Nu sabêt ta impasulat ku, sabay yana."

²³ Sêñ naipakuy nan mani sundalus si Jesus sa kurus, kingwa lay mani yaming na buy piaatagan lan apat, tisatisay balang sundalus. Kingwa la êt ya yaming nay makarang nga panglalê. Ayin tayi ya ati ubat sa babu angga sa aypa.

²⁴ Kabay nisasabi ya mani sundalus, "Agana tamina ginitin ya ati nun a mibabagutan kitamu tana nu kansabêt milakuy ati." Nalyari ya ati amén matupad da idi sa Kasulatan,

"Piaatagan lay mani yaming ku

buy pibabagutan la."*

Buy dinyag yabay mani sundalus ya abiin.

²⁵ Baydu sa danin kurus Jesus nakaidêng nga indu na, ya patêl indu nay babayi, si Maria ya asawan Cleopas buy si Mariay taga Magdala.

²⁶ Sêñ nakitan Jesus ya indu na buy ya kakaidwan nay tagasunul ya idi sa danin indu na, sinabi na, "Tuwa kuway, ibilang muyan anak mu."

²⁷ Buy sinabi na sa tagasunul na, "Ati ya indu mu."

Kabay paubat ta baydu, inuli yan tagasunul ya kakaidwan Jesus sa bali na ya indu na.

Ya pangamatin Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ Tandan Jesus ya naganap pay impadyag kanan Bapa na. Kabay sinabi nay, "Napêl-ang ngaku." Sinabi nay abitu amén matupad da idi sa Kasulatan.[†]

²⁹ Dilag baydun gisay banga ya napnun nangisuy alak. Kabay insawsaw mani sundalus sa nangisuy alak ya paran bulak ya nakaptês sa sangan isopu buy impasêpsêp kan Jesus.

³⁰ Sêñ nasêpsêp pan Jesus, sinabi nay, "Naganap pana." Indêngdêng nay ulu na buy nabuytuwan yan inawanên.

Inlatug ga tagyang Jesus

³¹ Allun Bernis sa abitu buy asê labay mani Judion idi pun sa kurus ya mani bangkay angga sa Allun Pagpaynawa. Luyang maulagay Allun Pagpaynawan ati gawan allu êt Pestan Kaligtasan. Kabay inyawad la kan Pilatoy, "Gobernador ray, ipatukis minay asêl mani impaku sa kurus buy itabuy ya mani bangkay la."

³² Kabay abiin ya dinyag mani sundalus. Tinukis lay asêl luway impakun kaawyun Jesus.

³³ Nuwa pamakalatêng la kan Jesus, nakitan lay nati

* 19:24 19:24 Mani Kanta 22:18.

† 19:28 19:28 Mani Kanta 69:21; 22:15.

yina. Kabay a layna tinukis ya asêl na,

³⁴ nun a inlatug gisa sa mani sundalus ya tagyang Jesus buy tambêng nanukusuk ka daya buy lanêm.

³⁵ Siku si Juan ya nakakit abiin. Pêtêg ya nakitan ku buy pan-ipapêtêg kuy ati kamuyu amên manampalataya kaw êt.

³⁶ Nalyari ya kaganawan abiin amên matupad da idi sa Kasulatan, "Ayin matukis gisa man sa mani but-u na."‡

³⁷ Buy idi pun êt sa kaatag ga baagin Kasulatan, "Papakaêlêwén lay tawuy inlatug la."§

*Ya pamilbêng kan Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)*

³⁸ Amêsên, si Jose ya taga Arimatea, gisa yan tagasunul Jesus nuwa kay liim gawan malimu ya sa mani puun Judio. Inyawad na kan Pilatoy kewen ya bangkay Jesus buy tinulutan naya. Kabay inlaku nay bangkay Jesus buy kingwa nay ati.

³⁹ Kaawyun na si Nicodemo ya sabay ya nagpaksa kan Jesus sabitun gisay yabi. Dilag bayin maigit tatlumpuy kilun pabangi ya gêgtan na ya diyag sa mira buy aloe.

⁴⁰ Kaban pambêdbêdan lan makamal la telay bangkay na, pagkabulugan layan pabangi, ta abituy

naugalyan mani Judio sa pamilbêng.

⁴¹ Sa lugal nu saantu impaku si Jesus, dilag panaman. Buy dilag êt baydun gisay bayuy pamilbêngan na inlubtan sa agid tung-uy ya asê pun pinilbêngan kanuman.

⁴² Allun paglêan na abiin para sa Allun Pagpaynawa. Buy narani sa inlubtan na dapas ya dinyag lay pamilbêngan. Kabay baydu layna in-ilbêng si Jesus.

20

*Pinabyay si Jesus
(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)*

¹ Pamakagalingaldaw allun Duminggu, kaban nadiglêm pun, naku si Mariay taga Magdala sa pinilbêngan kan Jesus. Nakitan nay intas say batuy pinanakêp sa lawasan ati.

² Kabay nuwayu yan naku kan Simon Pedro buy sa tagasunul ya kakaidwan Jesus buy sinabi na kallay, "Dilag nangwa sa Panginuun baydu sa pinilbêngan kana buy a yan tanda nu antuy pinilakwan kana."

³ Kabay naku si Pedro sa pamilbêngan kaawyun nay tagasunul ya kakaidwan Jesus.

⁴ Parisu silan nuwayu, nuwa mabilis pun ya tagasunul la kakaidwan Jesus kaysa kan Pedro.

‡ 19:36 19:36 Exodus 12:46; Mani Bilang 9:12; Mani Kanta 34:20. § 19:37 19:37 Zacarias 12:10.

Kabay niuna yan nilatêng sa pamilbêngan.

⁵ A ya sinumun sa pamilbêngan ta kay nagduku ya buy nanilip. Nakit na bayduy telay makamal la pinamêdbêd kan Jesus.

⁶ Sên nilatêng si Simon Pedro, nagdaus yan sinumun sa pamilbêngan buy nakitan nay telay makamal ya idi sa pinikalékan kan Jesus.

⁷ Buy ya telay pinamêdbêd sa ulun Jesus, siyan napakapalay na buy nakapapaway ati sa telay makamal.

⁸ Sinumun êt ta tagasunul ya nunan inlumatêng. Sên nakitan nay telay nalakwan, naniwala yan nabyay si Jesus.

⁹ Agyan idi sa Kasulatan na kaylangan mati si Jesus buy mabyay manguman, a la pun mapukatan na abiin.

¹⁰ Pamakayari, nuli ya luway tagasunul na.

Nagpakit si Jesus kan Maria ya taga Magdala

(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

¹¹ Nuwa nakaidêng sa lawasan pamilbêngan si Maria ya manangis. Kaban manangis ya, nagduku ya buy nanilip sa lalén pamilbêngan.

¹² Buy nakitan nay luway ang-el la nakayaming napi-puti ya nakaiknu sa pinipakalékan sa bangkay Jesus. Ya gisa, idi sa ubatan ulu na buy ya gisa, idi sa ubatan kabitisan na.

¹³ Pinatang la si Maria, "Siyan manangis kaya ta?"

Nakitbay ya, "Gawan dilag nangwan bangkay Panginuun ku buy a ku tanda nu antuy pinilakwan kana."

¹⁴ Pamakasabi nan abitu, nangawing ya buy nakakit yan gisay tawuy nakaidêng baydu. Nuwa a na nakilala ya si Jesus sa abitu.

¹⁵ Pinatang yan Jesus, "Tuwa kuway, siyan manangis kaya ta? Sisabêt ta pantêkapêmu?"

Indap Maria manaysay tanaman bayduy namatang kana. Kabay sinabin Maria, "Patêl lay, nu sikay nangwa kana, sabin mu kangku nu antuy pinilakwan mu kana, ta kewen kuya."

¹⁶ Sinabin Jesus kana, "Mariay!"

Nag-arap si Maria kan Jesus buy sinabi na sa sabin Hebreo, "Rabboni!" Ya labay sabin, "Manuru".

¹⁷ Sinabin Jesus kana, "Agana muku talanên, ta a ku pun nakapag-udung sa Bapa ku. Maku ka sa mapatêl ku buy sabin mu kallay mag-udung ngaku sa langit sa Bapa ku ya Bapa yu êt buy sa Namalyari ku ya Namalyari yu êt."

¹⁸ Kabay naku si Maria ya taga Magdala sa mani tagasunul Jesus buy sinabi na kallay, "Nakitan kinay Panginuun!" Buy sinabi na êt kallay mani pan-ipasabin Jesus.

Nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na

(*Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49*)

¹⁹ Pamakayabin allun Duminggu, nititipun na mani tagasunul Jesus. Impapakasara lay mani pasbul bali gawan sa limu la sa mani puun Judio. Bêngat tan nagpakit si Jesus buy nidêng sa pibunakan la buy sinabi na, "Mapakamuyuy kapatêtbékan."

²⁰ Pamakasabi nan abiin, impakit na sa mani tagasunul nay mani gamêt na buy mani tagyang na. Sên nakit lay Panginuun, natulatula sila.

²¹ Inuman na êt sinabin Jesus kallay, "Mapakamuyuy kapatêtbékan. Nu parasaantu wakun in-utus Bapa ku, para kataw êt baydun pan-iutus."

²² Pamakasabi nan abiin, kinayupan na sila buy sinabi na, "Tanggapén yuy Ispiritun Bapan Namalyari."

²³ Nu patawarên yuy gisay tawu sa kasalanan na, patawarên ya êt Bapan Namalyari. Nuwa nu a yuya patawarên sa kasalanan na, a ya êt patawarên Bapan Namalyari."

Si Jesus buy si Tomas

²⁴ Nuwa sabitun nagpakit si Jesus, ayin baydu si Tomas ya pambêgén Kambal ya gisa sa mapu buy luway apostul na.

²⁵ Kabay sinabi la kanay, "Nakitan yan na Panginuun."

Nuwa sinabin Tomas kallay, "A ku maniwala anggan a ku makitan ya nukay ubatan paku sa gamêt na buy matalan ya ati buy anggan a ku maisun ya galamay ku sa nukay idi sa tagyang na."

²⁶ Nilabas sa waluy allu, nanguman nititipun na mani tagasunul Jesus sa lalêni bali, kaawyun layna si Tomas. Impapakasara lay mani pasbul, nuwa nisun pun si Jesus buy nidêng sa pibunakan la. Buy sinabi na, "Mapakamuyuy kapatêtbékan."

²⁷ Sinabin Jesus kan Tomas, "Elêwên mu buy dukpan na nuka sa gamêt ku buy dukpan muy nukay idi sa tagyang ku. Agana kayna magluway nakêm, nun a maniwala kayna."

²⁸ Nakitbay si Tomas, "Panginuun ku buy Namalyari ku!"

²⁹ Sinabin Jesus kana, "Naniwala kayna nayi gawan nakitan mukina? Pinagpalay mani manampalataya kangku agyan a laku nakitan."

Ya sangkan na insulat ta librun ati

³⁰ Malakê pun na mamaupapas ya dinyag Jesus ya nakitan mani tagasunul nay asê pun naisulat sa librun ati.

³¹ Nuwa ya mani naka-sulat sa librun ati, insulat amên manampalataya kaw ya si Jesus sabay siyay Cristu ya Anak Bapan Namalyari.

Buy nu manampalataya kaw kana, mabiyan kaw biyay ya ayin katganan.

21

Nagpakit si Jesus sa pituy tagasunul na

¹ Nilabas sa dakun umnuy allu, nanguman nagpakit si Jesus sa mani tagasunul na sa agid lawan Tiberias. Paradi ya nalyari.

² Sa panawun na abitu, niaawyun silan Simon Pedro, si Tomas ya pambêgén Kambal, si Nathanael ya taga balayan Cana sa prubinsyan Galilea, ya luway anak Zebedeo, buy luwa pun êt ta tagasunul Jesus.

³ Sinabin Simon Pedro kalla, "Mandakêp pakun kênan lanêm."

Sinabi la, "Kilaku kay kamu." Kabay nagsakay sila sa bangka amên mandakêp silan kênan lanêm sa lawa. Nuwa namawatwat silan ayin nakwa.

⁴ Sên nasawang ngana, nakaidêng si Jesus sa agid lawa, nuwa a laya nakilala.

⁵ Binêg silan Jesus, "Mapatêl kuway, dilag kaw nayin nakwa?"

Nakitbay sila, "Ayin na kayék."

⁶ Sinabin Jesus kalla, "Inabu yu sa lanêm ya pukut yu sa wanay bangka amên makakwa kaw." Kabay dinyag lay nabay ya abitu buy sên guluyun lay nay dala la, a layna maguluy gawan sa lakêñ nakwa lay kêna.

⁷ Ya tagasunul ya kakaidwan Jesus, sinabi na kan Pedroy, "Sabay ya Panginuun na abitu!" Sêñ nalêngén Pedroy abiin, kingwa nay yaming nga inlukas na ta in-is-êl na sa awak na. Nag-ukdu ya sa lanêm buy nangaway ya papakun sa agid lawa.

⁸ Ya kaatag mani tagasunul ya idi sa bangka, nag-udung sila sa agid ya miguguluy dalay napnun kênan lanêm, gawan kay manga siyam mapuy metrûy dayu la sa agid.

⁹ Pamakalatêng la sa agid, nakitan la bayduy dilag kênan lanêm ma nakasagpa sa bayan apuy buy dilag êt tinapay.

¹⁰ Sinabin Jesus kallay, "Mantan kaw baydin dakun umnuy kênan lanêm ya nakwa yu."

¹¹ Kabay nagsakay si Simon Pedro sa bangka buy ginuluy nay dala papakun sa agid ya napnun mangaragul ya kênan lanêm. Dinalan buy limampu buy tatluy kaganawan. Nuwa agyan parabaydun kalakêy kêna, asê nasiray dala.

¹² Sinabin Jesus kalla, "Kaksaw kaw ta mangalmusal kitamu." Ayin gisa man kallay nakadêgdêg namatang nu sisabêt ya tagawan tanda lay sabay siyay Panginuun.

¹³ Nangwan tinapay si Jesus buy indin kalla. Pamakayari, nangwa ya êt kênan lanêm buy indin na kalla.

¹⁴ Abiin ya ikatluy pag-pakit Jesus sa mani tagasunul na pamakayari nan nabyay nanguman ubat sa nangamamati.

Si Jesus buy si Pedro

¹⁵ Pamakayari lan nangan, sinabin Jesus kan Simon Pedro, "Simon ya anak Juan, kaidwan muku nayin igit pun sa pangidu la kangku?"

Nakitbay si Pedro, "Awuy Panginuun, tanda muy kakaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Nu parabaydu, pakanên muy mani tupa ku."

¹⁶ Pinatang yan manguman Jesus, "Simon na anak Juan, kaidwan muku nayi?"

Nakitbay si Pedro, "Awuy Panginuun, tanda muy kakaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Nu parabaydu, saysayêñ muy mani tupa ku."

¹⁷ Katitlu yan pinatang Jesus, "Simon ya anak Juan, kaidwan muku nayi?"

Nalêlêy nakêm Pedro gawan katitlu yan pinatang Jesus nu kaidwan naya. Kabay nakitbay ya, "Panginuun, tanda muy kaganawan bagay buy tanda mu êt ta kaidwan kata."

Kabay sinabin Jesus kana, "Pakanên muy mani tupa ku."

¹⁸ Pansabin ku kamuy sabitun anak ka pun, sikay mamayaming sarili mu buy pallakwên muy labay mun lakwên. Nuwa nu tuwa kayna, ipaktang muy gamêt mu ta kaatag gay

mamayaming kamu buy gêtan laka sa lugal la a mu labay."

¹⁹ Sinabin Jesus ya abiin amén ipatanda na nu parasaantuy pangamati ya danasên Pedro amén maparangalan si Bapan Namalyari. Pamakayari, sinabin Jesus kan Pedro, "Kilaku ka kangku."

Ya tagasunul ya kakaidwan Jesus

²⁰ Sên nangawing si Pedro, nakitan nay manunul kallay kakaidwan na tagasunul Jesus. Sabay siyay tagasunul Jesus ya nakaunsalig sa dani na sabitun mangapun sila buy namatang kana nu sisabêt ta mamilipakat kana.

²¹ Sên nakitan Pedro si Jesus, pinatang naya, "Panginuun, sabêt taman na malyari sa tawun abiin?"

²² Nakitbay si Jesus, "Nu labay kuyan mabyay angga sa pag-udung ku, makapakun naman kamu? Kay sumunul ka kangku."

²³ Kabay niwagaw wa balita sa mani manampalataya ya asê mati ya tagasunul ya kakaidwan Jesus. Nuwa asê sinabin Jesus ya a ya mati. Ya kay sinabi na, "Nu labay kuyan mabyay angga sa pag-udung ku, makapakun naman kamu?"

²⁴ Siku si Juan na tagasunul Jesus ya magpapêtèg sa mani bagay ya ati buy siku êt ta nanulat. Buy

tandan mani kaawyun ku ya
pêtêg ga pansabin ku.

²⁵ Malakê pun êt ta mani
dinyag Jesus. Nu isulat
kuy kaganawan ati, sa êlêw
kuy asê minukad sa buun
babun lutay kaganawan li-
bruy maisulat ku.

YA MANI DYAG un Mani Tagasunul

¹ Kakaidwan kun Teofilo, sa nunan sulat ku kamu, insulat kuy dinyag Jesus buy in-aral na paubat sa umpisa yan nangaral

²⁻³ angga sa allun intag-ay ya sa langit. Nati si Jesus sa kurus, nuwa nanguman yan nabyay buy malakéy dinyag na amén pagpapéttgan na abiin. Buy sa apattapuy allu, katiumnu yan nagpakit sa mani pinili nay apostul buy pansabin na kallay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Intipan na êt kallay mani utus sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari.

⁴ Gisay allu, kaban mipupulung sila kaawyun si Jesus, intipan na kallay, "Agana kaw pun mita sa Jerusalem. Eténgén yu pun na impangakun Bapan Namalyari kamuyuy Ispiritu na. Sinabi kinay abiin kamuyu sabitun nuna.

⁵ Ta si Juan ya Mamawtismu, namawtismu ya sa laném, nuwa pamaikayarin dakun umnuy allu, bawtismuwan kaw sa Ispiritun Bapan Namalyari."

Ya pag-udung Jesus sa langit

⁶ Sén nititipun na mani apostul buy si Jesus, pinatang laya, "Panginuun, ati nayi ya panawun iudung

muy pag-ari sa Israel sa mani Israelita?"

⁷ Nakitbay si Jesus, "A yina kaylangan matandan nu makanu malyari ya mani intakdan Bapa ku sa kapamilatan kapangyarian na.

⁸ Nuwa sa pallumaténg Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu, biyan nakaw kapangyarian. Buy sikaw wa magpapétténg tungkul kangku sa mani tawu baydi sa balayan Jerusalem, sa prubinsyan Judea, sa prubinsyan Samaria buy sa kaganawan lugal baydi sa babun luta."

⁹ Pamakayarin sinabin Jesus ya abiin, nitag-ay yina sa langit. Buy kaban pakaélwéñ layan pamatataq-ay, nasanipan ninan ulap angga sa a layna nakitan.

¹⁰ Kaban mamakaélwéñ sila sa langit, bengat tan nidéng sa dani lay luway ang-el ya nakayaming naputi. ¹¹ Buy sinabin luway ang-el, "Sikaw wa mani taga prubinsyan Galilea, siyan nakaidéng kaw yapun baydin nakaélwéñ sa langit ta? Si Jesus ya nakitan yun nitag-ay papakun sa langit, magudung ya baydi sa babun luta. Buy nu parasaantu yuyan nakitan na nitag-ay papakun sa langit, para êt bayduy pag-udung na baydi sa babun luta."

Ya pamilin mani apostul sa kasagilin Judas

¹² Kabay nag-udung ya mani apostul sa balayan Jerusalem ubat sa Bung-uy

mani Ulibu. Ya bung-uy ya ati, kulang tan pérad sa gisay kilumetru ya dayu na sa Jerusalem.

¹³ Sén nilatêng silayna sa Jerusalem, nagdaus silan nagdakéy sa bibiyan lay kuwartu ya idi sa têngêl. Ya mani ati sabay silan Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago ya anak Alfeo, si Simon ya manalangsang sa gubernun Roma, buy si Judas ya anak kaatag Santiago.

¹⁴ Pawa silan miaawyun manalangin kaawyun ya dakun umnuy babayi buy si Maria ya indun Jesus buy ya mapatêl Jesus ya lawyaki.

¹⁵ Sén nilabas say dakun umnuy allu, nititipun na mani manampalatayay dilag bilang dinalan buy luwampu. Nidêng si Pedro buy sinabi na,

¹⁶ "Mapatêl kuway, kaylangan matupad da kasulatan na impatandan Ispiritun Bapan Namalyari kan Arin David sabitun nuna ya tungkul kan Judas Iscariote, ya sabay ya nanawup nadakêp kan Jesus.

¹⁷ Sabitun nuna, kaawyun yan si Judas bilang apostul ya pinilin Jesus amén maglingkud kana."

¹⁸ (Nuwa si peray pinamayad kan Judas sa nadawak ka dinyag na, pinanaliw nan luta. Sa lutay nasaliw na, nagnabu yan

nipalukub buy inlumtus ya bituka nan niawas sa laman.

¹⁹ Natandan kaganawan tawu sa Jerusalem ya nalyari kan Judas. Kabay ya lutan abitu, binêg lan Akeldama ya labay sabin sa sabi la, "Panggitnan ya Dilag Daya.")

²⁰ Sinabi pun êt Pedro, "Nakasulat sa mani librun Kanta ya tungkul kan Judas, 'Pasawan tanay bibiyan na buy ayin nan malyarin manugêl baydu.' ^{**}

Buy nakasulat êt, "Idin ta sa kaatag ya katungkulon na."[†]

²¹⁻²² Sinabi pun êt Pedro, "Kabay sépat kitaminan mamilin tawuy panagili kan Judas ya makaawyun yan mamipapêtêg sa pangabyay manguman Panginuun Jesus. Kaylangan ya pilin tamu, gisa sa mani pagkaawyun yan sabitun kaawyun tamu pun si Jesus, paubat sabitun nagpabawtismu ya kan Juan ya Mamawtismu angga sa gintan ya papakun sa langit."

²³ Kabay lagyun luway liyaki ya sinabi la. Ya gisa, si Jose ya pambêgén Barsabas buy pambêgén êt Justo. Ya gisa êt, si Matias.

²⁴ Pamakayari, nanalangin sila, sinabi la, "Panginuun, tanda muy idi sa békên kaganawan tawu. Kabay

* **1:20** 1:20 Mani Kanta 69:25. † **1:20** 1:20 Mani Kanta 109:8.

ipatanda mu kanyan nu sis-abêt sa luway pilin mun

²⁵ daygên apostul bilang kasagilin Judas. Ta binukutan Judas ya pandaygên na bilang gisay apostul buy naku ya sa gisay lugal la nanaspakana."

²⁶ Pamakayari lan nanalangin, nibagutan sila. Ya nabagut la, si Matias. Kabay si Matias ya indagdag sa mapu buy gisay apostul.

2

Ya pallumatêng Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Sên inlumatêng ya allun pestan mani Judioy pambêgên Pentecostes, nagtipun sa gisay bali ya kaganawan manampalataya kan Jesus.

² Kaban mititipun sila, makun ni, nakalêngê silan sênêng sa buun bali. Ya sênêng ga ati, ubat sa langit ya nanuwad malakas ya angin.

³ Buy dilag silan nakit ya paran apuy ya nanuwad dila ya nag-ugpa sa balang gisa kalla.

⁴ Natupus Ispiritun Bapan Namalyari ya kaganawan idi baydu buy nakapagsabi silan magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan.

⁵ Amêsên sa panawun abitu, dilag êt mani Judioy idi sa Jerusalem ya manunul sa Kautusan Bapan Namalyari. Ubat sila sa magmikakanayun na bansa buy asê pariparisuy sabi la.

⁶ Sên nalêngê lay sênêng, pinaras lan naku sa pagtipunan mani manampalataya. Nakaupapas sila gawan nalêngê lay magsabi ya mani manampalataya sa mani sabin mani mallêngê.

⁷ Kabay sinabi la, "Aw indi, alwa nayin taga prubinsyan Galilea ya mani tawun ati sila?

⁸ Uysiyen makapagsabi sila yan sabi tamu ta?

⁹ Dilag baydi kantamun taga Partia, taga Media, taga Elam, taga Mesopotamia, taga Judea, taga Capadocia, taga Ponto buy taga Asia.

¹⁰ Ya kaatag kantamu taga Frigia, taga Pamfilia, buy taga Egipto. Buy dilag êt ubat sa mani lugal ya sakup Libya ya narani sa Cirene. Dilag êt taga balayan Roma,

¹¹ ya mani Judio buy alwan Judio ya napasunul êt sa mani paniwalan mani Judio. Buy ya kaatag, taga Creta buy taga Arabia. Nuwa ya abiin sila, mani taga Galilea. Uysiyen mangalêngê tamu sila yan magsabi sa sabi tamu ta tungkul sa mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari?"

¹² Nakaupapas sila buy a la makwan maisip pa nalyari. Kabay nipapatang sila, "Sabêt ta labay sabin ati?"

¹³ Nuwa ya kaatag, inuyam lay mani manampalataya. Sinabi la, "Kay malasing ya mani tawun abiin!"

Ya pangaral Pedro

¹⁴ Kabay nidêng si Pedro kaawyun na mapu buy gisay apostul buy masnêg nan sinabi, "Sikaw wa mapatêl kun mani Judio buy sikaw wa kaatag manugêl sa Jerusalem, pakalêngê kaw, ta itutu ku nu sabêt ta labay sabin ati ya mangapalyari amêsên.

¹⁵ Indap yu nu kay malasing kay. A kay malasing, ta tanda tamuy ayin maglasing un alas nuwebin maranun.

¹⁶ Ya mangapalyari amêsên kanyan, sabay ya katuparan sinabin propeta Joel sabitun nuna,

¹⁷ 'Ati ya pansabin Bapan Namalyari, "Ya daygên ku sa tawlin allu bayu sa katganan babun luta,

iutus kuy Ispiritu ku sa kaganawan layin tawu.

Ya mani anak yuy lawyaki buy babayi, mamipatandan mani sabi ku.

Ya mani bayuntawu yuy makakit sulêplêp pa ipa-sulêplêp ku kalla.

Ya mani mangatwa yuy lawyaki, makataynêp silan taynêp pa ipataynêp ku kalla.

¹⁸ Sa allun abitu, iutus kuy Ispiritu ku sa mani lawyaki buy sa mani babayi ya lingkud ku, buy ipatanda lay mani sabi ku.

¹⁹ Mamipakit takun mani mamakaupapas sa langit buy mani tanda' sa luta sa kapamilatan daya, apuy, buy makudpay asuk.

²⁰ Dumiglêm ma allu, buy umudit ta buwan kaparisun daya.

Malyari ya abiin bayu lumatêng nga alluy ayin kaparisu buy mamaupapas ya sabay ya allun pallumatêng Panginuun.

²¹ Buy nu sisabêt man na mamêg sa Panginuun, miligtas ya." , "*

²² Insundun Pedroy pagsabi na, "Kabay sikaw wa kaparisu kun Israelita, pakalêng-ên yuy ati! Si Jesus ya taga Nazaret, in-utus yan Bapan Namalyari kantamu. Buy pinagpapêtgan Bapan Namalyari ya abiin sa kapamilatan mani imala, mamaupapas, buy tanda' ya dinyag Jesus. Tanda yuy kaganawan abiin tagawan nalyari baydi kamuyu.

²³ Sabitun nuna pun, tanday nan Bapan Namalyari ya igawang kamuyu si Jesus ta taganan parabaysên na palanu na. Impapati yuya sa mani makasalan na tawu ya nipaku kana sa kurus.

²⁴ Nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari buy inligtas sa kapangyarian kamatyan, gawan asê malyarin manugêl nati si Jesus.

* **2:21** **2:21** Joel 2:28-32.

25 Ati ya impasabin Bapan Namalyari kan Arin David tungkul kan Jesus,
 'Nakit kuy Bapan Namalyari ya pawan idi sa arapan ku.

Gawan pawa kuyan kaawyun,
 asê magmikakunuy nakêm ku.

26 Kabay masayay békê ku buy a ku mabênbênan na bêbêy kun mangulimên kan Bapan Namalyari.

Agyan mati yaku, dilag gaku pun kapilmiyan na mabyay yakun manguman.

27 Gawan a mu paulayan na kaladwa ku baydu sa lugal la nangamamat. Buy a mu êt paulayan bumatai bangkay Banal la Lingkud mu.

28 Impatanda mu kangkuy mabyay yaku.

Buy gawan pawa katan pagkaawyun, sadayay tula ku.' †

29 Sinabi pun êt Pedro, "Sikaw wa mani kaparisu kun Judio, sabitun sinabin Arin David da abiin, malinaw wa alwan sarili nay pantukuyun na. Tanda tamuy nati si Arin David buy angga amêsén, tanda tamu nu saantu yan nakalbêng.

30 Si David, gisa ya sa mani propeta. Buy tanda nay impangakun Bapan Namalyari kana ya gisa sa mani layi nay mamilisundu sa pag-ari na.

31 Sabitun nuna, tanday nan Arin David da pabyayên Bapan Namalyari si Cristu ya impangaku na. Kabay insabin David da tungkul kana, 'A naya pinaulayan sa lugal la nangamamat. Buy a na pinaulayan binumatay bangkay na.'

32 Si pantukuyun na sabay si Jesus ya pinabyay Bapan Namalyari. Buy magpapêtêg kay kaganawan sa pangabyay nan manguman.

33 Sabay siyay intag-ay Bapan Namalyari sa langit buy impaiknu sa wanana.‡ Buy natanggap nay impangakuy Isipitu ya sabay êt ta indin na kanyan buy abiin na mangakitan yu buy mangalêngê yu amêsén.

34 Ta alwan si Arin David da gintan sa langit, nun a si Jesus ya Panginuun na. Kabay sinabin David,

'Sinabin Bapan Namalyari sa Panginuun ku,
 "Miknu ka sa wanana ku,
 35 angga sa mapasuku ku kamuy mani kapati mu."

36 Insundun Pedroy pagsabi na, "Kabay sikaw wa kaganawan kaparisu kun mani Israelita, sépat yun matandan ya si Jesus ya impapaku yu sa kurus, sabay siyay dinyag Bapan Namalyarin Panginuun buy sabay siyay Cristuy impangaku na!"

37 Sêñ nalêngêñ mani tawuy abitu, nabêgbêg ga

† 2:28 2:28 Mani Kanta 16:8-11. ‡ 2:33 2:33 Ya tungkulun sa wanana Bapan Namalyari sabay ya tungkulun un karanganan buy kapangyarian.

nakêm la. Kabay namatang sila kan Pedro buy sa kaawyun nan mani apostul, sinabi la, "Mapatêl kuway, sabêt kayêk ka sépat yan daygên?"

³⁸ Nakitbay si Pedro kalla, "Ya balang gisa kamuyu, magsisi buy itgên yuy panyag yun kasalanan. Buy magpabawtismu kaw sa lagyun Jesu Cristu amén mapatawad da mani kasalanan yu buy matanggap yuy pandin Bapan Namalyari ya ayin kaatag nun a ya Ispiritu na.

³⁹ Tagawan na Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya impangaku na kamuyu buy sa mani anak yu buy sa kaganawan tawuy idi sa mangarayuy lugal. Impangakun Bapan Namalyari ya Panginuun tamuy ati sa sisabêt man na tawuy bêgên nan magdani kana."

⁴⁰ Malakê pun êt ta pagpapêtêg ga sinabin Pedro kalla. Buy inyawad na êt kallay paradi, "Agana kaw makiawyun sa mani layi amêsên na mapanyag kadawakan amén miligtas kaw sa parusay lumatêng."

⁴¹ Malakêy naniwala sa sinabin Pedro. Kabay nagpabawtismu sila. Sa allu êt abitu, tatluy libuy tawuy nidagdag sa mani manampalataya kan Jesus.

⁴² Ya mani bayun nanampalataya kan Jesus, pawa

silan mamaku sa mani apostul amén mallêngê sa mani pan-ituru la, pawa silan mibébêték bilang mipapatêl sa panampalataya, pawa sila êt miaawyun mangan tina-pay§ buy pawa silan man-alangin.

Ya pamibiyaybiyay mani manampalataya

⁴³ Gawan sa kapangyarian Bapan Namalyari, nakadyag ya mani apostul un malakêy mamakaupapas buy tanda'. Kabay ya mani tawuy idi baydu, nalimu sila kan Bapan Namalyari.

⁴⁴ Ya mani manampalataya kan Jesus, dilag silan gigisay nakêm buy ya pibandiyan la, piniaagêm la.

⁴⁵ Pan-isaliw lay luta buy pibandiyan la, ta ya peray naabli la, pan-idin la sa balang gisa ayun sa kaylangan la.

⁴⁶ Allu-allu silan mititipun sa Templu. Miaawyun silan mangan sa balin balang gisa un dilag mangêd da nakêm buy tula.

⁴⁷ Buy pawa lan panulimên si Bapan Namalyari. Panggalangên sila êt mani tawuy idi baydu. Allu-allu pan-idagdag Panginuun kallay mani tawuy inligtas na sa parusay lumatêng.

3

Ya pamaiyul sa tawuy lumpu

§ 2:42 2:42 Mangan silan tinapay bilang pangganaka la sa nalyari kan Jesus.

¹ Gisay allu sén alas tres san kaawat, naku si Pedro buy si Juan sa Templu. Uras panalangin na abitu.

² Baydu sa Templu, dilag pambégn Mangéd da Pasbul. Dilag gisay liyaki bayduy lumpu ubat ta sa in-anak ya. Allu-allu panggétan laya baydu amén magpalimus ya sa mani mansumun sa Templu.

³ Sén nakit na silan Pedro buy si Juan na pasun sa kasawangan Templu, nanyawad yan limus kalla.

⁴ Pinakaélêw yan Pedro buy si Juan. Sinabin Pedro, "Eléwén mukay." ⁵ Kabay nangélêw wa liyaki kalla, gawan piéêtêng nay biyan layan pera.

⁶ Nuwa sinabin Pedro kana, "Ayin nakun pera o gintu, nuwa dilag gakun idin kamu. Sa lagyun Jesu Cristu ya taga Nazaret, midêng ka buy mita ka."

⁷ Tinalan Pedroy wanan gamêt na buy impaidêng naya. Tambêng pinumas-êy ya bitis buy tulatud na.

⁸ Kabay tambêng yan nidêng buy nakabita. Pamakayari, nakilaku ya kallan Pedro sa kasawangan Templu. Nibitabita yan nagukdu-ukdun mangulimén kan Bapan Namalyari.

⁹ Nakitan kaganawan na nakabita ya buy mangulimén nina kan Bapan Namalyari.

¹⁰ Nalupan lay sabay siya awêd da abituy liyaki ya lumpu ya magpalimus

sa mani mansumun sa pambégn lan "Mangéd da Pasbul" sa Templu. Kabay saday upapas la sa nalyari kana.

Ya pagsabin Pedro sa mani tawuy idi sa Balkun Solomon

¹¹ Pamakayarin abitu, asina imbul-is liyaki si Pedro buy si Juan. Kaban mamita sila sa pambégn lan "Balkun Solomon," kapagtalantalan na kalla. Nipamwayun nagdani kallay kaganawan tawu, gawan nakaupapas sila sa nalyari.

¹² Pamakakit Pedro sa mani tawu, sinabi na kallay, "Mapatêl kun Israelita, uysiyán nakaupapas kaw ya sa nalyari ta? Buy papakaélêwén yukay yata? Indap yu nayı nu napabita yan na tawun ati gawan sa sarili yan kapangyarian o sa panunul yan sa kalabayan Bapan Namalyari? Asê!"

¹³ Alwan sikay ya nmaiyl kana, nun a ya Bapan Namalyarin mani ninunu tamu ya silan Abraham, Isaac, buy Jacob amén maparangalan na si Jesus ya Lingkud na. Si Jesus sabay ya indin yu sa mani manungkuluan buy insakwil yuya sa arapan Gobernador Pilato, agyan ibus nayna dayi.

¹⁴ Agyan sabay siyay Banal buy Matinék ka Lingkud Bapan Namalyari, insakwil yuya buy inyawad yu kan Pilatoy ibus ya gisay mamatin tawu.

¹⁵ Impapati yuy pangu-batan biyay ya ayin kat-ganan, nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari. Sikay ya magpapêtêg ga nabyay yan manguman, ta nakitan yan ya.

¹⁶ Ya panampalataya sa kapangyarian lagyun Jesus sabay ya nakapabita sa liyakin ati ya makit buy malupan yu. Nalyari ya ati gawan sa panampalataya kan Jesus. Buy agyan sikaw, napagpapêtgan yuy inumiyul ya."

¹⁷ "Buy amêsén na mapatêl, tanda kuy nadyag yun impapati si Jesus buy mani mamunu yu gawan a yu tanda nu sisabêt yan tagana.

¹⁸ Nuwa sên dinyag yu kanay abiin, natupad day impatandan Bapan Namalyari awlagi sa kapamilatan mani propeta ya si Cristu, kaylangan nan madanasan na pamasakit.

¹⁹ Kabay sépat kawan magssisi buy magdani kan Bapan Namalyari amén patawarén nay mani kasalanan yu.

²⁰ Nu daygên yuy abiin, matanggap yuy bayuy katig-sawan na ubat sa Pangin-uun buy iutus na si Jesus ya Cristuy intalaga na para kamuyu sabitun nuna pun.

²¹ Nuwa kaylangan pun manugêl si Jesus sa langit angga sa lumatêng nga panawun ibayun Bapan Namalyari ya kaganawan

bagay ayun sa impangaku na sabitun nuna sa kapami-latan mani banal la propeta na.

²² Ta paradi ya sinabin Moises sabitun nuna tungkul kan Cristu, 'Ya Bapa yun Namalyari ya mamilin gisay propetay nanuwad kangku ya kalayi yu. Sépat yun sunulun na kaganawan sabin na kamuyu.

²³ Nu sisabêt man na asê manunul sa pansabin propetan abitu, ipapawa yan Bapan Namalyari sa mani tawu na amén upudun ya.'
**

²⁴ Insundun Pedroy pagsabi na, "Ya kaganawan propetan Bapan Namalyari paubat kan Samuel, im-patanda lay tungkul sa mani mangapalyari amêsén.

²⁵ Sikitamuy makapag-manan mani impangakun Bapan Namalyari sa ka-pamilatan mani propeta na. Buy kaawyun kitamu êt sa kasunduwan Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sabitun sinabi na kan Abraham, 'Pagpalên kuy kaganawan tawu sa kapamilatan layi mu.'

²⁶ Kabay pinilin Bapan Na-malyari ya Lingkud na buy nuna nan in-utus kantamun mani Judio amén pagpalên na kitamu sa kapamilatan panawup na kantamun lak-wanan ya panyag nadawak."

4

Si Pedro buy si Juan sa

* **3:23 3:23** Deuteronomio 18:15; 18:18; 18:19.

arapan mangatwan Judioy mangatuyungan

¹ Kaban magsabi pun si Pedro buy si Juan sa malakêy idi baydu sa Balkun Solomon sa Templu, dilag inlumatêng nga dakun umnuy pari kaawyun lay kapitan mani magbantay sa Templu buy mani Saduseo.

² Sadyay suluk la kan Pedro buy kan Juan gawan pan-iaryl la sa mani tawuy mabyay manguman ya nangamamati gawan nabyay si Jesus.

³ Kabay dinakêp la si Pedro buy si Juan. Litisin la sila dayi nuwa gawan yabi yana, insukul la tana sila anggan maranun.

⁴ Paraman baydu, malakê sa mani nallêngê sa pangaral lay nanampalataya kan Jesus. Kabay nidagdag ya bilang la angga sa niras limay libuy lawyaki.

⁵ Pamakawasak, nipupulung sa Jerusalem ma mani mamunu, ya mani mangatway manungkuluan buy mani manurun Kautusan.

⁶ Idi êt baydu si Anas ya pinakapuun pari, si Caifas, si Juan, si Alejandro buy ya kaatag kamag-anak Anas.

⁷ In-arap kalla si Pedro buy si Juan buy pinatang, "Sabêt ta kapangyarian yu buy kansabêt lagyuy gina-mit yu amên mamaiyul sa liyakin ati?"

⁸ Natupus Ispiritun Bapan Namalyari si Pedro. Kabay

sinabi na, "Sikaw wa panggalangêna mamunu buy sikaw wa mangatway manungkuluan,

⁹ nu pallitisin yukay amêsên tungkul sa kangêdan na dinyag yan sa liyakin ati buy nu parasaantu yan nakabita,

¹⁰ sépat yun matandan buy kaganawan kaparisu tamun Israelitay ati. Ya liyaki ya nakaidêng amêsên sa arapan yuy ayin nan sakit, inumiyul ya gawan sa kapangyarian Jesu Cristuy taga Nazaret. Sabay siyay impapaku yu sa kurus, nuwa pinabyay yan manguman Bapan Namalyari.

¹¹ Buy si Jesus ya pantukuyun sa talatan ati, 'Ya batuy insakwil yun mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundasyun.*

¹² Ayin sisabêt man na makapiligtas kantamu sa ayin katganan na parusa, nun a kay si Jesu Cristu ya in-utus Bapan Namalyari baydi sa babun luta."

¹³ Sêñ natandan lay kay nayêpay pangatawu lan Pedro buy si Juan buy a sila nag-aryl, nakaupapas sila sa kapas-éyan nakêm la. Naisip lay sabay silay pagkaawyun Jesus.

¹⁴ Nuwa ayin silaynan nasabi laban kalla, ta nikit-an lay liyaki ya makabitay na ya nakaidêng kaawyun lan Pedro buy si Juan.

¹⁵ Kabay impaawas la pun

* **4:11 4:11** Mani Kanta 118:22.

silan Pedro buy si Juan un mangatwan Judioy mangatuynungan buy nisasabi silan,

¹⁶ "Sabêt ta daygên tamu kalla? A tamina maipuglaw wa dinyag lay mamakaupapas, ta tanday nan buun Jerusalem.

¹⁷ Patandan tamu ta sila ya agana layna iaral la tungkul kan Jesus amén asina miwagaw wa nalyari."

¹⁸ Kabay impabêg silan manguman buy pinatandan, "Agana kawna magsabi o mangaral tungkul kan Jesus."

¹⁹ Nuwa nakitbay si Pedro buy si Juan, "Pakaisipin yu nu sabêt ta ustу sa pangêlêw Bapan Namalyari, manunul kay kamuyu o kan Bapan Namalyari?

²⁰ Gawan para kanyan, a yan malyarin asê sabin na nakitan buy nalêngê yan kan Jesus."

²¹⁻²² Labay la dayin parusan ya luwa, nuwa a la madyag tagawan malimu sila sa mani tawuy mangulimén kan Bapan Namalyari sa mamakaupapas sa nadyag, gawan si abituy liyaki ya nakabitay na, apattapuy fawun nayná. Kabay imbus la tanay luwa buy pinakasipit lan sinabyanan ya aganayna mangaral tungkul kan Jesus.

Ya panalangin mani manampalataya

[†] 4:26 4:26 Mani Kanta 2:1-2.

²³ Sên imbus sa silan Pedro buy si Juan, nagtalus sila sa mani kaawyin lan manampalataya kan Jesus buy imbalita lay sinabi kallan mani mamunun pari buy mani mangatway manungkulan.

²⁴ Sên nalêngê mani manampalatayay abitu, niaawyin silan nanalangin kan Bapan Namalyari. Sinabi la, "Panginuun yan na Makapangyarian sa kaganawan, sika ya nanyag langit, luta, dagat buy sika ya nanyag kaganawan idi baydi!

²⁵ Sa kapamilatan Ispiritu mu, impasabi mu kan David da lingkud muy ninunu yan ya paradi,

'Uysiyan natubag-tubag yay mani alwan Judio ta?

Buy siyan mangisip yan ayin pukat ta mani Ju-dio ta?

²⁶ Naglêan ya mani ari baydi sa babun luta buy nititipun ya mani mamunu amén makipati kan Bapan Namalyari buy kan Cristuy intalaga na.[†]

²⁷ Panginuun, natupad day impasabi mu kan Arin David tagawan silan Gobernador Herodes Antipas, si Gobernador Poncio Pilato, ya mani alwan Judio buy ya mani kaparisu yan Judio, nibêbêték sila amén patin si Jesus ya Banal la Lingkud ya intalaga mun Mamiligtas.

28 Gawan sa kapangyarian buy kalabayan mu, nadyag lay mana mun in-il-an na palanu.

29 Buy amêßen na Panginuun, êlêwên mu! Pampalimun lakay. Kabay sawpan mukay ya mani lingkud mu amén maipangaral yan na sabi mu un dilag napas-êy ya nakém.

30 Sa kapamilatan kapangyarian mu, labayên muy mapaiyul yan na nipagsakit buy makadyag kay mani mакаupapas sa kapamilatan kapangyarian Jesus ya Banal la Lingkud mu."

31 Pamakayari lan nanalangin, naéyêg ya bali ya pagtipunan la. Kabay ya kaganawan idi baydu, natupus Ispiritun Bapan Namalyari buy napas-êy ya nakém lan niaral Sabin Bapan Namalyari.

Ya pamisasawup mani manampalataya

32 Ya mani manampalataya kan Jesus, nibêbêtêk ka isip buy nakém la buy a la pan-isipin ya kay kallay pibandiyan la nun a para sa kaganawan.

33 Kaban pan-ipapêtêg mani apostul ya nabyay nanguman na Panginuun Jesus, sadyay kapangyarian na idi kalla. Buy sadyay kangêdan Bapan Namalyari sa balang manampalataya.

34 Ayin nagkulang agyan gisa kalla, gawan na dilag luta o bali, pan-isaliw lay ati buy ya peray naabli la,

35 indin la sa mani apostul. Buy indin êt taman mani apostul ya ati sa balang gisa ayun sa kaylangan la.

36 Para êt bayduy dinyag Jose ya taga Cyprus ya ubat sa layin Levi. Pambêgên yan mani apostul un Bernabe ya labay sabin, "Mamapas-êy nakém."

37 Insaliw nay luta na buy ya peray naabli na, indin na sa mani apostul.

5

Silan Ananias buy si Safira

1 Dilag êt miasaway nisaliw luta la. Ya lagyun liyaki, Ananias buy ya lagyun babayi, Safira.

2 Nuwa nibêtêk ka miasaway baw-asên lay peray naabli la buy ya nitagan sabay ya gintan Ananias sa mani apostul. Sinabi na kalla, "Kay aati ya naabli yan sa luta yan."

3 Nuwa sinabin Pedro kana, "Ananias, uysian nagpasakup kaya kan Satan ta? Naglaram ka sa Ispiritun Bapan Namalyari gawan binaw-asan muy naabli mu sa luta yu.

4 Sabitun a mu pun insaliw ya luta, kamuy abiin buy sên naisaliw mina, idi êt kamu nu sabêt ta daygên mu sa peray naabli mu! Uysian dinyag mu yay parabaysênta? Naglaram ka alwan kay sa tawu, nun a kan Bapan Namalyari."

5-6 Pamakalêngên Ananias sa sinabin Pedro, nati yan

nitugaw. Kabay dinanyan yan mani bayuntawu buy impunggus lay bangkay na. Pamakayari, gintan layan paawas buy in-ilbêng. Buy ya kaganawan nakalêngê sa nalyari, sadyay limu la.

⁷ Pamakalibas tatluy uras, inlumatêng si Safira ya asawan Ananias. Ayin yan katatanda sa nalyari sa asawa na.

⁸ Pinatang yan Pedro, "Sabin mu kangku nu kay ati ya naabli yu sa luta yu."

Sinabi na, "Awu, kay abiin."

⁹ Kabay sinabin Pedro kana, "Uysiyan nibêték kaw yan subukan ya Ispiritun Panginuun ta? Elêwên mu! Inlumatêng ngay nilbêng asawa mu buy sikay na êt amêsên ya ilbêng la."

¹⁰ Mamakun ni, nati yan nitugaw sa arapan Pedro. Pamakasun mani bayuntawu, nakitan lay nati ya êt si Safira. Kabay insapat layan insalwang buy in-ilbêng sa danin asawa na.

¹¹ Sadyay limun mani manampalatayay miaawyun buy sadyay limun balang nakalêngê sa nalyari.

Mani tanda' buy mani mamaupapas sa dyag

¹² Gawan sa kapangyarian Bapan Namalyari, malakêy tanda' buy mamakaupapas ya dinyag mani apostul sa arapan mani tawu. Pawan mititipun na kaganawan manampalataya sa Balkun Solomon sa Templa.

¹³ Ya mani asê manampalataya kan Jesus, agyan panggalangê lay mani manampalataya, malimu silan makiawyun kalla.

¹⁴ Buy luyang pun êt inlumakêy lawyaki buy babayi ya manampalataya sa Panginuun.

¹⁵ Gawan sa mani mamaupapas ya dinyag mani apostul, gintan mani tawuy nipagsakit sa agid dan buy indin sa amak la amên sa panduman Pedro, agyan kay maêtêban silan alinaw na buy umiyul sila.

¹⁶ Dilag êt malakêy inlumatêng nga ubat sa kaatag baryuy nakapalitêng sa Jerusalem. Panggétan lay mani nipagsakit buy mani sinédakan nadawak ka ispiritu. Buy inumiyul silan kaganawan.

Ya pamasakit sa mani apostul

¹⁷ Kinasêman pinakapuun pari buy ya mani kaawyun nan Saduseoy mani apostul.

¹⁸ Kabay impadakêp lay mani apostul buy impasukul.

¹⁹ Nuwa sa yabin abitu, dilag gisay ang-el Panginuun ya naku sa sukulan, ta imbuksat nay pasbul pamisukulan buy impaawas na sila. Sinabin ang-el kalla,

²⁰ "Maku kaw sa Templa buy iaral yu sa mani tawuy tungkul sa bayun biyay ya pan-idin Bapan Namalyari."

²¹ Kabay dinyag lay sinabin ang-el, ta sén niputak

ka mamut, naku sila sa kasawangan Templu buy nangaral sa mani tawu.

Sên inlumatêng nga pinakapuun pari buy mani kaawyun na, impabêg lay mani mangatwan Judioy mangatuyungan. Buy namiutus silan mani magbantay amén kêwêñ na mani apostul sa sukulan.

²² Nuwa sên inlumatêng nga mani in-utus la sa pamisukulan, ayin na bayduy mani apostul. Kabay nag-udung sila sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan. Sinabi la,

²³ "Sên inlumatêng kay sa sukulan, nakit yan na mamangêd da pangakandalun pasbul buy ya mani bantay, idi baydu sa pasbul. Nuwa sên imbuklat yan nay pasbul, ayin kayan nakitan na tawu baydu sa lalê!"

²⁴ Sên nalêngêñ kapitan mani magbantay sa Templu buy ya mani mamunun pari ya abiin, nakatêgag sila buy a la makwan maisip nu sabêt ta nalyari.

²⁵ Amêsên, dilag tawuy inlumatêng buy nibalita, "Lêng-ên yuy ati! Ya mani tawuy impasukul yu, idi sila amêsên sa Templay mangaral sa mani tawu."

²⁶ Kabay tambêng naku sa Templay kapitan kaawyun nay mani magbantay na amén dakpêñ manguman ya mani apostul. Nuwa a la sila pinasakitan, gawan malimu sila ta dat batwan silan mani tawu.

²⁷ In-arap kapitan buy mani magbantay nay mani apostul sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan. Sinabin pinakapuun pari sa mani apostul,

²⁸ "Masipit yan kawnan imbawal mangaral tungkul kan Jesus. Elêwêñ yuy dinyag yu! Niwigaw sa buun Jerusalem ya pan-iaral yu. Buy sikay pun êt ya pansangkanan yun namati sa tawun abiin!"

²⁹ Kabay nakitbay si Pedro buy ya mani kaawyun nan apostul, "Kay si Bapan Namalyari ya sépat yan sunulun, alwan tawu.

³⁰ Si Bapan Namalyari ya pan-ulimêñen mani ninunu tamu, pinabyay nan manguman si Jesus ya impaku yun pinati sa kurus.

³¹ Intag-ay yan Bapan Namalyari buy pinaiknu naya sa wanana bilang Mamunu buy Mamiligtas amén sikitamun mani Judio, mabiyan kitamun panawun magsisi buy sa pakapakun baydu, mapatawad da mani kasalanan tamu.

³² Sikay ya magpapêtêg sa kaganawan nalyari kan Jesus. Buy alwan kay sikay nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari êt ta indin na sa kaganawan manunul kana."

³³ Sên nalêngêñ mani mangatwan Judioy mangatuyungan ya abitu, natubag-tubag sila buy labay lan patin na mani apostul.

³⁴ Nuwa nidêng nga gisa kalla ya naglagyun Gamaliel.

Gisa yan Pariseo buy manurun Kautusan buy panggalangên kaganawan tawu. In-utus nay pasalwangên pun na mani apostul.

³⁵ Pamakasalwang mani apostul, sinabin Gamaliel, "Mani kaparisu kun Israelita, isipin yun mangêd nu sabêt ta mangêd yun daygên sa mani tawun abiin.

³⁶ Gawan dakun umnuy tawun nay inlumibas dilag êt parabaysên na nalyari. Dilag gisay liyaki ya naglagyun Teudas ya namadayêw nagsabin siyay daki-lay pinunu. Nakasagyat yan apat ta ralan na lawyaki ya nakiawyun kana. Nuwa sên pinati ya, nangapisisyay ya mani kaawyun na buy a silayna niaawyun.

³⁷ Pamakayarin abitu, sabitun panawun pagsensus mani tawu, dilag êt parabaysên na nalyari. Dilag êt gisay liyaki ya naglagyun Judas ya taga prubinsyan Galilea. Nakasagyat ya êt malakêy lawyaki. Nuwa sên pinati ya, nangapisisyay êt ta mani kaawyun na.

³⁸ Kabay ati ya masabi ku kamuyu. Agana yu pakyalaman na mani tawun abiin buy pasawên yu silayna, gawan nu ya palanu o pandaygên la, kay ubat sa tawu, mangapisisyay êt ta abiin.

³⁹ Nuwa nu ubat kan Bapan Namalyari, a yu sila mapatgên. Ta dat kay lumtaw kaw tan manalungat kan Bapan Namalyari!" Kabay

sinunul mani mangatwan Judioy mangatuyungan na sinabin Gamaliel.

⁴⁰ Impabêg lan manguman na mani apostul buy impalatiku. Buy imbawal silan mangaral tungkul kan Jesus bayu sila imbus.

⁴¹ Namitay mani apostul sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan un matula-tula, ta tinulutan silan Bapan Namalyarin mipakadêng-êy gawan sa panunul la kan Jesus.

⁴² Allu-allu silan mamaku sa Templa buy mamaku sa balang bali amên manuru buy mangaral Mangêd da Balita ya si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

6

Ya pamili sa pituy liyaki ya maglingkud

¹ Sa panawun abitu, kaban mallumakêy tagasunul Jesus, dilag mani Judioy magsabin Griego ya nagdeklamu laban sa mani Judioy magsabin Hebreo. Tagawan ya mani nabal-uy babayi ya magsabin Griego, a silayna pambiyán panikabyay la sa inallu-allu.

² Kabay impabêg mapu buy luway apostul ya kaganawan tagasunul Jesus. Sinabi la, "Asê mangêd da paulayan yan na pangaral Sabin Bapan Namalyari amên kay dambin na pam-in kanêن.

³ Kabay mani mapatêl, mamili kaw sa mani

kaawyun yun pituy lawyaki ya tanda yuy panggalangén mani tawu, katanda buy natupus Ispiritun Bapan Namalyari, ta sabay silay pagtiwalan yan amén mandambin mam-in kanén.

⁴ Buy sikay, mail-an yan na sarili yan sa panalangin buy pangaral Sabin Bapan Namalyari."

⁵ Nalabayan kaganawan mani manampalataya ya sinabin mani apostul. Kabay pinili la si Esteban ya dilag napas-éy ya panampalataya buy natupus Ispiritun Bapan Namalyari. Pinili la êt silan Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas, buy si Nicolas ya taga Antioquia. Si Nicolas, alwa yan Judio nuwa napasunul ya sa paniwalan mani Judio.

⁶ In-arap lay abituy pituy napili la sa mani apostul. Impaluntun mani apostul ya gamêt la buy nanalangin.

⁷ Kabay niwagaw wa Sabin Bapan Namalyari buy kapanlulumakén mani tagasunul Jesus sa Jerusalem. Kapanlulumaké êt pari ya nanampalataya kana.

Ya pandakép kan Esteban

⁸ Si Esteban, binyanan yan Bapan Namalyarin kangédan buy kapang-yarian. Kabay malakéy mamakaupapas buy tanda' ya dinyag nay nakitan mani tawu.

⁹ Nuwa dilag mani tawuy nakisubakan kan Esteban. Naibilang sila sa pambélgén Pagtipunan mani Tawuy

Naibus. Ya mani kaatag kalla, taga Cirene, taga Alejandria, taga Cilicia buy taga Asia.

¹⁰ Nuwa a la agyun masambut si Esteban, gawan binyanan yan kabiyasnan Ispiritun Bapan Namalyari.

¹¹ Kabay liim lan insagyat ta dakun umnuuy liyakin magsabin kalaraman. Paradi ya impasabi kalla, "Nalêngé yan si Esteban ya nagsabin nadawak laban kan Moises buy kan Bapan Namalyari!"

¹² Gawan sa sinabi la, naitustus lan manubag ga mani tawu, mani mangatway manungkulon buy mani manurun Kautusan. Kabay dinakép la si Esteban buy gitinan sa mani mangatwan Ju-dioy mangatuynungan.

¹³ Namiarap sila êt mani tawu amén magpapêtéy sa alwan pêtéy laban kan Esteban. Sinabin tawuy in-arap la, "Ya tawun abiin manunggun magsabin nadawak laban sa Templun Bapan Namalyari buy sa Kautusan na impasulat kan Moises.

¹⁴ Ta nalêngé yan na sinabi nay si Jesus ya abiin, lasakén nay Templu tamu buy sagilyan nay manan naugalyan na inlakwanan kantamun Moises."

¹⁵ Ya kaganawan kaawyun lay mani mangatwan Ju-dioy mangatuynungan, pinakaélêw la si Esteban buy nakitan lay lupa nay

manginangkinang nanuwad lupalan ang-el.

7

Ya Pangaral Esteban

¹ Pinatang pinakapuun pari si Esteban, "Pêtêg nayı ya pansabin mani tawu tungkul kamu?"

² Kabay nakitbay si Esteban, "Mapatêl buy mangatwa ku, pakalêng-ên yuy sabin ku! Si Bapan Namalyari ya makapangyarian, nagpakit ya sa ninunu tamun si Abraham sabitun idi yapun sa Mesopotamia bayu yapun nanugêl sa balayan Haran.

³ Sinabin Bapan Namalyari kanay, 'Lakwanan muy lugal mu buy mani kamaganak mu buy maku ka sa lugal la ituru ku kamu.' ^{**}

⁴ "Kabay inlakwanan Abraham ma lugal mani Caldeo ta naku yan nanugêl sa balayan Haran. Sén nati yay bapa na, impalaku yan Bapan Namalyari baydi sa lutay bibiyan tamu amêsen.

⁵ Sa panawun na abitu, asê pun binyanan Bapan Namalyari si Abraham un agyan kay pêrad da luta. Nuwa nangaku si Bapan Namalyari ya si lugal la ati, idin na kan Abraham buy sa mani layi na agyan ayin pun anak si Abraham.

⁶ Paradi ya sinabin Bapan Namalyari kana, 'Ya mani layi muy manugêl sa kaatag lugal. Ipusun sila baydu

buy pasakitan sila sa apat taralan na tawun.

⁷ Nuwa parusan kuy mani tawuy mangipus kalla. Pamacayari, mita sila sa lugal la abitu buy mag-udung sila sa lugal la ati buy uliménén laku baydi.'

⁸ Buy bilang tanda' sa kansunduwan Bapan Namalyari kalla, in-utus na kan Abraham ma sépat tulin ya kaganawan lawyaki. Kabay sén in-anak si Isaac, tinuli yan Abraham sa ikawaluy allu. Para êt bayduy dinyag Isaac kan Jacob ya anak na. Buy dinyag êt Jacob ya ati sa mapu buy luway anak na ya ninunu tamu."

⁹⁻¹⁰ "Nuwa ya mani ninunu tamun abiin, kinasêman la si Jose ya ali kallan mipapatêl. Kabay insaliw laya amén magin ipus sa bansen Egipto. Nuwa kaawyun na si Bapan Namalyari buy sinawpan naya sa kaganawan kasakitan na pandanasen na. Binyanan yan Bapan Namalyarin kabiyasnan buy nalabayan yan Faraon ya Arin Egipto. Kabay dinyag nayan mamaala sa buun Egipto buy sa kaganawan pibandian na."

¹¹ "Amêsen, inlumatêng ya panawun layang sa buun Egipto buy sa Canaan. Magkasakit ta mani tawu. Buy ya mani ninunu tamu, ayin silaynan mapangwanan maékan.

¹² Sén natandan Jacob ya dilag awêd masaliw wa trigu

* ^{7:3} 7:3 Genesis 12:1.

sa bansan Egipto, in-utus nay maanak na ya sabay ya mani ninunu tamu amén manaliw sila. Sa nuna lan pamaku baydu, a la nakilala si Jose ya patêl la.

¹³ Nuwa sa ikalwan pamaku la baydu, nagpakilalay na si Jose kalla. Kabay natandan Faraon ya tungkul sa pamilyan Jose.

¹⁴ Pamakayari, in-utus Jose ya ipalakuy bapa na ya si Jacob sa Egipto kaawyun ya buun pamilya na. Pitumpu buy lima silan mipapamília.

¹⁵ Kabay naku si Jacob sa Egipto buy maanak na ya ninunu tamu. Nanugél sila baydu buy baydu silayna nati.

¹⁶ In-uli baydi sa luta tamuy mani bangkay la buy in-ilbêng sa Shekem sa pamilbêngan na sinaliw Abraham sa mani anak Hamor sabitun nuna."

¹⁷ "Sên marani yan matupad da pangakun Bapan Namalyari kan Abraham, ya mani ninunu tamu baydu sa Egipto, kapanlulumakê la.

¹⁸ Sa pamisasagilin mani ari, inlumatêng nga panawun na dilag bayuy ari ya a na tanday tungkul kan Jose.

¹⁹ Ya arin ati, pinurayit nay mani ninunu tamu buy pinasakitan na sila sa kapamilatan pamilit na kallan lakwanan lay mani kulaw la sa lawasan amén mati."

²⁰ "Abitu êt ta panawun ya in-anak si Moises ya gisay

anak ya kinaidwan Bapan Namalyari. Sinaysay yan mangatwa na sa bali la untatluw buwan.

²¹ Nuwa sên napilitan layan lakwanan, kingwa yan babayi ya anak Faraon buy sinaysay nayan intuwad nan pêténg nan anak.

²² Tinurwanan si Moises sa kaganawan kabiyasan mani tawu sa Egipto buy nagin dakila ya sa sabi buy sa mani diyag na."

²³ "Sên apattapuy tawun nan Moises, naisipan nan maglimbun sa mani kaparisu nan Israelita amén élêwén na nu sabêt tay nalyari kalla.

²⁴ Sên idi yina baydu, nakitan nay kaparisu nan Israelita ya pampasakitin gisay taga Egipto. Sinawpan nay kaparisu na buy sa pangablas na, pinati nay abituy taga Egipto.

²⁵ Indap na nu mapukatan mani kaparisu nay sabay siyay gamitin Bapan Namalyarin mamilitgas kalla, nuwa a la napukatan.

²⁶ Pamakawasak, nalatêng nay luway kaparisu nan Israelitay mipapati. Labay na dayin mikasundu sila. Kabay sinabi na, 'Uysiyan mipapati kaw yata, alwa nayin parisu kaw Israelita?'

²⁷ Nuwa ya namasakit sa kaparisu na, intulak na si Moises buy sinabi na, 'Sisabêt ta nam-i kamun karampatan mamunu buy mangukum kanyan?

28 Labay muku êt nayin patin kaparisun pamati mu sa taga Egipto saybi?’

29 Sén nalêngén Moises ya abiin, tinumakas ya buy naku sa lugal la pambêgén Midian. Nanugél ya baydu bilang dayawan buy baydu winan nag-asawa buy nakaanak yan luway liyaki.”

30 “Nilabas say apattapuy tawun, idi sa kakyangan si Moises ya marani sa Bunguy Sinai. Nagpakit baydu kanay gisay ang-el Bapan Namalyari sa nayépay puun kayuy magdékêtdékêt.

31 Sén nakitan Moises ya abitu, nakaupapas ya. Kabay pinagdanyan nay ati amén êlêwén na. Sén madananidani yina, nalêngé nay tunuy Bapan Namalyari ya nagsabin,

32 ‘Siku ya Namalyarin mani ninunu mu ya silan Abraham, Isaac, buy Jacob.’ Sén nalêngén Moises ya ati, nanginagin ya gawan sa limu buy a yina makaélêw.

33 Sinabin Bapan Namalyari kana, ‘Itas muy isteping mu, gawan idi ka sa banal la lugal.

34 Mangakit kuy kasakitan mani tawu ku sa Egipto buy mangalêngé kuy pamikilunuslunus la. Kabay nagtabuy yaku baydi amén iligtas sila. Maglêan kay Moises, ta sikay iutus kun mag-udung sa Egipto.’”

35 “Si ati si Moises, insakwil yan mani kaparisu nan Israelita sabitun sinabi la kanay, ‘Awta sisabêt ta

nam-i kamun karapatan mamunu buy mangukum kanyan?’ Nuwa agyan parabaydu, sa kapamilatan sawup ang-el la nagpakit kana sa nayépay puun kayu ya magdékêtdékêt, si Moises pun êt ta in-utus Bapan Namalyarin mamunu buy mamiligtas kalla.

36 Si Moises êt ta namiawas kaparisu nan Israelita sa kasakitan la baydu sa Egipto. Nanyag yan mani mamakaupapas buy mani tanda' sa Egipto, sa Dagat ta Naudit buy sa kakyangan sa lalén apattapuy tawun.

37 Si Moises êt ta nagsabi sa mani kaparisu nan, ‘Lumatêng nga panawun na si Bapan Namalyari, mamili yan gisay propetay nanuwad kangku ya kalayi yu.’

38 Sén nititipun na mani ninunu tamu sa kakyangan, si Moises ya namilatan sa mani tawu buy sa ang-el ya nakisabi kana sa Bunguy Sinai. Sabay siya êt ta nananggap Sabin Bapan Namalyari ya mam-in biyay amén idin êt kantamu.”

39 “Nuwa a ya sinunul mani ninunu tamu, nun a insakwil laya bilang pinunu la. Buy labay la pun na magudung sila sa Egipto.

40 Sinabi la kan Aaron, ‘Idyag mukay diyusdiyusan na manguna kanyan, gawan a yan tanda nu sabêt tay nalyari sa Moises ya abiin ya namipaawas kanyan sa Egipto.’

41 Kabay nanyag silan

ribultuy kaparisun biserun baka. Pamakayari, namati silan saysay la ya in-andug la baydu sa ribultu. Nagkalutu silan nagsaya sa pangulimén baydu sa arapan ribultuy dinyag la.

⁴² Gawan baydu, tinalibatukan silan Bapan Namalyari buy pinaulayan na silan mangulimén sa allu, buwan, buy bêtewên sa langit. Ya dinyag la, kaparisun insulat mani propeta sabitun nuna, 'Sikaw wa mani Israelita, sa lalén apattapuy tawun sa kakyangan, namiandug kaw mani pinati ya saysay, nuwa alwan sikuy piniandugan yu.

⁴³ Pigégtan yu pun êt ta toldan diyusdiyusan yu ya si Molec buy ya diyusdiyusan yuy si Renfan na nagwangis bêtewên. Dinyag yuy mani abiin amén uliménén yu sila. Kabay ipatas kataw mas marayu pun sa Babilonia.' [†]

⁴⁴ "Sinabi pun êt Esteban, 'Sabitun idi pun sa kakyangan na mani ninunu tamu, gintan lay tolday tanda' un pangawyun kallan Bapan Namalyari. Dinyag lay toldan ati ayun sa utus Bapan Namalyari kan Moses buy sa palanuy impakit kana.

⁴⁵ Sén nati ya si Moses, si Josue ya kasagili nan

namunu sa mani ninunu tamu. Buy pigégtan lay toldan abiin sabitun sinakup lay lutay impangakun Bapan Namalyari buy impatas Bapan Namalyari ya mani manan manugêl baydi. Buy nanugêl êt baydi ya tolda angga sa panawun pag-arin David.

⁴⁶ Kinaidwan Bapan Namalyari si Arin David. Kabay nanyawad yan paintulut kan Bapan Namalyari ya mipaydêng yan Templun Bapan Namalyari amén baydu mangulimén na mani layin Jacob.

⁴⁷ Nuwa a ya tinulutan Bapan Namalyari, nun a si Solomon na anak na ya sabay ya namipaydêng Templun Bapan Namalyari."

⁴⁸ "Nuwa agyan parabaydu, si Bapan Namalyari ya Katatag-ayan, a ya manugêl sa bali ya dinyag tawu. Gawan ati ya sinabi na sa kapamilatan propeta Isaias,

⁴⁹ 'Miknu wakun mag-ari sa langit,
buy babun lutay tuturakan bitis ku.

Kabay agyan sabêt man na kalasin bali ya daygén yu para kangku, asê minukad kangku.

Ayin dakun sabêt man na lugal la malyari kun pagpaynawan.

⁵⁰ Alwa nayin sikuy nanyag kaganawan bagay ya abiin?"

⁵¹ Insundu pun êt Esteban na pagsabi na, "Taganan

[†] 7:43 7:43 Amos 5:25-27.

nakdêy ya ulu yu! Para kaw mani alwan Judioy asê kalabay maniwala kan Bapan Namalyari buy a yu labay lêng-ên na mani sabi na. Natubus-tubus yuy ugaliñ mani ninunu yu, ta pawa yun pangkalabanêñ na Ispiritun Bapan Namalyari.

⁵² Ayin propeta sa panawun ninunu yuy a la pinasakit. Agyan na mani mamipatanda tungkul sa pallumatêng Matinêk ka Lingkud, pinati la êt. Buy sabitun inlumatêng ya, sikaw êt ta namisupakat buy namati kana.

⁵³ Sikaw wa nananggap sa Kautusan na indin Bapan Namalyari sa kapamilatan mani ang-el, nuwa a yu sinunul la abiin."

Ya pamatu kan Esteban

⁵⁴ Sêñ nalêngêñ mani mangatwan Judioy mangatuynungan na abiin, saday tubag la kan Esteban. Kabay mingêngêt ta bêbêy la.

⁵⁵ Nuwa ya Ispiritun Bapan Namalyari idì kan Esteban. Kabay nangêlêw ya sa langit buy nakitan nay sawang Bapan Namalyari buy nakitan na êt si Jesus ya nakaidêng sa wanán Bapan Namalyari.

⁵⁶ Kabay sinabin Esteban, "Elêwêñ yu. Makitan kuy langit ta nakabuklat buy makitan ku êt si Jesus ya in-Anak Tawuy nakaidêng sa wanán Bapan Namalyari!"

⁵⁷ Kabay nan-angaw wa mani mangatwan Judioy mangatuynungan buy tinêmpangan lay têk la amén a la malêngêy pansabin Esteban. Buy niaagnan silan nanduyung kana.

⁵⁸ Ginuluy la si Esteban paawas sa balayan buy pinisasadawan layan binatwan. Ya mani magpapêtêg laban kan Esteban, intas lay mani balabal la buy imbalag sa gisay bayuntawuy naglagyun Saulo.

⁵⁹ Kaban pambatwan la si Esteban, manalangin ya. Sinabi na, "Panginuun Jesus, tanggapêñ muy kaladwa ku."

⁶⁰ Pamakayari, nanduku ya buy masnêg nan sinabi, "Panginuun, patawarêñ mu sila sa kasalanan na pandaygêñ la kangku." Buy pamakasabi nan abiin, nati ya.

8

Pinasakit Saulo ya mani manampalataya

¹⁻² In-ilbêng si Esteban un mani tawuy dilag limu kan Bapan Namalyari buy saday panangis la kana.

Ubat ta baydu, nagumpisay nay saday pamasakit sa mani manampalatayay miaawyin na idì sa Jerusalem. Kabay nikyat sila sa buun prubinsyan Judea buy sa prubinsyan Samaria. Kay ya mani apostul tay nabalag sa Jerusalem. Si Saulo ya

nakiayun sa pamati kan Esteban,

³ ya sabay êt ta mag-pilit amén sirén nay pamibébêték mani manampalatayay miaawyun. Kabay sinunan nay balang balin mani manampalataya, ta dakpén na silan guluyun buy ipasukul, lawyaki man o babayi.

In-aral la Mangêd da Balita sa Samaria

⁴ Ya mani manampalataya kan Jesus, nangapisisyay sa magmikakanayun na lugal. Nuwa agyan antuman na kapilakwan la, pan-iaral lay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

⁵ Si Felipe, gisa ya kalla. Inlumunsan ya sa gisay balayan sa prubinsyan Samaria buy nangaral ya tungkul kan Jesus ya sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

⁶ Sên nalêngén mani tawuy pansabin Felipe buy sên nakitan lay mani mamakaupapas ya dinyag na, pinakalêngê laya.

⁷ Impatas nay mani nangadadawak ka ispirityu nagsêdak sa malakêy tawu. Kaban mag-awas ya nangadadawak ka ispiritu sa mani tawu, man-angaw silan masnêg. Malakê êt ta lumpu buy pilay ya inumiyl.

⁸ Kabay natulatulay mani tawu sa balayan abitu.

⁹ Dilag liyaki ya maglagyun Simon na manugêl êt baydu sa

Samaria. Manay nan manyag mamakaupapas sa mani taga Samaria sa kabiyasan nan manalamangka. Buy pan-ipadayêw nay dilag yan kapangyarian.

¹⁰ Mallêngê kanay kaganawan tawu sa balayan abitu, matag-ay man o nayêpay pangatawu la. Pansabin la, "Si Simon, dilag yan kapangyarian Bapan Namalyari ya pambêgén Dakilan Kapangyarian."

¹¹ Labaylabay yan lêngén mani tawu, gawan mana nayna silan napaupapas sa kabiyasan nan manalamangka.

¹² Nuwa sên in-aral Felipe ya Mangêd da Balita tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy tungkul kan Jesu Cristu, nanampalataya sila buy nagpabawtismu, lawyaki buy babayi.

¹³ Si Simon, nanampalataya ya êt. Nagpabawtismu ya buy naki-laku ya kan Felipe. Nakau-papas ya sa mani imala buy mamakaupapas ya dinyag Felipe.

¹⁴ Pamakalêngén mani apostul sa Jerusalem ya nanampalatayay mani taga Samaria sa Sabin Bapan Namalyari, in-utus la baydu si Pedro buy si Juan.

¹⁵ Pamakalatêng la sa Samaria, nanalangin sila para sa mani manampalataya baydu amén matanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁶ Tagawan agyan nabawtismuwan silayna sa lagyun Panginuun Jesus, a la pun natanggap pa Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁷ Impaluntun Pedro buy si Juan na gamêt la sa mani manampalataya kan Jesus buy natanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁸⁻¹⁹ Nakitan Simon ya sa kapamilatan pamipaluntun gamêt mani apostul sa mani manampalataya, natanggap lay Ispiritun Bapan Namalyari. Kabay sinabin Simon kan Pedro buy kan Juan, "Biyan kataw pera nu biyan yukun parabaysen na kapangyarian amén nu sisabêt man na paluntuwan kun gamêt ku, matanggap la êta Ispiritun Bapan Namalyari."

²⁰ Nuwa nakitbay si Pedro kana, "Sika, milaku ka dayi sa ayin katganan na kaparusan kaawyun na pera mu. Gawan indap mu nu mabiyan kan kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan pera mu.

²¹ A ka kaawyun sa pandaygen yan, gawan madinat ta békê mu sa pangêlew Bapan Namalyari.

²² Kabay pagsisyan muy nadawak ka diyag mu buy manalangin ka sa Panginuun ya dayi patawarên naka sa madinat ya pan-isipin mu.

²³ Ta makitan kuy saday pangasêm mu buy ipus kan kasalanan."

²⁴ Nuwa sinabin Simon kalla, "Nu malyari, manalangin kaw sa Panginuun

para kangku amén asê mal-yari kangkuy parusay pansabin yu."

²⁵ Nagpapêtêg si Pedro buy si Juan sa nakit lay dinyag Jesus buy nangaral silan sabi na. Pamakayarin abitu, nag-udung sila sa balyan Jerusalem. Buy sa pamuli la, in-arat lay Mangêda Balita tungkul kan Jesus sa mani baryuy madanan la sa prubinsyan Samaria.

Si Felipe buy ya nagtungkul na taga Etiopia

²⁶ Amêsên, dilag gisay angel Panginuun ya nagsabi kan Felipe, "Tambêng kan maku sa timug buy tutun muy dan ubat sa Jerusalem papakun sa Gaza." Ya dan abitu, ayin nan mayangan manduman.

²⁷⁻²⁸ Kabay tambêng namita si Felipe buy kaban mamita ya, nakitan nay liyaki ya taga Etiopia. Matag-ay ya tungkul na gawan siyay pinitiwalan sa pibandiyan Candace. Ya labay sabin Candace, reynan Etiopia. Ya nagtungkul, pauli yinan ubat sa Jerusalem nu saantu yan nangulimén kan Bapan Namalyari buy pauli yinan nakasakay sa kalesa. Kaban mamitay kalesa na, mamasa yan libruiy insulat propeta Isaias.

²⁹ Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kan Felipe, "Danyan muya buy pakianan muy kalesa na."

³⁰ Kabay nuwayu si Felipe buy natagal nay kalesa.

Nalêngê nay mamasay nagtungkul sa librun propeta Isaias. Kabay pinatang yan Felipe, "Mapukatan mu nayi ya pambasênu?"

³¹ Nakitbay ya nagtungkul, "A ya bay! Parasaantu kun mapukatan nu ayin mamipapukat kangku?" Kabay sinagyat na si Felipe un magsakay sa kalesa na buy pinaiknu na sa dani na.

³² Ati ya baagin Kasulatan na pambasênu,

"A ya nagdeklamu. Kaparisu yan tupay gêgtan sa pamatyam,
o sa gisay biserun tupay nabêlêng nga ayin tarit
kaban pan-urugun.

³³ Dinustak ya buy asê ustuy pangatul kana.

Ayin makapagsabi tungkul sa mani layi na,
gawan tambêng layan pinati."*

³⁴ Sinabin nagtungkul sa kan Felipe, "Sabin mu kangku nu sabêt ta pantukuyun propeta, sarili na nayi o kaatag tawu?"

³⁵ Kabay ubat sa abituy baagin Kasulatan na binasa na, in-aral Felipe kanay Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

³⁶ Sa pamita la, niras sila sa lugal la naglanêm. Sinabin nagtungkul sa kan Felipe, "Elêwên mu. Dilag lanêm di. Dilag pun nayin sangkan amên a ku mabawtismuwan?"

³⁷ [Nakitbay kana si Felipe, "Malyari kaynan bawtismuwan nu manampalataya kan buun bêkê."

Nakitbay ya nagtungkul, "Awu, manampalataya ku ya si Jesu Cristu ya sabay ya Anak Bapan Namalyari."]

³⁸ Impapatgên nagtungkul na kalesa buy inlumunsan silan luwa sa lanêm buy binawtismuwan yan Felipe.

³⁹ Sêñ nagsalwang silayna sa lanêm, tambêng kingwan Ispiritun Panginuun si Felipe. Kabay a yina nakitan nagtungkul, nuwa matula yan namisundun pamita na.

⁴⁰ Bêngat tan idi sa balayan Azoto si Felipe. Paubat ta baydu, nangaral yan Mangêd da Balita sa mani tawu sa kaganawan balayan na mangadanan na angga sa nilatêng ya sa balayan Cesarea.

9

Nangilala si Saulo sa Panginuun

¹ Pan-isundu pun êt Sauloy pagbanta na ya patin nay mani tagasunul Panginuun Jesus. Naku ya sa pinakapuun pari

² buy nanyawad yan sulat ya ipakit na sa mani pinunu sa balin pagtipunan mani Ju dio sa Damasco bilang pagpapêtêg ga binyanan yan karapatan mandakêp buy mantan sa Jerusalem un

* 8:33 8:33 Isaias 53:7-8.

sisabêt man na manampalataya sa pangaral Jesus, liyaki man o babayi.

³ Sén marani ya si Saulo sa balayan Damasco, bêngat yatan napalitêngan makasilêw wa sawang nga ubat sa langit.

⁴ Nitugaw ya buy dilag yan nalêngêy tunuy ya nagsabin, "Saulo, Saulo, uysian panusigin muku yata?"

⁵ Sinabin Saulo, "Panginuun, sisabêt ka?"

Pikitbayan yan tunuy, "Siku si Jesus ya pan-usigin mu. [Kay pamparusán mutay sarili mu. Para katan mandansék sa natayad da kayu.]

⁶ Nanginagin ya buy nakaupapas buy sinabi nay, "Panginuun, sabêt ta labay mun daygên ku?"

Sinabin Panginuun kana,] "Midêng ka buy maku ka sa balayan, ta dilag magsabi baydu kamu nu sabêt ta sépat mun daygên."

⁷ Ya mani kaawyun Saulo, kay nakadêtna tana silan asê nakasabi. Nakalêngê silan tunuy, nuwa ayin silan naktan.

⁸ Nidêng si Saulo, nuwa sén nimukat yan mata na, a yina makakit. Kabay tinambay yatan mani kaawyun na angga sa balayan Damasco.

⁹ Tatluy allu nan asê nakakit, asê nangan buy asê maminêm.

¹⁰ Baydu sa Damasco, dilag gisay tagasunul Jesus ya maglagyun Ananias. Pinagkasabi yan Panginuun

Jesus sa gisay sulêplêp. Sinabi na, "Ananias!"

Nakitbay si Ananias, "Sabêt ta abituy Panginuun?"

¹¹ Sinabin Panginuun kan Ananias, "Maku ka sa balin Judas, baydu sa dan na pambêgén 'Matinék', buy têkapên mu baydu liyaki ya taga Tarso ya maglagyun Saulo. Manalangin ya amêsên.

¹² Impakit ku kana sa kapamilatan gisay sulêplêp pa sumun sa binyanan nay gisay liyaki ya maglagyun Ananias ya mipaluntun gamêt kana amên makakit yan manguman."

¹³ Nuwa nakitbay si Ananias, "Panginuun, malakêy mangabalitan ku tungkul sa tawun abiin buy nu parasaantu nan pampasakin na mani manampalataya kamu sa Jerusalem.

¹⁴ Buy naku ya baydi sa Damasco ya dilag karapatan ubat sa mani mamunun pari amên dakpên na kaganawan manampalataya kamu."

¹⁵ Nuwa sinabin Panginuun kan Ananias, "Mita kayna, ta sabay siyay pinili kun maglingkud kangku amên ipakilala naku sa mani alwan Judio buy sa mani ari la buy kamuyun mani Israelita.

¹⁶ Buy ipakit ku êt kanay malakêy pamasakit ta sépat nan pibabatan gawan kangku."

¹⁷ Kabay inlakun Ananias si Saulo sa bali ya bibiyan

na. Pamakasun na baydu, impaluntu nay gamêt na kan Saulo buy sinabi na, "Saulo, patêl ku sa Panginuun, impalaku waku baydin Panginuun Jesus ya sabay ya nag-pakit kamu sa dan sabitun papakun ka baydi. In-utus naku baydi amên makakit kan manguman buy matupus kan Ispiritun Bapan Namalyari."

¹⁸ Sa uras êt abitu, bêngat tan nanabu sa matan Saulo ya paran mani kaliskis kênan lanêm buy nakakit yan manguman. Pamakayari, nidêng ya buy nagpabawtismu.

¹⁹ Nangan ya buy pinumas-êy yan manguman.

Nangaral si Saulo sa Damasco

Nanugêl si Saulo un dakun umnuy allu sa Damasco kaawayun nay mani tagasunul Jesus.

²⁰ Naku ya sa mani balin pagtipunan mani Judio buy in-aral nay sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari.

²¹ Nakaupapas ya kaganawan nakalêngê kana. Kabay sinabi la, "Alwa nayin sabay ya tawun ati ya mamasakit sa mani mamêg sa lagyun Jesus baydu sa Jerusalem? Alwa nayin naku ya baydi amên dakpên na mani manampalataya kan Jesus buy gêtan makagapus sa mani mamunun pari?"

²² Nuwa pinupumas-êy ya nakêm Saulo sa pangaral na. Pinagpapêtgan nay si

Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari. Kabay nagluway nakêm mani Judioy manugêl baydu buy a sila nakapakitbay kana.

²³ Sên nilabas ya dakun umnuy allu, nipupulung nga mani Judio amên ipalanu la nu parasaantu lan patin si Saulo.

²⁴ Allu buy yabi lan panapatêl si Saulo sa mani lawasan balayan amên patin. Nuwa dilag nagsabi kan Saulo ya labay layan patin.

²⁵ Kabay gisay yabi, ingkulsug yan mani tagasunul na sa maragul la tiklis buy intabuy laya sa lawasan pader balayan.

Si Saulo sa Jerusalem

²⁶ Pamakalatêng Saulo sa Jerusalem, sinubukan nan makiawayun sa mani tagasunul Jesus, nuwa malimu sila kana. A sila maniwalan tagasunul linan Jesus.

²⁷ Nuwa pikilaku yan Bernabe buy gintan sa mani apostul. Ingkuwentun Bernabe kalla nu parasaantun nakit Saulo ya Panginuun Jesus sa dan buy dilag sinabi si Jesus kana. Buy sinabi na êt nu parasaantun kapas-êy ya nakêm Saulo sa pangaral na tungkul kan Jesus baydu sa Damasco.

²⁸ Kabay ubat ta baydu, kaawayun layna si Saulo buy napas-êy ya nakêm nan niaral tungkul kan Jesus agyan saantu man sa Jerusalem.

²⁹ Makisabi ya buy makitutul sa mani Judioy magsabin Griego, nuwa nanubag sila buy labay layan patin.

³⁰ Sén natandan mani manampalatayay labay lan daygén kan Saulo, in-atél laya sa Cesarea buy impauli sa Tarso.

³¹ Pamakayarin abitu, nipayétbék kay mani manampalatayay miaawyun sa buun Judea, sa Galilea, buy sa Samaria. Pinupumas-êy ya panampalataya la buy mambumyay silan dilag limu sa Panginuun. Pampas-êyén Ispiritun Bapan Namalyari ya nakêm la. Kabay inlulumakéy mani manampalataya.

Si Pedro sa Lida buy sa Jope

³² Malakéy lugal la inlakun Pedro amén lakwén na mani manampalataya kan Jesus buy sabin kallay "Nagpapakun kawna." Naku ya êt sa balayan Lida.

³³ Nakilala na bayduy gisay liyaki ya maglagyun Eneas. Sa lalén waluy tawun, kay nakakalék ya gawan lumpu ya.

³⁴ Sinabin Pedro kana, "Eneas, pinaiyul kaynan Jesu Cristu. Kabay midéng kayna buy ilulun muy amak mu." Tambéng nidéng si Eneas.

³⁵ Nakitan kaganawan manugél sa balayan Lida buy sa Saron na inumiyul la si Eneas. Kabay nanampalataya sila êt sa Panginuun.

³⁶ Sa balayan Jope, dilag gisay babayi ya tagasunul Jesus ya maglagyun Tabita. Ya lagyu na sa Griego, Dorcas. Pan-iubus nay panawun na sa panyag kangédan buy pawa yan manawup sa mani kalulu.

³⁷ Nitagun nakatanam ma babayin ati buy nati ya. Inlinis lay bangkay na bayu imburul sa gisay kuwartu sa tengél.

³⁸ Ya Jope, narani sa Lida. Kabay sén natandan mani tagasunul Jesus ya idi sa Lida si Pedro, inutus lay luway tawu amén pakisabyan si Pedro ya tambéng yan maku sa Jope.

³⁹ Kabay tambéng naki-laku si Pedro kalla. Pamakalaténg la sa Jope, gintan laya sa kuwartuy piniburulan sa nati. Dilag mani bal-u bayduy manangis. Impakit la kan Pedroy mani yaming nga tinayin Dorcas para kalla sabitun nabyay yapun.

⁴⁰ Impaawas Pedroy kaganawan idi sa kuwartu. Nanduku ya buy nanalan-gin. Pamakayari, nag-arap ya sa bangkay buy sinabi na, "Tabita, midéng ka." Pamakamukat Tabita, nakitan na si Pedro. Kabay niknu ya.

⁴¹ Tinalan Pedroy gamêt na buy sinawpan nayan nidéng. Pamakayari, binéng Pedroy mani nabalu buy kaatag manampalataya baydu buy impakit na kalla si Tabita ya nabyay yana.

⁴² Ya nalyarin abiin, niwa-

gaw sa buun Jope. Kabay malakêy nanampalataya sa Panginuun Jesus.

⁴³ Nanugêl pun si Pedro sa Jope un dakun umnuy allu sa balin Simon na mami-pakyang balat ayup.

10

Ya pamêg Cornelio kan Pedro

¹ Sa balayan Cesarea, dilag gisay liyaki ya maglagyun Cornelio. Kapitan yan mani sundalus Romano ya pambêgên “Batalyun Italianu.”

² Si Cornelio buy ya mani kaawayun na sa bali, matinêk ka pamibiyaybiyay la buy dilag silan limu kan Bapan Namalyari. Agyan alwa yan Judio, malakêy naidin nay sawup sa mani kaluluy Judio buy pawa yan manalangin kan Bapan Namalyari.

³ Gisay allu, sên mag-alas tres san kaawat, nasuléplêp nay gisay ang-el Bapan Namalyari ya sinumun sa bali na buy namêg kana, “Cornelio!”

⁴ Kabay pinakaêlêw nay ang-el un dilag sadayay limu. Sinabi na, “Sabêt ta abitu?”

Nakitbay ya ang-el kana, “A ka panlitêpêñ Bapan Namalyari gawan inlêngê nay mani panalangin mu buy masaya ya sa panawup mù sa mani kalulu.

⁵ Amêsên, mamiutus kan dakun umnuy tawu sa balayan Jope buy ipasalunsun mu si Simon na pambêgên Pedro.

⁶ Makitugêl ya baydu sa balin katukayu na ya mami-pakyang balat ayup. Ya bali na, idi sa agid dagat.”

⁷ Sên nakabitay nay ang-el, binêg Cornelio ya luway ipus na buy ya gisay sundalus na ya pawon maglingkud kana ya kaparisu nan matinêk.

⁸ Ingkuwentun Cornelio kallay kaganawan nalyari. Pamakayari, in-utus na silan maku sa balayan Jope.

⁹ Kinawasakan, sên ugtuy nay allu, narani yay mani in-utus Cornelio sa balayan Jope. Si Pedro, nagdakêy ya sa bubung bali amên man-alangin. ¹⁰ Nalayangan Pedro buy kalabay yinan manggan. Nuwa kaban pan-ilan na kanêñ, dilag impasuléplêp kana si Bapan Namalyari.

¹¹ Nakitan nan niwang-at ta langit buy dilag kapaniyêyêmêpay nanuwad makwal la êwês ya nagsêél sa apat ta duyú.

¹² Nakitan na baydu sa êwês ya kaganawan kalasin ayup. Dilag mamita, mandumakap, buy mallumpad.

¹³ Pamakayari, dilag yan nalêngêy tunuy ya nagsabin, “Pedro, midêng ka! Mamati kan kêna mu.”

¹⁴ Nuwa nakitbay si Pedro, “Panginuun, asê mal-yari ya abiin! Kanuman a ku nadyag ga abiin gawan a ku mangnan mani ayup pa pan-ituwad madinat buy pan-ibawal kêna.”

¹⁵ Nanguman nagsabi kanay tunuy, "Agana mu ituwad madinat ta sabêt man na intuwad Bapan Namalyarin malinis."

¹⁶ Katitlun nalyari ya ati buy pamakayari, tambêng nitag-ay ya êwês sa langit.

¹⁷ Kaban asê makwan maisip Pedro nu sabêt ta labay sabin nasuléplêp na, inlumatêng sa lugal abituy mani tawuy in-utus Cornelio. Sên natandan lay balin Simon, naku sila sa pasbul bakud.

¹⁸ Namêg sila, "Dilag nayin manugêl baydi ya maglagyun Simon Pedro?"

¹⁹ Kaban pan-isipin pun Pedroy labay sabin nakit na, sinabi kanan Ispiritun Bapan Namalyari, "Dilag tatluy tawuy mangkap kamu.

²⁰ Kabay midêng kayna buy magtabuy. Agana ka magmikakunun kilaku kalla, ta sikuy namiutus kalla."

²¹ Kabay nagtabuy si Pedro buy sinabi na sa mangkap kana, "Sikuy pantêkapên yu. Sabêt ta maisawup ku kamuyu?"

²² Nakitbay sila, "In-utus kay baydin kapitan Cornelio. Mangêd yan tawu buy dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy panggalangên yan kaganawan Judio. Sinabin banal la ang-el kanay sagyatêñ naka sa bali na amén malêngê na nu sabêt ta sabin mu."

²³ Kabay pinasun silan Pedro amén baydu silayna mabêlêw sa yabin abitu.

Pamakamaranun, naki-laku si Pedro kalla. Nakilaku êt kanay dakun umnuy mapatêl kan Jesus ya taga Jope.

²⁴ Sên nilabas ya gisay allu, inlumatêng silan Pedro sa balayan Cesarea. Mangêtêng kalla si Cornelio buy mani kamag-anak na buy mani kaluguran nay sinagyat na.

²⁵ Sên pasun na si Pedro, timbêng yan Cornelio. Buy nanduku ya sa arapan Pedro amén ulimênê naya.

²⁶ Nuwa pinaidêng yan Pedro. Sinabi na, "Midêng ka. Agana muku ulimênê, ta kay kaparisu muku êt tawu."

²⁷ Buy kaban pan-isundu lay pamisasabi la, pasun sila sa bali, siyan nakitan Pedroy malakêy tawuy mititipun baydu.

²⁸ Kabay sinabin Pedro kalla, "Tanda yuy bawal sa kautusan yan Judio ya makiawy়un o magliwa sa mani alwan Judio. Nuwa impatanda kangkun Bapan Namalyari ya a ku ituwad madinat ta agyan sisabêt man.

²⁹ Kabay sên impasalunsun yuku, a ku nagmikakunun nakilaku sa mani in-utus Cornelio. Amêsên, labay kun matandan uysiyán impasalunsun yuku yata."

³⁰ Kabay sinabin Cornelio, "Tatluy nay alluy nilabas sabitun nanalangin naku sa bali un paradi êt ta uras ya mag-alas tres san kaawat. Kaban manalangin

naku, bêngat tan nagpaket sa arapan kuy gisay liyaki ya nakaidêng nga mamakapasilêw wa yaming.

³¹ Sinabi na kangku, 'Cornelio, inlêngén Bapan Namalyari ya panalangin mu buy a na nalitêpan na panawup mu sa mani kalulu.

³² Amêsên, mamiutus kan mani tawuy maku sa Jope buy ipasalunsun mu si Simon na pambêgén Pedro. Makitugêl ya baydu sa balin katukayu na ya mamipakyang balat ayup. Ya balin abituy katukayu na, idi sa agid dagat.'

³³ Kabay tambêng katan impasalunsun. Salamat ta naku ka baydi. Amêsên, idi kay baydi sa arapan Bapan Namalyari amên lêng-ên na pan-ipasabi na kamu."

Nangaral si Pedro sa balin Cornelio

³⁴ Kabay nagsabi si Pedro, "Amêsên, tanda kinay asê mamili si Bapan Namalyari sa mani tawu.

³⁵ Buy pantanggapêñ nay sisabêt man na tawu, agyan sabêt pun na layi na, nu dilag yan limu kana buy matinék ka pandaygêñ na.

³⁶ Tanda yuy Mangêd da Balitay impatandan Bapan Namalyari kanyan mani Israélita ya malyarin makibêték ka mani tawu kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesu Cristu ya sabay ya Panginiun kaganawan.

³⁷ Tanda yu êt ta mani nal-yari sa buun Judea tungkul

kan Jesus ya taga Nazaret. Nag-umpisay ati sa prubinsyan Galilea pamakayarin nangaral Juan tungkul sa pamawtismu.

³⁸ Si Jesus ya taga Nasaret, tinupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy kapangyarian na. Kabay naku ya sa magmikakanayun na lugal la pawan manyag kangêdan buy pinaiyul nay kaganawan sinédakan buy pampasakitan Satanas."

³⁹ Sinabi pun Pedro, "Sikay yanay magpapêtèg sa kaganawan dinyag na, gawan nakit yan na ati sa Jerusalem buy sa kaatag pun balayan mani Judio. Pinati yan mani Judio sa kapamilatan pampaku la sa kurus.

⁴⁰ Nuwa sa ikatluy allu, pinabyay yan Bapan Namalyari buy nagpaket ya kanyan.

⁴¹ A ya nagpaket sa kaganawan, nun a kay kanyan mani pinilin Bapan Namalyari ya magpapêtèg ya nabyay yan nanguman. Ta sabitun nabyay yan nanguman, napagkaawyun yan yapun êt nangan buy ninêm.

⁴² In-utus na kanyan na mangaral kay Mangêd da Balita sa mani tawu buy magpapêtèg ga si Jesus sabay ya pêtèg pinilin Bapan Namalyari un mangukum sa mani nabyay buy sa nangamamati.

⁴³ Sabay siyay pantukuyun mani propeta ya nu sisabêt man na manampalataya

kana, patawarêñ yan Bapan Namalyari sa kaganawan kasalanan na sa kapamilatan lagyun Jesus."

Inlumatêng nga Ispiritun Bapan Namalyari sa mani alwan Judio

⁴⁴ Kaban magsabi pun si Pedro, inlumatêng ngay Ispiritun Bapan Namalyari sa mani mallêngê kana.

⁴⁵ Nakaupapas ya mani manampalatayay Judio ya nakilaku kan Pedro ubat sa Jope, gawan indin êt sa mani alwan Judio ya Ispiritun Bapan Namalyari.

⁴⁶ Natandan lay abitu gawan nalêngê lay magsabi silan Cornelio un magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan buy mangulimên sila kan Bapan Namalyari.

Kabay sinabin Pedro,

⁴⁷ "Natanggap lay nay Ispiritun Bapan Namalyari kaparisu tamu agyan alwa silan Judio. Kabay ayin nan makabênbêñ kalla amên bawtismuwan sila."

⁴⁸ Kabay in-utus Pedroy bawtismuwan sila sa lagyun Jesu Cristu. Pamakayarin abitu, pikisabi la kan Pedroy manugêl yapun baydu kalla un dakun umnuy allu.

11

Impaintindin Pedro ya dinyag na

¹ Nabalitan mani apostul buy mani mapatêl kan Cristu sa prubinsyan Judea ya si

mani alwan Judio, nananggap sila êt Sabin Bapan Namalyari.

² Sêñ nag-udung nga si Pedro sa balayan Jerusalem, inuyam yan mani manampalatayay Judioy magsabin kaylangan magpatuli ya mani alwan Judio bayu sila makiawyun kalla.

³ Sinabi la kan Pedro, "Pakan Judio ka yata, uysiyán sinumun ka sa balin mani alwan Judio buy nakiékan kalla ta?"

⁴ Kabay impaintindin Pedro kallay kaganawan nalyari kana.

⁵ Sinabi na kalla, "Kaban idi yaku sa balayan Jope ya manalangin, dilag impakit ta sulêplêp kangku si Bapan Namalyari. Nakitan kuy nanuwad makwal la êwês ya kapanyéyémépan ubat sa langit ta nagséel sa apat ta duyu buy inyépa sa dani ku.

⁶ Pinapakapupus kun inélêw wa abitu buy nakitan ku bayduy umnuy kalasin ayup. Dilag mangasilêb buy asê mangasilêb, mandumakap, buy mani mal-lumpad.

⁷ Buy nalêngê kuy tunuy ya nagsabi kangkun, 'Pedro, midêng ka. Mamati kan kêna mu.'

⁸ Nuwa nakitbay yaku, 'Panginuun, asê malyari ya abiin! Kanuman, a ku mangnan mani ayup pa panituwad madinat buy panibawal kêna.'

⁹ Pamakayari, nanguman nagsabi ya tunuy ya ubat

sa langit, 'Agana mu ituwad madinat ta sabêt man na intuwad Bapan Namalyarin malinis.'

¹⁰ Katitlun nalyari ya ati buy pamakayari, nabunay ya êwês patag-ay sa langit."

¹¹ "Sa uras êt abitu, baydu sa bali ya bibiyan ku, in-lumatêng nga tatluy lawyaki ya ubat sa balayan Cesarea ya in-utus Cornelio ya man-alunsun kangku.

¹² Sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kangkuy agana ku magmikakunun kilaku kalla agyan alwa silan mani Judio. Kabay nakilaku waku buy sinumun sa balin Cornelio sa balayan Cesarea, kaawyun kuy anêm ma mapatêl tamuy manampalatayay taga Jope.

¹³ Ingkuwentun Cornelio kanyan na dilag yan nakitan na gisay ang-el sa lalên bali na ya nagsabi kanan, 'Mamiutus ka sa Jope amên salunsunun si Simon na pambêgên Pedro.

¹⁴ Ta sabin kanun Pedro nu parasaantu kan miligtas buy buun pamilya mu.'

¹⁵ "Buy sên nag-umpisa kun nagsabi, inlumatêng ngay Ispiritun Bapan Namalyari kalla, kaparisun nalyari kantamu sabitun nuna.

¹⁶ Buy naganaka kuy sinabin Panginuun Jesus, 'Namawtismu si Juan sa lanêm, nuwa bawtismuwan kaw Bapan Namalyari sa Ispiritu na.'

¹⁷ Ya mani alwan Ju-dio, binyanan silan Ba-

pan Namalyarin Ispiritu na kaparisun dinyag na kantamun Judio ya nanampalataya kan Panginuun Jesu Cristu. Kabay nu parabayduy kalabayan Bapan Namalyari, sisabêt taku amên mamênbên kan Bapan Namalyari?"

¹⁸ Sên nalêngêñ mapatêl la Judioy abiin, a layna inuyam si Pedro, nun a inulimên lay Bapan Namalyari buy sinabi la, "Nu parabaydu, ulimênêñ si Bapan Namalyari, ta binyanan nan panawun na mani alwan Judio amên magsisi buy mabiyan silan biyay ya ayin katganan."

Ya miaawyun na manampalataya sa Antioquia

¹⁹ Ubat ta sa pinati si Esteban, nikyat ta mani manampalataya gawan sa pa-masakit kalla. Dilag nilaku sa prubinsyan Fenicia, sa islan Cyprus, buy sa balayan Antioquia. Agyan dakun antuy lakwên la, pan-iaral lay Mangêd da Balita, nuwa kay sa mani Judio.

²⁰ Nuwa ya kaatag gaman manampalatayay taga Cyprus buy taga Cirene, naku sila sa Antioquia buy namiaral Mangêd da Balita tungkul sa Panginuun Jesus, agyan sa mani Griego.

²¹ Kaban mangaral sila, idi kallay kapangyarian Panginuun. Kabay malakéy tawuy nanampalataya buy nanunul sa Panginuun.

²² Ya nalyarin abiin, nabalitan mani manampalatayay miaawyun sa Jerusalem. Kabay in-utus la si Bernabe sa balayan Antioquia.

²³ Pamakalatêng na baydu, sinumaya ya, gawan nakit nay mani kangêdan na dinyag Bapan Namalyari sa mani tawu baydu. Buy inaralan na silan manugêl tapat buy napas-êy ya panampalataya sa Panginuun.

²⁴ Mangêd da tawu si Bernabe. Buy natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari buy napas-êy ya panampalataya na. Kabay malakêy tawu sa Antioquia ya nanampalataya sa Panginuun.

²⁵ Pamakayari, naku si Bernabe sa Tarso amên têkapêni si Saulo.

²⁶ Sên nakitan nayna si Saulo, pikilaku nayan nudung sa Antioquia. Buy sa lalêng gisay tawun, nakiawyun sila sa mani manampalatayay miaawyun baydu buy malakêy tawuy tinurwanan la. Sa balayan Antioquia, baydu nunan binêng "Cristiyano" ya mani tagasunul Jesus.

²⁷ Sa panawun na abitu, inlumatêng sa Antioquia ya mani propetay ubat sa balayan Jerusalem.

²⁸ Ya lagyun gisa kalla, si Agabo. Nidêng ya buy nipatanda sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya dilag lumatêng nga sadayay layang sa buun

babun luta. Nalyari ya ati sa panawun Emperador Claudio.

²⁹ Kabay napikasunduwan mani tagasunul Jesus sa Antioquia ya si balang gisa kalla mipagtan sawup sa mani mapatêl sa prubinsyan Judea ayun sa agyu lan idin.

³⁰ Impagtan lay mani sawup la kallan Bernabe buy kan Saulo amên idin la sa mani mamunu sa manampalatayay miaawyun sa Jerusalem.

12

Ya pamasakit Arin Herodes sa mani Manampalataya

¹ Sa panawun abitu, nagumpisay pamasakit Arin Herodes sa dakun umnuv manampalataya.

² Impaputus nay bêng Santiago ya patêl Juan.

³ Gawan sa dinyag na, napasaya nay mani Judio. Kabay impadakêp na êt si Pedro. Nalyari ya ati sabitun panawun Pestan Tinapay ya Ayin Pamalbag.

⁴ Impasukul na si Pedro buy impabantay na sa apat ta grupun mani sundalus ya dilag tiapat ta sundalus ya misasagilin magbantay pamakayarin tatluy uras. Pan-isipin Herodes ya pamakayarin Pestan Kaligtasan, litisin na si Pedro sa arapan mani tawun balayan.

⁵ Kaban idi sa sukulan si Pedro, buun nakêm man-alangin na mani manam-palatayay miaawyun para kana.

Ya kapapaupapas ya pag-awas Pedro sa sukulan

⁶ Sa yabin abitu, bayu iarap sa pallitisan si Pedro, mamabêlêw yan nak-agapus sa luway tanikala sa pisaêtan luway sundalus. Buy dilag pun êt mani bantay sa pasbul sukulan.

⁷ Bêngat tan sinumawang sa lalên sukulan buy nag-pakit ta gisay ang-el Pangin-uun. Dinalpi na sa tagyang si Pedro buy sinabi na, "Mimata ka. Parasên mu!" Buy nitas ya mani tanikala sa gamêt Pedro.

⁸ Sinabin ang-el, "Magyakêsa ka buy mag-isteping ka." Buy dinyag Pedroy abitu.

Sinabi pun êt ang-el kana, "Upungan muy lawini mu buy manunul ka kangku."

⁹ Buy nanunul ya sa ang-el paawas sa sukulan. Asê tandan Pedro nu pêtêg ga nalyari, tagawan indap na, kay sulêplêp nay abitu.

¹⁰ Kay inlibasan lay mununa buy ikalway mani magbantay. Pamakalatêng la sa bakal la pasbul papakun sa balayan, bêngat tan nibuklat ta ati. Sêñ nakaawas silayna, nalibasan lay gisay dan. Bêngat tan naplak ka ang-el.

¹¹ Baydu pun natandan Pedroy alwa awêd sulêplêp pa ati. Kabay sinabi

na, "Pêtêg awêd da in-utus Panginuun na angel na buy inligtas naku sa kapangyarian Herodes buy sa labay daygên mani Judio kangku."

¹² Sêñ napukatan nay nalyari, naku ya sa balin Maria ya indun Juan ya pambêgên êt Marcos. Malakêy tawuy nititipun baydun manalan-gin.

¹³ Nagbêg si Pedro sa pasbul un bakud buy inlaku yan gisay ipus ya naglagyun Roda amên matandan nu sis-abêt ta magbêg.

¹⁴ Natunuyen nay si Pedroy abitu. Kabay sa sadayay saya na, a nayna pun imbuk-lat ta pasbul, nun a nuwayu yan sinumun amên ipatanda sa mani kaawyun nay idi sa lawasan si Pedro.

¹⁵ Sinabi la kan Roda, "Tin-ulaw kay na lawês!"

Nuwa pan-ipilit nay naman, "Pêtêg idi sa lawasan si Pedro."

Kabay sinabi la, "Dat ang-el Pedroy abitu."

¹⁶ Nuwa paraman baydu, magbêg pun êt si Pedro. Kabay imbuklat lay pasbul buy sêñ nakitan laya, nakau-papas sila.

¹⁷ Kabay siningyalan silan Pedron agana mantarit. Buy ingkuwentu na kalla nu parasaantu yan in-awas Panginuun sa sukulan buy sinabi na kalla, "Sabin yuy ati ya nalyari kan Santiago buy sa kaatag pun mapatêl kan Jesus." Pamakayari,

namita ya buy naku ya sa kaatag lugal.

¹⁸ Sén pamakamaranun, naguluy mani magbantay sa sukulan, gawan ayin na si Pedro buy a la tanda nu sabêt ta nalyari kana.

¹⁹ Namiutus si Herodes amén tékapén ya. Sén a laya makitan, inlitis nay mani magbantay buy impati. Pamakayari, namita si Herodes sa prubinsyan Judea. Naku ya sa balayan Cesarea buy nanugél ya baydu.

Ya pangamatin Arin Herodes

²⁰ Nasuluksuluk si Arin Herodes sa mani taga Tiro buy sa mani taga Sidon. Kabay gawan maubat sa pansakupun Arin Herodes ya pangkanén mani taga Tiro buy mani taga Sidon, nakikaluguran sila pun kan Blasto ya pagtiwalan ari sa palasyu. Ta labay lan pasawup kan Blasto amén makikasundu kan Arin Herodes.

²¹ Sén inlumaténg ngay allun pamikiarap Arin Herodes sa mani taga Tiro buy sa mani taga Sidon, nagyaming yan yaming ari buy niknu ya sa turonu na buy nagsabi ya sa mani tawu.

²² Masnég sinabin mani tawuy, "Ya naléngé tamu, tunuy gisay namalyari, alwan tawu!"

²³ Sa uras êt abitu, pinarusan ang-el Panginuun si Arin Herodes, gawan tinanggap nay pamarangal

ya kay sépat kan Bapan Namalyari. Kabay inêwêl ya angga sa ingkamati na.

²⁴ Nuwa kapamiwigaw-wagaw Sabin Bapan Namalyari buy kapanlulumakén manampalataya.

²⁵ Sén naiatêl lan Bernabe buy si Saulo ya mani sawup sa mani mapatêl sa balayan Jerusalem, nag-udung sila sa balayan Antioquia. Pikilaku la êt si Juan na pambégén Marcos.

13

In-utus Ispiritun Bapan Namalyari silan Bernabe buy si Saulo

¹ Baydu sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Antioquia, dilag mani propeta buy mani manuru ya sabay silan Bernabe, Simeon na pambégén Negru, Lucio ya taga Cirene, si Manaen ya kaagnan nan dinumagul sa pamilyan Gobernador Herodes Antipas, buy si Saulo.

² Gisay allu, kaban magayunu sila buy mangulimén sa Panginuun, sinabin Ispiritun Bapan Namalyari kallay paradi, "Italaga yu kangku silan Bernabe buy si Saulo, ta dilag gakun ipadyag kalla."

³ Pamakayari lan nagayunu buy nanalangin, impaluntu lay gamêt la kan Bernabe buy kan Saulo bayu silayna pinabita.

Ya nunan pamitan Pedro bilang mangaral

⁴ Kabay gawan sa utus Ispiritun Bapan Namalyari, naku silan Bernabe buy si Saulo sa balayan Seleucia. Paubat baydu nagsakay silan barku papakun sa Cyprus.

⁵ Pamakalatêng la baydu sa balayan Salamis, nangaral silan Sabin Bapan Namalyari sa mani balin pagtipunan mani Judio. Kaawyun la êt si Juan na pambêgên Marcos buy manawup ya sa mani pandaygên la.

⁶ Dinurutan lay buun islan Cyprus angga sa niras sila sa balayan Pafos. Dilag silan nakitan bayduy gisay Judioy manalamangka ya kay mag-tatalingkayun propetan Bapan Namalyari. Ya lagyu na, Bar-Jesus.

⁷ Kaawyun yan Gobernador sa islan Cyprus ya si Sergio Paulo ya katanda. Impabêg Gobernador silan Bernabe buy si Saulo gawan kalabay yan mallêngên Sabin Bapan Namalyari.

⁸ Nuwa binênbênan silan Elimas ya manalamangka. Elimas ya lagyun Bar-Jesus sa sabin Griego. Dinyag nay abitu gawan a na labay manampalatayay Gobernador kan Jesus.

⁹ Nuwa si Saulo ya pambêgên êt Pablo, natupus yan Ispiritun Bapan Namalyari. Pinakaélêw na si Elimas buy sinabi na kana,

¹⁰ "Elicas, anak kan Satanas buy kapati kan kaganawan mangêd! Pawan

kalaraman buy kadawakan na pandaygên mu. Pawa mu tanan pan-itukawkaw wa kapêtégan ya ubat kan Bapan Namalyari.

¹¹ Amêsên, parusan kan Bapan Namalyari. Mabulag ka buy a mu makitan na sawang sa dakun umnuv allu."

Tambêng dinumiglêm ma pangêlêw Elimas buy nabulag ya. Kabay nagdalikapkan yatan mangkap tawuy mangakay kana.

¹² Sên nakitan Gobernador ya nalyari kan Elimas, nanampalataya ya gawan nakaupapas ya sa mani paniaral tungkul sa Panginuun.

Nangaral si Pablo sa Antioquia Pisidia

¹³ Namita silan Pablo sa balayan Pafos buy nagsakay silan barku papakun sa balayan Perga sa prubinsyan Pamfilia. Pamakalatêng la baydu, inlakwanan silan Juan na pambêgên Marcos, ta nag-udung ya sa balayan Jerusalem.

¹⁴ Namita si Pablo buy si Bernabe sa balayan Perga buy naku sa balayan Antioquia sa prubinsyan Pisidia. Pallumatêng Allun Pagpay-nawa, sinumun sila sa balin pagtipunan mani Judio buy niknu sila.

¹⁵ Dilag namasan ubat sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa insulat mani propeta. Pamakayari, namiutus ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio ya sabin nay ati kallan Pablo,

"Mani mapatêl, nu dilag kaw sabin na mamakapas-êy nakêm sa mani tawu, sabin yina."

¹⁶ Kabay nidêng si Pablo buy siningyalan nay mani tawun mallêngê kana. Sinabi na, "Sikaw wa mani kaparisu kun Israelita buy sikaw wa alwan Israelitay dilag limu kan Bapan Namalyari, mallêngê kaw kangku!"

¹⁷ Ya Bapan Namalyarin mani Israelita sabay ya namilin mani ninunu tamu. Sabitun idi sila pun sa Egipto, pinalakê na sila. Buy sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari, intas na sila sa Egipto.

¹⁸ Sa lalêñ apattapuy tawun, pinibabatan na sila baydu sa kakyangan.

¹⁹ Sên sinambut Bapan Namalyari ya pituy layi* ya idi sa Canaan, indin nay abiin na luta sa mani ninunu tamu.

²⁰ Nalyari ya kaganawan abiin sa lalêñ apat ta ralan buy limampuy tawun."

"Pamakayari, binyanan na silan mani tawuy mamunu kalla angga sa panawun Propeta Samuel.

²¹ Nanyawad silan ari buy pinilin Bapan Namalyari ya gisay liyaki. Ya lagyu na, Saul ya anak Kis ya naubat sa layin Benjamin ya sabay ya magin ari la. Nag-ari si Saul sa lalêñ apattapuy tawun.

²² Sên intas Bapan Namalyari si Saul, pinili na si David da magin ari. Ati ya sinabin Bapan Namalyari tungkul kan David, 'Kappaidu kangku si David ya anak Jesse. Nakal-an yan manunul sa kaganawan iutus ku kana.'

²³ Sinabi pun êt Pablo sa mani tawu, "Ubat sa layin David si Jesus ya Mamiligtas ya impangakun Bapan Namalyari kantamun mani Israelita.

²⁴ Bayu pun mag-umpisa si Jesus sa pandaygên na, nangaral la si Juan sa kaganawan Israelita ya sépat lan pagsisyuan na mani kasalanan la buy magpabawtismu sila.

²⁵ Buy sên marani yan mayarin Juan na pan-ipadyag Bapan Namalyari kana, sinabi na sa mani tawu, 'Indap yu nayi nu sikuy Cristuy impangakun Bapan Namalyari ya pan-êtêngên yu? Alwan siku, nun a dilag lumatêng nga makapangyarian pun kangku. A ku sépat magin ipus na.'

²⁶ "Mani mapatêl la ubat sa layin Abraham buy mani alwan Judioy dilag limu kan Bapan Namalyari, sikitamuy pinipatandan Bapan Namalyari un Mangêd da Balita nu parasaantu kitamun miligtas sa kaparusan na ayin katganan.

²⁷ Ya mani Judioy manugêl sa balayan Jerusalem buy ya

* **13:19 13:19** Deuteronomio 7:1.

mani pinunu la, a la kinalala si Jesus bilang Mamiligtas. Buy a la napukatan na insulat mani propeta, agyan maléngê lay nay pambasén sa balang Allun Pagpaynawa. Kabay sén inatulan lan kamatyan si Jesus, sabay silaynay nanupad abituy insulat mani propeta ya pan-ibasa kalla.

²⁸ Agyan ayin silan sépat ta sangkan amén patin ya, inyawad la pun êt kan Pilatoy ipapati si Jesus.

²⁹ Sén nadyag lay nay kaganawan nakasulat ta malyari kan Jesus, intabuy laya sa kurus buy in-ilbêng.

³⁰ Nuwa pinabyay yan Bapan Namalyari ubat sa nangamamati.

³¹ Buy sa dakun umnuuy allu, katiumnu yan nagpakit sa mani tawuy nakilaku kana sén namita ya sa prubinsyan Galilea papakun sa balayan Jerusalem. Angga amésen, ya mani tawun abitu, sabay silay magpapêtêg sa mani Israelita tungkul kan Jesus."

³² "Kabay idi kay êt baydi amén ipatanda kamuyuy Mangêd da Balitay impangakun Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu.

³³ Tinupad na kantamun kaapuapuan lay abitu, ta pinabyay na si Jesus. Ati ya nakasulat sa ikalwan Kanta, 'Sikay Anak ku,

buy amésen, ipatanda kuy sikuy Bapa mu.'

"†

³⁴ "Impangakun Bapan Namalyari ya pabyayên na si Jesus buy asê bumata lawini na. Sinabi na,

'Tuparêñ ku kamuy banal la kangêdan na impangaku ku kan Arin David.' "‡

³⁵ "Buy nakasulat pun êt sa kaatag Kanta,

'A mu paulayan bumata bangkay Banal la Lingkud mu.' "§

³⁶ "Alwan si David da pantukuyun di, gawan sén nayarin David da panipadyag Bapan Namalyari kanay maglingkud sa mani tawu sa panawun na, nati ya buy in-ilbêng ya sa danin mani ninunu na buy binumatay lawini na.

³⁷ Nuwa si Jesus, pinabyay yan Bapan Namalyari buy asê binumatay lawini na.

³⁸⁻³⁹ Kabay sikaw wa mapatêl, sépat yun matandan na sa kapamilatan dinyag Jesus, pan-ipatanda yan na mapatawad Bapan Namalyari ya mani kasalanan tamu. Ta sisabêt man na manampalataya kan Jesus, pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinék. Nuwa ayin tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan panunul na sa Kautusan na impasulat kan Moises.

⁴⁰ Kabay mangillag kaw amén asê malyari kamuyuy

† 13:33 13:33 Mani Kanta 2:7. ‡ 13:34 13:34 Isaias 55:3. § 13:35 13:35 Mani Kanta 16:10.

pansabin mani propeta ya paradi,

⁴¹ 'Sikaw wa mani manguyam, lêng-ên yuy ati.

Makaupapas kaw sa daygên ku, nuwa mati kaw pun êt!

Gawan dilag gakun daygên sa panawun yuy
a yu paniwalan
agyan dilag pun mami-
patanda kamuyu.' **

⁴² Sén pasalwang nga silan Pablo buy si Bernabe sa balin pagtipunan mani Judio, nakisabi ya mani tawu kallan manguman sila pun magsabi tungkul sa mani pan-iaral la sa sumunul la Allun Pagpaynawa.

⁴³ Sén nipagsalwang silayna, malakéy mani Judio buy alwan Judioy napasunul sa paniwalan mani Judio ya nanunul kallan Pablo buy kan Bernabe. In-aral Pablo buy si Bernabe kallay isundu lay panampalataya la sa kangédan Bapan Namalyari.

Inarapan Pablo ya mani alwan Judio

⁴⁴ Sén sumunul la Allun Pagpaynawa, ya mani tawu sa balayan, nayin maibus san sumun sa balin pagtipunan mani Judio amén malléngén Sabin Bapan Namalyari.

⁴⁵ Sén nakitan mani Judioy malakéy tawuy nititipun, nakasém sila. Sinalangsang la si Pablo buy dinustak laya.

⁴⁶ Nuwa ayin limun nakitbay silan Pablo buy si Bernabe un paradi, "Sépat dayi kamuyun mani Judio munan iaral la Sabin Bapan Namalyari. Nuwa gawan a yu tinanggap pa ati, ya labay sabin, inatulan yinay sarili yu ya a kaw sépat biyan biyay ya ayin katganan. Kabay paubat amésén, sa alwan Judio kay yana mangaral Mangéd da Balita.

⁴⁷ Tagawan ati ya utus Panginuu kanyan,
'Dinyag katan dékêt sa mani
alwan Judio
amén sa kapamilatan mu,
mibalitay kaligtasan
sa buun babun luta.'

⁴⁸ Sén naléngén mani alwan Judioy abitu, natula sila buy inulimén lay Sabin Bapan Namalyari. Buy ya kaganawan pinilin Bapan Namalyari ya biyan nan biyay ya ayin katganan, sabay silay nanampalataya kana.

⁴⁹ Kabay niwagaw wa Sabin Panginuu sa buun lugal abitu.

⁵⁰ Nuwa intustus mani Judioy mani lawyaki ya mamunu sa balayan buy ya mani babayi ya pikatandan buy mangulimén kan Bapan Namalyari ya kalabanén la silan Pablo. Kabay pinasakit laya bay silan Pablo buy si Bernabe buy impatas sa lugal abitu.

⁵¹ Kabay ingkampag Pablo buy si Bernabe ya abuy idi sa

* 13:41 13:41 Habakuk 1:5.

bitis la bilang pamipatanda kalla ya nadawak ka dinyag la. Buy nagdaus sila sa balayan Iconio.

⁵² Ya mani tagasunul Jesus baydu sa Antioquia, saday tula la buy natupus silan Ispiritun Bapan Namalyari.

14

Silan Pablo buy si Bernabe sa Iconio

¹ Nu sabêt ta nalyari sa Antioquia, para êt bayduy nalyari sa Iconio. Naku silan Pablo buy si Bernabe sa balin pagtipunan mani Judio. Buy gawan sa pangaral la baydu, malakêy Judio buy Griegoy nanampalataya kan Jesus.

² Nuwa dilag êt mani Judioy asê manampalataya kan Jesus ya namitustus sa mani alwan Judio amên manubag sila sa mani manampalataya.

³ Nabuyutan lan Pablo buy si Bernabe sa Iconio. Ayin silan limun magsabi tungkul sa Panginuun. Buy pinagpapêtgan Panginuun na pêtêg ga pan-iaral la tungkul sa kangêdan na, gawan binyanan na silan kapangyarian manyag imala buy mamakaupapas.

⁴ Kabay nisyay ya mani tawu sa balayan abitu. Ya kaatag, nakiawyun sa mani Judio buy ya kaatag, nakiawyun kan Pablo buy kan Bernabe.

⁵ Dilag dakun umnuy mani Judio buy mani alwan Ju dioy kaawyun na mani mamunu kalla ya namalanun mamasakit buy mamatu kan Pablo buy kan Bernabe.

⁶ Sên natandan Pablo buy si Bernabe ya palanu la, tambêng silan namita papakun sa balayan Listra buy sa balayan Derbe ya sakup sa prubinsyan Licaonia buy sa kaatag pun lugal la naka-palitêng.

⁷ Baydu la in-aryl la Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

Silan Pablo buy si Bernabe sa balayan Listra

⁸ Sa balayan Listra, dilag gisay nakaikny liyaki ya a makabita ta lumpu ya ubat sa in-anak ya.

⁹ Nallêngê ya sa mani pangaral Pablo. Pinakaêlêw Pabloy lumpu buy natandan nay dilag yan panampalatayay umiyul ya.

¹⁰ Kabay masnêg sinabin Pablo, "Midêng ka!" Tambêng nidêng nga liyaki buy nibitabita.

¹¹ Sên nakitan mani tawuy dinyag Pablo, masnêg lan sinabi sa sabin Licaoniay, "Ya mani diyus, nagtabuy baydi kantamu ya nagwangis tawu!"

¹² Si Bernabe, binêg layan Zeus,* ya gisay diyus la. Buy si Pablo êt taman, binêg layan Hermes† ya gisa pun êt

* **14:12** **14:12** Sa paniwalan mani Griego, si Zeus ya arin mani diyus la. † **14:12** **14:12** Sa paniwalan mani Griego, si Hermes ya tagasabin mani diyus la.

ta diyus la, gawan siyay taga-pagsabi kaparisun Hermes.

¹³ Idi sa lawasan balayan Listra ya narani sa pasbul balayan ya pagsimban la kan Zeus. Kabay ya dinyag pari la, nantan bakay nag-unun bulaklak baydu sa pasbul balayan. Ta labay na buy mani tawuy iandug lay ati kan Bernabe buy kan Pablo, ta pan-isipin lay sabay silay pêtèg diyus la.

¹⁴ Nuwa sén natandan lan Bernabe buy si Pabloy abitu, gininit lay yaming la bilang patanday taganan a la labay ya abitu. Buy nuwayu sila sa bunak mani tawuy masnêg magsabin,

¹⁵ "Mani kaluguran, uysiyan mag-andug kaw ya kanyan ta? Pakan kay kaparisu yukay yan tawu. Pan-iaral yan kamuyuy Mangêd da Balita amén itgén yinay pangulimén Yu sa mani diyusdiyusan ya ayin kapukatan buy magdani kaw kan Bapan Namalyari ya nabyay. Sabay siyay nanyag langit, luta, dagat, buy siyay nanyag kaganawan idi baydi.

¹⁶ Sabitun nuna, pinaulayan tan Bapan Namalyari ya kaganawan layi ya manunul sa sarili lan kalabayan.

¹⁷ Paraman baydu, pawan pan-ipakit Bapan Namalyari ya pangaNamalyari na sa mani tawu sa kapamilatan mangangêd da diyag na. Pambiyán nakaw uran buy malakéy pupul sa ustuy

panawun amén mabsuy kaw buy sumiglay békê yu."

¹⁸ Nuwa agyan parabayduy pansabin Pablo buy si Bernabe, nagkasakit sila pun êt sa paménbén sa mani tawuy agana sila biyan mani andug.

¹⁹ Nuwa siyan dilag gaman mani Judioy inlumatêng ubat sa balayan Antioquia buy Iconio. Sinagyat lay mani tawu un makiawyun kalla. Kabay binatwan la si Pablo buy ginuluy layan pasalwang sa balayan, ta indap la nu nati yina.

²⁰ Nuwa sén napalitêng yan mani tagasunul Jesus, nidêng ya buy nag-udung sa balayan. Kinawasakan, naku ya sa balayan Derbe kaawyun si Bernabe.

Nag-udung silan Pablo buy si Bernabe sa Antioquia ya sakup un Syria

²¹ Sén nilatêng nga silan Pablo buy si Bernabe sa balayan Derbe, in-aral la bayduy Mangêd da Balita buy malakéy naisagyat lan negin tagasunul Jesu Cristu. Pamakayari, nag-udung silayna êt sa Listra, Iconio, buy sa Antioquia.

²² Pinapas-êy lay nakêm mani tagasunul Jesus buy insabi ya isundu lay panam-palataya la. Sinabi la pun, "Malakéy kasakitan na sépat tamun danasên bayu kitamu miawyun sa pag-arin Bapan Namalyari."

²³ Namilyi si Pablo buy si Bernabe un mani mamunu sa balang pustun mani manampalatayay miaawyun. Nag-ayunu sila buy nanalangin para sa mani napili buy intiwala lay mani ati sa Panginuun na panampalatayanan la.

²⁴ Pamakayarin abitu, dinuman silan Pablo buy si Bernabe sa prubinsyan Pisidia buy nilatêng sila sa prubinsyan Pamfilia.

²⁵ Nangular sila baydu sa balayan Perga. Pamakayari, inlumunsan sila sa balayan Atalia.

²⁶ Ubat ta baydu, nagsakay silan barku paudung sa Antioquia sa prubinsyan Syria. Sabitun nuna sa lugal la abiin, nanalangin na mani manampalataya para kalla ya pagpalên Bapan Namalyari ya mani pandaygên la buy amêßen, nayari lay nay abiin.

²⁷ Sêñ inlumatêng sila sa Antioquia, tinipun lay mani manampalatayay miaawyun buy ingkuwento la kallay kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa kapamilatan la buy nu parasaantun binyanan Bapan Namalyarin panawun na mani alwan Judio ya malyari sila êt manampalataya kan Jesus.

²⁸ Buy nabuyutan la sa Antioquia kaawyun na mani tagasunul Jesus baydu.

15
Ya pamititipun sa

Jerusalem

¹ Dilag dakun umnuy tawuy inlumatêng ubat sa prubinsyan Judea ya naku sa Antioquia buy nangular sa mapatêl la manampalataya baydu un paradi, "Nu a kaw magpatuli ayun sa naugalyan na inturun Moises, a kaw miligtas sa parusay ayin katganan."

² Gawan sa sinabi la, naumut ta pamikisubakan lan Pablo buy si Bernabe kalla. Kabay nibêbêték ka mani manampalataya baydu ya ipalaku sa Jerusalem silan Pablo buy si Bernabe buy ya kaatag pun na mani manampalataya sa Antioquia. Ta baydu sila misasabi sa mani apostul buy sa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun.

³ Kabay impalakun mani mapatêl la manampalatayay miaawyun silan Pablo sa Jerusalem. Buy kaban manduman sila sa prubinsyan Fenicia buy sa prubinsyan Samaria, pan-ibalita la sa mani mapatêl la manampalatayay malakéy nay alwan Judioy manampalataya kan Jesus. Sêñ nalêngê lay ati, sadayay tula la.

⁴ Pamakalatêng lan Pablo sa Jerusalem, tinanggap silan mapatêl la manampalataya, mani apostul, buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun. Imbalitan Pablo buy si Bernabe ya kaganawan

dinyag Bapan Namalyari sa kapamilatan la.

⁵ Nuwa nidêng nga dakun umnyuy manampalatayay membrun grupun mani Pariseo buy nagsabi, "Kaylangan tulin na alwan mani Judio buy iutus kallay sunulun lay Kautusan na impasulat kan Moises."

⁶ Kabay nipupulung nga mani apostul buy mani mamunu sa manampalataya amén pisasabyan lay abiin.

⁷ Pamakayarin makarang nga pamisusubakan, nidêng si Pedro buy nagsabi, "Mapatêl lay, tanda yuy pinili yakun Bapan Namalyari ubat kamuyu sabitun nuna amén ipatanda kuy Mangêd da Balita sa mani alwan Judio amén makalêngê sila buy manampalataya.

⁸ Si Bapan Namalyari ya magtandan laman békên balang tawu, impapêtêg na kantamuy pantanggapên nay mani alwan Judio ya manampalataya kan Jesus, gawan indin na êt kallay Ispiritu na kaparisun dinyag na kantamu sabitun nuna.

⁹ Sa pangêlw Bapan Namalyari, Judio man o alwan Judio, kay pariparisu, gawan inlinis na êt ta békê la sabitun nanampalataya sila kan Jesus.

¹⁰ Amêsên, uysiyan pan-subukun yuya si Bapan Namalyari ta? Buy siyan pilitin yu yay mani alwan Judioy tagasunul Jesus ya manunul sa mani kautusan ta? Agyan

sikitamu buy mani ninunu tamu, a tamu êt masunul la Kautusan!

¹¹ Maniwala kitamu miligtas kitamu sa kapamilatan kangêdan Panginuun Jesu Cristu buy para êt baydu sa mani alwan Judio."

¹² Nangimbék ka kaganawan buy nallêngê sila sa pansabin Bernabe buy si Pablo ya tungkul sa mani imala buy mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari sa mani alwan Judio sa kapamilatan la.

¹³ Pamakayari lan nagsabi, sinabin Santiago, "Sikaw wa mapatêl ku, lêng-ên yuku.

¹⁴ Ingkuwentun Simon Pedro ya nunan pamêg Bapan Namalyari sa mani alwan Judio. Buy namili si Bapan Namalyari kalla ya magin kana.

¹⁵ Nakaayun êt ta abiin sa impasulat Bapan Namalyari sa mani propeta sabitun nuna, gawan sinabi sa Kasulatan,

¹⁶ 'Mag-udung ngaku lanu, ta ipaydêng kun manguman na kaarian Arin David.

Iuman kuyan ipaydêng ubat sa pangalasak na

¹⁷ amén tékapên nakun kaatag tawu buy mani alwan Judio ya pinili kun kay kangku.

Sikuy Panginuun na magsabin abiin.

¹⁸ Buy mana kinan impatan-day abiin.' **

* 15:18 15:18 Amos 9:11-12.

¹⁹ Sinabi pun êt Santiago, "Kabay nu kay kangku, agana tamina daygén masakit sa mani alwan Judioy magdani kan Bapan Namalyari,

²⁰ nun a sulatan tamu silan aganayna mangan kanên na in-andug sa diyusdiyusan, gawan pan-ituwad tamun madinat ta ati. Buy agana sila makikanayun. Buy agana mangan daya o karnin mani ayup pa asê pinadaya.

²¹ Gawan ubat pun sabitun nuna, tanday nan mani Judioy abiin ya impasulat kan Moises ya pagkaibasa la sa balin pagtipunan la sa balang Allun Pagpaynawa buy pan-iaral la sa balang balayan."

Ya sulat para sa mani alwan Judio

²² Kabay ya mani apostul buy ya mani mamunu sa manampalatayay miaawyun buy ya kaganawan manampalataya, nikasundu silan mamilin lawyaki ya maubat sa grupu lay iutus sa Antioquia. Sabay silay mapagkaawyun lan Pablo buy si Bernabe. Ya napili la, silan Judas ya pambêgén Barsabas buy si Silas gawan panggalangén silan mani manampalataya.

²³ Buy paradi ya nakasulat sa impagtan kalla,

"Mani kakaidwan yan, sikay ya mani apostul buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun na

magsulat ati. Nagpapakun kaw nay mapatêl la alwan Judio baysên sa Antioquia, sa Siria buy sa Cilicia.

²⁴ Natandan yan na dilag mani tawuy ubat di kanyan na naku baysên ya namilitêp sa isip yu sa mani pan-iaral la. Nuwa a yan sila in-utus maku baysên amên manurun parabaydu.

²⁵ Kabay sên nalêngê yan na abiin, napikasunduwan yan na mamili kay mani tawuy iutus yan kamuyun mamsabin mani bagay ya napikasunduwan yan. Kaawyun silan Bernabe buy si Pablo ya pangkaidwan tamun mapatêl.

²⁶ In-il-an Pablo buy si Bernabe ya biyay la sa paglingkud la sa Panginuu tamun Jesu Cristu.

²⁷ In-utus yan silan Judas buy si Silas baysên kamuyu amên ipapukat lay laman sulat.

²⁸ Impaisip Ispiritun Bapan Namalyari kanyan na a yan ipatupad kamuyuy mangabayat ta utus, nun a kay ya idi sa sulat ta ati ya kaylangan yun sunulun.

²⁹ Agana kaw mangan mani kanên na in-andug sa diyusdiyusan. Agana kaw mangan daya buy karnin mani ayup pa asê pinadaya. Buy agana kaw makikanayun. Mangêd da magpakarayu kaw sa mani bagay ya abiin. Kay angga ta baydi."

³⁰ Kabay amêsên, ya mani tawuy in-utus la papakun sa Antioquia, namitay nabay. Pamakalatêng la baydu, tinipun lay kaganawan manampalataya buy indin kallay sulat.

³¹ Sên nabasa lay sulat, sadayay sayan nakêm la.

³² Si Judas buy si Silas, mani propeta sila êt. Malakêy in-aryl la sa mani mapatêl amên papas-éyên na nakêm buy panampalataya la.

³³ Nanugêl silan dakun umnyu allu baydu. Bayu sila nuli, nanalangin na mani mapatêl sa Panginuun para kalla amên illagan na pamita la angga sa milatêng sila sa mani namiutus kalla.

³⁴ [Nuwa nagpalakwan baydu si Silas.]

³⁵ Buy nanugêl pun si Pablo buy si Bernabe sa Antioquia. Malakêy kaawyun lan manuru buy mangaral Sabin Panginuun.

Napisay silan Pablo buy si Bernabe

³⁶ Sên inlumibas ya dakun umnyu allu, sinabin Pablo kan Bernabe, "Mag-udung kita sa kaganawan balayan na inaralan tan Sabin Panginuun buy magliwa sa mapatêl amên matandan tamuy kabilyan la."

³⁷ Labay Bernabe ya pakilaku na si Juan na pambêgên Marcos.

³⁸ Nuwa asê labay Pablon pakilaku si Marcos, gawan

sabitun idi sila sa prubinsyan Pamfilia, inlakwanan silan Marcos sa pandaygên la.

³⁹ Gawan sa sadayay pamisusbakan la, nisyay sila. Pikilakun Bernabe si Marcos buy nagsakay silan barku papakun sa Cyprus.

⁴⁰ Pikilakuy naman Pablo si Silas. Bayu sila namita, nanalangin na mani mapatêl para kalla ya sawpan silan Panginuun sa pamita la.

⁴¹ Naku silan Pablo sa prubinsyan Siria buy sa prubinsyan Cilicia buy pinapas-éy lay mani manampalatayay miaawyun baydu.

16

Ya ikalway pamitan Pablo bilang manuru

¹ Insundu lan Pabloy pamita la papakun sa balayan Derbe angga sa balayan Listra. Baydu sa Listra, dilag gisay liyaki ya tagasunul Jesus ya maglagyun Timoteo. Judioy indu na buy manampalataya ya kan Jesus nuwa ya bapa na, Griego.

² Ya mani mapatêl tamu baydu sa balayan Listra buy sa balayan Iconio, pagpapêtgan lan mangêd da tawu si Timoteo.

³ Labay Pablo, pakilaku na si Timoteo. Kabay impatuli nay ati amên ayin masabi ya mani Judio laban kana, gawan si kaganawan Judioy manugêl baydu sa lugal abitu, tanda lay Griego ya bapa na.

⁴ Pamakayari, naku sila sa mani balayan buy pinatandan lay mani manampalatayay sumunul sila sa kautusan na napikasunduwan mani apostul buy mani mamunu sa manampalatayay miaawyun sa Jerusalem.

⁵ Kabay pinupumas-êy ya panampalatayan mani manampalatayay miaawyun. Buy sa inallu-allu, kapanlulumakên mani manampalataya.

Ya sulêplêp Pablo tungkul sa liyaki ya taga Macedonia

⁶ Asê tinulutan Ispiritun Bapan Namalyari silan Pablo ya mangaral silan Sabin Bapan Namalyari baydu sa prubinsyan Asia. Kabay naku sila sa mani lugal sa prubinsyan Frigia buy sa prubinsyan Galacia.

⁷ Pamakalatêng la sa katganan prubinsyan Misia, labay la dayin maku sila sa prubinsyan Bitinia, nuwa a sila tinulutan Ispiritun Jesus.

⁸ Kabay dinuman sila tana sa prubinsyan Misia buy naku sa balayan Troas.

⁹ Sa yabin abitu, impasulêplêp Bapan Namalyari kan Pablo ya gisay liyaki ya taga Macedonia ya nakaidêng buy mag-makalunus kana. Sinabi na, "Maglipay ka baydi sa Macedonia ta sawpan mukay."

¹⁰ Pamakayarin na-sulêplêp Pablo abiin, tambêng kay* nagsakay barku papakun sa prubinsyan Macedonia, gawan napilmi kay ya pan-ipalaku kay baydun Bapan Namalyari amén mangaral Mangêd da Balita sa mani tawu baydu.

Nanampalataya si Lydia kan Jesus

¹¹ Baydu sa Troas, nagsakay kay papakun sa islan Samotracia buy kinawasakan, naglipay kay naku sa balayan Neapolis.

¹² Ubat sa Neapolis, namita kay papakun sa balayan Filipos ya sabay ya pinakamaragul la balayan sa prubinsyan Macedonia. Ya mani manugêl baydu, malakê kallay taga Roma. Nanugêl kay baydun dakun umnuy allu.

¹³ Pamakalatêng Allun Pagpaynawa, nag-awas kay sa balayan buy naku sa danin ilug. Indap yan dilag baydun lugal la pagtipunan mani Judio amén manalangin. Nitagun dilag baydun mani babayi ya nangapititipun. Kabay nakiiknu kay buy nakisabi kalla.

¹⁴ Gisa sa mani mallêngê kanyan, si Lydia ya taga balayan Tiatira. Gisa yan mangalakal mani makamal la telay kulay muradu buy mangulimén ya kan

* **16:10 16:10** Paubat baydi si Lucas ya kaawyun Pablo. Kabay panggamitin nay "kay," "yan," buy "kanyan."

Bapan Namalyari. Kaban mallêngê ya sa pan-iaral Pablo, imbuklat Panginuun na békê na amén tanggapên nay mani pansabin Pablo.

¹⁵ Nagpabawtismu ya buy ya mani kaawyun na sa bali la. Pamakayari, sinabi na, "Nu maniwala kaw nan gisa kinan pêtêg ga manampalataya kan Jesus, baydu kawna magdaus sa bali ku." Gawan sa pamilit na kanyan, naisagyat nakay nagdaus sa bali na.

Silan Pablo buy si Silas sa sukulan

¹⁶ Gisay allu, kaban papakun kay sa lugal la pagtipunan amén manalangin, natbêng kay gisay dalagay ipus. Ya dalagan abitu, manuga ya gawan sinédakan yan nadawak ka ispiritu. Maragul la panakitan mani amung na sa panuga na.

¹⁷ Pakilalakwan nakay buy masnêg nan pansabin, "Ya mani tawun ati, lingkud silan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan! Pan-iaral la kamuyu nu parasaantu kaw miligtas!"

¹⁸ Allu-allu nan pandaygên na abitu angga sa napasuluk ka si Pablo. Kabay pinagarapan nay babayi buy sinabi na sa nadawak ka ispirity idi kana, "Sa lagyun Jesu Cristu, pan-iutus katan magawas kana!" Buy tambêng nag-awas ya nadawak ka ispiritu.

¹⁹ Sên nakitan amung nay ayin silaynan panakitan, dinakêp la si Pablo buy si Silas buy ginuluy sa palengki amén iarap sa mani manungkulon sa balayan.

²⁰ Sinabi la sa mani manungkulon, "Ya mani Judion ati, manggulu sila sa balayan tamu.

²¹ Pan-iaral lay naugalyan ya labag sa kautusan tamun mani Romano. A tamu malayarin sunulon na mani paniaral la."

²² Nibébêtêk ka mani tawu sa panduyung kan Pablo buy kan Silas. Impalabus mani manungkulon na yaming la buy impabadug.

²³ Sên napakangêd silaynan binadug, impasukul sila buy in-utus la sa magbantay, "Papakabantayan mu sila."

²⁴ Kabay impasun magbantay ya luwa sa nalalâlaléy sukulan buy impasun na mani bitis la sa pisaêtan luway mangabayat ta kayuy inlubtan.

²⁵ Sên limbanak kan yabi, manalangin silan Pablo buy si Silas buy magkanta silan pangulimén kan Bapan Namalyari. Buy pallêng-ên silan kaatag mani nakasukul baydu.

²⁶ Bêngat tan nallayun malakas. Kabay naéyêg êt ta sukulan. Nibuklat ta kaganawan pasbul sukulon buy nangabubuytuy tanikalan kaganawan naka-sukul.

²⁷ Nipaimatay magbantay buy nakitan nay nakabuklat ta kaganawan pasbul. Indap

na nu tinumakas say mani nakasukul. Kabay inanus nay kēya na, ta magpaka-mati yina dayi.

²⁸ Nuwa masnēg sin-abin Pabloy, "Agana ka magpakamati! Abiti kay kaganawan!"

²⁹ Nipakwan suluy mag-bantay buy namaras yan sinumun. Nanduku ya sa arapan lan Pablo buy si Silas un manginagin limu.

³⁰ Pamakayari, sēn in-awas sa silan Pablo sa sukulan, pinatang na sila, "Kakay sabêt ta sépat kun daygēn amēn miligtas?"

³¹ Nakitbay sila, "Manam-palataya ka sa Panginuun Jesus buy miligtas ka buy mani kaawyun mu sa bali."

³²⁻³⁴ Amēsēn, pikilaku na silan Pablo sa bali na, inuyasan nay nuka la buy pinakan. Buy in-aral lan Pabloy Sabin Bapan Namalyari kana buy sa kaganawan kaawyun na sa bali buy nagpabawtismu sila. Masaya-sayay magbantay buy buun pamilya na, ta nanampalataya silayna kan Bapan Namalyari.

³⁵ Pamakamaranun, ya mani manungkul-an sa balayan, namiutus silan mani pulis ya ibus sa silan Pablo.

³⁶ Kabay sinabin mag-bantay sa sukulan kan Pablo, "Namiutus ya mani manungkul-an ya ipabus kawna. Kabay malyari kawnan umawas buy mitan napatētbēk."

³⁷ Nuwa sinabin Pablo sa mani pulis, "Inlabag mani manungkul-an na kautusan Romano, gawan impabarug lakay sa arapan mani tawu buy impasukul kay ayin pallitis, agyan mani Romano kay. Sēn amēsēn ni, labay lakay ipabus un ayin magtanda. Asē malyari! Silay naman na manungkul-an na maku din mamibus kanyan."

³⁸ Kabay nag-udung nga mani pulis sa mani manungkul-an buy imbalita kallay sinabin Pablo. Sēn natandan mani manungkul-an ya Romano awēd silan Pablo, nalimu sila.

³⁹ Kabay naku sa suku-lan ya mani manungkul-an buy nanyawad silan tawad kallan Pablo. Pamakayari, impaawas sila buy pikisabi lay, "Nu malyari dayi, mita kawna sa balayan yan."

⁴⁰ Sēn nakaawas sa silan Pablo buy si Silas sa suku-lan, naku sila sa balin Lydia. Nalatēng la bayduy map-atēl buy pinas-êy lan Pabloy panampalataya la. Pamakayari, namitay na silan Pablo.

17

Nangaral si Pablo sa Tesa-lonica

¹ Dinuman silan Pablo sa balayan Amfipolis bayu sa balayan Apolonia angga sa inlumatēng sila sa balayan Tesalonica. Dilag bayduy balin pagtipunan mani Ju-dio.

² Buy ayun sa manan pandaygén Pablo, sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio. Buy sa tatluy Allun Pagpaynawa, nikitutul ya sa mani tawu baydu. Ginamit nay Kasulatan Bapan Namalyari amén

³ ipaintindi na kallay nakasulat buy ipapêtêg na ya si Cristu kaylangan yan mibabata sa pamasakit buy manguman yan mabyay. Sinabin Pablo, "Si Jesus ya pan-ipatanda ku kamuyu, sabay ya Cristuy impan-gakun Bapan Namalyari."

⁴ Ya kaatag Judio, nanampalataya buy nakilaku kan Pablo buy kan Silas. Malaké êt ta mani Griego ya mangulimén kan Bapan Namalyari buy malaké êt ta pikatandan na babayi ya nanampalataya buy nakilaku kalla.

⁵ Nuwa dilag kaatag Judioy nakasém kan Pablo buy kan Silas. Kabay tinipun lay mani tawuy mapanyag kadawakan ya kay nagtukawan sa palengki. Sén malakéy nay natipun la, nag-umpisa silaynan manggulu sa balayan. Pinilit lan sinumun sa balin Jason gawan sa pangkap la kan Pablo buy kan Silas amén iarap sila sa mani tawu.

⁶ Nuwa sén a la makit silan Pablo buy si Silas, dinakép la si Jason buy ya kaatag pun êt mani manampalataya. Ginaluluy lay mani ati papakun sa mani manungkulon sa balayan buy masnêg lan sin-

abi, "Ya mani tawun ati, mapanyag silan kagulwan agyan antuy lakwén la. Buy amésén, idi silayna baydi sa balayan tamu.

⁷ Impasun Jason sa bali na silan Pablo buy si Silas. Kaganawan lay mangalaban sa kautusan Emperador, gawan pansabin lay dilag pun êt kaatag ari ya maglagyun Jesus."

⁸ Sén nalêngén mani tawuy abitu buy mani manungkulon, naguluy isip la.

⁹ Bayu la imbus si Jason buy ya mapatêl tamu kan Jesus ya kaawyun na, pinabayad sila pun.

Naku silan Pablo buy si Silas sa Berea

¹⁰ Pamakayabi, impalakun mani manampalataya silan Pablo buy si Silas sa balayan Berea. Pamakalatêng la baydu, sinumun sila sa balin pagtipunan mani Judio.

¹¹ Luyang pun nakabuklat ya isip mani Judio sa Berea kaysa sa mani taga Tesalonica, tagawan labaylabay lan lêng-ên ya pan-iaral lan Pablo buy allu-allu lan pagaralan ya Kasulatan Bapan Namalyari amén matandan la nu pêtêg ya pansabin lan Pablo.

¹² Kabay malaké kallay nanampalataya kan Jesus. Malaké êt ta mani Griegoy babayi ya pikatandan sa balayan buy mani Griegoy lawyaki ya nanampalataya kan Jesus.

¹³ Nuwa sén nalêngén mani Judio sa Tesalonicay mangaral si Pablo un Sabin Bapan Namalyari sa Berea, naku sila êt baydu buy sinagyat lay mani tawu un manggulu.

¹⁴ Kabay tambéng in-atél mani manampalataya si Pablo sa agid dagat. Nuwa si Silas buy si Timoteo, nagpalakwan baydu sa Berea.

¹⁵ Dilag mani tawuy nami-atél kan Pablo angga sa Atenas. Sén mag-udung silayna sa Berea, intipan Pablo kallay tambéng pakamatén kana silan Silas buy si Timoteo.

Nangaral si Pablo sa Atenas

¹⁶ Kaban mangêténg si Pablo kan Silas buy kan Timoteo sa Atenas, nakitan nay malakéy diyusdiyusan baydu. Nabégbég ga nakém na.

¹⁷ Kabay sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nakitutul ya sa mani Judio buy sa mani alwan Judiyo mangulimén kan Bapan Namalyari. Allu-allu ya êt mamaku sa pangapalan amén makitutul agyan sisabêt man na malaténg na baydu.

¹⁸ Dilag êt luway grupun mani manuruy nakitutul kan Pablo. Ya gisa, pambégen lan mani Epicureo. Ya gisa, pambégen lan Estoico. Sinabin dakun umnu kalla, "Sabêt ta pansabin tawun abiin ya

magbibiyasa?" Ya sinabin kaatag, "Ya pan-iaral nan abiin, abituy pan-uliménén mani dayawan." Pansabin lay abitu gawan mangaral si Pablo un tungkul kan Jesus buy sa panguman nan pangabyay.

¹⁹ Kabay pikilaku la si Pablo sa mani manungkulon ya pambégen grupun Areopago. Sinabi la kana, "Mal-yari yan nayin matandan nu sabêt ta bayun aral ya pan-iaral mu?

²⁰ Babayu yan nalêngéy mani pansabin mu. Kabay labay yan matandan nu sabêt ta labay sabin abiin."

²¹ Sinabi lay abiin gawan ya mani taga Atenas buy mani dayawan na makitugél baydu, ayin silan kaatag pandaygen nun a kay misasabi buy malléngé tungkul sa bayuy aral.

²² Kabay nidéng si Pablo sa arapan mani tawuy pambégen grupun Areopago buy sinabi na, "Mani taga Atenas! Makit kuy masipéng kaw mangulimén.

²³ Tagawan sa paglimbun ku sa balayan yu, nakit kuy mani pan-uliménén yu. Buy nakit ku êt ta pamiandugan yuy nakasulat ya paradi, 'Sa namalyari ya a yan kilala,' Ya pan-uliménén yuy a yu kilala, sabay ya Bapan Namalyari ya pan-iaral ku kamuyu."

²⁴ "Ya Bapan Namalyari ya pan-iaral ku kamuyu, sabay ya nanyag babun luta buy kaganawan idi baydi ya

sabay ya Panginuun langit buy luta. A ya manugêl sa mani templu ya dinyag mani tawu.

²⁵ A ya mangaylangan sawup ubat sa tawu, gawan sabay siyay nam-i kantamun biyay, inawanêñ buy kaganawan pangaylanganan tamu.

²⁶ Dinyag nay kaganawan layi ya ubat sa gisay tawu* buy in-ikyat na sa buun babun luta. Intalaga nay kaganan bibiyan balang layi baydi sa babun luta buy intalaga na êt ta panawun ya mabyay sila.

²⁷ Dinyag Bapan Namalyari ya kaganawan abiin amén dat sa pangkap tamu kana, makitan tamu ya. Nuwa sa kapêtégan, asê marayu si Bapan Namalyari sa balang gisa kantamu.

²⁸ 'Gawan sa kapamilatan kapangyarian na, nabyay kitamu buy makakimit buy idi kitamu baydi.'[†] Para êt bayduy sinabin dakun umnuy manyag tula, 'Anak kitamun Bapan Namalyari.'

²⁹ "Kabay gawan anak kitaminan Bapan Namalyari, agana tamu isipin ya si Bapan Namalyari, kay kapisu yan ribultuy gintu, pilak, o batu ya pawan kay diyag isip buy kabiyasnan tawu.

³⁰ Sabitun nuna, sên asê pun kilalan mani tawu si Bapan Namalyari, pinaulayan nay mani pandaygên la.

Nuwa amêsên, pan-iutus Bapan Namalyari sa kaganawan tawu sa balang lugal ya magsisi sila buy lakwanan lay mani nadawak ka pandaygên la.

³¹ Gawan intakdan Bapan Namalyari ya allu nu makanu na ipatupad ya makatuynungan na pangukum na sa kaganawan tawu baydi sa babun luta sa kapamilatan tawuy pinili nan mangukum. Pinag-papêtgan nay abiin sa kaganawan sabitun pinabyay nan manguman ya tawun abitu."

³² Sêñ nalêngê lay sinabin Pablo tungkul sa panguman pangabyay, kinalyan yan dakun umnu. Nuwa sinabin kaatag, "Mag-udung kan manguman baydi, gawan kalabay kay pun mallêngê tungkul baysên."

³³ Pamakayari, inlakwanan silan Pablo sa pagtipunan la.

³⁴ Dilag dakun umnuy lawyaki ya nanampalataya kan Jesus buy nakilaku kan Pablo. Ya gisa kalla, si Dionisio ya membrun grupun Areopago buy dilag êt babayi ya naglagyun Damaris buy dilag pun êt kaatag ga nakilaku.

18

Ya pamakun Pablo sa Corinto

* **17:26 17:26** Sabay si Adan na pantukuyun di. † **17:28 17:28** Sabitun nuna, dilag gisay Griegoy magtula ya nisulat un ati kan Zeus ya pinakamatag-ay ya namalyarin mani Griego.

¹ Pamakayarin abitu, namita si Pablo sa balayan Atenas buy naku ya sa balayan Corinto.

² Nakilala na bayduy gisay kaparisu nan Judio ya inanak sa prubinsyan Ponto. Ya lagyu na, Aquila. Kay kapilatêng Aquila sa Corinto ubat sa balayan Roma sa bansan Italia, kaawyun na si Priscila ya asawa na. Naktugêl sila baydu gawan impatas Arin Claudio ya kaganawan Judio sa balayan Roma. Inlakun Pabloy mia-sawa sa bali la.

³ Gawan manyag silan tolda kaparisun Pablo, naktugêl ya kalla buy awyun lay nan mag-ubra.

⁴ Balang Allun Pagpay-nawa, mamaku si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio amên makitutul kalla buy pansagyatêng nan manampalataya kan Cristuy mani Judio buy mani Griego.

⁵ Sêñ inlumatêng silan Silas buy si Timoteo ubat sa prubinsyan Macedonia, impamisan Pablo ya panawun na sa pangaral nan Sabin Bapan Namalyari. Pinag-papêtgan na sa mani Judioy si Jesus sabay ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

⁶ Nuwa sinalangsang la si Pablo buy dinustak laya. Kabay ingkampag Pabloy abuy idi sa yaming na bilang patanda laban kalla. Sinabi na, "Nu parusan kaw Bapan Namalyari, kasalanan yina. Ayin nakinan panagutan kamuyu. Paubat amêsên,

mangaral lakina sa mani alwan Judio."

⁷ Kabay namita ya baydu buy nakitugêl ya sa balin Ticio Justo ya idi sa danin balin pagtipunan mani Judio. Ya tawun ati, a ya Judio nuwa mangulimên ya kan Bapan Namalyari.

⁸ Si Crispo ya mamunu sa balin pagtipunan mani Judio, nanampalataya ya sa Panginuun Jesus buy mani kaawyun na sa bali. Malakê pun na taga Corinto ya nallêngê kan Pablo ya nanampalataya buy nagpabawtismu.

⁹ Gisay yabi, nagpakit ya Panginuun kan Pablo buy nagsabi sa kapamilatan sulêplêp. Sinabi na, "Agana ka malimuy Pablo. Isundu muy pangaral mu buy agana ka tunggèn,

¹⁰ ta kaawyun muku. Buy ayin makapasakit kamu tagawan malakêy tagasunul ku sa balayan ati."

¹¹ Kabay nanugêl si Pablo sa Corinto un gisay tawun buy kapaka. Buy pan-iaral na sa mani tawuy Sabin Bapan Namalyari.

¹² Nuwa sêñ si Galio ya gobernador sa Acaya, nibêbêték ya mani Judio laban kan Pablo. Dinakêp laya buy gintan kan Galio amên litisin.

¹³ Sinabi la, "Ya tawun abiin, pan-isagyat nan mangulimên kan Bapan Namalyari ya mani tawu sa paralan ya labag sa kautusan."

¹⁴ Sêñ magsabi ya dayi si Pablo, nunan nagsabi si Galio sa mani Judio. Sinabi na, "Nu tungkul sa palabag kautusan o mabayat ta kasalanan ya kasuy gintan yu kangku, lêng-ên kataw.

¹⁵ Nuwa gawan kay tungkul sa mani sabi, sa mani lagyu, buy sa kautusan yu, sikaw nay pakabaala baysen. A ku kalabay mangatuyungan sa parabaysen na kasu."

¹⁶ Kabay impaawas na sila sa pallitisan.

¹⁷ Si Sostenes, gisa yan mamunu sa balin pagtipunan mani Judio. Dinakêp yan mani Griego buy dinugédugê laya sa lawasan pallitisan. Nuwa asê dinambin Gobernador Galio ya nalyari.

Ya pag-udung Pablo sa Antioquia ya sakup Siria

¹⁸ Nanugêl si Pablo sa Corinto un malakêy allu. Pamakayari, nagpatanda ya sa mani mapatêl buy naku ya sa Cencrea kaawyun nay miasaway silan Aquila buy si Priscila. Nagpaurug ya baydu gawan tinupad nay gisay impangaku na kan Bapan Namalyari. Ubat sa Cencrea, nagsakay silan barku papakun sa prubinsyan Siria.

¹⁹ Pamakalatêng la sa Efeso, inlakwanan Pablo ya miasawa ta sinumun ya sa balin pagtipunan mani Judio buy nakitutul ya sa mani Judio baydu.

²⁰ Pikisabi la kan Pablo ya manugêl yapun baydu kalla un dakun umnuy allu, nuwa asê kalabay si Pablo.

²¹ Nuwa bayu ya namita, sinabi na kalla, "Nu kalabayen Bapan Namalyari, mag-udung ngaku baydi." Pamakayari, namita ya sa Efeso un nagsakay sa barku.

²² Sêñ nilatêng ngina sa balayan Cesarea, naku ya sa balayan Jerusalem ta nangu-musta ya sa mani manampalatayay miaawyun. Pamakayari, nagdaus ya sa balayan Antioquia.

²³ A ya naêpêng baydu. Namita ya buy inlaku nay mani lugal la sakup Galacia buy Frigia, ta pinas-êy nay panampalatayan mani tagasunul Jesus baydu.

Ya pangaral Apolos sa Efeso

²⁴ Inlumatêng sa Efesoy gisay Judioy taga Alejandria. Ya lagyu na, Apolos. Mangêd yan magsabi buy malakêy tanda na sa Kasulatan Bapan Namalyari.

²⁵ Naturwanan ninan aral tungkul sa Panginiun. Buun nakêm yan mangaral buy ustuy pan-ituru na tungkul kan Jesus. Nuwa ya kay tanda na, kay abituy bawtismu ya in-aral Juan.

²⁶ Nagsabi yan ayin limu sa balin pagtipunan mani Judio. Sêñ nalêngê lan Priscila buy si Aquilay paniaral na, insagyat laya sa bali la buy impatanda la

kanan mangêd nu parasaantun iligtas Bapan Namalyari ya mani manampalataya sa Panginuun Jesus.

²⁷ Buy sén nalabayán Apolos ya maku sa prubinsyan Acaya, pinas-éy ya nakém nan mani manampalatayay idi sa Efeso buy nanulat sila sa mani tagasunul Jesus ya idi sa Acaya ya tanggapén la si Apolos. Pamakalaténg na baydu, maragul la naisawup na sa mani nanampalataya sa kapamilatan kangédan Bapan Namalyari.

²⁸ Sa pamikitutul na sa mani Judio, sinambut na sila sa kapamilatan Kasulatan Bapan Namalyari. Impapêténg na kallay sabay si Jesus ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari.

19

Natanggap mani manampalatayay Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Kaban idi sa balayan Corinto si Apolos, nagdan naman si Pablo sa lugal la nangatutung-uy angga sa inlumunsan ya sa balayan Efeso. Dilag yan nakitan bayduy mani tagasunul Jesus.

² Namatang si Pablo kalla, "Sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, natanggap yina nayı ya Ispiritun Bapan Namalyari?"

Nakitbay sila, "Asé. Ayin kay pun tanda ya dilag awé pambéngén Ispiritun Bapan Namalyari."

³ Namatang si Pablo kalla, "Sa sabét kaw binawtismuwan?"

Nakitbay sila, "Binawtismuwan kay ayun sa inturun Juan."

⁴ Sinabin Pablo kallay, "Ya pamawtismun Juan, para sa mani tawuy nagsisi sa mani kasalan la. Sinabi na sa mani tawuy sépat silan manampalataya sa lumaténg nga kasunul na ya ayin kaatag nun a si Jesus."

⁵ Sén naléngé lay abiin, nagpabawtismu sila sa lagyun Panginuun Jesus.

⁶ Sén impaluntun Pabloy gamêt na kalla, natupus Ispiritun Bapan Namalyari ya balang gisa kalla. Kabay nakapagsabi silan magmikakanayun na sabi ya a la natandan buy dilag silan impatanday mani sabi ya ubat kan Bapan Namalyari.

⁷ Ya bilang kaganawan lawyaki ya nagpabawtismu, mapu buy luwa.

⁸ Sa tatluy buwan, magkamaku si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio. Ayin yan limun makitutul sa mani tawu buy pan-isagyat na silan magpasakup sa pagarin Bapan Namalyari.

⁹ Nuwa dilag dakun umnu kallay nakdéy ya ulu. Asé kalabay manampalataya buy nagsabi silan nadawak sa arapan malakéy tawu tungkul kan Jesus. Kabay namita si Pablo sa balin pagtipunan mani Judio, kaawyun na mani tagasunul

Jesus. Buy allu-allu yan maku sa pag-aralan Tirano amén isunduy pamikitutul.

¹⁰ Sa lalén luway tawun, parabayduy pandaygén na. Kabay ya kaganawan manugél sa prubinsyan Asia, Judio buy Griego, nalêngé lay tungkul kan Jesus.

¹¹ Malakéy mamakaupapas ya dinyag Bapan Namalyari sa kapamilatan Pablo.

¹² Kabay agyan panyu o sabêt man ya paglatup ya ginamit Pablo, panggétan mani tawu sa mani nipa-sakit. Sa pakapakun baydu, nitas ya sakit buy nangadadawak ka ispiritu.

¹³ Dilag dakun umnuuy Judio bayduy mibitabita buy mamipatas nadawak ka ispiritu sa mani tawuy sinédakan. Sinubukan lan gamitin ya lagyun Panginuuun Jesus amén ipatas ya nadawak ka ispiritu. Sinabi la sa nangadadawak ka ispiritu, "Sa lagyun Jesus ya pan-iaryl Pablo, pan-iutus yan ya magtas kaw."

¹⁴ Parabayduy pandaygén pituy lawyaki ya anak Esceva ya gisa sa mani mamunun parin mani Judio.

¹⁵ Sén sinubukan lan im-patas ya nadawak ka ispiritu sa lagyun Jesus, nakitbay ya nadawak ka ispiritu, "Kilala ku si Jesus buy kilala ku êt si Pablo, nuwa sisabêt kaw naman?"

¹⁶ Buy inukduwan silan tawuy sinédakan nadawak ka ispiritu, sinambut

buy pinasakitan silan kaganawan. Ayin silan nadyag. Kabay nuwayu silan pasal-wang sa bali un nikalalabus buy nikasusugat.

¹⁷ Ya nalyari sa pituy anak Esceva, nabalitan kaganawan mani Judio buy Griego ya manugél baydu sa Efeso. Nalimu sila buy in-ulimén ya lagyun Panginuuun Jesus.

¹⁸ Malaké sa mani manampalatayay nagdani buy napaawu sa nadawak ka dinyag la.

¹⁹ Malaké êt ta mani magkukulam ya nanipun libru la ya panggamitin la sa pangulam bayu la sinlêb sa makitan kaganawan. Ya alagan mani libruy sinlêb la, niras limampuy libun pilak.

²⁰ Sa pakapakun baydu, nakit mani tawuy dilag kapangyarian na Sabin Bapan Namalyari. Kabay kapamiwagaw-wagaw Sabi na buy inlumakéy manam-palataya kan Jesus.

Ya kagulwan sa Efeso

²¹ Pamakayarin abituy mani nalyari, naisip Pablón duman pun sa prubinsyan Macedonia buy Acaya bayu maku sa Jerusalem. Sinabi na pun êt, "Pamakaubat ku sa Jerusalem, kaylangan kun lakwén ya Roma."

²² Impauna na sa Macedonia silan Timoteo buy si Erasto ya luway manawup kana. Buy nagpalakwan pun si Pablo sa prubinsyan Asia.

²³ Sa panawun na abitu, dilag maragul la gulu sa Efeso, gawan ya kaatag mani tawu baydu, a la labay ya pan-iaral tungkul kan Jesus.

²⁴ Nag-umpisay abiin ya gulu sa gisay tawuy naglagyun Demetrio ya mamanday. Manyag yan nangabêlêng nga templuy diyag sa pilak ya imparisu sa templun Artemis ya diyusa la. Panakitan nan maragul la abiin kaawyun na mani mag-ubra na.

²⁵ Kabay impabêg nay kaganawan mag-ubra na buy ya kaatag pun na mani tawuy para êt bayduy kabyayan. Sinabi na, "Mani kaluguran, tanda yuy gawan sa ubra tamun abiin, mangêd da kabyayan tamu.

²⁶ Nakitan yu buy nalêngêy dinyag Pablo. Pansabin nay ya ribultuy dinyag tawu, alwan pêtêg namalyari. Malakêy nani-wala kana, alwan kay baydi sa Efeso nun a sa buun prubinsyan Asia.

²⁷ Kabay mipakadawak ya kabyayan tamu, gawan dat dawakên mani tawu. Buy alwan kay abiin, mipakadawak êt ta templun diyusa tamun si Artemis. Dat matasan ninan pukat buy asina kilalanêng mani tawuy diyusay pansambêng tamu, alwan kay baydi sa prubinsyan Asia nun a sa buun babun luta."

²⁸ Sén nalêngêng mani tawuy abiin, sadyay tubag la buy masnêg lan sinabi,

"Makapangyarian si Artemis ya diyusan mani taga Efeso!"

²⁹ Kabay niwagaw wa kagulwan sa buun balayan. Dinakêp lay mani kaawyun Pablo ya silan Gaius buy si Aristarco ya mani taga Macedonia. Pamakayari, kabban pangguluyun lay luwa, niaawyun silan nuwayu sa lugal la pagtipunan mani tawu.

³⁰ Labay dayin Pablón makiarap sa mani tawu, nuwa binênbênan yan mani tagasunul Jesus.

³¹ Agyan ya kaatag sa mani kaluguran Pabloy manungkulon sa prubinsyan Asia, namiutus silan magsabi kanan agana ya maku sa pagtipunan mani tawu.

³² Luyang pun naguluy mani tawu, ta asê pari-parisuy pansabin la gawan asê tandan malakê kalla nu sabêt ta sangkan pititipunan la.

³³ Indap kaatag si Alejandro ya nanyag nadawak ta sabay siyay intulak mani Judio sa arapan. Siningyalan nay mani tawuy mangimbék.

³⁴ Nuwa sén natandan mani tawuy Judio awêd si Alejandro, niaagnan silan masnêg magsabin, "Makapangyarian si Artemis ya diyusan mani taga Efeso!" Luway uras lan pansabin ya parabaydu.

³⁵ Nuwa pamakayarin napatgên gisay mamunu ya mani tawuy idi sa balayan,

sinabi na kalla, "Mani kabalyan kun taga Efeso, tandem kaganawan tawuy sikitamuy mani taga Efeso ya sabay ya mamantay sa templun marangal la Artemis ya makapangyarian buy sa sagraduy batuy kalupa na ya nanabun ubat sa langit.

³⁶ Asê mailimêd da abiin agyan kan dakun sisabêt man. Kabay magpatêtbék kaw! Agana kaw patutulsub.

³⁷ Gintan yu baydi ya mani tawun ati, agyan ayin silay naman tinakaw sa templu tamu o pinustak ya diyusa tamu.

³⁸ Nu dilag deklamu si Demetrio buy mani kaawyun nan mamanday laban kan dakun sisabêt man, dilag kitamun mani mangatuyungan buy mani manungkulon. Sépat silan magdeklamu baydu.

³⁹ Nuwa nu dilag kaw pun kaatag deklamu, kayangan pakapalanen na abiin sa pamititipun manungkulon sa balayan.

⁴⁰ Nadawak ka malyari kantamu nu dilag magdeklamu sa gubernun Roma tungkul sa gulun ati. Ayin kitamun mangêd da sangkan ya ipakitbay nu siyan pandaygên tamuy ati."

⁴¹ Pamakayari nan nagsabi, pinauli nay mani tawuy nititipun.

¹ Sén nayari yay gulu sa balayan Efeso, impabêg Pabloy mani tagasunul Jesus, ta pinas-éy nay nakêm la. Pamakayari, nagpatanda ya kalla ta naku ya sa prubinsyan Macedonia.

² Malakêy lugal ya inlaku na sa Macedonia. Pinas-éy nay nakêm mani manampalataya sa kapamilatan pangaral na kalla. Pamakayari, naku ya sa Grecia

³ buy nanugêl ya baydun tatluy buwan. Sén magsakay yina dayi sa barku papakun sa Siria, natandan nay palanun mani Judioy patin ya. Kabay sa pag-udung na, inisip nay duman ya tana sa prubinsyan Macedonia.

⁴ Nakilaku kan Pablo si Sopater ya taga Berea ya anak Pirro, silan Aristarco buy si Segundo ya mani taga Tesalonica, si Gaius ya taga Derbe, si Timoteo, buy silan Tiquico buy si Trofimo ya taga prubinsyan Asia.

⁵ Pamakalatêng yan sa Filipos, nuna sila kanyan sa Troas buy inêtêng lakay baydu.

⁶ Pamakayarin Pestan Tinapay ya ayin Pamalbag, nagsakay kay barku ubat sa Filipos papakun Troas. Pamakayarin limay allu, napikakit kay manguman sa Troas. Nanugêl kay baydun pituy allu.

20

Ya pamakun Pablo sa Macedonia buy sa Grecia

Ya tawlin pagliwan Pablo sa Troas

⁷ Sa nunan allu sa gisay dumingga, niaawyin kay

amén mangan tinapay bilang pangganaka sa pangamatin Jesus. Buy gawan mita si Pablo kinawasakan, nangular ya anggan limbanak yabi.

⁸ Malakéy sulu baydu sa kuwartuy pagtipunan yan ya idi sa têngêl.

⁹ Dilag baydun gisay bayuntawuy naglagyun Eutico ya nakaiknu sa awang. Buy gawan sa karang pagsabin Pablo, nabêlewan na. Kabay nanabu ya ubat sa ikatluy palapag bali. Sên insapat laya, nati yina.

¹⁰ Nuwa nagtabuy si Pablo buy nagpalukub ya sa babun Eutico buy tinakês naya. Sinabi na sa mani tawu, "Agana kaw napitik, ta nabyay ya."

¹¹ Nag-udung si Pablo sa têngêl buy binis-ilbis-il nay tinapay buy kinnan la. Pamakayari, nangular yapun angga sa bunatbunat bayu ya namita.

¹² In-uli la si Eutico ya nabyay buy saday saya la.

Ubat sa Troas naku si Pablo sa Mitilene

¹³ Amésen, nagsakay kay sa barku papakun sa Ason. Baydu yan pakikitan si Pablo amén isakay, gawan sinabi nay kay mita yan papakun baydu.

¹⁴ Sên napikakit kay sa Ason, nagsakay ya sa barkuy pinagsakayan yan buy ni-aawyun kay naku sa Mitilene.

¹⁵ Ubat sa Mitilene, insundu yan na pamita yan buy kinawasakan nilatêng kay sa êtêb islan Quio. Sên sumunul la allu, dinuman kay sa Samos. Nilabas pun na gisay allu, inlumatêng kay sa Mileto.

¹⁶ A kay dinuman sa Efeso, gawan asê labay Pablón maabalay panawun na sa prubinsyan Asia. Labay nay idi yina sa Jerusalem bayu miras sa Allun Pentecostes.

Ya pagpatandan Pablo sa mani mamunu sa mani manampalataya sa Efeso

¹⁷ Kaban idi sa Mileto si Pablo, dilag yan impalaku sa Efeso amén sabin sa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun na makikit kan Pablo sa balayan Mileto.

¹⁸ Pamakalatêng la, sinabin Pablo kallay, "Tanda yu nu parasaantuy pamibiyaybiyay ku sabitun kaawyun yuku pun, ubat ta sa inlumatêng ngaku baydi sa prubinsyan Asia.

¹⁹ Naglingkud daku sa Panginuun un dilag nayépay nakém buy mantuluy luwa ku. Malakéy panubuk ka dinanasan ku gawan labay mani Judion patin laku.

²⁰ Tanda yu êt ta a ku nagmikakunun nangular agyan sabêt man na makasawup kamuyu. Ta nanuru waku kamuyu sa arapan malakéy tawu buy sa binalibali.

²¹ In-aral ku êt sa mani Judio buy sa mani Griego ya kaylangan lan magsisi

sa mani kasalanan la, magudung kan Bapan Namalyari buy manampalataya sila sa Panginuun tamun Jesus."

²² Amêßen, maku waku sa Jerusalem gawan ati ya inutus kangkun Ispiritun Bapan Namalyari. A ku tanda nu sabêt ta malyari kangku baydu.

²³ Kay tanda kinaman, agyan saantu pun na balayan na lakwên ku, panipatanda kangkun Ispiritun Bapan Namalyari ya masukul laku buy magkasakit.

²⁴ Nuwa asê maulaga kangkuy biyay ku. Ya maulaga kangku, mayari kuy pan-ipadyag kangkun Panginuun Jesus ya sabay ya pamipatandan Mangêd da Balita tungkul sa kangêdan Bapan Namalyari.

²⁵ "Sabitun nuna, sên impatanda ku kamuyuy tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari, nakiawyun naku kamuyu. Nuwa amêßen, tanda kuy a kitamina mapikakit manguman.

²⁶ Kabay pansabin ku kamuyu amêßen ya nu dilag kamuyuy asê miligetas sa ayin katganan na kaparusan, ayin nakinan panagutan kana."

²⁷ Tagawan a ku nagluway nakêm ma nangaral kamuyun buun kalabayan Bapan Namalyari.

²⁸ Illagan yuy sarili yu buy ya kaganawan manampalataya, ta sikaw wa pinilin Ispiritun Bapan Namalyari

ya mamunu kalla. Mamunu kaw sa mani manampalatayay miaawyun ya inatbus Bapan Namalyari sa kapamilatan dayan Anak na.

²⁹ Tanda kuy sa pagtas ku baydi, dilag mani lumatêng baysen na mangaral alwan pêtêg. Nanuwad silan asun aniwid ta labay lan sirên na pamiaawyin yu.

³⁰ Dilag êt maubat kamuyuy tawuy mangaral kalaraman amên maisagyat lan manunul kallay mani tagasunul Jesus.

³¹ Kabay mangillag kaw. Ganakên yuy sa lalên tatluy tawun, allu buy yabi kun pan-ipaganaka kamuyu un dilag panangis.

³² "Buy amêßen, panitiwala kataw kan Bapan Namalyari buy sa Sabi na tungkul sa kangêdan na ya sabay ya makapapaséy sa panampalataya yu buy abiin na makab-i kamuyun pamana ya in-ilan Bapan Namalyari para sa kaganawan tawuy pinili nan kay kana.

³³ A ku inangad da mani pibandiyan yu o mani yaming dakun sisabêt man.

³⁴ Tanda yuy nag-ubra ku amên dilag gakun pangwanan kaylangan ku buy mani kaawyun ku.

³⁵ Sa pag-ubra ku, impakit ku kamuyuy alimbawan pagsipêg. Ta nu tubsun yuy ati, makasawup kitamu sa mani kalulu. Pawa tamun ganakên na sinabin Pangin-

uun Jesus, 'Pinagpalay mam-i kaysa sa mananggap.' ”

³⁶ Pamakayarin nagsabin Pablo, niaawyun silan naduku buy nanalangin.

³⁷ Nanangis silan kaganawan buy tinakêsi la si Pablo buy dinêp.*

³⁸ Ingkalungkut lay sinabin Pabloy a silayna mapikakit manguman. Pamakayari, in-atêl la si Pablo sa barku.

21

Ya pamakun Pablo sa Jerusalem

¹ Nagpatanda kay sa mani mamunu sa manampalataya sa Efeso buy nagsakay kay angga sa islan Cos. Kinawasakan, nilatêng kay sa islan Rodas. Buy ubat ta baydu, insundu yan na pamita yan angga sa balayan Patara.

² Pamakalatêng yan sa Patara, dilag kay nakit ta barkuy papakun sa Fenicia. Kabay tambêng kay nagsakay.

³ Dinuman kay sa êtêb Cyprus ya madungawan sa êtêb udi. Insundu yan na pamita yan papakun sa Siria, nuwa tinunggên pun na barku sa Tiro, gawan intabuy bayduy kargan barku.

⁴ Tingkap yan bayduy mani tagasunul Jesus buy nakitugêl kay kalla sa lalêñ pituy allu. Sa kapamilatan

Ispiritun Bapan Namalyari, pinatandan la si Pablo ya aganayna maku sa Jerusalem.

⁵ Nuwa pamakayarin pituy allu, insundu yan na pamita yan. Ya kaganawan manampalataya buy mani asawa buy anak la ya sabay ya namiatêl kanyan sa lawasan balayan. Nanduku kay sa agid lanêm buy nanalangin.

⁶ Sêñ nakapagpatanda kay kalla, nagsakay kay sa barku buy nuli silayna.

⁷ Ubat sa Tiro, insundu yan na paglayag yan papakun sa Tolemaida. Pamakalatêng yan baydu, napikakit kay sa mani mapatêl sa Panginuun buy nanugêl kay kalla un gisay allu.

⁸ Kinawasakan, insundu yan na paglayag yan papakun sa balayan Cesarea. Pamakalatêng yan baydu, naku kay sa balin Felipe ya mamiaral Mangêd da Balita buy baydu kay nakitugêl. Si Felipe, gisa ya sa pituy lawyaki ya pinili sabitun nuna sa Jerusalem ya manawup sa mani apostul Jesus.

⁹ Si Felipe, dilag yan apat ta anak ka dalaga ya pawan mani propeta.

¹⁰ Pamakayarin dakun umnuy allu, inlumatêng nga gisay propeta ya naglagyung Agabo ya ubat sa prubinsyan Judea.

¹¹ Inlaku nakay buy

* **20:37 20:37** Ya ugalin mani tawu awlagi, nu magpatanda ya gisay tawu, mitatakêsi sila buy midêdêp sa pingi.

kingway yakês Pablo, ta inis-êl sa mani bitis na buy mani gamêt na. Buy sinabi na, "Ati ya pan-ipasabin Ispiritun Bapan Namalyari. 'Paradi ya daygên mani Judio sa Jerusalem sa magyakês ati buy idin laya sa mani alwan Judio.' "

¹² Sên nalêngê yan na abiin, sikay buy mani mapatêl baydu, nakisabi kay kan Pablo ya aganayna maku sa Jerusalem.

¹³ Nuwa nakitbay si Pablo, "Uysiyán manangis kaw yata? Kay pampakaynên yuy nakêm ku. Nakal-an nakun migapus buy agyan mati yaku sa Jerusalem para sa lagyun Panginuun Jesus."

¹⁴ Sên a yan mabênbênan si Pablo sa pamita na, tinunggên kay yana. Kabay sinabi yan tanay, "Matupad day kalabayan Panginuun."

¹⁵ Pamakayarin dakun umnyuy allu, naglêan kay buy namita papakun sa Jerusalem.

¹⁶ Inawyunan kay dakun umnyuy tagasunul Jesus ya taga Cesarea. Impalêt lakay sa balin Mnason buy baydu kay nakitugêl. Si Mnason, taga Cyprus ya buy gisa ya sa mani nunan tagasunul Jesus.

Nagliwa si Pablo kallan Santiago

¹⁷ Sên nilatêng kay sa Jerusalem, matula kay tinanggap mani mapatêl sa Panginuun baydu.

¹⁸ Kinawasakan, naku si Pablo kan Santiago

kaawyun nakay buy idi êt baydu kaganawan mani mamunu sa manampalataya sa Jerusalem.

¹⁹ Sinabin Pablo kallay, "Nagpapakun kawna" buy ingkuwentu nay kaganawan dinyag Bapan Namalyari sa mani alwan Judio sa kapamilatan pangaral na.

²⁰ Sên nalêngê lay abiin, inulimên la si Bapan Namalyari. Amêsên, sinabi la kan Pablo, "Tanda muy patêl, libulibuy nay mani Judioy manampalataya kan Jesus buy masipêg silan kaganawan na manunul sa Kautusan na impasulat kan Moises.

²¹ Nabalitan layna kanuy pan-iaryl mu sa mani Judioy manugêl sa lugal alwan Judio ya a layna kaylangan manunul sa Kautusan na impasulat kan Moises. Sinabi mu kanuy agana layna ipatuli ya anak la o sunulun na kaatag pun êt ta naugalyan taminan mani Judio.

²² Amêsên, sabêt ta daygên tamu amên matandan lay alwan pêtêg ga nabalitan la? Tagawan pilmin matandan lay inlumatêng kayna baydi.

²³ Mangêd da daygên muy sabin yan kamu. Dilag apat ta lawyaki baydi ya dilag impangaku kan Bapan Namalyari.

²⁴ Pakilaku mu sila sa Templu buy daygên yuy panipadyag Kautusan tungkul sa pallinis. Bayarêñ mu êt sa pari ya gastus la amên maka-

pagpaurug silan sabut la. Sa paradi ya paralan, matandan kaganawan na alwan pêtêg ga balitay nalêngê la tungkul kamu, gawan makin tan lay agyan sika, manunul sa Kautusan na impasulat kan Moises.

²⁵ Ya mani alwan Judioy manampalataya sa Pangin-uun Jesus, sinulatan yan na sila tungkul sa napikasunduwan yan ya aganayna mangan dakun sabêt man na in-andug sa diyusdiyu-san buy aganayna mangan daya buy aganayna mangan ayup pa asê pinadaya buy aganayna makikanayun."

²⁶ Kinawaskan, pikilakun Pabloy apat ta lawyaki buy dinyag lay abiin na nau-galyan lay pallinis. Pamakayari, naku si Pablo sa Templu buy impatanda na nu makanu mayari ya pallinis amên maiandug ga mani saysay para sa balang gisa kalla.

²⁷ Sên marani yan mayari ya ikapituy allun pallinis la, dilag dakun umnuy mani Judioy ubat sa prubinsyan Asia ya nakakit kan Pablo sa kasawangan Templu. Insagyat lay kaganawan tawuy idi baydu sa kasawangan Templu amên dakpêñ si Pablo.

²⁸ Masnêg lan sinabi, "Mani mapatêl yan na Israelita, sawpan yukay! Ya tawun abiin, agyan dakun saantuy lakwên na, manuru ya laban kantamun mani Judio, sa Kautusan na impasulat kan Moises

buy sa Templun ati. Alwa pun êt kay abiin, gintan na pun baydi sa Templay mani alwan Judio. Kabay kinadidiyan nay banal la lugal."

²⁹ Sinabi lay abiin gawan nakitan la si Trofimo ya taga Efeso ya kaawyun Pablo baydu sa Jerusalem buy indap la nu pikilaku yan Pablo sa Templa.

³⁰ Kabay naguluy mani tawu sa buun Jerusalem buy nanduyung sila sa Templa amên dakpêñ si Pablo. Pamakadakêp la kana, ginuluy laya pasalwang sa Templa buy tambêng lan insaray pasbul Templa.

³¹ Nuwa sên patin layna dayi si Pablo, dilag naka-pagsabi sa pinakamatag-ay ya pinunu un mani sundalus Romanoy maguguluy mani tawu sa buun Jerusalem.

³² Kabay tambêng yan namisagyat mani kapitan buy mani sundalus la buy inlaku lay mani tawuy magugulu. Pamakakit mani tawu sa pinakamatag-ay ya pinunu buy sa mani sundalus, tinunggên silan mandugê kan Pablo.

³³ Kabay inlakun pinakamatag-ay ya pinunun sundalus si Pablo buy impadakêp. In-utus na êt ta gapusun yan luway tanikala. Pamakayari, pinatang pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya mani tawu, "Sisabêt ta tawun ati buy sabêt ta dinyag na?"

³⁴ Nuwa asê pariparisuy mani pakitbay ya nalêngê na. Buy gawan sa maragul la gulun mani tawu, asê tandem pinakamatag-ay ya pinunun sundalus nu sabêt ta pêtêg nalyari. Kabay in-utus nay mani sundalus ya gêtan si Pablo sa kampu.

³⁵ Pamakalatêng la sa eran kampu, insapati la ta si Pablo gawan maguluy mani tawu.

³⁶ Pilkilalakwan laya buy masnêg lan pansabin, "Patin ya!"

Intanggul Pabloy sarili na

³⁷ Sên gêtan na si Pablo sa lalêñ kampun mani sundalus, sinabi na sa pinakamatag-ay ya pinunun mani sundalus sa sabin Griego, "Dilag gaku dayin sabin kamu."

Nakitbay ya, "Katanda ka awêd magsabin Griego?

³⁸ Nu parabaydu awêd, alwan sikay abituy liyaki ya taga Egipto ya dakun nakanu namunu sa pagribeldi sa gubernu. Gintan na sa kakyangan na apat ta libuy lawyaki ya mangatubag buy mamatin tawu."*

³⁹ Nakitbay si Pablo, "Gisa kun Judio ya in-anak sa Tarso ya sabay ya pikatandan na balayan sa prubinsyan Cilicia. Nu malyari, tulutan mukun magsabi sa mani tawu."

⁴⁰ Tinulutan yan pinakamataginabi ku. Silay nam-in sulat ay ya pinunun mani sundalus. Kabay nidêng si

Pablo sa eran buy naningyal ya sa mani tawun dilag yan sabin. Sên nangimbék silayna, nagsabi ya sa sabin Hebreo ya sarilin sabin mani Judio.

22

¹ "Mapatêl buy mangatwa kuway, lêng-ên yu pun na sabin ku bilang pamitanggul ku sa sarili ku!"

² Sên nalêngêñ mani tawuy magsabi si Pablo sa sabin Hebreo, suspusilan nangimbék. Kabay insundun Pablo ya pagsabi na,

³ "Judio waku ya in-anak sa balayan Tarso sa prubinsyan Cilicia, nuwa dinumagul laku baydi sa Jerusalem. Nag-aral laku baydi buy ya nanuru kangku, si Gamaliel. Masipit nan inturu kangkuy Kautusan na pansunulun mani ninunu tamu. Buun nakêm ku êt pagsuywan si Bapan Namalyari kaparisu yu amêsên ya idi baydi.

⁴ Pinasakit kuy mani manunul sa panurun Jesus buy impapati kuy kaatag. Impadakêp ku sila buy impasukul, lawyaki man o babayi.

⁵ Ya pinakapuun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuyungan, silay magpapêtêg sa kaganawan atêl tamun mani Judioy idi

* **21:38 21:38** Si ati silay mani Judio, pampatin lan liim ya mani tawuy manawup sa gubernun Roma.

sa Damasco. Sa kapamilatan sulat ta abitu, indin la kangkuy karapatan maku sa Damasco amén dakpén na mani manampalataya kan Jesus buy gétan mag-udung baydi sa Jerusalem amén parusan."

Ingkuwentun Pablo nu paraasaantu nan nakilala si Jesus

⁶ "Sén ugtuy na buy narani yakina sa Damasco, bêngat tan nangulimad sa palitêng kuy mamakasilêw wa sawang nga ubat sa langit.

⁷ Nipalukub baku sa luta buy dilag gakun nalêngéy tunuy ya magsabi kangkun, 'Saulo, Saulo, uysiyan pan-usigin muku yata?'

⁸ Namatang ngaku, 'Panginuun, sisabêt ka?' Nakitbay ya tunuy, 'Siku si Jesus ya taga Nazaret ya pan-usigin mu.'

⁹ Nakitan mani kaawyun kuy sawang nuwa a la nalêngéy tunuy ya nagsabi kangku.

¹⁰ Buy namatang ngaku pun êt, 'Panginuun, sabêt ta daygên ku?' Sinabin Panginuun, 'Midêng ka buy maku ka sa balayan Damasco. Ta dilag baydun magsabi kamun kaganawan in-il-an kun ipadyag kamu.'

¹¹ Nabulag gaku sa saday sawang. Kabay tinambay yakun mani kaawyun ku papakun sa Damasco."

¹² "Baydu sa Damasco, dilag gisay tawuy naglagyun Ananias. Dilag yan limu kan Bapan Namalyari buy manunul ya sa Kautusan. Panggalangén yan mani Judioy manugêl baydu.

¹³ Inlaku naku buy sinabi na, 'Patêl la Saulo, makakit kaynan manguman!' Pamakasabi na kangku, nakakit takun manguman buy nakit kuya.

¹⁴ Sinabi na kangku, 'Ya Bapan Namalyarin mani ninunu tamu sabay ya namilyili kamu amén matandan muy kalabayen na buy amén makitan mu buy mallêngéy tunuy un Matinék ka Lingkud na.*

¹⁵ Ta sikay magpapêtêg sa kaganawan tawu nu sabêt ta abituy nakit buy nalêngê mu.

¹⁶ Amêsên, sabêt pun na pan-êtêngén mu? Midêng kayna buy pabawtismu buy mamêg sa Panginuun amén luminis ka sa mani kasalanan mu.' "

In-utus si Pablón mangaral sa mani alwan Judío

¹⁷ "Pamakayari, nag-udung ngaku sa Jerusalem. Buy kaban manalangin naku sa Templu, dilag gakun nasulêplêp.

¹⁸ Nakit ku si Jesus ya magsabi kangkun, 'Parasên mu! Tambêng kan mita sa Jerusalem, gawan asê tanggapén mani manugêl baydi

* 22:14 22:14 Si labay sabin, si Jesus.

ya pagpapêtêg mu tungkul kangku.'

¹⁹ Sinabi ku, 'Panginuun, tanda lay sabitun nuna, dinurutan kuy mani balin pagtipunan mani Judio amén ta dakpên buy dugên na mani tawuy manam-palataya kamu.

²⁰ Buy sên patin si Esteban na magpapêtêg tungkul kamu, idi yaku baydu buy nakiayun naku kalla, ta sikuy namantay mani balabal mani namati kana.'

²¹ Nuwa sinabin Panginuun kangkuy, 'Mita ka, gawan iutus kata sa marayuy lugal amén iaral muy tungkul kangku sa mani alwan Judio.'

²² Sên pamakasabin Pablón tungkul sa mani alwan Judio, a yina labay lêng-ên mani Judio buy masnêg lan sinabi, "Patin na tawun abiin! A ya sépat bumyay baydi sa babun luta!"

²³ Insundu lay pan-angaw la, pan-iwêswês lay mani balabal la buy pan-isamwag lay abu patag-ay.

²⁴ Kabay in-utus pinakamatag-ay ya pinunu sa mani sundalus nay gêtan si Pablo sa lalén kampu un latikun angga sa sabin na nu sabêt ta nadyag nay kasalanan. Labay nan matandan ya siyan paray nabayduy pansabin mani tawu laban kana.

²⁵ Sên naigapus layna si Pablo amén latikun, sinabi na sa kapitan mani sundalus

ya nakaidêng bayduy, "Ustu nayı sa batas ya latikun na gisay Romano, agyan asê pun inlitis ya kasu na?"

²⁶ Sên nalêngên kapitan mani sundalus ya abiin, naku ya sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus buy sinabi na, "Sabêt ta ati ya pan-ipadyag mu? Romano awêd da tawun abitu."

²⁷ Kabay nakuy pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kan Pablo buy namatang, "Romano ka nayı?"

Nakitbay si Pablo, "Awu."

²⁸ Sinabin pinakamatag-ay ya pinunun sundalus, "Siku man êt, napakadyag Romano nuwa kay sa kapamilatan pamayad maragul la alaga."

Nakitbay si Pablo, "Nuwa siku, in-anak kakinan Romano."

²⁹ Tambêng nakadêtnay mani sundalus ya mallitis dayi kana. Nalimu êt ta pinakamatag-ay ya pinunun sundalus gawan impagapus na si Pablo pakan gisa ya awêd Romano.

Gintan si Pablo sa mangatwan Judioy mangatuyungan

³⁰ Taganan labay matandan pinakamatag-ay ya pinunun sundalus nu sabêt ta panangkan mani Judio kan Pablo. Kabay pamakawasak, impabêg nay mani mamunun pari buy kaganawan mangatwan Judioy mangatuyungan. Pamakayari, impakalag nay

tanikalan Pablo buy in-arap laya kalla.

23

¹ Pinapakaêlêw Pabloy mani mangatwan Judioy mangatuyungan buy sinabi na, "Mani mapatêl ku, nu tungkul sa pamibiyaybiay ku, malinis ya nakêm ku kan Bapan Namalyari angga amêsên." ² Pamakasabin Pablón abiin, si Ananias ya pinakapuun pari, impadadpik na si Pablo sa mani tawuy narani kana.

³ Sinabin Pablo kana, "Dadpikin ka êt Bapan Namalyari, sikay magtatalingkayu! Nakaiknu ka baysén amén atulan naku ayun sa Kautusan, pakán mismun sika, pallabagén muy Kautusan. Ta agyan asé pun napagpapêtgan na nangasalanan naku, impadadpik mukina!"

⁴ Sinabin mani tawuy nakaidêng sa danin Pabloy, "Pallamusun mu yay pinakapuun parin Bapan Namalyari ta!"

⁵ Nakitbay si Pablo, "Mani mapatêl, a ku tandan siya awêd da pinakapuun pari. Ta nu tanda ku dayi, a kina sinabi ya parabaydu, tagawan idi sa kasulatan, 'Agana ka mallamus sa mamunu yu.' **

⁶ Amêsên, sén nakitan Pabloy dilag mani Saduseo buy dilag êt mani Pariseo sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan, masnêg

nan sinabi kalla, "Mani mapatêl, Pariseo waku. Ya bapa ku, Pariseo êt. Indalum laku gawan napilmi yakun manguman mabyay ya mani nati."

⁷ Sén nasabi nay abiin, nisubakan na mani Pariseo buy Saduseo buy nangapisisyay ya mani mangatwan Judioy mangatuyungan.

⁸ Nalyari ya abitu, gawan ayun sa mani Saduseo, ayin panguman pangabyay. A sila êt maniwalan dilag mani ang-el o mani ispiritu. Nuwa ya kaganawan abiin, paniwalan mani Pariseo.

⁹ Kabay naipakasnêg lay sinabi la. Nidêng nga dakun umnuy Pariseoy manurun Kautusan buy impakatutu lan sinabi, "Ayin kay nakitan na kasalanan sa tawun ati. Dat dilag ispiritu o ang-el la nakisabi kana!"

¹⁰ Luyang inumumut ta pamisubakan la angga sa nalimuy pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya dat pipapaktangén mani tawu si Pablo. Kabay namiutus yan mani sundalus nan magtabuy buy kewen si Pablo sa mani tawu ta gêtan ya sa kampu.

¹¹ Pamakayabi, nagpakit ta Panginuun kan Pablo buy sinabi kanay, "Pas-êyên muy nakêm mu gawan nu parasaantu kan nagpapêtég tungkul kangku baydi sa Jerusalem, para êt bayduy daygén mu sa Roma."

* 23:5 23:5 Exodus 22:28.

Impalanu lan patin si Pablo

¹²⁻¹³ Pamakamaranun, dilag maigit apattapuy Judioy nititipun amén ipalanu la nu parasaantu lan patin si Pablo. Nangaku silan a sila mangan o miném anggan a la mapati si Pablo.

¹⁴ Kabay naku sila sa mani mamunun pari buy sa mangatway manungkuluan buy sinabi kallay, "Impangaku yan ya a kay mangan agyan dakun sabêt man anggan a yan mapati si Pablo.

¹⁵ Kabay sikaw buy mani mangatwan Judioy mangatuynungan, yawarên yu sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus Romanoy labay yu pun ipalakun manguman baydi si Pablo. Sabin yuy labay yuya pun papakalitisin. Pakan bayu yapun milatêng baydi, apatan yan nina."

¹⁶ Nuwa ya palanu la, nalêngén liyaki ya angkén Pablo ya anak patêl nay babayi. Kabay sinumun ya sa kampun mani sundalus buy impatanda kan Pabloy abiin.

¹⁷ Binêg Pabloy gisa sa mani kapitan sundalus baydu buy sinabi nay, "Ilaku mu kayék ya bayuntawun ati sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus, gawan dilag yan sabin kana."

¹⁸ Kabay inlaku yabay kapitan sa pinakamatag-ay ya pinunun sundalus. Pamakalatêng la baydu, sinabin kapitan, "Binêg

gakun Pabloy nakasukul buy nakisabi ya kangkun ilaku ku baydi kamuy bayuntawun ati, gawan dilag yan sabin kamu."

¹⁹ Tinambay pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya bayuntawu buy inlaku naya sa lugal la ayin kaatag makalêngê buy pinatang naya, "Sabêt ta sabin mu kangku?"

²⁰ Sinabin bayuntawu, "Nikasunduy mani Judion yawarên kamuy ilaku wasak si Pablo sa mangatwan Judioy mangatuynungan, gawan pakangêdên laya kanwadis litisin.

²¹ Nuwa agana ka maniwala kalla, gawan dilag maigit apattapuy tawuy magbantay ya mangapat kana. Nangaku silan a sila mangan o miném anggan a la mapati si Pablo. Amêsên, nakal-an silayna. Kay mangêtêng sila tanan paintulut mu."

²² Sinabin pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kanay, "Agana mu sabin agyan kansabêt ta imbalita tuy ati kangku." Buy impauli nay bayuntawu.

Impalaku si Pablo sa Cesarea

²³ Tambêng impabêg pinakamatag-ay ya pinunun sundalus sa luway kapitan mani sundalus buy sinabi kallay, "Mamil-an kaw luwan dalam na sundalus ta ipalaku kataw sa Cesarea. Mipikilaku kaw êt pitumpuy sundalus ya nakakabayu

buy luwan dalan na sundalus ya nipagbayi. Mita kaw paênggan alas nuwebin yabi.

²⁴ Mamil-an kaw êt mani kabayuy pagsakayan Pablo. Papakabantayan yuya amén ayin malyari kana angga sa milatêng ya kan Gobernador Felix."

²⁵ Buy nanulat ta pinakamatag-ay ya pinunun sundalus kan Gobernador Felix. Paradi ya insulat na,

²⁶ "Panggalangên na Gobernador Felix, siku si Claudio Lisias ya nanulat kamu. Nagpapakun kayna.

²⁷ Ya tawuy pan-igawang ku kamuy dinakêp mani Ju-dio buy patin. Nuwa natandan kuy gisa ya awêd Romano. Kabay namipikilaku wakun mani sundalus buy inligtas ya.

²⁸ In-arap kuya sa mani mangatwan Judioy mangatuynungan amén matandan ku nu sabêt ta pan-isangkan la kana.

²⁹ Natandan kuy pan-isangkan kanay kay tungkul awêd sa kautusan reliiyun la. Nuwa ayin sépat ya sangkan amén ipasukul o ipapati ya.

³⁰ Kabay sén natandan kuy palanun mani Judioy patin ya, tambêng kuyan im-palaku kamu. Sinabi ku êt sa mani mamidalum kanay magdalum sila kamu."

³¹ Sinunul mani sundalus

ya utus kalla. Buy sa yabin abitu, kingwa la si Pablo buy gintan laya sa balayan Antipatris.

³² Pamakawasaki, ya mani sundalus ya asê nakakabayu, nag-udung sila sa kampu. Nuwa ya mani sundalus ya nakakabayu, inawyunan la si Pablo papakun sa balayan Cesarea.

³³ Sén inlumatêng sila sa Cesarea, in-arap la si Pablo sa gobernador buy indin ya sulat.

³⁴ Binasa nay ati buy pinatang na si Pablo, "Taga saantu ka?"

Nakitbay si Pablo, "Taga Cilicia ku." Sén natandan nay taga Cilicia si Pablo,

³⁵ sinabi na, "Nu lumatêng nga mani mamidalum kamu, lêng-ên kuy kasu mu." Buy impabantay Gobernador si Pablo sa palasyuy impadyag Arin Herodes.

24

Ya panangkan mani Judio kan Pablo

¹ Pamakalibas limay allu, naku sa Cesarea si Ananias ya pinakapuun pari. Kaawayun nay dakun um-nuy mangatway manungkul-an buy ya abugaduy si Tertulo. Nag-arap sila kan Gobernador Felix buy sinabi lay panangkan la kan Pablo.

² Sén in-arap layna kalla si Pablo, inumpisan nan Tertulo ya pamidalum kana. Sinabi na, "Panggalangên na Gobernador, gawan sa mangêd da pamunu mu,

dilag kapatêtbêkan baydi sa bansa yan buy malakêy imbayu muy ingkakangêd bansa yan.

³ Kabay agyan saantu man buy agyan kanuman, dilag kay utang nga nakêm kamu buy ayin katganan na pagpasalamat yan kamu.

⁴ Amêsên, a yan labay ya maabala ka. Kabay makisisabi yaku kamu ya nu malyari, lêng-ên muy naêpêk ka sabin yan.

⁵ Nakitan yan na manggulu sa mani Judioy tawun ati agyan antu man na lugal ya lakwên na buy sabay siyay mamunu sa reliiyun ya pambêgên Nazarenu.

⁶ Agyan na Templa yan, labay nan dinatan. Kabay dinakêp yan ya. [Atulan yan nina dayi ayun sa Kautusan yan,

⁷ nuwa inlumatêng nga pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya si Lisias buy pinilit nan kingwa kanyan si Pablo.

⁸ Buy sinabi na êt ta nu sisabêt man na dilag pan-isangkan kan Pablo, kaylangan yan maku kamu.] Nu litisin muy tawun ati, matandan muy pêtêg ga kaganawan pan-isangkan yan kana."

⁹ Buy napaawu êt ta mani Judio sa kaganawan sinabin Tertulo.

Pinakitbayan Pabloy mani pan-isangkan kana

¹⁰ Sên siningyalan nan Gobernador si Pablón siyay nay magsabi, sinabi na,

"Panggalangên na Gobernador, tanda kuy mana kaw nan mangukum sa bansan ati. Kabay matula kun itanggul la sarili ku sa arapan mü.

¹¹ Nu matatang ka sa kaatag tawu, matandan muy ayin pun mapu buy luway alluy pallumatêng ku sa Jerusalem amên mangulimên.

¹² Ya mani Judion abiin, agyan misan a laku nikitinan na nakisubakan agyan kansabêt man sa Templa o nanyag gulu sa balin pagtipunan mani Judio o agyan dakun saantu man sa Jerusalem.

¹³ Ayin silan maipapêtêg sa pan-isangkan la kangku.

¹⁴ Nuwa pan-aminin ku kamuy pan-ulimên kuy Bapan Namalyarin mani ninunu yan ayun sa panurun Jesus. Nuwa sa êlêw lay naman awêd, asê ustuy panampalataya ku. Nuwa maniwala ku êt sa kaganawan idi sa Kautusan na impasulat kan Moises buy sa kaganawan insulat mani propeta.

¹⁵ Nanuwad êt sa mani kaparisu kun Judio, napilmi yaku êt ta pabyayên Bapan Namalyari ya kaganawan tawu, matinêk man o asê.

¹⁶ Kabay pagpilitan kun pawon manyag mangêd amên magin malinis ya nakêm ku sa arap Bapan Namalyari buy sa mani tawu."

¹⁷ "Pamakayarin dakun

umnuv tawun na ayin naku sa Jerusalem, nag-udung ngaku baydu amén mantan sawup sa mani kaluluy kaparisu kun Judio buy amén mamiandug gaku kan Bapan Namalyari sa Templa.

¹⁸ Pamakayari kun dinyag sa Templay pan-ipadyag Kautusan tungkul sa pallinis, nalatêng laku bayduy mamiandug. Kay pêpérada mani tawu sa Templa sa uras abitu buy ayin gulu.

¹⁹ Nuwa dilag baydun mani Judioy ubat sa prubinsyan Asia ya nakakit kangku. Sêpat taman dayin silay idi baydin mamidalum kamu, nu taganan dilag silan isangkan laban kangku.

²⁰ Gawan ayin sila baydi, ya mani tawu tay idi baydi ya magsabi nu sabêt ta kasalanan na nakitan la kangku sabitun inlitis laku sa mani mangatwan Judioy mangatuyungan.

²¹ Tagawan ayin nakun kaatag sinabi sa arapan la, nun a kay ati ya masnêg kun sinabi, ‘Pansangkakan yuku amésen, gawan maniwala kun manguman mabyay ya mani nati.’ ”

²² Malakéy nay natandan Gobernador Felix tungkul sa panurun Jesus. Kabay im-patgén nay pallitis. Sinabi na, “Nu lumatêng nga pinakamatag-ay ya pinunun sundalus ya si Lisiás, litisin kuy kasun ati.”

²³ Pamakayari, in-utus Gobernador Felix ya kapitan mani sundalus, “Papakaban-

tayan yu si Pablo, nuwa agana iga-pitan. Paulayan yuy mani kaluguran nay mandungaw buy manawup sa mani kaylangan na.”

Nag-arap si Pablo kan Felix buy kan Drusila

²⁴ Pamakayari, dilag in-laku si Gobernador Felix. Buy sên nilibas say dakun umnuv allu, nag-udung ya kaawyun nay asawa nay si Drusila ya gisay Judio. Impabêg na si Pablo amén lêng-ên nay mani pagsabi na tungkul sa panampalataya kan Cristu Jesus.

²⁵ Nuwa sên impaintindin Pabloy tungkul sa matinék ka pamibiyaybiyay, sa paménbén sa sarili, buy tungkul sa lumatêng nga Allun Pangukum, nalimu si Gobernador Felix. Kabay sinabi na kan Pablo, “Ustuy na pun na abiin! Ipabêg kata tanan manguman nu dilag gakun panawun.”

²⁶ Pawa nan pan-ipabêg si Pablo amén pakisabyan, gawan pan-êtêngén nan bayaran yan Pablo.

²⁷ Buy gawan labay Felix ya malabayán yan mani Judio, pinaulayan na si Pablo sa sukulan. Sên nilabas ya luway tawun, insagili kan Felix si Porcio Festo bilang Gobernador.

25

Ya pamitanggul Pablo sa sarili na kan Festo

¹ Si Festo ya bayun gobernador, inlumatêng ya

sa prubinsyan Judea sa balayan Cesarea. Pamakalibas tatluy allu, naku ya sa Jerusalem.

²⁻³ Naku kanay mani mamunun pari buy mangatwan Judio ta sinabi lay panangkan la kan Pablo. Nanyawad sila kan Festo ya biyan silan paintulut ya ipagtan si Pablo sa Jerusalem. Sinabi lay abiin gawan dilag silan palanuy apatan si Pablo sa dan amén patin.

⁴ Nakitbay si Festo, "Pambantayan si Pablo sa sukulan Cesarea buy tambéng ngaku êt mag-udung baydu.

⁵ Kabay pakilaku yu kangkuy mani manungkul-an yu. Nu dilag yan nadyag ga kasalanan, baydu silaynan magdalum."

⁶ Namalibas pun walu o mapuy allu si Gobernador Festo sa Jerusalem. Pamakayari, nag-udung ya sa Cesarea. Kinawasanan, niknu ya sa pallitisan buy namiutus yan iarap kana si Pablo.

⁷ Pamakalaténg Pablo, tambéng yan pinaliténgan mani Judioy ubat sa Jerusalem. Buy malakéy mangabayat ta insangkan la kana, pakan a lay naman taganan napagpapégtan.

⁸ Intanggul Pabloy sarili na, "Ayin nakun nadyag ga kasalanan laban sa Kautusan mani Judio, sa Templa o sa Emperador."

⁹ Nuwa gawan sa labay Gobernador Festo ya malabayan yan mani Judio, pinatang na si Pablo, "Labay mu nayin maku sa Jerusalem buy baydu ku litisin na kasu mu?"

¹⁰ Nuwa nakitbay si Pablo, "Baydi yakun nakaidéng sa gisay pallitisan un Emperador. Baydi yakun sépat litisin. Ayin nakun dinyag ga kasalanan sa mani Judio buy tanda muy abiin.

¹¹ Nu pêtêg ga nallabag gaku sa Kautusan buy sépat takun atulan kamatyan, pantanggapén kuy atul kangku. Nuwa nu ayin kapêtégan na pan-isangkan la kangku, a ku sépat itiwala kalla. Kabay pilitin kun idani sa Emperador Roma ya kasu ku!"*

¹² Nakisabi si Festo sa mani kaawyun nan manungkul-an. Pamakayari, sinabi na kan Pablo, "Gawan pan-ipilit mun idani sa Emperador ya kasu mu, ipagtan kata kana."

In-arap si Pablo kan Arin Agripa

¹³ Pamakalibas dakun umnuy allu, inlumaténg sa Cesarea si Arin Agripa buy patêl na ya si Bernice gawan labay lan makitan si Gobernador Festo.

¹⁴ Kaban manugél sila baydun dakun umnuy allu, sinabin Festo kan Arin Agripa pay tungkul sa kasun Pablo,

* **25:11 25:11** Nu Romanoy gisay tawu ayin makabawal kana nu ipilit nay Emperador ya mallitis kasu na.

“Dilag liyaki baydi ya naka-sukul la manan inlakwanan Gobernador Felix.

¹⁵ Sabitun idi yaku sa Jerusalem, indalum mani mamunun pari buy mangat-way manungkulon mani Judio ya tawun ati. Inyawad la kangkuy atulun kuya.”

¹⁶ “Sinabi ku kallay alwan kaugaliyan mani Romanoy parusan ya agyan sisabêt ta tawu ya asê pun napi-arap ya mani manangkan buy pansangkangan buy asê pun nabiyan panawun na maitanggul nay sarili na.

¹⁷ Kabay sa pag-udung ku sa Cesarea, nakilaku sila kangku. Kinawasakan tambêng ngakun niknu sa pallitisan buy impakwa kuy tawun abitu.

¹⁸ Indap ku nu dilag silan mabayat ta panangkan kana, nuwa sên niaarap silayna, ayin naman awêd.

¹⁹ Ya mani pitutubagan la, kay tungkul sa reli-yun la buy sa gisay tawuy maglagyun Jesus. Nati yay tawun abitu, nuwa pan-ipilit Pabloy nabyay ya.

²⁰ A ku tanda nu sabêt ta daygên ku sa kasun ati. Kabay pinatang ku si Pablo nu kalabay yan maku sa Jerusalem ta baydu kuya litisin.

²¹ Nuwa impilit Pablo ya idani sa Emperador ya kasu na. Kabay namiutus sakun bantayan ya angga sa maipaatêl kuya sa Emperador.”

²² Sinabin Arin Agripa kan Gobernador Festo, “Labay

kun malêngêy tawun abitu.”

Nakitbay si Gobernador Festo, “Awu, wasak malêngê muya.”

²³ Kinawasakan, in-lumatêng sa pallitisan silan Arin Agripa buy si Bernice ya nakayaming un mamangêd. Malakêy pinunun mani sundalus buy mani pikatandan na tawu sa balayan na nakilaku kalla. Pamakayari, impakwan Gobernador Festo si Pablo buy in-arap kalla.

²⁴ Sinabin Gobernador Festo, “Panggalangên na Arin Agripa buy sikaw wa kaganawan idi baydi amêsên, abiin nay tawuy indalum kangkun mani Judio baydi sa Cesarea buy sa Jerusalem. Masnêg lan sinabi ya a yina sêpat bumyyay.

²⁵ Nuwa sa pallitis ku, ayin nakun nakitan na sangkan amên atulun yan kamatyam. Buy gawan impilit nan idani sa Emperador ya kasu na, nagdisisyun nakun ipagtan ya sa Emperador.

²⁶ Nuwa ayin nakun maisulat ta sangkan sa Emperador tungkul sa tawun abiin ya ipagtan ku baydu kana. Kabay pan-iarap kuya kamuyu buy luyang ngabay kamuy Arin Agripa amên pamakayarin pallitis tamu kana, dilag gakinan isulat.

²⁷ Tagawan asê ustuy ipagtan sa Emperador ya gisay nakasukul nu ayin mali-naw wa pan-isangkan laban kana.”

26

Intanggul Pabloy sarili na sa arapan Arin Agripa

¹ Pamakayari, sinabin Arin Agripa kan Pablo, "Malyari minan sabin na pamitanggul mu sa sarili mu!" Kabay naningyal si Pablón magsabi yina.

² Sinabin Pablo, "Panggalangén kun Arin Agripa, pan-ituwad kun mapalad daku gawan binyanan mukun panawun midéng sa arapan mu amén itanggul kuy sarili ku sa kaganawan pan-isangkan mani Judio laban kangku.

³ Luyang ta tanda muy kaganawan naugalyan buy mani pamisusubakan mani Judio. Kabay panyawarén ku, nu malyari, lèng-ên muy sabin ku."

⁴ "Tandan mani Judio nu parasaantuy pamibiyay-biyay ku ubat sa anak kaku pun sa sarili kun balayan angga sa idi yaku sa Jerusalem.

⁵ Mana lay nan tanday abiin buy nu labayén la ta dayin magpapêtêg, kabilang ngaku sa mani Pariseo ya sabay ya pinakamaigpit sa reliiyun yan mani Judio.

⁶ Kabay abiti yaku amésén na pallitisin sa ukuman gawan sa kapilmiyan kun tuparén Bapan Namalyari ya impangaku na sa mani ninunu yan.

⁷ Ya pangakun abiin, sabay êt ta kapilmiyan

mapu buy luway layi yan. Kabay allu buy yabi yan pan-uliménén si Bapan Namalyari. Arin Agripa, gawan sa paniwala ku sa mani abiin, pansangkanan nakun mani Judio.

⁸ Buy sikaw wa mani Judio, uysiyán a kaw ya mani-walan agyun pabyayén Bapan Namalyari ya mani nati ta?"

⁹ "Sabitun nuna, naisip ku êt ta sépat kun kalabanén si Jesus ya taga Nazaret.

¹⁰ Parabayduy dinyag ku sabitun nuna sa Jerusalem. Sa kapamilatan karapatan na indin kangkun mani mamunun pari, malakéy manampalataya kan Jesus* ya impasukul ku. Buy sén atulan silan kamatyán, nakiayun naku êt kallan nangatul.

¹¹ Nakatiumnu wakinan mamaku sa balin pagtipunan mani Judio amén parusan sila buy pampilitin ku silan magsabin laban kan Jesus. Sa saday tubag ku kalla, pampasakinin ku sila angga sa mangarayuy lugal."

¹² "Abiin na sangkan ya naku waku sa Damasco ya dilag gintan na sulat ubat sa mani mamunun pari. Ya sulat abitu, sabay ya nami kangkun karapatan buy paintulut ya mandakép sa mani manampalataya kan Jesus.

¹³ Arin Agripa, kaban

* **26:10** **26:10** Sa Griego, pinilin Bapan Namalyari ya kay kana.

mamita ku papakun sa Damasco, sén ugtuy nan allu, bêngat tan nangulimad sa palitêng yan ya mamakasiléw wa sawang nga ubat sa langit.

¹⁴ Nipalukub kay kaganawan sa luta buy dilag gakun nalêngêy tunuy ya magsabi kangku sa sabin Hebreo, ‘Saulo, Saulo, uysiyán pan-usigin muku yata? Kay pampasakitan mutay sarili mu. Para katan mandansék sa natayad da kayu.’

¹⁵ Namatang ngaku, ‘Panginuun, sisabêt ka?’ Nakitbay ya Panginuun, ‘Siku si Jesus ya pan-usigin mu.

¹⁶ Midêng kayna. Nag-pakit taku kamu gawan pinili katan magin lingkud ku buy magpapêtêg un nakitan mu kangku amêsên buy mani ipakit ku pun êt kamu.

¹⁷ Iilitas kata sa mani kapharisu mun Judio buy sa mani alwan Judio nu saantu kata iutus.

¹⁸ Iutus kata kalla amén ibuklat tuy mata la amén iudung silayna sa nasawang nga kapangyarian Bapan Namalyari ubat sa nadiglêm ma kapangyarian Satanas. Sa kapamilatan panampalataya la kangku, patawarên sila sa mani kasalanan la buy miawyun sila sa mani tawuy pinilin Bapan Namalyarin kay kana.’ ”

Insabin Pabloy mani pandaygên na

¹⁹ “Kabay Arin Agripa, sinunul kuy sinabi sa suléplêp pa impakit kangkun ubat sa langit.

²⁰ Ya nuna kun dinyag, nangaral laku sa Damasco buy pamakayari, sa Jerusalem. Ubat sa Jerusalem inlaku kuy buun Judea buy inlaku ku êt ta mani alwan Judio. Inaral ku kalla ya sépat silan magsisi sa mani kasalanan la buy mag-udung kan Bapan Namalyari buy ipakit la sa kapamilatan mani diyag lay pêtêg ga nagsisi sila.

²¹ Gawan sa pangaral ku, dinakêp pakun mani Judio baydu sa kasawangan Templu buy labay laku dayin patin.

²² Nuwa pansawpan nakun Bapan Namalyari angga sa allun ati. Kabay idi yaku baydi amêsên amén magpapêtêg tungkul kana sa kaganawan tawu, sa mani tawuy pikatandan o asê. Ayin nakun kaatag sabin, nun a abituy impasulat sa mani propeta buy impasulat kan Moises.

²³ Sinabi la ya Cristuy impangakun Bapan Namalyari, kaylangan nan makadanás kasakitan buy mati buy muna yan mabyay ubat sa kamatyam amén maipangaral sa mani Judio buy sa mani alwan Judio ya balitay paran sawang nga mamasawang kalla ya malyari silaynan miligtas sa mani kasalanan la.”

²⁴ Kaban magsabi pun si Pablo, masnêg sinabin Festo, "Tinulaw kaynay Pablo! Nasiray nay utêk mu gawan sa subray pag-arat!"

²⁵ Nakitbay si Pablo, "Panggalangên na Festo, a ku tinulaw. Pêtêg ga mani pansabin ku buy ustuy isip ku.

²⁶ A ku malimun magsabi kana. Napilmi yakun tanda nay mani bagay ya abiin, gawan alwan kay sa liim ya nalyari.

²⁷ Arin Agripa, maniwala ka nayi sa mani pansabin mani propeta? Tanda kuy maniwala ka."

²⁸ Nakitbay si Arin Agripa, "Indap mu bay nu bêngat mukun masagyat magin Cristiyano."

²⁹ Nakitbay si Pablo, "Ya panyawarênu ku kan Bapan Namalyari, mabuyutan man o asê, alwan kay sika nun a sikaw kaganawan na mallêngê kangku amêsên, pakadyag Cristiyano kapharisu ku. Nuwa a ku labay ya misukul kaw."

³⁰ Pamakayari, nidêng si Arin Agripa buy si Gobernador buy si Bernice, buy ya kaganawan kaawyun lay nakaiknu baydu.

³¹ Sêñ inumawas sila, sinabi la sa balang gisa, "Pakan ayin yan dakun sabêt ta dinyag ga tawun abitu amên atulan yan kamatyau o isukul ta."

³² Sinabin Arin Agripa kan Gobernador Festo, "Nu a na ta dayi indani sa Emperador

ya kasu na, malyari ya dayin mibus."

27

Ya pamakun Pablo sa Roma

¹ Sêñ napikasunduwan lay maglayag kay papakun sa Italia, intiwala la kan Julio si Pablo buy ya kaatag naksukul. Si Julio, gisa yan kapitan mani sundalus Romano ya pambêgên "Batalyun Emperador."

² Baydu sa Cesarea, dilag gisay barkuy ubat sa balayan Adramicio ya papakun sa mani paglatngan prubinsyan Asia. Baydu kay nagsakay. Nakilaku kanyan si Aristarco ya taga balayan Tesalonica sa prubinsyan Macedonia.

³ Kinawasakan, inlumatêng kay sa balayan Sidon. Mangêd da nakêm Julio kan Pablo. Kabay tinulutan nan magliwa si Pablo sa mani kaluguran baydu amên masawpan ya sa mani kaylangan na.

⁴ Ubat sa Sidon, nangu-man kay ya êt naglayag. Nuwa nakasabang kay sa angin. Kabay nagdan kay tana sa kapakan islan Cyprus ya nakasanip sa angin.

⁵ Dinuman kay sa dagat ta idi sa êtêb agid prubinsyan Cilicia buy prubinsyan Pamfilia buy nilatêng kay sa balayan Mira sa prubinsyan Licia.

⁶ Si Julio ya kapitan mani sundalus, nakakit yan barku

ya ubat sa balayan Alejandria ya papakun sa Italia. Kabay impasakay nakay sa barkun abiin.

⁷ Sa dakun umnuy allu, pakanaway barkuy sinakayan yan gawan masabangan kay angin buy nagkasakit kay angga sa nilatêng kay marani sa Cinido. Kabay gawan a kay nilaku sa Cinido, naku kay tana sa kapakan Creta ya nakasanip sa angin buy dinuman kay tana marani sa Salmon.

⁸ Nangagid kay, nuwa nagkasakit kay pun êt bayu kay nilatêng sa lugal la pambêgén, "Mangangéd da Paglatngan." Narani ya ati sa balayan Lasea.

⁹ Nabuyutan yan baydu angga sa nalatngan kay panawun kapalimun maglayag, gawan nilabas say Allun Pag-ayunu.* Kabay pinagpayuhan Pabloy mani kaawyun yan,

¹⁰ "Mani mapatêl kuway, sa êlew ku, kapalimu nu maglayag kitamu pun buy alwan kay mani karga buy barkuy mabating, dat agyan na biyay tamu."

¹¹ Nuwa asê pinaniwalan Kapitan Julio ya sinabin Pablo, nun a pinaniwalan nay abituy sinabin magbandin barku buy ya kapitan barku.

¹² Buy gawan nu panawun nalêpêt asê ligtas sa malakas ya angin ya paglatngan

baydu, sinabin mani kaawyun yan, "Isundu tamuy paglayag, dat milatêng kitamu sa gisay paglatngan barku sa Fenix sa prubinsyan Creta. Nu milatêng kitamu baydu, manugêl kitamu pun angga sa mayari ya panawun lêpêt, tagawan natin-êp sa angin."

Ya malakas ya angin buy alun sa dagat

¹³ Sên nikimpay ya maynay angin ubat sa timug, sinabin mani kaawyun yan, "Malyari kitaminan maglayag." Kabay intagay lay pamatgén barku buy nangagid kay sa islan Creta.

¹⁴ Nuwa asê naêpêng, suspun inlumakas ya angin ubat sa Creta.

¹⁵ Pamakalatêng malakas ya angin kanyan, asina midêsêg ga barku yan. Kabay pinaulayan yan tanay barku nu saantu yan ikimpay angin.

¹⁶ Sên idi kaya sa nabêlêng nga isla ya pambêgén Cauda, nakapagsanip kay pêrad. Agyan magkasakit kay, naisakay yan pun na nabêlêng nga bangka ya gêgtan barku amên asê masiray ati.

¹⁷ Sên naisakay yay nabêlêng nga bangka, kinêlkêlan lay barku un maragul la sêel amên asê maaswag. Gawan malimu silan dat misayad da barku

* 27:9 27:9 Nu nilabas say Allun Pag-ayunu kapalimuy nan magsakay sa barku ta dumawak kay panawun.

sa kabalasan ya marani sa Libya, intabuy lay layag[†] buy pinaulayan latanan ingkimpay angin na barku.

¹⁸ Sadyay lakas pun êt bagyu. Kabay kinawaskan, inumpisan lan mamilisamwag mani karga sa dagat.

¹⁹ Sêñ sumunul la alluy na êt, insamwag layna êt ta mani gamit barku.

²⁰ Sa lalêñ dakun umnuy allu, a yan nakitan na allu buy bêtêwêñ buy sadyay lakas pun êt bagyu. Kabay a yan inisip pa miligtas kay pun.

²¹ Dakun umnuy nan al-lun asê mangan na mani tawu. Kabay nidêng si Pablo buy sinabi na kallay, "Mani kaluguran, nu nallêngê kaw kangku ya a kitamina dayi namita sa Creta, ayin dayin kargay insamwag sa dagat buy ayin dayin nasira.

²² Nuwa amêßen, panyawarên ku kamuyuy pas-êyén yuy nakêm yu gawan ayin mati kantamu nun a kay barku bay ya masira.

²³ Tagawan saybi, nag-pakit kangkuy ang-el Bapan Namalyari ya Namalyari ya pan-ulimênên buy pagsuywan ku.

²⁴ Sinabi na kangku, 'Agana ka malimuy Pablo! Sépat kan mag-arap sa Emperador Roma. Gawan sa lunus Bapan Namalyari kamu, iligtas na êt ta

kaganawan kaawyun mu sa barku.'

²⁵ Kabay mani mapatêl, pas-êyén yuy nakêm yu! Ta maniwala ku kan Bapan Namalyari ya matupad da impasabi na kangku.

²⁶ Nuwa misadsad kitamu sa gisay isla."

²⁷ Sêñ ikamapu buy apat tan yabi, intangay kay pun bagyu sa Dagat Mediteraneo. Buy sêñ limbanak kan yabi, natandan mani mandaragat ta narani kay ya sa agid dagat.

²⁸ Kabay sinukad lay lalê un dagat buy natandan lay tatlumpu buy pituy metrûy lalê. Pamakadêsêg lan pérâd, sinukad layna êt manguman buy natandan lay luwampu buy pituy metru tanay lalêñ lanêm.

²⁹ Buy gawan sa limu yan midumpul sa mani batu, naminabu silan apat ta pamatgên sa tawlin barku buy nanalangin silan tambêng nga dayin mawatwat.

³⁰ Labay dayin mani mandaragat ta lakwanan lay nay barku. Kabay intabuy la sa dagat ya nabêlêng nga bangka ta inabu la kanwadis sa mani pamatgên sa mumunan barku.

³¹ Nuwa sinabin Pablo kan Kapitan Julio buy sa mani sundalus, "Nu mitay mani mandaragat sa barku, a kaw miligtas."

³² Kabay pinutus mani

[†] 27:17 27:17 Ya layag, para yan bandera ya nakaidêng sa barku amén sabay ya kimpayén angin amén mailaku muya nu antuy labay mun pilakwan kana.

sundalus ya mani sêêl nangabêlêng nga bangka buy pinaulayan lay nan mianul la ati.

³³ Sên bunatbunat tana, pinilit silan Pablón mangan kaganawan. Sinabi na, "Luway nay duminggu yun asê nangan sa pangêtêng yun tunggén na bagyu.

³⁴ Kabay mangan kawna amên pumas-êy kaw. Ayin mati kamuyu agyan gisa."

³⁵ Pamakayarín nagsabin Pablo, nangwa yan tinapay buy nagpasalamat kan Ba-pán Namalyari sa arapan kaganawan. Binis-ilbis-il nay tinapay buy nangan ya.

³⁶ Gawan sa sinabin Pablo, pinumas-êy ya nakêm la buy nangan silan kaganawan.

³⁷ Ya bilang yan kaganawan idi sa barku, luwan dalan buy pitumpu buy anêm.

³⁸ Sên nangabsuy silayna, insamwag la sa dagat ta mani triguy gintan la amên lumup-aw wa barku.

Ya pangasiran barku

³⁹ Sên mawatwat tana, dilag silan naipatanêş ya laylay lanêm ya kabalasan, nuwa a la tanda nu sabêt ta lugal abitu. Kabay napika-sunduwan lay nu malyari, ipatgén la bayduy barku.

⁴⁰ Kabay pinutus lay mani sêêl la nakas-êl sa pamatgén barku buy inlakwanan lay ati sa dagat. Inagwat la êt ta mani sêêl manubela buy intag-ay lay layag sa arap barku amên itangay angin na barku papakun sa agid.

⁴¹ Nuwa nisayad da barku sa nayépay lanêm. Nidadlêk ka mumunan ati buy ayina mibita. Ya tawlin barkuy naman, nasira gawan sa sip-wak malakas ya alun.

⁴² Patin na dayin mani sundalus ya kaganawan nakasukul amên ayin makakaway papakun sa agid buy mitakas.

⁴³ Nuwa binênbênan silan Kapitan Julio gawan labay nan miligtas si Pablo. In-utus nay munan mag-ukdu ya katandan mangaway buy munay na sa agid.

⁴⁴ Buy in-utus na sa kaatag ga mangwa silan mani tabla o kayuy naubat sa barku amên dilag silan pagpalantuwan. Parabayduy dinyag yan. Kabay niligtas kay buy nilatêng kay kaganawan sa agid.

28

Sa Malta

¹ Sên niligtas kay yana, natandan yan ya islan abitu, pambêgén Malta.

² Ya mani tawu baydu, mamangêd da pananggap la kanyan kaganawan. Gawan manguran buy nalépêt, nag-payba sila amên mimudu kay. ³ Nangwa si Pablón gisay bêték kayuy pag-atug. Nuwa sên impayba nayna sa apuy ya mani kayu, bêngat tan inumawas ya gisay utan gawan naumut. Tinuktuk nay gamêt Pablo buy nagkêskêş kana.

⁴ Sēn nakitan mani taga bayduy utan na nakakêskêsa gamêt Pablo, sinabi la sa balang gisa, "Pilmin matin tawuy abiin. Ta agyan niligtas ya sa dagat, ya diyus sa pambêgên Katuynungan, a na labay ya bumyay yapun."

⁵ Nuwa kay ingkampag Pabloy utan sa apuy buy a ya dakun napakun.

⁶ Pan-êtpanan mani tawuy lumbag ga gamêt Pablo o kayay mitugaw ya buy mati. Nuwa pamakayari lan nangêtêng nabuyut, ayin nalyari kan Pablo. Kabay nagbayuy isip la. Sinabi la, "Gisa yan diyus!"

⁷ Ya lagyun mamunu sa lugal la sabay si Publio. Ya luta na, narani sa lugal nu saantu kay niras. Mangêd da pananggap na kanyan buy sa lalén tatluy allu nanugêl kay baydu kalla.

⁸ Nitagun naman sa panawun abitu ya nagsakit ta bapan Publio. Inumut ya buy tinulis. Kabay sinumun si Pablo sa silid na. Impaluntu nay gamêt na sa nagsakit buy nanalangin. Kabay inumiyul la ati.

⁹ Gawan sa nalyarin abitu, ya kaganawan nagsakit sa islan abitu, naku kanyan buy pinaiyul sila êt.

¹⁰ Binyanan lakay malakêy degalu. Buy sên mita kay yana, binyanan lakay pun êt mani kaylangan yan sa paglayag.

* ^{28:15} 28:15 Sa Griego, Tres Tabernas.

Ubat sa Malta papakun sa Roma

¹¹ Tatluy buwan bayu kay nibita sa Malta. Nagsakay kay sa gisay barkuy namalibas êt baydun panawun nalêpêt. Ya barkun ati, ubat sa balayan Alejandria buy nakaletaratu sa mumunan ati ya kambal la diyus ya pansambêñ mani taga Alejandria.

¹² Ubat sa Malta, nagsakay kay barku papakun sa balayan Siracusa buy nanugêl kay tatluy allu baydu.

¹³ Ubat ta baydu, insundu yan na pamita yan angga sa nilatêng kay sa balayan Regio. Kinawasakan, kayup-kayup pa angin ubat sa timug buy sa ikalway allu, nilatêng kay sa balayan Puteoli.

¹⁴ Baydu dilag kay nakit ta mapatêl sa Panginuun. Buy pikisabi la kanyan na manugêl kay pun kallan gisay duminggu. Pamakayari, nagtalus kay sa Roma.

¹⁵ Sêñ nabalitan mani mapatêl kan Jesus sa Roma ya idi kay sa dan papakun baydu, sinalunsun lakay sa Palengkin Apio buy sa Tatluy Balin Pan-upan.* Sêñ nakiitan Pablo ya mani mapatêl, nagpasalamat ya kan Bapan Namalyari buy pinumas-êy ya nakêm na.

Sa Roma

¹⁶ Pamakalatêng yan sa Roma, tinulutan si Pablo un magpapawan tugêlan, nuwa

kaawyun nay gisay sundalus ya magbantay kana.

¹⁷ Pamakalibas tatluy allu, impabêg Pabloy mamunun mani Judio sa Roma. Sên nitipun na sila, sinabi na, "Mani mapatêl kuway, agyan ayin nakun dinyag ga kasalanan laban sa mani kaparisu tamun Judio o sa mani naugalyan na ubat sa mani ninunu tamu, dinakêp laku sa Jerusalem buy inggawang sa mani manungkulan Romano.

¹⁸ Sên inlitis sakun mani Romanoy manungkulan, labay lakina dayin ibus, gawan ayin nakun nadyag ga nadawak amén atulan kamatyat.

¹⁹ Nuwa asê taganan labay mani kaparisu tamun Judio ya ibus saku. Kabay napilitan kun idani sa Emperador ya kasu ku, agyan ayin nakun isangkan sa mani kaparisu tamun Judio.

²⁰ Kabay impabêg kataw amén mapagkasabi. Intanikala laku gawan sa panampalataya ku sa Mamiligtas ya pan-assaan mani Israelita."

²¹ Pikitbayan la si Pablo, "Ayin kay natanggap ya sulat ubat sa prubinsyan Judea tungkul kamu. Ya mani mapatêl tamuy mani Judioy inlumatêng di ya ubat sa Jerusalem, ayin sila êt imbalita o insabi laban kamu.

²² Paraman baydu, labay yan êt malêngê nu sabêt ta masabi mu, gawan tanda

yan na agyan dakun saantuy lugal, dilag magsabin nadawak laban kamuyun mani manampalataya kan Jesus."

²³ Kabay nil-an silan allu nu makanu silan mititipun manguman. Pamakalatêng allun abitu, malakêy naku sa bali ya bibiyan Pablo. Paubat maranun anggan yabi, impapêtêg nay tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari buy impaintindi nay tungkul kan Jesus sa kapamilatan mani Kautusan na impasulat kan Moises buy sa mani insulat mani propeta. Dinyag nay abiin amén manampalataya sila kan Jesus.

²⁴ Ya kaatag, naniwala sa sinabin Pablo nuwa ya kaatag, asê.

²⁵ Kabay a sila nikakasundu sa sinabin Pablo. Sên mag-alig-ig silaynan mita, sinabin Pablo kallay, "Pêtêg ga sinabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani ninunu tamu sa kapamilatan Propeta Isaias!"

²⁶ Ta paradi ya sinabi na, 'Lakwên tuy mani tawun ati buy sabin mu kallay
agyan kapallêngê-lêngê laman, a sila makapukat,
buy kapangêlêw-êlêw laman, a sila makakit.

²⁷ Tagawan nakdêy ya bêkê la.
Tinêmpangan lay têk la
buy impêdêng lay mata la.

Gawan dat makakit ta mata
la,
makalêngêy têk la buy
makapukat sila.

Nu parabaydu, magdani sila
kangku buy paiyulun
ku sila.' "†

²⁸ Sinabi pun êt Pablo,
"Labay kun ipatanda ka-
muyu ya sinabi yana sa
mani alwan Judio ya Sabin
Bapan Namalyari tungkul
sa kaligtasan buy taganan
mallêngê sila.

²⁹ [Pamakasabin Pablon
abiin, nipammuli ya mani
Judion naumut ta pamis-
usubakan.]

³⁰ Nanugêl si Pablo sa
bali ya pan-upan na un
luway tawun buy pantang-
gapêñ nay kaganawan ma-
maku kana.

³¹ In-aral na kallay tungkul
sa pag-arin Bapan Namal-
yari buy tungkul sa Pangin-
uun Jesu Cristu. Ayin yan
limun mangaral buy ayin
namênbêñ kana.

---

† 28:27 28:27 Isaias 6:9-10.

Ya Sulat Pablo sa mani taga ROMA

¹ Siku si Pabloy alipên Cristu Jesus. Pinili buy binêg gakun Bapan Namalyari ya magin apostul amén iaral la Mangêd da Balita.

² Ya Mangêd da Balitan abiin, impangakun Bapan Namalyari sabitun nuna pun sa kapamilatan mani propeta na buy nakasulat ta abiin sa Banal la Kasulatan.

³⁻⁴ Ya balitan abiin tungkul sa Anak na ya sabay ya Panginuun tamun Jesu Cristu. In-anak yan tawu ya ubat sa layin Arin David. Sabitun nanguman yan nabiyay ubat sa nangammati, napaptégan na sabay siyay makapangyarian na Anak Bapan Namalyari sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya banal.

⁵ Gawan sa kangêdan Bapan Namalyari, dinyag nakay mani apostul sa kapamilatan Jesus amén ya mani alwan Judio, maisagyat yan silan manampalataya buy manunul kan Jesus. Pandaygên yan na ati amén parangalên ya.

⁶ Buy agyan sikaw wa mani manampalataya ya idi baysên sa balayan Roma, kaawyun kaw êt sa mani binêg Bapan Namalyari ya magin tagasunul Jesu Cristu.

⁷ Nanulat taku kamuyun kaganawan baysên sa Roma

ya kakaidwan Bapan Namalyari buy pinili nan kay kana.

Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat sa Bapa tamun Namalyari buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya sangkan pamakun Pablo sa Roma

⁸ Muna sa kaganawan, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari gawan kamuyun kaganawan sa kapamilatan Jesu Cristu gawan nibalitay panampalataya yu sa buun babun luta.

⁹ Ya Bapan Namalyari ya paglingkuran kun buun békê sa kapamilatan pangaral kun Mangêd da Balita tungkul sa Anak na, tanda nay pawa kun manalangin para kamuyu.

¹⁰ Pawa kun manalangin kan Bapan Namalyari ya labayên nay makalaku waku baysên kamuyu.

¹¹ Nasabêksabêk kakinan makitan kataw amén sabin kamuyuy kangêdan ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari amén pumas-êy ya panampalataya yu.

¹² Ya labay kun sabin, misasawup kitamun mipapamas-êy sa panampalatayan balang gisa.

¹³ Mani mapatêl, labay kun matandan yuy katiumnu kinan inisip maku baysên, nuwa pawan dilag mamênbên. Labay kun makalaku baysên amén dilag gaku pun maisagyat sa

panampalataya kan Cristu,* kaparisun dinyag ku sa mani alwan Judio sa mani inlaku kuy lugal.

¹⁴ Gawan kaylangan kun ipatanday Mangêd da Balita sa mani nag-aral buy sa asê nag-aral, sa mani biyasa buy sa ayin tanda.

¹⁵ Kabay abiin na sangkan na labay kun iaral la Mangêd da Balita baysên kamuyu sa Roma.

Ya kapangyarian Mangêd da Balita

¹⁶ A ku ikadêng-êy iaral la Mangêd da Balita tungkul kan Cristu, gawan abiin na kapangyarian Bapan Namalyari amén miligtas sa kaparusan ya agyan sisabêt man na manampalataya kan Jesus, mumuna ya mani Judio pamakayari, ya mani alwan Judio.

¹⁷ Tagawan sa kapamilatan Mangêd da Balita, matandan tamu nu parasaantu kitamun panituwad Bapan Namalyarin matinêk. Buy kay maituwad kitamun matinêk sa kapamilatan panampalataya tamu kana ayun sa Kasulatan, "Ya tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, mabiyan yan biyay ya ayin katganan."[†]

Ya tubag Bapan Namalyari sa kaganawan nangadawak ka diyag

¹⁸ Si Bapan Namalyari ya idi sa langit, pan-ipakit nay tubag na sa mani tawuy asê mangilala kana buy sa mapanyag kadawakan. Gawan sa kadawakan la, pambênbênan lay katandan sa kapêtégan tungkul kan Bapan Namalyari.

¹⁹ Kabay parusan silan Bapan Namalyari, gawan malinaw kallay kapêtégan tungkul kan Bapan Namalyari, ta impatanda nayna kalla.

²⁰ Asê mangakitan si Bapan Namalyari nuwa paubat sabitun dinyag nay kaganawan bagay baydi sa babun luta, ya pangaNamalyari na buy ayin katganan na kapangyarian na, mangakitan sa kapamilatan dinyag na. Kabay ayin silaynan sangkan ya a la tanda si Bapan Namalyari.

²¹ Tagawan agyan tanda layna ya si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan, a laya pan-ulimên buy pampasalamat bilang Bapan Namalyari, nun a ya pan-isipin la, pawan ayin kapukatan, buy ya isip la, ayin pangintindi buy pawan kadléman.

²² Magbibiyasa sila, pakan ayin silayna man tanda.

²³ Ya pangulimên la sa kadakilaan Bapan Namalyari ya ayin kamatyau, inlibayan lan pangulimên sa ribultun mani diyusdiyusan kaparisun tawuy manga-

* **1:13 1:13** Sa Griego, dilag gakun mapupul kamuyu. † **1:17 1:17** Habakuk 2:4.

mati, mani uybun manuk, mani ayup pa dilag apat ta bitis buy mani ayup pa mandumakap.

²⁴ Kabay pinaulayan silaynan Bapan Namalyari sa nadawak ka kalabayan békêla angga sa nanyag silan mamakapadidi buy mamakapadêng-êy sa balang gisa.

²⁵ Ya kapêtégan tungkul kan Bapan Namalyari, pinagbukutan la buy inlibayan lan kalaraman. Inulimên la buy pinagsuywan ya mani bagay baydi sa babun luta ya dinyag Bapan Namalyari pakan kay si Bapan Namalyari yaman na sépat uliménên kanuman. Awuy Panginuun!

²⁶ Gawan sa mani abiin, pinaulayan na silayna sa kalabayan lawini lay mamakapadêng-êy. Asina kalabay makitakês ya mani babayi sa lawyaki. Ya labay layna man, makitakês sila sa kaparisu lan babayi.

²⁷ Para êt bayduy mani lawyaki. A silayna kalabay makitakês sa babayi. Ya labay lay naman, makitakês sila sa kaparisu lan lawyaki. Pandaygên lay mani mamakapadidi sa kaparisu lan lawyaki. Kabay pinarusan na sila ayun sa nangadadawak ka diyag la.

²⁸ Buy gawan a la labay kilalanén si Bapan Namalyari, pinaulayan na silayna sa ayin pukat ta pangisip la amén daygên lay mani bagay ya a la dayi sépat daygên.

²⁹ Nagin ipus silaynan kaganawan kadawakan, kasaklawan, nangadadawak ka palanu, pamikakasêm, patmin tawu, pamikisubakan buy pamurayit. Pawa silan mangisip nadawak sa kaparisu la buy magkuwentun ayin kapukatan tungkul sa kaparisu la.

³⁰ Pansirên lay kaparisu la, natubag-tubag sila kan Bapan Namalyari, mani ayin silan panggalang, mapagmatag-ay buy mayabang sila. Mapanyag silan nadawak buy mapallumban sa mangatwa la.

³¹ Asê makapukat, mani mamisupakat, ayin pangidu buy ayin lunus sa kaparisu.

³² Tanda lay utus Bapan Namalyari ya nu daygên lay parabaysên na kasalanan, naspat silan parusan kamatiyan. Nuwa pan-isundu la pun êt ta panyag lan parabaydu buy matula sila pun êt makakit kaatag ga manyag parabaydu.

2

Ya pangatul Bapan Namalyari

¹ Amêßen, dat sabin muy kay sépat atulun na mani tawun abiin gawan sa kadawakan la. Nuwa nu pan-atulun muy kaparisu mu, inatulan minay sarili mu, gawan pandaygên mu êt ta nadawak ka pandaygên la. Kabay parusan kaw Bapan Namalyari gawan sa mani kasalanan yu.

² Tanda tamuy makatuy-nungan na pangatul Bapan Namalyari sa mani tawuy manyag nadawak.

³⁻⁴ Nuwa sisabêt ka amén mangatul kaatag nu pandaygên mu êt ta pandaygên lay nadawak? Indap mu nayi nu miligtas ka sa pangatul Bapan Namalyari gawan tanda muy mangêd ya buy mapamibabata buy asê tambêng mamarusan kasalanan tamu? A yu nayi tanda ya sabay ya kangêdan Bapan Namalyari ya managyat kamuyun magsisi?

⁵ Nuwa gawan sa kakdêyan ulu mu buy sa a mu pagsisi, luyang mun pampabayatén na tubag Bapan Namalyari kamu sa allun pangatul nay makatuyungan.

⁶ Tagawan idin na sa balang gisa ya sépat sa mani dinyag na.*

⁷ Nu sisabêt man na tawuy mamiisundu sa panyag nan mangêd gawan labay nay parangalên buy dayêwên yan Bapan Namalyari buy mabyay yan ayin katganan, biyan yabay biyay ya ayin katganan.

⁸ Nuwa sa mani tawuy kay sarili lay pan-isipin la buy asê kalabay manunul sa kapêtégan nun a sa kadawakan, saday tubag Bapan Namalyari ya miras kalla.

⁹ Kabay ya kaganawan

tawuy manyag kadawakan, saday kasakitan na madanasan la buy ayin kapatêtbékan, luyang ngay mani Judio.

¹⁰ Nuwa ya kaganawan tawuy manyag mangêd, pan-ipadayêw buy pam-parangalan silan Bapan Namalyari buy biyan na silan kapatêtbékan, luyang ngay mani Judio.

¹¹ Tagawan asê mamili si Bapan Namalyari sa kaganawan tawu.

¹² Ya kaganawan nangasalanan na ayin tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises, parusan sila sa ayin katganan nuwa alwan Kautusan na gamitin Bapan Namalyari sa pangatul na kalla, ta a la tanday Kautusan. Buy ya kaganawan nangasalanan ya magtanda sa Kautusan, Kautusan na gamitin Bapan Namalyari sa pangatul kalla.

¹³ Tagawan ya pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk sa pangêlêw na, alwan abituy mallêngê sa Kautusan nun a abituy mani manunul.

¹⁴ Dilag mani alwan Judio ya agyan ayin silan tanda sa Kautusan na impasulat kan Moises, pandaygên lay nay mani idi sa Kautusan ayun sa manan kaugalyan la.

¹⁵ Sa pakapakun baydu, mangakit sa mani diyag lay paran idi sa bêkê lay Kautusan. Ta nu misan, labag

* ^{2:6 2:6} Mani Kanta 62:12; Mani Kawikaan 24:12.

sa nakêm lay mani nadyag
lay kasalanan buy nu misan,
mangêd da nakêm la sa
mani dinyag lay ustу.

¹⁶ Parabayduy malyari sa
lumatêng nga allun atulun
Bapan Namalyari ya mani
nakapuglaw wa idi sa békên
mani tawu, ipaatul kitamun
Bapan Namalyari kan Cristu
Jesus. Buy abiin na idi sa
Mangêd da Balitay pan-iaral
ku kamuyu.

Ya mani Judio buy ya Kautusan

¹⁷ Sikaw wa kaparisu kun
Judio, pagtiwalan yuy Kautusan
buy pan-ipadayéw yuy
pamikibêték yu kan Bapan
Namalyari.

¹⁸ Pansabin yuy tanda yu
nu sabêt ta kalabayan Bapan
Namalyari buy tanda
yu êt nu sabêt ta mangêd
da daygên, tagawan natur-
wanan kawna sa Kautusan.

¹⁹ Pansabin yuy sikaw wa
mangakay sa mani alwan
Judioy bulag sa kapêtégan.
Pansabin yuy sikaw wa
sawang mani tawuy idi sa
kadlêman.

²⁰ Buy pansabin yuy
sikaw wa manuru sa mani
alwan Judioy kulang nga
pangintindi buy paran mani
anak pun sa mani bagay
tungkul kan Bapan Namalyari.
Gawan pansabin yuy
idi ya kamuyuy Kautusan ya
mam-i kamuyun kabiyasnán
buy kapêtégan.

²¹ Panturwanan yuy
kaatag, pakan a yu
pandaygên na pan-ituru yu.

Mapangaral kaw wa agana
kaw manakaw, pakan
mapanakaw kaw naman.

²² Pansabin yuy agana
makikanayun, pakan
makikanayun kaw naman.
Kakasulapwan yuy mani
diyusdiyusan na pan-
uliménén mani alwan Judio,
pakan mapanakaw kaw sa
mani templu la.

²³ Pan-ipalangka yuy idi
kamuyuy Kautusan, pakan
sa kapamilatan a yu pa-
nunul sa Kautusan, pallam-
musun yu si Bapan Namalyari.

²⁴ Kaparisun nakasulat,
“Gawan sa nadawak ka
pandaygên yun mani Judio,
pandustakên mani alwan
Judio ya lagyun Bapan
Namalyari.”†

²⁵ Sikaw wa kaparisu
kun Judio, maniwala kaw
wa gawan tuli kaw, tawu
kaw Bapan Namalyari. Nu
pansunulun yuy Kautusan,
pêtêg ga dilag ulagay
pangatuli yu. Nuwa nu a
yu pansunulun na Kautusan,
para kaw êt asê tuli.

²⁶ Agyan alwan tuli ya
mani alwan Judio, nu
mapanunul sila sa pan-
ipadyag Kautusan, alwa
nayin masabi tamun para
silaynan tuli?

²⁷ Sikaw wa mani Judioy
tuli buy tanda yinay Kautusan
pakan a yu pansunulun,
atulun kaw mani tawuy asê
tuli, gawan agyan a la tan-
day Kautusan, pandaygên

† 2:24 2:24 Isaias 52:5.

lay mani pan-ipadyag Kautusan.

²⁸ Ya pangajudion gisay tawu, alwan kay sa layi na buy sa pangatuli na sa lawini.

²⁹ Nun a, ya pêtêg Judio sabay ya tawuy nibayuy békê sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Ya pandayêw sa parabayduy tawu, alwan ubat sa kaparisu nan tawu, nun a ubat kan Bapan Namalyari.

3

¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Sabêt ta nabang mani in-anak Judio? Buy sabêt ta ulagan pangatuli la?"

² Ati yaman na ipakitbay ku kamuyu. Malakêy nabang la! Mumuna sa kaganawan, ya mani Judio, sabay silay pinitiwalan Bapan Namalyari un sabi na.

³ Nuwa gawan dilag dakun umnu kallay asê tapat, dat pan-isipin yu êt ta talibatukan Bapan Namalyari ya mani pangaku na.

⁴ Alwan pêtêg ga abiin! Gawan agyan malaram ma kaganawan tawu, pilmin tapat si Bapan Namalyari kaparisun sinabin David kan Bapan Namalyari sa kasulatan,

"Mapagpapêtgan na tapat ka sa kapamilatan mani sabi mu,

buy agyan sabêt ta isangkan la kamu, pawan makinan na ustu ka."*

⁵ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Gawan sa kadowakan na pandaygên tamu, makinan na katinékan Bapan Namalyari. Kabay nu parusan na kitamu, a ya makatuyungan."

⁶ Asê pêtêg ga abiin! Ta nu asê atulan Bapan Namalyari sikitamun mani Judio, ipakun na saantun atulan na mani tawu sa babun luta?

⁷ Dat dilag gaman magsabin paradi, "Nu sa kapamilatan kalaraman ku luyang maparangalan si Bapan Namalyari, tagawan luyang makitan na tapat ya, siyan parusan naku yapun bay bilang gisay makasalanan ta?"

⁸ Nu parabaysên na pansabin yu, paran pansabin yinay, "Manyag kitaminan manyag nadawak ta unuwa luyang maparangalan si Bapan Namalyari." Pinasabtan parabaysên ya pan-ituru yan ayun sa mani tawuy mandustak kanyan. Si abiin silay mani tawu, sépat silan parusan Bapan Namalyari.

Makasalanan ya kaganawan tawu

⁹ Sabêt amêsên na masabi tamu? Mas mangêd kitamu nayin mani Judio sa mani alwan Judio? Asê! Ta impatanda kina kamuyu ya si kaganawan tawuy idi sa lalén kapangyarian

* **3:4** 3:4 Mani Kanta 51:4.

kasalanan, Judio yaman o alwan Judio.

¹⁰ Kaparisu yabay abituy idi sa Kasulatan,

"Ayin matinék sa pangêlêw Bapan Namalyari, ayin, agyan kay gisa.

¹¹ Ayin makaintindi tungkul kan Bapan Namalyari, ayin mangkap kana.

¹² Ya kaganawan tawu, naga-pabukut kan Bapan Namalyari

buy napakadyag ayin pukat.

Ayin manyag mangêd, ayin, agyan kay gisa.[†]

¹³ Ya bêbêy la, paran nabatay pamilbêngan na nakabuklat.

Ya pagsabi la, pawan ka-pamurayitan.[‡]

Buy paran ditan utan ya man-umawas sa bêbêy la.[§]

¹⁴ Napnun pamitubêy buy pamustak ka bêbêy la.*

¹⁵ Sa pêpérad da sangkan, tambêng silan ma-matin tawu.

¹⁶ Agyan antuy lakwên la, mapanira buy mapamasakit sila.

¹⁷ Buy a la tanday mangêd da pamikiawyun sa kaparisu lan tawu.[†]

¹⁸ Ayin silan limu kan Bapan Namalyari."[‡]

¹⁹ Amêsén, tanda tamina nu sabêt man na idi sa Kautusan, pansabin na abitu sa mani Judioy idi

sa aypan Kautusan amên ayin maisangkan na sisabêt man. Tagawan na kaganawan tawu, managut sila kan Bapan Namalyari, Judio yaman o asê.

²⁰ Tagawan ayin sisabêt man na pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan panunul sa Kautusan, nun a pan-ipakit Kautusan na makasalanan na tawu.

²¹ Nuwa amêsén, impatan-day nan Bapan Namalyari nu parasaantu nan pan-ituwad matinék ka tawu. Alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Ya Kautusan buy mani insulat propetay magpapêtêg tungkul di.

²² Pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék ya tawu sa kapamilatan panam-palataya kan Jesu Cristu. Kabay ituwad nan matinék ya kaganawan manam-palataya kan Jesus, Judio yaman o asê. Napiparisu silayna.

²³ Tagawan ya kaganawan tawu, nangasalanan buy ayin nakaduwang sa matinék ka pamibiyaybiay ya labay Bapan Namalyari para kalla.

²⁴ Nuwa gawan sa kangédan nakém Bapan Namalyari, intuwad na kitamun matinék sa kapamilatan Cristu Jesus ya sabay ya nangatbus kantamu.

[†] 3:12 3:12 Mani Kanta 14:1-3; 53:1-2.

^{3:13} Mani Kanta 140:3. * 3:14 3:14 Mani Kanta 10:7.

59:7-9. ‡ 3:18 3:18 Mani Kanta 36:1.

§ 3:13 3:13 Mani Kanta 5:9. † 3:17 3:17 Isaias

²⁵ In-utus Bapan Namalyari si Jesus baydi sa babun luta amén iandug nay sarilina. Buy sa kapamilatan daya na sén nati ya sa kurus, mapatawad day kasalanan kaganawan tawuy manampalataya kana. Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amén pagpapêtgan na matinék ya. Tagawan sabitun nuna, binênbênan nay tubag na buy pinaulayan nay kasalanan na dinyag mani tawu ya sépat dayi parusan na sila.

²⁶ Nuwa amésen, sa kapamilatan pamayad Jesus sa mani kasalanan tamu, pinagpapêtgan Bapan Namalyari ya matinék ya, ta intuwad nan matinék ya mani tawuy nanampalataya kan Jesus.

²⁷ Kabay ayin kitamun maipagmaragul, gawan intuwad kitamun Bapan Namalyarin matinék alwan gawan sa panunul tamu sa Kautusan, nun a sa kapamilatan panampalataya tamu kan Jesus.

²⁸ Tagawan malinawa kay sa kapamilatan panampalataya pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék ka tawu buy alwan sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

²⁹ Si Bapan Namalyari, alwan kay Bapan Namalyari yan mani Judio, nun a Bapan Namalyari ya êt mani alwan Judio, gawan Bapan Namalyari yan kaganawan.

³⁰ Tagawan kay gigisay Bapan Namalyarin mani Judio buy alwan Judio buy parisuna silan ituwad matinék sa kapamilatan panampalataya la kan Jesus.

³¹ Dat paradi ya panisipin yu, "Gawan sa panampalataya tamu kan Jesus, ayin pukat ta Kautusan." Asê pêtèg ga abiin, nun a luyang tamu pun êt bay madyag ga mani panipadyag Kautusan.

4

Dinyag alimbawa si Abraham

¹ Amésen, isipin tamuy ninunu tamun si Abraham nu parasaantu yan naituwad matinék sa pangélêw Bapan Namalyari.

² Nu pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan mangangéd da diyag na, dilag gina dayin maipagmaragul. Nuwa sa kapêtégan, ayin yan maipagmaragul kan Bapan Namalyari.

³ Tagawan idi sa Kasulatan, "Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinék."*

⁴ Alimbawa, ya pan-idin sa gisay tawuy mag-ubra, alwan degalu, nun a upa.

⁵ Nuwa tanda tamu ya tawuy asê mag-ubra, alwan upay matanggap na, nun a degalu. Para êt bayduy tawuy mangasalanan.

* **4:3 4:3** Genesis 15:6.

Pan-ituwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, alwan gawan sa mangangêd da diyag na, ta degalu kanay abiin.

⁶ Para êt baysên na labay sabin Arin David sabitun sinabi nay pinagpalay tawuy intuwad matinêk Bapan Namalyari alwan gawan sa mangangêd da diyag na.

⁷ Ya sinabi na,
“Pinagpalay tawuy pinatawad
dan Bapan Namalyari
ya pallabag na buy inlitêp Bapan Namalyari
ya kasalanan na.

⁸ Pinagpalay tawuy intuwad dan Bapan Namalyarin ayin kasalanan.”[†]

⁹ Ya pagpapalay abiin, alwan kay para sa mani Judioy tinuli, nun a para êt sa mani alwan Judioy asê tinuli. Tanda taminay ati ta sinabi ya kamuyuy, “Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk.”[‡]

¹⁰ Buy sabitun intuwad matinêk si Abraham, a yapun tinuli.

¹¹ Nanampalatayay na pun si Abraham bayu ya tinuli. Buy abituy panuli kana, kay pamipakit ta matinêk kina gawan sa panampalataya na. Kabay pinagbapa yan kaganawan manampalataya kan Jesus ya asê tinuli, tagawan sabitun nanampalataya sila, intuwad silan Bapan Namalyarin matinêk.

¹² Buy siya êt ta pinagbapan mani Judioy alwan kay tinuli nun a nanampalataya êt kaparisun ninunu tamun si Abraham ya nanampalataya kan Bapan Namalyari bayu yapun tulin.

Ya Pangakun Bapan Namalyari kan Abraham

¹³ Impangakun Bapan Namalyari kan Abraham buy sa layi nay mapagmana lay babun luta. Impangakun Bapan Namalyari kallay abiin, alwan gawan sa panunul na sa Kautusan nun a intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na.

¹⁴ Nu kay ya mani manunul sa Kautusan ya makapagmana sa impangakun Bapan Namalyari, ayin ulagay panampalatayan tawu buy ayin pukat ta pangaku na.

¹⁵ Ta ya Kautusan sabay ya sangkan ikatubag Bapan Namalyari sa mani tawuy asê manunul sa Kautusan. Nu ayin Kautusan, ayin êt pallabag.

¹⁶ Kabay nakabatay ya pangakun Bapan Namalyari sa panampalataya amên magin degalu nay abiin. Buy pilmin matanggap kaganawan layin Abraham ya impangaku na, alwan kay mani Judioy idi sa aypan Kautusan, nun a agyan na mani alwan Judioy manampalataya êt kaparisun Abraham ya pinagbapa tamun kaganawan.

[†] 4:8 4:8 Mani Kanta 31:1-2.   [‡] 4:9 4:9 Genesis 15:6.

¹⁷ Kaparisun pansabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, "Dinyag katan bapan malakéy bansa."[§] Kabay sa pangélêw Bapan Namalyari, si Abraham ma bapa tamu. Buy ya Bapan Namalyari ya panampalatayan Abraham, sabay êt ta Bapan Namalyari ya mamabyay sa nangamamati buy manyag mani bagay ya ayin pun.

¹⁸ Buy agyan ayin nan pagasan makaanak si Abraham, naniwala yapun êt ta magin bapa yan malakéy bansa, tagawan paradi ya sinabin Bapan Namalyari kana, "Kasin lakén mani bêtewên na magin layi mu."^{*}

¹⁹ Dinalan nay tawun Abraham awlagi. Kabay a yina kababa buy layus êt si Sara ya asawa na. Nuwa agyan paraman baydu, asê nangaynay panampalataya na.

²⁰ A ya nagluway nakêm sa impangakun Bapan Namalyari kana, nun a luyang pun pinumas-êy ya panampalataya na. Buy nangulimén yapun êt kan Bapan Namalyari,

²¹ gawan napilmi yan tu-parén Bapan Namalyari ya impangaku kana.

²² Kabay gawan sa panampalatayan Abraham, intuwad yan Bapan Namalyarin matinék.

²³ Ya sabi ya "intuwad Bapan Namalyarin matinék," alwan kay para kana,

²⁴ nun a para êt kantamu. Pan-ituwad kitamun Bapan Namalyarin matinék gawan nanampalataya kitamu kan Bapan Namalyari ya nangu-man namabyay kan Jesus ya Panginuun tamu.

²⁵ Impapati si Jesus gawan sa mani kasalanan tamu buy pinabyay yan manguman Bapan Namalyari amén maituwad kitamun matinék sa pangélêw na.

5

Dilag kitaminan mangêd da pamikibêték kan Bapan Namalyari

¹ Kabay amêsên, gawan intuwad kitaminan matinék sa kapamilatan panampalataya tamu, dilag kitaminan mangêd da pamikibêték kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Panginuun Jesu Cristu.

² Sa kapamilatan Jesus buy panampalataya kana, pandanasên tamu amêsên na kangédan Bapan Namalyari. Buy matula kitamu gawan napilmi kitamun mapagkaawyun tamu si Bapan Namalyari sa kadakilaan na.

³ Alwan kay abiin. Panikatula tamu êt ta mani kasakitan na pandanasên tamu, gawan sa kapamilatan abiin, managéy kitamun pamibabata.

⁴ Buy ya pamibabata, managéy yan mangêd da ugali. Buy ya mangêd da ugali, managéy yan kapilmiyan na

tuparén Bapan Namalyari ya impangaku na.

⁵ Buy nu dilag kitamun paradi ya kapilmiyan, asina masiray nakém tamu ta impakapnu nayna sa békê tamuy pangidu na sa kapamilatan Ispiritu nay indin na kantamu.

⁶ Tagawan ayin kitamun kaagyuan miligtas sarili tamu sa kaparusan. Buy sa takday panawun, nati si Cristu para sa mani makasalanan.

⁷ Kay malagad da tawuy mamidin biyay na alang-alang sa gisay tawuy matinék, agyan dilag lawês mamidin biyay na alang-alang sa gisay mangêd da tawu.

⁸ Nuwa si Bapan Namalyari yaman, impakit na kantamuy pangidu na sa kapamilatan pamidin Jesus un biyay na para kantamu sabitun makasalanan kitamu pun.

⁹ Kabay amésen, gawan intuwad kitaminan Bapan Namalyarin matinék sa kapamilatan dayan Jesus sa pangamati na, luyang kitaminan napilmi ya miligtas kitamu sa tubag Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesus.

¹⁰ Awlagi, kpati kitamun Bapan Namalyari, nuwa amésen, in-udung nay mangêd da pamikibêték tamu kana sa kapamilatan pangamatin Anak na. Buy gawan nanguman nabyay si Cristu, luyang kitamun napilmi ya miligtas kitamu.

¹¹ Buy alwan kay abiin. Matula kitamu kan Bapan Namalyari tagawan sa kapamilatan Panginuun tamun Jesu Cristu, niuman kitamun nibték kan Bapan Namalyari.

Si Adan buy si Cristu

¹² Inlumatêng nga kasalanan sa babun luta sabitun inlabag Adan na utus Bapan Namalyari. Buy gawan sa kasalanan na, dilag gan kamatyan na mani tawu. Kabay mati ya kaganawan tawu, gawan nangasalanan na kaganawan.

¹³ Sabitun nuna, bayu pun indin Bapan Namalyari ya Kautusan kan Moises, dilag ganan kasalanan na mani tawu sa babun luta. Nuwa a na pun intuwad kasalanan na abitu gawan ayin pun na Kautusan.

¹⁴ Paraman baydu, ya kaganawan tawu paubat kan Adan angga kan Moises, nati sila agyan êt ta mani tawuy asê nangasalanan kaparisun pallabag Adan sa utus Bapan Namalyari.

Ya dinyag Adan, malakêy naidin sa biyay kaganawan tawu. Ya dinyag Jesus, malakê êt ta naidin sa kaganawan tawu.

¹⁵ Nuwa asê miparisuy dinyag Adan buy dinyag Jesus. Tagawan sa pallabag Adan sa utus Bapan Namalyari, dilag kamatyan ya malakêy tawu. Nuwa sa kapamilatan Jesu Cristu, luyang yan nam-i un

malakéy kangédan buy degalun Bapan Namalyari sa malakéy tawu.

¹⁶ Asê pariparisuy indin degalun Bapan Namalyari sa indin kasalanan Adan. Ta ya kasalanan Adan sabay ya nam-in kaparusan. Nuwa ya degaluy indin Bapan Namalyari, nam-i yaman pamatawad buy nituwad matinék sa mani tawu agyan malakéy kasalanan la.

¹⁷ Sa kapamilatan pallabag Adan, dilag gan kamatyan na kaganawan tawu. Nuwa sa kapamilatan naman dinyag Jesu Cristu, si kaganawan tawuy nananggap saganay kangédan Bapan Namalyari buy degaluy pamituwad nan matinék kalla, mabyay silan manambut sa kasalanan buy kamatyan.

¹⁸ Buy nu parasaantun nam-in pamarusa sa kaganawan tawu ya pallabag Adan, ya matinék ka dinyag Jesus, nam-i yaman êt pamituwad matinék buy biyay ya ayin katganan sa kaganawan tawu.

¹⁹ Tagawan nu parasaantun intuwad Bapan Namalyarin makasalanan ya malaké sa kapamilatan pallabag Adan, malaké êt ta intuwad nan matinék sa kapamilatan panunul Jesus sa kalabayan Bapan Namalyari.

²⁰ Indin Bapan Namalyari ya Kautusan sa mani tawu amén ipatanda na kallay malakéy kasalanan

la. Nuwa agyan malakéy kasalanan la, luyang êt taman inlumakéy kangédan Bapan Namalyari.

²¹ Ya kasalanan na idi sa kaganawan tawu, nam-in kamatyan. Nuwa sa kapamilatan kangédan Bapan Namalyari, intuwad nan matinék ka mani nakibêték sa Panginuun tamun Jesu Cristu amén mabiyan na silan biyay ya ayin katganan.

6

Ya bayuy biyay kan Cristu

¹ Dat paradi ya pan-isipin yu, "Isundu tamu nayi ya panyag kasalanan amén luyang madagdagan na kangédan Bapan Namalyari kantamu?"

² Alwan parabaydu! Ta ayin nana kantamuy kapangyarian kasalanan. Parasaantu kitamu pun bumyay sa pangasalanan?

³ Pilmin tanda yina ya sabitun nabawtismuwan kitamina gawan sa panampalataya tamu kan Jesu Cristu, kaawyun kitamina sa kamatyan na.

⁴ Kabay sên nabawtismuwan kitamu, bilang nati kitamina buy in-ilbêng kaawyun na. Sa pakapakun baydu, nu parasaantun pinabyay si Cristu sa kapamilatan dakilay kapangyarian Bapa, mambumyay kitamu êt un dilag bayun biyay.

5 Tagawan nu nakaawyun kitamun Cristu sa pangamat na, pilmin mabyay kitamun manguman kaparisun panguman nan pangabyay.

6 Tanda tamuy ya mana tamun pangatawu, impakuy na sa kurus kaawyun Cristu amén mati ya kalabayan lawini tamu. Buy a kitamina maipus kasalanan.

7 Tagawan na tawuy nati yana, a yina mangasalanan.

8 Amésen, nu nati kitaminan kaawyun Cristu, maniwala kitamun mabyay kitamu êt kaawyun na.

9 Tagawan tanda tamuy si Cristu, nanguman yan nabyay buy a yina manguman mati. Ayin nan kapangyarian na kamatyan kana.

10 Ya pangamati na, kay kakamisan para sa kasalanan mani tawu. Nuwa amésen, mambumyay ya para kan Bapan Namalyari.

11 Kabay ibilang yinan nati ya sarili yu sa panyag kasalanan, nuwa mambumyay para kan Bapan Namalyari, tagawan nakibêtêk kawna kan Jesu Cristu.

12 Agana yina ipaipus sa kasalanan ya lawini yuy dilag kamatyan amén a yina masunul la nadawak ka kalabayan lawini yu.

13 Agana yu gamitin na sabêt man na baagin lawini yu sa panyag kasalanan bilang kasangkapan sa panyag kadawakan. Nun a bilang mani tawuy nati yana buy nanguman pinabyay, iandug yuy lawini yu kan Bapan Na-

malyari bilang kasangkapan sa panyag matinêk.

14 Tagawan a kawna ipus kasalanan, gawan ayin kawna sa aypaan Kautusan, nun a idi kawna sa kangêdan Bapan Namalyari.

Mani ipus katinêkan

15 Dat paradi ya pan-isipin yu, "Isundu tamu pun nayi ya panyag kasalanan gawan idi kitamina sa kangêdan Bapan Namalyari buy ayin kitamina sa aypaan Kautusan?" Alwan parabaydu!

16 A yu nayi tanda ya nu magpasakup kaw sa sabêt man, ipus kawnan pinagpasakupan yu? Para êt baydu, nu magpasakup kaw sa kasalanan, ipus kawnan kasalanan ya si kapisadsaran, ayin katganan na kamatyan. Nuwa nu magpasakup kaw kan Bapan Namalyari, ipus kaw êt Bapan Namalyari ya si kapisadsaran naman, matinêk ka pamibiyaybiyay.

17 Nuwa salamat kan Bapan Namalyari, ta agyan ipus kaw kasalanan sabitun nuna, amésen buun bêkê kawnan manunul sa aral la inturu kamuyu.

18 Imbus kawna sa kasalanan buy amésen ipus kawnan katinêkan.

19 Sa pagsabi ku kamuyu, panggamitin kun alimbaway tungkul sa ipus amén tambêng kaw makapukat. Sabitun nuna, gawan ipus kaw kasalanan, in-andug yuy lawini yu sa kadinatan buy kadawakan buy

ingkakadus yu pun na panyag parabaysên. Nuwa amêsên, iandug yuy lawini yu sa panyag kangêdan bilang ipus katinêkan ya si kapisadsaran, malinis sa pamibiyaybiyay.

²⁰ Sabitun ipus kaw pun kasalanan, ayin kaw pakyalam sa matinêk ka pamibiyaybiyay.

²¹ Sabêt ta nabang yu sa manan pamibiyaybiyay yu ya pan-ikadêng-êy yu amêsên? Ya kapisadsaran abitu, ayin katganan na kamatyan.

²² Nuwa amêsên, imbus kawna sa kasalanan buy naging ipus kawnan Bapan Namalyari. Ya kapisadsaran ati, malinis sa pamibiyaybiyay. Buy ya kapisadsaran abiin, biyay ya ayin katganan.

²³ Tagawan ya kabayaran mani kasalanan sabay ya ayin katganan na kamatyan. Nuwa ya degaluy pan-idin Bapan Namalyari sabay ya biyay ya ayin katganan sa mani nakibêtêk kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

7

Imbus kitamina sa Kautusan

¹ Mani mapatêl, tanda yuy Kautusan na impasulat kan Moises. Kabay mapukatan yuy idi sa aypaan Kautusan na gisay tawu, kaban nabyay yapun.

² Alimbawa, ayun sa Kautusan tungkul sa miasawa, ya gisay babayi ya dilag

asawa, makas-êl ya sa asawa na kaban nabyay ya asawa na. Nuwa nu nati yay asawa na, malyari yinan mag-asawan manguman ta ayin nina sa aypaan Kautusan tungkul sa miasawa.

³ Kabay nu makiawyun ya sa kaatag liyaki kaban nabyay pun na asawa na, mangasalanan ninan pamikikanayun. Nuwa nu nati yay asawa na, ayin nina sa aypaan Kautusan tungkul sa miasawa. Buy nu mag-asawa yan manguman, a ya mangasalanan pamikikanayun.

⁴ Para êt bayduy nalyari kamuyuy mapatêl. Sên niawyut kaw sa pangamatin Cristu, imbus kawna sa kapangyarian Kautusan. Amêsên, kay kan Jesu Cristu kaw ya nabyay manguman amén manyag kitamun mangêd para sa ikaulimên Bapan Namalyari.

⁵ Sabitun mambumayay kitamu pun sa kalabayan lawini tamu, suspu pun pinêw Kautusan ya kalabayan lawini tamu ya nangipus kantamu. Kabay nanyag kitamun mani bagay ya si kapisadsaran, ayin katganan na kamatyan.

⁶ Nuwa amêsên, ayin kitamina sa aypaan Kautusan ya manan pansunulun tamu, tagawan nati kitamina sa Kautusan. Kabay amêsên sa bayun biyay tamu, maglingkud kitamina kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Ispiritu na, alwan

sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

Ya kautusan buy kasalanan

7 Dat paradi ya pan-isipin yu, "Nadawak ya Kautusan, gawan ati ya pangubatan kasalanan." A ku pansabin na nadawak ya Kautusan! Ta nu ayin Kautusan, a ku dayi tanda nu sabêt ta kasalanan. Alimbawa, nu asé sinabin Kautusan na "Agana mu pagnasên na alwan kamu,"* a ku dayi tanda ya kasalanan awêd da pagnasa kun alwan kangku.

8 Nuwa gawan sa Kautusan, natandan kuy idi kangkuy kaganawan pag-nasa. Ta nu ayin Kautusan, ayin kitamu êt pagkasalanan.

9 Sabitun nuna, mambumay yakun ayin tanda sa kasalanan. Nuwa sén natandan kuy Kautusan, natandan kuy makasalanan naku awêd buy naatulan nakina dayin ayin katganan na kamatyan.

10 Kabay ya Kautusan na mam-i dayi kangkun biyay, siyan sabay pun êt ta nam-i kangkun ayin katganan na kamatyan.

11 Kabay napurayit taku tagawan a ku agyun sunulun na kaganawan utus buy naatulan nakinan ayin katganan na kamatyan.

12 Agyan parabaydu, banal ya Kautusan buy balang utus

ya idi baydu, banal, matinék, buy mangêd.

13 Dat paradi ya pan-isipin yu, "Ya labay sabin awêd, mangêd da Kautusan Bapan Namalyari ya sabay ya nam-in kamatyan kangku." Asé pêtêg ga abiin! Ta ya nam-in kamatyan kangku sabay ya kasalanan ku. Tagawan sa kapamilatan mangêd da Kautusan Bapan Namalyari, naatulan nakinan ayin katganan na kamatyan. Kabay gawan sa Kautusan, natandan ku nu sabêt ta kasalanan buy nu parasaantun kadawak ka ati.

Ya luway kabilyan mani tawu

14 Tanda tamuy ya Kautusan, ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari. Nuwa siku, kay tawu buy ipus kasalanan.

15 A ku mapukatan na sarily ku. Gawan ya mangangêd da bagay ya labay kun daygên, a ku madyag. Nuwa ya mani bagay ya a ku labay daygên, sabay ya pandaygên ku.

16 Buy nu a ku labay ya mani pandaygên kuy nadawak, makiayun nakun mangêd yabay ya pansabin Kautusan.

17 Kabay alwan sikuy manyag nadawak, nun a ya kalabayan lawini ku ya sabay ya manyag kasalanan.

18 Tanda kuy ayin mangêd da manugêl sa lawini ku, gawan agyan labay kun

* 7:7 7:7 Exodus 20:17; Deuteronomio 5:21.

manyag mangêd, siyan a ku madyag.

¹⁹ Gawan baysên, ya mangêd da labay kun daygên, siyan a ku madyag. Nuwa ya mani nadawak ya a ku labay daygên, siyan sabay yaman na pandaygên ku.

²⁰ Nu pandaygên ku man na a ku labay daygên, alway nan sikuy taganan manyag abiin, nun a ya kalabayan lawini kuy manyag kasalanan.

²¹ Kabay ati ya natandan ku sa sarili ku. Nu labay kun manyag mangêd, pampilitin nakun kadawakan na idi kangku.

²² Sa lalêñ bêkê ku, kapapaidu kangkuy Kautusan Bapan Namalyari.

²³ Nuwa dilag gakun makitan na kaatag kapangyarian ya idi kangku ya manalungat sa isip ku. Sabay ya kapangyarian kasalanan na idi sa lawini ku ya mangipus kangku.

²⁴ Makalunus sakun kayèk! Ta ya kapisadsaran kalabayan lawini ku sabay ya ayin katganan na kamatyan. Kabay sisabêt ya mamiligtas kangku?

²⁵ Salamat kan Bapan Namalyari gawan siyay namiligtas kangku sa kapamilatan Jesu Cristu ya Panginuun tamu!

Ati ya kabilyan ku. Ya isip ku, ipus Kautusan Bapan Namalyari. Nuwa ya kalabayan lawini ku, ipus kapangyarian kasalanan.

8

Pamibiyaybiyay ayun sa Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Kabay amêsên, asina atulan parusay nakibêték kan Cristu Jesus.

² Tagawan sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari ya nam-in biyay kantamu, gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu Jesus, imbus kitamina sa kapangyarian kasalanan buy kamatyan.

³ Ya Kautusan, asê makapitas kapangyarian kasalanan sa biyay tamu, gawan maynay lawini tamu sa kalabayan na. Nuwa si Bapan Namalyari, intas nay abiin sabitun in-utus nay sarili nan Anak ya nagwangis tawu amén magin andug para sa mani kasalanan tamu. Sa pakapakun baydu, intas Bapan Namalyari ya kapangyarian kasalanan kantamu.

⁴ Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amén ya pan-ipadyag Kautusan, madyag tamun mani mambumyay ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari buy alwan ayun sa kalabayan lawini tamu.

⁵ Tagawan ya mani tawuy mambumyay ayun sa kalabayan lawini la, ayin silan kaatag pan-isipin, nun a ya kalabayan lawini la. Nuwa ya tawuy mambumyay ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari, ayin silan kaatag pan-isipin, nun a ya

kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari.

⁶ Ya kapisadsaran panunul sa kalabayan lawini, sabay ya ayin katganan na kamatyan. Nuwa ya kapisadsaran panunul sa kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya kapatêtbêkan buy biyay ya ayin katganan.

⁷ Gawan nu sisabêt man na manunul sa kalabayan lawini na, pangkalabanên na si Bapan Namalyari, tagawan a ya kalabay manunul sa Kautusan Bapan Namalyari, buy taganan a na madyag.

⁸ Kabay ya tawuy mambumyay ayun sa kalabayan lawini, a ya kapapaidu kan Bapan Namalyari.

⁹ Nuwa sikaw, a kawna mambumyay ayun sa kalabayan lawini yu, nun a ayun sa pangawyun Ispiritun Bapan Namalyari, tagawan pêtêg manugêl kamuyuy Ispiritu na. Nu ayin sa gisay tawuy Ispiritun Cristu, alwa yan kan Cristu.

¹⁰ Nuwa gawan idi ya kamuyu si Cristu, agyan mati ya lawini yu gawan sa kasalanan, nabyay ya ispiritu yu, gawan intuwad kaw Bapan Namalyarin matinêk.

¹¹ Buy gawan manugêl kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya nanguman namabyay kan Jesu Cristu, siya êt ta mam-in biyay sa lawini yuy dilag kamatyan. Daygên nay ati sa kapamilatan Ispiritu nay manugêl kamuyu.

¹² Kabay mani mapatêl, kaylangan aganayna bumyay ayun sa kalabayan lawini tamu.

¹³ Tagawan nu mambumyay kaw ayun sa kalabayan lawini yu, mati kaw. Nuwa nu a yina daygên na kalabayan lawini yu sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, mabyay kaw.

¹⁴ Tagawan na mani tawuy pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay silay mani anak Bapan Namalyari.

¹⁵ Tagawan na Ispirituy tinanggap yu, Ispiritu yan Bapan Namalyari ya nanyag kamuyun mani anak na, alwa yan gisay ispiritu ya manyag kamuyun malimu. Kabay sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, mabêg taminan "Bapa" ya Namalyari.

¹⁶ Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya ispiritu tamu, parisun mamipapêtêg ga mani anak kitaminan Bapan Namalyari.

¹⁷ Buy gawan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, mapagkaawyun tamina si Cristu sa pamanay inil-an Bapan Namalyari. Tagawan mibabata kitamu kaparisun Cristu sabitun nuna amén parangalên kitamu êt kaawyun na sa lumatêng nga allu.

Ya mamangêd da kabilyan sa lumatêng nga allu

¹⁸ Para kangku, ya mani kasakitan na mangadanasan

tamu sa biyay ya ati, asê maiparisu sa karangalan na ipadanas lanu kantamun Bapan Namalyari.

¹⁹ Ta si kaganawan pinalyarin Bapan Namalyari, nasabéksabék silayna sa pamipakilalan Bapan Namalyari nu sisabêt ya mani anak na.

²⁰ Tagawan ya kaganawan pinalyarin Bapan Namalyari, a sila nidaus sa kabilian na labay Bapan Namalyari para kalla. Nalyari ya ati gawan abiin ya kalabayan Bapan Namalyari, alwan gawan sa labay la. Nuwa agyan paraman baydu, dilag pun kapilmiyan

²¹ ya ibus na êt ta kaganawan pinalyari ubat sa kapangyarian kamatyan, buy makaawyun sila êt sa mani anak Bapan Namalyari ya dilag mamangêd da kabilian.

²² Tanda tamuy angga amêsên ya kaganawan pinalyari, nag-arayan sa sakit kaparisun gisay babayi ya manganak.

²³ Buy alwan kay kaganawan pinalyari ya magkasakit. Nun a agyan sikitamuy nananggap sa nunan degalun Bapan Namalyari ya sabay ya Ispiritu na, magkasakit kitamu êt kaban mangêtêng kitamun ibayuy lawini tamu buy ipakilalan Bapan Namalyari ya sikitamuy mani anak na.

²⁴ Ta paubat sabitun infligtas kitamu, dilag kitaminan pan-asaan. Nuwa

nu natanggap taminay pan-asaan tamu, ayin kitaminan pan-asaan, ta idi ya kantamu.

²⁵ Nuwa nu ayin pun na pan-asaan tamu, mangêtêng kitamun dilag pamibabata.

²⁶ Para êt baydu, nu mayna kitamu, pansawpan kitamun Ispiritun Bapan Namalyari. A tamu tanda nu sabêt ta ipanalangin tamu, nuwa ya Ispiritu na sabay ya makilunuslunus kan Bapan Namalyari para kantamu sa kapamilatan ayêng-êt ta a tamu agyun sabin.

²⁷ Buy si Bapan Namalyari ya mangusisa sa békê tamu, tanda na êt ta pan-isipin Ispiritu na tagawan sabay ya makisabi kan Bapan Namalyari ayun sa kalabayan na para sa mani tawuy pinili nan kay kana.

²⁸ Tanda tamuy sa kaganawan mangapalyari, manyag si Bapan Namalyari para sa ikakangêd mani mangidu kana ya binêg na ayun sa labay nan malyari.

²⁹ Tagawan sabitun nuna pun, tanday nan Bapan Namalyari nu sisabêt ya magin anak na. Buy ya mani ati, intalaga nan miparisu sa Anak nay si Jesus amên siyay magin panganay sa malakêy mipapatêl.

³⁰ Kabay ya mani tawuy intalaga na sabitun nuna pun, binêg na amên magin anak na. Buy ya mani binêg na, intuwad nan matinêk. Buy ya intuwad

nan matinêk, binyanan nan karanganan.

Ya pangidun Bapan Namalyari

³¹ Kabay nu isipin tamuy dinyag Bapan Namalyari kantamu, masabi tamuy gawan kakampi tamu si Bapan Namalyari, taganan ayin manambut laban kantamu.

³² Nu ya sarili nan Anak, a na in-imut, nun a indin na amén mati para kantamu, pilmin idin na êt kantamuy kaganawan.

³³ Sikitamuy mani pinilin Bapan Namalyari, sisabêt ya malyarin magsabin dilag kitamun kasalanan? Ayin, tagawan si Bapan Namalyari ya nituwad kantamun matinêk.

³⁴ Sisabêt ta makaatul parusa kantamu? Ayin, tagawan mismun si Cristu Jesus ya nati para kantamu. Buy alwan kay abiin, inuman yan pinabyay buy idi ya amésen sa wanana Bapan Namalyari ya makisabi para kantamu.

³⁵ Sisabêt ta makapisay kantamu sa pangidun Cristu? Ayin, agyan makadanas kitamun kagulwan, kasakitan, pamasakit, layang, ayin maiyaming, nadawak ka kabilian, o agyan kamatyan.

³⁶ Kaparisun idi sa Kasulatan, "Gawan kamuy Panginuun, pawa kay idi sa nadawak ka kabilian.

Para kay mani tupay katatén."*

³⁷ Nuwa agyan paradi ya kabilian tamu, pilmin manambut kitamu sa kapamilatan Cristu ya mangidu kantamu.

³⁸⁻³⁹ Tagawan napilmi yakun ayin makapisay kantamu sa pangidun Bapan Namalyari, agyan kamatyan o biyay, mani ang-el o nangadadawak ka ispiritu, ya mangapalyari amésen o lanu, ya mani dilag kapangyarian, ya mani idi sa katag-ayan o sa kalaléan, o sabêt pun na mani pinalyari sa buun babun luta. Ayin taganan makapisay kantamu sa pangidun Bapan Namalyari ya pan-ipakit na kantamu sa kapamilatan Cristu Jesus ya Panginuun tamu.

9

Si Bapan Namalyari buy mani Israelita

¹ Amésen, sikuy nakibêték kan Cristu, dilag gakun sabin kamuyuy pêtêg buy alwan kalaraman ta pagpapêtgan Ispiritun Bapan Namalyari sa nakém kuy pêtêg ga ati ya sabin ku.

² Sadyay lungkut ku buy mitalisay nakém ku

³ para sa mani kalayi kuy kaparisu kun Judioy asê pun manampalataya. Nu mal-yari ta dayi, siku tana ya isumpan Bapan Namalyari buy misay kan Cristu amén miligtas ta dayi sila.

* 8:36 8:36 Mani Kanta 44:22.

⁴ Ya mani Israelita, intuwad silan Bapan Namalyarin anak na buy impakit na kallay sawang na. Nanyag si Bapan Namalyarin mani kasunduwan buy indin na kallay Kautusan. Tinurwanan na silan pêtèg ga pangulimén buy malakéy impangakun Bapan Namalyari kalla.

⁵ Ya pipuunpuunan la ya pinilin Bapan Namalyari. Buy sén napakadyag tawu si Cristu, naubat ya sa layila. Si Cristuy Namalyarin kaganawan, sépat yan uliménén kanuman. Awuy Panginuun.

⁶ Agyan malaké kallay asê nanampalataya kan Jesus, asê labay sabin na asina natupad da pangakun Bapan Namalyari tagawan alwan kaganawan layin Israelita, maituwad pinilin Bapan Namalyari.

⁷ Buy alwa êt kaganawan ubat kan Abraham ya maituwad mani anak Abraham. Gawan sinabin Bapan Namalyari kan Abraham, "Kay mani anak ya ubat kan Isaac ya maituwad layi mu."*

⁸ Labay sabin alwan kaganawan anak Abraham maituwad anak Bapan Namalyari, nun a kay abitu silay in-anak ayun sa pangakun Bapan Namalyari kana.

⁹ Gawan paradi ya impangakun Bapan Namalyari

kan Abraham, "Mag-udung ngaku sa paradi ya panawun sa sumunul la tawun buy dilag ganan anak ka liyaki si Sara."[†]

¹⁰ Alwan kay abiin, nun a nalyari êt ta abiin sabitun nabuktut si Rebecca sa kambal la anak na kan Isaac ya ninunu yan.

¹¹⁻¹² Bayu pun in-anak ka kambal, sinabi yan Bapan Namalyari kan Rebecca, "Maglingkud da anak muy panganay sa ali na."[‡] Sinabi yan Bapan Namalyari ya abiin sabitun ayin pun nadyag ga mangéd o nadawak ka mani anak Rebecca amén maipapêtèg nay ya pamili na, asê nakaayun sa mangéd da diyag tawu, nun a sa sarili nan kalabayan.

¹³ Para êt bayduy sinabin Bapan Namalyari sa Kasultanan, "Kinaidwan kuy ali na ya sabay si Jacob. Nuwa si Esau ya kaka na, kinasulapwan kuya."[§]

¹⁴ Gawan di, dat sabin kaatag ya asê matinék si Bapan Namalyari. Alwan parabaydu!

¹⁵ Tagawan sinabi na kan Moises sabitun nuna, "Kalunusan kuy labay kun lunusan."^{*}

¹⁶ Kabay ya pamilin Bapan Namalyari, alwan ayun sa kalabayan tawu o sa panyag mangéd, nun a sa lunus Bapan Namalyari.

* 9:7 9:7 Genesis 21:12. † 9:9 9:9 Genesis 18:10; 18:14. ‡ 9:11-12 9:11-12 Genesis 25:23. § 9:13 9:13 Malakias 1:2-3. * 9:15 9:15 Exodus 33:19.

17 Tagawan ayun sa Kasultanan, sinabin Bapan Namalyari sa arin Egipto, "Dinyag katan ari amén sa kapamilatan daygén ku laban kamu, maipakit kuy kapangyarian ku buy makilalay lagyu ku sa kaganawan tawu sa babun luta."[†]

18 Kabay kalunusan Bapan Namalyari ya labay nan kalunusan buy pakdêyén nay ulun labay nan pakdêyén.

Ya tubag buy lunus Bapan Namalyari

19 Dat paradi ya pan-isipin kaatag, "Nu parabaydu, uysiyan pan-atulun yapun Bapan Namalyari ya mani tawu sa mani kasalanan la ta? Sisabêt ta makasalungat sa kalabayan na?"

20 Nuwa sisabêt ka amén magdeklamun parabaysén kan Bapan Namalyari? Kay pinalyari kitamun Bapan Namalyari. Asê malyarin sabin gisay pinalyari sa namalyari kanay, "Uysiyan pinalyari muku yan paradi ta?"[‡]

21 Maialimbawa tamuy abiin sa gisay tawuy manyag banga. Ya gisay tawuy manyag banga, dilag yan karapatan agyan sabêt ta labay nan daygén sa pila. Malyari yan manyag luway kalasin pamyanan na ubat sa gigisay buntun pila: ya gisa, panggamitin sa kalutu buy ya gisay naman, panggamitin sa inallu-allu.

22 Para êt baydu si Bapan Namalyari. Dilag yan karapatan manyag nu sabêt ta labay na. Buy dilag yan karapatan mamipakit kapangyarian na buy mampadanás tubag na sa mani tawuy makasalanan ya sépat na dayin upudun. Nuwa agyan sépat nayna dayi silan upudun, piníbataban na sila pun êt.

23 Dinyag nay abiin amén ipakit nay saday kangédan na sa mani tawuy pangkalunusan na ya sabay ya mani tawuy in-il-an nayna sabitun nuna pun amén parangalén na.

24 Buy kabilang kitamu sa mani tawuy binéng na, alwan kay ubat sa mani Judio, nun a ubat êt sa alwan Judio.

25 Paradi ya sinabin Bapan Namalyari sa librun Oseas, "Ya manan alwa kun mani tawu, bégén kinan 'mani tawu ku.' Buy ya manan a ku kinaidwan, bégén kinan 'kakaidwan ku.'[§]

26 Baydu sa lugal la pinisabyanan kun 'Alwa kataw tawu,' bégén silan mani 'anak Bapan Namalyari ya nabiyay.'^{**}

27 Buy tungkul laman sa mani Israelita, sinabin Propeta Isaias, "Agyan kasin lakê pun balas sa agid dagat ya layin Israel,

† 9:17 9:17 Exodus 9:16. ‡ 9:20 9:20 Isaías 29:16; 45:9. § 9:25 9:25 Hosea 2:23. * 9:26 9:26 Hosea 1:10.

kay pêpêrad da miligtas kalla.

²⁸ Tagawan tambêng buy napilmi ya pamarusa ya daygên Panginuun sa mani tawu sa babun luta.”[†]

²⁹ Sinabi êt Isaias, “Ya Panginuun na Makapangyarian, namitagan yan dakun umnuy layi tamu.

Nu a na dayi dinyag ga abiin, kaparisu kitamina dayin balayan Sodoma buy balayan Gomorra ya naupud dana.”[‡]

Ya Israel buy Mangêd da Balita

³⁰ Ati ya labay kun sabin. Ya mani alwan Judioy asê nagpilit magin matinêk, intuwad silan Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya la kan Jesus.

³¹ Nuwa ya mani Judioy nagpilit magin matinêk sa kapamilatan panunul la sa Kautusan, a sila nagin matinêk.

³² Uysiyán a sila ya nagin matinêk ta? Tagawan nagtiwala sila sa diyag la buy a sila nanampalataya kan Jesu Cristu. Nidumpul sila sa “batuy mamakadumpul.”

³³ Kaparisun abituy sinabín Bapan Namalyari sa Kasulatan tungkul kan Cristu,

“Elêwén yu! Nikabit takun gisay batu sa Zion ya kapidumpulan mani tawu

angga sa mipalukub sila. Nuwa ya manampalataya kana, a ya mi-pakadêng-éy.”[§]

10

¹ Mani mapatêl kuway, ya labay ku buy panipanalangin ku kan Bapan Namalyari, abituy miligtas ta dayi ya mani kalayi kun Judio.

² Magpapêtêg gakun labaylabay lan pagsuywan si Bapan Namalyari. Nuwa a la tanda nu parasaantuy pêtêg ga kapapaidu kan Bapan Namalyari.

³ Ta a la tanda nu parasaantun ituwad Bapan Namalyarin matinêk ka gisay tawu buy nanyag silayna man sarili lan paralan. Kabay a la sinunul la paralan Bapan Namalyari amén ituwad silan matinêk.

⁴ Ta a la tanday sabay si Cristuy katuparan Kautusan amén ya kaganawan manampalataya kana, ituwad dan Bapan Namalyarin matinêk.

Ya kaligtasan para sa kaganawan

⁵ Paradi ya impasulat kan Moises tungkul sa tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk batay sa Kautusan, “Ya tawuy manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari, mabiyan yan biyay ya ayin katganan.”*

[†] 9:28 9:28 Isaias 10:22-23. [‡] 9:29 9:29 Isaias 1:9. [§] 9:33 9:33 Isaias 8:14;

28:16. * 10:5 10:5 Levítico 18:5.

⁶ Paradi yaman ya idi sa Kasulatan tungkul sa pangamatinêk sa kapamilatan panampalataya, "Agana mina sabin sa sarili muy 'Sisabêt ta magdakêy sa langit"[†] amên lakwên si Cristun ipayêpa baydi buy magsabi ya nu parasaantu kitamun magin matinêk?

⁷ Buy agana mu êt sabin na kaylangan dilag pun maku sa lugal nangamati"[‡] amên ipaimata si Cristu.

⁸ Nun a pansabin Kasulatan, "Ya Sabin Bapan Namalyari, idi yana kamuyu.

Idi baysên sa békê yu buy pansabin bêbêy yu."[§]

Ya Sabin Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a ya panampalatayay panipangaral yan.

⁹ Nu ipapêtêg mu sa arapan mani tawuy "Si Jesus ya Panginuun" buy manampalataya kan buun békê ya inuman yan pinabyay Bapan Namalyari, miligtas ka.

¹⁰ Tagawan pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk ya tawuy manampalataya kana un buun békê buy pan-iligtas nay tawuy magpapêtêg sa arapan mani tawuy, "Si Jesus ya Panginuun."

¹¹ Gawan idi sa Kasulatan, "Asê mipakadêng-êy ya sisabêt man na manampalataya kana."^{*}

¹² Ayin pamikaatag ga Judio sa alwan Judio. Gawan gigisay Panginuun kaganawan buy pagpalên nan saday lakê ya kaganawan mamêg kana.

¹³ Tagawan idi sa Kasulatan, "Nu sisabêt man na mamêg sa Panginuun, miligtas ya."[†]

¹⁴ Nuwa parasaantu silan mamêg nu a sila pun manampalataya kana? Buy parasaantu silan manampalataya nu a la pun nalêngê tungkul kana? Buy parasaantu silan makalêngê nu ayin mangaral kalla?

¹⁵ Buy parasaantun mangaral ya tawu tungkul kana nu asê in-utus? Ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa mani in-utus na, "Mamangêd élêwên na pallumatêng mamipatandan Mangêd da Balita."[‡]

¹⁶ Nuwa alwan kaganawan nakalêngê Mangêd da Balitay nanampalataya. Ta sabitun nuna pun, sinabin propeta Isaias, "Panginuun, paran ayin naniwala sa in-arat yan."[§]

¹⁷ Kabay kay manampalatayay tawu nu malêngê nay mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Buy malêngê na nu dilag mangaral kana.

¹⁸ Dat paradi ya pan-isipin kaatag, "Pêtêg nayin asê pun nakalêngê Mangêd da Bali-

[†] **10:6 10:6** Deuteronomio 30:13.   [‡] **10:7 10:7** Deuteronomio 30:13.   [§] **10:8**

10:8 Deuteronomio 30:12-14.   ^{*} **10:11 10:11** Isaias 28:16.   [†] **10:13 10:13** Joel 2:32.   [‡] **10:15 10:15** Isaias 52:7.   [§] **10:16 10:16** Isaias 53:1.

11

Ya lunus Bapan Namalyari sa Israel

tay mani Israelita?" Alwan pêtêg ga abiin! Nakalêngê silayna, tagawan idi sa Kasulatan,

"Nalêngê sa kaganawan lugal la tunuy la,
buy ya pansabin la,
nilatêng ngana angga
sa katganan babun luta."*

19 Dat paradi ya pan-isipin kaatag, "Ya mani Israelita, a la pun nayi yaman mapukatan na Mangêd da Balita tungkul kan Cristu?" Alwan pêtêg ga abiin! Tagawan ayun sa insulat Moises, sinabin Bapan Namalyari kallay "Paimunun kataw sa mani alwan Israelita.

Patubagên kataw sa mani tawuy ayin tanda."†

20 Buy buun pas-êy sinabin Isaias ya pan-ipasabin Bapan Namalyari tungkul sa mani alwan Judio,

"Nakitan nakun mani tawuy asê mangkap kangku.

Impakilala kuy sarili ku sa mani asê mamatang tungkul kangku."‡

21 Nuwa tungkul laman sa Israel, ati ya sinabin Bapan Namalyari,

"Nabuyut takinan mamêg buy mangêtêng sa gisay bansay nakdêy ya ulu buy asê manunul kangku."§

1 Dat paradi ya pan-isipin yu, "Insakwil la nayin Bapan Namalyari ya layin Israel ya pinili na?" Asê pêtêg ga abiin! Tanda ku, ta siku man ni gisa kun Israelita. Ubat taku sa layin Benjamin ya ubat êt sa layin Abraham.

2 Asê insakwil Bapan Namalyari ya layin Israel ya pinili nayna sabitun umpisa pun. A yu nayi tanday idi sa Kasulatan ya pamikisabin mangêd Propeta Elias kan Bapan Namalyari laban sa mani Israelita?

3 Ati ya sinabi na, "Panginuun, pinati lay mani propeta mu buy inlasak lay mani pamiandugan kamu. Kay siku tay nitagan buy labay laku pun êt patin."*

4 Nuwa ati ya pikibay Bapan Namalyari kana, "Namipapawa kun pituy libuy mani Israelitay para kangku ya asê nangulimên sa diyusdiyusan ya si Baal."†

5 Para êt baydu amêßen. Dilag pun mani nitagan na Israelitay pinilin Bapan Namalyari gawan sa kangêdan na.

6 Amêsên, ya pamili na kalla, alwan gawan sa mangêd da diyag la, nun a gawan sa kangêdan Bapan Namalyari. Tagawan nu sa mangêd da diyag la

* 10:18 10:18 Mani Kanta 19:4. † 10:19 10:19 Deuteronomio 32:21. ‡ 10:20

10:20 Isaias 65:1. § 10:21 10:21 Isaias 65:2. * 11:3 11:3 1 Ari 19:10; 19:14.

† 11:4 11:4 Baal: sabay ya diyusdiyusan mani Cananeo. 1 Ari 19:18

ya pamili na kalla, asina malyarin sabin na gawan sa kangédan Bapan Namalyari.

⁷ Ya labay sabin abiin, agyan nagpilit ta mani Israelman ituwad silan Bapan Namalyarin matinék, a la pun êt naduwang nga abiin. Kay mani pinilin Bapan Namalyari ya nakaduwang. Nuwa ya kaatag Israelita, pinakdêy nay ulu la.

⁸ Kaparisun abituy idi sa Kasulatan,

“Dinyag silan Bapan Namalyarin ayin nakêm.

Buy angga amêsên, para silan bulag o asê kalêngê sa kapêtegan.”[‡]

⁹ Sinabi êt David da tungkul kalla,

“Ya pagpesta la sabay ya pakadyag paratay kalla.

Midumpul buy maparusasan sila.

¹⁰ Mabulag sila ta dayi buy mangakukuba sa saday kasakitan kab-an nabyay sila.”[§]

¹¹ Dat paradi ya panisipin yu, “Nidumpul la mani Judio gawan a sila nanampalataya kan Jesus. Labay sabin, mipakadawak sila kanuman.” Asê pêtêg ga abiin! Nuwa gawan sa pallabag la, nabiyan panawun na mani alwan Judio ya miligtas. Buy sa pakapakun baydu, mainggit ta mani Judio.

¹² Ya pallabag la, nam-in maragul la nabang sa mani alwan Judio, tagawan nabiyan silan panawun na manampalataya kan Jesus. Nuwa nu manampalatayay na kan Jesus ya mani Judio, igit pun bayduy nabang nga maidin kalla.

Ya kalgitasan alwan Judio

¹³ Amêsên, ati ya sabin ku kamuyuy mani alwan Judio. Dinyag gakun apostul Bapan Namalyari para kamuyu, buy pan-ipagmaragul kuy tungkulan ku.

¹⁴ Dat sa kapamilatan ati, madyag kun magpadayag sa mani kaparisu kun Judio amén manampalatayay dakun umnu kalla buy miligtas.

¹⁵ Ya pamisakwil Bapan Namalyari sa mani Judio sabay ya paralan amén ika-sundu kan Bapan Namalyari ya mani tawu sa babun luta. Kabay nu manampalatayay mani Judio buy manguman silan tanggapên Bapan Namalyari, para silaynan pinabyay manguman.

¹⁶ Maiparisu tamuy mani Judio sa ginêmês sa arina. Nu banal la ginêmês sa arina ya in-andug kan Bapan Namalyari, para êt bayduy buun arinay ginêmês. Buy nu banal la gisay yamut kayuy in-andug kan Bapan Namalyari, para êt bayduy sanga na.

¹⁷ Ya mani Judio, maiparisu sila sa gisay

[‡] 11:8 11:8 Deuteronomio 29:4; Isaías 29:10.   § 11:10 11:10 Mani Kanta 69:22-23.

kayun ulibuy pinutus sa dakun umnuy sanga, gawan a sila nanampalataya. Buy sikaw wa mani alwan Judio, maiparisu kaw sa sangan ulibuy bêngat tan tinumubu ya intumpang bilang kasagilin pinutus sa sanga. Kabay niawyun kaw sa mani kangêdan Bapan Namalyari sa mani Judio.

¹⁸ Nuwa sikaw wa mani alwan Judio, agana kaw magpadayêw wa mas mangêd kaw sa mani Judioy imparisu sa sangay pinutus. Tagawan alwan sangay mamabyay sa yamut, nun a ya yamut ta mamabyay sa sanga.

¹⁹ Paradi ya pan-isipin yu, "Pinutus sila amên maitumpang kay."

²⁰ Pêtêg ga abiin. Pinutus sila gawan a sila nanampalataya kan Cristu buy sikaw waman na intumpang gawan nanampalataya kaw. Kabay agana kaw magmatag-ay, nun a malimu kaw.

²¹ Tagawan nu pinutus Bapan Namalyari ya namtêg sanga ya sabay ya mani Judio, sikaw pun nayi, pilmin putusun nakaw.

²² Disati makitan tamuy kangêdan buy kaigpitam Bapan Namalyari. Maigpit ya sa mani tawuy nanyag kasalanan, nuwa mangêd ya kamuyu nu manugêl kaw sa kangêdan na. Nuwa nu asê, sikaw man, putusun êt.

²³ Buy nu manampalatayay nay mani Judio, itumpang silan manguman sa puun kayu, gawan agyun daygêñ Bapan Namalyari ya abiin.

²⁴ Tagawan nu sikaw wa sangan puun kayun ulibuy bêngat tan tinumubu, naitumpang nakaw sa intanêm ma puun kayun ulibu agyan asê taganan pandaygêñ na abiin, kapamitumpang manguman Bapan Namalyari un mani sangay manan pinutus sa intanêm ma puun kayun ulibu.

Si Bapan Namalyari ya mapallunus sa kaganawan

²⁵ Mani mapatêl la alwan Judio, labay kun matandan yuy gisay nakaliim ma kapêtêgan ya kay babayu kun ipatanda kamuyu. Dat pan-isipin yuy mamangêd kaw kaysa sa mani Judio. Nuwa agyan malakê sa mani Judioy nakdêy ya ulu amêsén, dilag katganan na panawun na abiin, gawan kay pan-êngganan miustuy bilang mani alwan Judioy manampalataya kan Cristu.

²⁶ Pamakayarin abiin, miligtas ya kaganawan Israelita kaparisun idi sa Kasulatan,

"Maubat sa Zion ya Mamiligtas.

Itas nay kadawakan sa layin Jacob.

²⁷ Daygêñ kuy kasunduwan na ati kalla,

* **11:27 11:27** Isaías 59:20-21; Isaías 27:9; Jeremias 31:33-34.

itas kuy mani kasalanan la.”*

²⁸ Gawan asê tinanggap mani Judioy Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, napagkatubag silan Bapan Namalyari amén sikaw wa mani alwan Judio, mabiyán kaw panawun militgas. Nuwa gawan ya mani Judioy pinilin Bapan Namalyari, kaidwan na sila pun êt gawan sa pangaku na sa mani ninunu la.

²⁹ Gawan na pamêg Bapan Namalyari buy degalu na, asê magbayu.

³⁰ Sikaw wa mani alwan Judio, mana kaw asê manunul kan Bapan Namalyari, nuwa kinalunusan nakaw gawan asê nanunul la mani Judio.

³¹ Para êt bayduy mani Judio ya sa kapakan a la panunul kan Bapan Namalyari, kinalunusan na sila kparisun lunus na kamuyu.

³² Tagawan pinasawan Bapan Namalyari ya magin ipus kasalanan na kaganawan tawu amén maipakit na kallay lunus na.

Pangulimén kan Bapan Namalyari

³³ Sadyay kangêdan Bapan Namalyari! Nalalélaléy kabiyasan buy tanda na!

A tamu agyun intindin na balang labay na buy dyag na!

³⁴ Sisabêt ta mamakañandan idi sa isip Panginuun?

Sisabêt êt ta makapag-payu kana?†

³⁵ Sisabêt ta makapam-i kanan dakun sabêt amén ablasên nan utang nga nakêm?‡

³⁶ Tagawan ya kaganawan bagay, ubat kana buy sa kapamilatan na buy para kana.

Uliménén ya Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun.

12

Pamibiyaybiyay bilang manampalataya

¹ Kabay mani mapatêl, makisabi yaku kamuyu alang-alang sa saday lunus Bapan Namalyari kantamu, idin yu kanay mani lawini yu bilang andug ga nabyay, banal buy kapapaidu kana, ta abiin ya pêtêg pangulimén kana.

² Gana yu tubsun na mani pandaygén mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a pasawan yun pawan ibayun Bapan Namalyari ya isip yu amén matandan yuy kalabayan na, nu sabêt ta mangêd, ganap buy kapapaidu sa pangélêw na.

³ Gawan sa kangêdan Bapan Namalyari kangku, pansabin ku kamuyuy agana yu paulagan na sarili yu un igit pun sa ustu. Nun a, papakaisipin yuy pêtêg yun kaagyawan ayun

† 11:34 11:34 Isaias 40:13. ‡ 11:35 11:35 Job 41:11.

sa panampalatayay indin
Bapan Namalyari kamuyu.

⁴ Malakêy partin lawini
tamu, nuwa balang parti, di-
lag sarisarilin pandaygên.

⁵ Para kitamu êt bay-
duy mani manampalataya.
Agyan malakê kitamu,
gigisay lawini tamu kan
Cristu, buy balang gisa
kantamu mibêbêtêk.

⁶ Magmikakanayun na
kaagyuwan na ubat kan
Bapan Namalyari buy pan-
idigalu na kantamuy abiin
ayun sa kangêdan na.
Kabay gamitin tamuy abiin
na kaagyuwan. Nu ya
kaagyuwan gisay tawu,
mamipatandan sabi ya
ubat sa Ispiritun Bapan
Namalyari, kaylangan nan
ipatanday abiin ayun sa
panampalataya na.

⁷ Nu ya kaagyuwan gisay
tawu, paglingkud sa ka-
parisu, maglingkud ya. Nu
manuruy na man êt, ma-
nuru ya.

⁸ Nu sabi ya pamapas-
êy, magsabi yan pamapas-
êy. Nu pam-i, mam-i yan
buun nakêm. Nu mamunu,
mamunu yan buun sipêg,
buy nu panawup sa mangay-
langan, manawup yan dilag
tula.

⁹ Miiudu kaw tapat. Kasulapwan yuy nadawak ka
diyag buy pawa yun daygên
na mangêd.

¹⁰ Miiudu kaw bilang mipa-
patêl kan Cristu. Galangên
yuy balang gisa un igit pun
sa panggalang la kamuyu.

¹¹ Agana kaw magta-
mad, nun a magpakasipêg
kaw buy buun bêkê kaw
maglingkud sa Panginuun.

¹² Buy gawan dilag kaw
kapilmiyan kan Bapan Na-
malyari, matula kaw. Miba-
bata kaw sa mani kasakitan
buy pawa kaw manalangin.

¹³ Sawpan yuy mani
pinilin Bapan Namalyarin
kay kana ya mangaylangan.
Buy pasunun yu sa bali yuy
mani dayawan.

¹⁴ Manalangin kaw kan
Bapan Namalyari ya pag-
palên nay mani tawuy ma-
masakit kamuyu. Pagpalên
yu sila buy agana yu sila
isumpa.

¹⁵ Makitula kaw sa mani
matula buy makidamay kaw
sa mani malungkut.

¹⁶ Bumayay kaw un di-
lag pamikibêtêk sa balang
gisay. Agana kaw magmatag-
ay, nun a makipagkaluguran
kaw sa mani tawuy nayêpay
kabilian. Agana kaw mag-
bibiyasa.

¹⁷ Nu dilag manyag
nadawak kamuyu, agana
yu sila ablasên nadawak.
Daygên yuy mangêd sa
pangêlêw kaganawan tawu.

¹⁸ Daygên yuy kaganawan
agyu yu amên bumayay kaw
dilag mangêd da pamiki-
awyun sa kaganawan tawu.

¹⁹ Mani kakaidwan, agana
kaw mangablas, nun a
ipabaala yu kan Bapan
Namalyari, tagawan sinabin
Panginuun sa Kasulatan,

* **12:19** 12:19 Deuteronomio 32:35.

"Sikuy mangablas, sikuy mamarusa."*

²⁰ Kabay

"Nu layangên na kpati mu, pakan muya.

Nu napêl-ang ya, paynêmên muya.

Gawan nu daygên muy mani abiin, mipakadêng-êy ya sa sarili na."[†]

²¹ Agana kaw magpasambut sa nadawak, nun a sambutun yuy nadawak sa kapamilitan panyag mangêd.

13

Pagpasakup sa mani manungkulan

¹ Magpasakup kaw kaganawan sa mani manungkulan sa gubernu. Ta ubat kan Bapan Namalyari ya tungkulan la buy siya ya namipaiknu kalla.

² Kabay ya mallumaban sa mani manungkulan, mallumaban ya êt kan Bapan Namalyari ya namipaiknu kalla. Buy gawan di, parusan na sila.

³ Ya mani manungkulan, a sila sépat kalimwan mani tawuy manyag mangêd. Ya sépat taman malimu kalla, abituy mani tawuy manyag nadawak. Kabay nu labay yun ayin kaw kalimwan sa mani manungkulan, daygên yuy mangêd buy dayêwên lakaw pun êt.

⁴ Tagawan ya mani manungkulan, maglingkud sila kan Bapan Namalyari para

sa ikakangêd yu. Nuwa nu manyag kaw nadawak, sépat kaw malimu gawan nagkapangyarian silan parusan kaw. Maglingkud sila kan Bapan Namalyari ya mamarusa sa mani manyag nadawak.

⁵ Kabay magpasakup kaw sa mani manungkulan, alwan kay amên a kaw maparusan, nun a gawan tanda yinay abiin na ustu yun daygên.

⁶ Abiin êt ta sangkan ya siyan mam-i kitamun buwis sa gubernu. Tagawan ya mani manungkulan, lingkud silan Bapan Namalyari buy kay pandaygên lay tungkul lan la.

⁷ Kabay idin yuy sépat yun idin. Bayaran yu sa gubernuy buwis yu, galangên yuy sépat yun galangên buy parangalên yuy sépat yun parangalên.

Tungkulan sa balang gisa

⁸ Agana yu pasawan mabuyutan na utang yu sa sisabêt man, liban ta sa utang nga nakêm ma dilag pangidu sa balang gisa. Tagawan ya mangidu sa kaparisu na sabay ya manupad sa Kautusan Bapan Namalyari.

⁹ Ya mani kautusan, ati sila ya "Agana ka makikanayun, agana ka mamatin tawu, agana ka manakaw, buy agana mu angadêñ ya alwan kamu."* Si abiin sila buy

* **12:20 12:20** Mani Kawikaan 25:21-22.
Deuteronomio 5:17-19; 5:21.

* **13:9 13:9** Exodus 20:13-15; 20:17;

14

Agana mangatul patêl

¹ Tanggapên yuy patêl la mayna sa panampalataya buy agana yu pisubakan na tungkul sa sarili nan paniwala.

² Alimbawa, dilag patêl la maniwalan ya kaganawan pangkanêñ, malyarin kanêñ. Nuwa dilag êt patêl la maynay panampalatayay maniwalan kay gulay ya sépat nan kanêñ.

³ Ya tawuy maniwalan malyarin kanêñ na kaganawan, agana ya dayi mandustak tawuy kay gulay ya pangkanêñ. Ya tawuy maniwalan kay gulay ya sépat nan kanêñ, agana ya êt dayi mangusgan tawuy maniwalan malyarin kanêñ na kaganawan, tagawan parisu silan pantanggapên Bapan Namalyari.

⁴ Sisabêt ka amén mangusgan ipus kaatag? Kay ya amung nay malyarin mangusga kana nu ustу o mali ya dinyag ipus na. Para êt baydu kantamun mani manampalataya. Kay ya Panginuun Jesus ya malyarin mangusga kantamu nu ustу o aséy mani pandaygên tamu. Buy madyag tamu ustу gawan pansawpan na kitamu.

⁵ Dilag mani tawuy maniwalan mas maulagay gisay allu kaysa sa kaatag. Dilag êt taman tawuy kay pariparisu kanay kaganawan allu. Ya

ya kaatag pun na mani kautusan, idi sa lalêñ gigisay utus, "Kaidwan tuy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu."[†]

¹⁰ Ya tawuy mangidu, a ya manyag nadawak sa kaparisu na. Kabay nu miiidu kitamu, pantuparêñ tamuy buun Kautusan.

¹¹ Daygêñ yuy abiin gawan tanda yuy marani yanay pallumatêng Jesus. Kabay mimata kawna ta marani yay uras pamilitgas kaysa sabitun nuna kitamun nanampalataya.

¹² Ta sabitun nuna, para kitamun idi sa kadlêman, nuwa amêsen marani yan maranun. Kabay lakwanan taminay panyag tamun nadawak kaparisun pandaygêñ mani tawuy idi sa kadlêman. Buy il-an tamuy sarili tamu sa panyag mangêd ya paran pan-isulud tamuy panagka ya gamitin sa nasawang.

¹³ Bumay kitaminan mangêd kaparisun pambumay mani tawuy idi sa nasawang. Agana kitamu maglasing, agana kitamu makiawyun sa maguluy pagsaya, agana kitamu makikanayun, agana kitamu manyag kalaswaan, agana kitamu makipati buy agana kitamu mikakasêm.

¹⁴ Muna, pakitbusan tamuy biyay Panginuun Jesu Cristu. Buy agana tamu sunulun na kalabayay lawini tamu.

[†] 13:9 13:9 Levitico 19:18.

balang gisa, sépat asê magmikakunu sa paniwala na tungkul sa mani bagay ya abiin.

⁶ Ya tawuy dilag pam-paulagan na allu, manyag ya para sa Panginuun. Buy ya tawuy mangan agyan sabêt ta kanên, manyag ya êt para sa Panginuun, tagawan pam-pasalamat nay Bapan Namalyari para sa pangkanên na. Ya asê mangan umnuuy kalasin pangkanên, manyag ya êt para sa Panginuun buy magpasalamat ya êt kan Bapan Namalyari.

⁷ Ayin gisa man kantamuy mambumyay kay para sa sarili na buy ayin êt gisa man kantamuy mangamati kay para sa sarili na.

⁸ Nu mambumyay kitamu, mambumyay kitamu para sa Panginuun. Buy nu mati kitamu, mati kitamu para sa Panginuun. Kabay mabyay kitamu man o mati, sa Panginuun kitamu.

⁹ Tagawan nati si Cristu buy nanguman yan nabyay amên magin Panginuun yan mani nabyay buy nangamati.

¹⁰ Kabay agana yu usgên o dustakên na patêl yu kan Cristu. Tagawan sikitamun kaganawan, mag-arap kitamu sa pangukum Bapan Namalyari.

¹¹ Tagawan pansabin Panginuun sa Kasulatan, "Nu parasaantun napilmi ya nabyay yaku, para êt baydun napilmi ya man-

duku kangkuy balang gisa buy kilalanên laku bilang Namalyari."*

¹² Kabay sikitamun kaganawan, managut kan Bapan Namalyari sa mani dinyag tamu.

¹³ Kabay agana tamu usgên na balang gisa, nun a sépat kitamun magdisisyun ya a tamina daygên na mani bagay ya magin sangkan pangasalanan mapatêl tamu.

¹⁴ Gawan nakibêtêk kaku sa Panginuun Jesus, taganan maniwala kun ayin panibawal la kanên. Nuwa nu pan-isipin gisay tawuy dilag pangkanên na madinat buy bawal kanên, agana nayna kanên.

¹⁵ Nu matibsêy patêl mu gawan sa pangkanên mu, alwaynan pangiduy panipakit mu kana. Agana mu ipakadawak ka patêl mu kan Cristu gawan sa kanên, ta nati êt si Cristu para kana.

¹⁶ Agana mu daygên na dakun sabêt ta bagay, agyan mangêd para kamu, nu mamipakadawak sa patêl mu sa panampalataya.

¹⁷ Tagawan na pag-arin Bapan Namalyari, alwan tungkul sa pangkanên o paninêmên, nun a tungkul sa matinêk ka pamibiyaybiyay, kapatêtbékan buy kasiglan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁸ Ya maglingkud kan Cristu sa parabaysên na paralan, kapapaidu ya

* **14:11 14:11** Isaias 45:23.

kan Bapan Namalyari buy panggalangên yan kaparisu nan tawu.

¹⁹ Kabay pagpilitan tamun daygên na mangêd da pamikiawyun sa balang gisa un dilag pamapas-êy.

²⁰ Agana mu sirên na panampalatayan gisay tawuy nailigtas san Bapan Namalyari, gawan kay sa pangan mu. Kaganawan pangkanêñ malyarin kanêñ, nuwa nu magin sangkan na abiin un pangasalanan kaatag, asê mangêd nu kanêñ muy abiin.

²¹ Mas mangêd tay ganay na mangan karni o minêm alak o daygên na gisay bagay nu abituy magin sangkan pangasalanan patêl mu.

²² Kabay sabêt man na paniwalan mu sa mani bagay ya abiin, kay sika tana buy si Bapan Namalyari ya magtanda. Pinagpalay tawuy asê pan-usigin nakêm na gawan sa panyag nan mani bagay ya ustu sa paniwala na.

²³ Nuwa nu sisabêt man na mangan un magluway nakêm tungkul sa pangkanêñ na, mangasalanan ya gawan asê makaayun na abiin sa paniwala na. Tagawan sabêt man na mani pandaygên tamu, nu asê makaayun sa paniwala tamu, kasalanan na abiin.

15

Bumay kitamu para sa

* ^{15:3} ^{15:3} Mani Kanta 69:9.

ikakangêd kaatag

¹ Sikitamuy nangapapas-êy sa panampalataya, pibabatan tamun sawpan na mapatêl tamuy mangayna sa panampalataya. Alwan kay ikasaya tamuy isipin tamu,

² nun a ya ikasaya êt kaatag amên pumas-êy êt ta panampalataya la.

³ Agyan si Cristu, alwan ikasaya nay inisip na, nun a ayun sa Kasulatan, "Sa pamustak la kamu, sikuy pinustak la."*

⁴ Ta ya kaganawan Kasulatan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun, insulat amên turwanan kitamu. Buy sa kapamilatan Kasulatan Bapan Namalyari, mabiyasa kitamun mibabata buy pumas-êy ya nakêm tamu. Buy sa pakapakun baydu, mabiyaran kitamun kapilmiyan sa mani pangakun Bapan Namalyari.

⁵ Si Bapan Namalyari ya mamapas-êy buy mam-in kapibabatan kantamu ya sabay ya manawup dayi kamuyun bumay dilag pamibêbêtêk bilang mani tagasunul Cristu Jesus.

⁶ Sa pakapakun baydu, miawyun kaw mangulimên kan Bapan Namalyari ya Namalyari buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Mangêd da Balita para sa mani alwan Judio

⁷ Kabay tanggapêñ yuy balang gisa kaparisun pananggap Cristu kamuyu

amén maulimén si Bapan Namalyari.

⁸ Ganakén yuy naglingkud si Cristu sa mani Judio amén ipapêténg nay tapat si Bapan Namalyari sa mani pangaku na sa mani ninunu la.[†]

⁹ Buy alwan kay abiin ta impakit êt Cristuy lunus Bapan Namalyari sa mani alwan Judio amén sa pakapakun baydu, maulimén la êt si Bapan Namalyari. Paradi ya idi sa Kasulatan, "Kabay uliménén katay

Bapan Namalyari sa lukup mani alwan Judio,

buy magkanta kun pangulimén kamu."[‡]

¹⁰ Buy sinabi pun êt sa Kasulatan, "Sikaw wa mani alwan Judio, makitula kaw sa mani Israelitay pinilin Bapan Namalyari."[§]

¹¹ Buy sinabi pun,

"Sikaw wa mani alwan Judio, uliménén yu si Bapan Namalyari

buy sikaw wa idi sa kaganawan bansa, mangulimén kaw kana."^{*}

¹² Sinabi yaman propeta Isaias,

"Maubat sa layin Jesse ya gisay mamunu sa mani alwan Judio,

Buy sabay siyay pan-asaan la."[†]

¹³ Si Bapan Namalyari ya mam-in kapilmiyan

kantamu, siya êt dayi ya mam-i kamuyun buun tula buy kapatêtbékan sa kapamilatan panampalataya yu kana. Sa pakapakun baydu, madagdagan pun na kapilmiyan yu sa kapamilatan kapangyarian Ispiritu na.

Ya sangkan panulat Pablo

¹⁴ Mani mapatêl, tanda kuy natupus kaw kangédan, dilag kaw ustuy katandan sa panampalataya kan Jesus buy katanda kaw mamipaganaka sa balang gisa.

¹⁵ Paraman baydu, napaséy ya nakém kun nanulat kamuyu tungkul sa mani bagay ya sépat kun ipaganaka kamuyu. Tagawan sa kangédan Bapan Namalyari,

¹⁶ dinyag nakun lingkud Cristu Jesus bilang pari sa mani alwan Judio. Buy paniaral kuy Mangéd da Baltan Bapan Namalyari kalla amén magin kaparisu silan andug ga kapapaidu kan Bapan Namalyari buy in-il-an sila para kana sa kapamilatan Ispiritu na.

¹⁷ Buy gawan nakibêték kaku kan Cristu Jesus, maipagmaragul kuy paglingkud ku kan Bapan Namalyari.

¹⁸ Buy ayin nakun kaatag maipagmaragul nun a ya

[†] **15:8** **15:8** Impangakun Bapan Namalyari sa mani ninunu la ya lumaténg ya Mamiligtas. [‡] **15:9** **15:9** 2 Samuel 22:50; Mani Kanta 18:49. [§] **15:10** **15:10** Deuteronomio 32:43. ^{*} **15:11** **15:11** Mani Kanta 117:1. [†] **15:12** **15:12** Isaias 11:10.

mani dinyag Cristu sa kapamilatan ku. Ta sa kapamilatan mani pagsabi ku buy diyang ku, naisagyat kuy mani alwan Judio ya manunul kan Bapan Namalyari.

¹⁹ Nadyag kuy abiin sa sawup mani imala, mani mamakaupapas sa diyag buy sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Kabay ubat sa balayan Jerusalem angga sa prubinsyan Ilirico, naipatanda kinay Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

²⁰ Ayin nakun kaatag labay daygén nun a maiaral kuy Mangêd da Balita sa mani tawuy asê pun nakakilala kan Cristu, alwan sa mani tawuy naturwanan nan kaatag.

²¹ Idi sa Kasulatan, "Makilala yan mani tawuy asê pun nakatanda tungkul kana.

Makapukat ta asê pun nakalêngê tungkul kana."‡

Ya sangkan pamakun Pablo sa Roma

²² Ya pangaral ku sa mani lugal baydi ya sabay ya sangkan ya siyan angga amêsên, a ku milakulaku kamuyu baysên.

²³ Nuwa amêsên, nayari kinay mani pandaygén ku baydi buy gawan nabuyut takinan kalabay maku baysên,

²⁴ pan-asaan kuy mapikakit kitamina amêsên.

Sa pamaku ku sa Espanya, magdan naku baysên. Buy tanda kuy agyan a ku mabuyut baysên, matula ku sa pamikakit tamu. Labay-labay ku êt ta masawpan yuku sa pamaku ku sa Espanya ubat baysên.

²⁵ Nuwa amêsên, maku waku pun sa Jerusalem amên iatêl la sawup sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

²⁶ Tagawan na mapatêl sa prubinsyan Macedonia buy sa prubinsyan Acaya, matula silan nam-in sawup para sa mani kaluluy mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana baydu sa Jerusalem.

²⁷ Matula lan dinyag ga abiin buy abiin na ustu, gawan dilag silan utang nga nakêm sa mani mapatêl la Judio sa Jerusalem. Gawan abiin na alwan Judio, nadakayan silan pagpapalan ispiritwal un mani Judio. Kabay sépat la êt sawpan na mani Judio sa mani kaylangan la.

²⁸ Pamakayari kun maipalêt ta natipun na sawup sa mani mapatêl sa Jerusalem, magdan naku baysên kamuyu bayu waku maku sa Espanya.

²⁹ Tanda kuy sa pamaku ku baysên, lubus kitamun pagpalên Cristu.

³⁰ Kabay makisabi yaku kamuyuy mapatêl, alang-alang sa Panginuun Jesu Cristu buy sa pangiduy indin

‡ 15:21 15:21 Isaias 52:15.

kantamun Ispiritun Bapan Namalyari, sawpan yuku sa kapamilatan buun nakêm yun panalangin kan Bapan Namalyari para kangku.

³¹ Manalangin kaw para kangku amên miligtas saku sa mani asê manampalataya kan Jesus sa prubinsyan Judea. Buy manalangin kaw êt ta ya sawup pa gêtan ku sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem, matula lan tanggapên.

³² Sa pakapakun baydu, nu kalabayan Bapan Namalyari, matula kun lumatêng baysên kamuyu buy makapagpaynawa sa lukup yu.

³³ Mapakamuyu ta dayi si Bapan Namalyari ya pangubatan kapatêtbêkan. Awuy Panginuun.

16

Mani Pangumusta

¹ Amêsên, labay kun ipakilala kamuyuy patêl tamu ya si Febe. Maglingkud ya sa mani manampalatayay miaawy়un na idi sa balayan Cencrea.

² Makisabi yaku kamuyun tanggapên yuya bilang patêl sa Panginuun, gawan abiin ya ustuy pandaygén sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Sawpan yuya sa sabêt man na kaylangan na, gawan malakêy nasawpan na buy gisa kina baydu.

³ Sabin yu kallan Priscila buy kan Aquilay nagpapakun silayna. Kaparisu

ku silan maglingkud kan Cristu Jesus.

⁴ In-il-an lay biyay la para kangku. Maragul la utang nga nakêm ku kalla buy alwan kay siku, nun a agyan ya kaganawan manampalatayay miaawy়un na alwan Judio.

⁵ Sabin yu êt sa mani manampalatayay miaawy়un na mititipun sa bali lan Aquila buy Priscila ya nagpapakun silayna.

Sabin yu êt sa kakaidwan kun kaluguran ya si Epeneto ya nagpapakun nina. Sabay siyay nunan nanampalataya kan Cristu sa prubinsyan Asia.

⁶ Sabin yu kan Mariay nagsipêg naglingkud kamuyu, ya nagpapakun nina.

⁷ Sabin yu kallan Andronico buy Junia ya mani kaparisu kun Judio ya nagpapakun silayna. Nakaawy়un ku sila sa sukulan buy nuna sila kangkun nanampalataya kan Cristu buy kilala silan mani apostul.

⁸ Sabin yu êt kan Ampliato ya kakaidwan kun kaluguran sa Panginuun ya nagpapakun nina.

⁹ Sabin yu êt kan Urbano ya kaparisu kun maglingkud kan Cristu buy sa kakaidwan kun kaluguran ya si Estaquis ya nagpapakun silayna.

¹⁰ Sabin yu êt kan Ap-

- les ya gisay napaptêgan
tapat ta lingkud Cristu
ya nagpapakun nina.
- Sabin yu êt sa pamilyan
Aristobulo
- ¹¹ buy sa kaparisu kun Ju-
diyo si Herodion
- buy sa mapatêl sa Pang-
inuun sa pamilyan
Narciso ya nagpapakun
silayna.
- ¹² Sabin yu êt kallan
Trifena buy si Tri-
fosa ya mani masipêg
maglingkud sa Pang-
inuun ya nagpapakun
silayna.
- Sabin yu êt sa kakaidwan
kun kaluguran na si
Persida ya masipêg
naglingkud sa Pang-
inuun ya nagpapakun
nina.
- ¹³ Sabin yu êt kan Rufo
ya gisay mangêd da
maglingkud sa Pang-
inuun ya nagpapakun
nina. Sabin yu êt sa
indu nay para kinan
indu ya nagpapakun
nina.
- ¹⁴ Sabin yu kallan As-
incrito, Flegonte, Her-
mes, Patrobas, Hermas
buy sa mani mapatêl
la kaawayun lay nagpa-
pakun silayna.
- ¹⁵ Sabin yu êt kallan Filol-
ogo, Julia, Nereo buy
sa patêl nay babayi, si
Olimpas, buy sa ka-
ganawan kaawayun lan
pinilin Bapan Namal-
yarin kay kana ya nag-
papakun silayna.
- ¹⁶ Miaapêt kaw bilang mi-

papatêl kan Cristu.
Pan-ipasabin kaganawan
pustun manam-
palatayay miaawyun
baydi ya nagpapakun
kawna.

¹⁷ Mani mapatêl,
mangillag kaw sa mani
tawuy manyag pamisisyay
buy magin sangkan amên
magpabukut kaw sa panam-
palataya yu. Mangaral
sila laban sa mani aral
la tinanggap yu. Kabay
magpakarayu kaw kalla.

¹⁸ Ya mani tawuy
parabaysên, alwan Pang-
inuun tamun Jesu Cristuy
paglingkuran la, nun a kay
sarili lan kalabayan na
paglingkuran la. Buy pan-
ilitêp lay mani tawuy ayin
mayngan tanda tungkul kan
Cristu sa kapamilatan man-
gangêd buy mamakapaiduy
pagsabi la.

¹⁹ Nibalita sa kaganawan
ya panunul yu sa Pangin-
uun. Kabay matula ku.
Nuwa labay kun magpak-
abiyasa kaw sa panyag
kangêdan buy ayin tanda sa
panyag kadawakan.

²⁰ Si Bapan Namalyari ya
pangubatan kapatêtbékan,
marani naynan ipasambut
kamuyu si Satanas.

Labay kuy manugêl ka-
muyuy kangêdan Pangin-
uun tamun Jesu Cristu.

²¹ Nagpapakun kaw, sabin
Timoteo ya kaparisun kun
maglingkud sa Panginuun
buy silan Lucio, Jason buy
Sosipatro ya mani kaparisu
kun Judio.

²² Siku si Tercio ya nakibêtêk sa Panginuun ya pinasulat Pablo sa sulat nan ati ya magsabi kamuyun nagpapakun kawna.

²³ Pan-ipasabi êt Gaius ya nagpapakun kawna. Siku si Pablo ya makibêlêw baydi sa bali na buy baydi êt mititipun na mani manampalatayay miaawyun.

Pan-ipasabi êt patêl tamun si Quartus buy si Erasto ya pinitiwalan peran balayan ya nagpapakun kawna.

²⁴ [Pagpalên kaw kaganawan Panginuun tamun Jesu Cristu. Awuy Panginuun.]

²⁵ Ulimênê tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya mamapas-êy panampalataya yu sa kapamilatan Mangêd da Balitay pan-ipatanda ku kamuyu. Ya Mangêd da Balitay tungkul kan Jesu Cristu, manaynan inliim sa makarang nga panawun,

²⁶ nuwa pan-ipatanday na amêsên sa kaganawan bansa sa kapamilatan mani insulat mani propeta. Si Bapan Namalyari ya ayin kamatyam, in-utus nay ipatanda tamuy Mangêd da Balita sa kaganawan tawu amên manampalataya sila buy manunul kana.

²⁷ Gigisan Bapan Namalyari ya taganan magtandan kaganawan. Ulimênê tamu ya kanuman sa kapamilatan Jesu Cristu! Awuy Panginuun.

Ya Nunan Sulat Pablo sa mani taga CORINTO

¹ Siku si Pabloy binêg Bapan Namalyari ayun sa kalabayan na amén magin apostul Jesu Cristu, kaawayun ku si Sostenes ya patêl tamu sa panampalataya. Ubat kanyan na sulat ta ati.

² Nagpapakun kawnay mani mapatêl yan na manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawayun ya idi baysên sa balayan Corinto, sikaw wa pinilin Bapan Namalyarin kay kana sa kapamilatan pamikibêték yu kan Jesu Cristu. Binêg nakaw amén magin banal, kaawayun na kaganawan mamêg sa Panginuuntamun Jesu Cristu saantu man na lugal. Siyay Panginuuntamun kaganawan.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangédan buy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari ya Bapa tamu buy sa Panginuun Jesu Cristu.

*Mani kaawayun na ubat
kan Cristu*

⁴ Pawa kun magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa mani kangédan na indin na kamuyu sa kapamilatan pamikibêték yu kan Jesu Cristu.

⁵ Gawan sa pamikibêték yu kana, pinatigsaw kaw

Bapan Namalyari sa kaganawan kaawayun, sa kaganawan pagsabi buy sa kaganawan kabiyasnan.

⁶ Gawan sa parabaysên, napaptégan yun pêtêg ga mani inturu yan kamuyu tungkul kan Cristu.

⁷ Kabay kaban nasabêk kaw mangêtêng sa pagudung Panginuun tamun Jesu Cristu, idi kamuyuy kaganawan kaawayun na indin Ispiritun Bapan Namalyari.

⁸ Pakapas-êyên Bapan Namalyari ya panampalataya yu angga sa katganan amén ayin makitan na nadawak sa biyay yu sa allun pag-udung Jesu Cristu.

⁹ Tapat si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu amén makibêték sa Anak na ya si Jesu Cristu ya Panginuuntamu.

Ya pamisisyay mani manampalataya

¹⁰ Mani mapatêl ku, bilang gisay apostul Panginuuntamun Jesu Cristu, makisabi yakun itgên yinay pamitutubagan yu, nun a mibêték kaw kaganawan sa pagsabi buy agana kaw misisyay. Mibêték kaw sa pangisip buy sa kalabayan.

¹¹ Pansabin ku kamuyuy abiin ya mapatêl, gawan dilag ubat sa balin Cloe ya napatanda kangkun pasabtan mipapati kaw.

¹² Ati ya labay kun sabin, nangapiaatag kaw nan pansunulun na manuru.

Pasabtan kaatag kamuyun, "Kan Pablo waku." Si kaatag gaman, "Kan Apolos saku." Pasabtan dilag êt kaatag magsabin, "Kan Pedro waku" buy si kaatag gaman, "Kan Cristu waku."

¹³ Awta, nangapiaatag nayi si Cristu? Si Pablo nayi ya impaku sa kurus para kamuyu? Binawtismuwan kaw nayi sa lagyun Pablo?

¹⁴ Salamat kan Bapan Namalyari gawan ayin nakun binawtismuwan kamuyu liban kallan Crispo buy Gaius.

¹⁵ Kabay ayin makapagsabin binawtismuwan kataw sa lagyu ku.

¹⁶ Binawtismuwan ku êt awêd si Estefanas buy pamilya na. Ayin nakinan matandanan na binawtismuwan ku liban kalla.

¹⁷ Tagawan a ku in-utus Cristu amén mamawtismu nun a amén mangaral Mangêd da Balita. In-aral ku yabay ya ati, nuwa alwan sa kapamilatan mangangêd da pagsabi buy sa kabiyasnan tawu amén sa pakapakun baydu, asê matasan kapangyarian na pangamatin Cristu sa kurus.

Si Cristuy kapangyarian buy kabiyasnan Bapan Namalyari

¹⁸ Tagawan ya aral tungkul sa pangamatin Jesu Cristu sa kurus, ayin kapukatan para sa mani tawuy mipakabili

sa ayin katganan na kaparus-an. Nuwa para kantamun miligtas, ya kamatyay Cristu sa kurus sabay ya kapangyarian na ginamit Bapan Namalyari amén iligtas sa mani tawu.

¹⁹ Asê kaylangan na kabiyasnan tawu gawan paradi ya nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Sirên kuy kabiyasnan mani biyasa

buy daygên kun ayin pukat ta tandan mani katanda."*

²⁰ Nu abiin ya idi sa Kasulatan, sabêt amêsên na ulagan mani katanda, mani manurun Kautusan ubat kan Moises, buy mani biyasa sa pamikisubakan sa panawun ati? Alwa nayin pan-ipakit Bapan Namalyari ya si indap tawun kabiyasnan kay ayin kapukatan awêd?

²¹ Tagawan sa kabiyasnan Bapan Namalyari, a na pinaulayan na makilala yan mani tawu sa kapamilatan sarili lan kabiyasnan. Nun a kalabayan Bapan Namalyari ya iligtas ya mani tawuy manampalataya kana sa kapamilatan pangaral Mangêd da Balita, ya sa pangêlèw mani tawu, kay ayin kapukatan.

²² Ya mani Judio, asê kalabay maniwala anggan ayin makit ta mamakaupapas amén mapagpapêtgan pêtêg ga pangaral yan. Buy si mani Griegoy mangkap êt pansabin lay kabiyasnan.

* **1:19 1:19** Isaías 29:14.

23 Nuwa sikay, pan-iaral yan si Cristu ya impaku sa kurus. Kabay asê makapaniwalay mani Judio.[†] Buy paray naman sa mani alwan Judio, kay ayin kapukatan.

24 Nuwa para sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, Judio man o Griego, tanda lay si Cristu ya sabay ya kabiyasnan buy kapangyarian Bapan Namalyari amên iligtas sa mani tawu.

25 Tagawan ya indap mani tawun kay ayin kapukatan kaparisun pamiturun Mangêd da Balita, igit pun sa kabiyasnan mani tawu. Buy ya indap lan kakaynan Bapan Namalyari, kaparisun pangamatin Cristu sa kurus, igit pun sa kapas-êyan mani tawu.

26 Mani mapatêl, isipin yu nu sabêt ta kabilian yu sabitun binêg kaw Bapan Namalyarin magin kana. Kay dakun umnu kamuyuy masabin biyasa sa êlêw mani tawu, buy kay dakun umnu kamuyuy dilag kapangyarian o kay umnu kamuyuy naubat sa pikatandan na layi.

27 Nuwa ya mani tawuy pan-ituwad malakên ayin kabiyasnan, sabay silay pinilin Bapan Namalyari amên ipakadêng-êy ya mani tawuy magsabin nipakabiyasnan sila. Buy ya mani tawuy pan-ituwad malakê

un asê napas-êy, sabay silay pinilin Bapan Namalyari amên ipakadêng-êy ya mani tawuy napas-êy.

28 Buy pinilin Bapan Namalyari ya mani tawuy nayêpa sa êlêw mani tawu, mani pandustakên buy pan-ituwad ayin ulaga. Dinyag Bapan Namalyari ya ati amên itas nay ulagan mani bagay ya pan-ituwad maulagan mani tawu.

29 Kabay ayin makapagmatagyay sa arap Bapan Namalyari.

30 Gawan na pamikibêték tamu kan Jesu Cristu, ubat kan Bapan Namalyari. Buy si Cristuy nagin kabiyasnan tamu ya ubat kan Bapan Namalyari. Sa kapamilatan pamiandug Jesus un biyay na, intuwad kitamun Bapan Namalyarin matinêk, pinili na kitamun kay kana, buy inatbus sa parusan kasalanan tamu.

31 Kabay ya sépat yun daygén kaparisun nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari,

“Nu dilag kalabay magmaragul, ipagmaragul nata nu sabêt ta dinyag Panginuun.”[‡]

2

Ya tungkul sa pangamatin Cristu sa kurus

1 Mani mapatêl, sabitun naku waku baysên amên ipatanda kamuyuy liim ma palanun Bapan Namalyari, a

[†] 1:23 1:23 Asê maniwalay mani Judioy mati ya Cristuy magin ari la, luyang ngay ipaku ya sa kurus. [‡] 1:31 1:31 Jeremias 9:24.

ku nanggamit mamakaupapas sa pagsabi o kabiyasnan.

² Tagawan inisip kuy ayin nakun kaatag iaral nun a kay si Jesu Cristu buy ya pangapaku na sa kurus.

³ Maynay nakém ku buy manginagin naku sa saday limu ku.

⁴ Buy sa pagsabi ku buy sa pangaral ku kamuyu, a ku nanggamit mangatatam-is sa sabi ayun sa kabiyasnan tawu amén sagyatén kaw. Nun a, pinagpapéétgan Ispiriturun Bapan Namalyari ya pangaral ku kamuyu sa kapamilatan mani mamakau-papas sa dinyag na sa kapangyarian na.

⁵ Sa pakapakun baydu, asê nakaayun sa kabiyasnan tawuy panampalataya yu, nun a sa kapangyarian Bapan Namalyari.

⁶ Nuwa agyan parambaydu, nangaral kay kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari sa mani mangapas-éy ya panampalataya. Nuwa si kabiyasnan na ati, alwan ubat sa mani tawu, o sa mani pinunu baydi sa babun lutay nakal-an nan mitas.

⁷ Ya kabiyasnan na paniaral yan sabay ya inliim ma palanun Bapan Namalyari sabitun nuna. Nuwa intalaga nay palanun ati para sa ikakangéd tamu bayu na pun dinyag ga babun luta.

⁸ Si ati ya kabiyasnan, asê napukatan mani pinunu baydi sa babun luta. Gawan

nu napukatan lay ati, a layna dayi impaku sa kurus ya dakilay Panginuu.

⁹ Paradi ya idi sa Kasulan-tan Bapan Namalyari,

"Ayin pun tawuy nakakit, nakaléngé,
o nakaisip sa mani bagay

ya in-il-an Bapan Namalyari sa mani mangidu kana."

¹⁰ Nuwa ya mani bagay ya in-il-an Bapan Namalyari sa mani mangidu kana, impatanda na kantamu sa kapamilatan Ispiritu na. Tagawan tandan Ispiriturun Bapan Namalyari ya kaganawan, agyan na mani mangalaléy pan-isipin Bapan Namalyari.

¹¹ Alwa nayin ayin magtanda sa pan-isipin gisay tawu nun a sarili nan Ispiritu? Para êt baydu, ayin magtanda sa pan-isipin Bapan Namalyari nun a ya Ispiritu nay naman.

¹² Kabay amésen, para kantamun mani manampalataya, ya Ispiriturun Bapan Namalyari ya tinanggap tamu, alwan ispiritun babun luta. Kabay ya pangintindi tamu, alwan kaparisun pangintindin mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, nun a kaparisun pangintindin Bapan Namalyari. Gawan sa Ispiriturun Bapan Namalyari ya indin na kantamu, matandan tamuy kangédan na pandidin kantamun Bapan Namalyarin kusan nakém.

* **2:9 2:9** Isaias 64:4.

¹³ Kabay sa pangaral yan, a kay nanggamit sabi ya naubat sa kabiyasnan tawu nun a ya panggamitin yan, mani sabi ya pan-ituru kanyan Ispiritun Bapan Namalyari. Pan-ipaintindi yan na mani kapêtégan Bapan Namalyari sa kapamilatan mani sabi ya indin Ispiritun Bapan Namalyari.[†]

¹⁴ Nuwa si tawuy ayin kanay Ispiritun Bapan Namalyari, a na pantanggapén na mani aral la ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, gawan para kana kay ayin ulagay abiin. Gawan ya mani aral Bapan Namalyari, kay agyun usisên gisay tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁵ Si tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari, agyu nan usisên na kaganawan bagay, nuwa ya mani tawuy ayin kallay Ispiritun Bapan Namalyari, a la agyun usisên na tawuy idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari.[‡]

¹⁶ Gawan idi sa Kasulatan, "Sisabêt ta mamakatandan isip Panginuun?

Sisabêt ta makapagpayu kana?"[§]

Nuwa sikitamuy dilag Ispiritun Bapan Namalyari, kaparisun pangisip Cristuy pangisip tamu.

3

Mani lingkud Bapan Namalyari

¹ Nuwa mani mapatêl ku, a kataw maturwanan bilang mani tawuy pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari, nun a bilang mani tawuy paran asê manunul kan Bapan Namalyari buy kulaw pun sa panampalataya kan Cristu.

² Kaparisu kaw mani klaw gawan a yu pun agyun mapukatan na mangalaléy pangaral. Si mani paniaral yan kamuyu awlagi, kay mani aral la tambéng mapukatan. Buy agyan amêsên, a yu pun êt mapukatan na mangalaléy aral,

³ gawan mambumayay kaw pun sa kalabayan lawini yu. Mikakasêm buy mitutubag kaw. Alwa nayin pagpapêtêg ga ati ya mambumayay kaw pun sa kalabayan lawini yu buy mambumayay kaw kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari?

⁴ Nu pansabin yuy "Kan Pablo waku," o "Kan Apolos saku," alwa nayin para kaw mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari?

⁵ Awta, sisabêt si Apolos? Buy sisabêt si Pablo? Kay mani lingkud kay Bapan Namalyari ya panggamitin na amén manampalataya kaw. Buy si balang gisa kanyan,

[†] 2:13 2:13 Malyarin para êt di ya labay sabin. Pan-iaral yan na ispiritwal la mani bagay sa mani tawuy idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari. [‡] 2:15 2:15

Malyarin, si labay sabin usisên, manyag ustuy pangusga. [§] 2:16 2:16 Isaias 40:13.

kay manyag sa pan-ipadyag
Panginuun kanyan.

⁶ Sikuy nunan nipaydêng
kamuyun Mangêd da Balita
buy si dinyag ku, kaparisun
pananêm bini. Pamakayari
ku, inlumatêng si Apolos ka-
muyu amên manawup mangaral
buy si dinyag na, kaparisun
panugtug tanaman. Nuwa si Bapan Namalyari ya
namatubun sabi na kamuyu.

⁷ Kabay asê maulaga nu
sisabêt ya nananêm buy nu
sisabêt ya nanugtug, nun a
ya maulaga si Bapan Namal-
yari ya namatubu.

⁸ Si nananêm buy
nanugtug, kay parisun
maglingkud. Si balang gisa
kallay mananggap gantim-
pala ayun sa pagpagal la.

⁹ Siku buy si Apolos ya
misasawup bilang mani
lingkud Bapan Namalyari
buy maiparisu kaw sa
panggitnan na impagitna
kanyan Bapan Namalyari.
Maiparisu kaw êt sa gisay
karagulan bali ya pan-
ipaydêng na.

¹⁰ Sikuy nunan nangaral
kamuyu tungkul kan Jesus
ayun sa kaagyawan
na indin kangkun Bapan
Namalyari. Ya dinyag ku,
maiparisu sa gisay katan-
dan mamipaydêng bali ya
namipaydêng pundasyun.
Pamakayari kun in-aryl
kamuyu si Jesus amên
magin pundasyun yu, kaatag
gaman na mangaral ya na-
nuru kamuyu. Maiparisuy
kaatag mangaral sa kaatag

mag-ubra ya sabay yaman
na mamiisundu sa pamipaydêng
maragul la bali sa
babun pundasyun. Nuwa
kaylangan mamakapalay
balang mamipaydêng.

¹¹ Gawan ayin nan kaatag
malyarin pundasyun sa
biyay tamu, nun a ya
pundasyun na naipaydêng
ngana, ya sabay si Jesu
Cristu.

¹² Malakêy namipaydêng
sa pundasyun. Dilag
nanggamit gintu, pilak
buy mani mangakamal la
batu. Ya kaatag gaman,
manggamit kayu, nayanguy
têmak buy aray.

¹³ Nuwa sa Allun Pangukum Bapan Namalyari,
makitan na nu sabêt ta
kalasin kasangkapan na gi-
namit balang gisa gawan
subukan nay ati kaparisun
pamilutun gintu sa apuy.

¹⁴ Nu asê maulam ma
kasangkapan na ginamit
tamu sa pamipaydêng, man-
anggap kitamun gantimpala.

¹⁵ Nuwa nu nalapuk ka gi-
namit tamu sa pamipaydêng
bali, maulam ma ati. Labay
sabin asê mangêd da dinyag
tamu, buy ayin kitamun
tanggapen na gantimpala.
Para man baydu, miligtas
kitamu, nuwa kay kaparisun
gisay tawuy niligtas sa ulam
ya ayin nailigtas sa gamit.

¹⁶ Tanda yuy templu kaw
Bapan Namalyari buy si
Ispiritu nay manugêl ka-
muyu.

¹⁷ Nu sisabêt man na mal-
lasak sa Templun Bapan Na-

4

Mani apostul Cristu

malyari, parusan nay tawun abiin gawan kanay abiin na Templu. Buy ya Templun abiin, sabay sikaw wa manampalatayay miaawyun.

¹⁸ Gana yu purayitin na sarili yu. Nu dilag man kamuyun mangisip pa katanda ya ayun sa kabiyasnan mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, kaylangan ayin yan tanda sa pangêlêw la amên magin katanda ya sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁹ Tagawan na kabiyasnan sa babun luta, kay ayin kapukatan sa pangêlêw Bapan Namalyari. Ayun sa Kasulatan Bapan Namalyari,

"Pamparatayin Bapan Namalyari ya mani katanda sa kapamurayitnan la,"*

²⁰ buy

"Tandan Bapan Namalyari ya mani pan-isipin mani katanda, ayin kapukatan."†

²¹ Kabay agana yu ipalangka ya sisabêt man. Gawan ya kaganawan indin Bapan Namalyari, para sa ikakangêd yu.

²² Si Apolos, si Pedro buy siku, sikay kaganawan para kamuyu. Agyan na babun luta, ya biyay o kamatyau, ya kasalukuyan buy ya pararapên, kaganawan abiin para kamuyu.

²³ Buy sikaw naman, kan Cristu kaw buy si Cristuy naman, kan Bapan Namalyari ya.

¹ Kabay sépat yukay kilalanê lan Apolos ya parisun mani lingkud Cristu buy pinitiwalan Bapan Namalyari amên mangaral kapêtégan na inliim na sabitun nuna.

² Buy bilang mani pinitiwalan, sépat kay magin tapat sa amung yan.

³ Kabay ayin ulaga kangku nu sabêt ta pan-isipin yu o pan-isipin sisabêt man tungkul kangku. Agyan siku, a ku pan-usgên na sarili ku.

⁴ Ta para kangku, ayin nakun tanday dinyag ga kasalanan, nuwa alwan labay sabin na ayin nakun kasalanan. Kay ya Panginuun na makapagsabi nu ustuo asêy pandaygên ku.

⁵ Kabay agana kaw mangusga ta alwa pun panawun. Etêngên yuy takdan panawun pagudung Panginuun. Sa pallumatêng na, ipatanda nay kaganawan mani nangadadawak ka nakaliim buy pambalakên balang gisa. Buy sa panawun na abitu, matanggap balang gisay pamarangal Bapan Namalyari ayun sa dinyag na.

⁶ Mani mapatêl, ginamit kun alimbaway sarili ku buy si Apolos amên matandan yuy labay sabin nakasulat sa Kasulatan Bapan Namalyari,

* **3:19 3:19** Job 5:13. † **3:20 3:20** Mani Kanta 94:11.

"Agana yu igitan na nakasulat." Kabay agana yu ipagmaragul la gisa buy agana yu sabin na mamangéd yapun sa kaatag.

⁷ Tagawan ayin nanyag kamuyuy igit pun sa kaatag. Ya kaganawan idi kamuyu, ubat kan Bapan Namalyari. Nu ya kaganawan idi kamuyuy naubat kan Bapan Namalyari, uysiyán panipalangka yu yay paran ubat kamuyuy mani abiin ta?

⁸ Ganap pa awêd da panampalataya yu! Idi ya awêd kamuyuy kaagyawan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalataya kana! Mani ari kawna awêd buy a yukay ya lawês kaylangan? Awya bay dayi mag-ari kawna amén mag-ari kay êt kaawyun yu.

⁹ Gawan para kangku, sikay ya mani apostul para kay dinyag Bapan Namalyarin pinakanayépa sa kaganawan tawu. Nanuwad kay mani tawuy inatulan kamatyán ya pan-ibita sa arapan kaganawan, sa mani tawu buy sa mani ang-el.

¹⁰ Ya pangélêw mani tawu kanyan, mayna buy ayin pukat, nuwa sikaw, napas-êy buy biyasa gawan sa pamikibêték yu kan Cristu. Pandayêwén kaw mani tawu, pakan sikay, pandustakén.

¹¹ Agyan sa uras sa ati, layangén kay buy napêlang, ayin nan maiyaming, pampasakitín kay buy ayin matugêlan.

¹² Magpakapagal kay magubra amén dilag kay ikabyay. Nu pandustakén kay mani tawu, pagpalén yan sila. Buy nu pampasakitín kay, mibabata kay.

¹³ Nu pansirén kay, naayup-up kay makitbay. Angga amésén, pan-ituwad kay basura buy dinat sa kaganawan tawu baydi sa babun luta.

¹⁴ A ku insulat ta mani abiin amén ipakadêng-êy kaw, nun a amén paganakén kaw bilang mani anak ka kakaidwan ku.

¹⁵ Ta agyan dilag kaw mapuy libu un manuru sa panampalataya yu kan Cristu, kay gigisay bapa yu sa panampalataya buy sabay sikuy abitu gawan sikuy nunan nangaral kamuyun Mangéd da Balita tungkul kan Cristu baysén sa Corinto.

¹⁶ Kabay makisabi yakun pakitbusan yuy pamibiyaybiyay ku.

¹⁷ Buy gawan di, panipalaku ku baysén kamuyu si Timoteo, ya kakaidwan ku buy tapat kun anak sa Panginuun amén ipaganaka na kamuyuy pamibiyaybiyay ku sa pamikibêték ku kan Jesu Cristu ya sabay êt ta pan-iaral ku sa kaganawan manampalatayay miaawyun saantu man na lugal.

¹⁸ Ya dakun umnu kamuyu magpadayêw wana gawan indap la nu a kina magudung baysén.

¹⁹ Nuwa nu kalabayan Panginuun, makakamut

takun milaku baysên kamuyu. Elêwên ku nu pêtêg silan dilag kapangyarian o kay aangga sila sa sabi.

²⁰ Ta nu sakup kitamina sa pag-arian Bapan Namalyari, makitan na kapangyarian na sa biyay tamu, alwan kay sa sabi.

²¹ Sabêt ta labay yu? Lumatêng ngakun dilag tubag o lumatêng ngakun naayup-up buy dilag pangidu?

5

Ya manampalatayay makikanayun sa ikalwan asawan bapa na

¹ Dilag nibalita kangkuy dilag kaw kaawyun baysên na manyag pamikikanayun, buy nakikanayun yapun sa ikalwan asawan bapa na. Nadawak yapun sa mani tawuy asê makakilala kan Bapan Namalyari, gawan agyan sila, a la pandaygên na abiin.

² Nuwa sa pangapal-yarin ati, siyan madyg yu pun ipagpadayêw wa pamikikanayun kaawyun yu ta! Sépat dayiy maglungkut kaw buy itas yu sa grupu yuy manyag abiin.

³⁻⁴ Agyan ayin naku baysên, para yu kinan kaarap.* Buy sa kapangyarian na indin kangkun Panginuun Jesu Cristu, inatulan kinay tawun abitu

ya paran idi yakina baysên. Kabay nu mititipun kaw, isipin yuy makibêték ka isip ku kamuyu† buy ya kapangyarian na indin kantamun Panginuun Jesu Cristu.

⁵ Sa uras sa ati, paulayan yinay tawun abiin kan Satanas amén sirên Satanas ya lawini na. Sa parabaysên na paralan, magsisi ya buy miligtas ya ispiritu na sa allun pag-udung Panginuun Jesus amén mangukum sa mani tawu.

⁶ Asê mangêd da mapamadayêw kaw, nuwa pampaulayan yu êt mapagkaawyun sa grupu yuy gisay tawuy makikanayun. Mas mangêd da itas yuwina sa grupu yu amén a kaw midamay.

⁷ Kabay kaylangan itas yuya sa grupu yu kaparisun dinyag mani Judio ya intas lay pamalbag sa lalêni bali la bayu Pestan Kaligtasan amén mapakadyag kaw pawon malinis kaparisun bayuy masa ya ayin pamalbag. Ya kapêtêgan, nalinis kawna gawan in-andug si Cristu para kantamu. Kaparisu yan biserun tupay pan-iandug balang Pestan Kaligtasan sa Egipto amén libasan kitamun pamarusan Bapan Namalyari gawan sa mani kasalanan tamu.

⁸ Kabay ikalutu tamuy pestan ati sa kapamilatan

* **5:3-4 5:3-4** Ya sinabi ya “para yu kinan kaarap” sa Griego, “idi baysên na ispiritu ku.” † **5:3-4 5:3-4** Ya sinabi ya “isipin yuy makibêték ka isip ku” sa Griego, “nu mititipun kaw buy ispiritu ku.”

pamitas kasalanan buy kadawakan sa biyay tamu ya kaparisun manan pamalbag. Bumyay kitamun malinis buy tapat, kaparisun tinapay ya ayin pamalbag.[‡]

⁹ Nanulat taku kamuyu sabitun nuna ya agana kaw makiawyun sa mani makikanayun.

¹⁰ A ku labay sabin na a yina pakiawyunan na mani asê manampalatayay makikanayun, mani masaklaw, mani manakaw buy mani magsimba sa mani diyusdiyusan. Gawan kaban idi kitamu baydi sa babun luta, a tamu malisyan na kaganawan tawu.

¹¹ Si pantukuyun kuy agana yu pakiawyunan, abitu silay magsabin mapatêl tamu sila sa Panginuun, pakan makikanayun sila, mani masaklaw, magsimba sa diyusdiyusan, mapandungul, mapaglasing, buy mapanakaw. Bitasa man agana kaw makiêm kalla sa kanên.

¹²⁻¹³ Karapatan yun atulun na mani mapatêl yu sa panampalataya nu ustu o asêy pandaygên la, gawan idi sa Kasulatan, "Itas yu sa grupu yuy tawuy manyag nadawak."[§] Nuwa ayin nakun karapatan mangatul sa mani alwan manampalataya. Kay si Bapan Namalyari ya nagkarapatan mangatul kalla.

6

Ya pamidalum laban sa patêl sa Panginuun

¹ Nu dilag deklamuy gisa kamuyu laban sa patêl na sa panampalataya, agana yina idalum sa ukum mani asê manampalataya kan Bapan Namalyari, nun a gêtan yuy deklamu yu sa mani mapatêl yuy manampalataya kan Bapan Namalyari.

² A yu nayi tanday sa Allun Pangukum, sikaw wa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya sabay ya mangukum sa mani tawuy asê manampalataya? Buy nu sikaw wa mangukum sa mani asê manampalataya, ayin kaw nayin kaagyawan mangukum sa mani nabêlêng nga pamitutubagan yu?

³ A yu nayi tanday lumatêng nga panawun ya sikitamuy mangukum sa mani ang-el? Buy nu indin Bapan Namalyari kantamuy kaagyawan mangukum sa mani ang-el, luyang kitamun dilag kaagyawan mangukum sa mani pamitutubagan sa inallu-alluy biyay.

⁴ Kabay nu dilag kaw pamitutubagan, uysiyan panggêtan yuya pun na ati sa mani tawuy asê manampalataya ta?

⁵ Pansabin ku kamuyuy ati amên madêng-éyan kaw! Ayin nayin agyan kay gisa

[‡] 5:8 5:8 Pan-itas mani Judio sa mani bali lay pamalbag sa mani tinapay balang Pestan Kaligtasan sa Egipto. [§] 5:12-13 5:12-13 Deuteronomio 17:7.

kamuyuy katandan makapalan pamitutubagan mani manampalataya?

6 Si mangapalyari, nidadalum ma mani mipapatêl sa Panginuun buy sa arapan pun êt mani asê manampalataya!

7 Sikaw mismuy nasambut sa pamidalum yu laban sa balang gisa. Uysiyen a yu ta pibabatan na manyag mani nadawak buy mamurayit kamuyu ta?

8 Nuwa sa nalyari, sikaw pun êt mismuy manyag nadawak buy mamurayit buy pandaygên yuy ati sa mismun patêl yu sa Panginuun.

9-10 A yu nayi tanday asê miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari ya mani nangadawak? Gana yu purayitin na sarili yu tagawan kanuman asê miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari ya mani mamikikanayun, magsimba sa diyusdiyusan, mamikiasawa sa kaparisun nan babayi o liyaki, manakaw, masaklaw, mapaglasing, mapandungul, buy tulisan.

11 Buy parabaysên yabay ya kaatag kamuyu sabitun nuna. Nuwa inlinis kawna sa mani kasalanan yu buy pinili kaw nan Bapan Namalyarin kay kana, intuwad nakaw matinêk sa kapamilatan Panginuun Jesu Cristu buy sa Ispiritun Bapa tamun Namalyari.

Si lawini yu Templun

Ispiritun Bapan Namalyari

12 Dilag magsabi kamuyun paradi, "Malyari kun daygên agyan dakun sabêt." Pêtêg ga abiin, nuwa si pakitbay kinaman, "Alwan kaganawan bagay makakangêd." Kabay agyan malyari kun daygên na agyan dakun sabêt, a kinaman magpaipus sa agyan sabêt man na bagay.

13 Sabin êt kaatag, "Ya kanêñ, dinyag para sa bituka buy ya bituka, dinyag para sa kanêñ." Pêtêg ga abiin, nuwa lumatêng nga allu parisun sirêñ Bapan Namalyari ya abiin. Ya lawini, asê dinyag para sa pamikikanayun, nun a dinyag ga ati amêñ maglingkud kan Bapan Namalyari. Buy si Bapan Namalyari ya manaysay lawini tamu.

14 Buy ya lawini tamu, umanêñ pabyayêñ Bapan Namalyari sa tawlin allu sa kapamilatan kapangyarian na, kaparisun dinyag na sa Panginuun tamu.

15 A yu nayi tanday si lawini tamun mani manampalataya, baagi un lawinin Cristu? Abiin ya sangkan kabay a tamu malyarin gamitin na lawini tamu sa pamikitakêñ sa babayi ya pambayaran.

16 A yu nayi tanda ya lawinin liyaki buy lawinin babayi ya pambayaran, pakadyag gigisa sa pamikitakêñ la? Tagawan idi

sa Kasulatan, "Ya luwa, pakadyag gigisa."*

¹⁷ Nuwa ya makibêtêk sa Panginuun Jesus, makibêtêk ya sa Ispiritu na.

¹⁸ Agana kaw makikanayun. Magpakarayu kaw sa parabaysên na kasalanan. Ta ya makikanayun, mangasalanan ya sa sarili nan lawini. Nuwa ya kaatag ga kasalanan, alwan parabaysên.

¹⁹ A yu nayi tanda ya lawini yu sabay ya templun Ispiritun Bapan Namalyari ya tinanggap yu ubat kan Bapan Namalyari? Kabay ya lawini yu, alwan kamuyu, nun a kan Bapan Namalyari

²⁰ gawan inatbus kaw Bapan Namalyari sa maragul la alaga. Kabay gamitin yuy lawini yu sa ikaulimên Bapan Namalyari.

7

Tungkul sa pag-asawa

¹ Amêsên, paradi ya masabi ku tungkul sa insulat yu kangku. Pampatangên yu nu mas mangêd sa gisay liyaki ya a ya makitakês sa babayi.*

² Nuwa gawan malakéy nay mangatuksu sa alwa lan asawa, mas mangêd da dilag gan sarilin asaway mani liyaki buy mani babayi.

³ Dapat tuparên liyaki ya tungkulnan makitakês sa

asawa na, buy para êt bayduy babayi.

⁴ Tagawan alway nan babayi ya dilag karapatan sa sarili nan lawini, nun a ya asawa na. Para êt taman baydu, alway nan liyaki ya dilag karapatan sa sarili nan lawini, nun a ya asawa na.

⁵ Kabay a yu imutan na asawa yu, kay nu napisabyan yun pasawên na pun na ati sa pérada panawun amén mail-an yina pun na sarili yu sa panalangin. Nuwa pamakayarin napikasunduwan yu, mitakês kawna ta dat ayina mabênbênan na sarili yu buy matuksu kaw Satanas un makitakês sa kaatag.

⁶ Si pansabin ku kamuyu, alwan utus, nun a kay payu ku.

⁷ Nu malyari, labay ku ta dayin sikaw kaganawan pakadyag kaparisu ku ya ayin asawa. Nuwa ya balang gisa kantamu, magmikakaatag ga kaagyawan na indin Bapan Namalyari buy asê mipaparisu. Ya kaatag, agyu lan bênbênan na sarili lan agana makitakês. Nuwa ya kaatag, a la agyun bênbênan na sarili lan makitakês, kabay kaylangan lan mag-asawa.

⁸ Amêsên, ati ya masabi ku sa mani ayin asawa buy sa mani nabalu. Mas mangêd pun na manugêl silan ayin asawa kaparisu

* **6:16** **6:16** Genesis 2:24. * **7:1** **7:1** Sa Griego, malyarin ya labay sabin "Mangêd sa gisay liyaki ya agana makitakês sa asawa na."

ku.

⁹ Nuwa nu a yu mabênbênan na sarili yu, mag-asawa kaw. Mas mangêd da mag-asawa kaw kaysa mangasalanan kaw gawan a yu mabênbênan na matanam lawini yu.

¹⁰ Amêsên, sikaw wa mani nipag-asawa, dilag gakun iutus kamuyu ya ubat sa Panginuun, alwan ubat kangku. Asê sépat isyay babayi ya asawa na.[†]

¹¹ Nuwa nu isyay babayi ya asawa na, ayina sépat mag-asawan kaatag nun a mag-udung ya tana sa asawa na. Parisu êt ta utus Panginuun sa liyaki, a na sépat isyay ya asawa na.

¹² Sa kaatag gaman, ati ya masabi ku. Ubat kangkuy utus sa ati, ayin sinabi ya Panginuun tungkul di. Nu ya gisay liyaki ya dilag gan manan asawa, a na sépat isyay ya babayi agyan a ya manampalataya anggan labay babayi ya miawyun sila.

¹³ Para êt baydu sa gisay babayi ya bayu ya nanampalataya, dilag ginan manan asaway asê manampalataya. A na sépat isyay ya asawa nay liyaki ya asê manampalataya nu kalabay yapun êt miawyun sila.

¹⁴ Gawan pantanggapêñ Bapan Namalyari ya pamiawyun lan miasawa alang-alang sa panampalatayan asawa nay babayi. Buy

si babayi ya asê manampalataya, pantanggapêñ êt Bapan Namalyari ya pamiawyun la un asawa nay manampalataya gawan sa panampalatayan asawa nay liyaki. Gawan nu asê, agyan na mani anak yu, asê tanggapêñ Bapan Namalyari. Nuwa ya pêtêg, pantanggapêñ êt Bapan Namalyari ya mani anak yu.

¹⁵ Nuwa nu kalabay makisyay ya asaway asê manampalataya, pasawen yan makisyay. Sa paradi ya pangapalyari, malaya yan makisyay, tagawan binêg kitamun Bapan Namalyari un bamyay napatêtbék.

¹⁶ Sikaw wa mani babayi ya manampalataya, dat sikaw wa magin dan amên manampalatayay asawa yu buy miligtas. Para kaw êt bayduy mani liyaki ya manampalataya, dat sikaw êt ta magin dan amên manampalatayay asawa yu buy miligtas.

Bumyay sa kabilian na indin Bapan Namalyari

¹⁷ Nuwa agyan parabaydu, ati ya masabi ku. Ya balang gisa kamuyu, sépat yan bamyay sa kabilian na indin Panginuun sabitun binêg yan Bapan Namalyari. Abiin na pan-iutus ku sa kaganawan manampalatayay miaawyun.

¹⁸ Alimbawa, nu si gisay liyaki ya natuli yana sén

[†] **7:10 7:10** Ya turun Jesus tungkul sa miasawa mabasa sa Mateo 5:31-32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18.

binêg yan Bapan Namalyari, a nayna sépat ibayuy kabilyan na. Buy nu a yapun tuli sabitun binêg ya, a yina kaylangan magpatuli pun.

¹⁹ Gawan asê maulaga nu tuli ya gisay tawu o asê. Ya maulaga, ya panunul sa mani utus Bapan Namalyari.

²⁰ Kabay manugêl ya balang gisa sa kabilyan na sabitun binêg yan Bapan Namalyari.

²¹ Gisa ka nayin ipus sabitun binêg kan Bapan Namalyari? Agana mu intindin na abitu. Nuwa nu dilag kan madyag amên mibus ka, daygên mu.

²² Ta ya ipus sabitun binêg yan Panginuun, nilayay na. Si tawuy naman na malaya sabitun binêg yan Cristu, ipus sinan Cristu amêsên.

²³ Inatbus kaw nan Bapan Namalyari sa maragul la alaga sa kapamilatan pangamatin Cristu sa kurus. Kabay agana kitamu mag-paipus sa mani tawu.

²⁴ Kabay mani mapatêl ku, manugêl kaw bumyay sa kabilyan yu sabitun binêg kaw Bapan Namalyari.

Tungkul sa mani ayin asawa buy sa mani bal-u

²⁵ Amêsên, tungkul laman êt sa mani ayin pun asawa, ayin nakun utus sa ubat sa Panginuun. Nuwa bilang gisay pagtiwalan na gawan sa lunus Bapan Namalyari, ati ya masabi ku.

²⁶ Gawan sa mani kasakitan amêsên, mas mangêd nu

isundu yu tanay kabilyan yu ya ayin pun asawa.

²⁷ Nuwa nu sikay liyaki ya nag-asaway na, agana mu issay ya asawa mu. Buy nu ayin kan asawa, mas mangêd nu agana kay na mag-asawa.

²⁸ Nuwa nu mag-asawa ka man, a ka mangasalanan. Buy nu mag-asaway gisay dalaga, a ya êt mangasalanan. Kabay pansabin ku sa mani ayin pun asaway manugêl sila tan parabaydu, gawan labay kun malisyan lay mani kasakitan biyay un dilag asawa.

²⁹ Mani mapatêl, ati ya labay kun sabin. Naêpêk tanay panawun tamu baydi sa babun luta. Kabay si mani dilag asawa, sépat lan suyun na Panginuun un paran ayin asawa.

³⁰ Ya mani manangis, bumyay silan paran asê manangis buy ya mani masaya, bumyay silan paran asê masaya. Buy si mani dilag panaliw, a la sépat sarilinin na sinaliw la gawan naêpêk tay panawun.

³¹ Ya manggamit mani bagay baydi sa babun luta, a la sépat idin bayduy nakêm la, gawan makpas ya abiin.

³² A kina dayi labay ya migaganaka kaw sa biyay yu. Si gisay liyaki ya ayin asawa, nakapamisan ya sa pagsuyu sa Panginuun buy nu parasaantu nan mapasayay Panginuun.

³³ Nuwa ya liyaki ya nag-asawa, nakapamisan ya sa

mani bagay baydi sa babun luta, nu parasaantu nan mapasayay asawa na.

³⁴ Gawan di, mapiatag ga isip na. Para êt baydu sa babayi. Ya gisay nabalu o gisay dalaga, kay pagkaabalaan la, kay abituy paglingkud la sa Panginuun, tagawan labay lan il-an na buun biyay la sa paglingkud kana. Nuwa ya babayi ya dilag asawa, abala ya sa mani bagay baydi sa babun luta, nu parasaantu nan mapasayay asawa na.

³⁵ Kay pansabin kuy abiin para sa ikakangêd yu. A kataw pan-ibawal la mag-asawa. Labay ku magin mangêd da pamibiyaybiyay yu amên lubus kaw makapaglingkud sa Panginuun.

³⁶ Amêsên, tungkul laman sa mikabaan, nu sa nakêm liyaki, labay nan migêt sila buy kabaan na, buy sa nakêm na, sépat silaynan mitangên, mangêd pun na mitangên silayna. Alwan kasalanan na ati.

³⁷ Nuwa nu buuy nay disisyun liyaki ya a na tangênen na kabaan na, buy ayin mamilit kanan mag-asawa, buy agyu nan bênbênan na kalabayan lawini na, mangêd êt ta dinyag nay a ya nag-asawa.

³⁸ Kabay mangêd nu tangênan naya, nuwa mas mangêd êt nu asê.

³⁹ Si babayi, kaban nabyay pun na asawa na, nakas-êl ya sa asawa na. Nuwa nu mati yay asawa na, malyari

yinan mag-asawan manguman sa sisabêt man na malabayen na, nuwa sépat sa gisay manampalataya êt ta ayin asawa.

⁴⁰ Para kangku, mas masaya yapun nu a yina mag-asawan manguman. Para kangku, ati ya ustu buy sa êlêw ku, ati êt ta pan-itutun Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kangku.

8

Tungkul sa mani kanên na pan-iandug sa mani diyusdiyusan

¹ Amêsên, tungkul laman sa patang yu nu malyari tamun kanên o asê ya mani kanên na in-andug sa diyusdiyusan, ya pansabin yu, "Kaganawan kantamuy dilag kabiyasnan." Nuwa sépat tamun tandanên ya kabiyasnan sabay ya makapadayêw sa tawu. Mas maulagay pangidu, gawan nu dilag kitamun pangidu, pan-isipin tamu nu parasaantu tamûn mapapasêy ya mapatêl tamu sa Panginuun.

² Ya tawuy indap nan biyasa ya, kulang pun êt ta kabiyasnan na.

³ Nuwa ya tawuy mangidu kan Bapan Namalyari sabay ya pangkilalanen na.

⁴ Kabay nu tungkul sa mani kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, tanda tamuy "ya mani diyusdiyusan na ati, alwan pêtêg Namalyari," gawan tanda tamu

êt ta "kay gigisay Namalyari."

⁵ Pansabin kaatag tawuy asê pun makakilala kan Bapan Namalyari ya dilag mani namalyari sa langit buy sa luta, buy malakê ya mani pambêgên "mani namalyari" buy "mani panginuun."

⁶ Nuwa para kantamu, kay gigisay Namalyari ya Bapa tamuy nanyag kaganawan bagay buy mambumyay kitamu para kana. Buy kay gigisay Panginuun tamu ya sabay si Jesu Cristu. Sa kapamilatan na, dinyag ga kaganawan bagay buy sa kapamilatan na êt, mambumyay kitamu amêsên.

⁷ Nuwa dilag manampalatayay a la pun tanday kapêtégan tungkul sa diyusdiyusan. Ya kaatag kalla, sabitun nuna mangulimên sa diyusdiyusan. Kabay angga amêsên, nu mangan silan kanên na in-andug sa mani diyusdiyusan, para kalla, mangulimên silayna sa mani diyusdiyusan. Buy gawan parabaysên na pangisip la, indap la, nangasalan silayna.

⁸ Nuwa ya kanên, ayin katandan sa pamikiawyun tamu kan Bapan Namalyari. Mangan kitamu man o asê, alwan abiin na makapibayu kantamu sa pangêlêw na.

⁹ Nuwa agyan dilag kaw kalayaan, mangillag kaw, ta dat abiin ya sangkan pangasalan mani tawuy man-

ampalataya ya idi pun sa isip lay tungkul sa mani diyusdiyusan.

¹⁰ Alimbawa, tanda muy si mani diyusdiyusan, alwan pêtêg namalyari buy nu maku kan mangan sa templun diyusdiyusan buy makitan kan patêl ya idi pun sa isip nay tungkul sa diyusdiyusan, alwa nayin sikay makapiayat kanan mangan sa mani kanêna in-andug sa mani diyusdiyusan ya agyan para kana, gisay kasalanan na abiin?

¹¹ Gawan sa "kabiyasnan" mu, sikay mipakadawak sa patêl muy manampalataya ya inatbus êt sa pangamatin Cristu.

¹² Buy sa paradi ya paralan, nangasalan kayna kan Cristu, gawan nangasalan ka sa patêl muy manampalataya sa pamiyat mun manyag bagay ya para kana, kasalanan.

¹³ Kabay nu ya pangkanên ku sabay ya pangubatan kasalanan patêl ku, a kina manguman mangan paradi ya kanên amên asê mangasalan na patêl ku.

9

Ya mani karapatan buy tungkulang gisay apostul

¹ Elêwên yuku bilang alimbawa. Alwa nayin malaya ku? Alwa nayin gisa kun apostul? Alwa nayin nagpakit mismu kangkuy Panginuun tamun Jesus? Alwa nayin gawan sa paglingkud

ku kan Bapan Namalyari, nagin mani manampalataya kaw?

² Agyan a ku kilalanêñ kaatag bilang apostul, nuwa sikaw wa mani taga Corinto, sépat yukun kilalanêñ bilang apostul gawan sa kapamilatan pangaral ku, manampalataya kawna amêsên sa Panginuun. Ya panampalataya yu sabay ya magpapêtêg ya apostul lakan Panginuun.

³ Ati ya pan-ipakitbay ku sa mani tawuy asê mangilala kangku bilang apostul.

⁴ Bilang apostul, ayin kay nayin karapatan pambiyian mani naturwanan yan un mani pangaylanganan yan?

⁵ Ayin kay nayin karapatan pakilaku yan ya asawa yan sa pamita yan, kaparisun pandaygên mani kaatag apostul kaparisun Pedro buy mani mapatêl Panginuun?

⁶ Kay sikay nayi buy si Bernabe ya kaylangan magubra para sa ikabyay yan?

⁷ Dilag nayin sundalus ya siya pun na manggastus kaylangan na sa paglingkud na? Dilag nayin mananêm ya asê makinabang sa mani tagêy intanêm na? Buy dilag nayin manaysay kambing ya asê makinabang sa gatas saysay na?

⁸ Ya pansabin ku, alwan kay pansabin tawu, nun a idi sa Kautusan.

⁹ Tagawan nakasulat sa Kautusan na impasulat kan

Moises, "Kaban manara ya baka, gana mu sêl-an na bêbêy na."* Kay mani baka nayi ya pangganakêñ Bapan Namalyari sabitun impasulat nay abiin ya batas?

¹⁰ Alwa, nun a insulat ta ati sa Kasulatan Bapan Namalyari para kantamu. Gawan ya mani manggitna buy ya mani mandara, napilmi silan makinabang sa pampupulun la.

¹¹ Sêñ in-aral yan kamuyuy Mangêd da Balita, nananêm kay kamuyun mani ispiritwal la pagpapala. Nabyat nayi nu pakinabangan yan na materyal la pagpapala ya maubat kamuyu?

¹² Nu ya kaatag mani mangaral dilag silan karapatan mananggap ubat kamuyu, alwa nayin luyang kay yabay? Nuwa a kay nanyawad kamuyu, nun a pibabatan yan na kaganawan amên sa pakapakun baydu, ayin makabênbêñ sa pangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

¹³ A yu nayi tanda ya mani maglingkud sa Templu, ubat sa Templuy pangkanêñ la sa inallu-allu buy ya mani maglingkud sa pamandidugan, makatanggap sila sa mani pan-iandug?

¹⁴ Sa paradi ya paralan, pan-iutus Panginuun ya ikabyay mangaral Mangêd da Balita, maubat sa mani

* 9:9 9:9 Deuteronomio 25:4.

tawuy nananggap un pangaral ubat sa Mangêd da Balita.[†]

¹⁵ Nuwa a ku ginamit ta sabêt man sa mani karapatan kun abiin. Buy a ku nanulat kamuyu amêsên amên panyawarên kaw sawup. Mas labayên ku pun na mati kaysa mitas sa karapatan kun ipagmaragul la pangaral kun Mangêd da Balita un ayin bayad.

¹⁶ Nuwa a ku malyarin ipagmaragul la pangaral kun Mangêd da Balita, gawan kay pansunulun kuy utus kangkun Panginuun Jesus. Kabay kapalunus saku nu a ku iaral la Mangêd da Balita!

¹⁷ Nu pandaygên kun kusan nakêm ma pangaral, dilag gakun maêtêng nga nabang. Nuwa sa kapêtêgan, pandaygên kuy pan-iutus kangku ya mangaral Mangêd da Balita ya intiwala kangku.

¹⁸ Sabêt amêsên na nabang ku? Ya maituwad kun nabang, abituy ipangaral kuy Mangêd da Balita un asê mamayad da mani mallêngê, agyan dilag gakun karapatan mananggap bayad da ubat kalla.

¹⁹ Malaya ku buy a ku ipus sisabêt man, nuwa mag-paipus saku sa kaganawan amên makasagyat takun malakê ya manampalataya kan Cristu.

²⁰ Alimbawa, nu kaawyun kuy mani kaparisu kun Judio, mambumyay yaku

ayun sa naugalyan buy sa kautusan mani Judio amên masagyat ku silan manampalataya kan Cristu. Agyan a ku sakup sa kautusan mani Judio, pansunulun kuy ati amên maisagyat ku silan manampalataya.

²¹ Nu kaawyun kinaman êt ta mani alwan Judio ya asê mambumyay ayun sa kautusan mani Judio, mambumyay yaku êt un paran ayin sa aypan kautusan mani Judio amên maisagyat kuy mani alwan Juddion manampalataya. Nuwa alwan labay sabin na a kina pansunulun na mani utus Bapan Namalyari, gawan sa kapêtêgan, pansunulun kuy mani utus Cristu.

²² Nu kaawyun kinaman na mani mayna pun sa manampalataya, makibagay yaku amên mapapas-êy ku sila sa ustuy panampalataya kan Cristu.[‡] Makibagay yaku sa kaganawan tawu sa kaganawan bagay amên agyan sa dakun sabêt ta paralan, mailigtas kuy dakun umnu kalla ubat sa ayin katganan na parusa.

²³ Pandaygên kuy kaganawan pamikibagay sa kaganawan tawu para sa pamiwagaw Mangêd da Balita amên makapikidakay yaku sa mani pagpapalan Mangêd da Balita.

²⁴ Ya panunul tamu kan Bapan Namalyari, para kitamun mangapal

[†] 9:14 9:14 Mateo 10:10; Lucas 10:7.

[‡] 9:22 9:22 1 Corinto 8:7.

la mamwayu. Buy tanda yuy sa gisay mamwayu, malakêy makiawyun nuwa kay gigisay manambut. Kabay pakapalanen yuy paglingkud yu kan Bapan Namalyari kaparisun gisay mangapal ya mamakapalan pamwayu na amén makwa nay gantimpala na.

²⁵ Ya balang mangapal, magsanay yan mangêd buy pandisiplinan nay sarili na sa kaganawan bagay amén makwa nay gantimpala na. Pandaygên nay ati amén makakwan gantimpala ya asê mangabuyutan. Parabaydu êt ta pandaygên tamu, nuwa ya pan-angadên tamu, abituy gantimpala ya mabuyutan.

²⁶ Kabay kaparisu wakun gisay mamwayu ya pilmin muwayu papakun sa kaganan. Kaparisu waku êt gisay mangapal la makitungbukan ya balang tumbuk ku, masugat ta kalaban, alwan angin.

²⁷ Pandisiplinên kuy lawini ku buy pambênbênan kuy nadawak ka kalabayan ku, gawan dat pangayari kun iaral la Mangêd da Balita sa kaatag, dat siku pun na asê makakwan gantimpala ya ubat kan Bapan Namalyari.

10

*Patanda sa mani
magsimba sa diyusdiyusan*

* **10:1 10:1** Exodus 13:21-22. † **10:3 10:3** Exodus 16:31-35. ‡ **10:4 10:4** Exodus 17:3-6. § **10:7 10:7** Exodus 32:6.

¹ Mani mapatêl kuway, labay kun ganakên yuy nalyari sa mani ninunu tamun mani Judio sabitun pikilaku silan Moises pasalwang sa Egipto. Idi sila sa aypañ ulap ya patanda un pangawyun kallan Bapan Namalyari buy kaganawan lay naglipay sa dagat.*

² Sa kapamilatan ulap buy dagat, nabawtismuwan sila bilang tagasunul Moises.

³ Nangan silan kaganawan sa kakyangan un gigisay kanê† na ubat kan Bapan Namalyari.

⁴ Buy ninêm silan kaganawan gigisay lanêm‡ ma pan-idin na, gawan ninêm silan lanêm ma impaawas Bapan Namalyari ya ubat sa batu. Ya batun abitu ya nangawyun kalla, ayin kaatag nun a si Cristu.

⁵ Nuwa paraman baydu, asê pun êt natula si Bapan Namalyari sa malakê kalla. Kabay nikalat ta mani bangkay la sa kakyangan.

⁶ Abituy mani nalyari kalla sabay ya mam-in aral kantamu amêsên amén a kitamu mag-angad nadawak kaparisun dinyag la.

⁷ Agana kaw magsimba sa mani diyusdiyusan kaparisun dinyag kaatag kalla, tagawan idi sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Nagpestay mani tawu, miinêman buy mitatalêkan sa pagsimba la sa mani diyusdiyusan la."§

⁸ Agana kitamu makikanayunmani diyusdiyusan.
 kaparisun dinyag kaatag
 kalla sabitun nuna.*
 Tagawan sa pamikikanayun
 la, luwampu buy tatluy libu
 ya nati kalla sa gisay allu.

⁹ Sabitun nuna, gawan
 sa panubuk dakun umnu
 kalla kan Bapan Namalyari,
 tinuktuk silan utan buy nati
 sila.† Kabay agana tamu êt
 subukun si Cristu kaparisun
 dinyag la.

¹⁰ Agana kaw êt pawan
 magdeklamu kaparisun
 dakun umnu kalla. Kabay
 pinati silan ang-el un
 kamatyany.‡

¹¹ Nalyari ya kaganawan
 abiin bilang aral kantamu
 buy insulat amén magin
 pamatanda kantamun mani
 mangabyay sa panawun
 narani yay katganan ka-
 ganawan.

¹² Kabay nu pan-isipin yuy
 napas-êy kawna sa panam-
 palataya yu, mangillag kaw,
 ta dat manabu kaw sa
 kasalanan.

¹³ Ayin tuksuy mal-
 lumatêng kamuyu ya asê
 mangadanasan kaatag tawu.
 Nuwa mapagkatiwalan
 si Bapan Namalyari sa
 impangaku na ya a na
 kitamu paulayên matuksu
 un igit pun sa agyu tamu.
 Kabay nu mamakadan
 kaw panuksu, manyag yan
 paralan amén masambut
 yuy abiin.

¹⁴ Kabay mani kakaidwan
 ku, agana kaw magsimba sa

¹⁵ Pansabin ku kamuyuy
 ati bilang mani tawuy maka-
 pukat. Kabay pakaisipin yuy
 pansabin ku.

¹⁶ Balang pamititipun
 tamu bilang pangganaka
 sa pangamatin Cristu, dilag
 kitamun pan-inêmén ya
 pan-ipasalamat tamu kan
 Bapan Namalyari. Sa balang
 paminêm tamu, makibêték
 kitamu sa dayan Cristu. Buy
 sa balang pangan tamun
 tinapay ya pibibis-ilan
 tamu, makibêték kitamu sa
 lawinin Cristu.

¹⁷ Kabay agyan malakê ki-
 tamu, gigisay lawini tamu
 gawan kay gigisay tinapay
 ya pibibis-ilan tamun kinan.

¹⁸ Elêwên yuy alimbawan
 mani Israelita. Ya mani
 mangan sa mani in-andug sa
 pamiandugan, bilang mak-
 ibêték sila êt kan Bapan Na-
 malyari.

¹⁹ Sabêt ta labay kun
 sabin? Pansabin ku nayi
 ya dilag pukat ya mani
 diyusdiyusan o dilag pukat
 ta kanên na in-andug kalla?

²⁰ Asê! Ya labay kun sabin,
 a ku labay ya makibêték
 kaw sa nangadadawak ka
 ispiritu, gawan na kanên
 na in-andug sa mani diyus-
 diyusan, pan-iandug sa mani
 nangadadawak ka ispiritu
 buy alwan kan Bapan Na-
 malyari.

²¹ A kitamu malyarin
 makiênêm sa basun Pang-
 inuun buy pamakayari,

* **10:8 10:8** Mani Bilang 25:1-9. † **10:9 10:9** Mani Bilang 21:5-6. ‡ **10:10 10:10**
 Mani Bilang 16:41-49.

makiénêm kitamina êt sa basun nangadadawak ka ispiritu. Buy a kitamu êt malyarin makiém sa panganan Panginuun buy pamakayari, makiém kitamina êt sa panganan mani nangadadawak ka ispiritu.

²² Labay tamu nayin mangimun na Panginuun? Mas makapangyarian kitamu nayi kana?

²³ Dilag magsabin, "Malaya kun daygên na agyan sabêt." Pêtêg ga malaya kitamu, nuwa asê kaganawan makakangêd kantamu buy asê kaganawan ati makasawup.

²⁴ Alwan kay sarili yun ikakangêd da unên yu, nun a ya ikakangêd êt kaatag.

²⁵ Mangan kaw dakun sabêt man na pansaliwin sa pagtindan karni buy agana yina patangên nu in-andug sa diyusdiyusan na abiin o asê amén asê maguluy nakêm yu.

²⁶ Gawan idi sa Kasulatan, "Ya babun luta buy kaganawan idi baydi, pibandiyen Panginuun."§

²⁷ Nu sagyatêن kaw gisay asê manampalataya sa gisay pamiéêman buy kalabay kaw maku, kanêن yuy sabêt man na iapag kamuyu buy aganayna mamatang nu in-andug ga abiin sa diyusdiyusan o asê, amén asê maguluy nakêm yu.

²⁸ Nuwa nu dilag magsabi kamuyun, "Ya kanêن na

abiin, in-andug sa diyusdiyusan," agana yina kanêن alang-alang sa nagsabi kamuyun ati amén asê maguluy nakêm na.

²⁹ Alwan nakêm yuy labay kun tukuyun, nun a ya nakêm nagsabi kamuyu.

Malyarin sabin kaatag kamuyuy, "Uysiyan bênbênan ku yay labay kun daygên gawan kay kalabayan nakêm kaatag ta?"

³⁰ Nu impasalamat ku kan Bapan Namalyari ya kanêن ku, uysiyan dustakên laku yapun ta?"

³¹ Ati ya masabi ku baysên. Nu mangan kaw man o minêm, o sabêt man na pandaygên yu, daygên yuy kaganawan amén ulimênêن mani tawu si Bapan Namalyari.

³² Agana kaw manyag agyan sabêt man na magin sangkan pangasalanan sisabêt man, Judio yaman o asê o ya mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun.

³³ Pakitbusan yuy pandaygên ku ya pagpilitan kun makasawup sa kaganawan tawu. Alwan sarili kuy pan-isipin ku, nun a ya ikakangêd kaganawan amén miligtas sila.

11

¹ Pakitbusan yuku kaparisun pamikitbus ku kan Cristu.

Ya pag-up-up nu magsimba

² Pandayêwên kataw, gawan pawa yukun pang-ganakên buy pansunulun yuy in-aral ku kamuyu.

³ Amêsên, labay kun matandan yu ya si Cristuy ulun lawyaki, buy ya lawyaki yaman ya ulun mani babayi, buy si Bapan Namalyari yaman ya ulun Cristu.

⁴ Nu mititipun kaw sa pagsimba yu buy nu ya gisay liyaki ya manalangin o mamipatandan mensayin Bapan Namalyari nuwa dilag yan up-up sa ulu na, pan-ipakadêng-êy na si Cristu ya sabay ya pinakaulu na.

⁵ Buy ya babayi ya manalangin o mamipatandan mensayin Bapan Namalyari ya ayin up-up sa ulu na, mantan yan kapapadêng-êy sa liyaki ya ulu na. Gawan nu ayin up-up pa ulu na, nanuwad dinan tinung-aw wa babayi ya kapapadêng-êy.

⁶ Nu asê kalabay mag-up-up pa gisay babayi, magpatung-aw ya tana! Nuwa kapadêng-êy sa gisay babayi ya magpatung-aw o magpaurug sabut kaparisun urug mani lawyaki. Kabay sépat yan mag-up-up ulu gawan nu ayin up-up pa ulu na, nanuwad ya êt natung-aw.

⁷ Asê sépat mag-up-up uluy liyaki nu magsimba, gawan siyay kakitan wangis buy karanganan Bapan

Namalyari. Nuwa ya babayi sabay ya karanganan liyaki.

⁸ Gawan asê dinyag ga liyaki ubat sa babayi, nun a ya babayi ya dinyag ubat sa liyaki.

⁹ Gawan asê dinyag Bapan Namalyari ya liyaki para sa babayi, nun a dinyag Bapan Namalyari ya babayi para sa liyaki.

¹⁰ Gawan disati buy gawan sa mani ang-el, sépat mag-up-up uluy babayi amên makitan na magpasakup ya sa asawa na.

¹¹ Nuwa sépat yun tandanên ya sa pamikibêték tamu sa Panginuun Jesus, kaylangan babayi ya liyaki buy kaylangan êt liyaki ya babayi.

¹² Gawan nu parasaantun naubat ta nunay babayi sa liyaki, ya liyaki, panianak babayi. Nuwa ya kaganawan, naubat kan Bapan Namalyari.

¹³ Sikaw tay magsabi nu ustу sa gisay babayi ya manalangin kan Bapan Namalyari un ayin up-up sa ulu.

¹⁴ Para êt taman sa liyaki. Taganay na sa gisay liyaki ya naépêk ka sabut na, gawan mamakapadêng-êy sa gisay liyaki nu makarang nga sabut na.

¹⁵ Nuwa karanganan babayi ya dilag makarang nga sabut, gawan indin Bapan Namalyari kanay sabut amên panakêp sa ulu na.

¹⁶ Nu dilag pun kalabay makisubakan tungkul baydi,

ayin nakinan masabi gawan ati ya naugalyan yan. Buy ati ya pansunulun kaganawan manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun saantu man na lugal.

*Ya Banal la Pangapun
(Mateo 26:1-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)*

¹⁷ Tungkul sa itipan ku amêsên kamuyu, a kataw madayêw, gawan ya pamtitipun yu, mamakadawak buy asê makakangêd.

¹⁸ Tagawan muna sa kaganawan, nabalitan kuy balang mititipun kaw bilang manampalataya, mipapangkat kaw. Pêtêg lawês ya abiin.

¹⁹ Kaylangan malyari ya abiin amên matandan nu sisabêt kamuyuy pêtêg manampalataya.

²⁰ Nu mititipun kaw amên mangan sa Banal la Pangapun, alway nan pêtêg ga Banal la Pangapun na pandaygên yu,

²¹ gawan a kaw miêêtêng, nun a tambêng yinan pangkanên na sarili yun bakal. Kabay ya kaatag, nanabsuy buy nalasing ngana, pakan layangên pun na kaatag.

²² Ayin kaw nayin sarilin bali amên baydu kaw mangan buy minêm? Sa pandaygên yun abiin, pandustakên yuy manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun buy pan-ipakadêng-êy yuy

mapatêl la kalulu. Sabêt amêsên na labay yun daygên ku? Dayêwên kataw? Asê!

²³ Ati ya aral la indin Panginuun kangku buy in-aral ku êt kamuyu. Sabitun yabin insupakat ta Panginuun Jesus, nangwa yan tinapay.

²⁴ Buy pamakayari nan nagpasalamat kan Bapan Namalyari, binis-ilbis-il nay ati buy sinabi, "Ati ya lawini kuy pan-idin ku para kamuyu. Daygên yuy ati bilang pangganaka yu kangku."

²⁵ Pamakayari lan nangan, kingwa nay basuy nag-alak, buy sinabi na kalla, "Ya pan-inêmén na ati, sabay ya bayuy kasunduwan ya pinagpapêtgan daya ku. Balang inêmén yuy ati, daygên yu bilang pangganaka kangku."

²⁶ Gawan sa balang pangan yun ati ya tinapay buy paminêm yun ati ya pan-inêmén, pan-ipatanda yuy pangamatín Panginuun angga sa pag-udung na.

²⁷ Kabay nu sisabêt man na mangan tinapay buy maminêm pan-inêmén Panginuun un asê ustuy pan-isipin, mangasalanan ya laban sa lawini buy sa dayan Panginuun.

²⁸ Kaylangan usisên balang gisay sarili na nu sépat yan mangan tinapay buy minêm pan-inêmén.

²⁹ Tagawan sisabêt man na mangan ati ya tinapay buy minêm ati ya pan-inêmén ya

a na pampaulagén na lawin in Cristu, nangan nina buy niném minan ikaparusa na.

³⁰ Buy ati ya sangkan kabay malaké kamuyuy mangayna buy nipagsakit. Buy dilag êt dakun umnuuy nati.

³¹ Nuwa nu sikitaminay mangusisa sa sarili tamu nu ustу o asé ustuy pandaygén tamu, a kitamina parusan Bapan Namalyari.

³² Nu pamparusan kitamu man Panginuun Jesus, pamitinék na kantamuy ati amén a kitamu maparusan kaawayun na mani tawuy asé manunul kan Bapan Namalyari.

³³ Kabay mani mapatél ku, nu mititipun kaw para sa Banal la Pangapun, miéêteng kaw.

³⁴ Buy nu dilag layangén kamuyu, mangan nina pun sa bali na amén a kaw maparusan Panginuun gawan sa pandaygén yu sa pamititipun yu. Buy tungkul laman sa kaatag bagay, pakapalanén ku tana pamakalaténg ku baysén.

12

Mani kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari

¹ Amésén, mani mapatél, tungkul sa kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, labay kun matandan yuy ustу.

² Tanda yuy sabitun a yu pun kilala si Bapan Namalyari,awa kaw mailitêp sa pagsimba sa mani diyus-diyusan ya asé makapagsabi.

³ Kabay labay kun matandan yuy asé masabin gisay tawuy, "Isumpa si Jesus!", nu pan-awyunan yan Ispiritun Bapan Namalyari. Buy asé êt masabin gisay tawuy, "Si Jesus ya Panginuun," nu a ya pan-awyunan Ispiritun Bapan Namalyari.

⁴ Dilag magmikakanayun na kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, nuwa kay gigisay Ispiritun Bapan Namalyari ya mam-in ati.

⁵ Dilag magmikakanayun na paralan sa paglingkud, nuwa kay gigisay Panginuun na paglingkuran tamu.

⁶ Magmikakanayun na pan-ipadyag Bapan Namalyari kantamu, nuwa kay gigisay Bapan Namalyari ya mam-i kantamun kaagyuwan daygén na mani ati.

⁷ Ya balang gisa kantamu, pambiyán kaagyuwan mipakit un idi kanay Ispiritun Bapan Namalyari amén makasawup yan mamapaséy panampalatayan kaatag.

⁸ Ya dakun umnu kantamu, pambiyán Ispiritu un kaagyuwan mamsabin mensayin kabiyasnan. Ya kaatag êt taman, pambiyán mensayin katandan ya ubat êt sa gigisay Ispiritu.

⁹ Ya kaatag gaman, pambiyán Ispiritun maragul la

panampalataya kan Bapan Namalyari buy ya kaatag, pambiyani kapangyarian mamaiyul nipagsakit.

¹⁰ Ya kaatag, pambiyani Ispiritun kapangyarian manyag mamakaupapas, buy ya kaatag, pambiyani kaagyawan mipatandan sabi ya ubat kan Bapan Namalyari. Dilag êt taman pambiyani kabiyasan makakilala nu ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya pansabin gisay tawu o asê. Ya kaatag, pambiyani kabiyasan mag-sabin magmikakanayun na sabi ya a la natandan. Ya kaatag gaman êt, dilag kabiyasan mamipaintindin abiin na mani sabi.

¹¹ Nuwa kay gigisay Ispiritun Bapan Namalyari ya manyag kaganawan abiin buy pan-idin na sa balang gisa ayun sa kalabayan na.

Kaawayun kitamu sa gigisay lawini

¹² Gigisay lawinin tawu, nuwa malakêy mamibuu buy magmikakaatag ga parti. Para êt baydu si Cristu. Kay gigisay lawini na, nuwa malakêy mamibuu buy magmikakaatag ga parti. Sikitamun mani manampalataya, para kitamun magmikakaatag ga partin lawinin Cristu.

¹³ Sikitamun kaganawan, Judio man o asê, ipus man o malaya, binawtismuwan kitamu sa gigisay Ispiritu amên madyag gisay lawini. Buy gigisay Ispiritu

êt ta tinanggap tamun kaganawan.

¹⁴ Ya lawini, pan-ibuun malakêy parti buy alwan kay gigisay parti.

¹⁵ Kabay nu makapagsabi ya bitis buy sabin nay, "Gawan alwa kun gamêt, alwa kun partin lawini," alwan labay sabin ati ya a yina partin lawini.

¹⁶ Buy nu makapagsabi yaman na têk buy sabin nay, "Gawan alwa kun mata, alwa ku êt partin lawini," alwan labay sabin ati ya a yina partin lawini.

¹⁷ Gawan nu ya buun lawini, pawan mata, ipakun makalêngén ati? Buy nu ya lawini, kay pawan têk, ipakun makadêp pa ati?

¹⁸ Nuwa ingkabit Bapan Namalyari ya magmikakanayun na partin lawini sa bibiyan la ayun sa kalabayan na.

¹⁹ Nu ya lawini, kay pan-ibuun gisay parti, a tamu masabin lawini ya ati.

²⁰ Ya pêtêg, pan-ibuun malakêy parti ya lawini, nuwa kay gigisay lawini.

²¹ Kabay nu makapagsabi ya mata, a na malyarin sabin sa gamêt, "A kata kaylangan." Buy nu makapagsabi êt ta ulu, a na malyarin sabin sa bitis, "A kata kaylangan."

²² Ta ya pêtêg, ya mani partin lawini tamu ya para dayin mayna, sabay pun êt ta kaylangan.

²³ Ya mani partin lawini ya sa êlêw tamuy asê kapapadayêw, sabay ya pansaysayên tamun mangêd. Buy ya mani partin lawini ya a tamu pan-ipakit, sabay ya pampakangêdên tamû.

²⁴ Asina kaylangan ipakapalay partin lawini ya asê makapadêng-êy ipakit. Para êt baydu, sén pinakapalan Bapan Namalyari ya lawini tamu, binyanan nan karanganan na mani partin lawini tamu ya sa êlêw tamu asê kapapadayêw

²⁵ amên asê mangapisiyay, nun a mipagmalasakit ta balang gisa.

²⁶ Nu masakitan na gisay partin lawini, masakitan êt ta kaganawan parti. Buy nu pamparangalên na gisay parti, matula êt ta kaganawan parti.

²⁷ Sikaw kaganawan ya mamibuu sa lawinin Cristu buy ya balang gisa, partin lawini na.

²⁸ Buy sa lawinin ati ya ayin kaatag nun a ya manampalatayay miaawyin, ati ya mani parti ya intalagan Bapan Namalyari. Ya mumuna, mani apostul. Ya ikalwa, mani propeta. Ya ikatlu, mani manuru. Pinili na êt ta mani manyag mani mamakaupapas, mani mamaiyul sa nipagsakit, mani manawup, mani mamaala, buy mani magsabi sa magmikakanayun na sabi ya a la natandan.

²⁹ Tanda tamuy alwan ka-

ganawan apostul, alwan kaganawan propeta o manuru. Alwan kaganawan binyanan kaagyuwan manyag mani mamakaupapas,

³⁰ mamaiyul sa mani nipagsakit, makapagsabi sa magmikakanayun na sabi ya a la pun natandan o mamipaintindi sa mani sabin abiin.

³¹ Nuwa pagpilitan yun matanggap ya mas maulagay mani kaagyuwan. Buy amêsên, ituru ku kamuyuy pinakamaulaga sa kaganawan.

13

Ya Pangidu

¹ Nu makapagsabi yaku man sa magmikakanayun na sabin mani tawu buy mani ang-el, nuwa ayin nakun pangidu, kay para kutan kumpanay magbatengteng o pompiyang nga matarit.

² Nu dilag gaku man kaagyuwan mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari buy nu dilag gaku man pangintindi sa kaganawan mani kapêtégan ya inliim na sabitun nuna buy nu dilag gaku man kaganawan kabiyasan, nuwa nu ayin nakun pangidu, ayin nakun pukat. Buy nu mailipay ku man na mani bung-uy gawan sa maragul la panampalataya ku, nuwa ayin nakun pangidu, ayin nakun pukat.

³ Buy agyan idin ku man na kaganawan pibandiyan

ku buy nu iandug ku man na lawini ku amén sélbén, nuwa ayin nakun pangidu, ayin naku pun êt nabang.

⁴ Ya tawuy dilag pangidu, mapamibabata ya, maganaka ya, a ya katandan mainggit, a ya mapagpadayêw o mapagmatag-ay,

⁵ mapanggalang ya, a ya makasarili, a ya mapanubag buy a ya mapamitanêm sakit nakêm sa kaparisu,

⁶ a ya matula sa kadowakan, nun a matula ya sa kapêtégan.

⁷ Ya tawuy dilag pangidu, mibabata ya, pawan magtiwala, pawan dilag pag-asa, buy mapamibabata angga sa katganan.

⁸ Dilag katganan na pamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari buy ya pagsabin kaatag sabi ya asê natandan. Para êt baydu ya pamipatandan kabiyasan. Nuwa ya pangidu, ayin katganan.

⁹ Asê pun lubus ya kabiyasan tamu. Para êt baydu kaagyuan mami-patandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari.

¹⁰ Nuwa sa pallumatêng allu ya mapakadyag ganap pa kaganawan, mitas say kakulangan.

¹¹ Sabitun anak kaku pun, ya pagsabi ku, ya isip ku buy ya pangatuynungan ku, kaparisun anak. Nuwa sén maragul lakina, inlakwanan kinay isip anak.

¹² Amêsên, asê pun malinaw wa pangilala tamu

kan Bapan Namalyari. Kay para kitamun nakaélêw sa napukakêy sulamin. Nuwa lumatêng nga alluy makitan tamun arapan si Bapan Namalyari buy lubus tamu yan makilala kaparisun pangilala na kantamu.

¹³ Kabay tatluy bagay ya manugêl: ya panampalataya, ya kapilmian buy pangidu. Nuwa ya pinakadakila, sabay ya pangidu.

14

Ya pagsabin magmikakanayun na sabi ya asê pun natandan

¹ Pagpilitan yun idun na kaparisu yu buy pagpilitan yun mapakamuyuy kaagyuan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, luyang ngay pamipatandan mensayin Bapan Namalyari.

² Ya tawuy magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, a ya makisabi sa tawu, nun a kan Bapan Namalyari, gawan ayin makaintindi kana. Magsabi yan inliim ma kapêtégan sa kapamilatan sawup Ispiritun Bapan Namalyari.

³ Nuwa ya tawuy mami-patandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, magsabi ya sa mani tawu amén masawpan silan mapapas-êy ya panampalataya la, mapapas-êy ya nakêm la, buy mabiyan silan kasiglan.

⁴ Ya magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan,

pampapas-êyên nay sarili nan panampalataya. Nuwa ya mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, pampapas-êyên nay mani manampalatayay miaawyun.

⁵ Labay ku dayin makapagsabi kaw kaganawan un magmikakanayun na sabi ya a yu pun natandan, nuwa mas labay ku pun na mamipatanda kaw mensayi ubat kan Bapan Namalyari. Tagawan ya tawuy mampatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, mas maulaga kaysa sa magsabin magmikakanayun na sabi ya a na pun natandan, liban ta nu ipaintindi nay sabin abiin amén mapapas-êy nay mani manampalatayay miaawyun.

⁶ Mani mapatêl kuway, sabêt ta makwa yuy nabang, nu maku waku baysên kamuyu buy magsabi yaku sa magmikakanayun na sabi ya a yu mapukatan? Ayin! Liban tana nu sabin ku kamuyu sa sabi ya mapukatan yu ya impakit Bapan Namalyari kangku, ya natandan ku tungkul kana, ya sabi ya pan-ipasabi na kamuyu, o pangaral.

⁷ Agyan na mani gamit ta ayin biyay kaparisun bulugudyung buy alpa, nu asê malinaw wa panêna buy panigtig, parasaantun matandan makalêngê nu sabêt ta kantay pan-itigtig alpa buy bulugudyung?

⁸ Buy nu bêgên na mani sundalus gamit ta patutut, nuwa a la mapukatan na labay sabin tunuy patutut, parasaantu silan makapaglêan para sa pamikilaban?

⁹ Para kaw êt baydu. Parasaantun matandan gisay manampalataya ya labay sabin pansabin yu sa kaatag sabi nu a nay naman mapukatan ya sabi ya panggamitin yu? Para kaw êt makisabi sa angin.

¹⁰ Malakêy sabi sa babun luta buy balang gisay sabi, dilag labay sabin.

¹¹ Nuwa nu a ku tanday sabi ya panggamitin kasabi ku, a kay mikaintindi ta para kay dayuhan.

¹² Sa paglabay yun mani kaagyuwan na pan-idin Ispiritun Bapan Namalyari, pagpilitan yun mapakamuyuy mani kaagyuwan na mamapas-êy sa mani manampalatayay miaawyun.

¹³ Kabay ya tawuy magsabi sa kaatag sabi ya a na natandan, sépat ya êt manalangin na biyan yan kaagyuwan mamipaintindi.

¹⁴ Nu manalangin naku sa magmikakanayun na sabi ya a ku natandan, ya ispiritu kuy manalangin, nuwa asê mapukatan isip ku.

¹⁵ Nu parabaydu, sabêt ta sépat kun daygên? Manalangin naku sa magmikakanayun na sabi sa ispiritu ku buy manalangin naku êt sa sabi ya mapukatan isip ku. Magkanta

ku sa kaatag sabi sa ispiritu
ku buy magkanta ku sa sabi
ya mapukatan isip ku.

¹⁶ Nu magpasalamat ka
kan Bapan Namalyari sa
kapamilatan ispiritu mu
buy asê mapukatan tawuy
idi baydu, parasaantu yan
makapakitbay "Awuy Pang-
inuun" sa pagpasalamat mu,
nu a nay naman mapukatan
na pansabin mu?

¹⁷ Agyan mangêd da
pagpasalamat mu kan
Bapan Namalyari, nu asê
mapukatan kaatag, a ka
nakasawup sa pamapas-êy
panampalataya na.

¹⁸ Magpasalamat taku
kan Bapan Namalyari, ta
igit taku kamuyun maka-
pagsabin magmikakaatag ga
sabi.

¹⁹ Nuwa sa pamititipun
mani manampalataya,
mas labay ku pun na
magsabi yakun limay sabi
ya mapukatan la amên
maturwanan ku sila, kaysa
magsabi yakun libulibuy
sabi sa kaatag sabi ya ayin
makapukat.

²⁰ Mani mapatêl ku,
agana kaw napakaisip anak
tungkul sa mani kaagyuwan
na indin Ispiritun Bapan
Namalyari. Pakitbusan yuy
mani anak ka ayin tanda
sa nangadadawak, nuwa sa
pangintindi, pakadyag kaw
isip tuwa.

²¹ Paradi ya idi sa kasula-
tan Bapan Namalyari,
"Magsabi yaku sa mani

tawun ati sa kapami-
latan mani tawuy
dilag kaatag sabi buy
sa kapamilatan mani
tawuy dayuwan,
nuwa a sila pun êt
mallêngê kangku."*

²² Kabay ya kaagyuwan
na magsabin kaatag sabi ya
a yu natandan, sabay ya
tanda' para sa mani alwan
manampalataya, alwan para
sa mani manampalataya.
Nuwa ya kaagyuwan na
mamipatandan mensayi
ubat kan Bapan Namalyari,
tanda' para sa mani manam-
palataya, alwan para sa asê
manampalataya.

²³ Nu magtipun kaw
wa mani manampalataya
buy sikaw wa kaganawan
magsabi sa kaatag sabi
ya a yu pun natandan,
buy dilag lumatêng nga
asê manampalataya ya asê
tanday pandaygên yu, a
la nayi isipin na tinutulaw
kawna?

²⁴ Nuwa nu sikaw ka-
ganawan na mamipatandan
mensayi ubat kan Bapan
Namalyari buy lumatêng
nga asê manampalataya ya
asê tanday pandaygên yu,
matandan nay makasalanan
ya. Mabêgbêg ga nakêm
na gawan sa pansabin yun
kaganawan buy matandan
nay maparusan ya.

²⁵ Agyan na mani nakaliim
sa bêkê na, maiawas. Kabay
manduku ya sa pagsisi na
buy mangulimên ya kan Ba-
pan Namalyari buy sabin

* **14:21** **14:21** Isaias 28:11-12.

nay, "Taganan idi kamuyu si Bapan Namalyari."

Ya masalaysay ya pamititipun

²⁶ Kabay mani mapatêl ku, ati ya sépat yun daygên sa pamititipun yu. Ya kaatag, magkanta buy ya kaatag, manuru, buy ya kaatag, mamipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari. Ya kaatag, magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan. Buy ya kaatag, mamipapukat nu sabêt ta labay sabin mani sabin abitu. Ipilmi yuy kaganawan daygên yu sa pamititipun yu para sa ikapas-êy panampalataya yu.

²⁷ Nu dilag magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan, kaylangan kay luwa o tatlu, buy asê miaagnan, buy sépat dilag mamipapukat sa pansabin la.

²⁸ Nuwa nu ayin mamipapukat, mangimbék tana sila sa pamititipun mani manampalatayay miaawyun buy makisabi sila tana kan Bapan Namalyari un magpagisa.

²⁹ Nu dilag kamuyun binyanan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, tulutan magsabi ya luwa o tatlu kalla. Buy ya kaatag, sépat mallêngê buy usisên la nu ubat kan Bapan Namalyari o asê.

³⁰ Amêsên, nu dilag nakaiknu ya binyanan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, sépat pun tunggên na magsabi amên makapagsabi êt ta kaatag.

³¹ Gawan sikaw kaganawan, malyarin mipatandan mensayi ubat kan Bapan Namalyari un tisatisa amên mabiyasay kaganawan buy pumas-êy ya panampalataya yu.

³² Buy ya mani manampalatayay nakatanggap un kaagyawan na mamipatan dan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, malyari silan miéebas magsabi gawan dilag silan pamên'bén sa sarili.

³³ Gawan si Bapan Namalyari, a ya Namalyarin kagulwan, nun a Namalyari yan kasalaysayan buy kapatêtbékan.

Kaparisun naugalyan kaganawan manampalatayay miaawyun na mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana,

³⁴ ya mani babayi, sépat mangimbék sa pamititipun yu gawan a sila pantulutan magsabi.[†] Sépat silan pasakup sa mani lawyaki gawan parabayduy idi sa Kautusan.

³⁵ Nu dilag silan patang, patangên la tay asawa la pangalatêng la sa bali la, gawan mamakapadêng-êy magsabi ya babayi sa pamititipun mani manam-

[†] **14:34** **14:34** Sa panawun Pablo ya mani babayi, a sila nag-aryl buy kay idi sa bali ya babayi.

palatayay miaawyun.

³⁶ Indap yu nayi nu ubat kamuyuy Sabin Bapan Namalyari, o kay sikaw wa nakatanggap ati?

³⁷ Nu dilag kamuyun mangisip dilag yan kaagyawan mamipatan-dan mensayi ubat kan Bapan Namalyari o dilag kaagyawan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari, sépat nan kilalanén ya si mani insulat ku kamuyu, utus Panginuu.

³⁸ Buy nu a na labay tanggapén na mani pansabin ku, agana yuya êt tanggapén.

³⁹ Kabay mani mapatêl ku, pagpilitan yun mamipatan-dan mensayi ubat kan Bapan Namalyari, nuwa agana yu bênbènan na magsabi sa kaatag sabi ya a la pun natandan.

⁴⁰ Daygén yuy kaganawan sa ustу buy sa masalaysay ya paralan.

15

Ya panguman pangabyay Cristu

¹ Amésen na mapatêl, labay kun ipaganaka kamuyuy Mangéd da Balita ya in-aral ku kamuyu. Ati ya aral la tinanggap yu buy angga amésen panampalatayan yu.

² Sa kapamilatan ati ya Mangéd da Balita, nilig-
tas kawna nu papakatalanén yun mangéd da in-aral ku,

liban ta nu alwan pêtêg ga panampalataya yu.

³ Tagawan impatanda kina kamuyuy pinakamaulagay aral la indin kangku. Paradi ya impatanda ku sabitun nuna. Nati si Cristu amén iligtas kitamu sa mani kasalanan tamu, ayun sa pansabin Kasulatan.

⁴ In-ilbêng ya buy nangu-man nabyay sa ikatluy allu, ayun êt sa pansabin Kasula-tan.

⁵ Nagpakit ya kan Pedro. Pamakayari, nagpokit ya êt sa mapu buy luway apostul na.

⁶ Pamakayari, nagpokit yan katamisan sa maigit liman dalan na mapatêl la mititipun. Malakê kallay nabyay pun angga amésen, nuwa ya kaatag kalla, nati yana.

⁷ Nagpokit ya êt kan Santiago buy pamakayari, nag-pakit ya sa kaganawan mani apostul.

⁸ Buy sikuy katatawliyan nan pinagpakan, ya kaparisu kuy gisay kulaw ya in-anak un asé ustу sa buwan.*

⁹ Tagawan sa kaganawan mani apostul, sikuy pinakanayépa buy a ku sépat bêgén gisay apostul, gawan pinasakit kuy mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyun.†

¹⁰ Nuwa gawan sa kangédan nakém Bapan Namalyari kangku, dinyag nakun apostul. Buy asé

* **15:8 15:8** Mani Dyag 9:1-19; 22:6-16; 26:12-18. † **15:9 15:9** Mani Dyag 8:1; 8:3; 9:1-2; 22:4-5; 26:9-11; Galacia 1:13.

nasayang nga kangêdan nakêm Bapan Namalyari kangku, gawan nagpakapagal laku un igit kaysa sa kaganawan kaatag apostul. Nuwa alwan sa sarili kun kaagyawan, nun a sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari.

¹¹ Kabay ayin pamikaatag nu sila o siku ya mangaral kamuyu. Ya maulaga, gigisay pan-iaral yan buy abitu êt ta panampalatayanu yu.

Ya panguman pangabyay mani nati

¹² Amêsên, pan-iaral yan kamuyu ya si Cristu, nanguman yan nabyay. Uysiyan pansabin dakun umnu kamuyuy a ya pabyayêng manguman Bapan Namalyari ya mani nati ta?

¹³ Nu pêtêg ayin panguman pangabyay, labay sabin, agyan si Cristu, asê êt nanguman nabyay.

¹⁴ Buy nu pêtêg asê nanguman nabyay si Cristu, ayin kapukatan na pangaral yan buy ayin êt pukat ta panampalataya yu.

¹⁵ Buy alwan kay abiin. Lumtaw kay êt malaram ma mamipapêtêg tungkul kan Bapan Namalyari, gawan impapêtêg yan na pinabyay manguman Bapan Namalyari si Cristu. Nu pêtêg asê mabyay ya nangamat, mapalyarin asê pêtêg ga impapêtêg yan ya pinabyay nan manguman si Cristu.

¹⁶ Gawan nu ya mani nati, asê umanêng pabyayêng, asê êt nanguman pinabyay si Cristu.

¹⁷ Buy nu asê nanguman nabyay si Cristu, ayin pukat ta panampalataya yu buy a kaw pun napatawad sa mani kasalanan yu.

¹⁸ Buy labay sabin êt, ya mani nati yana ya nanampalataya kan Cristu, nilaku sila sa ayin katganan na parusa.

¹⁹ Nu ya kapilmiyan tamu kan Cristu, kay para sa biyay tamu baydi sa babun luta, kapapalunus kitamu sa kañaawan tawu.

²⁰ Nuwa ya kapêtêgan, si Cristuy nunan pinabyay bilang pagpapêtêg ya pabyayêng manguman na nangamat.

²¹ Gawan sa gisay tawu, ya si Adan, inlumatêng nga kamatyan sa kaganawan tawu. Kabay gawan êt sa gisay tawu, ya si Cristu, manguman mabyay ya nangamat.

²² Gawan nu parasaantu ya kaganawan tawuy mangamat gawan sa pamikibêtêk la kan Adan, para êt taman baydu, sikitamun kaganawan, pabyayêng manguman gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu.

²³ Nuwa dilag sarisarilin takdan panawun na panguman pangabyay. Nunan pinabyay si Cristu. Pamakayari, pag-udung Cristu baydi sa babun luta, pabyayêng na êt ta mani manampalataya

kana.

²⁴ Buy pamakayarin ati, lumatêng nga katganan. Idin Jesus ya pag-ari sa Namalyari buy Bapa pamakayari nan sirên na kaganawan mag-ari, manungkulang buy dilag kapangyarian laban kan Bapan Namalyari.

²⁵ Tagawan kaylangan mag-ari si Cristu angga sa lubus nan masambut ya kaganawan kapati na.

²⁶ Buy ya tawlin kapati ya sambutun Jesus, sabay ya kamatyay mani tawu.‡

²⁷ Pansabin sa Kasulatan, "Ya kaganawan bagay, impasakup Bapan Namalyari kan Cristu."§ Nuwa sa sabi ya "kaganawan bagay," asê labay sabin baydi ya kaawayun si Bapan Namalyari tagawan sabay siyay nipasakup kaganawan bagay sa aypaan kapangyarian Cristu.

²⁸ Nu nipasakup pa kaganawan kan Cristu, magpasakup êt si Cristu kan Bapa ya sabay ya nampasakup kanan kaganawan amén manakup pana si Bapan Namalyari sa kaganawan.

²⁹ Dilag mani tawuy nagpabawtismu para sa mani nati la. Amésen, nu ayin panguman pangabyay mani nati, ayin ulagay pagpabawtismu la para sa mani nati.

³⁰ A kay migaganaka agyan idi kay sa nadawak ka kabilian sa inurasuras, gawan tanda yan na pabyayén manguman na mani nati.

³¹ Mani mapatêl, nu parasaantun pêtêg ga panipagmaragul kataw gawan sa pamikibêték yu kan Cristu Jesus ya Panginuun tamu, parabaydu êt ta pêtêg ga allu-allu wakun idi sa bunak kamatyay.

³² Nu kay para sa kabilian mani tawu baydi sa babun lutay pamibabata ku sabitun inarap kuy mani manalungat kangku baydi sa Efeso ya paran mangatubag ga ayup, ayin awêd ulagay ati nu asê pabyayén manguman na mani nati. Mangêd pun na sunulun tamu tanay panabin na, "Kinabitan taminan mangan buy kinabitan taminan minêm unuwa kay mati kitamu."*

³³ Agana kaw pailitêp sa panabin na abiin, nun a ati ya paniwalan yu, "Ya nangadawak ka pagkaawayun sabay ya makasiran mangêd da ugali."

³⁴ Magpakasalaysay kaw buy itgén yuy panyag kasalanan gawan na dakun umnu kamuyu, a la pun kilala si Bapan Namalyari. Pansabin ku kamuyuy abiin amén madêng-êyan kaw sa sarili yu.

Ya lawini sa panguman

‡ 15:26 15:26 Sa Griego ati ya labay nan sabin "Si tawlin kapati ya sirên na kamatyay." § 15:27 15:27 Mani Kanta 8:6. * 15:32 15:32 Isaias 22:13.

pangabyay

³⁵ Nuwa dilag mamatang, "Parasaantun pabyayên manguman na nangamamati? Sabêt ta kalasin lawini la?"

³⁶ Ayin kan tanda. Alwa nayin bayu bumyay ya bini, ilbêng myua pun sa luta buy nu nailbêng mina, baydu ya-pun bumyay.

³⁷ Buy agyan sabêt ta bini ya itanêm mu, kaparisun trigu o sabêt pun na bini, kaatag gay lawini na nu tumubuy na.

³⁸ Nuwa idi kan Bapan Namalyari nu sabêt ta magin lawinin magmikakaatag ga bini.

³⁹ Para êt bayduy lawinin mani bagay ya dilag biyay. Alwan kaganawan lawini pariparisu. Magmikakaatag ga lawinin tawu, lawinin ayup, lawinin uy bun manuk buy kênán lanêm.

⁴⁰ Dilag mani lawini ya pallangit buy dilag lawini ya palluta. Kaatag ya kangêdan lawinin palluta buy kaatag êt ya kangêdan lawinin pallangit.

⁴¹ Kaatag ga sawang allu sa sawang buwan buy kaatag êt ta sawang mani bêtêwên. Buy agyan na mani bêtêwên, dilag magmikanayun na sawang.

⁴² Para êt bayduy panguman pangabyay nangamamati. Ya lawini ya pan-ilbêng, mambumata ya. Nuwa nu manguman kitamun pabyayên, mibayuy

nay lawini tamu, ayina bumata kanuman.

⁴³ Ya lawini ya pan-ilbêng, nadawak buy mayna, nuwa sa panguman pangabyay, pakadyag yan mangêd buy napas-êy.

⁴⁴ Ya lawini ya pan-ilbêng sabay ya palluta. Nuwa nu inuman pinabyay ya ati, pallangit tay ati. Gawan nu dilag lawini ya palluta, dilag êt taman lawini ya pallangit.

⁴⁵ Pansabin sa Kasulatan Bapan Namalyari, "Ya nunan tawu ya si Adan, binyanan yan biyay."† Nuwa ya tawlin Adan ya si Cristu, mam-i yan biyay ya ayin katganan.

⁴⁶ Nuwa alwan lawini ya pallangit ya nuna, nun a ya lawini ya palluta. Buy pamakayari, baydu pun manunul la lawini ya pallangit.

⁴⁷ Ya nunan tawu ya si Adan, ubat ya sa luta. Nuwa ya ikalway tawu ya si Cristu, ubat ya sa langit.

⁴⁸ Ya lawinin mani tawu baydi sa babun luta, kaparisun lawinin Adan na diyag sa luta. Ya lawinin mani tawuy umanên pabyayên, kaparisun lawinin Cristu ya ubat sa langit.

⁴⁹ Kabay nu parasaantuy lawini tamu amêsên kaparisun Adan ya naubat sa luta, lumatêng nga alluy mapagkaparisun lawini tamuy lawinin Cristu ya ubat sa langit.

⁵⁰ Mani mapatêl ku, ati ya labay kun sabin. Ya lawini

† 15:45 15:45 Genesis 2:7.

tamuy dilag laman buy daya, a ya malyarin miawyun sa kaarian Bapan Namalyari. Ta ya lawinin ati ya mambumata, a ya malyarin makapagmanan biyay ya ayin kaganan.

⁵¹ Nuwa mallêngê kaw gawan dilag gakun sabin kamuyuy gisay nakaliim. Asê kaganawan kantamu mati, nuwa kaganawan tamu, biyan bayun lawini

⁵² sa gisay pakulimad, sa gisay kédêm mata, kaagnan sénég tawlin patutut. Tagawan sa pamasnég patutut, umanên pabyayên na mani nati buy biyan lawini ya asê mambumata. Buy sikitamun nangabyay pun, biyan kitamu êt bayuy lawini.

⁵³ Gawan ya lawini tamuy mambumata buy mangamat, sagilyan lawini ya asê mambumata buy asê mangamat.

⁵⁴ Buy nu ya lawini ya mambumata buy mangamat, nasagilyan nan lawini ya asê mambumata buy asê mangamat, matupad day panabin sa Kasulatan Bapan Namalyari,

"Nasambut tay kamatyan. Ganap pay panambut!‡

⁵⁵ Ayin nan kapangyarian na kamatyan.

Nasambut tay kamatyan."§

⁵⁶ Kay dilag kapangyarian na kamatyan kantamu gawan

sa kasalanan. Buy dilag kapangyarian na kasalanan kantamu gawan sa Kautusan.

⁵⁷ Nuwa salamat kan Bapan Namalyari, gawan binyanan na kitamun panambut laban sa kasalanan buy kamatyan sa kapamilatan Panginuun tamun Jesu Cristu.

⁵⁸ Kabay mani kakaidwan kun mapatêl, magpakapaséy kaw buy agana kaw mangayna sa panampalataya. Magpakasipéig kaw sa pandaygén na indin kamuyun Panginuun, gawan tanda yuy asê masayang nga pagpagal yu.

16

Sawup para sa mani taga Judea

¹ Amêsên, tungkul laman sa panipun sawup para sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya idi sa prubinsyan Judea ya pinili nan kay kana, pakitbusan yuy impadyag ku sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Galacia.

² Sa balang allun Dumingga, ya balang gisa kamuyu mil-an peray agyu nan idin ubat sa mani naabli na. Buy tipunun yuy abiin amên sa pallumatêng ku baysen, nakal-an nay isawup yu.

³ Pallumatêng ku baysen, ipalaku ku sa Jerusalem ma mani tawuy pinili yu ya mantan sawup yu, buy

‡ 15:54 15:54 Isaias 25:8. § 15:55 15:55 Hosea 13:14.

manyag gakun sulat ta
mamipkilala kalla.

⁴ Buy nu kaylangan kun
maku sa Jerusalem, kilaku
sila kangku.

Mani palanun Pablo

⁵ Pamakaubat ku sa Macedonia, maku waku baysên sa Corinto gawan duman naku pun baydu.

⁶ Mapalyarin mabuyutan ku baysên kamuyu. Buy dat baysên nakinan mamalibas panawun nalêpêt amên masawpan yuku sa mani kaylangan ku sa sumunul kun pamita, agyan saantu man na lakwên ku.

⁷ A ku labay ya kay magdan naku kamuyu. Labay kun mabuyutan kataw mapagkaawyun, nu labayên Panginuu.

⁸ Nuwa manugêl laku pun baydi sa Efeso angga sa allun Pentecostes,

⁹ gawan agyan malakêy manalungat kangku baydi, malakê êt ta kalabay mallêngê sa Mangêd da Balita ya pan-iaral ku.

¹⁰ Pamakalatêng Timoteo baysên, lingunun yuyan mangêd amên mipatêtbék ka nakêm na, gawan kaparisu kuyan maglingkud sa Panginuu.

¹¹ Gana yuya dustakên, nun a sa pamita na, sawpan yuya sa mani kaylangan na amên matula yan makapag-udung kangku. Gawan panêtêngê kuyan lumatêng baydin kaawyun na kaatag

pun na mapatêl sa panampalataya.

¹² Tungkul laman sa patêl tamun si Apolos, pikisabyan kuy nan mangêd da magliwa ya baysên kamuyu kaawyun nay dakun umnuy mani mapatêl. Nuwa a na pun labay maku baysên amêsên, kayanu dilag yatanan panawun, maku ya baysên.

Kayaryan un Tipan

¹³ Mapaglêan kaw buy magpakapas-êy sa panampalataya. Magin namanidêg kaw buy agana malimu.

¹⁴ Buy sabêt man na daygên yu, daygên yun dilag pangidu.

¹⁵ Tanda yuy si Estefanas buy pamilya na ya nunan naging manampalataya baysên sa prubinsyan Acaya. In-il-an lay sarili la sa paglingkud sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Kabay makisabi yaku kamuyuy mani mapatêl,

¹⁶ ya magpasakup kaw kalla buy sa kaganawan kaparisu lan maglingkud sa Panginuu un buun sipêg.

¹⁷ Matula ku sa pallumatêng lan Estefanas, Fortunato, buy Acaico, gawan pandaygên la para kangkuy a yu madyag gawan ayin kaw baydi.

¹⁸ Pinatula lay nakêm ku, kaparisun pamatula la kamuyu. Biyan yun ulagay mani kaparisu la.

¹⁹ Nagpapakun kawna, sabin mani manampalatayay miaawyin na idi sa prubinsyan Asia. Buun nakêm êt sinabi lan Aquila buy si Priscila ya nagpapakun kawna gawan parisu kaw nakibêtêk sa Panginuun. Nagpapakun kawna sabin êt mani manampalatayay mititipun sa bali la.

²⁰ Buy nagpapakun kaw êt sabin kaganawan manampalataya baydi.

Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.

²¹ Nagpapakun kaw êt, sikuy ati si Pablo buy siku mismuy nanulat sa pangu-mustan ati.

²² Isumpa Bapan Namalyari ya sisabêt man na asê mangidu kana.

Panginuun, mag-udung kayna!

²³ Labay kun manugêl kaumuyuy kangêdan na ubat sa Panginuun Jesus.

²⁴ Kakaidwan kataw kaganawan bilang mani mapatêl kan Cristu Jesus.

Ya Ikalwan Sulat Pablo sa mani taga CORINTO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayen Bapan Namalyari. Kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu sa panampalataya.

Manulat taku kamuyun mani manampalatayay mi-aawyun ya idi sa balayan Corinto buy kamuyun mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana sa buun prubinsyan Acaya.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Pagpasalamat kan Bapan Namalyari

³ Uliménén tamuy Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu. Siyay mapallunus ya Bapa buy Namalyari yan pawan mamapas-êy nakêm.

⁴ Pan-amungmungun na kitamu sa bunak kaganawan pamasakit amén sa kapamilatan pangamungmung na kantamu, maamungmung tamu êt ta mani tawuy mandumanas kaganawan kalasin pamasakit.

⁵ Gawan nu parasaantun mallumakêy pamasakit kantamu gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu, para êt baydu pangamungmung

Bapan Namalyari kantamu gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu.

⁶ Nu magkasakit kay man, para sa ikasamung yuy ati buy ikaligtas yu. Buy ya pangamungmung Bapan Namalyari kanyan, para sa ikasamung yu amén mapibabatan yuy pamasakit kaparisun nangadanasan yañ.

⁷ Kabay napilmi kay ya isundu yuy panampalataya yu kan Cristu, gawan tanda yan ya nu magkasakit kaw kaparisu yan, amungmungun kaw êt Bapan Namalyari kaparisu yan.

⁸ Mani mapatêl, labay yan matandan yuy mani pamasakit ta nadanasan yan sa prubinsyan Asia. Sadyay kasakitan nadanasan yan baydu. Kabay natasan kayan pag-asâa buy a yan na inisip pa mabyay kay pun.

⁹ Indap yan sabitun nuna, katganan yan nana. Nuwa nalyari ya kaganawan abitu amén mabiyyasa kay ya agana magtiwala sa sarili yan, nun a kan Bapan Namalyari ya mamabyay sa mani nati.

¹⁰ Inligtas nakay sa kapalimuy kamatyay buy paniligtas nakay pun êt. Buy napilmi kay ya iligtas nakay pun

¹¹ sa sawup mani panalanganin yu. Sa pakapakun baydu, malakêy magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa mani kangêdan na natanggap yan ubat kana bi-

lang pakitbay sa panalangin malakêy tawu.

Nagbayuy palanun Pablo

¹² Ati ya maipagmaragulan. Malinis ya nakêm yan na mambumayay kay matinêk buy tapat sa arap kaganawan tawu, luyang nga kamuyu. Nadyag yan na abiin sa kapamilatan kangêdan Bapan Namalyari, alwan sa kapamilatan kabiyasnan mani tawu.

¹³⁻¹⁴ Tagawan ayin kay pan-isulat kamuyu ya a yu mabasa o mapukatan. Buy napilmi yakun agyan a yu pun mapukatan amêsên, napilmi yakun sa pallumatêng Panginuun Jesus, lubus yukay mapukatan buy maipagmaragul yukay buy maipagmaragul yan kaw êt.

¹⁵⁻¹⁶ Gawan napilmi yakun mapukatan yuku, inisip kun magliwa kamuyu. Kabay namalanu wakun duman pun baysên kamuyu bayu waku maku sa Macedonia buy pamakayari, manguman nakun magdan baysên kamuyu amên sa katilwa kun pamaku kamuyu, katilwa kaw êt mananggap pagpapala buy masawpan yuku sa pamita ku papakun sa Judea.

¹⁷ Abiin dayi ya palanu ku sabitun nuna. Nuwa asê nisunduy abiin. Paraman baydu, alwan labay sabin ya a ku tanda nu sabêt ta palanu kun daygên o kparisu wakun mani tawuy

asê manunul kan Bapan Namalyari ya bêngat kapama "Awu, awu" pakan "Asê" awêd.

¹⁸ Nu parasaantun tapat si Bapan Namalyari, para kay êt baydu sa mani pansabin yan, "Awu" nu awu, "Asê" nu asê.

¹⁹ Tagawan si Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari ya impatanda yan lan Silas buy si Timoteo, taganan tapat ya sa mani sabi na buy taganan tuparêñ nay mani pangaku na.

²⁰ Tagawan na kaganawan pangakun Bapan Namalyari, tuparêñ nay kaganawan ati sa kapamilatan Cristu. Kabay sa kapamilatan na, masabi tamuy "Awuy Panginuun" amên maulimên si Bapan Namalyari.

²¹ Si Bapan Namalyari ya mamapas-êy kantamu sa pamikibêték tamu kan Cristu buy siya êt ta namili kanyan amên maglingkud kana.

²² Tinatakan na kitamina bilang tanda' ya kana kitamina. Buy indin nay Ispiritu na sa bêkê tamu bilang tanda' ya matanggap tamuy mani impangaku na.

²³ Mani mapatêl, a ku nagdaus baysên kamuyu sa Corinto gawan a ku labay sumakit ta nakêm yu. Buy tandan Bapan Namalyari ya abiin.

²⁴ A yan labay ya pilitin yan kaw nu sabêt ta paniwalan yu, gawan napas-êy yay panampalataya yu. Kay

ya labay yan, misasawup kitamu amén magin matula kaw.

2

¹ Inisip kuy a kina pun maku baysên, nu kay mapatibsê kun manguman na nakêm yu sa pamaku ku kamuyu.

² Kay sikaw wa mamatula kangku. Nuwa nu napatibsê kataw, sisabêt pun na mamatula kangku, nun a kay sikaw wa napatibsê ku.

³ Maku waku dayi baysên sabitun nuna, nuwa nanulat taku tana kamuyu amén sa pamaku ku baysên, a ku matibsê ya mani tawuy sépat mamatula kangku. Ta napilmi yakun ya ikatula ku, ikatula yu êt kaganawan.

⁴ Nabégbéga ga lalén békê ku buy nakatangis saku. Nanulat taku kamuyu alwan amén mapatibsê kataw, nun a labay kun maipakit kamuyu nu parasaantu kataw kaidwan.

Patawarên na nakapatibsê

⁵ Amésên, tungkul laman sa tawuy nakapatibsê kamuyu, alwan kay sikuy natibse kana, nun a mapalyarin sikaw kaganawan. Sinabi kuy mapalyarin sikaw kaganawan, ta a ku labay pipilalun na pagsabi ku nun a kay abituy pêtêg.

⁶ Nukad da kanay parusay indin dakun umnu kamuyu.

⁷ Kabay patawarên yuya buy samungun, gawan dat

sa saday lungkut na, mi-pakadawak kina.

⁸ Makisabi yakun ipakit yu kanay kaidwan yuya pun.

⁹ Sabitun nuna, sinulatan kataw amén matandan ku nu pansunulun yun mangêd da kaganawan in-ral ku kamuyu.

¹⁰ Ya pinatawad yina, pinatawad ku êt. Buy nu dilag man sépat patawarên, pinatawad kina sa arapan Cristu alang-alang kamuyu.

¹¹ Sépat baynan mama-tawad kitamu amén a kitamu mapurayit buy masambut Satanas. Ta tanda taminay mani paralan na.

Si Pablo sa Troas

¹² Sabitun nuna, naku waku sa Troas amén mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Sén idi yakina baydu, natandan kuy binyanan nakun Bapan Namalyarin kalayaan mami-patandan Mangêd da Balita sa mani tawu buy in-il-an na silan mallêngê.

¹³ Nuwa asê mipatêtbék ka isip ku, gawan a ku nakit baydu si Tito ya patêl tamu. Kabay nagpatanda ku sa mani tawu baydu buy naku waku sa prubinsyan Macedonia.

Panambut sa kapamilitan Cristu

¹⁴ Nuwa salamat kan Bapan Namalyari gawan bilang sinambut Cristu,awa na kitamun pan-iuna amén ipaalbay sa kaganawan tawu. Pandaygên nay abiin gawan nakibêték kitamu

kan Cristu. Antu man na lakwên yan, panggamitin kay Bapan Namalyari amén ipakilala si Cristu sa mani tawu. Buy ya sabi ya panisabi yan, paran bawun pabangi.

¹⁵ Para kay pabangi ya pan-iandug Cristu kan Bapan Namalyari buy madép mani tawuy pan-iligtas buy mani nipakabili sa ayin katganan na kaparusan.

¹⁶ Sa mani nipakadawak, para kay bawun nangammati. Nuwa sa mani paniligtas, para kay nabangi ya mam-in biyay. Nu isipin tamu, ayin tawuy dilag kaagyawan daygên na mani ati.

¹⁷ A kay kaparisun malakê baysên na pandaygên kabyayan na Sabin Bapan Namalyari, nun a bilang inutus Bapan Namalyari buy lingkud Cristu, tapat yan pan-iaral la Sabin Bapan Namalyari.

3

¹ Indap yu kali nu pandayêwên yan na êt ta sariili yan. Asé! Ta a kay kaparisun kaatag ga amén yu ta sila tanggapên kayanu mantan sila pun sulat ta mamipapêtêg sa pangatawu la, buy pamakayari, manyawad silayna êt kamuyun parabayduy sulat amén ta sila tanggapên sa kaatag lugal.

²⁻³ A yan na kaylangan na abiin, gawan sikaw nay sulat ta nakasulat sa békê yan

ya magpapêtêg ga taganan apostul kay. Tagawan sa bayun biyay yu, para kaw sulat ya ubat kan Cristu ya makitan buy mabasan kaganawan. Buy alway nan tintay pinanulat Cristu nun a Ispiritun Bapan Namalyari ya nabyay. Buy alway nan natapil la batuy pinisulatan kaparisun indin Bapan Namalyari kan Moises sabitun nunan panawun, nun a sa békê nan mani tawu.

⁴ Masabi yan ya abiin ya pandaygên Bapan Namalyari kamuyu gawan magtiwala kay kana sa kapamilatan Cristu.

⁵ Ta nu kay sikay, ayin kay kaagyawan amén daygên na mangapalyari kamuyu amêsên. Ta ya kaagyawan yan, ubat kan Bapan Namalyari.

⁶ Siyay nam-i kanyan kaagyawan magin mani lingkud buy mamipatandan bayuy kasunduwan na. Buy abiin na bayuy kasunduwan, asé nakaayun sa Kautusan nun a nakaayun sa Ispiritun Bapan Namalyari. Gawan ya Kautusan, mam-i yan kamatyan sa mani tawuy mallabag. Nuwa ya Ispiritun Bapan Namalyari, mam-i yan biyay ya ayin katganan.

⁷ Sabitun indin Bapan Namalyari ya Kautusan kan Moises ya nakasulat sa natapil la batu, sinumawang nga lupa na. Kabay asé mamudékdék mani Israelitay lupa na, agyan pakanawa êt mapanat ta sawang lupa

na. Amêsen, nu namipakit si Bapan Namalyarin kapangyarian sa Kautusan na mam-in kamaty,

⁸ luyang na pun pan-ipakit ta kapangyarian na sa bayun kasunduwan na sa kapamilatan Ispiritu na.

⁹ Ta nu impakit Bapan Namalyari ya kapangyarian na sa Kautusan na mam-in kamaty, luyang na pun pan-ipakit ta kapangyarian sa bayuy kasunduwan ya mamituwad matinék sa tawu sa pangélêw na.

¹⁰ Tagawan na Kautusan, ayin ninan kapangyarian gawan luyang pun makapangyarian ya bayuy kasunduwan Bapan Namalyari.

¹¹ Ta nu impakit Bapan Namalyari ya kapangyarian na sa Kautusan na dilag kat-ganan, luyang pun na kapangyarian na pan-ipakit na sa bayuy kasunduwan ya manugél kanuman.

¹² Gawan sa kapilmiyan tamu sa bayuy kasunduwan ya ayin kat-ganan, napas-éy ya nakém yan mamipatandan Sabin Bapan Namalyari.

¹³ A kay kaparisun Moises ya mangup-up lupa na amén asé makitan mani Israelitay mapanat ta sawang sa lupa na.

¹⁴ Nuwa ya pêtég, nakdêy pun êt ta ulun mani Israelita. Ta agyan pambasén lay manan kasunduwan, paran nakaup-up sila pun êt gawan angga amêsen, a sila pun êt kapukat. Tagawan kay mi-

tas sa up-up sa kapamilatan pamikibêték gisay tawu kan Cristu.

¹⁵ Pêtég ga angga amêsen, paran dilag pun nakaup-up sa isip la gawan agyan pambasén lay mani Kautusan na impasulat kan Moises, a la pun êt mapukatan nu sabêt ta labay sabin nakasulat baydu.

¹⁶ Nuwa nu magdani ya tawu sa Panginuun, makapukat tina, ta nitas say up-up sa isip na.

¹⁷ Amêsen, si abituy Panginuun na sinabi kudi, sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari. Buy nu idi ya sa gisay tawuy Ispiritun Bapan Namalyari, nakabus sina sa kapangyarian Kautusan na impasulat kan Moises.

¹⁸ Buy sikitamun kaganawan na makapukat tana bilang nitas say paran up-up tamu, makitan na kantamuy kapangyarian Panginuun. Buy ya kapangyarian na abiin, ubat sa Panginuun ya sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari ya mamibayu kantamu angga sa magin kaparisu tamu ya.

4

Pibandiyen sa Banga

¹ Gawan sa lunus Bapan Namalyari kanyan, pinili nakay ya mamipatandan bayuy kasunduwan na. Kabay asé mangaynay nakém yan.

² Pan-isakwil yan na panayag mani nakaliim buy makapadêng-êy ya diyag. A kay namilítép buy a yan êt pan-itukawkaw wa Sabin Bapan Namalyari. Pawan kapêtégan na pan-ipatanda yan buy ayin kay pan-iliim amén makitan mani tawuy malinis ya nakém yan. Buy tandan Bapan Namalyari ya abiin.

³ Nuwa nu dilag tawuy asê makapukat sa Mangêd da Balitay pan-ipatanda yan, sabay silay mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan.

⁴ A sila manampalataya gawan si Satanas ya magari amêsên sa babun luta, tinêmpangan nay isip la amén a la makitan na sawang Mangêd da Balita tungkul sa kapangyarian Cristu ya sabay ya kakitan kan Bapan Namalyari.

⁵ Alwan sarili yan na paniaral yan, nun a si Jesu Cristu ya sabay ya Pangiuun tamu. Buy maglingkud kay kamuyu gawan kan Jesus.

⁶ Tagawan si Bapan Namalyari ya nagsabin, "Mabiyan sawang nga nadiglêm." Buy si Bapan Namalyari êt ta nam-in sawang sa isip yan amén mapukatan yan na kapangyarian na ya makitan kan Cristu.

⁷ Indin kanyan na Mangêd da Balitay maiparisu sa pibandiyen, nuwa kay pamyanan kay ya magkaka-

paka kaparisun banga amén matandan na asê mapangan na kapangyarian na ati, ubat kan Bapan Namalyari buy alwan ubat kanyan.

⁸ Magmikapakay masakit kanyan, nuwa a kay masambut. Dilag êt uras sa maguluy isip yan, nuwa a kay natasan kapilmiyan.

⁹ Malakêy mamasakit kanyan, nuwa a kay pinaulayan Bapan Namalyari. Dilag êt uras sa binungslakay, nuwa a lakay napati.

¹⁰ Agyan antuy lakwên yan, nayi-nayi kay yan mati kaparisun nalyari kan Jesus amén sa kapamilatan mani nalyari kanyan, makitan na biyay Jesus.

¹¹ Kaban nabyay kay pun baydi sa babun luta, pawa kay marani sa kamatyan gawan sa panunul yan kan Jesus amén makitan na biyay Jesus sa lawini yan na dilag kamatyan.

¹² Kabay sa pangaral yan, mapalyarin mati kay, nuwa ayin kanyan na abitu, ta tanda yan na si kasagilin abiin, mabiyan kaw biyay ya ayin katganan.

¹³ Paradi ya idi sa Kasulatan, "Manampalataya ku. Kabay magsabi yaku."* Manampalataya kay êt. Kabay pansabin yan na Mangêd da Balita.

¹⁴ Tagawan tanda yan na si Bapan Namalyari ya nangu-man namabyay kan Jesus, sabay siya êt ta mamabyay

* 4:13 4:13 Mani Kanta 116:10.

kanyan gawan sa pamikibêtêk yan kan Jesus. Buy tanda yan êt ta sikitamun kaganawan, gêtan na sa lukup na.

¹⁵ Ya kaganawan kasakitan na mangadanasan yan, para sa ikakangêd yu amên lumakêy tawuy mananggap kangêdan Bapan Namalyari buy luyang pun êt lumakêy magpasalamat kana. Buy gawan baysên, maulimên ya.

¹⁶ Abiin ya sangkan kabay asê mangaynay nakêm yan. Buy agyan mangaynay lawini yan, luyang ngaman pumas-êy ya nakêm yan sa inallu-allu.

¹⁷ Tagawan ya kasakitan na pandanasên yan, dilag katganan buy asê taganan mabayat nu iparisu sa gantimpalay asê mapantan gan buy ayin katganan na idin lanun Bapan Namalyari kanyan.

¹⁸ Kabay ayin ulaga kanyan na mani bagay ya mangakitan baydi sa babun luta, nun a ya maulaga kanyan, abituy mani asê mangakitan. Gawan ya mani bagay ya mangakitan, dilag katganan, nuwa ya mani asê mangakitan, ayin katganan.

5

Ya bayuy lawini

¹ Tanda tamuy ya lawini tamu baydi sa babun luta mangamati kaparisun bali

ya mangasira. Nuwa paraman baydu, tanda tamuy dilag kitamun lawini ya asê mangamati ya in-il-an Bapan Namalyari para kantamu sa langit. Si Bapan Namalyari ya nanyag lawinin abiin, alwan tawû.

² Kaban idi kitamu pun sa lawini ya palluta, nagalipusinan kitamu pun buy nasabêk kitamu sa lawini tamuy pallangit.

³ Buy nu idi ya kantamuy lawini ya pallangit, dilag gan bayun lawini ya kaladwa tamu.

⁴ Kaban idi pun kantamuy lawini ya mangamati, nagalipusinan buy nag-ayêng-êtan kitamu pun. Alwan gawan labay taminan lakwanan na lawini ya palluta, nun a gawan labay tamun mabiyan kitamun bayun lawini amên masagilyan na lawini tamuy dilag kamatyau un lawini ya ayin kamatyau.

⁵ Si Bapan Namalyari ya taganan namil-an amên matanggap tamuy bayun lawini. Buy indin na kantamuy Ispiritu na bilang tanda' ya matanggap tamuy bayuy lawini.

⁶ Kabay natanêk kitamina agyan tanda yan na kaban idi kitamu pun sa lawini ya palluta, a kitamu pun milaku sa bibiyan Panginuun.

⁷ Ta a kitamina mambumay sa kapamilatan mani bagay ya mangakitan, nun a sa kapamilatan panampalataya sa Panginuun.

8 Kabay natanêk ka nakêm yan. Buy labay yan nan lakwanan na lawini ya palluta amên manugêl kay yana sa lukup Panginuun.

9 Kabay pagpilitan yan magin kapapaidu kan Bapan Namalyari, baydi man sa babun luta o agyan baydu êt sa lukup na.

10 Tagawan sikitamun kaganawan, mag-arap kitamu lanu kan Cristu amên tanggapêl balang gisay naspata ya katumbas dinyag na sabitun nabyay yapun baydi sa babun luta. Nu mangêd ya dinyag na, makatanggap yan gantimpala, nuwa nu nadawak ka dinyag na, atulun ya.

*Nakapag-udung kitamu
kan Bapan Namalyari gawan
kan Cristu*

11 Kabay gawan dilag kay limu sa Panginuun, pandaygêl yan ya kaganawan amên masagyat yan mag-dani kanay mani tawu. Tandan Bapan Namalyari nu sisabêt kay buy man-umasa kay ya tanda yukay êt.

12 A yan pansabin na abiin amên ipadayêw yan kamuyuy sarili yan, nun a ya labay yan, makitan yuy biyay yan buy sikaw wa mipadayêw tungkul kanyan. Sa pakapakun baydu, dilag kaw maipakitbay sa mani tawuy kay mamaulaga sa mani mangangêd makitan buy alwan abituy idi sa lalênbékê.

13 Nu tinulaw kay sa pangêlêw kaatag, ayin kanyan na abitu tagawan ya kaganawan pandaygêl yan, para sa ikaulimên Bapan Namalyari. Buy nu masalaysay kay sa pangêlêw yu, para sa ikakangêd yuy abiin.

14 Gawan ya pangidun Cristu sabay ya mamasipêg kanyan manyag pan-ipadyag na. Tanda yan na nati si Cristu para sa kaganawan. Kabay bilang nati kitaminan kaganawan.

15 Nati ya para sa kaganawan amên ya kaganawan nangabyay amêsên, asina bumyay para sa sarili la, nun a para kan Jesus. Ta nati ya buy nabyay para kalla.

16 Kabay paubat amêsên, alway nan pangatawun gisay tawuy pan-êlêwên yan. Sabitun nuna, parabaysêna pan-isipin yan tungkul kan Cristu, nuwa alway nan parabaysêna amêsên.

17 Sisabêt man na nakibêtêk kan Cristu, imbayuyna. Ayin nay mana nan pangatawu, fagawan imbayuyna.

18 Ya kaganawan abiin, dinyag Bapan Namalyari ya mamikasundu kantamu kana sa kapamilatan Cristu. Buy sikay ya pinili nan mipatanda sa mani tawu ya makikasundu silayna kan Bapan Namalyari.

19 Buy abiin baynay pan-ipatanda yan. Panikasundun Bapan Namalyari

ya mani tawu kana sa kapamilatan Cristu buy pantanggapên na sila agyan a layna bayaran na mani kasalanan na dinyag la laban kana sabitun nuna. Buy sikay ya pinitiwalan nan mamipatandan abiin sa mani tawu.

²⁰ Kabay sikay ya mani intutus Cristu buy sa kapamilatan yan, makisabi si Bapan Namalyari. Kabay pansabin yan kamuyuy makikasundu kawna kan Bapan Namalyari.

²¹ Agyan kanuman asê nangasalanan si Cristu. Nuwa para kantamu, intuwad yan Bapan Namalyarin makasalanan amén maituwad kitamun matinêk sa pangêlew na sa kapamilatan pamikibêték tamu kan Cristu.

6

¹ Bilang kasawup Bapan Namalyari sa pandaygên na, makisabi kay kamuyun agana yu daygên ayin pukat ya kangêdan nakêm Bapan Namalyari kamuyu.

² Tagawan sinabin Bapan Namalyari,

“Sa panawun na pinili ku,
inlêngê kataw.

Buy sa allun pamiligtas ku,
sinawpan kataw.”

Amêsên nay intakday
panawun buy amêsên nay
allun pamiligtas na. *

³ A kay manyag agyan
dakun sabêt ya magin
sangkan kapidumpulan

kaatag tawu amén ayin
makit ta nadawak sa
paglingkud yan kan Bapan
Namalyari.

⁴ Nun a sa kaganawan
pandaygên yan, pagpilitan
yan pagpapêtgan ya sikay ya
pêtêg mani lingkud Bapan
Namalyari. Pibabatan yan
agyan sabêt ta kasakitan, pa-
masakit, buy kagipitan.

⁵ Nakadanas kay pandugê,
pangasukul, buy panggulun
mani tawu. Nagpakasipêg
kay, nagpuyat buy inlayang.

⁶ Mapagpapêtgan ya
pêtêg kay lingkud Bapan
Namalyari sa kapamilatan
malinis sa pamibiyaybiyay
yan, kabiyasnan, pamiba-
bata, buy mangêd da
nakêm. Mapagpapêtgan
sa kapamilatan pangawyun
Ispiritun Bapan Namalyari
kanyan, tapat ta pangidu,

⁷ pagsabin pêtêg, buy sa
kapangyarian Bapan Namalyari
kanyan. Ya matinêk ka
pamibiyaybiyay yan sabay
ya maiparisu sa ispaday idi
sa wanaw buy panagkay idi
sa udin gamêt yan sa pamik-
ilaban sa kaptati.

⁸ Bilang mani lingkud Ba-
pan Namalyari, nadanasan
yan na naparangalan buy
sirên kaparisu. Nadanasan
yan êt ta ulimênê kaatag
buy pustakên kaatag. Pawan
kapêtegan na mani pans-
abin yan, nuwa pan-ituwad
kay malaram.

⁹ Pikitandan kay malakê,
nuwa a kay pangkilalanê.

* **6:2 6:2** Isaias 49:8.

Pawan idi sa kamatyan ya kabilyan yan, nuwa nabyay kay pun êt angga amêßen. Pampasakin tin kay, nuwa a kay pampatin.

¹⁰ Dilag mani makapalungkut kanyan, nuwa pawa kay pun êt masaya. Kay kalulu kay, nuwa malakéy binumandi sa panampalataya gawan kanyan. Ayin kay pibandiyen baydi sa babun luta, nuwa ya kapêtégan, sikay ya magbandin kaganawan.

¹¹ Sikaw wa mani taga Corinto, sa pamikisabi yan kamuyu, ayin kay pan-iliim, tapat ta pamikisabi yan kamuyu buy kinaidwan yan kaw.

¹² Pêtêg ya pangidu yan kamuyu, nuwa alwan pêtêg ya pangidu yu kanyan.

¹³ Amêßen, makisabi yaku kamuyun kaparisun gisay bapa sa mani anak na. Kaidwan yukay kaparisun pangidu yan kamuyu.

Agana makibêték sa mani asê manampalataya

¹⁴ Agana kaw makibêték sa mani asê manampalataya, tagawan asê malyarin mibêték ka matinék buy nadawak. Buy asê êt malyarin miawyun na sawang buy kadlêman.

¹⁵ Asê malyarin mikasundu si Satanas buy si Jesus. Kabay asê êt malyarin makibêték ya

isip asê manampalataya sa manampalataya.

¹⁶ Asê malyarin miawyun sa gigisy templu ya mani diyusdiyusan buy si Bapan Namalyari. Buy sikitamuy templun Bapan Namalyari ya nabyay! Ta paradi ya sinabin Bapan Namalyari, "Manugêl laku sa lukup la buy bumyay kaawyun la.

Sikuy kilalanên lan Namalyari la,
buy silay magin mani tawuy sakup ku.[†]

¹⁷ Kabay magpakarayu kaw sa mani asê manampalataya buy magpapawa kaw kalla.

Magpakarayu kaw sa mani pan-ituwad madinat buy tanggapên kataw.[‡]

¹⁸ Sikuy magin Bapa yu buy sikaw wa magin mani anak ku." Abiin na sinabin Panginuun na Makapangyarian.[§]

7

¹ Mani kakaidwan ku, abiin ya mani impangakun Bapan Namalyari kantamu. Kabay itas tamuy sabêt man na diyag ga makapadinat sa lawini buy isip tamu. Pilitin tamun bumyay malinis buy dilag limu kan Bapan Namalyari.

Ya tulan Pablo

[†] 6:16 6:16 Levitico 26:12; Ezekiel 37:27. [‡] 6:17 6:17 Isaias 52:11; Ezekiel 20:34; 20:41. [§] 6:18 6:18 2 Samuel 7:14; 2 Samuel 7:8.

² Tanggapên yukay sa mani békê yu. Ayin kay dinyag ga nadawak agyan kansabêt man kamuyu. A yan kaw inlitêp o sinamantala sa kapamilatan pangaral yan.

³ A kataw pan-atulun, ta mana kinan sinabi kamuyuy kakaidwan yan kaw buy nakal-an kay mabyay o matin kaawyun yu.

⁴ Maragul la tiwala ku kamuyu buy panipagmaragul kataw! Luyang yu pun pinapas-êy ya nakêm ku. Matula-tula ku agyan magkakasakit kay.

⁵ Sén nilatêng kay yana sa Macedonia, ayin kay êt paynawa gawan pawan idi sa palitêng yan na mani tawuy manalungat kanyan buy sa lalén nakêm yan, pawa kay migaganaka.

⁶ Nuwa si Bapan Namalyari ya mamapas-êy nakêm mani malungkut, pinas-êy nay nakêm yan sa pallumatêng Tito.

⁷ Buy alwan kay pallumatêng Titoy nakapas-êy nakêm yan, nun a ya pamapas-êy yu kana ya sabay êt ta nakapas-êy kanyan. Imbalita nay panabék yu kanyan, ya panangis yu sa pangapalyari, buy ya pagmalasakit yu kangku. Kabay luyang ngakun natula!

⁸⁻⁹ Sabitun nuna, sén nakit kuy napatibsê kaw sa sulat ku, paran nagsisi yaku. Nuwa amêsên, agyan napat-

ibsê kaw sa sulat ku sa pérada panawun, ayin nakun pagsisyen. Buy amêsên matula ku, alwan gawan natibsê kaw, nun a matula ku ta ya pangatibsê yu sabay ya ginamit Bapan Namalyari amén magsisi kaw. Natibsê kaw kaparisun pangatibsê ya kalabayan Bapan Namalyari kamuyu. Kabay naka-sawup kamuyuy insulat ku.

¹⁰ Tagawan ya pangatibsê ya kalabayan Bapan Namalyari, sabay ya panggamitin na amén magsisi kitamu buy miligtas. Ya parabaysên na pangatibsê, asê pagsisyen. Nuwa ya pangatibsê ya ayin pagsisi kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari sabay ya sépat pagsisyen, ta abiin ya misiyay kalla sa lukup Bapan Namalyari.

¹¹ Elêwên yuy kinapisadsaran pangatibsê ya kalabayan Bapan Namalyari! Labaylabay yinan manyag mangéd. Pagpilitan yun papêtgan ya ayin kaw kasalanan tungkul sa mani pansabin ku kamuyu. Nanubag kaw sa nalyari kamuyu. Nalimu kaw kan Bapan Namalyari. Nasabêksabék kaw wa miudung nga manan pamiaawyin yu. Dilag kawnan pagmalasakit kanyan. Pinarusan yuy nangasalanan. Pinagpapêtgan yu ya a kaw nakiayun sa nalyari ya kasalanan.

¹² Kabay agyan nanulat

taku kamuyu, alwan gawan sa nangasalanan o sa pinanyagan nan kasalanan, nun a amén maipakit kan Bapan Namalyari nu parasaantu kaw katapat kanyan.

¹³ Buy gawan disati, napapas-êy yuy nakêm yan. Alwan kay abiin, ta sên nakitan yan na masaya si Tito gawan sa pamatula yu kana, luyang kay sinumigla gawan naipatêtbék yuy nakêm na.

¹⁴ Impagmaragul kataw kana buy impapêtêg nay pêtêg ga sinabi ku kana tungkul kamuyu. Kabay a ku nipakadêng-êy.

¹⁵ Buy balang maganakan Titoy panunul yu kana buy pananggap yu kana un dilag panggalang, luyang nakaw pangkaidwan.

¹⁶ Matula ku gawan lubus kataw mapaniwalan.

8

Ya pamisasawup mani manampalataya

¹ Amêsên na mapatêl, labay kun matandan yuy kangêdan Bapan Namalyari sa biyay mani manampalatayay miaawyun baydi sa Macedonia.

² Ta agyan makadanás silan sadayay kasakitan, matula-tula sila pun êt mam-in malakêy sawup sa kaatag mani manampalataya.

³ Makapagpapêtêg gaku kamuyu ya kusan nakêm silan nam-i buy alwan kay

maagyu lay indin la, nun a igit pun.

⁴ Gawan silayna mismuy miuman-uman makisabi kanyan ya tulutan silan mam-in sawup sa mani magkasakit ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem.

⁵ Buy igit pun bay sa panasaan yan na dinyag la, gawan in-il-an lay biyay la para sa Panginuun buy in-il-an la êt ta biyay la para sa panawup kanyan, gawan tanda lay abiin ya kalabayan Bapan Namalyari.

⁶ Kabay gawan si Tito ya nag-umpisan nanipun sawup sa mapatêl sa Jerusalem, pinakisabyan yanya ya mag-udung ya kamuyu buy manawup sa pamitipun yun pan-isawup yu.

⁷ Amêsên, gawan sikaw wa manimuna sa panampalataya, panuru, kabiyasan, kasipêgan buy pangidu kanyan, labay yan na manimuna kaw êt sa pam-in sawup.

⁸ Alwan sa pan-iutus kataw mam-i. Kay pansabin ku kamuyuy panawup mapatêl tamu sa Macedonia sa mani mapatêl tamu sa Jerusalem amén nu tubsun yuy panawup la, maipakit yu êt kanyan na pêtêg ga pangidu yu.

⁹ Gawan tanda yinay mani kangêdan na impakit Panginuun tamun Jesu Cristu, ya agyan mabandi ya baydu sa langit, nagpakakalulu ya

baydi sa babun luta alang-alang kantamu amén sa kapamilatan kasakitan na, mapabandi na kitamu sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁰ Kabay ati ya masabi ku kamuyu. Mangêd da yarin yuy inumpisan yuy panipun sawup. Sabitun nilabas sa tawun, sikaw wa nunan nakaisip abiin, buy sikaw êt ta nunan nanyag.

¹¹ Kabay amêsên, yarin yinay ati! Nu parasaantu kaw kasipêg manipun sawup sabitun nuna, para êt baydu dayi sa katganan. Mam-i kaw un agyu yun idin.

¹² Gawan nu kusan nakêm ma pam-i yu, tanggapên Bapan Namalyari ya dakun sabêt ta agyu yun idin. Ta a ya mangêtêng nga mam-i kitamun a tamu agyun idin.

¹³ A ku sinabi ya mam-i kaw amén mitigsaw wa kaatag buy sikaw êt ta man na magkasakit, nun a amén parisu kitamun misasawup sa balang gisa.

¹⁴ Amêsên, masaganay biyay yu buy mangaylangan sila. Kabay mangêd da sawpan yu sila sa kaylangan la. Sa panawun na sikaw êt ta mangaylangan buy masagana sila, sila êt ta manawup kamuyu. Sa parabaydu, parisu kitamun misasawup sa balang gisa.

¹⁵ Ta paradi ya idi sa Kasulatan,
"Ya nanipun malakê, asê sinumubra.

Buy ya nanipun pêpérâd, asê nangulangan."*

¹⁶ Salamat kan Bapan Namalyari ta indin na sa nakêm Titoy pagmalasakit na kamuyu kaparisun pagmalasakit ku kamuyu.

¹⁷ Gawan alwan kay napawu ya sa pamikisabi yan kana, nun a mismun siyay nasabêk maku baysên.

¹⁸ Ipakilaku yan kan Titoy sisay patêl tamu ya pikatandan sa kaganawan manampalatayay miaawyayun gawan sa pangaral nan Mangêd da Balita.

¹⁹ Alwan kay abiin. Siya êt ta pinilin mani manampalatayay miaawyayun ya kilaku kanyan amén mantan sawup sa mani mapatêl tamuy mangaylangan sa Jerusalem. Buy sa kapamilatan pantan yan sawup, maulimên na Panginuun buy maipakit yan na taganan kalabay kay makasawup.

²⁰ In-utus yan na awyunan na si Tito gawan labay yan malisyay na dat dilag magsabin nadawak tungkul sa pamaala yan sa maragul la sawup.

²¹ Gawan pagpilitan yan daygên na ustu, alwan kay sa pangêlêw Panginuun, nun a agyan sa pangêlêw êt mani tawu.

²² Kaawyayun la sa pamaku baysên na gisa pun na patêl sa panampalataya. Napa-papêtgan yan nina sa

* **8:15 8:15** Exodus 16:18.

malakêy bagay ya masipêg yan manawup. Buy igit pun na sipêg na amêsên, gawan maragul la tiwala na kamuyu.

²³ Tungkul laman kan Tito, siyay kaawyun kun manawup kamuyu. Tungkul laman sa mani mapatêl la kaawyun na, sabay silay mani in-utus mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun buy mambumyay sila para sa ikarangal Cristu.

²⁴ Kabay ipakit yu kallay pangidu yu amên mapagpapêtgan lay pamipagmaragul yan tungkul kamuyu, buy matandan êt kaatag mani manampalatayay miaawyun sa kapamilatan la.

9

Ya sawup sa mani pinilin Bapan Namalyari sa Jerusalem

¹⁻² A kina kaylangan isulat pun kamuyuy tungkul sa pam-in sawup, ta tanda kuy labaylabay yun manawup sa mani pinilin Bapan Namalyari sa Jerusalem. Kabay impagmaragul kuy abiin sa mani taga prubinsyan Macedonia. Sinabi ku kallay ubat pun sabitun nilabas sa tawun, nakal-an kaw nay mani taga prubinsyan Acaya ya mam-in sawup. Buy abiin ya namitustus sa malakê amên mam-i êt.

³ Kabay impauna kina baysên silan Tito amên sa pamaku yan kamuyu,

nakal-an nay sawup yu kaparisun pan-ipagmaragul ku sa mani taga Macedonia. Sa pakapakun baydu, a la masabi ya ayin pukat ta pan-ipagmaragul ku tungkul kamuyu.

⁴ Gawan nu lumatêng ngaku baysên kaawyun na dakun umnuy taga Macedonia buy makit lay a kaw pun awêd nakal-an sa panawup yu, mipakadêng-êy yaku buy para kaw êt baydu.

⁵ Kabay naisip kun ipauna silan Tito amên agyan ayin naku pun baysên, mailan yinay impangaku yuy sawup. Sa parabaysên na paralan, mapaptêgan mani tawuy kusan nakêm yun pam-i buy alwan kay napilitan.

⁶ Pakaisipin yuy ati ya panabin tungkul sa pam-i. Ya mananêm pêpérâd, mamupul êt pêpérâd. Buy ya mananêm malakê, mamupul êt malakê.

⁷ Ya balang gisa kamuyu, kaylangan yan mam-i ayun sa labay nakêm na ya ayin pamikakunu buy alwan kay napilitan, gawan kakaidwan Bapan Namalyari ya mani mam-i un dilag tulay nakêm.

⁸ Buy agyun idin Bapan Namalyari kamuyuy igit pun sa kaylangan yu amên a kaw magkulang. Sa pakapakun baydu, pawa kaw makasawup sa kaatag.

⁹ Ta ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa tawuy matinêk,

"Mapam-i ya sa mani kalulu.
Buy kanuman, asê mal-
itêpan Bapan Namal-
yari ya mangêd da
dinyag na."^{*}

10 Si Bapan Namalyari ya nam-in bini buy maêkan sa mani manggitna ya sabay êt ta mamalakên idi kamuyu amén luyang kaw pun êt makasawup sa kaatag.

11 Igit pun sa kaylangan yuy idin Bapan Namalyari amén pawa kaw makasawup sa kaatag. Sa pakapakun baydu, malakê pun na magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa sawup pa pan-ipagtan yu kalla sa kapamilatan yan.

12 Gawan sa pam-i yu, alwan kay pan-idin yuy kaylangan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi sa Jerusalem, nun a gawan sa pam-i yu, malakê pun na magpasalamat kan Bapan Namalyari.

13 Ya kusan nakêm yun pam-i kalla buy sa kaatag, sabay ya magpapêtêg ga pansunulun yuy Mangêd da Balita tungkul kan Cristu. Sa pakapakun baydu, ulimênên la si Bapan Namalyari.

14 Buun nakêm silan manalangin para kamuyu, gawan mangakitan lay dakilay kangêdan Bapan Namalyari sa biyay yu sa kapamilatan kusa yun pam-i.

15 Pasalamat tamu si Ba-
pan Namalyari gawan kan

Cristu ya sabay ya degalu
nay ayin kapantag.

10

*Ya pakitbay Pablo sa mani
manalungat kana*

¹ Siku si Pablo ya makisabi kamuyu sa kapamilatan pagpayêpa buy mangêd da nakêm kaparisun Cristu. Dilag mani magsabi kamuyun nu manulat taku kamuyu, mamakatibsé nuwa nu kaawyun yuku, mapagpayêpa ku.

² Makisabi yaku kamuyun agana yuku dayi pilitin mamipakit tubag sa pallumatêng ku baysen. Tagawan makal-an nakun manubag sa mani tawuy magsabin mambumayay kay kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

³ Ta agyan mambumayay kay man baydi sa babun luta, a kay makilaban sa mani manalungat kanyan kaparisun pamkilaban mani asê manampalataya.

⁴ Ta ya almas ya panggamitin yan sa pamikilaban, alwan almas babun luta, nun a sabay ya kapangyarian Bapan Namalyari. Ya pansirên yan, abituy alwan ustuy pangatuynungan kaparisun paniran matag-ay ya pader ya panagkan gisay balayan sa mani kpati la.

⁵ Pallasakên yan êt ta kaganawan pamikisubakan buy pagmatag-ay ya

* 9:9 9:9 Mani Kanta 112:9.

mamên'bén sa pangilala kan Bapan Namalyari. Pan-itinék yan na kaganawan isip manalungat buy panturwanan yan silan manunul sa mani utus Cristu.

⁶ Buy nu mapilmiyan yan na pêtèg kawnan manunul, makal-an kayan parusan na kaganawan kaawyun yun asê manunul.

⁷ Ya asê mangêd kamuyu, kay mangêlêw kaw sa pangatawun gisay tawu. Pakaisipin yuy ati! Nu dilag mangisip pa nakibêték kina kan Cristu, kaylangan na êt isipin ya sikay man, nakibêték êt kan Cristu.

⁸ Agyan paran pipilalun kinay pamipagmaragul kun karapatan na indin kanyan Bapan Namalyari, a ku ikadêng-êy. Ta ya karapatan na abiin, para sa pamapas-êy panampalataya yu buy alwan sa panira.

⁹ Pansabin kuy ati amên a yu isipin na pamalimun kataw sa sulat ku.

¹⁰ Gawan dilag mani magsabi baysên, "Ya mani sulat Pablo, napas-êy buy matubag, nuwa nu arapan, mayna ya buy ayin pukat ta pansabin na."

¹¹ Sépat matandan mani tawun abiin ya nu sabêt ta pansabin yan sa sulat, para êt baysên na daygên yan sa pallumatêng yan baysên.

¹² A yan pan-ipantag ga sarili yan o pan-iparisu sa kaatag baysên ya mamipadayêw sarili la. Ayin silan

tanda, tagawan pan-ituwad lan pawan ustу ya sabêt man na mani pandaygên la buy pan-iparisu lay sarili la sa mani kaawyun la.

¹³ Nuwa sikay, a yan pan-ipagmaragul la a yan na sakup, nun a kay ya pan-ipadyag Bapan Namalyari kanyan. Buy sikaw wa mani taga Corinto, sakup kaw sa pan-ipadyag na kanyan.

¹⁴ Nu a kay nilatêng baysên, malyari lan sabin na pipilalun yan nay pagmaragul yan. Nuwa ya pêtèg, sikay ya nunan inlumatêng kamuyu buy nangaral Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

¹⁵ Kabay a yan pipilalun na pagmaragul yan, gawan a yan pan-ipagmaragul la a yan pinagkasakitan. Nun a, man-umasa kay ya kaban manpumas-êy ya panampalataya yu, lumawang pun êt ta pandaygên yan kamuyu ayun sa katganan na indin Bapan Namalyari kanyan.

¹⁶ Sa pakapakun baydu, maipangaral yan na Mangêd da Balita sa kaatag êt ta lugal la asê pun nalaku. Tagawan a yan labay ipagmaragul la pinagkasakitan kaatag.

¹⁷ Tagawan ati ya idi sa Kasulatan,

"Nu dilag kalabay magmaragul, ipagmaragul na tana nu sabêt ta dinyag Panginuun."*

¹⁸ Tagawan ya tawuy kapapaидu sa Panginuun

* **10:17** 10:17 Jeremias 9:24.

abituy tawuy pan-idayêw na, alwan abituy tawuy mamipadayêw sa sarili na.

11

Si Pablo buy mani magbibiyasan apostul

¹ Dayi pibabatan yuku, nu makasabi yakun paran gisay tawuy ayin tanda. Pibabatan yuy pagsabi ku!

² Mangimun naku kamuyu kaparisun pangimun Bapan Namalyari kamuyu. Tagawan para kaw gisay dalagay ayin pun dinanasan ya impangaku kun itangên sa gisay liyaki, ya ayin kaatag nun a si Cristu.

³ Nuwa migaganaka kun dat mailitêp kaw sa tapat buy buun nakêm panunul kan Cristu. Nu mailitêp kaw, kaparisu kawnan Eva* ya nailitêp utan.

⁴ Tagawan tambêng yun pantanggapêñ ya agyan sisabêt ta lumatêng baysen kamuyu ya mamiaral kaatag Jesus kaysa in-aral yan kamuyu. Buy pantanggapêñ yu êt ya kaatag ispiritu kaysa tinanggap yina sabitun nuna. Buy pantanggapêñ yu êt ya kaatag pansabtan lan mangêd da balita kaysa sa impatanda yan na kamuyu sabitun nuna.

⁵ Sa êlêw ku, a kinaman nipaubatan sa mani pansabtan magbibiyasan apostul.

⁶ Malyarin a ku magaling magsabi, nuwa ustuy naman na kabiyasnan ku sa kapêtégan. Buy sa kaganawan pangaral yan, naipakit yan kamuyuy ustuy kabiyasnan tungkul sa kapêtégan.

⁷ Sabitun nuna, a ku impabayad ya pangaral kun Mangêd da Balita kamuyu, nun a inyêpa kuy sarili ku amén maitag-ay kaw. Amêsén, nadawak nayi ya dinyag ku?

⁸ Nananggap pakun sawup ubat sa kaatag mani manampalatayay miaawyun para sa mani kaylangan ku amén ta maipangaral ku kamuyuy Mangêd da Balita. Para ku silaynan pinanakawan amén masawpan kataw.

⁹ Buy sabitun idi yaku pun kamuyu buy naubusan naku sa kaylangan ku, a ku nagpabayat kansabêt man kamuyu tagawan ya mani mapatêl tamuy ubat sa Macedonia ya nam-in mani kaylangan ku. Pinagpilitan kun asê pabayat kamuyu buy isundu kuy abiin na pandaygên ku.

¹⁰ Nu parasaantu wakun napilmi ya idi kangkuy kapêtégan Cristu, para ku êt baydun napilmi ya ayin sisabêt man na makapatgên un pamipagmaragul ku sa kaganawan lugal yun mani taga prubinsyan Acaya ya a ku nanyawad sawup kamuyu.

* **11:3 11:3** Si Evay nunan babayi ya dinyag Bapan Namalyari ya nallabag sa utus na gawan naniwala ya sa kalaraman Satanas.

¹¹ Agana yu isipin na gawan a kina nanyawad sawup kamuyu, a kataw na kaidwan. Alwan pêtêg ga abiin. Ta tandan Bapan Namalyari ya kakaidwan kataw!

¹² Isundu kun daygên na a ku panyawad sawup kamuyu amén asê masabin magbibiyasan apostul ya parisuy paglingkud la sa paglingkud yan.

¹³ Tagawan na mani tawun abiin, mapamilitêp buy magtatalingkayun apostul Cristu.

¹⁴ Buy asê makapagtakay abiin, gawan agyan si Satanas, magtatalingkayun ang-el Bapan Namalyari ya mam-in sawang.

¹⁵ Kabay asê êt makapagtaka nu magtatalingkayun manyag mangêd ya mani manunul kan Satanas. Nuwa lumatêng lanuy allu, parusan sila ayun sa nangadadawak ka dinyag la.

Ya mani kasakitan Pablo bilang apostul

¹⁶ Pan-umanên ku, agana yu isipin na ayin nakun tanda. Nuwa nu parabaysên na pan-isipin yu kangku, tanggapên yu kina bilang ayin tanda amén makapagmaragul laku agyan kay pérâd.

¹⁷ Ya pagmaragul kun ati, alwan ubat kan Bapan Namalyari, nun a para kinan ayin dêng-êy.

¹⁸ Nuwa gawan malakêy magmaragul baysên kaparisun pagmaragul mani

tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, magmaragul laku êt.

¹⁹ Pansabin yuy biyasa kaw, nuwa pawa kaw paawu sa dakun sabêt man na pansabin mani ayin tanda.

²⁰ Tagawan kay pam-paulayên yun ipusun lakaw, kewen na pibandiyen yu, pagsamantalên kaw, élêwên nabêlêng, o pan-ipakadêng-êy.

²¹ Indap yuy mangêd da pandaygên la kamuyu. Agyan makadêng-êy man sabin, tanggapên yan ta a yan agyun daygên na pandaygên la kamuyu!

Nu dilag silan pan-ipagmaragul, siku êt, dilag pan-ipagmaragul agyan paran ayin nakun dêng-êy gawan sa pansabin ku.

²² Pan-ipagmaragul la nayi ya mani Judio sila? Siku êt! Pan-ipagmaragul la nayi ya mani Israelita sila? Siku êt! Pan-ipagmaragul la êt nayi ya kaawyun sila sa layin Abraham? Siku êt!

²³ Nu pansabin lay lingkud silan Cristu, luyang ngakina! Tanda kuy sa pagmaragul kun ati para kun tinulaw. Ta pansabin kuy igit ta pagsipêg ku kaysa kalla, mas malakêy pangasukul ku, mas malakêy pangumpas kangku, buy pawa kinan nayi-nayin mati.

²⁴ Katilima kun nakadanas tatlumpu buy siyam ma pallatiku sa kaparisu kun mani Judio.

²⁵ Katitlu wakun pinatuk mani sundalus Romano. Misan nakun binatwan mani Judio amén patin.[†] Katitlu kun nadanasan na inlumbug ga pagsakayan kuy barku. Buy misan buun allu buy yabi yakun naglêpawan sa dagat.

²⁶ Sa pamita ku sa magmikakanayun na lugal amén mangaral Mangêd da Balita, nilaku waku sa nadawak ka kabilyan. Nadawak ka kabilyan ku sa paglipay ku sa mani ilug, sa mani manakaw, sa kaparisu kun mani Judio, sa mani alwan Ju-dio, sa mani balayan, sa mani kakyangan, sa dagat, buy sa mani tawuy magtatalingkayun mani mapatêl kan Cristu.

²⁷ Nadanasan ku êt ta sadayay kasakitan buy pagal buy asê mapabêléw. Nadanasan ku êt ta mapêlang buy layangèn gawan ayin maêkan. Buy nadanasan kuy lay-êpêñ gawan ayin maiyaming.

²⁸ Maliban sa kaganawan abiin, allu-allu wakun migaganaka sa mani manampalatayay miaawyun.

²⁹ Nu dilag mangayna, damayén kuya. Buy nu dilag êt mamiyat sa pangasalan, sadayay sakit nakêm ku.

³⁰ Nu kaylangan kun magmaragul, ya ipagmaragul ku, abituy kakaynan ku.

³¹ Ya Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesus,

tanda nay a ku malaram. Ulimênêñ ya kanuman!

³² Sabitun idi yaku sa balyan Damasco, ya gobernador ya sakup Arin Aretas, impabantay nay pasbul balyan amén dakpêñ naku.

³³ Nuwa ingkulsug gakun mani kaawyun ku sa gisay maragul la tiklis buy intabuy laku sa awang pader balyan. Kabay nakatakas saku.

12

Ya mani impatandan Bapan Namalyari kan Pablo

¹ Kaylangan kun magmaragul, agyan ayin nakun nabang sa pagmaragul ku. Amêsén, sabin kuy mani sulêplêp buy mani impakit Panginuun.

² Mapu buy apat ta tawun nay inlumbas sabitun gintan nakun Bapan Namalyari sa bibiyan na. (Sa panawun abitu, manampalataya kina kan Cristu.) Kay a ku mapilmiyan nu sulêplêp ispiritu kuy abitu o pan-itagay yakun Bapan Namalyari sa langit ya kaawyun na lawini ku. Ta kay si Bapan Namalyari ya magtanda.

³ Pan-umanêñ ku, gintan nakun Bapan Namalyari sa langit. Kay si Bapan Namalyari ya magtanda nu sulêplêp pa abitu un ispiritu ku o pêtêg gintan nakun Bapan Namalyari.

⁴ Gintan naku sa Paraisu buy nalêngê ku bayduy

[†] 11:25 11:25 Mani Dyag 14:19.

mani bagay ya asê agyun sabin buy asê pan-itulut sa tawu un sabin.

⁵ Malyari kun maipagmaragul la dinanasan ku. Nuwa a ku ipagmaragul la sarili ku, liban ta sa mani kakaynan ku.

⁶ Buy nu magmaragul laku man, a ku lumtaw ayin tanda, gawan pêtêg ga pansabin ku. Nuwa a ku daygên na abiin gawan dat pipilalun nan kaatag ya pangisip la tungkul kangku kaysa naktan buy nalêngê la kangku.

⁷ Asê labay Bapan Namalyari ya mapagpadayêw waku gawan sa mani mamakaupapas sa impakit na kangku. Kabay tinulutan Bapan Namalyarin biyan nakun sakit Satanas ya sabay ya mamasakit kangku.

⁸ Katitlu wakun nanyawad sa Panginuun na itas na kangkuy paradi ya sakit.

⁹ Nuwa paradi ya pakitbay na, "Ya kangêdan ku, nukad da sa kaganawan kaylangan mu, gawan lubus makitan na kapangyarian ku sa kakaynan mu." Kabay buun tula kun ipagmaragul la mani kakaynan ku amên sa pakapakun baydu, manugêl kangkuy kapangyarian Cristu.

¹⁰ Kabay matula ku nu gawan sa panunul ku kan Cristu, mayna ku, pandustakên naku, pampasakin, pan-usigin o panggipitin. Tagawan nu mayna ku, pampapas-êyên nakun Cristu.

Ya pagmalasakit Pablo sa mani taga Corinto

¹¹ Gawan sa pagmaragul ku, para kun ayin tanda. Nuwa sikaw êt ta namtustus kangku amên magmaragul. Sépat dayiy sikaw wa misabin pangulimên tungkul kangku sa mani magbibiyasan mani apostul, nuwa a yu dinyag. Ta agyan ayin nakun pukat, a ku mipaubatan kalla.

¹² Sabitun idi yaku kamuyu buy napibabatan kuy kasakitan, napagpapêtgan na pêtêg gakun apostul Jesu Cristu sa kapamilatan mani tanda', imala buy mamakaupapas ya nadyag kamuyu.

¹³ Nu parasaantuy pagmalasakit ku baysên kamuyu, para êt baydu pagmalasakit ku sa kaatag mani manampalatayay miaawayun, liban ta sa a ku panyawad sawup kamuyu. Nu para kamuyu, nangasalanan naku gawan sa a ku panyawad sawup kamuyu, patawarên yuku dayi!

¹⁴ Ati ya ikatluy pamaku ku baysên kamuyu. Buy nu parasaantu wakun asê nagpabayat kamuyu sabitun nuna, para ku êt baydu amêsên kamuyu. Gawan alwan pibandiyen yuy labay ku, nun a sikaw. Ta para kataw nan mani anak. Alwan ustuy mani anak ka manipun para sa mangatwala, nun a mangatwa ya manipun para sa anak la.

15 Ya pêtêg, ikatula kun iubus kamuyuy kaganawan idi kangku para sa ikakangêd yu buy agyan na biyay ku, idin ku êt. Nuwa agyan sadyay pangidu ku kamuyu, pakan sikaw, pêpérâd da pangidu yu kangku.

16 Tanda yuy a ku nag-pabayat kansabêt man kamuyu. Nuwa dilag pun êt magsabi kamuyun mautêk kaku buy kay pinurayit kataw.

17 Nuwa parasaantu, pakan sikaw yay magtandan a ku manamantala kamuyu sa kapamilatan mani mapatêl la impalaku ku baysên.

18 Pikisabyan ku si Tito ya maku baysên buy intutus kuy gisay patêl la pagkaawayun na. Namurayit nayi kamuyu si Tito? Asê! Ta gigisay isip yan sa pandaygên yan buy gigisay labay yan na paralan kamuyu.

19 Indap yu nayi, pawa yan pan-itanggul la sarili yan? Asê! Magsabi kay bilang lingkud Cristu sa arapan Bapan Namalyari. Mani kakaidwan yan, ya kaganawan pandaygên yan, para sa ikapas-êy panampalataya yu.

20 Migaganaka kun dat sa pallumatêng ku baysên, dilag gakun makitan na a ku malabay buy para kaw êt baydu kangku. Dat malatêng kataw wa asê

mikakasundu, mikakasêm, mitutubag, miimut, misisira, mikukuwentun ayin pukat, magmamatag-ay buy migugulu.

21 Migaganaka kun dat sa pallumatêng kun manguman baysên, ipakadêng-ey yakun Bapan Namalyari sa arapan yu. Buy itangis kuy malakê kamuyuy nangasalanan, nuwa a la pun pinagsisyan buy tinalibatukan na kadi-natan, pamikikanayun buy kalaswaan ya pandaygên la.

13

Katganan mani tipan buy mani pangumusta

1 Ati ya ikatlu kun pamaku baysên. Ati ya idi sa Kasulatan, "Sabêt man na panangkan gisa laban sa kaparisu na, sépat pagpapêtgan luwa o tatluy nakakit."*

2 Sabitun ikalway pamaku ku baysên, pinatandan kuy mani nangasalanan ya a la matakasan na pamarusa ku. Amêsên, kaban ayin naku pun baysên, pampatandan kuy mani nangasalanan buy sikaw êt kaganawan, a kaw makatakas sa pamarusa ku sa pallumatêng ku.

3 Daygên kuy abiin ya pamarusa gawan labay yun ipakit ku kamuyuy pagpapêtêg ya si Cristuy magsabi sa kapamilatan ku. Kabay mangêtpan kaw, ta sa pallumatêng ku, matandan

* 13:1 13:1 Deuteronomio 19:15.

yuy asê mayna si Cristu sa pamitinêk na kamuyu, nun a makapangyarian ya.

⁴ Agyan paran mayna si Cristu sabitun impaku ya sa kurus, nakit ta kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan panguman nan pangabyay. Para kay êt baydu amêsên, gawan mayna kay kaparisun Cristu, nuwa makit ta kapangyarian Bapan Namalyari sa kapamilatan daygên yan kamuyu.

⁵ Usisên yuy sarili yu nu taganan manampalataya kaw kan Cristu. Pakaisipin yun mangêd. Nu pêtêg kaw manampalataya, idi kamuyu si Cristu. Nuwa nu ayin kamuyu si Cristu, a kaw pêtêg manampalataya.

⁶ Buy nu matandan yuy pêtêg kaw manampalataya kan Cristu, matandan yuy pêtêg kay apostul Cristu.

⁷ Manalangin kay para kamuyu ya a kaw makadyag dakun sabêt man na nadawak. Pandaygên yan na abiin, alwan amên ipakit sa mani tawuy pansunulun yuy mani pan-iaral yan. Nun a agyan sabin lay alwa kay pêtêg apostul Cristu, pawa kaw manyag mangêd.

⁸ Kanuman a kay manyag agyan sabêt man na panalungat sa kapêtégan, nun a pan-ipatanda yan na kapêtégan.

⁹ Matula kay nu mayna kay, napas-êy ta dayi ya panampalataya yu. Buy manalangin kay êt ta magin

ganap kaw.

¹⁰ Kabay insulat kuy mani abiin kaban ayin naku pun baysên kamuyu amên sa pallumatêng ku, a kina kaylangan mipakit tubag sa panggamit karapatan na indin Panginuun kangku. Ya karapatan na indin kangku, para sa ikapas-êy yu buy alwan sa ikasira yu.

¹¹ Mani mapatêl, angga ta di ya sulat ku. Pagpilitan yun ayin makitan na nadawak kamuyu buy sunulun yuy mani pansabin ku kamuyu. Mibêbêték kaw buy bumayay un dilag mangêd da pamikiawayun. Sa pakapakun baydu, manugêl kamuyu si Bapan Namalyari ya pinangubatan pangidu buy kapatêtbêkan.

¹² Miaapêt kaw bilang mipapatêl kan Cristu.

Pan-ipasabin kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya idi baydi ya nagpapakun kawna.

¹³ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan ya kangêdan Panginuun Jesu Cristu, ya pangidun Bapan Namalyari buy pamikibêték Ispiritun Bapan Namalyari.

Ya Sulat Pablo sa mani taga GALACIA

¹ Siku si Pablo ya apostul Jesu Cristu. Nagin apostul laku alwan gawan dilag tawuy namili kangku o dilag tawuy namiutus kangku, nun a nagin apostul laku gawan pinili yakun Jesu Cristu buy Bapa tamun Namalyari ya namabyay nanguman kan Jesus.

² Nanulat taku kamuyuy mani pustun manam-palatayay miaawyin na idi baysen sa prubinsyan Galacia. Nagpapakun kawna. Abiin êt ta pan-ipasabi kamuyun mapatêl tamu baydi ya kaawayun ku.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangédan buy kap-atêtbékan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Pang-inuun tamun Jesu Cristu.

⁴ Ayun sa kalabayan Bapa tamun Namalyari, indin Cristu ya sarili na para sa mani kasalanan tamu amén iligtas kitamu sa kadawakan na pandaygên mani tawu baydi sa babun luta.

⁵ Uliménén tamu si Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun.

Ayin kaatag Mangêd da Balita

⁶ Nagtaka ku gawan tambéng yun binukutan si Bapan Namalyari ya namêg kamuyu sa kapamilatan

kangédan Cristu. Pinani-walan yuy kaatag aral ya pasabtan lan mangêd da balita pakan alwan pêtég.

⁷ Ayin kaatag Mangêd da Balita, nun a abituy in-aral kina kamuyu. Pans-abin kuy ati, gawan dilag kaatag manggulu kamuyu buy labay lan itukawkaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Cristu.

⁸ Nu dilag mamiaral kamuyun kaatag sa Mangêd da Balita ya in-aral yan kamuyu, agyan sikay man o gisay ang-el la ubat sa langit, parusan ya dayin Bapan Namalyari.

⁹ Sinabi yan na kamuyu sabitun nuna buy isabi ku pun êt manguman, "Nu dilag mangaral kamuyun kaatag sa Mangêd da Balita ya natanggap yu, parusan ya dayin Bapan Namalyari!"

¹⁰ Agana yu isipin na kay labay ku, abituy ikatulan mani tawu kangku. Asê! Ta ya labay ku, abituy ikatulan Bapan Namalyari kangku. Nu kay ikatulan tawuy labay ku, alwa kinan lingkud Cristu.

*Parasaantun nadyag
Apostul si Pablo*

¹¹ Mani mapatêl ku, labay kun matandan yuy alwan kay diyagdiyag tawuy Mangêd da Balitay in-aral ku kamuyu.

¹² Buy a ku êt natanggap pa ati o natandan sa tawu, nun a mismun si Jesu Cristu ya namipatanda kangku.

13 Nabalitan yinay mana kun pamibiyaybiyay, sabitun manunul laku pun sa paniwalan mani Judio. Sadyay pamasakit ku sa mani manampalatayay miaawyayun buy pinagpilitan ku silan upudun.

14 Buy tungkul êt taman sa panunul sa naugalyan mani Judio, nalampusan ku pun na malakêy kasin idad ku, tagawan taganan sinunul kuy paniwala yan na naubat pun sa mani ninunu yan.

15 Nuwa sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari, bayu waku pun in-anak, pinili nakina buy amêsên, binêg naku amên maglingkud kana.

16 Buy impatanda na kangkuy Anak na amên ipatanda kuya êt sa mani alwan Judio. Sabitun nalyari ya abiin, a ku namatang agyan kansabêt man.

17 A ku êt naku sa Jerusalem amên makikit sa mani nunan nagin apostul kangku, nun a naku waku sa Arabia buy pamakayari, nag-udung ngaku sa balayan Damasco.

18 Sén nilabas sa tatluy tawun, naku waku sa Jerusalem amên makikit kan apostul Pedro buy nanugêl laku baydu kana un mapu buy limay allu.

19 Ayin naku pun nakitan baydun kaatag apostul, nun a kay si Santiago ya patêl Panginuun.

20 Pêtêg ga kaganawan pansabin ku sa sulat ta ati buy tandan Bapan Namalyari ya a ku maglaram.

21 Pamakayari, naku waku sa prubinsyan Siria buy sa prubinsyan Cilicia.

22 Sa panawun na abitu, a laku pun napagkaarap mani pustun manampalatayay miaawyayun na idî sa prubinsyan Judea.

23 Kay nabalitan lay si manan mamasakit kalla, mangaral lana amêsên tungkul sa panampalatayay pinagpilitan nan upudun sabitun nuna.

24 Kabay inulimên la si Bapan Namalyari gawan sa dinyag na kangku.

2

Ya pananggap kan Pablo bilang Apostul

1 Pamakayarin mapu buy apat ta tawun, naku wakun manguman sa Jerusalem. Kaawayun ku si Bernabe buy pilikaku ku êt si Tito.

2 Nag-udung ngaku gawan nagsabi kangku si Bapan Namalyari ya sépat takun maku baydu. Nakikit takun kay kakapad ku sa mani mamunu sa mani manampalataya buy sinabi ku kallay Mangêd da Balitay pan-iaral ku sa mani alwan Judio. Dinyag kuy abiin amên mapilmiyan kun asê nasayang nga mani pinagpagalan ku sabitun nuna angga man amêsên.

³ Si Tito ya kaawyun ku, a layna pinilit magpatuli agyan alwa yan Judio.*

⁴ Inumawas ya sabi tungkul sa pagpatuli, gawan dilag dakun umnuy mag-tatalingkayun mapatêl la nakiawyun kantamu amên manmanêl lay kalayaan na natanggap tamu gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu Jesus buy daygén kitamun manguman ipus Kautusan.

⁵ Nuwa agyan kay pérad, a kay nakiayun sa labay la amên ya Mangêd da Balítay paniwalan yu, asê maawyunan alwan pêtég.

⁶ Ya mani pangkilalanêl na mani mamunu sa mani manampalatayay idi sa Jerusalem, ayin silan indagdag sa mani pan-iaral ku. Asê maulaga kangku nu sisabêt sila, gawan asê mamili si Bapan Namalyari.

⁷ A la dinagdagan na mani pan-iaral ku, nun a kinilala lay pinagtíwalan nakun Bapan Namalyari sa pangaral kun Mangêd da Balita sa mani alwan Judio, kaparisun Pedroy mangaral Mangêd da Balita sa mani Judio.

⁸ Gawan si Bapan Namalyari ya namitalaga kan Pedro bilang apostul sa mani Judio, siya êt ta namitalaga kangku bilang apostul sa mani alwan Judio.

⁹ Kabay silan Santiago, Pedro buy si Juan na pangki-

lalanêl na mamunu sa mani manampalataya, sên natan-dan lay intiwalan Bapan Namalyari kangkuy pangaral Mangêd da Balita, tinang-gap laku buy si Bernabe ya kaawyun layna sa pangaral Mangêd da Balita. Napika-sunduwan yan na sikay ya mangaral sa mani alwan Ju-dio buy silayna man êt ta mangaral sa mani Judio.

¹⁰ Kay ya panyawarêl la, sawpan yan pun na mani kaluluy Judio. Buy taganan abiin na labay kun daygén.

Sinabyanan Pablo si Pe-dro

¹¹ Nuwa sabitun in-lumatêng si Pedro sa bal-ayan Antioquia, sinabyanan kuyan arapan gawan malin-aw wa asê ustuy dinyag na,

¹² gawan bayu inlumatêng nga dakun umnuy tawuy in-utus Santiago, makiêm si Pedro sa mani alwan Judio. Nuwa sên inlumatêng nga mani in-utus Santiago, nag-umpisa yinan asê makiêm sa mani alwan Judio, tagawan malimu ya sa malyarin sabin mani manampalatayay Judio ya mamilit magpatuli ya alwan Judio.

¹³ Kabay ya kaatag mani mapatêl la Judio, nakitbus sila êt sa pagtatalingkayu na. Buy agyan si Bernabe, nakitbus êt kana.

¹⁴ Sên nakitan kuy asina nakaayun sa kapêtégan

* **2:3 2:3** Pan-iaral Pablo ya asê kaylangan magpatuli ya mani manampalataya ya alwan Judio. Kabay sên a layna pinilit si Tito ya magpatuli, tandan Pablo ya sang-ayun sila sa pan-iaral na.

un Mangêd da Balita ya pandaygên la, sinabyanan ku si Pedro sa arapan kaganawan, "Uysiyán pilitin mu yay mani alwan Judio ya manunul sa mani naugalyan mani Judio ta, pakan sika mismuy gisay Judioy a ka manunul sa naugalyan mani Judio?"

Ya kaligtasan sa kapamilatan panampalataya

¹⁵ Sikay ya mani in-anak kan Judio, kaatag kay sa mani alwan Judio ya pan-ituwad mani kaparisu yan Judio ya makasalanan gawan a la tanday Kautusan.

¹⁶ Nuwa tanda yan ya si tawu, pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék, kay sa kapamilatan panampalataya kan Jesu Cristu buy alwan sa panunul un Kautusan. Kabay sikay ya mani Judio, manampalataya kay êt kan Cristu Jesus amén maituwad kay matinék sa kapamilatan panampalataya buy alwan sa panunul Kautusan, gawan ayin sisabêt man na maituwad matinék sa kapamilatan panunul sa Kautusan.

¹⁷ Amésen, gawan pinag-pilitan yan na maituwad kay matinék sa pangêlêw Bapan Namalyari sa kapamilatan panampalataya kan Cristu, intuwad kay yaman makasalanan sa pangêlêw mani Judio, ta pinagbukutan yan na Kautusan. Ya labay sabin nayı, si Cristuy nititu kanyan sa panyag kasalanan? Asê!

¹⁸ Nuwa nu udungun kina man na panunul sa Kautusan na inlakwanan kina, sakinay nagpapêtêg ga makasalanan naku.

¹⁹ Tagawan sa Kautusan na a ku mababan sunulun, natandan kuy imbilang ngakinan nati buy nisyay kan Bapan Namalyari. Kabay amésen gawan sa Kautusan, imbilang ngakinan nati amén mabyay yaku ya manunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

²⁰ Bilang niawyin naku kan Cristu sa pangamati na sa kurus. Kabay alway nan sikuy manguna sa biyay ku, nun a si Cristuy na. Buy kaban nabyay yaku baydi sa babun luta, bumyay yaku sa panampalataya sa Anak Bapan Namalyari ya nangidu kangku buy nam-in biyay na para kangku.

²¹ A ku pandaygên ayin pukat ta kangêdan Bapan Namalyari, ta nu pan-ituwad matinék ka tawu sa kapamilatan panunul sa Kautusan, ayin ulagay pangamatin Cristu!

3

Kautusan o panampalataya kan Cristu

¹ Sikaw wa mani taga Galacia, a kaw ya makaintindi ta! Uysiyán maniwala kaw ya sa mani mamilitêp ta? Alwa nayin malinaw kinan in-arál kamuyuy labay sabin pangamatin Cristu sa kurus?

² Ati amésen na labay kun sabin kamuyu. Tinanggap

yuy Ispiritun Bapan Namalyari alwan gawan sa panunul yu sa Kautusan, nun a gawan nanampalataya kaw sa Mangêd da Balitay nalêngê yu.

³ Taganan a kaw makaintindi! Nag-umpisa kaw sa panampalataya sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Uysiyán amêsen pampilitin yuyan magin ganap sa kapamilatan sarili yun diyaga?

⁴ Ayin na nayin ulaga kamuyuy kasakitan na nangadanasan yu gawan sa panampalataya yu? Tanda kuy dilag pun!

⁵ Alwa nayin indin na kamuyun Bapan Namalyari ya Isipitu na buy sabay siya êt ta manyag mamakaupapas kamuyu? Ati ya patang ku kamuyu, "Manyag ya nayin mamakaupapas kamuyu gawan sa panunul yu sa Kautusan o gawan sa panampalataya yu sa Mangêd da Balitay nalêngê yu?"

⁶ Isipin yuy nalyari kan Abraham. Ayun sa kasulatan, "Nanampalataya ya kan Bapan Namalyari. Kabay intuwad nayan matinêk."*

⁷ Sa pakapakun baydu, malinaw ya si mani manampalataya kan Bapan Namalyari sabay silay mani pêtêg anak Abraham.

⁸ Sabitun nuna pun, sinabi

yana sa Kasulatan ya ituwad Bapan Namalyarin matinêk ka mani alwan Judio sa kapamilatan panampalataya la. Buy ati ya Mangêd da Balitay impatanday nan Bapan Namalyari kan Abraham, "Pagpalên kuy kaganawan bansa sa kapamilatan mu."†

⁹ Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namalyari buy pinagpala naya. Kabay ya kaganawan manampalataya kan Bapan Namalyari, pagpalên na êt kaparisun Abraham.

¹⁰ Nuwa ya kaganawan maniwalan ituwad silan matinêk sa kapamilatan panunul la sa Kautusan, parusan silan Bapan Namalyari. Tagawan idi sa kasulatan,

"Parusan ya sisabêt man na asê manunul sa kaganawan nakasulat sa librun Kautusan."‡

¹¹ Malinaw wa ayin tawuy pan-ituwad matinêk sa pangêlêw Bapan Namalyari sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Tagawan idi sa kasulatan,

"Ya tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinêk gawan sa panampalataya na, mabiyan yan biyay ya ayin kaganan."§

¹² Ya Kautusan, asê nakabatay sa panampalataya. Tagawan idi sa kasulatan,

* **3:6 3:6** Genesis 15:6; Roma 4:3; Santiago 2:23. † **3:8 3:8** Genesis 12:3; 18:18;

22:18. ‡ **3:10 3:10** Deuteronomio 27:26. § **3:11 3:11** Habakuk 2:4; Roma 1:17; Hebreo 10:38.

"Ya tawuy manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari, mabiyan yan biyay ya ayin kat-ganan."*

13 Maparusan kitamu gawan a tamu masunul la kaganawan pan-iutus Kautusan. Nuwa amêsen, inatbus kitaminan Cristu sa parusan ati ta naparusan ya para kantamu. Tagawan idi sa kasulatan,

"Pamparusan ya sisabêt man na pinatin insabit sa kayu."[†]

14 Inatbus kitamun Jesu Cristu amén ya pagpapalay impangakun Bapan Namalyari kan Abraham, matanggap êt mani alwan Judio. Buy sa kapamilatan panampalataya tamu kana, matanggap tamuy Ispiritun Bapan Namalyari ya impangaku na.

Ya kautusan buy pangakun Bapan Namalyari

15 Mani mapatêl, biyan kataw alimbaway tambéng yun mapukatan. Asê malyarin daygén ayin kapukatan o dagdagan na sabêt man na napikasunduhan na napirman nana.

16 Para êt baydu sa mani impangakun Bapan Namalyari kan Abraham buy sa kaapuapuan na. A na sinabi, "Sa mani kaapuapuan mu," ya labay sabin malakê, nun a "sa kaapuapuan mu," ya labay sabin abiin, gigisa buy ayin kaatag nun a si Cristu.

17 Ati ya labay kun sabin. Dilag kasunduwan na dinyag si Bapan Namalyari kan Abraham buy impangakun Bapan Namalyari ya tuparên nay abiin. Pamakalibas apat ta ralan buy tatlumpuy tawun, indin Bapan Namalyari kan Moises ya Kautusan. Nuwa ya Kautusan, a na malyarin itas ya bisa o daygén ayin pukat ta pangakun Bapan Namalyari kan Abraham.

18 Tagawan nu matanggap tamu sa kapamilatan panunul sa Kautusan na pagpapalay impamanan Bapan Namalyari, ayin kapukatan na impangaku na kan Abraham. Nuwa ya kapêtégan, impamanan Bapan Namalyari ya pagpapala bilang panupad sa pangaku na.

19 Nu parabaydu, sabêt ta ulagan Kautusan? Ya Kautusan, indin amén matandan mani tawuy mangasalanan sila. Nuwa ya abiin, kay aangga sa pallumatêng impangakuy kaapuapuan Abraham. Indin Bapan Namalyari kan Moises ya Kautusan sa kapamilatan mani ang-el. Buy sabay si Moises ya namilatan sa mani tawu buy kan Bapan Namalyari.

20 Nuwa alwan parabaydu pangakun Bapan Namalyari, ta sabitun indin Bapan Namalyari ya pangaku na kan Abraham, a ya nanggamit mani ang-el o

* 3:12 3:12 Levitico 18:5; Roma 10:5.

† 3:13 3:13 Deuteronomio 21:23.

mamilatan, nun a mismun siyay nam-in pangaku na kan Abraham.

²¹ Nu parabaydu, salangsang nayi ya Kautusan sa mani pangakun Bapan Namalyari? Asé! Ta nu dilag dayin utus ya makab-in biyay, abiin na dayi ya nagin paralan Bapan Namalyari amén maituwad kitamun matinék.

²² Nun a ayun sa Kasulatan, ya kaganawan tawu, ipus kasalanan. Kabay kay ya mani manampalataya kan Jesu Cristuy makatanggap un mani impangakun Bapan Namalyari.

²³ Sabitun asé pun inlumatêng nga pambêgén panampalataya kan Cristu, paran nakakulung kitamu sa Kautusan angga sa allun impatanda kantamuy kaligtasan sa kapamilatan panampalataya.

²⁴ Ya Kautusan, sabay ya bilang nanaysay kantamu angga sa inlumatêng si Cristu buy maituwad kitamun matinék sa kapamilatan panampalataya tamu kana.

²⁵ Buy amésén, gawan manampalataya kitamina kan Cristu, alway nan Kautusan na manaysay kantamu.

Mani anak Bapan Namalyari sa panampalataya

²⁶ Sikaw kaganawan, mani anak kawnan Bapan Namalyari gawan sa panampalataya yu kan Cristu Jesus.

²⁷ Tagawan ya kaganawan nabawtismuwan gawan sa pamikibêték kan Cristu, mambumyyay silayna kaparisun Cristu.

²⁸ Amésén, ayin nan pamikaatag ga mani Judio sa alwan Judio, ya ipus sa asé ipus, ya liyaki sa babayi. Sikaw kaganawan, kay gigisa tana gawan sa pamikibêték yu kan Cristu.

²⁹ Buy gawan kan Cristu kawna, kabilang kawna sa kaapuapuan Abraham buy makapagmanan mani impangakun Bapan Namalyari kana.

4

¹ Ati ya labay kun sabin. Kaban anak pun na magmana, kaparisu pun ipus ya kabilyan na agyan siyay magbandin kaganawan.

² Idi yapun sa lukup mani tawuy manaysay kana buy sa mani tawuy mamantay sa mani pibandiyan na angga sa allun in-il-an bapa na.

³ Para êt bayduy kabilyan tamu sabitun nuna. Kaparisu kitamu mani anak, gawan idi kitamu pun sa aypan namana tamuy paniwala baydi sa babun luta.

⁴ Nuwa sên inlumatêng ngay in-il-an na panawun, in-utus Bapan Namalyari ya Anak na baydi sa babun luta. In-anak yan gisay babayi buy binumyyay ya sa aypan Kautusan na impasulat kan Moises

⁵ amén maatbus nay mani idi sa aypan Kautusan. Sa

pakapakun baydu, magin anak kitamun Bapan Namalyari.

⁶ Buy gawan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, in-utus Bapan Namalyari ya Ispiritun Anak na sa bêkê tamu. Kabay makabêg kitamina kanan "Bapa ku."

⁷ Amêßen, alwa kitaminan ipus nun a anak kitaminan Bapan Namalyari. Buy gawan mani anak na kitamina, makapagmana kitamina sa mani impangaku na.

Ya pagmalasakit Pablo sa mani taga Galacia

⁸ Sabitun a yu pun kilala si Bapan Namalyari, ipus kaw mani diyusdiyusan.

⁹ Nuwa amêsên, gawan kilala yina si Bapan Namalyari o mas mangêd sabin na pangkilalanên kawnan Bapan Namalyari bilang anak na, uysian mag-udung kaw yapun sa namana yuy paniwalay ayin pukat buy asê makasawup kamuyu ta? Uysian kalabay kaw yan manguman magpaipus sa mani abiin ta?

¹⁰ Indap yu kali nu magin kapapaidu kaw kan Bapan Namalyari nu pansunulun yuy mani naugalyan tungkul sa mani allu, buwan, panawun buy mani tawun!

¹¹ Migaganaka ku ta dat kay masayang nga kaganawan pagpagal ku kamuyu.

¹² Makisabi yaku kamuyu mapatêl, ya pakitbusan yuku, gawan sabitun

kaawayun yuku, a ku sinunul la naugalyan mani Judio agyan Judio waku. Ayin kaw dinyag ga nadawak kangku.

¹³ Sabitun nuna, tanda yuy gawan sa pagsakit ku, naiaral ku kamuyuy Mangêd da Balita.

¹⁴ Agyan nagin panubuk kamuyuy pagsakit ku, a yuku dinustak o insakwil. Nun a tinanggap yuku pun êt paran pananggap yu sa gisay ang-el Bapan Namalyari o paran pananggap yu kan Cristu Jesus.

¹⁵ Sabitun nuna, sadyay tula yu kangku buy tanda kuy agyan dakun sabêt, idin yu kangku gawan kakaidwan yuku. Nuwa sabêt ta nalyari kamuyu?

¹⁶ Pakipatyan yu kina nayı gawan sinabi kuy kapêtégan?

¹⁷ Ya mani tawuy mamilitêp kamuyu, pan-ipakit lay migaganaka sila kamuyu, pakan asê mangêd da labay la. Ta ya kay labay la, ipakarayu lakaw kangku amén sunulun yu sila.

¹⁸ Asê nadawak ka migaganaka sila kamuyu agyan ayin naku sa dani yu, basta mangêd ta dayi ya labay la.

¹⁹ Kakaidwan kun mani anak, anggan asê makit sa biyay yuy ugalin Cristu, nailab ba matanam ku kaparisun gisay babayi ya manganak.

²⁰ Labay ku dayin makalaku waku baysên kamuyu buy mapakisabyan kataw masalaysay gawan

sadyay pamigaganaka ku kamuyu!

Ya paalimbawan Sara buy si Hagar

²¹ Amêßen, sikaw wa kalabay magpayêpa sa mani Kautusan, alwa nayin tanda yinay idi sa Kautusan?

²² Pansabin bayduy dilag luway anak ka liyaki si Abraham,* gisa sa ipus na ya si Hagar buy gisa sa asawa nay si Sara ya alwan ipus.

²³ Ya anak na sa ipus, in-anak ya ayun sa kalabayan tawu. Nuwa ya anak na sa asawa nay alwan ipus, in-anak ya ayun sa pangakun Bapan Namalyari.

²⁴⁻²⁵ Ya luway babayin abiin, sabay silay paalimbawa sa luway kasunduwan. Si Hagar buy ya anak na ya ipus, sabay silay paalimbawa sa kasunduwan na indin Bapan Namalyari kan Moises sa bung-uy Sinai baydu sa Arabia. Sabay sila êt ta paalimbawa sa Jerusalem amêßen, gawan ya mani tawu sa Jerusalem, ipus silan Kautusan.

²⁶ Nuwa si Sara, a ya ipus buy sabay siyay paalimbawa sa Jerusalem ma idi sa langit, buy sabay siyay pinakaindu tamu gawan alwa kitamun ipus un Kautusan.

²⁷ Tagawan idi sa kasulatan,

“Matula kay babayi ya layus, sikay ayin pun anak!”

* **4:22** **4:22** Genesis 16:15; 21:2-3. † **4:27** **4:27** Isaias 54:1. ‡ **4:30** **4:30** Genesis 21:10.

Mansaway ka sa tula, sikay ayin pun dinanasan na ilab sa panganan.

Tagawan agyan inlakwanan kan asawa mu, mas malakêy magin anak mu kaysa babayi ya kaawyun nay asawa na.”†

²⁸ Mani mapatêl, nagin anak kaw Bapan Namalyari ayun sa pangaku na, kaparisun Isaac ya in-anak ayun sa pangakun Bapan Namalyari.

²⁹ Sabitun nuna, si Ishmael la in-anak ayun sa kalabayan tawu, dinustak na si Isaac ka in-anak ayun sa kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari. Para êt baysen na mangapalyari amêßen. Pandustakén kitamun mani tawuy kalabay magpaipus sa Kautusan.

³⁰ Nuwa paradi ya idi sa Kasulatan, “Ipatas muy babayin ipus buy anak na, gawan abituy anak un babayi ya ipus, a ya malyarin makidakay sa mapagbandin anak babayi ya alwan ipus.”‡

³¹ Kabay mani mapatêl, alwa kitamun anak babayi ya ipus, nun a anak kitamun babayi ya alwan ipus.

5

Ya kalayaan tamu kan Cristu

¹ Imbus kitaminan Cristu sa pangaipus. Kabay magpakapas-êy kaw sa

panampalataya yu buy
agana kawna magpaipus
manguman.

² Tandanêñ yuy pansabin
ku. Siku si Pabloy apostul ya
magsabi kamuyun nu mag-
patuli kaw amén maituwad
kaw Bapan Namalyarin matinéñ,
dinyag yun ayin pukat
ta dinyag Cristu para ka-
muyu.

³ Pan-umanêñ kun sabin
na ati. Nu sisabêt ta mag-
patuli amén maituwad yan
Bapan Namalyarin matinéñ,
kaylangan nan sunulun na
buun Kautusan.

⁴ Sikaw wa magpilit
ituwad Bapan Namalyarin
matinéñ sa kapamilatan
panunul yun Kautusan,
nisay kawna kan Cristu buy
nagpabukut sa kangêdan
Bapan Namalyari.

⁵ Nuwa sikay, man-
umasa kay ya ituwad kay
matinéñ gawan sa panam-
palataya yan kan Jesus sa
kapamilatan Ispiritun Bapan
Namalyari.

⁶ Gawan sa mani
nakibêtéñ kan Cristu, ayin
ulaga nu tuli ya gisay tawu o
asê. Ya maulaga tana, abituy
panampalatayay makitan sa
kapamilatan pamiiidu.

⁷ Sabitun nuna, mangêd
da panampalataya yu kan
Cristu. Nuwa sisabêt ta
namênbén kamuyu sa pa-
nunul yun kapêtégan?

⁸ Alwan si Bapan Na-
malyari ya namênbén
kamuyu gawan siyay namêg
kamuyun manampalataya

kan Jesus.

⁹ Pakaisipin yuy asê ustuy
aral. Maiparisu ya sa pamal-
bag ya agyan kay pêpérâd,
mapalbag nay ginêmês sa
arina.

¹⁰ Nuwa gawan sa pamik-
ibêtéñ tamu kan Jesus,
napilmi yakun sang-ayun
kaw kangku. Parusan Bapan
Namalyari ya sisabêt man
na manggulu kamuyu.

¹¹ Mani mapatêl, dilag
kaatag magsabin pan-iaral
kuy kaylangan magpatuli
amén maituwad Bapan
Namalyarin matinéñ. Nu
pêtéñ ga abiin, uysiyan
pampasakitan naku yapun
mani kaparisu kun Judio
ta? Gawan nu pan-iaral kun
kaylangan magpatuli, a laku
dayi pagkasakitan nakêm
sa pan-iaral ku tungkul sa
pangamatin Cristu sa kurus.

¹² Buy sa mani mapang-
gulu kamuyu, nu kalabay
silan magpatuli, uysiyan a
layna bay ipaputus ta?

¹³ Mani mapatêl, binêg
kaw Bapan Namalyari amén
bumyay kawnan malaya.
Nuwa agana yu gamitin
na kalayaan yu sa panyag
kalabayan lawini, nun a
misasawup kaw gawan sa
pamiiidu yu.

¹⁴ Tagawan ya labay
sabin buun Kautusan, idi
sa gigisay utus, "Kaidwan
muy kaparisu mun tawu
kaparisun pangidu mu sa
sarili mu."*

* **5:14 5:14** Levitico 19:18.

15 Nuwa nu pawa kaw mipapati kaparisun mani ayup, dat maluyang yinan masiray biyay balang gisa.

Ya pamibiyaybiyay sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari

16 Kabay tulutan yuy Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kamuyu amén a yu madyag ga nadawak ka kalabayan lawini yu.

17 Gawan ya kalabayan lawini, laban sa kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari. Buy ya kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, laban sa kalabayan lawini. Milaban na luwan abiin. Kabay a yu madyag ga labay yun daygén.

18 Nuwa nu ya Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kamuyu, ayin kawna sa aypaan Kautusan.

19 Tambéng matandan na nadawak ka pandaygén tawu gawan sa kalabayan lawini. Kaparisun mani ati sila: pamikikanayun, kalaswaan, ayin paménbén sa kalabayan lawini na ya kapapadéng-éy,

20 pagsimba sa mani diyusdiyusan, magkukulam, pamiséém-séém sakit nakém, pamipapati, pangimun, pamitutubag, sakim, pamisisyay, pamiatag-atag,

21 pangasém, [pamipapati], paglasing, malabaylabay sa sayay ayin pukat, buy kaatag pun êt ta

kadawakan. Pampatandan kataw kaparisun sinabi ku sabitun nuna, ya mani tawuy mambumayay paradi, a sila miawyin sa pag-arian Bapan Namalyari.

22 Nuwa ati ya makin-tan sa biyay tawuy panawyunan Ispiritun Bapan Namalyari: pangidu, tula, kapatétbékan, pamibabata, maganaka, kangédan nakém, katapatan,[†]

23 naayup-up, buy katan-dan maménbén sa sarili. Ayin batas ya manalungat sa mani ati.

24 Ya mani nakibétek kan Cristu Jesus, bilang impaku layna sa kurus ya kaganawan kalabayan lawini la.

25 Buy gawan tinulutan taminay Ispiritun Bapan Namalyari ya mangawyun kantamu, siya tanay sunulun tamu.

26 Agana kitamu mapagmatag-ay, agana tamu pasulukun na kaparisu tamu, buy agana kitamina mikakasém.

6

Misasawup kitamu

1 Mani mapatéll, nu dilag man kamuyun mangasalan, sikaw wa panawyunan Ispiritun Bapan Namalyari, sabay ya manawup kalla amén magudung nga nakém la sa Panginuun. Nuwa daygén yuy abiin un dilag nayépay nakém buy mamakapala

[†] 5:22 5:22 Malyari êt paradi: panampalataya.

kaw, ta dat sikaw wa matuksu.

² Misasawup kaw sa kasakitan balang gisa, buy sa paradi ya paralan, matupad yuy utus Cristu.

³ Nu dilag kamuyun mangisip pa igit ya sa kaatag pakan asê, kay pampurayitin nay sarili na.

⁴ Sépat mangusisay balang gisa sa pandaygén na. Buy nu mangêd da pandaygén na, matula ya. Nuwa agana na iparisuy dinyag na sa kaatag,

⁵ gawan panagutan balang gisay pandaygén na.

⁶ Ya mani panturwanan Sabin Bapan Namalyari, sépat silan manawup buy mam-i sa mani manuru kalla.

⁷ Agana yu purayitin na sarili yu. Ayin makapurayit kan Bapan Namalyari, ta nu sabêt ta intanêm gisay tawu, sabay êt ta pupulun na.

⁸ Nu sunulun nay kalabayan lawini na, para yan nananêm kadawakan buy mamupul yan ayin katganan na kaparusan. Nuwa nu sunulun nay kalabayan Ispiritun Bapan Namalyari, para yan nananêm kangêdan buy mamupul yan biyay ya ayin katganan.

⁹ Kabay agana kitamu sumawa sa panyag mangêd, gawan lumatêng lanuy panawun na mamupul kitamu kangêdan nu a kitamu sumawan manyag mangêd.

¹⁰ Kabay kaban dilag kitamun panawun, manyag kitamun mangêd sa kaganawan tawu, luyang nga sa mapatêl tamu sa panampalataya.

Mani tawlin tipan

¹¹ ELEWEN YU. MANGARAGUL LAY SULAT DISATI. SIKINAY NANULAT ATI.

¹² KAY LABAY MANI MAMILIT KAMUYUY MAGPATULI KAWNA AMEN KAY MAM-I SILAN SAYA SA KAPARISU LAN JUDIOY TINULI. TAGAWAN YA MANI MAMILIT KAMUYU, MALIMU SILAN PASAKITAN MANI KAPARISU LAN JUDIO NU KAY YA IPATANDA LA, ABITUY KAMATYAN CRISTU SA KURUS SABAY YA MAKAPILIGTAS SA TAWU.

¹³ MISMUN MANI TINULI, A LA MASUNUL LA KAGANAWAN UTUS, NUWA PAN-IPILIT LAY PATULI KAWNA AMEN MAIPAGMARAGUL LAY PANSUNULUN YUY UTUS PAGPATULI.

¹⁴ NUWA PARA KANGKU, AYIN NAKUN KAATAG MAIPAGMARAGUL NUN A KAY KAMATYAN PANGI-UUN TAMUN JESU CRISTU SA KURUS. BUY GAWAN SA PANGAMATI NA SA KURUS, AYIN NAN ULAGA PARA KANGKUY MANI BAGAY YA MAULAGA SA MANI TAWUY ASE MANUNUL KAN BAPAN NAMALYARI. BUY AYIN NAKU ET ULAGA KALLA.

¹⁵ ASINA MAULAGA NU TULI YA GISAY TAWU O ASE. YA MAULAGA, IMBAYU KITAMUN BAPAN NAMALYARI.

¹⁶ SA KAGANAWAN PINILIN BAPAN NAMALYARI BUY MAMBUMYAY AYUN SA MANI INTURU KU,

LABAY KUY MANUGEL
KAMUYUY KAPATETBEKAN
BUY LUNUS BAPAN NAMAL-
YARI.

17 KABAY PAUBAT
AMESEN, AGANA YINA
DAGDAGAN NA SAKIT TA
MATANAM KU. NUKAD
DANA KANGKU YA MANI
NUKAY IDI SA LAWINI KU
GAWAN SA PANUNUL KAN
CRISTU.

18 MANI MAPATEL, LABAY
KUY MANUGEL KAMUYUY
KANGEDAN PANGINUUN
TAMUN JESU CRISTU. AWUY
PANGINUUN.

Ya Sulat Pablo sa mani taga EFESO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayay Bapan Namalyari.

Manulat taku kamuyuy taga Efeso ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy tapat kan Cristu Jesus.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya mamakaupapas ya palanun Bapan Namalyari

³ Uliménén tamu si Bapan Namalyari buy Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu. Gawan sa pamikibêték tamu kan Cristu, indin na kantamuy kaganawan pagpapalay ispiritwal ubat sa langit.

⁴ Bayu na pun dinyag ga babun luta, pinili na kitamina sa kapamilatan pamikibêték tamu kan Cristu amén magin banal buy ayin makit ta nadawak sa pangêlew na. Gawan sa pangidu na kantamu,

⁵ sabitun nuna pun pinili na kitaminan mani anak na sa kapamilatan Jesu Cristu. Tagawan abiin na ikatula na buy kalabayan na.

⁶ Kabay uliménén tamuy Bapan Namalyari gawan sa dakilay kangêdan na indin na kantamu sa kapamilatan kakaidwan nay Anak.

⁷⁻⁸ Ya dayan Cristu sabay ya pinangatbus na kantamu. Ya labay sabin, pinatawad day mani kasalanan tamu. Dinyag nay abiin gawan sa ayin kaparisuy kangêdan na buy binyanan na kitamun kaganawan kabiyasnan buy pangintindi.

⁹ Buy sa kalabayan Bapan Namalyari, impatanda na kantamuy liim ma palanu na ya tinupad na sa kapamilatan Cristu

¹⁰ sa lumatêng nga panawun na intakda na. Buy ya palanu na, piaawyunnun nay kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta buy ipaaya na kan Cristu.

¹¹ Sa kapamilatan pamikibêték tamu kan Cristu, pinili nakay amén magin kana gawan ati ya palanu na sabitun nuna pun, ta pandaygên nay kaganawan ayun sa palanu na buy kalabayan na.

¹² Dinyag nay abiin amén sikitamu ya mani nunan nanampalataya kan Cristu, makapangulimén kana gawan sa karangalan na.

¹³ Buy sikaw êt, paubat sabitun nalêngê yinay kapêtégan ya sabay ya Mangéd da Balita nu parasaantu kaw miligtas, sikaw man êt nanampalataya buy nakibêték kan Cristu. Indin kamuyun Bapan Namalyari ya Ispiritu nay impangaku na bilang tanda' ya bandi na kawna.

¹⁴ Ya Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na

kantamu sabay ya tanda' ya taganan matanggap tamuy kaganawan impan-gaku na kantamu angga sa matanggap tamuy lubus ya kaligtasan. Buy gawan di, uliménén ya gawan sa karanganlan na!

Ya panalangin Pablo

¹⁵ Kabay paubat sabitun nabalitan kuy tungkul sa panampalataya yu sa Panginuun tamun Jesus buy tungkul sa pangidu yu sa kaganawan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana,

¹⁶ ayin katganan na pag-pasalamat ku kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Buy pawa kun manalangin para kamuyu.

¹⁷ Panyawarên ku kan Bapan Namalyari ya dakilay Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu ya biyan nakaw kabiyasnan buy pangintindi ya ubat sa Ispiritu na amén luyang yuya pun makilala.

¹⁸ Manalangin naku êt kan Bapan Namalyari ya pasawangén na pun ya isip yu amén matandan yuy inlêan na kamuyuy pangaku na sabitun binég nakaw, ya sabay ya saganay kangédan ya idin na sa mani pinili nan kay kana.

¹⁹⁻²⁰ Manalangin naku êt kan Bapan Namalyari ya matandan yuy ayin kaparisuy kapangyarian na para kantamun mani manampalataya kana. Ya

kapangyarian êt ati, sabay ya ginamit na sabitun pinabyay nan manguman si Cristu buy pinaiknu na sa wanana sa langit.

²¹ Kabay luyang makapangyarian si Cristu sa kaganawan ispirituy mag-ari, mamaala, mamunu, buy dilag kapangyarian. Ayin makapantag sa tungkulna, alwan kay sa panawun amésen, agyan sa lumatêng pun êt ta panawun.

²² Impaaypan Bapan Namalyari kan Cristuy kaganawan buy dinyag nayan ulun kaganawan para sa ikakangéd manampalatayay miaawyun

²³ ya sabay ya pinakalawinin Cristu. Ya kaganawan pustun manampalataya sabay ya kabuuan pinakalawinin Cristu buy si Cristu êt ta mamibuu sa kaganawan.

2

Pinabyay kaw kaawayun Cristu

¹ Sabitun nuna, nanuwad kaw nati sa pangélêw Bapan Namalyari gawan sa a yu panunul kana buy sa mani kasalanan yu.

² Mambumay kaw kaparisun mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari buy nagpasakup kaw sa kapangyarian Satanas ya arin mani ispirituy nadawak ya manguna sa nakêm* mani

* 2:2 2:2 sa Griego, pangulun kapangyarian angin.

tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

³ Sabitun nuna, mambumyay kitamun kaparisula, ta pansunulun tamuy kalabayan lawini buy isip tamu. Sa kabilian tamun abiin, kaawyun kitamu êt dayi sa mani tawuy katubagan Bapan Namalyari.

⁴ Nuwa gawan mapallunus si Bapan Namalyari buy maragul la pangidu na kantamu,

⁵ agyan nanuwad kitamun nati gawan sa mani kasalanan tamu, pinabyay na kitamu pun êt kaawyun Cristu. Kabay gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari, niligtas kitamu.

⁶ Buy gawan sa pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus, pinabyay kitamun Bapan Namalyari kaawyun Cristu buy paran impaiknu na kitamina sa lukup Cristu baydu sa langit.[†]

⁷ Dinyag nay abiin amên sa lumatêng nga panawun, maipakit na sa kaganawan ya asê mapantagan na kangêdan nakêm na kantamu ya impakit na sa kapamilatan Cristu Jesus.

⁸ Gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari, niligtas kaw sa kapamilatan panampalataya yu kan Jesus, alwan sa kapamilatan sarili yun dyag, nun a digalun Bapan Namalyari kamuyuy abiin.

⁹ Alwan gawan sa kapamilatan mangangêd da diyag yuy ingkaligtas yu. Kabay ayin maipagmaragul ya sisabêt man.

¹⁰ Gawan sa kapamilatan pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus, binyanan kitamun Bapan Namalyarin bayuy biyay amên manyag kitamun mangangêd ya intalagay nan Bapan Namalyari ya daygên tamu sabitun nuna pun.

Ya pamibêtêk mani Judio buy alwan Judio gawan kan Cristu

¹¹ Kabay sikaw wa mani alwan Judio, ganakên yuy kabilian yu ya sabitun nuna, in-anak kaw alwan Judio buy pandustakên kaw mani Judio tagawan a lakaw kaparisu ya tinuli. Nuwa ya pangatuli, kay diyag tawu sa lawini.

¹² Ganakên yu êt ta sabitun nuna, a yu pun kilala si Cristu, a kaw kaawyun sa mani tawun Bapan Namalyari ya sabay ya mani Israelita, buy a kaw sakup sa mani kasunduwan Bapan Namalyari ya batay sa mani pangaku na. Mambumyay kaw baydi sa babun luta un ayin kapilmiyan buy a yu kilala si Bapan Namalyari.

¹³ Sabitun nuna, marayu kaw kan Bapan Namalyari. Nuwa amêsên, nidani kawna kana sa kapamilatan dayan Cristu.

[†] 2:6 2:6 impaiknu na kitamu sa lukup Cristu baydu sa langit:labay sabin mapagkaawyun kitamun Cristun mag-ari baydu sa langit.

¹⁴ Si Cristuy pinangubatan kapatêtbékan. Kabay napibêték nay mani Judio buy mani alwan Judio. Buy sa kapamilatan lawini nay nipaku sa kurus, intas naynay pamitutubagan balang gisa ya paran pallasak sa pader ya mamisyay sa mani Judio buy alwan Judio.

¹⁵ Sa pangamatin Jesus sa kurus, intas naynay pukat Kautusan na impasulat kan Moises ya dilag utus buy patakaran. Dinyag nay abiin amén pibêtékén nay mani Judio buy alwan Judio sa gigisay lawini. Sa pakapakun baydu, mikasunduy luwa.

¹⁶ Buy abiin na luwa ya pinibêték na sa gigisay lawini, ingkasundu na sila kan Bapan Namalyari sa kapamilatan pangamati na sa kurus, ta inyari naynay pamitutubagan tamu.

¹⁷ Naku sa babun luta si Cristu buy impatanda nay Mangéd da Balita ya namikasundu kamuyun mani alwan Judio ya sabitun nuna marayu kaw kan Bapan Namalyari. Buy agyan kanyan êt ta mani Judioy narani kan Bapan Namalyari, impatanda na êt kanyan na Mangéd da Balita.

¹⁸ Kabay sikitamun kaganawan, makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari sa kapamilatan gigisay Ispiritu na gawan sa dinyag Cristu para kantamu.

¹⁹ Kabay amêsén, sikaw wa mani alwan Judio, alwa

kawnan dayawan o taga kaatag lugal, nun a kabêték kawna sa mani pinilin Bapan Namalyari buy kabilang kawna sa pamilya na.

²⁰ Sikitamuy mani manampalataya, maiparisu kitamu sa gisay bali ya si mani tarêk sabay ya mani apostul buy mani propeta, buy ya pamitudékan tarêk, sabay si Cristu Jesus.

²¹ Sa kapamilatan Cristu, mangapitutumpang kitamu ya paran mani kasangkapan bali buy mapakadyag gisay banal la Templun Jesus.

²² Sikaw wa mani alwan Judio, gawan sa pamikibêték yu kan Cristu, niawyin kawna sa mani Judio. Buy kaganawan tamu nanuwad dan mani kasangkapan Templay panugêlan Bapan Namalyari sa kapamilatan Ispiritu na.

3

Ya palanun Bapan Namalyari sa mani alwan Judio

¹ Gawan sa parabaysên na dinyag Bapan Namalyari, siku si Pablo ya nisukul gawan sa paglingkud ku kan Cristu alang-alang kamuyun mani alwan Judio.

² Pilmin nabalitan yinay intiwalan Bapan Namalyari kangkuy pamipatandan Mangéd da Balita kamuyu.

³ Kaparisun sinabtan ku sa sulat ta ati, impatandan Bapan Namalyari kangku ya tungkul sa liim ma palanu na.

⁴ Kaban pambasên yuy ati ya sulat ku, matandan yuy pangintindi ku sa liim ma palanun Bapan Namalyari tungkul kan Cristu.

⁵ Sabitun nuna, asê im-patandan Bapan Namalyari sa mani tawu ya palanu na, nuwa amêsên, sa kapamilatan Ispiritu na, impatanda nayna sa mani banal la apostul buy sa mani propeta na.

⁶ Buy ati ya palanun Bapan Namalyari. Sa kapamilatan Mangêd da Balita tungkul kan Cristu, ya mani Ju-dio buy alwan Judio, parisu lan mapagmanay kangêdan, parisu silan idi sa gigisay lawinin Cristu buy parisu sila êt makatanggap sa mani pangakun Bapan Namalyari gawan sa pamikibêték la kan Cristu Jesus.

⁷ Gawan sa kangêdan nakêm Bapan Namalyari buy sa kapamilatan kapang-yarian na, dinyag nakun mamipatandan Mangêd da Balita.

⁸ Agyan sikuy pinakanayêpa sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana, pinili naku pun êt amên iaral sa mani alwan Judio ya asê masukad da kangêdan Cristu.

⁹ Buy ipalinaw ku sa kaganawan nu parasaantun matupad da palanun Bapan Namalyari ya sabay ya nanyag kaganawan.

¹⁰ Impadyag na kangkuy abiin amên sa kapamilatan mani manampalatayay miaawyin, maipatanda la

sa mani nipagtungkul-an buy dilag kapangyarian sa langit ya kabiyasan nan mamipatanda sa mag-mikakanayun na paralan.

¹¹ Abiin nay palanu na paubat sabitun bayu na pun daygên na babun luta buy tinupad nay abiin sa ka-pamilatan Cristu Jesus ya Panginuu tamu.

¹² Gawan sa panam-palataya tamu buy sa pamik-ibêték kan Cristu Jesus, makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari un ayin limu buy ayin pamikakunu.

¹³ Kabay makisabi yaku kamuyu ya agana kaw mangaynay nakêm gawan sa mani kasakitan ya pandanasên ku alang-alang kamuyu, gawan abiin ya ikarangal yu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Efeso

¹⁴ Kabay balang maganaka kuy palanun Bapan Namalyari, manduku wakun mangulimén kana.

¹⁵ Siyay Bapan kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta ya pan-ituwad nan gisay pamilya.

¹⁶ Manalangin naku kana ya papas-êyên nay nakêm yu sa kapamilatan Ispiritu na ayun sa saganay kangêdan na buy kapangyarian na.

¹⁷ Manalangin naku êt ta manugêl si Cristu sa bêkê yu sa kapamilatan panam-palataya yu. Manalangin

naku êt ta magin napas-êy kaw buy namanidêg sa pangidun Bapan Namalyari

¹⁸ amén mapukatan yu buy ya kaatag pun na pinilin Bapan Namalyarin kay kana nu parasaantun kakwal, kakarang, katag-ay, buy nu parasaantun kalalê ya pangidun Cristu kantamu.

¹⁹ Labay kuy madanasan yuy asê masukad da pangidu na amén makitan sa biyay yu si Bapan Namalyari.

²⁰ Kabay ulimênê tamu si Bapan Namalyari ya makadyag un igit pun sa agyan sabêt pun na yawarén o maisip tamu sa kapamilatan kapangyarian nay manyag kantamu.

²¹ Ulimênê tamu kanuman si Bapan Namalyari gawan sa mani kangédan ya makitan sa mani manampalatayay miaawyin buy kan Cristu Jesus! Awuy Panginuun.

4

Nibébêték ya mani manampalataya kan Cristu

¹ Bilang gisay nakasukul gawan sa paglingkud ku sa Panginuun, makisabi yaku kamuyun bumpyay kaw nanaspas bilang mani binêg Bapan Namalyari.

² Pakadyag kaw mapagpayêpa, naayup-up, mapangintindi buy mapagpasensiya sa mani kakulangan un kaparisu yu bilang pamipakit yu pangidu yu.

³ Pagpilitan yu manugêl la pamibébêték yu ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari sa kapamilatan mangêd da pamiaawyun yu ya sabay ya mamibêték kamuyu.

⁴ Sikitamun kaganawan ya nakibêték kan Cristu, napakadyag kitamun gigisay lawini buy gigisay Ispirituy manugêl kantamun kaganawan buy gigisay kapilmiyan ya indin kantamu sabitun binêg kitamun Bapan Namalyari.

⁵ Gigisay Panginuun tamun Jesus, gigisay panampalataya, buy gigisay bawtismu.

⁶ Gigisay Bapa tamun Namalyari buy sabay siyay Bapa tamun kaganawan. Mag-ari ya sa kaganawan, manyag ya sa kaganawan buy manugêl ya kantamun kaganawan.

⁷ Sikitamun kaganawan, parti kitamun gigisay lawini, nuwa binyanan nan kaagyuanan na balang gisa ayun sa labay idin Cristu.

⁸ Kabay paradi ya idi sa kasulatan,

“Sêñ nitag-ay ya sa langit, pilikaku nay malakêy tawuy sinambut na buy dilag yan indin sa mani tawu na.”*

⁹ Amêßen, sabêt ta labay sabin “Nitag-ay ya sa langit?” Ya labay sabin abitu, inyêpa yapun baydi sa luta si Cristu.

* **4:8 4:8** Mani Kanta 68:18.

¹⁰ Buy ya inyêpa baydi sa luta sabay êt ta nitagay sa katatag-ayan na langit amên magin lubus ya kapangyarian na sa kaganawan.

¹¹ Kabay binyanan nan kaagyawan ya balang gisa. Ya kaatag, dinyag nan apostul. Buy ya kaatag, dinyag nan propeta. Ya kaatag êt, dinyag nan mamipatan-dan Mangêd da Balita sa mani asê pun nakakilala kan Cristu. Ya kaatag êt, dinyag nan pastor buy manuru.

¹² Dinyag nay abiin amên il-an nay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana amên lumabung buy pumas-êy sila bilang lawinin Cristu.

¹³ Sa paradi ya paralan, maduwang tamuy kaganawan pamibêbêték sa panampalataya buy pangilala sa Anak Bapan Namalyari buy pakadyag kitamun napas-êy ya manampalataya kana anggan pakadyag ugalin Cristu ya ugali tamu.

¹⁴ Buy nu naduwang taminay abiin, a kitamina kaparisun mani anak ka pabayu-bayuy isip buy tambêng magtan magmikakaatag ga aral un mani tawuy mallinlang gawan sa paralan lay nakapuglaw.

¹⁵ Nun a magsabi kitamun kapêtégan un dilag pangidu amên sa kaganawan, pakadyag kitamun ugalin Cristu ya sabay ya ulu tamu.

¹⁶ Sa kapamilatan na, pitutumpangêñ nay kaganawan kasangkapan lawini na, ya ayin kaatag nun a sabay ya mani manampalataya kana. Kabay lumabung buy pumas-êy ya buun lawini nu manyag ya balang gisa sa pan-ipadyag Cristu kalla un dilag pangidu.

Ya bayun biyay kan Cristu

¹⁷ Gawan sa tungkulna indin Panginuun kangku, pan-ipilit kun agana kawna bumyay kaparisun mani tawuy asê makakilala kan Bapan Namalyari. Ta ayin kapukatan na pan-isipin la

¹⁸ buy ayin silan pangintindi sa mani ispiritwal la bagay. Buy gawan ayin silan tanda buy sa kakdêyan ulu la, ayin kallay bayun biyay ya pan-idin Bapan Namalyari.

¹⁹ Ayin silaynan dêng-êy. Kabay nalabayan lay nay nadawak ka kalabayan lawini buy pawa silan nasabêksabêk sa panyag kadinatan.

²⁰ Nuwa sikaw, kaatag kaw kalla ta alwan parabaysen na natandan yutungkul kan Cristu.

²¹ Nalêngê yinay aral tungkul kan Jesus buy tinurwanan kawnan kapêtégan na idi kana.

²² Kabay lakwanan yinay mana yun pamibiyaybiyay ta abiin na mamipakadawak kamuyu gawan sa kalabayan na mamurayit kamuyu.

²³ Pasawan yuy ibayun Bapan Namalyari ya isip yu buy ugali yu.

²⁴ Ipakit yuy imbayu kawan Bapan Namalyari buy dilag ugali ya kaparisu kana ya pêtêg matinêk buy banal.

²⁵ Kabay agana kawna maglaram, nun a paway nan kapêtégan na sabin yu sa balang mapatêl kan Cristu gawan kaawyun kitaminan kaganawan sa gigisay lawini.

²⁶ Nu manubag kaw man, agana kaw mangasalanan buy agana yu paulayén na lumibas sa allun dilag kaw pun suluk sa patêl yu.[†]

²⁷ Agana yu biyan dan si Satanás sa biyay yu.

²⁸ Ya manakaw, aganayna manguman manakaw, nun a mangkap yatan ubray mamangêd amên makasawup ya sa mani mangaylangan.

²⁹ Agana kaw magsabin nadawak, nun a abituy makakangêd buy nakaayun sa kabilian mani mallêngê ya sabin yu amên makasawup kalla.

³⁰ Buy agana yu palungkutun na Ispiritun Bapan Namalyari. Ta ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya tatak ka bandi kawan Bapan Namalyari buy lubus nakaw iligtas sa pallumatêng allu.

³¹ Itas yuy sabêt man na ikasakit nakêm yu, tubag, pamipapati, pallangkab sa kaparisu, pagsabin nadawak

laban sa kaparisu, buy pangisip nadawak sa kaparisu.

³² Nun a magin maganaka kaw buy mapallunus sa balang gisa. Patawarên yuy balang gisa kaparisun pamatawad Bapan Namalyari kamuyu gawan sa dinyag Cristu.

5

Bumyay bilang mani tawuy nasawangan

¹ Amêsên, gawan anak kawnan Bapan Namalyari ya kakaidwan na, sépat yuyan tubsun.

² Buy bumyay kaw dilag pangidu sa kaparisu yu, kaparisun pangidu kantamun Cristu ya indin nay sarili na para kantamu bilang nabangi ya andug kan Bapan Namalyari.

³ Gawan pinili nakaw kay kana, dapat agyan gisa man kamuyu ayin magsabi kamuyun makikanayun ya o manyag yan sabêt man na kalasin kalabayan lawini ya madinat o sakim ya.

⁴ Buy asê êt naspat malêngê kamuyuy malasway pagsabi o ayin kapukatan na isturya o nangadadawak ka lawêg. Nun a pawa kaw magpasalamat kan Bapan Namalyari.

⁵ Tandanên yuy si tawuy makikanayun o manyag sa kalabayan lawini nay madinat o sakim, a ya miawyun

[†] 4:26 4:26 Mani Kanta 4:4.

sa pag-arian Cristu buy si Bapan Namalyari. Tagawan ya kasakiman, maibilang yan pangulimén sa mani diyus-diyusan.

⁶ Agana kaw magpapurayit sa ayin kapukatan na pangatuyungan kaatag tungkul sa nangadadawak ka diyag la, tagawan marusa si Bapan Namalyari sa mani tawuy asé manunul kana.

⁷ Kabay agana kawna makiawyun sa mani tawun abiin.

⁸ Sabitun nuna, mambumyay kaw sa kadlémán, nuwa amésén, nasawangan kawna gawan idi kawna sa Panginuun. Kabay ipakit yu sa pamibiyaybiyay yuy nasawangan kawna.

⁹ Tagawan ya gisay tawuy nasawangan nana, makitan kanay kangédan, katinékan, buy kapêtégan.

¹⁰ Pagpilitan yu tukalén nu sabêt ta mamakapaidu sa Panginuun.

¹¹ Agana kaw makiawyun sa mani ayin kapukatan na pandaygén mani tawuy mambumyay sa kadlémán, nun a sabin yu kallay kadawakan la.

¹² Tagawan mamakapadêng-éy sabin ya mani pandaygén lay nadawak ya nakaliim.

¹³ Nuwa nu sabyanan yu sila sa pandaygén lay nadawak, masawangan sila buy matandan lay nadawak ka mani pandaygén la.

¹⁴ Tagawan ya kaganawan

madausan sawang un kapêtégan, masawangan nana. Kabay pansabin yabay,

"Mimata kay mamabêlêw. Midêng ka ubat sa nangamati buy pasawangén kan Cristu."

¹⁵ Kabay mamakapala kaw nu parasaantu kaw mambumyay. Agana kaw bumyay kaparisun mani tawuy ayin tanda, nun a bumyay kaw kaparisun mani tawuy biyasa ya nakatandan kalabayan Bapan Namalyari.

¹⁶ Gamitin yuy panawun yu sa panyag mangéd, ta malakéy manyag nadawak sa panawun amésén.

¹⁷ Kabay agana kaw magin ayin tanda, nun a pakaintindin yu nu sabêt ta kalabayan Panginuun.

¹⁸ Agana kaw maglasing gawan makasiray abiin sa mangéd da pamibiyaybiyay yu. Nun a, tulutan yu matupus kaw Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁹ Sa pamititipun yu, magkanta kaw mani salmu, imnu buy kaatag pun na mani kantay pansispirituwal. Buun békê kaw magkanta buy mangulimén sa Panginuun.

²⁰ Sa kapamilatan Panginuun tamun Jesu Cristu, pawa yu ipasalamat kan Bapan Namalyari ya kaganawan.

²¹ Magpasakup kaw êt sa balang gisa bilang panggalang kan Cristu.

Aral sa mani nipag-asawa

²² Sikaw wa babayi, magpasakup kaw sa asawa yu kaparisun pagpasakup yu sa Panginuun Jesus.

²³ Tagawan ya liyaki sabay ya ulun asawa na. Para êt baydu kan Cristu ya ulun mani manampalatayay miaawyun ya sabay êt ta lawini na, buy siyay mamilitgas kalla.

²⁴ Kabay nu parasaantun sakup kan Cristu ya mani manampalatayay miaawyun, para êt baydun magpasakup pa mani babayi sa asawa la sa kaganawan bagay.

²⁵ Sikaw wa lawyaki, kaidwan yuy asawa yu kaparisun pangidun Cristu sa mani manampalatayay miaawyun. Indin nay sarili na para sa mani manampalatayay miaawyun

²⁶ amén pakadyag silan banal pamakayarin linisin sa kapamilatan lanêm* buy Sabin Bapan Namalyari.

²⁷ Dinyag nay abiin amén maiarap na sa sarili nay mani manampalatayay miaawyun un naiduidu buy banal, ayin dakun sabêt man na dinat buy ayin makitan na nadawak sa pangêlew na.

²⁸ Kabay sépat kaidwan liyaki ya asawa na kaparisun pangidu na sa sarili na. Ta ya mangidu sa asawa na, pangkaidwan nay sarili na gawan gigisa sila tana.

²⁹ Ayin tawuy nasulapu sa sarili nan lawini, nun a pakan nay ati buy saysayên. Para êt di ya pandaygên Cristu kantamun mani manampalatayay miaawyun,

³⁰ tagawan parti kitamun lawini na.

³¹ Pansabin sa kasulatan, "Gawan di, lakwanan liyaki ya bapa buy indu na amén miawyin silan miasawa buy pakadyag gigisa."†

³² Mamakaupapas sa ati ya nalalêy kapêtégan na impatandan Bapan Namalyari. Ya pantukuyun abiin sabay si Cristu buy mani manampalatayay miaawyun.

³³ Kabay sikaw wa lawyaki, sépat yun kaidwan na asawa yu kaparisun pangidu yu sa sarili yu. Buy sikaw waman na mani babayi, galangên yuy asawa yu.

6*Aral sa mani mangatwa
buy sa mani anak*

¹ Sikaw wa anak, sunulun yuy mani mangatwa yu alang-alang sa Panginuun, gawan abiin na sépat yun daygên.

² "Galangên yuy mangatwa yu." Ati ya mumunan utus ya dilag kaawyin na pangaku.

³ Buy paradi ya pangaku, "Nu galangên yuy mani mangatwa yu, magin mangêd buy kumarang nga

* 5:26 5:26 Ya labay sabin bawtismu sa lanêm. † 5:31 5:31 Genesis 2:24.

* 6:3 6:3 Exodus 20:12; Deuteronomio 5:16.

biyay yu baydi sa babun luta.”*

⁴ Buy sikaw wa mani bapa, agana kaw manyag mani bagay ya ikasakit nakêm mani anak yu. Nun a, paragulun yu silan dilag disiplina buy panuru ayun sa panampalataya tamu sa Panginuun.

Aral sa mani ipus buy sa mani amung

⁵ Sikaw wa mani ipus, sunulun yuy mani amung yu baydi sa babun luta un dilag panggalang buy buun katapatan ya paran si Cristuy nay pagsuywan yu.

⁶ Daygên yuy abiin, makit lakaw man o asê, alwan amên mapasaya yu sila, nun a gawan alipên kaw Cristu buy buun bêkê yun daygên na kalabayan Bapan Namalyari.

⁷ Magsuyu kaw buun bêkê ya paran Panginuun nay pagsuywan yu buy alwan tawu.

⁸ Tagawan tanda yuy biyan gantimpalan Panginuun ya balang gisa ayun sa mani dinyag nay mangêd, ipus yaman o asê.

⁹ Buy sikaw wa mani amung, magin mangêd kaw êt sa mani ipus yu. Agana yu sila palimun, ta tanda yuy sikaw buy sila, dilag kaw gigisay amung sa langit buy a ya mamilii.

Mani gamit sa pamikilaban ya indin Bapan Namalyari

¹⁰ Ati yay kayaryan sulat ku. Magpakapas-êy kaw sa pamikibêték yu sa Panginuun Jesus sa kapamilatan dakilay kapangyarian na.

¹¹ Gamitin yuy kaganawan gamit sa pamikilaban ya indin Bapan Namalyari kamuyu amên malabanan yuy mani nadawak ka palanun Satanas.

¹² Gawan ya kapati tamu, alwan mani tawu nun a nangadadawak ka ispirituy asê mangakitan ya mag-ari, dilag kapangyarian buy mamaala sa kadlêman baydi sa babun luta.

¹³ Kabay gamitin yuy kaganawan gamit sa pamikilaban na indin Bapan Namalyari kamuyu amên sa uras pallumatêng kadawakan, namanidêg kaw. Buy pamakayarin pamikilaban yu, manugêl kaw pun êt napas-êy.

¹⁴ Kabay maglêan kaw. Daygên yun yakês ya kapêtégan. Isulud yuy pangamatinêk bilang panagka sa pagaw yu.

¹⁵ Isulud yu bilang sapatus ya paglêan sa pamipatandan Mangêd da Balita ya mam-in kapatêtbêkan.

¹⁶ Alwan kay abiin. Gamitin yu êt bilang panagkay panampalataya yu amên a kaw dakun mapakun sa mani panuksun Satanas ya nanuwad yawuy magdêkêtdêkêt.

¹⁷ Isulud yu bilang elmet ya kaligtasan yu buy gamitin yu bilang ispaday

Sabin Bapan Namalyari ya
indin Ispiritu na.

¹⁸ Buy manalangin kaw
sa kaganawan uras sa
sawup Ispiritun Bapan
Namalyari. Sa panalangin
yu, makilunuslunus kaw
buy manyawad kana. Pawa
kaw nakal-an buy pawa
kaw manalangin para sa
kaganawan pinilin Bapan
Namalyarin kay kana.

¹⁹ Manalangin kaw para
kangku ya sa balang pamipatanda
kun Mangêd da
Balita, biyan nakun ustuy
pagsabi amén maipatanda
kun buun pas-êy ya Mangêd
da Balita ya inliim sabitun
nuna.

²⁰ Tagawan in-utus sakun
Bapan Namalyari amén
mamipatandan Mangêd da
Balita ya sabay ya sangkan
ingkasukul ku. Kabay manalangin
kaw wa maipatanda
kun buun pas-êy tagawan
abiin na sépat kun daygên.

Ya Tawlin Pangumusta

²¹ Si Tiquico ya kakaidwan
tamun patêl buy tapat
ta maglingkud sa Panginuun
Jesus, siyay mamibalita ka-
muyun kaganawan tungkul
kangku amén matandan yuy
kabilyan ku buy nu sabêt ta
pandaygên ku.

²² Abiin na sangkan na
in-utus kuya kamuyu amén
matandan yuy tungkul
kanyan buy mapapas-êy nay
nakêm yu.

²³ Mani mapatêl, labay
kuy manugêl kamuyuy ka-
patêtbêkan, pangidu, buy

panampalatayay ubat kan
Bapan Namalyari buy sa
Panginuun Jesu Cristu.

²⁴ Labay kuy manugêl la
kangêdan Panginuun tamun
Jesu Cristu sa kaganawan
mangidu kana un ayin kat-
ganan.

Ya Sulat Pablo sa mani taga FILIPOS

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Timoteo ya kaparisu kun alipén Jesu Cristu. Nanulat kay kamuyun idi sa balayan Filipos ya pinilin Jesus kay kana. Ya sulat ta ati, para êt sa mani mamunu buy sa mani maglingkud sa mani manampalataya.

² Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatétbékan na ubat sa Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Filipos

³ Balang maisip kataw, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari.

⁴ Balang manalangin naku para kamuyun kaganawan, pawa kun matula.

⁵ Gawan paubat pun sabitun nuna kaw nanampalataya angga amêsên, pansawpan yu kina amên maiaral kuy Mangêd da Balita.

⁶ Napilmi yakun isundun Bapan Namalyari ya mangangêd da diyag na ya inumpisan na sa biyay yu angga sa pakaganap pa abiin sa allun pag-udung Jesu Cristu baydi sa babun luta.

⁷ Mapatêl, sépat paradi ya matanam ku kamuyu,

ta pawa kaw idi sa bêkêku. Tagawan sabitun nuna, sa pamitanggul ku buy pamipapêtég ku sa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, pawa yukun pansawpan sa kaganawan kaylangan ku. Buy anggay nabay amêsên na nakasukul laku, pansawpan yuku gawan sa kangêdan Bapan Namalyari kantamu.

⁸ Tandan Bapan Namalyari ya nasabêksabêk kakun makitan kataw gawan pangkaidwan kataw kaparisun pangidun Jesus kamuyu.

⁹ Buy ati ya panalangin ku kan Bapan Namalyari para kamuyu ya luyang pun lumalêy pamiiidu yu un dilag kabiyasnan buy pangintindi nu sabêt ta mangêd buy nadawak

¹⁰ amên mapili yuy pinakamangêd yun daygên. Sa pakapakun baydu, sa allun pag-udung Jesu Cristu, malatêng nakaw wa malinis buy ayin nan makitan na nadawak sa pamibiyaybiyay yu.

¹¹ Buy manalangin nakun sawpan kaw Jesu Cristun pawan bumyay matinék amên maparangalan buy maulimên si Bapan Namalyari.

Ya tulan Pablo ya naipatanda ya tungkul kan Jesu Cristu

¹² Mani mapatêl, labay kun matandan yuy naka-sawup maragul la pangasukul ku amên miwagaw wa

Mangêd da Balita tungkul kan Jesus

¹³ kaparisun nalyari amêsên kangku. Natandan kaganawan sundalus ya magbantay sa balin Emperador buy kaatag êt ta idi baydi ya nisukul laku gawan sa pangaral ku tungkul kan Jesu Cristu.

¹⁴ Buy gawan sa pangasukul ku, malakêy mapatêl tamu sa Panginuun na pinumas-êy ya panampalataya la buy pinumas-êy ya nakêm lan mamiaral Sabin Bapan Namalyari.

¹⁵ Pêtêg dilag dakun umnuuy mangaral tungkul kan Cristu gawan kay sa pangasêm la kangku buy labay lan ipakit ta katanda sila pun kangku. Nuwa dilag êt dakun umnuuy mangêd da nakêm mangaral Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

¹⁶ Gawan sa pangidu la kangku, pan-iaral la si Cristu. Gawan tanda lay ingkasukul kuy kalabayan Bapan Namalyari amên sa pakapakun baydu, maitanggul kuy Mangêd da Balita sa mani tawuy nakasukul kaawyun ku.

¹⁷ Nuwa ya kaatag, kay mamiaral silan Mangêd da Balita gawan kay sa sarily lan kalabayan amên ta dayêwên sila. Si abiin sila, asê mangêd da nakêm. Indap la ya kaban nakasukul laku baydi, mapasakit lay nakêm ku.

¹⁸ Nuwa paraman baydu, ayin kangkuy abitu. Pawa

kun matula ta si Cristu ya pan-iaral la, mangêd man na sangkan la o asê.

¹⁹ Tagawan tanda kuy sa kapamilatan panalangin yu buy sa sawup Ispiritun Jesu Cristu, miawas saku pun baydi.

²⁰ Ya pan-ipilmi ku buy labaylabay kun madyag sa biyay ku, abituy a ku mipakadêng-êy sa sabêt man na daygên ku, nun a pawan napas-êy ya nakêm kun mamiaral sa mani tawu tungkul kan Jesus kaparisu sabitun nuna. Sa pakapakun baydu, maparangalan ku si Jesus sa biyay ku, agyan ikamati ku man o asê.

²¹ Tagawan para kangku ya biyay ku, para kan Cristu. Buy nu mati yaku man, nambah kangkuy ati ta milaku waku sa lukup na.

²² Nuwa nu ikadang êt Bapan Namalyari ya biyay ku, mangêd êt ta malakêy madyag ku sa paglingkud ku kana. Kabay amêsên, nu mamili yaku, a ku tanda nu sabêt ta pilin ku.

²³ Magmikapakay isip ku sa luwa. Ta pan-isipin kuy labay kina dayin mati ta amên milaku wakina sa lukup Cristu, tagawan ati ya mamangêd.

²⁴ Nuwa kaylangan ku pun mabyay para sa ikakangêd yu.

²⁵ Kabay napilmi yakun kumarang pun na biyay ku buy makaawyun yu amên masawpan kataw pumas-êy sa panampalataya kan Jesus

buy mapasaya kataw gawan sa panampalataya yu.

²⁶ Buy nu makapag-udung ngakina kamuyu, luyang kaw dilag ipagmaragul sa pamikibêtêk yu kan Cristu Jesus.

²⁷ Kabay amêsên, agyan sabêt man na malyari kantamu, labay kuy bumayay kaw ayun sa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. Nu parabayduy daygên yu, makaawyun yuku man o asê, mabalitan kuy mibêtêk kaw mamilanggul Mangêd da Balita sa mani tawu amên manampalataya sila êt.

²⁸ Agana kaw malimu sa mani manalungat kamuyu. Tagawan nu makitan lay a kaw malimu kalla, sabay ya magin patanda kalla ya ipalaku silan Bapan Namalyari sa ayin katganan na kparusan nuwa sikaw, iligtas nakaw.

²⁹ Ta alwan kay tinulutan na kitamun manampalataya kan Jesus, nun a makadanas êt kasakitan para kana.

³⁰ Ya kasakitan na mangadanasan yu amêsên sa mani mamasakit kamuyu, kaparisun kasakitan na nakit yu kangku sabitun nuna buy angga amêsên, mangabalitan yuy mangadanasan ku pun.

2

Ya pagpayêpan Cristu

¹ Mapatêl lay, napilmi yakun napas-êy ya nakêm yu tagawan mibêtêk kaw

kan Cristu buy matula kaw gawan kakaidwan nakaw. Napilmi yaku êt ta mibêtêk kaw gawan sa Isipiritun Bapan Namalyari, pangkalunusan buy maki-damay kaw sa balang gisa kamuyu.

² Kabay makisabi yaku kamuyun pakapatulên yuku pun angga sa magin ganap pa tula ku. Labay kuy manugêl kaw mibêtêk sa isip, sa nakêm, sa kalabayan buy miiidu kaw sa balang gisa.

³ Agana kaw manyag agyan sabêt man na bagay gawan kay labay yuy itagay buy dayêwên kaw mani tawu nun a si daygên yu, magpakayêpa kaw sa balang gisa buy ituwad yun mamangêd da kaatag kaysa sa sarili yu.

⁴ Alwan kay sarili yun ikakangêd da isipin yu, nun a ya ikakangêd êt kaatag.

⁵ Kaylangan ya pan-isipin yu, magin kaparisun pan-isipin Cristu Jesus:

⁶ "Agyan idi ya kanay pang-aNamalyari na,
A na impilit manugêl kapan-tay Bapan Namalyari

⁷ Nun a imbul-is na pun na karapatan na bilang Namalyari.

Buy sên in-anak ya baydi sa babun luta,
naglingkud ya bilang ipus.

⁸ Nagpakayêpa ya
buy nagin mapanunul ya
angga sa kamatyan
agyan impaku laya sa kurus.

⁹ Kabay gawan sa dinyag na,
Intag-ay yan Bapan Namal-
yari un igit sa ka-
ganawan.

Buy binyanan nayan lagyuy
ayin kapantag*

¹⁰ amén ya kaganawan idi
sa langit, idi sa luta
buy kaganawan idi sa
aypan luta,

manduku buy mangulimén
sa lagyu na.

¹¹ Buy sabin lay, 'Kay si Jesu
Cristuy Panginuun.'

Sa pakapakun baydu, ma-
parangalan na Bapa
tamun Namalyari."

*Magin pêtêg anak Bapan
Namalyari*

¹² Kabay mani kakaidwan
ku, sabitun miaawayun ki-
tamu pun, pawa yun pan-
sunulun na pan-iaral ku ka-
muyu. Amésen na marayu
wakina kamuyu, luyang kaw
pun dayin manunul. Pagpil-
itan yun ipakit sa biyay yuy
kaligtasan yu buy daygên
yuy ati un dilag limu buy
panggalang kan Bapan Na-
malyari.

¹³ Tagawan si Bapan Na-
malyari ya mam-i kamuyun
pagkusan nakém amén
madyag yuy kalabayan na
buy pambiyan nakaw êt
kabiyasnan amén madyag
yuy kapapaidu kana.

¹⁴ Daygên yuy kaganawan
ayin deklamu buy ayin
pamikisubakan

¹⁵ amén ayin makit ta
nadawak kamuyuy mani

tawu buy malinis ya nakém
yu bilang mani anak Bapan
Namalyari kaban idi kaw
sa mani tawuy mapamilitép
buy mapanyag nadawak.
Maiparisu kaw sa bêtêwêñ
na pakadyag sawang sa
kaganawan

¹⁶ kaban mangaral kaw
kallan Mangéd da Balita
tungkul sa Sabin Bapan Na-
malyari ya mam-in biyay ya
ayin katganan. Sa pak-
pakun baydu, sa pag-udung
Jesu Cristu baydi sa babun
luta, a ku masabi ya ayin
pukat ta pinagpagalan ku
kamuyu, nun a maipag-
maragul kataw.

¹⁷ Ya panampalataya yu
kan Jesu Cristu, paran andug
kan Bapan Namalyari. Buy
nu kaylangan ibulug ga daya
ku sa andug ga ati, matula
ku pun êt buy makitula ku
kamuyu.

¹⁸ Buy sépat kaw êt matula
buy makitula kangku.

*Silan Timoteo buy si
Epafroditô*

¹⁹ Amésen, nu kalabayan
Jesus, tambêng kun ipalaku
baysén si Timoteo amén
sa pag-udung na baydi,
nu naibalita na kangku
nu sabêt tay kablyan yu,
pumas-êy ya nakém ku.

²⁰ Ayin nan kaatag
kaparisun Timoteo ya
pêtêg migaganaka para sa
ikakangéd yun kaganawan.

* 2:9 2:9 ayin kapantag: ya labay sabin katungkulun na ayin nan makalampus.

21 Ta ya kaatag, alwan kalabayan Jesu Cristuy pansiipin la, nun a kay sarili lan kalabayan.

22 Nuwa tanda yina nu parasaantun napag-papêtgan na kangêdan nakêm Timoteo. Tanda yu êt ta miawyun kay sa pangaral Mangêd da Balita kaparisun mitabapa.

23 Kabay nu matandan kina nu sabêt tay malyari kangku baydi sa sukulan, ipalaku ku baysên kamuyu si Timoteo.

24 Nuwa paraman baydu, nu kalabayan Panginuun, pilmin makakamut takun makalaku baysên kamuyu.

25 Amêssên, inisip kuy kay-langan kinan ipauli baysên kamuyu ya patêl tamun si Epafroditô ya impalaku yu baydi amên mantan sawup buy manawup kangku baydi sa sukulan. Kaparisu kuyan maglingkud kan Bapan Namalyari ya mamitanggul êt un Mangêd da Balita.

26 Napitik-pitik ya gawan natandan yu kanuy nakatanam ya. Kabay nasabêksabêk yan makitan nakaw.

27 Pêtêg nakatanam yabay ya perad nayna dayin ingkamati, nuwa kinalunusan yan Bapan Namalyari. Alwan kay siyay kinalunusan Bapan Namalyari, nun a siku êt. Ta nu nati ya, mabêgbêg ga békê ku.

28 Kabay labaylabay kinan ipauli ya baysên amên matula kaw nu makitan yuyan manguman buy sa pakapakun baydu, a kina migaganaka.

29 Kabay sa pag-udung na, tanggapên yuyan buun tula bilang patêl sa Panginuun. Galangên yu êt ta mani tawuy kaparisu na,

30 tagawan nati yina dayi gawan sa paglingkud na kan Jesu Cristu. A nayna pinakamal la biyay na amên madyag natay impadyag yu kana para kangku bilang kasagili yu.

3

Ya pêtêg pangamatinêk

1 Mapatêl lay, amêsên matula kaw gawan sa pamikibêtêk yu sa Panginuun. A ku sumawan isulat manguman kamuyuy in-aryl ku sabitun nuna, ta abiin na mangillag kamuyu nu dilag mangaral kamuyun alwan pêtêg.

2 Mangillag kaw sa mani tawuy napakaugalin asu. Nadawak ka pandaygên la ta pan-ipilit lan ipatuli pun na mani alwan Judio amên miligtas sila.

3 Nuwa sabay sikitamuy pêtêg tinuli,* tagawan mangulimên kitamu kan Bapan Namalyari sa sawup Ispiritu na buy pan-ipagmaragul tamuy dinyag Cristu Jesus. Buy a kitamu nagtiwala ya

* 3:3 3:3 *pêtêg tinuli:* ya labay sabin abituy nanampalataya kitamina kan Jesus buy inlakwanan taminay nangadadawak ka diyag sa biyay tamu.

miligtas kitamu sa kapamilatan pagpatuli o sa kaatag pun na naugalyan ya pansunulun mani tawu.

⁴ Ta nu kay abiin na pisasabyan, idi êt kangkuy abiin. Kabay nu dilag magsabin miligtas sina sa kapamilatan panunul na sa naugalyan mani Judio, luyang ngakina.

⁵ Tagawan sabitun waluy allu ku pun sa pamianak kangku, tinuli yakina. Alwa pun êt kay abiin, ta pêtêg Hebreo ya mangatwa ku. Pêtêg êt ta Israelita ku ta ubat taku sa layin Benjamin. Nu kay panunul sa Kautusan ya pisasabyan tamu, masipit kun pansunulun na abiin, ta gisa kun Pariseo.

⁶ Nu kay panunul ku sa paniwala yan mani Judio, buun nakêm kun pinasakit ya mani manampalataya kan Jesus, gawan indap ku nu abituy makapatula kan Bapan Namalyari. Buy nu tungkul laman sa panunul sa Kautusan tamu, ayin makitan na nadawak kangku.

⁷ Abiin silay mani bagay ya indap ku nu makakangêd kangku sabitun nuna. Nuwa amêsên, ayin nan pukat kangkuy abiin ta ya maulaga kangku, sabay ya pangilala ku kan Jesu Cristu.

⁸⁻⁹ Buy alwan kay abiin, ta para kangku, abituy kaganawan bagay ya dinyag ku ya indap ku nu makapasaya kan Bapan Namalyari, intuwad kinan ayin pukat buy madinat amén na kuta mak-

ilala buy makapikibêték kan Jesu Cristu ya Panginuun ku. Ta para kangku, pinakamaulaga ya pangilala ku kana kaysa sa mani dinyag ku sabitun nuna. A ku panisipin na ituwad dakun matinék gawan sa panunul ku sa Kautusan, nun a sa panampalataya ku kan Jesus.

¹⁰ Kabay ya labay ku amêsên, luyang ku pun makilala si Cristu. Buy labay ku êt madanasan na kapangyarian Cristu sabitun nanguman yan nabyay. Buy labay ku êt madanasan na kasakitan kaparisun kasakitan ya dinasanan na buy maituwad daku kana sa pangamati na.

¹¹ Sa pakapakun baydu, agyan mati yaku man, mabyay yakun manguman.

Isundu anggan asê matanggap pa gantimpalan Bapan Namalyari

¹² A ku pansabin na nadyag kinan kaganawan na abiin. A ku êt masabi ya ganap pakina. Nuwa ya pandaygên ku amêsên, pagpilitan kun maduwang nga abiin gawan abiin na sangkan pamêg Cristu Jesus kangku.

¹³⁻¹⁴ Mapatêl lay, a ku êt masabi ya ganap pakina. Nuwa ya pandaygên ku amêsên, panlitépên kuy mana kun mani nadyag. Kaparisun gisay mamwayu, pagpilitan kun misadsad sa katganan amén makwa kuy gantimpala. Ya gantimpalan

abiin, ayin kaatag nun a ya pamêg kangkun Bapan Namalyari ya bumyay yaku sa langit kaawyun na sa kapamilatan Cristu Jesus.

¹⁵ Parabaysên na sépat tamun isipin, sikitamuy napas-êy ya panampalataya. Nuwa nu alwan parabayduy pan-isipin yu, ipatandan Bapan Namalyari kamuyuy usfu.

¹⁶ Paraman baydu, ya maulaga, isundu tamuy panunul tamu sa kapêtégan na natandan tamina.

¹⁷ Mapatêl lay, mibêbêték yun pakitbusan na alimb-away impakit ku kamuyu buy pakitbusan yuy kaatag makitbus kanyan.

¹⁸ Pawa kinan pansabin kamuyu buy amêsên, katangis sakun umanên sabin kamuyu ya malakéy tawuy magsabin manampalataya sila kan Jesus, pakan manalungat sila sa pangamatin Cristu sa kurus sa kapamilatan pamibiyaybiyay la sa kadawakan.

¹⁹ Nuwa ya kapilakwan la sabay ya ayin katganan na kaparusan. Tagawan ya kalabayan lawini lay sabay ya pandaygên lan namalyari la buy pan-ipalangka lay mani bagay ya sépat la dayin ikadêng-êy. Ayin silan kaatag pan-isipin nun a ya mani bagay baydi sa babun luta.

²⁰ Nuwa sikitamu, alwan parabaydu, ta ya pêtég bibiyan tamu, baydu sa langit. Buy nasabék tamun

pan-êtêngên ubat ta baydu ya Mamilitgas ya sabay ya Panginuun Jesu Cristu.

²¹ Sa pag-udung na, manakup ya sa mani tawu sa kapamilatan kapangyarian na. Buy sa kapamilatan êt abiin na kapangyarian na, ibayu nay lawini tamuy mayna buy mangamati amén magin kaparisun lawini nay pallanggit.

4

Mani tipan

¹ Kabay mapatêl ku, magpakapas-êy kaw sa Panginuun. Kakaidwan kataw buy nasabék kakun makitan kataw ta sikaw wa pangubatan tula buy karangalan ku kan Bapan Namalyari.

² Makisabi yaku kamuyuy Euodia buy Sintique ya mikasundu kawna ta mi-patêl kaw sa Panginuun.

³ Buy sika ya pêtég kun kaawyun sa pangaral, makisabi yaku kamun sawpan muy mani babayin ati. Tagawan kasawup ku sila sa pamipatandan Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, kaawyun lan Clemente buy kaatag pun êt ta kaawyun kun maglingkud kan Jesus. Ya mani lagyu lay nakasulat sa librun biyay.

⁴ Pawa kaw matula gawan sa pamikibêték yu kan Jesus! Pan-umanên kun sabin, “Matula kaw!”

⁵ Ipakit yu sa kaganawan na kangêdan nakêm yu, ta

marani yanan lumatêng nga Panginuun!

⁶ Agana kaw migaganaka sa sabêt man, nun a manalangin kaw kan Bapan Namalyari buy manyawad kanan dilag pagpasalamat.

⁷ Nu pawa kaw manalangin kan Bapan Namalyarin dilag pagpasalamat, biyan nakaw kapatêtbékan sa békê buy sa isip yu ya asê agyun mapukatan mani tawu. Ati ya kapatêtbékan na mangillag kamuyu amên a kaw napitik, ta nakibêték kawna kan Cristu Jesus.

⁸ Amêsên na mapatêl, bayu ku yarin na sulat ku, dilag gaku pun sabin kamuyu. Pawa yun isipin na mani mangéd buy kapapaulimén, ya pêtêg, marangal, matinék, malinis, naidu, buy panggalangên.

⁹ Daygén yuy kaganawan natandan, natanggap, nalêngê buy nakit yu kangku buy si Bapan Namalyari ya ubatan kapatêtbékan sabay ya mapakamuyu.

Ya pagpasalamat Pablo sa sawup la

¹⁰ Sadyay tula ku buy magpasalamat sa Panginuun, gawan agyan makarang ngay panawun na inlumibas, impakit yun manguman na labay yukun sawpan. Tanda ku êt ta a yuku nalitêpan, nuwa kay babayu yun naarapan mipagtan sawup yu kangku.

¹¹⁻¹² A ku pansabin na ati gawan mangaylangan naku. Ta natandan kina nu parasaantun magin nukad kangkuy agyan sabêt man na kabilyan ku. Ta nadanasan kinay kasakitan buy nadanasan ku êt ta kapasnawan. Nadanasan kuy inlumayang buy nadanasan ku êt ta nabsuy. Kabay agyan sabêt man na lumatêng kangku, nabiyasa kinan magpatêtbék.

¹³ Buy agyan sabêt man na madanasan ku, agyu kun arapên na abiin sa kapamilatan sawup Cristu ya mamapas-êy kangku.

¹⁴ Paraman baydu, mangéd da dinyag yu tagawan sinawpan yuku sa kasakitan na dinanasan ku.

¹⁵ Tanda yuy mani taga Filipos ya sabitun nuna kaw naniwala sa Mangéd da Balita tungkul kan Jesus, kay sikaw wa manampalatayay miaawyun ya nanawup sa mani kaylangan ku sabitun namita ku sa Macedonia.

¹⁶ Ta agyan sabitun idi yaku sa Tesalonica, magkamipagtan kaw êt sawup kangku.

¹⁷ Pansabin kuy ati alwan gawan labay kun makatanggap manguman sawup pa ubat kamuyu, nun a ya labay ku, luyang pun madagdagan na gantimpalay matanggap yu.

¹⁸ Amêsên, ya sawup pa impagtan yu kangku sa kapamilatan Epafroditto,

nukad sa mani kaylangan ku buy subra pun êt. Ya sawup yu, kaparisun nabangi ya andug kan Bapan Namalyari ya pantanggapên nan dilag tula.

¹⁹ Buy gawan nakibêtêk kawna kan Cristu Jesus, idin Bapan Namalyari kamuyuy kaganawan kaylangan yu ya ubat sa pibandiyan nay asê mangaubus.

²⁰ Uliménén tamu ya Namalyari buy Bapa tamu kanuman. Awuy Panginuun.

Mani tawlin pangumusta

²¹ Nagpapakun kawna baysên na kaganawan mani pinilin Jesu Cristun kay kana. Pansabin êt mapatêl tamuy kaawyun ku baydi ya “Nagpapakun kawna.”

²² Pan-ipasabi êt awêd kaganawan pinilin Bapan Namalyari baydi ya “Nagpapakun kawna,” luyang ngay mani maglingkud sa palasyun Emperador.

²³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Panginuun Jesu Cristu.

Ya Sulat Pablo sa mani taga COLOSAS

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari. Kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu.

² Mani mapatêl ku, nанulat taku kamuyuy idi sa Colosas ya pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy tapat kan Cristu.

Labay kun manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari ya Bapa tamu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Colosas

³ Balang manalangin kay para kamuyu, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari ya Bapan Panginuun tamun Jesu Cristu,

⁴ gawan nabalitan yan na panampalataya yu kan Cristu Jesus buy ya pangidu yu sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

⁵ Parabaysên na pandaygên yu gawan napilmi kaw wa idin Bapan Namalyari kamuyuy in-il-an na sa langit. Nagin napilmi kawna paubat sabitun nalêngê yu kapêtêgan na sabay ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu.

⁶ Sén nalêngê yu buy napukatan na kapêtêgan tungkul sa kangêdan Bapan

Namalyari, nanagêy ya abiin sa biyay yu buy niwagaw ubat kamuyu, kaparisun mangapalyari sa mani tawu sa kaganawan lugal sa babun luta.

⁷ Natandan yuy Mangêd da Balitan abiin kan Epafras. Gisa yan pagtiwalan buy pangkaidwan na patêl buy pagkaawyun yan maglingkud kan Cristu.

⁸ Nabalitan yan kan Epafras ya indin Ispiritun Bapan Namalyari kamuyu ya pangidu sa balang gisa.

⁹ Kabay paubat sabitun al-luy natandan yan na tungkul kamuyu, pawa kay man-alangin para kamuyu. Panyawarêñ yan kan Bapan Namalyari ya biyan nakaw kabiyasnan buy pangintindi ya ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari amên lubus yun matandan na kalabayan na.

¹⁰ Sa pakapakun baydu, bumyay kaw nanaspas buy kapapaidu sa Panginuun, pawa kaw manyag kangêdan buy pawan lumalê ya pangilala yu kan Bapan Namalyari.

¹¹ Manalangin kay kan Bapan Namalyari ya pakapas-êyên nakaw sa kapamilatan dakilay kapangyarian na amên mapibabatan yun dilag tula ya kaganawan madanasan yu.

¹² Buy pawa kaw êt magpasalamat kan Bapa, ta dinyag nakaw nanaspas amên mapagmana yuy in-il-an nay idi sa langit para sa

mani tawuy pinili nan kay kana ya idi sa nasawang.

¹³ Inligtas na kitamu sa kapangyarian kadlêman buy inlaku na kitamu sa pagarian kakaidwan nan Anak.

¹⁴ Inatbus na kitamina sa kapamilatan Anak na, ya labay sabin pinatawad day mani kasalanan tamu.

Ya mangêd da dinyag Cristu para kantamu

¹⁵ Si Cristuy kakitan kan Bapan Namalyari ya asê mangakitan. Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag ga si Jesus buy makapangyarian ya sa kaganawan.

¹⁶ Sa kapamilatan Cristu, dinyag Bapan Namalyari ya kaganawan idi sa langit buy idi baydi sa babun luta, ya mani mangakit buy asê mangakit kaparisun ispirituy mag-ari, manungkul-an, mamunu, buy dilag kapangyarian. Nadyag ga kaganawan sa kapamilatan Cristu buy para kana.

¹⁷ Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag ga si Cristu, buy sa kapamilatan na, manugêl nakapakapalay kaganawan.

¹⁸ Si Cristu ya pinakaulu buy ya pinakalawini na sabay ya mani manampalatayay miaawyun. Buy siyay pinangubatan biyay ta nuna yan nabyay sa mani nati amên siyay pinakamatag-ay sa kaganawan.

¹⁹ Gawan kalabayan Bapan Namalyari ya lubus

manugêl kan Cristu ya pangamalyari na.

²⁰ Buy sa kapamilatan dayan Cristu sabitun nipa-ku ya sa kurus, nibtêk kan Bapan Namalyari ya kaganawan idi sa langit buy idi sa babun luta.

²¹ Sabitun nuna, marayu kaw kan Bapan Namalyari buy kapati nakaw, gawan sa nadawak ka isip yu buy sa mani diyag yu.

²² Nuwa amêsên, sa kapamilatan pangamatin lawin-in Jesus sa kurus, inudung Bapan Namalyari ya mangêd da pamikiawyun yu kana. Kabay ituwad nakaw banal, malinis, buy ayin makitan na nadawak sa pangêlêw na.

²³ Nuwa kaylangan yun manugêl tapat buy napas-ey sa panampalataya yu. Buy agana yu paulayen mitas sa kapilmiyan yu sa Mangêd da Balitay nalêngê yu. Ya Mangêd da Balitan ati, inaral lana sa kaganawan lugal baydi sa babun luta buy siku si Pablo ya nagin man-garal ati.

Ya kasakitan Pablo para sa mani manampalataya

²⁴ Masaya ku sa mani mangadanasan kuy kasakitan para kamuyu buy sa kapamilatan ati, bilang maisundu kuy pamibabata sa kasakitan na nadanasan Cristu para sa mani manampalataya ya sabay ya pinakalawini na.

²⁵ Intalaga kun Bapan Namalyari ya maglingkud sa mani manampalataya amén maipangaral la kabuuan sabi na kamuyun alwan Judio.

²⁶ Abituy nakaliim sa kabuuan sabi na, asé pun impatanda sa mani pipuun-puunan tamu sabitun nuna. Nuwa amésen, impatanda nayna kantamun mani pinili nan kay kana.

²⁷ Labay Bapan Namalyarin ipatanda na sa kaganawan tawuy dakila buy mamaupapas sa liim palanu na ya sabay si Cristuy manugél kamuyu. Buy sabay siyay kapilmiyan tamun madanasan tamuy kangédan na sa langit.

²⁸ Kabay pan-iaral yan si Cristu sa kaganawan tawu. Pampatandan buy panturwanan yan na balang gisa sa kapamilatan kabiyasnan na indin kanyan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, maiarap yan na balang gisa kan Bapan Namalyari un ganap pa pamikibêték la kan Cristu.

²⁹ Kabay pagpilitan kun mangaral Mangéd da Balita sa kaganawan tawu sa kapamilatan kapangyarian Cristu ya mamapas-êy kangku.

2

¹ Labay kun matandan yu nu parasaantuy pagsipêg ku para kamuyu. Para êt baydu sa mani idi sa Laodicea buy sa kaganawan asé pun

nakakilala kangku un arapan.

² Pandaygén kuy ati amén papas-êyén na nakém yu buy mibêbêték kaw sa pamiiidu yu. Sa pakapakun baydu, lubus yun matandan buy mapukatan na liim ma palanun Bapan Namalyari ya sabay si Cristu.

³ Tagawan si Cristuy pinangubatan kaganawan kabiyasnan buy katandan.

⁴ Pansabin ku kamuyuy mani abiin amén a lakaw mailitép sa kapamilatan mangangéd da pagsabi, pakan alwan pêtég.

⁵ Ta agyan ayin naku baysén kamuyu, pawa kaw idi sa isip ku. Buy sén nabalitan kuy masalaysay ya pamiaawyun yu bilang manampalataya buy napas-êy ya panampalataya yu kan Cristu, matula ku.

Si Cristuy sépat tamun sunulun

⁶ Amésen, gawan tinanggap yu si Cristu Jesus bilang Panginuun yu, isundu yuy bumyay kaw sa kalabayan na⁷

⁷ ya nakayamut malalé kana un dilag napas-êy ya panampalataya kaparisun in-aral kamuyu. Buy pawa kaw magpasalamat kan Bapan Namalyari.

⁸ Mangillag kaw sa mani manurun mamakapilitép buy sa pan-ituru lay ayin kapukatan amén a lakaw maiayat. Tagawan alwan ubat kan Cristuy aral la abiin, nun a kay ubat sa

namanay naugalyan buy sa mani paralan sa babun luta.

⁹ Kabay agana kaw pailit  p, gawan sabitun napakadyag tawu si Jesu Cristu, ya buun pangaNamalyari, idi ya kana.

¹⁰ Nagin ganap kawna gawan sa pamikib  t  k yu kan Cristu ya sabay ya manakup sa kaganawan ispirituy mamunu buy dilag kapangyarian.

¹¹ Gawan sa pamikib  t  k yu kan Cristu, bilang natuli kawna ta intas san Cristu ya kalabayan lawini yu.

¹² Sa kapamilatan pamawtismu kamuyu, nanuwad kawnan nilb  ng kaawayun Cristu. Buy s  n nabyay ya, nanuwad kaw   t nabyay kaawayun na, gawan naniwala kaw sa kapangyarian Bapan Namalyari ya namabyay kana.

¹³ Sabitun nuna, nanuwad kaw nati gawan sa mani kasalanan yu buy sa panunul yu sa nangadadawak ka kalabayan lawini yu. Nuwa am  s  n, bilang pinabyay kaw nan Bapan Namalyari kaawayun Cristu. Pinatawed nay kaganawan kasalanan tamu.

¹⁴ Tagawan sa kapamilatan pangamat  n Cristu sa kurus, binuray nan Bapan Namalyari ya listaan kaganawan kasalanan tamu buy ya kautusan na inlabag tamu. Dinyag nan ayin ulaga am  n a kitamu maparususan.

¹⁵ Sa kapamilatan   t

pangapakun Cristu sa kurus, sinambut Bapan Namalyari ya mani ispirituy mag-ari buy dilag kapangyarian. Buy impakit nay panambut na sa arapan kaganawan.

¹⁶ Kabay agana kaw makipapaniwala sa mani tawuy magsabi kamuyu nu sab  t ta malyarin kan  n o in  m  n, o nu sab  t ta s  p  at dayg  n sa balang pesto, sa balang bayun buwan o sa Allun Pagpaynawa.

¹⁷ Ya mani abiin, kay kakitan sa mani bagay ya palat  ng. Nuwa ya katuparan kaganawan abiin sabay si Cristu.

¹⁸ Dilag magpakay  pa kunwadis buy pan-ipilit lay kaylangan   t ulim  n  n na mani ang-el Bapan Namalyari. Pansabin lay nasul  pl  p lay abiin. Pan-ipaday  w lay abiin, pakan alwan p  t  g, ta kay ubat ya abiin sa sarili lan isip. Agana kaw maniwala sa pansabin la, ta nu paniwalan yuy abiin, mitas kamuyuy gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.

¹⁹ A sila nagpasakup kan Cristu ya sabay ya ulu tamun mani manampalataya. Buy siyay mamib  t  k buy manaysay kantamu bilang lawini na buy sabay siyay mamaragul ayun sa kalabayan Bapan Namalyari.

²⁰ S  n nati si Cristu, bilang nati kaw   t kaawayun na buy imbus na kawna sa mani paralan sa babun

luta. Uysian pansunulun yuya pun na mani paradi ta,

²¹ "Agana talanêna ati," "Agana tawayan na abitu," "Agana kimitin na abiin"?

²² Ta ya kapêtégan, abiin na bagay ya pan-ibawal la, kay tungkul sa mani bagay ya maubus nu maékan o mainêm. Kabay agana yu sunulun na abiin na utus buy aral, ta kay diyag tawu.

²³ Ya mani utus ya abiin, nu élêwén yu, paran dilag kabiyasan, ta pan-ituru lay kaylangan magsipêg magsimba, magpakayépa, buy magpakashakit sa lawini. Nuwa ya pêtèg, ayin kapukatan na abiin, ta asê makasawup sa pamênben kalabayan lawini.

3

¹ Bilang nabyay kawnan manguman kaawyun Cristu. Kabay pagpilitan yun isipin na mani idi sa langit nu saantu nakaiknu si Cristu sa wanana Bapan Namalyari.

² Pagpilitan yun isipin na mani idi sa langit, alwan mani bagay baydi sa babun luta.

³ Gawan nati yay mana yun pamibiyaybiyay. Buy ya biyay yu amêsén, nakasimpan kan Bapan Namalyari kaawyun Cristu.

⁴ Si Cristuy pangubatan bayun biyay buy nu lumatêng nga panawun na makilala ya, makilala kaw êt buy parangalén kaw kaawyun na.

Ya mana buy bayuy biyay

⁵ Kabay itas yinay sabêt man na kalabayan lawini kaparisun pamikikanayun, kalaswaan, nadawak ka kalabayan, buy kasakiman, ta nu sakim ka, paran nangulimén kayna sa diyusdiyusan.

⁶ Gawan ya mani manyag parabaysen, parusan silan Bapan Namalyari.

⁷ Sabitun nuna, parabaydu êt ta pandaygén yu.

⁸ Nuwa amêsén, itas yinay kaganawan ati: tubag, suluk, sakit nakém, pagsabin nadawak laban sa kaparisu, buy mangalasway pagsabi.

⁹ Agana kaw maglaram, gawan intas yinay mana yun pamibiyaybiyay ya dilag nadawak ka diyag.

¹⁰ Buy insulud yinay bayun pamibiyaybiyay ya pawan pan-ibayun Bapan Namalyari ya nanyag kamuyu angga sa mapagkaparisu yuya. Sa pakapakun baydu, luyang yuya pun makilala.

¹¹ Sa bayun pamibiyaybiyay ati, ayin nan pamikaatag ga Judio sa alwan Judio, ya tuli sa alwan tuli, ya mani dayuwan sa mani asê dayuwan, buy ipus sa asê ipus. Tagawan kay si Cristuy maulaga sa kaganawan buy idi yina kantamun kaganawan.

¹² Kabay gawan pinili kaw Bapan Namalyarin kay kana buy inidu na, sépat kaw mapallunus, mangêd da nakém, mapagpayépa,

naayup-up, buy mapamibabata.

¹³ Mipagpasensiya kaw buy nu dilag kaw sakit nakêm sa sisabêt man, mipamatawad kaw, tagawan pinatawad kaw êt Panginuun.

¹⁴ Igit sa kaganawan, miidu kaw amên ganap pa pamibêbêték yu sa balang gisa.

¹⁵ Ya kapatêtbêkan yu sa balang gisa ya ubat kan Cristu ya sépat manugêl sa bêkê yu. Gawan bilang gigisay lawini na, binêg kaw Bapan Namalyari amên bumyay napatêtbék. Buy pawa kaw êt magpasalamat.

¹⁶ Itanêm yun mangêd sa bêkê yuy mani in-aral Cristu. Patandan buy turwanan yuy balang gisa sa kapamilatan kabiyasnan na indin Bapan Namalyari. Magkanta kaw mani salmu, imnu buy kaatag pun na mani kantay pan-ispirituwal un dilag pagpasalamat kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Buy nu sabêt man na pandaygên yu, sa pagsabi o sa diyag, daygên yuy kaganawan bilang pamarangal sa lagyun Panginuun Jesus buy magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari sa kapamilatan na.

Ya mangêd da pamikiawyun sa kaparisu

¹⁸ Sikaw wa babayi, magpasakup kaw sa asawa yu gawan abiin ya sépat yun daygên bilang mani makibêték sa Panginuun.

¹⁹ Sikaw wa lawyaki, kaidwan yuy asawa yu buy agana yu sila pasakin.

²⁰ Sikaw wa anak, sunulun yuy mani mangatwa yu, gawan abiin na kapapaaidu sa Panginuun.

²¹ Sikaw wa mangatwa, agana kaw manyag sabêt man na bagay ya ikasakit nakêm mani anak yu amên asê mangaynay nakêm la.

²² Sikaw wa ipus, pawa yun sunulun na mani utus amung yu. Mag-ubra kaw alwan kay sa makit amung yu amên matula ya kamuyu. Agyan a lakaw makit, daygên yun buun bêkê un dilag limu sa Panginuun.

²³ Sabêt man na pandaygên yu, daygên yun buun nakêm, para sa Panginuun alwan para sa tawu.

²⁴ Ta ya Panginuun Jesu Cristu sabay ya pêtêg amung yu buy tanda yu êt ta biyan nakaw lanun mana bilang gantimpala yu kana.

²⁵ Sisabêt man na manyag nadawak, parusan ya ayun sa dinyag na, gawan ayin pampilin si Bapan Namalyari.

4

¹ Sikaw wa amung, magin mangêd buy makatuynungan kaw sa mani ipus yu. Ganakên yu êt ta dilag kaw Amung sa langit.

Ya dakun umnuy mani tipan sa mani manam-palataya

² Buun nakêm yun isunday panalangin yu kan Bapan Namalyari buy illagan yuy isip yu kaban manalangin kaw buy pawa kaw magpasalamat kana.

³ Manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya manyag yan paralan amên maipatanda yan na liim ma palanu na tungkul kan Cristu. Tagawan ya pangaral ku tungkul sa palanu na sabay ya sangkan pangasukul ku.

⁴ Manalangin kaw wa miaral kun malinaw wa abiinta abituy sépat kun daygén.

⁵ Mamakapala kaw sa pamikiawy়un yu sa mani asê manampalataya kan Jesus. Buy kaban idi kaw kalla, pagpilitan yun iaral kallay tungkul kan Cristu.

⁶ Nu makisabi kaw kalla, sépat naayup-up pa pagsabi yu amên mallêngê sila kamuyu. Buy sépat yun tanda nu parasaantuy mangêd da pakitbay yu sa agyan sabêt man na ipatang la.

Mani pangumusta

⁷ Si Tiquicoy kakaidwan tamun patêl ya sabay ya mibalita kamuyu tungkul sa kabilyan ku. Mapagtwalan ya buy kaawy়un yan maglingkud sa Panginiun.

⁸ Impalaku kuya kamuyu amên matandan yuy kabilyan yan buy amên pasêyén nay nakêm yu.

⁹ Sa pamaku na baysêن kamuyu sa Colosas, kaawy়un

na si Onesimo ya pangkaidwan tamun patêl buy mapagktiwalan na kabalayan yu. Silay mamibalita kamuyu tungkul sa kaganawan nalyari baydi.

¹⁰ Nagpapakun kawna sinabin Aristarco ya kaawy়un kun nakasukul. Nagpapakun kawna sabin êt Marcos ya pinsan Bernabe. Intipan kina kamuyu sabitun nuna ya nu lumatêng baysêن si Marcos, tanggapêñ yuyan mangêd.

¹¹ Nagpapakun kawna sabin êt Jesus ya pambêgén Justo. Si Aristarco, Marcos buy si Justo, kay silay kaparisu kun Judioy kaawy়un kun mangaral kamuyun tungkul sa pag-arin Bapan Namalyari. Buy silay mamapas-êy nakêm ku.

¹² Nagpapakun kawna, sinabin kabalayan yu si Epafras ya gisa êt ta maglingkud kan Cristu Jesus. Pawa yan manalangin kan Bapan Namalyari un buun nakêm ya pakadyag napasêy buy ganap pa panunul yu sa kalabayan Bapan Namalyari.

¹³ Napaptêgan kuy sipêg Epafras ya manyag para sa ikakangêd yu buy sa ikakangêd mani idi sa Laodicea buy Hierapolis.

¹⁴ Nagpapakun kaw êt sinabin Demas buy si Lucas ya pangkaidwan tamun duktor.

¹⁵ Sabin yu êt ta panipasabi kuy nagpapakun nay mani mapatêl sa

Laodicea. Para êt baydu
kan Nimfa buy sa mani
manampalatayay miaawyun
sa bali na.

¹⁶ Pamakabasa yun sulat
ta ati, ipagtan yu êt sa mani
manampalatayay miaawyun
sa Laodicea amên basêñ la
êt. Ya insulat ku kalla,
kêwêñ yu amên basêñ yu êt.

¹⁷ Pakisabi kan Arquipo ya
yarin nay pan-ipadyag Pang-
inuun kana.

¹⁸ Siku si Pablo ya nanulat
di sa katatawliyan. Ganakêñ
yuy idi yaku sa sukulan buy
pawa kaw manalangin para
kangku.

Labay kuy manugêl ka-
muyuy kangêdan Bapan Na-
malyari.

Ya Nunan Sulat Pablo sa mani taga TESALONICA

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Silas buy si Timoteo.

Nanulat kay kamuyun mani mapatêl yan ya manampalatayay miaawyin baysen sa Tesalonica ya nakibêték kan Bapan Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Labay yan na manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

Ya pagpasalamat Pablo

² Mani mapatêl yan, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyun kaganawan buy pawa kay êt manalangin kana para kamuyu.

³ Magpasalamat kay sa Bapa tamun Namalyari gawan pawa yan maganakay mani kangêdan na pandaygén yu gawan sa panampalataya yu. Manganaka yan nu parasaantu yun pansawpan na mani kparisu yu gawan sa pangidu yu. Buy manganaka yan êt nu parasaantu yun pibabatan na mani kasakitan gawan napilmi kaw wa mag-udung nga Panginuun tamun Jesu Cristu baydi sa babun luta.

⁴ Mani mapatêl yan na kakaidwan Bapan Namalyari, magpasalamat kay êt gawan tanda yan ya pinili nakaw.

⁵ Tanda yan na abiin gawan ya pangaral yan kamuyun Mangêd da Balita alwan kay sa kapamilatan sabi, nun a nakitan yuy kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari, buy napilmi kay ya pêtêg ga pan-iaral yan. Nakitan yu êt ta pamibiyaybiyay yan sabitun idi kay pun kamuyu buy tanda yuy dinyag yan na kaganawan para sa ikakangêd yu.

⁶ Tanda yan na pinili kaw nan Bapan Namalyari, ta paubat sabitun tinanggap yuy Sabin Bapan Namalyari, pikibusan yuy biyay yan buy ya biyay Panginuun Jesus. Tagawan agyan malakêy kasakitan na dinanasan yu gawan sa panampalataya yu, masaya kaw pun êt gawan idi kamuyuy kasiglan na ubat sa Ispiritun Namalyari.

⁷ Kabay nagin mangêd da alimbawa kaw sa kaganawan manampalataya kan Jesus baysen sa prubinsyan Macedonia buy baydi sa Acaya.

⁸ Buy gawan kamuyu, niwagaw wa Mangêd da Balita tungkul kan Jesus. Buy niwagaw êt ta balita tungkul sa panampalataya yu kan Bapan Namalyari, alwan kay sa Macedonia buy sa Acaya, nun a sa kaganawan lugal.

Kabay a yan na kaylangan ipatanda sa mani tawu ya tungkul sa panampalataya yu.

⁹ Silay nay mamibalita nu parasaantu yukay tinanggap mangêd buy nu parasaantu yun tinalibatukan na pangulimên yu sa mani diyusdiyusan amên maglingkud sa pêtêg Bapan Namalyari ya nabyay.

¹⁰ Imbalita la êt ta mangêtêng kaw sa pagudung Anak nay ubat sa langit, ya ayin kaatag nun a si Jesus ya pinabyay nan nanguman. Sabay siyay mamiligtas kantamu sa lumatêng nga parusa.

2

Ya mani dinyag Pablo sa Tesalonica

¹ Mani mapatêl, tanda yuy asê nasayang nga pamaku yan kamuyu.

² Tanda yu êt ta bayu kay naku baysên, dinustak buy pinasakitan kay sa balayan Filipos. Para êt baysên na nalyari kanyan sa balayan yu. Nuwa agyan malakêy mamênben kanyan, binyanan kay Bapan Namalyarin kapasêyan nakêm amên maiaral yan kamuyuy Mangêd da Balita tungkul kan Jesus.

³ Tagawan ya pan-iaral yan, pêtêg buy ayin kay pan-isipin na ilitêp kaw o manyag nadawak kamuyu.

⁴ Nun a kalabayan Bapan Namalyari ya intiwala na kanyan na pangaral Mangêd

da Balita. Kabay parabaysên na pandaygên yan, alwan amên matula kanyan na mani tawu, nun a si Bapan Namalyari gawan siyay makakit lalêñ békê tamu.

⁵ Tanda yu buy tandan Bapan Namalyari ya a yan kaw kingwa sa mangangêd da pagsabi, buy a kay êt nakipagkaluguran kamuyu amên makakwan pibandiyan yu.

⁶ A yan inêtêng nga dayêwên yukay o dayêwên kay kaatag,

⁷ agyan dilag kay kapatatan mananggap abitu bilang mani apostul Jesu Cristu. Nuwa a kay nanyawad agyan dakun sabêt kamuyu, nun a inidu yan kaw kaparisun gisay induy manaysay anak na.

⁸ Buy gawan sa pangidu yan kamuyu, matula kay namipatanda kamuyun Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari. Alwan kay abiin, nun a dinyag yan na kaganawan maagyû yan amên masawpan kaw, gawan kakaidwan yan kaw.

⁹ Mani mapatêl, tanda yu nu parasaantu kay nagsipêg sa pag-ubra yan allu buy yabi amên dilag kay ikabyay kaban mangaral kay kamuyun Mangêd da Balita ubat kan Bapan Namalyari, gawan a yan labay ya magin pabayat kay kamuyu.

¹⁰ Nakitan yu buy tandan Bapan Namalyari ya malinis, matinêk buy ayin makitan na nadawak sa pamiki-

awyun yan kamuyun mani manampalataya kan Jesus.

¹¹ Tanda yu êt ta pikiauwunan yan kaw kaparisun gisay mangêd da bapa sa mani anak na.

¹² Pinas-êy yan na nakêm yu, pinatula buy inaralan yan kaw amên bumyay kaw nanaspas kan Bapan Namalyari. Siay namêg kamuyu amên miawyun kaw sa mani tawuy pag-arian na buy sa karangalan na.

¹³ Pawa kay êt magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sabitun tinanggap yuy pan-iaral yan kamuyu, pinaniwalan yuy si pan-iaral yan sabay ya Sabin Bapan Namalyari, alwan sabin tawu. Buy ya sabi na, sabay ya mamibayun biyay yun manampalataya kan Jesus.

¹⁴ Mani mapatêl, ya mangadanasan yu, kaparisu êt nadanasan mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawayun ya idi sa prubinsyan Judea. Pampasakitan silan mani kaparisu lan Judio gawan sa panampalataya la kan Jesus. Buy amêsên, pampasakitan kaw êt kaparisu yu gawan sa panampalataya yu.

¹⁵ Ya namati kan Jesus, kaparisu nan Judio. Buy Judio êt ya namati sa mani propeta sabitun nunan panawun. Buy amêsên, ya mani kaparisu yan Judio ya namipatas kanyan. Abiin na mani kadawakan na dinyag la, sabay ya

ikatubag Bapan Namalyari buy pangkalabanêl la pun na kaganawan tawu.

¹⁶ Alimbawa, mangaral kay Sabin Bapan Namalyari sa mani alwan Judio amên miligtas sila, nuwa ya mani Judio, pawa lakay pambênbênan. Sa pandaygên lan abiin, naluyang pun nadagdagan na mani kasalanan la anggan parusan silaynan Bapan Namalyari!

Labay Pabloy mag-udung yan manguman sa Tesalonica

¹⁷ Mani mapatêl yan, agyan asê pun nabuyut ta pamisyay tamu, nasabêksabêk kay yan makitan kaw manguman, tagawan idi kaw pun êt sa isip yan.

¹⁸ Kabay labay yan mag-udung baysên kamuyu, luyang nga siku, si Pablo. Katiumnu yan nan labay maku baysên, nuwa pawa kay pambênbênan Satanas.

¹⁹ Labay yan mag-udung kamuyu, gawan sikaw wa mam-in kasiglan kanyan, ta dilag kay kapilmiyan na panisundu yuy panampalataya yu. Buy sa pag-udung Pang-inuun tamun Jesu Cristu, sikaw wa maipagmaragul yan sa arapan na.

²⁰ Awu, sikaw wa pêtêg karangalan buy kasiglan yan.

3

¹ Kabay sên a kay ya makabata gawan nasabêk kayan

makitan kaw, naisip yan na mangêd da magpabalag kay sa balayan Atenas,

² ta si Timoteo tanay impalaku yan baysên kamuyu. Patêl tamu ya sa Panginuun buy kaawyun yan maglingkud kan Bapan Namalyari, sa pangaral Mangêd da Balita tungkul kan Jesu Cristu. Impalaku yan ya baysên amén pas-éyén nay nakêm yu buy panampalataya yu

³ amén ayin manalibatuk gawan sa pamasakit ta pandanasen yu. Tanda yina ya kalabayan Bapan Namalyari ya madanasan tamuy mani pamasakit.

⁴ Tagawan sabitun idi kay pun kamuyu, sinabi yan na kamuyuy pilmin pisakin itin kitamun mani tawu. Buy tanda yuy pêtêg ga abiin gawan abiin na mangadanasan yu amésen.

⁵ Kabay sên a kina makaêtêng balita tungkul kamuyu, impalaku ku si Timoteo baysên kamuyu amén matandan nu naga-papakun nanay panampalataya yu. Gawan migaganaka kina kamuyu ta dat nailítêp kawnan Satanas. Nu parabayduy nalyari, kay sayang nga pagpagal yan sa pangaral yan kamuyu.

Ya mangêd da balitan Timoteo tungkul sa mani taga Tesalonica

⁶ Amésen, nakapag-udung nga si Timoteoy ubat kamuyu. Mangêd da im-

balita na tungkul sa panampalataya buy pangidu yu. Imbalita na êt ta pawa yukay maganaka. Sinabi na êt ta nasabék kaw makitan yukay manguman, kaparisun panabék yan kamuyu.

⁷ Kabay agyan madanasan yan na mani kasakitan buy pamasakit, nipatétbék ka nakêm yan gawan mangêd da imbalitan Timoteo tungkul sa panampalataya yu.

⁸ Buy taganan sinumiglay nakêm yan gawan natandan yan nay manugêl kaw napas-éy sa panampalataya yu sa Panginuun Jesus.

⁹ Lubus kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan sa kasiglan na indin yu kanyan sa pangêlew na.

¹⁰ Allu buy yabi, buun nakêm kay manalangin kan Bapan Namalyari ya makitan yan kaw manguman, gawan labay yan na maturwanan kaw pun. Sa pakapakun baydu, madagdagan pun na agyan sabêt man na kulang sa panampalataya yu.

Ya panalangin Pablo para sa mani taga Tesalonica

¹¹ Manalangin kay sa Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun tamun Jesu Cristu ya itas nay maménbén kanyan amén makalaku kay kamuyu baysên.

¹² Labay yan êt ta dagdagan Panginuun na pangidu yu amén luyang kaw pun

miidiu sa balang gisa buy sa kaganawan tawu, kaparisun pangidu yan kamuyu.

¹³ Buy sawpan nakaw pun êt amén pumas-êy ya nakêm yu angga sa allun pag-udung Panginuun Jesus, kaawyun ya kaganawan pinili nan kay kana. Sa pakapakun baydu, magin malinis kaw sa arapan Bapa tamun Namalyari buy ayin makit ta nadawak sa pangatawu yu.

4

Ya biyay ya kapapaidu kan Bapan Namalyari

¹ Mani mapatêl yan, tinurwanan yan kaw nu parasaantu kaw bumyay kapapaidu kan Bapan Namalyari, buy abiin na pandaygên yu. Buy amêsên, sa lagyun Panginuun Jesus, makisabi kay kamuyun luyang yu pun isunduy mangangêd da pandaygên yu.

² Tagawan tanda yinay mani utus Panginuun Jesus ya in-aral yan kamuyu.

³ Buy ati ya kalabayan Bapan Namalyari kamuyu ya magin malinis kaw sa pangêlew na. Kabay agana kaw makikanayun.

⁴ Ya balang gisa, sépat yan katandan makiawyun sa sarili nan asawa sa malinis sa paralan buy dilag panggalang.*

⁵ Agana yu sunulun na kalabayan lawini yu kaparisun

pandaygên mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari.

⁶ Agana kaw manyag kasalanan sa patêl yu sa kapamilatan panamantala sa asawa na, tagawan parusan Panginuun na manyag parabaysên, kaparisun impatanda yan kamuyu sabitun nuna pun.

⁷ Tagawan binêg kitamun Bapan Namalyari amén bumyay malinis, alwan amén bumyay madinat.

⁸ Kabay nu sisabêt man na asê manunul sa aral la ati, alwan tawuy a na sinunul, nun a si Bapan Namalyari ya mam-i kantamun Banal la Ispiritu na.

⁹ Amêsên, tungkul sa pamiiidu yu bilang mipapatêl kan Jesus, a yan kawna kaylangan patandan pun, tagawan tinurwanan kaw wan Bapan Namalyari nu parasaantu yun idun na balang gisa.

¹⁰ Pêtêg yabay ya pidun yuy kaganawan mapatêl tamu baysên sa prubinsyan Macedonia. Nuwa makisabi kay kamuyun igit pun baysên na pamiiiduy daygên yu.

¹¹ Pagpilitan yun bumyay napatêtbék. Agana kaw kialam sa biyay kaatag tawu. Sépat mag-ubray balang gisa, kaparisun intipan yan kamuyu sabitun idi kay pun baysên

* **4:4 4:4** Malyari êt paradi: "Ya balang gisa, sépat bumyay malinis buy katandan mamênbén sarili na un dilag panggalang."

12 amén a yina kaylangan manyawad sa kaatag para sa ikabyay yu buy galangén kaw mani tawuy asé pun manampalataya sa Bapa tamun Namalyari.

Ya pag-udung Jesus

13 Mani mapatél yan, labay yan matandan yuy malyari sa mani tawuy manampalataya kan Jesus ya nati yana. Ta nu tanda yuy pêtég ga malyari, a kaw wa malungkut kaparisun mani tawuy ayin kapilmiyan tungkul sa lumaténg nga panawun.

14 Ta sikitamu, maniwala kitamun nati si Jesus buy pinabyay yan manguman Bapan Namalyari. Kabay maniwala kitamu êt ta pabyayén manguman Bapan Namalyari ya mani manampalatayay nati yana amén iawyun na kan Jesus.

15 Gawan baysén, sabin yan kamuyuy aral Panginuun Jesus tungkul sa pag-udung na. Sikitamuy mani nabyay pun sa allun pag-udung na, a kitamu muna sa mani nati ya mambéng kan Jesus.

16 Tagawan sa allun pag-udung Jesus, maléngé tamuy masnég ga utus na. Maléngé tamu êt ta pagbêg puun angel, buy ya tunuy patutut Bapan Namalyari. Buy mismun Panginuun Jesus ya magyépa ubat sa langit. Muna nan pabyayén na mani nati ya nanampalataya kan Jesus.

17 Pamakayari, sikitamun nangabyay pun sa allun abitu, biglén kitamun itagay sa mani ulap, kaawyun na mani pinabyay nan manguman. Sa pakapakun baydu, sikitamun kaganawan, têgmén tamu si Jesus baydu sa mani ulap. Buy makaawyun kitamun Jesus un ayin katganan.

18 Kabay pas-éyén yuy nakém balang gisa sa kapamilatan mani aral la ati.

5

Pawan nakal-an sa pal-lumaténg Jesus

1 Mani mapatél yan, a yan na kayangan isulat pun kamuyu nu sabêt ya uras o panawun pag-udung Jesus.

2 Tagawan tanda yuy bêngat yatan lumaténg kaparisun pallumaténg gisay manakaw nu yabi.

3 Kaban pansabin mani tawuy, "Ay salamat! Ayin gulu baydi kantamu buy ayin kitamun sépat ikalimu," pakan sa a la tanda, bêngat tan lumaténg kallay kapalimuy parusa kaparisun gisay babayi ya manganak ya bêngat tan umilab ba bituka na. Taganan a silayna makaligtas sa lumaténg nga parusa!

4 Nuwa sikaw wa mapatél yan sa panampalataya, a kaw wa mambumiyay sa nadiglém. Kabay sa biglan pag-udung Jesus kaparisun pallumaténg manakaw, a kawna mabigla.

5 Tagawan sikitamungan, mambumyay kitamina sa nasawang. Ayin kitamina sa nadiglêm gawan sakup kitamina sa allu buy alway nan sa yabi.

6-7 Kabay sépat kitamun pawan nakaimata buy nakal-an buy pawan paménbén sa sarili. Agana kitamu makitbus sa mani mambumyay sa nadiglêm ya pawan mamabélêw buy mapaglasing nu yabi buy ayin paménbén sa sarili.

8 Nuwa sikitamu, idi yana sa nasawang. Kabay sépat kitamun makatandan maménbén sa sarili. Manugêl kitamun napas-éy sa panampalataya buy sa pangidu tamu gawan abiin na bilang panagka sa pagaw tamu. Buy manugêl kitamun napilmi sa pamilitgas kantamun Bapan Namalyari gawan abiin na bilang elmet tamu.

9 Tagawan a kitamu pinilin Bapan Namalyari amên parusan na, nun a pinili na kitamu amên iligtas sa kapamilatan dinyag Pangin-uun tamun Jesu Cristu.

10 Si Jesus sabay siyay nati bilang kasagili tamu amên agyan nabyay kitamu pun o nati yana sa pag-udung na, mabyay kitamun ayin kaganan kaawayun na.

11 Kabay kaparisun pandaygên yu amêsên, isundu yun pas-éyên na nakêm buy panampalatayan balang gisa kamuyu.

Ya kapupusan tipan buy pangganaka

12 Mani mapatêl yan, makisabi kay kamuyun galangên yuy mani tawuy pinilin Panginuun un mamunu kamuyu. Mibabata silan manawup buy mangaral kamuyu.

13 Galangên yu silan pêtêg buy idun gawan sa pandaygên la para sa ikakangêd yu. Buy pagpilitan yun magin mangêd da pamikiawyayun yu sa balang gisa.

14 Mani mapatêl yan, makisabi kay êt kamuyun sabyanan yuy mani mata-mad amên sumipêg sila. Ya mani asê napas-éy ya nakêm, pas-éyên yu sila. Ya mani tawuy mayna pun sa panampalataya, sawpan yu sila. Buy pibabatan yu silan kaganawan.

15 Nu dilag nanyag nadawak kamuyu, agana yuya ablasên, nun a pagpilitan yun manyag mangêd sa balang gisa buy para êt baydu sa kaganawan tawu.

16 Pawa kaw matula.

17 Pawa kaw êt manalan-gin.

18 Sa kaganawan mangapalyari sa biyay yu, magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari gawan abiin na kalabayan na para kamuyun nakibêték kan Jesu Cristu.

19 Agana yu bênbênan na pan-ipadyag Ispiritun Bapan Namalyari sa biyay yu.

20 Buy agana yu êt uyamên na pan-ipasabin Ispiritu sa

mani mamipatandan sabin
Bapan Namalyari.

²¹ Nun a usisên yun
mangêd da kaganawan
aral amên matandan yu
nu pêtêg ubat kan Bapan
Namalyari. Ya mangêd
da aral la ubat kan Bapan
Namalyari, itanêm yu sa
békê yu.

²² Buy lisyan yuy ka-
ganawan nadawak.

²³ Mani mapatêl, si Bapan
Namalyari ya sabay ya
pangubatan kapatêtbêkan,
lubus nan linisin na biyay
yu buy illagan nay buun
pangatawu yu, ya ispiritu,
kaladwa, buy lawini yu
amên ayin makitan na
nadawak sa pangatawu yu
sa allun pag-udung Pangin-
uuun tamun Jesu Cristu.

²⁴ Si Bapan Namalyari ya
namêg kamuyu, daygên nay
abiin gawan tapat ya.

²⁵ Mani mapatêl yan, man-
alangin kaw êt kan Bapan
Namalyari para kanyan.

²⁶ Buun nakêm kaw mi-
aapêt bilang mipapatêl kan
Cristu.

²⁷ Mani mapatêl, sa lagyun
Panginuun Jesus, makisabi
yaku kamuyun basên yuy
sulat ta ati sa kaganawan
mapatêl tamu baysên.

²⁸ Labay kuy manugêl
kamuyun kaganawan na
kangêdan Panginuun tamun
Jesu Cristu.

Ya Ikalwan Sulat Pablo sa mani taga TESALONICA

Ya pangumustan Pablo

¹ Siku si Pablo, kaawyun ku si Silas buy si Timoteo.

Nagpapakun kawnay mani mapatêl yan ya manampalatayay miaawyin ya idi baysen sa Tesalonica ya nakibêték kan Bapa tamun Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

² Labay yan ya manugêl kamuyuy kangédan buy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari buy sa Panginuun Jesu Cristu.

Ya pagpasalamat Pablo

³ Mani mapatêl yan, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Ta abiin na sépat yan daygén gawan kaban kabuyutan, pupumaséy ya panampalataya yu kan Cristu buy lulumaléy pangidu yu sa balang gisa.

⁴ Kabay pan-ipagmaragul yan kaw sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya miaawyin sa magmikakanayun na lugal. Pan-isabi yan kallay panisundu yuy panampalataya yu kan Jesu Cristu buy nibabata kaw agyan pawa kaw pan-usigin buy pampasakin mani tawuy asê manampalataya kana.

⁵ Sabay ya abiin ya magpapêtég ga matinék ka pangukum Bapan Namalyari. Tagawan na pamibabata yu sa mani kasakitan gawan sa panampalataya yu kan Bapan Namalyari, abiin na magpapêtég ga miawyun kawna sa mani tawuy pagarian na.

⁶ Daygén Bapan Namalyari ya nanaspot nan daygén. Ta parusan nan kasakitan na mani mamasakit kamuyu.

⁷ Buy sikaw wa pampasakitan la, biyan nakaw kapaynawan kaawyun yan. Daygén Bapan Namalyari ya abiin sa allun pallumatêng Panginuun Jesus ubat sa langit, kaawyun nay makapangyarian nan mani angel. Lumatêng si Jesus un napalitêng manggilud da apuy,

⁸ buy parusan nay mani asê mangilala kan Bapan Namalyari buy asê manunul sa Mangéd da Balita tungkul sa Panginuun tamun Jesus.

⁹ Parusan sila sa ayin kaganan na kasakitan buy ipapawa sila sa Panginuun, buy a layna makitan na dakilay kapangyarian na.

¹⁰ Malyari ya abiin sa allun pallumatêng Jesus buy sa allu êt abitu, uliménén ya buy parangalén yan mani pinili nan kay kana, ya ayin kaatag nun a ya kaganawan manampalataya kana. Kaawyun lakaw mangulimén kana, gawan naniwala kaw sa in-aryl yan kamuyu.

¹¹ Kabay pawa kay manalangin kan Bapan Namalyari para kamuyu. Manalangin kay ya sawpan nakaw bumyay matinék bilang mani binéng nan mani tagasunul na. Buy panyawarén yan êt ta sawpan nakaw sa kapamilatan kapangyarian na amén madyag yuy kaganawan mangangéd da labay yun daygén gawan sa panam-palataya yu.

¹² Sa parabaysén na paralan, maparangalan ya Panginuun tamun Jesus gawan kamuyu, buy parangalén nakaw ayun sa kangédan Bapa tamun Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

2

Ya mani malyari bayu mag-udung si Jesus

¹ Mani mapatél yan, dilag kay pun sabin tungkul sa pag-udung Panginuun tamun Jesu Cristu buy sa pamitipun na kantamu.

² Pansabin yan kamuyuy agana kaw migaganaka o naalipusan nu mabali-tan yuy inlumaténg ngay Panginuun. Agana kaw maniwala agyan sabin mani tawuy nabalitan o nabasa lay abiin sa gisay sulat ta ubat kanyan. Agyan sabin la pun na Ispiritun Bapan Namalyari ya nipatanda kallan inlumaténg nga si Jesus, agana kaw maniwala.

³ Agana kaw êt paipurayit kalla agyan dakun sabêt ta sabin o daygén la. Ta asê lumaténg nga Panginuun Jesu Cristu anggan asê pun mag-umpisay sadyay pamikilaban mani tawu laban kan Bapan Namalyari buy anggan asê pun lumtaw wa nadawak ka tawuy manalangsang sa kaganawan utus Bapan Namalyari. Ya nadawak ka tawun abiin, intakday na sa ayin katganan na kaparusan.

⁴ Mapagkalaban nay kaganawan pangkilalanén lan namalyari o pansimbén la buy itag-ay nay sarili na sa kaganawan abiin. Sumun ya sa Templun Bapan Namalyari buy miknu ya baydu amén ipakilala nay sarili nan siyay Namalyari.

⁵ Ya kaganawan insulat ku amésén, sinabi kina kamuyu sabitun kaawayun yukay pun baysén. Uysian a yuya maganaka ta?

⁶ Asê pun lumtaw wa nadawak ka tawu gawan dilag pun maménbén kana buy tanda yu nu sabêt ta maménbén kana. Buy tanda yu êt ta nu lumaténg ngay uras ya nakal-an, baydu ya-pun lumtaw sa mani tawu.

⁷ Nuwa agyan asê pun manlumtaw wa nadawak ka tawu, paliim man manyag nadawak ya kapangyarian na baydi sa babun luta. Buy a yapun lumtaw anggan asê pun pan-itás ya maménbén kana.

⁸ Nu ayin nan mamênbên kana, lumtaw wina. Nuwa sa pag-udung Panginuun Jesus, patin nay nadawak ka tawun abiin sa kapamilatan sawang na. Buy sa kapamilatan gisay kayup na, bêngat yatan mapanat.

⁹ Sa pallumtaw nadawak ka tawu, idi kanay kapangyarian Satanas amén manyag yan kaganawan mamakapilitép pa mani imala buy mamakaupapas ya bagay.

¹⁰ Daygên nay kaganawan pamilitép sa mani tawuy mipakabili sa ayin katganan na kaparusan. Parusan sila gawan ayin silan pamaulaga buy pananggap sa kapêtégan ya makapiligtas kalla.

¹¹ Kabay paulayên silayan Bapan Namalyari ya mi-papakalitêp amén maniwala sila sa alwan kapêtégan.

¹² Daygên Bapan Namalyari ya abiin amén ya kaganawan nangidu sa kadawakan buy asê kalabay maniwala sa kapêtégan tungkul kan Jesus, maatulan nan parusa.

Pinili kitamu amén miligtas

¹³ Mani mapatêl yan na kakaidwan Panginuun, pawa kay magpasalamat kan Bapan Namalyari gawan kamuyu. Ta abiin na sépat yan daygên gawan* bayu na pun dinyag ga babun luta, pinili na kawnan

miligtas sa kapamilatan Ispiritu nay mallinis sa békê yu buy sa kapamilatan panampalataya yu sa kapêtégan.

¹⁴ Abiin na kaganawan sangkan ya binêg kaw Bapan Namalyari sa kapamilatan Mangêd da Balita ya in-aral yan kamuyu amén miawyun kaw sa karangalan Panginuun tamun Jesu Cristu.

¹⁵ Kabay mani mapatêl, papas-êyên yuy panampalataya yu buy itanêm yu sa békê yu ya mani kapêtégan na in-aral yan buy insulat yan kamuyu.

¹⁶⁻¹⁷ Amêsên, labay yan na patulên buy pas-êyên kaw Panginuun tamun Jesu Cristu buy Bapa tamun Namalyari. Kaidwan kitamun Panginuun buy siyay nami kantamun ayin katganan na kasiglan buy kapilmiyan gawan sa kangêdan na. Labay yan na pas-êyên nay nakêm yu amén pawan mangêd da pansabin yu buy pandaygên yu.

3

Manalangin kaw para kanyan

¹ Buy amêsên na mapatêl yan, manalangin kaw para kanyan amén maikamut yan maibalitay Sabin Panginuun sa malakêy lugal. Buy manalangin kaw êt ta tanggapên

* **2:13 2:13** Malyarin paradi êt ta labay sabin, gawan pinili nakaw amén mumunan biyan kaligtasan.

mani tawuy sabi na un dilag panggalang, kaparisun pananggap yu.

² Manalangin kaw êt ta miligtas kay sa mani nangadadawak ka tawu buy sa mani tawuy makasalanan, gawan malakêy tawuy asê maniwala sa Mangêd da Balita.

³ Nuwa tapat ta Panginuun. Pas-êyên nay nakêm yu buy iillag nakaw kan Satanas.

⁴ Gawan sa Panginuun, taganan maniwala kay ya pawa yuun pansunulun buy pan-isundu yu pun êt daygên na mani in-utus yan kamuyu.

⁵ Labay yan ya sawpan kaw Panginuun amên makit sa biyay yuun pangidun Bapan Namalyari buy amên mapibabatan yuun kasakitan kaparisun pamibabatan Cristu.

Ya utus tungkul sa mani matamad

⁶ Mani mapatêl yan, sa lagyun Panginuun tamun Jesu Cristu, pan-iutus yan kamuyuy agana kaw makiawyun sa sisabêt man na mapatêl kan Cristuy mangatamad buy asê kalabay manunul sa mani in-arat yan kamuyu.

⁷ Tanda yuun kaylangan yuun tubsun na dinyag yan sabitun idi kay pun baysên kamuyu, ya a kay nagtamad.

⁸ Buy a kay êt nakiékan kan sisabêt man un ayin bayad, nun a nag-ubra kay allu buy yabi amên a kay

pabayat agyan kansabêt man kamuyu.

⁹ Tanda yuun dilag kay karpatan manyawad sawup kamuyu. Nuwa a kay nanyawad, nun a nag-ubra kay amên magin mangêd da alimbawa kay ya sépat yuun tubsun.

¹⁰ Sabitun kaawayun yukay pun, sinabi yan kamuyuy agana yu pakan na sisabêt man na tawuy asê kalabay mag-ubra.

¹¹ Pan-ipaganaka yan kamuyuy ati gawan nabalitan yan na dilag dakun umnu kamuyuy a kalabay mag-ubra buy ayin silaynan pandaygên nun a manunggun makialam sa biyay kaatag.

¹² Kabay sa lagyun Panginuun Jesu Cristu, masipit yan pan-iutus sa mani tawun abiin ya mag-ubra sila buy agana silayna makialam sa biyay kaatag.

¹³ Buy sikaw waman na mani mapatêl yan, agana kaw sumawa sa panyag mangêd.

¹⁴ Dat dilag baysên kamuyuy asê kalabay manunul sa pansabin yan sa sulat ta ati. Nu parabaydu, tandanên yu nu sisabêt ya buy agana kaw makiawyun kana amên mipakadêng-êy ya.

¹⁵ Nuwa agana yuya ituwad kapati yu, nun a itutu yuya bilang patêl yu kan Cristu.

Ya kayaryan sabin Pablo sa mani taga Tesalonica

¹⁶ Mani mapatêl, ya Panginuun Jesu Cristu ya sabay ya pangubatan kapatétbékan, siyay mami kamuyun kapatétbékan sa kaganawan panawun, agyan sabêt ta madanasan yu buy pawa nakaw awyunan kaganawan.

¹⁷ Ya kayaryan ati ya sulat, siku mismu si Pabloy nanulat kaparisun pandaygên ku sa balang sulat ku. Pandaygên kuy ati amên matandan yuy ubat kangkuy sulat ta ati. Paradi ya panulat ku.

¹⁸ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya Nunan Sulat Pablo kan TIMOTEO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa utus Bapan Namalyari ya Mamiligtas kantamu buy si Cristu Jesus ya kapilmiyan tamu.

² Kakaidwan kun Timoteo ya anak ku sa panampalataya, labay kuy manugêl kamuy kangêdan, lunus, buy kapatêtbêkan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Panginuun tamu.

Patanda sa mali ya aral

³ Timoteo, manugêl ka pun baysên sa Efeso, kaparisun pikisabi ku kamu bayu waku napapakun sa Macedonia. Ta dilag dakun umnu sa mani manampalataya sa Efeso ya mangaral alwan pêtêg. Pikisabi ku kamuysépat mu silan bênbênan.

⁴ Buy sabyanan mu silan agana layna sayangên na uras la sa mani kwentuy ayin kapukatan ya naubat pun sa mani ninunu la, buy sa pangêlew lan makarang nga listaan mani ninunu la. Ta abiin na pangubatan pamisusubakan buy asê makasawup kallay abiin amén matandan na kalabayan Bapan Namalyari. Gawan kay matandan tamuy kalabayan na sa kapamilatan panampalataya tamu.

⁵ Parabaysên na pan-iutus ku amén miiudu sila sa

balang gisa. Madyag lay abiin nu malinis ya bêkê la, mangêd da nakêm la, buy pêtêg ga panampalataya la.

⁶ Dilag kitamun dakun umnuy kaawayun na nagpabukut sa mani mangêd da ugalin abiin buyawa silan makisubakan sa ayin kapukatan.

⁷ Labay lan magin manurun Kautusan na impasulat kan Moises, nuwa a la mapukatan na pansabin la agyan pan-ipilit lan pêtêg ga pan-iaral la.

⁸ Tanda tamuy mangêd da Kautusan nu panggamitin tamu sa ustuy paralan.

⁹ Sépat tamun ganakên na indin na Kautusan alwan para sa mani matinék nun a para sa mani mallabag sa Kautusan, asê magpasakup sa mani nagtungkul lan buy asê kalabay mangilala kan Bapan Namalyari, mapanyag kasalanan, a la labay ya kabanalan, asê manggalang kan Bapan Namalyari, mani mamati sa sarilin mangatwa buy matin tawu.

¹⁰ Indin êt ta Kautusan para sa mani makikanayun buy sa lawyaki ya makitakês sa kaparisu lan liyaki, mani manakaw kaparisu lan tawu amén isaliw buy ipaipus sa kaatag tawu, mani mapaglaram buy mani magpapêtêg sa alwan kapêtégan, buy para êt taman sa kaganawan tawuy manalangsang sa ustuy aral tungkul kan Jesu Cristu.

11 Ya Mangêd da Balita tungkul kan Jesus, ubat kan Bapan Namalyari ya dakila buy kapapaulimén. Buy intiwala na kangkuy Mangêd da Balitan abiin amén ipatanda ku sa mani tawu.

Ya lunus Bapan Namalyari kan Pablo

12 Magpasalamat taku kan Cristu Jesus ya Panginuun tamu ya nam-in pas-éy kangku amén maglingkud kana. Pinili nakun maglingkud kana gawan intuwad nakun mapagiwalan,

13 agyan dinustak kuya sabitun nuna. Alwan kay abiin, inusig ku êt buy pinasakitan na mani manampalataya kana. Nuwa paraman baydu, kinalunusan naku pun Bapan Namalyari gawan nadyag kuy abitu sabitun a ku pun manampalataya kana buy indap ku nu ustuy pandaygén ku.

14 Taganan pêtég baynan ayin kaparisuy kangêdan na indin Panginuun tamu! Indin na êt kangkuy pangidu buy panampalataya, kaparisun pan-idin na sa kaganawan tawuy nakibêték kan Cristu Jesus.

15 Ati ya kapêtégan na sépat paniwalan kaganawan. "Naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta amén iligtas ya mani makasalanan." Buy siku si Pablo ya pinakamakasalanan sa kaganawan makasalanan.

16 Nuwa kinalunusan nakun Bapan Namalyari amén maipakit Jesu Cristu nu parasaantu nan pibabatan na mani tawuy makasalanan. Taganan sikuy pinakamakasalanan. Kabay ya pamatawad kangkun Jesus magin alimbawa sa sisabêt man na manampalataya kan Jesus ya mabiyan biyay ya ayin katganan.

17 Uliménén buy parangalén tamu kanuman na gigisay Bapan Namalyari. Sabay siyay mag-ari kanuman, ayin kamatyan, buy asé mangakit. Awuy Panginuun!

18 Timoteo ya anak ku sa panampalataya, ya pantipan ku kamu, kaparisu sa impatandan mamunu sabitun nuna ya impasabin Bapan Namalyari kalla tungkul kamu. Agana mu litépén na sinabi la tungkul kamu amén napas-éy ya nakém mun itanggul la kapêtégan sa mani manalangsang kamu.

19 Isundu muy panampalataya mu buy pagpilitan mun pawan malinis ya nakém mu. Gawan dilag gan mani tawuy a layna pansunulun na mangêd da nakém la. Sa pakapakun baydu, sinira lay nay panampalataya la.

20 Parabaysên êt ta nalyari kallan Himeneo buy si Alejandro. Kabay impabaala ku silayna kan Satanas amén agana silayna manguman mandustak kan

Bapan Namalyari.

2

*Ya tungkul sa panalangin
buy ustuy ugalin mani babayi*

¹ Amêßen, bayuy kaganawan, makisabi yaku kamuyun manalangin kaw kan Bapan Namalyari para sa kaganawan tawu un dilag pagpasalamat. Buy yawarén yu kan Bapan Namalyari ya sawpan buy pagpalén na sila sa mani kaylangan la.

² Manalangin kaw êt kana para sa kaganawan nagtungkulon buy sa nipagkапangyarian amén bumiyay kitamun napatétbék buy ayin gulu kaban manunul kitamu sa kalabayan Bapan Namalyari buy mapanggalang kitamu sa kaparisu famu.

³ Mangéd da parabaysén na panalangin ta kapapaidu kan Bapan Namalyari ya Mamilitgas kantamu.

⁴ Gawan labay nan miligtas ya kaganawan tawu buy matandan lay kapétegan,

⁵ tagawan gigisay Bapan Namalyari buy gigisay mamilatan kan Bapan Namalyari buy sa mani tawu. Ayin kaatag mamilatan nun a kay si Jesu Cristu ya nadyag tawu.

⁶ Indin Jesu Cristuy biyay na amén atbusun nay kaganawan tawu sa parusa gawan sa mani kasalanan la. Nalyari ya abiin sa panawun na intakdan Bapan Namalyari

buy sa pakapakun baydu, impatanda nay kalabayan nay miligtas ya kaganawan tawu.

⁷ Abiin na sangkan na pinili nakun magin apostul, mangaral, buy manuru sa mani alwan Judio tungkul sa panampalataya kan Jesus buy sa kapétegan tungkul kana. Awu! Pêtége ga pansabin ku, a ku maglaram.

⁸ Kabay sa balang lugal la pagtipunan yun mani manampalataya, labay kuy manalangin na mani lawyaki un nakatag-ay ya gamêt la. Buy sépat malinis ya nakêm la, ayin tubag o pamikisubakan sa kaparisu la.

⁹ Labay ku êt ta masalaysay buy matingkup pa mani babayi sa pagyaming la, buy a la pipilalun na pamakangéd lan sabut la. Agana sila misulud makamal la yaming o makamal la tékay ya gintu.

¹⁰ Nun a ipakit lay mangangéd da diyag ga sépat makit sa mani babayi ya magsabin manampalataya sila kan Bapan Namalyari.

¹¹ Buy nu dilag mangaral sa pamititipun yu, ya mani babayi, sépat silan magpasakup buy malléngé.

¹² A ku pasawén na mani babayi ya mangaral buy mamunu sa mani lawyaki. Ya sépat lan daygén, kay nangimbék.

¹³ Tagawan nunan dinyag si Adan bayu si Eva,

¹⁴ buy alwan si Adan na napurayit Satanas, nun a si

Evay napurayit buy nallabag sa utus Bapan Namalyari.

¹⁵ Paraman baydu, miligtas* ya mani babayi sa kapamilatan panganak, nu isundu lay panampalataya, pangidu, malinis sa pamibiyaybiyay, buy mangêd da ugali.

3

Ya ugalin mani mamunu sa mani manampalataya

¹ Pêtêg ga panabin, "Ya kalabay mamunu sa mani manampalataya kan Jesu Cristu, mangêd da labay nan daygên."

² Amêsên ya liyaki ya pilinin mun mamunu, kaylangan ayin makitan na nadawak kana, gigisay asawa na, katanda yan mamênben sarili na, buy katanda ya êt mangisip nu sabêt ta mangêd nan daygên. Sépat yan panggalangên mani tawu, paua yan mapananggap kaparisuna, buy katanda yan manuru.

³ Kaylangan a ya maglasing, a ya mapanubag nun a naayup-up ya, a ya êt makipati, buy a ya lupan pera.

⁴ Kaylangan mangêd ya êt mamunu sa pamilya na, panggalangên buy pansunulun yan mani anak na.

⁵ Ta nu a ya katandan mamunu sa sarili nan pamilya, ipakun nan mamunun mangêd sa mani manampalataya kan Jesus?

⁶ Ya kalabay mamunu, dapat manaynan manampalataya. Gawan nu asê, dat kay makapagpadayêw kana buy parusan yan Bapan Namalyari kaparisun nalyari kan Satanas.

⁷ Sépat ya êt panggalangên mani tawuy asê manampalataya amên ayin silan masabi laban kana buy amên a ya manabu sa paratay Satanas.

Ya ugalin mani manampalatayay maglingkud

⁸ Para êt taman baydu sa mani pilinin mun maglingkud sa mani manampalatayay miaawyun, kaylangan panggalangên sila buy pêtêg ga pagsabi la. A sila maglasing buy a sila lupan pera.

⁹ Sépat lan pakapalanen un dilag malinis ya nakêm ya kapêtégan na impatan dan Bapan Namalyari tungkul sa panampalataya kan Cristu.

¹⁰ Kaylangan subukun pun sila bayu pilinin. Nu ayin makitan na nadawak kalla, malyari silan maglingkud.

¹¹ Para êt baydu mani babayi ya maglingkud,* sépat sila êt panggalangên kaatag, asê magsabin ikasiran kaparisu lan tawu,

* 2:15 2:15 Malyari êt paradi: Miligtas sa mani babayi sa kapamilatan panganak la. * 3:11 3:11 Malyarin paradi êt ta labay sabin: ya mani asawa lay babayi.

katanda silan maménbén sa sarili la, buy mapagtawalan sa kaganawan bagay.

¹² Ya mani maglingkud sa mani manampalatayay mi-aawyin, sépat kay gigisay asawa la buy katanda silan mamunu sa sarili lan pamilya.

¹³ Pêtêg baynan, ya mani mangêd maglingkud, pilmin galangên silan mani tawu buy pupumas-êy ya nakêm lan magpapêtêg tungkul sa panampalataya la kan Cristu Jesus.

Ya kapêtêgan na paniwalan tamu

¹⁴⁻¹⁵ Pan-asaan kuy asê mapêng, makalaku waku baysên kamuyu. Nuwa insulat ku pun na mani tipan na ati amên nu a ku tambêng milaku baysên, matandan mu nu sabêt ta sépat ugali tamu bilang pamilyan Bapan Namalyari. Sikitamuy manampalataya sabay ya mani tawun Bapan Namalyari ya nabyay. Maiparisu kitamu sa napas-êy ya tarêk bali, gawan sikitamuy pinitiwalan Bapan Namalyarin mamilanggul sa kapêtêgan tungkul kan Jesu Cristu amên asê ibayun dakun sisabêt man na kapêtêgan.

¹⁶ Pêtêg baynan mamaupapas ya kapêtêgan na paniwalan tamu:

Nagpakit si Jesus sabitun naging tawu ya.

Pinagpapêtgan yan Ispiritun Bapan Namalyari ya matinék ya.

Nakitan yan mani ang-el, buy imbalita ya sa buun babun luta.

Pinaniwalan yan malakêy tawu, buy intag-ay ya sa langit.

4

Ya mani mangaral alwan pêtêg ga aral

¹ Nalinaw wa pansabin Ispiritun Bapan Namalyari, "Lumatêng lanuy allu ya dilag mani tawuy magpabukut sa panampalataya la kan Bapan Namalyari buy sunulun lay kalaraman na pan-ipaisip kallan mani nadawak ka ispiritu."

² Ya kalaraman na abiin sabay ya pan-iaryl mani tawuy mapagtalingkayu buy mapaglaram. Agyan manyag silan nadawak, ayin kallay abitu gawan ayin silaynan dêng-êy.

³ Sa pangaral la, pansabin lay bawal la mag-asawa buy pan-ibawal la êt ta dakun umnuy kalasin pangkanên. Pakan na pangkanên na pan-ibawal la, dinyag êt Bapan Namalyari amên kanên un dilag pagpasalamat ta mani manampalatayay magtandan kapêtêgan.

⁴ Gawan ya kaganawan dinyag Bapan Namalyari, mangêd buy a kitamu sépat paaku nun a tanggapên tamun dilag pagpasalamat.

⁵ Tagawan inlinis say mani abiin sa kapamilatan Sabin Bapan Namalyari buy sa panalangin tamu.

Ya mangêd da alipên Jesu Cristu

⁶ Kabay nu ituru muy mani aral la abiin sa mapatêl tamu, pakadyag kan mangêd da maglingkud kan Cristu Jesus. Buy kaban mangaral ka kalla, luyang pun madagdagan na pang-intindi mu sa kapamilatan kapêtégan panampalataya tamu buy sa mangêd da aral la pansunulun mu.

⁷ Nuwa agana mu sayangên na uras mu sa mani kwentun mani ninunu yuy ayin kapukatan buy asê kapapaidu kan Bapan Namalyari, nun a si daygên mu, sanayên muy nakêm mu sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

⁸ Dilag mangêd da nabang nga pamisanay buy pamapas-êy lawini. Nuwa mas maragul ya nabang nu sanayên tamuy nakêm tamu sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari. Gawan makakangêd kanta-muy abiin, alwan kay sa biyay tamu amêsên nun a sa biyay ya lumatêng.

⁹ Pêtêg ga pansabin ku buy sêpat tanggapên kaganawan buy paniwalan.

¹⁰ Buy abiin êt ta sangkan na magsipêg kitamu buy mapamibabata sa pangaral sa mani tawu, gawan dilag kitamun kapilmiyan

kan Bapan Namalyari ya nabyay ya siyay Mamilitgas kaganawan tawu, luyang nga sa mani manampalataya kana.

¹¹ Timoteo, ya kaganawan intipan ku kamu, iaral mu baysên buy ipadyag sa mani kaparisu mun manampalataya.

¹² Pagpilitan mun magin mangêd kan alimbawa sa mani manampalataya, sa pagsabi mu, sa ugali, sa pangidu, sa panampalataya, buy sa malinis ya pamibiyaybiyay amên ayin magsabin nadawak kamu agyan anak ka pun.

¹³ Kaban ayin naku pun baysên, iubus muy panawun mu sa pamasan Kasulatan Bapan Namalyari sa mani tawu, sa panurun labay sabin abiin buy sa pangaral.

¹⁴ Gamitin muy kaagyuan na indin kamun Ispiritun Bapan Namalyari buy agana mu paulayan. Natanggap muy abitu sabitun impaluntun mani mamunuy gamêt la kamu buy impatanda lay sabi ya impasabin Bapan Namalyari tungkul kamu.

¹⁵ Kabay idin muy sarili mu sa panyag abiin amên makitan kaganawan na luyang pun mamangêd da paglingkud mu kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Pakapalanên muy pamibiyaybiyay buy pangaral mu. Daygên muy mani intipan ku amên miligtas ka buy mani mallêngê kamu.

5

Ya panggalang sa balang gisa

¹ Ya liyaki ya tuwa kamu, agana muya pagsabyanan mangasakit, nun a pakisabyan myyan naayup-up kaparisun pamakisabi mu sa bapa mu. Ya mani bayun anak ka lawyaki, ituwad mu silan patêl mu.

² Ya mani tuway babayi, galangên mu sila kaparisun panggalang mu sa indu mu. Buy ya mani bayun anak ka babayi, agana mu idawak ka isip mu kalla nun a ituwad mu silan patêl mu.

Ya mani tipan tungkul sa mani nabal-uy babayi

³ Ya mani nabal-uy babayi baysên na ayin nan kamag-anak ka manaysay kalla, sawpan yu sila buy galangên.

⁴ Nuwa nu dilag nabal-uy nag-anak o apu, silay sépat manaysay kana. Sépat lan matandan na abiin na pinakamaulagay sépat lan daygên bilang manampalataya kan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, maablasan lay dinyag mangatwa la kalla. Abiin na kapapaidu kan Bapan Namalyari.

⁵ Ya nabal-uy ayin nan taganan manaysay kana, kay si Bapan Namalyari tanay pagtiwalan na. Allu buy yabi yan manalangin buy manyawad yan sawup kana.

* ^{5:9 5:9} Buy si gisay labay pun êt sabin, mimisan yan nag-asawa sa buun biyay na.

⁶ Nuwa ya nabal-uy pawan kay sarilin kalabayan nay pansunulun na, nati yina sa pangêlêw Bapan Namalyari agyan nabyay yapun.

⁷ Kabay iaral muy mani tipan na ati sa mani mapatêl baysên amên ayin masabin nadawak laban kalla.

⁸ Nu sisabêt man na asê kalabay manaysay sa mani kamag-anak na, luyang nga sa sarili nan pamilya, pinagbukutan naynay panampalataya na kan Jesus. Sa pakapakun baydu, mas makasalanan yapun sa mani asê manampalataya.

⁹ Amêsên, ya iawyun mu sa listaan mani nabal-uy babayi ya sawpan yu, kay abitu silay anêmmapuy tawun na idad patag-ay buy abitu silay negin tapat sa asawa la.*

¹⁰ Sépat pikatandan silan mani tawu gawan sa mangangêd da diyag la, kaparisun mangêd da pamaragul la sa mani anak la, pawan mapananggap sa kaparisu, buy maglingkud sila sa mani kaparisu lan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Sépat sila êt mapanawup sa mani mangaylangan, buy pawa silan manyag mangêd.

¹¹ Nuwa agana mu iawyun sa listaan mani nabal-uy anak pun, gawan nu a la mabênbênan na matanam lawini la, manguman silan mag-asawa. Sa pakapakun

baydu, mapaulayan lay paglingkud la sa Panginuun Jesu Cristu.

¹² Nu malyari ya abiin, mangasalanan sila gawan binukutan lay nunan pangaku la ya maglingkud sa Panginuun Jesus.

¹³ Kabay agana mu sila iawyun sa mani nabal-uy pansawpan yu gawan kay makatanda silan tumamad buy kay manayang ta silan panawun sa pamaku la sa binalibalin magkuwenton ayin kapukatan, mapakyalam sa biyay kaatag, buy magsabin asê sépat sabin.

¹⁴ Kabay para kangku, mangêd pun na mag-asawan manguman na mani nabal-uy anak pun amên makaanak sila buy lingunun lay sarili lan pamilya. Sa pakapakun baydu, ayin masabin nadawak ka mani manalangsang kantamu.

¹⁵ Pansabin kuy ati gawan dilag dakun umnyu nabal-uy babayi ya nagpabukut ta sa panampalataya la buy amêsén manunul lana kan Satanas.

¹⁶ Nuwa nu dilag babayi ya manampalataya kan Bapan Namalyari buy dilag yan kamag-anak ka nabal-uy tuway na, kay sépat ta siya tay manaysay sa nabalu. Sa pakapakun baydu, asê mabayatan na mani manampalatayay miaawyun sa panaysay kana, nun a ya sawpan la, kay abitu sila

tanay nabal-uy idi sa listaan na ayin nan taganan manawup kalla.

Ya mani tipan tungkul sa mamunun mani manampalataya

¹⁷ Tungkul la êt taman sa mamunun mani manampalataya kan Bapan Namalyari, nu mangêd da paglingkud la, sépat silan galangên buy biyan silan nukad da sawup sa mani kaylangan la, luyang ngay mani masipêg manuru buy mangaral Sabin Bapan Namalyari.

¹⁸ Tagawan idi sa Kasulatan,

“Kaban manara ya baka, gana mu sél-an na bêbêy na”[†] amên makaêkan ya.

Buy sinabi pun êt,

“Sépat biyan upay mani mag-ubra.”[‡]

¹⁹ Gana mu paniwalan na manangkan sa gisay mamunu sa mani manampalataya nu ayin magpapêtêg ga luwa o tatluy nakakit.

²⁰ Buy tungkul laman sa tawuy mangasalanan buy a na labay pagbukutan na kasalanan na, sabyanan muya sa arapan kaganawan manampalataya amên malimun makitbus kanay kaatag.

²¹ Timoteo, sa pangêlêw Bapan Namalyari buy kan Cristu Jesus buy sa pangêlêw mani ang-el ya pinili na,

[†] 5:18 5:18 Deuteronomio 25:4. [‡] 5:18 5:18 Lucas 10:7.

pan-iutus ku kamuy sunulun
muy mani tipan na abiin un
ayin pampilinin buy agana
ka mangampi agyan kansabêt.

²² Sa pamili mun mamunu
sa mani manampalataya,
agana ka patutulsub buy
agana ka êt patutulsub
mamipaluntun gamêt mu
kana amên biyan yan
karapatan mamunu. Ta nu
dilag yan kasalanan, dat
midamay ka sa kasalanan
na. Pagpilitan mun pawan
malinis ya pangatawu mu.

23-25 Kabay agana ka
patutulsub sa pamili mun
mamunu sa mani manampalataya,
gawan dilag mani
tawuy mabuyutan pun bayu
miwagaw wa kasalanan la.
Nuwa ya kasalanan kaatag,
niwagaw wapun agyan a sila
pun naiarap sa pallitisan.
Para êt taman baydu, dilag
mangangêd da diyag ga
tambêng matandan. Buy ya
kaatag êt taman, agyan asê
matandan amêsên, nuwa
lanu matandan.

Timoteo, nabalian ku
awêd da magkasumakit ta
banaw mu. Kabay alwan
kay lanêm ma inêmên mu
nun a minêm ka êt pêrad
alak,§ ta makapwas ya abiin
sa sakit banaw mu buy sa
kaatag pun mangatanam
mu.

6

*Mani tipan tungkul sa
mani ipus*

§ 5:23-25 5:23-25 Ya alak ka pantukuyun di, diyag sa sabên ubas, asê kaparisun
alak amêsên ya matapang buy mamakalasing.

¹ Ya mani ipus ya manampalataya, sépat pêtêg ga panggalang la sa amung la amên ayin masabi ya mani tawu laban kan Bapan Namalyari buy sa pan-iaral tamu.

² Buy nu manampalataya êt ta amung la, agana la sabin sa sarili lay, "Ayin balin agyan a ku galangên na amung ku, unuwa mipatêl kay sa panampalataya." Alwan parabaydu! Nun a sepat papakangêdên la pun na paglingkud la tagawan na magnabang sa paglingkud la, kaparisu lan manampalataya ya pangkaidwan êt Bapan Namalyari.

*Ya mani asê ustuy aral
buy ya pangidu sa pera*

Kabay ya mani tipan na
abiin, iaral mu sa mani mapatêl tamu baysên buy sagyatêñ mu silan manunul.

³ Nu dilag mangaral
kaatag aral la asê kaparisun
ustuy aral la impatandan
Panginuun tamun Jesu Cristu buy ya pan-iaral tamu
tungkul sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari,

⁴ kay mapamadayêw
sila pakon ayin silan
tanda. Paran sakit lay nay
pamilusupu buy pamikisubakan
tungkul sa labay
sabin mani sabi. Buy ya
tagêy abiin, pamisusubakan
mani tawu, pamikakasêm,
pamitutubag, panangkan,

buy pagsabin nadawak laban sa kaparisu la.

⁵ Ayin silan tunggén sa pamisusubakan! Parabaysén na ugalin mani tawuy natukawkaw wa isip buy a la tanday kapêtégan. Indap la nu manunul sila sa kalabayán Bapan Namalyari, magin mabandi sila.

⁶ Nuwa ya tawuy manunul sa kalabayán Bapan Namalyari buy nukad dana kana nu sabêt man na idi kana, pêtêg ga mabandi ya sa pangélêw Bapan Namalyari. Buy sa parabaydu, mas mangêd pun na kabilian na sa mabandi ya tawu.

⁷ Tagawan in-anak kitamun kaganawan baydi sa babun luta un ayin gintan buy mati kitamu êt ayin gêtan.

⁸ Kabay nu dilag kitamun maékan buy maiyaming, sépat kitaminan matula.

⁹ Nuwa ya mani tawuy maglabay bumandi, mangakwa silayna sa paratay Satanas, gawan mangatuksu silayna sa nadawak ka kalabayán lay ayin kapukatan. Abiin na manira sa pangatawu la buy mantan kalla sa ayin katganan na kaparsan.

¹⁰ Tagawan ya pangidu sa pera sabay ya pangubatan kaganawan kadawakan. Dilag mani tawuy subray paglabay la sa pera buy nagpabukut sa panampalataya la. Buy gawan

sa parabaysén, pawa silan makadanás kalungkutan.

*Ya mani tawlin tipan
Pablo kan Timoteo*

¹¹ Nuwa sikay Timoteo, bilang maglingkud kan Bapan Namalyari, lisyan muy kaganawan nadawak ka abiin. Pagpilitan mun bumpyay matinék buy manunul ka sa kalabayán Bapan Namalyari un dilag napas-êy ya panampalataya kan Jesu Cristu. Pagpilitan mu êt mapangidu ka, mapamibabata buy mapallunus sa kaparisu mu.

¹² Daygén muy kaganawan agyu mu sa pamitanggul mun panampalataya mu. Sa pakapakun baydu, biyan kan biyay ya ayin katganan,* tagawan binég kan Bapan Namalyari para sa biyay ya abiin, sabitun impatanda muy panampalataya mu kan Jesu Cristu sa arapan malakéy tawu.

¹³ Amésen, sa pangélêw Bapan Namalyari ya mam-in biyay sa kaganawan buy sa pangélêw Cristu Jesus ya nagsabin kapêtégan sabitun in-arap ya kan Gobernador Poncio Pilato, ati ya pan-itipan ku kamu.

¹⁴ Sunulun mun mangêd da intipan kamu amén ayin masabi laban kamu. Daygén muy abiin angga sa mag-udung nga Panginuun tamun Jesu Cristu baydi sa

* **6:12 6:12** Malyarin paradi êt ta labay sabin: Buy papakatalanén muy biyay ya ayin katganan na idi kamu.

babun luta buy makit yan kaganawan.

¹⁵ Malyari ya abiin sa al-luy intakdan dakilan Bapan Namalyari. Si Bapan Namalyari ya gigisay Ari ya Makapangyarian sa kaganawan. Panginuun yan kaganawan mamunu buy sabay siya êt ta Ari un kaganawan magari.[†]

¹⁶ Kay siyay ayin kamatyan buy idi ya sa sawang nga mamakasilêw wa asê mapagdanyan agyan sisabêt. Ayin tawuy nakakit kana buy a ya malyarin makitan agyan sisabêt man. Kanay kaganawan karangalan buy ayin kat-ganan na kapangyarian. Awuy Panginuun!

¹⁷ Tungkul la êt sa mani mabandi baydi sa babun luta, sabin mu kallay agana sila mapagmatagay buy agana sila umasa sa pibandiyan la ya asê mapêng, nun a magtiwala sila kan Bapan Namalyari ya mam-i kantamun kaganawan ikatula tamu.

¹⁸ Sépat silan pawan manyag mangêd buy abiin na pibandiyan la. Pawa silan nakal-an mam-i.

¹⁹ Nu sunulun lay mani utus ya abiin, makatipun silan pibandiyan sa lan-git ya maiparisu lanu sa napas-êy ya pundasyun. Sa parabaydu, pilmin madanasan lay pêtêg ga biyay ya ayin kat-ganan.

²⁰ Timoteo, pakapalanên muy mani aral la intiwala kamu. Lisyan muy pamisasabi ya asê kapapaïdu kan Bapan Namalyari buy pamis-usubakan tungkul sa pansabin kaatag ga kabiyasnan pakan alwan pêtêg.

²¹ Dilag magsabin idi yana kallay abiin na kabiyasnan buy gawan baysen, nalitêp silayna sa panampalataya kan Jesu Cristu.

Kakaidwan kun Timoteo, labay kuy manugêl kamuy kangêdan Bapan Namalyari.

[†] 6:15 6:15 Sa Griego, siyay Ari un mani ari buy Panginuun un mani panginuun.

Ya Ikalwan Sulat Pablo kan TIMOTEO

¹ Siku si Pablo ya apostul Cristu Jesus ayun sa kalabayan Bapan Namalyari. In-utus sakun Bapan Namalyari amén ipatanday tungkul sa biyay ya impan-gaku nay matanggap tamu sa kapamilatan pamikibêtêk tamu kan Cristu Jesus.

² Kakaidwan kun Timoteo ya anak ku sa panampalataya, labay kuy manugêl kamuy kangêdan, lunus, buy kapatêtbehékan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Pangin-uun tamu.

Pinapas-êy Pabloy nakêm Timoteo

³ Timoteo, magpasalamat taku kan Bapan Namalyari ya paglingkuran kun dilag malinis ya nakêm, kaparisun paglingkud kanan mani ninunu ku. Magpasalamat taku kana balang maganaka kata sa panalangan allu buy yabi.

⁴ Magaganaka ku pun na pantulun luwa mu sabitun namita ku. Kabay nasabéksabék kakun mapikakit kiton manguman amén magin lubus ya tula ku.

⁵ Maganaka ku êt ta tapat mun panampalataya kaparisun apu mun bakêt ya si Loida buy ya indu mun si Eunice ya nunan

nanampalataya kan Jesus. Buy napilmi yaku ya angga amêsên, tapat pun êt ta panampalataya mu.

⁶ Kabay pan-ipaganaka ku kamuy luyang ka pun magin masipêg sa panggamit mun kaagyawan na indin Bapan Namalyari kamu sabitun impaluntu ku kamuy gamêt ku buy nanalangin naku para kamu.

⁷ Gamitin muy abiin na kaagyawan mu, tagawan na Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kantamu, asê mam-in limu kantamu nun a mam-i yan kapangyarian, pangidu, buy pamên'bén sa sarili.

⁸ Kabay agana ka madêng-êyan magpapêtêg tungkul sa Panginuun tamun Jesu Cristu, buy agana muku ikadêng-êy agyan nakasukul laku gawan sa paglingkud ku kana. Nun a sa sawup kapangyarian Bapan Namalyari, pibabatan muy kasikit-an na mangadanasan tamu gawan sa pangaral tamun Mangêd da Balita.

⁹ Inligtas buy binêg kitamun Bapan Namalyari amén magin kana, alwan gawan sa mani diyag tamu, nun a gawan sa kalabayan buy kangêdan na. Bayu pun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, impalanu nayna ya idin na kantamuy kangêdan na sa kapamilatan Cristu Jesus.

¹⁰ Buy amêsên, impakit naynay abiin na kangêdan na sabitun inlumatêng si

Jesu Cristu ya Mamilitas kantamu. Sinambut nay kapangyarian kamatyan buy impatanda na kantamuy biyay ya ayin katganan sa kapamilatan Mangêd da Balita.

¹¹ Pinili yakun Bapan Namalyarin magin mangaral, apostul buy manurun Mangêd da Balita.

¹² Buy abiin na sangkan kabay makadanas sakun kasakitan baydi sa sukulan. Nuwa paraman baydu, a ku ikadêng-êy ya pangasukul ku, tagawan kilala ku si Jesu Cristu ya panampalatayanan ku. Buy napilmi yakun pakapalanen Cristuy intiwala* ku kana angga sa allun pag-udung na.

¹³ Timoteo, ya kapêtégan na natandan mu kangku, sabay ya sunulun mu sa pangaral mu. Buy kaban mangaral ka, sépat mun isunduy panampalataya mu buy ya pangidu mu sa kaparisu mu gawan sa pamikibêték mu kan Cristu Jesus.

¹⁴ Sa sawup Ispiritun Bapan Namalyari ya manugêl kantamu, pakapalanen muy ustuy aral la intiwala kamu amén asê maawyunan nadawak ka aral.

¹⁵ Tanda muy inlakwanan nakun kaganawan mapatêl tamu baydu sa prubinsyan Asia, kaawyun lan Figelo buy si Hermogenes.

¹⁶⁻¹⁷ Nuwa labay kuy kalunusan Bapan Namalyari

si Onesiforo buy ya pamilya na. Ta sên inlumatêng ya baydi sa Roma, a ya tinunggén sa pangkap kangku angga sa nakitan naku. Pawa nan pinas-êy ya nakêm ku buy a naku ingkadêng-êy agyan gisa kun nakasukul.

¹⁸ Buy tanda mu êt nu parasaantu nakun sinawpan agyan sabitun idi yaku pun sa Efeso. Labay kuy kalunusan yan Panginuun sa Allun Pangukum na.

2

Ya pamibabatan mangêd da alipên Bapan Namalyari

¹ Kabay sikay Timoteo, bilang anak ku sa panampalataya, magpapas-êy ka sa sawup Cristu Jesus.

² Ya mani aral la nalêngê mu kangku sa arapan malakêy nakalêngê, sabay ya itiwala mu sa mani tawuy tapat buy dilag kaagyawan na manuru sa kaatag.

³ Mibabata ka sa mani kasakitan na mangadanasan tamu gawan sa panampalataya tamu kan Cristu Jesus. Mibabata ka kaparisun gisay sundalus ya mapagtionalan sa tungkulana.

⁴ Ta ya gisay sundalus, a ya makiawyun sa mani pandaygén alwan sundalus gawan labay nan matulay mamunu kana.

⁵ Para êt baydu, sépat magin kaparisu kan gisay

* **1:12 1:12** Malyarin paradi ya labay sabin. Pakapalanen Cristuy intiwala na kangku.

mangapal. Asê makatanggap gantimpalay gisay mangapal nu a ya manunul sa patakaran pangapal.

⁶ Sépat ka êt kaparisun manggitnay masipêg. Ya manggitna sabay ya munan magnabang sa pamupul na.

⁷ Papakaisipin muy pansabin ku kamu buy ipaintindin Bapan Namalyari kamuy abiin na kaganawan.

⁸ Ganakên mu si Jesu Cristu ya ubat sa layin Arin David. Pinabyay yan manguman Bapan Namalyari buy abiin na Mangêd da Balitay pan-iaral ku.

⁹ Buy gawan sa pangaral ku, pinasakitan naku angga sa intanikala laku kaparisun gisay tawuy mapanyag kadawakan. Nuwa paraman baydu, ya Sabin Bapan Namalyari, asê malyarin itanikala!

¹⁰ Kabay mibabata ku sa kaganawan kasakitan para sa ikakangêd mani pinilin Bapan Namalyari amên miligtas sila êt gawan sa pamikibêték la kan Jesu Cristu, buy matanggap lay mangêd da biyay ya ayin katganan sa lukup Bapan Namalyari.

¹¹ Pêtég ga pansabin tungkul kan Jesus,
Nu nati kitamun kaawyun na,
mabyay kitamun kaawyun na.

¹² Nu mibabata kitamun kaparisu na,
mag-ari kitamu êt kaawyun na.

Nu sabin tamuy a tamu ya kilala,
sabin na êt ta a na kitamu kilala.

¹³ Nu a kitamu man tapat,
manugêl yan tapat,
gawan a na maipuglaw wa sarili na.

Ya tapat ta alipên Bapan Namalyari

¹⁴ Timoteo, ya mani kapêtégan na abiin,awa mun ipaganaka sa mani mapatêl tamu baysên. Buy sa lagyun Bapan Namalyari, sabin mu kallay agana sila makisubakan tungkul sa labay sabin mani sabi. Gawan ayin kapukatan na abiin, nun a mipakadawak ya mani mallêngê.

¹⁵ Pagpilitan mun magin kapapaidu sa pangêlêw Bapan Namalyari buy pawan ustuy pangaral mun kapêtégan, kaparisun gisay mag-ubra ya a na ikadêng-ey ya pandaygên na.

¹⁶ Lisyan muy ayin kapukatan na pamisasabi ya asê kapapaidu kan Bapan Namalyari, tagawan na mani tawuy manyag parabaysên, luyang ngan mipakarayuy nakêm la kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Ya mani asê ustuy piaral la, tambêng miwagaw sa magmikakanayun na lugal, kaparisun kanser ya mangkumalat sa buun lawini. Kaawyun sa mani tawun abiin silan Himeneo buy si Fileto.

¹⁸ Nagpakarayu silayna sa kapêtégan gawan pansabin

lay nayari yay panguman pamabyay Bapan Namalyari sa mani nati. Sa pangaral lan parabaysén, panggulun lay panampalatayan kaatag kan Cristu.

¹⁹ Paraman baydu, ya pêtêg ga aral la ubat kan Bapan Namalyari, manugêl napas-êy kaparisun napas-êy ya pundasyun ya asê taganan maêyêg buy dilag nakasulat baysén, "Tandan Bapan Namalyari nu sisabêt ta taganan kana." Buy nakasulat êt ta, "Ya tawuy magsabin nakibêték ya sa Panginuun, sépat yan magpakarayu sa kaganawan kadawakan."*

²⁰ Amêsén, sa gisay maragul la bali, dilag magmikakalasi ya kasangkapan. Dilag mani kasangkapan na diyag sa gintu o pilak, buy dilag êt diyag sa kayu o pila. Ya mani kasangkapan ya diyag sa gintu buy pilak, nakapapawa amên kay gamitin sa maulagay kalutu. Ya mani kasangkapan na diyag sa kayu buy pila, sabay ya panggamitin sa inallu-allu.

²¹ Para êt baydu sa mani tawu. Ya tawuy nagpakarayu sa nadawak, maiparisu ya sa kasangkapan na inlinis sana buy impapawa amên gamitin sa maulagay kalutu. Gawan malinis ya nakêm na, nakalan nana kan Bapan Namalyari buy pawan nakaléan sa panyag kaganawan

mangangêd da diyag.

²² Kabay sikay Timoteo, agana mu daygên na nadawak ka kalabayan lawinin mani bayuntawu. Pagpilitan mun pawan bumyay matinék, tapat, mapangidu, buy mangêd da pamikiawy়un mu sa kaparisu mu. Bumyay kan parabaysén, kaawy়un na mani tawuy mamêg sa Panginuun un dilag malinis ya békê.

²³ Lisyan muy ayin kapukatan na pamisasabi ya kay kapaglukwan, tagawan tanda minay kapisadsaran abiin, kay pamisusubakan.

²⁴ Bilang mani alipên Bapan Namalyari, a kitamu sépat makilangkab agyan kansabêt, nun a sépat kitamun magin maganaka sa kaganawan, mapamibabata, buy katandan mangaral.

²⁵ Buy nu dilag manalangsang kantamu, kaylangan naayup-up kitamun magsabi kalla amên maitinék sila. Biyan ta dayi silan Bapan Namalyarin panawun amên magsisi buy mapukatan lay kapêtégan.

²⁶ Sa parabaydu, masawangan na isip la buy mibus sila sa paratay Satanas ya nandakêp kalla amên daygên lay kalabayan na.

3

Ya malyari sa mani tawlin allu

* **2:19 2:19** Mani Bilang 16:5.

¹ Timoteo, tandanêñ muy ati. Sa mani tawlin allu bayu mag-udung si Jesus, dilag lumatêng nga syay kasakitan.

² Magin makasarili ya mani tawu, lutan pera, mapamadayêw, mapagmatagay, mapamustak, mapallumaban sa mangatwa la, asê katandan magpasalamat, buy ayin galang kan Bapan Namalyari.

³ Ayin silan pangidu, a sila kalabay makikasundu sa mani kapati la, maniran kaparisu, asê katan dan mamênbêñ sa sarili, matubag buy mapanubag sa dakun sabêt man na mangêd.

⁴ Alwan kay abiin, mani mapamisupakat sila, patul-subtulsub sila, mapagmatagay, ayin silan pangidu kan Bapan Namalyari, nun a mas maulaga pun kallay kalabayan lawini la.

⁵ Mapagtalingkayu silan manampalataya kan Bapan Namalyari pakan asê makit sa biyay lay kapangyarian panampalataya la. Lisyan muy mani tawuy parabaysêñ!

⁶ Dilag dakun umnu sa mani kaawyun lay manyag paralan amên makasun sa balin mani babayi buy mailitêp lay mani babayi ya maynay nakêm. Ya mani babayin abiin, tambêng silan maigtan nadawak ka kalabayan lawini la buy ipus silaynan kasalanan la.

⁷ Pawa silan mallêngê sa

magmikakanayun na aral, nuwa a la mapukatan na kapêtêgan kanuman.

⁸ Ya mani lawyaki ya mapamilitêp sa mani babayin abiin, nadawak ka pangisip la buy alwan pêtêg ga pansabin lay panampalataya la. Manalangsang sila sa mani mangaral kapêtêgan kaparisun panalangsang lan Jannes buy si Jambres kan Moises sabitun nuna.

⁹ Nuwa a la maisunduy pandaygên la tagawan tambêng matandan kaganawan tawuy kapaglukwan la kaparisun nalyari kallan Jannes buy si Jambres.

*Ya mani tawlin tipan
Pablo kan Timoteo*

¹⁰ Nuwa sikay Timoteo, tanda minay kaganawan inturu ku, ya pamibiyaybiyay ku buy ya labay kun daygên kaban nabyay yaku pun. Nakitan muy panampalataya ku kan Bapan Namalyari, ya pamibabata buy pangidu ku sa kaparisu tamu, buy ya pamibabata ku sa mani kasakitan.

¹¹ Tanda mu êt ta tungkul sa mani pangusig buy kasakitan na nadanasan ku sa Antioquia, Iconio, buy sa Listra. Taganan masakit ta dinyag la kangku! Nuwa inlitas sakun Panginuun sa kaganawan abiin.

¹² Taganan pêtêg ga kaganawan kalabay bumay matinêk bilang mani manunul kan Cristu Jesus, makadanas silan pamisakit.

¹³ Buy ya mani nadawak buy mani mapamilitêp, luyang silaynan mipakadawak gawan kaban mamilitêp sila sa kaatag, militêp sila êt.

¹⁴ Nuwa sika, isundu muy mani natandan buy pinaniwalan mu, tagawan kilala mu nu sisabêt ta nanuru kamu.

¹⁵ Ubat pun sabitun anak ka, tanda minay Banal la Kasulatan na mam-i kantamun kabiyasan tungkul sa kaligtasan. Miligtas kitamu sa kaparusan kasalanan kay sa kapamilatan panampalataya tamu kan Cristu Jesus.

¹⁶ Ya kaganawan Kasulatan Bapan Namalyari, insulat sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari buy mapagnabang sa panurun kapêtégan, pagsabyanan na tawuy manyag asê ustu, pamitutu, buy pamisanay sa matinék ka pamibiyay biyay

¹⁷ amên ya tawuy maglingkud kan Bapan Namalyari, pawa yan nakalan sa panyag kaganawan mangangéd.

4

¹ Timoteo, tanda muy sa pag-udung Jesu Cristu sa babun luta, mangukum ya sa mani nabyay buy sa mani nati, buy mag-ari ya sa kaganawan tawu. Kabay sa pangélêw Bapan Namalyari buy kan Cristu Jesus, pantipan ku kamuy

² magin nakal-an kan mangaral Sabin Bapan Namalyari, sabêt man na uras. Sabyanan muy mani tawu ya asê ustuy diyag la buy pangaralan mu sila amên magsisi. Papas-êyên muy nakêm buy panampalataya la. Sa panuru mu kalla, mapamibabata ka kalla.

³ Tagawan lumatêng nga alluy asina kalabay mallêngêy mani tawu sa pêtêg ga aral, nun a kay sarilin kalabayan la tanay sunulun la. Kabay mangkap sila tanan kaatag mani manuru ya mamiturun labay lan lêng-ên.

⁴ A layna labay lêng-ên na kapêtégan nun a ya labay lan lêng-ên, abituy kay diyagdiyag tawu.

⁵ Nuwa sika, agyan sabêt ta malyari, magin mapaménbên ka sa sarili mu. Pibabatan muy kaganawan kasakitan na lumatêng kamu. Isundu muy pangaral mun Mangéd da Balita tungkul kan Jesus, buy daygên muy kaganawan pan-ipadyag Bapan Namalyari kamu bilang lingkud na.

⁶ Ya biyay ku maiparisu sa andug ga pan-idin kan Bapan Namalyari, tagawan marani yakinan mati.

⁷ Maiparisu waku êt sa gisay mamwayu ya makilaban angga sa kawayyan. Ya labay sabin, dinyag kuy kaganawan agyu ku sa paglingkud ku kan Bapan Namalyari

buy a ku tinalibatukan na panampalataya ku kana. Nayari kuy kaganawan impadyag Bapan Namalyari kangku.

⁸ Kabay dilag gantimpalay* in-il-an si Bapan Namalyari para kangku gawan naakit nay matinék ka pamibiyaybiay ku. Ya gantimpalan abiin, idin kangkun Jesu Cristu ya matinék ka ukum, sa allun pangukum na sa kaganawan tawu. Buy alwan kay sikuy biyan nan gantimpala, nun a ya kaganawan nasabék sa pag-udung na.

Mani sarinlin tipan Pablo kan Timoteo

⁹ Timoteo, pagpilitan mun tambéng kan makalaku baydi kangku,

¹⁰ tagawan inlakwanan nakinan Demas buy naku ya sa Tesalonica gawan mas kinaidwan nay mani bagay baydi sa babun luta kaysa panampalataya na kan Jesu Cristu. Si Cresente, naku ya êt sa Galacia, buy si Titoy naman sa Dalmacia.

¹¹ Kay si Lucas ya kaawyun ku baydi. Kabay nu maku ka baydi, pakilaku mu si Marcos, gawan maragul la maisawup na sa pandaygén ku.

¹² Si Tiquicoy naman, impalaku kuya sa Efeso.

¹³ Sa pamaku mu baydi, gêtan muy paglatêp ku ya imbalag ku kan Carpo baydu

sa Troas. Makisabi yakun gêtan mu êt ta mani kasulatan kuy nakatilitil, luyang ngay abituy diyag sa balat ayup.

¹⁴ Si Alejandro ya mandarday tangsu, nadawakdawak ka dinyag na kangku. Ya Panginuun tanay baalan marusa kana.

¹⁵ Timoteo, mangillag ka êt kana, gawan masipit nan pansalangsangén na mani pan-iaral tamu.

¹⁶⁻¹⁷ Sa nunan pallitis kangku, ayin tan nandamay buy nagpapêtêg kangku. Paraman baydu, patawarên ta dayi silan Bapan Namalyari. Agyan pinaulayan laku, a ku pinaulayan Panginuun. Pinapas-êy nay nakêm ku amên lubus kun maipangaral la Mangêd da Balita amên malêngén mani alwan Judio. Pêtêg baynan inligtas sakun Panginuun sa napilmi ya kamatyan!†

¹⁸ Buy napilmi yakun iligtas naku sa kaganawan kadawakan angga sa allun gêtan naku sa kaarian na sa langit. Ulimênêna Bapan Namalyari kanuman! Awuy Panginuun!

Mani pangumusta

¹⁹ Timoteo, sabin mu kallan Priscila buy kan Aquila buy sa pamilyan Onesiforo, ya nagpapakun silayna.

* **4:8 4:8** Sa Griego, kuronan katinékan.

† **4:16-17 4:16-17** Sa Griego, "Inligtas sakun Bapan Namalyari ubat sa bêbêy mani lewun."

20 Si Erasto, nagpalakwan ya sa Corinto, buy inlakwanan ku si Trofimo sa Mileto gawan sinakit ya.

21 Pagpilitan mun mi-latêng baydi bayu pun lumatêng nga buwan nalêpêt. Buy nagpapakun kayna awêd, sabin lan Eubulo, Pudente, Lino, Claudia buy kaganawan mapatêl baydi.

22 Timoteo, labay kuy pawa kan awyunan Ispir-itun Panginuun, buy biyan nakaw kaganawan kangêdan na.

Ya Sulat Pablo kan TITO

¹ Siku si Pablo ya alipên Bapan Namalyari buy apostul Jesu Cristu. Inutus sakun Bapan Namalyari amén papas-êyén na panampalatayan mani pinili na buy ipaintindi kallay kapêtégan tungkul sa panunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

² Ya panampalataya buy pangintindi sabay ya mam-in kapilmiyan kalla sa biyay ya ayin katganan. Bayu pun dinyag Bapan Namalyari ya babun luta, impangaku nay-nay biyay ya ayin katganan buy a ya maglaram kanuman.

³ Buy amêsên, inlumatêng ngay panawun na intakda na amén ipatanday mangêd da balita tungkul sa biyay ya ayin katganan. Ya mangêd da balitan ati, intiwala kangkun Bapan Namalyari ya Mamilitas kantamu buy pan-iaral kuy abiin ayun sa utus na.

⁴ Nanulat taku kamuy kakaidwan kun Tito ya pantiuwad kun pêtêg kun anak sa gigisay panampalataya.

Labay kuy manugêl kamuy kangêdan buy kap-âtétbékan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Mamilitas kantamu.

*Ya mani sépat daygén
Tito sa Creta*

⁵ Kabay imbalag kata baysên sa Creta amén pakapalanén muy mani bagay ya asé pun naipakapala buy mamili kan mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun sa balang lugal, kaparisun mana kun intipan kamu.

⁶ Ya pilinin mun mamunu, abitu silay mani lawyaki ya ayin makitan na nadawak sa pangatawu la buy kaylangan gigisay asawa la. Kaylangan manampalataya êt kan Bapan Namalyari ya maanak la, buy ayin makapagsabin magulu o nakdêy ya ulun maanak la.

⁷ Ya mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, bilang pinitiwalan Bapan Namalyari, kaylangan ayin makitan na nadawak sa pangatawu la. Kabay sépat yan asé mapamadayêw, asé mapanubag, asé maglasing, asé mapamasakit buy asé lupan pera.

⁸ Nun a pawa yan mapananggap sa kaparisuna, mapangidu sa panyag kangédan, mapaménbén sarili na, matinék, malinis ya pamibiyaybiyay buy katandan mangisip nu sabêt ta mangêd nan daygén.

⁹ Kaylangan itanêm na sa békê nay pêtêg ga aral la natandan na amén maituru nay ati sa kaatag buy maipakit nay kamalyan mani manalangsang sa aral la abiin.

¹⁰ Tagawan malakêy tawu baysên sa Creta ya asé

manunul sa pêtêg ga aral. Pan-ilitêp lay kaatag sa kapamilatan pangaral lan ayin kapukatan. Luyang ngay mani Judioy mamipilit magpatuli ya mani manampalataya kan Jesus.*

¹¹ Kaylangan mu silan bênbênan sa pangaral la gawan mamiaral silan mani bagay ya asê sépat iaral ya sabay ya makagulun malakêy mipapamília. Pandaygên lay abiin amén kay makakwa silan pera.

¹² Mismun gisa sa mani propeta lay nagsabin, "Ya mani taga Creta, malaram, matamad, masimbaw buy matubag sila kaparisun mangatubag ga ayup."

¹³ Pêtêg ga sinabi na. Kabay masipit mu silan sabyanan amén magin napas-êy ya panampalataya la,

¹⁴ buy agana layna lêng-ên na mani ayin pukat ta kwentun mani Judio o ya mani kautusan ya kay diyagdiyag mani tawuy asê kalabay sa kapêtégan.

¹⁵ Para sa tawuy malinis ya pangisip, malinis say kaganawan bagay. Nuwa para sa tawuy madinat ta isip buy asê manampalataya sa Panginuun, sa pangêléw na, madinat ta kaganawan bagay. Ta ya nakêm buy isip na, madi-

nat buy a na tanda nu sabêt ta mangêd buy nadawak.

¹⁶ Pansabin lay kilala la si Bapan Namalyari, nuwa sa kapamilatan mani diyag la, asê mangaakit kallay pangkilalanen la si Bapan Namalyari. Asê mangêd da ugali la, buy a sila êt manunul kan Bapan Namalyari, buy a la agyun daygên na sabêt man na mangêd.

2

Ya mani ugali ya sépat ituru sa mani tawu

¹ Nuwa sikay Tito, ituru muy nakaayun sa pêtêg ga aral.

² Ya mangatway lawyaki, turwanan mu silan makatandan mamênbê sarili la buy mangisip nu sabêt ta mangêd lan daygên. Sépat silan panggalangên mani tawu, sépat napas-êy ya panampalataya la, pêtêg ga pangidu la, buy pibabatan lay mani kasakitan.

³ Ya mangatway babayi, turwanan mu êt silan bumyay malinis bilang manampalataya kan Bapan Namalyari. Agana sila magsabin nadawak tungkul sa kaatag, buy agana sila êt maglasing, nun a magin manuru silan kangêdan

⁴ amén maturwanan lay anak-anak pun na babayi

* **1:10 1:10** Sabitun panawun na abiin, dilag gan mani Judioy manampalataya kan Jesus nuwa pansunulun la pun êt ta Kautusan na impasulat kan Moises. Kabay pansabin lay si manampalatayay lawyaki, Judio man o asê, kaylangan magpatuli ayun sa Kautusan. Nuwa asê ustuy abiin ya pan-ituru la gawan miligtas ya mani tawu sa panampalataya la kan Jesus, alwan gawan sa panunul lan Kautusan.

nu parasaantu lan idun na asawa la buy maanak la

⁵ buy mamênbên sa sarili la. Kaylangan turwanan sila êt nu parasaantu silan bumyay malinis, masipêg sa pamibalibali la, maganaka buy magpasakup sa asawa la. Kabay kaylangan parabaysên na ugalin mani babayi ya manampalataya amên ayin makapagsabin nadawak sa Sabin Bapan Namalyari ya pan-ituru tamu.

⁶ Para êt bayduy mani anak-anak ka lawyaki, turwanan mu silan mamênbên sa sarili la.

⁷ Buy sikay Tito, sépat kan pawan manyag kangêdan amên magin mangêd kan alimbawa kalla. Magin tapat ka buy lubus ya nakêm mu sa panuru mu.

⁸ Ipilmi mun pawan ustuy pansabin mu buy ayin makit ta nadawak. Sa parabaysên na paralan, mipakadêng-êy ya mani manalangsang kantamu gawan ayin silan masabi ya nadawak laban sa pangaral tamu.

⁹ Ya mani ipus, turwanan mu silan mapanunul sa sabêt man na utus amung la. Sépat silan mam-in tula sa amung la buy agana sila pawan magdeklamu.

¹⁰ Sépat silan agana mangwan pibandiyan amung la, nun a ipakit lay lubus silan mapagkatiwalan amên sa kaganawan pandaygên la, luyang la pun maipakit ta kangêdan mani pan-iaryl tamu tungkul kan Bapan

Namalyari ya Mamilitgas kantamu.

¹¹ Tagawan impakit tan Bapan Namalyari ya kangêdan na sa kaganawan tawu amên miligtas sila.

¹² Sa kapamilatan kangêdan na, lakwanan taminay mani diyag ga asê kapapaidu kan Bapan Namalyari buy ya kalabayan lawini tamu amên bumyay kitamun matinêk sa babun luta un mapamênbên sa sarili, buy mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari.

¹³ Daygên tamuy ati kaban mangêtêng kitamun dilag kapilmiyan sa makacasayay allun pag-udung na. Sa allun abiin, makit tamuy sawang pallumatêng Jesu Cristu, ya dakilay Namalyari buy Mamilitgas kantamu.

¹⁴ Indin Jesu Cristuy biyay na amên atbusun na kitamu sa kaganawan kadawakan buy linisin na kitamu sa kasalanan amên magin sarilyin mani tawu na ya nakalan manyag kangêdan.

¹⁵ Kabay abiin na mani ugali ya ituru mu sa mani mapatêl tamu baysên. Sagyatêñ mu silan manunul buy sabyanan muy mani manalangsang gawan dilag kan karapatan daygên na abiin. Kabay agana mu paulayêñ na dustakêñ kan sisabêt man.

3

Ya ugalin mani tawuy

manampalataya

¹ Ipaganaka mu sa mani manampalatayay magpasakup sila buy manunul sa mani manungkulon buy sa nipagkapangyarian. Buy sépat silan pawan nakal-an manyag mangêd.

² Sabin mu kallay agana sila magsabin nadawak laban kansabêt man buy agana sila pawan misusubakan, nun a sépat silan magpakaganaka buy magpakayêpa sa kaganawan.

³ Tagawan sabitun a tamu pun kilala si Bapan Namalyari, ayin kitamun tanda tungkul sa kapêtégan buy a kitamu êt mapanunul. Tambêng kitamun naigtan sa kadawakan buy inipus kitamun sarili tamun kalabayan buy kaganawan pamikikanayun. Pawa kitamun binumay sa kadawakan buy mikakasêm. Dilag kitamun sakit nakêm sa kaatag buy dilag sila êt sakit nakêm kantamu.

⁴ Nuwa si Bapan Namalyari ya Mamilitas tamu, impakit nay kangêdan buy pangidu na kantamu

⁵ sabitun inlitas na kitamu sa parusa gawan sa mani kasalanan tamu. Inlitas na kitamu alwan gawan sa mangêd da dinyag tamu, nun a gawan sa lunus na kantamu buy sa kapamilatan Isipitu nay nallinis buy nam-i kantamun bayuy biyay.

⁶ Buun nakêm indin Bapan Namalyari ya Isipitu

na kantamu sa kapamilatan Jesu Cristu ya Mamilitas kantamu.

⁷ Dinyag Bapan Namalyari ya abitu amên maituwad na kitamun matinék gawan sa kangêdan na buy amên mapagmana tamuy biyay ya ayin katganan na panêtengen tamu.

⁸ Taganan mapagkatiwalan na pansabin ku. Kabay labay kun lubus mun ituruy mani bagay ya abiin sa mani manampalataya baysen kan Bapan Namalyari amên magin masipêg sila sa panyag mangêd. Mangêd da mani aral la ati buy dilag pakinabang sa kaganawan tawu.

⁹ Nuwa lisyan muy pamisasabi ya ayin pukat, ya pangusisa nu sisabêt ta pipuunpuunan, buy ya pamikisubakan tungkul sa Kautusan. Ya kaganawan abiin, ayin pukat buy asê makasawup kamuyu.

¹⁰ Nu dilag tawu baysen na manira sa pamiaawyun yu gawan sa asê pêtêg ga aral la, sabyanan muya. Nu katilwa minan sinabyanan nuwa a yapun êt mallêngê, agana muyna pakiawyunan.

¹¹ Tanda minay makasalanan na tawun abiin buy nagpakadayuy na sa kapêtégan. Ya nangadadawak ka dinyag na sabay ya magpapêtêg ga sépat yan parusan.

Mani tawlin tipan

¹² Tito, ipalaku ku baysen si Artemas o si Tiquico.

Nu sisabêt man kallay
lumatêng, pagpilitan mun
mapikakit kita sa Nicopolis.
Naisip kuy baydu waku
pun mamalibas panawun
nalêpêt.

¹³ Sa pamita lan Zenas
ya mallitis buy si Apolos,
daygên muy agyu mu amên
masawpan mu sila buy ip-
ilmi muy a sila magkulang sa
pangaylanganan la.

¹⁴ Ya mani mapatêl
tamu sa panampalataya
kan Jesus, turwanan mu
silan magsipêg mag-ubra
para sa ikabyay la amên
makasawup sila sa mani
mangaylangan. Ta nu
parabaysen na daygên la,
dilag nabang nga biyay la.

¹⁵ Nagpapakun kayna,
sabin kaganawan kaawyun
ku baydi. Buy sabin mu êt sa
kaganawan mapatêl tamuy
manampalataya baysen
na mangidu kanyan ya
nagpapakun silayna.

Labay kuy manugêl
kamuyun kaganawan na
kangêdan Bapan Namalyari.

Ya Sulat Pablo kan FILEMON

¹ Filemon nay, siku si Pabloy nakasukul gawan sa pangaral ku tungkul kan Cristu Jesus. Nanulat taku kamu, kaawyun ku si Timoteo ya patêl tamu sa Panginuun. Nagpapakun kaynay kakaidwan yan na Filemon ya kaawyun yan maglingkud kan Bapan Namalyari,

² buy para êt baydu kan Apia ya patêl tamuy babayi buy kan Arquipo ya kapisu tamun ayin limun mangaral tungkul kan Jesus buy para êt baydu sa mani manampalatayay miaawyun ya magtipun sa bali mu.

³ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat sa Namalyari ya Bapa tamu buy Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya pangidu buy panampalatayan Filemon

⁴ Balang manalangin naku, pawa katan paniawyun buy pawa kun magpasalamat sa Bapa kun Namalyari,

⁵ tagawan nabalitan kuy panampalataya mu sa Panginuun Jesus buy ya pangidu mu sa kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

⁶ Manalangin naku kan Bapan Namalyari ya isundu muy mangêd da nakêm mu sa balang manampalataya.

Sa pakapakun baydu, lumalê pun na pangintindi mu sa kaganawan mangangêd da bagay ya indin kantamun Bapan Namalyari gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesu Cristu.

⁷ Patêl kuway, matula ku êt buy pinumas-êy ya nakêm ku gawan sa pangidu mu sa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Buy ya pangidu mu sabay ya nakasiglan nakêm la.

Ya panyawarên Pablo kan Filemon

⁸ Kabay bilang apostul Cristu, napas-êy ya nakêm kun mamiutus kamu nu sabêt ta sépat mun daygén.

⁹ Nuwa gawan kaidwan kata, kay makisabi yaku ta kamu. Ta tuwa kina buy amêsên, nakasukul laku gawan sa pangaral ku tungkul kan Cristu.

¹⁰ Makisabi yakun mangêd kamu para kan Onesimo. Intuwad kuyan anak tagawan kaban nakasukul laku, naging bapa naku sa panampalataya.

¹¹ Sabitun nuna, ayin kan pakinabang kan Onesimo* gawan tinumakas ya. Nuwa amêsên, maragul lanay mai-sawup na kantan luwa.

¹² Pan-ipaudung kina kamu si Onesimo ya kakaidwan ku.

¹³ Labay ku dayin manugêl yapun sa lukup ku amên makasawup ya kangku ya paran sikay nay nanawup

* **1:11 1:11** Onesimo: ya labay sabin "mapakinabangan."

kangku kaban nakasukul laku pun gawan sa pangaral kun Mangêd da Balita.

¹⁴ Nuwa a ku labay daygên na abitu un ayin kan sinabi amén kusan nakêm minaman manawup kangku un asê pinilit.

¹⁵ Dat nisyay kamu si Onesimo sa pérad da panawun amén sa pagudung na kamu, ayina misyay kamu kanuman.

¹⁶ Agyan kay ipus maya sabitun nuna, nuwa amêsên, gisa yina sa pandidun tamuy patêl. Pangkaidwan kuya, luyang nga kamu, ta alwan kay ipus maya nun a patêl maya sa Panginuun.

¹⁷ Kabay nu pan-ituwad mukun kaparisu mun lingkud Panginuun, tanggapên mu si Onesimo kaparisun pananggap mu kangku.

¹⁸ Nu nangasalanan ya o nu nakautang ya kamu, sikinay singilin mu.

¹⁹ Siku si Pablo ya mismun nanulat ati. Filemon nay, inaral ku kamu si Cristu un ayin bayad. Kabay makisabi yaku kamu ya agana mina pabayaren si Onesimo sa dakun sabêt man na nautang na kamu. Siku tanay mamayad.

²⁰ Patêl kuway, alang-alang sa Panginuun, makisabi yaku kayêk kamun daygên moy panyawarên ku kamu tungkul kan Onesimo. Pasiglên moy nakêm ku bilang patêl mu kan Cristu.

²¹ Nanulat taku kamuy Filemon, tagawan napilmî yakun daygên moy panyawarên ku. Buy tanda kuy igit pun baydi ya daygên mu.

²² Makisabi yaku êt ta il-an mukun matugêlan tagawan man-umasa kun sa kapamilatan panalangin yu, makapag-udung ngaku baysen kamuyu.

Katganan pangumusta

²³ Nagpapakun kayna, sabin Epafras ya kaawyun kun nakasukul gawan sa pangaral na tungkul kan Cristu Jesus.

²⁴ Nagpapakun kayna, sabin êt lan Marcos, Aristarco, Demas, buy si Lucas ya kaawyun kun maglingkud kan Bapan Namalyari.

²⁵ Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan Panginuun Jesu Cristu.

Ya Sulat sa mani HEBREO

*Mas dakilay Anak Bapan
Namalyari kaysa sa mani
propeta buy sa mani ang-el*

¹ Sabitun nunan panawun,
magsabi yana si Bapan Na-
malyari sa mani ninunu
tamu sa magmikakanayun
na panawun buy paralan sa
kapamilatan mani propeta
na.

² Nuwa sa mani tawlin
allun ati, nagsabi ya kan-
tamu sa kapamilatan Jesus*
ya Anak na. Dinyag Bapan
Namalyari ya babun luta sa
kapamilatan Anak na buy
siya êt ta intalaga nan mag-
manan kaganawan bagay.

³ Makitan kan Jesus
ya sawang Bapan Namalyari,
buy nu parasaantuy
pangaBapan Namalyarin
Bapa na, para ya êt baydu.
Sabay siyay mamipaka-
palan kaganawan bagay sa
babun luta sa kapamilatan
makapangyarian na sabi
na. Pamakayari na kitamun
inlinis sa mani kasalanan
tamu, nag-udung ngina sa
langit buy niknu ya sa
wanan† Bapan Namalyari
ya makapangyarian sa
kaganawan.

* **1:2 1:2** Ya labay sabin lagyu un “Jesus” sa sabin Hebreo “Mamiligtas si Bapan Namalyari.” † **1:3 1:3** Sabitun nunan panawun, ayin nan karapatan na mas igit pun sa karapatan na mapaiknun ari sa wanana. Kabay sabitun binyanan si Jesus un karapatan Bapan Namalyarin miknu sa wanana, labay sabin, ayin nan mas igit pun sa karapatan na tinanggap na sa langit. ‡ **1:5 1:5** Mani Kanta 2:7 § **1:5 1:5** 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13. *

† **1:7 1:7** Mani Kanta 104:4

⁴ Sa pakapakun baydu,
nagin mas dakilay Anak
Bapan Namalyari kaysa sa
mani ang-el buy mas dakilay
lagyuy indin kana kaysa sa
mani lagyuy indin sa mani
ang-el.

⁵ Gawan gisa man sa mani
ang-el, ayin pinisabyanan si
Bapan Namalyarin paradi,
“Sikay Anak ku,

buy amêsen, ipatanda
kuy sikuy Bapa mu.”‡
Buy ayin ya êt pinisabyanan
un paradi,
“Sikuy Bapa mu

buy sikay Anak ku.”§
⁶ Buy sén in-utus san Ba-
pan Namalyari ya kagisag-
isay Anak na sa babun luta,
sinabi na,
“Sikaw wa kaganawan ang-
el ku, ulimênê yuy
Anak ku.”*

⁷ Buy dilag pun sinabi si
Bapan Namalyari tungkul sa
mani ang-el,

“Ya mani ang-el ya
maglingkud kangku,
malyari ku silan daygên
angin o apuy.”†

⁸ Nuwa ati ya sinabin Bapan
Namalyari sa Anak na,
“Sikay Namalyari ya mag-ari
kanuman.
Buy matinêk ka pag-ari
mu.

⁹ Kapapaidu kamuy matinêk
ka diyag,

* **1:6 1:6** Deuteronomio 32:43.

nuwa pangkasulap-
wan muy mani nan-
gadadawak ka diyag.

Kabay abiin na sangkan na
pinili kata. Sikuy
Bapa mun Namalyari.

Binyanan katan
karangalan buy
kasiglan na igit pun
sa indin ku sa mani
kaawyun mu.”‡

¹⁰ Sinabi pun êt Bapan Na-
malyari sa Anak na,

“Panginuun, sa umpisa pun,
sikay nay nanyag
babun luta
buy kaganawan idi sa
langit sa kapamilatan
kapangyarian mu.

¹¹ Makpas sa babun luta
buy langit, nuwa sika,
manugêl ka kanuman.
Lumumay kaganawan
abiin kaparisun yam-
ing.

¹² Ituklip muy mani abiin
kaparisun gisay pag-
balabal
buy sagilyan mun bayu.

Nuwa sika, a ka magbayu.
Buy manugêl kan
nabyay kanuman.”§

¹³ Buy agyan kanuman, asê
sinabin Bapan Namalyari sa
sisabêt man na ang-el ya
paradi,

“Miknu ka sa wanana ku
angga sa mapasuku ku
kamuy mani kapati
mu.”*

¹⁴ Nu parabaydu, sabêt ta
mani ang-el? Ya mani ang-
el, sabay silay mani ispiri-
tuy maglingkud kan Bapan
Namalyari buy pan-iutus na
sila amén manawup sa mani
tawuy iligtas na.

2

*Ya dakilay kaligtasan
tamau*

¹ Kabay sépat tamun
itanêm sa béké tamuy mani
nalêngê tamuy kapêtégan
amén a kitamu mailitêp.

² Isipin yuy ati. Sabitun
nuna, ya Kautusan na in-
din Bapan Namalyari sa ka-
pamilatan mani ang-el, na-
paptégan pêtêg buy nu sis-
abêt man na nallabag buy
asê nanunul sa Kautusan,
nananggap yan parusa ayun
sa dinyag nay kasalanan.

³ Luyang ngabay kantamu.
A kitamu makaligtas sa
parusa nu daygên tamun
ayin pukat ta dakilay kalig-
tasan na ubat kan Bapan
Namalyari. Ya Panginuun
Jesus ya nunan nipatanda
tungkul sa kaligtasan na
ati buy ya mani tawuy
nakalêngê kana, sabay
silay nagpapêtêg kantamun
taganan pêtêg ga abiin.

⁴ Pinagpapêtgan êt Ba-
pan Namalyari ya kaligtasan
sa kapamilatan mani tanda',
mamakaupapas buy imala,
buy sa kapamilatan mani
kaagyuan na ubat sa Ispir-
itu na ya indin na sa mani

‡ 1:9 1:9 Mani Kanta 45:6-7. § 1:12 1:12 Mani Kanta 102:25-27. * 1:13 1:13
Sa Griego, “angga sa daygên kun tuturakan bitis muy mani kapati mu” (Mani
Kanta 110:1).

manampalataya ayun sa kalabayan na.

Napakadyag tawu si Jesus kaparisu tamu

⁵ Amêßen, tungkul sa babun lutay pansabin yan na palatêng, asê impabaalan Bapan Namalyari ya abiin sa mani ang-el nun a sa tawu.*

⁶ Tagawan ati ya idi sa Kasulatan,

“Bapan Namalyari, sabêt dayi ya tawu amên pigaganakan mu?

Sisabêt yaba amên lingunun mu?

⁷ Sa naêpêk ka panawun, dinyag mun mas nayêpay kabilian na kaysa sa mani ang-el.

Nuwa pinarangalan myua kaparisun gisay ari,

⁸ buy impasakup mu sa kapangyarian nay kaganawan bagay.”†

Abituy sinabin Kasulatan ya impaaypa sa tawuy kaganawan bagay, ya labay sabin lumatêng nga alluy ayin dakun sabêt ta bagay ya asê maipasakup sa tawu. Nuwa amêßen, a tamu pun mangakitan na impasakup na sa tawuy kaganawan bagay.

⁹ Nuwa nu tungkul kan Jesus, tanda tamuy sa naêpêk ka panawun, nagin mas nayêpay kabilian na

kaysa sa mani ang-el amên makadanas yan kamatyam. Nati ya para sa kaganawan tawu buy dinyag nay abiin gawan sa kangêdan Bapan Namalyari. Buy amêßen, binyanan yan kadakilaan buy karangalan gawan pinibabatan nay pamasakit angga sa kamatyam.

¹⁰ Si Bapan Namalyari ya nanyag kaganawan bagay buy dinyag nay kaganawan para kana. Buy kay ustuy tinulutan nay pasakitan si Jesus amên magin ganap ya bilang pangubatan kaligtasan tamu. Dinyag Bapan Namalyari ya abiin amên malakêy magin anak na buy gêtan na sila sa kaarian na.

¹¹ Si Jesus ya mallinis kantamu sa mani kasalanan tamu.‡ Siya buy sikitamuy inlinis na, kay gigisay Bapa tamu. Kabay a kitamu panikadêng-êy Jesus ya bêgén na kitamun mapatêl na.

¹² Ati ya sinabin Jesus sa Bapa na,

“Bapa kun Namalyari, ipatanda kata sa mani mapatêl ku, buy magkanta kun pangulimên kamu sa mani miaawyun na mani tawu mu.”§

¹³ Sinabi pun êt Jesus, “Magtiwala ku kan Bapan Namalyari.”*

Buy indagdag na pun êt,

* **2:5 2:5** Dilag luway labay sabin ya sabi ya “tawu” baydi. Mumuna, sikitamun kaganawan ya dinyag Bapan Namalyari. Ikalwa, si Jesus ya nagin tawu sabitun idi ya baydi sa babun luta. † **2:8 2:8** Mani Kanta 8:4-6. ‡ **2:11 2:11** Malyarin ya labay êt sabin, “Dinyag kitamun Jesus un banal.” § **2:12 2:12** Mani Kanta 22:22.

* **2:13 2:13** Isaias 8:17.

"Idi yaku di, kaawyun na
mani anak Bapan Na-
malyari ya indin na
kangku."[†]

¹⁴ Ya mani anak Bapan Na-
malyari ya pantukuyun di,
sabay sikitamuy mani tawu.
Kabay si Jesus, nagin tawu
ya êt kaparisu tamu ya dilag
daya buy lawini amén sa
kapamilatan pangamati na,
lubus nan masambut si Sa-
tanás ya pinangubatan ka-
matyan kaganawan tawu.

¹⁵ Sa pakapakun baydu,
imbus na kitamu sa kapang-
yarian limu, gawan sabitun
nuna sa buun biyay tamu,
mambumyyay kitamun dilag
limu sa kamatyan.

¹⁶ Kabay malinaw wa al-
wan mani ang-el la pansaw-
pan Jesus nun a sikitamun
mani kaapuapuan Abraham.

¹⁷ Kabay amén maka-
sawup ya kantamun map-
atêl na, kaylangan magin
tawu ya amén madanasan
nay pandanasen tamu. Sa
pakapakun baydu, nagin
pinakapuuñ pari tamu ya
mapallunus buy tapat. Bi-
lang pinakapuuñ pari tamu,
siyay mamilatan kantamu
buy kan Bapan Namalyari.
Indin nay sarili na bilang an-
dug amén siyay maparusán
amén mapatawad da mani
kasalanan tamu.

¹⁸ Buy gawan mismun
siya, nadanasan nay kasak-
itan sabitun tinuksu ya,
kabay masawpan nay mani

mandumanas tuksu.

3

*Mas dakila si Jesus kaysa
kan Moises*

¹ Kabay mani mapatêl ku
sa panampalataya ya ka-
parisu kun binéñ Bapan Na-
malyari ya makaawyun na
sa langit, isipin yu nu sis-
abêt tagana si Jesus. Ayun
sa paniwalan tamu, sabay
siyay in-utus Bapan Namal-
yari para kantamu buy siya
êt ta pinakapuuñ pari ya
mamilatan kantamu kan Ba-
pan Namalyari.

² Tapat ya kan Bapan Na-
malyari ya namiutus kana,
kaparisun Moises ya nagin
tapat sa pamaalan pamilyan
Bapan Namalyari* sabitun
nuna.

³ Nuwa pan-ituwad Ba-
pan Namalyari si Jesus un
igit pun marangal kaysa kan
Moises, tagawan nu iparisu
sa panyag bali, igit maran-
gal la namipaydêng bali
kaysa sa baagin bali ya im-
paydêng.

⁴ Tanda tamuy nu dilag
bali, dilag nanyag. Nuwa si
Bapan Namalyari ya nanyag
kaganawan bagay.

⁵ Tapat si Moises sa
pamaalan pamilyan Bapan
Namalyari sabitun nuna.
Nuwa kay lingkud ya buy
ya mani dinyag na, kay
pamipakit mani bagay ya
ipatanda sa lumatêng nga
panawun.

[†] 2:13 2:13 Isaías 8:18. * 3:2 3:2 Ya labay sabin pamilyan Bapan Namalyari
di sabay ya mani Israelita sabitun panawun nan Moises.

6 Nuwa si Jesu Cristu, Anak yan Bapan Namalyari ya tapat ta mamaala sa pamilyan Bapan Namalyari. Buy kaawyun kitamu êt sa pamilyan Bapan Namalyari nu manugêl kitamun napas-êy buy a tamu ikadêng-êy ya kapilmiyan tamu.

7 Kabay pakalêngê kaw sa pansabin Ispiritun Bapan Namalyari,

“Nu malêngê yun magsabi amêsên si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya!

8 Agana yu pakunatêna békê yu,

kaparisun dinyag mani ninunu yu sabitun nuna.

Tagawan sabitun mamita sila sa kakyangan, a sila nanunul kan Bapan Namalyari nun a sinubukan laya pun êt.”

9 Sinabin Bapan Namalyari, “Agyan nakitan lay nay mamakaupapas sa dinyag ku sa lalêna apattapuy tawun,

sinubukan laku pun êt.†

10 Kabay natubag-tubag gaku sa mani tawun abitu buy sinabi ku,

‘Ya mani tawun ati, pawa sila tanan magpakarayu kangku,

buy a la labay sunulun na mani pan-ituru ku kalla.’

11 Kabay sa tubag ku, insumpa kuy kanuman a sila miawyun sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”‡

12 Kabay mani mapatêl, mangillag kaw ta dat magin nadawak ka békê yu buy a kawna manampalataya. Buy ya kapisadsaran abiin, talibatukan yina si Bapan Namalyari ya nabyay.§

13 Ya daygên yinaman, allu-allu kaw mipapamas-êy sa panampalataya kaban dilag pun panawun amén ayin dakun sisabêt kamuyuy kumunat ta békê gawan sa kasalanan.*

14 Gawan nu manugêl kitamun napas-êy sa panampalataya tamu kan Cristu ubat pun sa umpisa angga sa katganan, manugêl kitamu êt kaawyun na.

15 Isipin tamun manguman na idi sa Kasulatan, “Nu malêngê yun magsabi amêsên si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya!

Agana yu pakunatêna békê yu, kaparisun dinyag mani ninunu yu sabitun a sila

† 3:9 3:9 Ya mani kwentu tungkul sa panubuk mani Israelita kan Bapan Namalyari, mabasa tamu sa Exodo 17:1-7 buy sa Mani Bilang 14:1-13. ‡ 3:11

3:11 Mani Kanta 95:7-11. Ya lugal la in-il-an Bapan Namalyari sa mani Israelita, sabay ya lutan Canaan. Mabasa tamuy ati sa Exodo 6:2-8. § 3:12 3:12 “Bapan Namalyari ya nabyay” ya bég mani Israelita kan Bapan Namalyari gawan nabyay ya, asê kaparisun diyusdiyusan ya diyag malakêy bansa. * 3:13 3:13 Ya kasalanan na pansabin di, abituy asê ustuy aral ya alwan si Jesus kanuy Cristu. † 3:15 3:15 Mani Kanta 95:7-8

nanunul sa utus Bapan Namalyari.”[†]

¹⁶ Amêsen, sisabêt ya abituy mani tawuy asê nanunul kan Bapan Namalyari agyan nalêngê lay nay pagsabi na? Alwa nayin abitu silay mani tawuy insalwang Moises sa bansan Egipto?

¹⁷ Buy sisabêt ya abituy tinubag Bapan Namalyari sa lalên apattapuy tawun? Alwa nayin abitu silay mani tawuy nangasalanan buy nati baydu sa kakyangan?

¹⁸ Buy sisabêt ya pantukuyun Bapan Namalyari sabitun insumpa nay a sila miawyin sa kapaynawan na in-il-an na para kalla? Alwa nayin abitu silay mani tawu êt ta asê manunul kana?

¹⁹ Kabay natandan tamu di ya a la nadanasan na kapaynawan na ubat kan Bapan Namalyari, gawan a sila nanampalataya kana.

4

Ya kapaynawan na in-il-an Bapan Namalyari para kantamu

¹ Nuwa agyan parabayduy nalyari sa mani ninunu tamu, manugêl pun êt ta pangakun Bapan Namalyari ya madanasan tamuy kapaynawan na ubat kana. Kabay mangillag kaw amén ayin kamuyuy asê makadanas kapaynawan na impangaku na.

² Tagawan kaparisu tamuy mani ninunu tamun nakalêngê Mangêd da

Balita tungkul sa kapaynawan na abiin. Nuwa ayin pukat kallay nalêngê la gawan a sila nanampalataya.

³ Sikitamuy mani manampalataya kan Bapan Namalyari ya sabay ya makadanas kapaynawan. Nuwa ya mani asê manampalataya, a la madanasan na kapaynawan, gawan sinabin Bapan Namalyari sabitun nuna,

“Sa tubag ku, insumpa kuy kanuman a sila miawyin sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”*

Abiin ya sinabin Bapan Namalyari agyan nakal-an nay kapaynawan ubat pun sa dinyag nay babun luta.

⁴ Tanda tamuy abiin tagawan ati ya idi sa Kasulatan tungkul sa ikapituy allu,

“Sa ikapituy allu, nagpaynawa si Bapan Namalyari sa panyag na.”[†]

⁵ Isipin tamun manguman na sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan,

“Kanuman a sila miawyin sa kapaynawan na in-il-an ku para kalla.”

⁶ Gawan ya baynan sa asê panunul mani tawuy nunan nakalêngê sa mangêd da balita tungkul sa impangakun Bapan Namalyari, a sila nakadanas kapaynawan. Paraman baydu, manugêl pun êt ta pangakun Bapan Namalyari ya dilag pun

* 4:3 4:3 Mani Kanta 95:11. † 4:4 4:4 Genesis 2:2

mani tawuy makadanas ka-paynawan na in-il-an na para kalla.

⁷ Kabay pamakalibas nabuyut ta panawun, intalagay na êt Bapan Namalyari ya gisa pun na allun kapaynawan. Ya allun abiin sabay ya "amêsen" gawan sinabin Bapan Namalyari sa kapamilatan David,

"Nu malêngê yun magsabi amêsen si Bapan Namalyari, pakalêng-ên yuya!"

Agana yu pakunatêna bêkê yu."‡

⁸ Tanda tamu êt ta napikilakun Josue ya mani Israelite sa Canaan ya sabay ya lugal kapaynawan ya impangakun Bapan Namalyari kalla.§ Nuwa alwan abituy pêtêg kapaynawan gawan sinabin Bapan Namalyari ya tungkul sa gisa pun na allun pagpaynawa ya intalaga na.

⁹ Kabay napilmi kitamun dilag pun kapaynawan para sa mani tawuy pag-arian Bapan Namalyari kaparisun pagpaynawa na sabitun ika-pituy allu.

¹⁰ Tagawan nu sisabêt man na niawyut sa kapaynawan Bapan Namalyari, makapag-paynawa ya êt sa mani pandaygén na, kaparisun pag-paynawan Bapan Namalyari pamakayari nan dinyag ga kaganawan.

¹¹ Kabay pagpilitan tamun miawyut sa kapaynawan

na. Gana tamu pakitbusan na mani tawu sabitun nuna ya asê nanunul sa pansabin Bapan Namalyari, gawan dat a kitamu êt miawyut sa kapaynawan na.

¹² Tagawan ya Sabin Bapan Namalyari, nabyay ya buy makapangyarian. Para yan matarêmtarêm kaparisun ispaday mikapakay tarêm ya malyarin mipapakadaus angga sa pilpuwan buy sa utêk but-u. Manukisuk ya sa lalênbekê buy sa ispiritu tamu. Ipatanda na kantamu nu ustû o asê ustû ya kaganawan mangalalêy pan-isipin buy pan-angadêntamu.

¹³ Ayin makapagtagu kan Bapan Namalyari gawan makitan nay kaganawan buy managut kitamu kana.

Si Jesus ya dakilay pinakapuun pari tamu

¹⁴ Kabay papas-êyên tamuy panampalatayay paniwalan tamu, gawan dilag kitamun dakilay pinakapuun pari ya ayin kaatag nun a si Jesu Cristu ya Anak Bapan Namalyari. Naku ya sa langit amên mamilatan para kantamu.

¹⁵ Tandan pinakapuun pari tamuy kaganawan kakaynan tamu buy malunus ya kantamu, gawan agyan sabêt man na panubuk ka mallumatêng kantamu, nadanasan na

‡ 4:7 4:7 Mani Kanta 95:7-8. § 4:8 4:8 Ya lugal un kapaynawan na abiin, sabay ya lutan Canaan. Mabasa tamuy kwentun ati sa Josue 1-24.

êt. Nuwa agyan paraman baydu, a ya nangasalanan.

¹⁶ Buy gawan dilag kitaminan pinakapuun pari, sa uras sa kaylangan tamuy sawup Bapan Namalyari ya mapallunus, a kitamina magmikakunun magdani kana, tagawan pilmin kalunusan buy sawpan na kitamu.

5

¹ Amêsen, tungkul laman sa pinakapuun parin mani Israelita, pampilinin ya sa mani kaparisu nan tawu buy intalaga yan mamilatan para sa mani tawu kan Bapan Namalyari. Tungkulun pinakapuun pari ya mam-i kan Bapan Namalyarin mani kaluub buy mani pinati ya ayup ya pan-iandug mani tawu amén mapatawad da mani kasalanan la.*

² Buy gawan tawu êt ta pinakapuun pari ya dilag mani kakaynan, naayup-up ya sa pamikiawyun na sa mani tawuy ayin tanda buy nalitêp sa kadawakan.

³ Kabay gawan dilag êt kakaynan na pinakapuun pari, kaylangan na êt mam-in andug, alwan kay para sa kasalanan mani tawu, nun a para êt sa sarili nan kasalanan.

⁴ Agyan sisabêt man na tawu, a na malyarin pilin na sarili na amén magin

pinakapuun pari. Ta kay si Bapan Namalyari ya mamili kana para sa abiin na maulagay katungkulun, kaparisun pamili na kan Aaron amén magin pinakapuun pari sabitun nuna.

⁵ Para êt taman baydu, alwan si Cristuy nitag-ay sarili na amén magin pinakapuun pari tamu, nun a si Bapan Namalyari ya namili kana. Tagawan sinabin Bapan Namalyari kana,

“Sikay Anak ku,
buy amêsen, ipatanda
kuy sikuy Bapa mu.”†

⁶ Buy sinabi pun êt Bapan Namalyari sa kaatag ga baagin Kasulatan,

“Sikay pari kanuman,
kaparisun pangaparin
Melquisedec.”‡

⁷ Sabitun idi pun sa babun luta si Jesus, mangasis yan manalangin buy magmakalunus kan Bapan Namalyari ta kay siyay makapiligtas kana sa kamatyan. Buy inlêngén Bapan Namalyari ya panalanganin na gawan lubus yan nagpakayêpa buy nagin mapanunul.

⁸ Tagawan agyan Anak yan Bapan Namalyari, natandan nay pêtêg ga panunul sa kapamilatan kapibabatan na sa mani kasakitan.

⁹ Kabay sa pakapakun baydu, nagin ganap ya buy siyay pinangubatan

* **5:1** **5:1** Para sa mani Israelita, ya dayan mani ayup pa pinaraya sa pamiandugan la, pangatbus sa mani kasalanan la. Mabasa tamuy ati sa librun Levitico 9:1-24. † **5:5** **5:5** Mani Kanta 2:7 ‡ **5:6** **5:6** Mani Kanta 110:4 § **5:9** **5:9** Ya labay sabin, imbus sila kanuman sa pamarusan mani kasalanan la.

ayin katganan na kaligtasan kaganawan manunul kana. §

¹⁰ Tagawan intalaga yan Bapan Namalyari ya magin pinakapuun pari kaparisun pangaparin Melquisedec.*

Isundu tamun usisén ya mani mangalaléy turu

¹¹ Malakê pun dayi ya sabin ku tungkul sa pangaparin Jesus, nuwa masakit ipapukat kamuyu ta a yu tambéng mapukatan na mani pansabin ku.

¹² Sépat yabay dayin manuru kawna gawan mana kawnan manampalataya. Nuwa angga amésén, kaylightan kaw pun turwanan nunan mani aral tungkul sa Sabin Bapan Namalyari. Kaparisu kaw pun mani kulaw wa mangaylangan pun gatas, gawan a yu pun agyuy malaléy pan-aralén ya maiparisu sa mangakunat ta kanén.

¹³ Ya mani mambumayay sa gatas, mani kulaw buy a la pun tanda nu sabêt ta mangéd buy nadawak.

¹⁴ Nuwa ya mangan mangakukunat ta kanén, idi silayna sa ustuy tawun. Labay sabin, sanay silayna sa mangalaléy pan-aralén buy tanda layna nu sabêt ta mangéd buy nadawak.

6

¹ Kabay bilang manay nan manampalataya, a tamina sépat pag-aran na nunan mani aral tungkul

kan Cristu, nun a ya pagaralan tamu, abituy malaléy mani aral amén tumwa kitamu sa panampalataya. Gana kitamina miudungudung sa mani nunan inturu kantamu tungkul sa pagsisi buy pagpabukut sa mani diyag ga ayin pukat, buy tungkul sa panampalataya kan Bapan Namalyari,

² mani aral tungkul sa pamawtismu, pamipaluntun gamét sa ulu, pangabyay manguman mani nati, buy pangatul Bapan Namalyari sa magin kabilian un balang gisay tawu kanuman. Tanda taminay mani aral la abiin.

³ Kabay nu labayén Bapan Namalyari, isundu tamuy mas malaléy mani aral.

⁴ Gawan nu pagbukutan gisay tawuy panampalataya na kan Jesu Cristu, a yina maiayat magsisi amén magudung kan Jesus. Ya tawun abiin, sabitun nuna yan nanampalataya, nasawangan nay isip na, nakadanas sinan degalu ubat kan Bapan Namalyari, buy gisa yina sa mani tawuy nananggap Ispiritu na.

⁵ Nakadanas sinan kangédan un Sabin Bapan Namalyari buy natanam na sa biyay nay kapangyarian Bapan Namalyari ya ipakit sa tawlin panawun.

⁶ Amésén, sa kapakan kaganawan abiin, nu pagbukutan na pun na panampalataya na kan Jesus, a yina maiayat pun

* **5:10 5:10** Genesis 14:18-20.

magsisin manguman, gawan paran impapaku naynan manguman sa kurus ya Anak Bapan Namalyari buy pan-ipakadêng-êy sa arap malakêy tawu.

⁷ Maiparisu kitamu sa luway kalasin lutay panggitnan. Ya lutay pawan pantulwanan uran, pantulwanan mani tanaman na managêy mangêd da pupul ya pampakinabangan un manggitna. Kabay ya lutan abitu, pagpalên yan Bapan Namalyari.

⁸ Nuwa nu kay pawan lamun buy madiwi ya mantumubu baydu, ayin taganan pakinabang nga lutan abitu. Kabay kay isumpa yatan Bapan Namalyari buy ulamên.

⁹ Mani kakaidwan yan na mapatêl, agyan paradi ya pansabin yan, napilmi kay ya mas mangêd da kabilian yu bilang nananggap kaligtasan.

¹⁰ Gawan makatuynungan si Bapan Namalyari buy a na litêpêna mangangêd da dinyag yu buy ya pangidu yu kana ya impakit yu buy panisundu yun pan-ipakit sa kapamilatan panawup yu sa kaparisu yun pinilin Bapan Namalyari.*

¹¹ Mani kakaidwan yan na mapatêl, ya labay yan sa balang gisa kamuyu, isundu yuy parabaysen na pagsipêg angga sa kapupusan amên

pilmin matanggap yuy kapilmiyan yu. Buun bêkê yun isunduy abiin

¹² amên a kaw tumamad, nun a pakitbusan yuy mani tawuy dilag panampalataya kan Bapan Namalyari ya mibabatan mangêtêng angga sa natanggap lay mani impangaku na.

Pêtêg ga pangakun Bapan Namalyari

¹³ Elêwên tamu si Abraham. Sabitun nangaku si Bapan Namalyari kana, asê nanggamit si Bapan Namalyarin kaatag lagyu amên pagpapêtgan na pangaku na, nun a ginamit nay sarili nan lagyu gawan ayin nan mas matag-ay pun kana.

¹⁴ Sinabi na, "Abraham, mangaku waku kamu ya pagpalên kata buy pakalak-ên kuy mani layi mu."†

¹⁵ Kabay sén nibabatan mangêtêng si Abraham, natanggap na yabay ya impangakun Bapan Namalyari kana.‡

¹⁶ Tanda tamuy nu dilag tawuy labay nan pagpapêtgan na taganan pêtêg ga pansabin na, sa panumpa na, manggamit yan lagyun gisay tawuy mas matag-ay pun kana amên sa pakapakun baydu, ayin nan pisusulakan.

¹⁷ Para êt baysen na dinyag Bapan Namalyari. Pinagpapêtgan nay pangaku

* **6:10 6:10** Sa Griego "hagios," ya labay sabin pinilin Bapan Namalyari para kana. † **6:14 6:14** Genesis 22:16-17. ‡ **6:15 6:15** Nangêtêng si Abraham un 25 tawun bayu in-anak si Isaac. Sa panawun na abitu tuway na si Abraham, 100 nay tawun na. Mabasa tamuy ati sa Genesis 21:1-5.

na sa kapamilatan panumpa amén maipakit na sa mani tawuy pinangakwan na ya asé magbayuy isip na.

¹⁸ Buy abiin na luwa, ya pangaku buy panumpa na, taganan asé magbayu ta asé malaram si Bapan Namalyari. Kabay sikitamuy magpakupkup kan Bapan Namalyari, dilag kitamun kapilmiyan kaban mangêtêng kitamu sa mani impangaku na kantamu.

¹⁹ Ya kapilmiyan na abiin, mamapas-êy sa nakém tamu buy mamigtan kantamu angga sa kapakan makwal la kurtinay pinaglingling^S ya sabay ya mananip sa bibiyan Bapan Namalyari.

²⁰ Baydu nunan sinumun si Jesus amén makiarap kan Bapan Namalyari para kantamu, tagawan siyay nagin pinakapuun pari tamu kanuman, kaparisun pangaparin Melquisedec.

7

Ya pari ya si Melquisedec

¹ Si Melquisedec, ari ya sa balayan Salem sabitun panawun Abraham.* Buy pari ya, ya maglingkud kan Bapan Namalyari ya Katatag-ayan. Amésen gisay allu, nakilaban silan Abraham sa mani ari buy

^{S 6:19 6:19} Sabitun nunan panawun dilag makwal la kurtina ya mananip sa Pinakabanal la Lugal sa Templun mani Israelita. Ayun sa paniwala la, ya Pinakabanal la Lugal sabay ya bibiyan Bapan Namalyari, buy ayin tawuy malyarin sumun baydu, liban sa pinakapuun pari la. Nuwa sa bersikulun ati, ya labay sabin bibiyan Bapan Namalyari, ayin kaatag nun a ya langit. * ^{7:1} Genesis 14:19.

nanambut sila. Sén pauli ya silan Abraham, timbêng silan Melquisedec buy sinabi na, "Abraham, pagpalên kan Bapan Namalyari."

² Pamakayari, indin Abraham kan Melquisedec ya ikamapuy baagin kaganawan nasamsam na sa mani kapati na. Amésen, ya labay sabin lagyun Melquisedec, "Matinék ka Ari." Buy gawan ari ya sa Salem ya labay sabin kapatétbékan, binêg ya êt "Ari un kapatétbékan."

³ Ayin naisulat tungkul sa bapa o sa indun Melquisedec, agyan sa mani ninunu na. Buy ayin êt naisulat tungkul sa pamianak kana buy sa pangamati na. Kaparisu yan Anak Bapan Namalyari, gawan ayin katganan na pangapari na.

⁴ Elêwên tamu nu parasaantun kadakila si Melquisedec! Agyan si Abraham, ya bapan layi tamu, nam-i êt kanan ikamapuy baagi ubat sa nangasamsam na sa mani kapati na.

⁵ Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya mani pari ya ubat sa layin Levi, kaylangan lan mangwan ikamapuy baagin pibandiyan mani kaparisu lan Israelita, agyan

naubat silan kaganawan kan Abraham.

⁶ Nuwa agyan asê kabiliang si Melquisedec sa layin Levi, binyanan yapun êt Abraham ikamapuy baagin pibandiyen na. Buy siya êt ta nagsabi kan Abraham, "Pagpalên kan Bapan Namalyari" agyan si Abraham ma tawuy pinangakwan Bapan Namalyari.

⁷ Buy tanda tamuy igit dakila ya magpala kaysa sa pagpalên.

⁸ Tanda tamu êt ta si mani parin Levita, sabay silay pambiyen ikamapuy baagi, agyan kay mani tawu silay dilag kamatyen. Nuwa si Melquisedec ya binyanan Abraham ikamapuy baagi, ayun sa kasulatan, nanugêl yan nabyay.

⁹ Buy agyan si Levi ya pinangubatan mani pari ya sêpat biyan ikamapuy baagi, paran nam-i ya êt kan Melquisedec un ikamapuy baagi sa kapamilatan Abraham.

¹⁰ Masabi tamuy abiin gawan agyan ayin pun si Levi sa panawun na abitu, idi yina sa lawinin ninunu nan si Abraham.

¹¹ Tanda tamuy indin Bapan Namalyari ya Kautusan tungkul sa pangaparin mani layin Levi.[†] Nuwa asê nukad da mani pandaygên la amên magin matinêk sila

sa pangêlêw Bapan Namalyari. Kabay kaylangan dilag kaatag ga pari ya kasagili la ya kaparisun pangaparin Melquisedec ya asê kaparisun pangaparin Aaron ya kaapuapuan Levi.

¹² Buy nu masagilyan na pari, kaylangan masagilyan êt ta Kautusan na pansunulun la.

¹³⁻¹⁴ Ya Panginuun tamun Jesus sabay ya pantukuyun na insagili sa mani parin Levita, gawan malinaw wa ubat ya sa layin Juda buy alwan sa layin Levi. Buy agyan kanuman, ayin pun naglingkud bilang pari ya ubat sa layin Juda. Tagawan sabitun sinabin Moises nu sisabêt ya malyarin magin pari ya mag-andug sa pamiandugan, ayin yan sinabi tungkul sa layin Juda.

Ya pangaparin Jesus kaparisun Melquisedec

¹⁵ Kabay luyang pun naging malinaw wa sinagilyan na mani parin Levita gawan dilag gan bayuy pari amêsên ya sabay si Jesus buy ya pangapari na, kaparisun Melquisedec.

¹⁶ Naging pari si Jesus, asê nakabatay sa pansabin Kautusan nu kansabêt layi ya pangubatan mani pari, nun a naging pari ya gawan sa kapangyarian biyay nay ayin katganan.

[†] **7:11 7:11** Si Levi, gisa ya sa mapu buy luway anak Jacob. Ya bêg sa kaapuapuan Levi, Levita. Maglingkud sila bilang mani parin mani Israelita. Si Aaron, kaapuapuan ya êt Levi buy kaawyun yan Moises sabitun idi sa kakyangan na mani Israelita. Mabasa tamuy ati sa librun Mani Bilang 3:5-10.

17 Gawan ati ya idi sa Kasulatan tungkul kana,
"Sikay pari kanuman,
kaparisun pangaparin
Melquisedec."[‡]

18 Kabay sinagilyan Bapan Namalyari ya Kautusan na pansunulun mani parin Levita, gawan ayin nan nabang buy asê makasawup,

19 gawan ayin malyarin magin matinék sa pangélêw na sa kapamilatan panunul sa Kautusan. Kabay abiin ya sangkan ya binyanan kitamun Bapan Namalyari un mas mangêd da paralan amén pilmin makapagdani kitamu kana.

20 Ya bayuy paralan na ati, luyang pun mangêd sa manan paralan ta nanumpa si Bapan Namalyari. Sabitun dinyag nan pari ya layin Levi, a ya nanumpa.

21 Nuwa sén dinyag nan pari si Jesus, nanumpa ya. Paradi ya sinabi na kan Jesus,
"Sikuy Namalyari.

Pan-ipangaku kuy sikay pari kanuman.

Buy asê magbayuy disisyun ku."[§]

22 Kabay si Jesus, sabay siyay kapilmiyan tamu ya tuparén Bapan Namalyari ya mas mangêd da kasunduwan ya dinyag na sa mani tawu.

23 Sabitun nuna, malakéy mani pari gawan nu natì ya gisa, kaylangan sagilyan yan gisa amén maisunduy pandaygén la bilang mani pari.

24 Nuwa si Jesus, ayin yan kamatyan. Kabay ya pangapari na, manugêl kanuman.

25 Buy gawan baysén, mailigtas na kanuman ya sisabêt man na tawuy magdani kan Bapan Namalyari sa kapamilatan na, gawan mambumyyay ya kanuman amén mamilatan kantamu buy kan Bapan Namalyari.

26 Kabay kay si Jesus ya nanaspal ta magin pinakapuu pari tamu ta banal ya, ayin makitan na nadawak kana, ayin yan kasalanan, a ya kaparisun mani tawuy makasalanan buy binyanan yan Bapan Namalyarin karangalan na igit sa kaganawan idi baydu sa langit.

27 A ya kaparisun kaatag mani pinakapuu pari ya kaylangan mam-in andug allu-allu para sa kasalanan la buy pamakayari, para sa mani kasalanan mani tawu. Nun a si Jesus, kakatamisan nan in-andug ga sarili nan biyay amén mapatawad da mani kasalanan kaganawan tawu.

28 Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya naging pinakapuu parin mani Israelita, kay mani tawuy dilag kakaynan. Nuwa pamakalibas panawun na abitu, nanumpa si Bapan Namalyari ya Anak nay italaga nan magin pinakapuu pari gawan ganap ya kanuman.

[‡] 7:17 7:17 Mani Kanta 110:4.

[§] 7:21 7:21 Mani Kanta 110:4.

8

*Ya pinakapuun pari tamu
buy ya bayun kasunduwan
Bapan Namalyari*

¹ Mani mapatêl ku, ati ya labay sabin sinabi ku kamuyu. Pêtêg dilag kitaminan pinakapuun pari ya sabay ya nakaiknu sa wanana turonun Makapangyarian na Bapan Namalyari ya idi sa langit.

² Bilang pinakapuun pari, maglingkud ya sa pêtêg Pinakabanal la Lugal ya alwan dinyag tawu, nun a dinyag Bapan Namalyari.

³ Ya balang pinakapuun pari baydi sa babun luta, intalaga amên mamiandug mani ayup pa pinaraya buy kaatag kaluub. Kabay ya pinakapuun pari tamu sa langit, kaylangan dilag ya êt iandug kan Bapan Namalyari.

⁴ Nu idi yapun baydi sa babun luta, a ya malyarin magin pari gawan dilag gan mani pari ya mag-andug ayun sa Kautusan.

⁵ Ya paglingkud mani pari, kay kaparisun pandaygên sa langit. Tanda tamuy abiin gawan sén pan-ipaydêng ngan Moises ya Tolday Panguliménan, masipit intipan Bapan Namalyari kanay, "Kaylangan sunulun muy palanuy impakit ku kamu sa bung-uy nu parasaantu mun daygên na Tolday Panguliménan."*

* 8:5 8:5 Exodus 25:40.

⁶ Nuwa ya mani pandaygên Jesus bilang pinakapuun pari, igit pun dakila kaysa sa mani pandaygên mani nunan pari baydi sa babun luta. Gawan sa kapamilatan Jesus, natanggap tamuy bayuy kasunduwan Bapan Namalyari. Buy ya bayuy kasunduwan, mas mangêd yapun kaysa sa nuna, gawan nakasalalay ya ati sa mas mangangêd da pangakun Bapan Namalyari.

⁷ Nu ayin dayin pamagkulang ya nunan kasunduwan, asina kaylangan na bayun kasunduwan.

⁸ Nuwa nakitan Bapan Namalyari ya taganan dilag pamagkulang ya panunul mani tawu sa nunan kasunduwan. Kabay sinabi na,

"Lumatêng nga panawun na manyag gakun pani bayun kasunduwan sa kaapuapuan Israel buy sa kaapuapuan Juda.

⁹ Ya bayuy kasunduwan, asê kaparisun nunan kasunduwan na dinyag ku para sa mani ninunu la sabitun insalwang ku sila sa bansan Egipto.

A la sinunul la kasunduwan ku kalla.

Kabay pinaulayan ku sila."

¹⁰ Sinabi pun êt Bapan Namalyari,

"Pallumatêng panawun na abitu,

9

Ya pangulimén mani Israelita kan Bapan Namalyari sabitun nuna

¹ Ya nunan kasunduwan* sabitun nuna, dilag mani kautusan tungkul sa ustuy pangulimén kan Bapan Namalyari buy dilag êt panguliménan na dinyag mani tawu.[†]

² Kabay nipaydêng nga mani tawu un gisay maragul la tolda. Sa susunan Tolday Panguliménan, dilag kurtinay pinaglingling. Buy sa pibunakan Tolda, dilag makwal la kurtinay pinanaêt bilang pisaêtan luway silid. Ya mumunan silid, pambêgén Banal la Lugal nu saantu idi bayduy gisay pamipaluntuwan sulu ya dilag pituy dêkêt buy lamesay dilag tinapay ya pan-iandug kan Bapan Namalyari.

³ Ya ikalway silid, pambêgén Pinakabanal la Lugal.

⁴ Makitan bayduy pamian-dugan na panlêban insensu buy ya baul la pambêgén Baul un Kasunduwan. Ya pamian-dugan buy baul, parisun tinakpan gintu. Sa lalén baul, idi bayduy gintuy banga ya pinamyanan tina-pay ya pambêgén mana, ya tékén Aaron na nangulbuy,

ati ya bayuy kasunduwan ya daygén ku sa kaapuapuan Israel.

Idin ku sa bêkê lay mani utus ku
buy itatak ku sa isip la.

Sikuy kilalanén lan Namalyari la
buy silay mani tawuy sakup ku.

11 A layna kaylangan turwanan na mani kabalyan la

o sabin sa mapatêl la,
'Mani mapatêl lay,
sépat yun kilalanén na Panginuun na sabay ya Namalyari.'

A layna kaylangan ituruy abiin,
gawan sa panawun abitu, kilalanén nakun kaganawan,
matag-ay man o asê.

12 Gawan patawarén kuy mani kadawakan la
buy litêpén kuy mani kasalanan la."[†]

13 Kabay sên sinabin Bapan Namalyari ya dilag gan bayuy kasunduwan, impakit nay tinasan nan ulagay nunan kasunduwan. Buy agyan dakun sabêt man na bagay ya ayin nan ulaga buy lumay na, asê mabuyutan, mitas sana.

[†] 8:12 8:12 Jeremias 31:31-34. * 9:1 9:1 Dinyag Bapan Namalyari ya nunan kasunduwan na para sa mani Israelita sabitun indin na kan Moises ya Kautusan (Deuteronomio 10:1-11; 11:8-15; 11:22-23). Ayun sa kasunduwan, si mani tawu kaylangan lan sunulun ya kautusan, buy biyan silan Bapan Namalyari un sarili lan luta, ayin kaatag nun a ya Canaan. [†] 9:1 9:1 Mabasa tamuy ati sa Exodus kapitulo 25, 26, 30, buy sa Levítico 24:1-9.

buy nangatatacil la batuy
pinisulatan Kautusan Bapan
Namalyari.

⁵ Sa babun baul, dilag luway ang-el la diyag sa gintu. Ya mani ang-el la abiin, patandan idi bayduy Ispiritun Bapan Namalyari. Buy ya parisun palakpak la, manalilung sa babun baul nu saantu pan-iwisisik pinakapuun pari ya dayan ayup amén mapatawad da kasalanan mani tawu. Nuwa a yan pun maipaintindin ti-satisay abiin amésén.

⁶ Sabitun nuna, parabaysén na pangapakapalan Tolday Panguliménan buy allu-allun mansumun na mani pari sa mumunay silid Tolda amén daygén na tungkulana.

⁷ Nuwa kay pinakapuun pari ya makasun sa Pinakabanal la Lugal buy kay katamisan sa gisay tawun. Sa balang pansumun na baydu, mantan yan dayan ayup bilang andug para sa kasalanan na buy sa mani pandaygén mani tawu sa a la tanda kasalanan awéd.[‡]

⁸ Sa pandaygén abituy pinakapuun pari, pan-ipakit Ispiritun Bapan Namalyari ya ayin sisabêt man na tawuy malyarin makasun sa Pinakabanal la Lugal kaban

idi pun baysén na mumunan Tolday Panguliménan.[§]

⁹ Sabitun nuna, ya Tolda buy kaganawan idi baydu, kay mamipatanda tungkul sa mangangéda tungkul na amésén. Gawan ya mani pinati ya ayup buy kaluub, asê makapallinis nakém mani tawuy mangulimén kan Bapan Namalyari.

¹⁰ Tagawan na naugalyan lan abitu, kay ayun sa mani kautusan tungkul sa pan-inémén buy sa mani pangkanén na malyari lan kanén buy tungkul sa ustuy panguyas mani gamit buy sa lawini la. Ya mani kautusan na abitu, kay tungkul sa mani bagay ya mangakitan buy kay kaylangan sunulun angga sa panawun na sagilyan Bapan Namalyari un bayu.

Ya kapangyarian dayan Jesus

¹¹ Nuwa amésén, inlumaténg nga si Cristu ya pinakapuun pari tamu buy sa kapamilatan na, mangadanasan taminay kangédan na gawan sa pallumaténg na.* Bilang pinakapuun pari, sinumun si Cristu sa mas dakila buy mas ganap pa Pinakabanal

[‡] 9:7 9:7 Mabasa tamuy tungkul sa pandaygén pinakapuun parin mani Israelita sa librun Levitico 16:1-34. [§] 9:8 9:8 Ya labay sabin, ayin dakun sisabêt man na tawuy malyarin makasun sa binyanan Bapan Namalyari kaban pansunulun la pun na kautusan tungkul sa pag-andug mani ayup. * 9:11 9:11 Sabitun inlumaténg si Jesus, inlibayan Bapan Namalyari ya manan kasunduwan un bayu. Para sa kaganawan manampalataya kan Jesus sa ati. Ayun sa bayun kasunduwan na, indin Bapan Namalyari sa mani manampalataya ya kaligtasan, ya bayun biyay, buy ya Ispiritu na ya mangawyun kalla.

la Lugal ya asê dinyag tawu buy ayin sa babun lutan ati.

¹² Nakasun ya baydu, alwan sa kapamilatan dayan kambing o biserun baka, nun a sa kapamilatan sarili nan daya. Kay katamisan nan sinumun sa Pinakabanal la Lugal buy a nayna kaylangan uman-umanen, tagawan inatbus na kitamina sa mani kasalanan tamu amên miligtas kitamu kanuman.

¹³ Amêsên, ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, nu ya gisay tawu, pan-ituwad yan madinat, kaylangan yan wisikan dayan pinarayay kambing buy toru buy abun inêwêk ka dumalagay baka. Sa parabayduy paralan, manguman yan magin malinis ayun sa Kautusan.[†]

¹⁴ Buy nu ya dayan ayup mamakalinis, alwa nayin luyang pun na dayan Cristu? Awu! Taganan mamakalinis ya daya na sa békê tamu amên a tamina isipin na mana tamun mani dinyag ya ayin kapukatan, nun a maglingkud kitamu kan Bapan Namalyari ya nabyay. Tagawan sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya ayin katganan, indin Cristuy sarili na bilang andug ya ayin makit ta nadawak o kakulangan sa pangêlêw Bapan Namalyari.

[†] 9:13 9:13 Ayun sa Kautusan na impasulat kan Moises, ya sisabêt man na tawuy manalan sa nati magin madinat ya, buy asina malyarin makiawyun sa pangulimên kan Bapan Namalyari anggan a yapun nawisikan dayan ayup pa in-andug.

¹⁵ Abiin ya sangkan kabay si Cristuy mamilatan sa mani tawu buy kan Bapan Namalyari sa bayuy kasunduhan. Gawan sa pangamatni na, inatbus nay mani tawu sa mani kasalanan na dinyag la sabitun sakup sila pun nunan kasunduhan. Kabay amêsên, matanggap kaganawan binêg Bapan Namalyari ya ayin katganan na kangêdan ya impangaku na.

¹⁶ Maiparisuy abiin sa gisay kasulatan tungkul sa pamipamana. Kaylangan dilag katibayan na taganan nati yay nanyag amên maipatupad ya kasulatan.

¹⁷ Gawan asê maipatupad da kasulatan tungkul sa pamipamana kaban nabyay pun na nanyag.

¹⁸ Kabay agyan na nunay kasunduhan Bapan Namalyari, ayin pun ulagay abiin kaban ayin pun dayan ayup.

¹⁹ Kabay paradi ya dinyag Moises. Impatanda na sa mani tawuy balang utus sa Kautusan buy pamakayari, nangwa yan dayan biserun baka buy kambing ya pinaraya buy inawyunan nan lanêm. Nangwa ya êt sabut tupa ya binatêkan nan naudit buy ingkupat sa sangan isopu. Insawsaw nay ati sa daya buy pamakayari, inwisik na sa mani tawu buy sa pinisulatan Kautusan.

²⁰ Buy sinabi na kalla,

"Ya dayan ati sabay ya pamaptēg sa kasunduwān Bapan Namalyari ya kaylangan yun sunulun."[‡]

²¹ Inwisikan êt Moises un dayay Tolday Pangulimēnan buy ya kaganawan bagay bayduy panggamitin sa pangulimēn.

²² Tagawan ayun sa Kautusan, pallinisin na kaganawan bagay sa kapamilatan daya amēn magin malinis sa pangēlēw Bapan Namalyari. Buy nu ayin dayay nantulu bilang andug kan Bapan Namalyari, ayin êt kapatawaran na mani tawu sa kasalanan la.

²³ Kabay yabay kaylangan linisin sa kapamilatan dayan ayup pa Tolday Pangulimēnan buy mani bagay ya idi baydu ya paran kay alimbawan mani bagay ya idi sa langit. Nuwa ya mani bagay ya idi sa langit, kaylangan linisin sa mas mangēd da andug.

²⁴ Gawan asê sinumun si Cristu sa gisay banal la lugal baydi sa babun luta ya kay dinyag tawu buy kay alimbawan pêtēg banal la lugal, nun a sinumun ya mismu sa langit. Buy amēsên, idi yina baydu sa arapan Bapan Namalyari ya mamilatan para kantamu.

²⁵ Ya pinakapuuñ pari sa babun luta, mansumun ya sa Pinakabanal la Lugal tinawuntawun buy sa balang pansumun na, mantan yan dayan ayup

bilang andug. Nuwa si Cristu, kakatamisan nan in-andug ga sarili na buy a nayna inuman-uman.

²⁶ Gawan nu kaylangan nan miuman-uman mati, nakatiumnu yina dayin nati paubat pun sa daygēn na babun luta. Nuwa amēsên sa tawlin allu, kay katamisan nakun Cristu baydi sa babun luta amēn itas sa mani kasalanan tamu sa kapamilatan pamiandug nan sarili na.

²⁷ Intakda sa mani tawuy kay katamisan mati buy pamaikayari, pangukum man Bapan Namalyari.

²⁸ Para êt baydu, kay katamisan nati si Cristu sabitun in-andug nay sarili na amēn itas sa kasalanan mani tawu. Buy manguman yan mag-udung baydi sa babun luta, alwan amēn manguman yan mati para sa kasalanan mani tawu, nun a amēn iligtas nay mani tawuy mangêtēng kana.

10

Ya kakamisan pamiandug Jesus

¹ Ya Kautusan na impasulat Bapan Namalyari kan Moises, asê ganap nun a kay pampakit tungkul sa mangangēd da bagay ya lumatêng sa kapamilatan Jesus. Kabay ya mani andug mani tawuy magdani buy mangulimēn kan Bapan Namalyari, asê taganan makasawup kalla amēn

[‡] 9:20 9:20 Exodo 24:4-8.

magin matinêk sa pangêlêw na agyan tinawuntawun sila pun mag-andug ayun sa Kautusan.

² Gawan nu inlinis silayna dayi sa kapamilatan mani andug, a layna dayi pan-isipin na kasalanan la buy a layna kaylangan pun mag-andug.

³ Nuwa ya pamiandug ga pandaygên la tinawuntawun sabay pun na mamipaganakan kasalanan la.

⁴ Tagawan asê taganan makapitas kasalanan ya kay dayan mani toru buy kambing ya pan-iandug la.

⁵ Kabay sên inlumatêng si Cristu baydi sa babun luta, sinabi nay ati kan Bapan Namalyari,

"A mu labay ya mani andug buy mani kaluub mani tawu.

Kabay binyanan mukun lawini amên iandug ku kamu.

⁶ A ka natula sa mani ayup pa pansêlbên sa pamiandugan

buy sa kaatag pun na mani andug para sa kasalanan.

⁷ Kabay sinabi ku kamu, 'Bapan Namalyari, abiti yaku amên tuparêñ na kalabayan mu

ayun sa insulat sa Kasulatan tungkul kangku.'

**

⁸ Isipin tamu nu sabêt ta sinabin Cristu. Nuna, sinabi nay asê labay Bapan Namalyari ya mani andug

buy kaluub mani tawu, ya mani ayup pa pansêlbên sa pamiandugan buy kaatag pun na mani andug para sa kasalanan. Alwan abiin ya kapapaidu kana agyan na kaganawan abituy paniandug ayun sa Kautusan.

⁹ Pamakayari, sinabin Cristu kan Bapan Namalyari, "Abiti yaku amên tuparêñ na kalabayan mu." Kabay intas san Bapan Namalyari ya ulagan manan paralan na pag-andug buy sinagilyan nan pag-andug Cristu.

¹⁰ Buy gawan sinunul Jesu Cristuy kalabayan Bapan Namalyari, inlinis na kitamina sa mani kasalanan tamu sa kapamilatan kakatamisan nan pag-andug sarili na.

¹¹ Ya mani parin Israelita, allu-allu silan maglingkud buy miuman-uman silan mag-andug kan Bapan Namalyari, agyan na mani andug la, asê makapitas kasalanan.

¹² Nuwa si Cristu, kay kakatamisan nan in-andug ga sarili na para sa mani kasalanan tamu buy nukad day abiin makanuman. Pamakayari, niknu ya sa wanana Bapan Namalyari.

¹³ Buy amêsên, kay pan-êtêngên na tanay panawun na ipasukun Bapan Namalyari kanay mani kapati na.

¹⁴ Kabay sa kapamilatan kakatamisan pag-andug Cristu, dinyag nan ganap kanuman na mani tawuy inlinis na sa kasalanan.

* **10:7 10:7** Mani Kanta 40:6-8.

15 Ya Ispiritun Bapan Namalyari ya magpapêtêg tungkul baysên. Ta ati ya sinabi na,

16 "Pallumatêng panawun abitu,
ati ya bayuy kasunduwan ya daygên ku sa mani tawu ku.

Idin ku sa békê lay mani utus ku
buy itatak ku sa isip la."†
17 Sinabi pun êt Panginuu,
"Litêpén kinay mani kasalanan la
buy nangadawak ka diyag la."‡

18 Kabay ta pinatawad dan Bapan Namalyari ya mani kasalanan tamu, a tamina kaylangan daygên pun na pag-andug para sa mani kasalanan tamu.

Makapagdani kitamina kan Bapan Namalyari

19 Kabay mani mapatêl, gawan sa dayan Jesus, malyari kitaminan makasun sa Pinakabanal la Lugal un ayin limu.§

20 Tagawan sa kapamillatan pamiandug Jesus un lawini na, imbuiklat na kantamuy bayu buy nabyay ya dan papakun sa kapakan makwal la kurtinay pinaglingling amén

† 10:16 10:16 Jeremias 31:33. ‡ 10:17 10:17 Jeremias 31:34. § 10:19 10:19 Ya labay sabin, malyari kitaminan magdani kan Bapan Namalyari un dilag kapatêtébêkan.

* 10:20 10:20 Sabitun nati si Jesus sa kurus, bêngat tan niatag ga makwal la kurtina ya mananip sa Pinakabanal la Lugal sa Templa. Mamipatanday ati ya malyari kitaminan magdani kan Bapan Namalyari, tagawan sa kamatyau Jesus, nitas sa mani kasalanan tamu ya sabay ya mamisyay sa mani tawu kan Bapan Namalyari. Basen tamuy tungkul sa kurtina sa librun Lucas 23:44-46 buy sa Marcos 15:37-38. † 10:21 10:21 Ya labay sabin pamilyan Bapan Namalyari baydi, sabay ya mani tawuy manampalataya buy magpasakup kan Bapan Namalyari.

makapagdani kan Bapan Namalyari.*

21 Dakila ya pinakapuun pari tamu ya sabay si Jesus ya mamaala sa pamilyan Bapan Namalyari!†

22 Kabay magdani kitamu kan Bapan Namalyari un buun békê buy dilag napaséy ya panampalataya. Magdani kitamu kanan malinis say nakém tamu, gawan paran inwisikan nan dayan Jesus sa mani békê tamu buy paran inuyasan nan malinis sa lanêm ma lawini tamu.

23 Manugél kitamun dilag kapilmiyan buy agana kitamu magluway nakém gawan tapat si Bapan Namalyari buy tuparén nay impangaku na kantamu.

24 Pagpilitan tamun mais-agyat ta balang gisa un miidu buy pawan manyag mangéd.

25 Agana kaw sumawan makitipun bilang mani manampalataya kaparisun naugalyan nan dakun umnu, nun a papas-éyén yuy nakém balang gisa, luyang nga amêsên, ta marani yay pag-udung Jesus.

26 Pamakayari tamun natandan na kapêtêgan tungkul sa andug Jesus buy

nu pan-isundu tamu pun na panyag kasalanan, ayin nan taganan kaatag andug ga maidin amén mapatawad da mani kasalanan tamu.

²⁷ Ayin kaatag mangéteñg sa mani tawuy mallumaban kan Bapan Namalyari, nun a ya mamakapalimuy pangukum buy ya magdékêtdékêt ta apuy.

²⁸ Isipin tamuy ati. Sabitun nuna, ya sisabêt man na mallabag sa Kautusan na impasulat kan Moises, pampatin yan ayin lunus nu napagpapétagan luwa o tatluy nakakit ya pallabag na.

²⁹ Amésen, nu pampatin na tawuy mallabag sa Kautusan, luyang ngay tawuy mandustak sa Anak Bapan Namalyari. Mas nabyat ta parusay matanggap na, gawan pandaygén nan ayin kapukatan na dayan Jesus ya sabay ya nallinis sa mani kasalanan na buy nagpapétag sa kasunduhan Bapan Namalyari. Agyan na Ispiritun Bapan Namalyari ya nam-i kantamun kangédan na, dinustak na êt. Kabay taganan nabyat ta parusay idin sa tawun abiin!

³⁰ Tanda tamuy abiin gawan tanda tamuy si Bapan Namalyari ya taganan nagsabin, "Sikuy mangablas, sikuy mamarusa."‡ Buy dilag êt nakasulat ta paradi, "Si Bapan Namalyari ya mangukum sa mani tawuy

pag-arian na."§

³¹ Mamakapalimu taganay pamarusan Bapan Namalyari ya nabyay!

³² Nuwa sikaw wa mapatêl ku, ganakên yuy kabilian yu sabitun nasawangan na isip yu. Agyan saday pamasakit la gawan sa panampalataya yu, nibabata kaw pun êt buy asê sinumuku.

³³ Nu misan, pampustakên kaw buy pampasakin sa arapan mani tawu. Buy nu misan êt, pan-awyunan yuy mani mapatêl la mandumanas parabaysen na panubuk.

³⁴ Gawan sa uras sa nakasukul la mapatêl yu, pandamayan yu sila. Buy agyan pansamsamén nay pibandiyan yu, mibabata kaw pun êt un dilag tula gawan tanda yuy dilag gan nakal-an para kamuyu ya mas mangéda pibandiyan na asê mitas kanuman.

³⁵ Kabay manugêl kaw napas-êy sa paniwala kan Bapan Namalyari gawan dilag nakal-an para kamuyuy mamangéda gantimpala.

³⁶ Kaylangan yun mibabata amén masunul yuy kalabayan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, matanggap yuy impangaku na kamuyu.

³⁷ Tagawan idi sa Kasulatan, "Ya pan-êtengén yun lumatêng, marani yana.

‡ 10:30 10:30 Deuteronomio 32:35. § 10:30 10:30 Deuteronomio 32:36; Mani Kanta 135:14.

Ayina mabuyutan.”

³⁸ Buy sinabi pun êt Bapan Namalyari,

“Ya tawuy matinêk sa pangêlêw ku,
bumyay ya ayun sa panampalataya na.

Nuwa nu magpabukut ya kangku,
a yina kapapaidu kangku.”*

³⁹ Nuwa sikitamuy mapatêl, a kitamu kaawyun sa mani tawuy magpabukut kan Bapan Namalyari ya milaku sa ayin katganan na kaparusan, nun a kaawyun kitamu sa mani manampalatayay miligtas.

11

Mani mangangêd da alimbawan panampalataya

¹ Amêssên, nu dilag kitamun panampalataya kan Bapan Namalyari, dilag kitamun kapilmiyan na matanggap tamuy panêtêngê tamu ya a tamu pun nakit.

² Buy gawan parabaysên êt ta panampalatayan mani ninunu tamu, kinaidwan silan Bapan Namalyari.

³ Sa kapamilatan panampalataya tamu, mapukatan tamuy dinyag Bapan Namalyari ya babun luta buy langit sa kapamilatan sabi na. Kabay ya kaganawan bagay ya mangakitan tamu, naubat sa mani bagay ya asê mangakitan.

⁴ Isipin tamu si Abel. Gawan sa panampalataya na, nag-andug ya kan Bapan Namalyarin mamangêd da andug kaysa sa andug patêl na ya si Cain.* Buy gawan sa panampalataya na, intuwad yan Bapan Namalyarin matinêk, gawan tinanggap Bapan Namalyari ya mani andug na. Kabay agyan nati ya si Abel, dilag yapun maituru kantamu sa kapamilatan panampalataya na.

⁵ Gawan sa panampalatayan Enoc, a ya nati nun a nabyay yan gintan Bapan Namalyari sa langit.[†] Ubat ta baydu, ayina nakitan sa babun luta. Pansabin sa Kasulatan ya naging kapapaidu si Enoc kan Bapan Namalyari. Kabay gintan yan Bapan Namalyari sa langit.

⁶ Nuwa ya tawuy ayin panampalataya, a ya makapaidu kan Bapan Namalyari. Tagawan nu sisabêt man na magdani kan Bapan Namalyari, sépat nan paniwalan na dilag Namalyari buy sépat na êt paniwalan na mam-i si Bapan Namalyari un gantimpala sa mani tawuy mangkap kana.

⁷ Elêwên tamu si Noe.[‡] Gawan sa panampalataya na, pinaniwalan nay pamatandan Bapan Namalyari tungkul sa maragul la lanab ba palatêng. Kabay sinunul nay utus Bapan Na-

* **10:38 10:38** Habakuk 2:3-4. * **11:4 11:4** Genesis 4:1-16. † **11:5 11:5** Genesis 5:24. ‡ **11:7 11:7** Genesis 6:9-8:22.

malyari. Nanyag yan barku amén miligtas ya buy pamilya na. Buy gawan sa panampalataya na, intuwad yan Bapan Namalyarin matinék, nuwa ya mani tawu sa babun luta, inatulan sila gawan ayin silan panampalataya kan Bapan Namalyari.

⁸ Para êt taman baydu si Abraham. Gawan sa panampalataya na, sinunul na si Bapan Namalyari sabitun impalaku ya sa lugal la impangakun Bapan Namalyari kana. Namita ya agyan a na tanda nu antuy lugal la lakwén na.[§]

⁹ Buy gawan sa panampalataya na êt, nanugél ya bilang dayawan sa lugal la impangakun Bapan Namalyari ya idin na lanu kana. Kay tolday tutugélan Abraham. Para êt bayduy tutugélan anak na ya si Isaac buy ya apu na ya si Jacob ya magmana êt sa impangakun Bapan Namalyari kan Abraham.

¹⁰ Agyan parabaysên, nibabata si Abraham gawan na pêtég ga lugal la pan-êtêngén nay gisay balayan na manugél kanuman, ya mismun si Bapan Namalyari ya nagpalanu buy nami-paydêng.*

¹¹ Gawan sa panampalatayan Abraham, nakaanak ya kan Sara agyan layus sina buy tuwa

silayna, gawan naniwala si Abraham ma tuparén Bapan Namalyari ya pangaku nay manganak si Sara.[†]

¹² Kabay ubat sa gisay tawu ya si Abraham ya ayin nan pag-asan makaanak pun, naubat pun kanay gisay layi ya kasin lakén mani bêtewén sa langit buy mani balas sa agid dagat ya asê mabilangbilang.

¹³ Ya kaganawan tawun abiin, natin manampalataya pun kan Bapan Namalyari. Sabitun nabyay sila pun, a la pun natanggap pa mani impangakun Bapan Namalyari, nuwa napilmi silan lumaténg nga allu, matanggap lay pan-êtêngén la. Panituwed lay sarili lan kay dayawan sila baydi sa babun luta.

¹⁴ Ya mani tawuy magsabin parabaysên tungkul sa sarili la, panipakit lay mangkap silan sarili lan lugal.

¹⁵ A la pan-isipin na lugal la ubatan la, gawan nu parabaysên, malyari sila pun makapag-udung baydu.

¹⁶ Nuwa alwan parabaysên, gawan na labaylabay lan lakwén, abituy mamangéd da lugal ya ayin kaatag nun a ya balayan na idi sa langit. Kabay asê pan-ikadéng-éy Bapan Namalyari ya bégén yan Namalyari la. Pêtég ga abiin gawan taganan dilag yan in-il-an na balayan

§ 11:8 11:8 Genesis 12:1-4. * 11:10 11:10 Ya balayan na pantukuyun di, sabay ya bayun balayan Jerusalem ya idi sa langit. † 11:11 11:11 Genesis 18:11-14; 21:1-2.

baydu sa langit para kalla.

¹⁷⁻¹⁸ Isipin tamu si Abraham sabitun labay Bapan Namalyarin subukan na panampalataya na.[‡] Gawan sa panampalataya na, tinupad nay utus ya iandug na si Isaac ya anak na agyan si Isaac ka kagisagisay anak na buy agyan impangakun Bapan Namalyari ya si Isaac ya pangubatan malakéy layin Abraham. Nakal-an na si Abraham ma patin nay anak na,[§]

¹⁹ gawan maniwala yan agyan mati si Isaac, agyu yan pabyayén manguman Bapan Namalyari. Buy bilang para yabay bayduy nalyari sén inudung si Isaac kan Abraham ya nabyay pun.

²⁰ Si Isaac, gawan sa panampalataya na, sinabi na kan Jacob buy kan Esau, "Maanak kuway, labay kuy pagpalén kaw Bapan Namalyari sa lumaténg nga panawun."^{*}

²¹ Si Jacob, nanampalataya ya êt kan Bapan Namalyari. Kabay bayu yapun mati, pinagpala nay maapu na kan Jose buy kaban naka-paluntuy baba na sa têkén na, nangulimén ya kan Bapan Namalyari.[†]

²² Buy gawan sa panampalataya êt Jose kan Bapan Namalyari, sén marani yinan mati, sinabi na sa mani

kaparisu nan mani Israelita, "Lumaténg nga alluy mita kaw sa Egipto buy nu mita kaw, gétan yuy mani but-u ku."[‡]

²³ Ganakén tamu êt si Moises. Gawan sa panampalatayan mangatwa na, a sila nalimun nallabag sa utus ari sa Egipto ya patin na mani kulaw wa lawyaki. Kabay sabitun in-anak si Moises buy nakitan lan mamangéd ya, intagu laya sa lalén tatluy buwan amén a ya mapatin mani sundalus ari.[§]

²⁴ Gawan sa panampalatayan Moises kan Bapan Namalyari, sén bayuntawuy na, sinabi na sa mani tawuy a na labay bégén yan anak prinsesa sa Egipto, agyan siya pun na namaragul kana.*

²⁵ Sinabi nay abiin, gawan mas labay na pun na makiawyun ya sa kasakitan na madanasan kaparisu nan pinilin Bapan Namalyarin kay kana, kaysa sa magpakapda sa mani asé mapéng nga tulay pan-idin kasalanan.

²⁶ Para kana, mas mangéd da pandustakén ya gawan sa panampalataya na sa Mamilitgas ya lumaténg kaysa mapakanay kaganawan pibandiyan Egipto. Tagawan pawa nan pan-isipin na gantimpalay idin

[‡] **11:17-18** **11:17-18** Genesis 22:1-14.

^{*} **11:20** **11:20** Genesis 27:1-40.

11:22 Genesis 50:24-25. [§] **11:23** **11:23** Exodus 2:1-10. [†] **11:21** **11:21** Genesis 48:1-20. [‡] **11:22**

^{*} **11:24** **11:24** Maragul la si Moises bayu na natandan ya gisa ya awéd Israelita buy alwan Egipto.

kanan Bapan Namalyari sa lumatêng nga panawun.

27 Gawan êt sa panampalatayan Moises, namita ya sa Egipto buy a ya nalimum manubag kanay ari. Nibabata ya gawan paran naki-tan nay Bapan Namalyari ya asê mangakitan.

28 Gawan êt sa panampalataya na, sabitun impaudung yan Bapan Namalyari sa Egipto, sinabi na sa mani Israelita, "Ati ya utus Bapan Namalyari ya sépat yun daygén amên miligtas sa mani panganay yu. Punwan yun dayan tupay mani pasbul bali yu amên libasan ang-el sa uras sa patin nay kaganawan panganay baydi sa Egipto." Buy bayduy na nag-umpisay pangapun un pesta ya pambégen, "Pestan Kaligtasan sa Egipto."[†]

29 Gawan sa panampalatayan mani Israelita kan Bapan Namalyari sabitun inlakwanan lay Egipto, nakalipay sila sa Dagat ta Naudit ya paran dinuman sa namalay luta. Nuwa sén sinubukan maglipay mani managal kalla ya taga Egipto, nalumud silan kaganawan.[‡]

30 Gawan sa panampalataya êt mani Israelita, nala-sak ka bakud da pader

ya nakapalitêng sa balayan Jerico pamakayari lan inlibut ta lawasan balayan sa lalêñ pituy allu.[§]

31 Si Rahab, gisa yan babayi ya pambayaran na manugêl baydu sa Jerico. Nuwa sén inlumatêng nga mani ispiyan Israelita, sinawpan na sila gawan manampalataya ya kan Bapan Namalyari. Kabay a ya pinati kaawyun mani kabalayan na ya asê manampalataya kan Bapan Namalyari.*

32 Malakê pun dayi ya itutu ku kamuyu, nuwa dat mangulang kitamu sa uras nu tisatisanêñ ku pun na tungkul kallan Gideon, Barak, Samson, Jefte, David, Samuel buy kaatag pun na propeta.

33 Sa kapamilatan panampalataya la kan Bapan Namalyari, nasambut lay mani kaarian, namaala silan dilag katuynungan buy tinanggap lay mani impangakun Bapan Namalyari. Gawan sa panampalataya la, a sila dakun pinakun mani lewun.

34 Buy ya dakun umnu kalla, sén insamwag sa magdékêtdékêt ta apuy, a sila naslêb. Dilag dakun umnu kallay patin dayi sa ispada, nuwa niligtas

[†] 11:28 11:28 Ya nalyari, pinatin ang-el ya kaganawan panganay un mani Egipto, anak man o tuwa. Agyan ya mani panganay ya ayup, pinati na êt. Nuwa niligtas ya mani panganay un mani Israelita gawan pamakakit un ang-el un daya sa mani pasbul la, inlibasan nay mani bali la. [‡] 11:29 11:29 Exodo 14:1-31.

[§] 11:30 11:30 Sabitun panawun na abiin, makipaglaban na mani Israelita sa mani taga Jerico buy si Josue ya mamunu kalla. Mabasa tamuy kwentun ati sa librun Josue 6:1-21. * 11:31 11:31 Josue 2:1-22; Josue 6:22-25.

sila. Ya kaatag kallay nangayna, nuwa pinapas-éy silan Bapan Namalyari. Buy nagin napas-éy sila sa pamikilaban la. Kabay nasambut buy naipabita lay mani sundalus ya dayuwan.

³⁵ Dilag gaman babayi ya gawan sa panampalataya la kan Bapan Namalyari, nanguman pinabyay ya mani anak lay nati. Ya kaatag gaman na manampalataya kan Bapan Namalyari, pampasakitin angga sa mati sila. A sila nakalabay sa pan-ialuk lay kalayaan kasagilin pagtalibatuk la sa panampalataya la kan Bapan Namalyari, gawan agyan patin sila, tanda lay pabyayén silan Bapan Namalyari sa lumaténg nga panawun buy matanggap lay mamangéd da biyay.

³⁶ Ya kaatag gaman, gawan sa panampalataya la, nadanasan lay mani pandustak buy inlatiku sila. Buy ya kaatag, intanikala buy insukul.

³⁷ Ya kaatag, tinunggun binatwan angga sa nati. Ya kaatag gaman, inlagari angga sa maputus sa lawini la buy dilag êt pinati sa ispada. Ya dakun umnu kalla, nagtukawan buy nagyaming tanan balat tupa buy kambing. Nadanasan lay magkasakit, pampasakitin silan mani tawu buy tinunggun pinustak.

³⁸ Nagtapan sila sa kakyangan buy sa mani

bung-uy buy nanugél sila tana sa mani lêyang buy sa mani pagtagwan sa lalén luta. Asé taganan naspata para kallay manugél baydi sa babun luta!

³⁹ Mani mapaté, pakaléng-én yuy ati. Ya kaganawan tawuy sinabi ku baydi, kapapaidu sila kan Bapan Namalyari gawan sa panampalataya la. Nuwa a la natanggap sa kapanawunan lay impangakun Bapan Namalyari,

⁴⁰ tagawan dilag gaman mamangéd da palanu si Bapan Namalyari para kantamu. Ya labay na, kaganawan tamu miaagnan magin ganap.

12

Ya pamitinék Bapan Namalyari sa mani anak na

¹ Kabay amésén, gawan napaliténgekitamun malakéy tawuy niunay na kantamun nagpapéteg sa panampalataya la, kabay sépat tamun lakwanan na mani kasalanan buy dakun sabêt ta maménbén kantamu buy buun nakém tamun daygén na kalabayan Bapan Namalyari ya panipadyag na sa balang gisa. Mibabata kitamu angga sa katganan kaparisun gisay mangapal sa puwayuhan.

² Kaban mamwayu kitamu, iélêw tamu kan Jesus sa pangélêw tamu ta sabay siyay pinangubatan panampalataya tamu buy siyay

mamapas-êy panampalataya tamu angga sa magin ganap pa abiin. Pinibabatan nay kasakitan buy a na ingkadêng-êy ya impaku ya sa kurus, ta tanda nay madanasan nay kasiglan na idin Bapan Namalyari kana. Buy amêsên, nakaiknu wina sa wanana turonun Bapan Namalyari.

³ Pawa yun ganakên na pamibabatan Jesus sa pamasakit sa gamêt mani makasalanan na tawu amên sa pakapakun baydu, asê mangaynay nakêm yu.

⁴ Sa pamikilaban yu sa kasalanan, ayin pun pinati kamuyu gawan sa panampalataya yu.

⁵ Dat naliwan yinay pangaral Bapan Namalyari kamuyu bilang mani anak na. Sinabi na,

“Anak kuway, agana mu daygên ayin pukat ta pamitinêk Panginuun, buy agana mu paynên na nakêm mu nu panaralên naka.

⁶ Tagawan pan-itinêk Panginuun na mani kakaidwan na, buy pangkumpasan nay pan-ituwad nan mani anak.”*

⁷ Kabay pibabatan yuy kaganawan kasakitan bilang pamitinêk Bapan Namalyari kamuyu, gawan pan-ituwad nakaw mani anak na. Sisabêt ta anak ka asê panitinêk bapa na?

⁸ Kabay nu a kaw panitinêk Bapan Namalyari kaparisun pamitinêk na sa kaganawan mani anak na, labay sabin, a kaw pêtêg mani anak Bapan Namalyari nun a anak kaw kaatag.

⁹ Agyan na mani bapa tamu baydi sa babun luta, mamitinêk êt kantamu. Kabay gawan baysên, pangalang tamu sila. Nuwa luyang kitamu pun magpasakup sa Bapa tamuy idi sa langit ya mamitinêk kantamu amên bumay kitamu.

¹⁰ Tagawan ya mani bapa tamu baydi sa babun luta, kay pan-itinêk la kitamu sa naêpêk ka panawun ayun sa pan-isipin la ya makakangêd kantamu. Nuwa ya pamitinêk Bapan Namalyari kantamu, para sa ikakangêd tamu amên magin banal kitamu kaparisu na.

¹¹ Awu, tanda tamuy a kitamu matula nu pan-itinêk kitamu, nun a malungkut kitamu. Nuwa ya maidin na kantamu, kapatêtbêkan buy matinêk ka pamibiyaybiay.

Pamatanda buy tipan

¹² Kabay mani mapatêl, pas-êyên yuy nakêm yu ta paran a kawna kababa buy yumêgêl-yêgêl tanay tul yu gawan sa kasakitan na mangadanasan yu.

¹³ Bumay kaw sa matinêk ka pamibiyaybiay amên ya mani mapatêl la manunul kamuyu ya mangaynay

* **12:6 12:6** Mani Kawikaan 3:11-12

panampalataya ya paran tumakislad, asê sumuku nun a pumas-êy pun na panampalataya la.

¹⁴ Pagpilitan yun bumay dilag mangêd da pamikiawyun sa kaganawan tawu buy pagpilitan yun magin banal la pamibiyaybiyay yu. Tagawan nu asê banal la pamibiyaybiyay yu, a yu makitan na Panginuun.

¹⁵ Illagan yuy ayin sisabêt man kamuyuy magpabukut sa kangêdan Bapan Namalyari. Agana kaw mami-tanêm sakit nakêm amên asê midamay ya malakê gawan abiin na pangubatan gulu.

¹⁶ Illagan yu êt ta ayin sisabêt man kamuyuy makikanayun. Buy agana yu tubsun si Esau ya dinyag nan ayin pukat ta kalabayan Bapan Namalyari ta insagili na sa gisay kaêkanan na karapatan na bilang panganay.[†]

¹⁷ Buy tanda yu êt ta pamakayarin abitu, inyawad na pun sa bapa nay pagpalay para kana bilang panganay. Nuwa a ya inlêngên bapa na agyan sabêt pun na pamikisabi buy panangis sa daygên na. Tagawan taganan asina maibayu pun na dinyag na.[‡]

¹⁸ Kabay mani mapatêl, isundu tamuy panampalataya tamu. Ta ya

pagdani tamu kan Bapan Namalyari, asê kaparisun pagdanin mani ninunu tamu sabitun nuna. Nilatêng sila sa gisay bung-uy ya sabay ya Bung-uy Sinai. Sa bung-uy abitu, nakit lay magdékêtdékêt ta apuy buy nadanasan lay mamakapalimuy kadlêman buy saday lakas angin.

¹⁹ Dilag silan nalêngêy sénêg patutut buy tunuy ya magsabi. Buy sén nalêngê lay tunuy abitu, nagmakalunus sila ya agana yapun magsabi kalla.[§]

²⁰ Nasabi lay abiin, gawan a la mabatay utus sa sinabi kalla, "Nu sisabêt man kamuyuy miturak sa bung-uy ya ati agyan ayup, batwan angga sa mati!"*

²¹ Pêtêg mamakapalimuy nakitan la sa bung-uy abitu! Kabay agyan si Moises, nakapagsabi yan paradi, "Manginagin naku sa limu!"†

²² Nuwa sikitamu, alwan parabaysên na pagdani tamu kan Bapan Namalyari. Gawan nakalatêng kitamina sa Bung-uy Zion ya binyan balayan Namalyari ya nabyay. Ya balayan na abiin, sabay ya Jerusalem ma idi sa langit ya dilag mani angel la a mabilangbilang nga masiglan mititipun.

²³ Nakalatêng kitamina

[†] **12:16 12:16** Genesis 25:27-34. [‡] **12:17 12:17** Genesis 27:1-41. [§] **12:19 12:19** Exodus 19:16-19; 20:18-19. Nalyari ya ati sabitun idi sa kakyangan na mani Israelita, kaawyun si Moises. Abiin ya uras ya indin Bapan Namalyari ya Kautusan na, ya impasulat na kan Moises sa mani natapil la batu. * **12:20 12:20** Exodus 19:12-13. [†] **12:21 12:21** Deuteronomio 9:19.

sa pamititipun mani panituwad Bapan Namalyarin mani panganay na.[‡] Sabay silay mani tawuy nakasulat tay lagyu la baydu sa langit buy amêßen kaawyun la kitamina. Kaawyun kitamu êt mani kaladwan mani tawuy pan-ituwad Bapan Namalyarin matinék sabitun nuna buy amêßen dinyag naynan ganap. Nagdani kitamina kan Bapan Namalyari ya sabay ya mangukum sa kaganawan tawu ayun sa mani dinyag la.

²⁴ Nagdani kitamu êt kan Jesus ya sabay ya mamilatan kantamu kan Bapan Namalyari sa bayuy kasunduwan. Ya dayan Jesus ya nantulu, sabay ya magpapêtêg ga pinatawad day mani kasalanan tamu. Buy mas mangêd pun na abiin kaysa sa dayan Abel la manyawad katuynungan.[§]

²⁵ Kabay mangillag kaw buy agana yu pagpatawanan si Bapan Namalyari ya magsabi kantamu. Agana kitamu makitbus sa mani tawu sabitun nuna ya asê nallêngê kan Moises sabitun impatanda nay mani utus Bapan Namalyari baydu sa bung-uy. Taganan a sila niligtas sa parusa. Kabay

luyang kitamun asê miligtas sa parusa nu a tamu lêng-en si Bapan Namalyari ya mismun magsabi ubat sa langit.

²⁶ Naêyêg ga luta sabitun nagsabi si Bapan Namalyari baydu sa bung-uy. Buy amêßen, nangaku ya. Sinabi na, "Umanên ku pun êyêgén na babun luta buy alwan kay abiin, nun a kaawyun na langit."^{*}

²⁷ Ya sabi ya "Umanên ku pun," mamipatandan itas Bapan Namalyari ya kaganawan dinyag na ya malyarin maêyêg amên ya kay manugêl, sabay yaman na mani bagay ya asê malyarin maêyêg.

²⁸ Kabay magpasalamat kitamu kan Bapan Namalyari gawan kaawyun kitamu sa kaarian nay asê maêyêg. Ulimênên tamu ya sa paralan na mamakapaidu ya dilag limu buy panggalang kana,

²⁹ gawan nu mamarusay nay Bapa tamun Namalyari, napakaapuy yan manggilud da mamakaupud.[†]

13

Mani diyag buy andug ga kapapaidu kan Bapan Namalyari

[‡] 12:23 12:23 Mangêd da kabilyan mani panganay un mani Israelita, gawan ayun sa naugalyan la, ya manay matanggap panganay mas doblì kaysa mani patêl na. Kabay sikitamun mani manampalataya kan Bapan Namalyari, pan-ituwad na kitamu alwan kay mani anak na, nun a mani panganay na.

[§] 12:24 12:24 Sabitun pinati si Abel un patêl na ya si Cain, sinabin Bapan Namalyari ya si dayan Abel paran masnêg yan magsabin manyawad katuynungan gawan sa nalyari kana. Basen tamu sa Genesis 4:8-12.

^{12:26} Hagai 2:6. [†] 12:29 12:29 Deuteronomio 4:24.

¹ Mani mapatêl, bilang mi-papatêl kan Cristu, isundu yuy pamiiidu yu.

² Pawa yun padausun ya mani mamaku sa bali yu. Dilag mani tawu sabitun nuna ya nanyag abitu buy a la tanday mani ang-el la awêd da pinadaus la.

³ Damayên yuy mani mapatêl la idi sa sukulan ya paran makasukul kaw êt kaawayun la buy damayên yu êt ta mani mapatêl la pampasakin na paran mandumanas kaw êt parabaydu.

⁴ Ya pag-asawa, sépat yun paulagên buy sépat a kaw makikanayun, gawan atulun Bapan Namalyari ya mani makikanayun buy mani manakpi.

⁵ Agana kaw maglupan pera, nun a matula kaw nu sabêt ta abituy idi kamuyu, gawan sinabin Bapan Namalyari,

"A kataw lakwanan o paulayan."*

⁶ Kabay buun nakêm tamun sabin,

"Si Bapan Namalyari ya manawup kangku.

Kabay a ku malimu.

Sabêt ta madyag tawu laban kangku?"†

⁷ Mani mapatêl ku, ganakên yuy mani nunan

namunu kamuyu ya nan-garal kamuyun Sabin Bapan Namalyari. Ganakên yuy mangêd da ugali buy ya mangêd da diyag la kaban nabyay sila. Buy tubsun yuy panampalataya la.

⁸ Si Jesu Cristu, a ya mag-bayu. Nu sisabêt ya sabitun nuna, para ya êt baydu amêsên buy kanuman.

⁹ Kabay agana kaw makipapaniwala sa dakun sabêt man na aral la asê parisu sa aral la paniwalan tamu. Mas mangêd da papas-êyên tamuy panampalataya tamu sa kapamilatan kangêdan Bapan Namalyari kaysa sa kapamilatan panunul sa mani kautusan tungkul sa pangkanên ya asê makasawup sa mani manunul baysen.‡

¹⁰ Sikitamun mani manampalataya kan Jesus, dilag kitamun pamiandugan ya pag-andugan, nuwa ayin karapatan makiêm di ya mani maglingkud sa Tolday Pangulimênan.§

¹¹ Ayun sa naugalyan la, ya dayan mani ayup pa pinaraya, pan-igtan pinakapuun pari sa lalêl Pinakabanal la Lugal bilang andug sa mani kasalanan mani tawu. Nuwa ya mani lawinin ayup, pan-êwêkên sa

* **13:5 13:5** Deuteronomio 31:6-8. † **13:6 13:6** Mani Kanta 118:6. ‡ **13:9 13:9** Indap mani Israelita ya magin malinis sila sa pangêlew Bapan Namalyari sa panunul la sa naugalyan ayun sa mani kautusan tungkul sa mani pangkanên ya malyari lan kanên buy tungkul sa pamiandug mani ayup. Basen tamu sa Hebreo 9:9-10. § **13:10 13:10** Ya labay sabin ati, "Dilag gan in-andug para kantamun ya sabay si Jesus. Nuwa a sila malyarin makiawyun sa kangêdan un andug ga ati ya mani maniwala pun sa mani pan-iandug sa pamiandugan la."

lawasan bibiyan la.

¹² Para êt baysên na nalyari kan Jesus. Pinati ya sa lawasan balayan amén sa kapamilatan daya na, malinis nay mani tawu sa mani kasalanan la.*

¹³ Kabay mag-awas kitamu sa balayan† amén magdani kan Jesus buy makibêték kitamu kana sa pamibabata na sa kapapadêng-êy ya pamasakit.

¹⁴ Gawan alwan baydi sa babun lutay pêtég tamun balayan, nun a pan-êtêngén tamuy balayan na lumatêng pun.

¹⁵ Kabay pawa kitamun mamiandug pangulimén kan Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesus. Ya mani andug ga abiin sabay ya mani sabi ya mamipatandan pangilala tamu kana.

¹⁶ Pawa kaw manyag manged buy mapanawup sa kaatag, gawan ya parabaysên na kalasin pag-andug, kapapaidu kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sunulun yuy mani mamunu kamuyu buy pasakup kaw kalla, gawan silay mangillag kamuyu. Buy lumatêng nga alluy silay managut kan Bapan Namalyari tungkul kamuyu. Kabay sunulun yu sila amén magin matula sila sa panupad lan tungkulan la. Gawan nu a yu sila

sunulun, malungkut sila buy asê makasawup pa abiin kamuyu.

Tawlin tipan

¹⁸ Mani mapatêl, manalangin kaw para kanyan ta napilmi kay ya malinis sa nakêm yan buy ya labay yan, bumyay kay ayin ikadêng-êy sa kaganawan pandaygén yan.

¹⁹ Makisabi yaku kamuyu ya manalangin kaw para kangku ya makakamut takun makapag-udung baysên kamuyu.

²⁰ Buy manalangin naku êt kan Bapan Namalyari para kamuyu. Siyay pinangubatan kapatêtbékan buy siya êt ta namabyay sa Panginuun tamun Jesus ya Dakilay Pastul tamu. Buy sa kapamilatan dayan Jesus, pinapas-êy Bapan Namalyari ya ayin katganan ya kasunduwan na.

²¹ Manalangin naku kan Bapan Namalyari un paradi, "Bapa kun Namalyari, labay kuy biyan muy mapatêl kun kaganawan kaylangan la amén masunul lay kalabayan mu. Buy labay kun sa kapamilatan Jesu Cristu, daygén mu sa biyay lay kaganawan kapapaidu sa pangêlêw mu. Uliménén yan ayin kapupusan si Jesus! Awuy Panginuun!"

²² Mani mapatêl, makisabi yaku kamuyun pibabatan

* **13:12 13:12** Malyarin ya labay êt sabin, "madyag nan banal la mani tawu."

† **13:13 13:13** Malyarin paradi ya labay sabin: Lakwanan tamuy manan naugalyan ya pansunulun tamu amén kay si Jesus ya sunulun tamu.

yun lêng-ên na kaganawan
sinabi ku sa sulat ku, gawan
kay naêpêk ka sulat ta ati.

²³ Labay ku êt matandan
yuy imbus sana sa sukulan
na patêl tamun si Timoteo.
Buy nu tambêng yan mi-
latêng baydi, pakilaku ku ya
sa pamaku ku baysên ka-
muyu.

²⁴ Sabin yu sa mani ma-
patêl la mamunu kamuyu
baysên buy sa kaganawan
pinilin Bapan Namalyarin
kay kana ya nagpapakun
silayna. Sinabi êt awêd ma-
patêl tamuy taga Italiay nag-
papakun kawna.

²⁵ Labay kun manugêl
kamuyun kaganawan ya
kangêdan Bapan Namalyari.
[Awuy Panginuun.]

Ya Sulat ta ubat kan **SANTIAGO**

¹ Siku si Santiago ya alipên Bapan Namalyari buy Panginuun Jesu Cristu.

Nagpapakun kawnay mani Judioy manampalataya kan Jesus ya nikyat sa magmikakanayun na lugal baydi sa babun luta.

Ya panampalataya buy kabiyasnan

² Mani mapatêl ku, matula kaw nu pandanasên yuy magmikakanayun na kasakitan,

³ gawan tanda yuy nu subukan ya panampalataya yu sa kapamilatan mani kasakitan, luyang kaw pun manugêl tapat.

⁴ Kabay pibabatan yuy mani kasakitan ta nu malampusan yuy ati, magin ganap kaw buy ayin nan pamagkulang sa pangatawu yu.

⁵ Nuwa nu dilag man kamuyun kulang sa kabiyasan, sépat yan manyawad kan Bapan Namalyari buy biyan naya. Gawan pambiyen Bapan Namalyarin kabiyasnan ya kaganawan manyawad kana buy a ya mapamasabi.

⁶ Nuwa nu manyawad kaw kan Bapan Namalyari, kaylangan maniwala kaw

ya idin na kamuyuy panyawarênu. Agana kaw magmikakunuy nakêm, ta ya tawuy magmikakunuy nakêm, kaparisu yan alun sa dagat ta kay kilalaku sa kimpay angin.

⁷ Ya tawuy parabaysên, a ya sépat mangêtêng nga dilag yan matanggap ubat sa Panginuun,

⁸ gawan magmikakunuy nakêm na buy ayin yan kapilmiyan sa pandaygên na.

Mani kalulu buy mani mabandi

⁹ Sikaw wa mapatêl la kalulu, agyan masakit ta kabilian yu, sépat kaw matula ta matag-ay kaw sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁰ Buy sikaw waman na mapatêl la mabandi, agyan iyêpan Bapan Namalyari ya kabilian yu, sépat kaw êt matula. Gawan na tawuy mabandi, maiparisu ya sa bulaklak lamun na asê mabuyut.

¹¹ Sa saday umut mut, mangayayanguy lamun buy ya bulak na, mangalulu-gus buy mitas sa kangédan na. Para êt bayduy mal-yari sa tawuy mabandi, a ya êt mabuyut. Agyan malakê pun na labay nan daygên sa pibandiyan na, mati yina.

Ya kasakitan buy tuksu

¹² Pinagpalay tawuy pamibabata sa mani kasakitan, gawan nu nalampusan nay ati, matanggap nay

* **1:12 1:12** Sa Griego, "kuronan biyay."

gantimpala na, ya sabay ya biyay ya ayin katganan* na impangakun Bapan Namalyari sa mani tawuy mangidu kana.

¹³ Nuwa nu makadanas saman tuksuy gisay tawu, a na sépat isipin na si Bapan Namalyari ya manuksu kana, gawan asê manuksu si Bapan Namalyari kan sisabêt man buy a ya êt mangatuksu sa kadawakan.

¹⁴ Nuwa matuksuy gisay tawu nu makit buy magtan yan kalabayan na.

¹⁵ Buy nu sunulun nay kalabayan na, mangasalanan ya. Buy nu ikakadus nay panyag kasalanan, milaku ya sa ayin katganan na kamatyan.

¹⁶ Kabay sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, agana kaw paipurayit sa isip yu.

¹⁷ Tagawan ya kaganawan mangangêd buy ganap pa bagay, ubat kan Bapan Namalyari. Siyay nanyag kaganawan sawang nga idi sa langit ya malyarin magbayu, nuwa si Bapan Namalyari, a ya magbayu kanuman.

¹⁸ Gawan sa kalabayan na, dinyag na kitamun mani anak na sabitun nanampalataya kitamu sa kapêtégan ya sabay ya Sabina. Dinyag na kitamun mani anak na amén magin igit kitamun maulaga sa kaganawan dinyag na.

Pallêngê buy panunul

¹⁹ Sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, isipin yuy ati. Sépat kaw mapallêngê buy

naayup-up kaw magsabi, buy agana kaw tambêng manubag.

²⁰ Tagawan na tubag, asê makasawup sa tawu amén magin matinêk ya sa pangêlêw Bapan Namalyari.

²¹ Kabay agana yina daygên na kaganawan kadawakan buy kadi-natan na pandaygên yu. Ipakayépa yuy nakêm yu buy sunulun yuy Sabin Bapan Namalyari ya impakatêbék na sa nakêm yu ya sabay ya makapiligtas kantamu.

²² Agana yu bêngat lêng-ên na Sabin Bapan Namalyari, nun a sunulun yu. Ta nu a yu sunulun, kay pam-purayitin yuy sarili yu.

²³ Gawan nu kay pallêng-ên gisay tawuy Sabin Bapan Namalyari buy a na pansunulun na ati, kaparisu yan gisay tawuy mangêlêw lupa na sa sulamin.

²⁴ Pamakayari nan nakitan na lupa na, mitay na buy tambêng nan malitépan na lupa na.

²⁵ Nuwa ya gisay tawuy mapangusisa sa ganap pa Kautusan Bapan Namalyari ya mamibus kantamu, buy a na nalítépan na nalêngê na nun a pansunulun na, ya tawun abiin, pagpalên yan Bapan Namalyari sa kaganawan pandaygên na.

²⁶ Nu dilag gisay tawuy mangisip pa mangêd da panunul na kan Bapan Namalyari, nuwa a na tandan itgên na bêbêy na sa pagsabin

nadawak, pampurayitin nay sarili na buy ayin pukat ta panunul na kan Bapan Namalyari.

²⁷ Paradi ya ayin kapintasan ya panunul kan Bapan Namalyari ya kapapaidu kana. Sawpan tamuy mani ulila buy mani bal-u sa kasakitan la, buy agana kitamina magpagtang sa kadawakan babun luta.

2

Patanda sa dilag pampilinin

¹ Mani mapatêl kuway, bilang mani manampalataya sa dakila tamun Panginuun Jesu Cristu, dapat a kaw mamili sa kaparisu yu.

² Alimbawa, idi kaw sa pagtipunan yu buy dilag luway tawuy sinumun. Ya gisa, mabandi, dilag yan singsing nga gintu buy nakayaming yan makamal. Ya gisay naman, kalulu buy nangagiginit ta yaming na.

³ Amêsên nu kay mabandi ya lingunun yu buy sabin kanay "Miknu ka baydi," nuwa ya sabin yinaman êt sa kaluluy "Midéng ka tana baysên" o kaya "Miknu ka tana sa tuturakan,"

⁴ namili kawna sa kaparisu yu dilag pangusga.

⁵ Sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, tandanên yu. Pinilin Bapan Namalyari ya kalulu baydi sa babun luta amén bumandi sila sa panampalataya buy amén miawayun sila sa mani

tawuy pag-arian Bapan Namalyari ya impangaku na sa kaganawan mangidu kana.

⁶ Nuwa sikaw, siyan pan-elêwên yuyan nabêlêng nga mani kalulu ta? Alwa nayin si mani mabandi sabay ya mamasakit kamuyu buy manangkan kamuyu sa pallitisan?

⁷ Buy sila êt ta nanguyam sa dakilay lagyun Jesu Cristu ya sabay ya pangkilalanên yun Panginuun yu.

⁸ Sabitun nunan panawun, dilag maulagay utus si Bapan Namalyari ya impasulat na sa Banal la Kasulatan na paradi, "Kaidwan muy kaparisu mun tawu kaparisun pangidu mu sa sarili mu."* Amêsên, nu lubus tamun pansunulun na utus ya abiin, mangêd da pandaygên tamu.

⁹ Nuwa nu mamili kitamu sa kaparisu tamu, nangasalanan kitamina buy naatulan kitamu ayun sa Kautusan. Kabay sépat kitamun atulan ayun sa Kautusan na.

¹⁰ Sisabêt man na manunul sa kaganawan utus Bapan Namalyari nuwa nallabag ya sa gisay utus, labay sabin nallabag ginan buun Kautusan.

¹¹ Gawan si Bapan Namalyari ya nagsabin ati, "Agana ka makikanayun" buy siya êt ta nagsabin "Agana ka mamatin tawu." Nu a ka yabay nakikanayun, nuwa namati kay naman, ya labay

* **2:8 2:8** Levitico 19:18.

sabin, nallabag kay na sa Kautusan.[†]

¹² Kabay mamakapala kaw sa pagsabi buy diyag yu, gawan na kautusan ya namibus kantamu sabay êt ta gamitin Bapan Namalyari amén litisin kitamu.

¹³ Ta ayin baynan lunus atulan Bapan Namalyari ya a katandan mallunus sa kaparisu na. Nuwa si mapal-lunus sa kaparisu na, ayin ninan ikalimu sa allun pangatul.

Ya panampalataya buy mangêd da diyag

¹⁴ Mani mapatêl ku, nu dilag gisay tawuy magsabin dilag yan panampalataya kan Bapan Namalyari nuwa ayin yan mangêd da diyag, dilag nayin ulagay panampalataya na? Ayin! Mailig-tas ya nayin parabaysên na panampalataya? Asé!

¹⁵ Alimbawa, dilag kan mapatêl la manampalataya kan Bapan Namalyari ya ayin maiyaming buy asê nukad da pangkanên na sa inallu-allu.

¹⁶ Buy sabin mu kanay, "Patêl kuway, muli kayna, tagawan pagpalên kan Bapan Namalyari. A ka dayi lêpêtén buy lumayang." Sabêt ta ulagan sinabi mu nu a minaman indin na kaylangan na? Ayin!

¹⁷ Para êt baysên na panampalataya. Nu ayin kaawayun mangangêd da diyag, bilang nati yana.

¹⁸ Nu dilag magsabin paradi, "Siku, dilag gakun panampalataya kan Bapan Namalyari buy sika, dilag kan mani mangêd da diyag", paradi ya sabin ku sa tawun abiin, "Parasaantu kun makitan na panampalataya mu, nu ayin kan mangêd da diyag? Nuwa siku, ipakit ku kamuy panampalataya ku sa kapamilatan mangêd da diyag ku."

¹⁹ Manampalataya kan dilag gigisay Bapan Namalyari. Mangêd da abiin, nuwa agyan na nangadadawak ka ispiritu, manampalataya sila êt ta dilag gigisay Bapan Namalyari buy manginagin sila pun êt sa limu.

²⁰ Sikaw wa kulang pun sa pangintindi! Sabêt? Kaylangan ku pun nayin pag-papêtgan kamuyuy ayin ulagay panampalataya, nu ayin kaawayun mangêd da diyag?

²¹ Isipin tamuy ninunu tamun si Abraham. Intuwad yan Bapan Namalyarin matinék gawan sa mangêd da diyag na, ta sinunul nay utus Bapan Namalyari ya iandug nayna dayi ya anak na ya si Isaac sa pamiandungan.[‡]

²² Nakitan tamu di ya nagin ganap pa panampalatayan Abraham gawan inawyunan nan mangêd da diyag.

²³ Sa pakapakun baydu, natupad day idi sa Kasulatan, "Nanampalataya si Abraham kan Bapan Namal-

[†] 2:11 2:11 Exodus 20:13-14; Deuteronomio 5:17-18. [‡] 2:21 2:21 Genesis 22:1-19.

yari. Kabay intuwad nayan matinék."§ Buy binêg yapun êt kaluguran Bapan Namalyari.*

²⁴ Kabay natandan tamu di ya pan-ituwad kitamun Bapan Namalyarin matinék gawan sa mangangêd da diyag tamu buy alwan kay sa panampalataya tamu.

²⁵ Para êt baydu si Rahab, gisay babayi ya pambayarán. Intuwad ya êt Bapan Namalyarin matinék gawan sa mangêd da diyag na. Gawan sabitun inlumatêng nga mani ispiyan Israelita, tinanggap buy sinawpan na sila, ta inturu na kallay kaatag ga dan amén mitakas sila.† Gawan baysén, intuwad yan Bapan Namalyarin matinék.

²⁶ Kabay ya panampalataya tamu, kaparisu yan lawini tamu. Nu ayin nan inawanén na lawini tamu, nati yana. Para êt bayduy panampalataya. Nu ayin kaawyun mangêd da diyag, nati yana.

3

Ya bêbêy tamu

¹ Mani mapatêl ku, agana angadén un malaké kaumuyuy magin manuru. Ta tanda yuy nu magkamali kay ya mani manuru, mas nabyat ta pangatul Bapan Namalyari kanyan kaysa panturwanan yan.

² Kaganawan tamu magkamali. Nuwa nu dilag man tawuy asê magkamali sa pagsabi na, ya labay sabin, ganap ya buy tanda nan bênbênan na buun lawini na.

³ Papakaisipin yuy gisay kabayu. Pansél-an tamuy bêbêy na amén mapasunul tamu ya agyan antuy labay tamun pilakwan kana.

⁴ Papakaisipin yu êt ta mani barku sa dagat. Agyan kakaragulan sila buy pangkimpayén malakas ya angin, maipakimit yan nabêlêng nga timun buy maipalaku yan magmanewu agyan saantuy labay nan pilakwan kana.

⁵ Para êt bayduy bêbêy tamu. Agyan nabêlêng ya sa mani partin lawini tamu, malakéy pamadayêw wa maipaawas na. Elêwên yu êt ta kakwalan bagbag. Maulam ya agyan kay nabêlêng nga apuy.

⁶ Ya bêbêy tamu kaparisun apuy. Malakéy kadawakan na ubat sa bêbêy tamu ya sabay ya mamadinat sa pangatawu tamu. Kaparisun apuy ya ubat sa impernu buy manira sa buun biyay tamu.

⁷ Ya kaganawan uybun manuk buy magmikakalasin ayup pa mamita buy mandumakap, o manugêl sa dagat, mabênbênan tawu. Buy malakéy nay nabênbênan tawu.

⁸ Nuwa ayin tawuy

mamakabênbên sa bêbêy na. Tagawan ya bêbêy, ayin tunggén sa pagsabin nadawak buy paran lasun na mamakamatî.

⁹ Ya bêbêy tamuy panggamitin sa pangulimên sa Panginuun tamun Bapan Namalyari. Nuwa siyan panggamitin tamu ya êt sa pandustak sa kaparisu tamun dinyag Bapan Namalyari ya kawangis na.

¹⁰ Ubat sa gigisay bêbêy ya pangulimên buy pandustak. Mani mapatêl ku, alwan sêpat ta parabaysên.

¹¹ Malyari nayin mag-awas sa gisay sibul ya matabang nga lanêm buy malat ta lanêm? Asê!

¹² Mani mapatêl ku, asê malyarin managêy ulibuy puun igus. Buy asê malyarin managêy igus ya puun ubas. Asê êt malyarin mag-awas sa gigisay sibul la matabang nga lanêm buy malat ta lanêm.

Kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari

¹³ Nu dilag gisa kamuyuy katanda buy makapukat, sêpat nan ipapêtêg sa kapamilatan mangêd da pamibiyaybiyay na un dilag nayêpay nakêm. Gawan ya pagpayépan nakêm, sabay ya tagêy kabiyasnan.

¹⁴ Nuwa nu dilag kaw sakit nakêm gawan sa inggit yu sa kaparisu yu, buy nu kay sarili yun kalabayan ya pansipin yu, agana yu ipadayêw wa dilag kaw kabiyasnan,

gawan sa pagsabi yun parabaysên, maglaram kaw sa kapêtégan.

¹⁵ Tagawan ya kabiyasnan na pan-ipadayêw yu, alwan pêtêg ga kabiyasnan gawan alwan ubat kan Bapan Namalyari, nun a ubat sa babun luta. Alwan ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari ya parabaysên na kabiyasnan, nun a ubat kan Satanas.

¹⁶ Gawan nu saantu dilag mani tawuy pawan inggit buy sarili lan kalabayan na pan-isipin la, idi êt bayduy kagulwan buy kaganawan kadawakan.

¹⁷ Nuwa ya tawuy dilag kabiyasnan na ubat kan Bapan Namalyari, bayuy kaganawan, makitan yu kanay dilag yan malinis sa pamibiyaybiyay. Buy makit yu êt kanay dilag yan mangêd da pamikiawyin sa kaparisu na, naayup-up ya, mapanunul, mapallunus buy mapanyag yan mangêd, a ya mamili buy a ya êt mapagtalingkayu.

¹⁸ Ya tawuy katandan makiawyin mangêd sa kaparisu na buy katandan mamikasundu sa mipapati, para yan nananêm mangêd da bini. Buy ya magin tagêy na, makitan sa biyay kaatag ya matinêk ka pamibiyaybiyay.

4

Agana yu kaidwan na mani bagay baydi sa babun luta

¹ Saantuy pangubatan pamipapati yu buy pamitutubagan yu? Alwa nayin ubat sa nangadadawak ka kalabayan yu ya sabay ya manggulun isip yu?

² Alimbawa, dilag bagay ya labay yun makwa, nuwa nu a yu makwa, mamati kaw. Pagnasêñ yinaman na pibandiyen kaatag, nuwa a yu êt makwa. Kabay mipapati kaw buy mitutubag. A yu makway labay yu tagawan a kaw manyawad kan Bapan Namalyari.

³ Buy agyan manyawad kaw kana, a nakaw biyan, gawan nadawak ka palanu yu. Kay manyawad kaw kana amén kay gamitin yuy abiin sa sarili yun kalabayan.

⁴ Sikaw wa mani tawuy asê tapat kan Bapan Namalyari! A yu nayi tanda ya nu kaidwan yuy mani diyag mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, pakipatyan yu si Bapan Namalyari? Kabay nu sisabêt man na mangidu sa mani diyag lay nadawak, magin kpati yan Bapan Namalyari.

⁵ Agana yu isipin na ayin ulagay idi sa Kasulatan, "Ya Ispirituy indin Bapan Namalyari sa békê tamu, mangimun ya nu dilag kitamun kaatag pangkaidwan."

⁶ Nuwa luyang kitamu pun pansawpan Bapan Namalyari. Ta ati ya idi sa Ka-

sulatan, "Kasulapwan Bapan Namalyari ya mani tawuy mapagmatag-ay, nuwa pansawpan nay mani tawuy mapagpayêpa."*

⁷ Kabay magpasakup kaw kan Bapan Namalyari. La-banên yu si Satanas buy magpakarayu ya kamuyu.

⁸ Magdani kaw kan Bapan Namalyari buy magdani ya êt kamuyu. Sikaw wa mani makasalanan, itgén yinay panyag kasalanan, pag-sisyan yuy mani kasalanan yu buy bumyay kaw malinis. Sikaw wa mani magmikakunuy nakêm, ipamisan yuy nakêm yu kan Bapan Namalyari.

⁹ Buun békê kaw magsisi sa mani kasalanan yu un dilag panangis. Ya pagsaya yu, sagilyan yun pagmalun buy ya pangkayli yu, sagilyan yun panangis.

¹⁰ Magpakayêpa kaw sa arapan Panginuun buy pa-makayari, itag-ay nakaw.

Patanda sa mani mangusga sa kaparisu

¹¹ Sikaw wa mapatêl, agana kaw magsabin nadawak laban sa balang gisa. Ya magsabin laban sa patêl na o mangusga sa patêl na, magsabi yan nadawak laban sa Kautusan Bapan Namalyari buy mangusga yapun êt sa Kautusan. Buy nu mangusga kayna sa Kautusan, labay sabin, a kayna tagasunul Kautusan nun a gisa kaynan ukum.

* **4:6 4:6** Mani Kawikaan 3:34.

¹² Nuwa kay si Bapan Namalyari ya nam-i kantamun Kautusan buy kay siyay ukum ma mangusga kantamu. Taganan kay siyay makapiligtas kantamu buy taganan kay siyay marusa kantamu. Kabay sisabêt ka amén mangusga sa kaparisu mu?

Agana kaw mapagmatag-ay

¹³ Dat dilag gisa kamuyuy magsabin paradi, "Amésen o wasak, maku kay sa gisay balayan. Manugél kay baydun gisay tawun buy mamisaliw kay amén makaabli kay maragul la alaga." Nu parabaysen na pan-isipin yu, lêng-ên yuy ati.

¹⁴ Sa kapêtégan, a yu tanda nu sabêt ta malyari wasak. Sabêt ta biyay tamu? Para kitamun déyang nga lumtaw amésen buy bêngat tan makpas.

¹⁵ Kabay paradi ya sépat yun sabin, "Nu kalabayan Bapan Namalyari, mabyay kay pun buy madyag yan na paradi o paradu."

¹⁶ Nuwa angga amésen, mapagpadayêw kaw pun buy mapagmatag-ay sa sarili yu. Ya kaganawan parabaysen na pagmatag-ay, nadawak.

¹⁷ Kabay nu tandan gisay tawuy sépat nan daygén, nuwa a na pandaygén, mangasalanan ya.

5

Patanda sa mani mabandi
¹ Sikaw wa mani mabandi, malléngê kaw! Manangis kaw dilag pan-alab gawan sa mani kasakitan na lumatêng kamuyu.

² Nasiray nay mani pibandiyan yu buy anagén nay mani yaming yu.

³ Kay pan-isémpan yuy mani pera buy gintu yuy kay kinalawang tana. Buy gawan kinalawang ngay abiin, matandan yuy nangasalanan kaw. Sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, abiin êt ta mangulam kamuyu, tagawan ya pera yuy a yu ginamit sa kangédan. Sayang tay mani insémpan yuy pera, ta narani yanay katganan babun luta.

⁴ Pakaléng-ên yuy deklamun mani mag-ubra laban kamuyu. Pinaubra yu sila sa gitna yu, nuwa a yu sila inupan. Naléngéy nan Makapangyarian Panginuun na mani panyawad la laban kamuyu.

⁵ Nagpaketda kaw sa pibandiyan yu baydi sa babun luta. Pinataba yuy sarili yu kaparisun ayup buy sa gisay alluy a yu tanda, patin kaw.

⁶ Alwa pun êt kay abiin, pan-atulun yu buy pan-ipapati yuy mani tawuy matinék, agyan a sila mallumaban kamuyu.

Pamibabata buy panalan-gin

7 Mani mapatêl lay, mapamibabata kaw angga sa pallumatêng Panginuun. Eléwén yuy manggitna. Maulaga kallay pamupul. Kabay pibabatan lan êtêngén na mumunan uran. Pamakauran, mananêm silayna. Buy pamakayari nan nananêm, pibabatan na êt êtêngén na kasunul la uran buy pamupul.

8 Para kaw êt baydu. Sépat kaw mibabata buy mangêtêng. Pas-éyén yuy nakêm yu, gawan marani yanay pallumatêng Panginuun baydi sa babun luta.

9 Mani mapatêl ku, agana kaw misésêsé amên a kaw maatulan gawan marani yan lumatêng nga Panginuun ya sabay ya mangukum sa kaganawan. Paran nakaiddêng ngina sa lawasan pasbul!

10 Mani mapatêl lay, pakitbusan yuy kapibabatan mani propeta awlagi. Agyan malakéy kasakitan na dinanasan la, insundu la pun êt ta pamipatanda lan Sabin Bapan Namalyari.

11 Pan-ituwad tamun pinagpalay mani tawuy mapamibabata sa kasakitan. Tanda yuy tungkul sa kapamibabatan Job sabitun nunan panawun. Nakadanas yan malakéy kasakitan buy panubuk buy pamakayari, sinawpan yan Bapan Namalyari. Taganan mapallunus buy mangêd da nakêm Panginuun!

12 Mani mapatêl lay, nu mangaku kaw, agana kaw

manumpa. Agana yu sabin na "Makit takun langit", o "Makit takun luta." Ya kay sépat yun sabin, "Awu", nu "awu," buy "Asê", nu "asê." Agana yu dagdagan na pangaku yun panumpa amên a kaw atulan Bapan Namalyari.

13 Nu dilag gisa kamuyuy makadanas kasakitan, sépat yan manalangin kan Bapan Namalyari. Nu dilag matula kamuyu, sépat yan magkantan pangulimén kan Bapan Namalyari.

14 Buy nu dilag nagsakit kamuyu, sépat nan ipabêg ga mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun amên manalangin sila kan Bapan Namalyari para kana buy punwan yan laru sa lagyun Panginuun.

15 Buy gawan sa panalangin lan dilag panampalataya kan Bapan Namalyari, umiyul la nagsakit. Buy nu nangasalanan ya, patawarên yan Bapan Namalyari.

16 Kabay isabi yu sa balang gisay mani kasalanan yu buy manalangin para sa balang gisa amên umiyul kaw. Ya panalangin gisay tawuy matinék, maragul la madyag na.

17 Isipin yu êt si Elias ya gisay propetan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun. Tawu ya êt kapharisu tamu. Buun békê yan nanalangin amên asê manguran. Kabay a ya bay nanguran sa tatluy tawun buy

anêm ma buwan.

¹⁸ Pamakayari, nanguman
nina êt nanalangin amên
manguran. Kabay nangu-
ran yabay buy dinumagul la
mani intanêm buy nanagêy.

¹⁹⁻²⁰ Mani mapatêl ku,
tandanên yuy ati. Nu dilag
man kamuyun malitêp sa
kapêtégan Bapan Namalyari
buy nu dilag man makapi-
udung kana sa kapêtégan,
mangêd da dinyag na.
Tagawan nu sisabêt man
na nakapiudung sa gisay
nangasalanan ubat sa
nadawak ka pamibiyaybiyay
na, nailigtas naya sa ayin
katganan na kamatyan.
Buy sa pakapakun baydu,
mapatawad da malakêy
kasalanan.

Ya Nunan Sulat ta ubat kan PEDRO

¹ Siku si Pedro ya apostul Jesu Cristu.

Nanulat taku kamuyun mani pinilin Bapan Namalyari ya nikyat buy manugêl amêsên bilang mani dayuwan sa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia buy Bitinia.

² Sabitun nuna pun, pinili kawnan Bapan Namalyari buy dinyag nan mani tawu na sa kapamilatan Ispiritu na amén manunul kaw kan Jesu Cristu buy amén linisin nakaw sa mani kasalanan yu sa kapamilatan daya na.

Labay kuy manugêl kamuyuy lubus sa kangêdan buy kapatétbékan na ubat kan Bapan Namalyari.

Dilag in-il-an na Bapan Namalyari para kantamu

³⁻⁴ Uliménén tamu si Bapan Namalyari ya Bapa buy Namalyarin Panginuun tamun Jesu Cristu! Gawan sa saday lunus na kantamu, binyanan na kitamun bayun biyay sa kapamilatan panguman pangabyay Jesu Cristu. Abiin ya mam-i kantamun maragul la kapilmiyan ya matanggap tamuy pamanay impangakun Bapan Namalyari, ya asê mangasira, ayin makit ta nadawak, buy asê mallumuma. Ya pamanan abiin, in-il-an

Bapan Namalyari para kantamu baydu sa langit.

⁵ Buy gawan sa panampalataya yu, pambantayan kaw kapangyarian Bapan Namalyari kaban mangêtêng kaw kaligtasan na makal-an para kamuyu sa panawun pag-udung Jesus.

⁶ Kabay abiin ya sépat yun ikatula agyan makadanás kaw magmikakaatag ga panubuk sa biyay yu. Gawan na mani panubuk ka abiin, asê maépêng buy sépat yun madanásan

⁷ amén matandan nu pêtêg ga panampalataya yu o asê. Ya panampalataya tamu, maiparisu ya sa gintu ya pan-ilutu sa apuy amén matandan nu pêtêg o asê. Nuwa mas maulagay panampalataya tamu kaysa sa gintuy mangapanat. Kabay nu mapaptégan na pêtêg ga panampalataya yu, uliménén kaw buy parangalén sa pag-udung Jesu Cristu.

⁸ Agyan a yuya pun nakitan sabitun nuna angga amêsên, pangkaidwan yuya buy manampalataya kaw pun êt kana. Buy sa saday tula yu, a yu agyun ipaintindi

⁹ gawan pantanggapén yinay tagêy panampalataya yu ya ayin kaatag, nun a ya kaligtasan yu.

¹⁰ Ya kaligtasan na ati, pinagpilitan usisên mani propeta sabitun nuna. Buy silay nipatanda tungkul sa

kaligtasan na indin Bapan Namalyari kantamu.

¹¹ Impatanday nan Ispiritun Cristuy idi kalla ya pasakin tin si Cristu bayu parangalên sa langit. Kabay pan-isundu lay pangusisa la sabitun nuna gawan labay lan matandan nu makanu buy nu parasaantun malyari ya ati.

¹² Nuwa impatandan Ispiritun Bapan Namalyari kallay ya mani bagay ya pan-ipatanda la, alwan para kalla nun a para sa ikakangêd tamu. Buy ya mani impatanda la sabitun nuna, nalêngê yina amêsên sa mani mangaral Mangêd da Balita. Nangaral sila kamuyu sa kapamilatan kapangyarian Ispiritun Bapan Namalyari ya intutus na kalla ubat sa langit. Agyan êt ta mani ang-el, labaylabay lan mapukatan na mani kapêtégan na ati ya in-arat kamuyu.

Sépat kitamun pakadyag banal kaparisun Bapan Namalyari

¹³ Kabay pawa yun ilan ya isip yu sa panyag kalabayan Bapan Namalyari. Bênbênan yuy sarili yu buy magpakapas-êy kaw sa kapilmiyan yu ya matanggap yuy kangêdan Bapan Namalyari sa allun pag-udung Jesu Cristu.

¹⁴ Bilang mani anak Bapan Namalyari ya mapanunul, agana yu sunulun na

nadawak ka kalabayan lawini yu kaparisun pandaygên yu sabitun a kaw pun nakakilala kan Bapan Namalyari.

¹⁵ Banal la Bapan Namalyari ya namêg kamuyu. Kabay sépat kaw êt magpakabanal sa kaganawan pandaygên yu.

¹⁶ Gawan sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan, "Sépat kaw magpakabanal gawan banal laku."*

¹⁷ Si Bapan Namalyari ya pambêgén yun Bapa nu manalangin kaw kana, ayin yan pampilinin. Pan-atulun nay balang gisa ayun sa mani diyag la. Kabay kaban idi kaw pun baydi sa babun luta, sépat kaw bumyay un dilag panggalang buy limu kana.

¹⁸ Tanda yu nu sabêt ta pinangatbus na kamuyu amên mailigtas nakaw sa ayin kapukatan na pamibiyaybiay ya napagmana yu sa mani ninunu yu. Ya pinangatbus na kamuyu, alwan mani bagay ya mangapanat kaparisun gintu o pilak,

¹⁹ nun a ya maulagay dayan Cristu. Si Cristu, maiparisu ya sa gisay tupay ayin kapintasan buy ayin dinat ya in-andug kan Bapan Namalyari.

²⁰ Kabay bayu pun dinyag ga babun luta, intakday nan Bapan Namalyari si Cristu amên mangatbus kantamu. Nuwa kay babayu yan im-

* 1:16 1:16 Levitico 11:44-45; 19:2

parkit Bapan Namalyari sa mani tawlin allun ati para sa ikakangêd tamu.

²¹ Sa kapamilatan Cristu, manampalataya kaw kan Bapan Namalyari ya nangu-man namabyay buy namarangal kana. Kabay ya panampalataya yu, kan Bapan Namalyari yana buy maniwala kaw wa pabyayên nakaw êt manguman buy parangalên.

²² Buy gawan sa panunul yu sa kapêtégan, inlinis kawna sa mani kasalanan yu amén mabiyan kaw pêtêg ga pangidu sa mani mapatêl yu kan Cristu. Kabay miiudu kaw pêtêg sa békê yu,

²³ gawan in-anak kaw nan nanguman. Buy ya bayun biyay yu, alwan ubat sa tawuy mangamati, nun a kan Bapan Namalyari ya ayin kamatyen. Dilag kawan bayuy biyay sa kapamilatan Sabi nay nabyay ya manugêl kanuman.

²⁴ Tagawan ayun sa Kasulatan,
"Ya biyay kaganawan tawu,
kay kaparisun lamun,
buy ya kangêdan la, kay ka-parisu êt bulaklak.

Mayanguy lamun buy mawangêy ya bulak-lak na,

²⁵ nuwa ya Sabin Panginuun manugêl kanuman."†
Buy ya Sabi na, sabay ya Mangêd da Balitay in-ral kamuyu.

2

¹ Kabay gawan dilag kawan bayun biyay, lakwanan yinay kaganawan kalasin kadawakan, kaparisun pamurayit, pagtalingkayu, pangasêm, buy panira sa kaparisu.

² Sépat kaw magin kaparisun kulaw wa sabékên sa gatas indu na. Ya labay sabin, sépat kaw êt sabékên sa gatas sa ispiritwal ya ayin awyun na kadawakan. Gawan sa kapamilatan gatas sa ispiritwal ya sabay ya Sabin Bapan Namalyari, pumas-êy kaw sa panampalataya angga sa ganap kaw miligtas.

³ Gawan "nadanasan yinay kangêdan Panginuun."*

Si Jesus ya batuy nabyay

⁴ Sabay si Jesus ya batuy nabyay ya insakwil mani tawu, nuwa pinili yan Bapan Namalyari buy maulaga ya sa pangêlêw na. Buy kaban magdani kaw kana,

⁵ sikaw wa kaparisun mani batuy nabyay ya panggamitin Bapan Namalyari sa pamipaydêng templu nay ispiritwal.† Buy bilang mani banal la pari ya pinilin Bapan Namalyari, mag-andug kaw kanan mani ispiritwal la andug ya mamakapaidu kana, gawan pandaygêy yuy abiin sa kapamilatan Jesu Cristu.

⁶ Tagawan sinabin Bapan Namalyari sa Kasulatan,

† **1:25** **1:25** Isaias 40:6-8. * **2:3** **2:3** Mani Kanta 34:8. † **2:5** **2:5** Ya labay sabin templuy ispiritwal sabay ya mani manampalatayay miaawyun.

"Elêwên yu! Nikabit takun gisay batu sa Jerusalem.

Maulaga ya kangku buy siyay pinili kun magin pundasyun.

Ya manampalataya kanay a ya mipakadêng-êy."‡

⁷ Kabay kamuyun mani manampalataya kana, maulaga ya para kamuyu. Nuwa sa mani tawuy asê manampalataya, matupad kallay idî sa Kasulatan,

Ya batuy insakwil mani mamipaydêng bali, sabay ya batuy nagin pundasyun.§

⁸ Buy pansabin êt sa Kasulatan,

"Ya batun abiin sabay ya kapidumpulan mani tawu angga sa mipalukub sila.*

Midumpul sila gawan a sila kalabay manunul sa Sabin Bapan Namalyari. Parabayduy nakatakda para kalla."

⁹ Nuwa sikaw wa mani manampalataya, sabay sikaw wa layi ya pinilin Bapan Namalyari amén magin tawu na. Sikaw êt ta bansay nakal-an para kana buy sikaw wa mani pari ya maglingkud kana ya Ari tamu. Pinili kaw Bapan Namalyari ya magin kana amén mipatandan mangangéd da diyag na. Binêg nakaw ubat sa kadlêman buy gintan nakaw papakun sa mamakaupapas sa sawang na.

¹⁰ Awlagi alwa kaw tawun Bapan Namalyari, nuwa amésen, tawu nakaw na. Sabitun nuna, a kaw kinalunusan Bapan Namalyari, nuwa amésen, kinalunusan nakaw na.

¹¹ Mani kakaidwan kun mapatêl, kay dayawan kitamu ya makitungêl baydi sa babun luta. Kabay mak-isabi yaku kamuyun lakwanan yuy kalabayan lawini yu ya sabay ya pagkalaban nakêm yu.

¹² Sa kaganawan uras, ipakit yu sa mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari ya matinék ka pamibiyaybiyay yu. Gawan agyan pansangkanan lakaw amésen na nadawak ka pandaygén yu, sa kapupusan makit lay mangangéd da pandaygén yu. Sa pakapakun baydu, uliménén la si Bapan Namalyari sa allun pallumatêng na.

Magpasakup kaw sa mani mamunu

¹³ Para sa Panginuun tamu, pasakup kaw sa kaganawan mamunu sa balayan buy para êt baydu sa tawuy pinakamatag-ay ya tungkulan sa bansa

¹⁴ o agyan êt sa mani gobernador ya binyanan nan karapatan mamarusa sa mani manyag nadawak buy mamarangal sa mani manyag mangéd.

¹⁵ Tagawan ya kalabayan Bapan Namalyari, manyag

‡ 2:6 2:6 Isaias 28:16. § 2:7 2:7 Mani Kanta 118:22. * 2:8 2:8 Isaias 8:14.

kaw mangangêd amên na mani tawuy ayin tanda sa kapêtégan, ayin silan masabi laban kamuyu.

¹⁶ Malaya kaw, nuwa alwan labay sabin malaya kaw nan manyag nadawak, nun a bumyay kaw bilang mani alipén Bapan Namalyari.

¹⁷ Galangên yuy kaganawan tawu buy kaidwan yuy mani mapatêl yu kan Cristu. Bumyay kaw dilag limu kan Bapan Namalyari. Buy galangên yuy tawuy pinakamatag-ay ya tungkul-an sa bansa.

Pakitbusan yu si Cristu

¹⁸ Sikaw wa mani ipus, pasakup kaw sa mani amung yu, alwan kay abituy maganaka, nun a agyan abituy matubag êt kamuyu.

¹⁹ Gawan nu pibabatan yuy mani kasakitan sa gamêt amung yu, agyan ayin kaw kasalanan, matula si Bapan Namalyari kamuyu, tagawan pandaygên yuy abiin amên kay sunulun yuy kalabayan na.

²⁰ Nu parusan kaw gawan sa pandaygên yuy nadawak, agyan pibabatan yu pun na parusan abiin, ayin pun êt ulaga. Nuwa nu pibabatan yuy parusa agyan mangangêd da pandaygên yu, pilmin matula-tula kamuyu si Bapan Namalyari.

²¹ Tagawan binêg kitamun Bapan Namalyari amên pibabatan tamuy pamasakit agyan a kitamu

nangasalanan. Gawan sabitun pinasakitan si Cristu, nibabata ya para sa ikakangêd tamu. Nam-i yan alimbaway sépat tamun tubsun.

²² "A ya nangasalanan o naglaram man."[†]

²³ Dinustak ya, nuwa a ya nangablas pandustak. Pinasakitan ya, nuwa a ya namanta, nun a intiwala nay kaganawan kan Bapan Namalyari ya matinêk ka mangatul.

²⁴ Sabitun impaku si Cristu sa kurus, siyay nay nananggap parusa sa mani kasalanan tamu amên a kitamina manyag kasalanan, nun a bumyay kitamina sa matinêk. Gawan sa mani nuka na, inumiyul kitamu.

²⁵ Awlagi, para kitamun mani tupay nalitêp, nuwa amêsên, niudung kitamina kan Jesus ya manaysay buy mamantay kantamu.

3

Ya aral tungkul sa mi-sawa

¹ Sikaw wa mani babayi, magpasakup kaw sa asawa yu amên nu ya asawa yuy asê pun maniwala sa Sabin Bapan Namalyari, malyari silan manampalataya sa kamilatan mangêd da ugali yu, agyan a kaw magsabi.

² Tagawan makitan lay dilag kaw limu kan Bapan Namalyari buy malinis sa pamibiyaybiyay yu.

[†] 2:22 2:22 Isaias 53:9.

³ Nu labay yun magin naidu, agana yu isipin na kangêdan ya kay mangaktan kaparisun pamakangêd sabut buy pamítékay makamal la gintu buy pamisulud makamal la yaming.

⁴ Nun a, pakangêdên yuy nakêm yu, ya labay kun sabin magin mapagpayêpa kaw buy magin naayup-up. Abiin ya kangêdan na maulaga sa pangêlêw Bapan Namalyari buy asê magbayu.

⁵ Abiin ya pandaygên mani babayi ya manampalataya kan Bapan Namalyari sabitun nunan panawun. Magpakangêd sila sa kapamilatan pagpasakup la sa asawa la.

⁶ Kaparisun Sara, sinunul na si Abraham ya asawa na buy intuwad naya pun êt amung na. Buy maituwad kaw mani anak Sara, nu matinêk ka pandaygên yu buy ayin kaw limu agyan kansabêt man.

⁷ Sikaw êt ta mani lawyaki, pakiawyunan yun mangêd da asawa yu. Galangên yu sila bilang mayna pun kamuyu. Ganakên yuy biyan sila êt Bapan Namalyarin biyay ya ayin katganan kaparisu yu. Daygên yuy abiin amên ayin bênbênsa panalangin yu.

Mibabata kaw buy miidu

⁸ Amêsên, dilag gakun itipan kamuyun kaganawan. Sépat kaw mibêbêték buy

misasawup. Miiidu kaw bilang mipapatêl kan Cristu. Magin mapallunus kaw buy mapagpayêpa sa balang gisa.

⁹ Agana yu ablasên nadawak ya manyag kamuyun nadawak buy agana yu êt ablasên pandustak ya mani mandustak kamuyu. Nun a manalangin kaw kan Bapan Namalyari ya pagpalên na sila, tagawan binêg kaw Bapan Namalyari ya daygên yuy abiin amên pagpalên nakaw êt.

¹⁰ Tagawan paradi ya idi sa Kasulatan,

"Nu sisabêt man na kalabay mabiyan mangêd buy masayay pamibiyaybiyay,

a ya sépat magsabin nadawak buy kalaraman.

¹¹ Sépat nan lakwanan na panyag nan kadawakan buy daygên nay mangêd.

Buy pagpilitan nan bumay dilag mangêd da pamikiawyin sa kaparisu.

¹² Tagawan pan-ingatan Panginuun ya mani tawuy matinêk, buy pallêng-ên nay panalangin la,

nuwa manubag ya sa mani tawuy manyag nadawak."*

¹³ Dilag pun nayin manyag nadawak kamuyu nu pawan mangêd da labay yun daygên? Ayin!

* 3:12 3:12 Mani Kanta 34:12-16.

¹⁴ Nuwa agyan dilag man mamasakit kamuyu gawan sa kangédan na pandaygén yu, pinapgala kaw. Kabay "agana kaw malimu buy agana kaw napitik sa dakun sabêt man na labay lan daygén kamuyu."[†]

¹⁵ Ganakén yuy Panginuuun Jesu Cristu ya sépat yun parangalén buy sunulun. Sépat kaw pawan nakalan mamipaintindi sa sisabêt man na mamatang kamuyu tungkul sa kapilmiyan yu ya iligtas kaw Bapan Namalyari.

¹⁶ Buy nu pakitbayan yu sila, sépat naayup-up pa pagsabi yu buy dilag panggalang kalla. Pilmiyan yun pawan malinis sa nakêm yu amén mipakadêng-êy ya mani tawuy mamidawak sa mangangéd da pandaygén yu bilang mani tagasunul Cristu.

¹⁷ Mas mangéd pun na mibabata kaw sa pamasakit gawan sa panyag yun mangéd, nu abiin ya kalabayen Bapan Namalyari, kaysa mibabata kaw sa pamasakit gawan sa panyag yun nadawak.

¹⁸ Tagawan si Cristu, kakamisan nan nati amén mapatawad da mani kasalanan kaganawan tawu. Ayin yan kasalanan nuwa nati ya para kantamun mani makasalanan amén magtan na kitamu kan Bapan Namalyari. Pinati lay lawini

na, nuwa pinabyay yan Ispiritun Bapan Namalyari.[‡]

¹⁹ Buy sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari, naku si Cristu sa mani ispiritun mani tawuy nati ya nakasukul buy nangaral ya kalla.

²⁰ Sabay silay mani tawuy asê nanunul kan Bapan Namalyari sabitun panawun Noe. Sa panawun abitu, kaban manyag pun si Noe un maragul la barku, nibabatan nangêtêng si Bapan Namalyari ya magsisi ya mani tawu sa mani kasalanan la. Nuwa kay dakun umnyu tawuy nagsisi buy nanampalataya kana bayu inlumatêng nga lanab ya sabay ya nanira sa kaganawan mangakitan sa babun luta. Kay wawaluy sinumun sa barku buy niligtas sa lanêm.

²¹ Ya kaligtasan la sa lanêm, maiparisu sa pamawtismu kantamu amêsên ya sabay ya mamipakit ta niligtas kitamina sa parusan Bapan Namalyari sa kapamilatan pangabyay manguman Jesu Cristu. Ya pamawtismu kantamu sa lanêm, a ya panguyas dinat sa lawini tamu nun a sabay ya pangaku tamu kan Bapan Namalyari ya sunulun tamuy kalabayen na sa biyay tamu, gawan malinis say nakêm tamu.

²² Buy amêsên idi ya sa langit si Jesu Cristu sa wan'an

[†] 3:14 3:14 Isaías 8:12. [‡] 3:18 3:18 Malyarin paradi êt ta labay sabin. Pinati lay lawini na, nuwa pinabyay Bapan Namalyari ya ispiritu na.

Bapan Namalyari. Buy impasakup pa kan Cristuy kaganawan ang-el buy kaganawan nipagtungkuluan buy nipagkapangyarian.

4

Ya bayuy biyay

¹ Sabitun nigin tawu si Jesus, nibabata ya sa sadayay kasakitan. Kabay sépat kaw êt nakal-an mibabata sa kasakitan, tagawan na tawuy nibabatay na sa kasakitan, ayina manyag kasalanan.

² Kabay paubat amêßen, ayina manunul sa kalabayan lawini na, nun a manunul ya sa kalabayan Bapan Namalyari.

³ Malakêy uras ya sinayang yu sabitun nuna sa panyag yun kadawakan kaparisun pandaygên mani tawuy asê manampalataya kan Bapan Namalyari. Pawan pamikikanayun na pandaygên yu sa biyay yu buy pansunulun yuy kalabayan lawini yu. Pawa kaw mititipun amén miiinêm alak buy manyag kaw mani bagay ya mamakapadêng-êy kaparisun pangulimên yu sa diyusdiyusan yu.

⁴ Nuwa amêsên, magtakay mani tawuy asê mang-lala kan Bapan Namalyari gawan a kawna makiawyun kalla sa pamibiyaybiyay lay magulu buy ayin pamên'bén sa sarili. Kabay magsabi silaynan nadawak laban kamuyu.

⁵ Nuwa managut sila kan Bapan Namalyari sa pandaygên la, gawan siyay mangatul sa kaganawan tawu, nabyay man o nati.

⁶ Abiin ya sangkan kabay in-aral la Mangêd da Balita sa mani tawuy nati yana amén agyan nati yay lawini la, mabyay ya ispiritu la kaawyun Bapan Namalyari.

Gamitin yuy kaagyawan na indin Bapan Namalyari

⁷ Marani yay katganan babun luta. Kabay mangisip kaw mangêd buy bênbênan yuy sarili yu amén makapanalangin kaw.

⁸ Ya pinakamaulaga, miiidu kaw un buun bêkê. Tagawan nu kaidwan yuy kaparisu yu, mapatawad yuya agyan parasaantu pun kalakêy nadyag nay kasalanan kamuyu.

⁹ Buun bêkê yun tanggapên sa bali yu ya mapatêl yu kan Cristu.

¹⁰ Ya balang gisa kantamu, binyanan Bapan Namalyarin magmikakanayun na kaagyawan. Kabay bilang mangêd da pinitiwalan sa kaagyawan na indin na kantamu, gamitin tamuy abiin sa ikakangêd kaganawan.

¹¹ Ya binyanan kaagyawan pangaral, sépat yan mangaral Sabin Bapan Namalyari. Buy ya binyanan kaagyawan maglingkud sa kaparisu na, sépat yan maglingkud ayin sa kaagyawan na indin kana. Daygên tamuy abiin amén

maulimén si Bapan Namalyari sa kapamilatan Jesu Cristu gawan sa kaganawan pandaygén tamu. Ya kaganawan kapangyarian buy pamarangal, kay kana kanuman! Awuy Panginuun.

Ya pamibabata bilang mani tagasunul Cristu

¹² Kakaidwan kun mapatêl, agana kaw magtaka sa saday kasakitan na mangadanasan yu, gawan pan-subukun na panampalataya yu. Ta taganan parabaysén na mangadanasan tamu.

¹³ Nun a, matula kaw gawan makidamay kaw sa pamasakit ta nadanasan Cristu. Buy magin lubus sa tula yu sa allun makitan na kapangyarian na buy mamakaupapas sa sawang na.

¹⁴ Taganan pinagpala kaw nu pandustakén kaw mani tawu gawan sa panunul yu kan Cristu. Gawan nu parabaysén na pandaygén la kamuyu, matandan yuy idi kamuyuy makapangyarian na Ispiritu, ya sabay ya Ispiritun Bapan Namalyari.

¹⁵ Nu pampasakin kaw, dayi alwan gawan nakanpati kaw tawu, nanakaw, nakadyag nadawak, o nakyalam sa pandaygén kaatag.

¹⁶ Nuwa nu pampasakin kaw gawan Cristianu kaw, agana yu ikadéng-éy, nun a

magpasalamat kaw kan Bapan Namalyari gawan tandan mani tawuy tagasunul kaw Cristu.

¹⁷ Inlumatêng ngay panawun na mag-umpisay na si Bapan Namalyari sa pangukum na sa kaganawan tawu, mumuna sa mani anak na. Buy nu mag-umpisay nay pangukum na kantamu, uysabêt tay kapisadsaran mani tawuy asê manunul sa Mangéd da Balitay ubat kan Bapan Namalyari?

¹⁸ Tagawan paradi ya idi sa Kasulatan,
"Nu masakit miligtas ya mani tawuy matinék, luyang ngay mani tawuy asê mangilala kan Bapan Namalyari buy mani makasalanan."*

¹⁹ Kabay sikaw wa mibabata sa mani pamasakit gawan abiin na kalabayan Bapan Namalyari para kamuyu, isundu yuy panyag mangéd. Itiwala yuy sarili yu kan Bapan Namalyari ya nanyag kamuyu, gawan mapagtawalan ya.

5

Mani tipan sa mani mamunu sa mani manampalataya

¹ Sikaw wa mani mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, dilag gakun labay pakisabi kamuyu bilang gisa êt ta mamunu buy gisa sa mani nakakit sa mani pamasakit kan

* **4:18** **4:18** Mani Kawikaan 11:31.

Cristu buy gisa êt sa mani parangalén kaawyun na sa allun pag-udung na.

² Saysayén yun mangêd da mani tawuy intiwalan Bapan Namalyari kamuyu. Kaparisu silan mani tupa buy sikaw wa magpastul kalla. Dapat pêtêg sa bêkê yuy panaysay kalla, gawan abiin na labay Bapan Namalyari. Saysayén yu sila, gawan kalabay kaw manawup kalla, alwan gawan mapilitan kaw o gawan dilag kaw pan-êtêngén na kapalit.

³ Agana kaw magmamatagayan sa mani manampalatayay intiwala kamuyu, nun a magin mangêd kaw wa alimbawa kalla.

⁴ Buy sa pag-udung Cristu ya sabay ya Pinakapuun sa mani Magpastul, makatanggap kaw gantimpalan pamarangal ya asê mitas kanuman.

⁵ Buy sikaw wa mani lawyaki ya bayuntawu, magpasakup kaw sa mani mangatwa pun kamuyu ya mamunu sa mani manampalataya. Buy sikaw wa kaganawan manampalataya, magpakayêpa kaw buy maglingkud sa balang gisa, gawan idi sa Kasulatan, "Kasulapwan Bapan Namalyari ya mani tawuy mapagmatag-ay, nuwa pansawpan nay mani tawuy mapagpayêpa."*

⁶ Kabay magpayêpa kaw sa kapangyarian Bapan Na-

malyari amên parangalén nakaw sa lumatêng nga allu.
⁷ Itiwala yu kanay kaganawan kapigaganakan yu gawan siyay magmalasakit kamuyu.

⁸ Maglêan kaw buy mangillag, gawan kapati tamu si Satanas ya mangkap mani tawuy sirên na. Kaparisu yan lewun na manêngêl ya mangkap kayatên na.

⁹ Kabay papas-éyén yuy panampalataya yu kan Bapan Namalyari buy labanên yu si Satanas. Ganakên yuy alwan kay sikaw wa mibabata sa mani pamasakit, nun a agyan na mapatêl yu kan Cristu sa buun babun luta.

¹⁰ Kay naépêk ka panawun pamibabata yu. Pamakyari, sawpan kaw Bapan Namalyari amên magin ganap pa biyay yu. Buy siya êt ta mamapas-éy kamuyu amên namanidêg kaw, gawan siyay pangubatan kaganawan kangêdan. Sabay siyay namêg kamuyu amên miawyin kaw sa ayin katganan na karanganan na gawan sa pamikibêték yu kan Cristu.

¹¹ Ya kaganawan kapangyarian, idi kana kanuman! Awuy Panginuun.

Mani pangumusta

¹² Insulat ku kamuyuy naépêk ka sulat ta ati sa sawup Silas. Patêl tamu ya êt kan Cristu buy taganan mapagtawalan ya. Dayi

* 5:5 5:5 Mani Kawikaan 3:34.

mapapas-êy kuy nakêm yu
sa kapamilatan sulat ta ati.
Labay kun matandan yu
ya insulat ku baydi sabay
ya pêtêg kangêdan Bapan
Namalyari. Labay kuy
manugêl kaw sa kangêdan
na.

¹³ Pan-ipasabi êt mapatêl
tamuy idi sa Babiloniay nag-
papakun kawna. Kaparisu
yu silan pinili êt Bapan Na-
malyarin magin kana. Pan-
ipasabi êt Marcos ya in-
tuwad kun anak ku ya nag-
papakun kawna.

¹⁴ Bilang mipapatêl kan
Cristu, miaapêt kaw un di-
lag pangidu. Sikaw wa
kaganawan nakibêtêk kan
Cristu, mapakamuyuy kap-
atêtbêkan na ubat kan Ba-
pan Namalyari.

Ya Ikalwan Sulat ta ubat kan PEDRO

¹ Siku si Simon Pedro ya alipên buy apostul Jesu Cristu. Nanulat taku kamuyun kaganawan kaawyun tamuy manampalataya kan Jesu Cristu ya Namalyari tamu buy Mamiligtas. Gawan sa katinékan na, natanggap yuy maulagay panampalataya kaparisun panampalatayay natanggap yan.

² Labay kuy igit pun manugêl kamuyuy kangédan buy kapatétbékan ya ubat kan Bapan Namalyari gawan sa pangilala yu kana buy sa Panginuun tamun Jesu Cristu.

Ya mangéd da ugalin mani pinilin Bapan Namalyari

³ Sa kapamilatan kapangyarian Bapan Namalyari, indin na kantamuy kaganawan kaylangan tamu amén bumiyay kitamun mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari. Madyag tamuy abiin gawan kilala tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya namég kantamu sa kapamilatan kapangyarian buy kangédan na.

⁴ Buy sa kapamilatan kapangyarian buy kangédan na, indin na êt kantamuy maulaga buy dakilay mani pangaku na amén malisyam tamuy kadawakan babun

luta, nun a magin matinék kitamu kaparisun Bapan Namalyari.

⁵ Kabay pagpilitan yun iawyun sa panampalataya yuy mangéd da ugali. Buy ya mangéd da ugali, awyunan yun kabiyasnan.

⁶ Ya kabiyasnan yu, awyunan yun paménbén sa sarilyi. Ya paménbén sa sarilyi, awyunan yun pamibabata. Ya pamibabata, awyunan yun panunul sa kalabayyan Bapan Namalyari.

⁷ Ya panunul sa kalabayyan Bapan Namalyari, awyunan yun pangidu sa mapatél yu kan Cristu. Buy ya pangidu yu sa mani mapatél yu, awyunan yun pangidu sa kaganawan.

⁸ Ya mani ugalin abiin, nu pawan makitan sa biyay yu buy luyang pun madagdagan, magin nabang sa mani tawu ya pangilala yu sa Panginuun tamun Jesu Cristu.

⁹ Nuwa nu asê makitan sa biyay gisay tawuy mani ugalin abiin, kaparisu yan gisay bulag gawan a na tanday kapétegan buy naliwan naynay inlinis sinan Bapan Namalyari sa mani kasalanan na.

¹⁰ Kabay kakaidwan kun mapatél kan Cristu, pagpilitan yun ipakit ta pêtèg kaw binégi buy pinilin Bapan Namalyari sa kapamilatan mangéd da ugali yu. Gawan nu mangéd da ugali yu, a kaw misyay sa lukup Bapan Namalyari,

¹¹ nun a matula nakaw pasunun sa ayin katganan na kaarian Jesu Cristu ya Panginuun tamu buy Mamilitgas.

¹² Kabay agyan tanda yinay mani aral la ati buy agyan napas-êy kaw sa kapêtégan na tinanggap yu, pawa kataw pun êt pampatandan.

¹³ Para kangku, kaban nabyay yaku pun, kaylangan kataw pun êt patandan tungkul sa mani bagay ya ati.

¹⁴ Tanda kuy a kina mabuyutan baydi sa babun luta, gawan abiin ya sinabi kangkun Panginuun tamun Jesu Cristu.

¹⁵ Kabay amêsên, pandaygên kuy kaganawan agyu ku amên nu lumatêng nga alluy ayin nakina, pawa yu pun êt maganakay kaganawan in-aral ku kamuyu.

Sépat tamun paniwalan ya mani impatandan mani propeta

¹⁶ Ya mani in-aral yan kamuyu tungkul sa kapangyarian Panginuun tamun Jesu Cristu buy sa pagudung na baydi sa babun luta, alwan kay kwentuy diyag tawu, nun a taganan pêtêg ga in-aral yan, gawan taganan nakitan yan kan Jesus ya mamakaupapas sa sawang buy kapangyarian na ubat kan Bapan Namalyari.

¹⁷⁻¹⁸ Tagawan sikay ya kaawayun Jesus baydu sa banal la bung-uy sabitun pinarangalan buy pinasawang yan Makapangyarian na Bapan Namalyari. Nalêngê yan na tunuy nay ubat sa langit ya nagsabin, "Ati ya kakaidwan kun Anak ya kapapaaidu kangku."*

¹⁹ Gawan baysên, luyang pinumas-êy ya kapêtégan na sinabin mani propeta sabitun nuna tungkul kan Cristu. Kabay biyan yun ulagay impatanda la gawan ya sinabi la sabitun nuna, kaparisun suluy mansumawang sa nadiglêm angga sa pallumatêng Cristu. Maiparisu si Cristu sa kalluwan ya mansumawang nu bunatbunat gawan siyay mam-in sawang sa isip yu.

²⁰ Igit sa kaganawan, sépat yun tandanên ya kaganawan insulat mani propeta sa Kasulatan, alwan ubat sa sarili lan pangintindi.

²¹ Tagawan ya in-aral la, alwan ubat sa sarili lan isip, nun a ya Ispiritun Bapan Namalyari ya nipatanda kalla.

2

Ya patanda tungkul sa mani magtatalingkayun mangaral

¹ Nuwa sabitun nuna, dilag êt mani magtatalingkayun propeta sa mani Israelita. Buy para êt

* **1:17-18 1:17-18** Mabasa tamuy nalyari sa bung-uy sa librun Mateo 17:1-9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36.

baysên na malyari lanu kamuyu. Dilag lumatêng nga makiawyun kamuyuy mangaral Sabin Bapan Namalyari. Sa a yu tanda, kay magtatalingkayu sila awêd. Ta dilag kalaraman na iaral la kamuyu ya sabay ya makasiran panampalataya yu. Isakwil la êt ta Panginuun Jesus agyan siyay nangatbus kalla. Kabay bêngat tan lumatêng kallay ayin katganan na kaparusan.

² Nuwa malakê pun na manunul sa mani mamakapadêng-êy ya pandaygên la. Buy gawan kalla, uyamên na kapêtégan na pansunulun tamu.

³ Gawan sa kasakiman la, ilitêp lakaw sa kapamilatan mamangêd da pagsabi la amên kay kuwaltên lakaw. Ya pamarusa kalla, manay nan nakal-an buy marani silaynan upudun.

⁴ Tanda tamuy parusan sila gawan agyan na mani ang-el ya nangasalanan sabitun nuna, asê kinalunusan Bapan Namalyari. Nun a, insamwag sila sa impernu buy insukul sila sa kali ya nalalêlalê amên êtêngên la bayduy Allun Pangukum Bapan Namalyari.

⁵ Sabitun panawun Noe, asê êt kinalunusan Bapan Namalyari ya mani tawuy asê mangilala kana. Kabay inlanab nay babun luta. Ayin niligtas liban ta kan Noe, ya nangaral tungkul sa matinêk ka pamibiyaybiyay

buy ya pituy pamilya na.

⁶ Inatulan êt Bapan Namalyari ya mani tawu sa Sodoma buy Gomorra gawan sa nadawak ka pandaygên la. Inupud nay mani balayan la sa kapamilatan apuy amên ipakit sa mani tawuy asê mangilala kana nu sabêt ta malyari kalla.

⁷⁻⁸ Nuwa inligtas Bapan Namalyari si Lot, gisay tawuy matinêk ka manugêl baydu. Sadyay lungkut Lot gawan sa kapapadêng-êy ya pamibiyaybiyay mani nangadadawak ka kabalyan na. Inallu-allun masakitan na nakêm Lot gawan mangakit nay mani pandaygên lay nangadawak.

⁹ Kabay makitan tamu baydi ya tandan Bapan Namalyari nu parasaantu nan iligtas ya mani tawuy matinêk ya makadanás mani panubuk buy nu parasaantu nan parusan na mani nadawak ka tawu angga sa allun atulun sila.

¹⁰ Luyang nan parusan na mani manunul sa kalabayan lawini la buy asê kalabay magpasakup sa mani manungkuluan.

Para êt baysên na ugalin mani magtatalingkayun mangaral ya makiawyun kamuyu. Mapagpadayêw sila buy ayin silan dêng-êy. A sila malimun magsabin nadawak laban sa mani idi sa langit.

¹¹ Agyan na mani ang-el la igit pun makapangyarian

sa mani mangaral la abiin, a sila magsabin nadawak laban kalla sa arapan Bapan Namalyari.

¹² Nuwa ya mani mag-tatalingkayun mangaral, magsabi silan nadawak laban sa dakun sabêt man na a la tanda. Para silan mani ayup pa ayin isip buy kay pan-ianak amén dakpêñ buy patin. Para êt bayduy mani tawun abiin. Upudun silan Bapan Namalyari.

¹³ Abiin na daygên Bapan Namalyari kalla bilang bayad sa mani nangadadawak ka dinyag la. Pan-ikatula lay paglasing buy panyag lan nadawak agyan allu pun. Kaban kaawyun yu sila sa uras ya miêém kaw bilang mipapatêl kan Cristu, kaparisu silan yatêk ya idi sa malinis sa yaming. Nakiêm sila kamuyu, nuwa silay magin sangkan na mipakadêng-êy kaw.

¹⁴ Nu mangêlêw sila sa babayi, dilag silaynan nadawak ka pangisip. Pawa silan manyag kasalanan buy pansagyatêñ la pun êt ta mani tawuy mayna pun sa panampalataya. Pawan kasaklawan na idi sa isip la. Kabay parusan silan Bapan Namalyari.

¹⁵ Tinalibatukan lay ustuy aral. Kabay nalitêp sila. Pik-itbusan lay ugalin Balaam ma anak Beor ya nakalabay manyag nadawak.

¹⁶ Nuwa gawan sa kadawakan na, sinabyanan

yan asnuy pagsakayan na ya bêngat tan nagsabin paran tawu. Buy sa pakapakun baydu, nabênbênan ya sa panyag nan ayin kapukatan.

¹⁷ Ya mani mag-tatalingkayun mangaral, maiparisu sila sa mani sibul la namala buy mani ulap pa pan-ialipad angin tagawan mapamurayit sila buy ayin ulaga. In-il-an nan Bapan Namalyari para kalla ya lugal la kadlêman.

¹⁸ Mapagpadayêw silan magsabi, pakan ayin naman kapukatan na pansabin la. Pansabin lay asê nadawak ya panunul sa nadawak ka kalabayan lawini. Sa pakapakun baydu, masagyat lan mag-udung sa mani kapapadêng-êy ya diyag ya mani tawuy babayu pun nagtalibatuk sa nadawak ka pamibiyaybiay.

¹⁹ Pan-ipangaku la sa mani naisagyat lay malaya lan daygên agyan sabêt ta labay lan daygên. Nuwa mismun sila, ipus silayna awêd nadawak ka kalabayan lawini la ya sabay ya mipakabili kalla. Tagawan sabêt man na pansunulun gisay tawu, sabay ya mangipus kana.

²⁰ Ya mani tawuy nakakilala kan Jesu Cristu ya Pang-inuun tamu buy Mamilitgas, nibus silayna sa kadawakan babun luta. Nuwa nu mag-udung sila sa panyag lan nadawak buy manguman silan ipusun kalabayan lawini la, luyang pun dumawak

ka kabilyan la amêßen kaysa
sabitun nuna.

²¹ Mangêd pun na a layna
natandan na dan papakun
sa matinék ka pamibiyay-
biyay kaysa natandan la buy
pamakayari, kay talibatukan
lay mani banal la utus ya in-
aral kalla.

²² Kabay napaptêgan
kallay panabin na,
“Ya ugalin asu, pamakayari
nan nansuka, udun-
gun nan kanên na
suka na.”
“Ya babuy ya pinaluynan
nana, mag-udung ya
sa labak amén mangu-
man maglabak.”*

3

Ya pag-udung Panginuun

¹ Mani kakaidwan kun ma-
patêl, ati ya ikalwan sulat ku
kamuyu. Sa mani sulat ku,
pinagpilitan kun ipaganaka
kamuyuy tungkul sa mani
bagay ya tanda yina amén
magin malinis buy mangêd
da pangisip yu.

² Labay kun pawa yun
ganakén na mani sinabin
mani banal la propeta
sabitun nuna buy ya mani
utus sa indin kamuyun
Panginuun tamu buy
Mamiligtas sa kapamilatan
mani apostul ya in-utus
kamuyu.

³ Igit sa kaganawan, sépat
yun matandan ya sa mani
tawlin allu bayu mag-udung
si Cristu, dustakén kaw mani
tawuy manunul sa nadawak
ka kalabayan lawini la.

Kalyan buy uyamén lakaw
buy sabin lay,

⁴ “Indap kun nangakuy
Cristun mag-udung ya? Antu
yabay amêßen? Manay nan
nati ya mani ninunu tamu
nuwa taganan ayin pagbayu
ubat ta sa dinyag ga babun
luta angga amêßen.”

⁵ Nuwa ya pansabin lay
ayin pagbayu, alwan pêtêg.
Gawan kay tataganén lan
liwanén na kapêtêgan ya
sabitun nuna pun, dinyag
gan Bapan Namalyari ya lan-
git sa kapamilatan sabi na.
Buy dinyag nay luta, ubat sa
lanêm buy inlumtaw wa luta
sa lanêm.

⁶ Buy sa kapamilatan êt
lanêm, inlanab Bapan Na-
malyari ya babun luta buy
nalumud da kaganawan.

⁷ Sa kapamilatan êt Sabin
Bapan Namalyari, pan-
ingatan nay luta buy langit
angga sa alluy intakda nan
ulamén. Malyari ya abiin
sa allun pangukum buy
pamarusa na sa mani tawuy
asê mangilala kana.

⁸ Nuwa sikaw wa kakaid-
wan kun mapatêl, agana yu
dayi litêpén ya para sa Pang-
inuun, ya gisay allu, kay
kaparisun gisay libuy tawun
buy ya gisay libuy tawun,
kay kaparisun gisay allu.

⁹ Dilag dakun umnuy
mangisip ya mapamaulay
ya Panginuun sa pangaku
na tungkul sa pag-udung
na. Nuwa sa kapêtêgan,
mapamibabata ya kantamu

* 2:22 2:22 Mani Kawikaan 26:11.

gawan a na labay milaku ya sisabêt man sa ayin katganan na kaparusan, nun a ya labay na, magsisi ya kaganawan sa mani kasalanan la.

¹⁰ Nuwa ya pag-udung Panginuun, kaparisu yan pallumatêng gisay manakaw wa a tamu tanda nu makanu. Sa allu êt abiin, dilag kitamun malêngêy manugudug ga kapapakêdés buy bêngat tan mapanat ta langit. Maulam ya mamut, buwan, buy mani bêtêwên. Buy maupud êt ta kaganawan idi baydi sa luta, ayan na babun luta.

¹¹ Parabaysên na pangasiran kaganawan. Kabay sépat kaw bumyay banal buy mapanunul sa kalabayan Bapan Namalyari,

¹² kaban pan-êtêngên yuy allun pallumatêng Bapan Namalyari buy pangukum na sa kaganawan tawu. Buy sa panunul yu kana, daygên yuy kaganawan agyu yu amén asina mabuyutan na pallumatêng na. Sa allu êt abitu, maupud da langit gawan maulam buy ya kaganawan makitan baydu, kay malasaw sa saday umut.

¹³ Nuwa ayun sa impan-gakun Bapan Namalyari, dilag bayuy langit buy luta ya pan-êtêngên tamu buy ya kaganawan tawuy mam-bumyay baydu, matinék kana.

¹⁴ Kabay mani kakaidwan kun mapatêl, kaban pan-

êtêngên yuy abitu, pagpilitan yun bumyay malinis buy ayin kapintasan buy sépat pawan mangêd da pamikibêtêk yu kana.

¹⁵ Ganakên yu ya asê pun mallumatêng nga Panginuun gawan pambiyen nan panawun magsisi ya mani tawu sa mani kasalanan la amén miligtas sila, kaparisun insulat kamuyun kakaidwan tamun patêl ya si Pablo sa kapamilatan kabiyasnan na indin Bapan Namalyari kana.

¹⁶ Para êt baysên na sinabi na sa kaganawan sulat na tungkul sa pallumatêng Panginuun. Dilag dakun umnuy insulat si Pablo ya masakit mapukatan. Kabay ya mani tawuy kulang nga pangintindi buy maynay panampalataya, pambiyen lan asê ustuy labay sabin ya mani insulat Pablo ya masakit mapukatan. Para êt bayduy pandaygên la sa kaatag baagin Banal la Kasulatan Bapan Namalyari. Sa pakapakun baydu, pangitan lay sarili la sa ayin katganan na kaparusan.

¹⁷ Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, tanda yinay tungkul sa mani nangadadawak ka tawuy mangaral alwan pêtêg. Kabay mangillag kaw amén a kaw mailitêp sa kapamilatan mali ya aral la. Tagawan nu sunulun yu sila, a kawna maniwala sa kapêtêgan buy misyay kawna kan Bapan Namalyari.

18 Kabay isundu yuy
panunul yu sa Panginuun
buy Mamiligtas tamu ya si
Jesu Cristu amén luyang yun
madanasan na kangédan
na buy luyang yuya pun
makilala. Uliménén ya
amésén buy makanuman!
Awuy Panginuun.

Ya Nunan Sulat JUAN

*Si Jesus ya pambêgên Sabi
ya mam-in biyay*

¹⁻² Manulat kay kamuyu tungkul kana ya pambêgên Sabi* ya mam-in biyay ya ayin katganan. Bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina buy kaawyun ninan Bapan Namalyari. Naku ya baydi sa babun luta bilang tawu. Nakitan yan ya buy nalêngê, namudékdék yan ya buy natalan.

³ Kabay amêsên, panipapêtêg buy pan-ipatanda yan kamuyuy nakitan buy nalêngê yan amên makibêték kaw sa pamikibêték yan kan Bapan Namalyari buy sa Anak nay si Jesu Cristu.

⁴ Pan-isulat yan na ati amên mailubus ya tula tamu.[†]

Ya pamibiyaybiyay sa na-sawang

⁵ Ati ya kapêtêgan na nalêngê yan kan Jesu Cristu buy pan-ipatanda yan na kamuyu. Si Bapan Namalyari ya sawang buy ayin dakun sabêt ta nadiglêm kana.

⁶ Kabay nu pansabin tamuy nakibêték kitamina kan Bapan Namalyari, pakau mambumayay kitamu pun sa nadiglêm, maglaram

kitamina buy asê mambumayay ayun sa kapêtêgan.

⁷ Nuwa nu mambumayay kitamu sa nasawang, kaparisun Bapan Namalyari ya idi sa nasawang, dilag kitamun pamikibêték sa balang gisa. Buy ya dayan Jesus ya Anak Bapan Namalyari sabay ya mallinis kaganawan kasalanan tamu.

⁸ Nu pansabin tamuy ayin kitamun kasalanan, pampurayitin tamuy sarili tamu buy ayin kitamu sa kapêtêgan.

⁹ Nuwa nu sabin tamuy mani kasalanan tamu kan Bapan Namalyari, pilmin patawarên na kitamu buy linisin na kitamu sa kaganawan kadawakan, gawan tapat ya buy matinék.

¹⁰ Nuwa nu pansabin tamuy ayin kitamun kasalanan, pandaygên tamun malaram si Bapan Namalyari buy asê makit sa biyay tamuy sabi na.

2

¹ Kakaidwan kun mani anak, insulat ku kamuyuy kaganawan abiin amên a kaw makadyag kasalanan. Nuwa nu dilag nakadyag kasalanan, dilag mamikidukudu kan Bapan Namalyari para kantamu. Ayin kaatag nun a si Jesu Cristu ya Matinék.

² Sabay siyay pinarusan kamatyay bilang kasagili

* **1:1-2 1:1-2** Si ati ya pambêgên Sabi, sabay si Jesus. † **1:4 1:4** Malyari êt ta paradi: amên mailubus sa tula yan.

tamu amén mapatawad da mani kasalanan tamu. Buy alwan kay mani kasalanan tamu, nun a agyan na mani kasalanan kaganawan tawu.

³ Nu pansunulun tamuy mani utus Bapan Namalyari, napilmi kitamun kilala tamu ya.

⁴ Amésen, nu dilag magsabin kilala na si Bapan Namalyari, nuwa a nay naman pansunulun na mani utus na, maglaram ya buy ayin kanay kapétegan.

⁵⁻⁶ Nuwa ya manunul sa Sabin Bapan Namalyari, ganap pay pangidu na kana.* Kabay nu sisabêt man na magsabin nakibêték ya kan Bapan Namalyari, sépat yan mambumyay kaparisun Jesus. Sa pakapakun baydu, matandan tamuy pêtêg ginan nakibêték kan Bapan Namalyari.

⁷ Kakaidwan kun mapatêl, alwan bayuy utus ya insulat ku kamuyu, nun a manayan utus. Gawan sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, nalêngê yinay utus ya sépat kitamun miidiu.

⁸ Nuwa paran bayuy ati ya utus ya insulat ku kamuyu ya sépat kitamun miidiu, gawan kay amésen yan nakitan na abiin sa biyay Jesus buy mangakit yan êt kamuyu. Tagawan na kadlêman, mitas sana buy

mansumawang ngay pêtêg ga dêkêt.

⁹ Nu sisabêt man na magsabin mambumyay ya sa nasawang nuwa nasulapu ya sa patêl na, ya labay sabin, idi yapun sa kadlêman.

¹⁰ Nuwa nu sisabêt man na mangidu sa patêl na, sabay siyay mambumyay sa nasawang buy alwan siyay magin sangkan pangasalanan kaatag.[†]

¹¹ Nuwa ya nasulapu sa patêl na, idi yapun sa kadlêman. Paran nagdilikapkapan buy a na tanday lakwên na tagawan binulag yan kadlêman.

¹² Manulat taku kamuyuy mani anak, gawan pinatawad dan Bapan Namalyari ya mani kasalanan yu gawan sa dinyag Jesu Cristu.

¹³ Manulat taku kamuyuy mani bapa, gawan kilala yu wina ya bayu pun dinyag ga kaganawan, dilag gina.

Manulat taku kamuyuy mani bayintawu, gawan nasambut yina si Satanas.

¹⁴ Manulat taku kamuyuy mani anak, gawan kilala yinay Bapan Namalyari.

Manulat taku kamuyuy mani bapa,

* **2:5-6 2:5-6** Malyarin dilag luway labay sabin na ati: ganap pay pangidu na kan Bapan Namalyari o malyarin paradi êt: naganap pa kanay pangidun Bapan Namalyari. † **2:10 2:10** Malyari êt ta paradi: buy ayin nan sangkan amén makadyag yan kasalanan.

gawan kilala yu wina
ya bayu pun dinyag
ga kaganawan, dilag
gina.

Manulat taku kamuyuy
mani bayintawu,
gawan napas-êy kaw
buy pawan idi sa
bêkê yuy Sabin Ba-
pan Namalyari buy
nasambut yina si
Satanas.

*Agana yu kaidwan na
babun luta*

¹⁵ Agana yu kaidwan na
mani nadawak ka dyag mani
tawuy asé manunul kan Ba-
pan Namalyari o mani bagay
baydi sa babun luta ya asé
kapapaidu kan Bapan Na-
malyari. Gawan na mangidu
sa mani abiin, asé mangidu
kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Tagawan alwan ubat
kan Bapan Namalyari ya
abiin, nun a ubat sa mani
tawuy asé manunul kan Ba-
pan Namalyari kaparisun
panunul sa kalabayan law-
ini, pallabay un kaganawan
makitan buy pamadayêw.

¹⁷ Mitas ya babun luta
buy ya kaganawan bagay
baydi ya pallabayén mani
tawu. Nuwa ya mani tawuy
manunul sa kalabayan
Bapan Namalyari, mabyay
silan ayin katganan.

*Ya tawuy manalangsang
kan Cristu*

¹⁸ Kakaidwan kun mani
anak, narani yay katganan
babun luta. Buy ka-
parisun nalêngê yu, narani

yanay pallumtaw tawuy
manalangsang kan Cristu.[‡]
Agyan amêsên, malakéy
nay nipa'lumtaw wa man-
alangsang kan Cristu. Kabay
tanda tamun narani yanay
katganan babun luta.

¹⁹ Ya mani tawun abiin,
napagkaawyun tamu sila
sabitun nuna, nuwa nag-
papawa sila kantamu. Nu
pêtêg tamu sila dayin
kaawyun sa panampalataya,
nanugêl sila dayin kaawyun
tamu. Nuwa nagpapawa
sila, ya labay sabin, a tamu
sila pêtêg kaawyun.

²⁰ Nuwa sikaw, idi ya ka-
muyuy Ispiritun Bapan Na-
malyari ya indin kamuyun
Jesus. Kabay tanda yinan
kaganawan na kapêtêgan.

²¹ Buy tanda yuy ayin
kalaraman na maubat sa
kapêtêgan. Paraman baydu,
manulat taku pun êt ka-
muyu amén mapilmi yun
taganan pêtêg ga natandan
yu tungkul kan Jesus.

²² Ya tawuy maglaram,
pansabin nay alwan si
Jesus ya Cristuy in-utus
Bapan Namalyari. Ya
mani tawuy magsabin
parabaysên, sabay silay
manalangsang kan Cristu,
gawan a la labay kilalanê si
Bapan Namalyari buy Anak
na.

²³ Ya asé mangilala sa
Anak, a na êt kilalay Bapa.
Nuwa ya mangilala sa Anak,
kilala na êt ta Bapa.

²⁴ Agana yu litêpén na in-
aral kamuyu paubat sabitun

[‡] **2:18** **2:18** Sa Griego, ya pamêg kana Anti-Cristu.

nakilala yu si Jesus. Sa pakapakun baydu, manugêl kaw sa pamikibêték yu kan Jesus buy kan Bapan Namalyari.

²⁵ Sa pakapakun baydu, mapakamuyuy impangakun Cristu ya sabay ya biyay ya ayin katganan.

²⁶ Manulat taku kamuyu amén patandan kaw sa mani tawuy kalabay mamilitép kamuyu sa panuru la.

²⁷ Nuwa a lakaw mailitêp, tagawan idi ya kamuyuy Ispiritun Bapan Namalyari ya indin kamuyun Jesus. Kabay a kawna kaylangan turwanan kaatag tagawan ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya manuru kamuyu. Buy kaganawan panturu na, pawan kapêtégan. Kabay manugêl kaw kan Jesus kaparisun inturu na kamuyu.

²⁸ Kabay kakaidwan kun mani anak, manugêl kaw sa pamikibêték kan Jesus amén sa pag-udung na baydi sa babun luta, ayin kitamun ikalimu buy a kitamu madêng-éyan makiarap kana sa allun abitu.

²⁹ Tanda yun matinék si Jesus. Kabay sépat yu êt matandan na kaganawan manyag matinék sabay silay mani anak Bapan Namalyari.

3

Ya mani anak Bapan Namalyari

¹ Isipin tamu nu parasaantu karagul la

pangidun Bapan Namalyari kantamu! Intuwad na kitamun mani anak na buy pêtég ga abiin. Kabay abiin na sangkan na a kitamu pangkilalanên mani tawuy asê manunul kana gawan a la kilala si Bapan Namalyari.

² Kakaidwan kun mapatêl, agyan mani anak kitaminan Bapan Namalyari, a na pun impatanda nu sabêt taganay magin kabilian tamu sa pag-udung Jesu Cristu. Nuwa ya tanda tamu, miparisu kitamu kana tagawan makitan tamu yan arapan.

³ Kabay nu sisabêt man na napilmin miparisu kana, sépat agana yina bumyay sa kasalanan amén magin malinis ya biyay na kaparisun Jesus.

⁴ Nu sisabêt man na manyag kasalanan, pallabagên nay Kautusan Bapan Namalyari. Tagawan na pallabag sa mani utus na, sabay ya kasalanan.

⁵ Tanda yuy ayin kasalanan si Jesus buy tanda yuy naku ya baydi amén siyay mamitas sa mani kasalanan tamu.

⁶ Kabay ya tawuy nakibêték kan Jesus, a nayna pan-isunduy panyag nan kasalanan. Nuwa nu sisabêt man na mamisundu sa kasalanan, a na pun taganan kilala si Jesus buy a ya nanampalataya kana.

⁷ Kakaidwan kun mani anak, agana kaw magpapurayit agyan kansabêt man. Nu sisabêt man na manyag

matinêk, sabay ya matinêk kaparisun Jesus ya matinêk.

⁸ Nuwa nu sisabêt man na mamiisundu sa panyag nan kasalanan, mani anak yan Satanas, tagawan ubat pun sa umpisa, manyag gan kasalanan si Satanas. Kabay naku yabay baydi ya Anak Bapan Namalyari amén lasakèn nay mani diyag Satanas.

⁹ Ya kaganawan nagin anak Bapan Namalyari, a layna pan-isunduy panyag lan kasalanan, tagawan idi ya kallay bayuy biyay ya ubat kan Bapan Namalyari. Buy gawan si Bapan Namalyari yay Bapa la, a layna malyarin isunduy panyag lan kasalanan.

¹⁰ Kabay makilala tamu nu sisabêt ta mani anak Bapan Namalyari buy nu sisabêt ta mani anak Satanas. Tagawan nu sisabêt man na asê manyag matinêk buy asê mangidu sa patêl na, a ya anak Bapan Namalyari.

Miiidu kitamu

¹¹ Sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, paradi ya aral la nalêngê yu. Sépat kitamun miiidu.

¹² Agana kitamu makitbus kan Cain ya nasakup Satanas. Pinati nay patêl na ya si Abel gawan kinasêman naya. Tagawan sa pangêlêw Bapan Namalyari, matinêk ya dinyag Abel nuwa ya dinyag Cain, nangadadawak.

¹³ Kabay mapatêl, agana kaw paupapas nu kasulapwan kaw mani tawuy asê

manunul kan Bapan Namalyari.

¹⁴ Sabitun nuna, bilang nati kitamu sa pangêlêw Bapan Namalyari, nuwa amêsên, mabyay kitamina sa ayin katganan. Tanda tamuy abiin, gawan pangkaidwan taminay mapatêl tamu. Sisabêt man na asê mangidu sa mapatêl na, manugêl yapun sa ayin katganan na kamatyan.

¹⁵ Ya nasulapu sa mapatêl na, bilang mamati yinan tawu buy tanda tamuy ayin mamatin tawuy mabiyan biyay ya ayin katganan.

¹⁶ Paradi tamun matandan na pêtêg pamiiidu. Indin Jesu Cristuy biyay na para kantamu. Kabay sépat kitamun nakal-an idin na biyay tamu para sa mapatêl tamu.

¹⁷ Alimbawa, nu dilag gisay tawuy nag-agyu sa biyay buy dilag yan nakitan na gisay patêl la mangaylangan, nuwa a naya sinawpan, masabi tamu nayin pangkaidwan na si Bapan Namalyari? Asê!

¹⁸ Mani anak, agana kitamu miiidu kay sa sabi, nun a ipakit tamuy pêtêg ga pangidu sa kapamilatan mani diyag tamu.

¹⁹⁻²⁰ Nu parabaysên na pamiiidu tamu, pilmin mambumyay kitamu ayun sa kapêtégan. Buy agyan nu misan paran pan-usigin kitamu pun nakêm tamu, malyari kitamun makiarap kan Bapan Namalyari un

napatêtbék. Tagawan tanda tamuy igit pun si Bapan Namalyari kaysa nakêm tamu buy tanda nay kaganawan na pan-isipin buy pandaygên tamu.

²¹ Kakaidwan kun mapatêl, nu a kitamu pan-usigin nakêm tamu, makapikiarap kitamu kan Bapan Namalyari un napas-êy ya nakêm.

²² Buy agyan dakun sabêt ta yawarên tamu kan Bapan Namalyari, pilmin matanggap tamu, gawan pandaygên tamuy kapapaidu kana buy manunul kitamu sa mani utus na.

²³ Buy ati ya utus na: Sépat kitamun manampalataya sa Anak nay si Jesu Cristu buy miiidu kitamu kaparisun in-utus na kantamu.

²⁴ Ya mani manunul sa utus Bapan Namalyari, manugêl silayna kana buy manugêl êt kalla si Bapan Namalyari. Buy sa kapamilatan Ispiritun Bapan Namalyari ya indin na kantamu, tanda tamuy manugêl kantamu si Bapan Namalyari.

4

Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya ispiritun tawuy manalangsang kan Cristu

¹ Kakaidwan kun mapatêl, malakêy nay mani tawuy mamiaral alwan pêtêg.

Kabay nu dilag magsabin idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari, agana kaw tambêng maniwala, nun a papakapilmin yu pun nu pêtêg ubat kan Bapan Namalyari.

² Matandan yu nu taganan idi kallay Ispiritun Bapan Namalyari nu pangkilalanê lay naku baydi sa babun luta si Jesu Cristu ya in-anak tawu.

³ Nuwa nu sisabêt man na asê mangilalan naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta ya in-anak tawu, labay sabin, alwan Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kana nun a ya ispiritun tawuy manalangsang kan Cristu. Tanda yinay lumatêng ngay tawun abiin buy amêsên, idi yina baydi sa babun luta.*

⁴ Nuwa sikaw wa kakaidwan ku, anak kawnan Bapan Namalyari buy sinambut yinay mani mamiaral alwan kapêtêgan, gawan a yu pinaniwalan na in-aral la. Ta ya Ispiritun Bapan Namalyari ya idi kamuyu, makapangyarian yapun kaysa kan Satanas ya sabay ya mag-ari amêsên sa mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari.

⁵ Ya mamiaral alwan pêtêg, sabay silay mani tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari. Kabay ya pan-iaral la, kay abituy mani bagay ya pandaygên mani tawuy asê manunul

* **4:3 4:3** Ya labay sabin, agyan asê pun magpakit ta tawuy manalangsang kan Cristu, idi ya baysên na mani tawuy panggamitin na. Basên tamuy 2 Tesalonica 2:1-12.

kan Bapan Namalyari. Buy ya manunul sa pan-iaral la, kay abitu silay kaparisu lan asê manunul kan Bapan Namalyari.

⁶ Nuwa sikitamu, mani anak kitaminan Bapan Namalyari. Kabay ya mani manunul sa mani pan-iaral tamu, sabay silay kaparisu tamun mangilala kan Bapan Namalyari. Nuwa ya mani tawuy asê kalabay manunul kantamu, a sila mangilala kan Bapan Namalyari. Sa parabaydu, matandan tamu nu sisabêt ta mamiaral kapêtégan na ubat sa Ispiritun Bapan Namalyari buy matandan tamu êt nu sisabêt ta mangaral kalaraman.

Si Bapan Namalyari ya pangidu

⁷ Kakaidwan kun mapatêl, miiidu kitamu, tagawan si Bapan Namalyari ya pinangubatan pangidu. Buy ya tawuy mangidu sa kaparisu na, anak yan Bapan Namalyari buy kilala na si Bapan Namalyari.

⁸ Nuwa nu sisabêt man na asê mangidun kaparisu na, a na kilala si Bapan Namalyari, tagawan si Bapan Namalyari, pawa yan mapangidu.

⁹ Impakit Bapan Namalyari ya pangidu na kantamu sabitun in-utus na baydi sa babun lutay kagisagisay Anak na. Dinyag nay abiin amén sa kapamilatan Anak na, mabiyan kitamun biyay ya ayin katganan.

¹⁰ Alwan sikitamu nangidu kan Bapan Namalyari, nun a siyay nunan nangidu kantamu. Gawan sa kasalanan tamu, sikitamu dayi ya sépat maparusan. Nuwa gawan sa pangidun Bapan Namalyari kantamu, in-utus na baydi sa babun lutay Anak na ya si Jesus amén siyay maparusan kamatyan bilang kasagili tamu amén mapatawad da mani kasalanan tamu. Abiin na pêtêg ga pangiduy impakit Bapan Namalyari kantamu.

¹¹ Kakaidwan kun mapatêl, gawan parabaysên na pangidun Bapan Namalyari kantamu, sépat kitamu êt miiidu.

¹² Ayin pun tawuy nakakit kan Bapan Namalyari. Nuwa nu miiidu kitamu, manugêl kantamu si Bapan Namalyari buy ganap sa biyay tamuy pangidu na.

¹³ Tanda tamuy manugêl kitamu kan Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kantamu. Tanda tamuy abiin tagawan indin na kantamuy Ispiritu na.

¹⁴ Nakitan yan si Jesus ya Anak Bapan Namalyari. Kabay pan-ipapêtêg yan na sabay siyay in-utus Bapan Namalyari bilang Mamiligtas sa mani tawu sa kaparusan mani kasalanan la.

¹⁵ Nu sisabêt man na mangilalan sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari, manugêl kana si Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kan Bapan Namalyari.

¹⁶ Kabay amêsên, tanda tamuy pan-idun kitamun Bapan Namalyari buy mapanaligan tamuy pangidu na.

Si Bapan Namalyari, pawa yan mapangidu. Ya tawuy mapangidu, manugêl kana si Bapan Namalyari buy manugêl ya êt kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sa parabaysên, ganap pa kantamuy pangidun Bapan Namalyari. Kabay a kitamu sépat malimu sa Allun Pangukum[†] na, ta mambumyay kitamina kaparisun Jesus sabitun idi yapun baydi sa babun luta.

¹⁸ Ayin sabêt man na limu sa pangidu, ta pan-itas ganap pa pangiduy sabêt man na limu. Kabay nu malimuy gisay tawu ya dat parusan ya sa Allun Pangukum, labay sabin, asê pun ganap kanay pangidun Bapan Namalyari.

¹⁹ Pangkaidwan tamu si Bapan Namalyari gawan siyay nunan nangidu kantamu.

²⁰ Nu pansabin gisay tawuy pangkaidwan na si Bapan Namalyari, nuwa nasulapu ya sa kaparisuna, maglaram ya. Ta nu a na pan-idun na kaparisuna ya mangakitan na, parasaantu nan idun si Bapan Namalyari ya a na mangakitan.

²¹ Kabay ati ya utus ya indin Cristu kantamu. Ya

tawuy mangidu kan Bapan Namalyari, kaylangan idun na êt ta mapatêl na.

5

Ya pangidu, panampalataya, buy panambut

¹ Nu sisabêt man na manampalatayan sabay si Jesus ya Cristuy in-utus Bapan Namalyari, pêtêg ga anak yan Bapan Namalyari. Buy nu sisabêt man na mangidu sa bapa, mangidu ya êt sa anak na.

² Kabay nu pan-idun tamu si Bapan Namalyari buy pansunulun tamuy mani utus na, matandan tamuy pandidun tamuy mani anak na.

³ Ya labay sabin pangidu tamu kan Bapan Namalyari, sunulun tamuy mani utus na. Buy ya mani utus na, asê masakit sunulun.

⁴ Tagawan sikitamun mani anak Bapan Namalyari, nasambut taminay nangadadawak ka diyag baydi sa babun luta. Nanambut kitamina tagawan manampalataya kitamu kan Jesus.

⁵ Ayin makasambut sa nangadadawak ka diyag baydi sa babun luta, liban ta sa mani tawuy manampalatayan sabay si Jesus ya Anak Bapan Namalyari.

Ya tatluy pamipapêtêg tungkul sa Anak Bapan Namalyari

⁶ Sabitun naku si Jesu Cristu baydi sa babun luta,

[†] **4:17 4:17** Sa Allun Pangukum Bapan Namalyari, mangukum ya sa kaganawan tawu, ayun sa mani dinyag la.

napagpapêtgan na Anak yan Bapan Namalyari sa kapamilatan lanêm sabitun nagpabawtismu ya buy sa kapamilatan daya sabitun nati ya. Alwan kay sa lanêm nun a sa kapamilatan êt daya. Ya mani bagay ya abiin, pinagpapêtgan Ispiritun Bapan Namalyari, gawan ya Ispiritun Bapan Namalyari sabay ya kapêtêgan.

⁷ Amêsên, dilag tatlu [sa langit ya] nagpapêtêg: [ya Bapa, ya Sabi, buy Ispiritun Namalyari.] Ya tatlun abiin, gigisay pan-ipapêtêg la.

⁸ Dilag tatlu [sa luta] ya nagpapêtêg nu sisabêt si Jesus: Ya lanêm sên nagpabawtismu ya, ya daya na sabitun nati ya, buy ya Ispiritun Bapan Namalyari. Ya tatlun abiin, gigisay pan-ipapêtêg la.

⁹ Amêsên, nu paniwalan tamuy pan-ipapêtêg tawu, luyang tamun sépat paniwalan na pan-ipapêtêg Bapan Namalyari, gawan mismun siyay nam-in abiin na tatluy pan-ipapêtêg tungkul sa Anak na.

¹⁰ Kabay nu sisabêt man na manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, maniwala ya êt sa pan-ipapêtêg Bapan Namalyari. Nuwa nu sisabêt man na asê maniwala sa pamipapêtêg ga abiin, pandaygên nan malarâm si Bapan Namalyari tagawan a ya maniwala sa impapêtêg Bapan Namalyari tungkul sa Anak na.

¹¹ Tagawan impapêtêg

Bapan Namalyari ya sa kapamilatan pamikibêtêk tamu sa Anak na, binyanan na kitamun biyay ya ayin katganan.

¹² Kabay nu sisabêt man na nakibêtêk sa Anak Bapan Namalyari, dilag ginan biyay ya ayin katganan. Nuwa nu sisabêt man na asê nakibêtêk sa Anak Bapan Namalyari, ayin yan biyay ya ayin katganan.

Ya biyay ya ayin katganan

¹³ Insulat kuy kaganawan abiin amên matandan yuy sikaw wa manampalataya sa Anak Bapan Namalyari, dilag kawnan biyay ya ayin katganan.

¹⁴ Kabay napas-êy ya nakêm tamun magdani kan Bapan Namalyari, tagawan napilmi kitamun lêng-ên nay agyan sabêt man na yawarên tamu ayun sa kalabayan na.

¹⁵ Buy nu tanda tamuy mallêngê kantamu si Bapan Namalyari, tanda tamuy matanggap taminay panyawarên tamu kana.

¹⁶⁻¹⁷ Alimbawa, nu makitan muy patêl mu kan Cristu ya manyag kasalanan, manalangin ka kan Bapan Namalyari para kana amên biyan nayan bayun biyay. Tanda tamuy ya kaganawan pandaygên na nadawak, kasalanan kan Bapan Namalyari. Ya mani kasalanan tamu, malyarin patawarên liban sa kasalanan na makapigtan sa

ayin katganan na kamatyan. Ya parabaysên na kasalanan, asê malyarin patawarên kanuman. Kabay agana kaw manalangin para sa tawuy manyag parabaysên na kasalanan.

¹⁸ Tanda tamuy ya mani anak Bapan Namalyari, a la pan-isunduy panyag lan kasalanan tagawan pan-illagan silaynan Anak na ya si Jesu Cristu amên a silayna mapasakitan Satanas.

¹⁹ Ya kaganawan tawuy asê manunul kan Bapan Namalyari, sakup silan kapang-yarian Satanas. Nuwa sikitamu, tanda tamuy mani anak kitaminan Bapan Namalyari.

²⁰ Tanda tamu êt ta naku baydi sa babun luta ya Anak Bapan Namalyari buy binyanan na kitamun pangintindi amên makilala tamuy pêtêg ga Namalyari. Pêtêg kitaminan idi kan Bapan Namalyari, ta idi kitamina kan Jesu Cristu ya Anak na. Sabay siyay pêtêg Namalyari buy pinangubatan biyay ya ayin katganan.

²¹ Kakaidwan kun mani anak, magpaketayu kaw sa pangulimén sa mani diyus-diyusan.

Ya Ikalwan Sulat JUAN

¹ Siku ya tuway mamunu sa miaawyun na manampalataya kan Jesus, manulat taku kamuy babayi ya pinilin Bapan Namalyari buy sa mani anak mu. Lubus kataw pangkaidwan buy alwan kay sikuy mangidu kamuyu, nun a ya kaganawan tawuy nakatandan kapêtégan tungkul kan Jesus.

² Pangkaidwan yan kaw gawan sa kapêtégan na idi sa békê tamu buy manugêl kantamu kanuman.

³ Labay kuy manugêl kantamuy kangêdan, lunus, buy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari buy kan Jesu Cristu ya Anak na, kabon mambumyay kitamu sa kapêtégan buy sa pangidu.

Ya kapêtégan buy pangidu

⁴ Sadyay tula ku sén natandan kuy dakun umnu sa mani anak moy mambumyay sa kapêtégan, ayun sa in-utus kantamun Bapa tamun Namalyari.

⁵ Kabay amêsén, pangalangên na babayi, panyawarên ku kamuy miiidu kitamun kaganawan. Alwan bayun utus sa ati. Tagawan sabitun nanampalataya kaw

kan Jesus, abiin nay utus sa indin kantamun Bapan Namalyari.

⁶ Ya labay sabin pangidu kan Bapan Namalyari, sunulun tamuy mani utus na. Ta sabitun nanampalataya kaw kan Jesus, nalêngê yinay utus na sabitun sinabi nay, "Miiidu kaw."

⁷ Pan-ipaganaka ku kamuyuy mani abiin gawan malakéy nay mani mamilítêp pa nikyat baydi sa babun luta. Sabay silay mani tawuy asê mangilalan negin tawu si Jesu Cristu sabitun naku ya baydi sa babun luta. Panilitêp lay mani tawu buy pansalangsangên la si Cristu.

⁸ Kabay manginlag kaw amén asê masayang nga pinagpagalan yu, nun a matanggap yuy lubus sa gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.*

⁹ Ya tawuy asê manugêl sa pêtêg aral Cristu nun a pandagdagên na pun, ayin kana si Bapan Namalyari. Nuwa ya tawuy manugêl sa aral Cristu, idi kana si Bapan Namalyari buy si Jesu Cristu ya Anak na.

¹⁰ Nu dilag mani tawuy mallumatêng nga kaatag ga pan-ituru la tungkul kan Cristu, agana yu sila pasunun sa bali yu buy agana yu sila dambin.

* **1:8 1:8** Malyarin paradi êt ta labay sabin: Tagawan nu mailitêp kaw, madyag ayin pukat ta pagpagal yan sa pangaral kamuyu. Nu parabaysen na malyari, a yu matanggap pa gantimpalay in-il-an Bapan Namalyari para kamuyu.

¹¹ Tagawan na mandambi
kalla, miawyun nina sa
nadawak ka pandaygên la.

¹² Malakê pun êt dayi ya
labay kun isabi kamuyu,
nuwa a kina isulat, ta labay
ku isabi ku kamuyun ara-
pan. Tagawan maniwala
kun makalaku waku baysên
kamuyu amên magin lubus
sa tula tamu.

¹³ Nagpapakun kayna,
sabin mani anak patêl muy
babayi ya kaparisu mun
pinili êt Bapan Namalyari.

Ya Ikatlun Sulat JUAN

¹ Siku ya tuway mamunu sa mani manampalatayay miaawyun, manulat taku kamuy kaluguran kun Gaius ya taganan kakaidwan ku.

² Kakaidwan kun patêl, manalangin naku ya magin mangêd da kabilyan buy napas-êy ya lawini mu, kapisun panampalataya mu ya tanda kuy napas-êy êt.

³ Tanda kuy abiin gawan balang dilag mallumatêng baydi ya mani mapatêl tamu kan Cristu, pawa lan pansabin kangkuy tapat ta panampalataya mu sa kapêtégan tungkul kan Jesus buy mambumyay ka ayun sa kapêtégan. Sadyay tula ku sa sinabi la tungkul kamu!

⁴ Gawan ayin nan kaatag ga igit pun na makapagpasaya kangku, nun a ya matandan kuy mambumyay ayun sa kapêtégan na mani anak ku sa panampalataya.

⁵ Kakaidwan kun kaluguran, taganan tapat ka sa panampalataya tamu gawan pallingunun muy mapatêl tamu ya midan baysên, agyan na mani a mu kakilala.

⁶ Imbalita la sa mani manampalatayay miaawyun baydi tungkul sa pangiduy impakit mu kalla. Nu malyari dayi, sawpan mu pun sila ayun sa paralan na kapapaidu kan Bapan

Namalyari sa pamisundu lan pamita papakun sa kaatag lugal.

⁷ Tagawan mamaku sila sa magmikakanayun na lugal amén iaral la tungkul kan Jesus, ya asê mananggap agyan sabêt man na sawup sa mani tawuy asê pun mangilala kan Bapan Namalyari.

⁸ Kabay sikitamun mani manampalataya, sépat sikitamuy manawup kalla amén sa pakapakun baydu, kasawup kitamu sa pangaral kapêtégan tungkul kan Je-süs.

⁹ Sabitun nuna, nanulat taku sa mani manampalatayay miaawyun baysên, nuwa a kay kini-lalan Diotrefes. Gawan kay labay na, siyay mamunu sa mani manampalataya baysên.

¹⁰ Kabay nu maku waku baysên, sabin ku kamuyuy mani pandaygên na. Pan-iwigaw nay mani kalaraman na panira na tungkul kanyan. Alwa pun êt kay abiin, a na pantanggapên na mapatêl tamuy manduman baysên. Buy pambênbênan na pun êt ta kaatag ga kalabay manawup kalla buy si kalabay pun êt manawup, pan-ipatas na sa pamititipun mani manampalatayay miaawyun.

¹¹ Kakaidwan kun patêl, agana mu tubsun na nadawak ka ugali, nun a ya tubsun mu, abityu mangêd da ugali. Tagawan

na mani manyag mangêd,
sabay silay mani anak
Bapan Namalyari. Nuwa
ya manyag nadawak, a
sila anak Bapan Namalyari
gawan a laya pun kakilala.

¹² Pansabin kaganawan
manampalatayay mangêd
da tawu si Demetrio gawan
makitan sa pamibiyay-
biyay nay manunul ya sa
kapêtégan. Sikay man, pan-
ipapêtêg yan na mangêd
yan tawu buy tanda muy
pêtêg ga mani pansabin yan.

¹³ Malakê pun êt dayi ya
labay kun sabin kamu, nuwa
a kina isulat,

¹⁴ ta labay ku sabin ku
kamun arapan. Tagawan
maniwala kun a maêpêng,
makalaku waku baysên
kamu.

¹⁵ Labay kuy manugêl
kamuy kapatêtbêkan na
ubat kan Bapan Namalyari.
Nagpapakun kayna, sabin
mani kaluguran tamu baydi.
Sabin mu êt sa balang gisay
kaluguran tamu baysên na
nagpapakun silayna.

Ya Sulat ta ubat kan JUDAS

¹ Siku si Judas ya patêl Santiago buy alipên Jesu Cristu.

Nanulat taku kamuyun mani binêg Bapan Namalyari ya pan-idun na buy panillagan Jesu Cristu.

² Labay kuy manugêl kamuyuy lubus sa lunus, kapatêtbêkan, buy pangiduy ubat kan Bapan Namalyari.

*Ya mani tawuy mangaral
alwan pêtêg*

³ Mani kakaidwan kun mapatêl, labaylabay ku dayin isulat kamuyuy tungkul sa kaligtasan ya indin Bapan Namalyari sa balang gisa kantamu. Nuwa kaban pan-isipin kun isulat ta abiin, naisip kuy mas kaylangan kun sabin kamuyuy pawa yun itanggul ya mani pêtêg ga aral ya panampalatayanan tamu. Ta ya pêtêg ga aral la abiin, katamisan intiwalan Bapan Namalyari kantamun mani pinili nan kay kana buy asê sépat ibayu kanuman.

⁴ Kaylangan itanggul yuy pêtêg ga aral ta dilag mani tawuy nakiawyun kamuyu ya sa a yu tanda, kay magtatalingkayu silan manampalataya kan Bapan Namalyari. Pan-itumbalik

lay kangêdan Bapan Namalyari sa kapamilatan pamikikanayun la, gawan pansabin lay maganaka si Bapan Namalyari buy patawarên na kitamu. Ya mani tawun abiin, a la labay kilalanên na kay si Jesu Cristuy Panginuun ya sépat tamun pagsuywan. Sabitun nuna, ya parusan mani parabayduy tawu, idi ya sa Kasulatan.

*Ya parusa sa mani
nadawak sabitun nuna*

⁵ Mani mapatêl, agyan tanda yinay tungkul sa nalyari sa mani Israelita sabitun nuna, labay ku pun êt ipaganaka kamuyu. Agyan inligtas silan Bapan Namalyari sa pangaipus la sa Egipto,* pinati na êt ya mani asê naniwala kana.[†]

⁶ Ganakên yu êt ya nalyari sa mani ang-el ya nagtas sa katungkulon la sa langit buy inlakwanan lay nay bibiyan la baydu. Inggapus silan Bapan Namalyari sa mani tanikalay asê mangaputus buy insukul na sila sa kali ya nalalêlalê angga sa parusan na sila sa Allun Pangukum na.

⁷ Ganakên yu êt ta nalyari sa mani tawu sa balayan Sodoma buy sa Gomorra buy sa mani karani lan balyan. Sabitun nuna, pawa silan makikanayun buy pandaygên lay kalabayan lawini la. Agyan parisu silan liyaki, niasawa sila. Para

* 1:5 1:5 Exodus 1-12. † 1:5 1:5 Mani Bilang 14:26-35.

êt bayduy babayi sa kapharisu nan babayi. Gawan baysên, pinarusan silan Bapan Namalyari sa kapamilitatan apuy ya asê mangapalêng. Dinyag nay abiin bilang patanda sa mani tawuy mapanyag kadawakan.

⁸ Para êt baysên ya diyag mani tawuy magtatalingkayun manampalataya kan Bapan Namalyari ya nakiawyun kamuyu. Dilag silan mangasuléplêp ya nadawak ya sabay ya mami-tustus kalla amén daygên lay mamakapadêng-êy ya diyag sa sarili lan lawini. A sila kalabay magpasakup sa Panginuun buy magsabi sila êt nadawak laban sa mani idi sa langit.

⁹ Isipin tamu si Miguel, agyan siyay pinunun mani ang-el, a ya nakadêgdêg nagsabin nadawak laban kan Satanas. Tagawan sabitun nisubakan sila nu sisabêt kallay mangwan bangkay Moises, asê nakadêgdêg nanangkan si Miguel kan Satanas, nun a kay sinabi na, "Baalay nay Panginuun ya mamarusa kamu!"

¹⁰ Nuwa si abiin na mani magtatalingkayun manampalatayay kaawyun yu, magsabi silan nadawak laban sa mani bagay ya a la mapukatan. Kaparisu silan mani ayup pa pandaygên

lay labay lawini la agyan a la pun inisip. Gawan ya pansunulun la, kay kalabayan lawini la ya sabay ya mantan kalla sa kaparusan.

¹¹ Mamakapalunus ya malyari sa mani tawun abiin! Tagawan manyag silan nangadadawak kapharisun dinyag Cain sabitun nuna.[‡] Mamakapalunus ya malyari kalla! Tagawan pampurayitin lay kaparisu la amén ta kay makapera sila kaparisun dinyag Balaam sabitun nuna. Mamakapalunus ya malyari kalla! Tagawan pallabagên lay mani utus Bapan Namalyari kaparisun dinyag Korah sabitun panawun Moises. Kabay nipakabili si Korah,[§] buy para êt baysên ya pamarusa sa mani tawuy kaawyun yu ya magtatalingkayun manampalataya kan Bapan Namalyari.

¹² Ya mani tawun abiin, sabay silay mipakadêng-êy buy manira kamuyu gawan ayin silan dêng-êy makiêm kamuyu bilang mipapatêl kan Cristu. Buy kay pawan kasimbawan na labay la buy kay sarili lay pan-isipin la. Para silan yatêk ka idi sa malinis ya yaming. Para silan mani ulap ya panialipad angin, nuwa ayin pantanên na uran. Para sila êt mani puun kayuy ayin

[‡] **1:11** **1:11** Sa Genesis 4, si Cain buy ya patêl nay si Abel nag-andug sila kan Bapan Namalyari. Tinanggap Bapan Namalyari ya andug Abel nuwa ya andug Cain, a na tinanggap. Kabay nanubag si Cain buy pinati nay patêl na. [§] **1:11** **1:11** Mani Bilang 16:1-35.

tagêy, agyan panawun nan panagêy. Inulut buy taganan nati yana.

¹³ Buy para sila êt mangaragul la allun sa dagat ya asê mabênbênan. Ya diyag lay mamakapadêng-êy maiparisu sa madinat ta subu ya pantanê alun sa agid dagat. Magpakarayu sila sa pêtêg ga aral, ta para silan bêtewên ya nalitêp, tagawan nagpakarayu sila sa pêtêg ga aral. Kabay nakalan sila sa kadlêman buy manugêl sila baydu kanuman.

¹⁴ Si Enoc ya ikapituy kaa-puapan Adan, awlagi sinabi na nu sabêt ya malyari sa mani tawun abiin. Sinabi na,

“Pakalêngê kaw! Lumatêng ya Panginuun kaawyun nay libu-libuy ang-el na

¹⁵ amên atulan nay kaganawan tawu ayun sa mani diyag la. Parusan nay mani tawuy makasalanan ya asê mangilala kan Bapan Namalyari.

Parusan na sila gawan sa nangadadawak ka diyag la buy sa kaganawan nangadadawak ka pansabin la laban kana.”

¹⁶ Ya mani tawun abiin, mapanguwenta buy mapanêsê sila. Buy kay ya pansunulun la abituy nadawak ka kalabayan la. Mapagpadayêw sila buy pampakangêdên lay pagsabi

la amên kay makwa lay labay la sa mani tawu.

Mani utus sa mani manampalataya kan Jesus

¹⁷ Nuwa sikaw wa kakaidwan kun mapatêl, pawa yun ganakêن ya sinabin mani apostul Panginuun tamun Jesu Cristu sabitun nuna.

¹⁸ Ya sinabi la sabitun nuna,

“Bayu mag-udung si Jesus, lumatêng ya mani tawuy manguyam.

Labaylabay lan sunulun ya nangadadawak ka kalabayan lawini la.”

¹⁹ Abiin silay mani tawuy manira sa pamibêbêtêk yu, pansunulun lay kalabayan lawini la buy ayin kallay Ispiritun Bapan Namalyari.

²⁰ Nuwa sikaw wa mani kakaidwan kun mapatêl, pawa yun pakapas-êyêna panampalataya yu sa kapêtêgan ya impatandan Bapan Namalyari kamuyu. Buy pawa kaw manalangin kan Bapan Namalyari sa sawup Ispiritu na.

²¹ Gawan sa lunus Panginuun tamun Jesu Cristu kamuyu, mabiyan kaw lanun biyay ya ayin katganan. Kabay kaban pan-êtêngênyuy allun abiin, manugêl kaw sa pangidun Bapan Namalyari.

²² Ya mani magmikakunuy nakêm sa panampalataya kan Jesus, kalunusan buy sawpan yu sila.

²³ Ya kaatag nangalilitêp sa asê pêtêg ga aral, para silan marani yan minabu sa

apuy ya asê mangapalêng.
 Kabay sawpan yu sila êt
 amên miligtas sila sa parusa.
 Ya kaatag pun na pawan
 manyag nadawak, kalunu-
 san yu sila êt. Nuwa
 mangillag kaw ta dat mi-
 awyun kaw sa mani kadi-
 natan na pandaygên la.

*Ya pangulimên kan Bapan
 Namalyari*

²⁴ Ulimênêñ tamu si Bapan Namalyari ya sabay ya mangillag kamuyu amên a kaw makadyag kasalanan buy siya êt ya makapigtan kamuyu sa nasawang nga arapan na un ayin maki- tan kamuyuy nadawak buy lubus ya tula yu.

²⁵ Kay gigisay Bapan Namalyari buy sabay siyay Mamiligtas tamu sa kapamili- latan dinyag Panginuun tamun Jesu Cristu. Kanay pangulimên, karangalan, kadakilaan buy kapang- yarian ubat pun sabitun nuna, angga amêsên buy kanuman. Awuy Pangin- uun!

PAHAYAG

¹ Ya sulat kun ati tungkul sa mani marani yan malyari ya impatandan Bapan Namalyari kan Jesu Cristu buy siku si Juan na lingkud na ya pinipatandan Jesus sa kapamilatan ang-el na ya in-utus na kangku amén maipatanda ku êt sa kaganawan lingkud Bapan Namalyari.

² Kabay pansabin kuy kaganawan nakitan buy nalêngê ku, ya Sabin Bapan Namalyari buy impatandan Jesus kangku.

³ Pinagpalay tawuy mamibasan sulat ta ati buy pagpalên êt ta mani mallêngê buy manunul sa nakasulat di, tagawan marani yan malyari!

Pangumusta sa pituy pustun manampalatayay miaawyin

⁴ Siku si Juan na nanylata ati sa pituy pustun manampalatayay miaawyin na idi sa prubinsyan Asia. Nagpapakun kawna! Labay kuy manugêl kamuyuy kangêdan buy kapatêtbékan na ubat kan Bapan Namalyari, ya Namalyari awlagi pun, ya Namalyari amésen, buy Namalyari kanuman. Ya kangêdan buy kapatêtbékan na abiin, ubat êt sa pituy

Ispiritu* ya idi sa arapan turonu na

⁵ buy ubat kan Jesu Cristu ya sabay ya mapagkatiwalan na magpapêtêg sa kaganawan ati buy nuna nan pinabyay sa nangamamatii. Buy si Jesus êt ta pinunun mani ari baydi sa babun luta.

Siyay mangidu kantamu. Buy sa kapamilatan daya na, imbus na kitamu sa mani kasalanan tamu.

⁶ Dinyag na kitamun pag-arian na buy mani pari amén maglingkud sa Namalyari buy Bapa na. Kan Jesu Cristuy pangulimén buy kapangyarian kanuman! Awuy Panginuun.

⁷ Pansabin ku kamuyuy lumatêng lanu si Jesu Cristu ya idi sa mani ulap buy makitan yan kaganawan tawu. Agyan na mani nallatug kana, makitan laya êt. Manangis ya mani tawu sa kaganawan layi sa babun luta gawan parusan na sila. Taganan pêtêg malyari ya abiin. Awuy Panginuun.

⁸ Sinabin Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan, “Sikuy Alpha[†] buy Omega.[‡]” Ya labay sabin sabay siyay Namalyari amésen, awlagi buy kanuman.

Nagpakit si Jesus kan Juan

⁹ Siku si Juan ya patêl yu sa panampalataya buy kaawyin yun pag-arian Bapan Namalyari. Kaawyin

* **1:4 1:4** pituy Ispiritu: ya labay sabin Ispiritun Bapan Namalyari. † **1:8 1:8** Alpha: ya labay sabin, umpisa. ‡ **1:8 1:8** Omega: ya labay sabin, kayaryan.

yuku êt sa kasakitan buy sa kapibabatan gawan sa pamikibêtêk tamu kan Jesus. Gawan sa pamipatanda kun Sabin Bapan Namalyari buy sa pamipapêtêg ku tungkul kan Jesus, gintan laku sa islan Patmos.

¹⁰ Sabitun allun Panginuun, natupus sakun Ispiritun Bapan Namalyari buy nalêngê ku sa kabukutan kuy gisay masnêg ga tunuy ya paran sénêg patutut.

¹¹ Buy sinabin masnêg ga tunuy kangkuy, “[Sikuy Alpha buy Omega, ya labay sabin sikuy Umpisa buy Kayaryan.] Isulat mu nu sabêt ta makitan mu buy ipagtan muy abiin sa pituy pustun manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Efeso, sa Esmirna, sa Pergamo, sa Tiatira, sa Sardis, sa Filadelfia, buy sa Laodicea.”

¹² Nangawing ngaku amên êlêwên nu sisabêt ya magsabi kangku. Dilag gakun nakitan na pituy gintuy pamyanan sulu.

¹³ Baydu sa bunak pituy pamyanan sulu, dilag gisay tawuy nakaidêng ya paran in-Anak Tawuy ubat sa langit.§ Nakayaming yan angga sa buwê buy dilag gintuy nakabaykês sa pagaw na.

¹⁴ Ya ulu buy sabut na, kasin putin sabut tupa o elu. Buy ya mata na, paran magdêkêtdêkêt ta apuy.

¹⁵ Ya bitis na, paran manginangkinang nga tangsuy impadan sa apuy ya pinasilêng. Buy ya tunuy na, paran lanêm ma manukusuk.

¹⁶ Ya gamêt nay wanana, dilag pantalanên na pituy bêtewen buy dilag magawas sa bêbêy nay gisay ispaday mikapakay tarêm.* Buy mamakasilêw wa lupa na kaparisun sawang matut nu ugtu.

¹⁷ Pamakakit ku kana, para kinan nati ya ni-palukub sa kabitisan na. Nuwa impaluntu na kangkuy gamêt ta wanana buy sinabi na, “Agana ka malimu! Sikuy Umpisa buy Kayaryan,

¹⁸ buy sikuy Mangabyay!† Nati yaku nuwa êlêwên mu, nabyay yaku amêsên buy manugêl lakun nabyay kanuman. Sikuy manalan susin Kamatyan‡ buy Hades ya lugal nangamamat.

¹⁹ Kabay isulat muy naki-tan mu ya mangapalyari amêsên buy ya malyari pun êt lanu.

²⁰ Pakalêngê kay Juan. Ati ya labay sabin pituy bêtewen na nakit muy tatalan ku sa wanana ku buy ya pituy pamyanan sulu. Ya pituy bêtewen, sabay ya pituy ang-el ya magban-tay sa pituy pustun manampalatayay miaawyun. Buy

§ 1:13 1:13 Daniel 7:13. * 1:16 1:16 Pahayag 2:16; 19:15; 19:21. † 1:18 1:18 Mangabyay sabay lagyun Bapan Namalyari sa Manan Tipan. Basen yuy (Josue 3:10). ‡ 1:18 1:18 Ya labay sabin, idi sa aypaan kapangyarian na ya kamatyan.

ya pituy sulu sabay ya pituy pustun manampalatayay miaawyun."

2

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Efeso

¹ Amêsen, sinabi ya êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Efeso.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan un pituy bêtewen sa wanana ku buy mamita sa bunak pituy gintuy pamyanan sulu.

² Sikaw wa mani taga Efeso, tanda kuy mani pandaygén yu. Tanda kuy mani pagpagal yu bilang manampalataya buy ya pamibabata yu. Tanda ku êt ta a yu pantulutan makiawyun kamuyuy mani nangadadawak ka tawu. Sinubukan yuy mani mapag-talingkayuy apostul buy napagpapêtgan yun alwa silan namtêg apostul.

³ Tanda ku êt ta nibabata ka sa malakéy kasakinan gawan sa panunul mu kangku buy a ka nangayna."

⁴ "Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Ya pangidu yu kangku, asina kaparisu sabitun nuna kaw nanampalataya.

⁵ Ganakên muy abituy kabilian mu sabitun nuna kan nanampalataya ya nau-mut ta pangidu mu kangku, ya siyan amêsen ni in-lumêpêt tana! Kabay magsisi kayna buy daygén muy mani pandaygén mu sabitun nuna kan nanampalataya kangku. Tagawan nu a ka magsisi, lakwén kata buy itas kuy pamyanan mun sulu sa binyanan na.

⁶ Nuwa dilag gaku êt labay kamu. Pangkasulapwan muy mani pandaygén mani Nicolaita kaparisun panulapu ku sa mani pandaygén la."*

⁷ "Sikaw wa mani mallêngé, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, tulutan kuyan mangan un tagêy puun kayuy mam-in biyay ya idi sa Paraisun Bapan Namalyari."†

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Esmirna

⁸ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Esmirna.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay Umpisa buy Kayaryan

* **2:6** 2:6 Ya pandaygén mani Nicolaita, paniwalan lay asê nadawak ka mangulimén sa alwan pêtêg ga Diyus buy asê nadawak ka panunul sa kalabayan lawini. † **2:7** 2:7 Paraisun Bapan Namalyari: ya labay sabin panugêlan Bapan Namalyari. Asê makitan na abiin baydi sa babun luta.

kaganawan nati buy nanguman nabyay.

⁹ Sikaw wa mani taga Esmirna, tanda kuy saday pamasakit ta mangadanasan yu. Tanda kuy kalulu kaw, nuwa sa pangêlêw ku, mabandi kaw. Tanda ku êt ta pamustak mani Judio kamuyu. Nuwa agyan pansabin lay mani Judio sila, a sila pêtêg tawun Bapan Namalyari nun a sakup silan Satanas.

¹⁰ Agana ka malimu sa mani kasakitan na marani minan danasên. Pakalêngê ka! Dilag dakun umnu kamuyuy ipasukul Satanas amén subukun nakaw. Makadanas kaw pamasakit sa lalêñ mapuy allu. Manugêl kan tapat angga sa kamatyan buy biyan katan gantimpalan biyay ya ayin katganan.

¹¹ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, a ya makadanas ikalway kamatyan.”‡

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Pergamo

¹² Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Pergamo.

‡ 2:11 2:11 *ikalway kamatyan*: ya labay sabin kaparusan na ayin anggan sa impernu (Pahayag 20:6; 20:14; 21:8).

“Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan matarêm ma ispaday mikapakay tarêm.

¹³ Sikaw wa mani taga Pergamo, tanda kuy agyan manugêl kaw sa balayan na pansakupun Satanas, manugêl kaw pun êt tapat kangku. Agyan pinati baysên sa balayan yu si Antipas ya tapat ta magpapêtêg tungkul kangku, a kaw nanalibatuk sa panampalataya yu kangku.”

¹⁴ Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Si dakun umnu kamuyuy manunul sa mani inturun propetay nadawak ya si Balaam.§ Sabitun nunan panawun, inturun Balaam kan Balac nu parasaantu nan itustus ya mani Israelitan makadyag kasalanan. Sinabin Balac sa mani Israelita ya kanêñ lay kanêñ na in-andug sa diyusdiyusan buy makikanayun sila.

¹⁵ Dilag êt dakun umnu kamuyuy manunul sa mani asê ustuy aral mani Nicolaita.

¹⁶ Kabay magsisi kawna buy lakwanan yinay panayag yun mani kasalanan. Tagawan nu asê, mangamut takun maku baysên amén sa kapamilatan ispaday manumawas sa bêbêy ku, kalanbanêñ kuy abiin silay mani kaawyayun yuy manunul sa

§ 2:14 2:14 Mabasa tamuy kwentun Balaam sa librun Mani Bilang 22-24; Mani Bilang 31:16; Deuteronomio 23:4.

mani asê ustuy aral.

17 "Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun. Sisabêt man na manambut, biyan kuyan kanén na in-il-an ku sa langit.* Biyan ku êt ta balang gisa kalla un naputi ya batuy dilag nakasulat ta bayun lagyuy ayin kaatag makatanda nun a kay abituy makatanggap."

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Tiatira

18 Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Tiatira.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay Anak Bapan Namalyari ya dilag mani matay magdêkétdêkét paran apuy buy ya mani bitis nay manginangkinang nga paran pinasilêng nga tangsu.

19 Sikaw wa mani taga Tiatira, tanda kuy mani pandaygên yu. Tanda ku êt ta mapangidu kaw, mapanampalataya kaw, mapaglingkud buy mapamibabata. Tanda ku êt ta igit pun na pandaygên yu amêsên kaysa sabitun nuna.

20 Nuwa dilag gakun asê labay kamuyu. Pantulutan yun manuru si Jezebel† ya babayin mapagtalingkayun propeta. Kabay sa kapamilatan pan-ituru na, naiayat nan makikanayun na mani maglingkud ku buy naiayat na silan mangan kanén na in-andug sa mani diyusdiyusan.

21 Binyanan kuyan panawun magsisi buy lakwanan na pamikikanayun na, nuwa taganan a ya kalabay.

22 Pakalêngê kaw. Biyan kuyan sakit angga sa a yina makaidêng sa kakalékan na. Parusan ku êt ta mani nakaawayun na, liban tana nu pag-sisyen buy lakwanan lay pamikikanayun la sa babayin abiin.

23 Patin kuy mani tagasunul na amên matandan kaganawan pustun manampalatayay miaawyun ya sikuy magtandan isip buy békên mani tawu. Biyan kun tumbas ya balang gisa kamuyu ayun sa mani dinyag yu.

24 Nuwa ya kaatag kamuyu baysên sa balayan Tiatira, asê manunul sa mani turun Jezebel buy a kaw nabiyasa sa pambêgên lan 'Malalêy mani turun Satanás.' Kabay a kina

* 2:17 2:17 Sa Griego, manna ya nakasimpan. Ya labay sabin manna, abituy tinapay ya indin Bapan Namalyari sa mani Israelita sabitun idi sila sa kakyangan. † 2:20 2:20 Ya nunan Jezebel asawan gisay ari sa Israel sabitun nuna. Mabasa sa 1 Ari 16.

dagdagan pun amén a mabayatan na isip yu.

²⁵ Kay labay kuy isundu yuy panunul yu sa kapêtégan na nalêngê yu angga sa lumatêng ngaku.

²⁶ Ya mani manambut buy manunul sa kalabayan ku angga sa kamatyan, biyan ku silan karapatan mamaala sa mani bansa

²⁷ buy kapangyarian manyapung sa mani bansa kaparisun têkên na bakal ya manyapung sa mani banga. Biyan ku sila êt karapatan kaparisun indin kangkun Bapa ku.[‡]

²⁸ Buy idin ku êt kallay kalluwan sa maranun.[§]

²⁹ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyayun!"

3

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyayun na idi sa Sardis

¹ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyayun na idi sa balayan Sardis.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya manalan un pituy bêtêwên buy idi kanay pituy ispirituy maglingkud kan Bapan Namalyari. Sikaw wa mani taga Sardis, tanda

kuy mani pandaygên yu. Malakêy magsabin nabyay ya panampalataya yu kangku, nuwa sa kapêtégan, nati ya panampalataya yu.

² Kabay mimata kaw buy papas-éyêyen yun manguman na nitagan na panampalataya yu ya marani yan mati. Gawan makitan kuy asê pun ganap pa pandaygên yu sa pangêlêw Bapan Namalyari.

³ Kabay ganakên yuy mani aral la nalêngê buy natanggap yu. Sunulun yuy mani abitu buy pagsisyay yuy mani kasalanan yu. Nu a kaw mimata, lumatêng ngaku sa uras sa a yu tanda, kaparisun gisay manakaw ya a yu tanda nu sabêt ta uras sa pallumatêng na.

⁴ Nuwa dilag dakun umnu kamuyu baysen sa Sardis ya asê nadinatan na yaming la, ta a sila nanyag nadawak kaparisun kaatag. Mita silan kaawyayun kun nakayaming naputi gawan nanaspas sila kangku.

⁵ Nu sisabêt man na manambut, payamingan ku yan naputi buy a ku itas ya lagyu na sa librun biyay. Buy kilalanen kuya sa arapan Bapa ku buy sa mani ang-el na.

⁶ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan

[‡] 2:27 2:27 Mani Kanta 2:8-9. [§] 2:28 2:28 Ya labay sabin bay-in kalluwan sa maranun, si Jesus o kapangyarian mag-ari kaawyayun Jesus.

Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun."

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Filadelfia

⁷ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Filadelfia.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya banal buy mapagtawalan. Idi kangkuy susin David.* Sabêt man na buklatênu, ayin nan makapisara buy nu sabêt man na insara kina, ayin nan makapibuklat.

⁸ Sikaw wa mani taga Filadelfia, tanda kuy mani pandaygên yu. Agyan kay iibun na agyu yu, sinunul yu mani inturu ku buy a yu impuglaw wa lagyu ku. Kabay imbuklat kuy pasbul kamuyu buy ayin dakun sisabêt ya makapisaran ati.

⁹ Pakalêngê kaw! Ati yanman na daygên ku sa mani Judioy sakup Satanas ya idi sa balayan yu. Ta pansabin lay mani Judio sila nuwa maglaram sila. Padukwan ku sila sa arapan yu amén matandan lay pangkaidwan kataw.

¹⁰ Lumatêng nga panawun kapapalimuy kasakitan na malyari sa kaganawan tawu baydi sa babun luta. Nuwa illagan kataw sa panawun na abiin,

gawan sinunul yuy utus ku ya mibabata kaw.

¹¹ Marani yakinan lumatêng. Kabay isundu yuy panunul yu sa kapêtégan na nalêngê yu amén ayin sisabêt man na makakwan gantimpala yu.

¹² Nu sisabêt man na manambut, ituwad kuyan gisay tarêk sa Templun Bapan Namalyari buy manugêllina baydu kanuman. Itatak ku kanay lagyun Namalyari ku buy lagyun balayan Namalyari ya sabay ya bayuy Jerusalem ya magtabuy ubat sa langit. Buy itatak ku êt kanay bayu kun lagyu.

¹³ Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun."

Ya sulat para sa mani manampalatayay miaawyun na idi sa Laodicea

¹⁴ Sinabi êt Jesus kangku ya manulat taku sa ang-el nay magbantay sa manampalatayay miaawyun na idi sa balayan Laodicea.

"Ati ya pan-ipasabin Jesus ya sabay siyay pambêgên Amen,[†] ya mapagkatiwalan buy pêtêg ga magpapêtêg buy sabay siyay pinangubatan kaganawan dinyag Bapan Namalyari.

¹⁵ Tanda kuy mani pandaygên yu. Tanda kuy a kaw nalêpêt o naumut. Labay

* 3:7 3:7 susin David: ya labay sabin, dilag yan kapangyarian sa kaarian David.

† 3:14 3:14 Amen: ya labay sabin, si Jesus ya kapilmiyan mani pangakun Bapan Namalyari.

ku dayin nalêpêt kaw o nau-mut.

¹⁶ Nuwa gawan maligamgam kaw, a naumut o nalêpêt, isuka kataw.

¹⁷ Pansabin yuy mabandi kawna buy idi ya kamuyuy kaganawan pangaylanganan yu. Nuwa a yu tanday kapapalunus kaw, kalulu, bulag sa kapêtègan buy tagékték sa pangêlêw Bapan Namalyari.

¹⁸ Kabay pansabin ku kamuyuy manaliw kaw kangkun gintuy inlutsu sa apuy amén magin pêtêg kaw mabandi. Manaliw kaw êt kangkun naputi ya yaming amén matakpan na mamakapadêng-êy ya kalabusán yu. Buy manaliw kaw panuluy pan-ipunu sa mata amén makit yuy kapêtègan.

¹⁹ Pamparusan buy pan-itinêk kuy mani tawuy pangkaidwan ku. Kabay magsipêg kaw buy lubus yun pagsisyan na mani kasalanan yu.

²⁰ Abiti yaku sa lawasan pasbul yuy mallatuktuk. Nu dilag makalêngê kangku buy ibuklat nay pasbul na, sumun naku buy pagkaêm kuyan mangan.

²¹ Nu sisabêt man na manambut, biyan kuyan karapatan miknu sa danin turonu ku. Tagawan sén nanambut taku, nakaiknu wakina sa danin turonun

Bapa kun Namalyari ya nakaiknu sa turonu na.

²² Sikaw wa mani mallêngê, pakaisipin yuy pansabin Ispiritun Bapan Namalyari sa mani manampalatayay miaawyun."

4

Ya Pangulimén sa Langit

¹ Amêsên, pamakayari kun nalêngê mani mensayi sa pituy pustun manampalatayay miaawyun, nakanitan kuy nibuklat ta pasbul sa langit. Buy nalêngê kun nanguman na tunuy ya paran sénég patutut. Sinabi na kangku, "Magdakêy ka baydi ta ipakit ku kamuy mani malyari lanu."

² Tambêng ngakun natupus Ispiritun Bapan Namalyari buy nakitan ku sa langit ta gisay turonu ya dilag nakaiknu baydu.

³ Ya wangis na, manginangkinang kaparisun makamal la batuy jasper buy kornalina.* Buy nakapalitêng sa turonuy buwangaw wa kasin batêk batuy esmeralda.

⁴ Sa palitêng turonu, dilag luwampu buy apat pun na turonu nu saantun nakaikny mangatway nipagtungkul sa langit ya nakayaming naputi buy dilag kuronay gintu.

⁵ Buy ubat sa turonu nakitan kuy maggulisgulis

* **4:3 4:3** Ya batuy jasper magmikakanayun na batêk na nuwa malakê ya batêk nalabyung. Ya kornalina naudit ta batêk na, ya esmeralda nalabyung nga batêk na. Nasilêng nga mani batun ati buy maulaga.

ya mani kimat kaagnan na manugudug ga mani kilat. Sa arapan turonun ati, dilag pituy magdékêtdékêt ta sulu. Sabay ya abiin ya pituy Ispiritun Bapan Namalyari.

⁶ Sa arap turonu, dilag êt paran dagat ta sulamin na malinawlinaw wa paran kristal. Sa apat ta duyun turonu, dilag apat ta nabyay ya inlalang ya nanapnun mata sa arap buy sa bukut.

⁷ Ya nunan nabyay ya inlalang, para yan lewun. Ya ikalwa, para yan baka. Ya ikatlu, para yan lutan tawu buy ya ikaapat, para yan agila ya mallumpad.

⁸ Buy ya apat ta nabyay ya inlalang, dilag silan tianêm ma palakpak buy napnun mata angga sa aypan palakpak la. Allu buy yabi, a sila mantunggên magkantan paradi,

“Banal, Banal, Banal
la Panginuun tamun
Namalyari ya
Makapangyarian sa
kaganawan.

Siyay Bapan Namalyari
sabitun nuna, amêsên buy
kanuman.”

⁹ Ya apat ta nabyay ya inlalang, mamarangal buy magpasalamat sila sa nakaiknu sa turonu ya mambumyay kanuman.

¹⁰ Kaban mangulimên sila, ya mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkul-an sa langit, manduku buy mangulimên sila sa arapan

nakaiknu sa turonu ya mambumyay kanuman. Buy pandidin lay kurona la sa arapan turonu buy pansabin lay,

¹¹ “Bapan Namalyari ya Panginuun yan, kay sikay naspat mananggap panggalang, pamaran-gal, buy kapang-yarian.

Ta sikay nanyag kaganawan buy sa kapamilatan kalabayan mu, nadyag buy nabiyen silan biyay.”

5

Ya Kasulatan buy Biserun Tupa

¹ Pamakayarin abitu, nakit kuy kasulatan na nakatilitil ya tatalan sa wanana nakaiknu sa turonu. Dilag nakasulat sa mikapaka buy insaran pituy pamigta.*

² Nakit kuy gisay makapangyarian na ang-el Bapan Namalyari ya masnêg magsabin, “Sisabêt ta sépat mamitas pamigta buy ayin sépat mamasan nakasulat baydu?”

³ Nuwa ayin gisa man sa langit, o sa babun luta o sa aypan luta ya sépat mamitas pamigta buy ayin sépat mamasan nakasulat baydu.

⁴ Sadyay tangis ku gawan ayin nakun nakitan na sépat mamitas pamigta buy ayin sépat mamasan nakasulat baydu.

⁵ Amêsên, ya gisa sa luwampu buy apat ta

* **5:1 5:1** Insara lay nakatilitil la sulat amén matandan la nu dilag namibuklat sulat.

mangatway nipagtungkulan ya nagsabi kangkun paradi, "Agana ka manangis gawan si Jesus ya pambégen Lewun[†] ya ubat sa layin Arin David[‡] ya ubat êt sa layin Juda, nanambut tana. Kay siyay sépat mamitas pituy pamigta buy sépat mamibuklat kasulatan na nakatilitil."

⁶ Pamakayari, nakit kuy Biserun Tupay paran pinati la awlagi ya nakaidêng sa bunak mani mangatway nipagtungkulan buy apat ta nabyay ya inlalang ya napalitêng sa turonun Bapan Namalyari. Buy si Biserun Tupa, dilag yan pituy sungay buy pituy mata. Ya pituy mata, sabay ya pituy Ispiritun Bapan Namalyari ya inutus na sa kaganawan lugal baydi sa babun luta.

⁷ Amêsên, si Biserun Tupa, kingwa nay nakatilitil la kasulatan ya idi sa wanangamêt un abituy nakaiknu sa turonu.

⁸ Sén kewen naynay kasulatan, si ati silay apat ta nabyay ya inlalang buy ya luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan, nagpalukub sila sa arapan Biserun Tupa. Balang gisa kalla, dilag alpa buy silyaw wa gintu ya napnun pabangi ya sabay ya panalangan mani tawuy pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

⁹ Nagkanta silan bayuy

kanta. Ya pan-ikanta lay, "Kay sikay sépat mangwan nakatilitil la kasulatan buy mamitas un mani pamigta, gawan pinati laka buy sa kapamilatan daya mu, inatbus muy mani tawu ubat sa balang layi, mani sabi, buy bansa amén magin tawu silan Bapan Namalyari.

¹⁰ Dinyag mu silan mani tawuy pag-arian Bapa tamun Namalyari buy mani pari amén maglingkud kana, buy mag-ari sila lanu baydi sa babun luta."

¹¹ Amêsên, nakit ku buy nalêngê kuy tunuy mani ang-el ya asê mabilangbi lang. Nakapalitêng sila sa turonu, sa apat ta nabyay ya inlalang buy sa luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulan.

¹² Nagkanta silan masnêg ga panggalang. Ya ingkanta la, "Si Biserun Tupay pinati la awlagi, kay siyay sépat manggap kapangyarian, pibandiyan, kabiyasan, kaksawan, karangalan, kangêdan, buy pangulimên!"

¹³ Pamakayari, ya kaganawan inlalang ya idi sa langit, sa babun luta, sa

[†] 5:5 5:5 Paradi ya labay sabin "Lewun na ubat sa layin Juda" sabay si Cristu (Genesis 49:8-10). [‡] 5:5 5:5 Sa Isaías 11:10 dilag sinabi ya lumatêng nga Ari o Mamiligtas ya maubat sa layin Arin David.

aypan luta, buy sa dagat,
magkanta sila êt paradi,
“Sa nakaiknu sa turonu buy
sa Biserun Tupa

ya pangulimên,
karangalan, kangêdan,
buy kapangyarian
kanuman.”

¹⁴ Nakitbay ya apat ta
nabyay ya inlalang, “Awuy
Panginuun.” Buy ya
mangatway nipagtungku-
lan, nagpalukub sila buy
nangulimên sa nakaiknu sa
turonu buy sa Biserun Tupa.

6

Ya pamitas mani pamigta

¹ Amêsên, nakit kuy
intas Biserun Tupay nunan
pinamigta sa kasulatan ya
nakatilitil. Pamakayari,
nalêngê kuy paran masnêg
ga kilat ya sabay ya tunuy
gisa sa apat ta nabyay ya
inlalang ya nagsabin “Mita
kayna!”

² Sên nangêlêw waku,
nakitan kuy gisay naputi
ya kabayu. Ya nakasakay,
mitatalan yan bayi buy
binyanan yan kurona. Buy
namita ya amên manambut
sa mani laban.

³ Sên intas êt Biserun
Tupay ikalway pinamigta
sa kasulatan, nalêngê kuy
ikalway nabyay ya inlalang
ya nagsabin paradi, “Mita
kayna!”

⁴ Amêsên, gisay naudit
ta kabayu nag-awas. Buy
ya nakasakay, binyanan
yan maragul la ispada buy

karapatan mamitas kap-
atêtbêkan baydi sa babun
luta. Sa pakapakun baydu,
mipapati ya mani tawu.

⁵ Sên intas sa êt Biserun
Tupay ikatluy pinamigta
sa nakatilitil la kasulatan,
nalêngê kun nagsabi ya
ikatluy nabyay ya inlalang,
“Mita kayna!” Buy nakit kun
nag-awas ya gisay kabayu
nauyang. Ya nakasakay,
manalan yan panimbang.

⁶ Pamakayari, nalêngê kuy
tunuy ya ubat sa pibunakan
apat ta nabyay ya inlalang
ya magsabin paradi, “Ya upa
sa gisay allu, sabay ya gisay
kilun trigu o tatluy kilun
arinay saliwin na.* Nuwa
agana mu itag-ay ya alagan
larun ulibu buy alagan alak
ka ubat sa sabên ubas.”

⁷ Sên intas sa êt Biserun
Tupay ikaapat ta pinamigta
sa nakatilitil la kasulatan,
nalêngê kuy ikaapat ta
nabyay ya inlalang ya
nagsabin, “Mita kayna!”

⁸ Buy nakitan kuy gisay
napêtlay kabayu. Ya
nakasakay, Kamatyan na
lagyu na buy ya lagyun
manunul kana, Hades ya
labay sabin lugal nanga-
mamati. Binyanan silan
kapangyarian mamin
tawu sa ikaapat ta baagi
baydi sa babun luta sa
kapamilatan gera, layang,
sakit buy mangatubag ga
ayup.

⁹ Sên intas sa êt Biserun
Tupay ikalimay pinamigta

* **6:6 6:6** Sa pêtêg ga ulaga sa gisay allun upa makasaliw silan 12-15 ya kilun
trigu o 36-45 ya kilun arina.

kasulatan, nikit ku sa suléplêp kuy idi sa aypaan pamiandugan kan Bapan Namalyari ya kaladwan mani tawuy pinati awlagi gawan sa pagtiwala buy pamipapêtêg lan Sabin Bapan Namalyari.

¹⁰ Masnêg lan pansabin, "Panginuun ya Makapangyarian, banal buy tapat, parasaantun kabuyut kay mangêtêng bayu mu parusan buy ablasên ya namati kanyan?"

¹¹ Buy balang gisa sa mani nati, binyanan silan naputi ya yaming. Pamakayari, sinabin Jesus kalla, "Mangêtêng kaw pun pérâd da panawun angga sa mikumpletuy bilang un pinati lay kaparisu yun mipapatêl ya maglingkud kan Bapan Namalyari."

¹² Sén intas sa êt Biserun Tupay ikaanêm ma pinamigtan kasulatan, nangayun malakas. Dinumiglêm ma allu ya paran yaming nga nauyang buy inumudit ta buwan un paran daya.

¹³ Nanabuy mani bêtêwên sa babun luta ya paran tagêy igus sa nailê ya nanêgnêg gawan sa saday lakas angin.

¹⁴ Nitas sa langit ya paran intilitil la papel. Buy nitas êt ta kaganawan bung-uy buy mani isla sa binyanan la.

¹⁵ Ya mani ari baydi sa babun luta, ya mani ni-pagtungkulon, ya mani mamunu sa mani sundalus, ya

mani mabandi, ya mani dilag kapangyarian, buy ya kaganawan tawu, ipus man o asê, nagtagu sila sa mani lêyang buy sa mangaragul la batu sa mani bung-uy.

¹⁶ Sinabi la sa mani bung-uy buy sa mangaragul la batu, "Tugpawan yukay buy itagu amên a yan makitan na lupon nakaiknu sa turonu buy amên a yan madanasan na tubag Biserun Tupa.

¹⁷ Tagawan inlumatêng nganay alluy kapapalimuy saday tubag Bapan Namalyari buy Biserun Tupa. Buy ayin taganan makapibabata."

7

Ya 144,000 tinatakan ubat sa mani layin Israel

¹ Pamakayari, nikit kuy apat ta ang-el ya nakaidêng sa apat ta duyin babun luta. Pambênbênan lay apat ta angin amên asê maanganan na babun luta, dagat o dakun sabêt man na puun kayu.

² Buy nikit ku pun êt ta gisay ang-el ya ubat sa puputakan mamut. Tata-lan nay panatak un Bapan Namalyari ya nabyay. Buy masnêg nan sinabi sa apat ta ang-el la binyanan kapangyarian mallasak sa babun luta buy sa dagat,

³ "Agana yu pun sirên na babun luta, ya dagat, buy mani puun kayu anggan a yan pun natatakan na waêng mani maglingkud sa

Panginuun tamun Namalyari."

⁴ Nalêngê kuy dinalan buy apattapu buy apat ta libu ya bilang kaganawan natatakan ya ubat sa mapu buy luway layin Israel.

⁵ Ya layin Juda, mapu buy luway libu.

Ya layin Ruben, mapu buy luway libu.

Ya layin Gad, mapu buy luway libu.

⁶ Ya layin Aser, mapu buy luway libu.

Ya layin Neftali, mapu buy luway libu.

Ya layin Manases, mapu buy luway libu.

⁷ Ya layin Simeon, mapu buy luway libu.

Ya layin Levi, mapu buy luway libu.

Ya layin Isacar, mapu buy luway libu.

⁸ Ya layin Zebulun, mapu buy luway libu.

Ya layin Jose, mapu buy luway libu.

Ya layin Benjamin, mapu buy luway libu.

Ya mani tawu sa arap turonun Bapan Namalyari

⁹ Pamakayari, nakit kuy bapan lakên tawuy asê mabilangbilang. Naubat sila sa kaganawan bansa, layi, buy mani sabi. Nakaidêng sila sa arapan turonu buy sa arapan Biserun Tupa. Nakayaming silan makarang nga naputi buy tatalan lay mani palapan palaspas.

¹⁰ Masnêg lan pansabin,

"Ulimênê si Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu buy ulimênê êt ya Biserun Tupa, gawan inligtas lakay sa kaparusan!"

¹¹ Nidêng nakapalitêng ya kaganawan ang-el sa apat ta nabyay ya inlalang buy ya mangatway nipagtungkulon sa langit ya nakapalitêng êt sa turonu. Nagpalukub ya mani ang-el sa arapan turonun Bapan Namalyari buy nangulimên sila kana.

¹² Paradi ya sinabi la,
"Awuy Panginuun!
Ya pangulimên, ya kangêdan, ya kabiyasan, ya pagpasalamat, ya karangan, ya kapangyarian buy ya kapas-éyan,
idi sa Bapa tamun Namalyari kanuman!

Awuy Panginuun!"

¹³ Amêsên, namatang kangkuy gisa sa mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkulon, "Sisabêt ta abitu silay nakayaming makarang nga naputi buy antuy ubatan la?"

¹⁴ Nakitbay yaku kana, "Kakay, kay sikay magtanda!"

Buy sinabi na kangku, "Sabay abiin silay nakadanas sadyay pamasakit nuwa a sila sinumuku. Inlinis buy pinapakaputi lay yaming la sa kapamilatan dayan Biserun Tupa."

¹⁵ Gawan a sila sinumuku sa pamasakit kalla, kabay

idi sila sa arap turonun Bapan Namalyari. Allu buy yabi silan maglingkud kan Bapan Namalyari sa Templuna. Si Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu na ya sabay ya mallukub kalla.

¹⁶ A silayna lumayang o mapêl-angan. Buy a silayna maumutan allu o dakun sabêt ta makatékték.

¹⁷ Gawan ya Biserun Tupa, idi ya sa danin turonu ya sabay ya mallukub buy mamilaku kalla sa mani sibul la mam-in biyay. Buy itas Bapan Namalyari ya sakit buy kalungkutan la kanuman.*

8

Ya Pamitas ikapituy Pinamigta sa kasulatan

¹ Sén intas Biserun Tupay ikapituy pinamigta kasulatan, nangimbék ka langit un kapakay uras.

² Pamakayari, nakit kuy pituy ang-el la nakaidêng sa arapan Bapan Namalyari. Ya balang gisa kalla, binyanan patutut.

³ Amêsên, inlumatêng pun êt ta gisay ang-el la mantan gisay gintuy pamyanan ya pangêwêkan pabangi. Nidêng ya sa arapan pamiandugan kan Bapan Namalyari. Indin kanay malakêy pabangi amên iawyun na sa panalangan kaganawan pinilin Bapan Namalyarin kay kana. Buy in-andug nay ati sa

gintuy pamiandugan ya idi sa arapan turonun Bapan Namalyari.

⁴ Ya asuk ka ubat sa panêwêkén na pabangi buy ya panalangan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, niagnan nitag-ay ubat sa gamêt ang-el papakun sa arapan Bapan Namalyari.

⁵ Pamakayari, kingwan ang-el ya gintuy pamyanan inêwêk ka pabangi, pinakapnu nan bayan apuy buy insamwag na sa luta. Buy tambêng nangimat, nangilat, nanugudug buy nangayun.

Ya mani patutut

⁶ Amêsên, naglêan na pituy ang-el amên patunuyun na patutut ta indin kalla.

⁷ Sén pinasnêg gan nunan ang-el ya patutut na, nanguran elu buy apuy ya dilag daya. Buy naslêb ya ikatluy baagin babun luta buy ikatluy baagin kaganawan puun kayu buy kaganawan nikalutêdlutêd da lamun.

⁸ Sén pinasnêg êt ikalway ang-el ya patutut na, nanabu sa dagat ta apuy ya magdêkêtdêkêt ya paran gisay maragul la bunguy. Nadyag dayay ikatlun baagin dagat.

⁹ Kabay nati êt ta ikatluy baagin mani mambumyay sa dagat, buy nalasak ya ikatluy baagin mani barku sa dagat.

* **7:17 7:17** Sa Griego ati ya nakasulat, "Buy punisan nan Bapan Namalyari ya balang luwa sa mata la."

¹⁰ Sēn pinasnēg ga êt ikatlun ang-el ya patutut na, ubat sa langit, nanabu sa ikatlun baagin kaganawan mani ilug buy mani sibul ya gisay maragul la bêtêwên ya magdékêtdékêt.

¹¹ Ya lagyun ati ya bêtêwên, "Napait." Kabay pinumait ta lanêm ya kinapinabwan na. Buy sēn nainêm malakêy tawuy abituy lanêm, nati sila.

¹² Sēn pinasnēg ga êt ikaapat ta ang-el ya patutut na, nalasak ya ikatluy baagin mamut, ikatluy baagin buwan buy ikatluy baagin kaganawan mani bêtêwên. Kabay nitas ya ikatluy baagin sawang mamut buy yabi.

¹³ Pamakayari, nakit kuy gisay agilay mallumpad sa langit. Nalêngê kuy masnêg nan pansabin, "Mamakapalunus! Mamakapalunus! Mamakapalunus ya manugêl sa babun luta sa pamasnêg tatluy ang-el un patutut la!"

9

¹ Sēn pinasnêg êt ikalimay ang-el ya patutut na, nakit kuy nanabu sa babun lutay gisay bêtêwên* ya ubat sa langit. Buy indin sa bêtêwên ya susin kalalêlaléan sukulan sa aypan luta.[†]

² Sēn imbuksat nay ati, nag-awas ya makudpay asuk ya paran ubat sa

maragul la pallutwan tina-pay. Natugpawan asuk ka mamut. Kabay dinumiglêm ma babun luta.

³ Buy ubat sa asuk, nipagawas sa mani durun buy nikyat sa luta. Binyanan silan kapangyarian masakit sa pangayat la, kaparisun pangayat kulsisipit.

⁴ Intipan kallay agana la sirêna mani lamun, gitna, o mani puun kayu nun a kay ya pasakitan la, abituy mani tawuy ayin tatak Bapan Namalyari sa waêng la.

⁵ Nuwa a sila tinulutan patin na mani tawuy ayin tatak Bapan Namalyari, nun a kay pasakitan sila sa limay buwan sa kapamilatan paran pangayat kulsisipit.

⁶ Buy sa panawun na abiin, labay pun mani tawun mati sila, nuwa a sila mati.

⁷ Ya mani durun, para silan kabayuy nakal-an makilaban. Dilag nakapaluntu sa ulu lay paran kuronay gintu buy ya lupa la, napakalupan tawu.

⁸ Makarang nga sabut la kaparisun sabut babayi buy paran bangil lewun na bangil la.

⁹ Ya pagaw la, dilag panagkay diyag sa bakal buy ya tunuy palakpak la, paran tarit mani kalesa ya pagsakayan mani sundalus sa gera ya pangguluyun malakêy kabayuy manduyung sa labanan.

* **9:1 9:1** gisay bêtêwên: ya labay sabin, gisay ang-el (Pahayag 9:11). † **9:1** *kalalêlaléan sukulan sa aypan luta:* ya labay sabin ya kulungan nadawak ka ispiritu kaban mangêtêng silan kaparusán.

¹⁰ Ya ikuy la, kaparisun ikuy kulsisipit buy dilag kapangyarian mamasakit sa mani tawu sa lalén limay buwan.

¹¹ Ya ari la sabay ya ang-el la magbantay sa kalalélaléan sukulan sa aypan luta. Abadon na lagyu na sa sabin Hebreo buy Apolion êt taman na lagyu na sa sabin Griego ya labay sabin Mallasak.

¹² Nayari yay nunay mamakapalimu, nuwa dilag pun luway mamakapalimuy lumatêng.

¹³ Sén pinasnêg ikaanêm ma ang-el la patutut na, nalêngê kuy gisay tunuy ya ubat sa apat ta sungay sa mani duyun gintuy pamian-dugan ya idi sa arapan Bapan Namalyari.

¹⁴ Sinabi na sa ikaanêm ma ang-el la dilag patutut, "Ibus minay apat ta ang-el ya nakagapus sa maragul la ilug Eufrates."

¹⁵ Kabay imbus ya apat ta ang-el amên patin lay ikatlun baagin mani tawu sa babun luta. Taganan in-ilan sila para sa uras, allu, buwan buy tawun na ati.

¹⁶ Nalêngê kuy luwan dalan na milyun na bilang mani sundalus ya nakasakay sa kabayu.

¹⁷ Buy nikit ku sa sulêplêp kuy mani kabayu. Buy ya mani nakasakay, dilag silan naudit ta panagka ya idi sa pagaw la ya paran apuy, nalabyung paran safiro buy kulay ukuy ya paran asupri.

Ya ulun mani kabayu, paran ulun lewun buy dilag apuy, asuk, buy asupri ya umawas sa bêbêy la.

¹⁸ Gawan sa tatluy salut ya nag-awas sa bêbêy la ya sabay ya apuy, asuk buy asupri, nati ya ikatluy baagin mani tawu sa babun luta.

¹⁹ Ya kapangyarian mani kabayu, idi sa bêbêy buy ikuy la. Ya ikuy la, paran ulun utan ya sabay ya panggamitin lan mamasakit.

²⁰ Ya nitagan na tawu sa babun lutay asê nati sa mani salut ta abitu, a sila nag-sisi sa mani kasalanan la nun a insundu la pun êt ta pangulimên la sa mani nangadawak ka ispiritu buy sa mani ribultuy kay diyag mani gamêt la, mani diyus-diyusan ya diyag sa gintu, pilak, tangsu, batu buy kayu ya asê makakit, makalêngê o makabita.

²¹ A la êt pinagsisyan na pamati la, ya pangkukulam la, ya pamikikanayun la o panakaw la.

10

Ya Ang-el buy Nangabêlêng nga Kasulatan

¹ Pamakayari, nikit kina êt ta gisay makapangyarian na ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Nauklupan ulap pa lawini na buy dilag buwangaw sa babun ulu na. Manginangkinang paran mamut ta lupa na buy paran tarêk apuy ya mani bitis na.

² Dilag yan pantalanêna nabêlêng nga kasulatan na nakatilitil la nakabuklat. Intudak na sa dagat ta wanabitis na buy sa lutay naman na udin bitis na.

³ Nan-angaw yan paran nan-ungul la lewun buy pik-itbayan yan mangêlêdêgêda pituy kilat.

⁴ Buy sén isulat ku dayiya nalêngê ku sa pituy kilat, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit. Sinabin ati, "Agana mina isulat ta sinabin pituy kilat. Iliim mutana pun."

⁵ Pamakayari, nikit kuy abituy ang-el la nakaidêng sa dagat buy sa luta. Intagay na sa langit ta wanangamêt na buy

⁶ nangaku ya sa lagyun Bapan Namalyari ya nabyay kanuman ya nanyag kaganawan idi sa langit, kaganawan idi sa babun luta buy kaganawan idi sa dagat. Sinabi na, "Asina maêpêng nga panawun.

⁷ Nu patunuyun ikapitun ang-el la patutut na, tuparêna Bapan Namalyari ya palanunay nakaliim, kaparisun impatanda na awlagi sa mani propetay lingkud na."

⁸ Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit ta nagsabin paradi kangku, "Lakwên moy ang-el la nakaidêng sa dagat buy sa luta. Kêwên moy tatalan nay librûy nakabuklat."

⁹ Kabay nagdani yaku sa ang-el buy inyawad ku kanay kasulatan. Sinabi na kangku, "Awu, kêwên mina buy kanêna. Matam-is sa bêbêy moy abiin un paran pulut panilan, nuwa naapak sa banaw mu."

¹⁰ Kingwa ku sa gamêt nay kasulatan buy kinnan ku. Para yan pulut panilan na natatam-is sa bêbêy ku. Nuwa sén naibuun kina, naapak sa banaw ku.

¹¹ Pamakayari, sinabi na kangku, "Kaylangan minan ipatandan manguman na pan-ipasabin Bapan Namalyari tungkul sa mani tawu, sa mani bansa, sa mani sabi buy sa mani ari."

11

Ya Luway Magpapêtêg

¹ Pamakayarin abitu, binyanan nakun ang-el* un gisay panukad da paran tekêñ buy sinabi na kangku, "Mita kayna ta sukadêñ moy Templun Bapan Namalyari buy abituy pamiandugan. Bilangêñ mu êt ta mani tawuy mangulimêñ baydu.

² Nuwa agana mina sukadêñ na lawasan Templu, gawan abituy indin sa mani tawuy asê manampalataya kan Bapan Namalyari. Buy ya mani tawun abiin, sakupun† lay Banal la Balayan Jerusalem sa lalêñ apattapu buy luway buwan.

* 11:1 11:1 Sa Griego, "binyanan nakun gisay panukad." † 11:2 11:2 Sa Griego, ya "sakupun" "piturakturakan."

³ Sa panawun abiin, mamiutus sakun luway magpapêtêg ku. Nakayaming silan nauyang buy ipatanda lay Sabin Bapan Namalyari sa lalên gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy allu.”[‡]

⁴ Ya luway magpapêtêg, sabay silay labay sabin luway puun kayun ulibu[§] buy luway pamyanan sulu. Nidêng sila sa arapan Panginuun un buun babun luta.

⁵ Nu dilag kalabay mamasakit sa luway magpapêtêg, dilag apuy ya magawas sa bêbêy la ya manlêb kalla. Parabayduy ikamatin sisabêt man na kalabay mamasakit kalla.

⁶ Dilag silan kapangyarian mamatgên uran kaban pansasin lay pan-ipasabin Bapan Namalyari kalla. Buy dilag sila êt kapangyarian daygên dayay lanêm buy mamasakit kaganawan tawu baydi sa babun luta un kaganawan kalsin salut, sa sabêt man na uras ya labay la.

⁷ Pamakayarin ipatandan luway magpapêtêg ya pan-ipasabin Bapan Namalyari, magsalwang ngay matubag ga ayup pa ubat sa kalalêlaléan sukulan sa aypan luta amén makilaban sa luway magpapêtêg. Masambut buy mapatin matubag ga ayup ya luway

magpapêtêg.

⁸ Ya bangkay la, kay pasawên la tana sa dan balayan Jerusalem ya sabay ya balayan na pinipakwan Panginuun la sa kurus. Buy ya balayan na abiin, maiparisu ya sa Sodoma buy sa Egipto ya saday kadawakan.

⁹ Sa tatlu buy kapakay allu, ya bangkay la, piêlêw-êlêwan tan mani tawuy ubat sa magmikakanayun na layi, mani sabi buy mani bansa. Buy a la tulutan mailbêng.

¹⁰ Matulay mani tawuy idi baydi sa babun luta, gawan sa pangamatin luway magpapêtêg. Magsaya buy mipam-in degaluy balang gisa, gawan nati yay luway magpapêtêg ga namasakit sa mani tawuy idi baydi sa babun luta.

¹¹ Nuwa pamakalibas tatlu buy kapakay allu, pinabyay silan manguman Bapan Namalyari buy nidêng sila. Buy ya mani tawuy nakakit kalla, saday limu la.

¹² Pamakayari, ya luway magpapêtêg ya nanguman nabyay, nalêngê lay masnég ga tunuy ya ubat sa langit ya nagsabin paradi, “Magdakêy kaw baydi!” Kaban pan-êlêwên silan mani kapatila, ya luway nanguman nabyay, pan-itag-ay silan ulap papakun sa langit.

¹³ Sa uras êt ta abitu, nan-

[‡] 11:3 11:3 Ya apattapu buy luway buwan o gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy tawun na allu o tatlu buy kapitnay tawun, kay gigisay labay sabin.

Ati ya panawun na indin Bapan Namalyari para sa mani kapatila na. [§] 11:4

11:4 Zacarias 4:1-14.

gayun saday lakas. Buy nalasak ka ikamapuy baagin balayan Jerusalem buy pituy libuy tawuy nati. Taganan nalinwan mani tawuy nitagan buy nangulimén sila kan Bapan Namalyari ya idi sa langit.

¹⁴ Buy nayari yanay ikalway mamakapalimu, nuwa narani ya êt ta ikatlu.

Ya ikapituy patutut

¹⁵ Amésen, sén pinasnég ikapituy ang-el la patutut na, dilag gakun nalêngéy mani masnég ga tunuy ya ubat sa langit ya magsabin paradi, "Ya kaganawan pag-arian baydi sa babun luta, idi yana kan Bapa tamun Namalyari buy kan Cristuy pinili na.

Mag-ari yina kanuman."

¹⁶ Amésen, ya luwampu buy apat ta mangatway ni-pagtungkulon ya nakaiknu sa turonu la sa arapan Bapan Namalyari, nagpalukub sila buy nangulimén kan Bapan Namalyari.

¹⁷ Sinabi la,
"Bapan Namalyari ya
Makapangyarian sa
kaganawan,
sikay Namalyari awlagi
buy anggay nabay
amésen.

Magpasalamat kay kamu
gawan ginamit muy
sadyay kapangyarian
mu
buy mag-ari kayna
baydi sa babun luta.

¹⁸ Natubag-tubag ga mani tawuy asê mangilala kamu, nuwa niras say panawun tubag mu, buy pangatul mu sa mani nati.

Panawun nan biyan mun gantimpalay mani propetay maglingkud kamu, ya mani pinili mun kay kamu buy ya kaganawan naglimu kamu, nipagtungkulon man o ayin.

Panawun nan pallipul mun mani nallasak sa babun luta."

¹⁹ Pamakayari, nibuklat ta pasbul Templun Bapan Namalyari ya idi sa langit, buy nakit sa lalén Templay Baul un Kasunduwan*. Amésen, nangilat, nangimat, nangélédéged, nangayun buy nanguran maragul la elu.

12

Ya babayi buy dragun

¹ Pamakayarin abitu, nakit ku sa langit ta taganan mamaupapas. Nakit kuy gisay babayi ya nakayaming allu buy nakatudak ya sa buwan. Dilag yan kuronay mapu buy luway bêtewén.

² Nabuktut ya buy marani yan manganak. Kabay kapan-angaw-angaw na gawan sa saday ilab matanam na.

* **11:19 11:19** Exodus 25:10-22; Hebrews 9:4; Hebrews 8:1; 8:2; 8:5; Exodus 25:15; Deuteronomy 10:1-5.

³ Dilag gaku pun nakit sa langit ya taganan mamakau-papas. Nakit kuy maragul buy naudit ta dragun ya dilag pituy ulu buy mapuy sungay na. Ya balang ulu na, dilag kurona.

⁴ Intangay ikuy nay ikatluy baagin mani bêtêwén sa lan-git buy insamwag sa babun luta. Pamakayari, nidêng nga dragun sa arapan babayi ya manganak amên ibuun na kulaw sa uras sa miawas sa ati.*

⁵ Buy nanganak ka babayi un gisay kulaw wa liyaki ya sabay ya mag-ari sa ka-ganawan bansa buy maigpit êt ta pag-ari na[†] kalla. Buy dilag nanamsam sa kulaw buy gintan kan Bapan Na-malyari ya nakaiknu sa tur-onu na.

⁶ Amêsen, tinumakas êt ta babayi papakun sa kakyan-gan, sa gisay lugal la in-il-an Bapan Namalyari ya tugêlan na. Buy saysayén ya baydun gisay libu buy luwan dalan buy anêmmapuy allu.

⁷ Pamakayari, dilag gera sa langit. Si Miguel ya mamu-nun mani ang-el buy mani kaawyun nan ang-el, nakila-ban sila sa dragun buy mani ang-el na.[‡]

⁸ Nasambut ta dragun buy mani ang-el na. Kabay im-patas sila sa langit.

⁹ Insamwag Miguel buy ang-el ya maragul la dra-gun buy mani ang-el na sa babun luta. Ya dragun,

sabay ya utan sabitun nunan panawun§ buy pambêgêن Diyablu o Satanas ya sabay ya mamilitêp sa kaganawan tawu sa babun luta.

¹⁰ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy ya ubat sa langit. Sinabi na, "Inlumatêng ngay pamili-g-tas Bapan Namalyari! Pan-ipakit naynay kapang-yarian buy pag-ari na buy ya karapatan Cristu ya pinili na.

Tagawan impatas nayna ubat sa langit ta manangkan sa mani ma-patêl tamu sa arapan Bapan Namalyari allu buy yabi.

¹¹ Nasambut tinan mani ma-patêl tamu sa kapamilatan dayan Biserun Tupa buy sa kapêtêgan na pan-ipapêtêg la.

A sila malimun idin na biyay la alang-alang sa panam-palataya la.

¹² Kabay matula kaw, sikaw wa mani manugêl sa langit.

Nuwa mamakapalunus kaw wa mani manugêl sa babun luta buy sa da-gat gawan insamwag ga baysêñ kamuyu si Satanas.

Natubag-tubag ya gawan tanda nay pér-ad tay panawun para kana."

* **12:4 12:4** Judas 1:6. † **12:5 12:5** Sa Griego, mag-ari sa kapamilatan têkén na bakal. ‡ **12:7 12:7** Judas 1:9. § **12:9 12:9** Genesis 3:1-15.

¹³ Sêñ nakit dragun na insamwag gina sa luta, tinagal nay babayi ya nanganak kualaw wa liyaki.

¹⁴ Nuwa ya babayi, binyanan yan luway palakpak kaparisun palakpak maragul la agila amén makalpad ya sa lugal la kakyangan na in-il-an kana. Baydu yan saysayén sa tatlu buy kapitnan tawun amén miligtas ya sa dragun.

¹⁵ Pamakayari, ya dragun, namipaawas yan laném sa bêbêy na kaparisun maragul la lanab amén mianul la babayi.

¹⁶ Nuwa sinawpan lutay babayi. Nibuklat ta luta buy sinépsép nay laném ma impaawas dragun.

¹⁷ Amésen, gawan sa saday tubag dragun sa babayi, impawés nay tubag na sa kaatag anak babayi ya nitagan. Sabay silay mani tawuy manunul sa mani utus Bapan Namalyari buy manugél tapat sa kapétègan na inturun Jesus.

¹⁸ Buy nidéng nga dragun sa agid dagat.*

13

Ya Luway Matubag ga Ayup

¹ Pamakayari, nakit kuy matubag ga ayup pa inumawas ubat sa dagat. Pituy ulun ati buy mapuy sungay na. Balang sungay na, dilag kurona buy sa balang ulu

na, dilag nakasulat ta lagyuy pamustak kan Bapan Namalyari.

² Ya matubag ga ayup, para yan leopardo. Ya bitis na, paran bitis osu. Ya bêbêy na, paran bêbêy lewun. Buy ya dragun, indin na sa matubag ga ayup pa kapangyarian na, turonu na buy karapatan na.

³ Nakit kuy dilag nukay gisay ulun matubag ga ayup, ya ikamati nayna dayi, nuwa inumiyul yapun êt. Gawan sa nalyarin abitu, taganan nakaupapas sa mani tawu sa buun babun luta buy nunul sila sa matubag ga ayup.

⁴ Amésen, gawan sa parabayduy kapangyarian na indin dragun sa matubag ga ayup, nangulimén na mani tawu sa dragun. Buy nangulimén sila êt sa matubag ga ayup buy sinabi lay, "Ayin kaparisuy abiin ya matubag ga ayup! Sisabêt pun na makadéggé lumaban kana?"

⁵ Ya matubag ga ayup, tinulutan Bapan Namalyarin magsabin nadawak laban kana buy mag-ari ya sa apattapu buy luway buwan.

⁶ Nagsabi yan nadawak laban kan Bapan Namalyari, laban sa lagyun Bapan Namalyari, laban sa tutugélan na buy laban sa kaganawan manugél sa langit.

⁷ Si Bapan Namalyari, tinulutan nay matubag ga ayup

* **12:18 12:18** Nidéng ya amén êtèngén o bêgén na matubag ga ayup.

pa labanêñ buy sambutun nay mani pinili nan kay kana. Buy binyanan yan karapatan mag-ari sa mani tawu sa kaganawan layi, sabi, buy bansa baydi sa babun luta.

⁸ Ya mani tawu baydi sa babun luta, ulimêñen lay matubag ga ayup, liban ta sa mani tawuy ubat pun sa dinyag ga babun luta, naksulat tay lagyu la sa librun biyay. Ya magbandin librun abiin sabay ya Biserun Tupay pinati.

⁹ Sikaw wa mallêngê, pakaisipin yuy ati.

¹⁰ Sisabêt man na tawuy intakdan dakpên, dakpên ya. Buy sisabêt man na intakdan mati sa ispada, mati ya êt sa ispada. Kabay ya mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, kaylangan lan mibabata buy manugêl tapat kana.

¹¹ Pamakayari, nakakit takina êt gisa pun na matubag ga ayup ya inumawas ubat sa luta. Luway sungay na ya paran sungay tupa, nuwa nu magsabi ya, katunuy yan dragun.

¹² Ginamit nay kaganawan kapangyarian nunan matubag ga ayup. Pinilit nay kaganawan tawu baydi sa babun lutay mangulimêñ sa nunan matubag ga ayup pa saday nuka ya paran ikamati nayna dayi, nuwa inumiyul êt.

¹³ Ya ikalway matubag ga ayup, namipakit yan taganan mamakaupapas

kaparisun pamauran nan apuy sa arapan mani tawu.

¹⁴ Buy gawan sa mani abiin ya mamakaupapas sa impadyag kanan nunan matubag ga ayup, nailitêp nay mani tawu sa babun luta. In-utus nay mani tawuy manyag ribultun nunan matubag ga ayup ya dilag saday nuka gawan sa ispada nuwa nabyay yapun êt.

¹⁵ Tinulutan Bapan Namalyari ya ikalway matubag ga ayup ya biyan nan biyay ya ribultu amên makapagsabi ya. Amêsên, intipan ribultuy patin na kaganawan asê kalabay mangulimêñ kana.

¹⁶ Pinilit ikalway matubag ga ayup pa kaganawan tawun tatakan na wanang gamêt la o ya waêng la, nipagtungkul man o ayin, mabandi man o kalulu, ipus man o asê.

¹⁷ Sisabêt man na asê kalabay magpatatak lagyu o bilang nunan matubag ga ayup, a ya malyarin mamisaliw o manaliw.

¹⁸ Kaylangan di ya kabiyasan. Matandan tawuy biyasa nu sabêt ta labay sabin bilang matubag ga ayup, tagawan bilang nga ati un lagyun gisay tawu. Ya bilang na, anêm ma ralan buy anêmmmapu buy anêm (666).

14

Ya mani kantan inatbus

¹ Pamakayari, nakit kuy Biserun Tupay nakaidêng sa

Bung-uy Zion.* Kaawyun nay dinalan buy apattapu buy apat ta libuy tawuy nagtatak ka waêng la un lagyun Biserun Tupa buy Bapa na.

² Amêßen, nalêngê kuy tunuy ubat sa langit ya paran sênêg lanêm un bêsay buy paran masnêg ga kilat buy para êt tigtigan un mani manigtig alpa.

³ Magkantay dinalan buy apattapu buy apat ta libuy tawu sa arapan turonun Bapan Namalyari, sa arapan apat ta nabyay ya inlalang buy sa arapan mangatway nipagtungkulang. Bayuy panikanta la buy ayin magtanda, nun a kay ya dinalan buy apattapu buy apatta libuy inatbus Bapan Namalyari sa mani tawu sa babun luta.

⁴ Nanugêl silan malinis ta a sila nakitakês sa babayi.[†] Nanunul sila sa Biserun Tupa agyan antuy lakwên na. Inatbus sila ubat sa kaganawan tawu sa babun luta bilang mumunan andug kan Bapan Namalyari buy sa Biserun Tupa.

⁵ A sila taganan naglaram buy ayin makit ta dakun sabêt man na nadawak kalla.

Ya tatluy Ang-el

⁶ Pamakayari, nakitan kuy gisa pun êt ta ang-el ya malumpad sa langit. Gêgtan nay Mangêd da Balita ya asê magbayu kanuman amên ipatanda na sa mani tawuy

idi baydi sa babun luta, sa kaganawan bansa, layi, sabi buy sa magmikakanayun na grupun mani tawu.

⁷ Ati ya masnêg nan sinabi, "Malimu kaw kan Bapan Namalyari buy idin yu kanay panggalang yu, gawan panawun nan pangukum na. Uliménen yu si Bapan Namalyari ya nanyag langit, luta, dagat buy mani sibul."

⁸ Pamakayari, inlumpad êt ta ikalway ang-el ya masnêg magsabin paradi, "Nalasak kana! Nalasak kanay pikatandan na balayan Babilonia. Ya mani tawun ati sabay ya nanagyat sa mani tawu sa babun luta un manunul sa pamikikanayun la ya pan-ikatubag Bapan Namalyari."

⁹ Amêßen, inlumpad da êt ta iktluy ang-el ya masnêg magsabin, "Ya kaganawan nangulimên sa matubag ga ayup buy sa ribultu na, ya mani nagpatatak sa waêng o gamêt la,

¹⁰ sabay silay makadanas sa sadyay tubag Bapan Namalyari, ta parusan na sila sa apuy buy sa asupri sa arapan Biserun Tupa buy sa mani banal la ang-el na.

¹¹ Buy ayin tunggên na pagtag-ay asuk apuy ya mamasakit kalla. Allu buy yabi silan magkasakit, gawan nangulimên sila sa matubag ga ayup buy sa

* 14:1 14:1 Zion: sabay ya bung-uy ya pinipaydêngan Templu sa Jerusalem.

† 14:4 14:4 a sila nakitakês sa babayi: ya labay sabin ya mani katapatan kan Bapan Namalyari.

ribultu na buy nagpatatak sila pun êt lagyu na."

¹² Kabay sikaw wa mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana, ya manunul sa mani utus na buy mamisundun panampalataya yu kan Jesus, kaylangan kaw mibabata.

¹³ Pamakayari, nalêngê kuy tunuy ya ubat sa langit ta magsabi kangkun paradi, "Isulat muy ati. Paubat amêsên, pagpalên na mani tawuy natin manunul sa Panginuun."

Sinabin Ispiritu, "Awya! Pagpalên sila, gawan mipay-nawa silayna sa nabyat ta ubra la buy matanggap lay nay gantimpala la sa mani mangangêd da dinyag la."

Ya pamupul sa babun luta

¹⁴ Pamakayari, nakakit takun naputi ya ulap. Buy dilag nakaiknu bayduy paran in-Anak Tawuy ubat sa langit. Nakakurona yan gintu buy nakatalan yan matarêm ma layit.

¹⁵ Buy dilag pun êt gisay ang-el la nag-awas sa Templa buy masnêg nan sinabi sa nakaiknu sa ulap, "Gamitin minay layit mu, gawan panawun nan pamupul. Nawtuy nay pampupulun sa luta!"

¹⁶ Kabay pinalut nakaiknu sa ulap ya pupulun sa luta.

¹⁷ Pamakayari, nakakit takina êt gisay ang-el Bapan Namalyari ya naubat sa

Templa sa langit ya mitatalan matarêm ma layit.

¹⁸ Pamakayari, nakakit takun kaatag ang-el ya nag-awas sa pamiandugan. Sabay siyay mamaalan apuy sa pamiandugan. Masnêg nan sinabi sa ang-el la mitatalan matarêm ma layit, "Gamitin minay layit mu amên pupulun na mani ubas sa kaganawan panggitnan ubasan sa babun luta, gawan nawtuy na."‡

¹⁹ Kabay pinupul naynay mani ubas buy indin sa maragul la pamêspêsan ubas. Ya pamêspêsan na abitu, sabay ya tubag Bapan Namalyari kalla.

²⁰ Pinêspêsa ya mani ubas sa lawasan balayan buy ubat ta baydu, nallanab ba daya ya niras sa tatlun dalan na kilumetruy karang buy gisay dêpay lalê.

15

Ya katatawliyan salut

¹ Amêsên, nakakit takina êt taganan mamakaupapas sa langit. Dilag pituy ang-el baydu ya dilag gêgtan na pituy katatawliyan na salut. Abiin ya kayaryan tubag Bapan Namalyari.

² Ati ya nalyari. Nakitan kuy paran dagat ya kasinlinaw kristal ya magdêkêtdêkê. Nakitan ku bayduy mani tawuy nanambut sa matubag ga ayup buy sa ribultu na. A sila nagpatatak bilang o

‡ 14:18 14:18 Ya pamupul ubas, simbulu un pamiawas saday tubag Bapan Namalyari.

lagyu na. Pantitigin lay alpa ya indin kallan Bapan Namalyari.

³ Pan-ikanta lay kantan Moises* ya lingkud Bapan Namalyari ya sabay êt ta kantan Biserun Tupa,
“Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan, taganan mamakaupapas ya diyag mu!

Ari kan kaganawan bansa.

Kapêtégan buy matinék ka paralan mu.

⁴ Sisabêt ta asê malimu buy asê mangulimên kamu?

Kay sikay banal.

Magdani kamun mangulimên na mani tawu sa kaganawan bansa gawan nakit kaganawan ya matinék ka diyag mu.”

⁵ Pamakayarin abiin, nakit kun nibuklat ta Templun Bapan Namalyari ya idi sa langit ya sabay ya Tolday Pangulimênan nu saantu idi bayduy Kautusan.

⁶ Buy ubat sa Templun Bapan Namalyari, nagsalwang nga pituy ang-el ya dilag pituy katatawliyan na salut. Nakayaming silan malinis sa linu ya mamakasilêw buy dilag gintuy pan-êl sa pagawla.

⁷ Amêsên, ya gisa sa apat ta nabyay ya inlalang, nami ya sa pituy ang-el un tisyay gintuy maragul la silyaw ya nanapnun tubag Bapan

Namalyari ya mambumyay kanuman.

⁸ Buy ya Templun Bapan Namalyari, napnun asuk ya ubat sa sawang buy sa kapangyarian na. Buy ayin makasun baydu anggan asê pun mayari ya pituy salut un pituy ang-el.

16

Ya mani pamyanan tubag Bapan Namalyari

¹ Nalêngê kuy gisay masnêg ga tunuy ya ubat sa Templa ya mamiutus sa pituy ang-el un paradi, “Mita kawna ta ibulug yu sa mani tawu sa babun lutay tubag Bapan Namalyari ya idi sa pituy maragul la silyaw.”

² Kabay namitay nunan ang-el buy imbulug na sa lutay laman silyaw na. Buy ya mani tawuy dilag tatak matubag ga ayup buy mangulimên sa mani ribultu na, nagkasakit silan mamakapadidi ya nuka.

³ Pamakayari, imbulug ikalwan ang-el la laman silyaw na sa dagat. Buy ya dagat, napakadyag dayan nati ya tawu. Buy nangammati ya kaganawan mambumyay sa dagat.

⁴ Pamakayari, imbulug ikatluy ang-el la laman silyaw na sa mani ilug buy sa mani sibul. Buy napakadyag dayay kaganawan ati.

⁵ Nalêngê kuy sinabin ang-el la mamaala sa lanêm,

* 15:3 15:3 Exodus 15:1-18.

"Makatuynungan kay Pang-inuun.

Sikay Namalyari sabitun nuna pun buy kay sika
êt ta Namalyari angga amêsen.

Makatuynungan ka gawan matinék ka pangatul mu sa mani tawun ati.

6 Pinati lay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy mani propeta mu.

Kabay daya êt ta ipaynêm mu kalla.

Abiin ya sépat mun pangablas kalla."

7 Nalêngê ku pun êt ta tunuy ya ubat sa pamiandugan ya magsabin paradi,

"Awuy Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan,
pêtêg baynan ustu buy matinék ka pangatul mu."

8 Pamakayari, imbulug ikaapat ta ang-el la laman silyaw na sa allu. Buy binyanan nan kapangyarian na allu amên téktêkén na mani tawu sa kapamilatan saday umut na.

9 Nuwa agyan natékték silayna, a sila pun êt nagsisi sa mani kasalanan la buy a la inulimén si Bapan Namalyari ya dilag kapangyarian mamipagtan salut, nun a dinustak laya pun êt.

10 Pamakayari, imbulug ikalimay ang-el la laman silyaw na sa turonun matubag ga ayup. Buy dinumiglém ma buun pansakupun matubag ga

ayup. Buy ya mani tawuy idi baydu, nakayat lay dila la gawan sa saday sakit natanam la.

11 Nuwa a la pun êt pinag-sisyán na kadawakan la, nun a dinustak la pun êt si Bapan Namalyari ya idi sa langit gawan sa mani ilab buy nukay pibabatan la.

12 Pamakayari, imbulug ga êt ikaaném ma ang-el la laman silyaw na sa kakwalan ilug Eufrates. Natiktik ka ilug amên makalipay ya mani ari ubat sa puputakan mamut.

13 Amêsen, nakakit takun tatluy madinat ta ispirityuy paran tugak ka manumawas sa bêbêy dragun, matubag ga ayup, buy magtatalingkayun propeta.

14 Abituy mani nadawak ka ispirityuy manyag mani mamakaupapas. Naku sila sa kaganawan ari sa babun luta amên tipunun na mani tawu sa pamkilaban kan Bapan Namalyari sa maulagay alluy intakdan Bapan Namalyari ya makapangyarian sa kaganawan.

15 Sinabin Panginuun, "Lêng-ên yun mangêd da sabin ku! Lumatêng ngaku kaparisun manakaw ya ayin magtanda. Pagpalên na tawuy mamantay buy asê maglabus yaming na amên sa pallumatêng ku, a ya mitan nakalabus buy a ya mipakadêng-êy sa pallumatêng ku."

16 Amêsen, ya mani nadawak ka ispiritu, tinipun

lay kaganawan mani pinunu
buy mani sundalus la
buy gintan la sa lugal la
pambégen Armagedon sa
sabin Hebreo.

¹⁷ Pamakayari, imbulug êt ikapituy ang-el la laman silyaw na sa angin. Buy dilag gakun nalêngêy masnêg ga tunuy ya ubat sa turonu ya idi sa Templun Bapan Namalyari ya magsabin paradi, "Naganap pay kaganawan!"

¹⁸ Nangimat, nangilat, nangêlédégêd buy nangayun saday lakas. Abiin ya ayun na pinakamalakas ya asê pun nalyari sa babun luta paubat sabitun dinyag ga tawu.

¹⁹ Ya pikatandan na balayan Babilonia, nadyag tatluy baagi buy nalasak ka kaganawan balayan baydi sa babun luta. Tinupad Bapan Namalyari ya sinabi na tungkul sa mani tawuy manugêl sa balayan Babilonia. Gawan sa saday kadawakan la, a la nalisyan na tubag Bapan Namalyari kalla.

²⁰ Nitas sa mani isla. Naêyêg ga mani bung-uy buy pinumatal.

²¹ Inuranan na mani tawu un mangaragul la elu. Ya bayat balang gisay elu, limampuy kilu buy napiktatan na mani tawu. Kabay sa saday salut ya nadanasan la, ingkakadus la pun êt dinustak si Bapan Namalyari.

Ya Babayi ya Pambahayan

¹ Pamakayari, nagdani kangkuy gisa sa pituy angel ya dilag tatalan na silyaw. Sinabi na, "Kilaku ka kangku, ta ipakit ku kamuy pamarusa sa pikatandan na babayi ya pambahayan. Ya babayin abiin, sabay siyay pikatandan na balayan na idi sa narani sa malakêy ilug.

² Paran nakikanayun kanay kaganawan ari baydi sa babun luta, gawan pansunulun lay mani paniaral na. Buy para êt nalasing ya kaganawan tawuy nakikanayun kana."

³ Tambêng kun natanan ma natupus sakun Ispiritun Bapan Namalyari. Buy gintan nakun ang-el sa kakangan. Nakit ku bayduy babayi ya nakasakay sa matubag ga ayup pa kulay naudit. Ya matubag ga ayup, dilag yan pituy ulu buy dilag yan mapuy sungay. Buy nakatatak sa buun lawini nay mani laguyu mamustak kan Bapan Namalyari.

⁴ Kulay naudit buy muraduy yaming babayi. Nakatêkay yan gintu, maulagay batu buy perlas. Mitatalan yan basuy gintu ya napnun kadawakan na buy mamakapadêng-êy ya pamikikanayun na.

⁵ Nakatatak sa waêng nay laguyu dilag liim ma labay sabin,

**ATI YA PIKATANDAN NA
BALAYAN BABELONIA,
YA INDUN KAGANAWAN
BABAYI YA PAMBAYARAN**

**BUY KAGANAWAN
KADAWAKAN SA BABUN
LUTA.**

6 Ya babayin abiin, nikit kuy paran nalasing gawan sa dayan mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana ya impapati na gawan sa panunul la kan Jesus. Buy sén nakitan kuya, taganan nakaupapas saku.

7 Nuwa sinabin ang-el kangku, "Agana ka paupapas ta sabin ku kamuy labay sabin babayi buy matubag ga ayup pa dilag pituy ulu buy mapuy sungay ya sabay ya pinagsakayan na.

8 Ya nakitan muy matubag ga ayup, sabay ya mambumyay awlagi, nuwa nati yina. Marani yinan magsalwang ubat sa kalalélaléan sukulan sa aypan luta, nuwa milaku ya sa ayin katganan na kaparusan. Ya mani tawu baydi sa babun lutay asê nakalistay lagyu la sa librun biyay ya naksulat ubat pun sa dinyag ga babun luta, makaupapas sila, gawan makitan lan manguman na matubag ga ayup pa nati yana awlagi."

9 "Kabay amésén, kaylangan di sati ya kabiyasnan amén intindin nu sabêt ta labay sabin abiin. Ya pituy ulun matubag ga ayup, sabay ya pituy bung-uy ya pag-iknuwan babayi buy sabay êt ta pituy ari.

10 Nati yanay lima sa pituy ari. Ya gisa, mag-ari yina amésén. Ya katatawliyan na ari, asê pun inlumatêng,

nuwa nu lumatêng ngina, asê mapêng nga pag-ari na.

11 Ya matubag ga ayup pa mambumyay awlagi nuwa nati yina, gisa ya sa pituy ari. Bumyay yan manguman buy sabay siya êt ta pakadyag ikawaluy ari. Nuwa ipalaku yan Bapan Namalyari sa ayin katganan na kaparusan."

12 "Ya mapuy sungay ya nikit mu, sabay ya mapuy ari ya asê pun nag-ari. Nuwa mabiyan silan kapangyarian mag-ari kaawyun lay matubag ga ayup, nuwa kay gigisay uras.

13 Ya mapuy arin abiin, nangapibébêték sila. Kabay idin la sa matubag ga ayup pa kapangyarian buy karapatan la.

14 Pagkapati lay Biserun Tupa, nuwa manambut ta Biserun Tupa kaawyun na mani binéng na, pinili na buy tapat ta tagasunul na. Tagawan na Biserun Tupa, sabay siya ya Panginuun un kaganawan mamunu buy sabay siya êt ta Ari un kaganawan mag-ari."

15 Sinabi pun êt ang-el kangku, "Ya laném ma nikit muy pag-iknuwan babayi ya pambayaran, sabay ya mani tawuy ubat sa kaganawan layi, bansa buy sabi.

16 Ya nikit muy matubag ga ayup buy mapuy sungay, manubag sila sa babayi ya pambayaran. Kêwén lay kaganawan pibandiyen na, agyan na yaming na. Kanén

lay lawini na buy êwêkên na mitagan.

¹⁷ Impaisip Bapan Namalyari sa mapuy ari ya mibêbêték silan idin na pag-arian la sa matubag ga ayup angga sa matupad da sinabin Bapan Namalyari."

¹⁸ "Ya babayi ya nakit mu, sabay ya pikatandan na balayan na mag-ari sa mani ari baydi sa babun luta."

18

Ya Pangasiran Babilonia

¹ Pamakayari, nakakit takina êt gisa pun na ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Dilag yan saday kapangyarian. Buy gawan sa makasilêw wa sawang na, nasawangan nay babun luta.

² Masnêg nan sinabi,
"Nalasak kana! Nalasak kanay pikatandan na balayan Babilonia!"

Buy amêsên, pantugêlan yatan mani dimunyu buy nangadawak ka ispiritu buy panugêlan yatan mangadinat buy makapadidi ya uybung manuk [buy madinat ta ayup.]

³ Natuksuy mani tawu sa kaganawan bansa sa babun luta
gawan sa pamikikanayun la ya sabay ya panikatubag Bapan Namalyari.

Nakikanayun kanay kaganawan ari baydi sa babun luta.

Gawan sa panunul babayi sa kalabayan lawini na, binumandi ya mani mamiligosyu kana."

⁴ Amêsên, nalêngê kina êt ta gisay tunuy ya ubat sa langit. Sinabi na,

"Sikaw wa mani pinili kun kay kangku, lakwanan yuya.

Agana kaw makiawyun sa kasalanan na amén a kaw miawy whole kaparusan na nakalan kana.

⁵ Gawan saday nay lakén kasalanan na ya nidaus sana sa langit, asé nalitêpan Bapan Namalyari ya kadawakan la.

⁶ Kabay nu parasaantuy dinyag na kamuyu, para êt bayduy daygén yu kana
buy ablasên yun dobli pun sa dinyag na.

Gawan tinuksu nay mani tawu sa babun lutay makikanayun kana, dobli pun sa dinyag nay madanasan nay tubag Bapan Namalyari.

⁷ Nu parasaantu yan mapagmatag-ay buy mapagmumun sa sarili na, sabay êt ta kasakitan buy kalungkutan na ipadanay yu kana.

Ta pansabin na sa sarili na, 'A ku makatanam kalungkutan kanuman
buy alwa kun bal-u nun a gisa kun Reyna!'

⁸ Gawan di, sa lalêñ gisay allu, mapiagnan lumatêng kanay kamatyân, kalungkutan buy layang.

Pamakayari, ulamêñ ya, gawan makapangyarian si Bapan Namalyari ya mangatul kana."

⁹ Ya mani ari ya nakikanayun kana buy nagmumun sa lawini na, kaban makit lay asuk apuy ya mangulam kana, tangisan buy paglungkutan laya.

¹⁰ Midêng sila sa marayu gawan malimu silan miawy়un sa parusa na. Sabin lay,

"Mamakapalunus bayna!

Gawan kay sa gisay uras, nayari ya pamarusa sa mani tawuy idi sa pikatandan na balayan Babilonia!"

¹¹ Tangisan buy paglungkutan yan mani magligosyu baydi sa babun luta, gawan ayin nan manaliw sa pan-isaliw la.

¹² Ayin nan manaliw sa mani pan-isaliw lay gintu, pilak, mangakamal la batu, perlas, buy mani telay na-putiputi ya linu, seda buy mani telay kulay muradu buy naudit. Ayin êt manaliw puun kayu lay nabangi buy pibandiyan na diyag sa pangil elepanti, maulagay kayu, tangsu, bakal buy marmul.

¹³ Ayin nan manaliw sa pan-isaliw lay pabangi kaparisun sinamun, pamalasa, insensu, buy mira. Para êt

baydu sa pan-isaliw lay alak, laru, arina buy trigu, baka, tupa, kabayu buy kalesa, mani ipus buy mani tawu.

¹⁴ Buy ya mani magligosyu sa balayan Babilonia, sabin la kanay, "Nitas say kaganawan mani bagay ya labay mun mapagbandi. Asina taganan miudung kamuy pibandiyan buy kangédan mu!"

¹⁵ Buy ya mani magligosuyu binumandi gawan sa pan-isaliw la sa balayan na abiin, manangis buy lumungkut sila buy midêng sila sa marayu, gawan malimu silan miawy়un sa parusa kana.

¹⁶ Buy sabin lay,

"Mamakapalunus ya abiin ya pikatandan na balayan.

Gawan ya mani tawu baydu awlagi, nagyaming silan yaming nga linu ya kulay muradu buy naudit buy pinakangéñ lay lawini la un gintu, maulagay batu buy perlas!

¹⁷ Buy kay sa gisay uras, nitas sa kaganawan pibandiyan balayan na abiin!"

Buy ya kaganawan kapitan buy nakasakay sa barku kaparisun mani manawup sa mani barku buy mangabyayan sa dagat, nidêng sila sa marayu amén êlêwén lay nalyari.

¹⁸ Kaban pan-êlêwén lay asuk balayan na pan-alamêñ, masnêg lan pans-

abin, "Ayin kaparisuy ati ya pikatandan na balayan!"

19 Gawan sa kalungkutan la, binyanan lan abuy ulu la buy mitatangis sila. Sinabi la,

"Mamakapalunus sa nalyari sa pikatandan na balayan.

Gawan sa kapamilatan pibandiyan na, binumandi ya kaganawan dilag barku sa dagat.

Nuwa kay sa gisay uras, nitas sa kaganawan!

20 Gawan sa nalyari sa balayan na abiin, matula kaw wa mani manugêl sa langit, sikaw wa pinilin Bapan Namalyarin kay kana, mani apostul buy propeta.

Gawan sa dinyag na kamuyu, pinarusan Bapan Namalyari ya balayan na abiin."

21 Pamakayari, dilag gisay ang-el la makapangyarian na nangwan batuy kasindagul panggilingan buy insamwag na sa dagat. Sinabi na,

"Parabayduy malyari sa pikatandan na balayan Babilonia, buy a layna makitan manguman.

22 Asina mallêngê kanay mani magkanta, ya manigtig alpa, patutut o bulugudyung.

Asina makit kanay mangêd da mag-ubra agyan dakun sabêt

buy asina malêngê tarit panggilingan.

23 Asina makitan na sawang sulu kana.

Asina malêngê kanay mangasayay tunuy bayun tangên.

Malyari ya abiin kana gawan na mani magligosyu na saday pagmatag-ay, buy pinurayit lay kaganawan bansa sa kapamilatan panalamangka la."

24 Pinarusan na balayan na abiin gawan nakitan kanay dayan mani propeta ya pinati, ya mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy ya kaatag tawuy pinati baydi sa babun luta.

19

1 Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy saday lakêtawu sa langit ya magsabin paradi,

"Uliménen na Panginuun! Ubat kan Bapa tamun Namalyari ya kaligtasan, pamarangal buy kapangyarian.

2 Ustu buy matinêk ka pangatul na sa babayi ya pambayaran na namipakadawak mani tawu sa babun luta sa kapamilatan pamikikanyna.

Pinarusan yan Bapan Namalyari, gawan pinati nay mani maglingkud kana."

3 Sinabi la pun êt ta, "Uliménen na Panginuun!

Ya asuk un abituy naulam
ma balayan Babilonia,
asê tunggén kanuman."

⁴ Amésên, ya mani luwampu buy apat ta mangatway nipagtungkuluan buy ya mani apat ta nabuyay ya inlalang, nagpalukub sila buy nangulimén kan Bapan Namalyari ya nakaiknu sa turonu na. Sinabi la, "Uliménén si Bapan Namalyari! Awuy Panginuun!"

⁵ Pamakayari, dilag gakun naléngéy tunuy ya ubat sa turonu nay magsabin paradi,

"Mangulimén kaw sa Panginuun tamun Namalyari,

sikaw wa kaganawan maglingkud kana,
buy sikaw wa dilag limu kana,
nipagtungkuluan man o ayin!"

⁶ Pamakayari, naléngé kuy masnég ga tunuy saday lakén tawu buy paran sénég maragul la alun buy mangulimad da kilat ya magsabin paradi,
"Uliménén na Panginuun!"

Gawan mag-ari yanay Panginuun tamun Namalyari ya Makapang-yarian sa kaganawan.

⁷ Matula buy magsaya kitamu
buy uliménén tamu ya.
Ta panawun nan tangén Bisérung Tupa.

Buy ya babayi ya itangén na, nakal-an nana.

⁸ Pinayamingan yan

telay linuy naputiputi
buy malinis."

Ya labay sabin naputiputi ya linu, sabay ya matinék ka mani diyag mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana.

⁹ Sinabi pun êt ang-el kangkuy, "Isulat muy ati. Pagpalén na mani insagyat sa kalutun tangén Bisérung Tupa." Buy sinabi na pun êt, "Pêtèg ga mani ati ya pansabin Bapan Namalyari!"

¹⁰ Amésên, nagpalukub baku sa kabitisan ang-el amén mangulimén kana. Nuwa sinabi na kangku, "Agana! Agana mu daygén kangkuy abiin! Ta parisu kitau maglingkud kan Bapan Namalyari kaparisun mapatélyuy magpapétèg sa kapétègan tungkul kan Jesus. Kay si Bapan Namalyari ya sépat mun uliménén!" Tagawan ya kapétègan na tungkul kan Jesus sabay ya pan-ipasabin Ispiritun Bapan Namalyari kaparisun impasabi na sa mani propeta awlagi.

Ya nakasakay sa naputi ya kabayu

¹¹ Pamakayari, nikit kun nakabuklat ta langit buy nikit kuy naputi ya kabayuy nakaidéng baydu. Ya nakasakay, pambérgen yan Tapat buy Pêtèg, tagawan matinék ka pangatul na buy pamikilaban na.

¹² Ya mata na, paran magdékétdékéta apuy buy malakéy kurona sa ulu na. Nakasulat ta lagyu na

sa lawini na ya kay siyay
magtanda nu sabêt ta labay
sabin abitu.

¹³ Ya balabal na, nap-nun daya buy ya bêg kana,
“Sabin Bapan Namalyari.”

¹⁴ Pampikilakwan yan mani sundalus sa ubat sa langit ta nakayaming telay linu ya malinis buy naputiputi. Nakasakay sila êt sa kabayuy naputi.

¹⁵ Ya pambêgén Sabin Bapan Namalyari, manumawas sa bêbêy nay matarêm ma ispada ya sabay ya gamitin na sa panambut sa mani bansa. Mag-ari yan maigpit kalla. Nu parasaantuy pamêspês ubas sa pamêspesan, para êt bayduy tubag Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan.

¹⁶ Ya yaming buy asêl na, dilag nakasulat ta paradi,

“PANGINUUN UN
KAGANAWAN MAMUNU
BUY ARI UN KAGANAWAN
MAG-ARI.”

¹⁷ Pamakayari, dilag gakina êt nakitan na gisay ang-el la nakaidêng sa allu. Paradi ya masnêg nan pansabin sa mani uybun manuk sa langit, “Kaksaw kaw baydi! Magtipun kaw sa maragul la kalutun Bapan Namalyari.

¹⁸ Ta kanên yuy mani lawin mani ari, ya mani kaptan sundalus buy mani sundalus la, ya mani nakasakay buy mani kabayu la, buy ya kaganawan tawu, ipus man o asê, nipagtungkul man o

ayin.”

¹⁹ Pamakayari, nakit kuy matubag ga ayup buy mani ari baydi sa babun luta buy kaganawan sundalus la. Nititipun sila amên makilaban sa nakasakay sa naputi ya kabayu buy sa mani sundalus na.

²⁰ Nuwa nadakêp pa matubag ga ayup buy ya magtatalingkayun propeta na ya nanyag mamakau-papas para sa matubag ga ayup. Buy ya mamakau-papas ya abiin sabay ya pamilitêp na sa mani tawuy dilag tatak matubag ga ayup buy nangulimên sa ribultu na. Buy ya matubag ga ayup buy magtatalingkayuy propeta, insamwag silan nabiyaybiyay sa lawa ya magdêkêtdêkêt ta asupri.

²¹ Buy ya mani sundalus la, nati êt sa kapamilatan ispaday man-umawas sa bêbêy nakasakay sa naputi ya kabayu. Buy ya mani uybun manuk, magpapakabsuy silan mangan lawini la.

20

Ya gisay libuy tawun

¹ Pamakayari, dilag gakina êt nakitan na gisay ang-el la manyêmêpa ubat sa langit. Manalan yan maragul la tanikala buy susin kalalêlaléan sukulan sa aypan luta.

² Amêsen, dinakêp ang-el ya dragun na utan awlagi ya sabay si Diyablu o Satanas.

Buy inggapus nayan tanikala
sa gisay libuy tawun.

³ Innabu yan ang-el sa kalalélaléan sukulan sa aypa luta buy impapakasusi ya pasbul amén ayina makapamurayit sa mani tawu baydi sa babun luta sa gisay libuy tawun. Nuwa pamakalibas gisay libuy tawun, kaylangan yan ibus sa pérad da panawun.

⁴ Pamakayari, nakit kuy mani turonu. Ya mani nakaiknu baydu, nabiyan silan karapatan mangatul. Buy nakit ku êt ta kaladwan mani tawuy pinutus sa bêng gawan sa pagpapêtèg la tungkul kan Jesus buy sa pamipatanda lan Sabin Bapan Namalyari. Sabay silay asê nangulimén sa matubag ga ayup buy sa ribultu na buy asê nagpatatak* sa waêng la o sa gamêt la. Nabyay silan nanguman buy nabiyan karapatan mag-ari kaawyun Cristu sa lalén gisay libuy tawun.

⁵ Sabay silay nunan pinabyay nanguman. Nuwa ya kaatag mani nati, pabyayén sila êt pamakalibas gisay libuy tawun.

⁶ Pinapgala buy banal ya nunan pinabyay Bapan Namalyari. A silayna manguman mati ta sabay silaynay parin Bapan Namalyari buy Cristu buy kaawyun na silan mag-ari sa lalén gisay libuy

tawun.

Ya pangasambut Satanas

⁷ Pamakayarin gisay libuy tawun, ibus si Satanas sa pinisukulan kana.

⁸ Umawas si Satanas amén purayitin nay mani bansa sa buun babun luta, ya mani bansay pambègèn Gog buy Magog.[†] Tipunun Satanas ya mani sundalus ya makilaban sa mani manampalataya kan Bapan Namalyari. Ya lakê la, kasin lakén balas sa agid datat ya asê mabilangbilang.

⁹ Nikyat sila sa kaganawan lugal baydi sa babun luta. Pinalitêngan lay mani pinilin Bapan Namalyarin kay kana buy abituy balayan na kakaidwan na.[‡] Nuwa namauran apuy si Bapan Namalyari ubat sa langit buy naupud da kaganawan kaawyun Satanas.

¹⁰ Buy si Satanas sa namilitêp kalla, insamwag ya sa lawa ya magdékêtdékêt ta asupri ya sabay êt ta pisamwagan sa magtatalingkayun propeta buy sa matubag ga ayup. Pasakitan sila baydun ayin katganan.

Ya katatawliyan pangatul

¹¹ Pamakayari, nakit kuy gisay maragul buy naputi ya turonu buy ya nakaiknu baydu. Ya langit buy babun luta, bêngat tan napanat buy asina nakitan pun nanguman.

* **20:4 20:4** Pahayag 13:16; 14:9. † **20:8 20:8** Gog buy Magog: sabay ya mani bansa ya magtipun amén makilaban sila kan Bapan Namalyari (Ezekiel 38-39).

‡ **20:9 20:9** balayan na kakaidwan na: ya labay sabin, Jerusalem.

¹² Buy nakit kun nakaidêng sa arapan turonun Bapan Namalyari ya kaganawan nati, nipagtungkul man o ayin buy dilag imbuksat ta mani libru. Pamakayari, nibuklat ta gisa pun na libru ya sabay ya librun biyay. Buy ya mani nati, inatulan sila ayun sa mani dinyag lay nakasulat sa mani libru.

¹³ Agyan nati sila sa dagat o sa babun luta, inumawas sila sa Hades ya lugal nangamati.[§] Buy inatulan silan kaganawan ayun sa mani diyag la.

¹⁴ Pamakayari, insamwag ya Kamatyan buy Hades sa lawa ya dilag apuy ya magdékêtdékêt. Abiin ya ikalway kamatyan.

¹⁵ Sisabêt man na asê nakasulat ta lagyu sa librun biyay, isamwag ya sa lawa ya dilag apuy ya magdékêtdékêt.

21

Ya bayuy langit buy babun luta

¹ Pamakayari, nakitan kuy bayuy babun luta buy bayuy langit. Napanat tay manan langit buy luta, agyan êt ta dagat.

² Buy nakit kuy Banal la Balayan ya sabay ya bayuy Jerusalem ya manyêmépa ubat kan Bapan Namalyari sa langit. Ya balayan na abiin, taganan mamangêd ya. Ya kangêd na, kasin

kangêd babayi ya pantangên ya nakal-an na sa liyaki ya mapag-asawa na.

³ Pamakayari, nalêngê kuy masnêg ga tunuy ya ubat sa turonu ya magsabin paradi, "Lêng-én yu! Idi yana baydi si Bapan Namalyari sa tutugêlan mani tawu. Manugêl ya baydin kaawyun na mani pinili nan kay kana [buy siyay nay Namalyari la.]

⁴ Punisan nay mani luwa la. Ayin nan kamatyan, kalungkutan, tangisan, o sakit, ta nilabas say manan kabilyan."

⁵ Sinabin nakaiknu sa turonu, "Elêwên yu! Pan-ibayu kinay kaganawan."

Buy sinabi na pun êt kangku, "Isulat muy pansabin ku kamu, ta mapagkatwalan na ati buy taganan pêtêg!"

⁶ Sinabi na pun êt kangku, "Naganap pay kaganawan! Sikuy Alpha buy Omega, ya labay sabin, sikuy umpisa buy kayaryan kaganawan. Nu sisabêt man na napêlang, biyan kuyan lanêm ma ayin bayad da mam-in biyay ya ayin katganan.

⁷ Abiin na mapagmanan mani nanambut buy daygên ku silan mani anak ku buy sikuy Namalyari la.

⁸ Nuwa mamakapalimuy malyari sa mani tawuy lilitun, ya mani asê manampalataya kangku, ya mani manyag kadawakan,

ya mani mamatin tawu, ya mani makikanayun, ya mani magkukulam, ya mani mangulimén sa mani diyus-diyusan buy ya kaganawan mapaglaram. Ta isamwag sila sa laway magdékêtdékêt ta asupri. Abiin na ikalway kamatyan."

Ya bayuy Jerusalem

⁹ Buy amêsén, pinag-danyan nakun gisa sa pituy ang-el la dilag pituy maragul la silyaw ya napnun pituy katatawliyan na salut. Sinabi na kangku, "Kaksaw ka baydi, ta ipakit ku kamuy babayi ya itangên sa Biserun Tupa."

¹⁰ Tambêng ngakun natupus Ispiritun Bapan Namalyari. Buy gintan nakun ang-el sa kakatagayan bung-uy. Impakit na kangkuy Banal la Balayan ya sabay ya Jerusalem. Buy nikit kun manyumépay Jerusalem ubat kan Bapan Namalyari sa langit.

¹¹ Mansumawang ya gawan sa sawang Bapan Namalyari buy mamakasilêw yan paran maulagay batuy jasper ya kasinlinaw kristal.

¹² Ya balayan abiin, napalitêngan makukudpa buy matag-ay ya bakud da pader, mapu buy luway pasbul na buy ya balang pasbul, dilag magbantay ya ang-el. Nakasulat sa mani pasbul la lagyun mapu buy luway layin Israel.

¹³ Tatluy pasbul sa balang agid bakud, tatlu sa puputakan mamut, tatlu sa ilaga, tatlu sa timug buy tatlu sa tatanglêwan mamut.

¹⁴ Ya bakud da pader, dilag mapu buy luway pundasyun na batu buy nakasulat di ya mani lagyun mapu buy luway apostul Biserun Tupa.

¹⁵ Ya ang-el la nakisabi kangku, dilag yan tatalan na panukad da paran gintuy tekén amén sukadén na balayan, mani pasbul buy mani bakud da pader.

¹⁶ Kudraduy sukad balayan. Pariparisuy karang buy ya kakwal na, luway libu buy apat ta ralan na kilumetru. Para êt bayduy tag-ay na.

¹⁷ Sinukad na êt ta bakud da pader. Anêm mapu buy apat ta metruiy kudpa na.* Ya panukad da ginamit ang-el, kaparisu êt panukad da panggamitin tawu.

¹⁸ Ya bakud da pader, diyag ya sa jasper ra dasap. Ya balayan, diyag sa pawan gintu ya kasinlinaw kristal.

¹⁹ Ya pundasyun bakud da pader, binyanan lan magnikakalasi ya makamal la batu. Ya mumuna jasper, safiro ya ikalwa, kalsedonia ya ikatlu, esmeralda ya ikaapat,

²⁰ sardonika ya ikalima, karnelia ya ikaaném, krisolito ya ikapitu, berelio ya ikawalu, topasio ya ikasiyam, krisopraso

* **21:17 21:17** Malyarin ya labay sabin anêm mapu buy apat ta metruiy tag-ay.

ya ikamapu, hasinto ya ikamapu buy gisa, buy amatista ya ikamapu buy luwa.

²¹ Ya mapu buy luway pasbul, diyag sa perlas. Ya balang pasbul, diyag sa gisay buun perlas. Ya mani dan balayan, pawan gintu ya kasinlinaw kristal.

²² Ayin nakun nakit ta Templa sa balayan, ta si Bapan Namalyari ya Makapangyarian sa kaganawan buy Biserun Tupa ya sabay ya pinakatempla baydu.

²³ Asina kaylangan na allu o buwan amén manawang sa balayan, gawan ya sawang Bapan Namalyari sabay ya manawang buy ya Biserun Tupa sabay ya sulu baydu.

²⁴ Ya dêkêt ta abiin sabay ya manawang sa kaganawan bansa. Ya kaganawan ari baydi sa babun luta, gêtan la êt ta pibandiyan la baydu.

²⁵ Pawan nakabuklat ta pasbul abiin na balayan, gawan ayin nan yabi baydu.

²⁶ Gêtan baydu sa balayan na abituy pibandiyan buy pamarangal ubat sa kaganawan bansa.

²⁷ Nuwa sisabêt man na madinat sa pangélêw Bapan Namalyari, sisabêt man na manyag mamakapadêng-êy buy ya mani mapaglaram, a sila makasun sa balayan na abitu. Kay ya makasun baydu, abitu silay mani tawuy nakasulat ta lagyu sa librun Biserun Tupa ya sabay ya librun biyay.

22

¹ Pamakayari, impakit êt kangkun ang-el la ilug ga mam-in biyay. Ya lanêm baydu, kasinlinaw kristal ya manukusuk ubat sa turonun Bapan Namalyari buy Biserun Tupa.

² Buy ya ilug, manukusuk sa bunak dan sa balayan Jerusalem. Sa mitalipay ya agid ilug, dilag puun kayuy mam-in biyay ya binuwabantuwan managéy mapu buy luway kalasi. Ya bulung na, sabay ya mamaiyul sa sakit mani tawu sa kaganawan bansa.

³ Ayin nan makitan budyuy insumpaan Bapan Namalyari. Idi baydu sa balayan na turonun Bapan Namalyari buy Biserun Tupa buy pan-uliménén yan mani lingkud na.

⁴ Makit lay lupa na buy isulat sa waêng lay lagyu na.

⁵ Ayin nan yabi baydu. Kabay asina na kaylangan na sulu o sawang allu. Ta si Bapan Namalyari yay manawang kalla buy mag-ari silayna kanuman.

Ya Pag-udung Jesus

⁶ Pamakayari, sinabin ang-el kangku, "Ya mani sabin ati, taganan pêtêg buy mapagtawalan. Ta si Bapan Namalyari ya namipatanda sa mani propeta na sa kapamilatan Ispiritu na ya namiutus ang-el na amén ipakit sa mani maglingkud nay mani bagay ya marani yan mal-yari."

⁷ Sinabin Jesus, "Marani yakinan lumatêng! Pinagpalay mani manunul sa mani impatandan Bapan Namalyari ya nakasulat sa librun ati."

⁸ Siku si Juan na nakakit buy nakalêngê sa kaganawan abiin. Sên nakitan buy nalêngê kuy kaganawan, nagpalukub baku sa kabitisan ang-el amên mangulimên naku kana ya sabay ya namipakit kangkun kaganawan abiin.

⁹ Nuwa sinabi na kangku, "Agana! Agana mu daygên na parabaydu. Ta siku man maglingkud êt kaparisu mu, kaparisun mani propeta buy mani manunul sa insulat sa librun ati. Kay si Bapan Namalyari ya sépat mun ulimênên, alwan siku!"

¹⁰ Paradi pun êt ta sinabi na kangku, "Ya kaganawan insulat sa librun ati ya im-patanday nan Bapan Namalyari kamu, marani yan matupad. Kabay ipatanda mu êt.

¹¹ Ya mani manyag nadawak, isundu la pun êt ta panyag lan nadawak. Ya mani madinat, isundu la pun êt ta panyag lan madinat. Nuwa ya mani matinêk, isundu la pun êt bumyay matinêk. Buy ya mani banal, isundu la pun êt magpakabanal."

¹² Sinabin Jesus, "Mallêngê kaw! Marani yakinan lumatêng! Idi kangkuy gantimpalay idin ku sa

balang gisa ayun sa mani dinyag na.

¹³ Sikuy Alpha buy sikuy Omega, ya mumuna buy tawli, ya umpisa buy kawayyan."

¹⁴ Pinagpalay mani mallinis yaming la, ta mabiyan silan karapatan mangan tagêy puun kayuy mam-in biyay buy makasun sa balayan.

¹⁵ Nuwa ya mani tawuy nadawak ya napakaugalin asu, lakwanan sila sa lawasan balayan. Para êt bayduy kaganawan magkulam, makikanayun, mamatin tawu, mangulimên sa diyusdiyusan buy malaram buy kalabay pun êt maglaram.

¹⁶ "Siku si Jesus ya nimitus sa ang-el ku amên sabin kamuy mani bagay ya abiin ya kaylangan mun ipatanda sa mani manampalatayay miaawyun. Layi yakun Arin David buy siku êt ta kalluwan ya nasawang-sawang nu maranun."

¹⁷ Ya Ispiritun Bapan Namalyari buy ya babayi ya pan-itangên, sinabi la, "Kaksaw kaw baydi!"

Buy ya kaganawan nakalêngên abiin, sinabi la êt, "Kaksaw kaw baydi." Sisabêt man na napêl-ang buy kalabay minêm lanêm ma mam-in biyay, magdani ya, ta ayin bayad da ati.

Ya katatawliyan sinabin Jesus

¹⁸ Siku si Juan na mam-in patanda' sa mani mallêngê sa impatandan Bapan Namalyari sa librun ati. Nu sisabêt man na managdag sa insulat sa librun ati, idagdag êt Bapan Namalyari kanay parusa sa mani salut ta nakasulat di.

¹⁹ Buy nu sisabêt man na mamaw-as sa mani impatandan Bapan Namalyari sa librun ati, itas nay karapatan nan mangan tagêy puun kayuy mam-in biyay buy

karapatan nan sumun sa Banal la Balayan kaparisun nakasulat sa librun ati.

²⁰ Si Jesus ya namipapêtêg sa kaganawan nakasulat sa librun ati. Sinabi na pun êt, "Taganan marani yakinan lumatêng!"

Sinabi ku êt, "Awuy Panginuun Jesus. Lumatêng kayna!"

²¹ Labay kuy manugêl kamuyun kaganawan na kangêdan Panginuun Jesus. Awuy Panginuun.